

Oppdragsgiverrapport fra
Innovasjon Norge 2017

Forord

Denne rapporten utgjør den årlige rapporteringen til Innovasjon Norges oppdragsgivere.

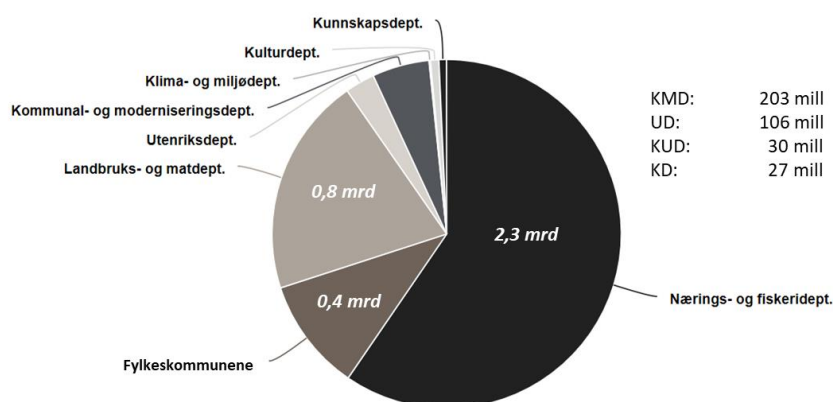
Hvert departement får sin individuelle oppdragsgiverrapport. I 2017 mottok Innovasjon Norge bevilgninger og oppdrag via oppdragsbrev fra Nærings- og fiskeridepartementet, Kommunal- og moderniseringsdepartementet, Landbruks- og matdepartementet, Klima- og miljødepartementet, Kunnskapsdepartementet, Kulturdepartementet og Utenriksdepartementet. Innovasjon Norge fikk også oppdrag fra alle fylkeskommunene. Disse mottar egne rapporter fra sine respektive distriktskontorer.

Oppdragsbrevene gir samlet en oversikt over hvor mye Stortinget, fylkeskommuner og fylkesmenn har bevilget til Innovasjon Norge. Brevene beskriver også hvilke forventninger de ulike oppdragsgiverne har til Innovasjon Norges oppdrag, nye satsinger og eventuelle endringer i programmer og tjenester.

Et Norge i omstilling

I 2017 har arbeidsledigheten har falt, eksporten har økt, og det ble etablert 25.000 nye aksjeselskaper i Norge. Norges forutsetninger for å sikre fremtidig vekst og arbeidsplasser er gode. Innovasjon Norge la i 2017 ned et betydelig arbeid for å følge opp eiernes og oppdragsgivernes ønske om bidrag til et Norge i omstilling.

Stortinget og fylkestingene bevilget til sammen 3,8 milliarder kroner til Innovasjon Norge i fjor. Sammen med våre låneordninger bidro Innovasjon Norge med 7,3 milliarder kroner til næringslivet i 2017. Dette omfattet lån, tilskudd, rådgivning, profilering og nettverk gjennom Innovasjon Norges ulike tjenester. Av dette gikk 2,3 mrd. kroner (32 prosent) til gründere og 4,4 mrd. kroner (60 prosent) til etablerte bedrifter. Klynger og nettverk mottok 0,5 mrd. kroner (7 prosent). Midlene utløste investeringer i privat næringsliv på over 20 milliarder kroner. Én krone fra Innovasjon Norge utløste nesten to kroner i annen finansiering.

Hovedpunkter fra oppdragsgiverrapporten 2017:

- Innovasjon Norges kunder **vakser mer** enn bedrifter som ikke er kunder. Salgsinntektene øker med 12,7 prosentpoeng mer årlig, verdiskapingen med 6,1 prosentpoeng, og produktiviteten med 2,1 prosentpoeng mer enn en kontrollgruppe som ikke er kunder av Innovasjon Norge.
- Ni av ti bedrifter sier at Innovasjon Norge har vært **utslagsgivende** for deres innovasjonsprosjekter.
- En krone fra Innovasjon Norge **utløser** 1,8 kroner fra private finansieringskilder.
- Innovasjon Norge har bidratt til **mer risikokapital** for næringslivet gjennom risikolån og introduksjon av oppstartlån for gründere. Totalt ga Innovasjon Norge 1,5 milliarder i risikolån i 2017 og nådde målet om 100 millioner kroner i oppstartlån.
- Innovasjon Norge har oppnådd en betydelig **dreining fra bruk av tilskudd til risikolån** i distriktsoppdraget og bevilgningene fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet, med en økning fra 294 mill. kroner i 2016 til 530 mill. kroner i 2017. Bedrifter i distriktene fikk mer gjennomslag i de landsdekkende ordningene i 2017.
- Innovasjon Norge har hjulpet et stort antall **eksportbedrifter med sine internasjonale ambisjoner**, og igangsatt utviklingen av et **digitalt utstillingsvindu** for å vise frem norske grønne og bærekraftige løsninger ute i verden.
- Innovasjon Norge opplever fortsatt **stor etterspørsel etter lån og tilskudd innen landbruk**. I 2017 ble det innvilget 600 mill. kroner i tilskudd til 1200 prosjekter.

Innovasjon og risikokapital

Det er appetitt og vilje i norsk næringsliv for omstilling, etablering og vekst i nye markeder. Innovasjonshøyden holder seg stabilt høy hos våre kunder. Totalt i 2017 gikk 2,7 milliarder kroner, tilsvarende 39 prosent av alle tildelinger, til prosjekter med innovasjon på internasjonalt nivå.

I fjor satset Innovasjon Norge spesielt på å sikre mer risikokapital til norsk næringsliv. Vi innvilget nesten 1,5 milliarder i risikolån i 2017, en økning på 50 prosent fra 2016. Av dette var mer enn 100 millioner kroner oppstartlån til gründere. Ved å signere en avtale med Det europeiske investeringsfondet (EIF) på totalt 1,2 milliarder kroner, kunne risikolån til norske bedrifter økes med 500 millioner i 2017.

Effekt hos våre kunder

Analysen fra SSB indikerer at Innovasjon Norges virkemidler har en positiv effekt for bedriftene. Beregningene for 2017 viser at Innovasjon Norges kunder i gjennomsnitt har over 6 prosentpoeng høyere årlig vekst i verdiskaping enn bedrifter som ikke er kunder av Innovasjon Norge, målt over en treårsperiode.

Produktiviteten har økt 2 prosentpoeng mer hos de bedriftene som har benyttet seg av Innovasjon Norges tjenester enn i en kontrollgruppe uten disse. Økt verdiskaping og produktivitet er kanskje de beste indikatorene på at virkemidlene har ønsket effekt på omstillingen av norsk næringsliv. Effekten av Innovasjon Norges tjenester holder seg på et stabilt, høyt nivå.

Eksport og internasjonalisering

I 2017 lanserte regjeringen en nasjonal eksportstrategi. Sentralt i denne står arbeidet med å bygge merkevaren Norge. En sterk nasjonal merkevare er et kollektivt gode som har positiv effekt på

tvers av bransjer og regioner. En tydelig, attraktiv og troverdig posisjon vil sette Norge på kartet og gi norske aktører internasjonal konkurransekraft.

Eksportstrategien inkluderer også tiltak for å styrke Invest in Norway-satsingen, etablere et eksportprogram, styrke klyngesatsingen og profilere Norge som havnasjon. I januar 2017 fikk Innovasjon Norge oppdraget med å styrke Norges grønne profil for å sikre økt eksport, flere samhandlingsarenaer, og gjøre Norge til et mer attraktivt land å investere i. En viktig kanal for å nå frem til de internasjonale markedene er et digitalt utstillingsvindu som skal vise frem norske bærekraftige løsninger.

Skal Innovasjon Norges virkemidler være relevante for norsk næringslivs satsing internasjonalt må vi være fleksible og raske til å tilpasse oss endringer i de globale markedene. I løpet av 2017 har vi endret vår tilstedeværelse utenfor Norge. Det er etablert nye kontorer i München og Dubai, og Innovasjon Norges tilstedeværelse er styrket i en rekke markeder som er identifisert av og for norsk industri og næringsliv, slik som USA, Frankrike, Danmark og Sverige. Kontorene i Istanbul, Kuala Lumpur, Tallinn og St. Petersburg ble lagt ned i løpet av året.

Det offentlige som driver for innovasjon

2017 var året da offentlig-privat innovasjon ble løftet høyere på agendaen. Offentlig-privat innovasjon skal legge til rette for at næringslivet kan bidra til mer innovative løsninger på noen av samfunnets utfordringer. Det var også temaet på Innovasjonstalen i mai, der regjeringen lanserte en ordning basert på nye innovasjonspartnerskap. Stavanger kommune, Sykehuset i Østfold, Statens veivesen, Bergen kommune og Oslo kommune, Oslo Universitetssykehus og Sunnaas er de første deltakerne i ordningen.

Fremover i 2018-2020

Regjeringen har fremlagt Jeløy-plattformen, som er tydelig på at Norge fremdeles er i omstilling. Første utfordring er å «omstille norsk økonomi for å skape vekst, nye arbeidsplasser og sikre flere ben å stå på». Satsingen på næringsrettet forskning, innovasjon og gründerskap er tydelig, og ambisjonen om at Norge skal bli blant de ledende landene i Europa når det gjelder innovasjon er klart uttrykt. Gründerskap, entreprenørskapskultur og tilgang til kapital trekkes frem som sentrale elementer for å bygge nye bedrifter og arbeidsplasser.

Innovasjon Norge skal i 2018 bidra til «et Norge i omstilling» gjennom å styrke tilgangen på risikokapital ytterligere, bidra til økt eksport av bærekraftige løsninger og gi innovasjonspolitiske råd som setter spor.

- *Økt tilgang på risikokapital.* Innovasjon Norge skal videreføre selskapets samlede tilbud av risikolån på samme høye nivå i 2018 gjennom å trekke på avtalen med EIF, og herunder øke tilgangen på oppstartlån til gründere fra 100 til 150 mill. kroner. En økning i støtten til FoU baserte prosjekter vil også være en del av dette.
- *Økt eksport.* Innovasjon Norge vil øke omfanget av internasjonaliserings-tjenester gjennom å videreføre den strategiske vridningen fra en-til-en-tjenester til en-til-flere-tjenester. Dermed vil flere bedrifter få tilgang til de viktigste eksporttjenestene. Innovasjon Norge skal lansere et digitalt utstillingsvindu for eksport av norske bærekraftige løsninger, og styrke Invest in Norway sine aktiviteter for å tiltrekke flere internasjonale aktører til Norge.

- *Innovasjonspolitiske råd som setter spor.* Innovasjon Norge vil styrke rådgiverrollen i det regionale partnerskapet. Samtidig vil Innovasjon Norge kartlegge utenlandske investeringer i Norge og effekten av eksportbistand.
- *Sømløst virkemiddelapparat.* Sammen med blant annet Norges forskningsråd, Siva, Enova, GIEK, GIEK Kredittforsikring, Eksportkreditt Norge, Patentstyret og Norsk Romsenter tar Innovasjon Norge stadig flere felles initiativ for å gjøre det enklere for næringslivet å forholde seg til det samlede tilbudet av virkemidler.

Et Innovasjon Norge i omstilling

I fase 1 (2014-2017) av Innovasjon Norges omstillingsreise har vi arbeidet med forbedring og utvikling langs tre akser:

- *Organisering:* Hvordan vi organiserer våre ressurser på tvers av alle Innovasjon Norges kontorer i Norge og utlandet for å gi kundene lik behandling og samme tilgang til vår kompetanse uansett hvor de henvender seg.
- *Arbeidsprosesser:* Måten vi jobber og samhandler på internt og eksternt for å levere optimalt til kundene våre.
- *Digitale flater:* Hvilke verktøy vi tilbyr kolleger, kundene, eiere og samfunnet for økt innsikt, samarbeid og selvbetjening.

I samme periode har Innovasjon Norges samlede leveranser til norsk næringsliv økt fra 5,9 milliarder i kroner i 2014 til 7,3 milliarder kroner i 2017 (+24 %). Samtidig viser selskapets samlede driftskostnader i samme perioden en reduksjon fra 1,5 milliarder kroner til 1,4 milliarder kroner (-6 %).

Nå retter vi blikket fremover til fase 2 av omstillingsreisen (2018 - 2020). Vi ser på hvordan erfaringer fra fase 1 og ny kunnskap kan trekkes inn i omstillingsprosessen, og på hvilke løsninger som best får frem et målrettet og effektivt Innovasjon Norge for fremtiden. I dette arbeidet er samspillet mellom eiere, styret, ledelsen, tillitsvalgte og ansatte en avgjørende drivkraft.

Oslo, 18. april 2018
Anita Krohn Traaseth

Innhold

Forord	2
1 Leseveiledning	14
2 Innovasjon Norges bidrag til hovedmål og delmål	19
3 Rapportering av midler fra Nærings- og fiskeridepartementet (NFD)	25
3.1 Hovedfunn.....	26
3.2 Rapportering på mål- og resultatstyring – overordnet.....	27
3.3 Støttende analyser på overordnet nivå	31
3.3.1 Omstilling av norsk næringsliv er i full gang.....	31
3.3.2 Rådgivning og oppfølging i kombinasjon med finansielle tjenester øker måloppnåelsen 37	
3.4 Prioriteringer i oppdraget for 2017.....	40
3.4.1 Videreføre arbeidet med å dokumentere resultater (evalueringer).....	42
3.4.2 Faglige innspill til offentlige myndigheter på nasjonalt og regionalt nivå	48
3.4.3 Videreutvikle samarbeidet med andre virkemiddelaktører.....	52
3.4.4 Videreutvikle kontorstrukturen.....	55
3.5 Rapportering på avvik knyttet til planlagte aktiviteter eller mål for 2017	56
3.6 Mål og ambisjoner for 2018.....	56
3.7 Delmål 1 – flere gode gründere	58
3.7.1 Oppsummering 2017.....	58
3.7.2 Mål for 2017	59
3.7.3 Hovedaktiviteter 2017.....	59
3.7.4 Rapportering på resultater og effekter, inkludert Innovasjon Norges vurdering	61
3.7.5 Støttende analyser, blant annet kapitalmarked i tidligfase	65
3.7.6 Rapportering på avvik knyttet til planlagte aktiviteter eller mål for 2017.....	76
3.7.7 Mål og ambisjoner for 2018.....	76
3.8 Delmål 2 – flere vekstkraftige bedrifter	78
3.8.1 Oppsummering 2017.....	78
3.8.2 Mål for 2017	78
3.8.3 Hovedaktiviteter 2017.....	80
3.8.4 Rapportering av resultater og effekter, inkludert Innovasjon Norges vurdering	86

3.8.5	Støttende analyser, blant annet nytt om eksport	90
3.8.6	Rapportering på avvik knyttet til planlagte aktiviteter og mål for 2017	101
3.8.7	Mål og ambisjoner for 2018	101
3.9	Delmål 3 – flere innovative næringsmiljøer	102
3.9.1	Oppsummering 2017	102
3.9.2	Mål for 2017	104
3.9.3	Hovedaktiviteter 2017	104
3.9.4	Rapportering av resultater og effekter, inkludert Innovasjon Norges vurdering	112
3.9.5	Støttende analyser av tjenesteområder som omfatter bedriftsnettverk	123
3.9.6	Rapportering på avvik knyttet til planlagte aktiviteter og mål for 2017	125
3.9.7	Mål og ambisjoner for 2018	125
3.10	Rapportering for enkelttjenester for Nærings- og fiskeridepartementet	128
3.10.1	Kap. 2421, post 50 Innovasjon – prosjekter, fond	128
3.10.1.1	Landsdekkende etablerertilskudd	130
3.10.1.2	Innovasjonslån og garantier	134
3.10.1.3	Kondemneringstilskudd for skip i næringsfart og risikolån til nybygg innen skipsfart	141
3.10.1.4	Landsdekkende innovasjonstilskudd	142
3.10.1.5	Tilskudd til Global Growth (tidligere FRAM marked)	142
3.10.1.6	Tilskudd til innovasjonrammen NCE (klyngeprogrammet)	144
3.10.1.7	Bioøkonomiordningen (oppdrag NFD, KMD og LMD)	145
3.10.2	Kap. 2421, post 53 Nye såkornfond, risikoavlastning	147
3.10.3	Kap. 2421, post 71 Innovative næringsmiljøer	148
3.10.3.1	Norwegian Innovation Clusters	150
3.10.3.2	Bedriftsnettverk	157
3.10.4	Kap. 2421, post 72 Forsknings- og utviklingskontrakter	162
3.10.5	Kap. 2421, post 74 Reiseliv, profilering og kompetanse	170
3.10.5.1	Kompetansetjenester og annen profilering	170
3.10.5.1.1	Merkevaren Norge – Profilering av grønne løsninger	175
3.10.5.1.2	Samarbeid med utenriktjenesten og det øvrige virkemiddelapparatet	177
3.10.5.1.3	Vurdering av internasjonal tilstedeværelse	178
3.10.5.1.4	Utvikling av markedskompetanse og nettverk ved kontorene i utlandet	178
3.10.5.1.5	Behovsavklaring og internasjonal markedsveiledning	179
3.10.5.1.6	Formidling av internasjonale markedsmuligheter	182
3.10.5.1.7	Global Growth	183

3.10.5.1.8	Internasjonal markedsrådgivning	186
3.10.5.1.9	Eksportrådgivning (handelsteknisk rådgivning og kursvirksomhet)	190
3.10.5.1.10	NOREPS: Eksportbistand til FN, nødhjelps – og utviklingsmarkedet	192
3.10.5.1.11	International Business Events	193
3.10.5.1.12	Tilrettelegging ved delegasjonsbesøk i utlandet	195
3.10.5.1.13	Horisont 2020	197
3.10.5.1.14	Nasjonalt kontaktpunkt for finansielle instrumenter i Horisont 2020	202
3.10.5.1.15	Start in Norway	206
3.10.5.1.16	Invest in Norway	206
3.10.5.1.17	Møteplasser for vekst og Regjeringens gründerplan	211
3.10.5.1.18	Vekst for kvinner og mangfold	212
3.10.5.1.19	Gründersenteret (gründerveiledning)	217
3.10.5.1.20	Global Entrepreneurship	218
3.10.5.1.21	Immaterielle verdier (IPR)	220
3.10.5.2	Reiseliv - Visit Norway	225
3.10.5.2.1	Ny handlingsplan for Visit Norway	225
3.10.5.2.2	Merket for bærekraftige reisemål	227
3.10.5.2.3	Profilering av Norge som reisemål	233
3.10.6	Kap. 2421, post 76 Miljøteknologi (MILTEK) 2017	242
3.10.7	Kap. 2421, post 77 Tilskudd til preså Kornkapital	250
3.10.8	Kap. 2421, post 78 Administrasjonstøtte for distriktsrettede såkornfond	256
3.10.9	Kap. 2421, post 80 Næringstiltak på Svalbard (overførte midler fra 2016)	256
3.10.10	Kap. 2421, post 90 Lavrisikolån	256
3.11	Vedlegg til Bioøkonomiordningen (NFD, KMD, LMD)	260
3.12	Vedlegg MRS	263
4	Rapportering av midler fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD)	273
4.1	Innledning	273
4.2	Om oppdraget	274
4.2.1	Budsjettpostene	274
4.2.2	Føringer i oppdragsbrevet	277
4.2.3	Forholdet mellom distriktsrettede og nasjonale ordninger og oppdrag	277
4.3	KMDs målstruktur	278
4.3.1	Verdiskapende næringsliv i områder med spredt bosetning	278
4.3.1.1	Fordeling av innvilgede midler mellom områder innenfor og utenfor DPV	278

4.3.1.2	Addisjonalitet	279
4.3.2	Omstillingsdyktige regioner.....	280
4.3.2.1	Forholdet mellom gründere og bedrifter	281
4.3.2.2	Utvikling av ekstrainsatsen for næringslivet i distriktene	282
4.3.2.2.1	Reduserte rammer på post 60/62, men effekten er forsinket	283
4.3.2.2.2	Mange små oppdrag med lav kostnadseffektivitet	284
4.3.2.2.3	Forbruk på de ulike ordningene i 2017.....	285
4.3.2.2.4	Foreløpig forventninger for 2018	286
4.3.2.3	Innovasjonshøyde.....	286
4.3.2.4	Innovasjonstyper i regionene	286
4.3.2.5	Etablerertilskudd og arbeidsledighet	287
4.3.3	Effekter	288
4.3.4	Effekter i ulike fylker.....	289
4.3.5	Oppsummering.....	290
4.4	Delmål 1 – Flere gode gründere.....	291
4.4.1	Hovedaktiviteter 2017.....	291
4.4.2	Økt kapitaltilgang og kompetent kapital	292
4.4.3	Mangfold	293
4.4.4	Internasjonal forretningskompetanse.....	293
4.4.5	Addisjonalitet	295
4.4.6	Innovasjonshøyde.....	295
4.4.7	Prosjektrisiko	296
4.4.8	Økt kompetanse	296
4.5	Delmål 2: Flere vekstkraftige bedrifter	301
4.5.1	Oppsummering 2017.....	301
4.5.2	Om oppdraget og mål 2017.....	302
4.5.3	Hovedaktiviteter 2017.....	303
4.6	Delmål 3 – Flere innovative næringsmiljøer	311
4.7	Rapportering på enkeltjenester fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet 344	
4.7.1	Kap. 550, post 62 og restmidler fra tidligere post 551 post 60: Bedriftsretta låne- og tilskotsordninger i distrikta	344
4.7.1.1	Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger og tilskudd som kompensasjon for økt arbeidsgiveravgift (RDA-tilskudd)	344
4.7.1.2	Bedriftsrettede lån og garantier.....	351

4.7.1.3	Distrikts-rettet etablerertilskudd	357
4.7.2	Kap. 550, post 70 og restmidler fra tidligere kap. 557, post 72 (nr. 3 og 8)– Bedriftsretta program i distrikta	362
4.7.2.1	Mentortjenesten for gründere	362
4.7.2.2	Tilskudd til Bioraffineringsprogrammet (og Bioøkonomisatsingen)	366
4.7.3	Kap. 553, post 65 og restmidler fra tidligere kap. 550 post 72 nr 7 Omstillingsprogram ved akutte endringer i arbeidsmarknaden.....	368
4.7.3.1	Regional omstilling	368
4.7.4	Kap. 553, post 74 og restmidler fra tidligere kap. 552 post 72 nr. 4, 5 og 13: Nasjonale tiltak for klyngjer og innovasjonsmiljø	377
4.7.4.1	Norwegian Innovation Cluster (Klyngeprogrammet)	377
4.7.5	Kap. 553, post 74 Bedriftsnettverk (og restmidler fra kap. 552, post 72).....	384
4.7.5.1	Kompetanseutvikling i regionale næringsmiljøer.....	391
4.7.5.2	Evalueringer og analyser	393
4.7.6	Kap. 552, post 72 Nasjonale tiltak for regional utvikling (penger fra 2016-budsjettet, brukt i 2017).....	394
4.7.6.1	Kompetanseprogrammet FRAM Strategisk ledelse	394
4.7.6.2	Kvinner og mangfold i næringslivet.....	395
4.8	Vedlegg MRS	400
5	Rapportering av midler fra Landbruksdepartementet (LMD)	406
5.1	Delmål 1 – Flere gode gründere – bygdenæring på gården	412
5.2	Delmål 2 – Flere vekstkraftige bedrifter	418
5.3	Delmål 3 – Flere innovative næringsmiljøer	436
5.4	Rapportering på enkelttjenester fra LMD.....	442
5.4.1	Kap. 1150, post 50 Bioenergiprogrammet	442
5.4.2	Kap. 1150, post 50 Investering og bedriftsutvikling i landbruket	444
5.4.3	Kap. 1150,50/Kap.1151,51 Utviklingsprogrammet for landbruks- og reindriftsbasert vekst og verdiskaping.....	446
5.4.4	Kap. 1137, post 70 Til program for industriell bioraffinering/ Bioøkonomiordningen	455
6	Rapportering på midler fra Utenriksdepartementet (UD).....	457
6.1	Oppsummering 2017.....	457
6.2	Om oppdragene, programmer og mål for 2017	457
6.3	Delmål 1 – flere gode gründere	461
6.4	Delmål 2 – flere vekstkraftige bedrifter	462
6.5	Delmål 3 – flere innovative næringsmiljøer	463
6.6	Rapportering på enkelttjenester fra Utenriksdepartementet	465

6.6.1	EØS-midlene	465
6.6.2	Enterprise Development for Jobs.....	477
	<i>Aktiviteter - Kompetansehevende tiltak</i>	479
	Utvikle og arrangere møteplasser og nettverk for bedrifter.	480
	Administrasjon og gjennomføringskostnader.....	481
	Utfordringer, planer og mål for 2018.....	481
6.6.3	NOREPS – beredskap og humanitær innovasjon.....	482
6.6.3.1	Administrasjon og gjennomføringskostnader 2017	494
6.6.4	Visjon 2030	495
6.6.5	Arktis 2030 og ProRus.....	499
7	Rapportering av midler fra Klima- og miljødepartementet (KLD).....	506
7.1	Rapportering på enkelttjenester fra Klima- og miljødepartementet	506
7.1.1	Biogasspiloter	506
7.1.2	Klima- og miljøvennlig skipsfart.....	508
7.1.3	Digitalt utstillingsvindu	509
8	Rapportering av midler fra Kulturdepartementet	511
8.1	Rapportering på enkelttjenester fra Kulturdepartementet.....	512
8.1.1	Låneordninger – 10 mill. kroner	512
8.1.2	Eksportprogram – 10 mill. kroner	513
8.1.3	Bedriftsnettverk – 4 mill. kroner	514
8.1.4	Investorforum – 0,6 mill. kroner	515
8.1.5	Kompetanseprogram – 2 mill. kroner	516
8.1.6	Mobiliserings- og informasjonsaktiviteter	517
8.1.7	Nasjonalt kontaktpunkt for EUs lånegarantiordning for kulturell og kreativ sektor... ..	518
9	Rapportering av midler fra Kunnskapsdepartementet (KD).....	522
9.1	Delmål 1 – Flere gode gründere.....	522
9.2	Delmål 2 – Flere vekstkraftige bedrifter	522
9.3	Delmål 3 – Flere innovative næringsmiljøer	522
9.4	Rapportering på enkelttjenester fra Kunnskapsdepartementet	523
9.4.1	Mobilisering til deltakelse i Horisont 2020.....	523
9.4.2	Finansielle instrumenter i Horisont 2020.....	529
10	Øvrig Rapportering.....	534
10.1	Administrasjons- og gjennomføringskostnader	534
10.2	Rapportering av basiskostnader finansiert over NFD post 2421.70	540

10.3	Fordeling av antall årsverk	541
10.4	Omfang og fordeling av brukerbetalte tjenester	542
10.5	Effektiv drift.....	543
10.5.1	Formålseffektivitet	544
10.5.2	Kostnadseffektivitet	547
10.5.3	Totale driftskostnader i prosent av samlede leveranser.....	548
10.5.3.1	Låneordningene i Innovasjon Norge	551
10.5.3.2	De største tilskuddsordningene.....	556
10.5.3.3	Effektiviteten i klyngeprogrammet vurderes gjennom evalueringer.....	567
10.5.3.4	Rådgivning, kompetansetjenester og annen profilering.....	568
10.5.3.5	Profilering av Norge som turistdestinasjon.....	573
10.5.3.6	Merkevaren Norge, Gründerplanen og øvrige post 74 aktiviteter.....	574
11	VEDLEGG.....	575
11.1	Statistikk per rapporteringsenhet	575
11.1.1	Forbruk og antall i 2017 fordelt per departement	575
11.1.2	Forbruk KMD	576
11.1.3	Forbruk LMD.....	577
11.1.4	Forbruk NFD	578
11.1.5	Forbruk KD.....	579
11.1.6	Forbruk KLD	579
11.1.7	Forbruk KUD	579
11.1.8	Forbruk UD	579
11.1.9	Innovasjonsnivå	581
11.1.10	Prosjektrisiko	583
11.1.11	Driftsrisiko	584
11.1.12	Addisjonalitet	585
11.1.13	Andel prosjekter med bidrag til økt kompetanse.....	586
11.2	Effekttall 2017	587
11.3	Forklaring til omsøkt finansiering	590
11.4	Omsøkt finansiering 2017 (beløp og antall).....	592
11.5	Forklaringer til koder i statistikk for finansieringsvirksomheten	596
11.5.1	Innovasjonsnivå	596
11.5.2	Innovasjonstype	597
11.5.3	Veiledning for valg av innovasjonstype:.....	597

11.5.4	Andre kjennetegn	598
11.5.5	Definisjon av kjennetegnene:	598

1 Leseveiledning

I denne oppdragsgiverrapporten søker Innovasjon Norge å beskrive aktiviteter og effekter i forhold til de ulike oppdragsgivernes prioriteringer for 2017 (jf. oppdragsbrev fra det enkelte departement) og selskapets strategi.

Oppdragsgiverrapporten innledes med et forord av administrerende direktør som gir noen hovedbudskap for 2017. Dernest gis et sammendrag av hovedresultatene for selskapets samlede virksomhet.

Hvert departement får sin individuelle oppdragsgiverrapport. Rapporten er delt inn i hovedkapitler per oppdragsgiver. Hvert hovedkapittel rapporteres på to nivå. En samlet rapportering av måloppnåelse av hovedmål og delmål for alle midlene som har kommet fra den enkelte oppdragsgiver, samt en rapportering av virkemiddel per kapittel og post nivå.

I mange tilfeller blir et virkemiddel finansiert av flere departementer. Der formålet er det samme for alle departementene, eller det ikke er mulig å rapportere indikatorene separat per finansieringskilde, gjelder samme rapportering for alle oppdragsgiverne.

Oppsummert består samlet årlig rapportering fra Innovasjon Norge av:

- Årsrapport (på nett)
- Årlig rapportering til oppdragsgivere (denne rapporten)
- Årsregnskap med styrets årsberetning
- Årlig rapportering av fondsaktiviteter (unntatt offentligheten)

Ord, uttrykk og tabeller

I det følgende er spesifikke uttrykk, tabell og figurer i rapporten forklart. Ikke alle tall som vises i figurene referer til rapporteringsåret. Addisjonalitet og bidrag til kompetanse måles ett eller flere år etter mottatt støtte og viser derfor til tidligere år enn rapporteringsåret. Tabellene inkluderer ofte tall i parentes. Disse fremstiller tall fra året før rapporteringsåret. Følgende resultatindikatorer inngår i mål og resultatstyringssystemet i Innovasjon Norge.

MRS-indikatorene - måling av effekter og resultater

I 2013 ble nytt mål- og resultatstyringssystem (MRS) for Innovasjon Norge fastsatt i Meld St. 22 «Verktøy for vekst – om Innovasjon Norge og SIVA». Etter noen års erfaringer med MRS-systemet tok Innovasjon Norge initiativ til mindre justeringer av indikatorer tilknyttet systemets delmål. Endringsforslagene er diskutert i arbeidsmøter med Nærings- og fiskeridepartementet, Kommunal- og moderniseringsdepartementet og Landbruks- og matdepartementet. Endringene er omforent mellom Innovasjon Norge og de nevnte departementene, og de er forelagt fylkeskommunene og Utenriksdepartementet for eventuelle merknader, og bekreftet i brev av 4. januar 2017 fra Nærings- og fiskeridepartementet.

Målene i MRS ligger fast, men det var enkelte indikatorer som fungerte bedre enn andre. De viktigste endringene er at effektindikatoren for bedriftsøkonomisk lønnsomhet byttes ut med verdiskaping, for å få bedre frem samfunnsdimensjonen i det Innovasjon Norge gjør, samt at alle tre delmålene i

MRS får felles effektindikatorer: omsetningsvekst, produktivitetsvekst og vekst i verdiskaping. I tillegg gis Innovasjon Norge større fleksibilitet til å velge å gjennomføre støttende analyser som skal supplere resultat- og effektindikatorer.

Figur 1-1: Mål- og resultatstyringsindikatorer

	Delmål 1 Flere gode gründere	Delmål 2 Flere vekstkraftige bedrifter	Delmål 3 Flere innovative næringsmiljøer
Effekt-indikatorer	Omsetningsvekst Produktivitetsvekst Vekst i verdiskaping Overlevelsrate	Omsetningsvekst Produktivitetsvekst Vekst i verdiskaping	Omsetningsvekst Produktivitetsvekst Vekst i verdiskaping
Resultat-indikatorer	Utvikling i utløsningsgrad Utvikling i Innovasjon Norges bidrag til kompetanse Innovasjonshøyde i prosjektene Risikovurdering i prosjektene	Utvikling i utløsningsgrad Utvikling i Innovasjon Norges bidrag til kompetanse Innovasjonshøyde i prosjektene Driftsrisiko i bedriftene	Samarbeid innad i næringsmiljøet og med eksterne kunnskapsmiljøer Mobilisere deltakere i næringsmiljøer
Støttende analyser	Vekst i sysselsetting Vekst i lønnsomhet Eventuelle dyptgående analyser	Vekst i sysselsetting Vekst i lønnsomhet Eventuelle dyptgående analyser	Vekst i sysselsetting Vekst i lønnsomhet Eventuelle dyptgående analyser

Det er vanskelig å kontrollere effektmålingen for *uobserverbare* variabler som kan påvirke resultatene. Effektindikatorer og målingene er indikasjoner på effekter, og det er viktig ikke å tolke resultatene kausalt og som uttrykk for eksakte effekter av Innovasjon Norges arbeid.

SSB har benyttet samme metode som tidligere slik at nye estimater er sammenliknbare med tidligere tall. Metoden er dokumentert og offentlig tilgjengelig i SSB-rapport 2015/35 «Effect on firm performance of support from Innovation Norway». Det er metoden omtalt som «matching med stratifisering» i rapporten som benyttes¹.

Overlevelsrate

Gode gründere overlever. En indikasjon på at Innovasjon Norge lykkes med målsetting om å bidra til flere gode gründere er at nyetablerte bedrifter som er kunder hos innovasjon Norge overlever i større grad enn sammenliknbare bedrifter som ikke er kunder. Forskjellen måles fem år etter at man benyttet Innovasjon Norges tjenester.

Høyere omsetningsvekst

Vellykkede gründere (yngre enn tre år) og eldre bedrifter vokser. En indikasjon på at Innovasjon Norge lykkes med å bidra til målsettingen om flere gode gründere og flere vekstkraftige bedrifter er at Innovasjon Norges kunder vokser mer enn sammenliknbare foretak som ikke er kunder.

Vekst i verdiskaping

Den verdien som skapes i en bedrift, kalles gjerne bearbeidingsverdien. Den enkleste definisjonen er salgsinntekter minus vareinnsats. Verdiskaping i MRS systemet er imidlertid litt mer forsiktig definert som driftsresultat før renter, skatt, avskrivninger og opp-/nedskrivninger (EBITDA) + lønn.

Økt produktivitet

Mer produktive bedrifter legger grunnlaget for økt velferd. En indikasjon på om Innovasjon Norge lykkes med å bidra til flere vekstkraftige bedrifter er at Innovasjon Norges kunder oppnår høyere produktivitet enn sammenliknbare bedrifter.

¹ http://ssb.no/forskning/mikrookonomi/bedriftsatferd/_attachment/237374?ts=14f4b02a260

Høyere lønnsomhetsvekst og økt antall ansatte supplerer effektindikatorene.

I tillegg produserer SSB såkalte støttende analyser på bedriftsøkonomisk lønnsomhet, for å kontrollere at ikke Innovasjon Norge kundene utvikler seg systematisk svakere mht. avkastning på kapitalen enn kontrollbedriftene. Å gi nødvendig avkastning på kapitalen er nødvendig for å overleve. Hvis de ikke tilfredsstiller eiernes krav til avkastning og kan betale renter, overlever man ikke lenge nok til å kunne gi varig verdiskaping til samfunnet. Det er derfor viktig å følge med på at ikke Innovasjon Norge kundene utvikler seg dårligere enn sammenliknbare bedrifter.

Vekst i *antall ansatte* vil normalt være korrelert med verdiskaping siden mye av dette vil være lønn. Verdiskaping og antall ansatte er teller og nevner i effektindikatoren produktivitet (målt ved arbeidsproduktivitet).

Følgende resultatindikatorer inngår i mål- og resultatstyringssystemet i Innovasjon Norge.

Innovasjonsnivå

Innovasjonsnivå anslås av kundeansvarlig og dokumenteres for hvert kundeprosjekt i Innovasjon Norges saksbehandlingssystem. Tallene i figurene viser til rapporteringsåret. Innovasjonsnivåene er definert som følger:

Innovasjon på bedriftsnivå

Omfatter prosjekter i nye eller eksisterende bedrifter som ikke representerer noe nytt enten i form av nye produkter, tjenester, produksjonsprosesser eller organisasjonsformer annet enn for den aktuelle bedrift.

Innovasjon på regionalt nivå

Omfatter prosjekter i nye eller eksisterende bedrifter som tar sikte på produksjon av produkter og tjenester eller bruk av produksjonsprosesser og organisasjonsformer som tidligere ikke er produsert eller benyttet i andre bedrifter i regionen. Formålet skal primært benyttes første gang slike introduseres i regionen, men kan også omfatte prosjekter som styrker regionalt prioriterte innovasjonsmiljø.

Innovasjon på nasjonalt nivå

Omfatter prosjekter i nye eller eksisterende bedrifter som tar sikte på å utvikle og introdusere produkter og tjenester som er nye på det nasjonale marked og prosjekter som omfatter utvikling og bruk av nye produksjonsprosesser eller organisasjonsformer som ikke er introdusert på nasjonalt nivå. Det omfatter også introduksjon av tidligere eksporterte produkter og tjenester på nye markeder utenlands.

Innovasjon på internasjonalt nivå

Omfatter prosjekt i nye eller eksisterende bedrifter som tar sikte på å utvikle og introdusere produkter og tjenester som er nye på et internasjonalt marked. Videre omfatter formålet prosjekter som fører til nye produksjonsprosesser og organisasjonsformer som ikke er kjent internasjonalt.

Ikke relevant

Omfatter prosjekter som ikke er innovasjonsprosjekter.

Driftsrisiko

Driftsrisiko beregnes ut fra bedriftenes regnskaper og brukes som en del av vurderingen av gjennomføringsevnen til bedriften. Driftsrisiko deles inn i fire klasser fra A til D. I figurene i rapporten vises risikoklasse A og B som lav risiko og C og D som høy risiko. Nye tilsagn om lån og tilskudd skal i tråd med policy ikke gis til bedrifter i klasse D, da dette innebærer at det er mer enn 50 prosent sannsynlighet for at bedriften ikke vil overleve.

Prosjektrisiko

Prosjektrisiko er en vurdering av hver enkelt finansieringssak som gjøres av kunderådgiveren under saksbehandling. Prosjektrisiko vurderes på en skala fra 1: svært liten risiko i prosjektet til 6: ekstrem risiko i prosjektet. I denne rapporteringen er skalaen delt inn i tre. Liten risiko, normal høy risiko og særlig høy risiko. Særlig høy risiko gis til prosjekter hvor det er høy risiko i prosjektet og hvor det er i høy grad er usikkert om prosjektet oppnår den inntjening som er lagt til grunn for beslutning.

Addisjonalitet

Addisjonalitet er en betegnelse for i hvilken grad Innovasjon Norge har vært utslagsgivende for gjennomføringen av et prosjekt. Kapitlene i denne rapporten inkluderer som regel en figur som viser addisjonalitet innen et virkemiddel, en gruppe av virkemidler eller for en målgruppe som f.eks. gründere. Dataene er hentet fra Innovasjon Norges kundeeffekt førundersøkelse som gjennomføres ett år etter at en kunde mottok støtte fra Innovasjon Norge. Kundene blir blant annet spurt om hvorvidt Innovasjon Norge har vært utslagsgivende for gjennomføring av prosjektet.

Lav addisjonalitet

Prosjektet/aktivitet ville blitt gjennomført i samme skala og med samme tidsskjema.

Middels addisjonalitet

Prosjekt/aktivitet gjennomført i samme skala, men på et senere tidspunkt eller prosjekt/aktivitet gjennomført i mindre skala, men med samme tidsskjema.

Høy addisjonalitet

Prosjektet/aktivitet gjennomført i mindre skala og på et senere tidspunkt eller prosjekt/aktivitet ville ikke gjennomført i det hele tatt.

Bidrag til kompetanse

Bidrag til kompetanse hentes fra Innovasjon Norges kundeeffekt etterundersøkelser som gjennomføres fire år etter at støtten ble mottatt av kunden. Kundene blir spurt om prosjektet har bidratt til kompetanse på en rekke områder. Verdien som rapporteres her er gjennomsnittsverdi for alle kompetanseområdene.

Kundene blir spurt om i hvilken grad prosjektet har ført til økt kompetanse om produktutvikling, prosessutvikling, markedsutvikling, strategi, organisasjon og ledelse, bruk av avansert teknologi, opparbeiding av bedre nettverk, internasjonale markeder og eksport.

Samarbeid innad i næringsmiljøet og med eksterne kunnskapsmiljøer

For at det skal være et attraktivt og innovativt næringsmiljø bør det også være samarbeid mellom deltakerne i næringsmiljøet, og mellom disse deltakerne og ekstern kunnskapsmiljøer. Dette kan være et uttrykk for kvaliteten på næringsmiljøet. Det bidrar til å sannsynliggjøre at samarbeid i nye næringsmiljøer er reelt og ikke bare på papiret.

Indikatorene måles gjennom registreringer av antall deltakere både i klyngeprosjektene og bedriftsnettverksprosjektene, og en surveyundersøkelse til deltakerbedriftene i klynger og bedriftsnettverk.

Mobilisere deltakere til næringsmiljøer

Det som skiller næringsmiljøer fra andre samarbeidsaktiviteter er en selvforsterkende effekt i miljøet der bedriftene selv er drivkraften for utviklingen. Innovasjon Norge skal med sine programmer ikke bare etablere nye næringsmiljøer, men tilrettelegge for videreutvikling av eksisterende næringsmiljøer og således bidra til at miljøene vokser. Om et miljø vokser kan være en indikator på om miljøet fremstår som innovativt og attraktivt for nye bedrifter. Resultatmålet mobiliserte

deltakere i næringsmiljøene er fulgt opp gjennom resultatindikatorene utviklingen i antall aktive deltakere i miljøene og utviklingen i antall nye bedrifter som etableres i næringsmiljøene.

2 Innovasjon Norges bidrag til hovedmål og delmål

Innovasjon Norge skal utløse bedrifts- og samfunnsøkonomisk lønnsom næringsutvikling, og utløse regionenes næringsmessig muligheter. Dette hovedmålet skal oppnås gjennom selskapets tre delmål; flere gode gründere, flere vekstkraftige bedrifter og flere innovative næringsmiljøer.

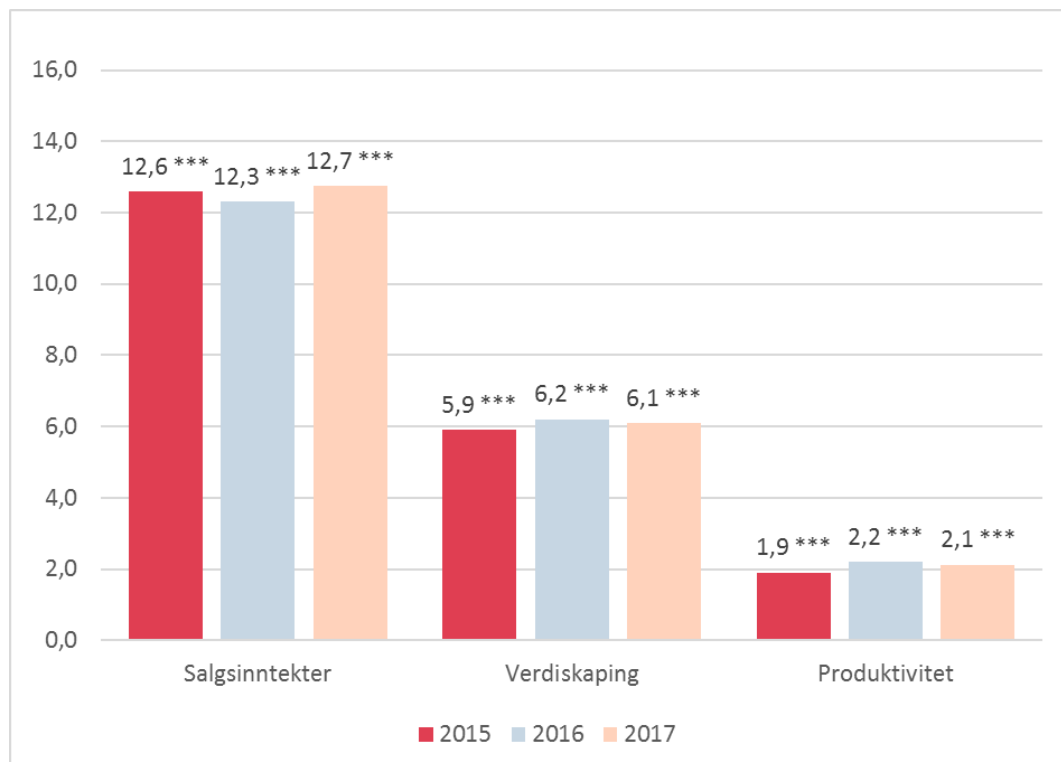
For å vurdere selskapets bidrag til hovedmål og delmål er det utviklet et egnet mål- og resultatstyringssystem (MRS)². Systemet skal gi selskapet, oppdragsgivere, eier og andre interessenter relevant styringsinformasjon om selskapets virksomhet og måloppnåelse.

Styringsinformasjonen kan deles inn i tre hovedkategorier: styringsindikatorer, støttende analyser og evalueringer. Styringsindikatorene deles igjen i resultater og effekter. Med resultater menes de virkninger som søkes oppnådd ovenfor den aktøren Innovasjon Norge søker å påvirke direkte, mens effekter menes de virkninger som skal nås på mer overordnet nivå.

Oppdragsgiverrapporten 2017 og [Årsrapporten 2017](#) har omfattende dokumentasjon på de effekter, resultater og aktiviteter som leveres.

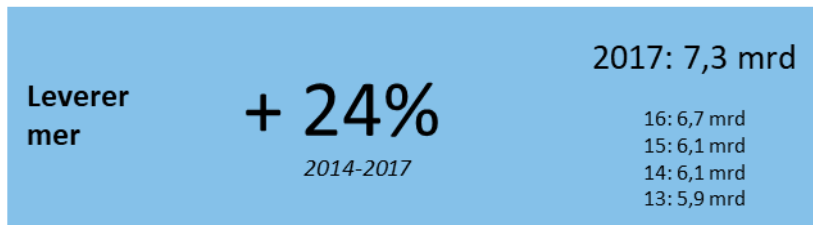
Innovasjon Norge utgjør en forskjell. Beregninger fra Statistisk sentralbyrå (SSB) gir klare indikasjoner på at støtte fra Innovasjon Norge virker. Ifølge SSB-tallene for 2017 har kunder som innovasjon Norge har støttet viser en årlig mervekst på alle effektindikatorer; 12,7 prosentpoeng i salgsinntekter, 6,1 prosentpoeng i verdiskaping og 2,1 prosentpoeng i produktivitet.

Figur 2-1: Utvikling i effektindikatorene, salgsinntekter, verdiskaping og produktivitet. Alle virkemidler

² Se leseveiledningen til oppdragsgiverrapportene foran for forklaring på MRS og indikatorene.

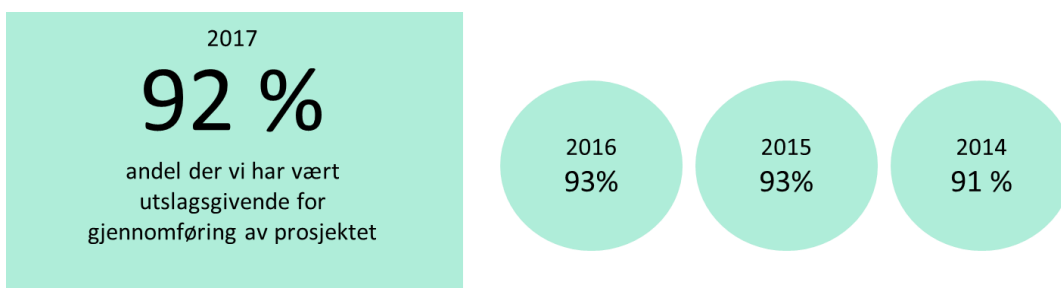
Samlede leveranser i kroner til Innovasjon Norges kunder øker med 24 prosent i perioden 2014-2017 (finansierings-, rådgivnings-, nettverks- og profilerings-tjenester). I 2017 økte Innovasjon Norge særlig tilgangen på risikokapital med 14 prosent, hovedsakelig gjennom et økt tilbud av risikolån fra 1,0 mrd. kroner til 1,5 mrd. kroner og mer enn 100 mill. kroner i oppstartslån til gründere.

En krone fra Innovasjon Norge utløser 1,8 kroner fra næringslivet og andre i form av egeninnsats og annen risikokapital. Den samlede bevilgningen til Innovasjon Norge i 2017 var 3,8 mrd. kroner sammenlignet med 3,7 mrd. kroner i 2016. I tillegg til de årlige bevilgningene bidro utlånsvirksomheten til en samlet innsats i form av tilskudd og lån til næringslivet fra Innovasjon Norge på i alt 7,3 mrd. kroner i 2017 sammenlignet med 6,7 mrd. kroner i 2016. Når private investorer og andre går inn med kapital og egeninnsats i tillegg, betyr det i alt 20,8 mrd. kroner til innovative virksomheter. Dette er en økning sammenlignet med 2016, hvor Innovasjon Norge utløste 20,1 mrd. kroner. Økningen i bruk av risikolån i 2017 gjør at Innovasjon Norges finansiering utgjør en større andel av den samlede investeringen, og overnevnte «utløst-faktor» reduseres fra 2,0 til 1,8.

Ni av ti kunder (92 prosent) sier at Innovasjon Norges bidrag har vært utslagsgivende for deres prosjekt. Addisjonaliteten er tilfredsstillende på et høyt nivå. 32 prosent meldte tilbake i 2017 at prosjektet Innovasjon Norge medfinansierte i 2013 «I stor grad» ga økt kompetanse. Det er om lag på samme nivå som før.

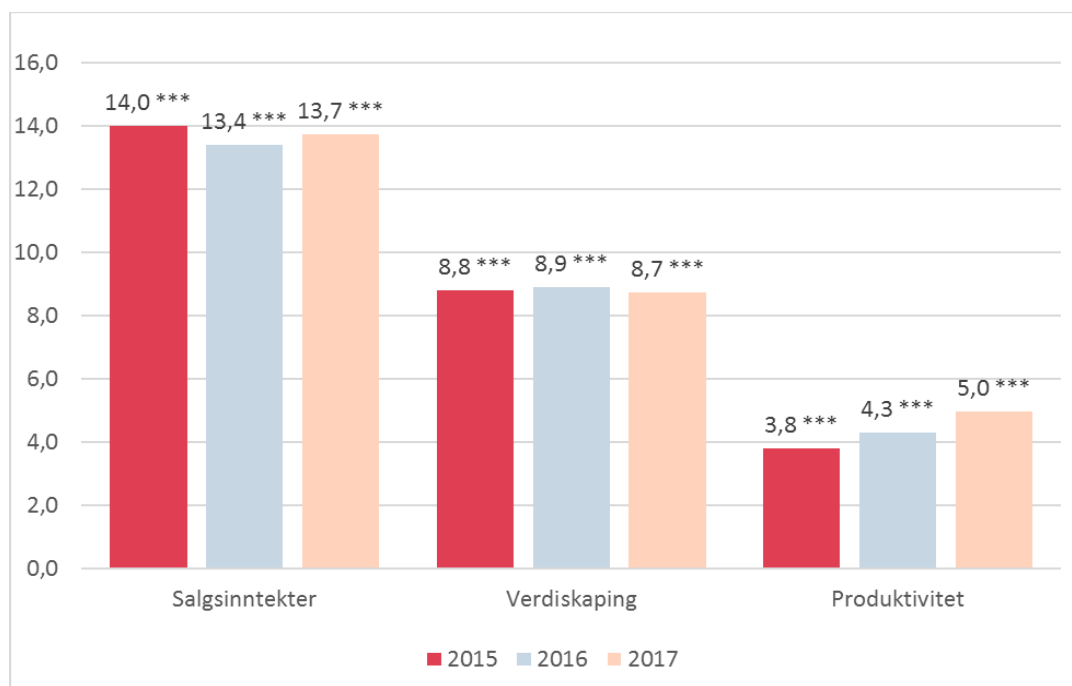
Flere gode gründere

Styringsindikatorerne for delmålet om flere gode gründere er effektindikatorerne: vekst i salgsinntekter, verdiskaping, produktivetsvekst og overlevelsesrate, samt resultatindikatorerne: utvikling i addisjonalitet (utløsningsgrad), bidrag til kompetanse, innovasjonshøyde i prosjekter og risikovurdering i prosjekter.

Økt tilgang til risikokapital har vært et viktig tema både for Innovasjon Norge og nasjonale gründermiljøer i 2017. En viktig oppgave for Innovasjon Norge er å utløse privat kapital ved å dele risikoen med investorer og gründere når de investerer i selskaper i en tidlig fase. Av de samlede lån og tilskuddene fra Innovasjon Norge på 6,8 milliarder kroner i 2017, gikk en tredjedel (2,3 milliarder) til gründere og oppstartsbedrifter. Dette er en sterk økning sammenlignet med 1,6 mrd. i 2016. Samtidig ser vi at kapital alene ikke er nok, men at investorer i tillegg bidrar med rådgivning, nettverk og oppfølging. «Kompetent kapital» tilfører gründer-selskaper kompetanse som bidrar til vekst.

Innovasjon Norge utgjør en forskjell. Beregninger fra Statistisk sentralbyrå (SSB) gir klare indikasjoner på at støtte fra Innovasjon Norge virker. Ifølge SSB-tallene for 2017 har gründerbedrifter med støtte fra Innovasjon Norge i gjennomsnitt 13,7 prosentpoeng høyere vekst i årlig omsetningen (salgsinntekter) sammenlignet med en kontrollgruppe av tilsvarende bedrifter uten slik støtte.

Figur 2-2: Utvikling i effektindikatorerne, salgsinntekter, verdiskaping og produktivitet. Alle virkemidler. Gründere.

Tilsvarende var økningen i verdiskaping hos gründer- og oppstartsbedrifter 8,7 prosentpoeng høyere enn kontrollgruppen. Over de siste tre årene øker estimatene for produktiviteten hos gründerne våre suksessivt fra under fire prosentpoeng mervest per år til 5,0 prosentpoeng i årets måling.

Resultatindikatorerne viser at nesten 94 prosent av antall gründere oppgir at finansieringen fra Innovasjon Norge er helt eller delvis utslagsgivende for at prosjektet vil bli gjennomført i samme skala og innenfor samme tidsskjema som planlagt. 31 prosent meldte tilbake i 2017 at prosjektet Innovasjon Norge medfinansierte i 2013 «I stor grad» ga økt kompetanse. Dette er et noe lavere nivå enn før.

75 prosent av gründerne som benyttet Innovasjon Norge i 2010³ er fortsatt i drift etter fem år, og tilsvarende for kontrollbedriftene er 70 prosent. SSB mener det er relativt små forskjeller i overlevelsesrater⁴.

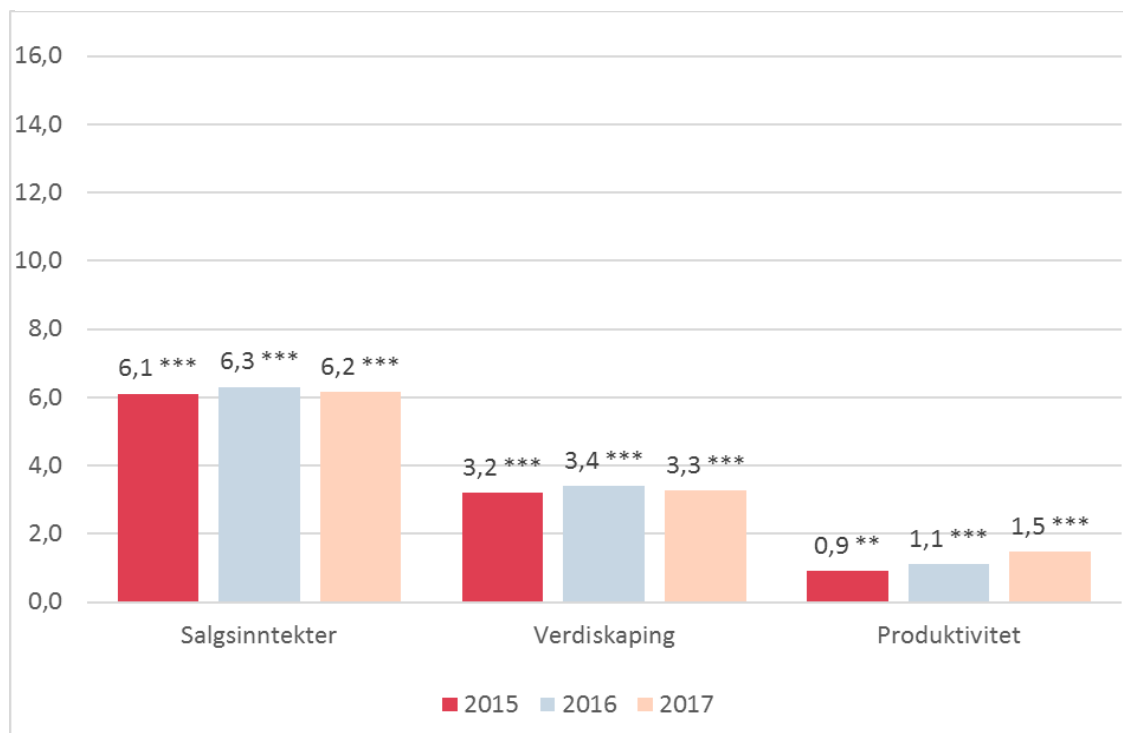
Innovasjonsnivået for gründere totalt sett for alle oppdrag viser en jevnt positiv utvikling gjennom hele perioden fra 2012-2015. Etter 2015 har indikatoren stabilisert seg i overkant av halvparten, og er i 2017 på 55 prosent. Innovasjon Norge tar fortsatt risiko på et høyt nivå, som forutsatt og ønsket.

Flere vekstkraftige bedrifter

Styringsindikatorerne for delmålet om flere vekstkraftige bedrifter er effektindikatorerne: Vekst i salgsinntekter, verdiskaping, produktivitetsvekst, samt resultatindikatorerne: Utvikling i addisjonalt, bidrag til kompetanse, innovasjonshøyde i prosjekter og driftsrisiko i bedriftene.

Satser tungt på eksport og internasjonalisering. I 2017 lanserte regjeringen en nasjonal eksportstrategi. Den beskriver tiltak for å øke utenlandske investeringer i Norge, markedsføre norske, grønne løsninger og etablere et eksportprogram. Innovasjon Norge har en sentral rolle i dette arbeidet, blant annet gjennom prosjektet Merkevaren Norge, som er et nasjonalt verdiskapingsprogram for økt eksport og vertskapsattraktivitet. Norsk næringsliv skal ta en posisjon som pioner på bruk av ny teknologi for å utvikle bærekraftige løsninger. Dette prosjektet gir oss muligheten til å synliggjøre norske løsninger på den globale arena.

Figur 2-3: Utvikling i effektindikatorerne, salgsinntekter, verdiskaping og produktivitet. Alle virkemidler. Bedrifter.

Innovasjon Norge utgjør en forskjell. Beregninger fra Statistisk sentralbyrå (SSB) gir klare indikasjoner på at støtte fra Innovasjon Norge virker. Ifølge SSB-tallene for 2017 har bedrifter med støtte fra

³ Analysen er begrenset til gründere finansiert over NFDs «Innovasjonsoppdrag» og KMDs «Distriktsoppdrag». Det er gründere som har benyttet innovasjons-/risikolån, garantier og/eller tilskudd hos Innovasjon Norge i 2010.

⁴ Dette er ren deskriptiv statistikk. Kanskje gir små forskjeller mest uttrykk for at man har etablert en god kontrollgruppe.

Innovasjon Norge i gjennomsnitt 6,2 prosentpoeng høyere vekst i årlig omsetningen (salgsinntekter) sammenlignet med en kontrollgruppe av tilsvarende bedrifter uten slik støtte.

Tilsvarende var økningen i verdiskaping hos bedrifter 3,3 prosentpoeng høyere enn kontrollgruppen. Over de siste tre årene øker estimatene for produktiviteten hos bedriftene våre suksessivt fra under 1 prosentpoeng mervekst per år til 1,5 prosentpoeng i årets måling.

92 prosent av antall bedrifter over tre år oppgir at finansieringen fra Innovasjon Norge er helt eller delvis utslagsgivende for at prosjektet vil bli gjennomført i samme skala og innenfor samme tidsskjema som planlagt. 32 prosent meldte tilbake i 2017 at prosjektet Innovasjon Norge medfinansierte i 2013 «I stor grad» ga økt kompetanse. Dette er et noe høyere nivå enn før.

Innovasjonsnivået holder seg på et høyt nivå, men med en liten nedgang. 32 prosent av midlene går til prosjekter med innovasjon på internasjonalt nivå. Dette er svakt ned fra 2016, men høyere enn for 2015. Innovasjon Norge tar risiko på et høyt nivå, som er i tråd med oppdrag og målsetting.

Flere innovative næringsmiljøer

Styringsindikatorerne for delmålet om flere innovative næringsmiljøer er effektindikatorerne: omsetningsvekst, produktivetsvekst, vekst i verdiskaping, samt resultatindikatorerne: samarbeid innad i næringsmiljøet og med eksterne kunnskapsmiljøer og mobiliserte deltakere i næringsmiljøer.

Klyngene gjør de sterke miljøene synlige. I et samfunn med mange små bedrifter og få store lokomotiver er bedrifter i større grad avhengig av samarbeid for å lykkes med forskning, innovasjon og vekst internasjonalt. Tjenestene er kostnadseffektivt virkemiddel som når i overkant av 3 000 bedrifter og oppstartselskaper med beskjeden innsats. Klynger og nettverk spiller en sentral rolle i omstillingen av norsk næringsliv. Strategisk samarbeid rundt omstilling, nye markeder og nye forretningsmodeller er mer etterspurt enn noen gang. I 2017 bevilget Innovasjon Norge 164 millioner kroner til klyngeprosjekter og 40,5 millioner til bedriftsnettverk-prosjekter.

Innovasjon Norge utgjør en forskjell. Bedriftene i næringsklyngene jobber mer på tvers, har høyere sysselsetting, økte salgsinntekter og større verdiskaping enn bedrifter som ikke er medlem av en klynge, særlig i de første årene. Dette viser evalueringen av klyngeprogrammet som ble offentliggjort i begynnelsen av 2018. Evalueringen viser at klyngene bidrar til både vekst og omstilling.

Evalueringen viser også at resultatene er gode selv om den økonomiske støtten er begrenset – Faktisk er investeringen i klyngeprogrammet nedbetalt allerede etter to til tre år.

Årets effektanalyse fra SSB dokumenterer ikke signifikante effekter sett i forhold til kontrollgruppen for klyngedeltakerne. Dette kan skyldes at noen klynger nå er ute av programmet og derfor ute av analysen. Man bør kanskje gjøre en vurdering av om det er riktig å fase de ut av analysen straks de har avsluttet programmet. Det er gode argumenter for å følge dem en tid framover. Samfunnsøkonomisk Analyse AS har på samme måte som SSB, også sett på effekten av klyngeprogrammet og de finner statistisk signifikant høyere vekst hos klyngebedriftene første tre års periode, heller ikke Samfunnsøkonomisk Analyse finner signifikante resultater etter dette.

Resultatindikatorene måles gjennom registreringer av antall deltakere både i klyngeprosjektene og bedriftsnettverksprosjektene, og en surveyundersøkelse til deltakerbedriftene i klynger og bedriftsnettverk.

Av 334 klyngebedriftene som besvarte undersøkelsen rapporterte de i snitt om 11 nye samarbeidsrelasjoner med andre bedrifter eller kunnskapsmiljøer som følge av klyngedeltakelsen.

Resultatmålet *mobiliserte deltakere i næringsmiljøene* er fulgt opp gjennom to resultatindikatorer:

1. Utviklingen i antall aktive deltakere i miljøene
2. Utviklingen i antall nye bedrifter som etableres i næringsmiljøene

Antall aktive deltakere i klyngeprosjektene var i 2017 1674, en økning på 46 fra 2016.

Det kom inn 207 nye bedrifter som følge av nye bedriftsnettverk i 2017 (375 i 2016). Totalt antall aktive bedrifter økte fra 810 bedrifter i 2016 til 894 bedrifter i 2017 det vil si en økning på 10 prosent. Økningen skyldes at antall prosjekter økte fra 85 prosjekter i 2016 til 89 prosjekter i 2017.

Det er vår vurdering at Innovasjon Norge har levert tilfredsstillende resultater på delmålene Flere gode grundere, Flere vekstkraftige bedrifter og Flere innovative næringsmiljøer i 2017.

3 Rapportering av midler fra Nærings- og fiskeridepartementet (NFD)

I oppdragsbrevet for 2017 og rapporteringskalenderen for 2018 fremkommer hvordan Innovasjon Norge skal rapportere for 2017. Innovasjon Norge har lagt vekt på å rapportere i henhold til føringene i oppdragsbrevet, avklart rapporteringsformat og beskrivelse i rapporteringskalendere. Innovasjon Norge skal videre rapportere på effekter av egen virksomhet gjennom resultater fra mål- og resultatstyringssystemet (MRS-systemet), kundeeffektundersøkelser og evalueringer. Rapporteringen reflekterer dette. En del av prioriteringene spesifisert i oppdragsbrev og rapporteringskalender er gjengitt under i kapittel 3.4 Om Prioriteringer i oppdraget for 2017 med henvisning til hvor det rapporteres på prioriteringen.

Tabell 3-1: Oversikt over budsjettpostene fra Nærings- og fiskeridepartementet og fordeling av disse på de ulike virkemidlene i mill. kroner.

Budsjettpost	Virkemiddel	Årets ramme	Disponibel ramme	Forbruk ⁵
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Ordinære			676,7
	Fiskeriformål			1234,1
	Landbruksformål			587,6
	Sum lavrisikolån		2500	2500
NFD 2421.50 Innovasjon - prosjekter, fond	Innovasjonslån	1100	1100	811,1
	Oppstartslån	100	100	110,3
	Tilskudd	96,5	96,5	85,0
	Landsdekkende etablerertilskudd	228	228	225,6
	Garantiordning IN	15	15	7,2
	Vekstgaranti	25	25	14,2
	NFD 2421.70 Basiskostnader	Basiskostnader	-	-
NFD 2421.71 Innovative næringsmiljøer	Tilskudd	101	125,2	89,6
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	IFU/OFU	253	318,9	300,1
NFD 2421.74 Reiseliv, profilering og kompetanse	Tilskudd	35,1	45,4	26,3
NFD 2421.76 Miljøteknologi	Tilskudd	482,2	585,4	538,3
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-så Kornfond		50	50	54
NFD 2421.78 Administrasjonsstøtte for distriktsrettede såkornfond	Administrasjon	4,4	4,4	4,4
NFD 2421.80 Næringstiltak på Svalbard	Tilskudd	0	8,1	3,6
Sum		4990,2	5201,9	4768,1

⁵ Beløpet omfatter kun lån og tilskudd innvilget til kunder. Administrasjon og gjennomføringskostnader er ikke medtatt her. De rapporteres særskilt nedenfor.

3.1 Hovedfunn

Innovasjon Norge ga i 2017 tilsagn for 4,8 mrd. kroner over departementets budsjettposter. Av dette gikk 1,7 mrd. kroner (36 prosent) til gründere og 2,9 mrd. kroner (61 prosent) til bedrifter. Annet (uspesifisert) utgjorde 146 mill. kroner (3 prosent). I tillegg kommer verdien av Innovasjon Norges rådgivnings-, kompetanse-, nettverks-, og profilerings tjenester på 452,4 mill. kroner. Følgende løftes frem som vesentlige resultater gjennom Nærings- og fiskeridepartementets oppdrag for 2017;

1. Effekten av støtte fra Innovasjon Norge holder seg stabilt på et høyt nivå.

Tallene for 2017 fra SSB indikerer at bedrifter som har fått støtte⁶ fra Innovasjon Norge har en årlig mervekst i alle de tre effektindikatorerne over en treårsperiode sammenlignet med kontrollgruppen; en årlig mervekst i sine salgsinntekter på 13,8 prosentpoeng, en årlig mervekst i verdiskaping på 6,3 prosentpoeng og en årlig mervekst i produktivitet på 2,2 prosentpoeng. Det er stabile resultater på de fleste effektindikatorer. Nesten 96 prosent av antall kunder⁷ oppgir at finansieringen fra Innovasjon Norge er helt eller delvis utslagsgivende for at prosjektet vil bli gjennomført i samme skala og innenfor samme tidsskjema som planlagt.

2. Økt tilgang på risikokapital

I 2017 har Innovasjon Norge bidratt til økt risikokapital for næringslivet gjennom økt bruk av risikolån og introduksjon av oppstartslån for gründere. Totalt ga Innovasjon Norge 1,5 milliarder kroner i risikolån⁸ i 2017 og nådde målet om 100 millioner kroner i oppstartslån. Dette ble gjort mulig ved å signere en avtale med Det europeiske investeringsfondet (EIF) på totalt 1,2 milliarder kroner, slik at utlånet av risikolån til norske bedrifter kunne økes med 500 millioner kroner i 2017. Tilgangen til kommersiell bankfinansiering ble også styrket gjennom pilotering av et nytt garantiinstrument som tilbyr risikoavlastning til innovative norske vekstbedrifter. Bankene har bevilget 142 millioner kroner i 2017 og etterspør allerede økte rammer.

3. Økt eksport

I 2017 har Innovasjon Norge hjulpet et stort antall eksportbedrifter med både finansierings- og kompetanse-/rådgivningstjenester. 92 prosent av alle spurte i kundeeffektundersøkelsen for 2017 har svart ja på spørsmålet om de vil benytte Innovasjon Norge dersom de skulle forsøke seg internasjonalt i fremtiden⁹. Eksportforventningene løftes av alle tjenester, spesielt for de mest innovasjonsrettede, landsdekkende virkemidlene. I løpet av 2017 har Innovasjon Norge økt bruken av flerbedriftstjenester. Og det er fortsatt potensial for større aktivitet ved våre utekontorer.

I 2017 befestet Regjeringen Norges satsing på *eksport og internasjonalisering* gjennom en nasjonal eksportstrategi. Norge skal styrke sin posisjon som handelsnasjon og strategien inkluderer tiltak for å styrke Invest in Norway, markedsføre norske grønne løsninger, etablere et eksportprogram og styrke klyngesatsningen. Innovasjon Norge fikk i januar 2017 i oppdrag å styrke Norges grønne offensive profil for å sikre økt eksport, gi flere samhandlingsarenaer

⁶ Omfatter alle kundene under «Innovasjons- og internasjonaliseringsoppdraget». Dvs. lavrisikolån er ikke inkludert.

⁷ Innovasjonsoppdraget fra NFD. Lavrisikolånene er ikke inkludert i tallene for addisjonalitet, siden disse er markeds lån som skal supplere det private kapitalmarkedet og hvor hensynet til å være utslagsgivende effekt ikke er like avgjørende for tildelingen

⁸ Sum landsdekkende og distriktsrettede risikolån

⁹ Se støttende analyse under delmål 2 i denne rapporten hvor vi preliminært studerer data fra Kundeeffektundersøkelsen (Oxford Research AS) knyttet til gamle og nye spørsmål om eksport.

og gjøre Norge til et mer attraktivt land å investere i. Sammen med norsk næringsliv utvikles det et digitalt utstillingsvindu for å vise frem norske grønne og bærekraftige løsninger. Forberedelsene til lansering av Beyond Norway – grønt utstillingsvindu- er i rute.

Som et ledd i å være relevante for våre kunder gjør Innovasjon Norge jevnlig en evaluering av vår tilstedeværelse i utlandet. I 2017 justerte Innovasjon Norge sin tilstedeværelse i totalt 11 land i tråd med input fra norsk næringsliv, markedene og strategien som er lagt for selskapet.

4. **Kompetanse- og rådgivningstjenester gir mer effekt**

Innovasjon Norges vurdering er at økt oppfølging, råd- og veiledning i kundedialogen og i kombinasjon med finansierings-, rådgivnings- og kompetansetjenester vil styrke effektene og måloppnåelsen. Det er gjennomført en analyse av veiledning og oppfølging i Kundeeffektundersøkelsene. Resultatene derfra viser at de som følges opp etter en leveranse, gjør det bedre enn de andre, og at de som har fått levert en kompetanse- og rådgivningstjeneste gjør det ekstra godt. Internasjonal markedsrådgivning viser noen signifikante effektestimater på rundt seks prosentpoeng årlig mervekst i verdiskaping, sett opp mot en kontrollgruppe. I tillegg har det blitt gjennomført evalueringer for de aller fleste kompetanse- og rådgivningstjenestene med gode resultater, både i de årlige kundeeffektundersøkelsene, og i separate program-evalueringer.

Etter vår vurdering har Innovasjon Norge levert tilfredsstillende resultater på delmålene Flere gode grunder, Flere vekstkraftige bedrifter og Flere innovative næringsmiljøer i 2017.

3.2 Rapportering på mål- og resultatstyring – overordnet

Rapportering på Innovasjon Norges mål- og resultatstyringssystem (MRS) for 2017 fra SSB indikerer at effekten av støtte fra Innovasjon Norge holder seg stabilt på et høyt nivå. Bedrifter som har fått støtte¹⁰ fra Innovasjon Norge har en årlig mervekst i alle de tre effektindikatorerne over en treårsperiode sammenlignet med kontrollgruppen; en årlig mervekst i sine salgsinntekter på 13,8 prosentpoeng, en årlig mervekst i verdiskaping på 6,3 prosentpoeng og en årlig mervekst i produktivitet på 2,2 prosentpoeng. Samlet for Nærings- og fiskeridepartementet og kundene under «Innovasjons- og internasjonaliseringssopdraget¹¹», observeres følgende utvikling i MRS-indikatorerne¹².

Tabell 3-2: Samlet effektindikatorer for Nærings- og fiskeridepartements virkemidler, med unntak av lavrisikolånene.

	2015	2016	2017
Salgsinntekter	12,5 ***	11,9 ***	13,8 ***
Verdiskaping	6,0 ***	6,7 ***	6,3 ***
Produktivitet	2,5 **	2,8 ***	2,2 **

***: 99% signifikant **: 95% signifikant *: 90% signifikant

Estimatene er positive og signifikante på alle tre effektindikatorer i MRS (vekst i salgsinntekter, verdiskaping og produktivitet). Det er ingen avvik å rapportere herfra. Estimatene varierer og synes

¹⁰Omfatter alle kundene under «Innovasjons- og internasjonaliseringssopdraget». Dvs. lavrisikolånene er ikke inkludert.

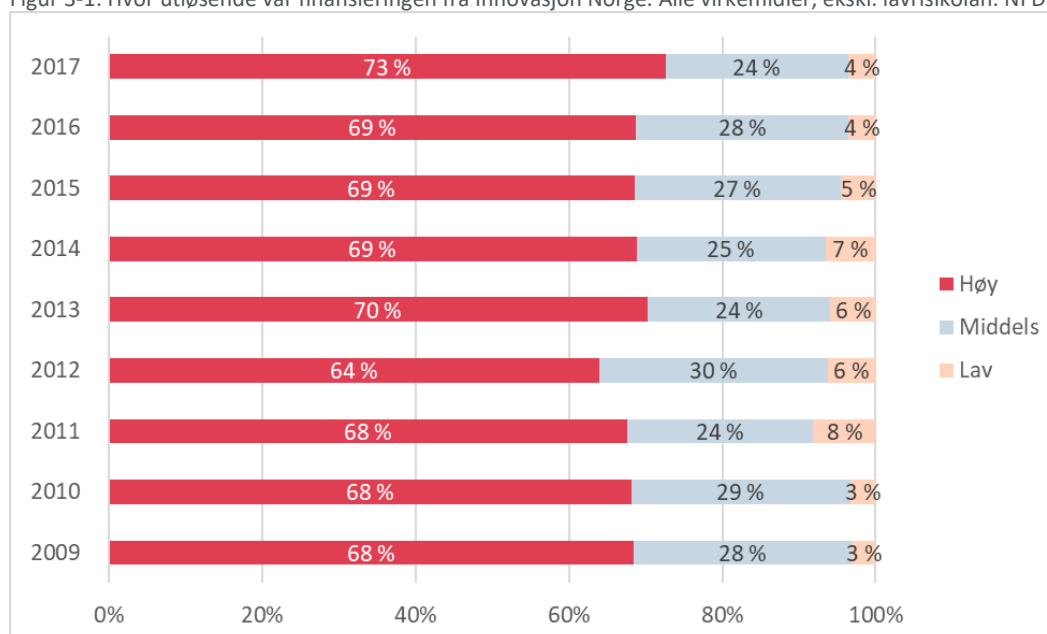
¹¹ Vi se bort fra lavrisikolånene som behandles særskilt under post 90

¹² Se omtale av MRS-indikatorerne under leseveiledningen foran.

tilfeldige. Estimatenes vurderes som gode. Over to prosentpoeng mervekst i anses som bra med hensyn på at veksten i næringslivet generelt de senere årene har ligget på 1-2 prosent.

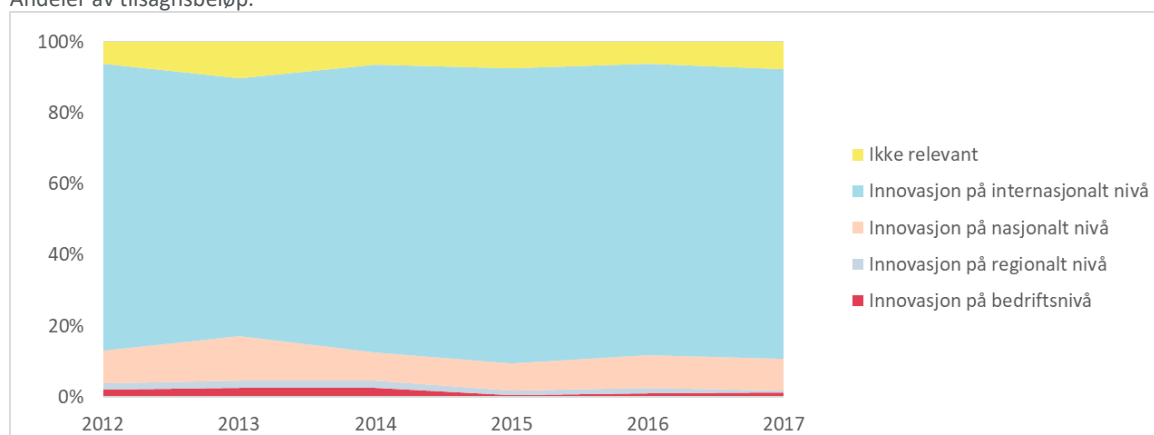
Tre av fire kunder under Innovasjonsoppdraget fra NFD oppgir at finansieringen fra Innovasjon Norge er utslagsgivende for at prosjektet vil bli gjennomført. Denne andelen, som kategoriseres som høy addisjonalitet¹³, har ligget stabilt opp mot 70 prosent gjennom hele måleperioden (2009-2017). Lavrisikolånene er ikke inkludert i disse addisjonalitetstallene siden disse er markedslån som skal supplere det private kapitalmarkedet og hvor hensynet til å være utslagsgivende ikke er like avgjørende for innvilgelse.

Figur 3-1: Hvor utløsende var finansieringen fra Innovasjon Norge. Alle virkemidler, ekskl. lavrisikolån. NFD.

Det er ubetydelige endringer i innovasjonshøyde. Andelen midler til prosjekter med innovasjon på internasjonalt nivå ligger stabilt på drøye 80 prosent.

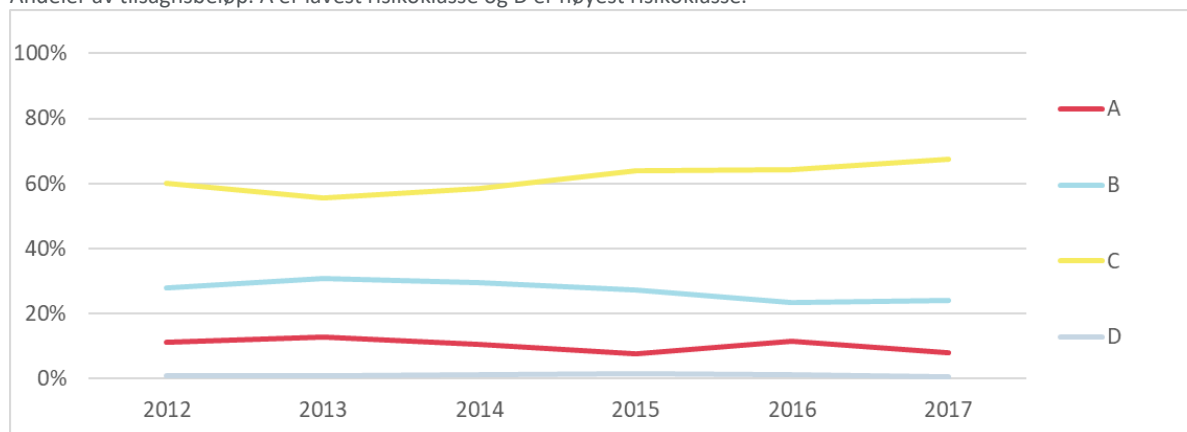
Figur 3-2: Fordeling av årlige tilsagn på innovasjonsnivå for alle virkemidler, unntatt lavrisikolån og pre-så Kornfond, NFD. Andeler av tilsagnsbeløp.

¹³ Kundeeffektundersøkelsen for 2017, Oxford Research 2018

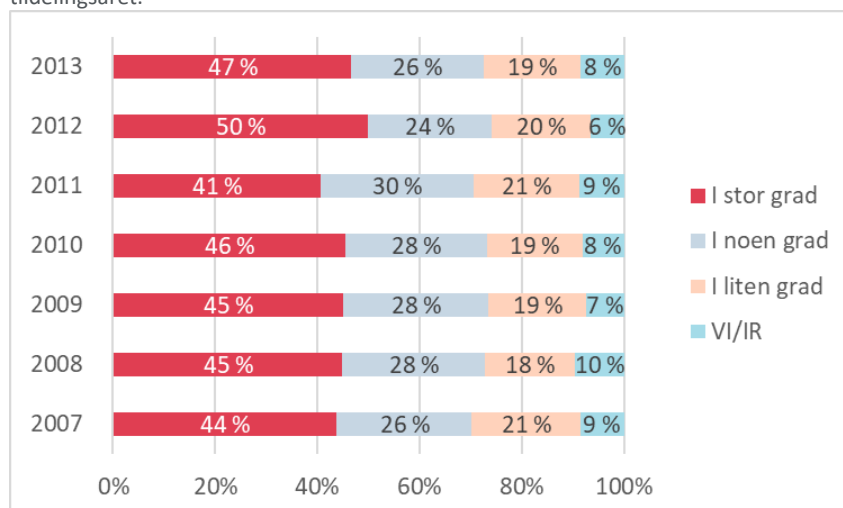
Andel mottakere, av de samme virkemidlene, med såkalt høy driftsrisiko har økt litt fra 2016 til 2017. Dette henger trolig sammen med en økende andel gründere. Gründere blir automatisk klassifisert som høy driftsrisiko, klasse C. Høyeste risikoklasse er klasse D, hvor sannsynligheten for konkurs er større enn 50 prosent, og ifølge finansieringspolicyen skal dette ikke innvilges.

Figur 3-3: Fordeling av årlige tilsagn på driftsrisikoklasser for alle virkemidler, unntatt lavrisikolån og presårnkapital, NFD. Andeler av tilsagnsbeløp. A er lavest risikoklasse og D er høyest risikoklasse.

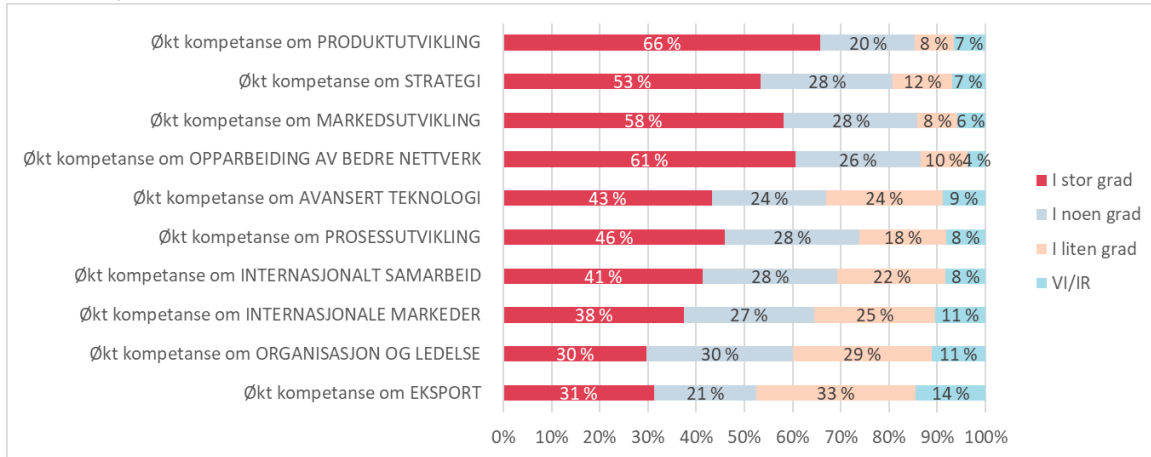
I kundeeffektundersøkelsen «Innovasjon i bygd og by» (Oxford Research AS, etterundersøkelsen 2013) fremgår det at resultatene av virkemidlene til NFD, ekskl. lavrisikolånene, ligger opp mot 50 prosent hva gjelder kompetansetilførsel. Nesten halvparten opplever at prosjektet som fikk NFD-finansiering i 2013 «I stor grad» ga økt kompetanse. 47 er prosent det nest høyeste nivået siden målingene startet.

Figur 3-4: Utvikling i kompetanse for alle virkemidler (ekskl. lavrisikolånene), NFD, tildelt i 2007-2013. Undersøkt 4 år etter tildelingsåret.

Målingen av kompetansetilførsel er basert på 10 spørsmål som hver teller like mye ved måling av den samlede kompetansetilførselen. Responsen på disse spørsmålene for siste etterundersøkelse for NFD-virkemidlene, ekskl. lavrisikolånene er vist i figuren under. Figuren viser at prosjektene i stor grad har bidratt til økt kompetanse på produktutvikling, bedre nettverk og markedsutvikling.

Figur 3-5: Resultater fra etterundersøkelsen av 2013 årgangen, splittet på spørsmålene knyttet til kompetanseheving. Alle virkemidler, ekskl. lavrisikolånene. NFD.

3.3 Støttende analyser på overordnet nivå

I MRS er det vanlig å supplere effekter og resultater med støttende analyser for å gi bedre innsikt og forståelse omkring virkemidler og tjenester. Det er ikke gjennomført støttende analyser som favner hele virksomheten i 2017. Siste evaluering av hele virksomheten var Econ Pöyry i 2010. Det ble gjort noen vurderinger av utvalgte næringspolitiske virkemidler av SSB i 2016, hvor NFDs innovasjonsoppdrag (Innovasjonslån, garantier og landsdekkende tilskudd) var ett, sammen med Skattefunn, Forskningsrådet, SIVA og Eksportkreditt. Innovasjon Norges evalueringsstrategi innebærer også et ønske om å se flere virkemidler i sammenheng. Det kan for eksempel være å evaluere mer med ulike kundebehov som utgangspunkt, snarere enn enkelttjenester.

Som det fremgår av kravene til MRS-rapporteringen skal SSB-estimer knyttet til vekst i antall ansatte og lønnsomhet, rapporteres her som én av flere støttende analyser. Disse estimatene er om lag som før. Det er ingen avvik å undersøke nærmere. SSB mener det av flere grunner er naturlig at man ikke vil finne signifikante effekter på lønnsomhetsindikatoren (totalkapitalrentabiliteten). En årsak er at en høy kapitalavkastning vil gi bedriften insentiver til å investere mer og så vil kapitalavkastningen gå ned. Videre har man sett at estimatene for denne indikatoren vil varere mest med rentenivået og eiernes kapitalavkastningskrav.

Tabell 3-3: Støttende indikatorer for NFDs virkemidler, med unntak av lavrisikolån, for alle kunder.

	2015	2016	2017
Antall ansatte	5,7 ***	5,5 ***	5,8 ***
Lønnsomhet	0,0	0,2	0,0

***: 99% signifikant **: 95% signifikant *: 90% signifikant

SSBs effektanalyser og de årlige Kundeeffektundersøkelsene (Oxford Research) er videreført og enkelte resultater er gjengitt over. For ordinær årsrapportstatistikk fordelt på geografi, næring og andre kjennetegn, vises til statistikkvedleggene.

For rapporteringen for 2017 er det naturlig å ta med to støttende analyser på et overordnet nivå. Den første er statistikk som viser at omstillingen i norsk næringsliv er i full gang, mens den andre analysen, basert på internasjonale sekundærkilder og kundeeffektundersøkelsene, viser viktigheten av å kombinere kompetanse- og rådgivningstjenester med de finansielle.

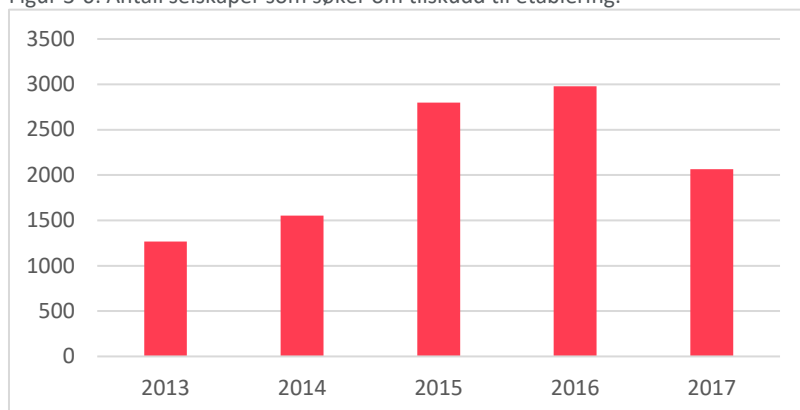
3.3.1 Omstilling av norsk næringsliv er i full gang

Omstillingen av næringslivet pågår for fullt med mange gode prosjekter rettet mot viktige næringer som olje og gass, maritim, energi og miljø, marin og IKT. Behovet for risikokapital og bistand til eksport forventes å holde seg på samme høye nivå fremover, både hos nye, unge og mer etablerte bedrifter.

Gründersatsing - normalisering av etterspørselen, men fortsatt trangt nåløye

Etterspørselen etter tilskudd til nyetablerte selskaper økte kraftig rett etter «oljesmellen». Det ser nå ut til at dette er i ferd med å normalisere seg noe. Det er fortsatt meget høy aktivitet rundt om i landet. Etterspørselen etter lån og tilskudd til nyetablerte selskaper forventes å holde seg på et høyt nivå også de kommende årene.

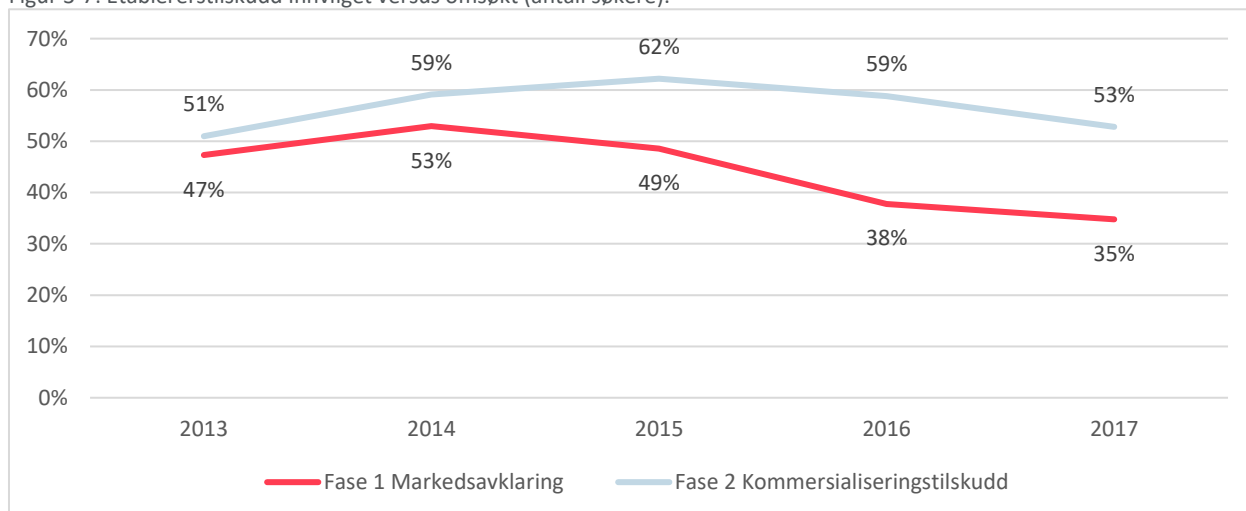
Figur 3-6: Antall selskaper som søker om tilskudd til etablering.

Regjeringen tilførte mer midler til ordningene rettet mot oppstartsbedrifter gjennom den såkalte omstillingspakken. Likevel er nåløyet trangt for de gründerne som søker om støtte fra Innovasjon Norge.

For de som søker om et første tilskudd for å avklare sin forretningside i markedet, var det i 2016 og 2017 om lag en av tre søkere som fikk innvilget støtte. For de som går videre til kommersialiseringsfasen får i overkant av halvparten av de som søker gjennomslag.

Figur 3-7: Etablererstilskudd innvilget versus omsøkt (antall søkere).

Innovasjon Norge opplever nå økt etterspørsel fra oppstartselskaper i den kommersielle fasen som krever mer kapital. For at Innovasjon Norge skal kunne være med å løfte flere av disse oppstartselskapene, samtidig som regjeringens omstillingspakke reduseres, har Innovasjon Norge utviklet oppstartslån som et nytt virkemiddel for gründerne. Det nye tilbudet ble godt tatt imot i markedet. Allerede i 2017 innvilget Innovasjon Norge over 100 millioner kroner i oppstartslån til gründerelskaper med stort vekstpotensial. Innovasjon Norge jobber parallelt med å styrke tilgangen til privat kapital for de mest lovende oppstartselskapene. På denne måten søker Innovasjon Norge å øke den samlede tilgangen på kapital uten tilsvarende økte bevilgninger over statsbudsjettet.

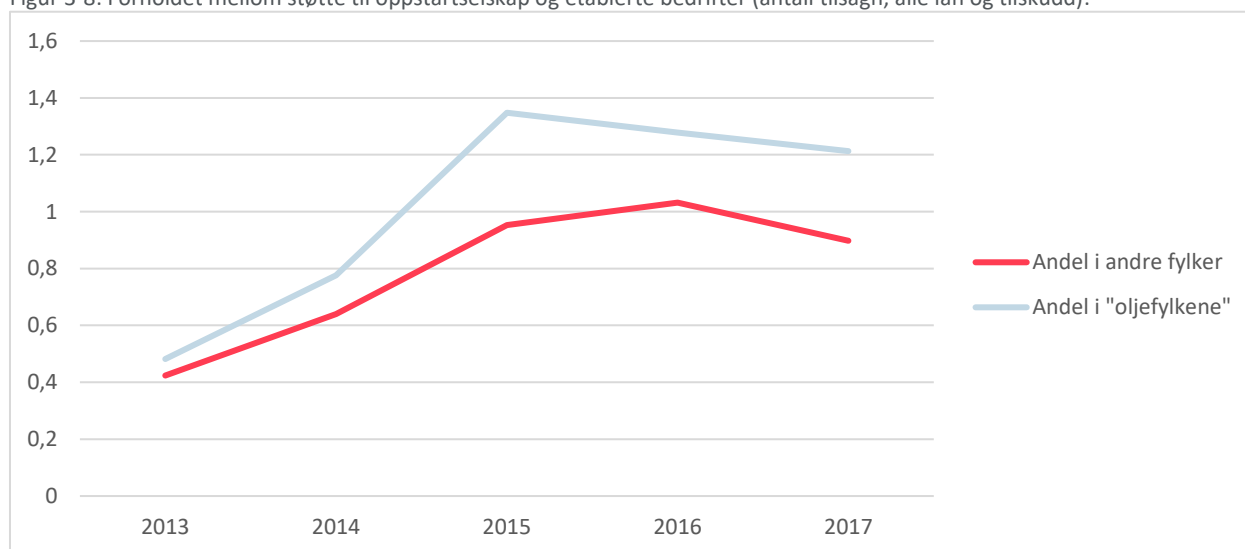
Store geografiske forskjeller

«Omstilling» er et vidtfavnende begrep som det er vanskelig å måle. Mesteparten av næringslivet i Norge er i kontinuerlig omstilling, og det meste av denne omstillingen gjennomføres uten at Innovasjon Norge spiller en aktiv rolle. Like fullt forsøker Innovasjon Norge å følge med på noen indikatorer som kan si noe om omstillingstakten i økonomien¹⁴.

En måte å måle omstilling er å se på forholdet mellom støtte til oppstartselskaper og mer etablerte bedrifter. Forholdstallet mellom antall tildelinger til vekstbedrifter og gründere gir en god indikator på entreprenørskapsdimensjonen i de ulike fylkene. Her har det vært en tydelig endring etter oljeprisfallet i 2014. Særlig i de typiske «oljefylkene» Rogaland, Vest Agder, Hordaland og Møre og Romsdal er det en markant økning i antall tilsagn til gründere sammenliknet med tilsagn til etablert næringsliv (over 3 år).

Merk at denne statistikken omfatter antall tilsagn. Ser man på innvilget støttebeløp er endringene mellom de to gruppene mindre. Om lag 65 % av samlet støtte fra Innovasjon Norge går også i 2017 til etablert industri og næringsliv. Denne andelen har vært stabil siste 5 år.

Figur 3-8: Forholdet mellom støtte til oppstartselskap og etablerte bedrifter (antall tilsagn, alle lån og tilskudd).

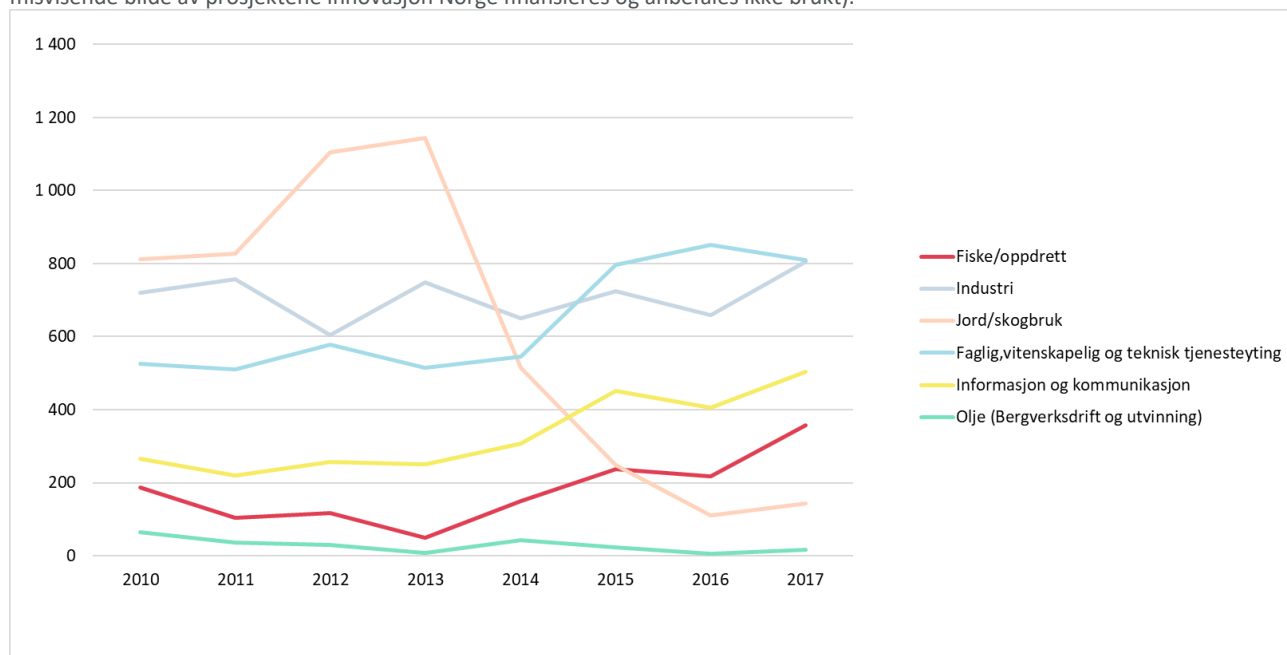

Forskjeller mellom bransjer

Et annet område som er viktig for å forstå innovasjonstakt og omstilling, er endringer i hvilke bransjer som søker og får støtte til sine prosjekter. Dette er også et krevende område å lage god statistikk, fordi de standardiserte bransjekodene som brukes i offentlige registre er upresise og ofte misvisende når man skal forstå et næringsliv i endring. Eksempelvis om man forsøker å finne ut hvor mye tilskudd som gis til selskaper i vår viktigste næring, olje- og gassnæringen, får man dette bildet om man bruker standard bransjestatistikk (ofte kalt NACE-kode):

¹⁴ «Omstillingsindikatorene» er utviklet i dialog med Kommunal- og Moderniseringsdepartementet i 2017.

Figur 3-9: Støtte til innovasjon pr bransje basert på søkerbedriftens bransjekode, NACE. Beløp i mill. kroner. (Figuren gir et misvisende bilde av prosjektene innovasjon Norge finansieres og anbefales ikke brukt).

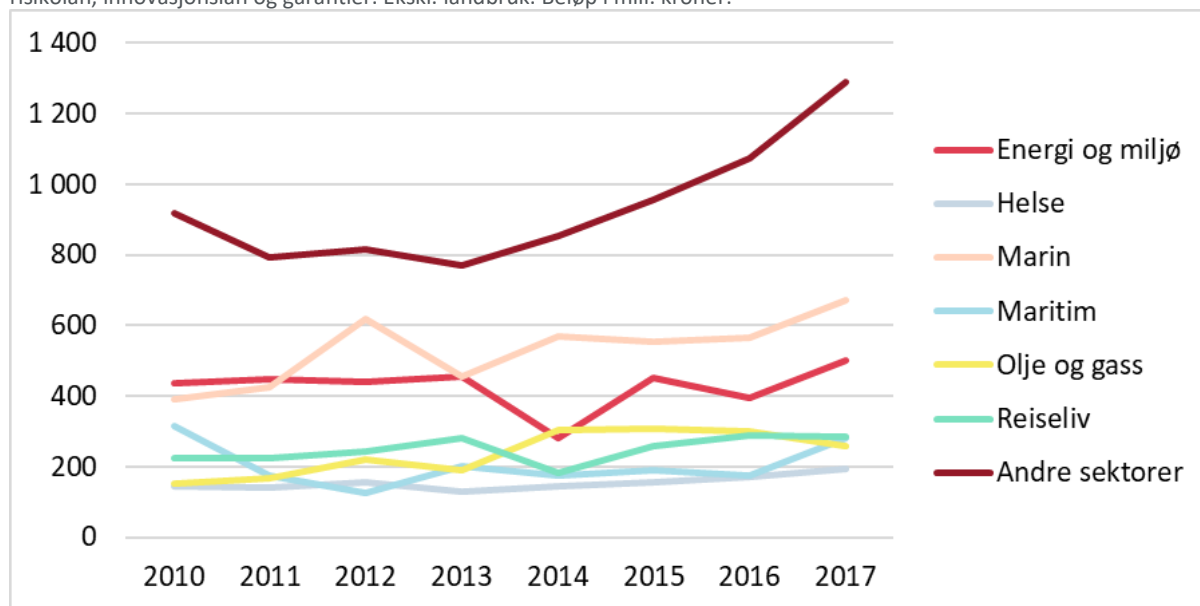

Innovasjon Norge advarer mot bruk av analyser basert på offisielle næringskoder fordi de kan være misvisende. Vår støtte til bedrifter i kategorien «Bergverk og utvinning» er for eksempel nær null. Det har den alltid vært, siden Innovasjon Norge sjelden eller aldri gir tilskudd til Statoil og andre store selskaper som utvinner olje og gass, eller som driver gruvedrift.

De fleste olje- og gassleverandører som søker om støtte fra Innovasjon Norge tilhører underleverandørindustrien til olje og gassnæringen. De sorterer ikke under «Bergverksdrift og utvinning», men kan gjenfinnes under bransjekodene «Faglig, vitenskapelig og teknisk tjenesteyting» og «Industri». Av samme grunn er det nærmest umulig å identifisere selskaper som jobber innen nye og fremvoksende næringer som for eksempel helsenæringene basert på denne typen standard bransjekoding.

Innovasjon Norge har derfor egne måter å gruppere data på. Med denne kan man lage statistikker som gir et riktigere bilde av vår samlede støtte til innovasjonsaktiviteter i ulike næringer. Disse er basert på faktisk informasjon om hvilken sektor eller rettete marked kundens prosjekt er rettet inn mot. Denne statistikken sier mer om hvilken anvendelse innovasjonsprosjektene som Innovasjon Norge støtter i hovedsak retter seg inn mot. Statistikk som er produsert på disse definisjonene viser at Innovasjon Norge gir støtte til prosjekter på en rekke områder (se illustrasjon under).

Figur 3-10: Finansiering av innovasjonsprosjekter rettet mot ulike bransjer basert på koding av prosjektene. Tilskudd, risikolån, innovasjonslån og garantier. Ekskl. landbruk. Beløp i mill. kroner.

Kvaliteten på bedrift og prosjekt avgjør, ikke bransje eller næring

Det som er avgjørende for å få risikoavlastning fra Innovasjon Norge er kvaliteten på innovasjonsprosjektene, ikke næring eller bransje.

Innovasjon Norges bærekraftstrategi fra 2015 er basert på krav til god forretningsskikk og den tredelte bunnlinjen; økonomi, miljø og samfunn. Dette står sentralt i vår kundedialog, og måles i selskapets sakshåndteringssystemer. Innovasjon Norge stiller også krav om at bedriften som søker innfrir minstekrav til god forretningsskikk i tråd med internasjonale standarder¹⁵. Alle søkere til Innovasjon Norge blir utfordret på samfunnsansvar og god forretningsskikk. Det forventes at søker redegjør for og oppfyller Innovasjon Norges krav til god forretningsskikk. Dette gjelder også for alle øvrige tjenester i Innovasjon Norge.

Aktiviteten fra 2017 viser en fortsatt økning av prosjekt med miljøeffekt. Tilsagn til miljøprosjekter har økt fra 47 prosent i 2016 til 49 prosent. Innovasjon Norge har brukt 400 mill. kroner mer på miljøprosjekter i 2017 enn i 2016. En del av forklaringen er knyttet til økt oppdrag innen Miljøteknologiordningen, der tilsagnene økte med litt i underkant av 50 mill. kroner fra 2016 til 2017. Innovasjon Norge ser imidlertid at en økende andel går til prosjekter med positiv miljøeffekt under mange andre ordninger, som for eksempel innovasjonskontrakter som øker fra 33 til 48 prosent. For oppdrag fra NFD samlet har andelen økt fra 52 til 58 prosent. Dette ser vurderes som et uttrykk for at næringslivet ser økende markedsmessige muligheter knyttet til spesielt klima- og miljøutfordringene.

Stadig flere bedrifter benytter bærekraft i sine strategier for økt konkurransekraft. Bærekraftige løsninger og forretningsmodeller står sentralt hos flere og flere bedrifter. Dette er uttrykk for at bærekraft i økende grad er en driver for innovasjon og utvikling. Flere og flere bedrifter observeres i sine årsrapporter å tydeliggjøre sine aktiviteter opp mot FNs bærekraftsmål for å vise at deres produkter/tjenester bidrar til å løse globale utfordringer. Dette er tegn på at bærekraft og FNs bærekraftsmål brukes aktivt i bedriftenes strategi, utvikling og posisjonering.

¹⁵ <http://www.innovasjon Norge.no/no/Bygg-en-bedrift/barekraft-og-god-forretningsskikk/>

Med bakgrunn i at bærekraft og FNs bærekraftsmål har stor påvirkning på etterspørsel i det globale markedet og bedriftenes konkurranseevne, ser Innovasjon Norge på hvordan bærekraftsmålene skal ivaretas i selskapets arbeid framover. Innovasjon Norge er i startfasen av arbeidet. Fokus i 2018 vil være hvordan Innovasjon Norge kan bidra til måloppnåelsen av FNs bærekraftsmål gjennom realisering av verdiskapende næringsutvikling i hele landet.

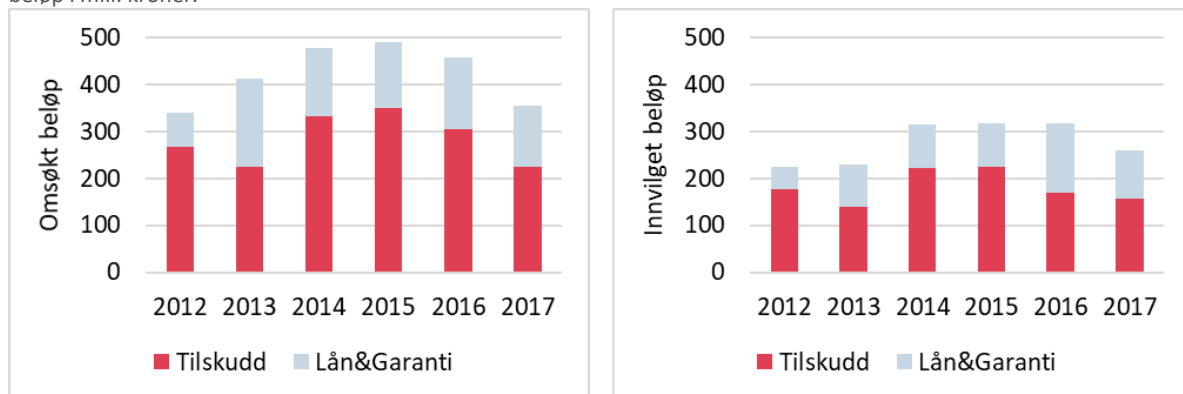
Lavere etterspørsel etter støtte til olje og gass prosjekter

Innovasjon Norge støtter mange innovasjonsprosjekter i underleverandør-industrien til olje og gass. Disse små og mellomstore teknologibedriftene har de siste årene levert svært gode søknader til Innovasjon Norge, men det er stor variasjon i søknadsinngangen fra år til år.

Som figuren til venstre viser var det en jevn stigning i interesse for å søke om risikoavlastning til olje- og gassrelaterte prosjekter fra 2012 til 2015. Dessverre har en utflating og nedgang i slike søknader blitt observert etter oljeprisfallet, med noe lavere tilfang av gode søknader i 2016 og 2017.

Som figuren 3.11 (høyre) viser er det en svak nedgang i støtte til olje- og gassrelaterte prosjekter i 2017, til 257 mill. kroner etter tre år på rad med «all time high» på rundt 310 mill. kroner i perioden 2014-2016.

Figur 3-11: Søknadsinngang og finansiering av olje og gassrelaterte innovasjonsprosjekter. 2012-2017. Omsøkt og innvilget beløp i mill. kroner.

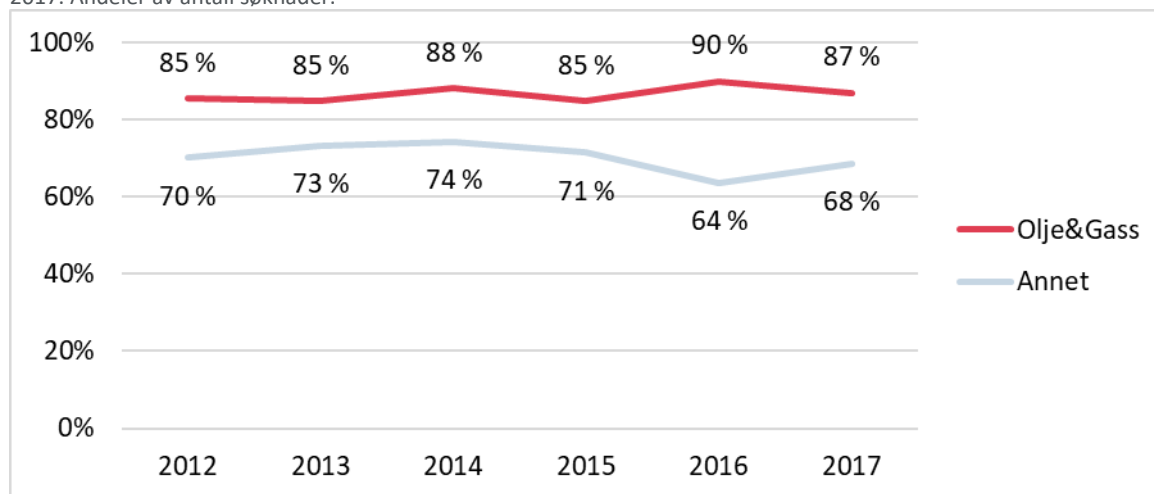

Innovasjon Norge fullfinansierer aldri prosjekter, men krever egeninnsats og annen privat kapital fra banker etc. Det har trolig vært krevende for små og mellomstore underleverandørbedrifter å løfte like mange gode innovasjonsprosjekter sammen med pilotkunder i en periode med nedgang i omsetningen og hvor mange investeringer er satt i bero. Innovasjon Norge observerte tilsvarende mønster med nedgang i søknadsinngang til våre ordninger rett etter finanskrisen i 2009. Innovasjon Norge følger utviklingen og håper å se en utflating allerede 2018 og flere gode innovasjons-prosjekter relatert til olje og gassnæringen fremover.

Høy kvalitet på søknadene har gitt god uttelling for underleverandørbedriftene innen olje og gass

Kvaliteten på de olje og gassrelaterte søknadene Innovasjon Norge mottar er gjennomgående svært god. I 2017 fikk hele 87 % av de som søkte innvilget støtte til sitt innovasjonsprosjekt. Denne andelen har ligget stabil på mellom 85 og 90 % de siste 6 årene. Det har ikke vært noen endring av policy de siste årene som medfører at Innovasjon Norge ikke gir støtte olje- og gassrelaterte prosjekter.

Figur 3-12: Andel søknader innvilget for olje og gassrelaterte prosjekter og prosjekter rettet mot andre næringer. 2012-2017. Andeler av antall søknader.

Kostnadseffektivisering, omstilling og teknologioverføring

Søknadene om olje og gassrelaterte prosjekter følger stort sett samme mønster som søknader innenfor andre sektorer og næringer. Kostnadseffektivisering, digitalisering og mer bærekraftige løsninger er tema som går igjen når bedriftene søker om støtte til å utvikle og ta nye produkter og tjenester ut i markedet.

De siste to årene har det blitt observert noe økt etterspørsel etter risikoavlastning til prosjekter for å tilpasse teknologi fra olje og gass-sektoren til å løse utfordringer i andre næringer eller offentlig sektor. Støtte til slike teknologioverføringsprosjekter kommer i tillegg til de olje og gassrelaterte prosjektene som er omtalt over. De fanges primært opp i vår statistikk over støtte til innovasjonsprosjekter innen energi og miljø, marin og helse.

3.3.2 Rådgivning og oppfølging i kombinasjon med finansielle tjenester øker måloppnåelsen

Evalueringer og effektmålinger viser at *finansielle tjenester* fra Innovasjon Norge – gjennom økt tilførsel av risikokapital og betydelig risikoavlastning - har avgjørende effekt for at viktige deler av norsk konkurranseutsatt næringsliv lykkes med sine risikofylte innovasjoner.

Samtidig erfarer Innovasjon Norge at selskapets måloppnåelse (gitt uendrede finansielle virkemiddelrammer), kan økes gjennom et større omfang av rådgivning og veiledning til kunden i forkant og gjennom økt oppfølging i etterkant av gitt tilsagn.

Økt rådgivning, veiledning og oppfølging av kunder vil kunne øke selskapets måloppnåelse på de tre delmålene.

Innovasjon Norge vil derfor i årene fremover øke omfanget av kunderådgivning/veiledning og oppfølging. Hypotesen er at dette vil ventelig gi økt måloppnåelse (i MRS), men vil samtidig medføre økte gjennomføringskostnader.

Innovasjon Norge har siste året arbeidet med å endre sine arbeidsprosesser for å få en mer holistisk tilnærming til kunden. Kundens behov er førende for hvilke tjenester som tilbys og leveres fremfor en program- eller produktorientert inngang hvor man risikerer at kunden tilpasser seg virkemidlene.

Hos Innovasjon Norge møter kunden en aktiv kundeport som går i dialog med bedriftene for å avdekke kundens behov, ikke en distansert søknadsportal. Dialogen avgjør hvilke tiltak eller virkemidler som eventuelt igangsettes. Dette krever ressurser fra vårt apparat til såkalte «soft power» tiltak, altså virkemidler som ikke er finansielle, men kompetansebaserte.

I et forsknings- og innovasjonssystem som har et stadig tydeligere mål om å oppnå effekt og at ideer og produkter faktisk skal nå markedet, blir rådgivnings- og kompetansetjenester stadig viktigere. Ikke bare i behovsavklaringsfasen, men også i implementeringsfasen hos kunden. Kompetanse bør følge tilskudd og lån, og kunder som får tett oppfølging øker muligheten for å gjennomføre og lykkes med sitt prosjekt. Dette viser tall fra Kundeeffektundersøkelsene og omtales under i dette avsnittet¹⁶.

OECD¹⁷ mener politikktviklere i stadig økende grad har sett på nye instrumenter som en mulighet for å mobilisere finansielle ressurser og entreprenøriell ekspertise til innovative prosjekter/bedrifter. Politikktviklingen har imidlertid hovedsakelig vært knyttet til tilbudssiden i kapitalmarkedet, slik som skatteinsentiver, offentlige direkteinvesteringer og co-investeringer. Etterspørselssiden i markedet for kompetent kapital, det vil si gründere og SMB'er, har fått mindre oppmerksomhet, men dette er i ferd med å endres. OECD peker på at landene nå i økende grad er i ferd med å bli bevisste på betydningen av SMB-selskaper og entreprenører, samt deres manglende kompetanse, nettverk og møteplasser og ser på nye tiltak for å styrke dem. OECD skriver at man også burde ha trent opp flere investorer/forvaltningsmiljøer. Dette er hva Innovasjon Norge har gjort gjennom såkornfondene. Man bør i økende grad bli bevisste på betydningen av SMB/entreprenørers manglende kompetanse og nettverk/møteplasser og se på tiltak for å styrke dem og de som kan tenkes å bli entreprenør. SMB må gjøres "investorklare", særlig i de mer risikofylte delene av markedet. SMB er vanligvis dårlig rustet til å møte investorene, trening og «mentoring» er derfor nødvendig, mener OECD. Innovasjon Norge har gjort betydelige fremskritt med hensyn til å videreutvikle økosystemene rundt gründere og SMB-selskaper med vekstambisjoner. Dette er beskrevet nærmere under delmålene. Den senere tids store finansieringskilder slik som EUs rammeprogrammer observeres i stadig større grad kobler obligatoriske rådgivningstjenester til sine tilskudd.^[1]

Nettverket TAFTIE¹⁸, har for tiden gående et prosjekt om «SOFTPOWER – Competence and soft skills in innovation agencies at the break of a new model for innovation support in the EU». Innovasjon Norge er norsk deltaker i dette prosjektet, invitert inn av Forskningsrådet. Forskningsrådet er det offisielle norske medlemmet i TAFTIE-nettverket. Mange av Innovasjon Norges søsterorganisasjoner er på søk etter å forstå bedre hva slags kompetanse og rådgivning som bør tilbys. Prosjektet er EU-finansiert og Nesta i UK utøver sekretariatsfunksjonen. EU-systemet, både ved det nye European Innovation Council (EIC) og Horisont 2020, leter etter måter å følge opp vekstbedriftene over noe lengre tid enn i dag, og da er det naturlig å se etter nye former for «mezzanine-instrumenter», det vil si mellomformer av lån og egenkapital hvor det følger kompetanse og nettverk med kapitalen. De ser på ulike former for presåcornkapital, såkornfond, venturefond samt innovasjons-/risikolån

¹⁶ «Innovasjon i bygd og by», Oxford Research (2017)

¹⁷ "New approaches to SME and Entrepreneurship financing: Broadening the range of instruments", (2015) The OECD Working Party on SMEs and Entrepreneurship (WPSMEE)

^[1] <https://ec.europa.eu/easme/en/coaching-under-sme-instrument>

¹⁸ TAFTIE – The European Network of Innovation Agencies

(venturelån, kalles det ofte), markedsavklaringstilskudd for potensielle gründere, mentor- og FoU-tilskudd, for å nevne noen.

Det er med andre ord flere aktiviteter som trekker i samme retning, noe som understreker at det er en bred oppfatning om at man må forstå betydningen av å kombinere finansielle virkemidler med kompetanse- og rådgivningstjenester bedre enn det man gjør i dag. Man må følge opp selskapene over lengre tid. Mye av kompetanseoverførselen skjer i den løpende kundedialogen og i oppfølgingen etter tilsagn. Dette kan være en utfordring for en del av søsterorganisasjonene som gjerne er satt opp med avgrensede tematiske programmer med prosjektdialog og -oppfølging, men uten samme helhetlige syn på kundens behov for innovasjon og utfordringer som Innovasjon Norge.

For å belyse betydningen av kundedialog og oppfølging introduserte Innovasjon Norge i fjorårets oppdragsgiverrapport en ny analyse av effektene av oppfølging etter at bedriftene hadde mottatt et tilsagn om finansiering og/eller mottatt en rådgivningstjeneste. Nye tall foreligger i den nye etterundersøkelsen¹⁹ (for 2013-kohorten). Denne viser at det økte nivået på oppfølging opprettholdes på om lag 50 prosent av kundene. Hele 94 prosent av disse er fornøyde med oppfølgingen. Disse kundene har bedre uttelling på resultatindikatorerne i kundeeffektundersøkelsen enn de som ikke får oppfølging, ved at de scorer om lag 10 prosentpoeng høyere enn de som ikke har fått oppfølging. De som også har benyttet seg av kompetanse- og rådgivningstjenestene utmerker seg blant disse igjen. Der er skåren hele 23 prosentpoeng høyere på resultatindikatorerne enn de som ikke har benyttet seg av tjenestene. Oxford Research dokumenterer at dette er signifikant positive estimater.

Manglende kunnskap om de nye finansieringsformene som kommer, som for eksempel gjeldsforsikring, folkefinansiering, mv., bremser opp bruken og bør adresseres. Å adressere problemene med informasjonsasymmetri og øke transparensen i markedene er viktig. Ved å lage og tilgjengeliggjøre en informasjonsinfrastruktur for kredittvurderinger, bl.a. ved å offentliggjøre data relevant for slike vurderinger, kan man bidra til å redusere oppfattet risiko for investorer og banker som skal vurdere å finansiere SMB.

En del land har adressert informasjonsskjevheten ved å mobilisere og bidra til direkte interaksjon mellom SMB og investor. Det offentlige har ulike roller i dette, fra mobiliseringskampanjer, til mekling eller matchmaking. Det har vist seg som viktig at man har en policy-mix som tar hensyn til ulike begrensninger, både på tilbuds og etterspørselssiden, som f.eks. at det ikke finnes noen investorklare selskaper lokalt der man prøver seg. Etter finanskrisen har den offentlige deltakelsen og finansieringsandel i disse markedene økt betydelig internasjonalt – også i Norge.

Mjøs-utvalget (NOU 2018:5) mener mye av det samme – de peker på at informasjonsasymmetri trolig er den viktigste markedssvikten i kapitalmarkedet. Det helt basale her er at investor må kunne skille mellom god og dårlig informasjon, og bedriften må ha kunnskap om finansmarkedet, og kommunisere troverdig. Det er snakk om håndtering av risiko for rasjonelle aktører – og er det noe Innovasjon Norge bidrar med er det risikoreducerende tiltak – enten gjennom tilførsel av risikokapital som utløser privat kapital, kunnskap om markeder som reduserer usikkerhet eller koblinger inn mot relevante kunnskapsmiljøer eller partnere, regionalt, nasjonalt eller internasjonalt. Mjøs-utvalget

¹⁹ «Innovasjon i bygd og by», Oxford Research (2017)

kommer også med en viktig påminnelse. Man må ikke se på virkemidlene separat – men tilstrebe å se helheten i systemet og samvirket mellom aktørene og mellom virkemidlene.

Å gi råd og veiledning til både tilbuds- og etterspørselssiden i kapital- og kompetansemarkedene gjennom kundedialogen og dialogen med andre aktører i dette økosystemet rundt gründere og SMB er m.a.o. viktig. Lokal tilstedeværelse og kjennskap til aktørene er nødvendig for å lykkes. Da kan Innovasjon Norge på holistisk vis vurdere bedriftens egentlige behov for kapital, kompetanse og nettverk, og forslå tiltak som svarer på dette. Det er ikke alltid slik at penger alene svarer på alle behov. Råd og veiledning i den løpende kundedialogen er således trolig den største og viktigste kompetanse- og rådgivningstjenesten som gis. I tillegg tilbys en rekke spesialiserte rådgivningstjenester både i eksportmarkedene og rundt kompetansemiljøer ute og hjemme. Nettverkstjenestene bidrar også til kompetanseoverføring, både gjennom diffusjon, innovasjon i samarbeid og arbeidskraftens mobilitet.

Innovasjon Norges vurdering er at økt oppfølging, råd- og veiledning i kundedialogen og i kombinasjon med finansierings-, rådgivnings- og kompetansetjenester vil styrke effektene og måloppnåelsen. Innovasjon Norge arbeider videre med å endre sine leveranseprosesser med mål om å øke ressursbruken på dette området. Dette vil ventelig gi økt måloppnåelse (i MRS), men samtidig medføre økte gjennomføringskostnader.

3.4 Prioriteringer i oppdraget for 2017

Departementets prioriteringer, i oppdragsbrev for 2017 og rapporteringskalender for 2018, utover målene i MRS, kan oppsummeres slik:

- **Landsdekkende innovasjonslån**, som fremmer omstilling gjennom å utløse innovative investeringer. Som et ettårig tiltak øker ordningens låneramme og tapsfond med henholdsvis 300 mill. kroner og 100 mill. kroner. Innovasjon Norge kan med det øke sine utlån med ca. 300 mill. kroner i 2017. Dette omtales i kapittel 3.10.1.2.
- **Oppfølging av regjeringens bioøkonomistrategi**. Det er et uforløst potensial for verdiskaping og næringsutvikling basert på økt og mer effektiv og lønnsom utnyttelse av fornybare biologiske ressurser. Innovasjon Norges innsats styrkes med 50 mill. kroner til å følge opp bioøkonomistrategien. Dette omtales under kapittel 3.10.1.7.
- **Klynger som virkemidler for utvikling og omstilling**. Gjennom spredning av spisskompetanse kan klyngene være gode utgangspunkt for økt omstillingskompetanse i næringslivet. Innovasjon Norges satsing på klynger som virkemiddel for kunnskapsutvikling og omstilling styrkes med 20 mill. kroner. Dette omtales under kapittel 3.10.3.
- **Videre oppfølging av tiltakene fra regjeringens gründerplan**. Tiltakene skal fremme entreprenørskap, innovasjon og omstilling. Dette omtales under kapittel 3.10.5.1.17.
- **Miljøteknologiordningen**. Ordningens ramme i 2017 er 482,2 mill. kroner. I 2017 er det viktig at Innovasjon Norge har god dialog med Enova, jf. endringer i avtale mellom OED og Enova SF om forvaltningen av Energifondet i perioden 2016-2020. Dette omtales under kapittel 3.10.6.
- **Deltakelse i Horisont 2020**. Regjeringen har klare forventninger om at norske fagmiljøer og samfunns- og næringsliv deltar aktivt i Horisont 2020-samarbeidet og at de på noen områder er i front på den europeiske konkurransearenaen, jf. strategi for forsknings- og innovasjonssamarbeidet med EU. God og effektiv mobilisering til deltakelse i Horisont 2020 krever en helhetlig offentlig innsats som fokuserer på de potensielle deltakeres behov. Dette forutsetter et tett og godt samarbeid mellom Norges forskningsråd og Innovasjon Norge.

Kunnskapsdepartementet og Nærings- og fiskeridepartementet forventer at samarbeidet mellom Norges forskningsråd og Innovasjon Norge videreutvikles og styrkes. Dette omtales under kapitel 3.10.5.1.13.

- Departementet ber Innovasjon Norge arbeide for at **likestillings- og mangfoldsperspektivet** ivaretas godt i drift, styring og iverksetting av oppdragene. For drift og styring omtales dette i styrets beretning, mens det for oppdragenes del kommenteres under kapitel 3.10.5.1.18.
- Innovasjon Norge, Norges forskningsråd, Siva og andre relevante aktører som for eksempel Enova skal samarbeide om utvikling av satsingen på støtte til **testfasiliteter**, jf. tilskudd over Siva sitt budsjett. Det forutsettes at virkemiddelaktørene samarbeider operativt slik at eksisterende ordninger kan benyttes sammen med denne tilskuddsordningen til realisering av gode flerbruksanlegg for testing, pilotering, simulering og visualisering. Dette omtales flere steder, blant annet under kapitel 3.10.3.

Det var tre føringer som er overgripende på tvers av delmål. Dette gjelder punktene om å videreføre arbeidet med å **dokumentere resultater av selskapets aktiviteter, gi god dokumentasjon om effektiv ressursbruk, samt å videreutvikle samarbeidet med andre virkemiddelaktører.**

Rapportering om dokumentasjon av selskapet resultater omtales under kapitel 3.4.1-3.4.4.

Rapportering på effektiv ressursbruk vises til særskilt rapportering om formålseffektivitet og kostnadseffektivitet omtales under Øvrig rapportering kapitel 10.5. Rapportering om samarbeidet med andre virkemiddelaktører omtales under kap 3.4.3. Faglige innspill til offentlige myndigheter omtales under kapitel 3.4.2.

Videre ber NFD i rapporteringskalenderen for 2018 om særskilt rapportering på følgende områder:

- En oversikt over de samlede kostnadene knyttet til administrasjon og gjennomføring. Dette omtales under kapitel 10.1, Øvrig rapportering.
- Fordeling av antall årsverk på henholdsvis hovedkontor, distriktskontor og utekontorene, herunder utvikling fra tidligere år. Dette omtales under kapitel 10.3, Øvrig rapportering.
- En tabell med oversikt over hvordan midlene på hver enkelt post er disponert i 2017. Dette omtales i oversiktstabellen først i denne rapporten.
- Departementet ønsker en beskrivelse av distriktskontorenes struktur. Innovasjon Norge skal rapportere om gjennomførte, vesentlige endringer i kontorstrukturen. Videre skal det rapporteres på gjennomførte endringer i internasjonal tilstedeværelse. Dette omtales under kap 3.4.4.
- Redegjørelse for omfanget og fordelingen av inntektene fra brukerbetalte tjenester. Dette omtales under kap 10.4, Øvrig rapportering.
- Vurdering av om oppgaver kan avsluttes og reduseres til fordel for en større konsentrasjon om oppgaver som i større grad bidrar til økt måloppnåelse. Dette omtales under de kapitler og ordninger hvor dette anses aktuelt. Forenkling av tjenesteporteføljen er omtalt i styrets årsberetning 2017.
- Oversikt over gjennomførte evalueringer i 2017, evalueringer som er under arbeid og evaluering som planlegges for 2018. Innovasjon Norge skal holde departementet løpende orientert om større evalueringer. Dette omtales under kap 3.4.1.
- En oversikt over Innovasjon Norges arbeid på Svalbard, inkludert rapportering for midlene til nærings tiltak på Svalbard over kap. 2521, post 80. Dette omtales under kap 3.10.9.
- Innovasjon Norge og støtte til samisk næringsutvikling. Omtales under samarbeid med andre aktører kap. 3.4.3.

3.4.1 Videreføre arbeidet med å dokumentere resultater (evalueringer)

Innovasjon Norge har i 2017 videreført arbeidet med å dokumentere resultater av selskapets aktiviteter slik at innsatsen kan konsentreres mest mulig effektivt for å nå selskapets mål.

SSB har gjennomført årets effektanalyser på effektindikatorerne i tråd med etablert praksis. En nyvinning i år er *estimer på regionalt nivå*. Departementet forventer at Innovasjon Norge oppgir alle estimater, enten de er signifikante eller ikke. Noen estimater er imidlertid nær signifikante (høye z-verdier), noe som kommenteres der dette er tilfelle.

Siden forskningselementet er begrenset i den årlige statistikkproduksjonen, mener SSB nå at Innovasjon Norge kan kjøpe denne evalueringstjenesten ellers i markedet. Metoden er solid dokumentert i et eget SSB-notat²⁰ «Effect on firm performance on support from Innovation Norway». Metoden er videre beskrevet i kapittel 3.2. «Implementing Matched DiD (MDiD) to analyze the effect of support from IN». Innovasjon Norge vil legge ut et anbud på neste års produksjon og videreutvikling av effektindikatorer før sommeren 2018 med sikte på å få en leveranse ved neste årsskifte.

Gjennomførte evalueringer 2017 og planlagte i 2018

Det har vært gjennomført en rekke evalueringer gjennom året, inklusive Kundeeffektundersøkelser. Kundeeffektundersøkelsene i 2017 er utvidet til å omfatte mer informasjon om kundenes eksportaktiviteter. I år kan Innovasjon Norge derfor presentere nye analyser for å møte et økende behov for mer kunnskap på dette området.

I rapporteringskalenderen for 2018, er det et ønske om en samlet oversikt over gjennomførte evalueringer i 2017, pågående og planlagte i 2018. Innovasjon Norge har en relativt omfattende evalueringsevne. I henhold til ny evalueringsstrategi i 2017, så skal det evalueres mer generisk i henhold til ny tjenestemodell, f.eks. mht. behov hos ulike målgrupper. Men det er fremdeles behov for evaluering av de ulike tjenestene, enten enkeltvis eller helst forsøkt noe samlet.

I 2017 har Innovasjon Norge jobbet etter en ny evalueringsstrategi, hvor det har blitt lagt større vekt på førevaluering, bredere evalueringer, større trykk på oppfølgings- og implementeringsarbeidet og på å innarbeide kostnadseffektivitet tydeligere som en del av evalueringskriteriene.

I 2017 har Innovasjon Norge fått gjennomført følgende evalueringer:

- Regional omstilling. Oslo Economics og Agenda Kaupang. Ferdigstilt. (KMD)
- Programevaluering Arena og NCE. Samfunnsøkonomisk Analyse. Ferdigstilt.
- Trebasert innovasjonsprogram. Samfunnsøkonomisk Analyse. Ferdigstilt.
- Bedriftsnettverks-ordningen. Pågående. Oxford Research.
- Vekstgarantiordningen. Foranalyse og pågående følgeevaluering. Menon Economics.
- Biogasspilotene. Pågående følgeevaluering. Vista Analyse. (LMD og KLD)

I tillegg har Innovasjon Norge gjennomført effektmålinger på flere tjenester (29 stk.) i 2017 gjennom Kundeeffektundersøkelser. Kundeeffektundersøkelsene har vært gjennomført siden 1994, med en

²⁰ https://www.ssb.no/en/virksomheter-foretak-og-regnskap/artikler-og-publikasjoner/_attachment/237374?_ts=14f4b02a260

førundersøkelse (rett etter at tjenesten er levert for kartlegging av forventede effekter) og en etterundersøkelse pr. år (fire år etter en tjeneste er levert som kartlegger faktiske effekter).

Per 2017 er et betydelig antall av rådgivings- og kompetansetjenestene tatt inn i Kundeeffektundersøkelsen, i tillegg til at spørsmålsomfanget rettet mot internasjonalisering og eksport har økt. Ferdigstilte kundeeffektundersøkelser i 2017 er,

- Kundeeffektundersøkelse. Før-undersøkelsen av 2016-årgangen kunder.
- Kundeeffektundersøkelse. Etter-undersøkelsen av 2013-årgangen kunder.

I tillegg har vi i 2017 hatt en løpende datainnsamling til «Før-undersøkelsen» av 2017-årgangen kunder, denne undersøkelsen har sin siste innsamlingsrunde av data i starten av 2018 og vil bli endelig avsluttet i mars 2018 – i tide til denne oppdragsrapporteringen.

Planlagte evalueringer i 2018

I 2018 er det planlagt ytterligere evalueringer knyttet til;

- Kompetansetjenestene og Matmerk som del av Utviklingsprogrammet for landbruk og rein. Oppstart i april og ferdig i september 2018.
- Mentortjenesten. Oppstart i april og ferdigstillelse i oktober 2018.
- Pre-så Korn
- Regional omstilling – evaluering av ferdige enkeltområder. Ny rammeavtale.
- Evaluering av nye ferdige Arenaer og NCEer.
- Strategisk reisemålsutvikling.
- Invest in Norway satt på planen, når volumet av aktiviteten er kommet på et nivå som gjør det hensiktsmessig å evaluere.
- På vent; Gründersenteret, såkornfond bølge 2, Delegasjoner/messer.
- Pilot på generisk «på tvers» evaluering/metaevaluering. Tema velges i våren 2018.
- I oppdragsbrevet for 2018 står det at Innovasjon Norge skal gjennomføre en evaluering av Innovasjon Norges rolle som Innovasjonspolitisk rådgiver.

I 2018 vil Innovasjon Norge arbeide med å finne en god kandidat til «evaluering på tvers» av virkemidler i henhold til ambisjonene i evalueringsstrategien og i tråd med anbefalingene fra stadig flere miljøer, nå sist Mjøs-utvalget.

Det skal også arbeides videre for å få satt opp et konkret randomisert eksperiment som kan dekke kombinasjoner av enkelte tjenester. Det er mer krevende enn først antatt å få opp et slikt randomisert eksperiment, men det vil søkes om ytterligere råd og veiledning i det internasjonale nettverket av innovasjonsbyråer som oss med tilsluttede internasjonale forskere, Innovation Growth Lab, som Innovasjon Norge deltar i.

Kompetanse- og rådgivningstjenestene - status evalueringer og effektmålinger

Det har vært etterspurt fra departementet en gjennomgang av evalueringer og kunnskap om resultater og effekter av Innovasjon Norges kompetanse- og rådgivningstjenester. Dette er en statusrapport som redegjør for dette. En betydelig del av kompetanse- og rådgivningstjenestene finansiert over post 74 – reiseliv, profilering og kompetanse – er evaluert.

Evaluering av Innovasjon Norges rådgivnings- og kompetansetjenester er metodisk krevende. Å måle resultater og effekter av kompetansebidrag og rådgivning er ikke like lett som effektene for kunder som mottar penger. Det er krevende å få svar på spørsmål om addisjonalitet, kompetanse, nettverk, innovasjon og økonomiske forhold når tiltaket har vært lite og kontakten begrenset. Det er i beste fall mulig å få respondentene til å ytre seg om kompetansetilfang og etablerte nye samarbeidsrelasjoner/nettverk – og ikke så mye om innovasjon og hvordan det har gått økonomisk med bedriften som følge av Innovasjon Norges kompetansetjeneste eller kompetansebidrag.

Analysemetoden i de *årlige kundesurveyene* har finansieringstjenester som utgangspunkt, ikke kompetanse- og rådgivningstjenester. Enkelte av kompetanse- og rådgivningstjenestene kan også leveres av andre enn Innovasjon Norge, slik at kunden faktisk ikke vet at tjenestens opprinnelse er fra Innovasjon Norge. Det er en utfordring når et spørreskjema skal besvares. Svarprosentene blir lave, både i kundeeffektundersøkelser og i evalueringer. Kundene synes ofte at det ikke har vært en «berøring» stor nok med Innovasjon Norge til at de tar seg bryet med å gi tilbakemelding. På tross av dette har Innovasjon Norge sluset maksimalt av disse tjenestene inn i det standardiserte effektmålingssystemet.

Det kan også gjennomføres registerdatabaserte undersøkelser slik SSB har gjort for Internasjonal markedsrådgivning.

Innovasjon Norge har imidlertid erfaring med å studere effekter av internasjonal markedsrådgivning gjennom registerdata. SSB har kjørt slike analyser i tre runder, og som det fremgår av effektestimaterne under, i tabell 3-4, er det estimater som gjerne ikke er statistisk sikkerstilt (signifikant). Men noen «stjerner» har SSB klart å få fram, knyttet til mer verdiskaping hos de som har mottatt denne rådgivningstjenesten. Det krever et visst antall leveranser skal man ha håp om å finne signifikante, estimater. Z-verdiene for flere av estimatene i 2017 er positive og i nærheten av hva som kreves for å bli signifikante, men ikke nære nok til å få en stjerne.

Tabell 3-4: Effektindikatorer for internasjonal markedsrådgivning, NFD.

	2015	2016	2017
Salgsinntekter	2,7	2,7	4,1
Verdiskaping	6,1 *	5,5 *	6,1 **
Produktivitet	2,4	3,4	2,1

***: 99% signifikant **: 95% signifikant *: 90% signifikant

Innovasjon Norge arbeider strukturert for å få økt innsikt i effekter og resultater av våre kompetanse- og rådgivningstjenester. Samarbeid med norske og internasjonale fagmiljøer, samt bruk av uavhengige eksterne evaluatorene, er avgjørende for å få ny og nødvendig kunnskap på dette området.

Innovasjon Norge har i 2017 innført en ny tjenestemodell som vil gi ny informasjon om behov, utviklingsfase og detaljer om hvilke leveranser som er valgt og levert. Dette vil gi et bedre datagrunnlag og nyttig input til senere analyser og evalueringer, og en ny pilot for kompetanse- og rådgivningstjenestene inn i Kundeeffektundersøkelsene. De aller fleste av våre kompetanse- og rådgivningstjenester er nå dekket av kundeeffektundersøkelser eller evalueringer.

I løpet av 2017 er også EU-rådgivning og Horisont 2020 inkludert i INs Kundeeffektmålingssystem. Tabellen under viser status på hver av de tjenestene som sorterte under posten 74 i 2017. Oversikten viser hva som er gjennomført av effektmålinger. Noen tjenester har over en årrekke vært med i Kundeeffektundersøkelsene (KEU), noen tjenester er sluset inn i løpet av 2017 og vil være med i 2018, atter andre tjenester er det blitt gjennomført egne evalueringer av. Graden av grønt angir styrken på effektmålingene.

Tabell 3-5 Oversikt over status på tjenestene under post 74.

Tjenestenavn i 2017	Gjennomførte effektmålinger	Planlagt videreutvikling	Status
Gründerplanen			
Økt innovasjon og gründerskap	www.etablerer.no ble evaluert i 2007. Dette førte til en nedlegging av nettstedet siden det var for lite interaktivt.		
-Økosystemet for kapital	Skattefunn evaluert flere ganger. Kvinneperspektivet mye evaluert tidligere i DU og SND.	Det bør vurderes å evaluere Gründersenteret	Har gjort noe.
-Mobilisering til Skattefunn			
-Mobilisering av kvinner og mangfold i næringslivet	Gründersenteret som senere er etablert, er ikke evaluert.		
Gründerveiledning			
GE – Global Entrepreneurship	Er evaluert i 2016. Læring av anbefalingene integrert i 2017.	Skal utvikle et løpende monitoreringssystem, er igangsatt.	
	Har vært med i Kundeeffektundersøkelsene.		
IPR-rådgiving	Er med i Kundeeffektundersøkelsene, både som tjeneste og som IPR-spørsmål til alle kunder.		

Tjenestenavn i 2017	Gjennomførte effektmålinger	Planlagt videreutvikling	Status
	Har hatt to egne behovsanalyser i både i 2010 og 2014. En sammen med Patentstyret.		
Horisont 2020 (EU-rådgiving)	Er med i KEU fom 2017.		
Internasjonal tilstedeværelse – Samarbeid med UD	Samarbeidsprosjektet mellom IN og UD - Omdømmepilotene ble evaluert i 2011.		
Utvikling av markedskompetanse og nettverk ved kontorene i utlandet	Tjenesten Internasjonal markedsrådgiving har vært med i KEU i flere år, siden 2003.		
Formidling av internasjonale markedsmuligheter	Med i SSBs effektmålinger fra 2009		
Behovsavklaring og internasjonal markedsrådgiving	I noen år hadde Innovasjon Norge en egen modul av spørsmål spesielt til denne tjenesten		
Internasjonal markedsrådgiving Eksportrådgiving	Eksportspørsmåls-modulen i KEU er utvidet i 2017.		
NOREPS	Er evaluert i regi av NORAD flere ganger.		

Tjenestenaavn i 2017	Gjennomførte effektmålinger	Planlagt videreutvikling	Status
	Har vært med i KEU i 2016 og 2017.		
Messer	Gjennomfører egne surveys mht. fornøydhet med arrangementet.	Ikke egnet til mer omfattende effektmåling. INs bidrag til kunden for begrenset.	
	Denne tilfredshetsmålingen er best egnet til dette tiltaket og tjenesten.		Har ikke effektmåling
Delegasjoner	Ble forsøkt evaluert i 2010, anmodet av UD stoppet av NFD.	Bør evalueres i 2018.	
Merkevaren Norge	Brand Index survey for Norge bør vurderes innført.	Kartlegge hvordan evaluere innsatsen på dette området	
	Mange nye tiltak som bør vurderes evaluert, for eksempel den nye portalen for miljøvennlige løsninger		
Start in Norway	Status: Ukjent hva de ulike undersøkelsene på reiseliv dekker ut over kartlegging av behov.	Invest In Norway: Bør evalueres når volumet er blitt større. I oppdragsbrevet for 2018, er det bestilt en utredning som skal se på resultater.	
Invest in Norway			
Visit Norway - reiseliv	Markedsføring av reiselivet krever egne analyser, kan ikke tas inn i KEU.	Det er mange andre målinger knyttet til effekter av reiselivsarbeidet.	
Innovasjon i reiselivsnæringen			

Tjenestnavn i 2017	Gjennomførte effektmålinger	Planlagt videreutvikling	Status
--------------------	-----------------------------	--------------------------	--------

Profilering av Norge som reisemål.

3.4.2 Faglige innspill til offentlige myndigheter på nasjonalt og regionalt nivå

Innovasjon Norge skal være en innovasjonspolitisk rådgiver for sine eiere og oppdragsgivere. Rollen som innovasjonspolitisk rådgiver er en todelt rolle; selskapet skal gi innspill til politikkutforming til sine oppdragsgivere og bidra til at problemstillinger som er relevante for selskapets måloppnåelse, fremmes i det offentlige ordskiftet.

I Stortingsmelding 22 (2011-2012) beskriver Regjeringen sine forventninger om at Innovasjon Norge inntar en tydeligere rolle som rådgiver for oppdragsgivere og eiere i spørsmål knyttet til næringsutvikling og utvikling og forvaltning av egne virkemidler. I meldingen (kap. 5.3.4) er dette bl.a. konkretisert ved at Innovasjon Norge skal være en kritisk og konstruktiv dialogpartner for sine oppdragsgivere. Dette fordrer at den strategiske dialogen mellom selskapet og oppdragsgiverne, nasjonalt og regionalt, videreutvikles. Regjeringen forutsetter også at rådgivningen er basert på solid faglig og uavhengig grunnlag og at Innovasjon Norges rådgivning, basert på faglig og forskningsbasert kompetanse, videreutvikles.

Rollen som innovasjonspolitisk rådgiver utøves gjennom fire hovedaktiviteter:

- (1) Innovasjon Norge skal fungere som *en viktig lyttepost for eiere og oppdragsgivere*. Gjennom en bred kontaktflate mot norske bedrifter og næringer, nasjonalt og internasjonalt, skal selskapet fremskaffe kunnskap om hvilke utfordringer og muligheter norsk næringsliv til enhver tid står overfor.
- (2) Innovasjon Norge skal gi råd om *tjenester og programmer som virker godt eller mindre godt* og i hvilken grad måloppnåelsen kan styrkes ved å gjøre vridninger i eksisterende portefølje.
- (3) Innovasjon Norge skal *gi innovasjonspolitiske råd*; begrunnede forslag om nye eller forsterkede innsatsområder, basert på oppdatert kunnskap om norske næringsinteresser ute og utviklingen i norsk næringsliv.
- (4) Innovasjon Norge skal *sette innovasjonspolitiske tema til offentlig debatt* og derigjennom bidra til at problemstillinger som er relevante for selskapets måloppnåelse, fremmes i det offentlige ordskiftet.

Innovasjon Norge som innovasjonspolitisk rådgiver skal evalueres av et eksternt miljø i 2018. Å være en god rådgiver i det faglig-politiske landskapet er en krevende oppgave. Det vil derfor være god læring i å gjøre en slik evaluering. Det vil settes av tilstrekkelig med midler i 2018-budsjettet for en

slik evaluering, og bestillingen og gjennomføringen av evalueringen skal gjøres i samråd med departementet.

Det er viktig at Innovasjon Norge evalueres opp mot de målsettingene som var satt, og ikke hva man ønsker målet burde være.

Innovasjon Norge som lyttepost for eiere og oppdragsgivere

I 2017 har Innovasjon Norge arbeidet med å styrke kontorenes rolle som lyttepost. Man bygger på den løpende kontakt våre kontorer har med norsk næringsliv og den kontaktflaten som ble etablert under den nasjonale innovasjonspolitiske idedugnaden *Drømmeløftet*. Kontorene har et godt utgangspunkt for å ta temperaturen i økonomien og få innspill fra nærings- og samfunnsliv.

Innovasjon Norge konkurrerer ikke med SSB og Norges Bank med å lage statistikk over utvikling i markeder og næringsliv. Innovasjon Norge bruker informasjon fra dialogen med kunder og andre aktører, ute og hjemme, samt egen og andres statistikk, til å forstå de utfordringer og muligheter næringslivet står overfor. En ny informasjons- og tjenestemodell vil legge grunnlag for å forstå kundenes behov i ulike utviklingsfaser bedre og akkumulere informasjon om dette mer systematisk enn før.

I 2017 har Innovasjon Norge arbeidet for å knytte mer kontakt med søsterorganisasjoner i Europa/OECD/EU for å bli kjent med hvilke tiltak andre land prioriterer. Læring og samarbeid med andre land vil bli prioritert også i 2018.

Innovasjon Norge skal gi råd om tjenester og programmer som virker

Innovasjon Norge skal vurdere hvilke av selskapets programmer og tjenester som gir særlig god måloppnåelse og hvilke virkemidler som virker mindre godt, og i hvilken grad måloppnåelsen kan styrkes ved å gjøre vridninger i eksisterende virkemiddelportefølje.

Oppdragsgiverrapporteringen og bruken av mål- og resultatstyringsystemet gir mye læring. Innovasjon Norge ser at både effektindikatorer, resultatindikatorer og tilhørende analyser og evalueringer bidrar til å bedre dialog og samstemthet i styringsdialogen. Kunnskap herfra inngår i selskapets strategiske diskusjoner og prioriteringer rundt innsatsområder i forhold til selskapets tre delmål, og i operative prioriteringer knyttet til utvikling av tjenesteporteføljen.

I 2017 ble en rekke programmer og tjenester evaluert. Det vises til eget kapittel ovenfor.

I tillegg har Innovasjon Norge gjennomført effektmålinger på 29 tjenester i 2017 gjennom såkalte Kundeeffektundersøkelser. I 2017 er et betydelig antall av rådgivings- og kompetansetjenester blitt innlemmet i disse analysene.

Innovasjon Norge har rekruttert kompetanse og forbedret interne prosesser og kvalitetssikringsrutiner på politikk og analyse. Selskapet har i tillegg koblet seg på eksterne fagmiljøer for å sikre faglig kvalitet og mulighet til nybrottsarbeid på analysesiden. Innovasjon Norge opprettet i 2017 et formelt samarbeid med UiO og det oppleves at stadig flere viser interesse for å forske på tematikk innen selskapets fagfelt. Det er en ønsket utvikling å bruke studenter og forskere til analyser og forskning knyttet til resultater og effekter.

For å kunne gjøre gode vurderinger er Innovasjon Norge avhengig av bedre analyser. Bruk av MRS-indikatorerne, andre resultater i kundeeffektundersøkelsene, evalueringer og andre støttende analyser, samt innhente internasjonal beste praksis, er viktige elementer i dette arbeidet. Innovasjon Norge kan fortsatt bli bedre på analyse, men har kommet et godt stykke videre sammen med sterke fagmiljøer. Og det er stadig flere universitetstilknyttede miljøer som søker samarbeid med Innovasjon Norge på dette området.

Innovasjon Norge skal gi innovasjonspolitiske råd

Innovasjon Norge skal gi begrunnede forslag om nye eller forsterkede innsatsområder, basert på oppdatert kunnskap om norske næringsinteresser ute og utviklingen i norsk næringsliv.

Innovasjon Norges årlige innspill til store nye satsinger og statsbudsjettet to år fram i tid representerer en langsiktig og sentral del av rollen som innovasjonspolitisk rådgiver. Det er i 2017 igangsatt en rekke tiltak for å heve kvaliteten på analyser, rapportering og langsiktige budsjettinnspill til regjeringen.

Her fremmes våre forslag til morgendagens Innovasjonspolitikk, ofte i form av pilotering eller eksperimentering i forkant eller underveis. Det er lagt økende vekt på dokumentasjon i form av både teoretiske og empiriske begrunnelser rundt næringslivets utfordringer og muligheter, sammen med kunnskap om hva som fungerer best i forhold til de utfordringer som skal løses.

Innovasjon Norge opplever at forslagene blir tatt godt imot og får gjennomslag politisk. Eksempler på forslag som er fremmet og som har fått gjennomslag er:

- Norske gründere har fått tilgang på mer langsiktig og kompetent kapital gjennom presåkorn og såkorn, samt mer EIF-risikokapital i kombinasjon med nasjonale midler.
- Reiselivsoppdraget i Innovasjon Norge videreføres og har fått utvidet mandat i tråd med anbefalingene gjennom budsjettinnspill og innspill til reiselivsmeldingen.
- Det er gitt ekstra bevilgning til oppstart av klyngene som omstillingsmotor.
- Det er bevilget nye midler til etableringen av Bioøkonomiordningen.
- Regjeringen varslet i industrimeldingen at Innovasjon Norge får et styrket mandat for å stimulere til offentlig-privat innovasjon.
- Innovasjon Norge har fått gjennomslag for en satsing på Merkevarer Norge, hvorav utvikling av en portal for grønne norske løsninger vil bli ferdigstilt i løpet av 3. tertial 2017.
- Regjeringen har lansert en eksportstrategi (Innovasjonstalen 2016) og Innovasjon Norge er forespeilet ekstra midler til styrking av eksportprogrammer og Invest In Norway.

I tillegg til de formelle budsjettinnspillene, gis innovasjonspolitiske råd gjennom å utgi ulike rapporter, gjennom den årlige innovasjonstalen og ved å bidra på egne og andres arrangementer både under Arendalsuka og gjennom hele året. Dette er omtalt nedenfor.

Økt regionalt, nasjonalt og internasjonalt samarbeid for læring og rådgivning

Innovasjon Norge arbeider med styrke sin evne til å gi innovasjonspolitiske råd til de mange regionale myndigheter og samarbeidspartnere.

Den nye modellen for *regionalt politisk samarbeid* vil legge til rette for tettere oppdragsgiverdialog og forankring av strategisk tenkning i planprosesser. Arbeidet med å implementere samarbeidsmodellen fortsetter inn i 2018. Et eget regionsteam i Innovasjon Norge er etablert for å styrke distriktskontorers evne til å gi faglig funderte innovasjonspolitiske råd regionalt. En stor mengde regionale makrodata er gjort tilgjengelig og faglig støtte er sikret for effektiv bruk av disse dataene i de regionale fora.

Innovasjon Norge har også jobbet systematisk med å forsterke *internasjonale nettverk* på analysesiden. Rollen til innovasjonsbyråer og eksportfremmende organisasjoner er i endring verden over. Innovasjon Norge har knyttet seg til flere innovasjonspolitiske fagmiljøer internasjonalt for å sikre at de metoder som benyttes er «beste praksis».

Selskapet leder gruppen for innovasjonsbyråer i Brussel under TAFTIE-paraplyen. Innovasjon Norge jobber aktivt i «Innovation Growth Lab», et prosjekt som søker å finne nye og bedre analyseverktøy for innovasjonsvirkemidler. Selskapet deltar i to «MLE» - felles læringsinitiativer - regi av Europakommisjonen. Et innen tematikken evaluering av FoU-programmer og det andre innen innovasjon i offentlig sektor.

God kontakt med toneangivende miljø som NESTA, EU, OECD og søsterorganisasjoner i andre land, gjør det mulig å teste selskapets innovasjonspolitiske rådgivning opp mot beste praksis globalt. Mange jobber med å finne en bedre balanse mellom rollen som utfører av ulike samfunnsoppdrag og rollen som kravstiller og utfordrer.

Rollen som innovasjonspolitisk rådgiver er ikke bare regional og nasjonal. Innovasjon Norge har de siste årene brukt økende ressurser på å påvirke EUs eksisterende og fremtidige rammeprogram og har spilt inn egne høringsuttalelser på European Innovation Council, Midtveiseevaluering av Horisont 2020 og FP9. Det siste gjennom deltakelse i regjeringens arbeidsgruppe for innspill til neste arbeidsprogram. Innovasjon Norge finner det gledelig at EUs politikk utvikles i tråd med Innovasjon Norges posisjoner og innspill som blant annet omfatter:

- Behov for en forenkling av virkemidler til fordel for SMB
- «Bottom-up approach»
- Høyere risikoprofil i prosjektene og mer fokus på den kommersielle vekstfasen
- Høyt gjennomgående fokus på alle former for innovasjon, ikke bare teknologisk innovasjon, i bredden av hele programmet

Innovasjon Norge skal sette innovasjonspolitiske tema til offentlig debatt

Innovasjon Norge skal sette innovasjonspolitiske tema til offentlig debatt og derigjennom bidra til at problemstillinger som er relevante for selskapets måloppnåelse, fremmes i det offentlige ordskiftet.

Innovasjonstalen er Innovasjon Norges fremste kanal for å fremme debatt om innovasjonspolitikk i det offentlige rom. Viktige budskap og forslag fra Innovasjonstalene i 2016 og 2017 er løftet fram og fulgt opp gjennom senere budsjettinnspill og innovasjonspolitiske råd til regjeringen. Det er gledelig å se at myndighetene har fulgt opp anbefalinger fra Innovasjon Norge. Blant annet er det gitt ekstra bevilgning til styrking av helseklyngene (ref. Innovasjonstalen 2016) og det er lansert en

eksportstrategi (ref. Innovasjonstalen 2016), samt at det er gitt ekstra midler i 2018 til styrking av eksportprogrammer og Invest In Norway (ref. statsbudsjettinnspill og innspill til eksportstrategi).

Arendalsuka er etablert som en årlig nasjonal arena hvor aktører innenfor politikk, samfunns- og næringsliv møter hverandre og folk, for debatt og utforming av politikk for nåtid og framtid. Dette er en viktig arena som Innovasjon Norge benytter aktivt til å reise debatt om aktuelle problemstillinger og bidra til engasjement og interesse for innovasjon og verdiskaping. Innovasjon Norge holder en rekke arrangementer i egen regi, og er etterspurt som deltakere i andres arrangementer.

Temaer som spilles opp oppleves i større grad å føre til offentlig debatt. Ved å være mer synlige og mene mer enn tidligere, er Innovasjon Norge nå med på å sette agenda i norsk samfunns- og næringsliv. Det har også noen konsekvenser. Ved aktivt å løfte organisasjonens medieprofil gjennom å skape en tydelig rolle for Innovasjon Norge i samfunnsdebatten, har organisasjonen blitt mer interessante for mediene. Det innebærer både positiv og mindre positiv oppmerksomhet. Det å sette dagsorden handler i stor grad også om å skape en form for debatt, da er det også forventet at enkelte miljøer vil være uenige og formidle sin uenighet. Dette er en krevende rolle, og Innovasjon Norge vil i 2018 arbeide aktivt med å utvikle sin plass i den offentlige debatten.

3.4.3 Videreutvikle samarbeidet med andre virkemiddelaktører

Innovasjon Norge, Norges forskningsråd, Enova og SIVA er hovedaktørene i regjeringens næringsrettede virkemiddelapparat. Hver for seg og sammen skal de fire aktørene gi et betydelig og effektivt bidrag til næringslivets innovasjonsevne, internasjonalisering og verdiskaping. De fire institusjonene har ulike roller, ansvar, kompetanse og oppgaver som skal være komplementære innenfor den samlede verdikjeden fra idé til marked.

I 2017 har det vært et utstrakt samarbeid på strategisk og operativt nivå blant annet i forbindelse med innspill til Industrimeldingen, utviklingen av samarbeidet med fylkeskommunene, samt etableringen av Sivas *Katapultprogram* og satsingen *Klyngene som Omstillingsmotor* for SMBer over hele landet. I november 2017 diskuterte de tre administrerende direktørene regionreformen og de nye fylkeskommunene. Som et ledd i å styrke dialogen med SIVA og Forskningsrådet er det etablert en god og inkluderende topplederdialog i 2017. Det understøtter ambisjonene om tydelige og samkjørte institusjoner der virkemidlene utfyller og underbygger hverandre, samt fremstår på en helhetlig måte for næringsliv, FoU-institusjoner og offentlige myndigheter.

Grønn vekst, bioøkonomi og Pilot-E

På det «grønne» området er det etablert et fast Forum for grønn vekst (bestående av åtte virkemiddelaktører) som treffes på mellomledernivå to ganger i året. Allerede i 2011 fikk Innovasjon Norge – i forbindelse med Miljøteknologiordningen – i oppdrag å sikre bedre samordning i virkemiddelapparatet. Dette skjer på flere nivå og er av praktisk karakter. Det gjennomføres felles saksbehandlerneseminar, felles markedsføringstiltak, drøfting av nye program-tekster og ikke minst felles utlysninger mot konkrete kunder. Dette er mer utførlig beskrevet under beskrivelsen av Miljøteknologiordningen.

Forskningsrådet og Innovasjon Norge jobber kontinuerlig med å bedre samspillet mellom de næringsrettede virkemidlene. Dette for å tilstrebe sømløst virkemiddelapparat, tydeliggjøring og forenkling for kunden samt erfaringsutveksling og kompetanseheving på tvers av institusjonene. I

2017 ble det blant annet etablert en arbeidsgruppe for å søke bedre harmonisering og enhetlig informasjon på områder som oppleves utydelig eller ulikt håndtert av de to organisasjonene. Følgende områder ble identifisert som prioriterte: Forståelse av og kommunikasjon rundt Industriell forskning versus eksperimentell utvikling, utløsende effekt og utmåling, samfinansiering med SkatteFunn og godkjente timepriser i prosjektutvikling.

I tråd med regjeringen strategi og tiltak for utvikling av bioøkonomi i Norge har virkemiddelaktørene Forskningsrådet, Siva og Innovasjon Norge utarbeidet en felles arbeidsplattform for en koordinert innsats innenfor Bioøkonomi. Formålet er bedre koordinering innen tematiske satsinger, forenklet overgang mellom virkemidler og felles informasjon og dialog med ulike aktører.

Med PILOT-E har Forskningsrådet, Enova og Innovasjon Norge etablert et sømløst tilbud til norsk næringsliv der utviklingsløpet kan forseres. Når en bedrift er innvilget PILOT-E prosjekt, kan bedriften forvente finansiering og bistand hele veien fram til målet. I 2017 ble det gjennomført en utlysning innen to tema; utslippsfri transport på land og fremtidens digitaliserte energisystem. I denne runden kom det inn 25 søknader fra konsortier med mer enn 70 bedrifter, og en samlet søknad om 334 millioner kroner i støtte. Forskningsrådet, Innovasjon Norge og Enova konkluderte med å gi ni prosjekter Pilot-E status, med en samlet bevilgning på 117 millioner kroner hvorav 43,7 millioner kom fra Innovasjon Norge. Pilot-E har blitt veldig godt mottatt blant politikere og næringslivet som et synlig bevis på god samhandling i virkemiddelapparatet.

Regional utvikling og klynger

Innovasjon Norge ved Klyngeprogrammet har bistått SIVA i utviklingen av Katapult programmet. Det ble videre avholdt felles informasjonsmøte i forbindelse med utlysning av Katapult og Omstillingsmotor. Innovasjon Norge bisto også i vurderingen av søkerne på samme måte som SIVA og Forskningsrådet bidro i vurderingen av søkerne til klyngeprogrammet. Både Katapult og Omstillingsmotor er en konkret oppfølging av regjeringens industrimelding.

Innovasjon Norge fikk i 2016, i Regjeringens Gründerplan, oppdrag om å fremme møteplasser for vekst. Satsingen gjør for at klyngene styrker sitt knoppskytingsarbeid og oppretter møteplasser der gründere kan delta i kommersialiseringen av nye prosjekter i klyngen.

Fylkeskommunene har en sentral rolle som regional utviklingsaktør. En rolle som vil få ytterligere vekt med de nye regionene. Innovasjon Norges distriktskontorer har et tett samarbeid med hver enkelt fylkeskommune på strategisk og operativt nivå. I 2017 etablerte Innovasjon Norge en egen gruppe som skal jobbe med å utvikle dette samarbeidet ytterligere blant annet gjennom å legge bedre til rette for at distriktskontorene kan trekke kompetansen som finnes på hovedkontoret. I 2017 ble også den såkalte samarbeidsmodellen ferdig. Det er rammeverk for å styrke den strategiske dialogen med fylkeskommunen og virkemiddelapparatet regionalt. Modellen er utviklet i samarbeid mellom fylkeskommunene, Forskningsrådet, Siva og Innovasjon Norge. Denne vil bli rullet ut i 2018.

Eksport og internasjonalisering

For å synliggjøre tilbudet til norske eksportører fra et samlet virkemiddelapparat, har Innovasjon Norge sammen med representanter for Eksportkreditt, Garantiinstituttet for eksportkreditt (GIEK), GIEK Kredittforsikring etablert ett felles eksport team. Teamet har jevnlig samarbeidsmøter og koordinerer felles markedsarbeid mot bedrifter som allerede eksporterer og som mener å ha et

vekstpotensial, og bedrifter som er i oppbyggingsfasen med nye eksportprodukter og som trenger arbeidskapital. Uansett hvilken av de fire ovennevnte virkemiddelorganisasjonene bedriftene henvender seg til, skal det sørges for at kunder blir koblet mot de tjenester og støtteordninger som er relevante i hvert enkelt tilfelle. Det er i 2017 gjennomført opplæring for rådgiverne i alle de 4 institusjonene og det er utarbeidet felles presentasjonsmaterieell som benyttes i kundemøter. Samarbeidet vil fortsette i 2018. I 2017 startet et samarbeid mellom GIEK, GIEK Kredittforsikring, Eksportkreditt og Innovasjon Norge om Ekspertkonferansen 2018.

Samarbeidet med utenriktjenesten fungerer godt. Innovasjon Norge og Utenriksdepartementet har i løpet av 2017 arbeidet med å få på plass en ny samarbeidsavtale og en ny avtale om samlokalisering. Arbeidet med avtalen har reist problemstillinger som det er ønskelig å bruke noe tid på å finne gode løsninger for, herunder blant annet juridiske problemstillinger knyttet til selskapsregistrering i det enkelte land og muligheter til samlokalisering ut fra type aktivitet. Arbeidet med å få på plass en ny samarbeidsavtale vil dermed fortsette inn i 2018.

I 2017 har Innovasjon Norge og Forskningsrådet har hatt et eget oppdrag på utvikling av samarbeidet om mobilisering av næringslivet til Horisont 2020. Norske bedrifter har et uforløst potensial når det gjelder deltakelse i samarbeidsprosjekter. I disse prosjektene er det en kombinasjon av aktører som bidrar med FoU aktiviteter og aktører som utfører innovasjonsaktiviteter. Ett tett samarbeid mellom Forskningsrådet og Innovasjon Norge er sentralt for å lykkes med og bygge sterke norske søknader til samarbeidsprosjekter. Det er utarbeidet en egen handlingsplan for 2018 som ble oversendt departementet i november 2017. De to virksomhetene har i 2017 samarbeidet om en rekke fellesarrangementer i hele landet der målet har vært å informere om de nye mulighetene i arbeidsprogrammet 2018-2020 og koble bedrifter og forskere både nasjonalt og internasjonalt.

Romrelatert virksomhet

I oppdragsbrevet for 2017 gir NFD føringer om at Innovasjon Norge skal føre dialog med Norsk Romsenter med sikte på å avklare hvordan Innovasjon Norges virkemidler kan bidra til å fremme økt verdiskaping innenfor nedstrøms (data og signaler fra satellitter) romrelatert virksomhet i Norge. Innovasjon Norge og Norsk Romsenter har gjennom 2017 utviklet et konkret samarbeid om mobilisering av bedrifter og nye prosjekter hvor satellittbasert data utnyttes. I samarbeid med Norsk Romsenter gjennomførte Innovasjon Norge en åpen utlysning høsten 2017. I utlysningen ble næringslivet invitert til å søke finansiering til forprosjekter for utvikling av helt nye varer, tjenester og løsninger som ikke finnes i markedet i dag, og hvor data og signaler fra satellitter utnyttes. Hensikten var å stimulere og drive frem gode hovedprosjekter som kan finansieres gjennom Innovasjonskontrakter, Miljøteknologiordningen eller Innovasjonslån. Både Innovasjon Norge og Norsk Romsenter anser samarbeidet som positivt og vil videreutvikle samarbeidet i 2018.

Patentstyret

Innovasjon Norge og Patentstyret har en pågående dialog og felles aktiviteter i rammen av den gjeldende samarbeidsavtalen. I 2017 har Patentstyret og Innovasjon Norge utviklet et felles IPR-tilbud (immaterielle rettigheter) til næringsklyngene, arrangerte en felles IPR-workshop under Oslo Innovation Week, og inviterte IPR-bransjen til en samling om utfordringer for norsk næringsliv i mars.

Innovasjon Norge og støtte til samisk næringsutvikling.

I tillegg til å bruke ordinære virkemidler i relevante prosjekter i samiske områder, samarbeider

Innovasjon Norge og Sametinget om næringsutvikling. I den forbindelse har Innovasjon Norge og Sametinget en formell samarbeidsavtale som Innovasjon Norge Arktis er ansvarlig for oppfølging av, på vegne av Innovasjon Norge. Målet med denne er å øke verdiskaping og næringsutvikling i samiske områder. Næringsutviklingen baseres på samfunnsmessig, miljømessig og økonomisk bærekraft, og skal samtidig gi grunnlag for utvikling av samisk kultur. Dette bidrar til nyskaping, innovasjon, markedsorientering og vekst.

På ledernivå i Innovasjon Norge og i Sametinget gjennomføres det jevnlig samarbeidsmøter. Da Sametingets hovedsete er i Karasjok gjennomføres møtene i hovedsak gjennom Innovasjon Norge Arktis, med fokus på at også de andre relevante fylkene blir involvert. I tillegg inviterer vi hverandre til relevante konferanser/seminarer, og informerer kunder om mulighetene som ligger hos den andre når det gjelder finansiering og rådgiving. På saksbehandlernivå har man fokus på å øke kunnskapen om hverandres virkemidler, noe som gjør at man stadig finner flere kundeprosjekter å samarbeide om, og områder Innovasjon Norge og Sametinget kan gjøre et felles løft innenfor for å gi økt verdiskaping og vekst.

Det er mange konkrete prosjekter som gir god effekt, spesielt på kundenivå hvor man har klart å utløse prosjekter sammen som ikke hadde blitt virkeliggjort uten en felles finansieringspakke. I tillegg har man etter hvert flere eksempler på mer overordnede utviklingsprosjekter, som f.eks. samisk reiselivsprosjekt. Samarbeidsavtalen utløser gode tiltak som utvikler næringslivet i samiske områder spesielt, som samtidig gir næringsutvikling i nord og i Norge som helhet.

3.4.4 Videreutvikle kontorstrukturen

Lokal tilstedeværelse over hele landet er ett av Innovasjon Norges unike og viktige særtrekk. Antallet kontorsteder (20) er ikke endret i 2017, men Innovasjon Norge reduserte i løpet av året antallet distriktskontorer fra 12 til 10 ved å samle enkelte kontorer under felles ledelse.

Kontorene i Sogn og Fjordane og Hordaland er slått sammen til Innovasjon Norge Vestland. Kontorene i Telemark og Buskerud og Vestfold er slått sammen til Innovasjon Norge Buskerud, Vestfold og Telemark. Etter disse justeringene har Innovasjon Norge nå en kontorstruktur som med ett unntak (Buskerud) er overensstemmende med det nye fylkeskommunekartet som vil gjelde etter gjennomføringen av regionreformen fra 2020. Innovasjon Norge vil gjøre nødvendige tilpasninger slik at vår regionkontorstruktur vil stemme overens med det nye fylkeskommunekartet når det trår i kraft i 2020.

Bakgrunnen for endringene har vært å samle flere kontorer under felles ledelse og med et større samlet tilfang av kunder og samarbeidspartnere. Det gir en bedre utnyttelse av kompetansen og rom for bedre utnyttelse av kapasiteten i de aktuelle regionene, skaper kritisk masse av saker/prosjekter til å bygge tyngre kompetanse hos våre medarbeidere og dermed også en struktur som vil kunne gjøre oss mer relevante for flere kunder.

Innovasjon Norge har i løpet av 2017 også foretatt endringer i den internasjonale tilstedeværelsen. Nye kontor er under etablering i München og Midtøsten/Dubai. Tilstedeværelsen er videre styrket i markeder identifisert som viktige for norsk industri- og næringsliv, slik som USA, Frankrike, Danmark og Sverige. Kontorene i Istanbul, Kuala Lumpur, Tallinn og St. Petersburg er i løpet av året lagt ned.

Utekontorene er organisert i fire regioner:

- **Europa:** Kontor i 14 land, hvorav ti kontorer med dedikerte reiselivsressurser. Tre av kontorene er rene prosjektkontor (Romania og Bulgaria som jobber med Norway Grants) og Brussel med en ressurs på Kunnskapskontoret (sammen med Forskningsrådet og Senter for internasjonalisering av utdanning (SIU)). Konsulentavtalen i Ungarn ble avvirket. Det opprettes nå et kontor i München.
- **Asia:** Ni kontor i syv land hvor tre kontor har samarbeid med Forskningsrådet, to med Sjømatrådet, ett med SIU og ett med NTNU og Universitetet i Bergen. Avtalene med NORWEP og Eksportkreditt i Asia er sagt opp av dem. Konsulentavtalen i Thailand (inkl. Myanmar) ble avvirket.
- **Americas:** Seks kontor i tre land hvor ett kontor (New York) med dedikerte reiselivsressurser, ett kontor har forsknings- og teknologiutsending (Brasil), og to kontor arbeider på vegne av Eksportkreditt (Houston og Brasil). Utover det har Forskningsrådet samarbeid med alle kontorene på prosjektbasis. Tre kontorer har samarbeid med NORWEP. Kontoret i Washington er et prosjektkontor for promotering av norsk forsvars- og sikkerhetsindustri.
- **Midtøsten og Afrika:** Tre kontor i to land: Pretoria og Cape Town (Sør-Afrika) og Nairobi (Kenya). I Sør-Afrika samarbeider Innovasjon Norge med Forskningsrådet innenfor forsknings- og teknologi. Kontoret i Nairobi dekker Kenya, Tanzania og Uganda. Konsulentavtaler i Uganda, Tanzania og De Forente Arabiske Emirater ble avvirket. Arbeidet med etablering av eget kontoret i Dubai som skal dekke GCC-landene og Iran ble igangsatt.

Det er vår vurdering at bidrar til at Innovasjon Norges nasjonale og internasjonale tilstedeværelse er tilpasset de behov næringslivet har og de oppdrag som selskapet har fått.

3.5 Rapportering på avvik knyttet til planlagte aktiviteter eller mål for 2017

Innovasjon Norge har i styringsmøter rapportert at arbeidet med enkelte deler av Gründerplanens kompetanseprogrammer har ligget noe etter forventet aktivitetsnivå. Arbeidet har vært intensivert i siste tertial og vil ferdigstilles i første halvdel av 2018.

Innovasjon Norges endringer i kontorstruktur utenlands har som planlagt medført noe lavere omfang av rådgivningsaktiviteter som følge av gjennomførte bemanningsendringer. I 2017 var det et mål å posisjonere Innovasjon Norge som er enda tydeligere samarbeidspartner for eksportører og bedrifter med høye internasjonale vekstambisjoner. Selv om det er satt en tydelig retning som er fulgt opp med tiltak i 2017, krever det lenger tid enn ett år å oppnå en slik posisjon. Mål og tiltak fortsetter derfor med full styrke også i 2018.

Etterspørsel etter Kondemneringstilskudd for skip i nærskipfart/ Risikolån til nybygg innen skipsfart har vært begrenset og det alt vesentlige av bevilgningen er derfor tilbakeført til NFD.

3.6 Mål og ambisjoner for 2018

I 2018 vil Innovasjon Norge videreføre arbeidet inn mot selskapets tre delmål flere gode gründere, flere vekstkraftige bedrifter og flere innovative næringsmiljøer ved å prioritere:

- *Økt tilgang på risikokapital.* Innovasjon Norge vil søke å videreføre selskapets samlede tilbud av risikolån på samme høye nivå i 2018 gjennom å trekke på avtalen med EIF, herunder øke tilgang på oppstartslån til gründere fra 100 til 150 mill. kroner. En økning i støtten til FoU baserte prosjekter vil også være en del av dette.
- *Økt eksport.* Innovasjon Norge vil øke omfanget av internasjonaliseringstjenester gjennom å videreføre den strategiske vridningen fra en-til-en-tjenester til en-til-flere-tjenester. Dermed vil flere bedrifter få tilgang til de viktigste eksporttjenestene. Innovasjon Norge skal lansere et digitalt utstillingsvindu for eksport av norske bærekraftige løsninger og styrke Invest in Norway aktiviteter med mål om å tiltrekke internasjonale aktører til Norge.
- *Innovasjonspolitiske råd som setter spor.* Innovasjon Norge vil styrke rådgiverrollen i det regionale partnerskapet og innføre ny offentlig-privat arbeidsform i regionene. Samtidig vil Innovasjon Norge kartlegge utenlandsinvesteringer og effekt av eksportbistand.
- *Digitalt først.* Innovasjon Norge starter fase 2 av endringsreisen *InChange* hvor digitalisering av virksomheten skal styrke måloppnåelsen i kommende år. Grensesnittet til kunder, oppdragsgivere og eiere skal fornyes, forenkles og/eller gjøres selvbetjente.

3.7 Delmål 1 – flere gode gründere

3.7.1 Oppsummering 2017

Innovasjon Norge ga i 2017 tilsagn for 1,7 mrd. kroner til målgruppen gründere og oppstartsbedrifter under 3 år, og dette utgjorde 36 prosent av de samlede tilsagn over departements budsjettposter. I tillegg kommer verdien av Innovasjon Norges rådgivnings-, kompetanse- nettverks-, og profilerings tjenester.

Tallene for 2017 fra SSB indikerer at gründere og oppstartsbedrifter under 3 år, som har fått støtte fra Innovasjon Norge, har en signifikant årlig mervekst i alle de tre effektindikatorne, over en treårsperiode, sammenlignet med kontrollgruppen. Oppstartsbedriftene har en årlig mervekst i sine salgsinntekter på 21,6 prosentpoeng, en årlig mervekst i verdiskaping på 8,8 prosentpoeng og en årlig mervekst i produktivitet på 5,2 prosentpoeng.

Nesten 96 prosent av antall kunder²¹ oppgir at finansieringen fra Innovasjon Norge er helt eller delvis utslagsgivende for at prosjektet vil bli gjennomført i samme skala og innenfor samme tidsskjema som planlagt.

Forskjellene i overlevelsesratene mellom gründere som har benyttet Innovasjon Norge og en gruppe sammenliknbare gründere som ikke har det, er for «normal-årgangene (2008 og 2010) 8-9 prosentpoeng. Overlevelsesratene etter fem år er om lag 77-78 % prosent for de som har benyttet Innovasjon Norge, mot 69 % for andre sammenliknbare gründere. SSB finner likevel ikke at det er grunn til å slå fast at det er særlige forskjeller i overlevelsesrate mellom Innovasjon Norge-kunder og kontrollbedriftene, basert på denne sammenliknbare statistikken.

Innovasjonsnivået for gründere og oppstartsbedrifter viser et høyt nivå og en jevnt positiv utvikling gjennom hele perioden fra 2012-2017. Indikatoren i 2017 er nå over 90 prosent. Innovasjon Norge tar fortsatt risiko på et høyt nivå, som forutsatt og ønsket.

Måloppnåelsen for utviklingsaktivitetene under delmål 1 i 2017:

- ✓ Innovasjon Norge har styrket tilgangen på risikokapital fra NFD til gründere og oppstartsbedrifter gjennom økt bruk av risikolån og introduksjon av oppstartslån for gründere. Gründerne har fått 150 mill. kroner mer i innovasjonslån og garantier i 2017. Av de 150 mill. kronene var 104 mill. kroner oppstartslån som ble introdusert i 2017.
- ✓ Virkemiddelet presåkornkapital ble videreført i 2017 med 50 mill. kroner. 17 investormiljøer nasjonalt ble valgt ut.
- ✓ Virkemiddelet Såkornfond bidro med tilgang til venture kapital gjennom to nye fond. Gjennom Gründerplanen og tiltaket *Møteplasser for Vekst/Økosystemet for kapital* har Innovasjon Norge bidratt med tilskudd til 16 prosjekter som bidrar til å bygge et sterkere økosystem for gründerskap og innovasjon nasjonalt, samt kobler gründere med investorer.

Innovasjon Norge vurderer selskapets leveranse som tilfredsstillende på delmålet *flere gode gründere* i 2017.

²¹ Innovasjonsoppdraget fra NFD. Lavrisikolånene er ikke inkludert i tallene for addisjonalitet, siden disse er markedslån som skal supplere det private kapitalmarkedet og hvor hensynet til å være utslagsgivende effekt ikke er like avgjørende for tildelingen

3.7.2 Mål for 2017

Hovedambisjonen under delmålet «Flere gode gründere» var i 2017 å øke tilgangen på risikokapital for gründere. Innovasjon Norges finansieringsvirksomhet skal supplere det kommersielle markedet og finansiering fra Innovasjon Norge skal virke utløsende for gjennomføring, fremdrift eller omfang av prosjekter, uten at man bidrar til uheldig konkurransevridning. Videre er bærekraft et gjennomgående hensyn i Innovasjon Norges finansieringsvirksomhet.

Etablering av nye lønnsomme selskaper samt vekst i eksisterende bedrifter krever et velfungerende kapitalmarked og økosystem i alle faser av bedriftenes livsløp. Generelt sett opplever Innovasjon Norge at det er god kapitaltilgang til etablert og lønnsomt næringsliv. Her tilbys en rekke finansielle instrumenter. Derimot er det krevende å sikre kapitaltilgang i tidlig-fase (start-ups) samt i vekstfaser, før selskapene kan vise til historisk positive resultater eller der hvor vekst er forbundet med betydelig risiko²². Her er asymmetrisk informasjon og ikke tilfredsstillende pantesikkerheter til hinder for et effektivt kapitalmarked og en lønnsom næringsutvikling. Mangel på risikovillig og kompetent langsiktig kapital er derfor betydelige barrierer for flere gode gründere og vekstkraftige bedrifter. Samtidig er det også tilfeller blant mer etablerte selskaper der tilgangen til risikokapital kan være utfordrende og at kapitaltilbydere både på fremmed- og egenkapitalsiden ønsker risikodeling/-avlastning.

3.7.3 Hovedaktiviteter 2017

Hovedaktivitetene i 2017 foruten om å øke tilgangen på risikokapital har vært å utvikle og styrke eksisterende tjenester fra NFD og KMD samt å levere på oppdragene i Regjeringens Gründerplan. I tillegg kommer oppdraget fra Kulturdepartementet rettet mot verdiskaping i kreativ næring. Dette oppdraget rapporteres som helhet til KUD.

Tjenester/virkemidler som i hovedsak er innrettet mot delmål 1:

- Etablerertilskudd
- Oppstartslån
- Presåcornkapital
- Såcornfondene
- Mentortjenesten for gründere
- Satsing på kulturell og kreativ næring (KUD)
- Gründerskap i klyngene
- IPR rådgivning
- Internasjonalisering gjennom kompetansetjenestene «Global Entrepreneurship»
- Gründersenteret
- Møteplasser for vekst
- Start in Norway (En del av attraktivitetsprosjektet i Gründerplanen)
- Satsing på kvinner og mangfold i næringslivet

²² 1 OECD (2006) – The SME Financing Gap: Theory and Evidence.

I tillegg benytter oppstartsbedrifter (inntil tre år gamle) i stor grad øvrige finansieringstjenester. Disse fikk 37 prosent av risikolånene og garantiene i 2017 (både landsdekkende og distriktrettet), 44 prosent av miljøteknologiordningen og 49 prosent av forsknings- og utviklingskontrakter.

Følgende er en kort beskrivelse av områder hvor det har vært en spesiell innsats i 2017 for delmålet som er verdt å trekke frem. For mer utdypende informasjon om tjenestene henvises det til rapportering på enkelttjenester.

Økt kapitaltilgang og kompetent kapital

Risikoavlastning ved å stimulere til å utløse privat kapital i innovasjonsprosjekter har vært en viktig oppgave gjennom året. Det private kapitalmarkedet og bankenes risikovilje er i bevegelse og interessen for å investere i innovasjonsprosjekter øker. Det er viktig at Innovasjon Norge endrer virkemidler i takt med gründernes behov, trender og markedssvikten i dagens kapitalsystem.

Oppstartlån, den nye låneordningen for gründere, og presåkornordningen har vist seg å være gode virkemidler som har utløst privat kapital til unge selskaper i vekst. Det er ikke kun kapitalen i seg selv som er viktig, men at investorer også bidrar med rådgivning, nettverk og oppfølging. "Kompetent kapital" tilfører gründerselskaper kompetanse som bidrar til raskere vekst.

I 2017 økte Innovasjon Norge risikolåneaktiviteten fra 1 mrd. kroner til 1,5 mrd. kroner og lanserte et nytt oppstartlån for gründere. Det nye oppstartlånet vakte interesse blant både eksisterende og nye kunder. 75 prosjekter fikk innvilget lån på til sammen 110 mill. kroner gjennom denne ordningen i løpet av året og utløste en kapital på 161 mill. kroner, hvorav 109 mill. kroner egenfinansiering.

Presåkornordningen ble videreført i 2017 med 50 mill. kroner fordelt på 17 investormiljøer. Ordningen skal styrke investormiljøer og bidra til at enda flere gründere får enklere tilgang til kapital. I løpet av 2017 ble det investert totalt 114 mill. kroner i 18 oppstartsbedrifter gjennom presåkornordningen. 78 mill. kroner av disse kom fra private investorer.

Norske gründere som har store ambisjoner og jakter internasjonal suksess har ofte større kapitalbehov hvor egenkapital og engleinvestorer ikke strekker til. Virkemiddelet Såkornfond bidrar med tilgang til venture kapital og ble i 2017 utvidet med to nye fond. Sarsia Seed opprettet fondet Sarsia Seed Fond II AS i februar 2017 med en kommittert kapital på 300,5 mill. kroner. Fondet Skagerak Maturo ble opprettet med 300,0 mill. kroner i kommittert kapital.

Gjennom Gründerplanen og tiltaket *Møteplasser for Vekst/Økosystemet for kapital* har Innovasjon Norge bidratt med tilskudd til prosjekter som bidrar til å bygge et sterkere økosystem for gründerskap og innovasjon nasjonalt, samt kobler gründere med investorer. Totalt mottok 16 prosjekter støtte i 2017. Tiltaket har vært et viktig bidrag til å sette investorkompetanse og koblingen mellom gründere og investorer på agendaen nasjonalt.

Mangfold

Innovative gründermiljøer tiltrekker seg et mangfold av gründere på tvers av kjønn, etnisitet, alder og utdanning. Mangfoldet er viktig og bidrar til å gjøre gründerskap mer attraktivt også for personer som i dag er underrepresentert blant gründere. Det trengs flere talenter med bred kompetanse for å lykkes med omstilling. Kulturelt mangfold, internasjonal og interkulturell kompetanse kan bidra til å

lette norske gründeres adgang til globale markeder. Innovasjon Norge styrket kvinne- og mangfoldsatsingen *Vekst* gjennom økt bevissthet om fordeler og lønnsomhet ved mangfold og fokus på behovet for flere kvinnelige investorer og kvinnelig eierskap. Det kvinnelige eierskapet i norsk næringsliv er i dag i mindretall. Kun 16,6 prosent av aksjeselskapene²³ i Norge har en kvinnelig hovedeier ifølge tall fra Brønnøysundregistrene.

For NFD-midlene samlet er andelen kvinnerettete prosjekter 16 prosent av tilsagnskroner og 23 prosent av antall tilsagn i 2017. Til sammenligning sto kvinnerettete prosjekter for 19 prosent av tilsagnskroner og 20 prosent av antall i 2016. 2017 viser da altså en nedgang i beløp og en oppgang i antall tilsagn. I 2017 gjennomførtes et program om mangfold, Diversity Bootcamp i Toronto, og Innovasjon Norge bidro til en studietur til Silicon Valley for norske kvinnelige investorer. Selv om Innovasjon Norge har styrket satsingen på kvinner og mangfold kan det være for tidlig å se effekter av dette.

Internasjonal forretningskompetanse

Kompetansetilførsel styrker bedriftenes konkurranseevne og medfører at kapitaltilførselen over tid gir større bedrifts- og samfunnsøkonomisk avkastning. Innovasjon Norge har derfor styrket eksport- og internasjonaliseringstjenestene på flere områder. For gründere er innsatsen økt i Kina og suksessen og samarbeidet med Nordic Innovation om Nordic Innovation House i Palo Alto er utvidet også til New York. På denne måten kan Innovasjon Norge tilby unike testarenaer for norske gründere. Slike fysiske møteplasser er viktig for at norske selskaper raskere, enklere og tryggere skal kunne utforske sine muligheter i et internasjonalt marked. Slike tilbud gir norske gründere innsikt, kompetanse, nettverk og økt tilgang på globale muligheter.

3.7.4 Rapportering på resultater og effekter, inkludert Innovasjon Norges vurdering

Tallene for 2017 fra SSB indikerer at oppstartsbedrifter som har fått støtte fra Innovasjon Norge har en årlig mervekst på alle de tre effektindikatorerne over en treårsperiode sammenlignet med kontrollgruppen; en årlig mervekst i sine salgsinntekter på 21,6 prosentpoeng, en årlig mervekst i verdiskaping på 8,8 prosentpoeng og en årlig mervekst i produktivitet på 5,2 prosentpoeng.

Det har vært en positiv utvikling i målingene over de tre siste målingene for kunder som har benyttet seg av de landsdekkende innovasjonsvirkemidlene finansiert over NFDs budsjetter. Også nivåene for signifikans også utvikler seg i riktig retning. Innovasjon Norge har de senere årene arbeidet med større antall og andeler gründere enn før, noe som toppet seg i 2015. Dette kan slå ytterligere positivt ut på effekttallene etter hvert.

Tabell 3-6: Effektindikatorer for gründerne (<3 år) under innovasjonsoppdraget.

	2015	2016	2017
Salgsinntekter	19,4 ***	19,5 ***	21,6 ***
Verdiskaping	8,5 ***	8,0 **	8,8 ***
Produktivitet	4,6 *	4,5 *	5,2 **

***: 99% signifikant **: 95% signifikant *: 90% signifikant

²³ Kilde Bisnode, statistikk i forbindelse med den internasjonale kvinnedagen, referert i E24, den 8 mars 2017

Overlevelse

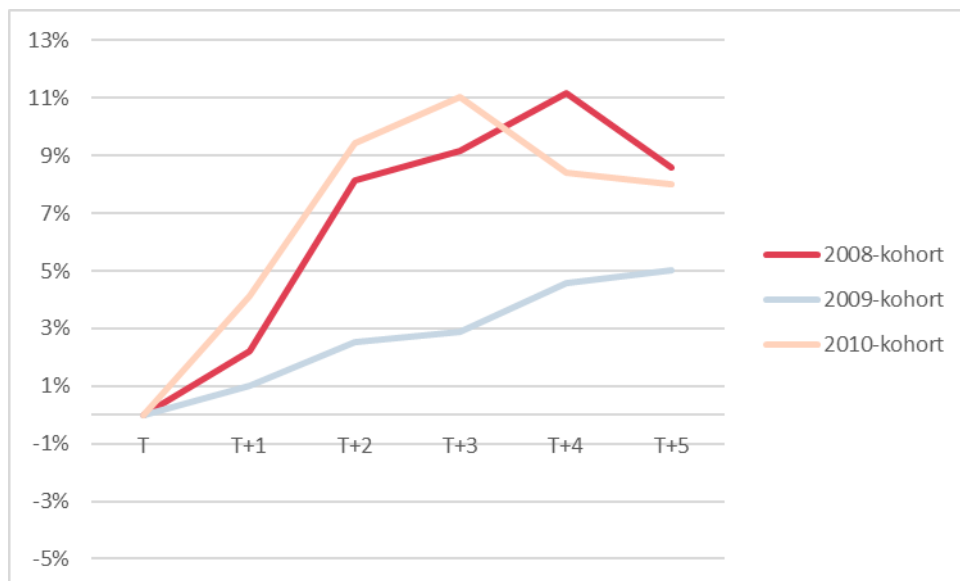
En annen effektindikator i mål- og resultatstyringssystemet er *forskjeller i overlevelsesrater etter fem år*. SSB benytter Brønnøysund-data om hendelser knyttet til selskapenes eksistens til og med 2015, noe som gjør at siste selskapskohort (etableringsår) med informasjon over fem år er 2010-kohorten. SSB finner generelt ikke at det er særlige forskjeller i overlevelsesrate mellom Innovasjon Norge-kunder og kontrollbedriftene. Her studeres kunder som har benyttet virkemidler under NFD-oppdraget (innovasjonslån, garantier og tilskudd). SSB mener man ikke kan legge for mye i resultatene og at små differanser snarere bekrefter at kontrollgruppen er sammenliknbar, enn at det er sporbare effekter. Vurderingen er at indikatoren er en interessant indikator å følge med på, selv om den har begrenset statistisk utsagnskraft sett i forhold til årsak-virkning av Innovasjon Norges bidrag, ifølge SSB.

Figuren 3-19 under viser differansen i overlevelsesraten for våre gründere målt i forhold til sammenliknbare gründere som ikke har benyttet Innovasjon Norge. 2009-kohorten har en litt annerledes profil enn 2008 og 2010. 2009-kohorten er mer lik kontrollgruppen. 2009 var et helt spesielt kriseår. Innovasjon Norge ble brukt til krisehåndtering. Når bankene får problemer kan Innovasjon Norges være en beredskapsinstitusjon. Bankene fikk likviditetsproblemer og kunne blant annet ikke refinansiere obligasjonslån som forfalt. Dette gjorde at Innovasjon Norge måtte hjelpe til og fikk derfor en del nye kunder som normalt får finansiering i det private markedet. Når SSB beregner effekter har de derfor tatt hensyn til at denne kohorten er atypisk. De to andre kohortene utvikler seg mer likt i forhold til kontrollbedriftene, og er mer representative for vår kundemasse i et normalår.

Differansen stiger raskt de første 3-4 årene, for deretter å gå flate ut og gå noe tilbake, men med små forskjeller. Fra data på eldre kohorter ser det ut til at differansen holder seg på fem år etter tilsagn (T+5) nivå framover. For 2008-kohorten, for eksempel, opprettholdes differansen i år T+6 og T+7 på rundt åtte prosentpoengs differanse.

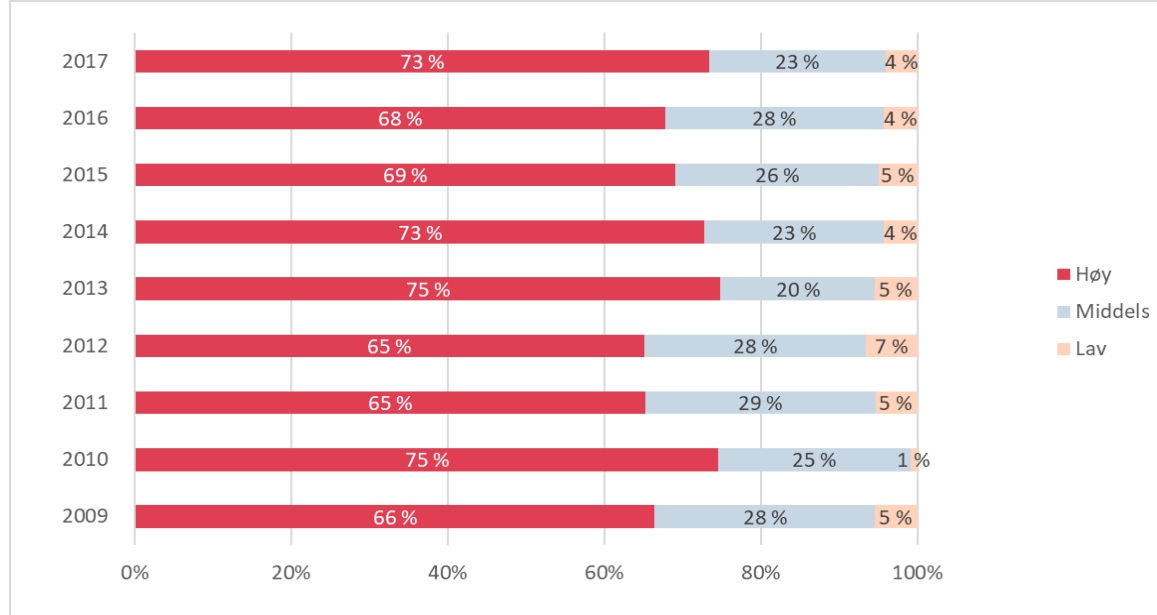
Overlevelsesratene for de to «normale kohortene» 2008 og 2010 er hhv. 69 % for kontrollgruppen mot 77-78 % for Innovasjon Norge-kundene, fem år etter. Innovasjon Norges vurdering er likevel at det er en relativt liten forskjell i overlevelsesgrad, men noe er det jo når man studerer gründerne som har benyttet NFDs virkemidler.

Figur 3-13: Effektindikator – forskjeller i overlevelsesrate (differanse målt ved prosentpoeng) for selskaper etablert i 2008, 2009 og 2010 målt mot sammenliknbare gründere som ikke har benyttet Innovasjon Norge.

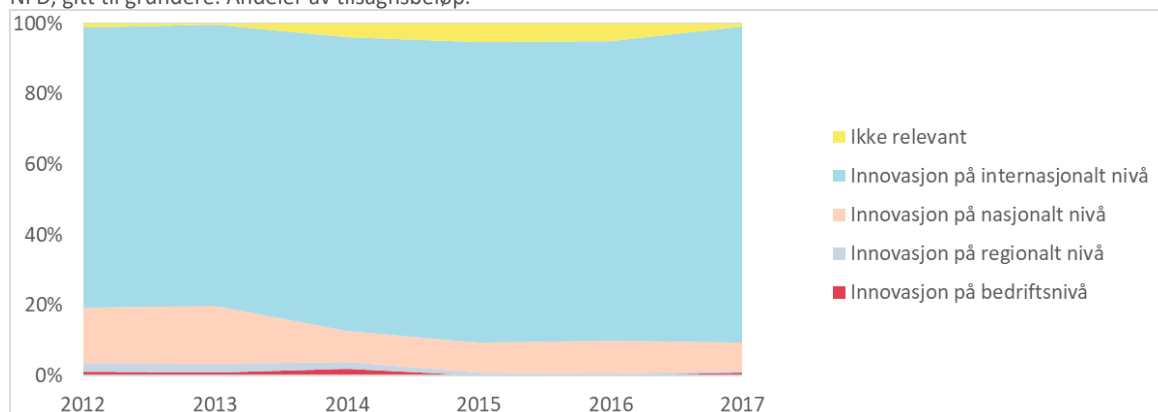
De fleste nystartede selskaper, opp til 3 år gamle, gir tilbakemelding i Kundeeffektundersøkelsene om at tjenestene de fikk fra Innovasjon Norge i stor grad var utløsende for at prosjektet sannsynligvis blir gjennomført i opprinnelig skala og innenfor opprinnelig tidsplan. Nærmere tre av fire svarer at finansieringen fra Innovasjon Norge har høy addisjonaltet, hvilket for 2017 er blant de sterkeste målingene i perioden fra 2009-2017.

Figur 3-14: Hvor utløsende var tjenestene fra Innovasjon Norge for gründere. Alle virkemidler, ekskl. lavrisikolån. NFD.

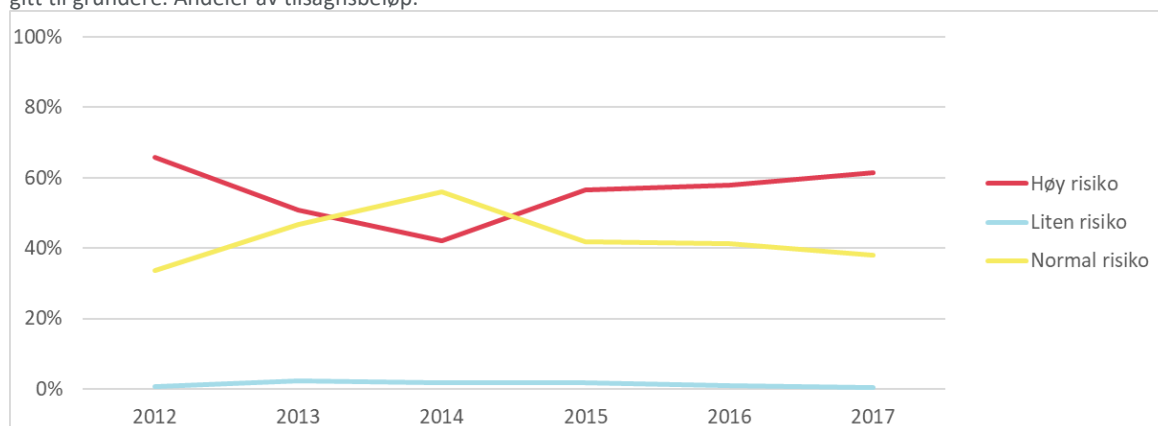
Innovasjonshøyde er en resultatindikator i mål- og resultatstyringssystemet. Dette nivået fastsettes av kundebehandler i kundedialogen. Den graderer innovasjonsnivået i forhold til om det er nytt for bedriften, nytt i det regionale, nasjonale eller internasjonale markedet. Figur 3-1 viser at det har vært en jevnt positiv utvikling i innovasjonsnivået for gründere gjennom hele perioden fra 2012-2017. Når en indikator er på 90 prosent, slik den var i 2017, vil det være begrenset rom for forbedring i påfølgende år.

Figur 3-15: Fordeling av årlige tilsagn på innovasjonshøyde for alle virkemidler, unntatt lavrisikolån og preså Kornkapital, NFD, gitt til gründere. Andeler av tilsagnsbeløp.

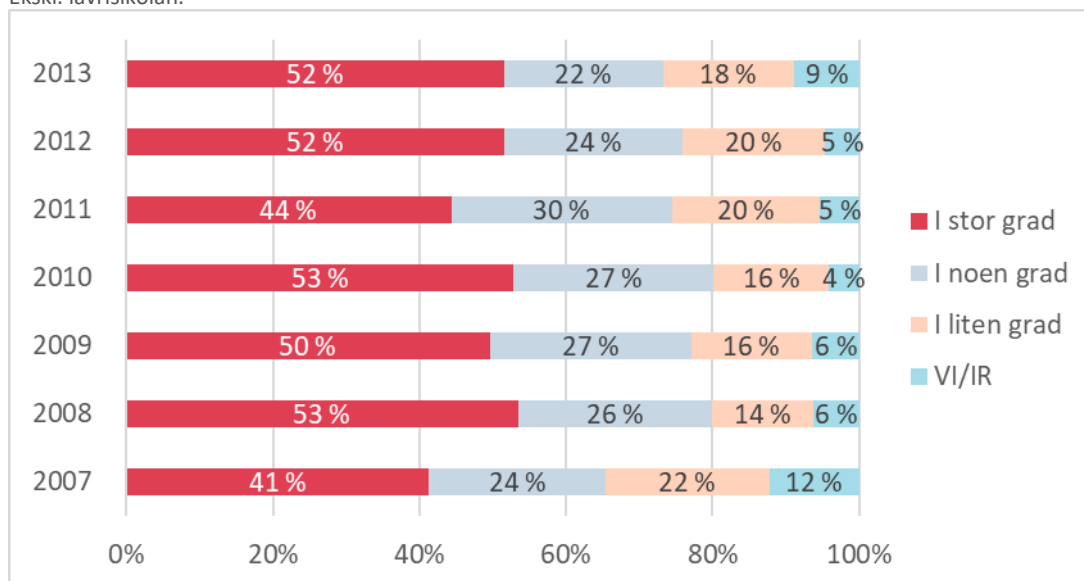
For gründere måler Innovasjon Norge prosjektrisiko, ikke driftsrisko. Prosjektrisiko vurderes av kundebehandler på tilsagnstidspunktet ut fra kunnskap om prosjektet og menneskene bak. De siste tre årene har rundt 60 prosent blitt vurdert som høy prosjektrisiko. Indikatoren er viktig å følge for å sikre at Innovasjon Norge har riktig risikoprofil på de prosjekter og gründere som støttes.

Figur 3-16: Fordeling av årlige tilsagn på prosjektrisiko for alle virkemidler, unntatt lavrisikolån og preså Kornkapital, NFD, gitt til gründere. Andeler av tilsagnsbeløp.

For gründere vurderer Innovasjon Norge også utvikling i kompetanse. Over halvparten av kundene fra 2013 sier, 4 år etter tildelingen, at prosjektet de fikk finansiering til fra Innovasjon Norge i stor grad bidro til økt kompetanse. Det er på nivå med kundene fra 2012.

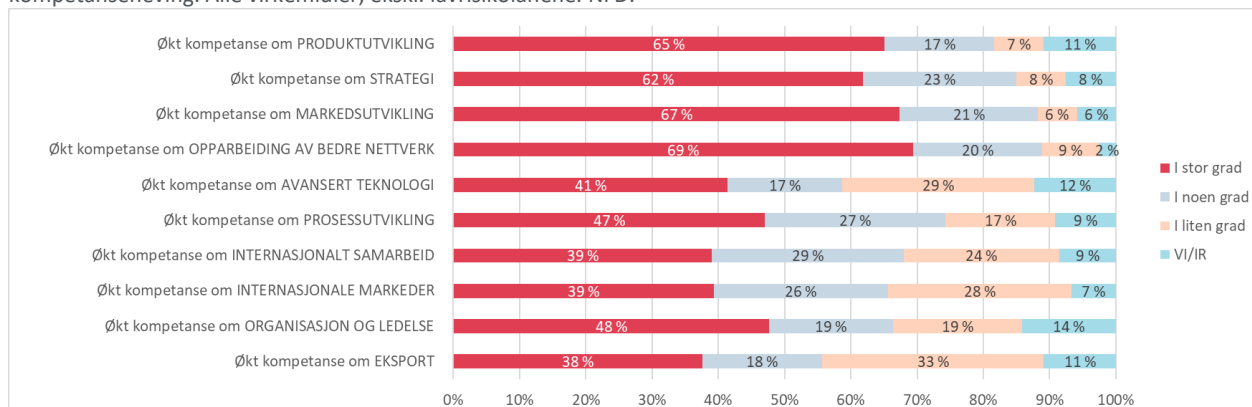
Figur 3-17: Utvikling i kompetanse for alle virkemidler, NFD, gitt til gründere 2007-2013. Undersøkt 4 år etter tildelingsåret. Ekskl. lavrisikolån.

For 2013 årgangen viser resultatene på de ti underliggende spørsmålene om kompetanseheving. Mange av kundene opplevde at prosjektet deres bidro til å løfte kompetansen på produktutvikling, strategi, markedsutvikling og nettverk. At bedriftene vurderer at de har fått økt kompetanse på de underliggende områdene strategi, nettverk, markedsutvikling og produktutvikling bekrefter Innovasjon Norges oppfatning av hvor gründere ofte har utfordringer.

Flere av kompetanseprogrammene for gründere fokuserer nettopp på disse områdene for å styrke gründeres ferdigheter. Gründerne gir en lavere score på spørsmålene om prosjektet bidro til å løfte kompetansen på eksport og internasjonalisering. Dette er resultater som Innovasjon Norge ikke fornøyd med, men tror at den økte satsingen på eksport og internasjonalisering i tjenestene de siste årene vil styrke disse resultater fremover.

Figur 3-18: Resultater fra etterundersøkelsen av 2013 årgangen for gründere, splittet på spørsmålene knyttet til kompetanseheving. Alle virkemidler, ekskl. lavrisikolånene. NFD.

3.7.5 Støttende analyser, blant annet kapitalmarked i tidlig fase

I henhold til MRS er det ønskelig å supplere effekter og resultater med tematiske analyser på områder av betydning for måloppnåelse. Statistikk på næring, geografi og andre kjennetegn får man også per delmål i det ordinære statistikkvedlegget til rapporten.

For delmål 1 i år har Innovasjon Norge gjort følgende supplerende analyser som gir relevant kunnskap og innsikt;

- SSB-estimer for antall ansatte og lønnsomhet.
- Læring om kapitalmarkedssvikt i vekstfasen, case såkornfond bølge 2
- Antall gründere
- Vridning fra tilskudd til lån

SSB-estimer knyttet til vekst i antall ansatte og lønnsomhet, er stabile slik som før. Det er ingen avvik å undersøke nærmere.

Tabell 3-7: Samlet effektindikatorer for NFDs virkemidler, med unntak av lavrisikolån, for gründere (<3 år).

	2015	2016	2017
Antall ansatte	7,2 ***	7,1 ***	7,6 ***
Lønnsomhet	0,0	0,1	-0,1

***: 99% signifikant **: 95% signifikant *: 90% signifikant

Om kapitalmarkedssvikt i tidligfase

Mjøs-utvalgets²⁴ hovedkonklusjon er at «..det norske kapitalmarkedet i hovedsak fungerer godt». Innovasjon Norge opplever at det generelt er god kapitaltilgang til etablert, lønnsomt næringsliv. Utvalget konkluderer med at de aller fleste forventet lønnsomme selskaper og prosjekter har tilgang til finansiering til en pris som reflekterer deres risiko. Og med rette peker utvalget på at det kan være andre, i tillegg til de med forventet lønnsomme virksomheter og prosjekter, som burde fått finansiering uten at de gjør det. Blant innovative selskaper, og selskaper i vekst, kan imidlertid tilgang til risikokapital være krevende. Dette støttes også av tidligere analyser som for eksempel Menon (2011)²⁵. Mjøs-utvalget erkjenner at det er krevende objektivt å peke konkret på slike virksomheter og prosjekter. Dersom slike attraktive muligheter ikke blir finansiert, er det et tap for kapitalsøkere, investorer og samfunnet, og som utvalget skriver «...har vi behov for å forstå bedre hva som er årsakene til dette». Innovasjon Norge ser behovet for et sterkere kunnskapsgrunnlag om kapitalmarkedssvikt. Som ledd i dette har Innovasjon Norge gjort analyser basert på porteføljeselskapene blant forvalterne av såkornfond bølge 2.

Selv bedrifter med god betjeningsevne opplever strenge begrensinger i tilgang til tilstrekkelig lånefinansiering fra kommersielle banker grunnet manglende eller svake pantesikkerheter. Også mange selskaper som henvender seg til Innovasjon Norge, både nyetablerte og de mer etablerte, har utfordringer med å stille tilstrekkelig sikkerhet for finansiering. Samtidig opplever Innovasjon Norge at stadig flere bedrifter har utfordringer med å stille betryggende sikkerheter. Dette skyldes blant annet at immaterielle eiendeler utgjør en betydelig andel av balansen i kunnskapsbedrifter.

En annen hovedårsak til kapitalmangel for lønnsomme SMB-er er informasjonsasymmetrier mellom etterspørsels- og tilbudssiden. Informasjonsasymmetrier resulterer i svekket tilgang til fremmedkapital og høye avkastningskrav fra investorer. Såkornfond «bølge 2» har redusert markedssvikt på tilbudssiden blant annet gjennom «økt» konkurranse i dette markedet. Konkurransen her har vært svak. Analysen viser at såkorninvesteringene utløser bruk av hele

²⁴ «Kapital i omstillingens tid – Næringslivets tilgang til kapital», NOU 2018:5

²⁵ «The need for government supported capital measures in the market for early stage risk capital»

bredden av det offentlige virkemiddelapparatet. Innovasjon Norge finner at mange av selskapene det er investert i også er finansiert med ordinære Innovasjon Norge – virkemidler. En høy andel av disse har et mye lengre utviklingsløp før de oppnår lønnsomhet («hockey stick»/ «J-kurve») enn de som ikke har benyttet Innovasjon Norges finansieringstjenester. Lange tidshorisonter øker usikkerheten og er noe som antas å være en viktig forklaring til kapitalmarkedssvikten knyttet til finansiering av innovasjonsprosessen gjennom oppstart og vekst i disse selskapene.

Svak tilbudsside av risikokapital, svake sikkerheter og lange tidshorisonter er med andre ord hovedutfordringene.

For å belyse dette, har Innovasjon Norge studert investeringene gjort i «bølge 2» for såkornfondene. Dette for å illustrere utfordringer i vekstfasen. Det er etablert totalt 17 såkornfond i tre «bølger». I bølge 2 (2006-2008) ble det etablert ni nye fond der fire er landsdekkende og fem er distriktsrettede. De siste også har mandat til å investere i små- og mellomstore bedrifter i tillegg til bedrifter i såkornfasen. Forvalterne/styret i fondene forestår utvelgelse av bedrifter som fondene kjøper seg inn i. Det forutsettes at forvalterne deltar i utviklingen av bedriftene gjennom aktivt styrearbeid, der de skal bidra med sitt nettverk og kompetanse. Målet er å utvikle bedriftene slik at de kan selges med gevinst innenfor fondets levetid på 10-15 år. Innovasjon Norge viser til tidligere blogger på innovasjonsbloggen (www.innovasjonsbloggen.com) for nærmere redegjørelse av såkornfondene.

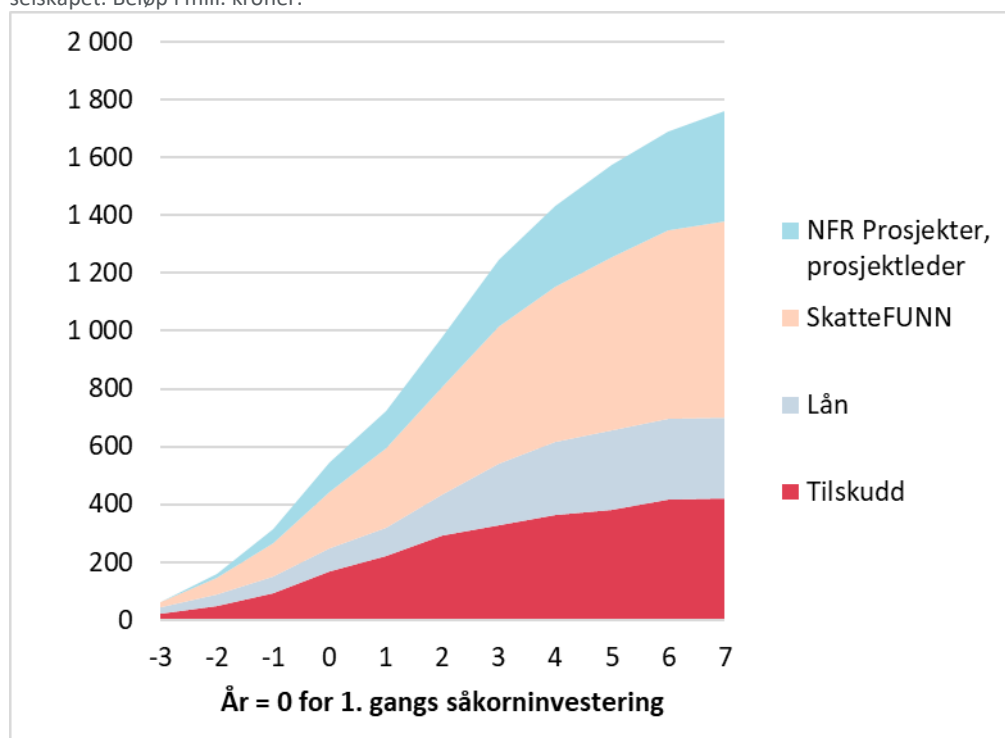
En viktig markedssvikt som adresseres med dette virkemiddelet er svak tilbudsside i Norge. Den kanskje viktigste effekten vil derfor være flere kompetente forvaltere. Mjøs-utvalget konstaterer at det i Norge i dag er begrenset omfang av private venturefond og at det er krevende å utvikle et mangfold av slike miljøer. Innovasjon Norges hovedmål om bedrifts- og samfunnsøkonomisk lønnsom næringsutvikling gjelder imidlertid også for såkornfondene som for alle andre virkemidler Innovasjon Norge opererer. Det er derfor interessant å måle verdiskaping over tid i selskapene såkornfondene investerer. Ringvirkninger er krevende å måle og er ikke studert nå. Innovasjon Norge har avgrenset analysen til vurdering av virkemiddelinnsett, lønnsomhet og verdiskaping for å belyse spørsmålene over.

Innovasjon Norge har tilgjengelig 2016-regnskap for 90 av de opprinnelige 122 selskapene. Sum førstegangsinvesteringer fra såkornfondene i de 122 selskapene var på nær 500 mill. kroner, og totalt var det investert for ca. 1,5 mrd. kroner fra såkornfondene per 1.1.2015. På samme tid var det om lag like mye finansiert av Innovasjon Norge, Skattefunn og Forskningsrådet. Altså én krone såkorn er med andre ord «matchet» med én krone fra de tre største virkemiddelaktørene per 1.1.2015. Dette forholdstallet er imidlertid høyere nå, to år senere, og det hadde vært interessant å se hvor mye private investorer og banker har gått inn med i sum over de samme årene. Av de 32 selskapene som ikke leverte regnskaper i 2016 er 13 konkurs, ti er slettet som følge av fusjon og de resterende ni er oppløst gjennom en styrt avvikling. Disse bedriftene er typisk det mange vil kalle «teknologibedrifter» med et antatt stort vekstpotensial og et langt utviklingsløp. De er håndplukket av profesjonelle private forvaltere.

Totalt 101 av de 122 selskapene (83 prosent) har benyttet andre finansieringstjenester i Innovasjon Norge. Totalt har Innovasjon Norge bidratt med finansiering til disse 101 selskapene på til sammen 878,5 mill. kroner pr. 31.12.2017, fordelt på 334,1 mill. kroner i lån og garantier og 544,4 mill. kroner i tilskudd. Dette viser at privat egenkapital utløser offentlig risikokapital hos Innovasjon Norge. Og

hele virkemiddelapparatet deltar aktivt med «pre-så Korn», dvs. i årene før såkornfondene i «bølge 2» investerer, men etter at såkornfondene går inn, trappes denne innsatsen opp. Tre år etter at såkornfondene har gått inn, trapper imidlertid Innovasjon Norge ned sitt engasjement. Dette bekrefter antakelsen om at Innovasjon Norge først og fremst er med i tidlige faser, dvs. 3-4 år i begge retninger før og etter investeringsbeslutningen fra såkornfondene.

Figur 3-19: Akkumulerte bidrag fra virkemiddelapparatet per 1. januar 2015 tall i kroner (Kilde Samspillsdatabasen NFD/Samfunnsøkonomisk Analyse per 1.1.15). År=0 på det tidspunktet såkornfondene gjorde sin første investering i selskapet. Beløp i mill. kroner.

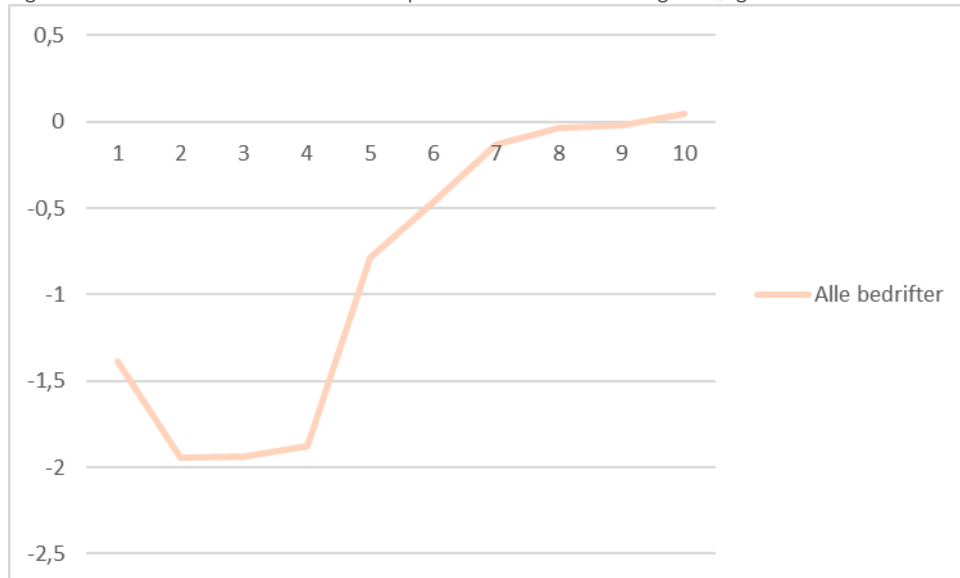

Dette viser at samspillet i øko-systemene rundt gründere og bedrifter med et antatt vekst- og inntjeningspotensial. Det er derfor viktig å evaluere virkemidler oftere sammen, ikke bare hver for seg, skal man få med seg vekselvirkninger og behov i ulike faser i innovasjonsprosessene. Disse utviklingsløpene er ikke lineære og de trenger derfor tilgang på ulike typer kapital og ulike typer kompetanse og nettverk til ulik tid i utviklingsløpet. Mjøs-utvalget konstaterer også dette, og skriver at virkemidlene oftere bør sees i sammenheng (bl.a. på side 132 i utvalgets rapport).

Om verdiskapingen målt i regnskapene

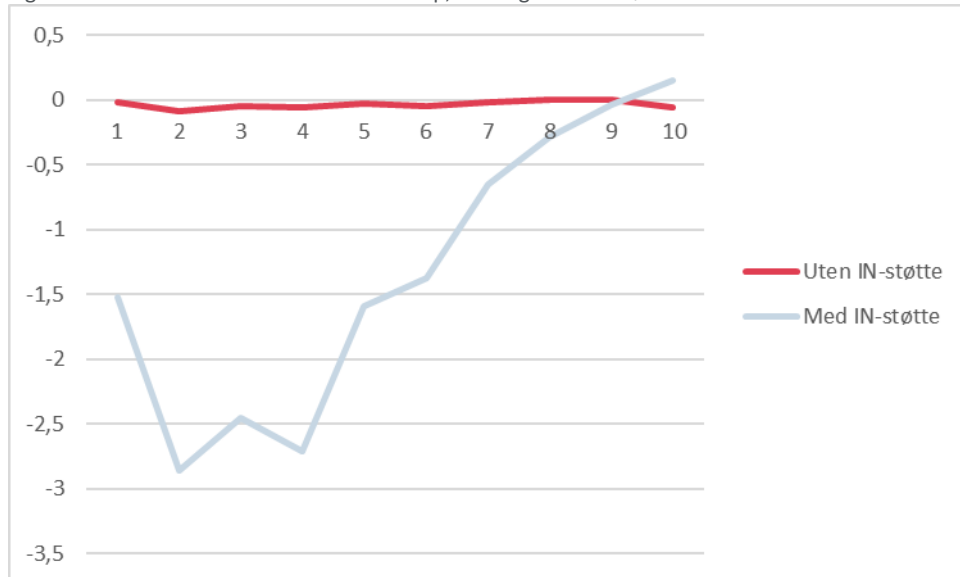
Da Innovasjon Norge i 2016 splittet porteføljen av såkorn selskap på kunder/ikke-kunder av Innovasjon Norge ble det funnet visse forskjeller. Kundene av Innovasjon Norge har et betydelig «tøffere» utviklingsløp enn de som ikke har benyttet Innovasjon Norges finansieringstjenester. Kundene til Innovasjon Norge trengte i snitt fem år etter første såkorninvestering for å nå positiv EBITDA, målt i medianverdier. Dette mønsteret kommer også frem ved å, to år senere, se på porteføljen av såkorn selskaper med regnskaper også for 2015 og 2016. I alt 59 selskaper har registrerte regnskaper fra året de fikk første såkorninvestering og syv år fremover, tilsvarende antall med registrerte regnskaper for de påfølgende åtte årene er 44. Påfølgende figur viser utviklingen i medianen i porteføljen. Mønsteret funnet for to år siden bekreftes nå også ved å legge til regnskapene for 2015 og 2016. Det har imidlertid skjedd en forskyvning av grafen mot høyre slik at den nå krysser x-aksen tre år senere, men formen er tilnærmet lik.

Figur 3-20: Median EBITDA for alle selskaper med såkorninvesteringer i bølge 2. Alle tall i millioner kroner.

Figuren under viser at det er stor forskjell på den bedriftsøkonomiske avkastningen (EBITDA) ved å sammenligne de 101 som er finansiert av Innovasjon Norge, versus de som Innovasjon Norge ikke har finansiert. Innovasjon Norge tar høy risiko, og vesentlig høyere enn i de selskapene Innovasjon Norge ikke har finansiert, når man ser hvor lave medianverdiene er i de første årene. Kurven peker så kraftig opp for de 101 Innovasjon Norge selskapene.

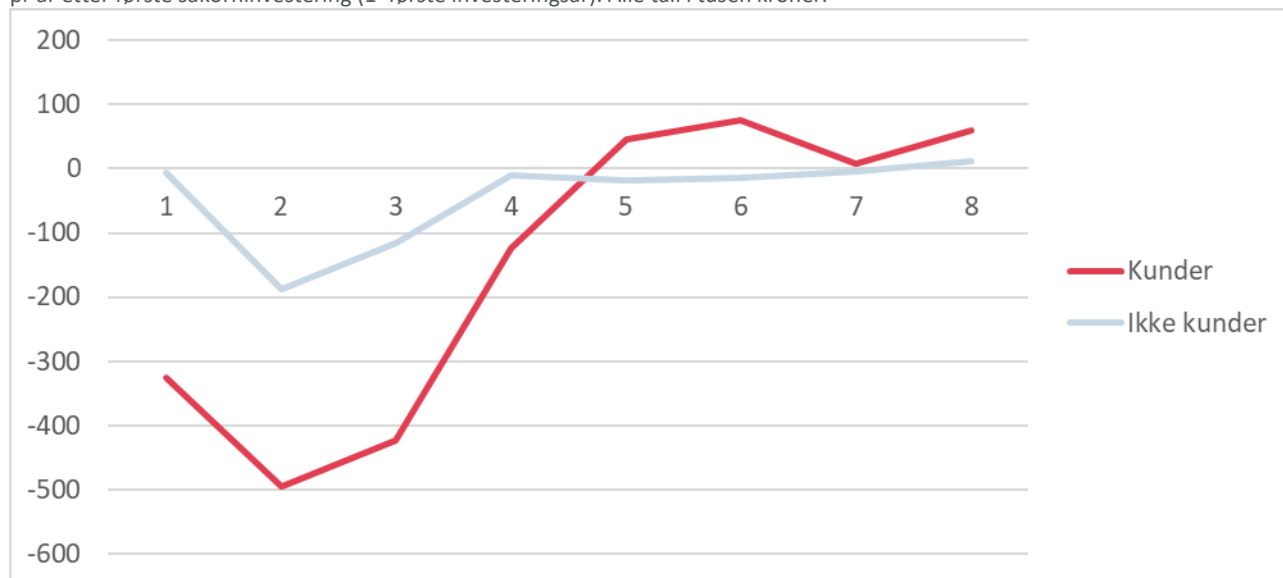
Figur 3-21: Median EBITDA for såkornselskap, med og uten IN-støtte. Alle tall i millioner kroner.

Figur 3-4 viser verdiskaping, målt ved EBITDA + lønn. Her krysser medianverdien x-aksen etter fire år fra første såkorninvestering, for alle selskapene. 32 av selskapene har imidlertid blitt slettet i enhetsregisteret som følge av konkurs, fusjon og oppløsning pr. 31.12.2016. I figuren under er derfor kun de selskapene med regnskaper for hele perioden fra første såkorninvestering og de påfølgende 7 årene. Da er mønsteret likt figuren over, som viser at kunder av Innovasjon Norge har et tøffere utviklingsløp enn selskapene som ikke er kunder. Dersom lønn trekkes ut er verdiskapingen til selskapene positiv betydelig tidligere. Åtte år etter første såkorninvestering nærmer akkumulert

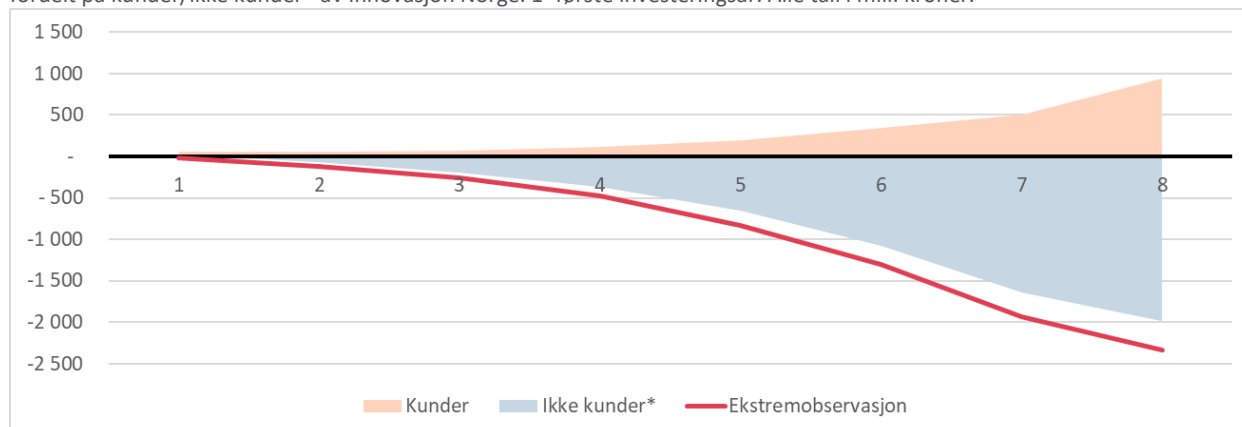
verdiskaping til kundene av Innovasjon Norge seg 1 mrd. Frem til dette tidspunktet hadde de samme bedriftene fått tilskudd fra IN på til sammen 292 mill. kroner.

Figur 3-22: Median av verdiskapingen for alle selskapene i porteføljen fordelt på kunder/ikke kunder av Innovasjon Norge, pr år etter første såkorninvestering (1=første investeringsår). Alle tall i tusen kroner.

Figuren 3-5 under, viser verdiskaping i kroner totalt. Denne er preget av en ekstremobservasjon med betydelige røde tall. Det er et børsnotert selskap og ganske atypisk i denne porteføljen. Ny egenkapital finansierer store underskudd. Uten dette selskapet, er akkumulert verdiskaping positiv også for de såkorn-selskapene som Innovasjon Norge ikke har finansiert med andre virkemidler. I sum, om ekstremobservasjonen fjernes, akkumuleres verdiskapingen til nærmere 1,3 mrd. for alle selskaper. Det gjenstår med andre ord fortsatt noen års verdiskaping til de offentlige lån og tilskudd til FoU med mer er «tilbakebetalt» til samfunnet. Observasjoner i regnskapene for 2016 viser at samlet omsetning er på 2,3 mrd. kroner, og at det er 24 selskaper med EBITDA over 1,5 mill. kroner. Samtidig er det kun er et knippe (6) selskaper som utmerker seg i positiv retning med EBITDA på mellom 14-97 mill. kroner i 2016.

Figur 3-23: Akkumulert verdiskaping for selskapene i porteføljen med 8 års regnskapshistorikk fra første såkorninvestering, fordelt på kunder/ikke kunder* av Innovasjon Norge. 1=første investeringsår. Alle tall i mill. kroner.

* Blant selskapene som ikke har fått finansiering fra Innovasjon Norge er en bedrift som påvirker det akkumulerte resultatet i stor grad. Denne ligger gruppen «Ikke kunder», men er også plottet separat.

Kort oppsummert fremheves at Såkornfondene ser ut til å treffe markedssvikt både på tilbuds- og etterspørselssiden. Det utløses mye kapital, både annen offentlig og privat kapital i selskapene. Å utvikle flere gode forvaltermiljøer ser ut til å gi effekter. Innovasjon Norge har derfor blant annet spilt inn forslag om etablering av et «englefond» i forslag til budsjettet 2019. Det er åpenbart manglende konkurranse på tilbudssiden i dette markedet. Mjøs-utvalget konkluderer med det samme og uttrykker bekymring for hva dette kan bety for norske vekstbedrifters vekstmuligheter og norsk økonomi på sikt.

Såkornfond tar høyere risiko enn venturefonds og få slike fond, enten det er i Norge eller utlandet, kan vise til finansiell avkastning så langt. Innovasjon Norge og de andre gode hjelperne i det offentlige virkemiddelapparatet tar betydelig risiko når man matcher kapital fra såkornfond i de selskapene de har investert.

Det tar åpenbart tid å bygge lønnsom avkastning og verdiskaping i selskaper av den typen såkornfondenes bølge to har gått inn i. I alle fall den delen av porteføljen hvor Innovasjon Norge går inn med ordinær finansiering. Virkemiddelapparatet er med, allerede mange år før såkornfondene går inn. Man kan godt si at virkemiddelapparatet er inne «pre-seed» i mange av disse selskapene. Innovasjon Norge er først og fremst aktivt med i de første 6-8 årene og selskapene fortsetter å benytte Skattefunn og Forskningsrådet, men også det i et redusert omfang. Dette stemmer bra med funn i en del andre analyser, blant annet SSBs analyse av utvalgte næringspolitiske virkemidler.

Det blir spennende å følge denne porteføljen videre. Det kan være grunn til å evaluere om det er investert litt for tungt inn i dette knippet selskaper gjennom hele bredden av virkemidler om et par års tid. Har såkornfondene utløst mer offentlig kapital enn det som vil være regningssvarende? Det vil kun fremtiden vise og Innovasjon Norge vil følge porteføljen og utviklingen.

På samme vis som Menon har gjort som del av utredningen av egenkapitalmarkedet for Mjøs-utvalget, burde det gjøres en analyse på tilførsel av ny egenkapital til bølge 2-foretakene parallelt i perioden, og verdiene som realiseres gjennom salg/exit fra såkornfondene. Dette vil gi et bedre totalbilde av porteføljens utvikling og den samfunnsøkonomiske lønnsomheten.

Økt antall gründere fram til 2015 – deretter en reduksjon

Første raden i tabellen under viser fordelingen av de 6 849 unike gründerne som fikk finansiering i perioden 2012-2017 (etter første tilsagnsåret). Den neste raden viser hvor mange unike gründere som fikk finansiering hvert år i perioden. Differansen mellom de to radene er *gjengangere*.

Differansen mellom 841 og 1 143 i 2012 viser hvor mange av selskapene som fikk finansiering i 2012 også hadde fått finansiering tidligere. Det har vært en kraftig økning med et toppår i 2015, hvor Innovasjon Norge arbeidet med nesten 2000 gründere. Tallet er nok godt over to tusen om dersom tallene inkluderer gründernes deltakelser på kurs og konferanser i regi av Innovasjon Norge.

Tabell 3-8: Antall nye gründere og antall unike gründere som har fått finansiering med virkemidler fra NFD, KMD og/eller LMD.

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Totalt
Totalt antall unike gründere for hele perioden	841	960	1086	1512	1332	1118	6849
Totalt antall unike gründere pr. år	1143	1207	1388	1933	1789	1566	9026

Det er ikke bare Nærings- og fiskeridepartementet som har virkemidler som treffer gründere, men som det fremgår av tabellen under har antallet gründere med finansiering fra NFD nesten blitt firedoblet siden 2012. Antallet gründere, hvis første finansiering skjer utelukkende over KMDs budsjetter, er blitt halvert i perioden med en økning frem mot 2015 og deretter et betydelig fall. I 2016 skjer det et skift i fordelingen mellom NFD og KMD, hvilket innebærer at i gründernes første finansiering fra Innovasjon Norge i 2016 og 2017 hovedsakelig blir gitt fra landsdekkende midler alene. Det må således være grunn til å anta at mange gründere i distriktene har nådd opp i den nasjonale konkurransen om de landsdekkende midlene. I 2017 mottok gründerne nesten halvparten (47 prosent) av midlene under Innovasjonsoppdraget fra NFD. I 2012 var andelen bare 17 prosent.

Tabell 3-9. Antall nye gründere som har fått finansiering med virkemidler fra NFD, KMD og/eller LMD fordelt på hvilket departement finansieringen kommer fra.

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	SUM
NFD	184	251	377	718	875	692	3097
KMD	403	442	482	553	276	252	2408
LMD	204	204	166	124	123	119	940
NFD/KMD	28	34	46	104	54	40	306
NFD/LMD	19	25	9	9	4	10	76
KMD/LMD	2	3	6	4	0	5	20
NFD/KMD/LMD	1	1	0	0	0	0	2
SUM	841	960	1086	1512	1332	1118	6849

Mer til færre – satser på de beste prosjektene

Det er for tidlig å konkludere med om justeringene som har vært gjort på Etablerertilskudd i inndeling av fasene Markedsavklaring (MATIL) og Kommersialiseringstilskudd (KOMTIL) har vært en suksess.

Formålet med inndelingen var, gjennom et lavere beløp i tidlig fase, å sørge for at Innovasjon Norge brukte mer ressurser (tid og finansiering) på de beste prosjektene, en form for siling. I tillegg til å påvirke selskapene til å bruke finansieringen mer fornuftig.

Det vi foreløpig ser er at det tar tid før prosjektene som har mottatt markedsavklaringstilskudd får kommersialiseringstilskudd. Eksempelvis fikk 51 prosent av de som mottok landsdekkende MATIL i 2013 også KOMTIL, landsdekkende eller distriktsrettet, i tidsrommet 2013-2017. Men av de som fikk landsdekkende MATIL i 2016 var det kun 23 prosent som hadde fått KOMTIL (landsdekkende eller distrikt) ved utgangen av 2017.

Dette signaliserer at inndelingen på Etablerertilskuddsordningene fungerer etter hensikten. Nemlig å sile ut prosjekter som ikke er modne nok for full finansiering tidlig uten å bruke for mye ressurser. Det er ikke tatt høyde for i denne vurderingen om prosjektene benytter seg av andre Innovasjon Norge virkemidler. Oppstartlån er nå et alternativ til kommersialiseringstilskudd og vi må anta at noen prosjekter har benyttet seg av denne ordningen.

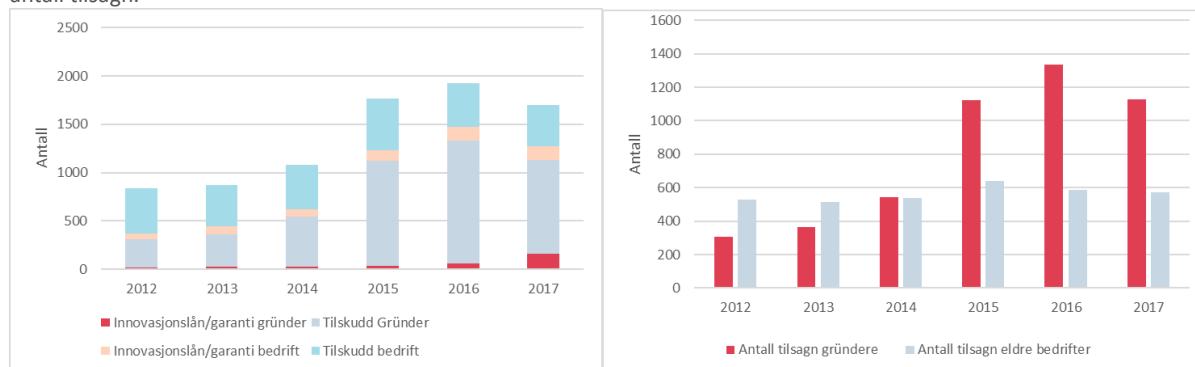
Tabell 3-10. Prosentandel prosjekter som fikk MATIL og som senere også fikk tilskudd til kommersialisering, perioden 2013 til og med 2017.

	År	Landsdekkende etablerertilskudd (kommersialisering)					Distriktsrettet etablerertilskudd (kommersialisering)					SUM
		2013	2014	2015	2016	2017	2013	2014	2015	2016	2017	
Landsdekkende etablerertilskudd (markedsavklaring)	2013	6%	24%	9%	4%	0%	1%	4%	2%	0%	0%	51%
	2014	1%	4%	24%	8%	0%	0%	4%	2%	0%	0%	43%
	2015	0%	0%	8%	14%	4%	0%	0%	3%	2%	0%	31%
	2016	0%	0%	0%	10%	11%	0%	0%	0%	1%	1%	23%
	2017	0%	0%	0%	0%	9%	0%	0%	0%	0%	0%	10%
Distriktsrettet etablerertilskudd (markedsavklaring)	2013	1%	4%	4%	4%	1%	2%	10%	6%	2%	1%	34%
	2014	0%	1%	11%	2%	0%	1%	3%	10%	2%	1%	32%
	2015	0%	0%	3%	9%	2%	0%	1%	4%	12%	2%	32%
	2016	0%	0%	0%	5%	7%	0%	0%	0%	4%	6%	21%
	2017	0%	0%	0%	0%	5%	0%	0%	0%	0%	2%	7%

Fra tilskudd til lån

Det har vært en betydelig økning i antall lånetilsagn til gründere over NFDs budsjetter de siste årene. I 2017 er antall tilsagn til gründere dobbelt så høyt som i 2014, samtidig som at antall tilsagn om tilskudd til gründere har gått ned i 2017. Som figuren under viser er antall innovasjonslån nå nesten likt for målgruppene gründere og etablerte bedrifter. Strategien med å bruke mer lån til gründere er med andre ord gjennomført.

Figur 3-24: Fordeling av antall årlige tilsagn om innovasjonslån og tilskudd på hhv gründer og etablerte bedrifter, og samlet antall tilsagn.

Økningen i antall tilsagn til gründere over NFDs budsjetter viser en svak reduksjon i 2017. Denne trenden er interessant og verdt å studere. Det ses først på utviklingen i antall gründere Innovasjon Norge har arbeidet med de senere årene – for alle virkemidler fra alle oppdragsgivere følger den samme utviklingen som for antall tilsagn fra NFD til gründere.

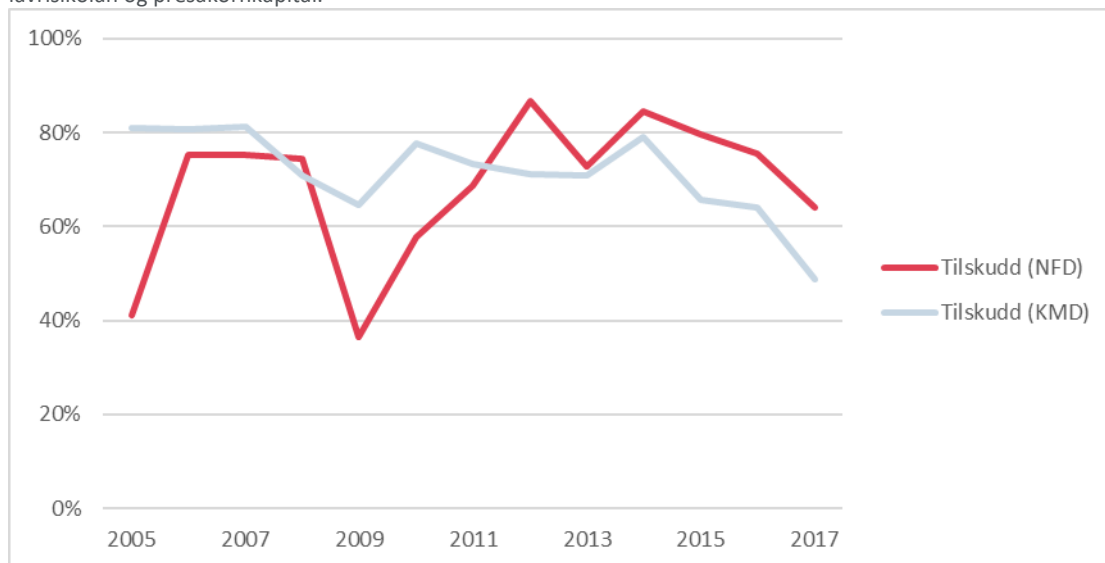
Mange spør Innovasjon Norge hvor mange gründere Innovasjon jobber med. Svaret er at det varierer over tid. Fra et nivå på mellom 1200-1300 i 2012 og 2013, steg det til 1500 i 2014 og til et toppnivå i 2015 på godt over 2000, før det har blitt suksessivt færre de to siste årene. Riktig svar når noen spør om hvor mange gründere Innovasjon Norge finansierer hvert år, ser derfor ut til å være mellom 1500 og 2000.

I de senere år har det vært en strategi å øke bruken av lån overfor gründerne. Bakgrunnen for oppstartlånet er et ønske om å dreie mot mer bruk av lån også i tidligere faser, øke tilgangen til kapital og samtidig stimulere privat kapital. Oppstartlån er et alternativ til kommersialiseringstilskudd og passer for bedrifter som har tilgang på egenkapital, men ikke er i posisjon til banklån.

Til tross for at et lavere antall prosjekter mottok kapital i denne fasen i 2017 enn i 2016 har Innovasjon Norge, gjennom bruk av oppstartslånet som et alternativ til kommersialiseringstilskuddet, bidratt med mer kapital i denne fasen.

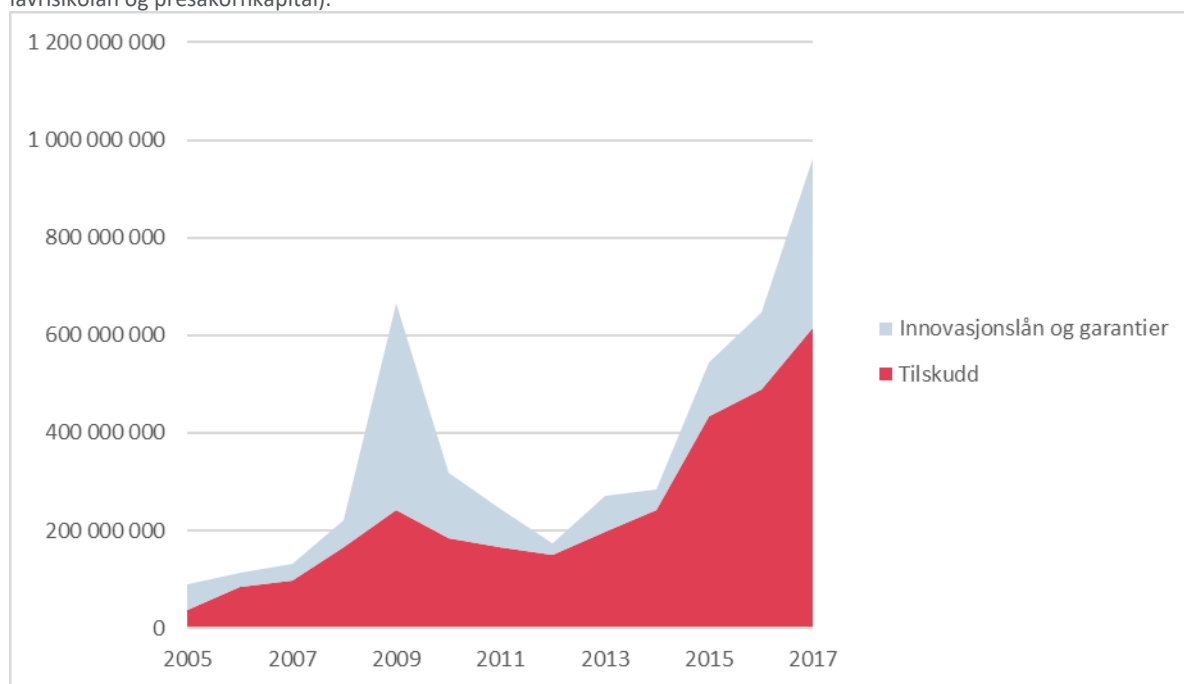
Andelen tilskudd til gründerne er redusert de seneste årene, ikke bare over NFDs budsjetter, men også KMDs. Når det gjelder NFDs virkemidler har denne andelen i flere år, med unntak av finanskrisetåret i 2009, vært jevnt økende, til 2015.

Figur 3-25: Utvikling i andelen tilskudd av totalt tildelinger pr departement, NFD og KMD, gitt til selskap under 3 år. Ekskl. lavrisikolån og presåcornkapital.

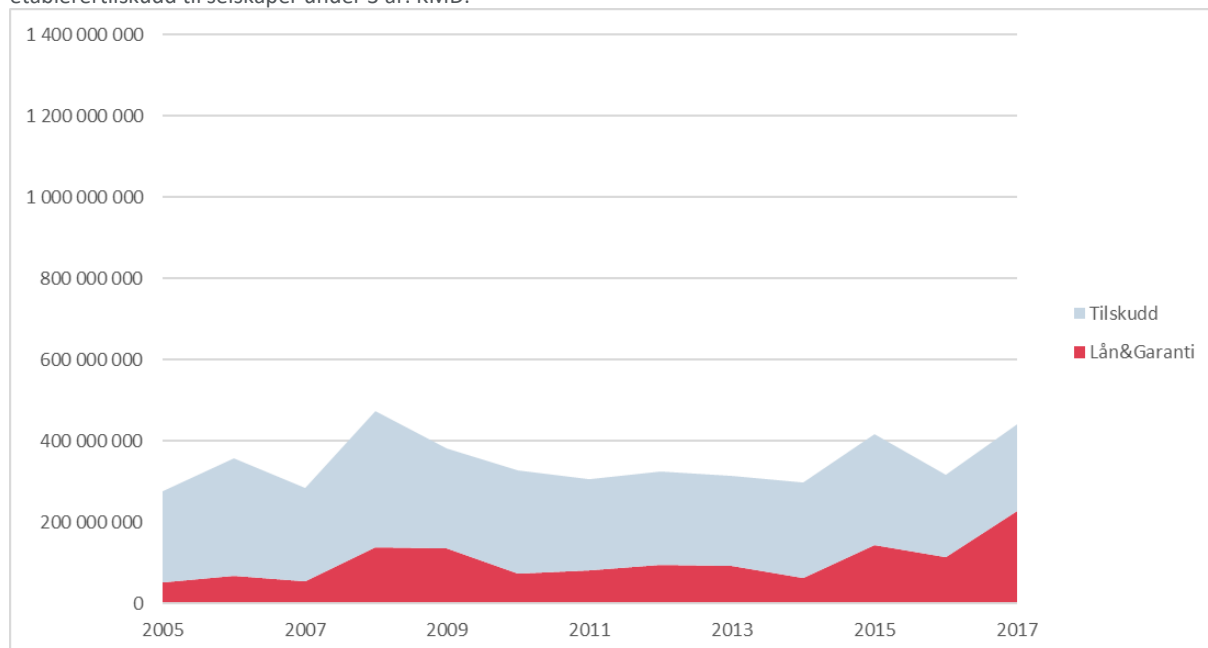
Tildelinger av NFD-virkemidler til gründerne har vokst betydelig siden 2012, og størst har veksten vært i bruk av tilskudd. De totale tildelingene av innovasjonslån, garantier og tilskudd til de unge selskapene vokste med en faktor på 4,5 og tilskudd stod for nesten 60 prosent av denne veksten.

Figur 3-26: Utviklingen i finansiering gitt som innovasjonslån, garanti og tilskudd, til selskaper under 3 år. NFD. (Ekskl. lavrisikolån og presåcornkapital).

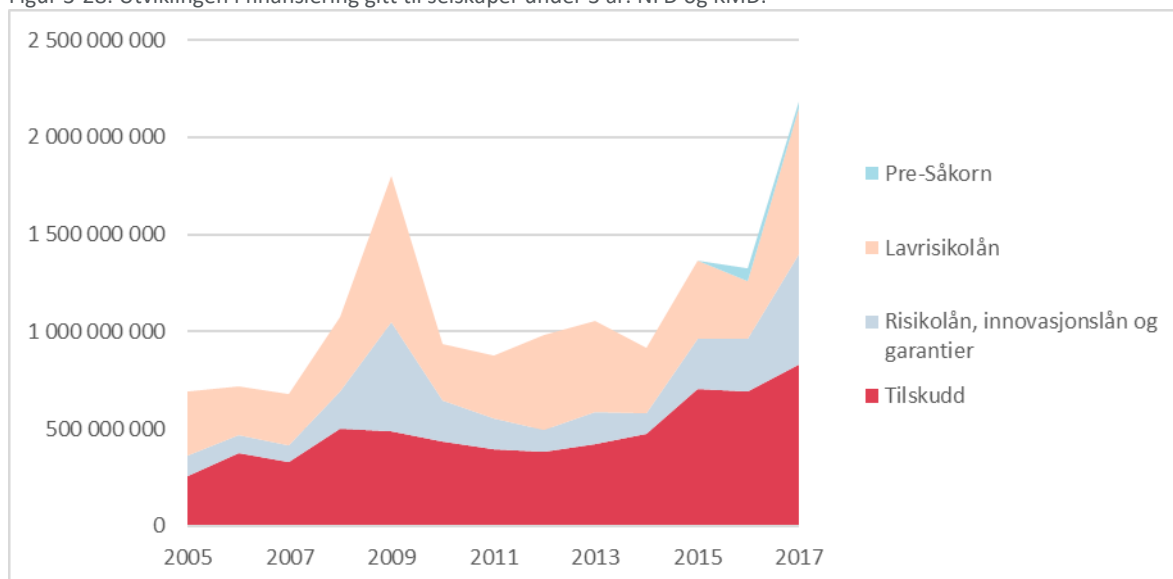
De absolutte tallene viser at tildelingene av KMD-virkemidler til selskaper under 3 år har vært stabil.

Figur 3-27: Utviklingen i finansiering gitt som distriktsrettet risikolån, garanti og distriktsutviklingstilskudd og etablerertilskudd til selskaper under 3 år. KMD.

Til sammen har Nærings- og Fiskeridepartementet og Kommunal- og moderniseringsdepartementet bidratt med vel 1,4 mrd. kroner til gründere i 2017, lavrisikolånene og presåcornkapitalen holdes utenfor. Dersom lavrisikolånene inkluderes er de totale tildelingene på drøye 2,1 mrd. kroner.

Figur 3-28: Utviklingen i finansiering gitt til selskaper under 3 år. NFD og KMD.

3.7.6 Rapportering på avvik knyttet til planlagte aktiviteter eller mål for 2017

Innovasjon Norge har i styringsmøter rapportert at arbeidet med enkelte deler av Gründerplanens kompetanseprogrammer har ligget noe etter forventet aktivitetsnivå. Arbeidet har vært intensivt i siste tertial og vil stabiliseres i 2018.

Det er brukt mindre midler enn antatt på tiltaket Møteplasser for Vekst i Gründerplanen. Dette skyldes primært strenge krav til prosjektene for å sikre kvalitet, samt behovet for å sikre tilgjengelige midler gjennom hele året. Forpliktelser for møteplasser som arrangeres i 2018 er også en årsak. Kapasitetsutfordringer i 2016 er også en årsak til at det fortsatt er ubrukte midler knyttet til tiltaket Møteplasser for Vekst og Vekst programmet for kvinner og mangfold. Midlene er overført til 2018.

Innovasjon Norge har jobbet med tiltaket i Gründerplanen over to år, og erfaringen så langt er at tiltaket har gjort Innovasjon Norge i bedre stand til å tilby viktig kapital, møteplasser og kompetanse til gründere. Det er i hovedsak private aktører som står for gjennomføringen av møteplassene, og vårt bidrag avhenger således også av aktiviteten hos innovasjonsmiljøene og kvaliteten på initiativene. Et krav for å motta midler har vært samarbeid mellom flere miljøer, dette virker å ha bidratt til god kompetanseoverføring mellom innovasjonsmiljøer, gründermiljøer og investormiljøer. I 2018 ønskes fokus på færre møteplasser men heller styrke Innovasjon Norges tilstedeværelse på de største og viktigste nasjonale møteplassene, de som gir mest verdi til gründere.

Gjennomføringsmidler satt av til kompetanseprogrammene under tjenesten Global Entrepreneurship har også vært lavere enn antatt. Dette skyldes primært lavere aktivitet enn antatt på programmet Business Bootcamp. En ny anbudsavtale for drift av programmet ble utlyst til 2017 for å nå målene om aktivitet i 2018.

3.7.7 Mål og ambisjoner for 2018

I 2018 vil Innovasjon Norge videreføre mye av arbeidet fra 2017 for delmål flere gode gründere:

- Spissing av oppdragene

Videreføre arbeidet med tydelig kommunikasjon og prioritere de selskapene som har størst mulighet til å vokse, skape verdier og ansette.

- Vridning fra tilskudd mot lån
Arbeide videre med oppstartlån som et alternativ til kommersialiseringstilskudd.
- Enklere tilgang på kompetanse
Kompetanseprogrammene som en mer integrert tjeneste – Ved å definere kundereisen på en bedre måte, ønsker Innovasjon Norge å sikre at selskapene enklere mottar informasjon om relevant kompetanseprogrammene.
- Styrke økosystemet for gründerskap
Fortsette samarbeid med private aktører for å bidra til gode arenaer for vekst og styrke økosystemet for gründerskap gjennom tiltaket Møteplasser for Vekst
- Økt mangfold
Fortsette satsingen *Vekst for kvinner og mangfold*. Jobbe målrettet med å mobilisere flere kvinner, flerkulturelle og underrepresenterte grupper til gründerskap

3.8 Delmål 2 – flere vekstkraftige bedrifter

3.8.1 Oppsummering 2017

Innovasjon Norge ga i 2017 tilsagn for 2,9 mrd. kroner til målgruppen bedrifter over 3 år, og dette utgjorde 61 prosent av de samlede tilsagn over departements budsjettposter. I tillegg kommer verdien av Innovasjon Norges rådgivnings-, kompetanse- nettverks-, og profileringstjenester.

Tallene for 2017 fra SSB indikerer at bedrifter eldre enn 3 år, som har fått støtte fra Innovasjon Norge, har **en signifikant årlig mervest i to av de tre effektindikatorene**, over en treårsperiode, sammenlignet med kontrollgruppen. Bedriftene har en årlig mervest i sine salgsinntekter på 6,0 prosentpoeng og en årlig mervest i verdiskaping på 3,7 prosentpoeng.

Nesten 98 prosent av antall kunder²⁶ oppgir at finansieringen fra Innovasjon Norge er helt eller delvis utslagsgivende for at prosjektet vil bli gjennomført i samme skala og innenfor samme tidsskjema som planlagt. Innovasjonsnivået holder seg på et høyt nivå for innovasjonslån og alle landsdekkende tilskudd, men det er en nedgang. Dette blir tatt til observasjon. 90 prosent av tilskuddsmidlene går til prosjekter med innovasjon på internasjonalt nivå. Innovasjon Norge tar fortsatt risiko på et høyt nivå, som forutsatt og ønsket.

Resultatene er stabile, med en svak nedgang på alle MRS-indikatorene. Det er derfor grunn til å følge med på utviklingen i 2018.

Måloppnåelsen for utviklingsaktivitetene under delmål 2 i 2017 er god:

- ✓ Innovative SMB-bedrifter har hentet hjem rekordstore beløp fra EUs Horisont 2020 program
- ✓ Innovasjon Norge har styrket tilgangen på risikokapital, innovasjonslån og garantier. I 2017 ble oppstartslån introdusert og til sammen 110 mill. «nye» kroner ble utlånt primært til selskaper under 3 år. De samme selskapene fikk også tilført 45 mill. mer i tradisjonelle innovasjonslån og garantier i 2017 enn året før. Resultatet for bedrifter eldre enn 3 år ble en flat utvikling fra 2016 til 2017, med en økning på 5 mill i perioden.
- ✓ Det har vært en økt satsing på eksport og internasjonalisering bl.a.
 - utvikles det et digitalt utstillingsvindu for å vise frem norske grønne og bærekraftige løsninger ute i verden.
 - forbedring av forholdet til Kina og den store norske næringslivsdelegasjonen dit i april
 - en ny kundereise som skal bidra til forenkling av arbeidsprosesser og digitalisering av eksporttjenestene, og en tydeligere kommunikasjon mot kundene
- ✓ Norge har tatt steg for å bli et foregangsland for offentlig - privat innovasjonspartnerskap og ordningen Innovasjonspartnerskap har gått fra en første testing til skalering
- ✓ Bærekraft som konkurransefortrinn: det har vært en økning i andelen av samlede tilsagn til antatt lønnsomme miljøprosjekter fra 47 prosent til 49 prosent. Innovasjon Norge har brukt 400 mill. kroner mer på miljøprosjekter i 2017.

Etter vår vurdering har Innovasjon Norge levert tilfredsstillende på delmålet Flere vekstkraftige bedrifter i 2017.

3.8.2 Mål for 2017

Innovasjon Norge har som hovedmål å utløse bedrifts- og samfunnsøkonomisk næringsutvikling og utløse regionenes næringsmessige muligheter. Innsatsen på **delmål 2 – flere vekstkraftige bedrifter**

²⁶ Innovasjonsoppdraget fra NFD. Lavrisikolånene er ikke inkludert i tallene for addisjonalitet, siden disse er markedslån som skal supplere det private kapitalmarkedet og hvor hensynet til å være utslagsgivende effekt ikke er like avgjørende for tildelingen

– retter seg mot å øke verdiskapingen og sysselsettingen i samfunnet, gjennom å styrke norsk næringslivs konkurransevne. Arbeidet med å bidra til at flere bedrifter vokser og øker sin konkurransekraft er avgjørende for å nå hovedmålet.

Norge trenger flere bedrifter som har ambisjoner og evne til å vokse og skalere. Det gir mulighet til løse viktige problemer for kunder, brukere eller samfunnet og å bygge vekstbedrifter med bærekraftig bunnlinje. Samtidig bidrar det til verdiskapingen Norge trenger for å finansiere velferdstjenestene.

I Norge finnes det gode forutsetninger for å omstille og fornye næringslivet. Det kan bygges på det som finnes av teknologi, kompetanse og et omstillingsdyktig næringsliv. Mange bedrifter tar kjernekompetanse og teknologi fra egen bransje og finner andre anvendelsesområder.

Omstilling og internasjonalisering er krevende og risikofylt. Det lykkes bare dersom bedriften tilegner seg rett kompetanse, svarer på markedets behov, og har finansielle ressurser til å stå løpet ut.

Innovasjon Norge skal støtte et Norge i omstilling og bistå utfordrerne og nye globale vekstbedrifter. Innovasjon Norge bidrar til å skape flere vekstbedrifter ved å redusere risiko og formidle markedsmuligheter, styrke kompetansen og finne relevante samarbeidspartnere og nettverk ute og hjemme. Dermed styrkes bedriftenes innovasjonsevne og konkurransekraft.

For å støtte «Et Norge i omstilling» og bistå utfordrerne og nye globale vekstbedrifter iht. Innovasjon Norges strategi, var målene for 2017:

1. *Øke tilgangen på risikokapital:*

- Øke tilgangen på risikolån fra 1, 0 til 1,5 mrd. kroner
- Signere og lansere European Investment Fond (EIF) – lån og vekstgarantiordning med utvalgte banker
- Få på plass en ny Vekstgaranti-ordning med utvalgte banker

2. *Tangere 300 mill. kroner i samlet EU-støtte til SMB for perioden 2014-2017*

3. *Gjennomføre et eksportløft for SMB:*

- Posisjonere Innovasjon Norge som er enda tydeligere samarbeidspartner for eksportører og bedrifter med høye internasjonale vekstambisjoner:
- Skape en enklere kundereise for gründere og vekstbedrifter som skal gå internasjonalt eller allerede eksporterer. Det innebærer å forenkle arbeidsprosesser, fortsette digitalisering og økt grad av selvbetjening, samt å skape én inngangsport
- Igangsette pilotering av Global Growth-programmet på vekst og eksport
- Øke andelen internasjonale Innovasjonskontrakter (tidl. FoU-kontrakter)
- Øke andelen internasjonalt rettede bedriftsnettverk
- Arrangere en eksport-konferanse sammen med GIEK og Eksportkreditt

4. *Ta en ledende rolle for å komme raskt i gang med offentlig-privat samarbeid for å kunne løse store samfunnsutfordringer og samtidig bidra til økt innovasjon og vekst i næringslivet.*

3.8.3 Hovedaktiviteter 2017

Aktivitetene som omtales her, er knyttet til målene for utviklingsarbeidet for delmål 2, som listet over²⁷.

Innovasjon Norge har nådd målet om å styrke tilgangen på risikokapital i 2017 for næringslivet.

Næringslivet er fortsatt i omstilling som følge av fallende oljeinvesteringer. Norge trenger flere ben å stå på, og Innovasjon Norge må bidra til en langsiktig strukturendring som er bærekraftig. Derfor er Innovasjon Norge opptatt av bringe mer risikokapital inn i markedet, som kan bidra til innovasjon og omstilling. Utfordringen har vært å få til dette uten å belaste statsbudsjettets utgiftsside ytterligere. Innovasjon Norge har funnet løsninger i samarbeid med NFD, Det europeiske investeringsfondet (EIF) og private banker.

Innovasjon Norge opplever at det generelt er god kapitaltilgang til etablert, lønnsomt næringsliv, men også blant mer etablerte selskaper er tilgang til risikokapital tidvis krevende. Bedrifter og kapitaltilbydere søker risikodeling og -avlastning, spesielt i tilknytning til prosjekter i umodne næringer, prosjekter med høy risiko og større omstillingsprosjekter.

Mange av bedriftene, både nyetablerte og de mer etablerte, som henvender seg til Innovasjon Norge om lånefinansiering besitter svake pantesikkerheter. Selv bedrifter med god betjeningsevne opplever av samme årsak ofte strenge begrensninger i sine muligheter til å oppnå tilstrekkelig lånefinansiering fra kommersielle banker. Samtidig opplever IN at stadig flere bedrifter har utfordringer med å stille betryggende sikkerheter. Digitalisering og automatisering og en overgang fra en ressursøkonomi til en kunnskapsøkonomi medfører en utfordring ettersom aktiva i form av immaterielle eiendeler og humankapital har lav panteverdi. Dette øker behov for låneordninger hvor krav til sikkerhet er lavere enn i det kommersielle markedet, som Innovasjon Norges innovasjonslån.

I januar 2017 inngikk Innovasjon Norge to avtaler med EIF - en garantiavtale for risikoavlastning for egne lån samt en avtale om risikoavlastning for pilotering av Innovasjon Norges Vekstgarantiordning.

Garantiavtalen på 900 mill. kroner har til formål å øke utlånskapasiteten av Innovasjons- og risikolån. I løpet av 2017 er det lagt ned vesentlige ressurser for å implementere avtalen. Målet var å øke utlånet av risikolån fra cirka 1.000 mill. kroner i 2016 til 1.500 mill. kroner i 2017, og dette ble nådd nesten fullt ut. I kraft av økt utlånsramme gjennom garantiavtalen kunne Innovasjon Norge også øke øvre engasjementsgrense fra 25 mill. til 50 mill. kroner i innovasjons-/risikolån per prosjekt/bedrift. Dette vil gjøre det mulig å imøtekomme større lånebehov fra blant annet etablert næringsliv i

²⁷ Aktivitetene for de operative delene av virksomheten, inkl. enkelttjenester og grupper av tjenester som hører inn under delmål 2, er omtalt i denne rapporten under hver enkelt tjeneste, kapittel eller post. Det gjelder bl.a. Miljøteknologiordningen, Innovasjonskontrakter (tid. OFU/IFU) og tjenester for eksport og internasjonalisering (Internasjonal markedsrådgivning fra utekontorene, Eksportsenterets rådgivningstjeneste, Global Growth, Messer mv.)

omstilling, uten økt eksponering ved tap. Garantiavtalen med EIF gjelder også for 2018, hvilket vil gjøre det mulig å opprettholde et høyt utlånstilbud også dette året.

Innovasjon Norges Vekstgarantiordning ble også lansert i januar 2017 og piloteres med DNB, Nordea og Sparebank1 SMN innenfor ulike regioner. Ordningen er understøttet av en kontragarantiavtale Innovasjon Norge signerte med EIF på kroner 300 mill., hvorav kroner 280 mill. er signert i rammeavtaler med piloterende banker i 2017. Avtalen innebærer at EIF dekker halvparten av de tap Innovasjon Norge måtte få under Vekstgarantiordningen. Piloten evalueres av Menon, og mottakelsen av det nye garantiinstrumentet har vært meget positiv både blant norske bedrifter og långivende banker. Gjennom Vekstgarantiordningen styrkes tilgangen til bankfinansiering for kredittverdige innovative og raskt voksende bedrifter som ikke har tilstrekkelige sikkerheter for at bankene er villige til å finansiere disse.

Innovasjon Norge opplever også positive synergieffekter mellom Vekstgarantiordningen og Innovasjonslån, som i fellesskap kan tilby god finansiering av fremtidige vekstbedrifter. Det styrker også muligheten for samfinansiering mellom Innovasjon Norge og den kommersielle banksektoren.

Avtalen med EIF har av bedrifter med vekstpotensial utløst ekstra risikokapital til et næringsliv i omstilling. Innenfor rammen av Innovasjon Norges egne utlån betyr dette en økning fra én til én og en halv mrd. kroner. I tillegg til dette kommer positive effekter gjennom økt tilgang til bankfinansiering og økt utløst egenkapital, som et resultat av den styrkede finansieringstilgangen.

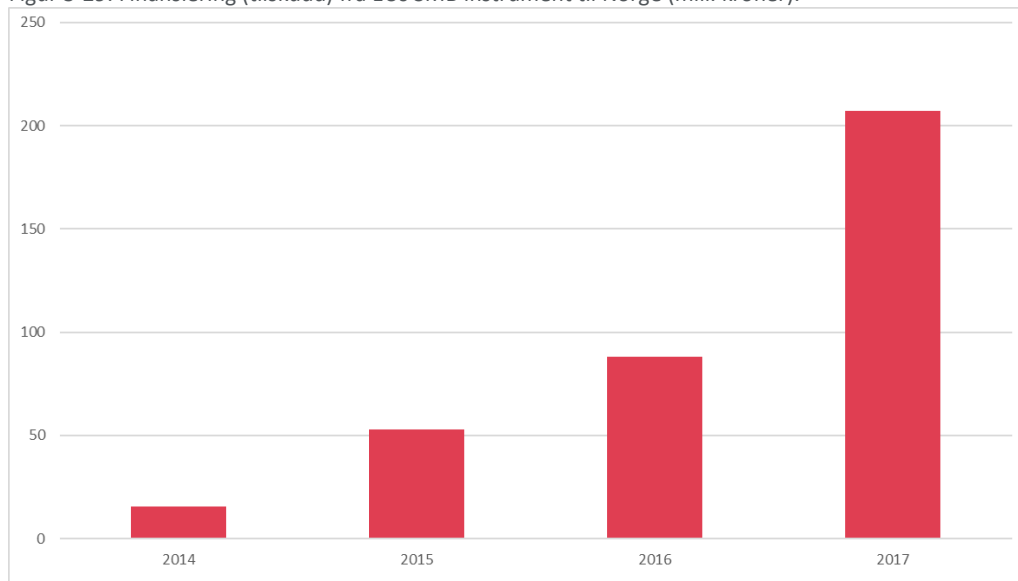
Innovative SMB-bedrifter har hentet hjem rekordstore tilskuddsbeløp fra EUs Horisont 2020 program

Regjeringen har klare forventninger om at norske fagmiljøer og samfunns- og næringsliv deltar aktivt i Horisont 2020-samarbeidet og at de på noen områder er i front på den europeiske konkurransearenaen, jf. strategi for forsknings- og innovasjonssamarbeidet med EU. God og effektiv mobilisering til deltakelse i Horisont 2020 krever en helhetlig offentlig innsats som fokuserer på de potensielle deltakeres behov.

Resultater for 2017 viser at SMB-instrumentet treffer norske SMBer godt. Virkemiddelet supplerer de nasjonale ordningene grunnet høy støttegrad og risikovilje. I 2017 utgjorde EU finansiering gjennom SMB instrumentet de facto mer enn det Innovasjon Norge gir i støtte til de norske næringsklyngene til sammen.

Norske bedrifter tar stadig høyere andel av budsjettet avsatt til SMB instrumentet, både i volum og antall prosjekter. I 2017 mottok 25 norske selskaper til sammen nesten 220 mill. kroner i finansiell støtte til sine prosjekter bare fra dette ene programmet, som er mer enn en fordobling fra året før. Det er også markant økning fra starten i 2014 hvor 14 bedrifter mottok til sammen 20 mill. kroner. Antallet innvilgete fase 2 søknader er fordoblet fra 6 bedrifter i 2016 til 12 bedrifter i 2017. Dette er resultat av en bevisst prioritering på fase 1 søknader i første del av programperioden og en prioritering av fase 2 søknader de siste årene.

Figur 3-29: Finansiering (tilskudd) fra EUs SMB instrument til Norge (mill. kroner).

Innovasjon Norges innsats bidrar til at flere små bedrifter med innovative løsninger på viktige samfunnsutfordringer nå får EU-finansiering til sine prosjekter. Innovasjon Norges strategi for mobilisering til SMB-instrumentet er dybderådgivning regionalt og mobilisering gjennom klyngene. For å mobilisere de rette bedriftene jobbes det gjennom målrettede arrangementer og rådgivning, fremfor generell informasjon. Målet er å oppnå ønsket effekt over tid og i større grad bidra til delmålet om vekst i bedrifter gjennom å løfte de beste kundene mot EU i en «mer for færre»-tilnærming.

Ett år etter etablering av Kunnskapskontoret NorCore sammen med Forskningsrådet og Senter for internasjonalisering av utdanning (SIU) observeres allerede store gevinster av tilstedeværelsen i Brussel. Innovasjon Norge har etablert et godt kontaktnett med sentrale aktører i Brussel og sikret medlemskap i sentrale påvirkningsnettverk for klynger og innovasjonsbyråer. Dette er spesielt viktig i forbindelse med arbeidet med det nye rammeprogrammet for forskning og innovasjon.

Innovasjon Norge er tilfredsstilte av at i perioden 2014-2017 ha medvirket til å tangere målet om 300 mill. kroner i samlet EU-støtte til innovative SMB-bedrifter gjennom SMB-instrumentet. Over hele perioden har norske SMBer mottatt 380 mill. kroner fra SMB instrumentet.

Økt satsing på eksport og internasjonalisering

Volumet av norske eksportvarer har steget saktere enn våre handelspartners import over lengre tid. Norges markedsandeler har falt mer enn gjennomsnittet blant OECD-landene. Dette skyldes til en stor grad petroleumseksporten, hvor volumet falt med 30 prosent fra 2002 til 2013.

Norsk eksport finansierer import til Norge. For et ganske lite land i en spesialisert global økonomi, er Norge avhengige av å importere mange av varene som brukes. I tillegg til å finansiere import, bidrar eksport til at norske bedrifter og hele det norske samfunnet får flere internasjonale kontaktpunkter. Dermed får Innovasjon Norge også større tilgang til hele verdens kunnskapsutvikling og innovasjon. Denne internasjonaliseringseffekten av eksporten kan kompletteres av andre internasjonale kontakter. En viktig kilde til internasjonal kunnskap er eierskap, både norske selskaper som eier datterselskaper i utlandet, og utenlandske som eier i Norge.

Produktivitetsveksten i både norsk og internasjonal økonomi er betydelig redusert de siste årene. Samtidig står Norge blant annet foran en eldrebølge som vil kreve store ressurser. Dette gjør behovet for å lære av de beste internasjonale virksomhetene og landene enda større. En stor gruppe av bedrifter som lærer av internasjonale kunder, konkurrenter og leverandører kan bidra til å heve produktiviteten i flere bedrifter og sektorer i norsk økonomi. I den grad produktivitetsgevinstene av internasjonalisering tilfaller andre enn den aktuelle bedriften, vil dette være en ekstern effekt, som bedriften ikke vil ta hensyn til. For å opprettholde og utvikle levestandarden og velferdssamfunnet, er det derfor en nasjonal oppgave å styrke eksporten fremover.

Regjeringen befestet Norges satsing på eksport og internasjonalisering gjennom en ny nasjonal eksportstrategi i 2017²⁸. Flere av tiltakene i den nye strategien skal operasjonaliseres av Innovasjon Norge, inkludert tiltak for å etablere et eksportprogram, styrke Invest in Norway, markedsføre norske grønne løsninger, og styrke klyngesatsningen.

For å følge opp strategien og tiltakene for å styrke satsingen på eksport, har Innovasjon Norge samlet eksportaktiviteter i én divisjon – Merkevaren Norge – og delt inn oppdrag og tiltak i følgende tre områder:

- Export Norway - styrke norsk eksport med spesiell vekt på grønne løsninger
- Invest in Norway - øke antall utenlandske investeringer i Norge
- Visit Norway²⁹ - øke verdiskapingen i reiselivsnæringen i Norge

Export Norway / Brand Norway: I 2017 har Innovasjon Norge utviklet og forankret en merkevareplattform for Norge: Pioner i utviklingen av bærekraftige løsninger. Denne posisjonen skal bygges i utlandet ved hjelp av relevant historiefortelling, der Team Norway blir sentrale i kommunikasjonsarbeidet. Målet er samtidig å bygge en tydelig markedsposisjon for norsk næringsliv som pioner på utvikling og bruk av ny teknologi for å løse verdens klima- og miljøutfordringer på en bærekraftig måte. Norge er godt rustet til å ta en slik sterk markedsposisjon, med høykompetent arbeidsstyrke og avansert teknologi som kan utvikles til løsninger markedet etterspør.

Innovasjon Norge fikk i januar 2017³⁰ i oppdrag av regjeringen å styrke en grønn, offensiv profil for Norge og norsk næringsliv, for å sikre økt eksport, gi flere samhandlingsarenaer og gjøre Norge til et mer attraktivt land å investere i. Sammen med norsk næringsliv utvikles det et digitalt utstillingsvindu for å vise frem norske grønne og bærekraftige løsninger ute i verden. Utstillingsvinduet blir en kanal for å nå frem til de internasjonale markedene. Dette er ett av flere viktige tiltak for å støtte norske bedrifter i deres eksportsatsing. Portalen skal lanseres 31. mai 2018. Utviklingen av portalen og utviklingen av en unik og attraktiv markedsposisjon for Norge blir viktige «fellesgoder» for norsk næringsliv.

Internasjonalisering er en svært kostnadsdrivende, kompleks og risikofylt prosess. Forutsetningene for å lykkes er at bedriften er i stand til å forstå og svare på spesifikke markedsbehov, evner å ta en tydelig og attraktiv posisjon i det aktuelle markedet, har riktig kompetanse til å utvikle en forretningsmodell tilpasset markedet, og lykkes med å bygge de nødvendige nettverk. Mange

²⁸ Regjeringens Eksportstrategi <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/eksportstrategien/id2569328/>

²⁹ Visit Norway omtales under Reiseliv kapittelet

³⁰ Statsminister Erna Solberg på NHOs årskonferanse, jan. 2017

norske bedrifter med vekstpotensial mangler internasjonal erfaring og kompetanse innen kommersialisering, merkevarebygging og skalering.

Innovasjon Norge har derfor direkte bedriftsrettede tjenester for å øke bedriftenes evne til å lykkes internasjonalt og redusere risikoen ved å gå ut. Innovasjon Norge hjelper norske bedrifter med kompetanse og innsikt i forretningsutvikling, vekst og skalering, kobling til riktige kontakter, og med å bygge brand og ta en posisjon i markedet.³¹

Med utenlandskontorer i viktige internasjonale markeder og et landsdekkende kontornettverk i Norge, har Innovasjon Norge et unikt utgangspunkt for å bidra til internasjonal ekspansjon for norsk næringsliv.

Av viktige enkelthendelser i 2017, må normaliseringen av forholdet til Kina og den norske næringslivsdelegasjonen dit i april trekkes frem, organisert av Innovasjon Norge. Dette besøket markerte en viktig re-start på Norges handelssamarbeid med Kina. For norsk næringsliv vil dette bety nye muligheter i det som er en av verdens største og voksende økonomier.

I 2017 har Innovasjon Norge forenklet «kundereisen» for norske eksportører i møtet med Innovasjon Norge. Den nye kundereisen skal også bidra til forenkling av arbeidsprosesser og digitalisering av eksporttjenestene, og tydeligere kommunikasjon mot kundene. Vekstmuligheter i internasjonale markeder et gjennomgående tema i alt av selskapets kundedialog – hjemme og ute. Arbeidet med å synliggjøre tilbudet til norske eksportører fra et samlet virkemiddelapparat er høyt prioritert, og dette vil videreføres i 2018.

Global Growth – som er en del av Export Norway-satsingen - er et flerbedrifts-kompetanseprogram for bedrifter som ønsker internasjonal ekspansjon, og som er kapable til å utnytte internasjonale markedsmuligheter. Hensikten er å øke norsk eksport gjennom å gi norske vekstbedrifter kompetanse i hvordan de skal skaffe seg markedsandeler internasjonalt.

I 2017 har 260 bedrifter deltatt i skreddersydde Global Growth-program i regi av Innovasjon Norges utekontorer i samspill med våre kontorer i Norge. Det er økende deltakelse fra bedrifter som er med i klynger eller bedriftsnettverk.

At bedrifter deltar sammen og lærer av hverandre er svært verdifullt for deltakerne, samtidig som det muliggjør nettopp å skape verdier for mange selskaper på en kostnadseffektiv måte. Innovasjon Norge kan på denne måten bistå flere kunder til lavere kostnad og få brukt spisskompetansen på utekontorene på en effektiv og god måte.

Som en del av arbeidet med økt satsing på eksport, inkluderte målet for 2017 å øke andelen Innovasjonskontrakter (tidl. OFU/IFU) som har internasjonal pilotkunde, og å øke andelen internasjonalt rettede bedriftsnettverk.

22,5 prosent av alle innovasjonskontrakter med privat kundepart (IFU), har en internasjonal pilotkunde. Dette er en liten økning fra i fjor.

³¹ Eksportsatsingen og eksporttjenestene, Visit Norway og Invest in Norway er omtalt mer detaljert under NHD, post 74, kap. 2.7.7 Reiseliv, profilering og kompetanse.

Alle 15 nye bedriftsnettverk i 2017, finansiert med midler fra NFD og KMD, er internasjonalt rettet - med mål og ambisjoner om å utvikle markedsmuligheter i utlandet. 100 prosent av de nye bedriftsnettverkene i 2017 er således internasjonalt rettet, mot 90 prosent i 2016. Måloppnåelsen anses god.

Invest in Norway er en funksjon som bidrar til at flere utenlandske selskaper investerer i Norge. Utenlandske selskaper sto for om lag 25 prosent av verdiskapingen i Norge i 2012³². Utenlandsk kapital og eierskap bidrar til sysselsetting, FoU-virksomhet og tilgang til nye teknologier, globale verdikjeder og økt eksport. De forsterker flere av klyngene i Norway Innovation Cluster-programmet og bidrar også til økt, internasjonalt nettverk for de norske selskapene. Invest In Norway er en integrert del av Brand Norway og utnytter og videreutvikler den omdømmeposisjonen Norge har internasjonalt.

Det er en stor internasjonal konkurranse om å tiltrekke seg ny industri. For å lykkes i konkurransen må Norge ha industri-områder som er klare for utenlandske investeringer. Invest in Norway arbeider aktivt med dette, og jobbet i 2017 med 26 Invest in Norway-prosjekter, hvorav seks allerede er kjent etablert og 10 er fortatt i prosess. Dette er langsiktige prosesser.

Innovasjonspartnerskap – fra første testing til skalering:

Norge har tatt steg for å bli et foregangsland for offentlig - privat innovasjonspartnerskap

Offentlig - privat innovasjonspartnerskap er en ny og prioritert satsing i Innovasjon Norge. Satsingen er i rask vekst, og Innovasjon Norge tar og får en stadig sterkere rolle på feltet. Hovedårsaken til vår satsing er at offentlig sektor representerer et stort og uforløst markedspotensial for norske bedrifter. For at innovative bedrifter skal ha bedre muligheter til å lykkes på internasjonale markeder har de behov for å teste ut nye løsninger og teknologi på et velfungerende hjemmemarked.

Mange av de utfordringene samfunnet må løse fremover, som for eksempel klima-utfordringen og eldrebølgen, eies i stor grad av det offentlige. Offentlig sektor sitter på flere sider av bordet, både som innkjøper og som kunde eller bruker. For å få frem bærekraftige løsninger kreves et innovativt næringsliv som utvikler gode produkter og tjenester som treffer de offentlige behovene. Dersom man skal få til dette, må det sørges for at samspillet mellom de innovative bedriftene og det offentlige – som både «eier» problemet, har ansvar for å løse problemet, og som skal kjøpe inn nye løsninger, produkter eller tjenester – fungerer godt.

Innovasjon Norges kundebedrifter er tydelige på at de sliter med samspillet med det offentlige innkjøpmarkedet, og at markedet ikke fungerer særlig bra som et attraktivt marked for banebrytende innovasjoner. Innovasjon Norge har derfor tilrettelagt for at offentlige og private aktører inngår innovasjonspartnerskap for å samarbeide om å utvikle de besteløsningsene på samfunnsutfordringene.

Målsettingen med satsingen i Innovasjon Norge er å bidra til flere nye vekstselskaper som gir økt differensiering og ny verdiskaping i Norge. Innovasjon Norge tok i 2017 en ledende rolle for å komme raskt i gang med offentlig-privat samarbeid. Sammen med Nasjonalt program for leverandørutvikling og Difi igangsattes Norges første innovasjonspartnerskap med Stavanger kommune. Gjennom dette og fire andre innovasjonspartnerskap høstes verdifull kunnskap om hva

³² Rapporten Utenlandske multinasjonale selskaper i Norge (BI, AmCham)

som ikke fungerer og hva som skal til for å få frem nye og innovative løsninger som det offentlige har behov for.

Det har vært stor og økende interesse og engasjement for innovasjonspartnerskap fra offentlige virksomheter, næringsliv og samarbeidspartnere. I begynnelsen av 2018 vil det bli lyst ut 3-5 nye Innovasjonspartnerskap. I 2017 har vekt også blitt lagt på å utvikle relasjoner, samarbeid og rolledeling med øvrige virkemiddelaktører på feltet: Difi, KS, NHO, Leverandørutviklingsprogrammet og Forskningsrådet. Sammen utvikles økosystemet for offentlig-privat innovasjon - identifisere "hull", barrierer og muligheter - og å legge til rette for videre virkemiddeldesign på feltet, slik at norske bedrifter som lager løsninger på dagens og fremtidens samfunnsutfordringer kommer fram.

3.8.4 Rapportering av resultater og effekter, inkludert Innovasjon Norges vurdering

Innovasjon Norge er fornøyd med at tallene for 2017 fra SSB indikerer at bedrifter som har fått støtte fra Innovasjon Norge har *en signifikant årlig mervekst i to av de tre effektindikatorene*, over en treårsperiode, sammenlignet med kontrollgruppen;

- en årlig mervekst i sine salgsinntekter på 6,0 prosentpoeng
- en årlig mervekst i verdiskaping på 3,7 prosentpoeng

Det fremheves særskilt at:

- Innovasjonsnivået holder seg på et høyt nivå for innovasjonslån og alle landsdekkende tilskudd, men det er en nedgang. Dette tas til observasjon.
- Nitti prosent av tilskuddsmidlene går til prosjekter med innovasjon på internasjonalt nivå.
- Innovasjon Norge tar fortsatt risiko på et høyt nivå, som forutsatt og ønsket.

Resultatene er stabile, men det observeres en svak nedgang på alle MRS-indikatorene. Det er derfor grunn til å følge med på utviklingen i 2018.

Under gjennomgå de ovenfor nevnte MRS-indikatorene knyttet til de viktigste resultater og effekter under delmål 2, «flere vekstkraftige bedrifter», for NFDs virkemidler. «*Innovasjonsoppdraget*» sees under ett, og favner alle landsdekkende virkemidler unntatt lavrisikolån, som behandles separat under omtalen av kap. 2421 post 90. De andre virkemidlene vil bli omtalt under hver sin post. Det er kun små endringer i effektindikatorene i siste måling. Det er derfor ingen avvik å rapportere herfra. Estimater for mervekst i produktivitet er fortsatt ikke signifikant.

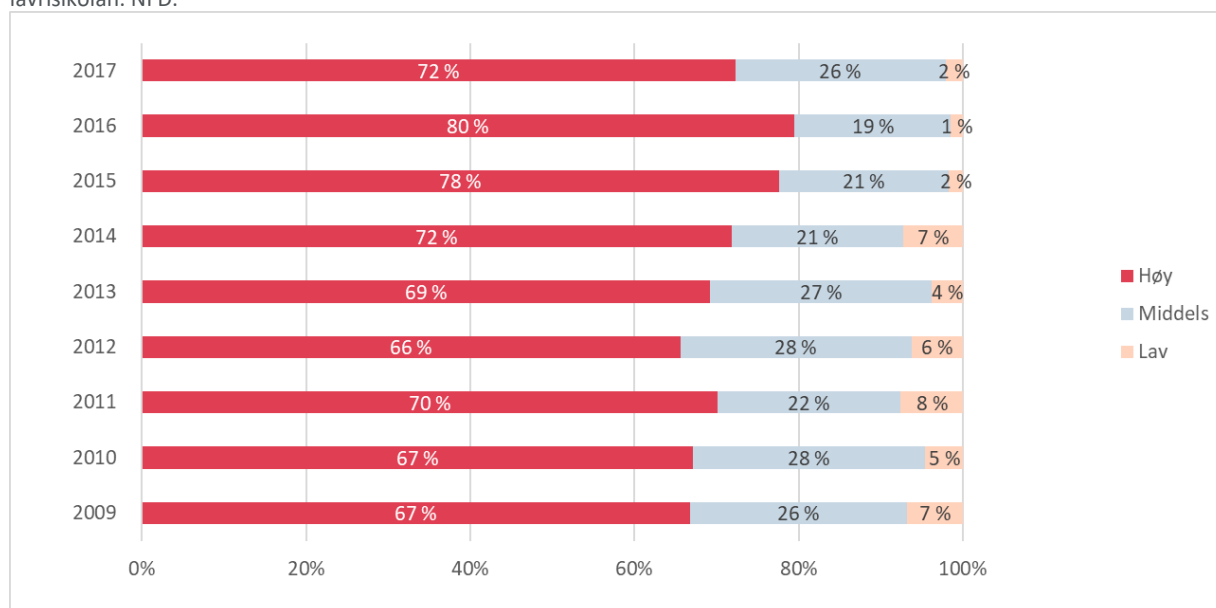
Tabell 3-11: Samlet effektindikatorer for NFDs virkemidler, med unntak av lavrisikolån, for bedrifter (>3 år).

	2015	2016	2017
Salgsinntekter	6,3 ***	6,1 ***	6,0 ***
Verdiskaping	3,8 ***	4,2 ***	3,7 ***
Produktivitet	0,9	1,0	1,0

***: 99% signifikant **: 95% signifikant *: 90% signifikant

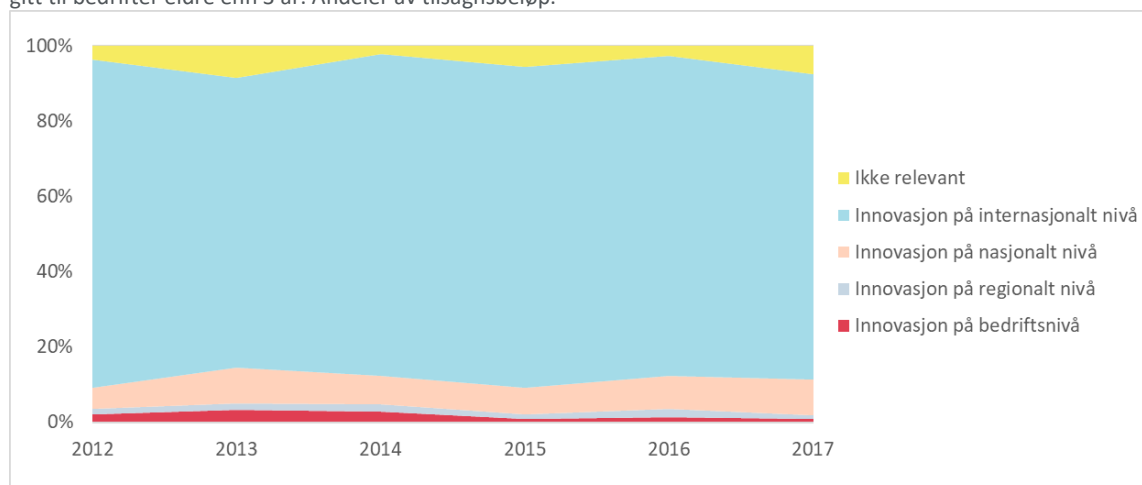
Addisjonalitet: 72 prosent av bedriftene eldre enn 3 år svarer at finansieringen fra Innovasjon Norge var *helt* avgjørende for at prosjektet planlegges gjennomført etter opprinnelig tidsplan og i opprinnelig skala. Det er en tilbakegang fra 2016 til 2017 på 8 prosentpoeng. Både mottagere av tilskudd og innovasjonslån/garantier bidro til nedgangen. Det er flest tilskuddsmottakere.

Figur 3-30: Hvor utløsende var finansieringen fra Innovasjon Norge for bedrifter eldre enn 3 år. Alle virkemidler, ekskl. lavrisikolån. NFD.

Innovasjonsnivået holder seg på et meget høyt nivå på rundt 80 prosent, men en svak nedgang fra i fjor observeres. Innovasjonshøyden er noe høyere for tilskudd enn innovasjonslån. Dette er imidlertid som forventet, blant annet fordi innovasjonslåneene også benyttes i en skalerings-/vekstfase, og forskjellene er stabile over tid. Både innovasjonslån og tilskudd sin andel med innovasjon på internasjonalt nivå reduseres med 3-4 prosentpoeng fra 2016. Det kan derfor være grunn til å følge med på utviklingen i innovasjonshøyden i 2018.

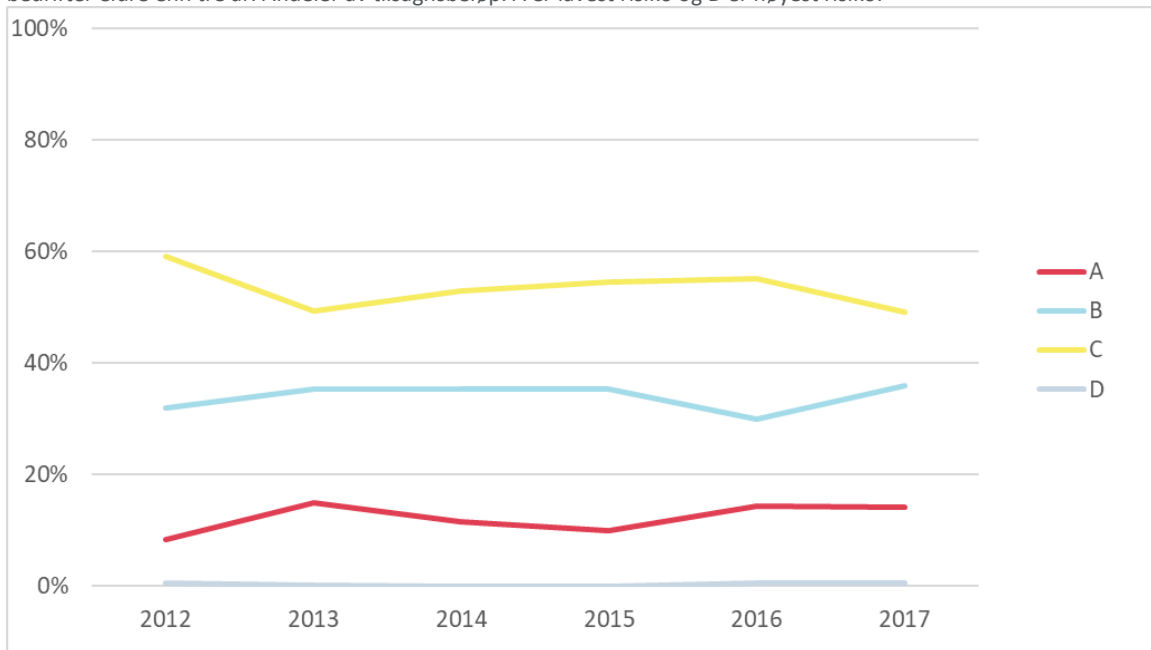
Figur 3-31: Fordeling av årlige tilsagn på innovasjonsnivå for alle virkemidler, unntatt lavrisikolån og pre-så Kornfond, NFD, gitt til bedrifter eldre enn 3 år. Andeler av tilsagnsbeløp.

Driftsrisiko: Når man følger utviklingen i gruppen risikoklasse C, som er tilsagn til bedrifter med relativt høy driftsrisiko, observeres en svak bevegelse i retning av lavere driftsrisiko i 2017 fra 2016. Her måles andel av tilsagnsbeløpene til bedrifter i ulike risikokategorier.

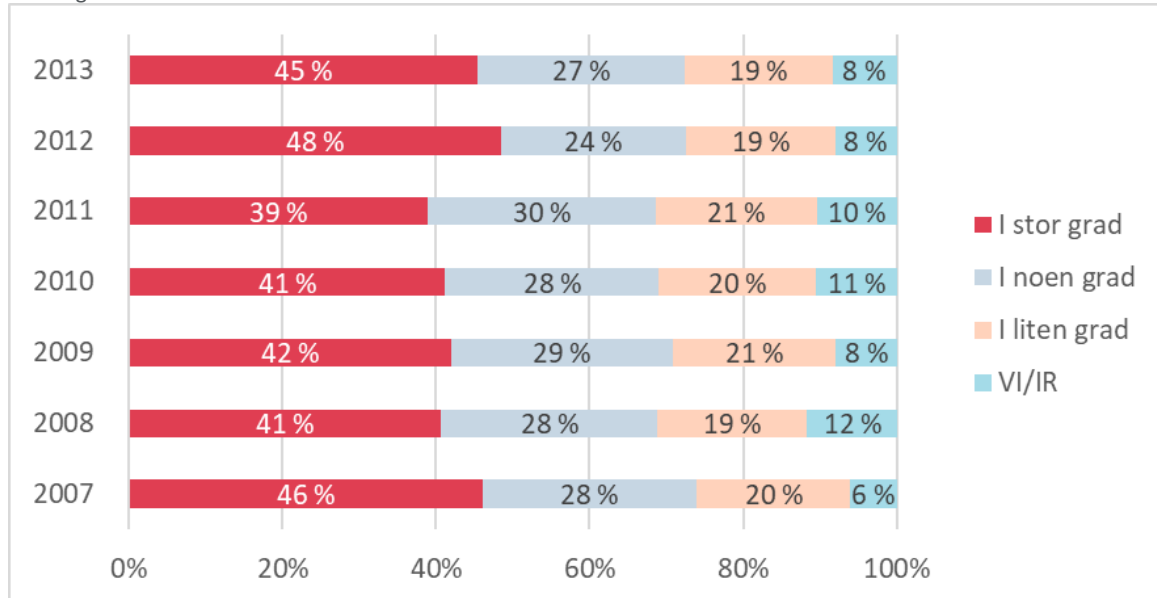
Som figuren under viser, var det et «skift» i retning svakt økende driftsrisiko fra 2013 til 2016. I 2017 synker driftsrisikoen med cirka 6 prosentpoeng. Siden fallet er litet klassifiseres dette ikke som et avvik.

Figur 3-32: Fordeling av årlige tilsagn på driftsrisiko for alle virkemidler, unntatt lavrisikolån og pre-så Kornfond, NFD, gitt til bedrifter eldre enn tre år. Andeler av tilsagnsbeløp. A er lavest risiko og D er høyest risiko.

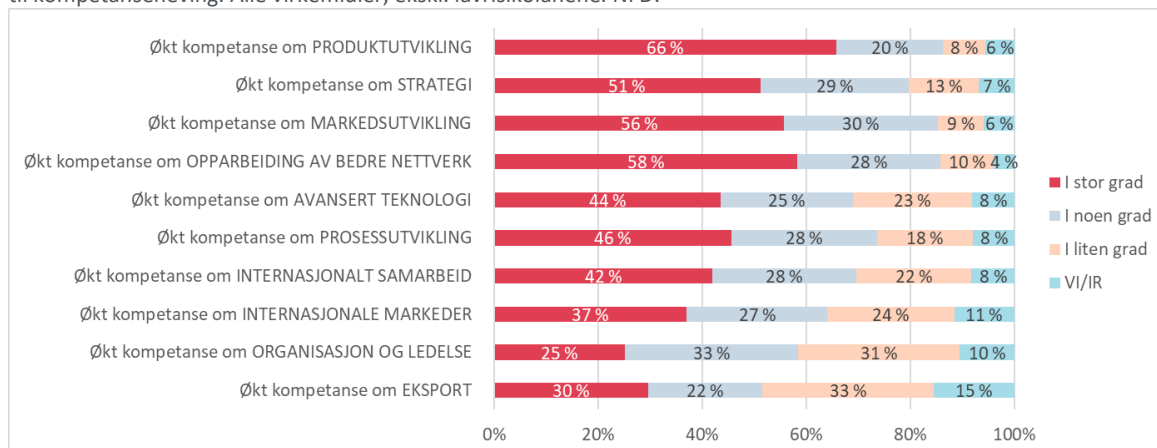
Samlet *heving av kompetansen* for bedrifter eldre enn tre år har ligget ganske stabilt i måleperioden. Andelen som i 2017 svarte at de i stor grad fikk økt kompetanse av prosjektene med finansiering fra Innovasjon Norge fire år tidligere (2013) var på 45 prosent. Dette var en svak nedgang fra året før, men likevel en høy andel sett på hele perioden under ett.

Figur 3-33: Utvikling i kompetanse for alle virkemidler, NFD, gitt til bedrifter eldre enn 3 år i 2007-2013. Undersøkt 4 år etter tildelingsåret. Ekskl. lavrisikolån.

Splittes tallene for 2013 årgangen på de 10 spørsmålene viser det seg at blant bedriftene som var eldre enn tre år oppgir så mange som 66 prosent at de i stor grad opplevde økt kompetanse om produktutvikling som følge av prosjektet. Andre kompetanseområder med høy score var markedsutvikling og nettverk.

Figur 3-34: Resultater fra etterundersøkelsen av 2013 årgangen for bedrifter eldre enn 3 år, splittet på spørsmålene knyttet til kompetanseheving. Alle virkemidler, ekskl. lavrisikolånene. NFD.

3.8.5 Støttende analyser, blant annet nytt om eksport

I MRS er det ønskelig å supplere effekter og resultater med støttende analyser. I år ble det gjort en dybdestudie på eksport, blant annet aktualisert av Regjeringens eksportstrategi. Statistikk for målgruppen vekstkraftige bedrifter fordelt på en rekke bakgrunnsvariabler finnes i et eget statistikkvedlegg til denne oppdragsgiverrapporten slik som tidligere.

SSB-estimerer knyttet til vekst i antall ansatte og lønnsomhet, er stabile slik som før. Det er ingen avvik å undersøke nærmere.

Tabell 3-12: Samlet effektindikatorer for NFDs virkemidler, med unntak av lavrisikolån, for bedrifter (>3 år).

	2015	2016	2017
Antall ansatte	2,3 ***	2,3 ***	2,2 ***
Lønnsomhet	0,2	0,3	0,2

***: 99% signifikant **: 95% signifikant *: 90% signifikant

Om eksport – ny, supplerende analyse om eksport og vekst

Det ble først gjort en deskriptiv analyse med basis i deler av data samlet inn til Kundeeffektundersøkelsen for 2017. I 2017 er det stilt noen nye spørsmål rundt forventningene om utviklingsprosessens betydning for økt eksport, blant annet. Enkelte av de nye eksportspørsmålene stilt i 2017 viste seg å ikke fungere optimalt. Disse vil bli revidert i 2018-undersøkelsene. Likevel er det flere interessante funn fra 2017 undersøkelsen.

De som eksporterer

3.016 selskaper har svart på Kundeeffektundersøkelsen (KEU) for 2017³³. 28 prosent (795) av de 2.837 selskapene som har svart på om de eksporterer i dag eller ikke, sier de eksporterer i 2017. 168 av de 795 er gründere (tre år eller yngre) og 627 mer etablerte selskaper. 43 prosent av de som eksporterer oppgir at de har en høy eksportandel – over halvparten av omsetningen eksporteres, mens 37 prosent oppgir at de har en lav eksportandel, dvs. under 20 prosent av omsetningen eksporteres.

En tidligere analyse fra BI³⁴ dokumenterte at det er begrenset hvor mange bedrifter som eksporterer – om man ser bort fra «døgnfluene», dvs. de som har en utenlandstransaksjon ett år og ikke neste. BI regnet seg fram til at om lag tolv tusen selskaper hadde eksport regelmessig. I lys av dette fremstår et antall på 795 eksportbedrifter i 2017 og som har svart på undersøkelsen som ganske høyt.

Geografisk fordeling

47 prosent (374 st.), eller om lag halvparten av de som sier de eksporterer er lokalisert i distriktene, dvs. innenfor det distriktpolitiske virkeområdet. Men det er en høyere andel blant de etablerte bedrifter i sentrale strøk som eksporterer, blant våre kunder. For gründerne er det motsatt.

Når det gjelder geografisk fordeling på landsdeler, er det Vestlandet (inklusive Rogaland) som skiller seg ut med over to hundre eksportører i undersøkelsen. På de neste plassene kommer Øst-Viken og

³³ Oxford Research. Svarprosentene på KEU er normalt rundt 50-60 prosent. I 2017-undersøkelsen er den på 52 prosent. Denne lille deskriptive analysen til oppdragsgiverrapporten 2017 er skrevet før Oxford Research har analysert ferdig datamaterialet til KEU og gjort sine vurderinger. Det tas derfor forbehold om at dette er foreløpige vurderinger basert på relativ ferske tall og statistikk. Innovasjon Norge viser til Oxfords endelige rapport når denne foreligger ila. våren 2018.

³⁴ «Kartlegging og analyse av eksportmønstre og -strategier» BI februar 2014 (Solberg, Gripsrud og Hunneman)

Nord-Norge. Andel eksportbedrifter varierer likt med andel av totalpopulasjonen, kanskje med unntak for Nord-Norge og Øst-Viken som er svakt overrepresentert når det gjelder andel eksportører. Motsatt er Trøndelag og Vest-Viken svakt underrepresentert når det gjelder andel eksportører.

Næringsmessig fordeling

Sett til totalen er det industrien som dominerer denne næringsfordelte statistikken over eksportører. 237 industribedrifter oppgir at de eksporterer og dette utgjør 31 prosent av alle som eksporterer. På andre plass kommer Faglig, vitenskapelig og teknisk tjenesteyting med 141 bedrifter som utgjør 19 prosent. På delt tredjeplass kommer primærnæringene og varehandel samt IKT. Til sammen utgjør disse fem næringsområdene 83 prosent av alle som oppgir at de eksporterer. For øvrig fordeler seg resten jevnt ut over hele spekteret av næringer.

For å øke kunnskapen om hva slags eksportbedrifter Innovasjon Norge har arbeidet med i 2017³⁵ og som har tatt seg tid til å svare på kundeeffektundersøkelsen for 2017, er det sett nærmer på profilen for hennholdsvis gründere og de mer etablerte bedriftene.

Tabell 3-13: Fordeling av antall kunder (andel i parentes) som har besvart KEU 2017 fordelt på målgrupper, grupperte eksportandeler og distriktspolitisk virkeområde (DPV, etter 2017).

	Innenfor/ utenfor DPV	Ingen eksport	Laveksportandel*	Middels eksportandel**	Høyeksport- andel***	Totalt
Etablert bedrift	Utenfor DPV	410 (55,9%)	112 (15,3%)	69 (9,4%)	142 (19,4%)	733 (100,0%)
	Innefor DPV	638 (67,7%)	127 (13,5%)	52 (5,5%)	125 (13,3%)	942 (100,0%)
	Totalt	1048 (62,6%)	239 (14,3%)	121 (7,2%)	267 (15,9%)	1675 (100,0%)
Gründerbedrift	Utenfor DPV	622 (86,4%)	36 (5,0%)	21 (2,9%)	41 (5,7%)	720 (100,0%)
	Innefor DPV	372 (84,2%)	20 (4,5%)	14 (3,2%)	36 (8,1%)	442 (100,0%)
	Totalt	994 (85,5%)	56 (4,8%)	35 (3,0%)	77 (6,6%)	1162 (100,0%)
Totalt	Utenfor DPV	1032 (71,0%)	148 (10,2%)	90 (6,2%)	183 (12,6%)	1453 (100,0%)
	Innefor DPV	1010 (73,0%)	147 (10,6%)	66 (4,8%)	161 (11,6%)	1384 (100,0%)
	Totalt	2042 (72,0%)	295 (10,4%)	156 (5,5%)	344 (12,1%)	2837 (100,0%)

*: 1-19% av omsetningen.

** : 20-49% av omsetningen.

***: Over halvparten av omsetningen.

Kilde: Oxford Research AS

Gründere som eksporterer

168 gründere har svart at de eksporterer. Det utgjør 21 prosent av de selskapene som eksporterer. Det er 14 prosent av antall gründere som har svart på undersøkelsen. 42 prosent av disse er lokalisert i distriktene. 46 prosent av de gründerne som eksporterer har en høy eksportandel, mens 33 prosent har en lav eksportandel.

Landsdelen som skiller seg ut med flest gründere med eksport er i denne undersøkelsen Vestlandet (med Rogaland). 48 (29 prosent) av gründerne med eksport er derfra. Det er også her Innovasjon Norge har jobbet med flest gründere i 2017. Så andelen er om lag som forventet. På de neste «plassene» følger Nord-Norge og i Øst-Viken (Østfold, Akershus og Oslo), 32 i hver landsdel. Det er om lag like mange med høy eksportandel i begge landsdelene. For Øst-Viken er det imidlertid slik at andel gründere med eksport, er like stor som andel gründere som har svart i prosent av alle gründere, m.a.o. på landsgjennomsnittet. For Nord-Norge er andel gründere med eksport på 19 prosent langt høyere enn det andel gründere (12 prosent) i undersøkelsen totalt sett skulle tilsi. På linje med Øst-Viken er andelen gründere med eksport ganske lik andelen gründere totalt. Vestlandet,

³⁵ Denne deskriptive analysen bør bl.a. sees i sammenheng med beskrivelsen av kundene som har benyttet de internasjonale tjenestene nærmere omtalt under post 74.

som topper statistikken, har imidlertid ikke flere gründere med eksport enn det deres andel gründere totalt sett skulle tilsi.

Oppsummert er det altså bare i Nord-Norge eksportandelen blant gründere er betydelig større enn andelen gründere i regionen skulle tilsi. I motsatt ende av skalaen finnes blant annet Trøndelag, som er vesentlig underrepresentert blant gründere med eksport. Der er 15 prosent av gründerne, men bare 10 prosent av eksport-gründerne.

Når det gjelder bransjemessig fordeling av gründerne er det en god spredning, men de eksporterende gründerne tilhører først og fremst Industri (16 prosent), IKT (21 prosent) eller Faglig, vitenskapelig og teknisk tjenesteyting (21 prosent), til sammen 58 prosent. Men blant disse tre områdene er det kun industrien som er «overrepresentert» med eksport-gründerne, sett i forhold til andel gründere totalt innen industri. IKT er om lag likt med hva man skulle forvente, mens Faglig, vitenskapelig og teknisk tjenesteyting har en langt mindre andel av gründer-eksportører enn andel gründere totalt i undersøkelsen.

Etablerte bedrifter som eksporterer

627 etablerte bedrifter har svart at de eksporterer. Det utgjør 79 prosent av de selskapene som eksporterer. Det er 37 prosent av antall etablerte bedrifter som har svart på undersøkelsen. 49 prosent er lokalisert i distriktene. 43 prosent av bedriftene som eksporterer har en høy eksportandel, mens 38 prosent har en lav eksportandel.

Når det gjelder etablerte bedrifter som rapporterer at de eksporterer i KEU, dominerer tre landsdeler statistikken, nemlig Vestlandet (158), Øst-Viken (122) og Nord-Norge (97). Landsdelene med de største andeler eksportbedrifter, er Øst-Viken (49 %), Sørlandet (43 %) og Nord-Norge (39 %).

De landsdelene med størst andel høy eksportandel er Vestlandet (27 %) og Øst-Viken (21 %) og Nord-Norge (16 %). Øst-Viken er den eneste som virkelig skiller seg ut med en høyere andel eksportbedrifter enn det andelen kunder skulle tilsi. Innlandet og Vest-Viken skiller seg ut i motsatt retning, dvs. at de har færre eksportbedrifter enn det den relative andelen av porteføljen skulle tilsi. Ellers er det bare små forskjeller.

Når det gjelder den bransjemessige spredningen på eksportbedriftene er det noe større konsentrasjon. 70 prosent av eksportbedriftene i undersøkelsen tilhører Industri (34 %), Faglig, vitenskapelig og teknisk tjenesteyting (17 %), Varehandel (trolig mange fiskedistributører og engrosselskaper med avanserte logistikksystemer) (11 %), jordbruk og fiskeri (trolig mye fisk-/oppdrett) (10 %) og IKT (8 %).

Hvilke tjenester brukes mest av de som eksporterer?

At NOREPS (Eksportbistand til nødhjelpsmarkedet) har en høy andel av eksportører, er ikke overraskende. At de som bruker internasjonal markedsrådgivning og Global Growth også ligger i teten her, er heller ikke overraskende. Alle de 15 nye bedriftsnettverkene i 2017 er internasjonalt rettet og kommer også høyt ut her.

De som har benyttet de tunge finansieringstjenestene har andeler på rundt 40 prosent kunder med eksport.

Naturlig nok er det færrest eksportører som benytter landbruksvirkemidlene. Også etablerertilskuddene og andre gründervirkemidler som mentor og IPR skårer lavt her.

Virkemidlene er i tabellen rangert etter andel «ingen eksport». Det betyr at de med lave andeler i venstre kolonne, har høye andeler kunder med eksport.

Tabell 3-14: Fordeling av antall kunder som har besvart KEU 2017 fordelt på tjenester med eksportandeler.

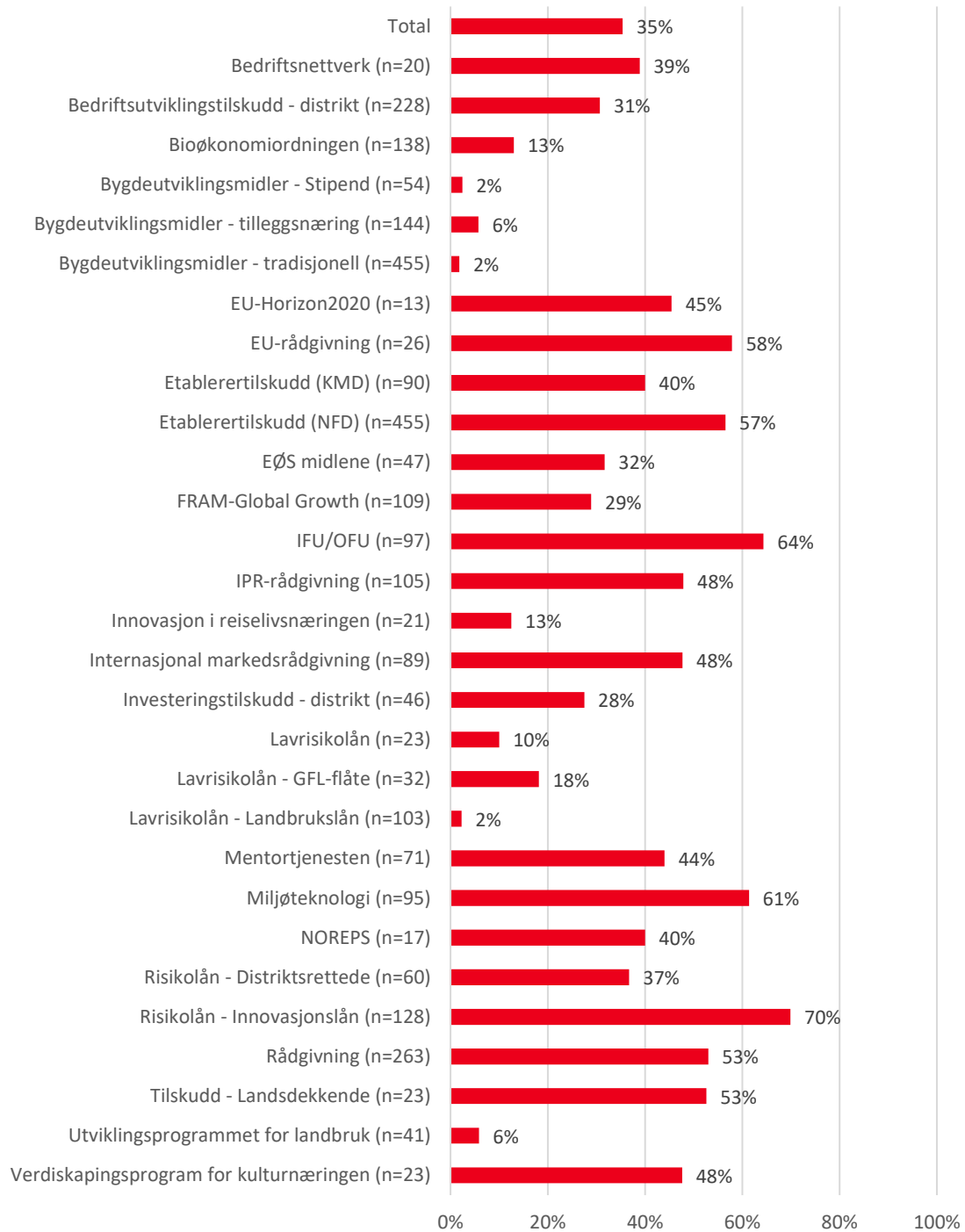
	Ingen eksport	Lav eksportandel (1 - 19 % av omsetningen)	Middels eksportandel (20 - 49 % av omsetningen)	Høy eksportandel (over halvparten av omsetningen)	Total
NOREPS	30,0%	16,7%	23,3%	30,0%	100,0%
Internasjonal markedsrådgivning	32,2%	19,8%	7,9%	40,1%	100,0%
Bedriftsnettverk	37,5%	37,5%	4,2%	20,8%	100,0%
EØS midlene	43,5%	27,4%	11,3%	17,7%	100,0%
Lavrisikolån - GFL-flåte	49,2%	3,2%	6,3%	41,3%	100,0%
Verdiskapingsprogram for kulturnæringen	53,3%	26,7%	6,7%	13,3%	100,0%
FRAM-Global Growth	55,0%	14,0%	13,0%	18,0%	100,0%
Risikolån - Innovasjonslån	59,3%	12,7%	9,3%	18,6%	100,0%
Miljøteknologi	60,0%	12,9%	7,1%	20,0%	100,0%
Tilskudd - Landsdekkende	60,0%	4,0%	8,0%	28,0%	100,0%
Risikolån - Distriktsrettede	60,3%	14,3%	6,3%	19,0%	100,0%
EU-Horizon2020	61,5%		23,1%	15,4%	100,0%
IFU/OFU	61,8%	20,6%	11,8%	5,9%	100,0%
Rådgivning	62,9%	14,3%	6,1%	16,7%	100,0%
EU-rådgivning	64,9%	8,1%	8,1%	18,9%	100,0%
Investeringsstilskudd - distrikt	64,9%	17,5%	8,8%	8,8%	100,0%
Bedriftsutviklingsstilskudd - distrikt	68,3%	15,4%	7,7%	8,7%	100,0%
Innovasjon i reiselivsnæringen	70,6%	5,9%	11,8%	11,8%	100,0%
Lavrisikolån	71,9%	9,4%	9,4%	9,4%	100,0%
IPR-rådgivning	82,5%	10,7%	4,9%	1,9%	100,0%
Bioøkonomiordningen	84,9%	5,4%	4,3%	5,4%	100,0%
Mentortjenesten	87,2%	7,7%	1,3%	3,8%	100,0%
Etablerertilskudd (KMD)	88,9%	3,2%	3,2%	4,8%	100,0%
Utviklingsprogrammet for landbruks- og reindriftsbasert vekst og verdiskaping	91,4%	5,7%		2,9%	100,0%
Bygdeutviklingsmidler - Stipend	94,1%	5,9%			100,0%
Etablerertilskudd (NFD)	94,7%	1,5%	1,5%	2,3%	100,0%
Bygdeutviklingsmidler - tilleggsnæring	95,7%	2,1%		2,1%	100,0%
Lavrisikolån - Landbrukslån	95,7%	3,2%		1,1%	100,0%
Bygdeutviklingsmidler - tradisjonell	96,2%	2,3%	0,6%	0,9%	100,0%
Gjennomsnitt	72,0%	10,4%	5,5%	12,1%	100,0%

Kilde: Oxford Research AS

Hva forventer de tjenestene vil gi av økt eksport framover?

En ting er å studere hva slags tjenester de som eksporterer i dag benytter, noe annet er å forsøke å se hvordan tjenestene virker inn på forventninger til økt eksport framover. Total andel er 35 prosent.

Figur 3-35: Andel prosjekter som i stor grad bidrar til økt eksport etter tjeneste.

Kilde: Oxford Research AS.

Det er stor variasjon mellom tjenestene med hensyn til deres bidrag til forventninger om økt eksport. Som tidligere er det tjenestene under Innovasjonsoppdraget (FoU-tilskuddene, innovasjonslån og EU-rådgivning, mv.) som har de høyeste forventede eksportbidragene. Dette stemmer med tidligere KEU.

Lav skår på FRAM/Global Growth, krever en forklaring. Dette skyldes at også de som har gjennomgått et FRAM-program rettet mot strategi og ledelsesutvikling, inngår i populasjonen for 2017. Neste år vil FRAM strategisk ledelse skilles fra Global Growth, som er et eksportprogram i vekst, i undersøkelsen.

Nytt i årets undersøkelse er at det foretatt videre analyser av de kundene som oppgir at de forventer at deres støttede utviklingsprosess vil bidra til økt eksport i stor eller svært stor grad. Disse oppfølgingsspørsmålene er besvart av 1457 kunder i årets undersøkelse, som i tabellen under.

Først ble det stilt spørsmål om hvorvidt disse kundene har eksportert tidligere eller om denne utviklingsprosessen forventes å utløse virksomhetens første eksport. Ikke uventet er det her nokså stor forskjell mellom gründere og etablerte bedrifter, som vist i tabellen under. Her fremgår det at en dobbelt så høy andel gründere forventer sin første eksport på bakgrunn av den støttede utviklingsprosessen.

Tabell 3-15: Har virksomheten eksport tidligere eller forventer man å utløse første eksport med prosjektet?

			Har virksomheten eksportert tidligere?		Total
			Ja	Nei, denne utviklingsprosessen forventes å utløse virksomhetens første eksport	
Gründer eller etablert bedrift	Etablert bedrift	Antall	459	316	775
		Andel	59,2%	40,8%	100,0%
	Gründerbedrift	Antall	116	566	682
		Andel	17,0%	83,0%	100,0%
Total	Antall	575	882	1457	
	Andel	39,5%	60,5%	100,0%	

Kilde: Oxford Research AS.

63 prosent av bedriftene utenfor virkeområdet forventer at utviklingsprosessen skal utløse virksomhetens første eksport, mot 57 prosent av bedriftene innenfor virkeområdet. Altså har gründere i sentrale strøk gjennomgående størst forventninger til første eksport.

I hvilke markeder forventer man å øke eksporten?

Videre er bedriftene spurt om hvilke geografiske markeder det forventes økt eksport til. Resultatene er vist i tabellen under. 2 av 3 setter opp nærmarkedene hvor de forventer økt eksport, dvs. Norden og EU/EØS for øvrig. Gründerne ligger over etablerte bedrifter mht. forventet eksport. Men gründere er særlig optimistiske eller ambisiøse i markeder som Nord- og Mellom- Amerika. Dette, sett på bakgrunn av hvor mange som arbeider innenfor IKT, kan være et uttrykk for et attraktivt «Silicon Valley»?

Tabell 3-16: Hvor forventer kundene økt eksport.

			I hvilke av disse markedene forventes økt eksport? (Flere svar mulig)							
			Norden	EU/EØS forevrig	Europa utenom Norden og EU/EØS	Nord- og Mellom-Amerika	Sør-Amerika	Asia	Afrika	Oseania
Gründer eller etablert bedrift	Etablert bedrift	Antall	494	500	261	260	124	282	88	89
		Andel	63,7%	64,5%	33,7%	33,5%	16,0%	36,4%	11,3%	11,5%
	Gründerbedrift	Antall	497	490	292	340	146	271	112	121
		Andel	72,9%	71,8%	42,9%	49,9%	21,4%	39,8%	16,4%	17,8%
Alle	Antall	991	990	553	600	270	553	200	210	
	Andel	68,0%	67,9%	38,0%	41,2%	18,5%	38,0%	13,7%	14,4%	

Kilde: Oxford Research AS.

Bedriftene ble også spurt om hvorvidt de sitter igjen med en opplevelse av at Innovasjon Norges tjenester har bidratt til risikoreduksjon ved etablering i nytt marked. Her svarer om lag 22 prosent i stor eller svært stor grad at så er tilfelle. Dette er kanskje litt lavt, men nivået skyldes at «alle er spurt», ikke bare de som hadde målsetting om å gå internasjonalt. Det er ingen forskjeller i disse andelene når etablerte bedrifter og gründerbedrifter sammenlignes. Det er heller ingen nevneverdige forskjeller utfra bedriftenes geografiske eller næringsmessige tilhørighet på dette spørsmålet. Spørsmål knyttet til kundenes oppfatning av barrierer de står overfor som hindrer dem å lykkes ute, ser ut til å ha fungert dårlig. I tillegg til å videreutvikle spørsmålene, må Innovasjon Norge rute disse spørsmål til de kundene der dette er relevant.

Forventede effekter av samarbeid, kompetanse, innovasjon og IPR på eksportforventninger

Tabellen under viser tydelige mønstre som tilsier at jo mer innovasjon, samarbeid eller kompetanse den støttede utviklingsprosessen medfører for bedriften, jo høyere forventninger har den til økt eksport. Det samme gjelder for antall beskyttelsesmekanismer som er benyttet for å ivareta IPR. Disse forskjellene er observert gjennom lengre tid i kundeeffektundersøkelsene.

Tabell 3-17: I hvilken grad har eller vil utviklingsprosessen føre til samarbeid, kompetanse, innovasjon og IPR?

Økt eksport (I hvilken grad har eller vil utviklingsprosessen føre til følgende for virksomheten?)		Antall bidrag til samarbeid	Antall bidrag til kompetanse	Antall bidrag til innovasjon	Totalt antall benyttede mekanismer for å beskytte IPR
Liten grad	Mean	3,66	3,28	3,27	0,84
	N	1142	1142	1142	1142
Noen grad	Mean	4,76	5,48	5,11	2,39
	N	395	395	395	395
Stor grad	Mean	5,39	7,75	7,55	3,54
	N	843	843	843	843
Total	Mean	4,45	5,23	5,09	2,05
	N	2379	2379	2379	2379

Kilde: Oxford Research AS.

Tilbakemeldinger fra kundene

92 prosent av de 1.461 kundene har svart ja på spørsmålet om de vil benytte Innovasjon Norges dersom de skulle forsøke seg internasjonalt i fremtiden. Det må det vurderes som meget bra. Og det er verdt å merke seg at det ikke er noen forskjeller mellom gründere og etablerte bedrifter, ei heller mellom bedrifter innenfor eller utenfor det distriktspolitiske virkeområdet i dette spørsmålet, alle er enige om at de vil benytte Innovasjon Norges tjenester igjen i fremtidige internasjonaliseringstiltak.

Tabell 3-18: Vil du benytte Innovasjon Norge om du skulle forsøke deg internasjonalt i fremtiden?

Tror du at du vil benytte Innovasjon Norges tjenester om du skulle forsøke deg internasjonalt i fremtiden?		
	Antall	Andel
Ja	1343	91,9
Nei	18	1,2
Vet ikke	100	6,9
Total	1461	100,0

Kilde: Oxford Research AS.

De fleste av Innovasjon Norges kundene er godt fornøyde og gir ros til det arbeidet som gjøres. Kundene savner ikke så mye, og svar på spørsmålet med svar i fritekst i KEU 2017; «Hva savner du i Innovasjon Norges tjenestetilbud i forbindelse med din internasjonaliseringstiltak?» oppsummeres nedenfor

- *En personlig og tett oppfølging* ønskes det mer av. Det innebærer ikke en digital, men direkte og tett oppfølging gjerne over tid. Kunderådgiverne bør ha rom for å være proaktive – ta initiativ til å ta kontakt - og spørre «hvordan går det»?
- Kompetansen kunderådgiverne har, bør være *mer dybdekunnskap om det aktuelle markedet*, det må være mer «felthjelp» i det markedet man er i. Det savnes altså mer spisskompetanse på markedet, markedsavklaring, bransjer, markedstrender, teknologisk status, aktuelle distribusjonspartnere og kunnskap om potensielle samarbeidspartnere. Kunnskap om og eksponering mot internasjonale investeringsnettverk savnes også.
- Mer kompetanse om lover og regler, toll og moms, VAT, avgifter, logistikk og antikorrupsjon, hvordan fylle ut skjema etc. etterspørres, herunder også hjelp til å inngå samarbeidskontrakter utenlands, etterspørres. Mye av dette leveres i dag av Eksportsenteret og bør trolig markedsføres bedre.
- Kurs om internasjonalisering, markedsutvikling og kommersialisering samt lover og regler i ulike land blir etterlyst. Noen savner en forbedret engelsk web-side.
- Prisen på rådgivingstjenestene utenlands; Rådgivingshjelpen utenlands burde vært gratis, alternativt billigere. Det bør kunne støttes produksjon av markedsrapporter opp til 100 000 kroner.

Blant de 18 i tabellen over som har svart at de ikke ville benytte Innovasjon Norge i framtiden skriver fem at det var fordi eksport ikke var ansett som relevant for dem, mens åtte var misfornøyd med Innovasjon Norge.

Økt eksport

Gründerne er mer ambisiøse og har større forventninger til prosjektets effekter på eksport enn de mer etablerte bedriftene. Gründere opplever trolig at de har mer å lære enn de etablerte. Langt flere av de etablerte eksporterer jo allerede.

Tabell 3-19: I hvilken grad har eller vil utviklingsprosessen føre til økt eksport?

			Økt eksport			Total
			Liten grad	Noen grad	Stor grad	
Gründer eller etablert bedrift	Etablert bedrift	Antall	782	234	410	1426
		Andel	54,8%	16,4%	28,8%	100,0%
	Gründerbedrift	Antall	353	160	431	944
		Andel	37,4%	16,9%	45,7%	100,0%
Total	Antall	1135	394	841	2370	
	Andel	47,9%	16,6%	35,5%	100,0%	

Kilde: Oxford Research AS.

Også utenlandsk eierskap synes å bety noe for forventningene til økt eksport. Trolig skyldes dette at de som har helt eller delvis utenlandsk eierskap er mer internasjonalt orientert allerede i utgangspunktet. Det er imidlertid uansett en interessant observasjon. Bare det å ha eksterne investorer inne på eiersiden, uavhengig av om det er norske eller utenlandske, har betydning for forventet eksport viser en annen sammenstilling av disse.

Tabell 3-20: I hvilken grad har eller vil utviklingsprosessen føre til økt eksport?

			Økt eksport			Total
			Liten grad	Noen grad	Stor grad	
Virksomhetens eierskap	Selskapet er 100 prosent norsk eid	Antall	991	306	654	1951
		Andel	50,8%	15,7%	33,5%	100,0%
	Selskapet er ikke 100 prosent norsk eid	Antall	68	61	152	281
		Andel	24,2%	21,7%	54,1%	100,0%
Total	Antall	1059	367	806	2232	
	Andel	47,4%	16,4%	36,1%	100,0%	

Kilde: Oxford Research AS.

Selskapene som tror utviklingsprosessen/-prosjektet vil føre til introduksjon til nye geografiske markeder eller endret markedsføring har langt høyere forventninger til økt eksport.

Tabell 3-21: I hvilken grad har eller vil utviklingsprosessen føre til økt eksport?

			Økt eksport			Total
			Liten grad	Noen grad	Stor grad	
Har eller vil utviklingsprosessen føre til introduksjon på nye geografiske markeder eller endret markedsføring?	Ja	Antall	392	291	730	1413
		Andel	27,7%	20,6%	51,7%	100,0%
	Nei	Antall	571	58	55	684
		Andel	83,5%	8,5%	8,0%	100,0%
Total	Antall	963	349	785	2097	
	Andel	45,9%	16,6%	37,4%	100,0%	

Kilde: Oxford Research AS.

Analysen gir nye innsikter

Den deskriptive analysen gir oss mer innsikt i hva slags type eksportbedrifter og -gründere som benytter Innovasjon Norges tjenester. Et funn er at etablert næringsliv avviker en del fra tilsvarende tall for gründerne. Summert er andelen varebearbeidende industri større og andelen IKT mindre for de etablerte bedriftene sammenliknet med gründerne. Blant de etablerte bedriftene som

eksporterer er 34 prosent industri. Tilsvarende for gründer er 16 prosent. Blant de etablerte bedriftene er andelen innenfor IKT åtte prosent. Tilsvarende for gründere er 21 prosent.

Andel eksportbedrifter som har svart på undersøkelsen er dobbelt så høy for etablerte bedrifter som for gründere. Men om det er lavt eller høyt med 14 prosent eksportbedrifter blant gründerne, er ikke gitt. Blant de som svarer videre på eksportspørsmålene spesielt, er andelen høyere, hele 17 prosent.

Disse forskjellene bygger opp under at det kan være fornuftig å jobbe litt ulikt med målgruppene våre. Det trengs muligens en litt annen kompetanse og andre nettverk når Innovasjon Norge skal gi ekstra verdi til målgruppene gjennom kundedialog og oppfølging, rådgivnings- og kompetansetjenester, siden utgangspunktet er så forskjellig.

Det er en like stor andel eksportbedrifter i distriktene som i sentrale strøk.

Når det gjelder forventninger til effekter av utviklingsprosessen på eksport, er det en rekke spennende resultater. Tjenestene under Innovasjonsoppdraget ser ut til å bidra mest til positive forventninger om økt eksport. Innovasjonslånene utmerker seg blant disse med hele 70 prosent som i stor grad bidrar til økt eksport. FoU-kontrakter og Miljøteknologiordningen kommer deretter. Det kommer kanskje litt overraskende på enkelte at finansielle innovasjonsrettede virkemidler kan gi høyere forventninger om økt eksport enn rådgivningstjenestene. Vekst krever investeringer. Internasjonal vekst er ekstra dyrt. Derfor er det ofte ikke nok med kompetanse- og rådgivningstjenester alene. Det er her ekstra viktig at Innovasjon Norge stiller med «kompetent kapital», dvs. risikofinansiering i kombinasjon med rådgivning og nettverk/partnere. I sum gir dette den risikoavlastningen som trengs. EU-rådgivning og annen rådgivning gir relativt høye forventninger til økt eksport de også.

Forventninger til økt eksport er preget av tydelige mønstre som tilsier at jo mer (f.eks. innovasjon, samarbeid eller kompetanse) den støttede utviklingsprosessen medfører for bedriften, jo høyere forventninger til økt eksport. Det er også tydelige forskjeller mellom gründere (som i høyere grad har slike forventninger) og etablerte bedrifter, geografiske forskjeller (jo mer sentralt plassert bedriftene er i landet, jo høyere forventninger) samt næringsmessige forskjeller (jo mer kompetanseintensive næringer, jo høyere forventninger).

Både utenlandsk eierskap og eksterne investorer, ser ut til å ha en positiv innvirkning på forventet eksport. Til sammen gir dette klare indikasjoner på at eierskap har betydning for eksport. Undersøkelsene viser også at utviklingsprosesser som støtter markedsmessig innovasjon ser ut vil å påvirke forventningene positivt.

Til slutt er det godt å kunne slå fast at hele 92 prosent av de 1.461 kundene har svart ja på spørsmålet om de vil benytte Innovasjon Norge dersom de skulle forsøke seg internasjonalt i fremtiden. Det må sies å være et meget godt resultat! Og blant de som svarte nei, var det bare åtte som var genuint misfornøyde med den opplevelsen de hadde hatt sett til fitekstkommentarene.

SSB har påvist næringsvise forskjeller i effekter

For første gang har SSB gjort effektanalyser fordelt på bransjer etter en næringsinndeling som i stor utstrekning er dekkende for store deler av kundemassen til Innovasjon Norge. Som ledd i en utvidet

rapportering på vekst i årets årsrapport, studeres forskjeller i estimatene for de ønskede effektindikatorerne på tvers av bransjetilhørighet. IKT topper statistikken når det gjelder vekst i salgsinntekter, tett fulgt av Fiskeri/oppdrett og fiskeindustrien. Bak disse er det Industri (ekskl. fiskeindustri) og bergverk, faglig og forretningsmessig tjenesteyting som følger 3-4 prosentpoeng bak. Bak disse igjen er det reiseliv og annen privat og offentlig tjenesteyting som har en mervekst på rundt 10 prosentpoeng mer enn kontrollbedriftene. Estimatenes for de to siste bransjeinndelingene, jordbruk/skogbruk og eiendomsdrift er ikke signifikante og grunner seg antakeligvis i regnskapsmessige forhold som gjør at man ikke får utslag i de indikatorerne som ligger våre mål nærmest.

Det er veldig få kunder med næringsklassifisering jordbruk/skogbruk med i analysene fordi de ofte er personlige selskaper uten regnskapsplikt til Brønnøysund. Når det gjelder verdiskaping er det signifikante estimater kun innenfor industri/bergverk, IKT og forretningsmessig og faglig tjenesteyting. Estimatenes for verdiskaping innenfor reiseliv og fiskeri er imidlertid ikke langt unna signifikante verdier. Når det gjelder produktivitet er det kun innenfor de kunnskapsintensive tjenestesektorene IKT og faglig og forretningsmessig tjenesteyting som viser signifikante estimater. Estimatenes for industri er ikke langt unna å være signifikant, men det er imidlertid langt unna for de fire andre bransjene.

Antall ansatte er sterkt korrelert med verdiskapingen, men det er faktisk noen forskjeller i signifikans. For de første er det signifikante estimater i de tre næringsinndelingene der verdiskapingen er signifikant. Men i tillegg er det signifikante estimater knyttet til fiskeri/oppdrett og fiskeindustrien, annen privat og offentlig tjenesteyting, samt reiseliv og opplevelser. Det høyeste estimatet finner vi i reiseliv og opplevelser, dernest faglig og forretningsmessig tjenesteyting, med industrien på tredje plass.

Er dette en analyse som skal lede til en mer sektororientert politikk fordi effektene varierer systematisk? Innovasjon Norge mener ikke det, som nevnt over, skal det ikke legges for mye vekt på tallene for jordbruk og skogbruk. Den betydelige ekstrainsatsen Innovasjon Norge gjør på landbruk dekkes ikke av disse analysene. Også tallene for reiseliv er mangelfulle, fordi destinasjonsselskapene ofte opererer non-profit. De samordner kampanjer for sine eiere, som er reiselivsbedriftene. Og disse fremkommer ikke i våre databaser. Men til tross for disse to unntakene så dokumenterer estimatene og antallet observasjoner at Innovasjon Norge ikke bare jobber med industri, men også er vel så tungt representert innen IKT og kunnskapsintensiv forretningsmessig tjenesteyting. Dette har vært en ønsket dreining siden 1990-tallet. Og at dette ser ut til å ha vært en riktig dreining siden effektene synes å være om lag like positive her som i industrien. Når det gjelder annen privat og offentlig tjenesteyting er estimatene både litt svakere og ikke-signifikante når det gjelder verdiskaping og produktivitet. Det kan være noe å følge opp med en dybdeanalyse, siden det er et betydelig antall kunder her. Hvilke selskaper er dette og hvilke tjenester benytter de?

Tabell 3-22: Bransjevis mervekst hos Innovasjon Norge-kunder sammenliknet med et kontrollutvalg.

Effektestimater på bransjer	Jordbruk/skogbruk	Fiskeri/oppdrett og fiskeindustri	Industri og bergverk (unntatt fiskeindustri)	IKT	Faglig og forretningsmessig tjenesteyting	Annen privat og offentlig tjenesteyting	Reiseliv og opplevelser	Eiendomsdrift
Salgsinntekter	11,2	15,6 ***	13,2 ***	16,1 ***	12,2 ***	9,3 ***	10,9 ***	8,6
Verdiskaping	-8,3	4,8	8,1 ***	6,4 ***	7,4 ***	2,6	5,7	3,6
Produktivitet	-1,1	1,1	1,7	2,5 *	1,9 *	-1,1	2,0	4,2
Antall ansatte	-0,9	5,4 **	6,3 ***	4,5 ***	7,1 ***	4,8 ***	8,1 ***	-0,4
Til sammen 9019 IN-foretak er med i SSBs bransjevis analyse (ny 2017)	N=102	N=790	N=1520	N=1231	N=2145	N=1817	N=693	N=721

***: 99% signifikant ** : 95% signifikant * : 90% signifikant

3.8.6 Rapportering på avvik knyttet til planlagte aktiviteter og mål for 2017

Innovasjon Norges endringer i kontorstruktur utenlands har som planlagt medført noe lavere omfang av rådgivningsaktiviteter som følge av gjennomførte bemanningsendringer.

I 2017 var det et mål å posisjonere Innovasjon Norge som er enda tydeligere samarbeidspartner for eksportører og bedrifter med høye internasjonale vekstambisjoner. Selv om det er satt en tydelig retning som er fulgt opp med tiltak i 2017, krever det lenger tid enn ett år å oppnå en slik posisjon. Mål og tiltak fortsetter derfor med full styrke også i 2018.

3.8.7 Mål og ambisjoner for 2018

I 2018 vil Innovasjon Norge videreføre arbeidet inn mot selskapets delmål flere vekstkraftige bedrifter ved å prioritere:

1. Økt tilgang på risikokapital
 - Vi vil søke å videreføre selskapets samlede tilbud av risikolån på samme høye nivå i 2018 gjennom å trekke på avtalen med EIF, herunder øke tilgang på oppstartlån til gründere fra 100 til 150 mill. kroner og Horisont 2020. En økning i støtten til FoU baserte prosjekter vil også være en del av dette.
 - Vi vil bidra til stadig større volum av risikokapital til mer etablerte vekstselskaper som trenger arbeidskapital for å vokse, gjennom Vekstgarantiordningen for banklån.
2. Økt eksport
 - Vi vil øke omfanget av våre internasjonaliseringstjenester gjennom å videreføre den strategiske vridningen fra en-til-en tjenester til en-til-flere tjenester. Dermed vil flere kvalifiserte kunder få tilgang til våre viktigste eksporttjenester
 - Vi skal lansere et digitalt utstillingsvindu for eksport av norske bærekraftige løsninger
 - Vi styrke vår Invest in Norway aktiviteter med konkrete forventninger om å tiltrekke internasjonale aktører til Norge
3. Skalere offentlig – privat innovasjonspartnerskap:
 - Gjøre Norge til et foregangsland for offentlig-privat innovasjon
 - Bygge kompetanse og ny arbeidsform om offentlig-privat innovasjonspartnerskap i regionene

Dette er i tråd med Innovasjon Norges foreslåtte strategiske satsinger for statsbudsjettet 2019.

3.9 Delmål 3 – flere innovative næringsmiljøer

3.9.1 Oppsummering 2017

Klynger og nettverk spiller en viktig rolle i den omstillingen norsk næringsliv er godt i gang med. Strategisk samarbeid knyttet til omstilling, nye markeder og nye forretningsmodeller er mer etterspurt enn noen gang. I et samfunn med mange småbedrifter og få store lokomotiver, må bedrifter samarbeide, både for å lykkes internasjonalt, for å innovere og for å kunne ha troverdig og langsiktig dialog og samarbeid med forsknings og kompetansemiljøer.

Med en ramme på 209 millioner støttes over 100 klynger og nettverk innenfor delmål 3 (NFD og KMD), og bidrar til samarbeidsaktiviteter for over 3.000 bedrifter over hele landet og innenfor en rekke bransjer og sektorer. Innovasjon Norge tilbyr to tjenester finansiert av NFD som har som sitt viktigste formål å realisere målet om flere innovative næringsmiljøer:

- *Norwegian Innovation Clusters (KMD/NFD)*: Skal utløse og forsterke samarbeidsbaserte utviklingsaktiviteter i klynger, for å øke klyngenes dynamikk og attraktivitet og den enkelte bedrifts innovasjonsevne og konkurransekraft.
- *Bedriftsnettverk (KMD/NFD/LMD)*: Skal bidra til at flere små og mellomstore bedrifter etablerer forpliktende, strategisk, markedsrettet og kommersielt samarbeid med andre bedrifter. Målet er å styrke bedriftenes ressursgrunnlag, innovasjons- og omstillingsevne og konkurransekraft som igjen skal føre til vekst og økt verdiskaping.

Dette er svært kostnadseffektive virkemidler som når mange bedrifter, oppstartselskaper og kompetansemiljøer. Evalueringen av klyngeprogrammet³⁶ som ble offentliggjort i begynnelsen av 2018, viser at klyngene bidrar til vekst og omstilling. Bedriftene i klyngene vokser mer og jobber mer systematisk med forskning og innovasjon enn tilsvarende bedrifter utenfor. Faktisk er investeringen i klyngeprogrammet nedbetalt allerede etter 2-3 år!

Omstilling og fornyelse har preget delmål 3 på forskjellig måte i 2017. Nye bedriftsnettverksprosjekter er alle internasjonalt rettet med fokus på utvikling av nye markedsmuligheter. Kriteriene for å bli nye klynger ble også lagt om slik at søkerne måtte tydelig vise høye ambisjoner for klyngen og evne til å koble kunnskap fra flere fagfelt og sektorer. Omstilling og fornyelse preger alle de 5 nye Arena-prosjektene og de to nye NCE-prosjektene. Dessuten har økte midler fra NFD gått til eksperimentering på nye områder i klyngeprogrammet.

Bl.a. hadde Innovasjon Norge i 2017 den første utlysningen av tjenesten «Omstillingsmotor» Omstillingsmotoren er en satsing i klyngeprogrammet som skal få bedrifter over hele landet til raskere å fornye og omstille produkter, løsninger, tjenester, produksjonsmetoder og forretningsmodeller, ved at veletablerte klynger deler sin kompetanse utenfor sitt eget klyngemiljø. Gründerskap og helsesatsing er andre områder klyngeprogrammet har jobbet med.

Etterspørsel etter delmål 3 virkemidler er veldig stor, og nåløyet er trangt for å komme med i de nasjonale programmene. Men metodikk med samhandling mellom bedrifter og andre aktører er noe som kan benyttes av næringsmiljøer i alle faser. Den kompetansen som er bygget opp kan spres med

³⁶ «[Evaluation of Norwegian Innovation Clusters](#)», Samfunnsøkonomisk Analyse og Technopolis Ltd. (2017)

nye samarbeidskonstellasjoner og skape mange nye både bedrift- og klyngeprosjekter. På den måten vil delmål 3 ha en større «impact» enn bare for de som støttes av de nasjonale programmene. Styrking av det regionale apparatet hos de tre eierne bidrar godt til å spre denne kompetansen og utvikle nye miljøer, og utvikler prosjekter som ikke når opp i den nasjonale konkurransen.

Klyngeprogrammet ble evaluert 2017. Evalueringen viser at programmet leverer etter hensikten og at klyngebedriftene viser høyere verdiskaping, høyere omsetning og høyere vekst i antall ansatte enn sammenlignbare bedrifter utenfor klyngene. Denne effekten måles klart de første tre årene. Selv om den forskjellen ikke øker de neste årene, har allikevel klyngebedriftene fått et løft som de tar med seg videre. Økt verdiskaping er av en slik størrelse at investeringen fra klyngeprogrammet er nedbetalt etter 2-3 år.

Evalueringen av Bedriftsnettverk som ferdigstilles ved utgangen av april 2018, viser at Innovasjon Norges totale engasjement innen bedriftsnettverk er relativt stort. I evalueringsperioden har over 1.000 bedriftsnettverksprosjekter blitt støttet i ulike faser. Om lag en tredjedel av disse, i alt 341 bedriftsnettverk, er hovedprosjekter som går over flere år. Hovedprosjektene har i gjennomsnitt ca. ti deltaker bedrifter, til sammen har man nådd ca. 3.400 bedrifter.

Hovedtrekkene for klynger og nettverk kan oppsummeres slik:

- Evalueringer viser at programmene fungerer som forutsatt og bidrar til innovasjon og verdiskaping i bedriftene. For relativt få midler oppnås store effekter i mange bedrifter (ca. 3000 i 2017)
- Deltakelse både i klynger og bedriftsnettverk gir bedriftene mange nye samarbeidspartnere, som igjen gir grunnlag for økt innovasjonssamarbeid, kunnskapssamarbeid og felles internasjonaliseringsinitiativ.
- Både klynger og bedriftsnettverk er internasjonalt orientert, og økt fokus på muligheter i EU gir nye prosjekter og resultater.

En god evaluering betyr ikke at programmene ikke skal utvikle seg. Norsk næringsliv møter nye utfordringer og stadig nye klynger og nettverk oppstår på helt nye områder. For å være best rustet, har klyngeprogrammet allerede igangsatt et utviklingsprosjekt basert på evalueringens resultater og innspill fra omverden. Resultatet av dette forventes ferdigstilt i 2018. Tilsvarende vil bedriftsnettverk vurdere endringer. Muligheter for å se disse tjenester mer i sammenheng er også en målsetting.

Klyngeprogrammet Norwegian Innovation Clusters er finansiert av NFD (post 71) og KMD (post 74). *Bedriftsnettverk* er finansiert av NFD (post 71), KMD (post 74) og LMD (post 50). Disse tjenestenes regional- og distriktpolitiske nedslagsfelt og effekter er nærmere omtalt i delmål 3 - rapporten til KMD. Bedriftsnettverk er videre omtalt i delmål 3-rapporten til LMD. *Regional omstilling* er finansiert av KMD (post 65) og *Kompetanseutvikling i regionale næringsmiljøer* har ingen egen finansiering i 2017. Tjenestene er kun omtalt under rapporten til KMD.

I tillegg til disse tjenestene bidrar også følgende tjenester til å realisere delmål 3:

- Innovasjonsrammen (NFD post 50) – omtales også under Klyngeprogrammet
- Invest in Norway (NFD post 74)
- Internasjonale fagmesser (NFD post 74)
- EU Horisont 2020 (NFD post 74)
- Global Growth (NFD post 74)

3.9.2 Mål for 2017

Formål med klynge og nettverksaktiviteter er å forsterke samarbeidsbaserte utviklingsaktiviteter slik at det bidrar til økt innovasjonsevne og konkurransekraft. Økt vekst og verdiskaping for bedriftene er hovedmål, men også samspillseffekter mellom aktører, omstilling og ringvirkningseffekter er viktig. Også i 2017 var det en stor etterspørsel etter de tjenestene som bidrar til et målrettet samarbeid om innovasjon, kompetanseutvikling og internasjonalisering.

Klyngeprogrammet

Innovasjon Norge har i 2017 hatt som mål at klyngene skulle bidra til omstilling og fornyelse av Norsk næringsliv, og vektlagt dette i kriteriesett og utvelgelse av nye klynger. Målet har vært å holde nivået på antall klynger stabilt, ved å ta inn nye klynger der andre klynger er ferdig med sin periode. Det er valgt å ikke ta inn nye GCE klynger.

For å levere et godt klyngeprogram, har Innovasjon Norge i 2017 hatt som mål å ta tak i følgende:

- Evaluere programmet som grunnlag for videreutvikling
- Forsterke internasjonaliseringsarbeidet i klyngene, inklusive muligheter for EU finansiering
- Utvikle metodikk for Gründerskap i klyngene
- Teste ut spredning av kompetanse fra veletablerte klynger til SMB'er over hele landet på fundamentale områder for fornyelse om omstilling (omstillingsmotor)
- Øke bærekrafts kompetanse i klyngene
- Forsterke kompetansetiltak for klyngene på viktige områder
- Effektivisere drift av klyngene gjennom digitalisering

Bedriftsnettverk

Overordnet mål for tjenesten er å styrke bedriftenes innovasjons- og omstillingsevne og konkurransekraft som igjen skal bidra til vekst og økt verdiskaping.

Målene for 2017 var som følger

- ta inn ca. 20 nye prosjekter til erstatning for prosjekter som ville gå ut i løpet av året.
- holde aktivitetsnivået og antall prosjekter i porteføljen på et stabilt nivå på ca. 70 prosjekter.
- øke antallet internasjonale og omstillingsrelaterte prosjekter
- ha en god spredning av prosjektene på regioner og næringer.

Det ble lagt til grunn at de to faste utlysningene skulle gjennomføres i 2017 og at prioriterte områder skulle være; utvikling av nye forretningsområder og markedsmuligheter i utlandet og i Norge.

3.9.3 Hovedaktiviteter 2017

Med utgangspunkt i målene ovenfor har tjenestene innenfor delmål 3 gjennomført følgende aktiviteter:

Klyngeprogrammet

Programmet har i 2017 blitt gjennomført med en økonomisk ramme på om lag 190 mill. kroner til klyngeutviklingsprosjekter. Midlene kanaliseres til fire hovedaktiviteter: 1) Utvikling og drift av klyngen; 2) Innovasjonssamarbeid; 3) Kunnskapskoplinger; 4) Klynge-til-klynge-samarbeid. Dessuten har midlene blitt brukt til eksperimentering på nye områder av klyngeprogrammet (omstillingsmotor, gründersatsing, helsesatsing) samt at drift av programmet inngår i denne rammen også.

Klyngeprogrammet har i 2017 vært engasjert i 32 klyngeprosjekter: 18 Arena-prosjekter, 11 NCE-prosjekter og tre GCE-prosjekter. Fem av Arena-prosjektene ble avsluttet i 2017: Arktisk maritim

klynge, i4plastica, Arktisk vedlikehold, Arena Heidner og Mineralklynge Norge. To Arena-klynger får status som NCE fra 01.01.2018: Subsea Valley og iKuben. NCE Aquaculture, Oslo Cancer Cluster og NCE Culinology nådde ti års grensen for basisfinansiering, og har derfor gått ut av programmet. Det er ingen endringer i GCE porteføljen.

Ved inngangen til 2018 finansierer programmet 29 klyngeprosjekter, men tilbyr kompetansetjenester til mange av klyngene som fortsetter etter at den nasjonale programfinansiering har opphørt.

Programmets utlysning foregår i to faser, og resulterte i 2017 i 48 skisser til nye klyngeprosjekter. Etter tilbakemeldinger fra programledelsen i Innovasjon Norge ble 28 prosjektinitiativ videreutviklet til prosjektsøknader. Den store responsen på programmets utlysning indikerer at klyngeprogrammet anses som et godt tilbud til klynger med ambisjoner om å forsterke sin verdiskaping og attraktivitet.

Med bakgrunn i programmets krav og kriterier og økonomiske ramme ble fem nye Arena og to nye NCE klyngeprosjekter godkjent. I tillegg ble to igangværende Arena-prosjekter forlenget for ytterligere to år. Tabellen under gir en oversikt over skisser, prosjektsøknader og godkjente prosjekter i 2017:

Tabell 3-23: Oversikt over skisser, prosjektsøknader og godkjente klyngeprosjekter.

	Skisser	Prosjekt-søknader	Godkjente klyngeprosjekter
Arena -nye	38	17	Finance Innovation Arena Oslo – The Smart Event City ACT – Arctic Cluster Team Arena Smart City Tequity Cluster
Arena - forlengede		3	Norwegian Fashion Hub Norwegian Smart Care Cluster
NCE	10	8	NCE Ikuben – Rapid transformation NCE Energy Technology
Sum	48 nye	25 nye (3 forlengede)	7 nye (2 forlengede)

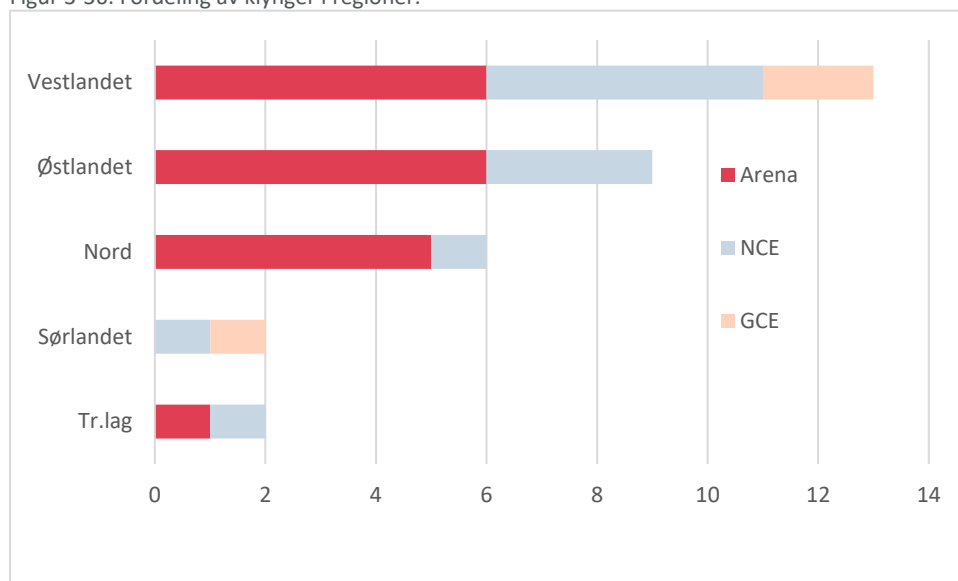
Utlysningen 2017 ble endret noe i sin innretning ved å stille tydelige krav til klyngenes bidrag til omstilling og fornyelse av norsk næringsliv. Programmet prioriterte dermed klyngeprosjekter med klare målsettinger med å skape radikale innovasjoner noe høyere enn før for eksempel ved å krysskoble aktører fra ulike fagområder og sektorer. Programmet inviterte klyngeinitiativ som ønsker å fornye etablerte bransjer, men også klyngeinitiativ som ønsker å etablere eller videreutvikle seg innenfor helt nye næringer.

Det er spennende prosjekter som er blitt NCE eller kommet inn som nye Arena. NCE iKuben har tatt en nasjonal posisjon innenfor industriell digitalisering og innovasjonsprosesser. NCE Energy Technology skal bidra til omstilling og utnyttelse av kompetanse fra oljeindustri over til andre energiløsninger. Finance Innovation er Norges første fintech-klynge. Arena Oslo jobber med løsninger for å sikre økt innovasjon i, økt eksport av og økt samarbeid mellom reiseliv og kreative næring i Oslo. ACT skal være en spydspiss i bærekraftig omstilling av Norge, gjennom økt innovasjonsevne og konkurransekraft i prosessindustrien. Arena Smart City fra Stavanger ønsker å ta en nordisk posisjon og utvikle Smart City konsepter og Tequity Cluster³⁷ i Trondheim er et noe annerledes klyngeprosjekt med ambisjon om å bli et ledende økosystem for kommersialisering av teknologi.

³⁷ Klyngen er en litt annerledes klynge, og navnet er ikke selvforklarende. Målsettingen er å drive aktivt eierskap og videreutvikling av økosystemet for kommersialisering. Klyngen skal bidra til større volum og høyere kvalitet i dealflow,

Klyngeprosjektene har en god fordeling på landsdeler men med hovedvekt på Vestlandet og Østlandet (se figur under). Det er en konsentrasjon av NCE- og GCE- klynger i sentrale områder i de respektive landsdelene. Dette er naturlig ut fra hvor de tyngste klyngekonsentrasjonene er lokalisert. Arena er et tilbud også til mindre klyngedannelser og til klynger med i hovedsak en regional posisjon. Innenfor Arena er en vesentlig større andel av klyngene forankret innenfor det distriktspolitiske virkeområdet. (Se nærmere omtale i delmål 3-rapporten til KMD). Vi ser imidlertid en tendens til at en større andel av nye klynger i programmet er lokalisert i sentrale strøk i regionene. Samtidig har programevalueringen vist at det er betydelig ringvirkningseffekter, men at dette varierer fra prosjekt til prosjekt. Vi vet også at klyngene har en viktig regional betydning, og at det ikke er unaturlig at utgangspunkt er fra sentral strøk hvor flertall av bedriftene er.

Figur 3-36: Fordeling av klynger i regioner.

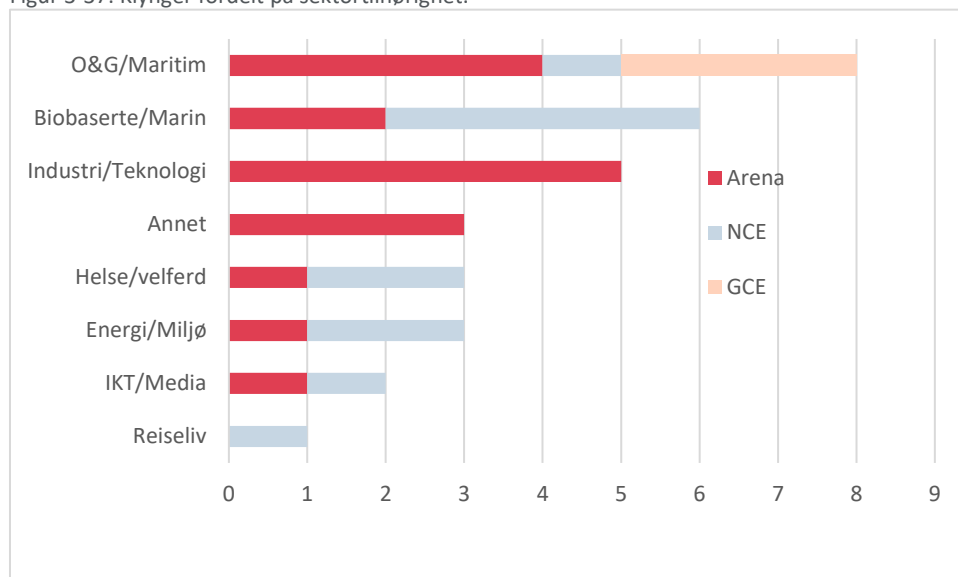

Figuren under prøver å illustrere klyngenes sektortilhørighet. De fleste klyngene i programmet er fremdeles innenfor tunge og veletablerte næringer, som olje & gass, maritim, industri og sjømat. Men klyngeprogrammets målsetting om å bidra til omstilling av Norsk næringsliv gir en gradvis dreining mot annen sektortilhørighet. Siden porteføljen består både av Arena prosjekt som går ut av programmet etter relativ kort tid, mens NCE/GCE porteføljen er stabil over tid, er det ikke klare porteføljeendringer over tid.

Samtidig er det vanskelig å definere hvilken sektor som er riktig å plassere klyngeprosjektene i. Flere og flere klynger retter sitt arbeid mot omstilling, nye teknologier og krysskoblinger som betyr at sektorbegrepet blir utfordret. Eksempler på dette er de nye NCE klyngene, hvor den typiske olje og gassklyngen Subsea Valley, nå retter sin aktivitet mot omstilling til nye energiformer. NCE iKuben med overvekt av bedrifter som leverer til maritim sektor, fokuserer nå på industriell digitalisering og innovasjonsmetodikk. Vi har mange flere eksempler, samtidig som det dukker opp flere nye klynger som etterhvert må plasseres i kategorien «Annet» (Fintech, Smart City, Tequity).

koinvesteringer og økt tilgang til risikokapital. Klyngen skal utvikle kompetanse og verktøy for kommersialisering og styrke adgang til markeder. Trondheimsregionen har et helhetlig økosystem for kommersialisering og er ledende på kommersialisering av teknologi gjennom aktivt eierskap.

Figur 3-37: Klynger fordelt på sektortilhørighet.

Evaluering av klyngeprogrammet

I løpet av 2017 gjennomført en evaluering av Norwegian Innovation Clusters programmet, samt fire NCE prosjekter og tre Arena prosjekter som ble avsluttet i 2016. Enkelt sagt bekrefter evalueringen at klyngeprogrammet er vellykket, og vi vil gå inn på evalueringen i vurdering av resultater og effekter senere i rapporteringen.

Resultatene fra evalueringen er nå på plass. Med utgangspunkt i evalueringen har innovasjon Norge sammen med Siva og Forskningsrådet startet et utviklingsarbeid for at programmet best skal møte de behov klyngen og bedriftene der har framover. Det arbeides med målgrupper, tilbud og hvordan klyngeprogrammets tjenester kan ses i sammenheng med andre virkemidler.

Omstillingsmotor

I 2017 hadde Innovasjon Norge den første utlysningen av tjenesten «Omstillingsmotor» Omstillingsmotoren er en satsing i klyngeprogrammet som skal få bedrifter over hele landet til raskere å fornye og omstille produkter, løsninger, tjenester, produksjonsmetoder og forretningsmodeller, ved at veletablerte klynger deler sin kompetanse utenfor sitt eget klyngemiljø.

For kontraktperioden november 2017 – desember 2018 skal Omstillingsmotoren dimensjoneres med en samlet kapasitet for kompetanseløft i 220 små og mellomstore bedrifter på områder som er fundamentale for fornyelse og omstilling. Målet er å bidra til å øke produktiviteten, forbedre eksisterende produkter og tjenester, og å utvikle helt nye løsninger og forretningsmodeller

Etter en grundig vurdering valgte Innovasjon Norge ut to miljøer som skal gå inn i ordningen: Det ene er NCE Raufoss ved SINTEF Raufoss Manufacturing AS, i samarbeid med GCE Subsea, Årdal Utvikling, Sunndal Næringssselskap og Osterøy Industrilag. Sammenslutningen består av Norges fremste virksomheter innenfor avansert produksjon.

Den andre vinneren er en sammenslutning bestående av Digital Norway – Toppindusrienteret AS, iKuben i Møre og Romsdal, Smart Innovation Norway i Halden og Kongsberg Klyngen som likeverdige partnere. Gruppen har som mål å bli en motor for omstilling innenfor digital transformasjon og innovasjonsevne.

Omstillingsmotor viser hvordan vi følger opp Industrimeldingen. Vi legger til rette for at små og mellomstore bedrifter raskere kan komme i markedet med nye løsninger. Den nye tjenesten vil ha behov for å finne sin form i begynnelsen av 2018, og suksesskriteriet vil være rekruttering av SMB'er.

Gründerskap i klyngene

Innovasjon Norge fikk i 2016 i oppdrag å sørge for at klyngeprogrammet systematiserer knoppskytingsarbeidet og oppretter møteplasser der gründere deltar i kommersialiseringen av nye muligheter som er oppstått gjennom klyngens aktivitet.

Seks klynger/klyngemiljøer fikk i 2017 i oppdrag å utvikle forskjellige metodeverk for hvordan man kan systematisere arbeidet med gründerskap i klyngene. To av disse ble presentert på programsamlingen for klyngene i oktober, og det pågår tre kompetanseoverføringsprosjekter mellom klyngene. I 2018 vil metodikkene bli rullet ut til andre klynger gjennom arbeidsmøter og opplæringspakker, samt at metodikkene vil bli videreutviklet og tilpasses ulike klynger.

Internasjonaliseringsarbeidet

Piloten for Havromsklyngene er gjennomført i 2017, og det kom en rekke gode innspill hvordan klynger kan arbeide med sitt internasjonaliseringsarbeid. Piloten bidro også til å operasjonalisere regjeringens havromsstrategi og klyngenes medvirkning i dette. Det kom en rekke gode innspill til regjeringens eksportstrategi. Innovasjon Norge vil gjøre en tilsvarende pilot innenfor helsenæringen og andre nærliggende miljøer.

Vi opplever at særlig de modne klyngene blir stadig mer internasjonal orienterte. Det er stor aktivitet knyttet til internasjonaliseringsarbeid, og flere av klyngene har benyttet tjenesten Global Growth mot internasjonale markeder.

Helsesatsing

Innovasjon Norge fikk i 2017 bevilget ti mill. NOK for å forsterke satsingen på helseklyngene. Tre helseklynger var per 1.1 2017 en del av programmet; NCE Oslo Cancer Cluster, NCE Norway Health Tech og Arena Norwegian Smart Care Cluster. IN iverksatte våren 2017 et utviklingsarbeid med formål om å forsterke eksisterende satsinger samt initiere nye prosjekter i klyngene. Prosjektet innebar også en betydelig kundedialog og endte opp med totalt 6 prosjekter; to prosjekter innenfor posisjonering, omdømme og styrket vertskapsattraktivitet, to prosjekter innenfor cross-over innovasjon, ett innenfor investornettverk og ett til utvikling av Living Lab.

Utlysning av EU Rådgivere i klynger

Innovasjon Norge fikk i 2017 en videreføring på fem mill. kroner fra Kunnskapsdepartementet til å styrke klyngeprosjektenes strategiske arbeid mot EUs programmer gjennom delfinansiering av intern EU rådgiver. Hensikten er å øke og fremme deltakelse av klyngens bedriftsmedlemmer i Horisont 2020. Klyngen skal ha en strategisk tilnærming til EU-arbeid og se koblinger mellom klyngens strategier og EUs. Rådgiveren skal bidra til dette gjennom å informere om relevante utlysninger, tilrettelegge for søknader, delta i relevante europeiske nettverk, finne europeiske partnere og bistå bedriftene slik at de lykkes i Horisont 2020. I 2017 ble ordningen utvidet fra seks til ni klynger.

Innovation Express

Innovasjon Norge var også i 2017 partner i *BSR Innovation Express*, som er et felles program i Østersjøregionen med formål å styrke internasjonalisering av SMB gjennom klyngesamarbeid. Programmet er initiert gjennom Nordisk Ministerråd. I 2017 fikk seks prosjekter med norsk deltakelse finansiering gjennom denne satsingen.

Finansiering av BSR utløp i 2017, som betyr at Innovasjon Norge vil vurdere andre samarbeidsordninger for å fremme internasjonale matchmaking som kan resultere i samarbeidsprosjekt mellom norsk og internasjonale klynger.

Innovasjonsrammen 2017

Også i 2017 ble det lyst ut midler for innovasjonsramme (post 50 NFD) som klyngene kunne søke på. Formålet med Innovasjonsrammen er å stimulere til økt innovasjon gjennom flere felles innovasjons- og forskningsprosjekter mellom bedrifter. Klyngene prioriterer selv prosjektene, og en forenklet saksbehandling basert på en sjekklister i Innovasjon Norge bidrar til at samarbeidsprosjektene kan komme raskt i gang. Søknadene er vurdert ut fra følgende tre kriterier:

- 1) Mobilisere og realisere innovasjonsprosjekter
- 2) Potensial og innovasjonshøyde i en beskrevet prosjektportefølje
- 3) Bærekraft Et samarbeid med Miljøteknologiordningen har ført til at grønne prosjekter

Den totale rammen var i 2017 på 10,5 mill. kroner, og 12 klynger nådde opp, som totalt initierte 63 nye samarbeidsbaserte innovasjonsprosjekter i den kritiske mobilisering- og konseptualiseringsfasen.

Klyngene melder også i 2017 at Innovasjonsrammen gir god effekt. Det viser seg som et svært nyttig virkemiddel for å stimulere innovasjonsdynamikken, fordi det bidrar til at bedriftene søker samarbeid og løfter blikket utenfor egen kjernevirksomhet. Dette har vært viktig for klyngene i deres fornyelse- og omstillingsarbeid.

Bærekraft i klyngene

I 2017 har det blitt gjennomført bærekraftskurs for de klyngene som viste interesse. Det ble også gjennomført et forprosjekt av en av klyngene som beskrev rammene til et metodeverk for hvordan klynger aktivt kan jobbe med bærekraft. Et hovedprosjekt vil bli gjennomført i 2018.

I Miljøteknologiordningen var det også satt til side ti millioner for å mobilisere bærekraftprosjekter i klyngene. Videre ble det gjennomført en nullpunktsanalyse hos bedriftene i klyngene for å kartlegge til hvilken medlemsbedriftene i klyngene fokuserer på og jobber med bærekraft.

Digitaliseringsprosjektet:

Med ønske om å effektivisere det administrative arbeidet i klyngene, har Innovasjon Norge igangsatt et digitaliseringsprosjekt. Målet er å lage en felles plattform for deling av informasjon, rapportering, samhandling med VMA og andre klynger. Et omfattende utviklingsprosjekt med mange gode innspill fra en rekke klynger, betyr at første versjon av digitaliseringsplattformen rulles ut i 2018.

Programsamlinger

Det er gjennomført to samlinger for klyngelederne i henholdsvis Arena og NCE/GCE. Første samling var lagt til Stavanger med hovedtema Klyngeprosjektene rolle for fornyelse og omstilling. Det årlige Innovation Cluster Forum ble avholdt i Oslo i oktober og ble koblet sammen med offentliggjøring av de nye klyngene. I tillegg ble Gründerskap, kapital og internasjonalisering satt på dagsorden her.

Katapult-sentre

Innovasjon Norge har bidratt med faglig bistand til utvikling av og utlysning av Sivas ordning av katapult sentre. Norsk Katapult er en oppfølging av industrimeldingen og skal bidra til at bedriftene raskere, rimeligere og bedre evner å utvikle ideer fra konseptstadiet og frem til markedsintroduksjon. Sentrene som nådde opp i konkurransen har sitt utspring fra NCE Eyde, og tidligere NCE Raufoss.

Bedriftsnettverk

Bedriftsnettverk har i 2017 hatt en økonomisk ramme til utvikling av bedriftsnettverksprosjekter på 41 mill. kroner, mot 48 mill. kroner i 2016. I tillegg kommer midler til gjennomføring og administrasjon. Dette er finansiert med midler fra NFD og KMD

Utlysninger, søknadsinnngang og rekruttering av nye prosjekter

Det ble gjennomført to utlysninger i 2017. Det kom inn 56 prosjektsøknader til nye bedriftsnettverk (hovedprosjekter). I tråd med etablert praksis for seleksjon foretok distriktskontorene en første vurdering og prioritering av prosjektene i sin region. De meldte inn totalt 36 prosjekter for vurdering i det interne evalueringspanelet for bedriftsnettverk, mens 20 prosjekter ikke gikk videre. På basis av utvelgelseskriterier, regionale prioriteringer og økonomisk ramme, anbefalte evalueringspanelet 15 nye prosjekter. Det utgjør 27 prosent av antall mottatte søknader i 2017 (35 prosent i 2016).

Alle de nye prosjektene er internasjonalt rettet. Prosjektene har ellers som fellestrekk at de har fokus på omstilling og vekst gjennom utvikling av nye forretningsområder og nye markedsmuligheter.

41 prosjektsøknader (73 prosent) nådde ikke opp. Det skyldes at prosjektene ikke var kvalifiserte. Flere av de prosjektene som ikke nådde opp, var interessante prosjektinitiativ, men de var ikke modne nok og klare for finansiering. Disse kan eventuelt forbedres og bli aktuelle på et senere tidspunkt.

Søknadstilgangen indikerer at bedriftsnettverk anses som et godt tilbud til bedriftsgrupperinger som ønsker å etablere strategisk kommersielt samarbeid for å styrke konkurransekraft og realisere vekstmuligheter. Den høye andelen som ikke nådde opp, tyder på at bedriftene har behov for mer hjelp til å utvikle kvalifiserte prosjekter og at etterspørselen overstiger disponible rammer.

Tabell 3-24: Nye og avsluttede bedriftsnettverk i 2016-2017 samt totalt antall prosjekter.

	2016	2017
Antall ved inngangen til året	65,0	71,0
Nye prosjekter	34,0	15,0
Avsluttede prosjekter	28,0	16,0
Antall ved utgangen av året	71,0	70,0

Bedriftsnettverk har i 2017 støttet 15 nye prosjekter med 130 bedrifter finansiert fra NFD og KMD, mens 16 prosjekter ble avsluttet. I 2016 ble 34 nye prosjekter med ca. 300 bedrifter støttet, mens 28 prosjekter ble avsluttet. Antall nye prosjekter i 2017 innebar en fornyelse på 21 prosent mot 52 prosent i 2016. Lavere fornyelse/nye prosjekter i 2017 enn i 2016 henger sammen med lavere ramme i 2017 og behov for å holde totalporteføljen på et stabilt nivå.

Porteføljen av aktive prosjekter finansiert fra NFD og KMD var ved utgangen av 2017 totalt på 70 prosjekter, etablert i perioden 2015-2017. Antall involverte bedrifter var 690 bedrifter i 2017, mot 630 bedrifter i 2016.

Relativt god spredning på regioner

De 70 prosjektene fordeler seg slik på regioner: Nord-Norge (12), Trøndelag (8), Vestlandet (24), Agder (2) og Østlandet (24). Den geografiske spredningen var stort sett som i 2016. Hovedtyngden av prosjektene ligger på Vestlandet og Østlandet. Agder har færre prosjekter enn de andre regionene.

Relativt god spredning på næringer

De 70 prosjektene fordeler seg slik på næringer; energi og miljø (8), olje- og gass (6), maritim (4), marin (5), helse og velferd (4), IKT (5), reiseliv (26), kreative næringer (4), landbruk (5) og annet (3). Reiseliv utgjør hele 37 prosent av prosjektene. For øvrig er spredningen god.

Den høye andelen reiselivsprosjekter henger sammen med at bedriftsnettverkstjenesten fra 2015 har tatt en betydelig del av finansieringen av allerede igangsatte reiselivsprosjekter som tidligere ble finansiert med midler fra reiselivssatsingen. Dette fordi rammene til reiselivssatsingen har blitt redusert. Bedriftsnettverksprosjektene er flerårige og binder midler for flere år. En rekke reiselivsprosjekter skal avsluttes i 2018 etter endt støtteperiode. Antall løpende reiselivsprosjekter vil derfor bli vesentlig redusert i 2018. Reiselivsnæringen utgjør imidlertid en viktig næring i distriktene. Det er derfor naturlig at andelen reiselivsprosjekter er betydelig.

Stor variasjon i størrelse og type samarbeidskonstellasjoner

De fleste bedriftsnettverk har færre enn ti deltakere. 60 prosent har tre til ni deltakere, mens 40 prosent har ti eller flere. Det har vært omtrent samme fordeling de siste tre år. Det er ikke noe mål i seg selv at bedriftsnettverk har mange deltakere. Det viktigste er at antallet og sammensetningen er hensiktsmessig i forhold til formålet.

Det er variasjon når det gjelder bedriftenes tilhørighet til regioner, næringer og kompetanseområder. Nær halvparten av de nye prosjektene i 2017 er fylkesoverskridende og har deltakere fra flere fylker. Over halvparten av prosjektene har deltakere fra flere næringer eller bransjer. Alle prosjektene er preget av at deltaker bedriftene har komplementær kompetanse.

Forstudier og forprosjekter ikke prioritert i 2017

Bedriftsnettverk har ikke støttet nye forstudier og forprosjekter i 2017 med programmidler fra NFD og KMD. Det gjorde vi heller ikke i 2016. Det skyldes at basis rammene er begrensede og varierer. Iverksetting av nye forstudier og forprosjekter skaper forventninger om støtte i senere faser. På den annen side er bred tilgang av nye prosjektinitiativ viktig for å kunne rekruttere gode prosjekter. Distriktskontorene melder om stor interesse og etterspørsel etter støtte til nye prosjektinitiativ i tidlig fase. Bedriftene ønsker gjerne å teste ut nye samarbeidsideer før ressurser i større omfang settes inn. Distriktskontorene påpeker at tidlig-fase finansiering er viktig som ledd i mobilisering og utvikling av internasjonale og omstillingsrelaterte prosjekter.

Faglig veiledning fra distriktskontorene

Alle distriktskontorene i hele landet arbeider med bedriftsnettverk. Det gis veiledning ved utvikling av nye nettverksinitiativ og ved klargjøring av prosjektsøknader etter de halvårlige utlysningene. I tillegg gis veiledning ved oppfølging av prosjekter. Alle distriktskontorene har kundefrådgivere med erfaring og kompetanse innen bedriftsnettverk.

Det er et mål i 2018 å konsentrere arbeidet med bedriftsnettverk ved distriktskontorene til færre personer. Det er i dag mer enn 40 personer involvert i dette. Økt spesialisering skal gi økt spesialisert kompetanse. Det skal igjen bidra til økt effektivitet og bedre faglig veiledning til bedriftene.

Programsamlinger og kompetansetiltak

Bedriftsnettverk har ikke hatt ressurser til å gjennomføre programsamlinger og ekstraordinære kompetansehevingstiltak for prosjektledere, bedriftsledere og INs kundeansvarlige i 2017.

Bedriftsnettverk finansiert fra LMD

I tillegg til bedriftsnettverk finansiert fra NFD og KMD kommer bedriftsnettverk finansiert fra LMD gjennom Utviklingsprogrammet for landbruks- og reindriftsbasert vekst og verdiskaping. Dette programmet støttet i 2017 åtte nye bedriftsnettverk med 88 bedrifter, mot åtte nye prosjekter og 75

bedrifter i 2016. Ved utgangen av 2017 omfattet porteføljen av landbruksrelaterte prosjekter 20 løpende og nye bedriftsnettverk. Disse er etablert i perioden 2015-2017 og har 215 involverte bedrifter. Tilsvarende tall for 2016 var 14 bedriftsnettverk med ca. 180 bedrifter.

Det vises til egen rapport for delmål 3 til LMD.

3.9.4 Rapportering av resultater og effekter, inkludert Innovasjon Norges vurdering

Vurdering av måloppnåelsen for 2017

De to sentrale tjenestene har i 2017 blitt gjennomført i henhold til sine formål og planer. Det har vært en stor etterspørsel etter både klyngeprogrammets og bedriftsnettverkstjenestens tilbud, og de prosjektene som har blitt godkjent har en høy kvalitet og et godt grunnlag for å oppnå gode resultater. Slike samarbeidsprosjekter er særlig viktig nå når norsk næringsliv er i endring og har behov for omstilling, samtidig som teknologisk utvikling går stadig raskere. Å jobbe sammen skaper stordriftsfordeler og bidrar til spredning av kompetanse.

Som nevnt tidligere ser vi en dreining i hvilke typer initiativ som støttes av tjenestene. Klynger og nettverk som fokuserer på nye områder, teknologier og markeder. Enkelte klynger er stor bidragsyter til å bygge opp helt nye økosystemer som bedrifter, gründere, offentlige aktører og andre drar nytte av. En interessant observasjon er at olje og gass-klynger rapporterer om økt medlemstall nå, samtidig som de store bedriftene har hatt få oppdrag og redusert med stort antall ansatte. Troen på at klyngen har en rolle i omstillingen, og at gründere ser muligheter i klyngearbeidet gis som forklaring på dette.

Verdien av å ha klyngene og nettverkene som infrastruktur eller samarbeidsplattformer er betydelig. I kommersielle bedriftsnettverk har bedriftene *direkte* nytte av støtte til styrking av kompetansen og utviklingskapasiteten i samarbeidsprosjektet, med utgangspunkt i bedriftenes behov og strategier. Dette er et område der små virkemidler kan skape store resultater i form av vekst og utvikling. Tillit er et nøkkelord i samarbeid, og klynge og nettverksmetodikk mener vi kan benyttet til utvikling av nye initiativ, samtidig som vi må kapitalisere på de modne klyngene og nettverkene.

- *Klyngeprogrammet – utfordring ved ikke signifikante effektall:*

Effektallene fra Statistisk sentralbyrå er ikke statistisk signifikant. Generelt ser vi at enkelte estimater i årets effektanalyse fra SSB avviker en god del fra tidligere estimater. Det gjelder i både positiv og negativ retning. Analysene er følsomme for endringer i populasjon, uteliggere, eller kort og godt forhold som ikke kan forklares. Jo mindre utvalg, jo større problemer. Vi vil presentere effektallene og drøfte mulige årsaker senere i dette kapitlet, samtidig som vi viser effektresultater fra evalueringen.

- *Evaluering av bedriftsnettverkstjenesten*

Bedriftsnettverkstjenesten evalueres vinteren 2017/2018 av Oxford Research. Evalueringen omfatter bedriftsnettverk finansiert med nettverksmidler fra NFD og KMD samt bedriftsnettverk finansiert fra LMD gjennom utviklingsprogrammet – landbruks- og reindriftsbasert vekst og verdiskaping. *I tillegg omfatter evalueringen bedriftsnettverk finansiert fra sektorrelaterte programmer og prosjekter finansiert med lokale midler fra fylkeskommunene gjennom distriktskontorene. De sistnevnte bedriftsnettverksprosjektene har ikke inngått i rapporteringen under delmål 3 tidligere.* Evalueringen omfatter prosjekter støttet i perioden fra 2009 til og med juni 2017. Evalueringsrapporten ferdigstilles ved utgangen av april 2018.

Foreløpige funn i evalueringen av bedriftsnettverk tyder på at

- Innovasjon Norges totale engasjement innen bedriftsnettverk (uavhengig av finansieringskilde/budsjettpost) er relativt stort. Over 1.000 bedriftsnettverksinitiativ har blitt støttet i evalueringsperioden. Det har resultert i 341 unike hovedprosjekter som i snitt har ca. 10 deltaker bedrifter dvs. til sammen ca. 3.400 bedrifter.
- Bedriftsnettverk gir mange nye samarbeidsrelasjoner
- Etter avsluttet prosjekt, vil deltaker bedriftene fortsette samarbeidet i andre prosjekter
- Bedriftsnettverk bidrar til økt innovasjon og økonomiske resultater
- Støtte gjennom bedriftsnettverkstjenesten har høy addisjonalitet

I de følgende avsnittene presenteres indikatorer på tjenestenes effekt- og resultatoppnåelse i 2017.

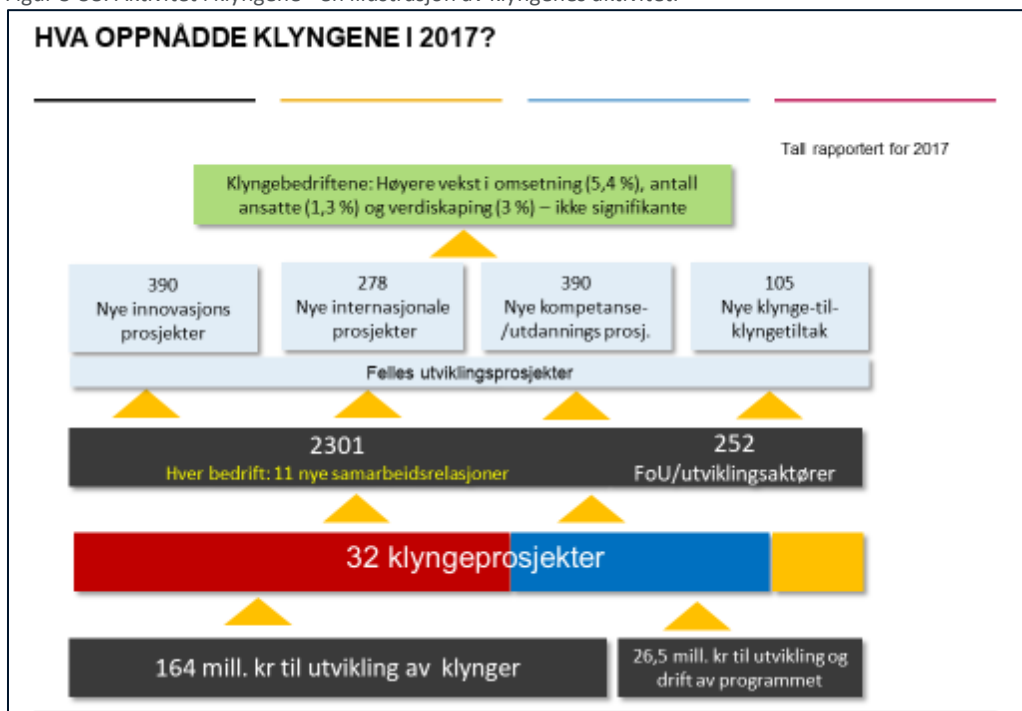
Hovedtrekkene for klynger og nettverk kan oppsummeres slik:

- Evalueringer viser at programmene fungerer som forutsatt og bidrar til innovasjon og verdiskaping i bedriftene. For relativt få midler oppnås store effekter i mange bedrifter
- Deltakelse både i klynger og bedriftsnettverk gir bedriftene mange nye samarbeidspartnere, som igjen gir grunnlag for økt innovasjonssamarbeid, kunnskapsamarbeid og felles internasjonaliseringsinitiativ.
- Både klynger og bedriftsnettverk er internasjonalt orientert, og økt fokus på muligheter i EU gir nye prosjekter og resultater

Effekter og resultater

Klyngeprogrammets aktivitet

Figur 3-38: Aktivitet i klyngene - en illustrasjon av klyngenes aktivitet.

Figuren viser på en forenklet måte klyngenes aktivitet og ressursbruk. Tallene er hentet fra SSB, medlemslister, survey blant bedriftene og rapportering fra klyngeprosjektene).

Figuren viser en høyere vekst i omsetning, antall ansatte og verdiskaping enn sammenlignbare bedrifter som ikke er med i en klynge, men de er ikke signifikante. Den viser at bedriftene i klyngene rapporterer i snitt 11 nye samarbeidsrelasjoner. Og den viser at klyngen genererer et stort antall nye innovasjonsprosjekter, internasjonale prosjekter, kompetanseprosjekter og klynge til klynge samarbeid.

Antall prosjekter som er rapportert inn er noe lavere enn for 2016, men det kan forklares med at det er færre klynger, og at mange større NCE prosjekter ikke inngår i rapportering da de har gått ut av programmet etter endt mulig støtteperiode.

Klyngedeltakelse forsterker bedriftenes vekst

Vurderinger av effekter er basert på MRS-indikatorene *vekst i omsetning og lønnsomhet* i bedrifter som deltar i klynge-samarbeidet. Effektanalysene er gjennomført av SSB og omfatter de bedriftene som er definert som kjernebedrifter og som har deltatt i minst tre år i klyngeprosjekter støttet av Arena, NCE og GCE. Effektanalysen for 2017 har funnet ikke signifikante effekter sett i forhold til kontrollgruppen. Tallene for klyngene de første tre år:

- Høyere antall ansatte: 1,3 %
- Høyere salgsinntekter: 5,4 %
- Økt verdiskaping: 3,0 %

Med ikke signifikante resultater, er det vanskelig å vurdere om de gjenspeiler klyngebedriftenes utvikling på de tre områdene. En mulig årsak til at effektene er svakere i 2017 kan være at fire NCE prosjekter hhv. NCE System Engineering i Kongsberg, NCE Raufoss, NCE Micro- and Nanotechnology i Horten og NCE Instrumentation i Trondheim ble avsluttet i 2016 og er ikke med i analysen. Tre Arenaprojekter ble også avsluttet i 2016. De er heller ikke med i SSBs analyse.

I 2017 ble som nevnt evaluert i 2017 klyngeprogrammet evaluert Samfunnsøkonomisk Analyse AS. Deres effektanalyse bruker samme metodikk, men de har også bl.a. tatt hensyn til om klyngebedriftene har fått annet offentlig støtte. De har også kunne sett på de bedriftene som de har definert som kjernebedrifter – bedrifter som er lokalisert i samme økonomiske region. I analysen er også de syv klyngeprosjektene som ble avsluttet i 2016, med.

De har på samme måte som SSB, sett på effekten de første tre og så har de sett på effekten de neste tre årene. Samfunnsøkonomisk analyse finner statistisk signifikant høyere vekt hos klyngebedriftene de første tre års periode:

- Høyere antall ansatte: 7,4 %
- Høyere salgsinntekter: 12,7 %
- Økt verdiskaping: 8,1%

Etter de tre første, finner heller ikke Samfunnsøkonomisk Analyse noen statistisk signifikante effekter. Samfunnsøkonomisk analyse finner noe variasjon mellom Arena prosjektene kontra NCE/GCE prosjektene, men bildet er omtrent likedan på de tre effektmålene. De har også sett på hvem – hvilken type bedrifter - som vokser. Det de finner er en «catching-up effekt». De finner at den høyere veksten i stor grad drives av mellomstore bedrifter som hadde et «dårlig» utgangspunkt.

Innovasjon Norge vil i 2018 vurdere om Samfunnsøkonomisk analyse sin fremgangsmåte når det gjelder effektanalysen for klynger er bedre i den meningen at den gir et mer korrekt resultat. Vi vil også se nærmere på om det er mulig å trekke vekslers på måten man i evalueringen har gått frem for å måle MRS indikatoren "samarbeid", da dagens metode med en spørreundersøkelse har flere svakheter.

Endringer i portefølje vil til enhver tid være en utfordring når man sammenligner effekter fra år til år. Som nevnt ovenfor er det en del modne klynger med store etablerte bedrifter som når ti års grensen for mottak av basisstøtte som følge av statsstøttereguleringen. Mange bedrifter i disse klyngene har hatt historisk god inntjening over lang tid som følge av tyngdepunkt i olje og gass sektoren.

Flere nye klynger som er tatt inn i programmet de siste årene er innenfor nye sektorer og områder hvor bedriftsstrukturen er noe annerledes. Vi ser at antall bedrifter gjerne øker, men de er små og nye. Det kan bety at vi kanskje ikke kan forvente de store økonomiske effektene, men bidrar til omstilling og utvikling av norsk næringsliv. Dette tilsier at å ha en god kontrollgruppe blir viktigere framover for å kunne beskrive klyngenes effekter.

Både SSBs og Samfunnsøkonomisk analyser finner at effekten av klyngeprogrammet består i den meningen at bedriftene blir liggende på et høyere nivå enn tidligere (og høyere enn kontrollgruppen), mens veksten er den samme som kontrollgruppen. Det innebærer at det er rimelig å anta klyngeprogrammet fortsetter å «virke» hos de klyngene som ikke lengre er en del av klyngeprogrammet.

Effekter av bedriftsnettverk – hentes fra evaluering

I evalueringen av Bedriftsnettverk (som ferdigstilles ved utgangen av april 2018) vil man se på effekter, men på samme måte som SSB sa i fjor, er det på grunn av en for kort tilgjengelig tidshorisont ikke mulig å anvende samme metodikk for effektmåling som Statistisk Sentralbyrå benytter ellers i sine effektanalyser for Innovasjon Norge. For å kartlegge den faktiske økonomiske utviklingen i nettverkene, vil Oxford Research belyse utviklingen i omsetningen for de ulike nettverkene. Det vil bli gjort egne analyser for Bedriftsnettverk generelt, nettverk innen landbruk og nettverk innen reiseliv. Utviklingen i hver av de tre gruppene vil bli sammenlignet med utviklingen for sammenlignbare bedrifter i populasjonen.

Andre resultater - Samarbeidsrelasjoner og mobilisering av deltakere

Mål- og resultatstyringssystemet har to indikatorer for å vurdere resultater av klynge- og nettverksprosjekter:

1. Utvikling av deltaker bedriftenes samarbeid med andre, internt og eksternt
2. Mobiliserte deltakere til næringsmiljøene

Indikatorene måles gjennom registreringer av antall deltakere både i klyngeprosjektene og bedriftsnettverksprosjektene, og en surveyundersøkelse til deltakerbedriftene i klynger og bedriftsnettverk.

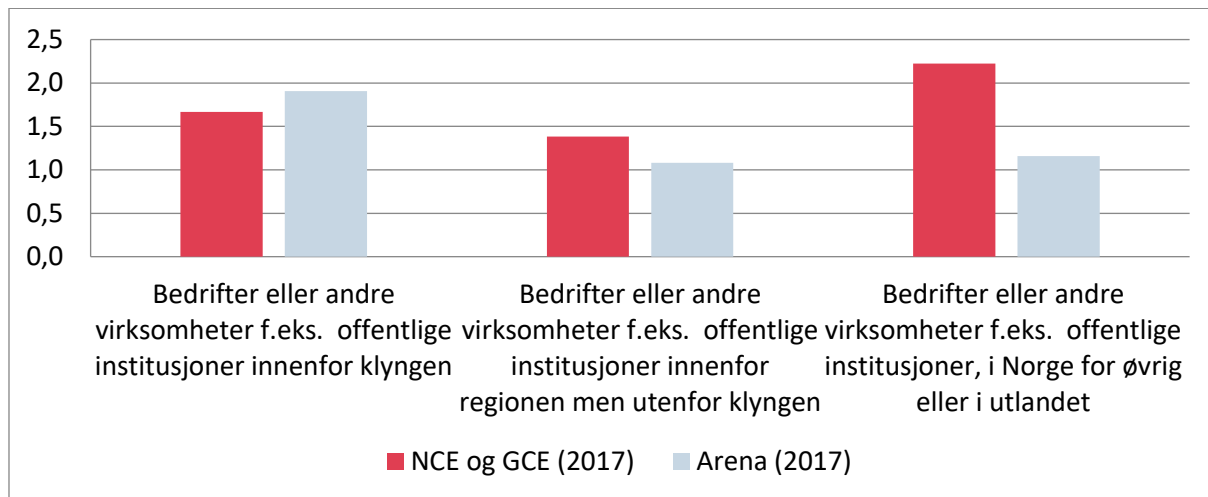
Deltakelse i klynger og nettverk gir mange nye samarbeidsrelasjoner.

En sentral strategi i tjenestene er å forsterke samarbeidet mellom deltakerne i næringsmiljøene, og mellom disse og eksterne bedrifter og kunnskapsmiljøer. Antall nye og forsterkede samarbeidsrelasjoner er en viktig resultatindikator.

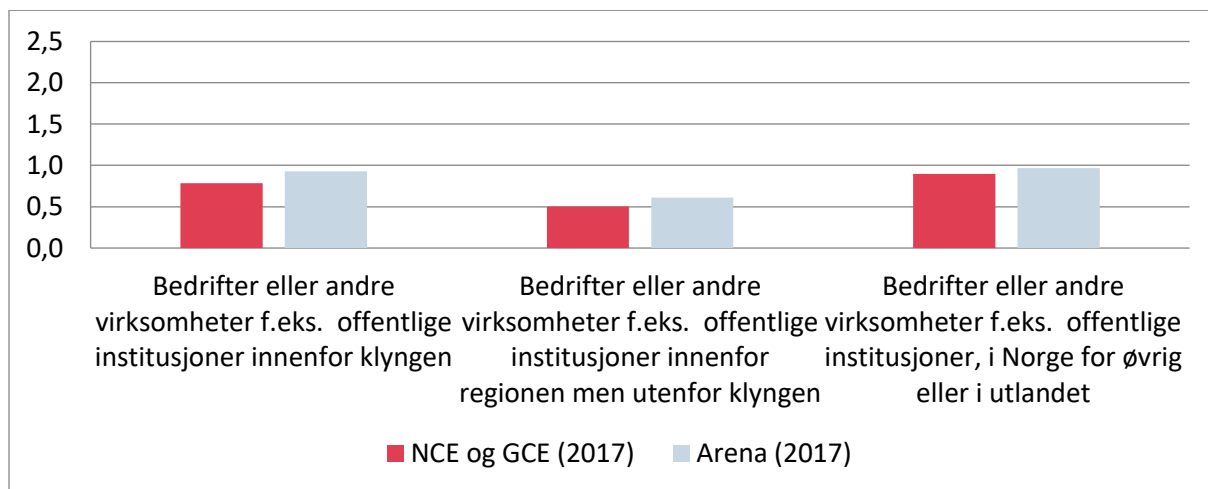
De 334 klyngebedriftene i Norwegian Innovation Cluster som besvarte undersøkelsen rapporterte om i gjennomsnitt 11 nye samarbeidsrelasjoner med andre bedrifter eller kunnskapsmiljøer som følge av klyngedeltakelsen. Resultatet fra den tilsvarende undersøkelsen i 2016. Undersøkelsene gir en bra

indikasjon på at klyngedeltakelsen genererer nye koplinger. Undersøkelsen fra 2017 bekrefter også bildet fra tidligere år av samarbeidsmønsteret.

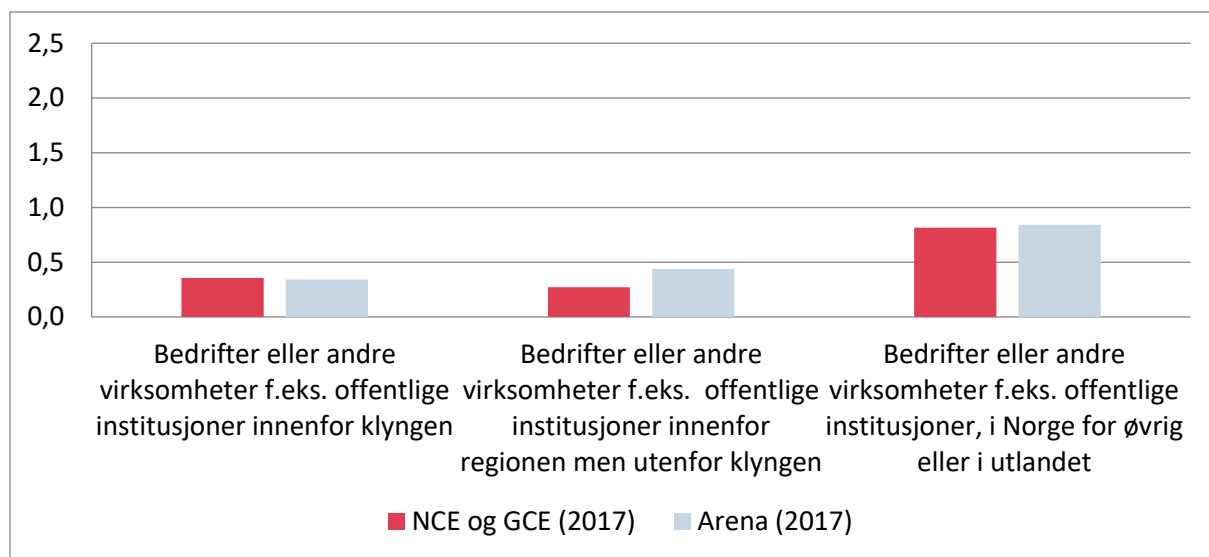
Figur 3-39: Gjennomsnittlig antall nye relasjoner med bedrifter eller andre virksomheter – Min bedrift har etablert kontakt med nye partnere om mulig samarbeid.

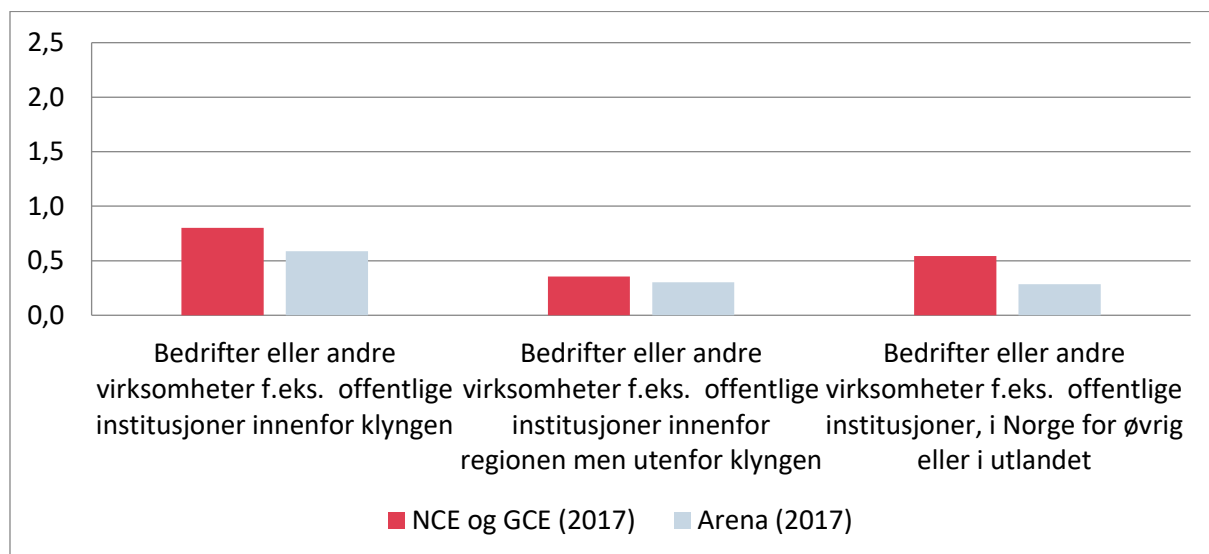
Figur 3-40: Gjennomsnittlig antall nye relasjoner med bedrifter eller andre virksomheter – Min bedrift har etablert prosjektsamarbeid med nye partnere

Figur 3-41: Gjennomsnittlig antall nye relasjoner med bedrifter eller andre virksomheter – Min bedrift har etablert kommersielt samarbeid med nye partnere.

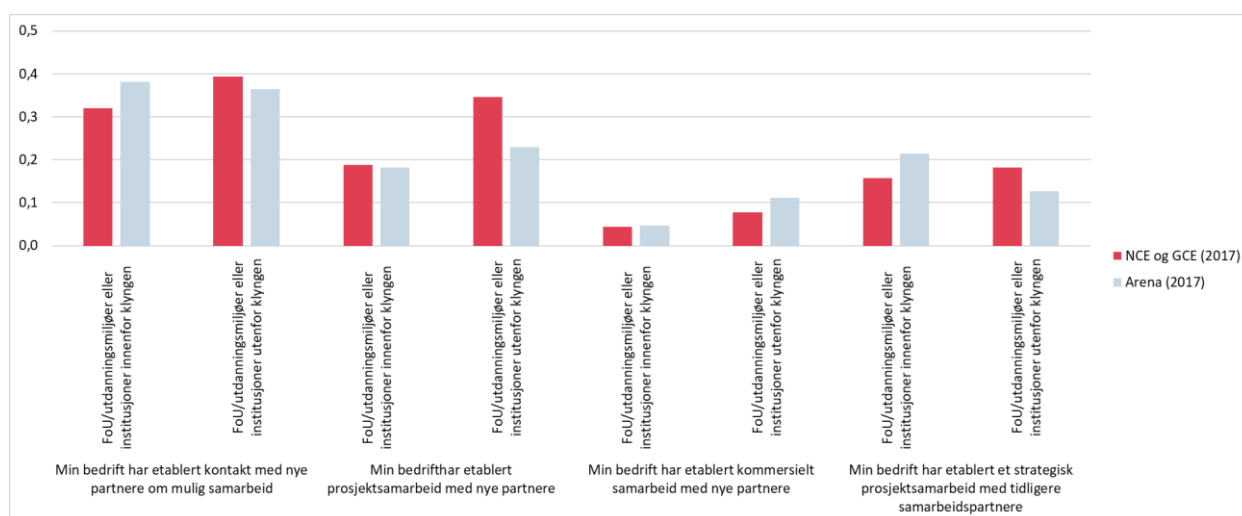
Figur 3-42: Gjennomsnittlig antall nye relasjoner med bedrifter eller andre virksomheter – Min bedrift har etablert et strategisk prosjektsamarbeid med tidligere samarbeidspartnere.

Undersøkelsen bekrefter at bedriftene i klyngene har et betydelig antall nye relasjoner. I 2016 var det en nedgang for gruppen NCE/GCE, men 2017 tallene indikerer at disse bedriftene nå har etablert kontakt med andre bedrifter utenfor klyngen. Dette kan indikere at de modne klyngene er bevisst på å hente kunnskap og samarbeidspartnere fra eksterne miljøer. Det må anses som positivt. Imidlertid kan det være greit å nevne at antallet bedrifter som har svart på surveyen er noe lav.

Det er også opprettet kontakt mellom bedriftene og FoU institusjoner i 2017. Nivåene er marginalt noe lavere, eller like som de foregående årene vi har gjennomført denne surveyen. I 2016 viste undersøkelsen at Arena så ut til å være mer aktive i kontakt med FoU institusjoner, men når det kom til konkrete prosjekter, var ikke forskjellen der. I 2017 ser det ut til at denne forskjellen er minimal, selv om det ser ut til at NCE/GCE bedriftene er noe mer aktiv med å etablere kontakt med FoU utenfor klyngen. Svarprosenten er noe lav til å trekke klare konklusjoner.

Figur 3-43: Gjennomsnittlig antall nye relasjoner med FoU- og utdanningsinstitusjoner.

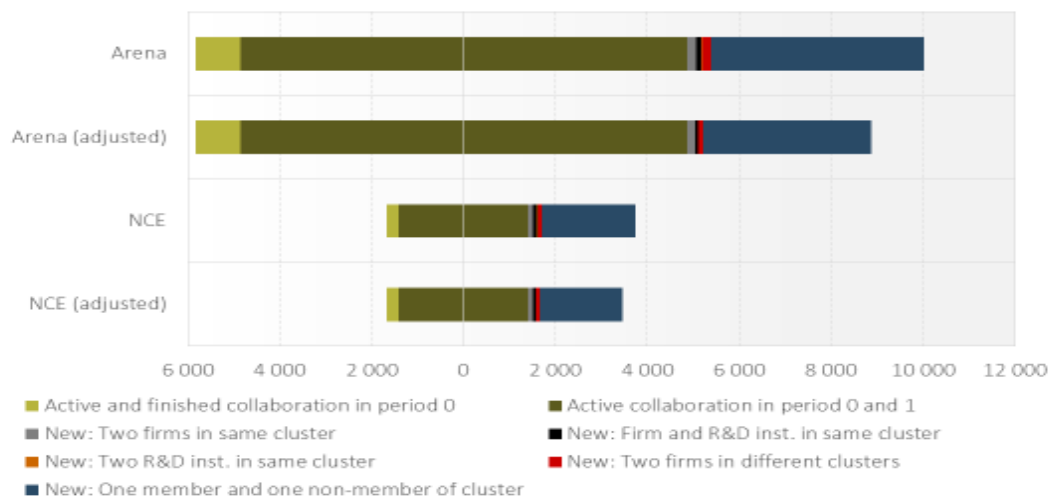

Målingen av samarbeidsindikatoren baserer seg på en spørreundersøkelse blant bedriftene og rapportering fra klyngeprosjektlederne. I evalueringen av klyngeprogrammet har man brukt registerdata for å kartlegge samarbeid. Samfunnsøkonomisk analyser har brukt data fra forskningsprosjekter med partnere som ha fått støtte fra Norges forskningsråd, fra Skattefunnordningen og støtte fra EU-programmer. Man har sett på bl.a. på hvorvidt bedriftene i klyngeprosjektet samarbeider i prosjektene, om man samarbeider med andre utenfor klyngeprosjektet. De finner, en økning i antall FoU-samarbeid etter at bedriftene ble med i et klyngeprosjekt.

Figur 3-44: Antall relasjoner før og etter innmelding klynger.

Betydelig økning i samarbeidsrelasjoner

Antall relasjoner før og etter innmelding i klyngeprosjekt, etter type samarbeid

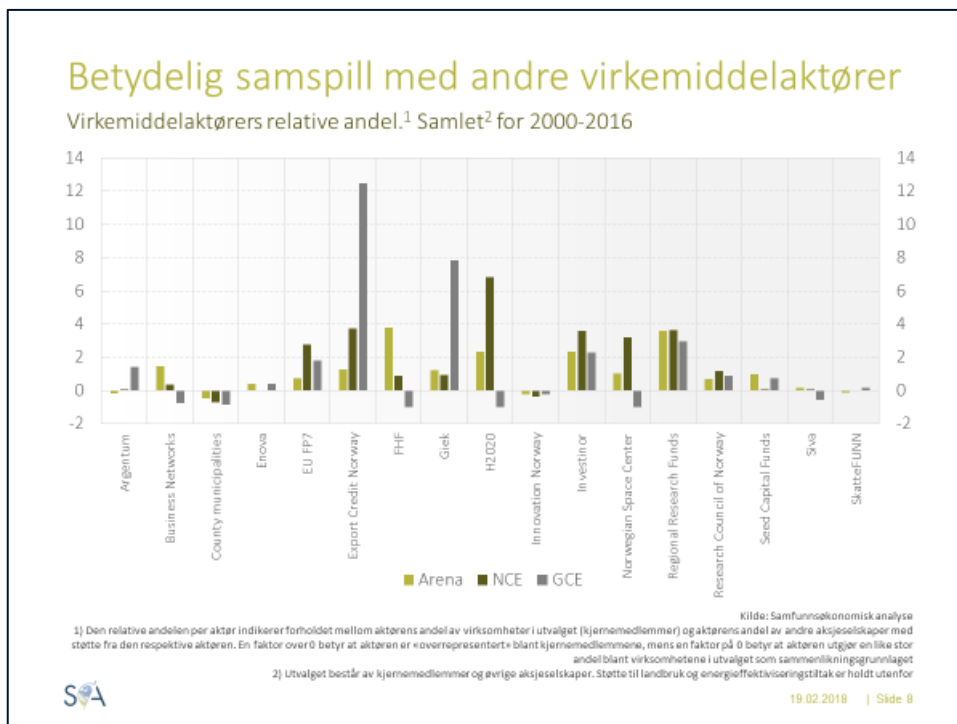
Kilde: Samfunnsøkonomisk analyse
19.02.2018 | Side 14

Evalueringen er klar i sin vurdering; Det er en betydelig økning i samarbeidsrelasjoner i klyngene etter innmelding i et klyngeprosjekt. Evaluatoren sier videre at det finnes all grunn til å tro at det finner sted et utstrakt samarbeid av mer uformell karakter i forkant et FoU-samarbeid. Evalueringen bekrefter i så henseende funnene fra surveyen.

Vi ønsker i 2018, i dialog med eierdepartementene, å se nærmere på mulighetene for å bruke data fra samspillsdatabasen i kombinasjon med informasjon fra den digitale prosjektplattformen for å måle MRS-indikatoren samspill istedenfor en spørreundersøkelse til medlemsbedriftene.

I evalueringen har det også vært viktig å sette klyngeprogrammet inn i en «virkemiddelsammenheng» dvs. hvordan programmet og bedriftene samspiller med andre virkemiddelaktører. Figuren under viser at det er et betydelig samspill med andre virkemiddelaktører, sammenlignet med bedrifter utenfor.

Figur 3-45: Virkemiddelaktørens relativ andel. Samlet for 2000-2016.

Bedriftsnettverk gir mange nye samarbeidsrelasjoner

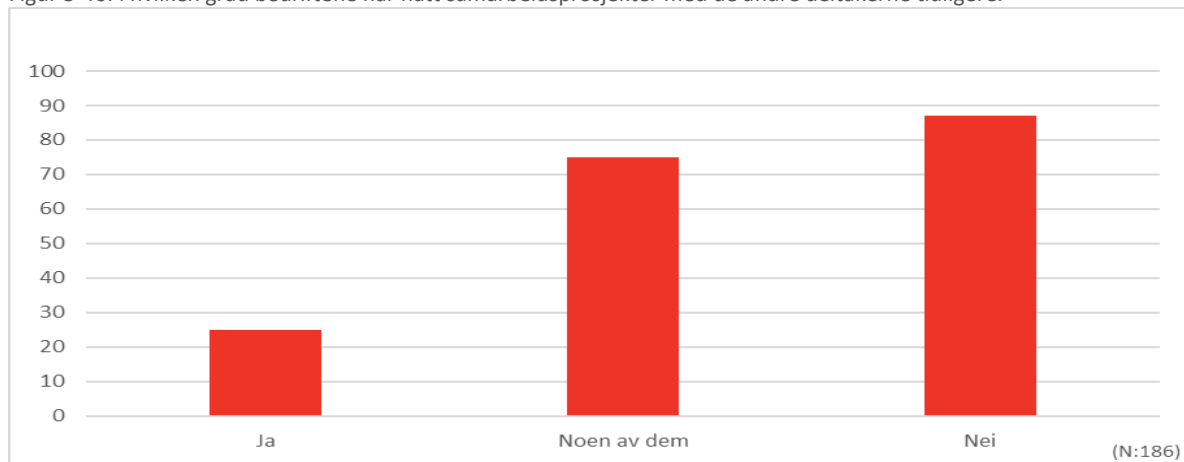
Evalueringen av bedriftsnettverk har blitt gjennomført under vinteren 2017/18. I evalueringen har det vært gjennomført en spørreundersøkelse. Denne ble gjennomført på samme tidspunkt som vi i tidligere år har sendt ut spørreundersøkelsen for å måle samarbeid. For å sikre en så høy svarprosent og dermed så godt datagrunnlag, som mulig til evalueringen samt ikke belaste bedriftene mer enn nødvendig baserer årets rapportering seg på data fra evalueringens spørreundersøkelse og er derfor ikke sammenlignbar med tidligere år. Et uttrekk fra spørreundersøkelsen bestående av aktører som er med i prosjekter som enten ble avsluttet til 2017 eller pågår, i alt 186 respondenter³⁸. I fjor svarte 192 bedrifter.

Vi har valgt tre indikatorer fra spørreskjemaet: samarbeidserfaring før prosjektet, holdning til fremtidig samarbeide med de samme bedriftene og i hvilken grad bedriftene har eller vil øke sitt samarbeid med andre aktører. Bedriftsnettverkstjenesten skal bidra til at bedrifter etablerer eller forsterker strategisk samarbeid med andre bedrifter.

25 av bedriftene (13 prosent) oppgir at de har hatt samarbeidsprosjekt tidligere. En måte å se dette på, er at dette i hovedsak handler om å forsterke et allerede eksisterende samarbeid. Mens det for resten av bedriftene handler om å utvide eller forsterke samarbeidet med flere eller etablere nye strategisk samarbeidsrelasjoner.

³⁸ Respondentene er med i prosjekter som fikk tilsagn fra Innovasjon Norge i perioden 2014-2017. I evalueringen har man også med bedriftsnettverkprosjekter som er finansiert over andre budsjettposter. Det innebærer at utvalget som inngår i evalueringen er større og bredere enn tidligere

Figur 3-46: I hvilken grad bedriftene har hatt samarbeidsprosjekter med de andre deltakerne tidligere.

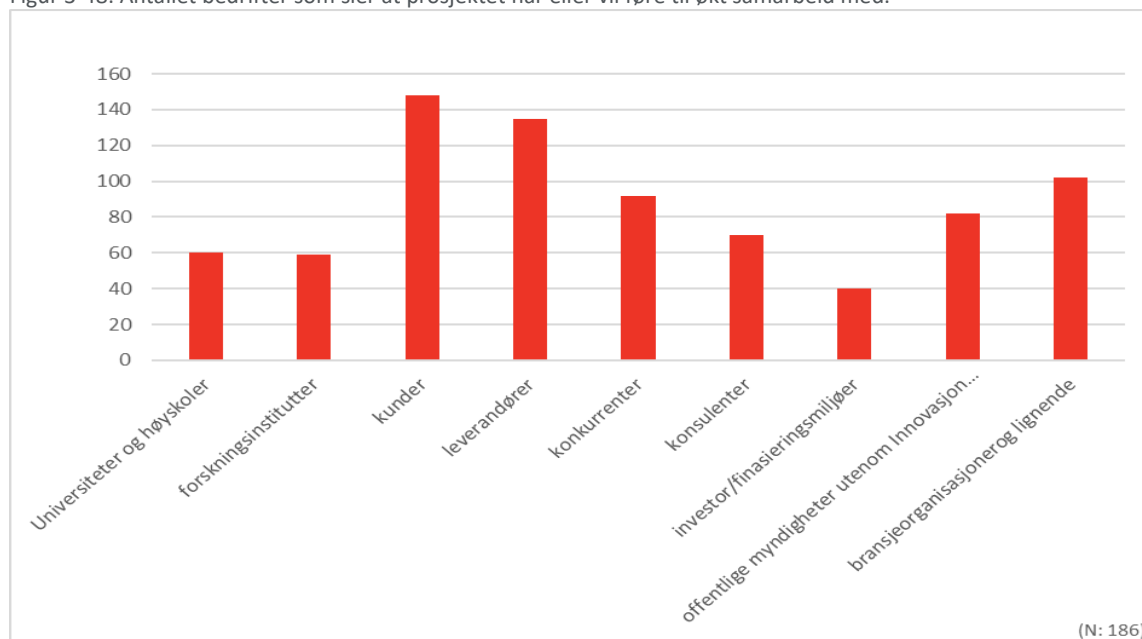
Generelt vurderes deltakernes erfaring med prosjektet sett ut fra et samarbeidsståsted positive. 129 av 186 bedrifter som har svart sier at de i «stor» eller «svært stor grad» kan se for seg å samarbeide med de samme bedriftene igjen. Ser vi nærmere på «Nei-gruppen» ovenfor finner vi at 57 prosent sier at de i «stor grad» eller i «meget stor grad» vil samarbeide med de samme bedriftene igjen.

Figur 3-47: I hvilken grad vil man samarbeide med de samme bedriftene i fremtiden.

Sett til hvorvidt prosjektet har endret bedriftenes holdning til samarbeid også til andre aktører oppgir 148 og 135 at man ønsker å samarbeide mer med kunder og leverandører. Dette er stemmer overens med hva man kan forvente både ut fra formålet med bedriftsnettverk og sett forhold til det man vet om hvem som er de viktigste kildene til innovasjon. Merk at cirka halvparten (92 respondenter) sier at man ser for seg et økt samarbeid med konkurrenter. En mulig forklaring kan være at man gjennom prosjektet ser behov for større grad av horisontalt samarbeid om man skal lykkes.

Figur 3-48: Antallet bedrifter som sier at prosjektet har eller vil føre til økt samarbeid med.

Foregående år har bedriftene rapportert om nye kontakter innenfor prosjektet. I år finnes ikke en tilsvarende indikator, men 129 av 186 respondenter sier at de vil samarbeide med bedriftene i prosjektet i fremtiden. En måte å tolke dette på er at man som tidligere år, primært har et prosjektinternt perspektiv mht. samarbeid. Også en geografisk dimensjon fantes med ifjor. I år har fokus lagts på i hvilken grad prosjektdeltakelsen påvirker hvem man vil samarbeide mer med. Hovedfunnene er som ventet – kunder og leverandører, men det er interessant at cirka 70 respondenter sier at prosjektet har eller vil føre til økt samarbeid med det man kan kalle kompetansemiljøer (universitet, høyskoler og konsulenter). Vi vil på samme måte som for Norwegian Innovation Cluster, basert både på evalueringen av NIC og evalueringen Bedriftsnettverk se om det er bedre måter å måle samarbeidsindikatoren.

Klyngene og bedriftsnettverkene virker mobiliserende

Resultatmålet *mobiliserte deltakere i næringsmiljøene* er fulgt opp gjennom to resultatindikatorer:

1. Utviklingen i antall aktive deltakere i miljøene
2. Utviklingen i antall nye bedrifter som etableres i næringsmiljøene

Utviklingen i *antall aktive deltakere* i klyngeprosjektene framgår av årlig oppdaterte deltakerlister. Alle deltakerne i klyngeprosjektene registreres med kontaktopplysninger, deltaker status og organisasjonsnummer, og listene oppdateres en gang pr år med innmeldte og utmeldte.

Tabell 3-25: Deltagelse i klyngeprosjektene per 1.11.2017, fordelt på deltakerkategorier.

	Arena	NCE	GCE	Sum
Kjerne-/partnerbedrifter	653	726	295	1674
Netto endring fra 2016	-22	37	31	46
Netto nye bedriftsmedlemmer*	121	133	46	300
FoU og kunnskapsaktører	114	97	41	252
Oppgitte øvrige deltakere	386	214	27	627

*omfatter ikke de klyngeprosjektene som kom inn i programmet i 2017.

Antallet Kjerne- og partnerbedrifter i klyngene rapportert inn har gått noe opp (46) i 2017. Noe av dette skal tilskrives porteføljeendringer som følge av at klynger tas inn og ut av programmet. Imidlertid er rapporteringen av antall nye kjerne-/partnerbedrifter på totalt 300 en god indikasjon på at klyngene er attraktive for bedriftene. Samtlige av NCE og GCE klyngene melder om nye medlemmer i større eller mindre antall, også klynger innenfor de sektorer som har hatt markedsmessige utfordringer i det siste.

Klyngene oppgir også et stort antall øvrige deltakere. Akkurat hvilke deltakere dette er, er noe vanskelig å vurdere. Men vi ser at noe klynger innenfor nye områder (Media, velferdsteknologi) oppgir større antall her. Det kan indikere at det i oppbygging av nye økosystem er behov for en større kontakflate enn de opprinnelige kjernemedlemmene.

Tabell 3-26: Antall nye bedrifter og totalt antall bedrifter som deltar i bedriftsnettverk.

Bedrifter	2016	2017
Mobiliserte bedrifter i nye prosjekter	375	207
Totalt antall bedrifter ved utgangen av året	810	894

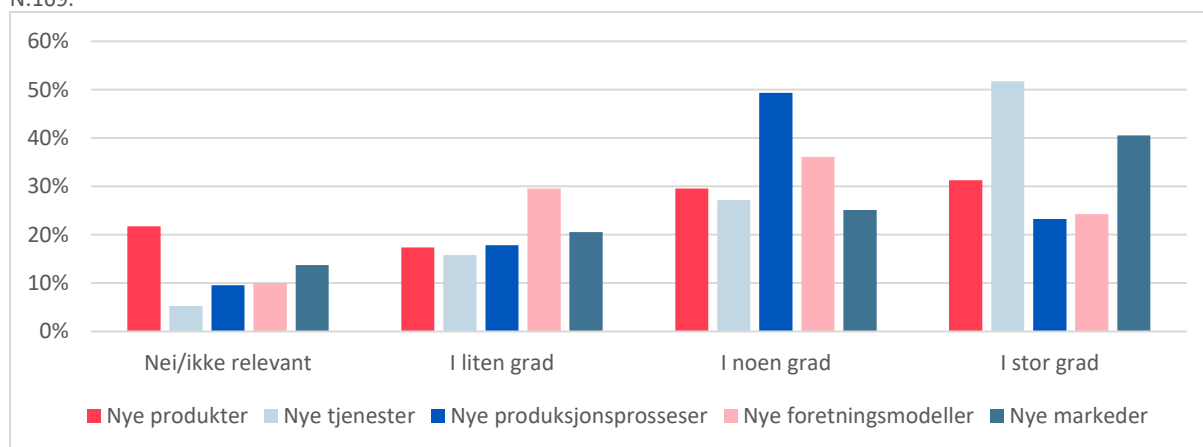
Det kom inn 207 nye bedrifter i porteføljen som følge av nye bedriftsnettverk i 2017 (375 i 2016). Totalt antall aktive bedrifter økte fra 810 bedrifter i 2016 til 894 bedrifter i 2017 dvs. økning på 10 prosent. Økningen skyldes at antall prosjekter økte fra 85 prosjekter i 2016 til 89 prosjekter i 2017. Det var landbruksrelaterte prosjekter finansiert fra LMD som økte. Tallene for antall bedrifter omfatter alle aktive bedriftsnettverk finansiert fra NFD, KMD og LMD.

3.9.5 Støttende analyser av tjenesteområder som omfatter bedriftsnettverk

Bedriftsnettverk bidrar til innovasjon

Spørreundersøkelsen i evalueringen av bedriftsnettverk er i stor grad lik spørreundersøkelser i tidligere år som Innovasjon Norge har gjennomført selv, men ikke helt identisk. Hva gjelder bidrag til innovasjon opererer undersøkelsen i 2017 med nye produkter og nye tjenester som to forskjellige kategorier, mens i tidligere undersøkelser har det blitt operert med én kategori, Nye produkter, som omfatter både varer og tjenester.

Figur 3-49: Utvikling i bidrag til innovasjon som følge av deltakelsen i bedriftsnettverket i 2017. Innovasjonsområdene er delt inn i; nye produkter, nye tjenester, nye produksjonsprosesser, nye forretningsmodeller og nye markeder. N:186 og N:169.

Det er interessant at bedriftene rapporterer om at samarbeid i bedriftsnettverk bidrar til innovasjon på flere områder. Andelen bedrifter som sier at samarbeidet i noen grad eller i stor grad på de ulike områdene er; nye produkter (61 prosent), og nye tjenester (79 prosent). Andelen for varer og

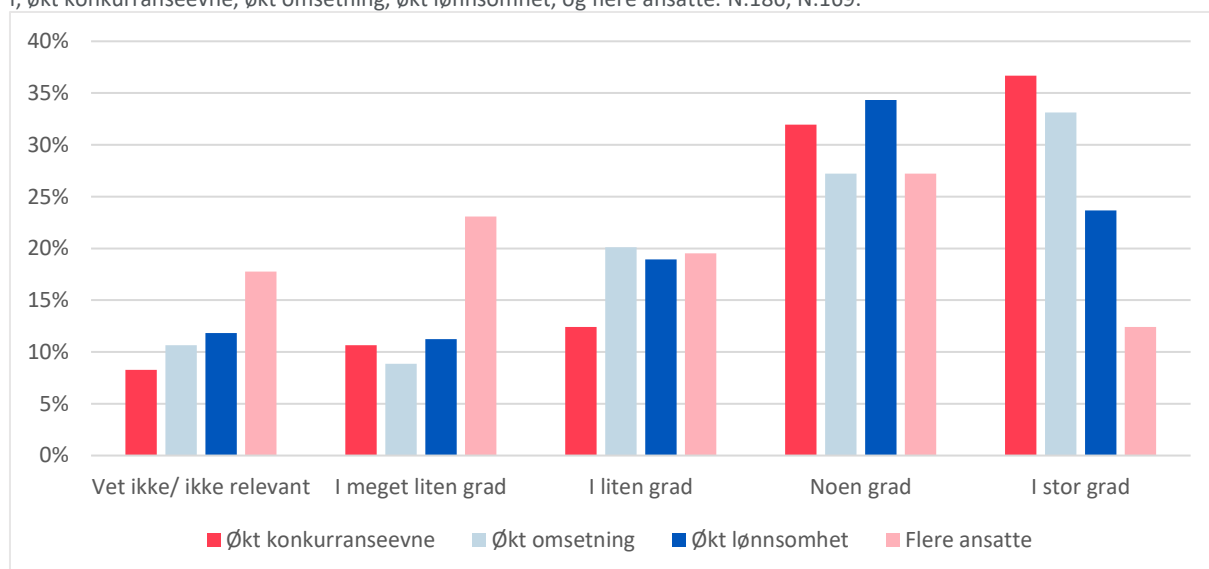
tjenester samlet i 2016 var 59 prosent. Nye produksjonsprosesser (72 prosent, mot 33 prosent i 2016), nye forretningsmodeller (60 prosent, mot 47 prosent i 2016) og nye markeder (66 prosent, mot 61 prosent i 2016). På alle innovasjonsområder er det høyere andel bedrifter som sier at samarbeid bidrar til innovasjon i 2017 enn i 2016.

Det ser ut til å ha vært en positiv utvikling fra 2016 til 2017, men i evalueringen har man også med bedriftsnettverkprosjekter som er finansiert over andre budsjettposter. Det innebærer at utvalget som inngår i evalueringen er større og bredere enn tidligere. Det generelle bildet er at bedriftsnettverk ser ut til å bidra vesentlig til innovasjon på alle de fem innovasjonsområdene, spesielt innen nye tjenester, nye produksjonsprosesser og nye markeder. Antall respondenter er for få til å generalisere.

Bedriftsnettverk bidrar til økonomiske resultater

I spørreundersøkelsen rapporterer bedriftene om at samarbeid i bedriftsnettverk forventes å bidra til vesentlig til økonomiske resultater. Undersøkelsen viser dette mønsteret i 2017.

Figur 3-50: Forventede resultater som følge av deltakelse i bedriftsnettverksprosjektet i 2017. Resultatområdene er delt inn i; økt konkurranseevne, økt omsetning, økt lønnsomhet, og flere ansatte. N:186, N:169.

Det er interessant at bedriftene rapporterer om at samarbeid i bedriftsnettverk forventes å gi vesentlige resultater på flere områder. Andelen bedrifter som sier at samarbeidet i noen grad eller i stor grad har effekt på de ulike områdene er; økt konkurranseevne (69 prosent, mot 71 prosent i 2016), økt omsetning (60 prosent, mot 77 prosent i 2016), økt lønnsomhet (58 prosent, mot 72 prosent i 2016) og flere ansatte (39 prosent, mot 51 prosent i 2016). Det er spesielt verd å merke seg den høye andelen som sier at samarbeidet forventes å gi resultater for bedriftenes konkurransekraft og omsetning.

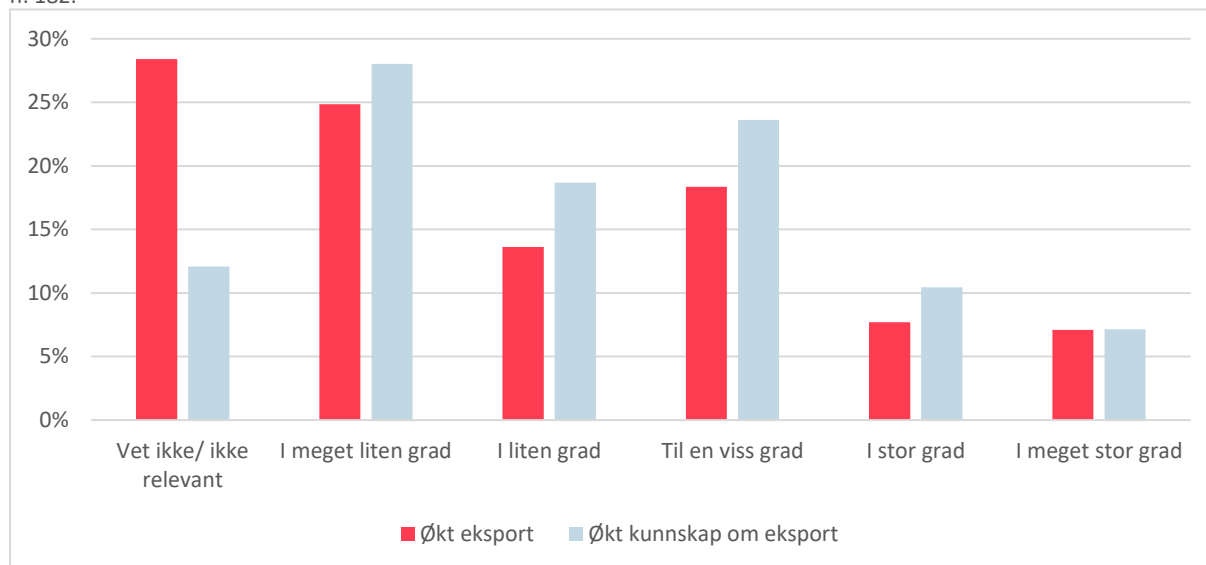
På alle resultatområdene er det lavere andel bedrifter som sier at samarbeid bidrar til økonomiske resultater i 2017 enn i 2016. I evalueringen har man også med bedriftsnettverkprosjekter som er finansiert over andre budsjettposter. Det innebærer at utvalget som inngår i evalueringen er større og bredere enn tidligere.

Bedriftsnettverk bidrar til økt eksport og kunnskap om eksport

I spørreundersøkelsen i 2017 ble bedriftene også spurt om bidrag til eksport og kunnskap om eksport som følge av deltakelse i bedriftsnettverket. Dette har ikke blitt spurt om i tidligere undersøkelser.

Denne evalueringen ønsker å sette fokus på i hvilken grad samarbeid i bedriftsnettverk bidrar til økt kunnskap om eksport. Undersøkelsen viser dette mønsteret i 2017.

Figur 3-51: bidrag til eksport og kunnskap om eksport som følge av deltakelse i bedriftsnettverket i 2017. N: 186, n: 169 og n: 182.

Det er interessant at bedriftene rapporterer om at samarbeid i bedriftsnettverk bidrar vesentlig til eksport og kunnskap om eksport. Andelen bedrifter som sier at samarbeidet til en viss grad, i stor grad eller i meget stor grad har bidratt på de to områdene er; økt eksport (33 prosent) økt kunnskap om eksport (41 prosent).

Det generelle bildet er at bedriftsnettverk ser ut til å bidra til økt eksport og økt kunnskap om eksport. Det er imidlertid første gang bedriftene har blitt spurt om bidrag til eksport, slik at vi har ikke sammenligningsgrunnlag fra tidligere år. Antall respondenter er dessuten for få til å generalisere.

3.9.6 Rapportering på avvik knyttet til planlagte aktiviteter og mål for 2017

Det er utfordrende å drifte gode tjenester samtidig som man ønsker å utvikle dem for å møte norsk næringslivs behov i framtiden. Begge tjenestene er som tidligere nevnt svært attraktive, med stor etterspørsel og behov for oppfølging. Det er da utfordrende å samtidig utvikle tjenestene, endre kriterier og ta inn de prosjektene hvor vi kan forvente gode resultater for bedriftene som følge av samarbeidet.

3.9.7 Mål og ambisjoner for 2018

Innovasjon Norge vil også i 2018 bruke klynge og nettverksaktiviteter for å forsterke samarbeidsbaserte utviklingsaktiviteter slik at det bidrar til økt innovasjonsevne og konkurransekraft. Det er fremdeles en stor etterspørsel etter de tjenestene som bidrar til et målrettet samarbeid om innovasjon, kompetanseutvikling og internasjonalisering. Prioritering av hvilke initiativ som bør støttes vil antakelig være hard også i 2018. Målet er å finne de prosjektene som best bidrar til økt innovasjon og konkurransekraft for bedriftene, og som kan være med i omstilling av norsk næringsliv.

Samtidig vil 2018 vil bli preget av utvikling og forbedring av tjenestene, samtidig som de faste utlysninger vil bringe inn nye klynger i programmet og nye bedriftsnettverksprosjekter.

- Utviklingsprosjekt av klyngeprogrammet
- Utvikle regionalt samarbeid

- Styrke internasjonalt samarbeid
- Digitalisering og god oppfølging av porteføljen

Utviklingsprosjekt for nytt klyngeprogram

Programevalueringen av klyngeprogrammet er levert med positive resultater. Samtidig har evaluator gitt programmet noen anbefalinger for fremtiden. Det ble jobbet med utvikling av programmet allerede i 2017, men nå er det opprettet et utviklingsprosjekt for å justere programmet til å møte utfordringene norsk næringsliv står over for. Det vil bli gjennomført flere regionale innspillkonferanser for å ha så godt grunnlag som mulig til et nytt revidert program. Målsettingen er at ny utlysning i 2018 skal være justert som følge av dette utviklingsprosjektet.

Klynge som omstillingsmotor

Klyngene som omstillingsmotor ble lyst ut i 2017, med beslutning om hvilke miljøer som skal spre sin kompetanse til SMBer. I 2018 vil ordningen rulles ut med å mobilisere de aktuelle SMBer, og gjennomføring av kompetansetiltak. Erfaringer fra utrulling vil danne grunnlag for hvordan tjenesten justeres og videreutvikles.

Gründerskap i klyngene

Nytt metodeverk til hvordan de kunne strukturere arbeidet med gründerskap i klyngene er utviklet i 2017. Metodeverket tilbys nå andre klynger med mål om å etablere møteplasser for klynger og gründere.

Internasjonalisering

Regjeringen har lagt fram ny eksportstrategi og tar fram klyngene som et viktig virkemiddel for økt eksportsatsing. Programmet vil styrke satsing på internasjonal aktivitet inklusive kobling mot andre klynger. Økt satsing på informasjon om mulighet innenfor EU utlysninger, vil også prioriteres.

Digitaliseringsprosjektet

Med ønske om å effektivisere det administrative arbeidet i klyngene, har Innovasjon Norge igangsatt et digitaliseringsprosjekt. Målet er å lage en felles plattform for deling av informasjon, rapportering, samhandling med VMA og andre klynger. Det nye verktøyet blir rullet ut i løpet av 2018, samtidig som utviklingsprosjektet fortsetter.

Fortsatt fokus på internasjonalisering og omstilling.

Bedriftsnettverk vil gjennomføre de to faste utlysningene i 2018. Det er et mål å ta inn 20-25 nye prosjekter, forutsatt tilgjengelige rammer. Etersom bedriftsnettverk har en støtteperiode på inntil 3 år, vil en tredjedel av prosjektene i porteføljen gå ut hvert år og må erstattes av et tilsvarende antall nye prosjekter, for å holde porteføljenivået. Basis rammene for bedriftsnettverk er relativt lave. Totale disponible rammer er større, men varierer fra år til år. En stor del av disponibel ramme for 2018 er bundet opp i finansieringsforpliktelser knyttet til eksisterende/løpende prosjekter.

Utlysningene vil også i 2018 rettes mot internasjonalisering og omstillingsrelaterte prosjekter. Det er videre et mål at de nye prosjektene som tas inn, skal bidra til at den totale prosjektporteføljen har en god spredning på næringer og regioner i landet.

Bedriftsnettverk har vist seg høyt etterspurt og godt egnet for bedrifter som opererer i krevende markeder og står overfor omstillingsutfordringer. Gjennom strategisk samarbeid får bedriftene økt tilgang til kompetanse og andre ressurser. De kan derfor raskere omstille seg til nye markeder eller utvikle nye forretningsområder med større vekst- og verdiskapingspotensial.

Evaluering av bedriftsnettverkstjenesten – mulige tiltak i 2018

Evalueringsrapporten fra Oxford Research ferdigstilles ved utgangen av april 2018. Anbefalinger og forslag til forbedringstiltak vil bli vurdert så snart rapporten foreligger. Basert på foreløpige funn og anbefalinger, vil vi vurdere tiltak på blant annet følgende områder (forutsatt tilgjengelige ressurser)

- *Styrke INs veiledersrolle.* Konsentrere arbeidet med bedriftsnettverk ved distriktskontorene til færre personer. Spesialisert kompetanse skal gi økt effektivitet og bedre faglig veiledning til kundene, spesielt ved oppstart av nye prosjekt
- *Etablere læringsarenaer* for å sikre kunnskapsdeling om bedriftsnettverk, både internt i IN og mellom bedriftsnettverkene
- *Bedriftsnettverk, klynger og andre regionale virkemidler.* Tettere samspill med sikte på å optimalisere bruken av regionale virkemidler

Bedriftsnettverk og Global Growth. Tettere samspill evt. integrering med sikte på å utvikle et styrket tilbud til vekst- og eksportorienterte bedrifter, og økt bruk av utekontorene.

3.10 Rapportering for enkelttjenester for Nærings- og fiskeridepartementet

3.10.1 Kap. 2421, post 50 Innovasjon – prosjekter, fond

Oppsummering 2017

Hovedaktiviteten har i 2017 vært knyttet til landsdekkende etablerertilskudd, tilskudd til bioøkonomi og avsetning til tapsfond knyttet til innovasjonslån og garantier, hvor det er innvilget henholdsvis 226, 49 og 928 mill. kroner. 96,5 prosent av bevilgningen fra NFD, tilsvarende 553,5 mill. kroner, ble disponert i 2017 og 20 mill. kroner av bevilgningen ble dermed tilbakeført primo 2018.

De nye avtalene med European Investment Fund (EIF) vedrørende deling av risiko på Innovasjons-/risikolån og Vekstgarantier som Innovasjon Norge nå stiller overfor nye vekstkraftige SMB'ere med lån i norske banker, har blitt godt mottatt. Det er i 2017 innvilget innovasjonslån med garanti fra EIF på 250 mill. kroner og norske banker har innvilget nye lån til innovative og vekstkraftige SMB-bedrifter på 142 mill. kroner under Vekstgarantiordningen.

Det nye tilbudet om «Oppstartlån» har vært en suksess. Det ble innvilget 78 lån på tilsammen 110 mill. kroner.

2017 har vært et år med betydelig aktivitet på ny risikolånefinansiering, til tross for at utlånsrammen på innovasjonslån i 2017 ikke ble fullt utnyttet³⁹. Med tillegg av risikolånefinansiering over KMDs budsjetter ble ambisjonen om risikolånefinansiering til næringslivet på totalt 1,5 mrd. kroner på det nærmeste nådd. Det samme er tilfelle for budsjettambisjonen for etablerertilskudd og bioøkonomiordningen.

Kundeeffektundersøkelsen 2017 (før undersøkelse) viser at innovasjonslån har svært høy addisjonalitet og ligger på et nivå rundt 97 prosent, høy og middels addisjonalitet.

Bakgrunnen for at ikke hele bevilgningen ble disponert, er i hovedsak at låne- og tilskuddsordningen for skip i nærskipfart fortsatt har vært lite etterspurt, og bare 0,8 mill. kroner ble disponert i 2017 av en ramme på 20 mill. kroner. For de øvrige tilskuddsordningene under posten har vi i all hovedsak nådd målsetningene for 2017.

Om oppdraget og mål 2017

Den totale bevilgningsrammen under post 50 ble i 2017 fastsatt til 573,5 mill. kroner, som var en økning på 50 mill. kroner i forhold til 2016. Midlene skal i hovedsak brukes til landsdekkende etablerertilskudd, tilskudd til bioøkonomi og avsetning til tapsfond knyttet til innovasjonslån og garantier. Formålet er å bidra til å oppfylle delmålene om flere gode gründere og flere vekstkraftige bedrifter. Av årets bevilgning skulle minst 55 mill. kroner benyttes til regjeringens bioøkonomisatsing, og 20 mill. kroner til kondemnerings- og innovasjonslåneordningen for grønn fornyelse av skip i nærskipfart.

I revidert budsjett 2017 ble låne- og garantirammen økt til henholdsvis 1 200 mill. kroner og 80 mill. kroner som følge av at Innovasjon Norge signerte to avtaler med Det europeiske investeringsfondet (EIF) i januar 2017. Den ene avtalen gjelder risikoavlastning for Innovasjon Norges risikolån. Den andre avtalen gjelder en ny garantiordning der Innovasjon Norge gir garantier overfor norske banker til dekning av tap på utlån til små og mellomstore vekstbedrifter. Avtalene innebærer at EIF garanterer for halvparten av Innovasjon Norges tap på garantier og lån som innvilges.

³⁹ Full utnyttelse av utlånsrammen ville det for øvrig ikke vært mulig å ha, ettersom det ikke ville være tilgjengelig tilstrekkelig midler til nødvendig tapsfondsavsetning.

Tabell 3-27: Innvilgningsrammen under post 50 i 2017. Beløp i mill. kroner.

		2017
+	Total bevilgningsramme, Statsbudsjett 2017	593,5
-	Reduksjon i revidert nasjonalbudsjett	20,0
-	Ubenyttet del av rammen tilbakeført NFD ⁴⁰	20,0
=	SUM	553,5

⁴⁰ I hovedsak dreier dette seg om ubenyttet del av øremerkede bevilgninger til kondemneringstilskudd/nybygg innen nærskipfart.

Hvorav 553,5 mill. kroner ble disponert tilfølgende virkemiddel

Tabell 3-28: Innvilgningsrammen fordelt på de enkelte virkemiddel. Beløp i mill. kroner.

Virkemiddel	2017	2016
Landsdekkende etablerertilskudd	225,6	290,7
Innovasjonslån og garantier (tapsfond)	226,5	186,0
Rentestøttefond ⁴¹	15,0	-
Tilskudd til kondemnering av skip	0,5	2,9
Landsdekkende innovasjonstilskudd ⁴²	16,7	13,3
Global Growth (tidligere FRAM marked)	5,3	8,3
Innovasjonsrammen NCE	11,0	10,5
Bioraffineringsprogrammet ⁴³	3,7	4,9
Bioøkonomiordningen	49,2	-
Total	553,5	516,6

Tabell 3-29: viser utviklingen i de årlige innvilgningsrammene i Innovasjon Norge på post 50 de siste 5 år:

	2013	2014	2015	2016	2017
Rammer post 50 (mill. kroner)	273	250	405	517	554

3.10.1.1 Landsdekkende etablerertilskudd

Om oppdraget og mål 2017

Det landsdekkende etablerertilskuddet skal prioritere gründere med innovative vekstprosjekter med betydelig vekstpotensial. For at vekstpotensialet skal ansees som betydelig, forventes det at mottakere av tilskuddet har ambisjoner om og muligheter for å lykkes i et internasjonalt marked. Etablerertilskuddene gis i to faser – markedsavklarings og kommersialisering. Faseinndelingen av tjenesten sørger for bedre utnyttelse av virkemiddelrammen og kostnadseffektivitet i prosjektene.

De to fasene kan beskrives slik:

- *Markedsavklaringstilskudd (MATIL):*
Formålet med denne fasen er å redusere markedsrisiko. I denne fasen står utredning av markedspotensial og markedsmuligheter sentralt.

⁴¹ I hovedsak oppstartslån som gis med to års rentefritak.

⁴² Innvilgningen har gått til: IPR-avklaring, Oppfølging av tidligere års landsdekkende tilskudd, INs digitaliseringsprogram, Analyser, Evaluering, Kunnskapsnettverk og div. Svalbard innvilgninger.

⁴³ 2016 var siste året der Bioraffinering fremkom som et eget program, og fra 2017 vil resultatene på dette området rapporteres under Bioøkonomistrategien.

- **Kommersialiseringstilskudd (KOTIL):**

Tilskudd til kommersialiseringsfasen er vårt verktøy for å hjelpe de selskapene som etter innledende markedsavklaring evner å dokumentere at de har særskilt gode muligheter for å bli et fremtidig vekstselskap. Formålet i denne fasen er å teste og videreutvikle forretningsmodellen.

Alle landsdekkende Markedsavklaringstilskudd i 2017 er behandlet og besluttet av Grundersenteret i Førde (sentralisert), mens Kommersialiseringstilskuddet behandles og besluttes av region/distriktskontorene. Maksimalt tilsagn for tilskudd totalt for begge fasene er 700 000 kroner per prosjekt. Det er ingen automatikk i at gründer som har mottatt MATIL også vil motta KOTIL.

Overgangen til sentralisering av Markedsavklaringstilskuddet har sikret ønsket om en raskere og likere behandling av kunder over hele landet i den tidligste fasen.

Hovedaktiviteter 2017

I 2017 ble det innvilget totalt 705 landsdekkende etablerertilskudd. Tilsagnene er fordelt på de to fasene med 368 Markedsavklaringstilskudd og 337 Kommersialiseringstilskudd. I 2016 ble det innvilget 615 markedsavklaringstilskudd og 478 kommersialiseringstilskudd. De fleste prosjektene som finansieres med landsdekkende tilskudd kommer fra de store byregionene. Oslo, Akershus, Hordaland, Rogaland og Sør-Trøndelag hadde til sammen ca. 60 prosent av antallet tilsagn.

Det mobiliseres særskilt til ordningen gjennom nettsider, mobiliseringstilbudet «Ide til marked» og Gründertelefonen.

Tabell 3-30: Fordeling av antall tilsagn og beløp til Landsdekkende etablerertilskudd fordelt på markedsavklaring (MATIL) og kommersialisering (KOTIL). Tall i parentes gjelder 2016.

(beløp i mill kr)	Ramme	Forbruk	Antall tilsagn
Markedsavklaring (MATIL)		36 (66)	368 (615)
Kommersialisering (KOTIL)		190 (224)	337 (478)
Totalt	228	226 (290)	705 (1 093)

Rapportering av resultater og effekter, inkludert Innovasjon Norges vurdering

Inndelingen i fasene Markedsavklaringstilskudd og Kommersialiseringstilskudd har vært en del av en strategi om å sørge for at det er de beste prosjektene får støtte, samt et forenklet og mer hensiktsmessig søknadsløp for kundene. Det er vårt inntrykk så langt at den todelte søknadsprosessen virker etter intensjonen, og herunder vises til at kontoret i Førde har klart å ivareta ambisjonen om å sikre meget rask saksbehandling av søknader om Markedsavklaringstilskudd.

I løpet av 2017 har fokuset fra 2016 på kvalitet i prosjektene fortsatt for å styrke måloppnåelsen og prioritere de beste prosjektene, hvor vår medvirkning utgjør en forskjell.

Som en del av strategien med å vri fra tilskudd til lån er det etablert et tilbud med Oppstartlån til gründere parallelt med Kommersialiseringstilskudd. Se egen omtale av dette virkemiddelet under Innovasjonslån og garantier. Nedgangen i antall tilsagn om Kommersialiseringstilskudd er dermed kompensert med at det ble innvilget 72 nye Oppstartlån til selskaper under 3 år.

Tabell 3-31. viser effektindikatorer i prosentpoeng målt av SSB gjennom effektundersøkelsen i 2015 - 2017 for landsdekkende etablerertilskudd, sett i forhold til en tilsvarende kontrollgruppe av bedrifter.

	2015	2016	2017
Salgsinntekter	21,2 ***	22,6 ***	23,1 ***
Verdiskaping	7,2	6,9	5,5
Produktivitet	-1,6	-2,4	1,7

***: 99% signifikant **: 95% signifikant *: 90% signifikant

Tallene for 2017 inneholder kunder som fikk tilsagn t.o.m. 2013, fordi siste regnskap er regnskapsåret 2016 og vi må ha minst 3 år hvor vi kan se på utviklingen (2013->2014, 2014->2015, 2015->2016).

Tabellen viser en signifikant forskjell i salgsinntekter mellom våre kunder og tilsvarende selskaper uten finansiering fra oss, med en gjennomsnittlig mervest i omsetningen på litt over 20 prosentpoeng. Det er fortsatt ikke statistisk signifikante forskjeller i verdiskaping eller produktivitet mellom de to gruppene.

Samlet vurdering av måloppnåelse

Etablerertilskuddsordningen er ettertraktet, selv om søknadsmengden er betydelig redusert i 2017. Noe av årsaken til at søknadsmengden har gått ned, tror vi er at vi har blitt bedre på å hjelpe aktuelle etablerere til selv å finne ut om det er god grunn til å søke, bl.a. gjennom «Fra ide til marked». Når det er sagt, må konstateres at andelen søknader som er imøtekommet er noe redusert fra 2016 til 2017, hvilket vel dels kan være uttrykk for at strammere rammesituasjon medfører trangere nåløye samt at Oppstartlånordningen har vært et relevant alternativ for flere.

Tabell 3-32: Antall søknader på etablerertilskudd, omsøkt og innvilget.

	Markedsavklaring			Kommersialisering		
	2016	2017	Endring	2016	2017	Endring
Antall søknader	1609	1065	-544	820	723	-97
Søknader innvilget	615	368	-247	478	337	-141

Formålet med markedsavklaringstilskudd er å teste om det finnes et betalingsvillig marked og det er derfor ikke meningen at alle prosjekter som får markedsavklaring skal få kommersialiseringstilskudd. Tilsagnsbildet (se tabell nedenfor) viser at Kommersialiseringstilskudd som oppfølging av Markedsavklaringstilskudd normalt gis i samme år eller i løpet av de to etterfølgende årene. Flere etablerere trenger med andre ord til dels lang tid på å avklare grunnlaget for neste fase.

For tidsrommet 2013 – 2017 fikk ca. halvparten av de som mottar markedsavklaring et kommersialiseringstilskudd i ettertid. Det er vanskelig å si hva som er «riktig» nivå for slik «fase-2-finansiering», men vi mener at god grunn til å forvente at avskallingen fra Markedsavklaringsfasen skal være 50 prosent eller kanskje mer.

Tabell 3-33: Prosentandel prosjekter som fikk MATIL og som senere også fikk tilskudd til kommersialisering, perioden 2013 til og med 2017.

	År	Landsdekkende etablerertilskudd (kommersialisering)					Distriktsrettet etablerertilskudd (kommersialisering)					SUM
		2013	2014	2015	2016	2017	2013	2014	2015	2016	2017	
Landsdekkende etablerertilskudd (markedsavklaring)	2013	6%	24%	9%	4%	0%	1%	4%	2%	0%	0%	51%
	2014	1%	4%	24%	8%	0%	0%	4%	2%	0%	0%	43%
	2015	0%	0%	8%	14%	4%	0%	0%	3%	2%	0%	31%
	2016	0%	0%	0%	10%	11%	0%	0%	0%	1%	1%	23%
	2017	0%	0%	0%	0%	9%	0%	0%	0%	0%	0%	10%
Distriktsrettet etablerertilskudd (markedsavklaring)	2013	1%	4%	4%	4%	1%	2%	10%	6%	2%	1%	34%
	2014	0%	1%	11%	2%	0%	1%	3%	10%	2%	1%	32%
	2015	0%	0%	3%	9%	2%	0%	1%	4%	12%	2%	32%
	2016	0%	0%	0%	5%	7%	0%	0%	0%	4%	6%	21%
	2017	0%	0%	0%	0%	5%	0%	0%	0%	0%	2%	7%

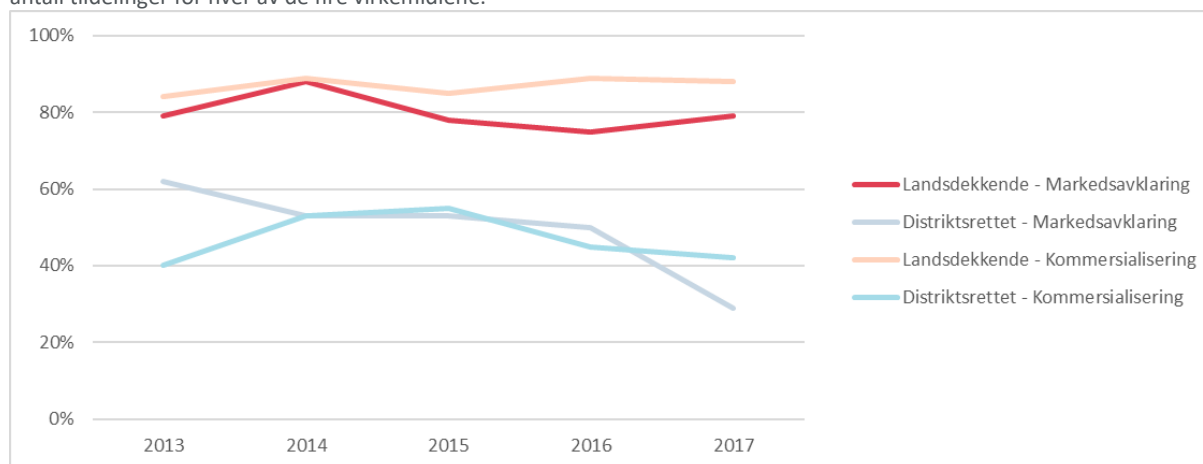
Innovasjonsnivå i prosjektene som mottar støtte er fortsatt høyt for Etablerertilskuddet og signaliserer at prioriteringene som er gjort på tjenesten har vært riktig. Vi ser av tabell og grafen nedenfor at for Markedsavklaringstilskuddet er prosentandelen innovasjon på internasjonalt nivå steget noe i 2017, til 79 prosent. For Kommersialiseringstilskudd har prosentandelen gått noe ned.

Der er store forskjeller på andelen prosjekter med innovasjon på internasjonalt nivå avhengig av om prosjekter er finansiert med distriktsrettet eller landsdekkende etablerertilskudd. Dette er naturlig ettersom distriktsrettet tilskudd ikke skal erstatte landsdekkende tilskuddet, men være en tilleggsordning i distriktene.

Tabell 3-34: Andelen landsdekkende og distriktsrettet etablerertilskudd med innovasjon på internasjonalt nivå. I prosent av antall for hver av de fire virkemidlene.

	2013	2014	2015	2016	2017
Landsdekkende - Markedsavklaring	79 %	88 %	78 %	75 %	79 %
Distriktsrettet - Markedsavklaring	62 %	53 %	53 %	50 %	29 %
Landsdekkende - Kommersialisering	84 %	89 %	85 %	89 %	88 %
Distriktsrettet - Kommersialisering	40 %	53 %	55 %	45 %	42 %

Figur 3-52: Utviklingen i andelen etablerertilskudd tildelt prosjekter med innovasjon på internasjonalt nivå. I prosent av antall tildelinger for hver av de fire virkemidlene.

Avvik

Et av tiltakene som har vært satt i verk for å få ned antallet irrelevante søknader de siste årene er mobiliseringstilbudet «Fra ide til marked». Også i 2017 er dette arrangert jevnlig hele året over hele landet. Antall innkommende søknader har gått ned i 2017. Dette er i tråd med økt mobiliseringsarbeid for å avklare om gründer bør søke.

Andelen avslag er samtidig fortsatt høy. Det må fortsatt jobbes med spissing av kommunikasjonen og forenkling av regelverket i tillegg til å utnytte potensialet i Grundersenteret, Gründertelefonen og mobiliseringsaktiviteter. Det må fortsatt kunne bli enklere for kunden å finne ut om prosjektet i utgangspunkt har muligheter for å oppnå tilskudd eller ikke.

Gjennomføringskostnader

Av rammen for landsdekkende etablerertilskudd ble det satt av 23,5 mill. kroner til gjennomføring. Gjennomføringskostnadene dekker timer og direkte prosjektkostnader for fagdivisjonen (Gründerdivisjonen), Grundersenteret og rådgivere/saksbehandlere ved alle regionskontorene.

Gjennomføringskostnader påløper ikke bare som følge av saksbehandling. Mobilisering, veiledning og rådgivning både før og under hele kundereisen er en del av gjennomføringen. I tillegg kommer mobiliseringsaktiviteter som for eksempel «Fra ide til marked» som er viktige tilbud som bygger opp og rundt etablerertilskuddsordningen.

Se for øvrig omtale av gjennomføringskostnader under Øvrig rapportering.

Utfordringer, planer og mål for 2018

I 2017 har vi sett på behovet for sterkere å profilere etablerertilskuddsordningen som to ordninger (Landsdekkende og distriktsrettet) som dels skal bidra til ulike mål. Det er gjort forbedringer på nettsidene knyttet til dette, men ytterligere tydelighet er nødvendig. Kriterier og regelverk rundt ordningene må forenkles og gjøres mer forutsigbare. I 2017 har vi så vidt startet arbeidet og dette vil fortsette i 2018.

Rammen for 2018 er redusert i forhold til 2017. Prioritering på kvalitet må videreføres. I tillegg må det også forventes en høy avslagsprosent også i 2018 som en konsekvens av dette. Vi fortsetter med oppstartlån som et alternativ til kommersialiseringstilskudd og åpner for å øke tilsagnsvolum noe på slike lån.

3.10.1.2 Innovasjonslån og garantier

Hovedaktiviteter 2017

Innovasjonslån er særlig viktig for risikolånefinansiering i sentrale deler av landet. Formålet er å få fram flere gode gründere og flere vekstkraftige bedrifter. Innovasjonslån skal i henhold til oppdraget stimulere til utvikling av innovative vekstbedrifter og primært benyttes i virksomhetens tidlige- og kommersialiseringfase. Garantier for driftskreditt kan gis til små og mellomstore bedrifter som har problemer med å skaffe seg finansiering i bankene på grunn av manglende pantesikkerheter.

I 2017 hadde Innovasjon Norge en ambisjon om å tilby risikolån (landsdekkende og distriktsrettet) på totalt 1 500 mill. kroner blant annet som følge av samarbeid med European Investment Fund (EIF) og innføring av oppstartlån for gründere.

Innovasjonslån brukes tradisjonelt til å finansiere investerings- og utviklingsprosjekter. De siste årene har lånene i økende grad også blitt benyttet til finansiering av omstilling og prosjekter knyttet til vekst i samband med internasjonalisering. Fra 2017 har vi designet tre nye typer lån/garantier innenfor innovasjonslåneordningen:

Innovasjonslån med garanti fra Europeiske investeringsfondet

Innovasjon Norge inngikk i januar 2017 en avtale med den Europeiske investeringsfondet (EIF) under instrumentet InnovFin SME Guarantee i EUs rammeprogram for forskning og innovasjon – Horisont 2020. Avtalen er den første norske garantiavtalen i EU-programmet. Dette styrker Innovasjon Norges utlånskapasitet i kraft av risikodeling med EIF i avtaleperioden 2017-2018. Avtalen gjelder for en

utlånsportefølje på inntil 900 mill. kroner. De lån som omfattes av samarbeidet må være på minimum 4 mill. kroner og maksimalt 50 mill. kroner, ha en nedbetalingstid på maksimalt 10 år og må oppfylle definerte kriterier for vekst og innovasjon. Garantiavtalen med EIF innebærer at den øvre engasjementsgrense per kunde er økt med 25 mill. kroner (dvs. fordoblet) uten at Innovasjon Norge påtar seg større tapsrisiko. Økningen i engasjementsgrensen gir Innovasjon Norge økt mulighet til å imøtekomme etterspørsel fra større mellomstore bedrifter eller bedrifter i omstilling som har et betydelig kapitalbehov.

Oppstartlån

I 2017 begynte vi pilotering av et oppstartlån for foretak yngre enn fem år med potensial for innovasjon og vekst. Det kan innvilges lån inntil 1,5 mill. kroner, alle lån gis med rentefritak i to år og lånene skal innfris i sin helhet etter fire år. Lånene er innrettet slik at det gir en risikoeksponering tilnærmet 50/50 fordelt på offentlig og privat risikokapital. Det er et krav at det kommer ny kontant egenkapital inn i selskapet sammen med lånet og lånet utbetales i takt med den private kapitalen.

Bakgrunnen for oppstartlånet er et ønske om å dreie mot mer bruk av lån også i tidligere faser, øke tilgangen til kapital og samtidig stimulere privat kapital. Oppstartlån er et alternativ til kommersialiseringsstilskudd og passer for bedrifter som har tilgang på egenkapital, men ikke er i posisjon til banklån. Innovasjon Norge ga tilsagn om totalt 110 mill. kroner gjennom oppstartlånordningen i 2017.

Bedriftene i oppstartlåneporteføljen utløste mer kapital inn i tidligfase enn hva de tradisjonelt ville fått med tilskudd og egenkapital i denne fasen. Det gir dem lengre tid til å utvikle og til å bevise hypotesene sine. Totalt/beløpsmessig ble summen av finansiering fra etablerertilskudd og oppstartlån høyere, sammenlignet med etablerertilskuddene i 2016. Samtidig er det finansiert færre prosjekter. Det er vår vurdering så langt at oppstartlån dekker et udekket behov i markedet.

Vekstgaranti

Vekstgaranti er en pilotordning som har til formål å styrke innovative eller raskt voksende små og mellomstore bedrifters tilgang til bankfinansiering, og da spesielt driftskapital.

Vekstgarantiordningen er en porteføljegaranti, implementert gjennom rammeavtaler med tre banker, og ikke garantier innvilget på enkeltengasjementer. Dette innebærer at Innovasjon Norge yter garantier som er begrenset til å dekke 75 prosent av det endelige tap på det enkelte engasjement, begrenset til 20 prosent på porteføljebasis. Det er långivende bank som foretar kredittvurderingen i den enkelte sak. Garantien utgjør en supplerende sikkerhet i saker hvor låntaker vurderes kredittverdig, men mangler tilfredsstillende sikkerheter for bankfinansiering.

Også i tilknytning til Vekstgarantiordningen har Innovasjon Norge inngått avtale om risikoavlastning fra EIF. Kontragarantiavtalen forplikter EIF til å dekke 50 prosent av Innovasjon Norges tap under ordningen. Avtalen med EIF gjelder for en utlånsportefølje på 300 mill. kroner i perioden 2017-18.

I en toårig piloteringsperiode har Innovasjon Norge inngått samarbeidsavtaler med DNB, Sparebank1 Midt Norge og Nordea. Rammeavtalene med hver enkelt bank regulerer porteføljestørrelse, tapsdekning og risikoprofil på porteføljen.

Tabell 3-35: Oversikt over utlånsrammer og forbruk i 2017. Beløp i mill. kroner.

Leveranse	Ramme	Forbruk	Antall tilsagn
Innovasjonslån		561,3 (700,2)	306 (186)
EIF lån	1 200	249,8 (-)	33 (-)
Oppstartlån		110,3 (-)	78 (-)
Vekstgaranti	25	14,2 (-)	54 (-)
Garantiordning IN	15	7,2 (24,7)	18 (16)

I 2017 mottok vi totalt 461 søknader om innovasjonslån og garantier mot 301 i 2016, og i 2017 ble det innvilget nye lån på tilsammen 921,4 mill. kroner. Den økte utlånsrammen på 1 200 mill. kroner ble dermed ikke utnyttet, men totalt ble næringslivet tilført risikolån på over 1,45 mill. kroner når risikolån over KMDs budsjett inkluderes. Tilsagnsomfanget i 2017 har økt betydelig både i kroner og antall sammenlignet med året før. Avsetning til tapsfond i 2017 utgjorde 226,5 mill. kroner, noe som tilsvarer 24,5 prosent av de totale innvilgede lån og garantier.

Rapportering av resultater og effekter

Etterspørsel etter risikolånefinansiering i 2017 var stor. Økt tilbud om risikolån bidro til målsettingen om å øke låneandel vs. tilskuddsandel i vårt tilbud til næringslivet. Vi økte i 2017 samlet risikolånefinansiering fra nær 1 mrd. kroner til nær 1,5 mrd. kroner. Muligheten for å dele risiko med EIF og økt «tak» på låne- og garantirammene i NFD har vært viktig og nødvendig. Nye låne- og garantiprodukter har blitt meget positivt mottatt.

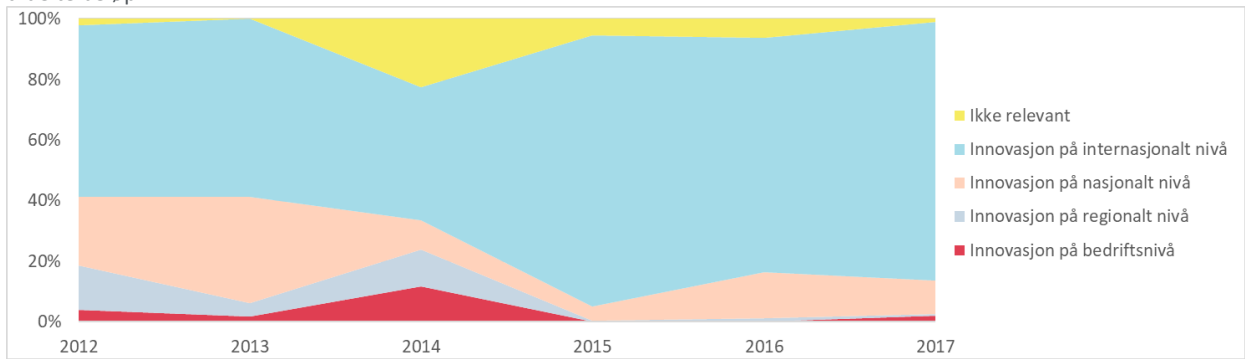
I 2017 har fordelingen av antall tilsagn innenfor denne tjenesten endret seg sammenlignet med 2016 når det gjelder gründere og vekstkraftige bedrifter. Fordelingen er i 2017 henholdsvis 36 prosent (24) prosent og 63 prosent (76). Oppstartlånet, som retter seg mot foretak yngre enn fem år med potensial for innovasjon og vekst, bidro til dette.

89 prosent av tilsagnene er prosjekter med innovasjonshøyde på nasjonalt og internasjonalt nivå mot 91 prosent i 2016. Ambisjonen vært å opprettholde et høyt innovasjonsnivå for innovasjonslån. Tjenestene benyttes hovedsakelig til produkt- og tjenesteinnovasjon og 76 prosent av innvilget beløp gikk til dette. Over 74 prosent av innvilgningene gikk til bedrifter med inntil 20 ansatte.

I 2017 har 42 prosent av årets tilsagn blitt vurdert til å ha miljøeffekt mot 47 prosent i 2016. 12 prosent av de samlede tilsagnene er kategorisert som kvinnerettet mot 13 prosent i 2016. Den geografiske fordelingen av tilsagte innovasjonslån i 2017 viser at det er gitt slike lån i 18 av 19 fylker. Innovasjonslån er særlig aktuelle for bedrifter i sentrale strøk, 83 prosent av tilsagnene har gått til bedrifter lokalisert utenfor virkeområdet. I 2016 gikk 78 prosent av tilsagnene til bedrifter lokalisert utenfor virkeområdet.

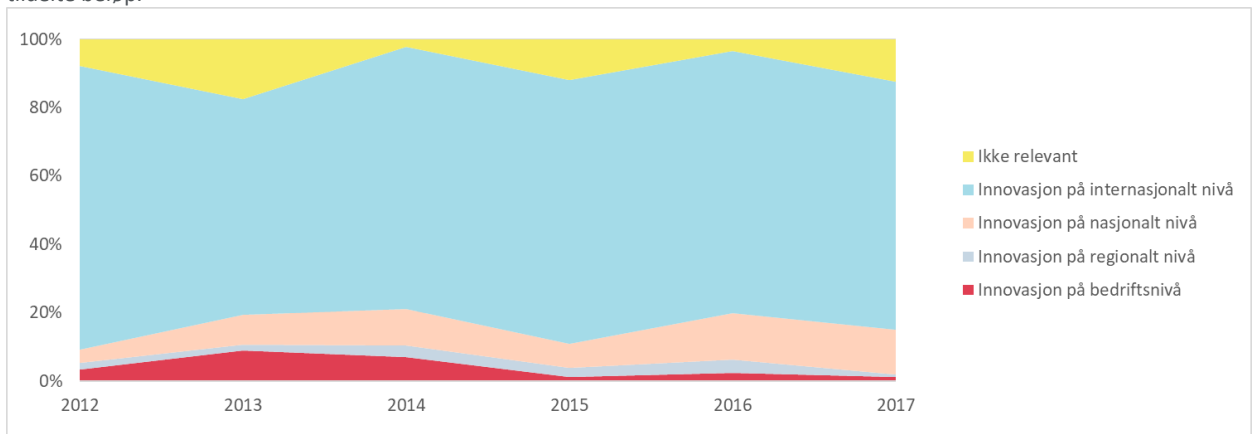
Næringsmessig står gruppen Industri for den største delen av utlånene med 34 prosent, informasjon og kommunikasjon med 26 prosent og fiske/oppdrett og faglig, vitenskapsmessig tjenesteyting begge med 8 prosent.

Figur 3-53: Fordelingen av innovasjonsnivå på innovasjonslån og garantier gitt til selskaper under 3 år, NFD. I prosent av tildelte beløp.

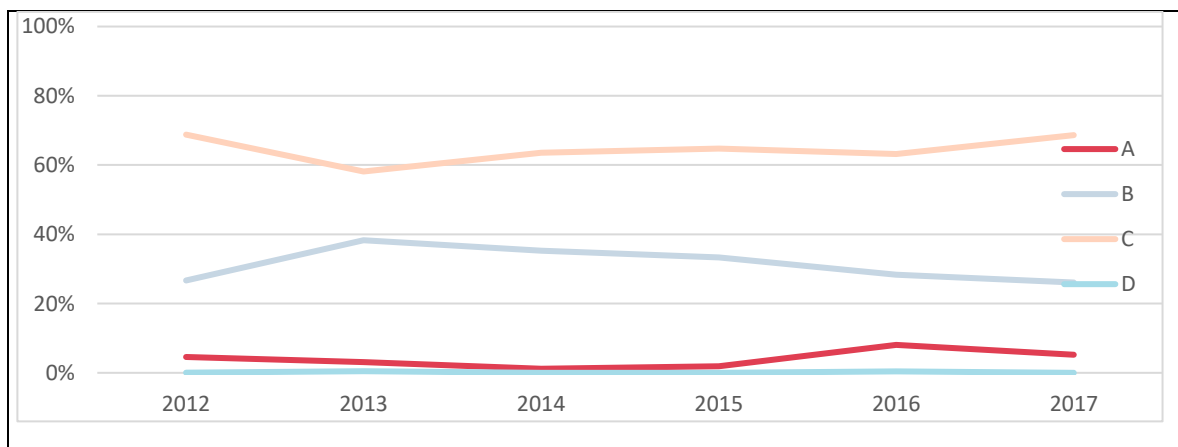
Innovasjonsnivå for gründer de siste tre år har ligget på et stabilt høyt nivå og er dermed i tråd med våre mål.

Figur 3-54: Fordelingen av innovasjonsnivå på innovasjonslån og garantier gitt til selskaper over 3 år, NFD. I prosent av tildelte beløp.

Figuren viser et stabilt høyt innovasjonsnivå i den siste fem års perioden og dette er også i tråd med våre målsettinger.

Figur 3-55: Fordelingen av driftsrisiko på innovasjonslån og garantier, NFD. I prosent av tildelte beløp.

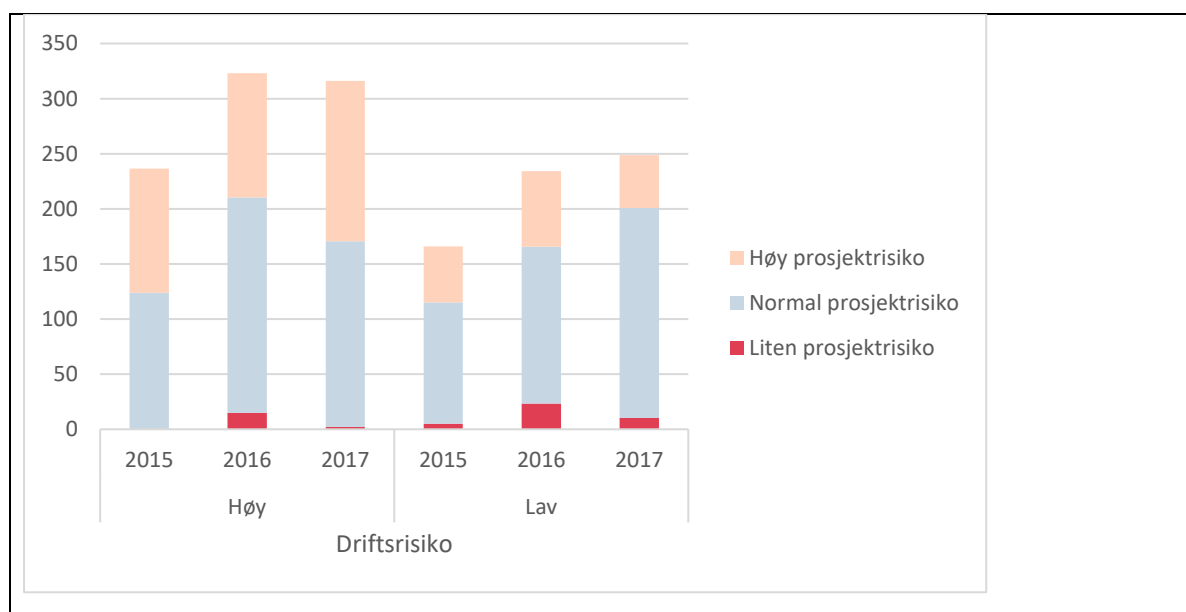

Driftsrisiko-indikatoren⁴⁴ gir uttrykk for Innovasjon Norges vurdering av fremtidig gjeldsbetjeningssevne basert på den kunnskap vi har på innvilgestidspunktet. I 2017 har vi gitt tilsagn til virksomheter med en noe større driftsrisiko enn i 2016. Denne endringen kan skyldes at det er gitt flere lån til gründere. Strategien i 2017 var å dreie mot mer bruk av lån også i tidlige faser, men policy er for andre risikolån enn Oppstartlån at det skal være forventet betjeningssevne for lån via driften.

Figuren viser sammenhengen mellom driftsrisiko og prosjektrisiko for innovasjonslån og garantier til bedrifter over tre år. I vurderingen av risikobildet må det også tas hensyn til at innovasjonslån har fra svak til ingen pantemessig dekning. Vi ser at finansiering av prosjekter med høy prosjektrisiko gikk prosentvis ned fra 2015 (41) til 2016 (31), men har i 2017 økt igjen til 34 prosent.

Gjennomføringsevnen til låntakerne som har fått innvilget innovasjonslån og garantier hvor prosjektet har høy driftsrisiko har holdt seg mer eller mindre uendret fra 2016 (58 prosent) til 2017 (56 prosent).

Figur 3-56: Sammenhengen mellom drifts- og prosjektrisiko for innovasjonslån i perioden 2015-2017 for bedrifter eldre enn tre år. Tall i mill. kroner.

⁴⁴ Driftsrisiko-indikatoren gir uttrykk for Innovasjon Norges vurdering av fremtidig gjeldsbetjeningssevne. A = Lav, B = Middels, C = Høy og D = Ekstra høy (>50 prosent risiko for konkurs)

Oppdragsrapportering på analyser

Tabell 3-36: viser noen resultater fra de siste tre års kundeeffektundersøkelser. Innovasjonslån.

	2015	2016	2017
Addisjonalitet (høy og middels)	98%	94%	97%
Økt omsetning	97%	89%	87%
Økt lønnsomhet	88%	82%	73%
Økt sysselsetting	76%	76%	70%
Innovasjon ⁴⁵	5,9	5,9	6,6
Forbedret konkurranseevne	95%	87%	86%
Kompetanse ⁴⁶	4,3	4,3	6,5

*Antall områder der prosjektet har bidratt til innovasjon/kompetanse

Ifølge kundeeffektundersøkelser ⁴⁷ har innovasjonslån gjennomgående høy utløsende effekt, og addisjonaliteten på låneordningen har over disse tre årene ligget på et stabilt høyt nivå. Effektundersøkelsene viser forøvrig at det er gode effekter på de fleste indikatorene. Det er dog noen forskjeller og variasjoner mellom de tre årene. Innovasjonslån bidrar mer enn gjennomsnittet av øvrige tjenester til innovasjon i nye produksjonsprosesser og introduksjon av nye varer og tjenester i nye markeder og mindre enn gjennomsnittet i forhold til innovasjon på distribusjon.

Tabell følgende tabeller viser kort oppsummert noen effekter som er målt av SSB gjennom effektundersøkelsen i 2015, 2016 og 2017 for Innovasjon Norges virkemidler sett i forhold til en tilsvarende kontrollgruppe av bedrifter. Tallmaterialet i oversikten viser hva som er oppnådd av effekter og resultater for virksomheter som har fått innovasjonslån og garantier. Sammenligner en 2017 med 2016 ser en at de som har fått disse virkemidlene i 2017 har fått høyere score når det gjelder verdiskaping og produktivitet, og en marginal endring når det gjelder salgsinntekter.

Tabell 3-37: Effektindikatorer for innovasjonslån og garantier, NFD (Kilde: SSB).

	2015	2016	2017
Salgsinntekter	14,3 ***	13,9 ***	14,1 ***
Verdiskaping	10,1 ***	10,9 ***	10,6 ***
Produktivitet	4,4 **	4,9 ***	4,5 ***

***: 99% signifikant **: 95% signifikant *: 90% signifikant

⁴⁵ Denne størrelsen måler antall områder der prosjektet har bidratt til innovasjon. Det er definert 5 hovedområder innenfor innovasjon, som igjen er delt opp i 17 områder.

⁴⁶ Denne størrelsen måler antall områder der prosjektet har bidratt til kompetanse. Det er definert 9 områder i 2015 og 2016 og 12 områder i 2017.

⁴⁷ Innovasjon Norges kundeeffektundersøkelse 2016 og 2017 – Førundersøkelse utført av Oxford Research.

Effektene for de ulike indikatorene ligger ganske stabilt og signifikansen ligger på høyeste nivå på 4 av 5 indikatorer. Sett i forhold til de andre virkemidlene er dette svært gode resultater. Få av de andre virkemidlene, både KMD og NFD, har så høyt signifikansnivå på så mange av indikatorene. Dette er absolutt verdt å merke seg og positivt når vi samtidig jobber med å vri finansieringen fra tilskudd til lån.

Tabell 3-38: Indikatorer for antall ansatte og lønnsomhet for innovasjonslån og garantier, NFD.

	2015	2016	2017
Antall ansatte	2,1	1,7	1,2
Lønnsomhet	1,2 ***	1,3 ***	1,4 ***

***: 99% signifikant **: 95% signifikant *: 90% signifikant

Menon ga i sin evaluering «En statlig bro i kapitalmarkedet» i 2013 uttrykk for at landsdekkende risikolån ikke syntes å være en samfunnsøkonomisk lønnsom ordning. Innovasjon Norge har i vurderingen av dette særlig pekt på at kontrollgruppen i denne analysen, som besto av bedrifter som hadde fått ordinær finansiering i bank eller av investorer, neppe var «riktig», jf. at innovasjonslåntakerne oftest er unge og nye kundeforetak. SSB har nok en gang dokumentert i sin analyse meget gode resultater for innovasjonslånene sett i forhold til sammenliknbare foretak. Vi er klar over at det er krevende å gjøre «riktige» analyser av effekter av de ulike ordningene, men vi mener SSBs resultater gir oss godt grunnlag for å anta at låneordningen virker godt og etter hensikten.

Rapportering på avvik

Utlånsrammen på innovasjonslån i 2017 ble ikke fullt utnyttet. På grunn av risikolånefinansiering over KMDs budsjetter ble likevel ambisjonen om risikolånefinansiering på totalt 1 500 mill. kroner nesten nådd. Utover dette er det ikke registrert avvik av betydning.

Administrasjon- og gjennomføringskostnader

Tabellen under viser en oversikt over kostnadsutviklingen på innovasjonslån de siste årene i forhold til årlige tilsagn og totalportefølje.

Tabell 3-39: Kostnadsutvikling innovasjonslån

Innovasjonslån	2013	2014	2015	2016	2017
SUM driftskostnader	44	34	36	39	47
Tilsagn – antall/mill.	96/323	74/297	133/499	186/700	304/921
Portefølje 31.12	1 569	1 489	1 585	1 700	1 847

Økningene i driftskostnadene i 2017 skyldes i all hovedsak et økt aktivitetsnivå, og arbeid med nye låneordninger som EIF-lån og Oppstartlån. På grunn av lavt mislighold gjennom året har det på den annen side vært noe mindre kostnader knyttet til oppfølging og vedlikeholdssaker.

For landsdekkende låne- og garantiordningene er samlet bokført tap i 2017 på 66 mill. kroner. Bokført tap i 2017 utgjør 3,6 prosent av porteføljen mot 2,4 prosent i 2016. I et normalt år bør bokførte tap utgjøre mindre enn 5 prosent av porteføljen. I likhet med de andre låneordningene er denne ordningen preget av gode tider hos de fleste av våre kunder. Utlånsporteføljen har for øvrig gode rentemarginer også i 2017. Se for øvrig omtale av gjennomføringskostnader under Øvrig rapportering.

Utfordringer, planer og mål for 2018

Utlånsrammen i 2018 er 900 mill. kroner og målet er å utnytte den 100 prosent. Ambisjonen er at inntil 150 mill. kroner skal være Oppstartlån. Vi har også et mål om å utnytte den toårige samarbeidsavtalen med EIF fullt ut og eventuelt forlenge avtalen. Inntil det evt. er gjort avtale om forlengelse, har vi den utfordring at alle tilsagn må være utbetalt innen utløpet av 1. halvår 2019. Det vil i utgangspunktet innebære en betydelig begrensning i forhold til i hvilke sammenhenger slike lån kan tilbys også i 2018. Det vil bli vurdert å øke volumet i avtalen om Vekstgaranti med EIF og inngå samarbeidsavtaler med flere banker om dette finansieringsinstrumentet.

For de landsdekkende låne- og garantiordningene er det for 2018 budsjettert med brutto tap på 90 mill. kroner. Budsjettet for 2018 er da bygget på at tap sett over tid årlig utgjør 5 prosent av løpende portefølje.

Det planlegges økt oppfølging av oppstartlånekundene, herunder med sikte på at disse må levere en enkel digital rapportering på noen få måltall til oss hver 4. måned.

3.10.1.3 Kondemneringstilskudd for skip i næringsfart og risikolån til nybygg innen skipsfart

Om oppdraget og mål 2017

Propel AS gjorde i 2014 en utredning av tilskuddsordningen for kondemnering av skip på oppdrag fra Nærings- og fiskeridepartementet. Innovasjon Norge fikk tilskuddsmidler til kondemnering av skip i nærskipsfart og risikolån av skip i nærskipsfart i 2016 som ble videreført i 2017.

Tabell 3-40: Ramme, forbruk og antall tilsagn – Kondemneringstilskudd for skip i nærskipsfart/risikolån til nybygg innen skipsfart. Beløp i mill. kroner.

Leveranse	Ramme	Forbruk	Antall tilsagn
Kondemneringstilskudd for skip i nærskipsfart, inklusiv tapsfond	20,0 ⁴⁸	0,8	1
Risikolån til nybygg innen skipsfart			

Av forbruket i 2017 utgjør 0,5 mill. kroner gjennomføringskostnader og 0,3 mill. kroner avsetning til tapsfond. I juni 2017 endret NFD flere kriterier for ordningen som et bidrag for å gjøre ordningen bedre tilpasset behovene i markedet, herunder åpning for at støtte kan innvilges dersom fartøyet har vært i norsk eie siste 12 mnd. (med andre ord ikke nødvendigvis NIS/NOR), åpning for at nytt fartøy som skaffes til erstatning for det kondemnerte kan kjøpes i annenhåndsmarkedet samt åpning for å vurdere støtte også utover 2 mill. kroner (evt. slik økt støtte vil, begrunnet i statsstøttereglene, bare kunne vurderes i forbindelse med anskaffelse av nytt fartøy).

Samlet vurdering og måloppnåelse

Formålet med ordningen er å bidra til fornyelse av nærskipsfartsflåten for å redusere skadelige utslipp til luft ved at eldre skip kondemneres og erstattes med nyere skip.

Etter at Nærings- og fiskeridepartementet i 2017 endret kriteriene for ordningen har dette medført flere henvendelser til Innovasjon Norge, men det har ikke materialisert seg i flere søknader om tilskudd og lån. Innovasjon Norge har i 2017 mottatt kun en søknad om tilskudd og en søknad om lån, begge fra samme rederi. Den siste tiden har det derfor blitt gjennomført nye tiltak for å gjøre ordningen bedre kjent.

⁴⁸ I revidert budsjett ble bevilgningen redusert med 20 mill. kroner (fra 40 til 20 mill. kroner).

Resultat og effekter

I 2017 ble det innvilget et risikolån på 25 mill. kroner til finansiering av et nytt skip. Det nye skipet skal bruke LNG som drivstoff, noe som vil redusere utslipp pr. år av NOx med 90 tonn og Co2 med 6000 tonn, jf. ordinær MDO drivstoff (diesel).

Rapportering på avvik

Etterspørsel etter disse midlene har vært begrenset og det alt vesentlige av bevilgningen er derfor tilbakeført til NFD.

Administrasjon- og gjennomføringskostnader

Det er i 2017 innvilget 0,5 mill. kroner til dekning av administrasjons og gjennomføringskostnader for ordningene. Se for øvrig omtale av gjennomføringskostnader under Øvrig rapportering.

3.10.1.4 Landsdekkende innovasjonstilskudd

Landsdekkende innovasjonstilskudd ble som særskilt ordning avviklet i 2016.

Tabell 3-41: Landsdekkende innovasjonstilskudd, 2017. Beløp i mill. kroner.

Leveranse	Ramme	Forbruk	Antall tilsagn
Landsdekkende innovasjonstilskudd	0	16,7 (13,3)	9 (3)

Tilsagn gitt under denne «rammen» i 2017 har gått til ulike typer av prosjekter: IPR-avklaring (1,1 mill. kroner), oppfølging av tidligere års landsdekkende tilskudd (5 mill. kroner), Innovasjon Norges eget digitaliseringsprogram (5 mill. kroner), analyser, evalueringer, kunnskapsnettverk (2,1 mill. kroner) og tre Svalbard-innvilgninger (3,5 mill. kroner).

3.10.1.5 Tilskudd til Global Growth (tidligere FRAM marked)

FRAM Marked er i 2017 erstattet med Global Growth. FRAM-programmene var primært et tilbud til små og mellomstore bedrifter med formål å styrke deltakernes konkurransekraft, lønnsomhet og innovasjonsevne, mens formålet med Global Growth er internasjonaliseringskompetanse – eksport. I 2017 har FRAM Strategisk ledelse blitt videreført som en regionalt finansiert tjenestevariant.

Aktiviteten i Global Growth skjer gjennom fellesaktiviteter med andre deltakerbedrifter. Våre kontorer i utlandet er sentrale i gjennomføringen og påvirker prosjektenes effekt.

Et Global Growth-prosjekt har 8 – 12 deltakerbedrifter og det stilles krav til ambisjonsnivå, gjennomføringsevne og potensial i rekrutteringsprosessen.

Samlet vurdering av måloppnåelse

Global Growth leverer planlagte aktiviteter på fellessamlinger og kundetilpassede markedsbesøk med tilgang til relevante internasjonale nettverk. Sparring en-til-en i markedene bidrar til å løfte deltakerbedriftenes innsikt og til å skape kultur for eksport og vekst.

Global Growth har med seg mye av metodikken levert i de ulike FRAM-variantene. Vi regner derfor med at konklusjonen fra Damvads evaluering av FRAM (Damvad Norge 2014) også vil gjelde Global Growth: «Programmet er relevant for å møte de utfordringene små og mellomstore bedrifter står overfor i dag.»

Videreutvikling

I utviklingen av Global Growth har vi tatt med oss mye fra FRAM Marked, men latt kundenes behov i større grad diktere hvordan tjenesten kan bli mest mulig relevant. Prosjektene finansieres sentralt, og rekrutterer deltakere fra hele landet.

Global Growth har i 2017 hatt ulike gjennomføringsmodeller og modulene har i stor utstrekning vært skreddersøm tilpasset det enkelte prosjekt, hvor kontorene i utlandet har tatt hovedrollen i prosjektgjennomføringen. I 2018 vil vi bygge på disse erfaringene og sikre at sentrale og generiske elementer blir tilgjengelig for de internt prosjektansvarlige. Vi vil også i 2018 sikre at Global Growth henger sammen med den øvrige tjenesteporteføljen i Innovasjon Norge.

Nettbasert eksporttest, Internasjonaliserings workshop og Go Global er gode innganger til Global Growth, mens ulike låneordninger, Innovasjonskontrakter og Bedriftsnettverk kan være aktuelle tjenester etter avsluttet program.

Aktiviteter

Global Growth er i 2017 finansiert med 19,6 mill. kroner. Midlene kommer fra NFD post 50 og post 74, herav 5,3 mill. kroner fra NFD post 50. I tillegg til disse tilskuddene har også EU-, Artic-, Barents- og Kulturmidler finansiert egne Global Growth-prosjekter.

Tabell 3-42. Ramme, forbruk og antall tilsagn Global Growth via post 50. Beløp i mill. kroner.

Leveranse	Ramme	Forbruk	Antall tilsagn
Global Growth (tidligere FRAM marked)	5,3	5,3	1

16 prosjekter med til sammen 138 bedrifter avsluttet sine prosjekter i 2017. Disse prosjektene ble finansiert i perioden 2015 – 2017, hovedsakelig fra NFD post 50 og 74.

Resultater og effekter

Så snart et tilstrekkelig antall bedrifter (+/- 250) har gjennomført Global Growth, vil vi evaluere tjenesten. Løpende tilbakemeldinger fra prosjektene er positive, både med hensyn til kundetilfredshet og effekter.

Avvik

Overgangen fra mange innleide konsulenter i FRAM Marked til mer bruk av interne krefter i Global Growth er krevende, og fører til at en del prosjekter har brukt lang tid i de innledende faser. Prioritering av eksportrettede tjenester generelt og en-til-mange-tjenester spesielt har bidratt til å frigjøre tid inn i Global Growth-prosjektene. Denne tendensen forsterket seg gjennom hele 2017.

Støttende analyser

Damvad Norge evaluerte FRAM i 2014 og konkluderte med at programmet er relevant for å møte de utfordringene små og mellomstore bedrifter står overfor i dag. Fra Damvads evaluering: «Markedssvikten i FRAM er knyttet til asymmetrisk informasjon. Bedriftene investerer mindre enn det som kan sies å være samfunnsøkonomisk optimalt i kompetanse på forretningsutvikling fordi framtidig gevinst er vanskelig å se på investeringsstidspunktet».

Administrasjon- og gjennomføringskostnader

Global Growth gjennomføres av et nettverk av medarbeidere på distrikts- og utekontorene samt ressurser på hovedkontoret. Se for øvrig omtale av gjennomføringskostnader under Øvrig rapportering.

3.10.1.6 Tilskudd til innovasjonsrammen NCE (klyngeprogrammet)

Målet med ordningen er å stimulere til økt innovasjon gjennom flere felles innovasjons- og forskningsprosjekter mellom bedrifter, som spinner ut av klyngeprosjektene. Midlene brukes til mobilisering av utviklingsprosjekter og til idé- og prosjektutvikling (konseptualisering). Ordningen skal bidra til at samarbeidsprosjekter kommer i posisjon til å få finansiering gjennom Forskningsrådets og Innovasjon Norges ordinære tjenester eller fra private investorer.

Samlet vurdering av måloppnåelse

Tilbakemeldinger fra klyngemiljøene og en resultatrapport for perioden 2013-2015 viser positive resultater og effekter. Rapporten ble ferdigstilt i 2017. Tilbakemeldinger fra klyngeprosjektene og Innovasjon Norges regionale apparat er at Innovasjonsrammen har utløsende effekt for å mobilisere samarbeidsbaserte innovasjonsprosjekter.

Aktiviteter

Tabell 3-43: Tilskudd til innovasjonsrammen NCE (klyngeprogrammet). Beløp i mill. kroner.

Leveranse	Ramme (i mill. kroner)	Forbruk (i mill. kroner)	Antall tilsagn
Tilskudd til innovasjonsrammen NCE	10,5	11,0	63

I 2017 hadde Innovasjonsrammen NCE en budsjetttramme på 10,5 mill. kroner. Tolv klynger i programmet fikk tilskudd, noe som initierte 63 nye samarbeidsbaserte innovasjonsprosjekter. Rammeoverskridelsen ble finansiert av øvrige post 50 midler.

Resultater og effekter

Innovasjonsrammen har vært utløsende for at nye forsknings- og innovasjonsprosjekter har blitt initiert og videreutviklet. Den viser at det er et betydelig potensial for å hente ut flere ideer fra de mest dynamiske klyngemiljøene. Innovasjonsrammen synes å være et effektivt incentiv for å mobilisere bedriftene til å utvikle nye ideer fram til nye løsninger, produkter eller selskaper. Et slikt incentiv kan være særlig viktig i en periode der en del klynger møter store markedsutfordringer og har naturlig behov for å konsentrere seg om kjernevirksomheten.

Oppdatert status og erfaringer fra Innovasjonsrammen i 2013 – 2015 viser:

- Av de 120 prosjektene som fikk støtte fra Innovasjonsrammen i perioden 2013 – 2015 har nesten et av fire prosjekter allerede ført til et nytt produkt eller løsning som er tatt i bruk. To av tre prosjekter er videreført, eller er *planlagt* videreført. 10 selskaper er etablert, og et titalls produkter eller løsninger er allerede blitt lansert som direkte følge av Innovasjonsramme-prosjekter.
- Rapporten viser at støtte fra Innovasjonsrammen har gitt effekter. Den har vært utløsende for at FoU-prosjekter i klyngene har kommet i gang, kommet videre, blitt utvidet eller akselerert. Det har bidratt til utvikling av ny teknologi, kompetansebygging, nye samarbeidsrelasjoner, nye produkter og nye selskaper.

Avvik

Ingen vesentlige avvik.

Administrasjon- og gjennomføringskostnader

Administrasjon og gjennomføringskostnadene for Innovasjonsrammen NCE inngår i linjen Nettverk i tabellen Gjennomføringskostnader for øvrige virkemidler i kapittel Øvrig Rapportering. Se omtale av gjennomføringskostnader under Øvrig rapportering.

3.10.1.7 Bioøkonomiordningen (oppdrag NFD, KMD og LMD)

Bioøkonomiordningen ble opprettet i 2017 etter økning i virkemidler rettet mot utvikling innen bruk av biologiske ressurser i statsbudsjettet for 2017. Gjennom forslag til store nye satsinger hadde Innovasjon Norge foreslått å styrke og samle innsatsen rettet mot bioøkonomi, og denne planen ble realisert i 2017. Bioøkonomiordningen var i 2017 en «paraply» over 8 ulike virkemiddelkoder (se figur under resultater) fordelt på oppdrag på de tre departementene: NFD, KMD og LMD. Alle tre departementene har tidligere hatt oppdrag rettet mot Bioraffineringsprogrammet som fra 2017 ble en del av Bioøkonomiordningen. LMD har tidligere hatt oppdrag rettet mot Trebasert Innovasjonsprogram som også fra 2017 ble integrert i Bioøkonomiordningen med oppdrag fra NFD.

Samlingen av virkemidler har hatt som mål å forenkle og styrke innsatsen rettet mot Bioøkonomi.

Målgruppen for ordningen er bedrifter (uavhengig av størrelse) som utvikler og tar i bruk løsninger for produksjon, foredling og distribusjon av bioressurser. Ordningen dekker utviklingsstøtte både i og på tvers av eksisterende verdikjeder og er landsdekkende. I månedsskiftet mars/april var ordningen operasjonell og har siden starten opplevd stor etterspørsel.

I tillegg til et fleksibelt virkemiddel har vi valgt å fokusere på strategiske mulighetsområder for norsk verdiskaping med 5 mobiliseringsområder innenfor Bioøkonomiordningen. Mobiliseringsområdene har hver sin prosjektleder som har ansvar for koordinering av aktiviteter, informasjonsspredning og mobiliserende tiltak.

Samlet vurdering av måloppnåelsen:

Siden ordningen samlet, slik som beskrevet ovenfor, kun har vært aktiv i 2017 har vi enda ikke kundeffektundersøkelse tilgjengelig og mangler derfor foreløpig gode indikatorer på måloppnåelse.

Målet med ordningen har vært å tilby et fleksibelt virkemiddel for utviklingsprosjekter som fremmer bioøkonomi (utvikler og tar i bruk løsninger for produksjon, foredling og distribusjon av bioressurser i og på tvers av eksisterende verdikjeder). I tillegg til dette har vi hatt mål om å kunne bruke dette virkemiddelet i samspill med andre virkemidler og annen finansiering i og utenfor Innovasjon Norge.

Siden ordningen ikke var kjent i næringene og ikke operasjonell før i mars/april var vi redd at vi ville kunne slite med å få inn gode prosjekter i oppstartsåret. Dette ble gjort grundig til skamme da etterspørselen har vært jevnt høy fra hele landet og rammen var tilnærmet fullt benyttet allerede medio august.

Prosjektene som er støttet har høy grad av internasjonal innovasjon og over halvparten av midlene som er innvilget er rettet mot internasjonalisering og eksport.

Flertallet av bedriftene innenfor Bioøkonomiordningen er definert som vekstbedrifter, mens hele 26 prosent av søkerne er oppstartsbedrifter/gründere.

Vi har gjort søk i andre ordninger i forhold til å kunne registrere økt bruk av midler rettet mot Bioøkonomi. Miljøteknologiordningen er en svært viktig ordning med tanke på demonstrasjon og pilotering av innenfor biobasert produksjon; eksempelvis ble det innenfor det marine området benyttet 140 mill. tilskuddskroner i 2017 (26 prosent av rammen).

Videre har vi kategorisert benyttede næringskoder for å få et bilde av virkemiddelbruken innenfor sektorene: marint, jord og skog. Innenfor skog-sektoren innvilget Innovasjon Norge i underkant av 225 mill. kroner i lån og tilskudd i 2017. Dette er over dobbelt så mye som det ble innvilget i 2016. Innenfor marint område innvilget man i overkant av 2,1 mrd. kroner inkludert finansiering til flåte (uten flåte: 899 mill. kroner) i 2017. Dette tallet er litt lavere enn for 2016 da det ble innvilget 2,4 mrd. kroner.

Aktiviteter

Aktiviteten i 2017 har særlig vært orientert mot mobilisering. Les mer om ordningen og mobiliseringsområdene her:

<http://www.innovasjon Norge.no/no/finansiering/bioekonomiordningen/>

Resultater og effekter

Det er innvilget 95 prosjekter og til sammen 79 mill. kroner fordelt på åtte ulike virkemidler. 67 prosent av midlene er trukket fra NFD post 50.

Tabell 3-44: Tildelinger fra Bioøkonomiordningen, 2017.

Virkemiddelforkortelse	innvilget I NOK	antall innvilget tilsagn
D-BIORAFF	8 730 000	6
F-BIORAFF	800 000	2
L-BIORAFF	350 000	1
L-BIORAFF-NY	2 780 000	3
N-BIORAFF	5 463 550	7
TREB-INN2013	7 930 000	14
UT-BIORAFF	3 741 000	6
UT-BIOØK	49 206 980	56
Grand Total	79 001 530	95

53 prosent av sakene er definert som produkt og tjenesteinnovasjon, mens 33 prosent er definert som prosessinnovasjon. De resterende sakene er blant annet definert som organisatorisk og markedsmessig innovasjon.

Av de bevilgede midler er hele 48 prosent definert som internasjonale innovasjoner, mens 30 prosent av midlene er definert som nasjonale innovasjoner. Videre er hele 53 prosent av de benyttede midlene rettet mot internasjonalisering og eksport.

Vekstbedrifter er hovedmassen blant søkerne med 62 prosent, mens faktisk hele 26 prosent er oppstartsbedrifter/grundere. 12 prosent er annet, og dette inneholder blant annet bedriftsnettverk, klynger og andre organisasjonsformer.

Avvik

Bioøkonomiordningen har gjennom 2017 hatt høy etterspørsel, og potten var tilnærmet tom medio august. Vi forventer enda høyere etterspørsel etter virkemidler i 2018 ettersom ordningen har blitt mer kjent.

Administrasjon og gjennomføringskostnader

Vi har lagt opp til en effektiv og målrettet administrasjon i Bioøkonomiordningen ved at vi koordinerer 8 ulike virkemidler og «slår sammen» Bioraffineringsprogrammet og Trebasert Innovasjonsprogram i denne ordningen. I mars 2017 ble det opprettet et eget team med 10 rådgivere fordelt på 5 regioner som har ansvaret for saksbehandling og oppfølging av kundene. Annenhver uke holder vi et åpent Skype-møte med saksdiskusjon i teamet og anbefalinger inn i regionale kredittkomitéer.

Våre gjennomføringskostnader inkluderer vårt strategiske mobiliseringsarbeid. I 2017 hadde vi fem mobiliseringsområder definert under Bioøkonomiordningen. Midlene her benyttes til mer informasjon, kompetansedeling og aktiviteter i samarbeid med disktrikskontorer, utekontorer og andre interessenter innenfor de definerte områdene. Mobiliseringsområdene bidrar til at det kommer bedre og mer målrettede søknader rettet mot Bioøkonomiordningen og øvrige ordninger.

Se for øvrig omtale av gjennomføringskostnader under Øvrig rapportering.

3.10.2 Kap. 2421, post 53 Nye såkornfond, risikoavlastning

Det er bevilget 18,8 mill. kroner over post 53 til risikoavlastning til private investorer. Hensikten med risikoavlastningen er å utløse privat kapital til investering i tidlig fase av bedrifters liv gjennom såkornfondene. Midlene som overføres til Innovasjon Norge, plasseres på fondskonto i Norges Bank til det er nødvendig å utbetale dem til fondet for at det skal kunne drive sin virksomhet.

Eksisterende landsdekkende såkornfond

Ingen vesentlige avvik. Resultater for såkornfond rapporteres i en separat rapport som er unntatt offentligheten.

Etablering av nye landsdekkende såkornfond

I oppdragsbrev av 23. mars 2015 ble Innovasjon Norge tildelt et mandat til å velge ut to forvaltere, der det ene miljøet skulle lokaliseres i Bergen og det andre et sted i Nord Norge. Valgt forvalter for Fondet i Nord-Norge har ikke klart å reise den private kapitalen innen fristen som ble satt og mandatet ble trukket tilbake i januar 2017. I Bergen ble Sarsia Seed Management AS valgt som forvalter og fondet ble operativt i Q1 2017 med en forvaltningskapital på 250 mill. kroner.

I oppdragsbrev av 7. februar 2017 ble Innovasjon Norge tildelt et mandat til å opprette et nytt landsdekkende såkornfond for IKT-næringer på minimum 250 mill. kroner i statlig og privat kapital. Bevilgningen ble tatt ut i fm. revidert budsjett 2017 «grunnet» en lang forestående godkjenningssprosess i EFTAs overvåkingsorgan ESA. I statsbudsjettet som ble lagt frem 12.10.2017 ble det foreslått å opprette et nytt landsdekkende såkornfond for IKT-næringer på minimum 250 mill. kroner i statlig og privat kapital. Staten vil bidra med 106,3 mill. kroner i egenkapital og en risikoavlastning på 18,8 mill. kroner. Dvs. fondet vil som de øvrige fond opprettet fra 2014 ha en statlig eierandel på inntil ca. 42 pst., men hvor staten går inn med 50 pst. av kapitalen. Fondet må være innen rammen av statsstøtteregulverkets begrensninger – innretningen av fondet må godkjennes av EFTAs overvåkingsorgan, ESA, på grunn av fondets størrelse og bransjeretning. Fondet kan ikke opprettes før dette er avklart, noe som vil kunne ta noe tid.

I revidert oppdragsbrev av 3. juli 2017 ble Innovasjon Norge tildelt et mandat til å opprette et statlig koinvesteringsfond i Nord-Norge. Fondet skal være på 132,3 mill. kroner. Det ble stilt krav fra departementet om at fondet skulle være lansert innen utgangen av august 2017. Dette ønsket ble oppfylt. Fondet er nå operativt ved at private kan anmode om å bli vurdert som koinvestor sammen med fondet. Fondet vil bli opprettet som et eget rettssubjekt i Q1 2018 med et eksternt styre.

3.10.3 Kap. 2421, post 71 Innovative næringsmiljøer

Formålet med midlene bevilget over post 71 er å bidra til å oppfylle Innovasjon Norges delmål om flere innovative næringsmiljøer. Det er for 2017 bevilget 116,5 mill. kroner over posten, som er en økning på 20 mill. kroner siden 2016. Bevilgningen skal primært finansiere klyngeprogrammet Norwegian Innovation Clusters som omfatter klyngenivåene Arena, Norwegian Centers of Expertise (NCE) og Global Centers of Expertise (GCE). Videre dekkes programmet Bedriftsnettverk av bevilgningen. Midlene skal fordeles slik at de bidrar til størst mulig samlet måloppnåelse gjennom å stimulere til:

- Mer innovative, dynamiske og internasjonalt orienterte næringsmiljøer
- Mer samarbeidsorienterte bedrifter
- Mer innovative og vekstkraftige regioner

Samlet vurdering av måloppnåelse

Innovasjon Norge har vært en pådriver på flere områder i Longyearbyen. Ikke bare for å finansiere lovende prosjekter, men også i rollen som fasilitator for nettverksmøter, seminarer, koblinger lokalt og mot bedrifter og miljø på fastlandet, - i tillegg til generell bedriftsrådgivning.

Videreutvikling

Framover vil det være viktig å fortsette arbeidet med å mobilisere de rette miljøene til videre satsing der Svalbard har naturlige fortrinn. Og også være en pådriver for allerede eksisterende nettverk til videre arbeid, men også motivere til nye.

Innovasjon Norge registrerer en stor etterspørsel etter hvordan det er å opprette en bedrift og drive næringsvirksomhet i Longyearbyen. Vi har derfor fortsatt hatt møter med både næringsrådgiver og Planavdeling i Lokalstyret vedrørende dette. Det er viktig for de bedriftene som vil starte opp her, at de har et sted å få all nødvendig informasjon.

Aktiviteter

Det er mange aktiviteter, store og små, som går parallelt fra Innovasjon Norge sin side. Men mest fokus har det vært på de områdene Longyearbyen har «naturgitte» fordeler.

Smarte samfunn

Innovasjon Norge har vært en pådriver for å få Longyearbyen til å tenke Smarte samfunn. Stemningen har hele tiden vært positiv for dette, men det er først i det siste at Lokalstyret har flagget dette området. Det er definert flere mulige samarbeidsområder som det jobbes videre med.

Nylig ble et nytt prosjekt startet innenfor dette området, der en ser på ordningen "car-sharing", og om dette kan være noe for Longyearbyen. Dette er samarbeid mellom to bedrifter i byen.

Søk og redning (SAR):

Innovasjon Norge har vært delaktig i SAR-arbeidet både i Longyearbyen, i Tromsø og i samarbeidet med norske universiteter. SAR er et område der Svalbard kan ta en viktig posisjon for hele Høy Arktis (internasjonalt), både i forhold til den nye Polarkoden og den svært økende trafikken i arktiske områder. Mange jobber som sagt med dette, og det er ventet at det fremover vil komme flere prosjekter der Innovasjon Norge kan være støttespiller.

Sensorteknologi:

Der er en del utvikling som må gjøres på dette området for å kunne utnytte deler av 4G-nettverket. Longyearbyen (og Svalbard) kan bruke dette til mange viktige og mindre viktige formål, både innenfor varsling av farer (eksempelvis snø og isbjørn) og andre tjenester (eksempelvis tømme søppel og temperatur). Telenor og UNIS har inngått et samarbeid på området etter at Innovasjon Norge var med å koble interesser.

Droner:

Det er økende interesse for bruk av droner og ubemanna fly i Høy-Arktis. Disse kan brukes i mange situasjoner som SAR, kartlegging, osv. Aktuelle bedrifter i Longyearbyen er Telenor, FUNN as, Geobit as, KSAT, Pole Position og Reiselivsbedrift. Et samarbeid mellom Pole Position og Norut er satt i gang med støtte fra Innovasjon Norge for å se på mulighetene i Longyearbyen i første omgang.

Nye energiformer:

Energisituasjonen er nær knytt til bygningsmassen i Longyearbyen. Mange har med hell prøvd ut alternative energikilder for sine bygg. Det gjelder for eksempel solceller satt opp på flyplassen og matrester brukt av Svalbard Permaculture for produksjon av energi. Det kan være aktuelt å ta i bruk en del av byen som en testplass for nye typer energi i bygg. Innovasjon Norge har arrangert informasjonsmøte i samarbeid med ENOVA og NFR for å belyse de ulike støtteordninger. Dette var for mange det første møtet med ENOVA.

Logistikk:

Smartere måter å drive logistikk på har vært et tema lenge. Pole Position har tatt en posisjon når det gjelder dette. Men de vil være avhengig av å samarbeide med andre aktører i byen, som LNS, FUNN as, Bring, Avinor, Lokalstyret. Et større prosjekt er startet for å bygge opp et system for dette.

Samarbeid internasjonalt:

Innovasjon Norge har hatt intern dialog mellom våre kontorer på Svalbard, Vadsø og Toronto, for om mulig å få til et samarbeid mellom Nunavut i Canada, Finnmark og Longyearbyen. Første møte blir i mars 2018, og i skrivende stund vurderer Sametinget å stille med representant. Dette kan bli starten på samarbeid innenfor mange områder, - der hovedsaken er å lære av hverandre.

Reiseliv:

Reiselivsbransjen har fullt belegg i den lyse årstiden, og begynner nå etter hvert også å få bra dekning i mørketiden for å unngå kalde senger. Det er mange forslag til prosjekter, og Innovasjon Norge har et godt samarbeid med Visit Svalbard for å være orientert om de mest relevante.

Det er nylig startet et samarbeid mellom alle som produserer og serverer mat i Longyearbyen. Initiativet kom fra Innovasjon Norge, der vår ordning bedriftsnettverk har gjort den store forskjellen.

En av de større aktivitetene i dette nettverket er å synliggjøre det som skjer her på dette feltet, og en prøver å legge mest mulig aktivitet til mørketiden.

Visit Svalbard ser for seg en dobling av antall reisende til Longyearbyen de nærmeste årene. Et stort planleggingsarbeid har derfor blitt lagt ned for å bedre forholdene i selve byen, slik at de fleste holder seg i Longyearbyen når de besøker Svalbard.

Fisk og sedimentære arter:

På grunn av innsiget av varmt Atlanterhavsvann til Isfjorden, er det godt fiske rett ute i fjorden. Men manglende regelverk gjør det vanskelig for de som vil gjøre mer ut av dette i Longyearbyen. Noen aktører har vært i kontakt med Innovasjon Norge vedrørende dette, og på slutten av 2017 ble det gitt støtte til en ny bedrift (som er et samarbeid mellom aktør i Longyearbyen og Troms) som vil se på mulighetene for å ta i land en begrenset mengde fisk i Longyearbyen.

Gründerrom:

Innovasjon Norge har i lang tid i samarbeid med Telenor, jobbet for at gründere i Longyearbyen skulle få sitt eget kontor i Sjøområdet. Dette er nå en realitet, som også er støttet av Lokalstyret, og fire gründere er på plass.

Resultater og effekter

Innovasjon Norge har hatt tilstedeværelse i Longyearbyen siden mars 2016. Å få til endringer i et lite lokalsamfunn tar gjerne lang tid. Men det har likevel begynt å komme en positiv holdning til endring blant mange av bedriftene, og de ser at de faktisk kan tjene på dette.

Blant annet er mange svært positive til å være med å diskutere hvordan man kan gå videre sammen. Dette er svært viktig i en omstilling av et helt samfunn, det at en ser muligheter i fellesskap. Her har Innovasjon Norge spilt en viktig rolle.

Støttende analyser

Innovasjon Norge forholder seg til de planer som er gjort og er under utarbeidelse i Longyearbyen: Svalbardmeldinga, Strategisk Næringsplan for Svalbard, Masterplan for Svalbard mot 2025, Utviklingsplan 2040 (forskningsparken), Strategisk havneplan for Longyearbyen, Samfunns- og næringsanalyse for Svalbard.

3.10.3.1 Norwegian Innovation Clusters

Norwegian Innovation Clusters; videre omtalt som *klyngeprogrammet*, er et nasjonalt program som støtter utvikling av regionale næringsklynger. Programmet skal bidra til verdiskaping gjennom bærekraftig innovasjon. Dette skal skje gjennom å utløse og forsterke samarbeidsbaserte utviklingsaktiviteter i klyngene. Programmet gjennomføres i samarbeid med SIVA og Forskningsrådet.

Programmet støtter klyngeprosjekter på tre nivåer: *Arena*: Klynger med et umodent samarbeid; *Norwegian Centres of Expertise (NCE)*: Klynger med et modent samarbeid og en nasjonal posisjon; og *Global Centres of Expertise (GCE)*: Klynger med et modent samarbeid og en global posisjon.

Samlet vurdering av måloppnåelse

Klyngeprogrammet har også i 2017 vært en sentral bidragsyter til realiseringen av delmålet *Flere innovative næringsmiljøer*. Programmet er evaluert, og evalueringen konkluderer med at bedriftene i

næringsklyngene jobber mer på tvers, har høyere sysselsetting, økte salgsinntekter og større verdiskaping enn bedrifter som ikke er medlem av en klynge, særlig i de første årene. Norwegian Innovation Clusters oppfyller programmets målsetting, og bidrar til stor innovasjonsaktivitet rundt om i Norge.

I 2017 ble klyngeprogrammets også tjenesten Omstillingsmotor lansert, og de to første miljøene rekruttert. Denne tjenesten skal bidra til kompetanseutvikling på sentrale områder som automatisert produksjon og digitalisering for små og mellomstore bedrifter (SMB) i hele Norge. Der hvor klyngeprogrammet har satsingsområder som kommer bedriften i klyngen til gode, vil omstillingsmotor benytte opparbeidet kompetanse i klyngen til SMBer utenfor egen klynge.

Omstilling og fornyelse har også ligget til grunn for Arena, NCE og GCE klyngene også i 2017. Det ble i utlysningen justert kriterier som la vektla omstilling og fornyelse, og resulterte i opptak av klynger på helt nye områder, og NCE klynger som skal vri til nye markedsområder eller utnytte ny teknologi.

Programmet har også vektlagt aktiviteter rettet for å fremme internasjonalisering i klyngene. Gründersatsingen i klyngene begynner å ta form, og det er utarbeidet forskjellige metodikker som kan benyttes og deles. Den ekstra satsingen på helseklynger har resultert i 6 prosjekter innenfor posisjonering, omdømme, «cross-over» innovasjon, investornettverk og lab utvikling.

Videreutvikling

Programevalueringen levert fra Samfunnsøkonomisk analyse, vil danne grunnlag for å se om klyngeprogrammet kan utvikles til å bli et enda bedre virkemiddel for norsk næringsliv. Evalueringen fastslår at programmet fungerer bra etter målsettingen i dag, men kommer også med noen endringsforslag. Et utviklingsprosjekt for klyngeprogrammet er igangsatt og vil se på problemstillinger som: Klyngeprogram som virkemiddel opp mot andre virkemidler, Hvordan mobilisere gode nye klyngeinitiativ, treffer klyngeprogrammets leveranser de behov som klyngene og bedriftene har og hvordan kapitaliserer vi på de gode klyngene. Dette vil danne grunnlag for og justeringer av programmet og utlysning i 2018.

Tjenesten Omstillingsmotor ble utlyst i slutten av 2017, og vil i hovedsak bli implementert utover 2018. Det blir spennende å se om målsettingen med å spre kompetanse til SMBer til norsk næringsliv blir oppnådd. Erfaringer fra implementeringen vil danne grunnlag for justering og ev utvidelse av ordningen.

I 2018 skal metodeverket for hvordan klyngen kan arbeide med Gründerskap rulles ut og tilbys klyngene. Klyngeprogrammet har også ambisjon om å styrke arbeide med kompetanseutvikling i klyngene. Videre effektivisere programmets relasjon til klyngene gjennom implementering av digitaliseringsprosjektet. Internasjonaliseringsarbeidet vil bli styrket, inklusive dialoger med utvalgte klynger bli enige om ambisjonsnivå og strategi for EU arbeidet. Klynger med EU rådgivere vil følges opp spesielt. Pilot for helsesatsing vil bli gjennomført.

Aktiviteter

Programmet har i 2017 blitt gjennomført med følgende budsjettammer og forbruk, se tabell under.

Tabell 3-45. Gjennomføring av klyngeprogrammet 2017. Beløp i mill. kroner.

		Gjennomføring		
		Tilskudd	utvikling	Sum
Årets ramme	Totalt	164,3	26,5	190,8
	Post 71	92,0	13,5	105,5
Disponibel ramme	Totalt	180,8	26,5	207,3
	Post 71	100,0	13,5	113,5
Forbruk	Totalt	145,6	24,6	170,2
	Post 71	75,0	12,5	87,5
Antall tilsagn	Totalt	77		
	Post 71	48		

Programmet finansieres med midler fra NFD post 71 og KMD post 74. Totalbeløpene i tabellen omfatter de samlede bevilgningene fra de to departementene. Andelen fra post 71 av disponible rammer og forbruk er om lag 52 prosent av totalbeløpene. Klyngeprogrammet har i tillegg disponert en ramme på 10,5 mill. kroner fra NFDs post 50 til den såkalte *Innovasjonsrammen*, se omtale under post 50.

Tabell 3-46. Disponering av tilskuddet til klyngeutvikling fra post 71. Beløp i mill. kroner.

Støtteformål	Beløp	Antall tilsagn
Arena-prosjekter	14,6	10
NCE-prosjekter	24,3	10
GCE-prosjekter	15,0	3
Gründersatsing	3,0	6
Omstillingsmotor	13,3	3
Helsesatsing	2,6	6
Forprosjekter	0,5	4
Innovation Express	1,2	6
Sum	74,5	48

I 2017 er det gjort beslutninger som binder 31,2 mill. kroner av midler som gis som tilsagn i 2018. Disse overføres og blir belastet post 71 i 2018. Dette gjelder bl.a. utrulling av gründerplanen (1,4 mill. kroner), nye Innovation «express» prosjekter (1,5 mill. kroner), Helsesatsingen (7,4 mill. kroner) og et nytt Arena prosjekt (2,2 mill. kroner) med oppstart 01.01.18 som følge av forskjøvet utlysning. I tillegg er det 18,7 mill. kroner som er avsatt til Omstillingsmotorprosjektene som vil bli implementert og dermed belastet i løpet av 2018.

Programmets utlysning i 2017 resulterte i 48 skisser til nye klyngeprosjekter. Med grunnlag i tilbakemeldinger fra programledelsen ble 28 prosjektinitiativ videreutviklet til prosjektsøknader. Den store responsen på programmets utlysning indikerer at klyngeprogrammet anses som et godt tilbud til klynger med ambisjoner om å forsterke sin verdiskaping og attraktivitet.

Med bakgrunn i programmets krav og kriterier og økonomiske ramme ble fem nye Arena og to nye NCE klyngeprosjekter godkjent. I tillegg ble to igangværende Arena-prosjekter forlenget for ytterligere to år. Tabellen under gir en oversikt over skisser, prosjektsøknader og godkjente prosjekter i 2017:

Tabell 3-47: Oversikt over skisser, prosjektsøknader og godkjente klyngeprosjekter.

	Skisser	Prosjekt-søknader	Godkjente klyngeprosjekter
Arena -nye	38	17	Finance Innovation Arena Oslo – The Smart Event City ACT – Arctic Cluster Team Arena Smart City Tequity Cluster
Arena - forlengede		3	Norwegian Fashion Hub Norwegian Smart Care Cluster
NCE	10	8	NCE Ikuben – Rapid transformation NCE Energy Technology
Sum	48 nye	25 nye (3 forlengede)	7 nye (2 forlengede)

Utlysningen 2017 er endret noe i sin innretning ved at programmet ønsker å sette fokus på omstilling og fornyelse av norsk næringsliv. Programmet ville prioritere klyngeprosjekter med klare målsettinger med å skape radikale innovasjoner bl.a. gjennom å krysskoble aktører fra ulike fagområder. Programmet inviterte klyngeinitiativ som ønsker å fornye etablerte bransjer, men også klyngeinitiativ som ønsker å etablere eller videreutvikle seg innenfor helt nye næringer.

Det er spennende prosjekter som er blitt NCE eller kommet inn som nye Arena. NCE iKuben har tatt en nasjonal posisjon innenfor industriell digitalisering og innovasjonsprosesser. NCE Energy Technology skal bidra til omstilling og utnyttelse av kompetanse fra oljeindustri over til andre energiløsninger. Finance Innovation er Norges første fintech-klynge. Arena Oslo jobber med løsninger for å sikre økt innovasjon i, økt eksport av og økt samarbeid mellom reiseliv og kreative næring i Oslo. ACT skal være en spydspiss i bærekraftig omstilling av Norge, gjennom økt innovasjonsevne og konkurransekraft i prosessindustrien. Arena Smart City fra Stavanger ønsker å ta en nordisk posisjon og utvikle Smart City konsepter og Tequity Cluster i Trondheim er et noe annerledes klyngeprosjekt med ambisjon om å bli et ledende økosystem for kommersialisering av teknologi.

Klyngeprogrammet har i 2017 vært engasjert i 32 klyngeprosjekter: 18 Arena-prosjekter, 11 NCE-prosjekter og tre GCE-prosjekter. Fem av Arena-prosjektene ble avsluttet i 2017: Arktisk maritim klynge, i4plastic, Arktisk vedlikehold, Arena Heidner og Mineralklynge Norge. To Arena-klynger får status som NCE fra 01.01.2018: Subsea Valley og iKuben. NCE Aquaquulture, Oslo Cancer Cluster og NCE Culinology nådde også 10 års grensen for basisfinansiering, og har derfor gått ut av programmet. Det er ingen endringer i GCE porteføljen. Ved inngangen til 2018 finansierer programmet 29 klyngeprosjekter, men tilby tjenester til mange av klyngene som fortsetter med aktivitet etter at finansiering har opphørt fra programmet.

Klyngeprosjektene har en god fordeling på landsdeler men med hovedvekt på Vestlandet og Østlandet, se tabellen under. Det er en konsentrasjon av NCE- og GCE- klynger i sentrale områder i de respektive landsdelene. Dette er naturlig ut fra hvor de tyngste klyngekonsentrasjonene er lokalisert. Arena er et tilbud også til mindre klyngedannelser og til klynger med i hovedsak en regional posisjon. Innenfor Arena er en vesentlig større andel av klyngene forankret innenfor det distriktpolitiske virkeområdet. (Se nærmere omtale i delmål 3-rapporten til KMD). Vi ser imidlertid en tendens til at en større andel av nye klynger i programmet er lokalisert i sentrale strøk i regionene.

Tabell 3-48: Geografisk fordeling av klyngeprosjektene.

Region	Arena	NCE	GCE	Sum
Nord	5,0	1		6
Trøndelag	1,0	1		2
Vestlandet	6,0	5	2	13
Sørlandet	-	1	1	2
Østlandet	6,0	3		9
Sum	18,0	11	3	32

Tabellen under prøver å illustrere klyngenes sektortilhørighet. De fleste klyngene i programmet er fremdeles innenfor tunge og veletablerte næringer, som olje & gass, maritim, industri og sjømat. Men klyngeprogrammets målsetting om å bidra til omstilling av Norsk næringsliv gir en gradvis dreining mot annen sektortilhørighet.

Samtidig er det vanskelig å definere hvilken sektor som er riktig å plassere klyngen i. Flere og flere klynger retter sitt arbeid mot omstilling, nye teknologier og krysskoblinger som betyr at sektorbegrepet blir utfordret. Eksempler på dette er de nye NCE klyngene, hvor den typiske olje og gassklyngen Subsea Valley, nå retter sin aktivitet mot omstilling til nye energiformer. NCE iKuben med overvekt av bedrifter som leverer til maritim sektor, nå fokuserer på industriell digitalisering og innovasjonsmetodikk. Vi har mange flere eksempler, samtidig som det dukker opp flere nye klynger som etterhvert må plasseres i kategorien «Annet» (Fintech, Smart City, Tequity).

Tabell 3-49. Sektorvis fordeling av klyngeprosjektene.

Sektor	Arena	NCE	GCE	Sum
Biobaserte/Marin	2	4	-	6
O&G/Maritim	4	1	3	8
Energi/Miljø	1	2	-	3
Helse/velferd	1	2	-	3
Industri/Teknologi	5	-	-	5
Reiseliv	-	1	-	1
IKT/Media	1	1	-	2
Annet	3	-	-	3
Sum	21	11	3	32

Evaluering av klyngeprogrammet

Det ble som nevnt gjennomført en evaluering av Norwegian Innovation Clusters og 6 klynger som avsluttet sin finansieringsperiode. Enkelt sagt bekrefter evalueringen at klyngeprogrammet er svært vellykket, og vi vil gå inn på evalueringen i vurdering av resultater og effekter på delmåls-rapporteringen.

Samtidig som klyngeprogrammet vurderes som vellykket, har Innovasjon Norge sammen med Siva og Forskningsrådet drevet utviklings- og forbedringsarbeid for at programmet best skal møte de behov klyngen og bedriftene har framover. Det har vært arbeidet med målgrupper, tilbud og hvordan klyngeprogrammets tjenester kan ses i sammenheng med andre virkemidler. Når resultatene fra evalueringen er på plass, vil utviklingsarbeidet intensiveres med mål om å justere programmet ytterligere i 2018

Omstillingsmotor

I 2017 hadde Innovasjon Norge den første utlysningen av tjenesten «Omstillingsmotor» Omstillingsmotoren er en satsing i klyngeprogrammet som skal få bedrifter over hele landet til raskere å fornye og omstille produkter, løsninger, tjenester, produksjonsmetoder og forretningsmodeller, ved at veletablerte klynger deler sin kompetanse utenfor sitt eget klyngemiljø.

For kontraktperioden november 2017 – desember 2018 skal Omstillingsmotoren dimensjoneres med en samlet kapasitet for kompetanseløft i 220 små og mellomstore bedrifter på områder som er fundamentale for fornyelse og omstilling. Målet er å bidra til å øke produktiviteten, forbedre eksisterende produkter og tjenester, og å utvikle helt nye løsninger og forretningsmodeller

Etter en grundig vurdering valgte Innovasjon Norge ut to miljøer som skal gå inn i ordningen: Det ene er NCE Raufoss ved SINTEF Raufoss Manufacturing AS, i samarbeid med GCE Subsea, Årdal Utvikling, Sunndal Næringssselskap og Osterøy Industrilag. Sammenslutningen består av Norges fremste virksomheter innenfor avansert produksjon.

Den andre vinneren er en sammenslutning bestående av Digital Norway – Toppindustrisenteret AS, iKuben i Møre og Romsdal, Smart Innovation Norway i Halden og Kongsberg Klyngen som likeverdige partnere. Gruppen har som mål å bli en motor for omstilling innenfor digital transformasjon og innovasjonsevne.

Omstillingsmotor viser hvordan vi følger opp Industrimeldingen. Vi legger til rette for at små og mellomstore bedrifter raskere kan komme i markedet med nye løsninger. Den nye tjenesten vil ha behov for å finne sin form i begynnelsen av 2018, og suksesskriteriet vil være rekruttering av SMB'er

Gründerskap i klyngene

Innovasjon Norge fikk i 2016 i oppdrag å sørge for at klyngeprogrammet systematiserer knoppskyttingsarbeidet og oppretter møteplasser der gründere deltar i kommersialiseringen av nye muligheter som er oppstått gjennom klyngens aktivitet.

Seks klynger/klyngemiljøer fikk i 2017 i oppdrag å utvikle forskjellige metodeverk for hvordan man kan systematisere arbeidet med gründerskap i klyngene. To av disse ble presentert på programsamlingen i oktober, og det pågår tre kompetanseoverføringsprosjekter mellom klyngene. I 2018 vil metodikkene bli rullet ut til andre klynger gjennom arbeidsmøter og opplæringspakker, samt at metodikkene vil bli videreutviklet og tilpasses ulike klynger.

Helsesatsing

Innovasjon Norge fikk i 2017 bevilget 10 mill. kroner for å forsterke satsingen på helseklyngene. Tre helseklynger var per 1.1 2017 en del av programmet; NCE Oslo Cancer Cluster, NCE Norway Health Tech og Arena Norwegian Smart Care Cluster. IN iverksatte våren 2017 et utviklingsarbeid med formål om å forsterke eksisterende satsinger samt initiere nye prosjekter i klyngene. Prosjektet innebar også en betydelig kundedialog og endte opp med totalt 6 prosjekter; to prosjekter innenfor posisjonering, omdømme og styrket vertskapsattraktivitet, to prosjekter innenfor cross-over innovasjon, ett innenfor investornettverk og ett til utvikling av Living Lab.

Internasjonaliseringsarbeidet

Piloten for Havromsklyngene er gjennomført i 2017, og det kom en rekke godes innspill hvordan klynger kan arbeide med sitt internasjonaliseringsarbeid. Piloten bidro også til å operasjonalisere regjeringens havromsstrategi og klyngenes medvirkning i dette, samt til regjeringens eksportstrategi. Innovasjon Norge vil gjøre en tilsvarende pilot innenfor helsenæringen med andre nærliggende miljøer.

Vi opplever at mange av klyngene arbeider mer for å bli internasjonal orienterte. Stor aktivitet og flere av klyngene benytter andre internasjonaliseringstjenester slik som f.eks. Global Growth.

Utlysning av EU Rådgivere i klynger

Innovasjon Norge fikk i 2017 en videreføring på fem mill. kroner fra Kunnskapsdepartementet til å styrke klyngeprosjektenes strategiske arbeid mot EUs programmer gjennom delfinansiering av intern EU rådgiver. Hensikten er å øke og fremme deltakelse av klyngens bedriftsmedlemmer i Horisont 2020. Klyngen skal ha en strategisk tilnærming til EU-arbeid og se koblinger mellom klyngens strategier og EUs. Rådgiveren skal bidra til dette gjennom å informere om relevante utlysninger, tilrettelegge for søknader, delta i relevante europeiske nettverk, finne europeiske partnere og bistå bedriftene slik at de lykkes i Horisont 2020. I 2017 ble ordningen utvidet fra 6 til 9 klynger.

Innovation Express

Innovasjon Norge var også i 2017 partner i *BSR Innovation Express*, som er et felles program i Østersjøregionen med formål å styrke internasjonalisering av SMB gjennom klyn gesamarbeid. Programmet er initiert gjennom Nordisk Ministerråd. I 2017 fikk 6 prosjekter med norsk deltakelse finansiering gjennom denne satsingen.

Finansiering av BSR utløp i 2017, som betyr at Innovasjon Norge vil vurdere andre samarbeidsordninger for å fremme internasjonale matchmaking som kan resultere i samarbeidprosjekt mellom norsk og internasjonale klynger.

Innovasjonsrammen 2017

Også i 2017 ble det lyst ut midler for innovasjonsramme (post 50) som klyngene kunne søke på. Formålet med Innovasjonsrammen er å stimulere til økt innovasjon gjennom flere felles innovasjons- og forskningsprosjekter mellom bedrifter. Klyngene prioriterer selv prosjektene, og en forenklet saksbehandling basert på en sjekklister i Innovasjon Norge bidrar til at samarbeidsprosjektene kan komme raskt i gang. Søknadene er vurdert ut fra følgende tre kriterier:

- 1) Mobilisere og realisere innovasjonsprosjekter
- 2) Potensial og innovasjonshøyde i en beskrevet prosjektportefølje
- 3) Bærekraft Et samarbeid med Miljøteknologiordningen har ført til at grønne prosjekter

12 klynger nådde opp, som totalt initierte 63 nye samarbeidsbaserte innovasjonsprosjekter i den kritiske mobilisering- og konseptualiseringsfasen.

Klyngene melder også i 2017 at Innovasjonsrammen gir god effekt. Det viser seg som et svært nyttig virkemiddel for å stimulere innovasjonsdynamikken, fordi det bidrar til at bedriftene søker samarbeid og løfter blikket utenfor egen kjernevirksomhet. Dette har vært viktig for klyngene i deres fornyelse- og omstillingsarbeid.

Bærekraft i klyngene

I 2017 har det blitt gjennomført bærekraftskurs for de klyngene som viste interesse. Det ble også gjennomført et forprosjekt av en av klyngene som beskrev rammene til et metodeverk for hvordan klynger aktivt kan jobbe med bærekraft. Et hovedprosjekt vil bli gjennomført i 2018.

I Miljøteknologiordningen var det også satt til side 10 millioner for å mobilisere bærekraftprosjekter i klyngene. Videre ble det gjennomført en nullpunktsanalyse hos bedriftene i klyngene for å kartlegge til hvilken medlemsbedriftene i klyngene fokuserer på og jobber med bærekraft.

Digitaliseringsprosjektet:

Med ønske om å effektivisere det administrative arbeidet i klyngene, har Innovasjon Norge igangsatt et digitaliseringsprosjekt. Målet er å lage en felles plattform for deling av informasjon, rapportering,

samhandling med VMA og andre klynger. Et omfattende utviklingsprosjekt med mange gode innspill fra en rekke klynger, betyr at første utgave av digitaliseringsplattformen ruller ut fra 2018.

Programsamlinger

Det er gjennomført to samlinger for klyngelederne i henholdsvis Arena og NCE/GCE. Første samling var lagt til Stavanger med hovedtema Klyngeprosjektene rolle for fornyelse og omstilling. Det årlige Innovation Cluster Forum ble avholdt i Oslo i oktober og ble koblet sammen med offentliggjøring av de nye klyngene. I tillegg ble Gründerskap, kapital og internasjonalisering satt på dagsorden her.

Katapult-sentre

Innovasjon Norge har bidratt med faglig bistand til utvikling av og utlysning av Sivas ordning av katapult sentre. Norsk Katapult er en oppfølging av industrimeldingen og skal bidra til at bedriftene raskere, rimeligere og bedre evner å utvikle ideer fra konseptstadiet og frem til markedsintroduksjon. Sentrene som nådde opp i konkurransen har sitt utspring fra NCE Eyde, og tidligere NCE Raufoss.

Resultater og effekter

Det vises til omtalen av resultater og effekter under rapporten for delmål 3.

Avvik

Det samlede forbruket i form av tilskudd til klyngeprosjekter er om lag 35 mill. kroner lavere enn den disponible rammen. For post 71 er det et underforbruk på 25 mill. kroner. Avviket skyldes teknisk forhold vedr tidspunkt for bevilgninger, hvor bevilgning til omstillingsmotor utgjør 18,7 mill. kroner av disse. Videre er midlene bundet et nytt Arena-prosjekt, Gründerplan, Innovation Express og Helsesatsingen.

Støttende analyser

Det vises til omtale under rapporten for delmål 3.

Administrasjon og gjennomføringskostnader

Det vises til tabellen under aktiviteter. Bevilgningen til gjennomføring av programmet omfatter:

- Administrasjon av programmets tjenester
- Faglig oppfølging av klyngeprosjektene
- Felles lærings- og utviklingsaktiviteter

Det samlede forbruket i 2017 ble 1,9 mill. kroner lavere enn budsjettet. Dette har sammenheng med at noe lavere timeføring som følge av vakanser og at klyngerådgivere benyttes på andre aktiviteter enn klyngeprogrammet.

Se for øvrig omtale av gjennomføringskostnader under Øvrig rapportering.

3.10.3.2 Bedriftsnettverk

Bedriftsnettverk skal bidra til at flere små og mellomstore bedrifter i alle bransjer, sektorer og deler av landet etablerer forpliktende, strategisk, markedsrettet og kommersielt samarbeid med andre bedrifter. Målet er å styrke bedriftenes ressursgrunnlag, innovasjons- og omstillingsevne og konkurransekraft for å utvikle og realisere nye markeds- og vekstmuligheter og øke verdiskapingen. Bedriftsnettverk tilbyr finansiering og faglig støtte til utvikling av flerårige samarbeidsprosjekter gjennom fasene; forstudie, forprosjekt og hovedprosjekt.

Samlet vurdering av måloppnåelse

Det var et mål i 2017 å gjennomføre de to faste halvårlige utlysningene og ta inn 20 nye prosjekter. Det var også et mål å øke antallet nye internasjonale og omstillingsrelaterte prosjekter, og ha en god spredning av prosjektene på sektorer og regioner.

Det ble i 2017 tatt inn 15 nye prosjekter med 130 deltakerbedrifter, mens 16 prosjekter med 120 bedrifter gikk ut. De nye prosjektene er alle internasjonalt rettet og har fokus på utvikling av nye markedsmuligheter.

Antall nye prosjekter (15) var noe lavere enn målet (20). Det skyldes to forhold. Det ene var at en del fremlagte prosjekter ikke var tilstrekkelig modne for finansiering og iverksettelse. Det andre var at vi begrenset inntaket for å ha rom for å ta inn nye nettverksbaserte leverandørutviklingsprosjekter i Nord-Norge høsten 2017. Dette henger sammen med at KMD, i et tillegg til oppdragsbrevet for 2017, ba oss omdisponere midler til leverandørutvikling. Dette henger igjen sammen med en ny satsing på Nordområdetiltak i regi av fylkeskommunene i Nord-Norge og Sametinget. Satsingen kom imidlertid ikke i gang i 2017. Se nærmere om dette under punktet om Avvik.

Ved utgangen av 2017 omfattet porteføljen totalt 70 prosjekter finansiert fra NFD og KMD. Dette er 3-årige prosjekter som ble startet opp i perioden 2014-2017. Det var 71 prosjekter ved utgangen av 2016. Antall involverte bedrifter ved utgangen av 2017 var ca. 690 bedrifter mot 630 bedrifter i 2016. Det er relativt god spredning på sektorer og regioner. Agder har færre prosjekter enn de andre regionene.

Vi har gode erfaringer med den nye metoden for rekruttering og utvelgelse av nye prosjekter basert på åpen utlysning og konkurranse mellom prosjektene, som vi innførte i 2016. Vi praktiserer nå to faste utlysninger i året. Tidligere var det løpende mottak og behandling av søknader. Det er nå lettere å allokere midlene til de beste prosjektene, styre prosjektporteføljen og få til likebehandling.

Med de ressurser som er stilt til disposisjon for programmet, vurderes måloppnåelsen i 2017 som god. Prosjektporteføljen holdes på et stabilt nivå på ca. 70 prosjekter. Nye prosjekter erstatter de som går ut. Nær 700 bedrifter er involvert i programmet og har nytte av støtte og faglig veiledning. Prosjektene bidrar vesentlig til omstilling og internasjonalisering i små og mellomstore bedrifter.

Resultatene i 2017 bidrar vesentlig til delmål 3 Flere innovative næringsmiljø og vurderes å være godt i samsvar med føringene i oppdragsbrevet fra NFD.

Bedriftsnettverk finansieres også under Utviklingsprogrammet - landbruks- og reindriftsbasert vekst og verdiskaping som finansieres fra LMD. Det redegjøres nærmere for Utviklingsprogrammets bidrag til delmål 3 i delmålsrapporten.

Videreutvikling

Økt effektivitet og faglig veiledning gjennom spesialisering. Det er et mål i 2018 å konsentrere distriktskontorenes arbeid med bedriftsnettverk til færre personer. Hensikten er økt kompetanse gjennom økt spesialisering. Dette skal igjen bidra til økt effektivitet og bedre faglig veiledning til bedriftene.

Øke tilgangen på godt kvalifiserte prosjekter. Det er stor interesse for strategisk samarbeid i næringslivet og god tilgang på prosjekter i form av *antall* prosjektsøknader, men prosjektkvaliteten varierer. Det kan se ut som bedriftene tar noe lett på planleggingen og går rett på søknad om finansiering til hovedprosjekt, fordi det er der finansieringsmulighetene ligger. Det er behov for å tilby bedriftene mer bistand slik at de får styrket sin kapasitet og kompetanse til utvikling av godt kvalifiserte samarbeidsprosjekter.

Det er et mål i 2018 å bidra til økt tilgang på godt kvalifiserte prosjekter. Det planlegges derfor økt vekt på faglig veiledning fra Innovasjon Norges kontorer ute og hjemme. I tillegg vil det bli vurdert

økt vekt på finansiering til forprosjekter gjennom programmet. Distriktskontorene har små eller begrensede muligheter til å yte slik finansiering fra lokale midler.

Bedriftsnettverksprogrammet er under ekstern evaluering vinteren 2017/2018 med Oxford Research AS som evaluator. Evalueringsrapporten skal etter planen foreligge ved utgangen av april 2018. Evalueringen vil danne grunnlaget for videre utvikling av programmet i 2018.

Aktiviteter

Bedriftsnettverk finansieres fra Nærings- og fiskeridepartementet post 71 og Kommunal- og moderniseringsdepartementet post 74.

Tabell 3-50. Oversikt over rammer og forbruk fra NFD post 71 i 2017 samt totalt for NFD og KMD.

		Gjennomføring		
		Tilskudd	utvikling	Sum
Årets ramme	Totalt	26,0	6,1	32,1
	Post 71	8,0	2,0	10,0
Disponibel ramme	Totalt	41,1	6,1	47,2
	Post 71	18,0	2,5	20,5
Forbruk	Totalt	31,0	5,9	36,9
	Post 71	5,7		
Antall tilsagn	Totalt	61		
	Post 71	30		

Disponibel ramme fra NFD post 71 var på 20,5 mill. kroner i 2017 mot 30 mill. kroner i 2016. Den høye rammen i 2016 skyldes at Bedriftsnettverk ble tilført 20 mill. kroner i ekstra midler i revidert statsbudsjett for 2016. De ekstra midlene ble fordelt på 2016 og 2017 for å sikre jevn aktivitet og inntak av nye prosjekter. Det var et underforbruk i 2017 på 2,3 mill. kroner. Det skyldes at vi tok inn færre nye prosjekter enn planlagt og at noen forsinkede prosjekter har forskjøvet sitt kapitalbehov. Dessuten var det behov for å jevne ut forbruket og overføre noe midler til 2018 som en buffer. Det er generelt krevende å planlegge finansiering av en portefølje av 3-årige prosjekter, basert årlige rammer som varierer. Maksimalt støttesatser til prosjektene har i liten grad vært benyttet i 2017.

Midlene fra Nærings- og fiskeridepartementet **post 71** er disponert som følger:

Det ble i 2017 bevilget 15,7 mill. kroner fordelt på 30 tilsagn til bedriftsnettverk (hovedprosjekter). Tilsvarende tall for 2016 var 12,6 mill. kroner fordelt på 27 tilsagn. Forbruket i 2017 var vel 3 mill. kroner høyere enn i 2016.

Tilsagnsbeløp per prosjekt var i snitt 524.000 kroner i 2017 mot 467.000 kroner i 2016. Det var noe høyere tilsagnsbeløp i 2017 enn i 2016. Det er relativt beskjedne beløp som går til hvert enkelt prosjekt. Midlene gir nytte til relativt mange bedrifter.

Midlene har vært prioritert til omstillingsrelaterte prosjekter og internasjonale prosjekter. Vi har ikke finansiert forstudier og forprosjekter fra programmidlene, hverken i 2017 eller 2016. Behovet for å gjenoppta slik finansiering i 2018 vil bli vurdert. Distriktskontorene har små eller begrensede muligheter til å finansiere nettverksinitiativ fra lokale midler fremover.

Utlysninger, søknadsinnngang og nye prosjekter

Det ble gjennomført to utlysninger i 2017. Det kom inn 56 prosjektsøknader til nye bedriftsnettverk (hovedprosjekter). I tråd med etablert praksis for seleksjon foretok distriktskontorene en første vurdering og prioritering av prosjektene i sin region. De meldte inn totalt 36 prosjekter for vurdering i det interne evalueringspanelet for bedriftsnettverk, mens 20 prosjekter ikke gikk videre. På basis av utvelgelseskriterier, regionale prioriteringer og økonomisk ramme, anbefalte evalueringspanelet 15 nye prosjekter. Det utgjør 27 prosent av antall mottatte søknader i 2017 (35 prosent i 2016).

Alle de nye prosjektene er internasjonalt rettet. Prosjektene har ellers som fellestrekk at de har fokus på omstilling og vekst gjennom utvikling av nye forretningsområder og nye markedsmuligheter.

41 prosjektsøknader (73 prosent) nådde ikke opp. Det skyldes at prosjektene ikke var kvalifiserte. Flere av de prosjektene som ikke nådde opp, var interessante prosjektinitiativ, men de var ikke modne nok og klare for finansiering. Disse kan eventuelt forbedres og bli aktuelle på et senere tidspunkt.

Søknadstilgangen indikerer at bedriftsnettverk anses som et godt tilbud til bedriftsgrupperinger som ønsker å etablere strategisk kommersielt samarbeid for å styrke konkurransekraft og realisere vekstmuligheter. Den høye andelen som ikke nådde opp, tyder på at bedriftene har behov for mer hjelp til å utvikle kvalifiserte prosjekter og at etterspørselen overstiger disponible rammer.

Tabell 3-51: Oversikt over nye og avsluttede bedriftsnettverk finansiert fra NFD og KMD, 2016 og 2017. Antall.

	2016	2017
Antall ved inngangen til året	65	71
Nye prosjekter	34	15
Avsluttede prosjekter	28	16
Antall ved utgangen av året	71	70

Bedriftsnettverk har i 2017 støttet 15 nye prosjekter med 130 bedrifter finansiert fra NFD og KMD, mens 16 prosjekter ble avsluttet. I 2016 ble 34 nye prosjekter med ca. 300 bedrifter støttet, mens 28 prosjekter ble avsluttet.

Porteføljen av aktive prosjekter finansiert fra NFD og KMD var ved utgangen av 2017 totalt på 70 prosjekter, etablert i perioden 2015-2017. Antall involverte bedrifter var 690 bedrifter i 2017, mot 630 bedrifter i 2016.

Relativt god spredning på regioner

De 70 prosjektene fordeler seg slik på regioner: Nord-Norge (12), Trøndelag (8), Vestlandet (24), Agder (2) og Østlandet (24). Den geografiske spredningen var stort sett som i 2016. Hovedtyngden av prosjektene ligger på Vestlandet og Østlandet. Agder har færre prosjekter enn de andre regionene.

Relativt god spredning på næringer

De 70 prosjektene fordeler seg slik på næringer; energi og miljø (8), olje- og gass (6), maritim (4), marin (5), helse og velferd (4), IKT (5), reiseliv (26), kreative næringer (4), landbruk (5) og annet (3). Reiseliv utgjør hele 37 prosent av prosjektene. For øvrig er spredningen god. En rekke reiselivsprosjekter skal avsluttes i 2018 etter endt støtteperiode. Reiselivsnæringen utgjør en viktig næring i distriktene. Det er derfor naturlig at andelen reiselivsprosjekter er betydelig.

Stor variasjon i størrelse og type samarbeidskonstellasjoner

De fleste bedriftsnettverk har færre enn ti deltakere. 60 prosent har tre til ni deltakere, mens 40 prosent har ti eller flere. Det har vært samme fordeling de siste tre år. Det er ikke noe mål at bedriftsnettverk har mange deltakere. Det viktigste er at antallet og sammensetningen er hensiktsmessig i forhold til formålet.

Det er variasjon når det gjelder bedriftenes tilhørighet til regioner, næringer og kompetanseområder. Nær halvparten av de nye prosjektene i 2017 er fylkesoverskridende og har deltakere fra flere fylker. Over halvparten av prosjektene har deltakere fra flere næringer eller bransjer. Alle prosjektene er preget av at deltaker bedriftene har komplementær kompetanse.

Forstudier og forprosjekter ikke prioritert i 2017

Bedriftsnettverk har ikke støttet nye forstudier og forprosjekter i 2017 med programmidler fra NFD og KMD. Det gjorde vi heller ikke i 2016. Det skyldes at basis rammene allokert til bedriftsnettverk har vært begrensede. Iverksetting av nye forstudier og forprosjekter skaper forventninger om videre finansiell medvirkning i senere faser. På den annen side er bred tilgang av nye prosjektinitiativ viktig for å kunne velge ut de beste prosjektene.

Løpende tilbakemelding fra distriktskontorene tyder på at det generelt er stor etterspørsel etter finansiering til forstudier og forprosjekter. Bedriftene ønsker ofte å teste ut samarbeidsideer før ressurser i større omfang settes inn. Distriktskontorene påpeker betydningen av slik tidlig-fase finansiering som ledd i mobilisering og utvikling av internasjonale og omstillingsrelaterte prosjekter.

Faglig veiledning fra distriktskontorene

Alle distriktskontorene over hele landet arbeider med bedriftsnettverk. Det gis faglig veiledning ved utvikling av nye nettverksinitiativ og ved oppfølging av eksisterende prosjekter. Det gis videre veiledning og sparring ved forberedelse og klargjøring av søknader og prosjekter i forbindelse med de halvårslige utlysningene av midler til nye bedriftsnettverk. Alle distriktskontorene har kunderådgivere med erfaring og kompetanse innen bedriftsnettverk.

Det er et mål i 2018 å konsentrere arbeidet med bedriftsnettverk ved distriktskontorene til færre personer. Det er i dag mer enn 40 personer involvert i arbeid med bedriftsnettverk. Dette er ikke hensiktsmessig. Økt spesialisering skal gi økt spesialisert kompetanse. Dette skal igjen bidra til økt effektivitet og bedre faglig veiledning til bedriftene.

Programsamlinger og kompetansetiltak

Det har ikke vært ressurser i programmet til å gjennomføre programsamlinger og ekstraordinære kompetansehevingstiltak for prosjektledere, bedriftsledere og INs kundeansvarlige i 2017.

Resultater og effekter

Det vises til omtale av resultater og effekter under rapporteringen for delmål 3.

Avvik

Det var et underforbruk i 2017 på 2,3 mill. kroner i midlene fra NFD. Det skyldes at det ble tatt inn færre nye prosjekter enn planlagt fordi en del prosjekter ikke var tilstrekkelig modne og klare for finansiering og iverksetting. Noen løpende prosjekter var dessuten forsinket hvilket førte til at kapitalbehovet ble forskjøvet til 2018.

Avviket anses beskjedent og midlene overføres til 2018.

Støttende analyser

Bedriftsnettverksprogrammet er under ekstern evaluering vinteren 2017/2018 med Oxford Research AS som evaluator. Evalueringsrapporten skal etter planen foreligge ved utgangen av april 2018. Den årlige faste spørreundersøkelsen til bedriftene i bedriftsnettverksprogrammet har ikke blitt

gjennomført for 2017 da evalueringen skal dekke dette behovet. Det vises til omtale under rapporteringen for delmål 3.

Administrasjon og gjennomføringskostnader

Det vises til tabellen under aktiviteter. Bevilgningen til gjennomføring omfatter:

- Administrasjon av tjenesten herunder budsjettering, oppfølging og rapportering
- Utvikling av kunnskapsgrunnlaget for tjenesten, opplæring og faglig veiledning.
- Distriktskontorenes mobiliseringsaktiviteter, faglige veiledning og oppfølging av bedriftsnettverkene.
- Gjennomføringskostnader til utekontorene utgjør beskjedne beløp.

Se for øvrig omtale av gjennomføringskostnader under Øvrig rapportering.

3.10.4 Kap. 2421, post 72 Forsknings- og utviklingskontrakter

Det er i 2017 bevilget 278,7 mill. kroner til FoU-kontrakter over post 72. Formålet med midlene er å bidra til å oppfylle Innovasjon Norges delmål om flere gode gründere og flere vekstkraftige bedrifter.

Forsknings- og utviklingskontrakter (tidligere IFU/OFU, nå Innovasjonskontrakter) skal realisere økt verdiskaping i norske bedrifter gjennom utviklingsprosjekter i samarbeid med norsk eller internasjonal kundepart (pilotkunde). Sterk innovasjonsevne kombinert med økt produktivitet er vesentlig for lønnsom vekst og verdiskaping. Innovasjon i samarbeid øker markedsorientering hos næringslivet, og dermed potensialet for kommersialisering, skalering og vekst.

Målgruppen er i hovedsak små og mellomstore bedrifter i hele landet som har evne, vilje og potensial til nyutvikling i samarbeid med kunder/markedet.

Samlet vurdering av måloppnåelse

Vurdering av 2017 porteføljen tyder på at Innovasjon Norge treffer godt på formål for ordningen. Prosjektene har høy risikoprofil, er internasjonalt rettet med høy nyhetsgrad og ordningen treffer små og mellomstore bedrifter med deres omstilling- og utviklingsbehov.

Det ble i 2017 innvilget 284,6 mill. kroner fra Forsknings- og utviklingskontrakter til totalt 164 for- og hovedprosjekter (innovasjonskontrakter), i tillegg ble 12 mill. kroner allokert til Stavanger kommunes pilot på Innovasjonspartnerskap og 3,5 mill. kroner avsatt av Innovasjon Norge til medfinansiering av det interne digitaliseringsprosjektet «Digitalisering av Innovasjon Norge».

Innovasjonskontrakter utløser betydelig ekstern finansiering og totalt har tilskuddet på 284,6 mill. kroner utløst prosjekter i næringslivet til en samlet kostnad på 1,34 mrd. kroner.

Det er fortsatt stor pågang til ordningen men nåløyet er trangere. Som følge av økt tilgang til risikokapital for vekstbedrifter og økt bruk av «myke lån» til gründerbedrifter, ble policy for Innovasjonskontrakter spisset i første kvartal 2017 for å tilstrebe optimal bruk av lån og tilskuddsfinansiering for god utnyttelse av statens ressurser. Basert på videreføring av forskningsprosjektet som ble utført i samarbeid med Handelshøyskolen BI i 2014, ble det blant annet innført enda tydeligere krav til innholdet i det forpliktende samarbeidet. Innovasjonskontrakter handler om å få inn rett samarbeidspartner(e) som gir validering og markedsadgang. Videre er handlingsrommet for bruk av forprosjekter skjerpet inn. Gjennom kartlegging av tidligere finansierte forprosjekter har vi erfart at relativt mange bedrifter ikke i tilstrekkelig grad har evnet å bruke

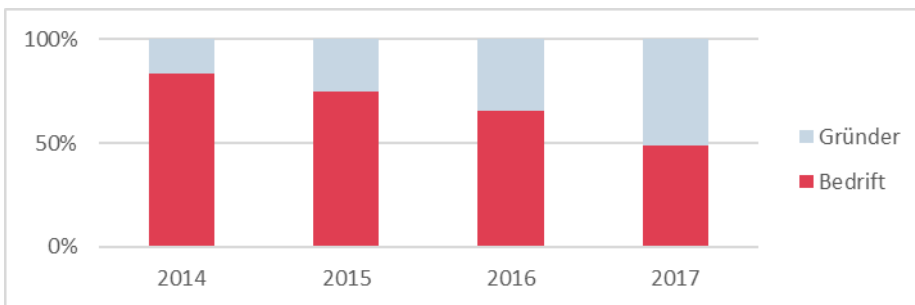
forprosjektet til nødvendige avklaringer som ledet til skrinlegging eller realisering av hovedprosjekt gjennom Innovasjonskontrakter eller nærliggende virkemidler i Innovasjon Norge eller Forskningsrådet.

Kundesegmenter, risikoprofiler og delmål

Innovasjonskontrakter retter seg mot små og mellomstore bedrifter og bedriftsporteføljen inngått i 2017 består i betydelig grad av bedrifter med under 20 ansatte (82 prosent). Denne andelen har holdt seg stabil over tid. Det er imidlertid en tydelig trend at stadig yngre bedrifter kommer i posisjon til å kunne utnytte ordningen. I 2017 var 44 prosent av bedriftene som mottok finansiering fra Innovasjonskontrakter gründerbedrifter under 3 år, og 49 prosent av rammen gikk til unge bedrifter.

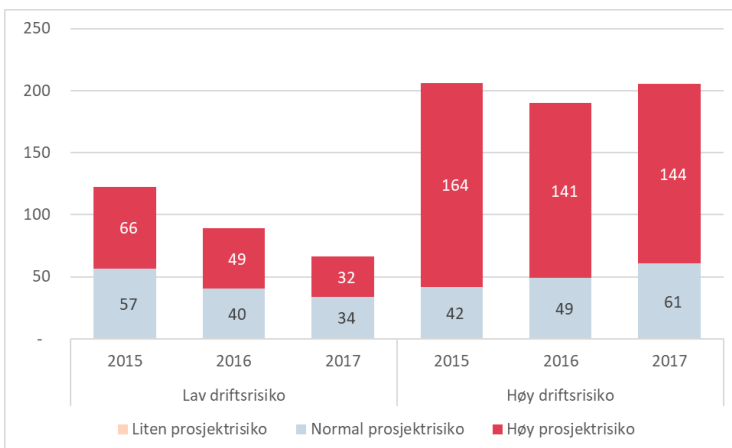
Årsaken til denne trenden er ikke entydig. Det er en langt større oppmerksomhet rundt våre tjenester i denne kundegruppen og vi erfarer også at flere modne bedrifter etablerer spinn-off selskaper i forbindelse med omstilling og ny utvikling utenfor bedriftens kjernevirksomhet.

Tabell 3-52: Forholdet mellom etablerte og unge bedrifter.

Figur 3-57 viser sammenhengen mellom driftsrisiko og prosjektrisiko for innovasjonskontrakter over tre år. Oversikten viser kun hovedprosjekter, da prosjektrisiko ikke vurderes på tilsvarende måte i forprosjektene. Både prosjekt og driftsrisiko er gjennomgående høy for denne type innovasjonsprosjekter, i tråd med ordningens formål om risikoavlastning for krevende utviklingsløp og bruk av tilskuddsmidler i forhold til lån. Driftsrisikoen er generelt høyere for gründer-selskaper enn for etablerte bedrifter.

Tabell 3-53: Forholdet mellom drifts- og prosjektrisiko.

Internasjonalisering og eksport er et tydelig mål for bedrifter som inngår innovasjonskontrakter og over 90 prosent av alle prosjekter med privat kundepart er internasjonalt rettet, 22,5 prosent har internasjonal pilotkunde, en liten økning fra 2017. Internasjonale ambisjoner er også tydelig tilstede i innovasjonskontrakter med offentlig kundepart (78 prosent).

Offentlige pilotkunder:

Bildet er stabilt over flere år, vi ser mange prosjekter rettet mot helse og IKT. I 2017 er det innvilget 36 prosjekter (herav 27 hovedprosjekter) som hadde offentlige pilotkunder i 2017, hvorav 20 prosjekter retter seg mot kunder innenfor helsetjenestene. Porteføljen består av mange IKT-prosjekter og et fåtall innenfor materialteknologi. 25 prosent er forprosjekter. Vi ser stor pågang fra gründere også for prosjektet med offentlig sektor, omkring halvparten av innvilgede prosjekter går til gründerselskaper.

Det er ikke innvilget tilskudd til offentlig sektor i 2017, med unntak av innovasjonspartnerskapet til Stavanger kommune (12 millioner kroner, se neste avsnitt).

Innovasjon Norge samarbeider med helseinkubatoren Aleap og Helse Sør-Øst om det særskilte oppdraget (2 mill. kroner) knyttet til oppfølging av gründerplanen og FoU-kontrakter. Samarbeidet skal pilotere et konsept for mobilisering, kompetansebygging og økosystem for flere gode gründere innen helse. Vi bygger på velprøvde verktøy (eks: "fra idé til marked" og "investorcup") Prosjektet er klart for lansering men avventer beslutninger og mer-finansiering fra Helse Sør-Øst. Målet er å identifisere gode kandidater/forretningsmodeller og gi de beste ressurser og nettverk slik at prosjektene kan nå kommersiell fase. Internasjonale ressurser er en viktig del av siste ledd, som markedsinnsikt, jus, lisenser og nettverk.

Videreutvikling

En viktig del av oppdraget er sikre at informasjon om Innovasjonskontrakter når ut til relevante bedrifter og miljøer i hele landet. Samtidig er det viktig for oss at bedriftenes behov for risikoavlastning blir satt i sentrum og at vi samlet sett sikrer god utnyttelse av statens virkemidler. Det er derfor gjort et betydelig arbeid i 2017 for å harmonisere relevante ordninger i Innovasjon Norge og samordne med tilgrensende ordninger i øvrig virkemiddelapparat. Dette innebærer felles mobilisering, harmonisering av praksis (begrepsapparat og tolkning av handlingsrommet) og samarbeid i saksbehandlingsprosessen. Innsatsen vil ytterligere forsterkes i 2018, både internt i Innovasjon Norge og i samarbeid med Forskningsrådet.

For å mobilisere nye målgrupper og stimulere til nye prosjektideer testet vi ut utlysning av forprosjekter i 2017. Hensikten var å identifisere forprosjekter med god mulighet for å bli realisert i et videre hovedprosjekt gjennom innovasjonskontrakter, miljøteknologiordningen eller innovasjonslån, og Norsk Romsenter ble utpekt som samarbeidspartner. Satellittdata (rådata) fra romprogrammene Norge deltar i kan ses på som en muliggyørende teknologi som blir stadig mer tilgjengelig, er gratis og skaper helt nye muligheter for samfunnsnyttige løsninger og næringsutvikling. Utlysningen svarte også godt på oppdraget om å fremme økt verdiskaping innenfor nedstrøms romrelatert virksomhet i Norge. Fra søknadsresultatene erfarte vi at utlysningen traff vår målgruppe av små og mellomstore bedrifter godt, i alle geografiske regioner, og omhandlet i stor grad prosjekter hvor satellittdata ble kombinert med annen teknologi for å løse behov innen flere ulike sektorer og bransjer. Anvendelse av tilgjengelig satellittdata gir et betydelig potensial for

Løsninger med stor samfunnsnytte og en effektiv måte å kanalisere offentlig behov til markedet på, og samarbeidet med Norsk Romsenter vil videreføres og utvikles.

Samtidig erfarte vi at utlysninger som en relativt ny arbeidsform i Innovasjon Norge medførte ressurskrevende manuelle prosesser og var lite koordinert. Et arbeid for å samordne mobilisering, arbeidsprosesser og tekniske løsninger ble igangsatt. Dette videreføres og utlysninger vil bli innført som mobiliseringsaktivitet i 2018.

Industrielt samarbeid knyttet til ubåtanskaffelsen

Innovasjon Norge har i siden sommeren 2017, i samråd med Forsvarsdepartementet og Forsvarsmateriell (FMA), bidratt til å tilrettelegge for små og mellomstore bedrifters deltakelse i industrielt samarbeid (gjenkjøpsprosjekter) knyttet til ubåt anskaffelsen. Innovasjon Norges kontor i Hamburg har opprettet nær kontakt med Thyssen Krupp Marine Systems (tKMS) for å introdusere egnede bedrifter. tKMS er svært interessert i vår kunnskap om norske bedrifter. Mobilisering og kvalifisering av små og mellomstore bedrifter skjer ved hjelp av et Global Growth prosjekt etablert i august 2017. Et sentralt mål er å tilrettelegge for bruk av innovasjonskontrakter med tKMS og andre relevante tyske bedrifter som pilotkunder. Informasjon og presentasjon av innovasjonskontraktordningen utgjør en viktig aktivitet.

Innovasjonspartnerskap

Offentlig-privat innovasjon var tema for Innovasjonstalen i 2017, og er et stadig viktig satsingsområde for Innovasjon Norge. Både EU og OECD har lenge fremmet innovative offentlige anskaffelser som et svært effektivt og «billig» virkemiddel for innovasjon i næringslivet. Dette fordi betalende, krevende kunder er den viktigste innovasjonsdriveren for ethvert selskap. Den langsiktige målsetningen med satsingen er å utvikle nye markeder for innovative norske bedrifter, som gir økt differensiering og ny verdiskapning i Norge. Økt effektivitet, produktivitet og kvalitet i norsk offentlig sektor er også en viktig effekt av satsingen.

Vi har i 2017 videreført uttesting av Innovasjonspartnerskap som en god modell for offentlig-privat innovasjon, og som et viktig supplement til Innovasjonskontrakter (OFU). Prosjektet med Stavanger kommune har god fremdrift og har kommet til konkurransefasen i 2017. Hele 21 bedriftskonsortier har levert løsningsforslag, mange av disse er gründere, og mange er nye aktører som kommunen ikke har samarbeidet med tidligere.

Vi gjennomførte i 2017 en utlysning av nye innovasjonspartnerskap, og mottok svært mange gode prosjektskisser fra offentlige virksomheter. Fire prosjekter vant frem i konkurransen: Sykehuset Østfold, C3/Oslo universitetssykehus/Sunnaas sykehus/Oslo kommune, Bergen kommune og Statens vegvesen er prosjekteiere. Disse fire nye partnerskapene ble satt i gang rundt årsskiftet, og vil kunne løse store samfunnsutfordringer knyttet til bedre koordinering og oppfølging av kreftpasienter, bedre flyt og bedre individuell tilpasning av rehabiliteringstjenester for slagpasienter, brannsikkerhet i norske tunneler og smartere forvaltning av offentlige bygg (se vedlegg for mer om disse fem prosjektene). Flere (følge-)kommuner og etater er også tilknyttet de fem prosjektene som nå er i drift. Innovasjon Norge finansier primært bedriftenes FoU investeringer i innovasjonspartnerskapet, og jobber dessuten tett på prosjektene; trykker prosessen og bidrar til fasiliteten og fremdrift. Modellen videreutvikles løpende basert på erfaringer som gjøres i prosjektene. Vi har også i 2017 lagt

stor vekt på utvikling av strategisk og operativt samarbeidet med andre aktører som Leverandørutviklingsprogrammet, Difi, NHO og KS.

Sentrale elementer i modellen for innovasjonspartnerskap er at offentlig virksomhet har eierskapet til prosjektet, det er topplederdrivet, har tydelig utgangspunkt i behov/samfunnsutfordring og er en strukturert innovasjonsprosess i partnerskap med næringslivet.. Bedriftene konkurrerer om å komme i posisjon til en utviklings- og innovasjonsprosess og konkurransen finner sted i forkant av en utviklingsfase, etter at behovet er tydelig avklart. Etter endt utviklingsfase kan kommunen, og eventuelle følgekommuner, gå rett ut og kjøpe løsningen. Anskaffelsene er dessuten en integrert del av denne samarbeidsmodellen. Dette vil kunne senke markedsrisikoen til bedriftene som deltar. Dette har ikke vært tilfelle for OFU-prosjektene, som har sin juridiske forankring i bestemmelsen om før-kommersielle anskaffelser.

Innovasjonspartnerskap representerer en ønsket videreutvikling av OFU, særlig ved at man i langt større grad tar utgangspunkt i kundebehov og ikke minst ved at løsningene som bedriftene utvikler har potensial for å skaleres til langt flere betalende offentlige kunder, både nasjonalt og internasjonalt.

Aktiviteter

Innovasjonskontrakter er en landsdekkende ordning som retter seg mot alle bransjer og sektorer. Kontinuerlig og målrettet arbeid med å spre informasjon til relevante målgrupper i hele landet og i riktige kanaler har vært vektlagt. Finansieringsrådgivere over hele landet er det sentrale navet i tjenesteleveransen og har hatt tett kontakt med kunder og utviklingsløp i 2017.

Mobiliseringsaktiviteter og veiledning overfor kunder og bedrifter som søker risikoavlastning til utvikling er ofte blitt gjennomført i samarbeid med relevante virkemiddelaktører.

Det jobbes aktivt for å fremme gode prosjekter med innovasjon i samarbeid, og for at ulike virkemidler skal fungere sømløst og best mulig for kunden. DOGA, Forskningsrådet (særlig BIA og Skattefunn), Norsk Romsenter, NHO/KS/Difis Leverandørutviklingsprogram og direktoratene for Helse og e-Helse er viktige grenseflater. Innovasjon Norge har videreført arbeidet med felles vurdering av skisser innsendt til BIA som har gitt nyttig læring for begge organisasjoner og svært god kundebehandling.

Tabell 3-54. Oversikt over rammer og forbruk for forsknings- og utviklingskontrakter, 2017. Beløp i mill. kroner.

Leveranse	Ramme	Forbruk	Antall tilsagn
Innovasjonskontrakter med privat/industriell kundepart		222,4	130
Innovasjonskontrakt med offentlig kundepart		65,7	35
Innovasjonspartnerskap		12,0	1
Totalt	278,7	300,1	166

Resultater og effekter

Forsknings- og utviklingskontrakter (Innovasjonskontrakter) har oppnådd årets mål for utnyttelse av rammen. Midlene er overførbare fra ett år til et annet og evt. annulleringer fra tidligere års tilsagn føres tilbake til rammen med medfører at forbruk kan bli større enn tildelt ramme.

Porteføljen av FoU-kontrakter er såpass stor at det har vært mulig å analysere effekter med SSBs metode for effektmåling. Estimaten for verdiskaping i 2017 er imidlertid ikke signifikant. Det betyr at man ikke med stor sikkerhet kan si at effektene er større for FoU-kontraktskundene versus en kontrollgruppe. For øvrig er estimatene relativt stabile over tid, men med et negativt estimat for produktivitetsvekst i siste måling. Vi vil imidlertid ikke gjøre supplerende analyser i denne delen av porteføljen før dette eventuelt gjentar seg ved neste måling. Dette under henvisning til SSBs vurderinger om at det kan skyldes tilfeldige, årvisse variasjoner.

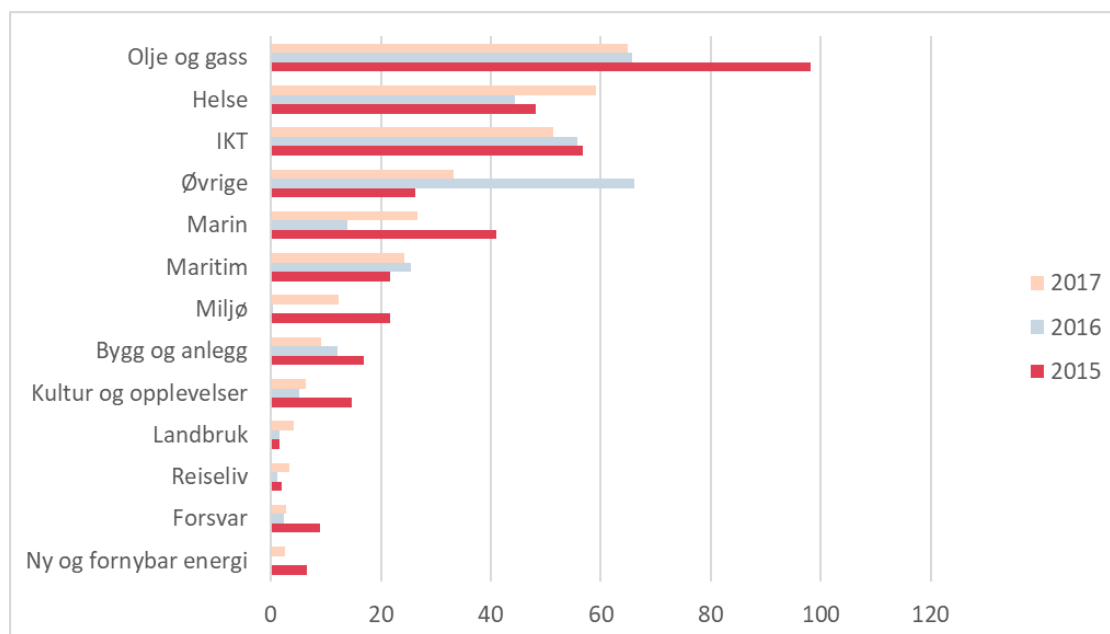
Tabell 3-55. Effektindikatorer for forsknings- og utviklingstilskudd, NFD.

	2015	2016	2017
Salgsinntekter	9,3 ***	10,7 ***	8,8 ***
Verdiskaping	5,2 *	6,1 **	3,4
Produktivitet	1,3	1,8	-0,4

***: 99% signifikant **: 95% signifikant *: 90% signifikant

Betydelig andel av prosjekteierne er fra Hordaland, Rogaland og Sør-Trøndelag (nå del av Trøndelag) tett fulgt av Oslo. Dette er i tråd med tidligere og gjenspeiler høy aktivitet og stort omstillingsbehov og -vilje i bedriftene her.

Figur 3-57: Oversikt over hvilke markeder forsknings- og utviklingstilskuddene retter seg mot. 2015-2017. Beløp i mill. kroner.

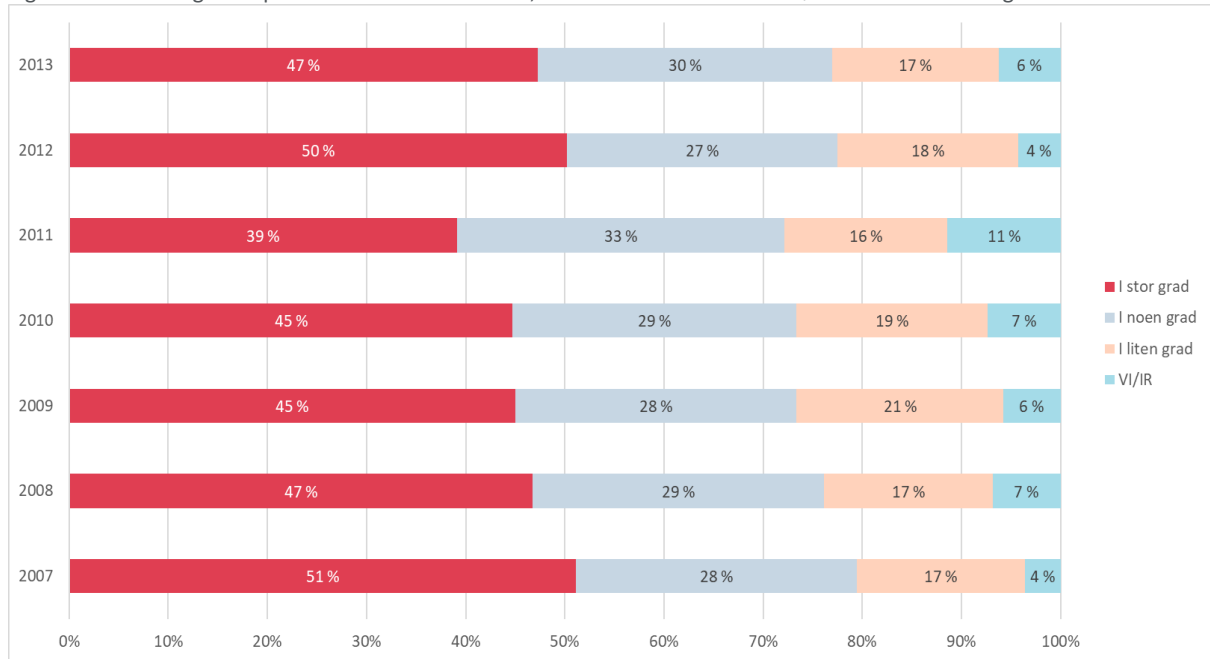

I porteføljen utgjør fortsatt prosjekter rettet mot olje og gass størst andel, med 64 mill. kroner i innvilget tilskudd i 2017. En betydelig andel av prosjektene handler om å redusere miljømessig fotavtrykk, effektivisere og automatisere prosesser. I prosjekter rettet mot helse utgjør

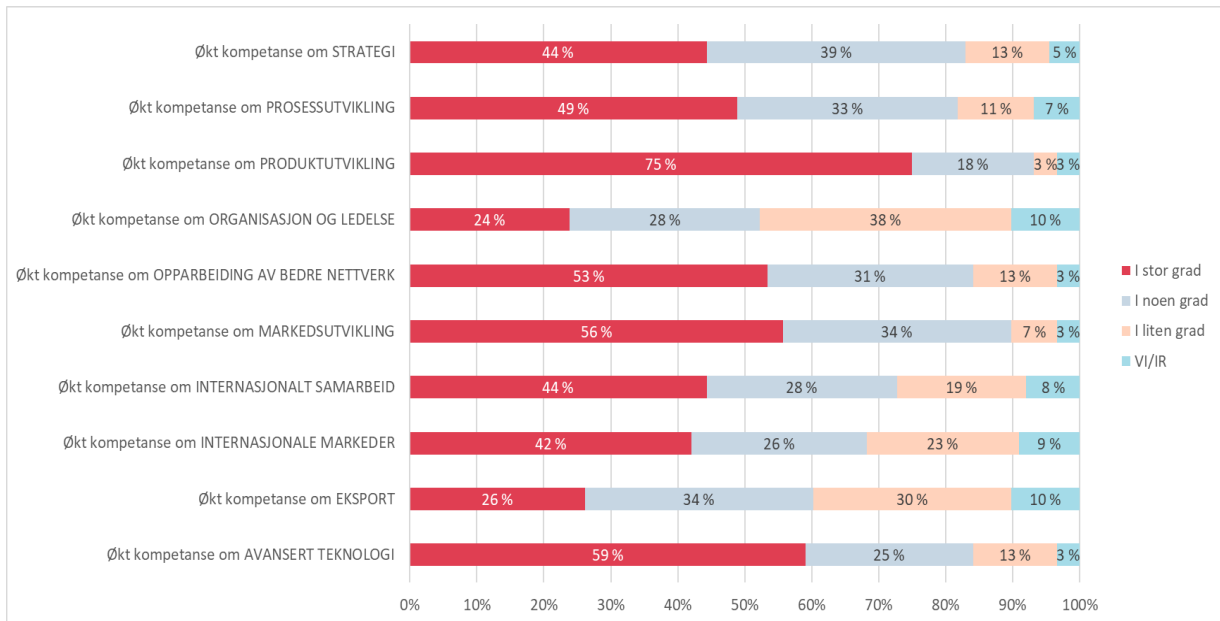
Innovasjonspartnerskapet med Stavanger kommune en betydelig andel (tidligere omtalt). I tillegg til at IKT er et stort marked dominerer IKT også som anvendt teknologi i godt over halvparten av alle prosjektene og gjenspeiler det store innslaget av digitalisering og automasjon, for effektive, smarte løsninger både til offentlig og privat bruk.

Innovasjonskontrakter kjennetegnes ved svært høy innovasjonsgrad. 95 prosent av prosjektene med privat kunde depart har innovasjon på internasjonalt nivå, 89 prosent av prosjektene med offentlig kunde depart.

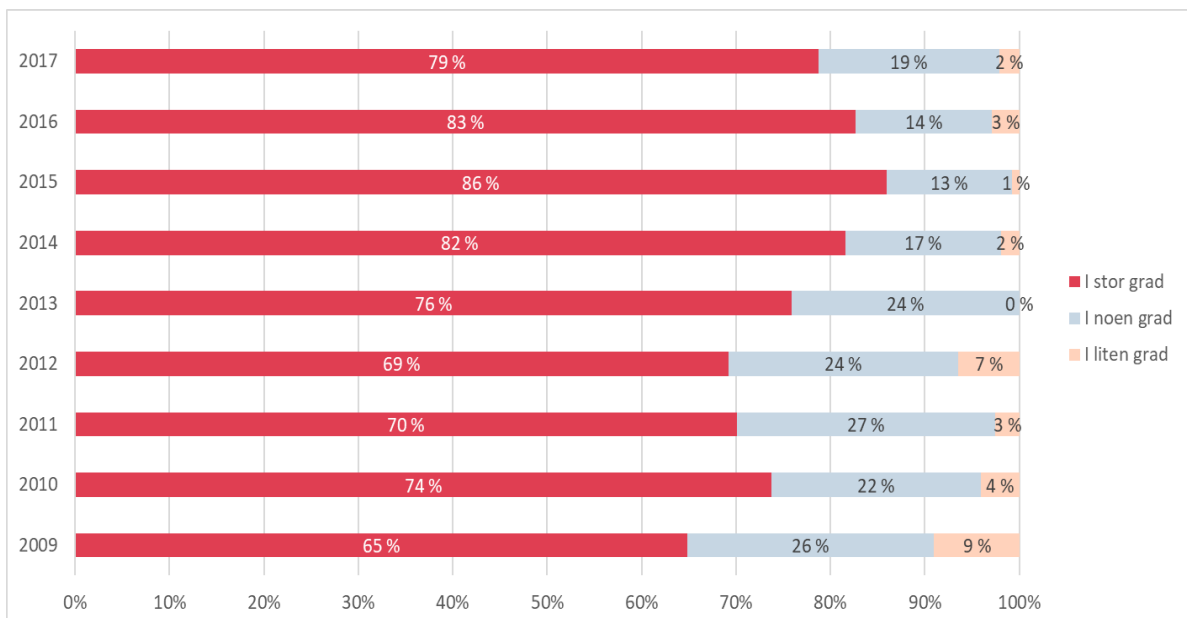
Figur 3-58: Utvikling i kompetanse for FoU-kontrakter, tildelt i 2007-2013. Undersøkt 4 år etter tildelingsåret.

Figur 3-59: Resultater fra etterundersøkelsen av 2013 årgangen, splittet på spørsmålene knyttet til kompetanseheving. FoU-kontrakter.

Figur 3-60: Hvor utløsende var finansieringen fra Innovasjon Norge for bedrifter eldre enn 3 år. FoU-kontrakter.

Avvik

Det har ikke vært vesentlig avvik i 2017.

Støttende analyser

Tabell 3-56: Indikatorer for antall ansatte og lønnsomhet for forsknings- og utviklingstilskudd, NFD.

	2015	2016	2017
Antall ansatte	3,5 **	5,4 ***	5,1 ***
Lønnsomhet	0,6	0,7	0,7

***: 99% signifikant **: 95% signifikant *: 90% signifikant

Administrasjon og gjennomføringskostnader

Se omtale av gjennomføringskostnader under Øvrig rapportering.

3.10.5 Kap. 2421, post 74 Reiseliv, profilering og kompetanse

I tråd med oppdragsbrevet er formålet med midlene tildelt Innovasjon Norge over post 74, Reiseliv, profilering og kompetanse å bidra til å oppfylle Innovasjon Norges tre delmål. Det ble i 2017 samlet bevilget 514,9 mill. kroner over posten. I tillegg ble det overført kr 2,5 mill. fra post 70, slik at samlet ramme ble 517,4 mill.

Av midlene ble 231,5 mill. bevilget til Innovasjon Norges reiselivsarbeid og å bidra til delmålene flere vekstkraftige bedrifter og flere innovative næringsmiljøer. Videre ble 285,9 mill. kroner bevilget til Innovasjon Norges kompetansetjenester og annen profilering og å bidra til å få fram flere gode gründere og flere vekstkraftige bedrifter.

Tabell 3-57: viser overordnet fordeling av midlene under post 74.

Post 74	2017
Vekst og eksport	195,6
Innovasjon og gründerskap	52,7
Mobilisering av gründere og vekstbedrifter	28,1
Reiseliv	231,5
Øvrige poster (adm. av såkorn og koinvesteringsfond, forsvarsanskaffelser, analyser og evalueringer)	9,5
Totalt post 74	517,4

3.10.5.1 Kompetansetjenester og annen profilering

I tråd med oppdragsbrevet har midlene finansiert selskapets kompetansetiltak overfor næringslivet inklusive en stor del av Innovasjon Norges internasjonale rådgivningsvirksomhet og programmer for profilering og omdømmebygging. Midlene skal bidra til å få frem flere gode gründere og flere vekstkraftige bedrifter.

Bevilgningen på 285,9 mill. kr til kompetansetjenester og annen profilering ble i 2017 fordelt slik på ulike tjenester, programmer og aktiviteter er vist i tabellen under.

Tabell 3-58: Fordelingen av bevilgningen til kompetansetjenester og profilering på enkelt tjenester, programmer og aktiviteter. 2017. Beløp i mill. kroner.

Kompetansetjenester og profilering	2017	Herav Gründerplane n
Vekst og eksport	195,6	
Strategisk posisjonering	8,3	
Samarbeid med utenriktjenesten	9,4	
Utvikling av markedskompetanse og nettverk ved kontorene i utlandet*	41,5	
Behovsavklaring og internasjonal markedsveiledning *	24,3	
Formidling av internasjonale markedsmuligheter*	13,5	
Global growth	14,3	
Internasjonal markedsrådgivning og hjemhenting	27,3	
Eksportsenteret (Handelsteknisk rådgivning og kursvirksomhet)	11	
NOREPS	2,4	
Events etter nytt opplegg	10,0	
Messer og norske fellesstands i utlandet	7,3	
International Business Events (IBE) – small	8,8	
Næringslivsdelegasjoner	4,4	
Rådgivning om EU og Horizon 2020	7,6	
Invest in Norway	5,5	
Innovasjon og gründerskap	52,7	30
Økosystem for kapital (Gründerplanen)	12,0	12
Mentortjenesten for gründere (Gründerplanen)	5,0	5
Gründerskolen i San Francisco og Singapore	0,6	
Programmet VEKST for kvinner og mangfold (Gründerplanen)	5,0	5
EMAX Norge 20XX	2,6	
Female entrepreneur of the year	1,4	
Gründerveiledning (Gründertelefonen drift)	4,8	
Globalt Entreprenørskap (GET, TINC, IN-piloter, Bus. Bootcamps)	14,9	8
Rådgivning om immaterielle rettigheter (IPR)	6,4	
SUM POST 74 - kompetanse og profilering	248,3	30

Vekst og eksport

Innovasjon Norge har oppdrag å bidra til økt norsk eksport. Bedrifter med stort eksportpotensial skal stimuleres til å utnytte muligheter som finnes utenfor Norge gjennom programmer som bidrar til å fremme eksport, internasjonalisering og internasjonalt teknologisamarbeid. Programmer for profilering og omdømmebygging skal bidra til å gjøre norsk næringsliv og teknologi bedre kjent i utlandet og bidra til at utenlandsk næringsliv investerer og etablerer ny virksomhet i Norge.

Regjeringen befestet Norges satsing på eksport og internasjonalisering gjennom ny nasjonal eksportstrategi i 2017⁴⁹. Flere av tiltakene i den nye strategien skal operasjonaliseres av Innovasjon Norge, inkludert tiltak for å etablere et eksportprogram, styrke Invest in Norway, markedsføre norske grønne løsninger og styrke klyngesatsningen.

For å følge opp strategien og styrke satsingen på eksport, har Innovasjon Norge samlet eksportaktiviteter i en divisjon – Merkevarer Norge.

Innovasjon Norge har delt inn oppdrag og aktiviteter i følgende tre områder:

- Export Norway
- Invest in Norway⁵⁰
- Visit Norway⁵¹

Export Norway

For å oppnå økt eksport må flere norske bedrifter oppnå raskere vekst internasjonalt, med lavere risiko. Formålet med Export Norway er primært å bistå små og mellomstore bedrifter og klynger inn i nye markeder.

Norge er godt rustet med en høykompetent arbeidsstyrke og avansert teknologi som kan utvikles til løsninger som markedet etterspør. Derimot mangler norske bedrifter internasjonal erfaring og kompetanse innen kommersialisering, merkevarebygging og skalering. I tillegg til å finansiere innovasjon og bedriftsutvikling, hjelper derfor Innovasjon Norge norske bedrifter med kompetanse og innsikt i bedrifts- og forretningsutvikling, nettverk, merkevarebygging og posisjonering.

Tjenester som leveres under Export Norway er:

- Internasjonal markedsrådgivning
- Eksportrådgivning
- Global Growth-programmet
- Global Entrepreneurship-programmene
- Formidling av internasjonale markedsmuligheter
- Næringslivsdelegasjoner
- Internasjonale Business events (Messer og internasjonale seminarer)
- Business partnerships i FN markedet og voksende markeder

⁴⁹ Regjeringens Eksportstrategi <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/eksportstrategien/id2569328/>

⁵⁰ Invest in Norway omtales i eget kapittel

⁵¹ Visit Norway omtales under Reiseliv kapittelet

Tabell 3-59: Oversikt over kunder og leveranser i form av tjenester innen eksport og internasjonalisering. 2017. Antall.

	Leveranser	Kunder
Internasjonal markedsrådgivning	833	619 ⁵²
Eksportrådgivning	700 ⁵³	-
Global Growth-programmet	31 ⁵⁴	284
Global Entrepreneurship-programmene	7 ⁵⁵	44
Formidling av internasjonale markedsmuligheter	9 ⁵⁶	-
Næringslivsdelegasjoner	2	306 ⁵⁷
Internasjonale Business events (Messer og internasjonale seminarer)	14 ⁵⁸	347

I 2017 fikk Innovasjon Norge et nytt oppdrag om å styrke Norges grønne, offensive profil for å sikre økt eksport, bidra til flere samhandlingsarenaer og gjøre Norge til et mer attraktivt land å investere i. Oppdraget har resultert i utvikling av en ny digital tjeneste som skal støtte norske bedrifter i deres eksportsatsing.

Som en følge av dette oppdraget skal Innovasjon Norge, sammen med norsk næringsliv, utvikle et digitalt utstillingsvindu for å vise frem norske grønne og bærekraftige løsninger. Målet er samtidig å ta en tydelig posisjon som pionér på bruk av ny teknologi for å løse verdens klima- og miljøutfordringer. Utstillingsvinduet blir en kanal for å nå frem til de internasjonale markedene.⁵⁹

Med utenlandskontorer i viktige internasjonale markeder og et landsdekkende kontornettverk i Norge, har Innovasjon Norge et godt utgangspunkt for å bidra til internasjonal ekspansjon for norsk næringsliv. Innovasjon Norge gikk inn i 2017 med et høyt ambisjonsnivå og med et mål om at mange flere kunder skulle motta eksportbistand. For å nå målet var det nødvendig å:

- Styrke mobilisering og kvalifisering av kunder
- Digitalisere og tilby mer selvbetjening
- Harmonisere og forenkle internasjonaliseringstjenestene
- Styrke tilbudet av flerbedriftstjenester (en-til-mange)
- Styrke egen internasjonaliseringskompetanse og spissing av roller
- Tettere samarbeid med Team Norway og virkemiddelapparatet

⁵² Unike kunder

⁵³ I tillegg 13 EEN-matchmaking events med 141 deltakere og 6 kurs med 100 deltakere

⁵⁴ Antall Global Growth programmer

⁵⁵ Totalt trente 74 deltakere fra 44 selskaper på internasjonal forretningsutvikling i de 7 samlingene som ble avholdt innen Business Bootcamp, Tech Incubator (TINC) i Silicon Valley, Global Entrepreneurship Training (GET), Entrepreneurial Marketing i NYC, Tech City Executive Accelerator (TEA) i London og nHack i Shanghai

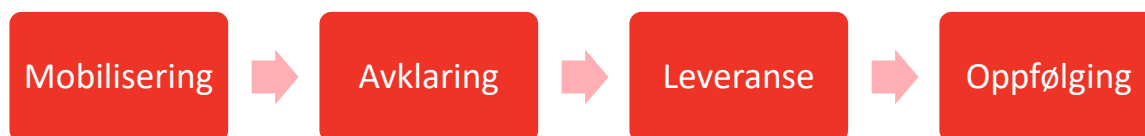
⁵⁶ I 2017 ble det gjennomført ni KTP prosjekter. Internasjonale markedsmuligheter formidles også gjennom Sats Internasjonalt-nettsidene og Opportunities Abroad bloggen (www.opportunities-abroad.no). I løpet av 2017 ble det publisert 32 bloggposter og siden har blitt besøkt av 10.000 unike brukere.

⁵⁷ To delegasjonsreiser med 306 norske delegater.

⁵⁸ Omfatter messer i regi av messeavdelingen. I tillegg kommer 26 arrangementer holdt av utekontorene med 300-350 bedrifter.

⁵⁹ Se eget kapittel Merkevaren Norge – profilering av grønne løsninger

Det ble derfor igangsatt et arbeid med å etablere en felles kundereise for eksportkundene i 2017. Den nye eksportkundereisen består av fire steg, mobilisering, avklaring, leveranse og oppfølging. Alle fasene i kundereisebeskrivelsen adresserer behovet for å jobbe på tvers i Innovasjon Norge, både nasjonalt og internasjonalt.

Ved **mobilisering** nasjonalt rekrutteres kundeprosjekter med internasjonale markedsmuligheter. Mobiliseringsaktiviteten ble trappet opp i 2017, og distriktskontorene arrangerte 30 *Go global events* over hele landet, der over 900 bedrifter deltok. I tillegg til å rekruttere kundeprosjekter er hensikten å motivere og inspirere norsk næringsliv til å tenke internasjonalt tidlig.

Validering- og **avklarings**prosessen er effektivisert ved at Innovasjon Norge tilbyr en digital selvtest for å avklare kundeprosjektets modenhet for eksport. Testen «Er du klar for eksport?» er en del av «Sats internasjonalt» nettsidene.

I avklaringsprosessen avdekkes kundens behov. Avhengig av hvor modent prosjektet er, og hvor klar bedriften er for en internasjonal satsing, tilbys ulike **leveranser** av kompetanse, rådgivning, og tilgang til nettverk, nasjonalt og globalt.

Tjenester som ansees som et fellesgode, digitaliseres eller leveres som åpne arrangementer (gjennom for eksempel Sats internasjonalt nettsidene og *Go global events*). Leveranser som krever større innsats fra Innovasjon Norge må bedriften kvalifiseres til.

For å dekke behovet til bedrifter som har planer om å nå internasjonale markeder, men som har prosjekter som ennå ikke er modne nok, piloterte Innovasjon Norge et nytt workshop-konsept i 2017.

Workshopene gjennomføres av internasjonalsiseringsrådgivere ved kontorene i Norge har fokus på markeds- og kundeorientering, samt hvordan håndtere risiko i en internasjonalsiserings-satsing. Gjennom piloten ble 7 workshops gjennomført med 46 deltakende bedrifter. Erfaringene så langt er at kundene ser nytteverdien, verktøyene de jobbet med har gitt prosjektene bedre struktur, og de er bedre rustet til å starte en internasjonalsiseringsprosess.

Bedrifter som har mer modne prosjekter, og som er kapable til å utnytte internasjonale markedsmuligheter kvalifiserer seg raskere til for eksempel *Global Growth*, som er et av Innovasjon Norges mest kraftfulle kompetanseprogram for bedrifter som ønsker internasjonal vekst. 260 bedrifter deltok i et av de 20 skreddersydde programmene levert i regi av Innovasjon Norges utekontorer.

Både Internasjonalsiseringsworkshops og *Global Growth* er en del av styrkingen av «en-til-mange-tilbudet».

Innovasjon Norge vil i 2018 jobbe med å styrke **oppfølgingen** av eksisterende kunder. Ønsket om bedre oppfølging over tid er en gjentakende tilbakemelding i kundeundersøkelser. I kundereisen handler denne fasen om å avdekke nye kundebehov og levere på disse.

Oppfølgingsfasen skal også gi læring om hva som gir effekt og å bygge suksesshistorier, samt ytterligere kompetansebygging i Innovasjon Norge nasjonalt og internasjonalt.

I 2018 vil Innovasjon Norge fortsette implementeringen av kundereisen, fortsette forenklingen av arbeidsprosesser, tydeligere kommunikasjon mot kundene og digitalisering av eksporttjenestene.

Så langt har dette arbeidet bidratt til økning av antall kunder som har fått eksportbistand. Med en kraftig økning i mobiliseringen fra distriktskontorene, og med nye internasjonaliseringsarrangementer som har hatt nærmere 1000 deltakere totalt, har Innovasjon Norge blitt mer synlig som en leverandør av internasjonaliseringstjenester. Jevnt over har også de viktigste eksportrettede tjenestene hatt en økning i antall leveranser. Organiseringen av Eksportsenteret har også vært et vellykket grep, og for første gang har Eksport håndboken på nett over 150 000 sidevisninger. Det globale vekstprogrammet Global Growth har økt kundemassen med 30 prosent.

For 2018 har Innovasjon Norge en ambisjon om å øke antallet **kvalifiserte** kunder til de viktigste eksporttjenestene.

3.10.5.1.1 Merkevarer Norge – Profilering av grønne løsninger

Arbeidet med Merkevarer Norge skal både bidra til at enkeltbedrifter blir mer markedsorienterte, og at Norge og norske bedrifter blir mer kjent i utlandet. Målet er å bidra til en styrket posisjonering av Norge og norsk næringsliv i en økt global konkurranse, og derigjennom få fram flere gode gründere og flere vekstkraftige bedrifter. I tillegg til det generelle arbeidet med merkevarebygging så har Innovasjon Norge spesifikk oppdrag innenfor reiseliv og å attrahere investorer og gründere til å satse på Norge (gjennom Invest in Norway og Start in Norway).

Samlet vurdering av måloppnåelse for arbeidet med Merkevarer Norge

I 2017 har Innovasjon Norge utviklet og forankret en merkevareplattform for Norge: *Pioner i utvikling av bærekraftige løsninger*. Denne posisjonen skal bygges i utlandet ved hjelp av relevant historiefortelling, der Team Norway blir sentrale i kommunikasjonsarbeidet.

I 2017 har derfor Innovasjon Norge i samarbeide med Utenriksdepartementet utviklet en verktøykasse med forslag til presentasjoner mot utvalgte målgrupper. Denne verktøykassen testes ute ved inngangen av 2018, og skal gjøres tilgjengelig i det Digitale Utstillingsvinduet.

Digitalt utstillingsvindu

Innovasjon Norge fikk i januar 2017 i oppdrag å styrke Norges grønne, offensive profil for å sikre økt eksport, flere samhandlingsarenaer og gjøre Norge til et mer attraktivt land å investere i. En viktig kanal for å nå frem til de internasjonale markedene er å lage et digitalt utstillingsvindu for å vise fram norske grønne og bærekraftige løsninger, inspirert av det danske State of Green. Målet er samtidig å ta en tydelig posisjon som pioner på bruk av ny teknologi for å løse verdens klima-/miljøutfordringer.

Et slikt digitalt utstillingsvindu skal også fungere som en matchingtjeneste. Dette innebærer at tjenesten skal koble eksisterende norske løsninger mot internasjonale behov, og samtidig være en møteplass for utvikling av nye løsninger. På denne måten er målet at tjenesten både skal bidra til økt eksport og økt innovasjon. Målgruppene for tjenesten vil være utenlandske innkjøpere, investorer og samarbeidspartnere. Tjenesten vil også være en viktig støtte for Team Norways eksportarbeid i de internasjonale markedene.

Budsjettet på 4 mill. kroner i 2017 fra KLD er blitt brukt til å utvikle digitalt konsept og teste en prototype for tjenesten.

Konseptet er presentert for flere eksterne aktører, herunder norske eksportbedrifter, klynger, organisasjoner, og departementer. Tilbakemeldingene har vært unisont positive. Det har også vært gjennomført en innledende dialog med de store eksportbedriftene om fremtidig organisering, finansiering og drift av en operativ løsning. Statoil, Statkraft, Yara og Kongsberg-gruppen har blant annet deltatt på disse møtene. Denne dialogen blir fulgt opp i begynnelsen av 2018 hvor vi skal etablere et Strategisk råd med et tydelig mandat for utvikling av endelig forretningsmodell. Målet er å ha en full operativ tjeneste i 2019 basert på privat-/offentlig finansiering.

I 2017 fikk vi en nasjonal Eksportstrategi for Norge, som gir retning for arbeidet med å bygge internasjonal konkurransekraft for norske bedrifter. Merkevaren Norge blir et sentralt element i omdømmebyggingen av Norge, og også som et verktøy i posisjoneringen av norske grønne og bærekraftige løsninger. Bedriftene i Norge vil gjennom styrkingen av Norges omdømme finne grunnlag for å bygge egne, attraktive posisjoner.

Videreutvikling

Merkevaren Norge er et prioritert strategisk prosjekt i Innovasjon Norge. I 2018 vil Innovasjon Norge utvide verktøykassen for Team Norway med ny designmanual, fotobank og filmer, samt invitere norske bedrifter som har grønne og bærekraftige løsninger til å profilere seg på det *Digitale Utstillingsvinduet*.

Merkevareplattformen blir også førende i leveransene av en nasjonal posisjoneringsstrategi for Havnæringene, og en eksportutviklingspilot for ferdigvareindustrien.

Innovasjon Norge vil implementere ny visuell identitet på messer og viktige eventer i utlandet.

Resultater og effekter

Innovasjon Norge har fått forankret en merkevareposisjon for Norge, og utviklet en verktøykasse for bygging av denne posisjonen til Team Norway.

Innovasjon Norge har startet arbeidet med å synliggjøre norske, grønne og bærekraftige løsninger i et Digitalt Utstillingsvindu.

Innovasjon Norge har fått utviklet strategiske posisjoner for flere klynger, der effekten på sikt skal være økt markedsorientering og konkurransekraft for klyngenes bedrifter.

Innovasjon Norge har bidratt til synliggjøring av norske bedrifter og produkter på den internasjonale scenen gjennom støtte til eventer i Team Norway regi.

3.10.5.1.2 Samarbeid med utenriktjenesten og det øvrige virkemiddelapparatet

Innovasjon Norge jobber tett sammen med utenriktjenesten for å sikre en best mulig bistand til norske bedrifter som vil vokse i internasjonale markeder. Felles prioriteringer og samordning av planer og aktiviteter på den enkelte utenriksstasjon vil sikre en bedre og mer målrettet innsats og effektivere ressursbruk. Gjennom samarbeid med stasjoner i land der Innovasjon Norge i dag ikke er tilstede, kan tilbud og tilgjengelighet styrkes. Innovasjon Norges samarbeid med utenriktjenesten fungerer godt, men at det er fortsatt er behov for læring på tvers for å styrke samarbeidet ytterligere.

I 2017 startet Innovasjon Norge og Utenriksdepartementet arbeidet med å få på plass en ny samarbeidsavtale med formål om bedre samordning. Avtalen skal bidra til å tydeliggjøre roller og ansvar, samt å styrke det operative samarbeidet. Den skal også bidra til å regulere fysisk samlokalisering der det er hensiktsmessig. Hensynet til ulike mandat og prioriteringer, og ulike internasjonale forpliktelser og konvensjoner, har gjort arbeidet krevende, men trolig vil en ny samarbeidsavtale være på plass i løpet av første halvår 2018.

Team Norway i utlandet er betegnelsen på samarbeidet mellom den enkelte utenriksstasjon og ulike offentlige og private aktører som jobber for norsk næringsliv internasjonalt. Stasjonssjefen ved den enkelte ambassaden har et særlig ansvar for Team Norway, og Innovasjon Norge er en viktig del av Team Norway der Innovasjon Norge har kontor. På lik linje med samarbeidet med UD opplever Innovasjon Norge at samarbeidet i Team Norway fungerer godt, men med et forbedringspotensial i enkelte markeder. Også her handler det om å styrke erfaringsutveksling på tvers av stasjoner og markeder.

For å profilere Norge og norske interesser i energisektoren samarbeider Innovasjon Norge med Norwegian Energy Partners. Samarbeidet fungerer godt både strategisk og overordnet i Norge, og operativt ute i markedene.

Innovasjon Norge har et tett samarbeid med Forskningsrådet gjennom samarbeid om finansiering av 5 teknologiutsendinger i følgende 5 markeder; Brasil, Sør-Afrika, India, Japan og Singapore. Mandat, rolle og tilstedeværelse til utsendingene vil revideres i løpet av første halvår 2018.

Innovasjon Norge har støttet Senter for Internasjonalisering av Utdanning (SIU) sitt arbeid med *Interns Abroad*, som handler om å finne praksisplasser for studenter hos utenlandske datterselskaper til norske selskaper. Formålet er å gi flere norske gode studenter internasjonal erfaring som vil komme norsk næringsliv til gode.

For å synliggjøre tilbudet til norske eksportører fra et samlet virkemiddelapparat, har Innovasjon Norge sammen med representanter for Eksportkreditt, Garantiinstituttet for eksportkreditt (GIEK), GIEK Kredittforsikring etablert et felles eksport-team. Teamet har jevnlig samarbeidsmøter og koordinerer felles markedsarbeid mot bedrifter som allerede eksporterer og som mener å ha et vekstpotensial, og bedrifter som er i oppbyggingsfasen med nye eksportprodukter og som trenger arbeidskapital. Uansett hvilken av de fire ovennevnte virkemiddelorganisasjonene bedriftene

henvender seg til, skal det sørges for at kunder blir koblet mot de tjenester og støtteordninger som er relevante i hvert enkelt tilfelle. Det er i 2017 gjennomført opplæring for rådgiverne i alle de 4 institusjonene og det er utarbeidet felles presentasjonsmaterieell som benyttes i kundemøter. Samarbeidet vil fortsette i 2018.

3.10.5.1.3 *Vurdering av internasjonal tilstedeværelse*

I 2016 gjennomførte Innovasjon Norge en gjennomgang av den internasjonale tilstedeværelse og i løpet av 2017 ble vedtatte endringene implementert, herunder en nedleggelse av kontorene i Istanbul, Kuala Lumpur, Tallinn og St. Petersburg. Nye kontor er under etablering i München og Midtøsten/Dubai, som offisielt vil åpnes i løpet av 1. halvår i 2018. Bemanningen ved eksisterende kontorer vil bli styrket i en rekke markeder identifisert som viktige for norsk industri- og næringsliv, herunder USA, Kina, Frankrike, Danmark og Sverige. Samtidig er bemanningen ved et par kontorer i Asia er noe redusert (India og Vietnam).

Utekontorene er organisert i fire regioner:

- Europa: Kontor i 14 land, hvorav ti kontorer med dedikerte reiselivsressurser. Tre av kontorene er rene prosjektkontor (Romania og Bulgaria som jobber med Norway Grants) og Brussel med en ressurs på Kunnskapskontoret (sammen med Forskningsrådet og SIU – Senter for internasjonalisering av utdannelse). Konsulentavtalen i Ungarn ble avviklet. Det opprettes nå et kontor i München.
- Asia: Ni kontor i syv land hvor tre kontor har samarbeid med Forskningsrådet, to med Sjømatrådet, ett med SIU og ett med NTNU og Universitetet i Bergen. Avtalene med NORWEP og Eksportkreditt i Asia er sagt opp av dem. Konsulentavtalen i Thailand (inkl. Myanmar) ble avviklet.
- Americas: Seks kontor i tre land hvor ett kontor (New York) med dedikerte reiselivsressurser, ett kontor har forsknings- og teknologiutsending (Brasil), og to kontor arbeider på vegne av Eksportkreditt (Houston og Brasil). Utover det har Forskningsrådet samarbeid med alle kontorene på prosjektbasis. Tre kontorer har samarbeid med NORWEP. Kontoret i Washington er et prosjektkontor for promotering av norsk forsvars- og sikkerhetsindustri.
- Midtøsten og Afrika: Tre kontor i to land: Pretoria og Cape Town (Sør-Afrika) og Nairobi (Kenya). I Sør-Afrika samarbeider Innovasjon Norge med Forskningsrådet innenfor forskning og teknologi. Kontoret i Nairobi dekker Kenya, Tanzania og Uganda. Konsulentavtaler i Uganda, Tanzania og De Forente Arabiske Emirater er avviklet. Arbeidet med etablering av eget kontoret i Dubai som skal dekke GCC-landene og Iran ble igangsatt.

3.10.5.1.4 *Utvikling av markedskompetanse og nettverk ved kontorene i utlandet*

Innovasjon Norges nettverk og innpass i de lokale økosystemene i utemarkedene er en av selskapets viktigste styrker internasjonalt, og helt avgjørende for å kunne oppnå tillit og troverdighet, samt å levere tjenester og prosjekter av høy kvalitet.

Ved å være en betrodd partner og kontakt ikke bare for Innovasjon Norges kunder, men også for det lokale nettverket, kan Innovasjon Norge åpne dører, introdusere norsk næringsliv til relevante aktører, delta i møter og assistere i å etablere kontakt mellom norske bedrifter, nøkkelpersoner og mulige kunder.

For å sikre en god kundereise for eksportkundene og for å tilby bedre kobling mellom kontorene hjemme og markedskompetansen i uteapparatet, har Innovasjon Norge i 2017 spisset og tydeliggjort rådgiverrollene.

- *Internasjonaliseringsrådgivere* ved distriktskontorene i Norge
- *Markedsrådgivere* ved kontorene i utlandet

Internasjonaliseringsrådgivere mobiliserer for å få flere bedrifter til å satse utenfor Norges grenser, kartlegger kundenes behov, og sikrer at Innovasjon Norges kunder er kvalifiserte for å motta leveranser fra uteapparatet.

Markedsrådgiverne kjenner det lokale markedet og forretningskulturen og har de riktige kontaktene og nettverket lokalt – samtidig som de har en kobling til norske miljø og kjenner norske bedrifter og forstår deres behov. Markedsrådgiverne er videre spesialister i metoder for internasjonal forretningsutvikling og forstår norsk næringsliv utfordringer når de skal vokse internasjonalt.

Å vedlikeholde infrastrukturen ute, identifisere nye markedsmuligheter, og å sikre det riktige nettverket krever ressurser i form av timer.

I overkant av halvparten av timene som er brukt til å utvikle markedskompetanse og nettverk er brukt i Asia. Dette er naturlig, da det asiatiske markedet er kjent for å legge stor vekt på relasjoner i forretningslivet. Normaliseringen av forholdet til Kina, har også ført til økt aktivitet.

Vridningen mot flerbedriftsprogrammer der Innovasjon Norge selv står for regien, med utekontorene i førersetet, har i 2017 krevd en strukturert og målrettet jobbing for å identifisere konkrete muligheter for norske bedrifter, klynger og næringsmiljøer, og å styrke markedskompetansen og nettverkene. Å berede grunnen for vekstprogrammer som Global Growth er ressurskrevende, og krever langsiktig arbeid som gir gevinster på sikt. Ved at programmene blir arrangert i egen regi, blir kompetansen værende i organisasjonen.

Det at distriktskontorene har ansvaret for å validere flerbedriftsprosjektene mot markedet i Norge. Mobiliseringen til disse, har ført til tettere samarbeid mellom distriktskontor og utekontor. Det har gitt kompetanseøkning både hjemme og ute.

3.10.5.1.5 Behovsavklaring og internasjonal markedsveiledning

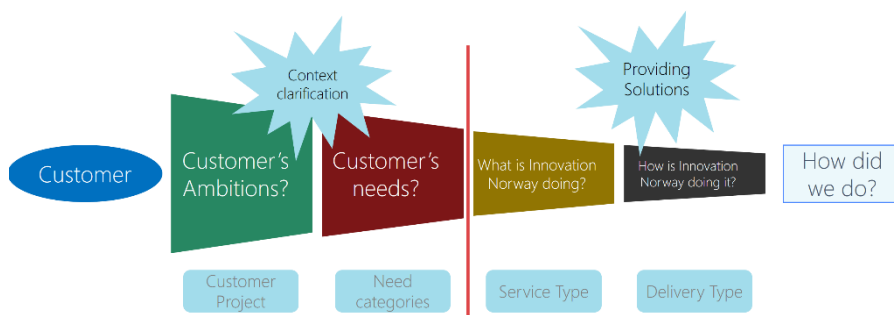
Vekstmuligheter i internasjonale markeder et gjennomgående tema i alt av selskapets kundedialog – hjemme og ute.

Innovasjon Norge har over tid hatt mål om å gjøre kundekommunikasjonen mindre produktorientert og tydeligere på hvilke av bedriftenes behov som løses. I 2017 innførte derfor Innovasjon Norge første fase av en ny og forenklet tjenestemodell der kompetanse, rådgivning og finansielle tjenester kobles mer direkte mot kundenes overordnede ambisjoner og behov.

Målet er å få til en ønsket vridning av kapasitet og kompetanse fra saksbehandling over til kundedialog og sparring som har større verdi for kunden. Den nye løsningen gir også kunder og

ansatte enklere og raskere tilgang til Innovasjon Norges samlede ekspertise uavhengig av geografi og organisasjonsinndeling.

Den nye modellen er implementert og de endringene som har blitt gjennomført har vært riktige. Overgangen til ny tjenestemodell endrer både hvordan våre ansatte skal møte kundene og hvilken kompetanse de må besitte.

Et avgjørende prinsipp i design av ny modell har vært å sette tjenestene (rådgivning, profilering, kompetanse, nettverk, finansiering) i sammenheng med hverandre. Dette gjør det

mulig å bedre synliggjøre helheten i tilbudet til ulike målgrupper. Kundene er mer interessert i hvordan de får hjelp, og mindre interessert i hvordan tilbudet blir delt inn ulike tjenester og navngitt.

En annen viktig motivasjon har vært å sikre bedre dokumentasjon og datafangst på alle aktiviteter og oppdrag for å få bedre resultatdata for de ulike tjenestetypene, og økt forståelse for mer komplekse sammenhenger mellom ulike virkemidler. Den nye modellen skal både ivareta krav til rapportering på kapittel/post og bidra til å forenkle kommunikasjonen med kundene.

En illustrasjon basert på datafangst⁶⁰ fra 2017 gir noen interessante funn fra ny tjenestemodell som tidligere ikke har vært mulig.

Hvilke behov har bedriften?

Som eksempel viser tabell 3-62 kundens behov sett opp mot hvilket marked som har levert tjenesten. Dataene viser at det asiatiske markedet leverer mer på behovet *Find business partner* (34 prosent) enn for eksempel Europa (15 prosent). Kunder som går til det europeiske markedet har størst behov for å finne ut om de kan lykkes i et nytt marked, *Find out whether we can succeed in a new market*, (30 prosent).

⁶⁰ Data fra 2017 er ikke fullstendig i implementeringsåret 2017. Overgangen fra gammelt til nytt system gjør at deler av dataene for 2017 ligger i gammelt system.

Tabell 3-60: Andel leveranser (N=405) fordelt etter kundens behov og region. 2017.

Kundebehov	Asia	Europa	Midtøsten	Amerikas	Alle regioner
Find out whether we can succeed in a new market	25 %	30 %	40 %	32 %	28 %
Find business partners	34 %	15 %	33 %	13 %	26 %
Develop capabilities in crucial areas	8 %	21 %	7 %	30 %	14 %
Explore a business idea	11 %	9 %	13 %	11 %	11 %
Increase sales/improve market position in	10 %	12 %	0 %	4 %	9 %
Finance innovation or other business development	4 %	6 %	7 %	0 %	4 %
Facilitate participation in shared	7 %	2 %	0 %	0 %	4 %
Participate in shared venture/participation in a	1 %	0 %	0 %	9 %	2 %
Attract more tourists, develop travel destinations	0 %	3 %	0 %	0 %	1 %
Improve brand awareness in target segments	0 %	1 %	0 %	0 %	0 %
Bootstrap innovation process	0 %	1 %	0 %	0 %	0 %
Establish new business	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %
Andel av leveranser	57 %	27 %	4 %	13 %	100 %

I hvilken utviklingsfase er bedriftene?

Tabell 3-64 viser fase opp mot region. Asia domineres av bedrifter som defineres som «tidlig fase». I Europa fordeles kundemassen mer jevnt over fire faser, prefase, tidlig fase, operasjonell fase eller vekstfase. I USA er det få selskaper som defineres til vekstfasen. Der konsentrerer kundemassen seg omkring tidlig eller operasjonell fase.

Tabell 3-61: Andel leveranser (N=405) etter fase og region. 2017.

Fase	Asia	Europa	Midtøsten og Afrika	Amerikas	Alle regioner
1 Prefase	14 %	28 %	27 %	19 %	19 %
2 Tidlig	42 %	24 %	47 %	43 %	38 %
3 Operasjonell	23 %	20 %	27 %	30 %	23 %
4 Vekst	21 %	28 %	0 %	8 %	20 %
Andel av leveranser	57 %	27 %	4 %	13 %	100 %

Hvilke leveranser gir vi bedriftene?

Et siste eksempel på verdifull innsikt den nye tjenestemodellen gir på analysesiden er tabell 3-64 hvor region er koblet opp mot hvilken tjeneste som er levert kunden. Alle regioner har en stor andel leveranser under «rådgivning». Imidlertid leverer Asia mer på tjenesten «connecting» enn de andre regionene. Kunder som søker det asiatiske markedet har ofte behov for en koblende tjeneste. Det kan være mot investormiljøer, teknologi eller kunder.

Tabell 3-62: Andel leveranser (N=405) etter tjeneste og region. 2017.

Tjeneste	Asia	Europa	Midtøsten og Afrika	Amerikas	Alle regioner
Connecting	41 %	24 %	40 %	21 %	34 %
Fellesarrangementer	0 %	4 %	0 %	2 %	1 %
Foredrag	1 %	6 %	0 %	9 %	4 %
Kort orientering	12 %	19 %	13 %	38 %	17 %
Rådgivning	44 %	47 %	47 %	30 %	43 %
Andel av leveranser	57 %	27 %	4 %	13 %	100 %

Ut fra et fullstendig datasett vil Innovasjon Norge kunne gjennomføre analyser av hvilke tjenesteleveranser som svarer på hvilke kundebehov for bedrifter i ulike utviklingsfaser.

Gjennom behovsavklaringsprosessen vil kunden få råd og veiledning som styrker muligheten for å lykkes. Innovasjon Norge vil få et sterkere fokus på kundens behov, bedre forståelse for prosjektet og større mulighet til å benytte helheten i tjenesteporteføljen. Dette vil bedre selskapets måloppnåelse på de tre delmålene.

3.10.5.1.6 Formidling av internasjonale markedsmuligheter

Hjemhenting av kunnskap om internasjonal markeds- og konkurranseforhold er et av oppdragene som utføres fra Innovasjon Norges utekontorer.

Identifisere og formidle internasjonale markedsmuligheter gjøres blant annet gjennom kompetanseoverføringsprosjekter. Formålet med kompetanseoverføringsprosjekter er å innhente, evaluere og kommunisere relevant informasjon om markedsmuligheter og hvordan norske bedrifter

kan dra nytte av dem. Prosjektene gjennomføres i tett samarbeid med fagmiljøer i Norge for å sikre forankring og relevans.

Kompetanseoverføringsprosjekter består av grundig markedsarbeid i form av markedsrapporter med fokus på muligheter og utviklingstrender i ett eller flere markeder. Målet er å synliggjøre muligheter og fremme vekstpotensialet for norske bedrifter (grupper av bedrifter, næring/sektorer, klynger etc.) i utlandet.

Kompetanseoverføringsprosjekter er også et viktig verktøy for å bygge kompetanse internt i Innovasjon Norge.

Kompetanseoverføringsprosjekter benyttes også i forkant av konkrete flerbedriftsprosjekter for bedret prioritering og mobilisering.

I 2017 ble det gjennomført ni kompetanseoverføringsprosjekter:

- Marine Waste Water management, Sør-Afrika,
- Biogass i Europa (flere markeder; Russland, Polen, Italia, Tyskland, Sverige)
- Maritim teknologi, Singapore
- Offshore vindkraft, Danmark
- Topptur Ski, (flere markeder; Sverige, Tyskland, Spania, Frankrike)
- Bioenergi (flere markeder; Brazil, India, Sør-Afrika)
- Biotech og marine ingredienser Vietnam
- Helse Norden
- Agritech, Sør-Afrika

Internasjonale markedsmuligheter formidles også gjennom Sats Internasjonalt-nettsidene og Opportunities Abroad bloggen (www.opportunities-abroad.no). I løpet av 2017 ble det publisert 32 bloggposter og siden har blitt besøkt av 10 000 unike brukere. Rådgivere ved utekontorene beskriver nyheter, trender og muligheter, og sortert både etter geografi og etter mulighetsområder der norske bedrifter har konkurransefortrinn. Hensikten med disse aktivitetene er å motivere og inspirere norsk næringsliv.

3.10.5.1.7 Global Growth

Det globale vekstprogrammet Global Growth skal bidra til små og mellomstore bedrifter tilegner seg nødvendig kompetanse, markedsforståelse og innsikt for å redusere risikoen, øke ambisjonsnivået, og å øke sjansen for å lykkes med vekst og eksport.

Målet er å styrke verdiskaping og vekst gjennom økt eksport og kommersialisering av bedrifter med internasjonalt vekstpotensial.

2017 har vært et piloteringsår for Global Growth. Erfaringene er positive, og programmet ble derfor foreslått som stor ny satsing (SNS) for 2018. Dette programmet er også identisk med det globale vekstprogrammet som er definert som et tiltak i den nye nasjonale eksportstrategien.

Global Growth er et av de viktigste tiltakene i Innovasjon Norges satsing på flerbedriftsprogrammer.

Når flere bedrifter stiller samlet i et internasjonalt marked, er det lettere å få god internasjonal eksponering, og tilgang til beslutningstakere hos potensielle kunder og partnere. Samtidig som bedriftene lærer mye av å dele erfaringer med hverandre. Slike fellesprogrammer er også mer kostnadseffektive enn å levere rådgivning en-til-en.

Programmet bygger på Innovasjon Norge sine erfaringer fra Global Entrepreneurship og FRAM Marked.

Samlet vurdering av måloppnåelse

Gjennom pilotprosjektet hadde Innovasjon Norge som mål å igangsette 20 prosjekter etter ny Global Growth modell i 2017. Totalt for både Fram Marked og Global Growth var målet å 30 aktive prosjekter til 300 kunder.

Leveransene er i tråd med målsetningen, 31 prosjekter levert til 284 kunder.

Videreutvikling

I pilotperioden har det vært testet ut flere gjennomføringsmodeller og moduler. Hvert enkelt program krever skreddersøm, da programmene retter seg mot forskjellige bransjer og markeder, men det er likevel behov for å standardisere deler av innholdet i leveransene. I 2018 skal erfaringene samles og systematiseres, og det skal utvikles støttemateriell til den enkelt prosjektansvarlige.

Som en del av arbeidet med kundereisen for eksportbedrifter skal Global Growth settes tydeligere i sammenheng med de andre eksportrettede tjenestene. Dette gjelder både med hensyn til det rent eksportfaglige og kommunikasjonen til kundene.

Nettbasert eksporttest, Internasjonaliseringsworkshop og Go Global er gode innganger til Global Growth, mens ulike låneordninger, Innovasjonskontrakter og Bedriftsnettverk kan være verdifulle tjenester etter avsluttet program.

Aktiviteter

Gjennomføringen av Global Growth skjer gjennom fellesaktiviteter med 8-12 deltakerbedrifter i hvert prosjekt. Innovasjon Norges kontorer i utlandet er helt sentrale i gjennomføringen av prosjektene, og innsatsen fra uteapparatet er kritisk for prosjektenes effekt.

Det stilles tydelige krav til ambisjonsnivå, gjennomføringsevne og potensial i rekrutteringsprosessen.

I utvikling av Global Growth piloten ble det beste fra det tidligere Fram Marked programmet tatt med, men kundens behov er i større grad førende for hvordan tjenesten blir relevant.

Leveransemodellen er betydelig endret:

- Prosjektene finansieres sentralt, og deltakerne rekrutteres fra hele landet
- Utekontorene er sentrale i gjennomføringen av leveransene, og større deler av prosjektet gjennomføres i markedet
- Gjennomføringsperioden er redusert fra 16 til 4-10 måneder
- Mindre bruk av eksterne konsulenter, mer bruk av interne krefter og halvering av eksterne prosjektkostnader

- Dialog med klynger og kompetansemiljøer eksternt og internt skal bidra til riktig prioritering av prosjekter
- Deltakerbedriftene må ha tydelige vekst og eksportambisjoner – og potensiale for å utnytte markedsmuligheter ute

2017 er det etablert 16 nye prosjekter gjennom den nye modellen, og 4 Global Growth prosjekter er avsluttet. Disse er blant annet innenfor helseteknologi (Canada), luftfartsindustri (Polen), humanitærmarked (Kenya og FN i Genève/København), akvakultur (Sør-Amerika), motebransjen (Italia) og finansteknologi (Sør-Afrika/Storbritannia). Tilbakemeldinger og vurderinger så langt er lovende. Det registreres betydelig interesse fra målgruppen. Innovasjon Norge ser et stort potensial for å skalere satsingen, med mål om å øke norsk eksport.

Global Growth er i 2017 samlet sett finansiert med 19,6 mill. kroner. Midlene stammer fra både NFD post 50 og post 74. I tillegg til disse tilskuddene har også EU-, Artic-, Barents- og Kulturmidler finansiert «egne» Global Growth-prosjekter.

Tabell 3-63: Ramme, forbruk og antall tilsagn Global Growth via post 74. 2017. Beløp i mill.kr.

Leveranse	Ramme	Forbruk	Antall
Tilskudd FRAM marked (post 74)	14,3	14,3	1

16 prosjekter med til sammen 154 bedrifter avsluttet sin FRAM Markeds- eller Global Growth-prosjekt i 2017. Disse prosjektene ble finansiert i perioden 2015 – 2017, hovedsakelig fra NFD post 50 og 74.

I 2017 lever FRAM Strategisk ledelse videre som en regional tjenestevariant, FRAM Markedsprosjektene avsluttes, mens piloteringen av Global Growth skyter fart.

Tilskuddene til FRAM Strategisk ledelse fra KMD post 72 og post 60 er holdt utenfor i denne rapporteringen.

Resultater og effekter

Gjennom Global Growth får flere kunder eksportbistand, til lavere kostnad og spisskompetansen ute blir brukt bedre. Løpende tilbakemeldinger fra prosjektene er positive, både med hensyn til kundetilfredshet og effekter.

Tjenesten skal evalueres så snart et tilstrekkelig antall bedrifter (+/- 250) har gjennomført Global Growth.

Avvik

Overgangen fra tungt innslag av innleide konsulenter i FRAM Marked til mer bruk av interne krefter i Global Growth er krevende, og fører til at en del prosjekter har brukt for lang tid i sondering- og valideringsfasen. Dette vil adresseres i arbeidet med eksportkundereisen og rolleavklaringer.

Støttende analyser

Global Growth har med seg mye av metodikken levert i de ulike FRAM-variantene. Damvad Norge evaluerte FRAM i 2014 og konkluderte med at programmet er relevant for å møte de utfordringene

små og mellomstore bedrifter står overfor i dag. Konklusjonen fra Damvads evaluering av FRAM vil trolig også gjelde for Global Growth:

Fra Damvads evaluering: «Markedssvikten i FRAM er knyttet til asymmetrisk informasjon. Bedriftene investerer mindre enn det som kan sies å være samfunnsøkonomisk optimalt i kompetanse på forretningsutvikling fordi framtidig gevinst er vanskelig å se på investeringstidspunktet».

Administrasjon- og gjennomføringskostnader

Se omtale av gjennomføringskostnader under Øvrig rapportering.

3.10.5.1.8 Internasjonal markedsrådgivning

Tjenesten Internasjonal Markedsrådgivning bidrar til at gründere og etablerte bedrifter styrker sin evne til å utnytte internasjonale markedsmuligheter, realiserer sitt vekstpotensial og raskere oppnår kommersielle resultater.

For å øke mulighetene for vekst er det en suksessfaktor at norske bedrifter tenker internasjonalt fra dag en. Internasjonalisering er også en viktig driver for innovasjon. Et næringsliv som tidlig orienterer seg internasjonalt har bedre forutsetning for å utvikle løsninger med verden som marked.

Internasjonal markedsrådgivning består av ulike leveranser som tilpasses bedriftens behov, i alle faser av en internasjonaliseringsprosess. Tjenesten er Innovasjon Norges største individuelle rådgivningstjeneste levert av uteapparatet.

Samlet vurdering av måloppnåelse

Internasjonal markedsrådgivnings-leveranser inngikk i det overordnede målet om å øke den totale eksportbistanden fra Innovasjon Norge i 2017, men som en følge av dreiningen fra en-til-en-leveranser til flerbedriftstjenester var det ikke forventet stor økning av denne individuelle en-til-en rådgivningstjenesten.

Etter toppåret 2016, med 850 registrerte rådgivningsoppdrag, var målet for 2017 å opprettholde tilnærmet samme nivå⁶¹. Leveransen er i tråd med målsettingen, med 833 registrerte leveranser til 619 unike kunder.

Samtidig viser timeforbruket en tydelig nedgang. Det er flere grunner til redusert timebruk for denne tjenesten. Etter vurdering og beslutning i 2016 om å gjøre endringer i tilstedeværelsen for våre internasjonale kontorer, er det gjennomført nødvendig omfordeling av ressursene. Flere kontorer har blitt lagt ned i 2017, mens tilsvarende styrking i prioriterte markeder først vil være på plass i 2018.

Utekontorene leverer også i økende grad internasjonalt rettet rådgivning inn i andre prosjekter/programmer, som for eksempel gjennom Miljøteknologiordningen, til klyngeprosjekter og i bedriftsnettverk. Disse leveransene dekkes av de samme medarbeider ressursene ved utekontorene.

Inntekter fra den brukerbetalte rådgivningen, utgjorde i 2017 ca. 10,2 millioner kroner, av samme grunner som nevnt over er dette er noe lavere enn de siste årene.

⁶¹ I 2017 er innsatsen innen en-til-flere programmer og tjenester prioritert.

Videreutvikling

Mål for 2018 er få flere kunder til de viktigste eksporttjenester.

En del av videreutviklingen er å utvikle og implementere gode systemer for å kvalifisere de riktige kundene. Avhengig av bedriften og prosjektets modenhet, potensiale for å utnytte markedsmulighetene ute og oppnå vekst internasjonalt, skal kundene tilbys ulike leveranser, med ulik ressursbruk.

Videreutviklingen vil også bestå av kompetanseheving blant rådgivere, for å sikre felles basiskompetanse og bruk av Lean markedsutviklings-metodikk.

Ny policy for kompetanse- og rådgivningstjenester skal utvikles i 2018. I den forbindelse skal andelen bedrifter betaler for tjenester fra utekontor skal også vurderes.

Aktiviteter

Internasjonal markedsrådgiving, er hovedsaklig en en-til-en leveranse levert fra utekontorene. For å effektivisere kundereisen og å nå flere bedrifter samtidig, ble det for 2017 satt som mål å vurdere flerbedriftsleveranser også for denne tjenesten. Resultatet ble piloten

Internasjonaliseringsworkshop, som leveres fra kontorene i Norge, til grupper av bedrifter som planlegger å satse internasjonalt. Ikke alle bedrifter som tar direkte kontakt med uteapparatet er klare for å gå ut, og det kan være en utfordring å velge marked.

Konseptet har blitt testet ut gjennom 7 workshops der 46 bedrifter har deltatt. Responsen fra kundene har vært svært positiv. Bedriften opplever at de får nyttige verktøy og bedre struktur på sin internasjonaliseringsatsing. Utekontorene får bedre kvalifiserte kunder, og bedre prosjekter.

Avhengig av kundens behov, varierer størrelsen og formen på leveransene av Internasjonal Markedsrådgiving fra uteapparatet. I sin enkleste form består arbeidet i å besvare konkrete henvendelser fra bedrifter med behov for markedsinformasjon i forbindelse med en mulig internasjonal satsing. Dette leveres kostnadsfritt. Mer kompleks rådgiving gis blant annet i form av markedsanalyser og opplegg hvor bedriftene får testet ut forretningsmodellen i det aktuelle markedet, samt assistanse til å identifisere og komme i kontakt med aktuelle kunder eller partnere. Dette er tjenester hvor SMB-bedrifter betaler en 50 prosent egenandel. Store bedrifter betaler 100 prosent.

Resultater og effekter

Internasjonal markedsrådgiving har vært en del av de løpende Kundeffektundersøkelsene (KEU) siden 2003. Innovasjon Norge har derfor betydelige data på effekter av denne tjenesten knyttet til de indikatorene som er med i Kundeffektundersøkelsene: Addisjonalitet, samarbeid, kompetanse, innovasjon og økonomiske indikatorer som omsetningsøkning, overlevelse, konkurransekraft og lønnsomhet. Sysselsetting og kostnader pr. etablert ny arbeidsplass er også beregnet for tjenesten.

SSB har også denne tjenesten med i sine effektstudier fra og med 2009, analysene viser at bedriftene som får internasjonale rådgivingstjenester har en høyere vekst i verdiskapingen enn tilsvarende bedrifter som ikke har mottatt slike tjenester fra Innovasjon Norge. Hos de to andre effektindikatorene er det ikke signifikant forskjell mellom de kundene til Innovasjon Norge og referansegruppen.

Tabell 3-64: Effektindikatorer for internasjonal markedsrådgiving, Nærings- og fiskeridepartementet.

	2015	2016	2017
Salgsinntekter	2,7	2,7	4,1
Verdiskaping	6,1 *	5,5 *	6,1 **
Produktivitet	2,4	3,4	2,1

***: 99% signifikant **: 95% signifikant *: 90% signifikant

De siste års resultater viser at

- andelen høy addisjonalitet har økt fra 48 til 60 prosent siste år
- andelen som innoverer ligger på ca. 85 prosent.
- andelen som øker antallet samarbeidsaktører som følge av prosjektet ligger på ca. 90%.
- antallet områder kunden øker sin kompetanse på har økt fra 1,7 til 1,8 og 2,9 siste år (snittet for alle tjenester ligger på 3,4), det er m.a.o. en økning, men tjenesten ligger under snitt. Det er imidlertid viktig å være klar over at antallet kompetanseområder økte i 2017 fra 9 til 12, dette forklarer sannsynligvis noe av økningen fra 1,8 til 2,9.
- scoren på de økonomiske indikatorene og samfunnsansvar ligger også under snittet, men på eksport og kompetansespredning til andre aktører, ligger den internasjonale rådgivingen over snittet.

De fleste har vært i kontakt med bare ett utekontor, men over 30 prosent har vært i kontakt med flere enn ett. 97 prosent av kundene sier de er fornøyd med den hjelpen de fikk ved utekontoret. Om det var mangler, så var det knyttet til at oppfølgingen i ettertid var for dårlig eller at tjenesten var for dyr. 82 prosent av kundene sier at møtet med INs utekontor har gitt dem økt optimisme for prosjektet, 40 prosent sier det har skjedd i stor grad.

92 prosent har svart ja på spørsmålet om de vil benytte Innovasjon Norge dersom de skulle forsøke seg internasjonalt i fremtiden. Det er verdt å merke at det ikke er noen forskjeller mellom gründere og etablerte bedrifter, i svarene.

Avvik

På grunn av innføringen av ny tjenestemodell i CRM-systemet ved inngangen av 2017, er datagrunnlaget preget av at dette var et overgangsår. Halvparten av de 833 leveransene har data etter gammel modell, avhengig av oppstart av oppdraget. Tallene for Internasjonal markedsrådgiving er derfor ikke sammenlignbare med tidligere år.

Støttende analyser

I 2017 viser dataene en dreining fra at kontorene i Europa sto for flest leveranser av Internasjonal markedsrådgiving, til at Asia står bak i overkant av 50 prosent av de registrerte leveransene. Europa sin andel har gått ned fra 40 prosent til 26 prosent. Største grunnen til dette er omprioritering av ressursbruken i Europa, der de europeiske kontorene står for flest Global Growth prosjekter (flerbedriftsprojekter). Amerikas har en økning fra tolv, til nesten tjue prosent. Kontorene i Afrika ligger på ca. samme nivå som før, med ca. fire prosent.

Av enkeltkontorer er det Beijing, San Francisco og Singapore som har flest registrerte leveranser.

Geografisk er det flest bedrifter fra Oslo/Akershus som benytter seg av tjenesten, etterfulgt av Trøndelag, og så vestlandsfylkene i følgende rekkefølge Hordaland, Rogaland og Møre og Romsdal. Nederst på listen er Oppland, Hedmark og til slutt Finnmark.

Data fra ny tjenestemodell

Data basert på den nye tjenestemodellen gir mer innholdsrik informasjon om hva kunden ønsker å oppnå i markedet. I og med at 2017 var et overgangså, er det bare 405 av de 833 leveransene som er registrert etter ny modell. Datagrunnlaget er derfor meget begrenset og ikke stort nok til å konkludere på trender, men på sikt vil dette gi verdifull informasjon til videre tjenesteutvikling.

Av de 405 leveransene, som det finnes data på etter ny modell, kan nærmere 90 prosent knyttes til fem kundebehov:

- Find out whether we can succeed in new market (28%);
- Find business partners (26%);
- Develop capabilities in crucial areas (14%);
- Explore a business idea (11%);
- Increase sales/improve market position in established markets (9%)

Ved de europeiske kontorene er fordelingen av uttrykte behov fra kundene ikke så ulik fordelingen over, men noe lavere på behovet for å finne partnere, og høyere å bygge riktig kompetanse innen avgjørende områder.

I Asia er det behovet for å finne samarbeidspartnere som forekommer oftest med 33%.

I USA har samme andel (33%) uttrykt behov for å styrke egen kompetanse innen avgjørende områder. Dette er nok ikke unaturlig, da de fleste leveransene er fra kontoret i San Francisco, og at mange bedrifter går til det markedet for å lære. I de andre amerikanske landene er det behovet for å finne ut om man kan lykkes som får høyest score, hele 57%

Av kundene som har mottatt leveranser fra kontorene i Midt-Østen og Afrika vil 40% finne ut om de kan lykkes i markedet, og 33% har behov for å finne partnere.

Andelen gründere som har mottatt Internasjonal Markedsrådgivning, er 18%, men her skiller kontorene i Amerika seg ut, der 42% av leveransene er til gründere.

Totalt sett er det fire næringer som får ca. 70 prosent av leveransene som er rapportert.

- Industri (21%),
- Faglig, vitenskapelig og teknisk tjenesteyting (21%)
- Varehandel (15%)
- Informasjon og kommunikasjon (14%)

Kontorene i Europa har noe lavere andel for industri (3 pp.) og Faglig, vitenskapelig og teknisk tjenesteyting (7 pp.), men litt høyere andel for leveranser knyttet til Annen tjenesteyting (6 pp.). Leveransene ved USA-kontorene skiller seg fra den totale fordelingen med en høyere andel av leveransene knyttet til Informasjon og kommunikasjon (31% sammenlignet med 14% for alle

leveranser). Leveranser knyttet til industri står for 3% av de registrerte leveransene til kontorer i USA sammenlignet med 21% for de totale leveransene.

Av de totalt 405 kundene fikk 21 prosent finansiering i Norge i tillegg til leveransen fra utenlandskontoret.

Administrasjon- og gjennomføringskostnader

Se omtale av gjennomføringskostnader under Øvrig rapportering.

3.10.5.1.9 Eksportrådgivning (handelsteknisk rådgivning og kursvirksomhet)

Markedsforhold og handel er styrt av politikk, lover, avtaler og regelverk, som stadig er i endring. Når norske bedrifter kjenner sine rettigheter og plikter i EUs indre marked og på verdensmarkedet som helhet, styrker dette Norges globale konkurransevne. For å styrke tilbudet til norske bedrifter som selger til utlandet, opprettet Innovasjon Norge høsten 2016 et Eksportsenter som samler nøkkelkompetanse innen EUs indre marked og handelsteknisk rådgivning. Dette er et vellykket organisatorisk grep, som bidrar til at Eksportsenterets tilbud til norsk næringsliv blir tydeligere og mer samkjørt med det øvrige tilbudet Innovasjon Norge har til internasjonalt rettede bedrifter.

Eksportsenterets rådgivere er spesialister på EØS og internasjonale handelsregler, samt tilbydere av nettverks- og partnersøk tjenester gjennom det europeiske rådgivingsnettverket Enterprise Europe Network (EEN). Eksportrådgivere bistår gründere, eksportbedrifter og klynger med risikovurdering av kunde, marked og produkt/tjeneste gjennom alle faser i internasjonaliseringsprosessen.

Samlet vurdering av måloppnåelse

Det er stor etterspørsel etter handelsinformasjon, kurs og eksportrådgivning blant norske bedrifter, og antall leveranser økte fra i fjor. I tråd med Innovasjon Norges overordnede ambisjon er målet å betjene flere av disse henvendelsene digitalt gjennom nettsider, samt gjennom flerbedriftsarrangementer i form av kurs og seminarer. I 2017 jobbet Eksportsenteret med egen kursportefølje, og hadde seks kurs med totalt rundt 100 deltakere. Det å integrere handelstekniske moduler i Innovasjon Norges totale kompetansetilbud er også et skritt på veien i denne retningen. Over 200 personer deltok i 2017 på øvrige kompetanseopplegg i regi av Innovasjon Norge, hvor Eksportsenteret bidro.

Eksport håndboken er et godt etablert digitalt tilbud, som gjør tilgjengelig handelsteknisk informasjon om mer enn hundre land. Trafikken på Eksport håndboken (antall sidevisninger) oversteget i 2017 for første gang 150.000. Tolldatabasen Mendel fikk gjennom 2017 over 500 registrerte brukere som til sammen hadde ca. 5.500 forespørsler omkring toll- og avgiftssatser og 600 oppslag generelt for importregler.

Gjennom *Enterprise Europe Network (EEN)* har rådgiverne i Innovasjon Norge vært med å organisere 13 matchmaking-events rundt om i Europa, med tilsammen 141 norske deltakere. I tillegg har 30 norske bedrifter fått hjelp og markedsinformasjon gjennom EEN-nettverket i utlandet. Eksportsenteret har hjulpet rundt 200 utenlandske bedrifter med informasjon og assistanse knyttet til deres planlagte aktiviteter i Norge.

Individuell rådgivning til norske bedrifter er fremdeles en viktig del av det arbeidet Eksportsenteret gjør. I 2017 ble det levert over 700 rådgivningsleveranser på mail, telefon og gjennom møter.

Videreutvikling

Omstillingsutfordringene i norsk næringsliv viser et stort behov for internasjonal kompetanse for å kunne tette eksportgapet og handelsbalansen. Ikke minst gjelder dette kompetent rådgivning om handelstekniske tema for å minimere bedrifters risiko for å trå feil når de skal selge til utlandet. Ved å samle spisskompetanse på dette området i et eget eksportsenter, har Innovasjon Norge lyktes i å spesialisere og å gjøre tilgjengelig kompetanse på en bedre måte enn tidligere. Målsetting om å forenkle hele kundereisen for eksportører omfatter i tillegg til markedsavklaring og markedsrådgivning også eksportrådgivning fra ulike spesialister. Dette fordrer et godt samarbeid mellom de ulike deler av organisasjonen, på tvers av virkemidlene.

I tråd med Innovasjon Norges økte satsing på digitalisering, har portalen «Sats internasjonalt» på Innovasjon Norges nettsider blitt videreutviklet i 2017. Her finner bedrifter informasjon om internasjonaliseringsprosessen, lean-tankegangen for bedre å lykkes globalt, viktige handelsregler, markedsmuligheter i utlandet, rettigheter og plikter i EUs indre marked, m.m. I tillegg vil Innovasjon Norge slå sammen Eksport håndboken og Sats Internasjonalt for å samle all landinformasjon på samme sted. Den eksterne prosjektsiden til Enterprise Europe Network fikk også et løft i løpet av første kvartal 2017.

Eksportsenteret har jobbet med å få integrert kompetansemøduler knyttet til handelstekniske tema i alle internasjonalt rettede kompetansetilbud i Innovasjon Norge, slik som TINC, Global Growth, m.fl. Det har i 2017 også vært jobbet mye med å utvikle en relevant kursportefølje for Eksportsenteret gjennom pilotering og kundetilbakemeldinger, slik av Innovasjon Norge nå har en rekke seminar og fagkurs som vil tilbys i hele landet i løpet av 2018.

Aktiviteter

Rådgivning: Eksportsenterets rådgivning, informasjon og sparring utføres gjennom digitale flater, via telefon, eller gjennom fysiske kundemøter. Størrelsen og formen på rådgivningsleveransene varierer. I sin enkleste form består arbeidet i å besvare konkrete henvendelser fra bedrifter med behov for markedsinformasjon, handelsregler og risiko i forbindelse med internasjonal satsing. Her gis enklere informasjon og formidling av kontakt til aktuelle informasjonskilder.

Tyngre rådgivningsoppdrag for Eksportrådgivning krever at rådgiveren må sette seg spesielt inn i kundens behov. Betalte rådgivningsoppdrag er enda mer omfattende og levers i stor grad som skreddersøm til bedriften, for eksempel å bistå bedriften i å få innpass på et marked gjennom en tilpasning av egen produksjon, eller å aktivt benytte regelverk for leveringsbetingelser til egen konkurransefordel.

Kurs: Eksportsenteret tilbyr både et halvdags eksportseminar, som gir en introduksjon til viktige handelsregler, og spissede kurs innen spesielle fagområder, slik som internasjonal netthandel, tollregler og frihandelsavtaler. Kursene settes opp rundt om i landet. Kompetanse formidles også gjennom å integrere handelstekniske emner i Innovasjon Norges øvrige kompetansehevende program.

Digitalt: Ved å gjøre tilgjengelig stadig mer informasjon på nettportalen "Sats Internasjonalt" på Innovasjon Norges nettsider, øker selvbetjeningsgraden for kundene. Dette er et område det fokuseres på å utvikle videre, da det effektiviserer jobben med å formidle viktig informasjon til eksportbedrifter. Toll- og dokumentdatabasen Mendel, som ligger åpen på nettsiden, gir bedriftene muligheten til selv å sjekke tollsatser og dokumentkrav til ulike land. Eksport håndboken gir

ytterligere informasjon om importforhold i ulike markeder. I tillegg inneholder "Sats Internasjonalt" guider, artikler og oppslagsverk om temaer knyttet til eksport og internasjonalisering.

Enterprise Europe Network (EEN): Rådgiverne i Innovasjon Norge har bidratt i koblingsaktiviteter mellom norsk og internasjonalt næringsliv på ulike events rundt om i Europa. Disse eventene er som regel knyttet til eksisterende messer og konferanser i regi av andre, men hvor koblingsmuligheten gjennom EEN gir økt utbytte for deltakerne ved at de får mulighet til å møte potensielle kunder og samarbeidspartnere. Videre tilbyr EEN-nettverket i utlandet markedsinformasjon til norske bedrifter, på samme måte som våre rådgivere tilbyr informasjon om det norske markedet til utenlandsk næringsliv gjennom EEN-nettverket.

Sikkerhet for norske selskaper i utlandet: Eksportsenterets oppgaver omfatter også å informere om sikkerhet for norske selskaper i utlandet. Dette gjøres gjennom nettsider, i møter og avholdte kurs.

Resultater og effekter

Betydningen av å gjøre riktige valg i ulike faser av internasjonalisering er avgjørende for å lykkes med eksport. Markedssvikten for SMB knyttet til informasjon om handelsregler og eksport er godt dokumentert. Eksportrådgivning er en kostnadseffektiv tjeneste. Vi vet at mange kunder mottar kritisk informasjon med bruk av begrensede ressurser, og leveransene er med på å sikre lovlig og lønnsom eksport for norske tjeneste- og vareeksportører. Eksportsenterets økte satsing på å gjøre informasjon tilgjengelig digitalt, samt kursvirksomhet som når flere bedrifter samtidig, er med på å effektivisere det arbeidet som gjøres for å informere bedrifter om de viktigste temaene de må sette seg inn i. Ved at flere bedrifter kan hjelpes på denne måten, frigjøres kapasitet til å gå dypere inn i mer komplekse problemstillinger i 1:1-rådgivning.

Avvik

Det er ingen vesentlige avvik i 2017. Aktiviteten i Eksportsenteret har hatt en jevn positiv utvikling.

Støttende analyser

Tallene for andel gründere er noe lavere på eksportrådgivning enn internasjonal markedsrådgivning der vi opplever at etablerte eksportbedrifter ofte er tilbakevendende ettersom de vokser og skal inn på nye markeder, skaffer nye kunder eller gjør justeringer i sin forretningsmodell.

Administrasjon og gjennomføringskostnader

Se omtale av gjennomføringskostnader under Øvrig rapportering.

3.10.5.1.10 NOREPS: Eksportbistand til FN, nødhjelps – og utviklingsmarkedet

Eksportbistand til nødhjelpsmarkedet, NOREPS (*Norwegian Emergency Preparedness System*).

Gjennom denne tjenesten samarbeider Innovasjon Norge med et eget nettverk av norske bedrifter, frivillige organisasjoner og norske myndigheter for å forbedre global beredskap og humanitær respons, samt å styrke norske næringslivs leveranser til det internasjonale FN- og nødhjelpsmarkedet. FN og de humanitære organisasjonene henvender seg i økende grad til norske bedrifter via Innovasjon Norge. De ønsker samarbeid om innovasjonsprosjekter og utvikling av nye løsninger for å sikre effektiv humanitær respons og bærekraftige utviklingsprosjekter.

NOREPS-nettverket i seg selv kan beskrives som et innovativt næringsmiljø, og man ser god effekt av samarbeid mellom aktører i nettverket; blant annet i form av komplementære produkter i pakkelsninger, og ved at små, nyere aktører får innpass i sektoren gjennom samarbeid med større, mer etablerte aktører.

Oppdragets karakter er todelt ved både å støtte UD ved humanitær seksjon i deres beredskapsansvar, samt NFD gjennom å tilby støtte til vekstbedrifter og til internasjonalisering.

Administrasjon og gjennomføringskostnader

Administrasjon og gjennomføringskostnader til oppdraget deles mellom UD og NFD gjennom en 60-40 kostnadsfordeling. Over post 74 er det satt av 2,4 mill. kroner til arbeidet med NOREPS. Forbruket for 2017 er på 1,5 mill. kroner. Bedriftene som deltar i nettverket bidrar med en egenandel på kroner 10-20 000 per bedrift. Det vises til oppdragsrapporten til Utenriksdepartementet for detaljer og vurderinger.

3.10.5.1.11 International Business Events⁶²

Norge er i sterk konkurranse med andre land og må være synlig og tilstede på de mest relevante arenaene. Integrering av Brand Norway for å promotere norske løsninger og fortrinn vil løfte norske bedrifter i konkurransen med andre. International Business Events er et godt virkemiddel for å nå ut med et budskap til mange samtidig.

Det utgjør en forskjell for bedriftene og nasjonen Norge at det står en nøytral og pålitelig aktør bak de internasjonale møteplassene. I mange land betyr en offisiell aktør tilgang til lokale beslutningstakere.

I løpet av 2017 er bedriftsrettede, internasjonale arrangementer ved utekontorene og internasjonale fagmesser slått sammen til tjenesten International Business Events (IBE). Hensikten er å få en mer effektiv og enhetlig organisering av aktivitetene og få bedre oversikt over arrangementer Innovasjon Norge tilrettelegger rundt om i verden. De vanligste aktivitetene er seminarer, workshops, fagmesser og studieturer. På de største arrangementene er det gjerne flere tiltak som går parallelt. Det kan være en messe som kombineres med et seminar, nettverkssamling, studiebesøk el.

Tjenesten er en del av Innovasjon Norges internasjonale virksomhet for profilering og omdømmebygging. Det er ikke nok å ha teknologi, produkter, tjenester og ingeniører i verdensklasse. For å bli valgt, må de også være kjent og synlige.

Tjenesten er også et målrettet virkemiddel for tilrettelegging av gode nettverksarenaer. Norsk næringsliv får tilgang til kunder, samarbeidspartnere, investorer og viktige beslutningstakere i utlandet.

Samlet vurdering av måloppnåelse

Hovedmålet for International Business Events er å bidra til økt eksport og verdiskapning for norske bedrifter og Norge. De fleste av deltakere er SMB bedrifter med stort internasjonalt vekstpotensial. Innovasjon Norge bidrar til å utløse det potensiale ved å tilrettelegge og fasilitere møteplasser for bedriftene. Vekstbedriftene har størst nytte av plattformene vi lager. Store norske selskap deltar også på arrangementene som for eksempel Statoil, Marine Harvest, DNV GL, Lerøy Seafood og Jotun. Gjennom en miks mellom de store bedriftene og SMB'ene, løftes Norge som en relevant og pålitelig leverandør ytterligere.

Med dagens knallharde internasjonale konkurranse må gründerbedriftene raskt ut i verden for å få vekst. Innovasjon Norge legger til rette for at gründerbedrifter kan delta i fellesskap med andre gründerne, bli kjent med bedrifter som er kommet lengre i kommersialiseringsprosessene og får muligheten til å møte «verden» i nettverk med andre. Innovasjonsparken på Offshore Technology i

⁶² Dekker det som tidligere var: Messer og norske fellesstands i utlandet, samt alle internasjonale arrangementer

Houston er et eksempel på dette. I 2017 fikk fire norske bedrifter, hvorav to oppstartsbedrifter, den velrenommerte utmerkelsen «Spotlight on New Technology». Ingen gründere nådde opp i 2016.

Klyngene ser at de kan gi en merverdi for medlemmene ved å delta på seminarer, messer og ulike nettverksarrangement. Det er først og fremst klynger innen helse, energi og maritim som deltar på arrangementene. Klyngene er også interessert i å bidra inn i fellesarrangementer.

Det er høy grad av operativ samhandling med aktører i og utenfor det offentlige virkemiddelapparatet. Både på messer, seminarer og nettverksarrangement samarbeider Innovasjon Norge tett med utenriksstjenesten. NORWEP og Sjømatrådet er andre organisasjoner som knyttes faglig og operasjonelt opp til arrangementene, mens Forskningsrådet og ENOVA har trukket seg ut. Norge er et lite land og samarbeid er viktig for å gi bedriftene den beste hjelpen de kan få for å bli synlig og foretrukket.

Internasjonale messer med inntil 100.000 besøkende er et vindu mot verden for å brande norske produkter og tjenester.

Innovasjon Norges utekontorer har markedskompetanse og nettverk. Dette gjør at vi kan tilby bedriftene en nyttig pakkeløsning for økt eksport. I de tilfellene der vi får til kombinasjonen av virkemidler, gir det bedre effekt for bedriftene.

Videreutvikling

Innovasjon Norge vurderer til enhver tid hvilke Internasjonale Business Events som er mest relevant for næringslivet. Det gjøres i samråd med næringen, Innovasjon Norge, ambassadene og andre organisasjoner som NORWEP, Sjømatrådet m.fl.

Det jobbes med utvikling av verdikjedetankegangen slik at International Business Events i større grad blir en integrert del av øvrig virksomhet. Det er derfor satt i gang et arbeid for å samkjøre valg av internasjonale Business Events, med Knowledge Transfer (hjemhenting av kunnskap) og Grønn Vekst.

For vekstbedriftene er B2B møter og nettverkssamlinger svært nyttige tiltak. Det er det tiltaket bedriftene gir best tilbakemelding på at Innovasjon Norge bistår med. Bedriftene må i sterkere grad introduseres for relevante partnere lokalt, f.eks. direkte møter med store aktører og politisk nivå i land der det er viktig. Dette prøves ut bla innen helse, elektrisk mobilitet og smarte byer.

Mange aktører vil gjerne fremme Norge i utlandet. Utviklingen av et sterkt Team Norway der alle aktører står samlet om å fremme norske produkter og tjenester er viktig, men utfordrende og tidkrevende da ingen har et formelt koordineringsansvar på nasjonalt nivå.

Også på nordisk nivå skjer det mye. Norden blir mer synlige ved å stå sammen om felles arrangementer. Det stimulerer også til økt samarbeid. Et vellykket eksempel er Smarte samfunn. De nordiske landene spesialiserte seg ofte på litt ulike ledd i verdikjeden og kan derved utfylle hverandre i en totalleveranse.

International Business Events egner seg godt til profilering og markedsføring av Norge som arena for utvikling av ny teknologi, produkter og smarte løsninger. Norske råvarer, norsk teknologi og evne til innovasjon har et godt omdømme. Integreringen av Brand Norway i alle arrangement vil derfor stå høyt på agendaen i året som kommer.

Aktiviteter

I tidligere oppdragsgiverrapporter er det rapportert på antall norske bedrifter som deltar på de tradisjonelle fagmessene. Siden det ikke er rapportert tilsvarende på alle International Business Events, foreligger det ikke fullstendige tall for antall norske bedrifter som deltok på disse

arrangementene i 2017. Et anslag basert på utekontorene gir et sted mellom 650 og 700 norske bedrifter.

På de tradisjonelle messene hjalp Innovasjon Norge 347 bedrifter ut i eksportmarkedet. Det er på samme nivå som året før.

Resultater og avvik

De fleste av de planlagte arrangementene ble gjennomført innenfor rammen.

International Business Events har en budsjettramme på drøyt 40 mill. i 2017. Tjenesten ble skilt ut midt i budsjettåret og en del av arrangementene har tidligere vært finansiert fra litt ulike kilder. 31 mill. kroner kommer fra brukerbetaling. På messer dekker bedriftene direkte kostnader. For seminarer, workshops og lignende er det som regel ingen deltakeravgift. Prosjektene går stort sett i balanse, men valutakurssvingninger og utprøving av nye bransjer og konsepter øker usikkerheten og medfører noen ganger underskudd.

Det er ikke gjennomført noen systematisk evaluering av brukertilfredsheten på International Business Events. I løpet 2018 vil kriterier for målinger og rapportering på dette styrkes.

Imidlertid gjennomføres det brukerevalueringer av de største messene norsk næringsliv deltar på. Resultatene viser at over 80 prosent av deltakerne er godt fornøyd eller svært godt fornøyd med messedeltakelsen. Mange av bedriftene oppgir at nettverksarenaen en norsk paviljong bidrar til, er det viktigste for dem ved messedeltakelsen. De mener paviljongene får et ekstra løft når det legges til rette for B2B møter, servering av norsk mat og sosiale arrangement. Når en stor andel kommer igjen over flere år, bekrefter det at de er fornøyd med tjenesten og oppfølgingen.

Administrasjon og gjennomføringskostnader

Se omtale av gjennomføringskostnader under Øvrig rapportering.

3.10.5.1.12 Tilrettelegging ved delegasjonsbesøk i utlandet

Innovasjon Norge har koordinerings- og gjennomføringsansvar for næringslivsdelegasjoner som følger norske statsbesøk og offisielle besøk til utlandet, samt ved større innkommende besøk til Norge.

Målet for dette delegasjonsarbeidet er å legge til rette for møtearenaer som kan bidra til økt norsk eksport gjennom styrket markedsforståelse og internasjonalisering av norsk industri og næringsliv. I det inngår også å bygge opp under et samlende Brand Norway i form av internasjonal markedskontakt, omdømmebygging, profilering og vekst hos bedriftene.

Tema og program for de respektive delegasjonene og besøkene utvikles i tett samarbeid med Nærings- og fiskeridepartementet (NFD), Utenriksdepartementet (UD), andre aktuelle fagdepartement, Innovasjon Norges egne regionale kontor i inn- og utland, næringslivets organisasjoner og aktuelle samarbeidspartnere i de landene som besøkes. I dette arbeidet har også de internasjonale kontorene til Innovasjon Norge viktige roller, da i samarbeid med aktuelle ambassader, generalkonsulat og andre Team Norway-tilknyttede aktører i markedene.

Det er her også et viktig mål å sikre at delegasjonsprogrammene i størst mulig grad er i samsvar med næringslivets ønsker og behov.

Når det gjelder form spenner programmene for de ulike delegasjonsbesøkene rimelig vidt, fra tradisjonelt bredt anlagte seminaropplegg til mer målrettede rundebordskonferanser, bedrifts- og feltbesøk samt nettverks-/B2B-møter, - alt etter hva som er hensiktsmessig i de aktuelle markedene.

Både norsk og utenlandsk næringsliv inviteres til deltakelse for nettopp å gjøre delegasjonsarrangementene til gode markedsrelevante koblingsarenaer for felles utveksling av utfordringer og muligheter.

Erfaringsmessig er det i all hovedsak større og mer etablerte bedrifter samt SMB-markedet som deltar i de delegasjonene som arrangeres. I de markeder der det er hensiktsmessig blir det også tilrettelagt for gründer- og oppstartsbedrifter.

Samlet vurdering av måloppnåelse 2017

Det ble etter oppdrag fra Nærings- og fiskeridepartementet gjennomført to næringslivsdelegasjoner til utlandet i regi av Innovasjon Norge 2017:

- KINA (Beijing og Shanghai) 6.-8. april 2017. Besøket var et offisielt besøk av Statsminister Erna Solberg. Hovedtema for rekken av seminarer under besøket var bærekraft, delingsøkonomi, helseteknologi, ren energi, smarte byer og samfunn, olje og gass, sjømat, kapital, innovasjon og entreprenørskap, maritime næringer, og reiseliv.

Den norske næringslivsdelegasjonen samlet 240 deltakere, deriblant 14 toppledere fra Norges største industribedrifter. Seminarene under delegasjonsbesøket ble også møtt av stor kinesisk interesse både i Beijing (7.april) og Shanghai (8.april), med henholdsvis 700 og 500 kinesiske næringslivsaktører blant deltakerne.

I forbindelse med delegasjonsbesøket ble det under næringsseminarene i Beijing og Shanghai signert 19 samarbeidsavtaler mellom norske og kinesiske virksomheter. For de 13 avtalene som ble signert i Beijing alene er det anslått at verdien på disse kontraktene samlet tilsvarer rundt regnet 20 milliarder norske kroner.

- ETIOPIA (Addis Abeba) 6.-8. november 2017. Besøket var et offisielt besøk av det norske kronprinsparet. Det faglige programmet under delegasjonsbesøket omfattet tema som energi, landbruk, humanitær bistand, handelssamarbeid og helse, det siste i regi av den norske ambassaden i Addis Abeba. Den norske næringslivsdelegasjonen hadde 66 deltakere. Næringslivsseminarene under besøket samlet ytterligere 181 deltakere fra etiopisk side.

Støttende analyser

Innovasjon Norge gjennomfører evalueringer etter hvert delegasjonsbesøk. Et sentralt spørsmål er hvorvidt forventningene til den enkelte deltager møter deres overordnede mål for deltakelsen og besøket. Gjennomsnittlig sier deltakerne seg «fornøyd» og/eller «svært fornøyd» med sin deltakelse. Evalueringene viser også at næringslivsdelegasjoner blir vurdert som et viktig verktøy for å etablere og vedlikeholde kontakter i aktuelle markeder.

Videre utvikling

Innovasjon Norge, UD og NFD har arbeidet sammen for å etablere en åpen prosess knyttet til statsbesøk og offisielle besøk til utlandet. Det er det siste året gjennomført to møter med næringslivets organisasjoner for innspill til land og tematikk. I tillegg blir dert arbeidet strategisk og målrettet for å gjøre norske fortrinn innbakt i en felles overordnet og gjennomgående Brand Norway mer synlig under hver delegasjon.

Internasjonal satsing og læring er nært knyttet til gründervirksomhet, og Innovasjon Norge vil derfor også fortsette å videreutvikle delegasjonsprogram for gründere og oppstartsbedrifter i de markedene der det er hensiktsmessig. På deltakerlistene for de to utgående næringslivsdelegasjonene i 2017, henholdsvis til Kina og Etiopia, var det 94 gründerbedrifter. Det signaliserer både interesse og behov.

Administrasjon og gjennomføringskostnader

Se omtale av gjennomføringskostnader under Øvrig rapportering.

3.10.5.1.13 Horisont 2020

Oppsummering 2017

Norske bedrifter har tilgang til EUs instrument for små- og mellomstore bedrifter (SMB'er) gjennom deltakelse i Horisont 2020. Resultater for 2017 viser at instrumentet treffer norske SMB'er godt. Virkemiddelet supplerer de nasjonale ordningene grunnet høy støttegrad og risikovilje. EU finansiering til norske prosjekter er i ferd med å utgjøre en like stor finansieringskilde som enkelte nasjonale ordninger. Arbeidet med det neste rammeprogrammet, foreløpig kalt 9. rammeprogram eller FP9, har det siste året blitt intensivert, både i Brussel og i Norge. Innovasjon Norge sin tilstedeværelse i Brussel (NorCore) har vært instrumentell for å bidra i prosessen med utviklingen av det neste rammeprogrammet og i etableringen av et europeisk innovasjonsråd, European Innovation Council (EIC).

Om oppdraget og mål 2017

Innovasjon Norge skal sikre at norske bedrifter får mest mulig igjen for Norges tilknytning til EU gjennom EØS-avtalen og spesielt Horisont 2020-programmet. Programmet er mer markedsorientert enn tidligere programmer og har en rekke markedsnære aktiviteter og sterkt fokus på kommersialisering og innovasjon.

Målet for 2017 var og tangere 300 mill. kroner i samlet EU-støtte fra SMB instrumentet til SMB'er for 2014-2017

Tilskuddet til mobilisering til H2020 må sees i sammenheng med tilskuddet fra Kunnskapsdepartementet.

Hovedaktiviteter 2017

EU-tjenesten leveres primært gjennom distriktskontorene, kursvirksomhet og individuell dybderådgivning til bedrifter. Til EU-programmet Horisont 2020 får bedriftene bistand både i søknadsfasen og i gjennomføringsfasen. I tillegg oppnevnes en egen EU-rådgiver til bedrifter som mottar finansiering for å følge bedriftene i prosjektgjennomføringen. Tjenesten leveres også gjennom det europeiske nettverket Enterprise Europe Network (EEN), især gjennom partnersøk og arrangementer, for å koble bedrifter med mulige partnere.

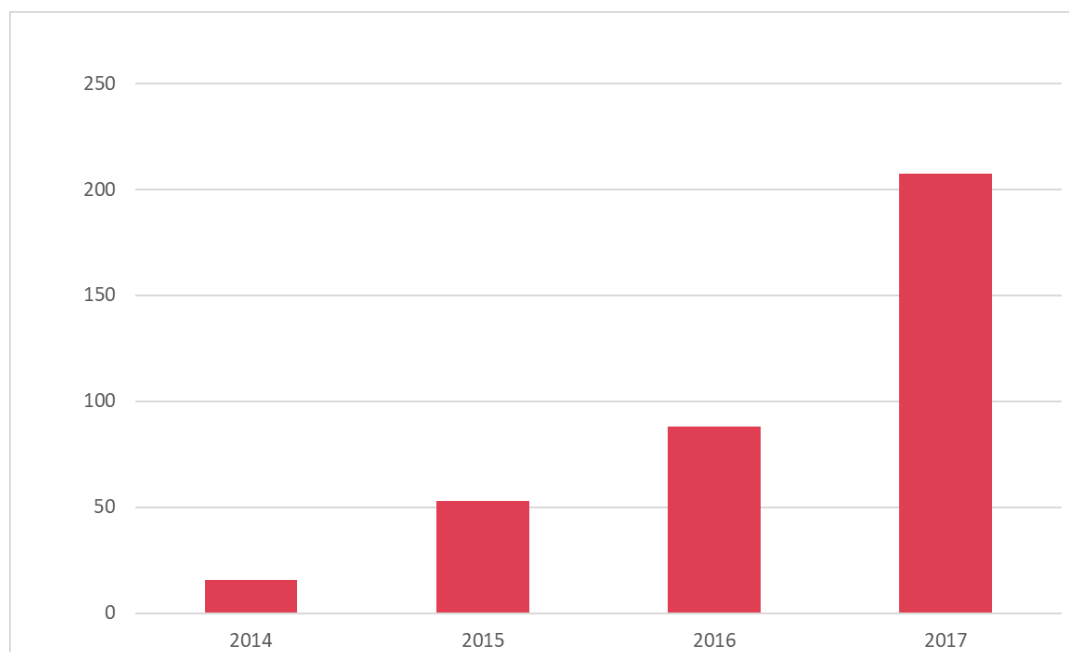
Rapportering av resultater og effekter, inkludert Innovasjon Norges vurdering

Norske bedrifter tar stadig høyere andel av budsjettet avsatt til SMB instrumentet. I 2017 mottok 25 norske selskaper til sammen nesten 220 mill. kroner i finansiell støtte til sine prosjekter bare fra dette ene programmet. Dette er en markant økning fra 90 mill. kroner i 2016. Antallet innvilgede fase 2 søknader er doblet fra 2016 til 2017 hvor 12 norske bedrifter hentet hjem opp mot 2,5 mill. euro hver i finansiering. Dette er resultat av en bevisst prioritering på fase 1 søknader i første del av programperioden.

For å mobilisere de rette bedriftene jobbes det gjennom målrettede arrangementer og rådgivning, fremfor generell informasjon. Det er en bevisst strategi å gi dybderådgivning til et utvalg bedrifter.

Målet er å oppnå ønsket effekt over tid og i større grad bidra til delmålet om vekst i bedrifter gjennom å løfte de beste kundene mot EU i en mer for færre tilnærming. Risikoavlastning gjennom Seal of Excellence (SoE)-ordningen i SMB-instrumentet har bidratt til at flere bedrifter velger å søke. Denne ordningen sikrer nasjonal finansiering til bedrifter som vurderes som gode nok av EU-kommisjonen, men som likevel ikke får finansiering grunnet manglende budsjetter i EU.

Figur 3-61: Utviklingen i mottatt støtte fra SMB-instrumentet til norske bedrifter, 2014-2017. Beløp i mill. kroner.

Figuren over viser historisk høy retur til norske bedrifter fra SMB instrumentet i 2017. Antallet fase 2 bedrifter er fordoblet fra 2016-2017.

Klyngene har også vist seg å være en egnet arena for mobilisering og kvalifisering mot Horisont 2020 gjennom samarbeidsprosjekter både for klyngemedlemmer og klyngen selv. Innovasjon Norge finansierer (over KDs budsjett) EU rådgivere i 10 klynger (9 rådgivere) for å utløse dette potensialet. Flere av klyngene som kom tidligst med i ordningen kan vise til svært gode resultater med Horisont 2020 søknader. Norske klynger har for eksempel en svært høy retur på klynge til klynge programmet til EU på hele 28 prosent.

Innovasjon Norges kontor i Brussel (også finansiert over KDs budsjett) har vært operativt siden september 2016. Det opplever økt pågang fra bedrifter og næringsmiljøer som vil knytte seg til europeiske plattformer og initiativer. Sammen med Forskningsrådet og Senter for internasjonalisering i utdanningen (SIU) prioriterer Kunnskapskontoret operativt arbeid med direkte bistand til langsiktige næringslivsaktører, kombinert med påvirkningsarbeid for å fremme norske interesser og god kontakt med europeiske institusjoner. Denne kontaktflaten har blitt spesielt viktig med etableringen av European Innovation Council. Innovasjon Norge har blant annet fått gjennomslag for 5 av 87 personer i panelene som skal avgjøre hvilke bedrifter som finansieres gjennom EIC i 2018-2020.

Samarbeid mellom Innovasjon Norge og Forskningsrådet om mobilisering og veiledning av næringslivet er satt agendaen i begge virksomheter i 2017. Et eget brev med svar på bestillingen i oppdragsbrevet ble

sendt Kunnskapsdepartementet og Nærings- og fiskeridepartementet 15.11.2017, sammen med handlingsplan for 2018. Det har vært tett dialog på ledelsesnivå, kvartalsvise møter i styringsgruppen for NorCore og regelmessige møter mellom NCP koordinator i Forskningsrådet og NCP/SMB i Innovasjon Norge. EU rådgiverne i Innovasjon Norge og NCPene i Forskningsrådet har siste halvår samarbeidet om en rekke fellesarrangementer i hele landet der målet har vært å informere om de nye mulighetene i arbeidsprogrammet 2018-2020, samt å invitere til samarbeid. Det vil i 2018 jobbes videre med noen av mulighetene som ble identifisert.

Det ble gjennomført tre konkrete aktiviteter for å bygge norske søknader til samarbeidsprosjekter i 2017:

1. Sammen med NorCore utviklet Innovasjon Norge og Forskningsrådet et eget energiprogram for norske bedrifter. To av deltakerne fikk i løpet av programperioden finansiering gjennom SMB instrumentet.
2. Innovasjon Norge og Forskningsrådet arrangerte en europeisk sirkulærøkonomikonferanse for norske og utenlandske forskere og bedrifter i 2017. Samarbeidsmuligheter ble identifisert gjennom matchmaking, 99 positive utfall av 180 møter.
3. Innovasjon Norge og Forskningsrådet har hatt en felles satsing for å løfte norske klynger, bedrifter og universiteter inn i den EUs katapultprogram, Digital Innovation Hubs.

I 2017 har Innovasjon Norge spilt inn en rekke forslag til forbedringer i Horisont 2020 og til utarbeidelsen av FP9. Mange av forslagene har blitt adressert og implementert. Blant annet etablering av EIC, og at SMB-instrumentet fra 2018 er helt bottom-up det vil si at programmet har kun en felles utlysning og at det ingen tematiske begrensninger. Videre imøtekommes ønske om å utløse mer risikovillig kapital ved å introdusere investorpaneler som bidrar til en bedre kobling mot privat kapital i sluttfasen gjennom etableringen av en «fond i fond» struktur. Innovasjon Norge etterspurte også bedre evalueringskriterier i SMB-Instrumentet, dette vil panelene bidra til. I tillegg er søknadsmalen justert og blitt mer bedriftsvennlig. En bedriftsvennlig positiv trend er også at det utlyses priser for premiering av fremdragende innovasjon. Samtidig arbeides det i FP9 for reduksjon i antall instrumenter, i tråd med Innovasjon Norges forslag.

Innovasjon Norge har i 2017:

Medvirket til å nå målet om 300 mill. kroner til innovative SMB-bedrifter gjennom SMB-instrumentet. Fra 2014-2017 har norske SMB'er mottatt 380 mill. kroner fra SMB instrumentet.

- En retur på SMB instrumentet alene på 4,96 prosent. Norge var i 2017 blant de 6 beste landene i Europa på finansiering til SMB'er fra dette ene programmet. I 2016 var denne returen på 2,8 prosent.

Oppdragsrapportering på analyser

EU-rådgivning er ikke med i Innovasjon Norges kundeeffektundersøkelse, men vil fra 2018 pilotere en effektmåling av bedrifter som mottar EU finansiering i de ordinære kundeeffektundersøkelsene. Tilbakemeldinger fra bedrifter på sirkulærøkonomikonferansen viser at bedriftene er tilfredse med tjenestene som leveres.

Det ble gjennomført en overordnet evaluering av Horisont 2020 av Technopolis i 2017 for å studere mulighetene for økt deltakelse i Horisont 2020 innen helse, IKT og industri. Rapporten viser at Norge kan øke innsatsen ytterligere innenfor helse, IKT og næringsrettet forskning og innovasjon⁶³. Rapporten viser at det for næringslivet og næringsrettet forskning er særlig innenfor bioøkonomi og hav man ser potensial for økt deltakelse. Produksjonsindustri og IKT er andre områder som er viktige for norsk næringsliv, og hvor mulighetene for økt deltakelse i rammeprogrammet er store.

Avvik

Det er ingen vesentlige avvik.

Administrasjon og gjennomføringskostnader

Se omtale av gjennomføringskostnader under Øvrig rapportering.

Utfordringer, planer og mål for 2018

Til tross for historisk gode resultater i SMB-instrumentet i 2017 bør flere norske bedrifter, gjerne større aktører, benytte seg av andre innovasjonsprogrammer i Horisont 2020. Innovasjon Norge mener norske bedrifter har et uforløst potensial når det gjelder deltakelse i samarbeidsprosjekter. I disse prosjektene er det en kombinasjon av aktører som bidrar med FoU aktiviteter og aktører som utfører innovasjonsaktiviteter. Ett tett samarbeid mellom Forskningsrådet og Innovasjon Norge er sentralt for å lykkes med å bygge sterke norske søknader til samarbeidsprosjekter. Klyngene er også en egnet arena for mobilisering til samarbeidsprosjekter. Klyngene sitter midt i økosystemet av bedrifter og har ofte gode internasjonale klyngepartnere de kan gå i konsortier med.

EU-kommisjonen har trappet opp prosjekttyper hvor en stor del av tilskuddet skal viderefordes til SMB'er (såkalte cascading grants). Innovasjon Norge vurderer hvordan relevante norske bedrifter kan utnytte disse mulighetene bedre. Også her er klyngene sentrale i mobiliseringen.

Innovasjon Norge har etablert en egen delressurs for å støtte klyngene med å utnytte muligheter i Horisont 2020. I tillegg vil samarbeidet mellom regionale EU-rådgivere og EU-rådgiverne i klyngene bli viktig. NorCore vil også være et ressurscenter med spesielt fokus på klyngene.

Tilpasning av mobiliserings- og rådgivningstjenester

Fra 2018 starter piloteringen av European Innovation Council (EIC), som skal være en paraply for alle de markedsnære innovasjonsprogrammene i Horisont 2020, herunder SMB instrumentet, det tidligere pilotprogrammet Fast track to innovation, FET Open, samt en rekke europeiske priser. Et sterkere fokus på bedriftenes egnethet og gjennomføringsevne har kommet med innføring av intervju foran en jury av europeiske investorer og teknologer for å nå gjennom i fase 2 av SMB instrumentet. EU-kommisjonen har det siste året dessuten lansert flere nye tjenester under SMB instrumentet som skal bidra til videreutvikling av bedrifter som mottar finansiering fra EU

⁶³ https://www.forskningsradet.no/prognett-horisont2020/Nyheter/Store_muligheter_for_okt_norsk_vekst_i_Horisont_2020/1254032586656/p1253988679434

(mentorordning, bedriftsbesøk, investor- og kundearrangementer i forbindelse med større europeiske messer).

I 2017 har Innovasjon Norge begynt tilpasningen av mobiliserings- og rådgivningstjenester til de endringene som står på trappene i EU for at norske SMB'er får de beste forutsetninger for å lykkes:

- Mobilisering: EIC pilot ønsker å finansiere bedrifter med svært radikale innovasjoner med skaleringsbehov og potensial. Som konsekvens vil Innovasjon Norge rette sin mobilisering tettere mot investor, fond og inkubatormiljøene. At instrumentet nå blir «bottom-up» gjør at Innovasjon Norge må mobilisere bredere. Samtidig vil trenden med økt bruk av priser for premiering medføre selektiv mobilisering av norske aktører til disse.
- Rådgivning: EIC pilot vil i tillegg til en skriftlig søknad kreve at søkere som kommer over terskelverdi stiller til intervju ("pitching") i Brussel foran et europeiske investorpanel. IN er i gang med å utvikle et kompetanseprogram som inkluderer både markedsorientering for innhold og fremføring. Innovasjon Norges EU-rådgivere vil fra 2018 måtte bistå bedrifter med mer omfattende forberedelsesarbeid enn tidligere. EU-rådgiverne vil dessuten få utvidete kundeoppfølgingsoppgaver i gjennomføringsfasen av prosjektene, som følge av EUs nye akseleratorordninger. De vil blant annet bistå bedriftene med internasjonaliseringskompetanse.
- Kobling mot kapitalvirkemidler: EIC pilot vil koble seg tettere mot kapitalvirkemidler. Allerede fra 2017 er det snakk om å blande tilskudd med andre finansielle instrumenter. For Innovasjon Norges del vil dette kreve å være tettere på nasjonale og internasjonale finansielle miljøer enn tidligere.

Innspill neste rammeprogram

I 2018 vil Innovasjon Norge fortsette arbeidet med å gi innspill til det nye rammeprogrammet fra 2020. Et av forslagene til EU-kommisjonen er en «missions-based» tilnærming. Dette innebærer et fokus i FP9 på prosjekter med et definert formål om å løse samfunnsutfordringer. Prosjektene skal ha målbare mål som bidrar til FNs bærekraftsmål. Innovasjon Norge støtter denne tilnærming og rammeverk og vil jobbe videre med dette i 2018.

Mål for 2018

- 250 mill. kroner til SMBer fra SMB instrumentet i 2018
- Innovasjon Norge får gjennomslag nasjonalt og internasjonalt for våre FP9 standpunkt og bidrar til å utvikle EIC

3.10.5.1.14 Nasjonalt kontaktpunkt for finansielle instrumenter i Horisont 2020

Om oppdraget og mål 2017

Innovasjon Norge har oppdrag om å være nasjonalt kontaktpunkt for finansielle instrumenter i Horisont 2020 og tjener også som nasjonal ekspert i komiteen for SMBer og tilgang til risikokapital i Europakommisjonen.

Finansielle instrumenter i Horisont 2020 går under merkenavnet InnovFin (Innovation Finance) og har til formål å styrke finansieringstilgangen til innovative prosjekter og raskt voksende bedrifter. Det europeiske investeringsfondet (EIF) og Den europeiske investeringsbanken (EIB) forvalter og implementerer finansielle instrumenter i programmet på vegne av Europakommisjonen. Gjennom InnovFin stimuleres forskjellige sider av de finansielle markedene og programmet tilbyr instrumenter både innenfor lån, garantier og egenkapital. Den europeiske investeringsbanken yter store lån direkte til bedrifter, mens brorparten av instrumentene i programmet er rettet mot finansielle mellomledd som banker og fond.

Som nasjonalt kontaktpunkt tilbyr Innovasjon Norge informasjonstjenester, fasilitering av prosesser og rådgivning innenfor alle finansielle instrumenter i Horisont 2020. Rådgivning tilbys i alle faser, fra undersøkelser av foreliggende muligheter til konkrete prosesser, i henhold til aktørenes preferanser.

Innovasjon Norge har også en rådgivende funksjon i tilknytning til prosjektetableringsstøtte fra Forskningsrådet og saksbehandler søknader som omhandler støtte til prosesser med EIB-gruppen. Prosjektetableringsstøtte utbetales av Forskningsrådet etter anbefaling fra Innovasjon Norge.

Målene for 2017 var å fortsette mobiliserings- og rådgivningsarbeidet overfor relevante aktører, innenfor garantier, lån og egenkapital. Innovasjon Norge hadde også et konkret mål om å signere og implementere garantiavtaler med Det europeiske investeringsfondet, både for å øke utlånskapasiteten av egne risikolån og for å pilotere en ny garantiordning med utvalgte banker.

Hovedaktiviteter 2017 - finansielle instrumenter i Horisont 2020

Innovasjon Norge har i 2017:

- Økt Innovasjon Norges utlån av risikolån fra 1 mrd. kroner i 2016 til nesten kroner 1,5 mrd. kroner i 2017 gjennom avtaler med Det europeiske investeringsfondet, og inngått garantiavtaler under et nytt garantiinstrument på kroner 280 mill. kroner med piloterende banker, uten at dette har påkrevd økte bevilgninger i Statsbudsjettet.
- Har bistått i å utløse det første direkte lånet fra Den europeiske investeringsbanken (EIB) på nærmere kroner 300 mill. kroner til et norsk selskap i inneværende programperiode.

De første avtalene innenfor finansielle instrumenter i Horisont 2020 ble signert i januar 2017 mellom Innovasjon Norge og Det europeiske investeringsfondet (EIF). I 2017 ble det brukt mye ressurser på å implementere garanti- og kontragarantiavtalen. Denne type avtaler krever endringer i systemer og

fordrer kompetansetiltak, men har vist stor verdi gjennom å øke norske bedrifters tilgang til risikokapital betydelig. Økt tilgang til risikokapital kommer både fra Innovasjon Norge direkte og gjennom økt tilgang til bankfinansiering i kraft av nye former for risikoavlastning.

Innovasjon Norge har siden lanseringen av garantiinstrumenter i Horisont 2020 vært i dialog med en rekke forskjellige større og mindre norske banker vedrørende utnyttelse av risikoavlastning fra Det europeiske investeringsfondet. Norske banker har vist lav interesse for å søke garantiavtaler med EIF. Dette skyldes flere forhold, men de viktigste utfordringene er knyttet til porteføljevolum, kostnader forbundet med implementering og forvaltning samt at avtaler med EIF er underlagt engelsk lov. Innovasjon Norge har derfor gjort en vridning i tilnærmingen og startet i 2017 pilotering av et nytt garantiinstrument som besørger at norske banker indirekte kan ta nytte av risikoavlastning fra det europeiske plan. Gjennom Vekstgarantiordningen tilbyr Innovasjon Norge porteføljegarantier til banker som yter lån og kreditter til målgruppen av innovative og raskt voksende bedrifter. Kontragarantiavtalen signert med EIF innebærer at halvparten av Innovasjon Norges tap innenfor ordningen dekkes gjennom instrumentet InnovFin SME Guarantee i Horisont 2020. En hovedaktivitet i 2017 har således vært å forhandle frem en kontragarantiavtale med EIF samt å inngå avtaler med implementerende banker. I etterkant av signerte avtaler har det blitt lagt betydelige ressurser i opplæringstiltak i implementerende banker, videre utvikling av ordningen samt håndtering av kundehenvendelser.

Den europeiske investeringsbanken har forskjellige lånetilbud innenfor rammen av Horisont 2020. Skillet mellom instrumenter som tilbyr lån gjennom finansielle mellomledd og direkte fra Den europeiske investeringsbanken er 7,5 mill. euro. Lån direkte fra EIB må altså være større enn 7,5 mill. euro og da utgjøre maksimalt 50 prosent av totalfinansieringen. Lånetilbudene til Den europeiske investeringsbanken er enten rettet mot spesifikke satsninger, slik som demonstrasjonsanlegg for nye energiteknologier, eller har generell anvendelse. Innovasjon Norge har introdusert forskjellige norske bedrifter og prosjekter overfor Den europeiske investeringsbanken og bistått med rådgivning og fasilitering. Et viktig aspekt ved rådgivningen er å realitets-orientere interessenter og søke å raskt avklare hvorvidt det er muligheter for å oppnå tilsagn om lån. Ettersom denne type prosesser normalt går over lang tid, gjør raske avklaringer at bedrifter som ikke vil få tilsagn unngår å investere i prosesser som ikke vil føre fram, og at reelle kandidater avsetter tilstrekkelige ressurser for å kunne oppnå et positivt utfall.

Det europeiske investeringsfondet har innenfor rammen av Horisont 2020 forskjellige egenkapitalinstrumenter rettet mot forskjellige egenkapitalmiljøer; teknologioverførings-, såkorn- og venturefond. Innovasjon Norge har arbeidet systematisk for å se nasjonale utlysninger i sammenheng med muligheter for ytterligere investeringer fra Det europeiske investeringsfondet. Innovasjon Norge har vært opptatt av at norske fond som er i prosess med eller har planer om å reise nye fond er godt informert om mulighetene som Horisont 2020 gir. Innovasjon Norge har introdusert flere forvaltningsmiljøer til kontakter i Det europeiske investeringsfondet og bistått med rådgivning og fasilitering.

Rapportering av resultater og effekter, inkludert Innovasjon Norges vurdering - finansielle instrumenter i Horisont 2020

Det ble generert svært gode resultater i tilknytning til finansielle instrumenter i 2017.

23. januar 2017 inngikk Innovasjon Norge én garantiavtale og én kontragarantiavtale med Det europeiske investeringsfondet (EIF) på totalt 1.200 mill. kroner. Avtalene gjelder for årene 2017 og 2018. Avtalene hadde forskjellig hensikt og anvendelse:

- Garantiavtalen ble inngått for risikoavlastning for Innovasjon Norges egen Innovasjonslåneordning i 2017 og 2018. Dette gjør at Innovasjon Norge kan øke sitt utlån til innovative og raskt voksende bedrifter betydelig i perioden.
- Kontragarantiavtalen ble inngått for risikoavlastning av et nytt instrument, Vekstgaranti, som piloteres i 2017 og 2018. Gjennom Vekstgaranti yter Innovasjon Norge porteføljegarantier til banker gjennom rammeavtaler. Dette gjør at samarbeidende banker kan øke sitt utlån til innovative og raskt voksende bedrifter som mangler tilstrekkelige pantesikkerheter for kommersiell bankfinansiering.
- I løpet av 2017 er det lagt ned vesentlige ressurser for å implementere garantiavtalen på 900 mill. kroner med EIF. Målet var å øke utlånet av risikolån fra cirka 1.000 mill. kroner i 2016 til 1.500 mill. kroner i 2017. Dette ble nådd nesten fullt ut. Garantiavtalen gjør at Innovasjon Norge også i 2018 kan holde et høyt utlånsnivå. I kraft av økt utlånsramme gjennom garantiavtalen kunne Innovasjon Norge også øke øvre engasjementsgrense per kunde med 25 mill. kroner uten økt eksponering ved tap, og derav imøtekomme lånebehov fra blant annet etablert næringsliv i omstilling og bedrifter med et betydelig større lånebehov enn hva innovasjonslåneordningen normalt tillater.

Innovasjon Norges Vekstgarantiordning ble lansert i januar 2017 og pilotert med DNB, Nordea og Sparebank1 SMN hovedsakelig i begrensede geografier. Ordningen er understøttet av en kontragarantiavtale Innovasjon Norge signerte med EIF på kroner 300 mill. kroner, hvorav 280 mill. kroner er signert i rammeavtaler med piloterende banker i 2017. Avtalen innebærer at EIF dekker halvparten av de tap Innovasjon Norge måtte få under Vekstgarantiordningen. Mottakelsen av det nye garantiinstrumentet har vært meget positiv både blant norske bedrifter og piloterende långivende banker.

Det første direkte låneengasjementet fra Den europeiske investeringsbanken (EIB) til en norsk bedrift ble signert i 2017. Viking Heat Engines ble innvilget et lån på nærmere 300 mill. kroner (EUR 30 mill.) for videre satsning på deres produkter som muliggjør gjenbruk av spillvarme til ny energi. Selskapet har gjennom en årrekke mottatt finansiering fra Innovasjon Norge, men hadde nå et kapitalbehov som var større enn hva som var mulig gjennom virkemidler på nasjonalt nivå. Saken illustrerer således godt hvordan det europeiske nivået fungerer komplementært til det nasjonale virkemiddelapparatet.

Innovasjon Norge har fasilitert kontakt mellom en rekke egenkapital-aktører og EIF gjennom 2017. Det er foreløpig ikke signert avtaler av norske egenkapitalaktører under InnovFin, men to aktører er nå i sluttforhandlinger. Det er således forventet at man i 2018 ser de første signaturene innenfor også innenfor egenkapitalinstrumenter i InnovFin.

Til tross for at det så langt i programperioden ikke er inngått norske avtaler innenfor egenkapitalinstrumenter, er det også slik at avtaler som signeres i andre land styrker finansieringstilgangen til norske innovative bedrifter. Grenseoverskridende investeringer gjør seg gjeldende også i Norge, og det er flere utenlandske aktører som har et investeringsmandat som omfatter Norge som har inngått avtaler med Det europeiske investeringsfondet.

Oppdragsrapportering på analyser som støtter Innovasjon Norges - finansielle instrumenter i Horisont 2020

Menon gjennomførte høsten 2017 en førevaluering av Vekstgarantiordningen. Førevalueringen er ikke offentlig tilgjengelig, men kan oversendes fra Innovasjon Norge på forespørrel.

Administrasjon og gjennomføringskostnader - finansielle instrumenter i Horisont 2020

Oppdraget som nasjonalt kontaktpunkt for finansielle instrumenter i Horisont 2020 forvaltes av ett årsverk, men innbefatter også betydelige bidrag fra Innovasjon Norges andre avdelinger og divisjoner.

Utfordringer, planer og mål for 2018 - finansielle instrumenter i Horisont 2020

Det er stor utvikling innenfor feltet av finansielle instrumenter under Horisont 2020 og Innovasjon Norge har i 2017 opplevd at InnovFin-instrumentene har økende attraktivitet blant norske aktører. Innovasjon Norge vil i 2018 fortsette arbeidet med mobilisering, rådgivning og fasilitering. Innovasjon Norge anser det som mindre sannsynlig at norske kommersielle banker vil søke garantiavtaler med Det europeiske investeringsfondet. Av denne grunn vil Innovasjon Norges arbeid fokuseres på InnovFin instrumenter innenfor egenkapital og direkte lån hvor etterspørselen blant norske aktører er størst. Garantiinstrumenter fra Det europeiske investeringsfondet vil også i 2018 ha indirekte utnyttelse fra norske banker gjennom Innovasjon Norges Vekstgarantiordning.

Å effektivere en fortsatt god implementering av Innovasjon Norges eksisterende og eventuelt utvidede avtaler med Det europeiske investeringsfondet blir viktig i 2018. Effekten og utnyttelsen av avtalene vil være førende for Innovasjon Norges mulighet til å nå opp i europeiske konkurranse om risikoavlastning fra Det europeiske investeringsfondet. Innovasjon Norge har et mål om å inngå en ny kontragarantiavtale med Det europeiske investeringsfondet i 2018 for å kunne øke omfanget av Vekstgarantiordningen.

Innovasjon Norge har etablert gode relasjoner til Den europeiske investeringsbank-gruppen og har innledet gode diskusjoner om hvordan man best kan imøtekomme finansieringsbehov blant norske innovative og vekstkraftige bedrifter gjennom nye initiativer. Dette arbeidet fortsetter i 2018.

At Viking Heat Engines signerte det første direkte lånet med Den europeiske investeringsbanken, ventes å generere en sterkere interesse for lånemuligheter på europeisk plan. Det norske kapitalmarkedet anses godt utviklet for etablert næringsliv, og de fleste bedrifter som har et finansieringsbehov av denne størrelsen vil finne sine finansieringsbehov dekket uten å måtte henvende seg til Den europeiske investeringsbanken. At kapitalmarkedet i Norge i hovedsak fungerer godt understøttes av Kapitalmarkedsutvalgets rapport Kapital i omstillingens tid NOU 2018:5, lagt frem i 2018. Samtidig vil det være tilfeller hvor eksempelvis risikobildet er av en slik karakter at InnovFin vil være attraktivt. Innovasjon Norge vil i 2018 arbeide for å posisjonere relevante lånesaker inn mot Den europeiske investeringsbanken.

Innovasjon Norge opplever økt interesse for egenkapitalinstrumenter fra norske forvaltningsmiljøer. Dette gjør seg gjeldende i flere segmenter; både fra teknologioverføringsfond så vel som blant såkorn- og venturefond. Arbeidet med å støtte forvaltningsmiljøene i prosesser med Det europeiske investeringsfondet vil vektlegges i 2018. På nasjonalt plan er det også slik at nye utlysninger innenfor såkornfond kommer i kraft av bevilgninger i statsbudsjett, og normalt med noen års mellomrom. Dette innebærer at det i enkelte år ikke vil være mulig for forvaltningsmiljøer å kunne oppnå en

hjørnesteinsinvestering fra Innovasjon Norge. I motsetning til Innovasjon Norge har Det europeiske investeringsfondet har løpende investeringsmulighet. Det er krevende å reise nye fond i Norge, hvilket understøtter viktigheten av å ha muligheten til å kunne henvende seg til en institusjonell investor som Det europeiske investeringsfondet gjennom norsk deltakelse i Horisont 2020. At Innovasjon Norge ikke har løpende investeringskapasitet gjør at koordineringen med Det europeiske investeringsfondet for å se på felles investeringsobjekter blir sporadisk og mer krevende å utvikle et mer strategisk samarbeid.

Brexit medfører komplikasjoner også innenfor rammen av finansielle instrumenter. At Storbritannia, som eier over 16 prosent av EIB, og med det er fjerde største eier, trekker seg ut av EU, medfører at Den europeiske investeringsbanken er restriktive i tilknytning til økt eksponering overfor Storbritannia. Dette har fått direkte konsekvenser for ett norsk selskap som ønsket lån for å etablere et fullskala demonstrasjonsprosjekt i Storbritannia. Med mindre andre land er villige til å erstatte Storbritannias eierskap i Den europeiske investeringsbanken, vil dette ventelig også få konsekvenser for bankens utlånsaktivitet totalt sett. Det er dog ikke ventet at dette vil medføre større utfordringer for norske aktører i målgruppen for InnovFin.

Mål for 2018

- Ny kontragarantiavtale med Det europeiske investeringsfondet (EIF) for å øke garantivolumet under Innovasjon Norges Vekstgarantiordning. Mål om en netto økning på kroner 500 mill. i 2018.
- Ny garantiavtale med Det europeiske investeringsfondet (EIF) for risikoavlastning for Innovasjon Norges Innovasjons- og risikolåneordninger i perioden 2019-2020.
- Oppnå de første investeringene fra Det europeiske investeringsfondet i nye norske egenkapitalfond.

3.10.5.1.15 Start in Norway

På vegne av NFD har Innovasjon Norge utredet hvorvidt det bør implementeres en egen oppholdstillatelse (visumordning) for utenlandske gründere som ønsker å starte virksomhet i Norge, investorer som ønsker å investere i Norge og oppstartsbedrifter som ønsker å ansette internasjonale talenter. Oppdraget ble utført og overlevert NFD i 2017 og resterende midler er overført tilbake til NFD.

Invest in Norway

3.10.5.1.16 Invest in Norway

Invest in Norway er en funksjon som bidrar til at flere utenlandske selskap investerer i Norge. I følge rapporten Utenlandske multinasjonale selskaper i Norge (BI, AmCham) stod utenlandske selskaper for om lag 25 prosent av verdiskapingen i 2012. Utenlandske selskap bidrar med kapital, ny teknologi, FoU-virksomhet, de forsterker klynger og bidrar også til økt, internasjonalt nettverk for de norske selskapene. Samlet sett er utenlandske investeringer en forutsetning for å bevare og øke konkurranseevnen i næringslivet og bidrar til økt eksport. Invest In Norway er en integrert del av Brand Norway og utnytter og videreutvikler den omdømmeposisjon Norge har internasjonalt.

Tjenesten består i hovedsak av å:

- være en kobler mellom en utenlandsk investor og en norsk lokasjon
- være et første kontaktpunkt for en internasjonal investor
- bidra med informasjon om muligheter i Norge
- koble investoren med relevante nettverk i Norge
- være nasjonal koordinator for investeringer hvor flere land er aktuelle
- kvalitetssikre leveranser fra norske nettverk til internasjonal investor.

I løpet av 2017 utviklet Innovasjon Norge en fase-inndelt arbeidsprosess (se under). Innovasjon Norge er aktive i alle deler av denne prosessen.

Samlet vurdering av måloppnåelse

Tjenesten bidrar til å styrke Innovasjon Norges delmål om flere gode gründere, flere vekstkraftige bedrifter og flere innovative næringsmiljøer.

Flere gode gründere

I 2017 fikk Innovasjon Norge 183 henvendelser via websiden (liten oppgang fra 2016) og mange fra utenlandske gründerselskaper- eller enkeltpersoner som ønsker å starte virksomhet i Norge. De fleste av gründerhenvendelsene avsluttes etter å ha fått råd om oppstart. Innovasjon Norge har ikke tall på hvor mange av disse som har etablert seg. For syv av selskapene har Innovasjon Norge hatt et større oppgave for å få dem etablert.

Flere, større utenlandske selskaper ber om å bli koblet med norske start-up's for mulig investering. Selskapsnavn kan ikke benyttes av hensyn til konfidensialitet. Denne oppgaven er krevende da Innovasjon Norge foreløpig ikke har etablert en struktur for dette.

Vekstbedrifter

Selskaper som etablerer seg i Norge, gjør det ut i fra en vekststrategi, enten ved å utnytte det norske markedet, eller ved å bruke Norge som produksjonsland og utgangspunkt for eksport. Innovasjon Norge jobber i hovedsak med større etableringer for videre eksport. I 2017 ble 13 vekstbedrifter bistått med etablering i Norge.

Klynger/næringsmiljøer

For 2017 er samarbeid med norske næringsmiljøer og klynger viktig å trekke frem. NCE Eyde og Sintef Raufoss har begge vært med i batteri-initiativet startet i 2017. Det har videre blitt jobbet tett med Herøya Industripark i flere investeringsprosjekter. Innenfor skogsatsing har det vært utstrakt samarbeid med Treklyngen-Viken Skog, men også med Arena Skog i Trøndelag. Innenfor satsingen på elektrisk mobilitet har det vært utstrakt samarbeid med Electric Mobility Norway.

Det er en stor internasjonal konkurranse om å tiltrekke seg ny industri. For å lykkes i konkurransen må Norge ha investeringsklare destinasjoner. Invest in Norway arbeider aktivt med dette gjennom involvering i destinasjonsutvikling i 7 fylker. Ny industri gir muligheter for å utvikle nye næringsmiljøer.

Investeringsklima

Innovasjon Norge ferdigstilte analysen og rapporten *Strategier og virkemidler for å tiltrekke industri. En kartlegging av seks land og regioner*, (Oxford, 2017). Rapporten viser at de sammenlignbare

landene har omtrent de samme type virkemidlene som Norge har, selv om dimensjoneringen er forskjellig. Den viser videre at ingen av de sammenlignbare landene hadde egne virkemidler kun for å tiltrekke utenlandsinvesteringer. Analysen ble gjort i tett samarbeid med Norsk Industri. Rammevilkår for datasenterindustrien har også blitt belyst i 2017.

Mulighetsutvikling

Som følge av at det foreligger for få investeringsklare muligheter i Norge, har Invest in Norway over lang tid vært engasjert i dette. For 2017 er det verdt å trekke frem følgende satsinger:

- startet et batteri-initiativ, med store industrielle partnere i Norge. Målet er å gjøre Norge konkurransedyktige- og å få beskrevet det norske «tilbudet»- slik at Norge kan være vertskap for batteriproduksjon. Dette må ses i lys av store, europeiske initiativ for å konkurrere med Asia på dette området.
- håndtert henvendelser om Norge som vertsland for datasentre. Interessen synes å øke fordi rammebetingelsene er bedret de siste tre årene. Av slike forbedringer kan nevnes redusert elavgift, avklaring av spørsmålet om eiendomsskatt, samt statlige initiativer for å bedre de optiske fiberforbindelsene til utlandet. Parallelt med styrkede rammebetingelser har det vært en viktig oppgave for norske tilbydere av datasentertomter å jobbe frem flere investeringsklare lokasjoner. Med faglig bistand fra Invest in Norway har flere tilbydere kommet opp med slike lokasjoner i 2017. Innovasjon Norge har også bistått i markedsføringen av disse, blant annet under bransjemessen Datacloud Europe i Monaco sommeren 2017. Responsen fra markedet har vært positiv, og flere internasjonale aktører er nå på vei inn i Norge. Denne trenden ser også ut til å fortsette inn i 2018.
- Innenfor bioøkonomi har det vært aktivitet både innenfor marin- og skog. Innenfor marin verdiskaping har Innovasjon Norge vært delaktige i kunde- og utviklingsprosesser i tilknytning til det nystartede senteret for testing av bioteknologi i Risavika, Stavanger, samt flere kundeprosesser og utviklingstiltak for å øke verdiskapingen i norsk treforedlingsindustri.

Samlet markedsarbeid og attraksjon

Markedsarbeidet kan deles inn i to kategorier; arbeid med innkommende henvendelser, og proaktivt arbeid med å tiltrekke ønskede investorer. Det kom 183 henvendelser, og alle ble bearbeidet og besvart. Som i 2016, gikk omlag 25% av disse inn i en analyse- eller prosjektfase. Siden oppstart i 2013, er 1023 henvendelser prosessert. Innovasjon Norge anslår at 25-30 selskaper/entreprenører/investorer har etablert seg av disse.

I 2017 har Innovasjon Norge vært involvert i 26 investeringsprosjekter, enten gjennom ledelsen av eller var dellerandør inn i prosessen. 6 er kjent etablert, 10 anses fortsatt i prosess. Dette er langsiktige prosesser som kan ta flere år. Gjennom arbeidet med investerings- og etableringsprosjekter har blant annet kontakten med norske lokasjoner (kommuner, industriparke, klynger) og større aktører økt betraktelig, noe som har styrket kjennskapet til og kunnskapen om Invest in Norway.

Av proaktivt arbeid trekkes frem den videreførte satsingen mot Tyskland, spesielt Bayern- i samarbeidet med Bayern International og Insite Bavaria for å identifisere markedsmuligheter av felles interesse. Dette har så langt resultert i koblinger mellom norsk prosess- og treforedlingsindustri mot tilsvarende i Norge, samt mot elektrisk mobilitet.

Innenfor elektrisk mobilitet har det vært en bred satsing. Av proaktivt markedsarbeid nevnes presstreff i Tyskland sammen med Siemens, hvor Innovasjon Norge markedsførte Norge som attraktiv destinasjon innenfor elektrifisering av maritim transport og batteriutvikling, lead på Innovasjon Norges satsing på Nordic EV summit, samt engasjement på EVS Stuttgart.

Kinasatsing

Grunnet et bedret bilateralt forhold mellom Kina og Norge, har Innovasjon Norge opplevd økt etterspørsel fra Kina. Det er derfor opprettet et eget delprosjekt under Invest in Norway relatert til dette. Her ble loggført omlag 30 aktiviteter, hvorav Invest in Norway (i betydningen investeringer til Norge) var involvert i 23. Gjennom dette delprosjektet har Invest in Norway vært en portal for kinesiske delegasjoner og enkeltselskaper. Som del av prosjektet er det nå opprettet en strukturert dialog med den kinesiske handelsråden i Norge, med møter omtrent annenhver måned. Det ble også undertegnet en MoU med en kinesisk provins, i regi av Invest in Norway.

Årsverk

I løpet av 2017 ble Invest-in arbeidet ved enkelte av våre utekontorer økt betraktelig- med 9 kontorer engasjert, og særlig ved kontorene i Tyskland, USA, Kina, India, Japan og Sør-Korea.

Ved utgangen av 2017 bestod Invest in Norway sentralt av 2,5 årsverk.

Læring og videreutvikling

Invest in Norway er fortsatt en relativt ny oppgave for Innovasjon Norge og er således inne i en kontinuerlig læringsprosess, noe som innebærer stor oppmerksomhet på videreutvikling basert på erfaringer. Med utgangspunkt i signaler om ekstra bevilgninger for 2018, ble det i 2017 igangsatt flere tiltak for å forberede en økt satsing. Disse er basert på samlet erfaring og empiri de siste fire årene:

- Proaktivt investeringsarbeid krever *tilstedeværelse* i markedene
- Vellykket markedsarbeid krever fokus om et *få tall mulighetsområder*.
- Det er for få konkrete og beskrevne *markeds muligheter* i Norge. Arbeidet med det må intensiveres.
- Det å tiltrekke og sikre utenlandske investeringer er et område for *Innovasjon Norge*. Invest in Norway er en avdeling og et merkenavn, men flere i organisasjonen må mobiliseres.
- Det er for få som har *kompetanse* om hvordan man attraherer og arbeider med utenlandske investeringer
- Det å bevare og utvikle *eksisterende investeringer* er like viktig som å tiltrekke nye
- Det reaktive arbeidet med å prosessere *innkommende henvendelser* kan fortsatt effektiviseres. *Websiden* er et nøkkelvektøy, samt samarbeid med andre organisasjoner. Dette vil også være fokus i 2018
- Det er gryende *regionale invest-in organisasjoner/tiltak* flere steder i landet. Innovasjon Norge ser det som en viktig oppgave samarbeide tett med dem.

Konkrete tiltak i 2018 basert på erfaring og økt budsjett:

Det ansettes og engasjeres heltids investeringsrådgivere knyttet til Innovasjon Norges kontorer i henholdsvis USA (San Francisco) og Tyskland (München/Hamburg), samt at det blir halvtidsstillinger i Japan og Kina. I tillegg planlegges det økt timebruk ved kontorene i Sør-Korea, India, Frankrike og UK.

Innovasjon Norges distriktskontorer er blitt mer engasjert i dialog med utenlandske selskaper som allerede er etablert. Det planlegges kontakt med anslagsvis de ti største pr fylke/region i første omgang, og input skal blant annet brukes i forbindelse med Innovasjonstalen.

Det planlegges kompetanseprogram for nøkkelmedarbeidere samt med nærmeste samarbeidspartnere i fylkene/regionene. Websiden skal utvikles for både å attrahere ønskede investorer, samt også for å øke «selvbetjeningsmuligheten».

Investeringsmuligheter knyttet til et *fåttall fokusområder*, skal utarbeides og beskrives i samarbeid med øvrige Innovasjon Norge og eksterne partnere. Det er spesielt tre kriterier som bør ligge til grunn: etterspørsel, Norge må være konkurransedyktige og det må bidra til verdiskaping i Norge.

Aktiviteter

- Besvart/prosessert/koblet 183 innkommende kundehenvendelser
- Involvert i ca. 26 investeringsprosjekter
- Deltatt på/hatt stand på 5 messer
- Tatt imot og bidratt på omlag 10 innkommende delegasjoner
- Gjennomført investeringskonferanser i Kina, India og i Norge.
- Gjennomført pressekonferanse om batteriutvikling i Tyskland.

Administrasjon og gjennomføringskostnader

Se omtale av gjennomføringskostnader under Øvrig rapportering

Innovasjon og gründerskap

I 2016 fikk Innovasjon Norge en rekke nye oppdrag som oppfølging av Regjeringens Gründerplan: «Gode ideer – Fremtidens arbeidsplasser». ⁶⁴

Oppdragene i Gründerplanen innebar både styrking av eksisterende tjenester (*Pre-såkkapital, Etablerertilskudd, IFU/OFU, Mentortjenesten, Global Entrepreneurship*) og de nye tjenestene *Vekstprogrammer for kvinner og mangfold, Møteplasser for vekst og Gründerskap i klyngene*. Gründerskap i Klyngene rapporteres under post 71, *Møteplasser for vekst* rapporteres under denne posten, eksisterende tjenester under sine respektive poster.

3.10.5.1.17 Møteplasser for vekst og Regjeringens gründerplan

Gjennom tiltaket *Møteplasser for Vekst* har Innovasjon Norge bidratt med tilskudd til prosjekter som bidrar til å bygge et sterkere økosystem for gründerskap og innovasjon nasjonalt, samt koble gründere mot investorer.

Møteplasser som har fokusert på vekst og koblingen mellom gründer og investor har vært prioritert og et kriterium for å motta midler gjennom denne ordningen. Et annet viktig kriterium og prioritering for innvilgede tilskudd i denne ordningen har vært at flere gründermiljøer samarbeidet om prosjektene samt finansierte minimum 25 prosent av prosjektene gjennom egen eller annen privat finansiering.

For å sikre gode søknader til midlene ble det i år rekruttert prosjekter gjennom distriktskontorene. Dette for å sikre større geografisk spredning på søknadene og informasjon om ordningen nasjonalt.

Tabell 3-65: Oversikt over prosjekter som har mottatt støtte under tiltaket «Møteplasser for vekst». 2017.

Møteplass	Støttebeløp	Kommentar	Fylke/region
Oslo Business Region AS	1 000 000	Oslo Innovation Week 2017	Nasjonalt
Startup Extreme AS	500 000	Startup Extreme 2017	Hordaland/Nasjonalt
Foreningen Technoport	500 000	Technoport 2017	Trøndelag
IKT Norge	400 000	BETT – Utdanningsmesse i UK	Nasjonalt
Oslo Sharelab AS	400 000	Inkubator for Bioentreprenører	Oslo, Akershus, Østfold
Accel Norge AS	300 000	Akselerator og møteplass for oppstartsbedrifter innen energi i forbindelse med ONS	Rogaland
Høgskolen i Sørøst-Norge	75 000	Konferansen Innomeet 2017	Buskerud, Vestfold og Telemark
Early Stage AS	300 000	Akselerator for oppstartbedrifter i Bergen	Vestlandet
Flow Coworking AS	300 000	Investornettverk i Nord-Norge]	Troms
CWI AS	300 000	Kobling og læring av svenske investormiljøet	Østlandet
Kunnskapsparken i Sogn og Fjordane	300 000	Møteplasser mellom offentlig, privat og investorer	Sogn og Fjordane
Fønix næringsshage AS	300 000	Møteplass mellom gründere og investorer	Møre og Romsdal
Innovasjonssenteret Campus ÅS	180 000	Serumkonferansen 2017	Oslo, Akershus, Østfold
Coworx AS	300 000	Møteplass mellom gründere og investorer	Agder
Fosen Innovasjon AS	300 000	Fornybarklyngen	Trøndelag
Socentral AS	285 000	Utvikle kunnskap om investeringer i sosialt entr. Og impact investment	Nasjonalt
SUM	5 640 000		

Rapportering av resultater og effekter, inkludert Innovasjon Norges vurdering

Innovasjon Norge har god erfaring med å støtte tiltak i eksisterende og nye innovasjons- og gründermiljøer for å styrke slike møteplasser. På denne måten styrkes utvikling og overlevelse i miljøer som har bevist at de bidrar med nyttig verdi og kunnskap. Det tar tid å bygge opp sterke

⁶⁴ https://www.regjeringen.no/contentassets/05f1305cb2a94a379ff48c2f2c60d688/grunderplan_2015.pdf

gründer- og innovasjonsmiljøer, arbeidet med bedriftsnettverk og klynger er en bekreftelse på dette. Villigheten hos privat næringsliv er fortsatt lav for å støtte slike konsepter og møteplasser selv om flere banker og større selskaper involverer seg stadig mer i gründermiljøer. Gode og varige møteplasser fordrer et godt samspill mellom det offentlige og private aktører, men det trengs fortsatt en «gulrot» for å utløse gode prosjekter, spesielt utenfor de store byene.

Støtten fra Innovasjon Norge oppleves som viktig i dialogen med aktørene og tilbakemeldingen er at Innovasjon Norges nettverk og tilstedeværelse har betydning for utviklingen av møteplassene.

Rapportering på avvik knyttet til planlagte aktiviteter eller mål for 2017

Det er brukt mindre midler enn antatt av rammen som er fordelt til «Økosystemet for kapital». Dette skyldes primært strenge krav til prosjektene for å sikre kvalitet, samt behovet for å sikre tilgjengelige midler gjennom hele året. Forpliktelser for møteplasser som arrangeres i 2018 er også en årsak. I 2018 ønsker Innovasjon Norge å styrke tilstedeværelsen på de største og viktigste nasjonale møteplassene som gir mest verdi til gründerne og fokusere på færre møteplasser.

Administrasjon og gjennomføringskostnader

Se omtale av gjennomføringskostnader under Øvrig rapportering

3.10.5.1.18 Vekst for kvinner og mangfold

Oppsummering 2017

Innovasjon Norge jobber målrettet for å øke andelen kvinner og flerkulturelle i porteføljen av virkemidler gjennom oppdraget *Vekst for kvinner og mangfold*.

Gjennom året har Innovasjon Norge videreutviklet satsingen *Vekst for kvinner og mangfold*. Nytt av 2017 er Diversity Bootcamp i Toronto og investorprogram for kvinner i samarbeid med SHE Invest i Silicon Valley. Mangfold er satt sterkere på agendaen gjennom seminar og konferanseaktiviteter. Sosialt entreprenørskap og senior gründerkap er også trukket frem gjennom satsingen.

Innovasjon Norge måler om prosjektene som støttes er kvinnerettet. I 2017 ble det totalt brukt 1,51 mrd. kroner til kvinnerettede prosjekter, mens det i 2016 ble brukt 1,49 mrd. kroner. Andel kvinnerettede prosjekter sto for 22 prosent av tilsagnskroner i 2017 og 35 prosent av antall tilsagn. Det er små endringer fra 2016. Da utgjorde kvinnerettede prosjekter 24 prosent av tilsagnskroner og 34 prosent av antall tilsagn.

For NFD-midlene samlet er andel kvinnerettede prosjekter 16 prosent av tilsagnskroner og 23 prosent av antall tilsagn i 2017. Til sammenligning sto kvinnerettet prosjekt for 19 prosent av tilsagnskroner og 20 prosent av antall i 2016.

For KMD midlene samlet sett er andel kvinnerettede prosjekter 30 prosent av tilsagnskroner og 38 prosent av antall tilsagn. Det er omtrent på nivå med 2016 da kvinnerettet prosjekt sto for 29 prosent av tilsagnskronene og 37 prosent av antall tilsagn.

Om oppdraget og mål 2017

Det overordnede målet er å bidra til økt verdiskaping og innovasjon gjennom å styrke deltagelsen og posisjonen til kvinner og underrepresenterte i gründerskap og næringsliv. Satsingen skal bidra til å nå målet om flere gode gründere og flere vekstkraftige bedrifter. Oppdraget består i hovedsak av programmet *Vekst for kvinner og mangfold*, i tillegg til å øke andelen kvinner og flerkulturelle i alle Innovasjon Norges virkemidler.

Prisutdelingen Female Entrepreneur og konferansen Emax for unge gründere er også aktiviteter som rapporteres under kvinnesatsingen.

Hovedaktiviteter 2017

Vekst for kvinner og mangfold-programmet (Gründerplanen)

Dette er et spisset mobiliseringstiltak for å fremme lovende gründere med flerkulturell bakgrunn, lovende kvinnelige gründere og andre grupper som er underrepresentert blant norske gründere. Programmet består av kompetanse, nettverk og mentoring. I 2017 mottok Innovasjon Norge et tilleggsoppdrag som en del av Vekst-programmet med et særskilt fokus på sosialt entreprenørskap og seniorgründerskap.

I 2017 bestod programmet av følgende aktiviteter:

Diversity Bootcamp Toronto

Kompetanseprogram med fokus på mangfold som vekststrategi for globale gründere. Åtte oppstartsbedrifter deltok i programmet i 2017. Flere av selskapene har iverksatt inkluderende tiltak i sine bedrifter og bruker bevisst mangfold som vekststrategi. Gründerne har blitt gode talspersoner og rollemodeller for mangfold.

Innoversity Conference

I mai 2017 arrangerte Innovasjon Norge en større konferanse i Oslo om mangfold som vekststrategi der eksperter fra Google, King (Candy Crush) og McKinsey delte kunnskap. Samarbeidspartner var MAK-nettverket som jobber for å styrke konkurranseevnen til norsk næringsliv gjennom fokus på mangfold og interkulturell kompetanse.

Investorprogram i Silicon Valley

For størst mulig verdiskaping og en balansert fordeling av eierskap og makt er det behov for mangfold både på investorsiden og gründersiden. En svært liten del av investeringskapitalen i Norge går til kvinnelige gründere. Innovasjon Norge samarbeider med She Invest for større mangfold blant investorer og for å øke kvinners tilgang på kapital. Sammen med She Invest arrangerte Innovasjon Norges kontor i San Fransisco et kompetanseprogram der 20 norske kvinner fikk nettverk og kunnskap om engleinvestering i teknologiselskaper fra erfarne investormiljøer i Silicon Valley.

Mentorering av gründere med innvandrerbakgrunn

For å løfte frem gründere med innvandrerbakgrunn samarbeidet og støttet Innovasjon Norge initiativene Charge Inclubator og Reach for Change. Samarbeidet bidro til å synliggjøre Innovasjon Norge ovenfor målgruppen. Slike samarbeid vil bidra til resultater i øvrig portefølje av virkemidler.

Innovasjon Norge fikk også i 2017 et tilleggsoppdrag knyttet til Gründerplanen:

Sosialt Entreprenørskap (Gründerplanen)

Innovasjon Norge ser tydelige overlapp mellom de mål som er satt i Gründerplanen for vekst og mangfold, og økte nasjonale ferdigheter innenfor sosialt entreprenørskap. Kvinneandelen i denne kategorien er i seg selv en indikator på at den bidrar til mangfold.

Innovasjon Norge har allerede i dag stor kontaktflate mot gründere i målgruppen. Gjennom handlingsrommet i tilleggsoppdraget i Gründerplanen og oppdraget *Vekst* ønsket Innovasjon Norge å jobbe med målrettet mot sosiale entreprenører med fokus på kompetansetiltak for å heve ambisjonene for vekst. Det viktigste bidraget er likevel det som gjøres fra distriktskontorene gjennom leveranser av generelle tjenester.

Det vokser stadig frem nye tilbud og aktører i rettet mot sosiale entreprenører. Innovasjon Norge har samarbeidet med flere av disse, og sammen med Ferd og SoCentral analysert behov og mulig innretning av et akseleratorprogram, Social Startup. Andre aktiviteter som er gjennomført:

Guide for sosiale entreprenører

Fra sosiale entreprenører blir det etterlyst veileder for oppstartsfasen. Sosiale entreprenører har noen spesifikke problemstillinger hvor det finnes lite veiledning i dag. Sammen med aktører i økosystemet, kunnskapsfeltet og gründere selv har Innovasjon Norge utarbeidet første versjon av en guide som vil bli publisert på innovasjonnorge.no.

Seniorer og entreprenørskap

Sammen med Senter for Seniorpolitikk har Innovasjon Norge i 2017 gjennomført en kartlegging av gründerskap i aldersperspektiv. Kunnskapsgrunnlaget tas nå videre med i planer for økte «eldreprenørskap» med et planlagt seminar første kvartal 2018.

Generell profilering og mobilisering for kvinner og unge

Female Entrepreneur

Prisen Female Entrepreneur 2017 ble delt ut på kvinnedagen 8. mars under teknologikonferansen Technoport i Trondheim i samarbeid med UN Women. Prisen ble delt ut for 8. gang og rettet seg mot teknologi. Prisen skal få frem rollemodeller som inspirerer og mobiliserer andre kvinner til å satse internasjonalt og utvikle bærekraftige løsninger på globale utfordringer.

Emax og unge

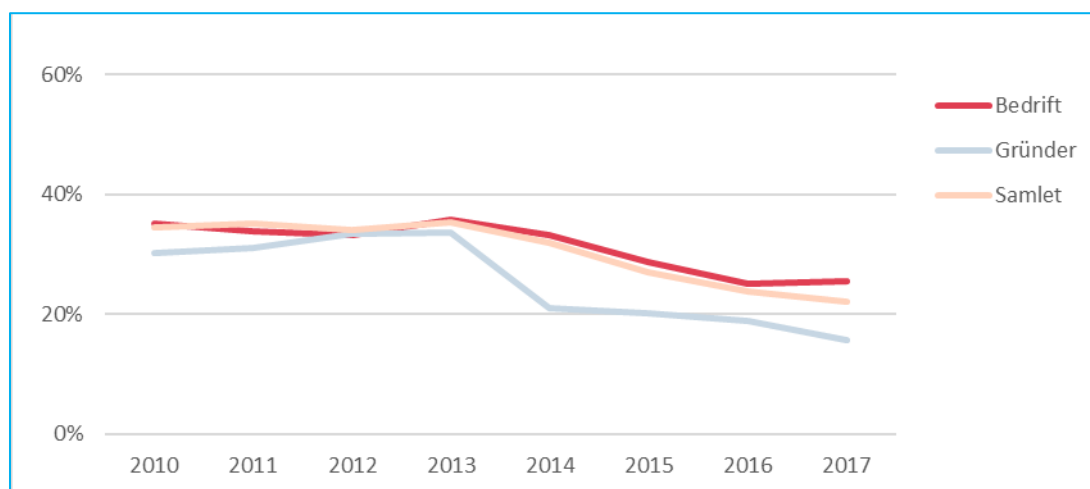
Emax er et årlig arrangement for unge talenter mellom 18 og 25 år med interesse for entreprenørskap og ledelse. Arrangementet var på Lillehammer for sjette gang i 2017. Innovasjon Norge vurderer unge kvinner og studenter som en særlig relevant målgruppe for å forsterke kvinners deltakelse og posisjon i næringslivet. Kvinneandelen for Emax Norge 2017 var 40 prosent, samme som i 2016. Andelen flerkulturelle deltakere var på ca. 30 prosent, en økning på rundt 10 prosent fra året før.

Rapportering av resultater og effekter, inkludert Innovasjon Norges vurdering

Tabell 3-66: Andel kvinnerettede prosjekter fordelt på departement, målt i prosent av beløp og antall. 2017.

Myndighet	Andel av beløp	Andel av antall
NFD	16 %	23 %
KMD	30 %	38 %
LMD	47 %	50 %
Innovasjon Norge (samlet)	22 %	35 %

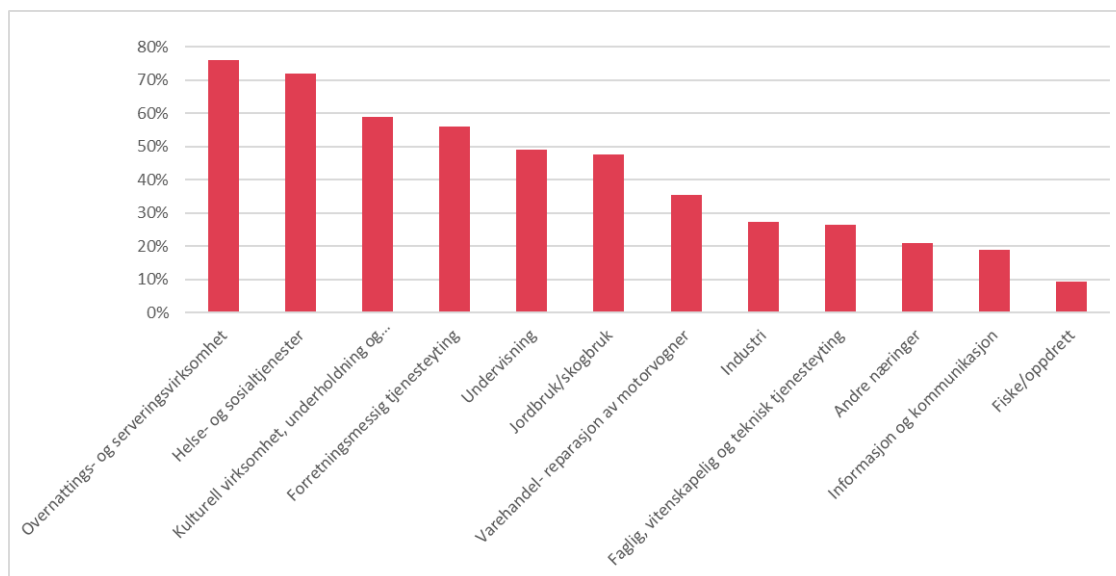
Figur 3-62: Utviklingen i andel kvinnerettede prosjekter for gründere.

Andelen kvinnerettede prosjekter i tilsagnskroner har gått ned siden 2010, spesielt for gründerbedrifter. Nedgangen er mindre i antall. Det er ikke åpenbare årsaker til utviklingen siden 2010. Innovasjon Norges kunder speiler utviklingen i samfunnet, og det har vært en økning i søkere fra teknologibaserte bedrifter. Disse har kunnet demonstrere innovasjonshøyde og potensiale for å skalere raskt og vokse internasjonalt, og derfor har det blitt finansiert flere teknologibaserte prosjekter de siste årene.

Kvinnelige teknologigründere er dessverre fortsatt underrepresentert i Norge, og det vil speiles i søkermassen og tilsagnskroner fra Innovasjon Norge. For å mobilisere flere kvinnelige vekstgründere har kåringen av Female Entrepreneur vært rettet mot teknologi siden 2017. Det nye kompetanseprogram Diversity Bootcamp 2017 var rettet mot teknologibedrifter. Men det kan ikke forventes å se tydelige resultater av disse tiltakene på kort sikt. Nedgangen kan også skyldes at Innovasjon Norge ikke prioriterer kvinner under 35 år på etablerertilskudd og mentortjenesten som i 2010-2013. Dette skyldes bedre erfaring med gode søkere uten særskilt prioritering.

Figur 3-63: Andel kvinnerettede tilsagn fordelt på næring. Alle virkemidler. 2017. I prosent av antall.

Hos Innovasjon Norge dominerer kvinnerettet prosjekter i følgende næringer: Overnattings- og serveringsvirksomhet (76 %), helse- og sosialtjenester (72 %), kulturell virksomhet, underholdning og fritidsaktiviteter (59 %) og forretningsmessig tjenesteyting (56 %).

I landsgjennomsnitt representerte etablerere av aksjeselskap i 2014/2015 en kvinneandel på 46,7 prosent innen overnatting og serveringsvirksomhet, helse og sosialnæring (62,8 %), kulturell virksomhet, underholdning og fritidsaktiviteter (42.6%) og forretningsmessig tjenesteyting (38.1%).

Støttende analyser/videreutvikling

«Diversity Matters»- rapporten fra McKinsey med flere viser at økt mangfold i form av kjønn og flerkulturell bakgrunn kan bidra til bedre økonomiske resultater. Mennesker med ulike bakgrunn ser ulike utfordringer og ulike løsninger.

DNB-rapporten «En million ideer» påpeker viktigheten av å «heie» spesielt på kvinner som statistisk sett har flere enkeltpersonforetak enn AS og færre vekstselskaper enn menn.

Innovasjon Norge arbeider primært med gründere som er i gang med oppstart og videreutvikling av bedriften, og vil videreføre og forsterke arbeidet med å synliggjøre gode kvinnelige rollemodeller og rollemodeller med flerkulturell bakgrunn. Herunder synliggjøre at alle gründere kan få tilgang til finansiering og kompetanse. Innovasjon Norge har utarbeidet egne nettsider om mangfold på engelsk og synliggjør kvinner og flerkulturelle når gründerselskaper med suksess løftes. Dette kan være en viktig kilde til motivasjon og inspirasjon for andre gründere med vekstpotensial.

Innovasjon Norge mener det er viktig å fortsette med priser som «Female Entrepreneur» nettopp for å synliggjøre gode rollemodeller. Innovasjon Norge vet at rollemodeller er svært viktig for mobilisering av kvinner til gründerskap, og kvinner påvirkes mest av andre kvinner, ifølge forskningsprogrammet Mer Entreprenørskap (MER 2012). Gründerprisen Female Entrepreneur retter seg mot kvinnelige teknologigründere. Kvinner er sterkt underrepresentert innen teknologi. Innovasjon Norge ser det som viktig å inspirere og mobilisere flere kvinner innen teknologi.

Administrasjon og gjennomføringskostnader

Se omtale av gjennomføringskostnader under Øvrig rapportering

3.10.5.1.19 Gründersenteret (gründerveiledning)

Gründersenteret ble etablert i 2015 for å bidra til en god, tydelig, rask og effektiv reise for gründere i tidligfase.

Gründersenteret har følgende roller:

- 1) Gründertelefonen og e-søknadssupport
- 2) Behandling av Markedsavklaringstilskudd nasjonalt (både landsdekkende og regionale)
- 3) Være en kunnskapsbank om entreprenørskapstrender og gründeres utfordringer og behov

Leveransene i 2017 (første hele driftsår) summerer seg til ca. 5000 henvendelser på Gründertelefonen, 2700 henvendelser på esøknadssupport og ca. 1100 søknader om markedsavklaringstilskudd. Halvering av rapporterte henvendelser til Gründertelefonen i 2017 i forhold til i 2016 har to hovedforklaringer:

- 1) 2016 var et år med ekstraordinært mange henvendelser fra gründere på grunn av nedgang i oljepris, høyere arbeidsledighet og stort fokus på mobilisering og muligheter for gründere.
- 2) Frem til 2017 la Innovasjon Norge Telenor-statistikk til grunn ved rapportering av antall henvendelser til Gründertelefonen. Denne statistikken var noe misvisende, blant annet siden kunder som kom til tilbakering, ble talt to ganger. I 2017 startet Innovasjon Norge dermed logging av kun reelt gjennomførte samtaler.

Gjennom en kontaktflate på nesten 9000 kunder i året fordelt på ni personer i teamet, opparbeider Gründersenteret seg en betydelig kunnskap om gründernes utfordringer, behov og kritiske suksessfaktorer for at de skal lykkes. I tillegg gir det god oversikt over trender i markedet, nye forretningsmodeller og teknologi, noe som også gir gode forutsetninger for å vurdere nyhetsverdi og potensiale i omsøkte prosjekter.

Gründersenteret har også hatt fokus på forenkling av interne arbeidsprosesser for å sikre god, rask og rettferdig saksbehandling av markedsavklaringstilskudd. Det har blant annet resultert i en saksbehandlingstid på markedsavklaringstilskudd i 2017 på ca 6 dager og redusert intern gjennomføringskostnad på disse tilskuddene. Kundetilfredsheten er på omtrent samme nivå som før omleggingen.

Innovasjon Norge mener at etablering av Gründersenteret som spesialisert enhet for tidligfase entreprenørskap har vært vellykket utfra de målsettingene man hadde ved etablering. I tillegg til redusert responstid og mer rettferdig og forutsigbar saksbehandling, bidrar Gründersenteret til at distriktskontorene får frigjort tid til mobilisering og aktiv jobbing ute i gründermiljøene. Gründersenteret og distriktskontorene avlaster hverandre etter behov, noe som totalt sett gir god ressursutnyttelse for Innovasjon Norge.

I 2018 vil Gründersenteret ha fokus på å ta rollen som kunnskapsbank i forhold til tidligfase entreprenørskap både internt og eksternt, der de i større grad kapitaliserer på kunnskapen de får

gjennom kontakt med nesten 9000 kunder i året. Bedre dialog med distriktskontorene vil være et viktig fokusområde.

Administrasjon og gjennomføringskostnader

Se omtale av gjennomføringskostnader under Øvrig rapportering

3.10.5.1.20 Global Entrepreneurship

Oppsummering 2017

I 2017 er det implementert en rekke endringer og justeringer, blant annet basert på evalueringsarbeidet som ble gjennomført i 2016. Business Bootcamp, som til og med 2016 ble levert til selskaper over hele Norge, er i 2017 blitt revidert. Videre ble det kjørt en pilot på ny utgave i løpet av året. Programmet er nå sendt ut på nytt anbud. Tjenesten som helhet virker nå å ha oppnådd økt synlighet i målgruppen. Dette har resultert i økt interesse og flere søknader.

Om oppdraget og mål 2017

Skalering og vekst i internasjonale markeder er utfordrende for mange oppstartselskaper. Internasjonalisering krever økt kunnskap, ferdigheter, nettverk, kulturforståelse og kapital. Programmene i Global Entrepreneurship-tjenesten legger til rette for at gründerne, med lavere risiko, skal få validert sine internasjonale forretningskonsepter. Videre legges det til rette for å heve gründernes kommersielle ferdigheter til et nivå hvor de er konkurransedyktige på en global markedsarena. Dette skjer gjennom intense øvelser, workshops og tett en-til-en oppfølging av internasjonalt anerkjente mentorer. Programmenes innretning gjør også at gründerne får muligheter til å bygge solide nettverksrelasjoner i relevante markeder, og de får gode muligheter til å tilegne seg sentrale aspekter ved en global forretningskultur.

Programmene organiseres og ledes av Innovasjon Norges ansatte i de lokale markedene hvor de arrangeres. Global Entrepreneurship består i dag av følgende programmer:

- Business Bootcamp (ikke avholdt i 2017)
- Tech Incubator (TINC) i Silicon Valley
- Global Entrepreneurship Training (GET) ved Babson College i Boston
- Entrepreneurial Marketing i NYC
- Tech City Executive Accelerator (TEA) i London
- nHack i Shanghai (Pilot – samarbeidsprosjekt)

Totalt trente 74 *deltakere* fra 44 selskaper på internasjonal forretningsutvikling i de overnevnte programmene i 2017.

Målsetningene for 2017 var følgende:

- Etablere aktivitet i Asia.
- Utvikle en ny, og forbedret, modell for Business Bootcamp.
- Opprette tettere dialog med norske inkubator-/akseleratormiljøene.
- Generelt økt synlighet for å oppnå økt rekruttering.
- Spisse og forenklet kommunikasjonen både eksternt og internt.

Hovedaktiviteter 2017

Tjenesten har i 2017 hatt følgende aktiviteter i Norge, USA, Asia og Europa:

Business Bootcamp (pilot), Trondheim

Business Bootcamp er et seks dagers program, i Norge, (3x2 dager), for unge oppstartsbedrifter med internasjonale ambisjoner. Programmet er en arena for å lære om og mobilisere til internasjonal satsing. Selskapene eksponeres for intensive arbeidsøkter for å lære, og trene på, anvendelse av moderne verktøy og strategier for entreprenørskap. I 2017 ble dette programmet revidert og én pilot ble gjennomført i Trondheim. Her var det 9 deltakere, gjennom 9 bedrifter. For å finne ny leverandør av programmet ble det sendt ut på anbud mot slutten av året.

Tech Incubator (TINC) Silicon Valley

TINC er et fire ukers kompetanseprogram for unge teknologiselskaper som har behov for å få testet og validert sine produkter og tjenester, etablere nettverk og finne mulige samarbeidspartnere. På TINC i Silicon Valley deltar i tillegg Svenske og Islandske oppstartsselskaper som et ledd i et nordisk finansiert samarbeid. TINC i Silicon Valley ble gjennomført i to kull i 2017, med totalt 15 (norske) deltakere fra totalt 7 (norske) bedrifter.

Entrepreneurial Marketing New York

Entrepreneurial Marketing er et ti dagers kompetanseprogram i New York for selskaper som har validert sitt forretningskonsept og er klare for internasjonal vekst. Fokuset for programmet ligger på salg og markedsføring, og å øke gründernes kommersielle ferdigheter. Selskapene følges systematisk opp i åtte måneder, med fokus på deres vekstparametere og kommersielle måloppnåelse. I 2017 ble programmet gjennomført i to kull, med totalt 22 deltakere gjennom 13 bedrifter.

Global Entrepreneurship Training, Boston

GET (Global Entrepreneurship Training) er et fem dagers kompetanseprogram for ledere av selskaper i internasjonal vekst, der fokus ligger på å løfte deltakerne fra å være "gründer" til å bli "leder". Programmet leveres av Babson College i Bosten. Under oppholdet mottar deltakerne læring og trening i sentrale temaer, som er vesentlige for å lede en ung vekstbedrift i en internasjonal satsing. GET gjennomføres i ett kull årlig, og i 2017 deltok 13 deltakere fra 13 bedrifter.

Tech City Executive Accelerator, London

TEA er et seks dagers program (foredelt over tre samlinger i London) som retter seg mot modne tech-gründerbedrifter med globale vekstambisjoner. Programmet søker å trene deltakernes ferdigheter innen disipliner som internasjonal vekststrategi, PR og kommunikasjon, salg og forhandlingstaktikk, forretningsmodellering med mer. I 2017 ble det gjennomført ett kull med 9 deltakere gjennom 5 bedrifter.

nHack Shanghai (samarbeid)

For å legge bedre til rette for Norske oppstartsselskaper med Asia som potensielt marked har Innovasjon Norge inngått et samarbeid med et akseleratorprogram i Shanghai, nHack. Programmet er for unge selskaper som har behov for å få testet og validert sine produkter/tjenester, etablert nettverk og finne mulige samarbeidspartnere. I 2017 deltok seks personer gjennom seks selskaper.

Rapportering av resultater og effekter, inkludert Innovasjon Norges vurdering

Etter hvert program gjennomføres en evaluering. Gründerne sier selv at programmene får dem raskere ut i internasjonale markeder, samt at de får bekreftet og avkreftet sine hypoteser raskere.

Mange av våre kunder sier at disse programmene har vært avgjørende for dem i å ta kloke beslutninger om vekst i internasjonale markeder og har stor effekt på deres økonomiske vekst.

Mange av selskapene som har tatt del i våre programmer gjør seg bemerket i etterkant, både gjennom deres resultater, konkurranser, kåringer og i media. Eksempler på dette er Kahoot, Revio, TimeToRiot, Highsoft Solutions, eSmart Systems og FlowMotion.

Rekrutteringsarbeidet og mobiliseringen til programmene er justert noe. Økt synlighet gjennom gründermiljøer, media og høyere internt fokus ser ut til å ha gitt ønsket effekt.

Rapportering på avvik knyttet til planlagte aktiviteter eller mål for 2017

Nedgangen i antall deltakende selskaper for tjenesten i 2017 forklares i all hovedsak ved at Business Bootcamp ikke ble avholdt. Dette fordi programmet var under videreutvikling. Business Bootcamp vil i et normalt år ha opp mot 100 deltakere og cirka 80 deltakende selskaper. Drift av Business Bootcamp er nå ute på anbud, og vil gjenopptas i løpet av 2018.

Utfordringer, planer og mål for 2018

Rekruttering og mobiliseringsarbeidet for programmene har tidvis vært krevende. Det kan være en rekke grunner til dette, men en forklaring kan være at gründerne selv ikke er bevisste på hvilken kompetanse, nettverk og ferdigheter som kreves for å konkurrere globalt. Dette må fremheves i forbindelse med Innovasjon Norges mobilisering til internasjonale kompetanseprogrammer.

I 2017 var det en målsetning å finne en ny gjennomføringsmodell for Business Bootcamp, programmet som arrangeres i Norge. Det ble arrangert et pilotprogram, i samarbeid med NTNU Accell i Trondheim. Erfaringer fra denne piloten, læring fra tidligere varianter av programmet, samt innspill fra Oxford Researchs evalueringsrapport (2016) ble benyttet for å utarbeide et nytt anbud for programmet. I 2018 vil det i større grad legges vekt på hyppig interaksjon/mentoring mellom gründerne og private investormiljøer/engleinvestorer.

Tett oppfølging rundt selskapenes nøkkelindikatorer (KPI'er) er gjennom New York programmet har gitt interessante effekter. Over 8 måneder rapporterer de sine viktigste KPI'er og omsetning hver annen uke. Dette gjør at ledelsen i selskapene får fokus på resultatstyring, fremdrift og måling av prestasjoner. Videre kan dette gi Innovasjon Norge noen interessante data for å se resultater/effekter av kompetanseprogrammer. Dette vil utredes nærmere i løpet av 2018.

3.10.5.1.21 Immaterielle verdier (IPR)

Oppsummering 2017

IPR tilbudet vurderes å bidra til måloppnåelsen for de tre delmålene. Dette begrunnes med at IPR tjenesten i kundeeffektundersøkelsene scorer høyt på indikatorer knyttet til følgende områder; andelen prosjekter som i stor grad bedrer konkurransevnen, lønnsomheten, overlevelse, omsetning og eksport.

I 2017 igangsatte IPR teamet i overkant av 580 nye IPR rådgivningsprosjekter. Dette er på samme nivå med 2016, men en økning på ca. 15 prosent fra 2015.

Innovasjon Norge opplever at informasjons- og verktøysider for IPR bidrar til at vi får flere og mer bevisste kunder. Statistikken for www.innovasjon norge.no/ipr viser at sidene er blant de mest besøkte kompetansesidene til Innovasjon Norge.

For www.iprhjelp.no, samarbeidsprosjektet med Patentstyret, har det vært en økning på over 25 prosent i antall brukere fra 2016. Totalt antall sidevisninger for perioden 2017 ble 28 363, en liten økning fra 2016, antall brukere var 9857 en økning fra 7 678 i 2016. Mest brukt her er sidene med «Finn en rådgiver» og «Rådgiverdatabasen». Videre brukes mye, kalkulator for å beregne kostnadene med patent, varemerke og design, Selvttest for oversikt over egen IPR, samt «Hva finnes fra før?» med mulighet for søk i varemerke-, design- og patentdatabaser.

For å øke bevissthet rundt forretningsmessig anvendelse av IPR har vi i 2017 holdt foredrag- og kurs rettet mot gründere, SMB bedrifter og bedriftsnettverk. Eksempler på arrangement i samarbeid med andre avdelinger i Innovasjon Norge er; «Fra ide til marked», Emax, Angel Challenge, GET, TINC Business Bootcamp. Eksempler på eksterne arrangement;

- IPR-workshop i samarbeid med Patentstyret og Abelia under Oslo Innovation Week
- Lansering av samlet IPR-tilbud til klyngene (GCE, NCE og Arena) lansert under klyngeledermøtet i samarbeid med Patentstyret
- Deltakelse i standardiseringsarbeid (ISO 279- Innovation Management)

Innovasjon Norge inviterte den private patentkontorbransjen og Patentstyret til et møte hvor hensikten var å informere om Innovasjon Norges IPR arbeid, diskutere utfordringer for norsk næringsliv og drøfte mulige områder patentkontorene og Innovasjon Norge kan samarbeide om. Initiativet ble veldig godt mottatt av patentkontorene og har ført til en tettere dialog med IPR-bransjen.

Vi har også holdt foredrag og kurs rettet mot andre aktører i virkemiddelapparatet, blant annet ansatte ved inkubatorer, veiledere i førstelinjetjenesten og ansatte i Patentstyret.

Om oppdraget og mål 2017

I oppdragsbrevet for 2016 fikk vi følgende oppdrag; *Innovasjon Norge skal bidra til økt kunnskap og bevissthet om beskyttelse og kommersiell utnyttelse av immaterielle verdier blant gründere og små og mellomstore bedrifter. Innovasjon Norge skal bidra til å gjøre bedriftene i stand til å ta bedre beslutninger knyttet til immaterielle verdier i sine innovasjonsprosesser.*

Innovasjon Norges IPR-rådgivning tar utgangspunkt i et udekket behov i markedet, hvor rollen er å øke bevisstheten om hvordan bedrifter kan utnytte IPR strategisk i sin forretningsutvikling for å sikre bedriftens konkurransefortrinn og øke bedriftens verdi.

Teamet har kompetanse innenfor beskyttelse og forretningsmessig utnyttelse av IPR, og tilbyr objektiv veiledning om hvordan de kan beskytte og forvalte immaterielle verdier. Hensikten med tjenesten er å hjelpe kundene å kartlegge sin IPR-status og ta bedre beslutninger om beskyttelse og forretningsmessig utnyttelse av deres immaterielle verdier. Dette er spesielt viktig ved internasjonalisering og eksport.

Aktiviteter 2017

Tjenesten har i 2017 blitt levert på følgende måter:

- «1:1» rådgivning til gründere og SMB bedrifter og næringsmiljøer.
- Gjennom Innovasjon Norges ulike kompetanseprogrammer har IPR problemstillinger en naturlig plass. Både interne og eksterne ressurser benyttes for å øke bevissthet og kunnskap hos bedriftene.
- Gjennom websider www.innovasjon Norge.no/ipr som gir en god oversikt og veiledning i hvordan gründere kan gå frem.
- Gjennom www.iprhjelp.no, hvor bedrifter finner verktøy og sjekklister samt kobling mot ulike tilbydere av IPR relaterte tjenester.
- Koble kunder mot spesialiserte tjenesteleverandører etter at deres IPR behov er avdekket og konkretisert.
- Gjennom gründertelefonen og deltagelse på «Fra idé til marked» seminarer.
- IPR teamet jobber i tett samarbeid med Innovasjon Norges distriktskontorer, som avdekker kundenes behov for IPR-tjenesten.

Mange av bedriftene det jobbes med har internasjonale ambisjoner. Tjenesten scorer høyt i kundeeffektmålinger på andel prosjekter som i stor grad bidrar til eksport. Innovasjon Norge bidrar med å avklare forskjellige former for risiko i forbindelse med å operere internasjonalt, blant annet bevissthet om «Freedom to operate» (handlingsrom i aktuelt land).

Resultater og effekter

Målsetningen for leveranse av IPR tjenesten ble lagt på nivå med 2016. Det ble satt i gang omkring 580 nye rådgivningsprosjekter. Vi mottok også ca. 1000 henvendelser fra gründere og bedrifter som hadde spørsmål knyttet til beskyttelse, håndhevelse og utnyttelse av sine immaterielle verdier som kunne besvares i løpet av en telefonsamtale/epost. I tillegg til disse henvendelsene besvarer også gründercenteret i Førde et stort antall henvendelser hvor beskyttelse av immaterielle verdier er et tema.

IPR teamet bistår også distriktskontorene og kredittdivisjonen med vurdering av IPR status i finansieringssaker. Dette gjelder særlig saker hvor immaterielle verdiene er kritisk for suksess og i lånesaker hvor det skal tas pant i immaterielle rettigheter.

IPR rådgivningstjenesten måles gjennom kundeeffekt og kundetilfredshetsmålinger.

Tabell 3-67: Disse viste følgende tall for siste målinger høsten 2017.

Kundeeffektmåling - IPR rådgivning 2017		IPR
Konkurranssevne	Andel prosjekter som i stor grad bedrer konkurransevnen	82%
Lønnsomheten	Andelen prosjekter som i stor grad bidrar til økt lønnsomhet	77%
Eksport	Andel prosjekter som i stor grad bidrar til økt eksport	66%
Kompetanse	Andel av prosjekter med kompetansebidrag	93%

Kundetilfredshetsmåling 2017 - IPR rådgivning

IPR

Verdi	Andel som opplever stor verdi av leveransen	92%
Tilfredshet	Generell tilfredshet med leveransen	86%
Gjensalg	Ønsker å benytte tjenesten igjen	99%

Kundeeffektundersøkelsene til Innovasjon Norge måler også hvordan Innovasjon Norges kunder bruker IPR systemet for å beskytte sine konkurransefortrinn. For finansieringstjenester med flest innovasjonsprosjekter på internasjonalt nivå er tallene for 2017:

Tabell 3-68: Andelen som har svart ja på spørsmål i KEU før – «Har eller tror du at virksomhetene din vil komme til å bruke noen av følgende metoder for å beskytte det nye som utvikles i prosjektet?». 2017.

Tjeneste	Patent	Vare- merke	Design	Fortrolig- hetsavtale	Hemmelig- hold	Opphavs- rett	Kompleks utforming	Annet
Etil (NFD)	50 %	74 %	53 %	84 %	65 %	69 %	66%	30 %
IFU/OFU	46%	52 %	36 %	83 %	65 %	66 %	63 %	10 %
Miljøtek	54%	39%	23%	76%	60%	33%	56%	22%
Risikolån	43%	55%	30%	82%	53%	53%	57%	3%

Tilskudd og lån

Innovasjon Norge har også i 2017 gitt tilskudd til ulike IPR-formål som for eksempel innlevering av nasjonale og internasjonale søknader om beskyttelse av immaterielle verdier gjennom ulike tilskuddsordninger (etablerertilskudd, innovasjonskontrakter, m. fl.) Det totale antallet prosjekter som direkte støttet ulike IPR relaterte kostnader i fjor var ca. 140 prosjekter. I tillegg kommer ca. 400 saker hvor kostnader til patenter kan inngå.

I tillegg til dette har Innovasjon Norge i 2017 bevilget støtte til prosjekter i form av mikrofinansiering inntil 25 000 kroner pr kunde, til innkjøp av IPR leveranser fra kommersielle leverandører som Patentstyret og private spesialister. Dette tilbudet er rettet mot førstegangsbbrukere av IPR systemet. Det ble i 2017 øremerket kr 1 mill. kroner til dette formålet. Vi opplever at dette tilbudet svarer på en imperfeksjon i markedet og kommer til å videreføre dette tilbudet i 2018.

Innovasjon Norge er den sentrale aktøren å kontakte for bedrifter som jobber med innovasjonsprosjekter i Norge. Undersøkelser viser at det er naturlig for norsk næringsliv, inkludert gründere og SMB å henvende seg til Innovasjon Norge også vedrørende spørsmål om rettigheter og beskyttelse av sine nye innovative produkter.⁶⁵

Administrasjon- og gjennomføringskostnader

Se omtale av gjennomføringskostnader under Øvrig rapportering.

Utfordringer, planer og mål for 2018

⁶⁵ Undersøkelser utført av Oxford research 2014 og Perduco 2012

For 2018 vil fokus være på følgende områder:

- Jobbe for en tydeligere rolledeling og samarbeid med private og offentlige aktører for å løse IPR relaterte utfordringer i norsk næringsliv.
- Tydeliggjøre Innovasjon Norges IPR rådgivningstjeneste og kundebehov sett i forhold til de ulike fasene i et innovasjonsprosjekt.
- I samarbeid med Innovasjon Norges kontorer i Norge og utlandet prioritere bransjer og bedrifter som har et utstrakt behov for IPR rådgivning
- Videreutvikle det digitale tilbud til norsk næringsliv sammen med relevante samarbeidspartnere i offentlig og privat bransje.
- Styrke næringslivets forståelse og viktigheten av IPR i enda større grad og spesielt viktigheten når bedrifter skal ut i internasjonale markeder.

3.10.5.2 Reiseliv - Visit Norway

Innovasjon Norges arbeid med reiseliv heter Visit Norway. Arbeidet skal bidra til økt lønnsomhet i næringen og utvikling av produkttilbudet i næringen gjennom rådgivning, bedriftsnettverk og kursvirksomhet. Midlene som stilles til disposisjon for Innovasjon Norges reiselivsarbeid skal videre benyttes til å styrke markedsmulighetene for norske reiselivsaktører gjennom langsiktig merkevarebygging, profilering, operative markedstiltak og tilrettelegging for salg. Som en del av arbeidet, skal Innovasjon Norge profilere Norge som reisemål, legge til rette for kompetansebygging i reiselivsnæringen, stimulere til samarbeid mellom reiselivsaktører, kvalitetsheving av produktene og bidra til utvikling av markedstilpassede reiselivs- og destinasjonsopplevelser. Innovasjon Norge skal også bidra med kunnskap og informasjon om markeder og internasjonale trender.

Midlene Innovasjon Norge ble tildelt for reiselivsarbeidet for 2017 ble fordelt slik:

Tabell 3-69: Fordeling av Innovasjon Norges reiselivsmidler gitt av Nærings- og fiskeridepartementet og post 74.

Reiseliv	2017
Innovasjon i reiselivsnæringen	12,0
Profilering av Norge som reisemål	216,5
Reiseliv sin andel av IKT-investeringer i 2017	3,0
SUM POST 74 (Reiseliv)	231,5

Turistene i Norge har et samlet forbruk på 170 milliarder kroner som fordeler seg over mange forskjellige produkter og tjenester, fra overnatting, transport, opplevelser, kultur til handel. Tall fra SSB viser at reiselivsnæringens andel av BNP i Fastlands-Norge var 4,2 prosent i 2016. Utenlandske turister brukte vel 50 milliarder kroner i Norge i 2016, ifølge foreløpige beregninger. Deres turistkonsum i Norge utgjorde 29,6 prosent av det totale turistkonsumet.

Det var 162.400 årsverk i reiselivsnæringen i Norge. Det betyr at reiselivsnæringens andel av sysselsettingen i Fastlands-Norge lå på 6,8 prosent. Det er store forskjeller mellom reiselivsnæringen i byene og distriktene. Reiselivsnæringen i byene er generelt mer produktiv og lønnsom enn i distrikts-Norge. Dette skyldes flere faktorer. For det første nyter overnattingsbransjen i byene godt av et langt større yrkes- og konferansemarked enn overnattingsbedrifter i rurale strøk. Yrkesmarkedet bidrar til at man kan ta høyere priser og ha høyere jevnere aktivitet gjennom hele året. For det andre nyter servering og opplevelse godt av store lokalmarkeder i byene. Restauranter, cafeer, konserter og museer selger først og fremst til lokalbefolkningen, og er langt fra like avhengig av tilreisende for å oppnå lønnsomhet. I distriktene lever reiselivsnæringen i større grad av turister og er derfor i større grad konkurranse enn reiselivsnæringen i byene. Dermed er distriktsreiselivet mer følsomt overfor valutakursendringer og lønnsvekst enn reiselivet i byene.

3.10.5.2.1 Ny handlingsplan for Visit Norway

Som følge av Meld. St. 19 (2016-2017) Opplev Norge – unikt og eventyrlig som ble vedtatt i Stortinget 30.05.2017 og Landbruks- og matdepartementet sin strategi for reiseliv basert på landbruket og reindriften sine ressurser «Opplevingar for ein kvar smak» så har Innovasjon Norge utarbeidet en ny handlingsplan for reiselivssatsingen som er drøftet med næringen og vedtatt av lederteamet i Innovasjon Norge.

Figur 3-64: Handlingsplan for reiselivssatsingen.

Handlingsplanen viser et tydelig skille for Visit Norway hvor man i større grad skal skape reiselyst til Norge, i Norge og stimulere til å oppleve Norge hele året. Visjonen er at Norge skal være et ledende reisemål for bærekraftige natur- og kulturbaserte opplevelser og med seks tydelig retningsvalg som illustrert ovenfor. Handlingsplanen betyr at Visit Norway har utvidet sitt mandat til å jobbe med alle næringer som skaper opplevelser herunder kultur, samt møte- og arrangementsmarkedet. Det betyr også at det skal jobbes med innholdet i opplevelsene og da spesielt de kreative næringene - for det er i kulturen at de gode historiene både skapes, formidles og kan deles.

Innovasjon Norge skal også bli et åpent innovasjonsmiljø ved å involvere reiselivsnæringen i utviklingen av oppdraget, samt dele data, verktøy og erfaringer innenfor de rammene som er mulig.

Bærekraft er sentralt i handlingsplanen og begrepet er i ferd med å endres fra et ensidig fokus på klimaeffekter til en beskrivelse av sunne samfunn, god økonomi og livskraftig natur. I reiselivsbransjen handler riktig vekst om å skape gode arbeidsplasser og sunne lokalsamfunn som også tar vare på natur og miljø. Det som er godt for lokalbefolkningen, det er godt for de besøkende. Visit Norway er basert på UNWTOs 10 bærekraftskriterier.

2017 var FNs internasjonale år for bærekraftig turisme og utvikling. Målet med året var å rette den internasjonale oppmerksomheten mot hvor viktig turisme er for verdier både kulturelt, politisk og økonomisk, samt å skape bevissthet rundt bærekraftig turisme hos alt fra reisende til beslutningstakere. Samtidig har «overturisme» fått overskrifter over hele verden, også i Norge, som følge av økte besøkstall på mange reisemål, betydelig ressurspress og negative opplevelser for innbyggere og besøkende.

Innovasjon Norge har jobber med bærekraftig utvikling og Norge har allerede flere gode eksempler på bærekraftige bedrifter, prosjekter og destinasjoner. Bærekraft i reiselivet er viktig fordi det er en

direkte sammenheng mellom det å balansere hensyn til miljø, samfunn og økonomi og attraktiviteten til kjerneproduktet.

3.10.5.2.2 Merket for bærekraftige reisemål

Merkeordningen for bærekraftige reisemål bygger på internasjonale standarder for hvordan et reisemål kan sikre bedre grep om egen retning og utvikling i et samspill mellom reiseliv, kommune og lokalsamfunn. Oppnådd merke er likevel kun en milepæl. For reisemålet er merket gyldig i tre år fra godkjenning, og for å opprettholde merket må reisemålet oppdatere sin besvarelse og levere tydelig forbedring langs 104 indikatorer.

Merkeordningen består av en standard og en arbeidsprosess, som sammen blir et verktøy som hjelper reisemålet i å planlegge, iverksette og måle arbeidet med bærekraftig reiselivsutvikling. Både næring, lokalsamfunn og kommunen involveres i en prosess som tar cirka to år. I 2017 var det totalt 11 reisemål som har gjennomført prosessen, hvor Femund Engerdal, Visit Lyngenfjorden og Lindesnesregionen var nye i løpet av året. Totalt var det 25 reisemål i ordningen, fordelt på de ulike fasene.

Gresstusten

«Gresstusten»/Reis Grønt symboliserer at produktet har en offisiell miljøsertifisering og navigerer brukerne til grønnere produkter. Symbolet hjelper turistene å finne miljøsertifiserte aktiviteter og overnattingssteder når de planlegger reisen i Norge. Hver gang du ser en gresstust på Visit Norways sider, vet du at aktøren bak tar et aktivt miljøansvar. Disse sertifiseringene faller inn under Reis Grønt:

- Norsk Økoturisme
- Svanen
- Miljøfyrtårn
- ISO 14001
- Green Key
- Blått Flagg

Hver for seg og samlet garanterer de for at de merkede opplevelsene følger strenge regler og retningslinjer for produksjon og håndtering av avfall, energiforbruk, transport, krav til underleverandører og bruk av kjemikalier. Tiltakene går utover det norske lov krever. I 2017 var det 720 reiselivsopplevelser merket med «Gresstusten».

Safety First

Som følge av sterk økning i besøkende til flere av de mest kjente naturattraksjonene i Norge har det vært en økning i redningsaksjoner og oppdrag for de frivillige redningsmannskapene. Mange av de som kommer til Norge for å oppleve naturen har lite kunnskap om hvordan man har en trygg tur i norske fjell. Det har derfor vært et behov for å styrke kommunikasjonen om hvordan ferdes trygt i norsk natur. Prosjektet Safety First er godt forankret i reiseliv, friluftsliv, redningsapparat og forvaltning. Gjennom korte filmer lærer turistene hvordan å kle seg, hva som bør være i sekken, viktigheten av å følge værmeldingen og at det er fint å bruke guide dersom man er usikker. Fem turer fikk sin egen film – Trolltunga, Preikestolen, Besseggen, Kjerag og Romsdalseggen. Filmene er på engelsk og teksten på 13 språk. Filmene følges av artikler og innhold på visitnorway.no Filmene er tilgjengelig gjennom youtube og vimeo og er gratis for alle å bruke på egne nettsider.

Resultatet av økt kommunikasjon rundt sikker ferdsel, sammen med tiltak som vertskap i fjellet og nødbuer, har ført til at antallet redningsaksjoner har gått ned på flere av destinasjonene. Innovasjon

Norge får rapporter om at flere av turistene virker bedre forberedt enn tidligere, med bedre utstyr og klær til bruk i fjellet. Filmene er vist over 500.000 ganger siden 1. juli 2017.

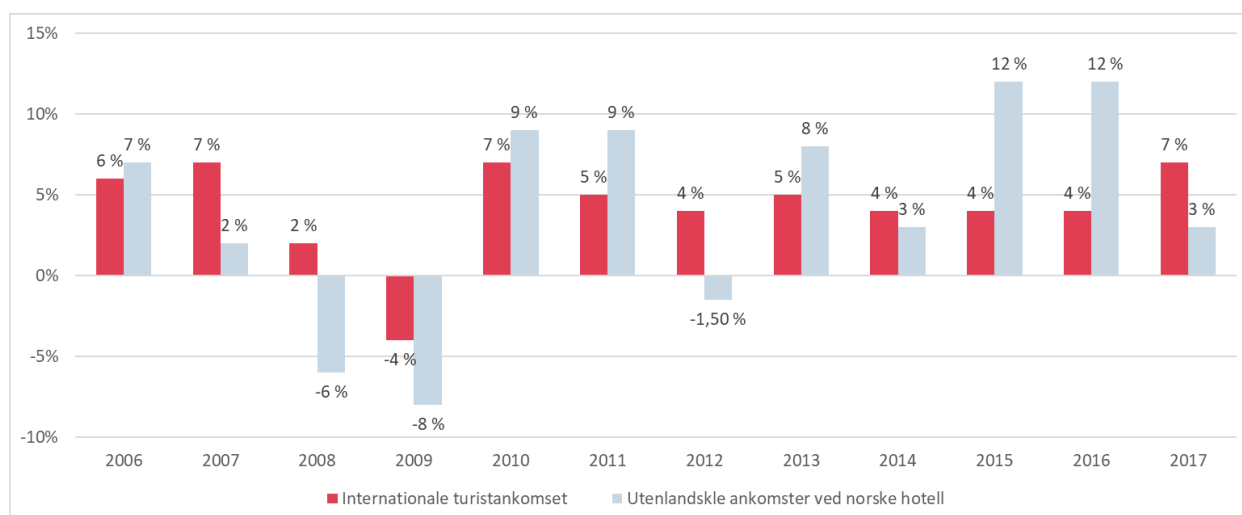
Resultater og effekter

Utvikling i verdensturismen

Tall fra World Tourism Organization (UNWTO) viser at 2017 blir det syvende år på rad, med stor vekst i internasjonal turisme. Antall internasjonale ankomster økte med syv prosent, som tilsvarer 83 milliarder flere reiser på tvers av landegrenser enn året før. Totalt var det 1,32 milliarder internasjonale turistankomster i verden.

Antall utenlandske ankomster ved norske hotell økte med tre prosent i 2017, mens gjennomsnittlig vekst i verden lå på syv prosent. Det betyr at Norge etter to år med en høyere innreise enn resten av verden, ikke holder tritt med utviklingen i 2017.

Figur 3-65: Andel utenlandske ankomster ved norske hotell og andel utenlandske ankomster på verdensbasis.

Kilde: UNWTO og SSB

World Tourism Organization (UNWTO) trekker frem tre forhold som har preget internasjonal turisme i 2017. Det er terrorfrykt, vekslingskurs og lave oljepriser.

Utvikling kommersielle gjestedøgn i Norge

Det var 33,3 millioner gjestedøgn ved kommersielle overnattingssteder⁶⁶ i 2017. Det er en økning på litt under en prosent, som representerer 170 000 flere gjestedøgn og er nye rekord i kommersielle gjestedøgn. Det er en overgang fra 2016, hvor økningen var på 1,5 millioner. Veksten de siste årene flater nå ut. Norske gjestedøgn er uendret (- 39 000), så veksten i 2017 skyldes flere utenlandske gjestedøgn.

At veksten flater ut, betyr at Norge som reisemål klarer å opprettholde den store tilveksten fra de siste årene. Ser man tilbake til 2005, som var før finanskrisen, var det i 2017 seks millioner flere kommersielle gjestedøgn i Norge. Det er en økning på 26 prosent. Fire millioner av dem skyldes flere norske gjestedøgn, mens to millioner er flere utenlandske gjestedøgn.

Kommersielle gjestedøgn har økt fra 29 millioner i 2013 til 33 millioner i 2017. Økningen på 14 prosent tilsvarer fire millioner flere gjestedøgn. Tall fra SSB viser at veksten ikke er fordelt utover året, fordi hele 2,7 millioner, eller 60 prosent av veksten har i perioden vært i månedene mai til august.

Det er takket en god sommersesong at reiselivsåret kom ut i pluss. Det var en nedgang stort sett gjennom hele året, bortsett fra sommersesongen, og en fin avslutning med vekst både i november og desember. Det betyr at presset på sommersesongen som allerede er godt besøkt ble større i 2017. Tall fra SSB viser at 65 prosent av veksten i 2017, kom i sommersesongen. Noe som betyr at 52,4 prosent av alle gjestedøgn, var i de fire sommermånedene.

Det var Fjord Norge og Nord-Norge som hadde størst tilvekst i 2017. De fleste landsdeler hadde en vekst i sommersesongen, mens Nord-Norge øker både i sommer- og vintersesongen. Vintersesongen 2017 var preget av snømangel og en sen påske, noe som førte til færre gjestedøgn.

Det som kjennetegner 2017 er en god utvikling fra mange av markedene hvor Innovasjon Norge har en reiselivssatsing. Grunnen til at antall utenlandske gjestedøgn ikke hadde mer enn en vekst på to prosent, er at store volummarkeder som Sverige, Danmark og Storbritannia sviktet. Det spesielle med 2017 er at antall russiske gjestedøgn økte for første gang siden 2014.

Kongresser

I 2017 ble det arrangert 498 internasjonale kongresser i Norge, en økning på 17 i forhold til 2016. Størst økning har Oslo med en økning på 61 til 261 kongresser i 2017.

Cruise

Cruise til Norge hadde i 2017 i overkant av 3 millioner dagsbesøkende passasjerer en vekst på ca. 11% sammenlignet med 2016. Passasjerene kommer i all hovedsak fra europeiske markeder med Tyskland og UK som de største. Det har over flere år blitt arbeidet i næringen med å spre trafikken ut over året. I 2017 var det cruise i alle årets måneder og med vekst i anløp i måneder som mai og oktober, mens man hadde en nedgang i sommermånedene juli og august. Det er fremdeles slik at majoriteten av anløp er i perioden til september. Antallet snuhavn anløp i Norge øker og Bergen som er Norges største havn er også størst i antall snuhavnoperasjoner med 30 anløp i 2017.

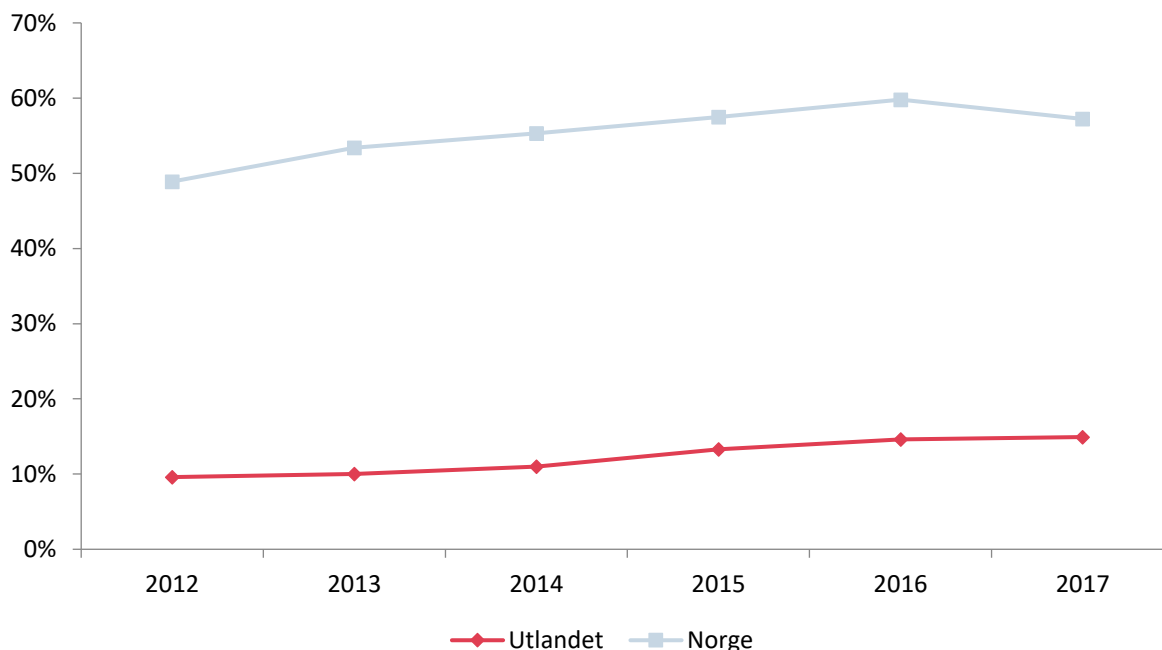
Direkte turistkonsum som tilfaller norske næring fra cruise er i 2017 beregnet til ca. 2.5 milliarder kroner. I tillegg til dette kommer statlige og kommunale avgifter, øvrige vederlag relatert til anløp og inntekter til leverandørindustri knyttet til cruisenæringen.

Utvikling i merkevaretrackeren: økt interesse for Norge som ferieland

⁶⁶ Hotell, camping, hyttegrend og vandrerhjem

I tillegg til økt antall kommersielle gjestedøgn i Norge så viser merkevaretrackeren en økt interesse for å besøke Norge. Merkevaretrackeren er en undersøkelse som Innovasjon Norge gjennomfører ukentlige i de fleste av hovedmarkedene hvor Norge som reisemål profileres. Resultater viser at interessen for å besøke Norge har utviklet seg positivt både fra Norge og utlandet de siste årene.

Figur 3-66: Utvikling i merkevaretracker 2012-2017.

I «utland» ligger personer i målgruppen fra Danmark, Sverige, Nederland, Tyskland, Storbritannia og Frankrike. Kilde: Trackerdata, Innovasjon Norge

Utviklingen fra 2016 til 2017 viser at interessen vokser i noe lavere tempo enn tidligere. Trackerundersøkelsen viser at den samlede interessen for å besøke Norge fra viktige utenlandsmarkeder økte med to prosent, mens den har gått ned med fire prosent blant nordmenn.

På litt lenger sikt så har interessen blant nordmenn for å feriere i eget land økt med 17 prosent fra 2012 til 2017. Tilsvarende tall fra målgruppen i utlandet er 55 prosent.

Vurdering

Flere gjestedøgn og en økt interesse for å besøke landet viser at norsk reiselivsnæring høster av langsiktig merkevarebygging, som har vært en langsiktig satsing og samarbeid mellom reiselivsnæringen og Innovasjon Norge.

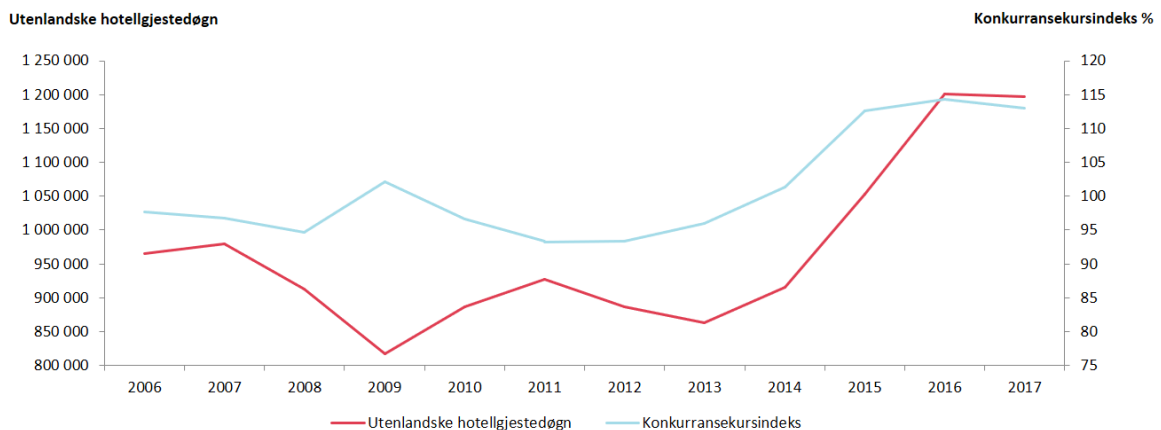
Nordmenn som ferierer i hjemlandet står for rundt 75 prosent av overnattingsdøgnene. I 2017 var antallet uendret, og er hovedgrunnen for den stabile utviklingen. Det er oppgang fra de fleste internasjonale markeder, og det er særlig gledelig at det viktige volummarkedet Tyskland fortsetter å vokse. Markant nedgang fra nærmarkedene Sverige, Danmark og Storbritannia preger dog bildet, særlig i vintersesongen. Dette skyldes i hovedsakelig lite snø og en sen påske.

Fra de oversjøiske markedene fortsetter pilene oppover. Siden 2005 har hele 50 prosent av veksten fra utlandet kommet fra Asia og USA. I 2017 så USA en oppgang på 32 prosent, og Kina 20 prosent.

I SSBs overnattingsstatistikk så er Innovasjon Norges vurdering at Norge langt på vei er et sesongbasert reisemål, hvor hoveddelen av veksten i 2017 kom i sommersesongen. I dag er amerikanske og kinesiske besøkende noen av de viktigste i sårbare skuldersesonger som vær og høst, og det er god grunn til å tro at potensialet er større. Ved å se på overnattingsdøgn ser man den største økningen fra USA kom i mars, september og oktober, måneder som tradisjonelt er vanskelig å selge mot et internasjonalt ferie- og fritidsmarked. Derfor er disse markedene viktige for å skape vekst hele året.

Innovasjon Norge mener årsakene til den positive utviklingen i 2017 består av flere faktorer. For det første har både euroen og amerikansk dollar ligget relativt høyt i forhold til mange lands valuta i 2017. Det gjelder også den norske kronen. Gjennom året har også den norske kronen ligget lavt mot dansk og svensk krone. Reiseliv er en eksportnæring, som nyter godt av lav kronekurs. Jo lavere kronekurs, jo sterkere blir Norges konkurranseevne. Ved å sammenstille konkurransekursindeksen med utviklingen av utenlandske gjestedøgn i sommermånedene juli, er det en korrelasjon. Det betyr at en svak norsk krone gir flere utenlandske gjestedøgn ved hotellene.

Figur 3-67: En svekker kronekurs betyr flere utenlandske gjestedøgn.

Data for juli er bruk for å få mest mulig ferietrafikk. Kilde: SSB og Norges Bank

Det er ulike metoder for å rapportere om markedstiltakene har hatt ønsket effekt. Det ene er hvordan aktivitetene utløser konverteringer slik som klikk inn på visitnorway.com eller ut til partnere.

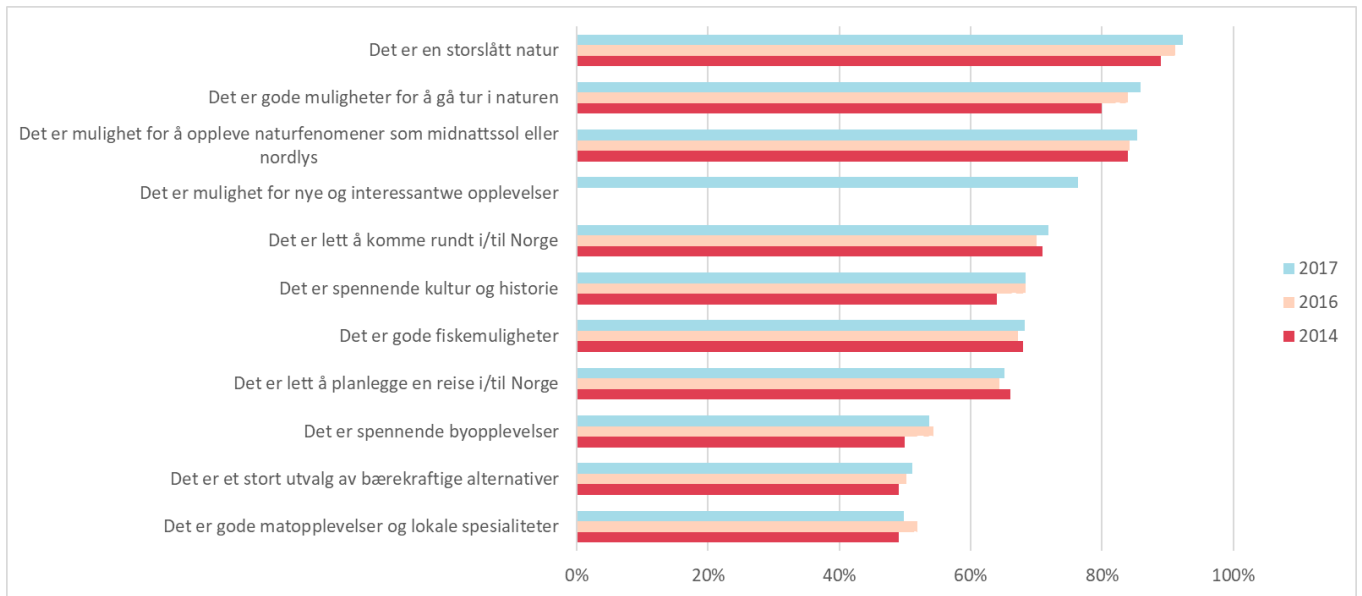
Den andre er utviklingen i merkevaren Norge på land sikt. Merkevarebygging tar tid, og det tar tid å endre en merkevare. Innovasjon Norge trackerundersøkelsen måler utviklingen i merkevaren Norge og interessen for å reise hit, og er derfor en viktig indikator.

Det viktigste Norge som reisemål tilbyr er opplevelser i vakker natur, og de sterkeste assosiasjoner folk flest har til Norge er natur, fjorder, fjell og nordlys. Naturlig nok, siden det er slikt Norge er blitt markedsført over tid. Dette er viktig i dag også, men trackerundersøkelsen viser at skal Norge greie å få flere til å besøke oss, må man vektlegge tilgang til lokale matopplevelser og spesialiteter, by- og kulturopplevelser. Derfor er det avgjørende for å lykkes at man opprettholder Norges sterke posisjon

som en naturdestinasjon som tilbyr aktive opplever, og som grafen under viser, at man også greier å bevege oppfatningen av Norge som reisemål på parameter som:

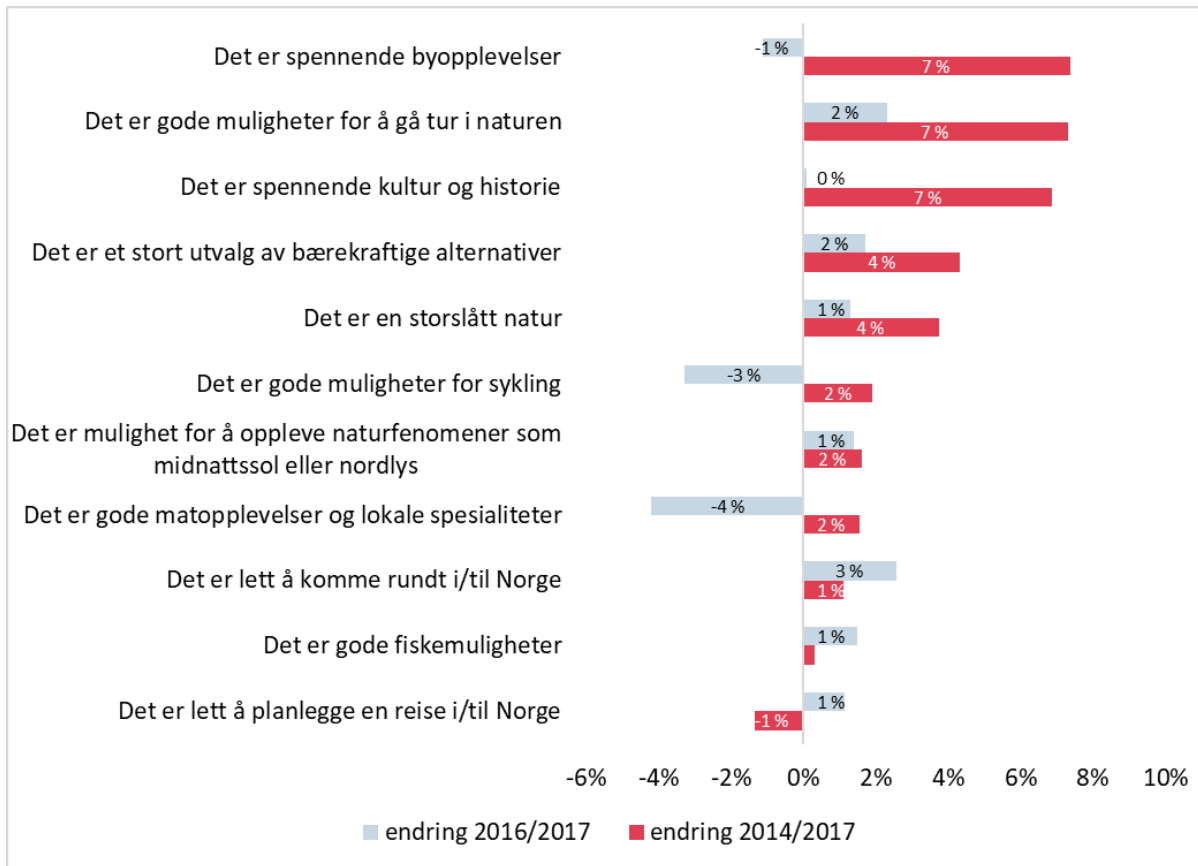
- «Det er spennende kultur og historie»
- «Det er spennende byopplevelser»
- «Det er gode matopplevelser og lokale spesialiteter»
- «Det er et stort utvalg av bærekraftige alternativer»

Figur 3-68: Merkevarertracker: hva kjennetegner en ferie i Norge.

Kilde: Trackerdata, Innovasjon Norge

Figur 3-69: Merkevarertracker: Endring over tid.

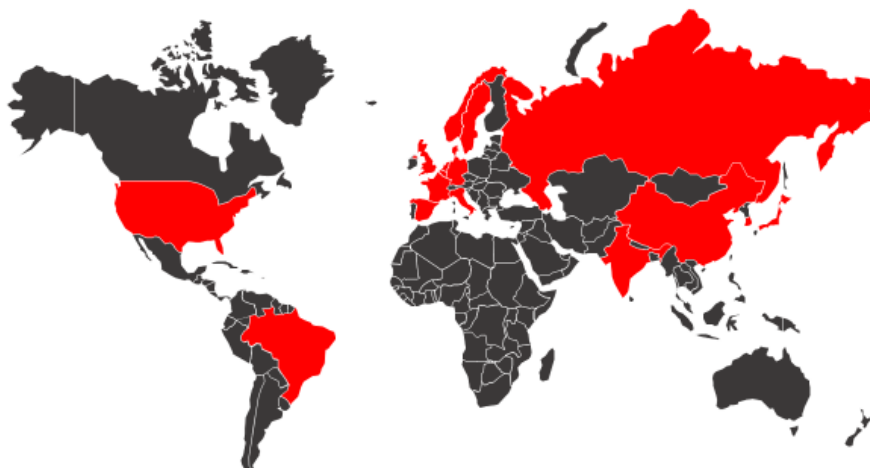

Kilde: Trackerdata, Innovasjon Norge

3.10.5.2.3 Profilering av Norge som reisemål

Profileringen av Norge som reisemål har vært konsentrert mot definerte segmenter og målgrupper i 15 internasjonale markeder som illustrert nedenfor. Segmentene og markedene er valgt ut i fra nåværende og fremtidig markedspotensial, samt interesse fra norsk reiselivsnæring. I tillegg er det gjennomført et eget profileringsoppdrag i Norge for Landbruks- og matdepartementet.

Figur 3-70: Prioriterte reiselivsmarkeder.

I tråd med oppdraget skal Innovasjon Norge koordinere all internasjonal profilmarkedsføring av Norge som reisemål og sikre god koordinering mot salgsapparatet i utlandet for å oppnå fullt utbytte av markedsføringsinnsatsen. Dette gjøres i hovedsak gjennom:

- Portalen visitnorway.com
- Sosiale medier
- Kampanjer
- Bransjebearbeidelse
- Presse og PR

Portalen Visit Norway

Visitnorway-nettstedene hadde i 2017 hele 18 prosent vekst i antall brukere, og ekstra hyggelig er det at dette resulterte i hele 65 % økning i antall klikk videre til reiselivsbransjen.

Visitnorway-nettstedene fikk 21,4 millioner besøk i 2017, noe som resulterte i 42,7 millioner sidevisninger. Det ble klikket 2,3 millioner ganger videre til reiselivsnæringen, 53.000 eposter ble sendt og 9.000 telefonsamtaler ble foretatt fra mobil via nettsidene.

Dette er en økning på 18 prosent i antall besøk (økter) og 25,5 prosent sidevisninger, og hele +65 % i antall klikk videre – en god økning. At økningen i klikk ut er langt høyere enn veksten i brukere er oppnådd gjennom nitidig lenking, samt flere og tydeligere call-to action knapper, samt at deler av den kjøpte trafikken nå er mer engasjert enn tidligere.

Det er også hyggelig å se at indikatorer som fluktfrekvens (antallt besøk som kommer til Visitnorway hvor leseren ser kun én side før de forlater nettstedet igjen har gått ned med 21 prosent på den internasjonale utgaven, selv om det blir flere og flere mobilbrukere også der.

Som vanlig er Norge på topp i forhold til brukere, fulgt av Tyskland. Gjelder alle besøk til Visitnorway-portalene samt norway-lights.com.

Tabell 3-70: Visitnorway fordelt på land. 2017.

	Antall brukere	Endring fra 2016
1. Norge	4 667 913	+ 27 %
2. Tyskland	3 106 246	+ 33 %
3. USA	1 770 430	+ 16 %
4. Storbritannia	1 647 609	+ 16 %
5. Sverige	1 448 305	+ 20 %
6. Spania	1 151 959	+ 20 %
7. Nederland	1 041 420	- 4 %
8. Italia	963 189	+ 36 %
9. Frankrike	828 840	+ 19 %
10. Danmark	655 734	- 13 %

Den travleste måneden var juli, med 2,3 millioner besøk (en økning med hele 500.000 fra 2016) - og nesten 5,4 millioner sidevisninger. I juli var hele 38 prosent av brukerne returnerende. Nesten 35 prosent av de 2,3 millioner besøkene befant seg i Norge. Mer innsikt om brukertallene på Visitnorway-nettstedene finnes her <https://www.visitnorway.no/innsikt/statistikk-for-visitnorway-2017/>

Sosiale medier

Det digitale medielandskapet er i hurtig endring, og Innovasjon Norges evne til å endre seg i takt med forbrukers brukervaner, er avgjørende for å levere på oppdraget de neste årene. Det er viktig for reiselivssatsingen å være en tydelig og troverdig formidler på alle plattformer. 2017 markerte et viktig skille for Innovasjon Norges tilstedeværelse på og bruk av sosiale medier.

Tabell 3-71: Nøkketall Sosiale medier.

	Antall	Endring fra 2016
Facebookfølgere	995.548	+10 %
Facebook Impressions ⁴	493.151.602	+ 3,9 %
Henvisning fra Facebook til Visitnorway	1.790.919	+ 41,7 %
Instragramfølgere	226.000	+ 49%
Instagramlikes	1.180.272	
Youtubervisninger	23.701.651	+ 51,5 %
Twitterfølgere	122.499	
Pinterestfølgere	22.313	
Antall ganger emneknaggen #visitnorway ble brukt	713.774	

Kampanjer

Kampanjearbeidet skal posisjonere Norge mot dette segmentet og stimulere til reiselyst ved å vise kombinasjonen av storslagen natur, et rikt kultur- og mat tilbud i tillegg til mange og spennende aktivitetsmuligheter gjennom hele året.

For å vinne frem i konkurransen har Innovasjon Norge og norsk reiseliv satset på en bred markedsbearbeidelse med fokus på digitale kampanjer, tett og målrettet samarbeid med næringen både i Norge og internasjonalt bransjen og et målrettet presse- og PR-arbeid.

Kampanjearbeidet byr på svært mange og målrettede muligheter i både volum- og vekstmarkeder. Nedenfor vises en oversikt over hvilke kampanjer som er gjennomført i hvilke markeder i 2017.

Tabell 3-72: Gjennomført kampanjer 2017.

Måned:	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Norge												
Bygdeturismekampanjen				X	X	X	X	X	X	X	X	
Sverige												
Nordlyskampanje	X										X	X
Alpinkampanje	X	X	X								X	X
Vandrekampanje			X	X	X	X	X		X			
Syklekampanje			X	X	X	X	X		X			
Norgeskampanje*					X	X						
Danmark												
Nordlyskampanje	X										X	X
Alpinkampanje	X	X	X								X	X
Vandrekampanje		X	X	X	X	X			X	X		
Syklekampanje		X	X	X	X	X			X	X		
Norgeskampanje*				X	X	X	X	X	X			
Tyskland												
Nordlyskampanje											X	X
Alpinkampanje											X	X
Vandrekampanje		X	X	X	X	X					X	X
Syklekampanje					X							
Norgeskampanje*	X	X	X	X	X	X			X	X	X	X
Fiskekampanje		X	X	X	X	X			X	X	X	
Nederland												
Nordlyskampanje	X									X	X	X
Alpinkampanje	X	X	X							X	X	X
Vandrekampanje			X	X	X	X	X			X		
Syklekampanje			X	X	X	X				X		
Norgeskampanje*	X	X		X	X	X	X	X	X			
Fiskekampanje					X	X	X			X	X	
Storbritannia												
Nordlyskampanje	X										X	X
Alpinkampanje	X											X
Vandrekampanje	X	X	X	X	X	X						
Syklekampanje												
Norgeskampanje*	X	X	X	X	X	X	X	X	X			
Fiskekampanje												
Frankrike												
Nordlyskampanje	X	X										X
Vandrekampanje			X	X	X	X	X			X		
Norgeskampanje*				X	X	X	X					
Spain												
Nordlyskampanje	X											X
Norgeskampanje*					X	X						
Italia												
Nordlyskampanje	X	X										
Norgeskampanje*						X	X					
Annet												X
USA												
Nordlyskampanje	X									X		
Norgeskampanje*					X	X	X					
Kulturkampanje**												X
Annet			X	X			X	X	X	X	X	X
Russland												
Alpinkampanje	X	X	X								X	X
Norgeskampanje*				X	X							
Fiskekampanje		X	X	X	X	X	X	X			X	X
Kina												
Nordlyskampanje	X											
Annet		X	X									
Japan												
Off-Season		X	X									

Bransjebearbeidelse

Innovasjon Norge jobber målrettet med å være en samarbeidspartner for utenlandske reiselivsdistributører. Deltakerne i Innovasjon Norges bransjeaktiviteter får en unik mulighet til å

treffe og arbeide direkte med potensielle kjøpere i relevante land. Slik får næringen tilgang til internasjonal markeds kunnskap og et bredt kontaktnettverk i de prioriterte markedene.

I 2017 var det totalt 76 nye turoperatører som solgte Norge som reisemål for første gang. Totalt tilbyr nå 2091 turoperatører Norge som reisemål. Innovasjon Norge har truffet 6394 aktører, deriblant turoperatører, reisebyråer, reiseselgere og -agenter. I tillegg er det gjennomført 358 «business to business»-operative tiltak som webinarer, seminarer, messer, workshops, salgsmøter, visningsturer og norgesarrangementer. 118 turoperatører har valgt å inkludere flere eller nye norske reiselivsprodukter i sin portefølje.

Norwegian Travel Workshop 2017 (NTW) ble arrangert i Bergen fra 24.-27. april. Det ble avholdt over 8000 salgsmøter mellom 368 representanter fra utenlandske turoperatører fra 34 land og 331 norske tilbydere av reiselivsopplevelser om priser og betingelser foran neste års turistsesong. Evaluering viser svært høy deltagertilfredshet.

Samarbeid med Avinor

Det er viktig for potensielle besøkende fra utlandet å kunne reise enkelt og aller helst direkte til Norge. Konkurransesvnen til norsk reiseliv avhenger i stor grad av god tilgjengelighet for å kunne være et aktuelt reisemål hele året, både i form av flyruter fra markedene inn til de største lufthavnene og i form av et effektivt rutenettverk som gjør hele Norge lett tilgjengelig for tilreisende.

Innovasjon Norge jobber derfor strategisk og operativt sammen med Avinor om å utvikle langsiktige samarbeid med flyselskaper for å styrke markedsgrunnet for Norge – med et spesielt fokus på å skape etterspørsel i perioden oktober til april. Et godt eksempel på dette er den kraftige veksten i amerikanske besøkende til Norge, med særlig økning i vinterhalvåret. Dette er resultat av langsiktig bearbeiding av amerikanske målgrupper og forbedret tilgjengelighet fra markedet i form av Norwegian og SAS sine direkteruter.

Tilsvarende har trafikken fra Asia utviklet seg kraftig – også i vintersesongen – og her har Avinor og Innovasjon Norge jobbet målrettet over flere år for å skape økt etterspørsel og utnytte tilgjengeligheten via HUB-er i Midt-Østen, Europa og Norden.

Presse og PR

Gode artikler, online synlighet, radio- og TV programmer, gir norske reiselivsprodukter en god og verdifull synlighet i utenlandske medier. Redaksjonell omtale blir også ofte oppfattet som mer troverdig for forbruker enn tradisjonell markedsføring.

Gjennom et proaktivt PR arbeid oppnås det økt kunnskap om Norge som et attraktivt reisemål som tilbyr spennende opplevelser og aktiviteter i en vakker natur. Pressearbeidet består av:

- Presseturer
- Internasjonale pressemeldinger
- Nyhetsbrev til presse
- Generelt PR-arbeid i markedene

Presseansvarlig i markedene kjenner de lokale medielandskapene godt, og jobber målrettet for å skape gode relasjoner til journalister og influencers, inviterer til presseturer og driver generelt PR arbeide – alt for å skape en økt oppmerksomhet om Norge som reisemål.

Innovasjon Norge måler kun presseomtale der Innovasjon Norge har vært involvert i organisering av presseturen, eller på annen måte har vært involvert i utformingen av artikkelen eller TV/radioprogrammet.

Tabell 3-73: Presseresultater. 2017.

	Antall
Artikler om Norge som reisemål	16 225
Annonseverdi (MNOK)	1 400
Artikler som resultat av pressetur	4 695
Annonseverdi som resultat av pressetur (MNOK)	703
Journalister på pressetur	788
Bloggere på pressetur	104
Produserte nyhetsbrev	170
Produserte pressemeldinger	353
TV-programmer hvor Innovasjon Norge har vært involvert	59
Radio- hvor Innovasjon Norge har vært involvert	42

I 2017 var det totalt ca. 16 200 artikler om Norge i utenlandske medier til en annonseverdi tilsvarende 1,4 mrd. Kroner. Antall artikler har gått litt opp i forhold til 2016, mens det er en liten nedgang i annonseverdien. Nedgang i annonseverdi skyldes blant annet flere online artikler som har en lavere annonseverdi enn artikler i trykte medier. Antall journalister og bloggere på pressebesøk i Norge er stabilt i forhold til 2016.

Kompetanse og rådgiving

I 2017 gikk 532 bedrifter på Innovasjon Norges reiselivskurs, fordelt på 42 kurs. Tilfredsheten blant kursdeltakerne blir vurdert til å være svært god med en score på 6,2 på en skala fra 1 til 7, hvor 7 er best.

Tabell 3-74: Reiselivskurs. 2017.

	Antall kurs	Antall bedrifter	Tilfredshet
Bærekraft	4	43	5,7
Vertskap	14	104	6,3
Opplevelsesproduksjon	3	76	6,7
Pakking, salg og distribusjon	4	69	6,3
Bli god på nett grunnkurs	2	39	6,5
Bli god på nett videregående kurs	9	117	6,1
Lokalmat	1	13	6,2
Cruise	1	11	6,3
Hvordan jobbe på kurs/konferansemarkedet	4	60	5,8
Sum	42	532	6,2

Visitnorway.no/innsikt

I tråd med oppdraget skal Innovasjon Norge samle og sammenstille statistikk, videreutvikle markedsdata og andre dokumenter som er relevante for reiselivsnæringen, samt aktivt formidle kunnskap om markeder og internasjonale trender i reiselivsnæringen.

I september 2017 ble den nye nettportalen www.visitnorway.no/innsikt lansert. Formålet er å gjøre Innovasjon Norges reiselivskompetanse tilgjengelig i enda større grad enn tidligere. Det er også et mål å gi innsikt i annen tilgjengelig informasjon som kan være nyttig for reiselivsbransjen. På portalen finner reiselivsnæringen blant annet:

- **Trackerundersøkelse:** Undersøkelsen måler ukentlige interessen for å besøke Norge og oppfatninger av Norge som ferieland fra syv hovedmarkeder.
- **Turistundersøkelsen:** En landsdekkende og helårlig undersøkelse hvor norske og utenlandske ferie- og forretningsreisende intervjues. Hovedformålet er å si noe om turismens betydning for Norge og få kunnskap om de som besøker oss. Undersøkelsen ble ikke gjennomført i 2017, men året er gått med til en grundig metodegjennomgang. En ny og utvidet metode ble testet i Lillehammerområdet sommersesongen 2017, og det ble besluttet at fra 2018 vil Innovasjon Norge også intervju andre steder enn kun ved kommersielle overnattingssteder. Dette for å få en indikasjon på andel som overnatter hos venner og kjente, leier hytte og benytter privat utleiere som AirBNB og lignende.
- **SSBs overnattingsstatistikk:** Månedlig sammenstilling av data på fylker, landsdeler og markeder, samt kommenterer utviklingen.
- **Norges Turistbarometer:** En mindre undersøkelse er Norges Turistbarometer som gjennomfører to ganger i året. Den har til hensikt å si noe om trafikkutviklingen til Norge per sommer- og vintersesong. Den går ut til et ekspertpanelet sammensatt av representanter fra reiselivsnæringen i inn- og utland.
- **ForwardKeys:** Som et supplement til egne undersøkelser, kjøper Innovasjon Norge inn data fra en ekstern leverandør. ForwardKeys sammenstiller data fra de største bookingløsningene, for å få en oversikt over antall bestilte flybilletter til Norge og faktiske ankomster.
- **Oppdatert målgruppeinformasjon:** I 2017 gjennomførte Innovasjon Norge omfattende målgruppeundersøkelser i ti markeder. (Sverige, Danmark, Nederland, Tyskland, Storbritannia, Spania, Italia, Frankrike, USA og Kina). Slike undersøkelser er blitt gjort i noe mindre omfang enn tidligere, men verden endrer seg, så det var viktig å oppdaterte målgruppeinnsikten. Både for å se om det er nye målgrupper norsk reiseliv skal rette markedsinnsatsen mot, og om det må kommuniseres annerledes til eksisterende målgrupper. Resultatene gir god kunnskap om hvordan Norge som ferieland oppfattes, både styrker og svakheter, samt innsikt i hvor Norge befinner seg i konkurrentlandskapet.

Nettverk

Bedriftsnettverk tilbyr finansiering og faglig støtte til etablering av forpliktende strategiske markeds- og kommersielt rettede samarbeidsprosjekter med et langsiktig perspektiv. Formålet er å bidra til økt konkurransekraft, verdiskaping og lønnsomhet i bedriftene. Det var totalt 37 bedriftsnettverk innen reiseliv i 2017, fordelt på de ulike fasene forstudie, forprosjekt og hovedprosjekt. Disse er finansiert over flere departementers poster.

NCE Tourism Fjord Norway har som visjon at Fjord Norge-regionen skal bli et av verdens ledende reisemål innen aktive, naturbaserte opplevelser. Dette gjøres gjennom å kople sammen en verdensledende turistnæring ved fjordene, med hverandre, ledende eksperter, forskning og det offentlige virkemiddelapparatet. Totalt er 108 partnere som jobber for fire delmål:

- **Profesjonalitet:** NCET skal arbeide for en profesjonell samarbeids- og innovasjonsplattform innen konsept- og produktutvikling, pakketering og distribusjon, arbeidskraft og kompetanse, vertskap og kvalitet.
- **Miljøfokus:** NCET skal arbeide for bærekraft og minimal innvirkning på miljøet basert på de nasjonale anbefalingene og kriterier gitt av Global Sustainable Tourism Council (GSTC/UNWTO).

- Lønnsomhet: NCET skal arbeide for økt verdiskaping gjennom utvikling av markedstilpassede og bærekraftige innovasjoner med fokus på kommersialisering og internasjonalisering.
- Klyngeaktiviteter: NCET skal arbeide for balansert vekst i aktiviteter som gir verdiskapning gjennom samarbeid, arbeidskraft, kapital, kunnskap, innovasjon, distribusjon, markeder, og økt omsetning/lønnsomhet.

Finansiering

Reiselivsnæringen nyter godt av en rekke generelle finansieringstjenester fra flere departementer, i første rekke Nærings- og fiskeridepartementet, Kulturdepartementet og Landbruksdepartementet. De samlede beløpene for disse departementene overstiger bevilgninger fra Nærings- og fiskeridepartementet som er øremerket til reiselivsprofilering.

Innovasjon Norges finansieringstjenester til reiselivsnæringen styres av en finansieringspolicy og hovedprioriteringer for 2017 var:

- Prosjekter som bidrar til å etablere flere nye og (bedre) bærekraftige opplevelsesprodukter (etablerere og eksisterende bedrifter med vekstambisjoner). Sykkel og topptur på ski er prioriterte utviklingsaktiviteter.
- Nyskapende prosjekter i eksisterende og nye bedriftsnettverk/klynger, samt nye initiativ til forpliktende samarbeid for å utløse bærekraftige innovasjoner og helhetlige reisemål.
- Prosjekter som bidrar til vekst gjennom sesongforlengelse og helårs arbeidsplasser.
- Prosjekter som bidrar til vekst gjennom kvalitetsheving og profesjonalisering.
- Prosjekter som er med på å skape «Reason to go»-opplevelser, gjerne i skjæringspunktet mellom reiselivsnæringen og kreativ næring.
- Nyskapende prosjekter som bidrar til kvalitetsheving- og differensiering i norsk reiseliv.
- Kompetanseutviklingsprosjekter forankret i bedriftens strategier basert på Innovasjon Norges kompetansetilbud.
- Prosjekter som støtter opp under nasjonale satsinger som Nasjonale turistveier og Nasjonale turiststier skal prioriteres i forhold til samordning av offentlige satsinger, dersom prosjektet blir vurdert som innovativt og verdiskapende i henhold til Innovasjon Norges finansieringspolicy.
- Reisemålsutviklingsprosjekter med merkeordningen «Bærekraftig reisemål» skal prioriteres sammen med reisemålsutviklingsprosjekter der Innovasjon Norges nye håndbok for reisemålsutvikling brukes som prosessverktøy. Der det er reisemål med manglende organisering anbefales at en reisemålsutviklingsprosess gjennomføres i forkant av en merkeordningsprosess.

I 2017 ble det bevilget til sammen 344 millioner kroner til reiselivsnæringen, hvorav 12 millioner kroner ble finansiert over post NFD 2421.74 Reiseliv, profilering og kompetanse. Tabellen under viser fordeling av tilsagn i 2017.

Tabell 3-75: Oversikt over fordeling av tilsagn over post 74 knyttet til reiseliv. 2017.

	Forbruk MNOK	Antall tilsagn
Bedriftsnettverk	3,0	11
Kompetanse/kurs	2,3	17
Merket for bærekraftige reisemål	3,9	8
Annet (innovasjonspris mm.)	2,8	8

Administrasjon og gjennomføring

Innovasjon Norge har fordelt rammen i 2017 på 231 mill. kroner i tråd med tabellen nedenfor. Tabellen viser total kostnad og andelen offentlig finansiering til de ulike aktivitetene. Næringsinntekten er på 61,4 millioner kroner.

Tabell 3-76: Administrasjon og gjennomføringskostnader. 2017. Beløp i mill. kroner.

	Kostnader	Offentlig andel	Offentlig andel (%)
Strategisk forretningsutvikling	46,7	46,7	100,0
Forbrukermarkedsføring	78,7	54,5	69,2
Vinterkampanje (ski)	26,4	17,4	65,7
Norgeskatalog	0,7	0,2	26,6
Presse og PR	18,4	18,1	98,5
Norwegian Travel Workshop	11,1	4,5	40,3
Bransjebearbeidelse	27,1	20,6	76,1
Visitnorway.com	27,1	23,7	87,2
Temamarkedsføring	17,4	14,6	83,8
Meeting og arrangement	9,1	7,1	78,3
Utviklingsmarkeder og Asia	18,8	13,1	69,7
Bærekraft og utvikling	11,2	11,2	100,0
Totalt	292,7	231,3	79,0

3.10.6 Kap. 2421, post 76 Miljøteknologi (MILTEK) 2017

Miljøteknologiordningen er en tjeneste som gir risikoavlastning i form av tilskudd til bedrifter som skal utvikle og gjennomføre pilot- og demonstrasjonsprosjekt innen miljøteknologi. Med miljøteknologi menes teknologier, prosesser, løsninger og tjenester som er bedre for miljøet enn det som brukes i dag. Det dreier seg både om teknologier til begrenset av forurensning ved hjelp av rensing, mer miljøvennlige produkter og produksjonsprosesser, fornybar energi, mer effektiv ressurshåndtering og teknologiske systemer som reduserer miljøpåvirkningen. Hovedprinsippet er at finansiering tilbys de beste og mest støtteverdige pilot- og demonstrasjonsprosjektene, uavhengig av teknologiområder og bransjer.

Som del av Innovasjon Norges oppdrag på miljøteknologi skal «Innovasjon Norge ha et kompetansemiljø innen miljøteknologi, blant annet for å veilede søkere i det samlede tilbudet av virkemidler med relevans for utvikling og kommersialisering av miljøteknologi.» Innovasjon Norge har valgt å løse oppdraget gjennom:

- Konkrete aktiviteter for å styrke samordning i virkemiddelapparatet
- Bygge et kompetansemiljø på sentrale fagområder internt i Innovasjon Norge
- Tilby kompetansehevende tilbud til bedrifter i målgruppa

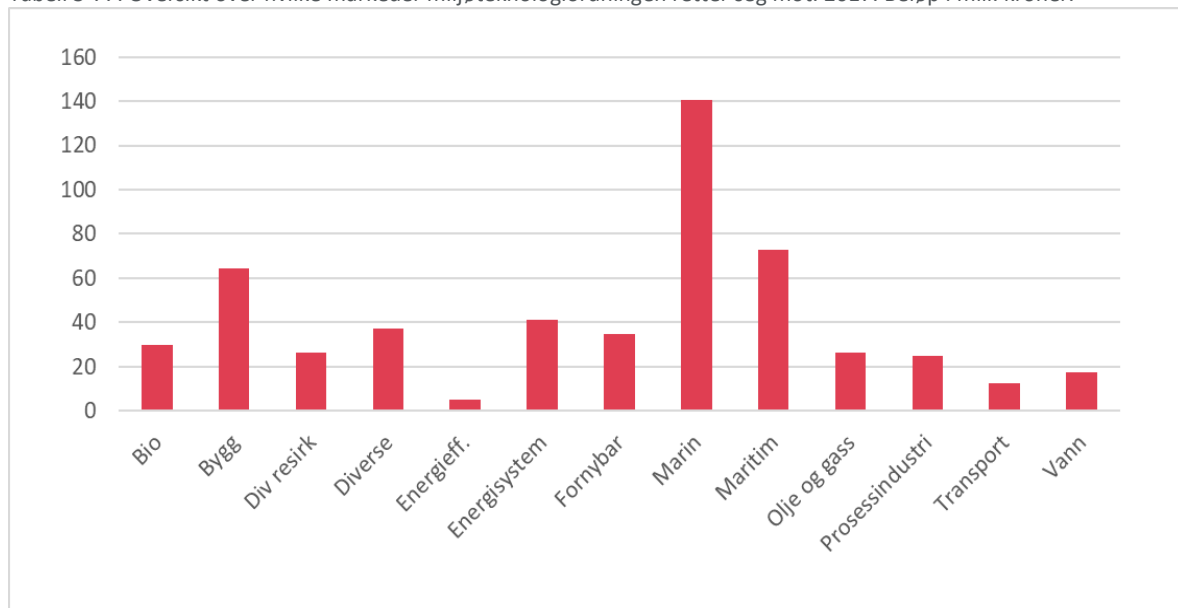
Samlet vurdering av måloppnåelse

I 2017 ble det innvilget 533,3 mill. kroner i tilskudd til bedrifter fra miljøteknologiordningen. I tillegg er 5 mill. av rammen allokert til «Digitalisering av Innovasjon Norge», et digitaliseringsprosjekt avtalt med departementene i 2016. Årets ramme (inkludert annulleringer fra tidligere år) var på 585,4 mill. kroner. Tilskuddene har utløst prosjekter i næringslivet til en samlet kostnader på 2,57 mrd. kroner,

hvilket innebærer at én krone finansiert av Innovasjon Norge utløser 4 kroner fra næringslivet.⁶⁷ Prosjektene skal gjennomføres i løpet av en to-tre-års periode.

Søknadsinngangen for 2017 var på 1,413 mill. kroner⁶⁸, og totalt 305 saker ble behandlet. Dette er en økning på 37 prosent fra 1,073 mill. kroner i 2016. Miljøteknologiordningen er bransje- og teknologinøytral og har derfor en spredning av prosjekttypen. For 2017 var den tematiske fordelingen av prosjekter som illustrert nedenfor.

Tabell 3-77: Oversikt over hvilke markeder miljøteknologiordningen retter seg mot. 2017. Beløp i mill. kroner.

Fortsatt utgjør marin sektor 26 prosent av porteføljen, men andelen er lavere enn i 2016 (33 prosent). Mange av miljøutfordringene i denne bransjen er ennå ikke løst – det være seg rømming, parasitter/sykdom, arealbruk, tilgang på bærekraftig fôr og avfall/ forurensing. I 2017 hadde vi tre store saker på det marine området – det var to prosjekter knyttet til testing av teknologier i landbaserte anlegg, og ett prosjekt knyttet til eksponerte merder.

I 2017 utgjør kategorien Bygg en del prosjekter, likeså Energisystem og Maritim. Merk at Transport-kategorien primært gjelder landbasertransport, og inkluderer ikke maritim transport.

Miljøteknologiordningen mottok også i 2017 30 millioner kroner som et ledd i regjeringens tiltakspakke mot ledighet. Gjennom ulike mobiliseringstiltak («skissekonkurranser» i enkelte fylker og tematiske etterlysninger etter prosjekter) har vi mottatt søknader fra bedrifter som tradisjonelt har sin kjerneaktivitet innen petroleumsbransjen. Vi stipulerer at 75 mill. kroner i 2017 har blitt tildelt prosjekter i denne kategorien.

I samarbeid mellom Forskningsrådet, Innovasjon Norge og Enova ble det for annen gang gjennomført en felles, tematisk utlysning under paraplyen «Pilot-E». Målet er å stimulere til et raskere

⁶⁷ Dette tallet er basert på samlede godkjente prosjektkostnader. Dette er en endring fra 2016, da vi rapporterte på samlet prosjektfinansiering. I 2017 holder vi partnernes bidra til prosjektet utenom, og forholder oss kun til kostnader som IN kan finansiere iht. statsstøtteregelverket. Tilsvarende tall for 2016 var 2,38 mrd. kroner.

⁶⁸ Dette er netto søknadsinngang i 2017, og inkluderer ikke overliggere fra 2016. 250 mill. kroner av søknadsomfanget ble ikke behandlet i 2017 og ligger over til 2018.

utviklingsløp for nye løsninger der man tydelig ser et kommende marked og der det er behov for sammensatt kompetanse og flere bidragsytere i prosjektene. I 2017 inneholdt utlysningen to tema: «Utslippsfri nyttetransport på land» og «Fremtidens digitaliserte energisystem».

Utløsningen mottok 25 søknader og resulterte i bevilgninger til 9 prosjekter fordelt på de to temaene. En felles arbeidsgruppe fra de tre organisasjonene vurderte alle søknadene. Innen Utslippsfri nyttetransport skal Asko Norge AS, Nasta AS, Norbetong AS og Siemens AS lede hvert sitt samarbeidsprosjekt. Sammen med sine partnere skal de utvikle el- eller hydrogenbaserte løsninger for tunge lastebiler, betongbiler og gravemaskiner. Samtidig skal fem prosjekter ledet av Kongsberg Digital AS, Trønderenergi AS, Powel AS, Ringeriks-kraft Nett AS og Tibber AS utvikle løsninger som vil brukes i fremtidens digitale energisystem. Tilsammen har prosjektene lovet 117 millioner kroner fra samarbeidspartnerne, der Innovasjon Norges andel er på 43 mill. kroner. Alle prosjektene ble behandlet og finansiert i 2017. I tillegg har flere prosjekter fra fjorårets utlysning, «Utslippsfri maritim transport», blitt behandlet ferdig og finansiert på 2017-rammen. Disse utgjør 5 saker og tilsammen 27,5 mill. kroner.

Mobilisering

Vi gjennomførte to tematiske «etterlysninger» etter prosjekter i 2017. Den første rettet seg mot klyngebedrifter. Heller enn å tildele midler til klyngebedrifter over innovasjonsrammen, gikk vi aktivt ut til klyngene med invitasjon om at bedrifter i samarbeid kunne søke forprosjektmidler innen tre tematiske områder: Sirkulærøkonomi, Digitalisering og Elektrisk mobilitet. Vi mottok tilsammen 22 søknader, og bevilget 8 forprosjekt over miljøteknologiordningen, samt 4 over Bioøkonomiprogrammet. Målet med disse forprosjektene er å stimulere til hovedprosjekt, bidra til avklaring av risikofaktorer og etablering av langsiktig samarbeid. Resultatet av disse forprosjektene vil vise seg i løpet av 2018.

Vår andre tematiske «etterlysning» skjedde på temaet «Plast på avveie» i samarbeid med Miljødirektoratet. Her var det mulig å søke både forprosjekt og hovedprosjekt, og vi mottok tilsammen 21 søknader. Av disse ble det bevilget 10 saker i 2017, og et par større saker er fortsatt under arbeid. De fleste søknadene var forprosjekt (7 saker under 500 000 kroner hver).

For å øke kunnskapen om Innovasjon Norges finansieringsmuligheter for bedrifter i omstilling, ble det i 2017 gjennomført en felles «markeds kampanje» for Innovasjonslån, Innovasjonskontrakter og Miljøteknologiordningen. Kampanjen varte i 14 dager, med annonsering i Teknisk ukeblad og personlig oppfølging av interesse som denne genererte. Det målbare resultatet av kampanjen var ikke som vi hadde håpet – med ca. 40 henvendelser, der de fleste var relativt lite relevante for Innovasjon Norge.

Også i 2017 gjennomførte flere fylker såkalte «skissekonkurranser» knyttet til forprosjektmidler. Målet var å få etablerte bedrifter til å vurdere omstilling til markeds muligheter innen miljøteknologi, gjennom å gi dem noe finansiering til å gjennomføre mulighetsstudier for nye forretningsområder. Resultatene av disse skissekonkurransene var gode, særlig fordi de ble kombinert med kompetansetilbud i form av to workshops. En evaluering av dette tilbudet ble gjort høsten 2017, og denne viser at kompetansetilbudet ble svært positivt mottatt.

Vi har likevel vurdert å avvikle denne arbeidsformen i 2018, hovedsakelig fordi det blir krevende å administrere dette tilbudet fra sentralt hold. Dersom vi skulle videreføre dette, var det ønskelig at tilbudet gjaldt hele landet og ikke bare utvalgte fylker. I praksis ønsker vi å bruke de beste erfaringene fra skissekonkurransen og overføre dette til nasjonale utlysninger om forprosjektmidler i stedet.

Videreutvikling

Vi finansierte 57 forprosjekt i 2017, for tilsammen 25,9 mill. kroner. Vi ser at forprosjekt, når det brukes bevisst, kan være et godt verktøy for mobilisering og omstilling. For 2018 ønsker vi å være enda mer målrettet i vår bruk av virkemiddelet. Det innebærer at vi i 2018 vil stramme inn muligheten for søke «forprosjekt-midler» utenom våre tematiske utlysninger. Vi holder døra på gløtt i tilfeller der saksbehandler ser behov for å delfinansiere et forprosjekt før et hovedprosjekt, i den hensikt å avklare viktige risikoer i prosjektplanene. Men muligheten for å åpent søke forprosjekt vil bli avviklet. Vi vil også øke fokuset på å koble kompetansetjenester og finansiering. Vi erfarer at bedrifter som mottar forprosjektmidler, har behov for å arbeide med sine innovasjonsprosesser og forretningsmodell før et hovedprosjekt. Vi vil derfor inkludere kompetansetjenester som del av finansieringstilbudet til de som mottar forprosjektmidler.

Vi har i 2016 og 2017 høstet erfaringer på hvordan vi best kan gjennomføre mobilisering av tjenesten overfor nye kundegrupper. Vår erfaring viser at tematiske «etterlysninger» (eller utlysninger) gir stor oppmerksomhet. Samtidig er ikke vårt apparat rigget for å håndtere denne arbeidsmetoden, så det medfører en del manuelle operasjoner og tilleggsarbeid. Erfaringene innebærer at vi for 2018 vil «strømlineforme» disse i større grad enn tidligere. Vi vil avgrense utlysninger til å gjelde forprosjekt (tilskudd under 500 000 kroner), forholde oss til to faste frister i året, vi vil samkjøre oss med andre virkemidler og ha enhetlige saksbehandlingsprosesser. Vi tror at dette vil føre til økt effektivitet og utbytte av mobiliseringsarbeidet, samt tydeligere overfor kunder med tanke på virkemiddelbruk: Hovedprosjekt har løpende saksbehandling. Forprosjekt har faste frister.

Parallelt vil vi fortsatt arbeide med regional mobilisering og en fellesutlysning med Enova og Forskningsrådet på Pilot-E. Innenfor bioøkonomiområdet benytter vi bioøkonomiordningen til å *mobilisere* prosjekter for miljøteknologiordningen.

Miljøteknologiordningen har en åpen inngang. Bedrifter i alle sektorer er relevante søkere, gitt at prosjektet har innovasjonshøyde og dokumenterbar miljøeffekt. Hva som kan defineres inn under «miljøteknologi» er et tilbakevendende tema. Definisjonen er vid, og det innebærer at miljøteknologiprojekter innen bioøkonomi (bedre ressursutnyttelse, redusert belastning på økosystemer, svar på havbruksnæringens store miljøutfordringer osv.) også regnes inn under ordningen. For prosjekter i alle bransjer vil det springende punkt være hvilken «miljøutfordring» prosjektet adresserer og hvor stor effekt prosjektet vil ha på å løse denne utfordringen når den rulles ut i markedet.

For å sikre at ordningen ikke blir unødvendig avgrenset eller utvannet, arbeider vi hele tiden med disse begrepene. I 2018 vil vi tydeligere kommunisere at både systemløsninger, produkter og komponenter er relevant for ordningen. For 2018 tenker vi at vi må fokusere på løsninger som fortsatt er relevante i et miljøperspektiv på mellomlang og lang sikt – dvs. i et 2030 og 2050-

perspektiv. Løsninger som er «overgangsløsninger» og ikke løse miljøutfordringene på mellomlang sikt, vil ikke prioriteres.

Kompetansemiljø for miljøteknologi

Vi har i flere år forsøkt å løse oppdraget knyttet til «kompetansemiljø på miljøteknologi» gjennom å tilby kunderettede tjenester gjennom våre operative enheter. Et tiltak her er Internasjonal Mentor. Vår hypotese var at våre utekontor, gjennom å arbeide med en miljøteknologi-bedrift i inntil 100 timer, ville tilegne seg god kompetanse på et fagområde som etterhvert kan komme flere bedrifter til gode. Vi har også i år innvilget en del Internasjonal Mentor-timer til bedrifter som kvalifiserer til dette. Tilsammen 7 bedrifter har mottatt tilbudet, men vi ser at det er begrenset etterspørsel etter dette, og behovet er fallende. Tilbudet vil derfor bli avviklet i 2018. I stedet vil vi tilby disse timene for at utekontorene skal kunne gjennomføre en-til-mange tjenester innenfor miljøteknologi – seminarer, konferanser, messer, hjemhenting av kunnskap, forberedelse til Global Growth mv.

Gjennom en-til-mange tjenester får våre ansatte ved utekontorene bygge opp relevant kompetanse samtidig som de leverer gode tjenester til våre kunder. I 2017 ble det gjennomført tilsammen 20 prosjekter ved utekontorene (en-til-mange) med finansiering fra kompetanseoppdraget. Fokus i alle arrangementene har vært å fremme grønne løsninger fra norske bedrifter, samtidig som våre utekontor stadig bygger kompetanse på ulike tematikk innen miljøteknologi og blir bedre på å fremme denne type løsninger internasjonalt. Blant annet har vi bidratt til gjennomføring av Brasil Business and Science Week (fokus på muligheter innen ren energi, bioøkonomi og havrommet), studietur knyttet til bruk av hydrogen i Japan, indisk delegasjon til Norge knyttet til vannkraftproduksjon, samt paviljong med bedrifter under London Offshore Wind Energy.

For 2018 blir de fleste en til mange aktiviteter ved utekontorene – også dem som gjelder grønne løsninger – gjenstand for en felles vurdering og utvelgelse. Det gjelder timer til Knowledge transfer, International Business Events og National Reputation Building, i tillegg til midler fra kompetanseoppdraget på miljøteknologi. Forslag til 1:mange-aktiviteter ved utekontorene blir beskrevet og meldt inn til en felles vurderingskomité, innen to faste frister (1. oktober 2017 og 1. mars 2018). Etter en grundig vurderingsprosess, blir de beste forslagene finansiert med timer og direkte prosjektkostnader fra den mest relevante kilden. Gjennom denne prosessen sikrer vi forutsigbarhet for internasjonale aktiviteter for kunder, og en god planleggingsprosess. Kompetanseoppdraget for miljøteknologi kommer til å bidra med 6 000 timer og 2 mill. kroner til internasjonale aktiviteter som fokuserer på miljøteknologi og grønne løsninger.

Samordning i virkemiddelapparatet

Grensegangen mellom Innovasjon Norge og Enova er blitt mindre tydelig for kundene i 2017. I 2017 introduserte Enova nye tilbud rettet mot «etablert industri». I praksis betyr det at FoU-prosjekter som handler om kjerneprosesser i prosessindustrien og som har tydelige energi- eller klimaeffekter, vil kunne finansieres av Enova. For 2018 vil Enova utvide dette til også å gjelde offentlige aktører eller leverandører av transporttjenester og eier av energiinfrastruktur. Dette er områder der Enova mener å ha registrert et hull i virkemiddelapparatet, og der det er behov for FoU-midler for å utløse ny teknologiutvikling.

Innovasjon Norge har en tett og god dialog med Enova. Samtidig ser vi at markedsbehovene og tilbudene innenfor miljøteknologiområdet er i stadig endring. Det fordrer at Innovasjon Norge evner å tilpasse miljøteknologiordningen til nye teknologiområder og markedsbehov.

Aktiviteter i 2017

Det har vært arbeidet målrettet og bredt med å spre informasjon om ordningen i næringslivet i hele landet. Ordningen inngår i Innovasjon Norges «verktøykasse» som presenteres for bedrifter med spennende prosjektplaner, som ett av flere FoU-virkemidler (Skattefunn, lån og tilskudd).

Tabell 3-78: Oversikt av årets ramme og forbruk for miljøteknologiordningen, 2017. Beløp i mill. kroner.

Aktiviteter	Årets ramme	Disponibel ramme	Forbruk	Antall tilsagn
Miljøteknologiordningen	482,2	585,4	538	213

Innvilget tilskudd utbetales som hovedregel etter at prosjektet er gjennomført. Eventuelt kan det avtales at Innovasjon Norge kan foreta delutbetaling etter hvert som arbeidet går framover. Annulleringer av prosjekter helt eller delvis er bakgrunnen for at vi enkelte år kan innvilget totale tilskuddsbeløp ut over årets bevilgning fra NFD. Annullering av tidligere års tilsagn og tilsagn gitt i 2017 utgjorde 13 prosent av bevilgningene i 2017. Tilsvarende andel i 2016 var 18 prosent. Det er mange årsaker til at prosjekter annulleres helt eller delvis, det kan skyldes manglende fullfinansiering, uforutsette utfordringer i prosjektet eller at prosjektet blir redusert i omfang.

I 2017 benyttet vi mer enn tildelt ramme for 2017. Det skyldes delvis at Pilot-E sakene fra 2016 ikke var ferdig behandlet før årsskiftet. Her var det avsatt 30 mill. kroner fra i fjor. Tilsvarende var en større sak (15 mill. kroner) ferdig behandlet og vedtatt av hovedstyret i 2016, men ble først formelt besluttet i 2017.

Arbeidet med samordning i virkemiddelapparatet har fungert godt også i 2017. Vi har gjennomført to heldagsmøter i Forum for Grønn vekst (mellomledere fra 8 virkemiddelaktører) der viktige felles tema har vært drøftet og felles prosjekter initieres. Det ble også gjennomført et felles saksbehandlerneseminar for ansatte i Enova, Forskningsrådet (EnergiX og BIA) og Innovasjon Norge i mai. Utlysningen for Pilot-E, samt en felles gjennomgang av skisser til BIA ble gjennomført i 2017. Målet er å bli mer sømløse overfor bedriftene, og styrke båndene mellom de ulike aktørene. Det er fortsatt utfordringer knyttet til administrativ gjennomføring av slike samarbeidsprosjekter, men vi erfarer underveis og prosessene blir gradvis mer smidige. Responsen på våre samordningsaktiviteter har blitt tatt vel imot av næringslivet.

I 2017 ble det gjennomført tilsammen minst 20 prosjekter ved utekontorene (en til mange) med finansiering fra kompetanseoppdraget, herunder også FRAM Energy Horizon som ble gjennomført våren 2017. Fokus i alle arrangementene har vært å fremme grønne løsninger fra norske bedrifter, samtidig som våre utekontor stadig bygger kompetanse på ulike tematikk innen miljøteknologi og blir bedre på å fremme denne type løsninger internasjonalt.

Også i 2017 har miljøteknologioppdraget vært tett knyttet til Innovasjon Norges generelle arbeid for å fremme bærekraftige forretningsmessige løsninger for norsk næringsliv. Miljøteknologioppdraget gjør at Innovasjon Norge kan overvåke markedsmessige muligheter framover, blant annet i lys av FNs

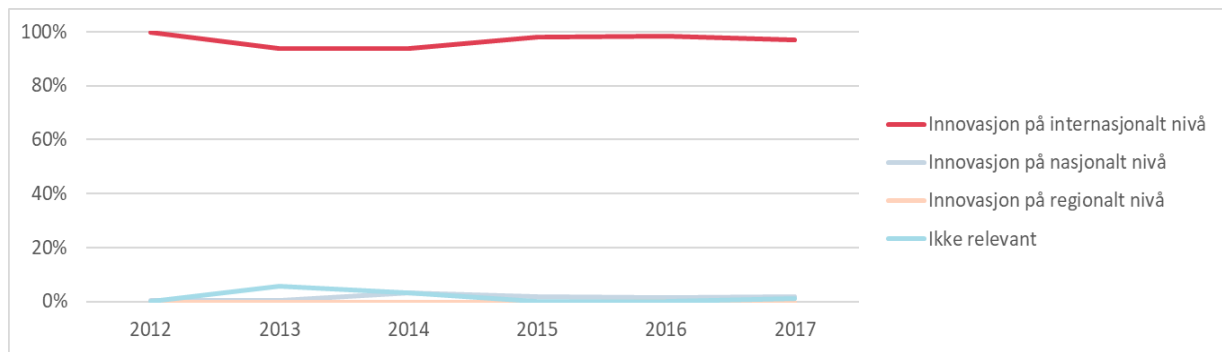
17 bærekraftsmål. Opplæring av egne ansatte i forståelsen av hvordan bærekraft og trippel bunnlinje er sentral for framtidig konkurransekraft og strategisk arbeid på ulike mulighetsområder (Smart Cities, Ren Energi, Havrommet) er videreført i 2017. Vi har på alle DK egne «bærekraftskontakter» som har ansvar for å sikre at bærekraft blir ivaretatt i det operative arbeidet.

Resultater og effekter

Miljøteknologiordningen har oppnådd årets mål for bevilgning av rammen.

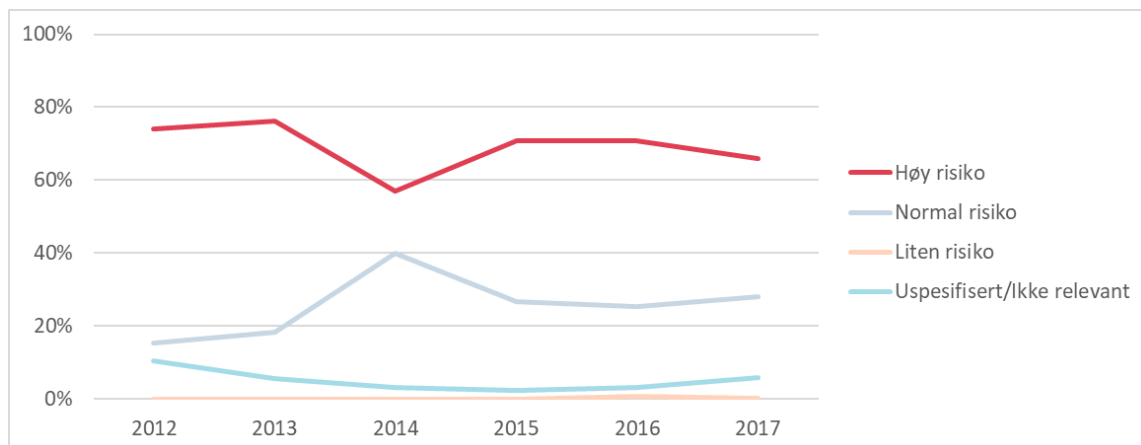
Innovasjonsnivå ligger på internasjonalt nivå. I policy 2017 er det presisert at det er miljøteknologiprojekter med innovasjon på internasjonalt nivå som skal prioriteres.

Figur 3-71: Fordelingen av tilskudd fra miljøteknologiordningen på innovasjonsnivå til prosjektene. Andeler av tildelte beløp.

Høy innovasjonsgrad henger sammen med høy teknologisk risiko. Grafen nedenfor viser risikonivå i prosjektene, og reflekterer samlet risiko (både teknologisk, intern, markedsmessig og økonomisk risiko) knyttet til prosjektene. Nærmere halvparten av prosjektene er vurdert å ha høy samlet risiko. Tilskudd fra miljøteknologiordningen skal bidra til å redusere teknologisk og økonomisk risiko for eiere og investorer, slik at prosjekter med stort potensial for miljøeffekt blir realisert.

Figur 3-72: Foredling av prosjektrisiko for tilskudd fra miljøteknologiordningen. Andeler av tildelt beløp.

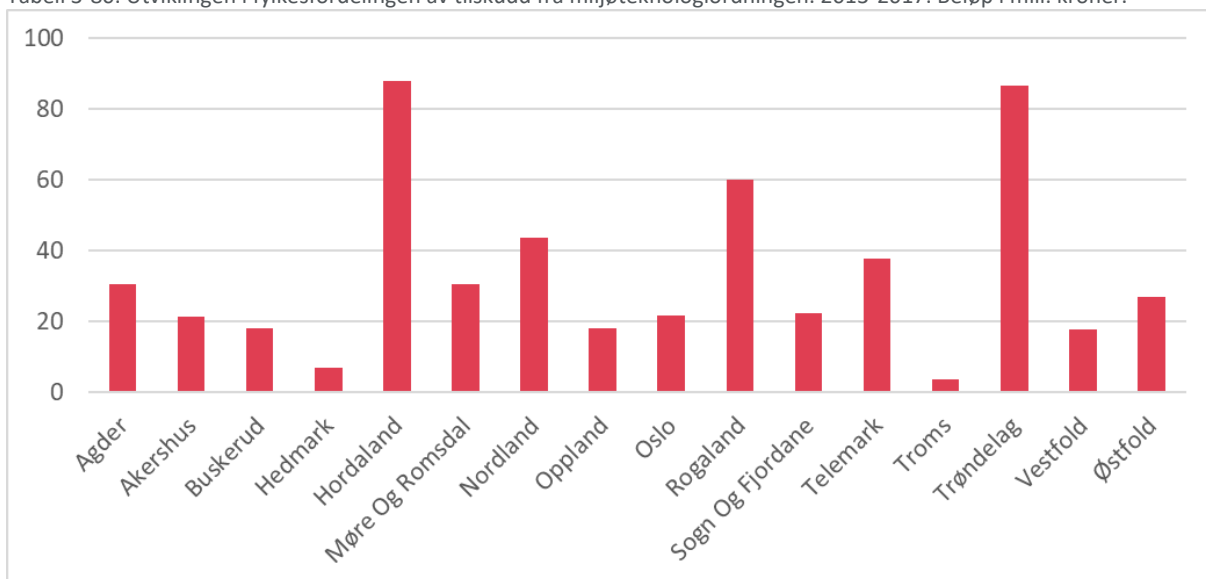

Tabell 3-79: Fordelingen av prosjektrisiko for miljøteknologiprojekter. Antall.

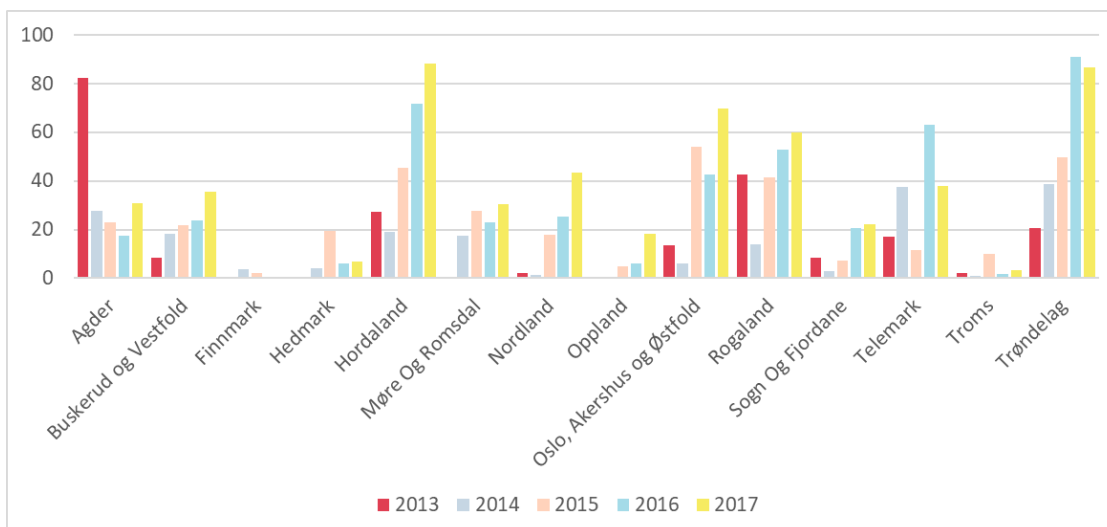
År	Høy risiko	Liten risiko	Normal risiko	Ikke relevant/ uspesifisert
2012	45		15	2
2013	36		12	1
2014	34		19	1
2015	65		38	35
2016	80	3	58	46
2017	101	1	54	57

Det er årlige variasjoner i forbruket av ordningen fordelt på de ulike fylkene. Det er størst aktivitet i og rundt de store byene og det reflekteres i at Hordaland, Trøndelag, Osloregionen og Rogaland har tatt størst andel (i kroner) av ordningen i 2017.

Tabell 3-80. Utviklingen i fylkesfordelingen av tilskudd fra miljøteknologiordningen. 2013-2017. Beløp i mill. kroner.

Tabell 3-81. Utviklingen i fylkesfordelt tilskudd fra miljøteknologiordningen. 2013-2017. Beløp i mill. kroner.

Det er første gang det kjøres effektanalyser for miljøteknologiordningen. Det er få observasjoner med kort historikk, likevel fant SSB signifikante forskjeller for veksten i antall ansatte.

Tabell 3-82. Effektindikatorer for miljøteknologiordningen, NFD.

	2015	2016	2017
Salgsinntekter	-	-	11,3
Verdiskaping	-	-	2,9
Produktivitet	-	-	2,4

***: 99% signifikant **: 95% signifikant *: 90% signifikant

Tabell 3-83. Indikatorer for antall ansatte og lønnsomhet for miljøteknologiordningen, NFD.

	2015	2016	2017
Antall ansatte	-	-	5,8 *
Lønnsomhet	-	-	0,7

***: 99% signifikant **: 95% signifikant *: 90% signifikant

Avvik

Det har ikke vært vesentlige avvik i 2017.

Støttende analyser

Finansdepartementet engasjerte i 2017 Menon til å foreta en områdegjennomgang av støtteordninger i klimapolitikken. Miljøteknologiordningen ble også evaluert i den anledning.

Administrasjon og gjennomføringskostnader

Se omtale av gjennomføringskostnader under Øvrig rapportering.

3.10.7 Kap. 2421, post 77 Tilskudd til presåornkapital

Oppsummering 2017

Ordningen skal være et supplement til etablerertilskudd, oppstartlån og såkornfondsordningen.

Hensikten med presåornkapital er å forberede bedriftene for vekst, gjennom å tilføre kapital og kompetanse, samt risikoavlaste og stimulere tidligfase investormiljøene. Presåornkapitalen skal møtes med minst like mye ekstern privat kapital, fortrinnsvis fra forretningsengler. Målgruppen er innovative bedrifter med vekstambisjoner, og som er yngre enn 5 år. Presåornkapitalen forvaltes av mellomledd som består av TTO/inkubatorer og forretningsenglenettverk.

Så langt ser vi at ordningen har en god multiplikatoreffekt når det gjelder å utløse privat kapital. Undersøkelser viser at økosystemet på kapital nå vokser raskere i Norge enn i de øvrige Europeiske landene. Presåornkapital styrker forvaltermiljøene og gir de beste oppstartselskapene økt tilgang til kapital og kompetanse.

Om oppdraget og mål 2017

Presåcornkapital hadde en ramme på 50 mill. kroner i 2017. Tidligere er det bevilget 140 mill. kroner over dette virkemiddelet. Presåcornordningen ble introdusert for å dekke gapet i tidligfinansiering mellom tradisjonell oppstartfinansiering og såcornkapital. Ordningen har nå hatt to hele driftsår, 2016 og 2017 og akkumulert er det foretatt 90 investeringer i 79 selskaper som utgjør 98 mill. kroner investert fra denne kapitalen. Dette er matchet med 250 mill. kroner fra private investorer. Totalt utgjør dette 348 mill. kroner investert i innovative oppstartselskaper yngre enn 5 år.

Hovedaktiviteter 2017

I 2017 er det foretatt investeringer på til sammen 37 mill. kroner fra presåcornkapitalen som er matchet med 79 mill. kroner fra private investorer. Det gir 116 mill. kroner totalt investert i 2017.

Tabell 3-84: Pre-såcornkapital. Beløp i mill. kroner.

	Presåcornkapital	Matching	Totalt
Investert i 2016	61	171	232
Investert i 2017	37	79	116
Totalt	98	250	348

Av porteføljen på 79 selskaper er det gjennomført 1 salg i 2017 med en liten gevinst på 1,17 prosent. I tillegg er et salg i forhandlinger hvor det også ligger an til fortjeneste. Realisert kapital resirkuleres og inngår i neste års utlysning. Ett selskap er konkurs som medfører et tap på 2 mill. kroner.

Det er i 2017 gjennomført to investorsamlinger hvor alle forvaltere av presåcornkapital og såcornfond inviteres. Hensikten med samlingene er å skape en læringsarena med godt faglig innhold, erfaringsdeling og kobling mellom presåcornforvaltere og såcornforvaltere. I første samling i 2017 ble blant annet speedmøter mellom såcornfondene og presåcornforvalterne gjennomført. Vi benytter innledere fra såcornforvaltermiljøene, med innlegg om blant annet samfinansiering i tidligfase, og om investeringsstrategi og om exit-strategi. Eksterne innledere har hatt innlegg om IPR og risikovurderinger. Våre egne eksperter har hatt innlegg om EU finansiering, og om globalt entreprenørskap for å nevne noe. Vi erfarer godt oppmøte på samlingene med om lag 40 deltagere på hver samling. Responsen er positiv og det er et ønske at vi fortsetter å arrangere disse samlingene.

Rapportering av resultater og effekter, inkludert Innovasjon Norges vurdering

I de foretatte investeringene er det rapportert at 8,9 prosent av eierne eller gründerne har utenlandsk statsborgerskap. Videre er det rapportert 26 prosent kvinner, hvor kvinner utgjør del av gründerteamet og/eller er med som eiere i selskapet.

Som eksempel kan nevnes Blueye Robotics som ble stiftet i juni 2015, og fikk presåcorninvestering på 1 mill. kroner i 2016. Matching-kapitalen på 2,3 mill. kroner hentet gründerne Christine Spiten og Erik Dyrkoren fra sitt nettverk. Selskapet har i dag vokst til 25 ansatte.

No Isolation ble stiftet i juli 2015, fikk presåcorninvestering på 1 mill. kroner i 2016. Matching-kapitalen på 4 mill. kroner hentet gründer Karen Dolva fra 14 mindre og en lead investor. Tre av

investorene i denne runden er kvinner. Selskapet har nå 50 ansatte med kontorer i Oslo, Amsterdam og London.

De aller fleste investeringene er gjort i form av kjøp av aksjer og bare 13 investeringer er konvertible lån noe som indikerer at utfordringer med verdivurderinger på selskaper i tidlige faser ikke er et hinder for investeringene.

Det er investert i en rekke teknologier og sektorer, herunder 16 investeringer innen helse/medtech, 9 innen AI/IOT, 6 innen olje/gas (både oljeservice (IKT) og brønnteknologi (industri), 5 innen fintech, 5 innen biotech/IKT i oppdrett og tre innen media/publishing.

Årets utlysning etter forvaltermiljøer resulterte i 19 søkere. I tillegg kom to søknader etter fristen og måtte avvises. De fleste søknadene ligger over et minimumsnivå. I tillegg til de gode forvaltningsmiljøene som har vært med tidligere år ønsker vi i år å løfte noen av de miljøene som har et godt potensiale, scorer relativt høyt men som ikke får fullt så god score som de beste. Miljøene fra Oslo- og Akershusregionen scorer jevnt over høyere enn søkere fra distrikt. Vi ønsker en geografisk spredning og har derfor konkludert med følgende fordeling:

- 4 miljø får toppscore og 5 MNOK (score 60)
- 1 miljø får 4 MNOK (score 58,9)
- 2 miljø får 3 MNOK (score 54,5 – 58)
- 10 miljø får 2 MNOK (score 40,8 – 48,5)
- Score lavere enn 40 gis avslag

Dette gir følgende geografiske/regionale fordeling:

- Oslo 26 MNOK (Oslo og Akershus)
- Sør/øst 6 MNOK (Agder, Telemark, Vestfold)
- Nord 2 MNOK (Nordland)
- Midt 9 MNOK (Trøndelag, Møre og Romsdal)
- Sør/vest 7 MNOK (Rogaland og Hordaland)

Oppdragsrapportering på analyser

Tilgang på kapital i tidligfase har vært et hinder for vekst. OECD⁶⁹ anbefaler å øke bredden av finansieringstilbud til unge, innovative vekstforetak. De peker også på at selskapene må tilføres kompetanse i tillegg til kapital. Introduksjon av Preså Kornordningen med de første investeringene gjennomført i Q1 2016 har bidratt positivt til vekst i tidligfaseinvesteringer i Norge. Selskapene har gjennom ordningen fått økt tilgang til kompetanse og kapital.

I følge SEP Monitor⁷⁰ rangerer Norge på 13. plass både når det gjelder antall vekstgründere (68) og kapital reist (6,3 mrd. kroner) i 2016. Norge bidrar til om lag 1,5 prosent av den Europeiske vekstøkonomien.

Sverige ligger på topp i Norden og er rangert som nummer fire i Europa med 279 vekstgründere som har reist 41.9 mrd. Kroner. Det må bemerkes at ut av de 41.9 mrd. kroner har Spotify alene reist 16.6. Justert for Spotify ligger Sverige på nivå med Spania som rangerer på 5. plass. Danmark rangeres på 7. plass med 110 vekstgründere og 13.4 mrd. kroner og Finland på 9. plass med 150 vekstgründere og 11 mrd. kroner investert.

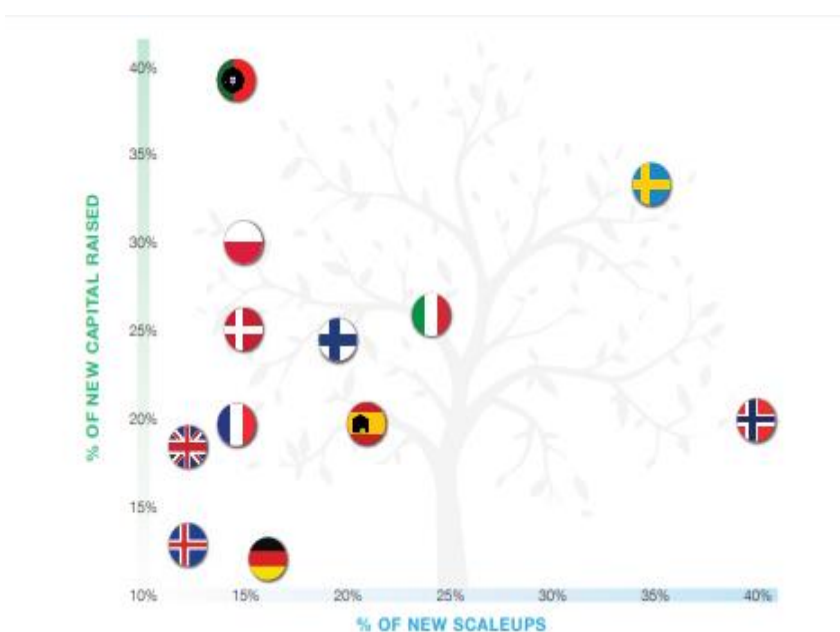
Statistikken viser at Norge hadde den høyeste prosentuelle veksten i 2016 sammenlignet med alle EU-land som måles i rapporten. Norge hadde i 2016 nær 40 prosent vekst:

Tabell 3-85: SEP Monitor rangering

Scaleup Europe - Top 20 Ecosystems

Tabell 3-86: Scaleup Europe Growth Matrix, Vekst i prosent

⁶⁹ Produktivitetskommissjonen 2015

⁷⁰ SEP (Startup Europe Partnership) Monitor, desember 2017

Rapportering på avvik knyttet til planlagte aktiviteter eller mål for 2017

Gjennomføringskostnadene har til nå vært i underkant av 2 prosent av rammen. Ved en feil ble 699.171,96 kroner til gjennomføringskostnader i 2016 trukket i januar 2017. Siden rammen ikke er overførbart medfører dette et overforbruk på rammen i 2017. Etter hvert som porteføljen og antallet forvaltere vokser må det påregnes noe økte gjennomføringskostnader i det videre løpet.

Presåkornkapitalen skal matches med minimum like stort beløp i privat kapital. Erfaringen viser at ordningen så langt har utløst 2,5 ganger privat kapital. I noen tilfeller har emisjonen blitt fulltegnet og man har valgt å ikke benytte presåkornkapital. Det kan tyde på at systemet fungerer og at offentlig kapital ikke fortrenger privat kapital, men bidrar til å utløse den private kapitalen.

Noen av presåkornforvalterne reiser egne fond. Dette gjelder de største, mer profesjonelle miljøene. Det reiser spørsmålet om hvorvidt noen av forvalterne er i ferd med å vokse ut av presåkornordningen.

Utfordringer, planer og mål for 2018

Det ble gjort endringer i ordningen i 2017. Endringene som gjelder fra 2017-utlysningen er:

- Investeringsbeløpet per bedrift er endret til «inntil 3 millioner kroner» mot tidligere «1-3 millioner kroner» og det betyr at det kan investeres lavere beløp enn 1 million fra presåkornkapitalen. For en del digitale oppstartsbedrifter kan behovet for kapital i disse fasene være lavere. Det er mest timekostnader og på dette stadiet tas det ofte ikke ut lønn.
- Tidligere skulle eventuelle overskudd i sin helhet tilbake til Innovasjon Norge og gå inn i neste utlysning. Dette er endret. Eventuell gevinst av realisasjonsverdien skal fordeles mellom forvalter av kapitalen og Innovasjon Norge, Vi har valgt en modell med nedtrapping, da det er ønskelig at presåkornkapitalen skal realiseres ved større emisjoner og ikke stå investert over tid for eventuell gevinstmaksimering: Gevinst opptil kr 1 000 000 fordeles med 50 prosent til TTOen/Inkubatoren og 50 prosent til Innovasjon Norge. Gevinst utover dette fordeles med 30 prosent til TTOen/inkubatoren og 70 prosent til Innovasjon Norge.
- Tidligere pre-såkornkapital er tildelt under EØS-regelverkets artikkel 22 Aid for start-ups. Fra 2017 er dette endret til artikkel 21 Risk finance aid.
- Det kan nå investeres i små og mellomstore bedrifter, mot tidligere bare små bedrifter. Dette gjør det lettere for TTO'ene som ofte har høye eierandeler i utgangspunktet og så selger seg ned.

Vi ønsker å bidra til å bygge økosystemet innen tidligfaseinvesteringer spredt utover hele landet. Presåkornkapitalen har en positiv multiplikatoreffekt på privat kapital. Det er nå til sammen 28 forvaltere i hele landet, med relativt ulik profil. Det har vært nyttig i en startfase å samarbeide med forskjellige miljøer. Det har også gitt verdifull læring til Innovasjon Norge med tanke på hvordan vi best kan utvikle og implementere ordningen videre. Samtidig vurderes det som lite hensiktsmessig å fortsette å spre kapitalen for tynt utover. Behovet og potensialet er langt større enn hva en begrenset presåkornramme kan dekke. Alle forvalterne melder tilbake at de har større dealflow enn hva de tildeles av ramme. De største forvalterne rapporterer at de har dealflow til å gjøre investeringer til 2-3 ganger større beløp enn hva de får tildelt. Det reiser spørsmålet om hvor stort det uutnyttede potensialet er.

Før utlysning i 2018 er det derfor nødvendig å ta en grundig vurdering av behovet for å gjøre eventuelle begrensninger i utlysningen. Typiske temaer vi diskuterer er hvorvidt vi skal legge føringer knyttet til geografi, samt hvorvidt det skal være føringer knyttet til hvor mange ganger på rad de samme miljøene kan tildeles forvaltning av presåcornkapitalen. Uten noe regulering på dette kan det føre til at de samme forvalterne får tilsagn hvert år, noe som gjør at vi ikke får med den underskogen av potensielt gode forvaltere som da ikke slipper til. I hovedsak befinner disse inkubatorene seg utenfor de store byene.

For mange bedrifter er forretningsengler viktige for å møte behovet for kapital og kompetanse i tidlige faser av livssyklusen. I disse fasene er det få investorer ettersom risikoen er høy og det er en fase preget av informasjonsasymmetrier. I tidlige faser er det også vanskelig eller umulig å få finansiering i kredittinstitusjoner. Fremmedkapital er i liten grad tilgjengelig og man avhenger av egenkapitalaktører. Når bedrifter kommer til senere faser, som for eksempel tidlig vekst, styrkes kapitaltilbudet gjennom forskjellige aktører, både på egen- og fremmedkapitalsiden. Tilbudet suppleres da av aktører som såkornfond, venturefond, banker og også virkemiddelapparatet. Innovasjon Norge erfarer at presåcornkapital fungerer godt for mobilisering av forretningsengler. Av totalt 28 forvaltere er det ni forretningsenglenettverk som ble plukket ut som forvaltere av presåcornkapital i 2016. I tillegg har inkubatorene og TTO'ene knyttet til seg forretningsengler som bidrar med matchingkapital.

Staten investerer i tidligfase hvor det er begrenset privat risikokapital. Samfunnsøkonomisk er det mindre penger i markedet enn det som ville vært samfunnsøkonomisk gunstig. Vår vurdering er at det er et gap mellom presåcornkapital, såkornkapital og venturekapital i markedet for tidligfasekapital. Det er markedsbehov som ikke er dekket når det gjelder tilgang på risikokapital i denne fasen. Med andre ord er det behov for mer penger og behov for flere profesjonelle risikokapitalmiljøer. Slik vi vurderer er det viktig å legge til rette for at det private overtar så langt det er mulig. Noen selskaper får investeringer fra såkorn- og venturefond i tidligfase. Samtidig er det en rekke selskaper med antatt vekstpotensial som ikke oppnår denne type finansiering. Vi erfarer også at enkelte sektorer ikke er dekket godt nok og hvor det er for få investormiljøer og investeres for lite privat kapital.

Tilbakemelding fra presåcornforvalterne er at de kunne investert langt mer kapital. Innovasjon Norge foreslår derfor å opprette et englefond i budsjettinnspeillet for 2019. Presåcornordningen vil da fungere som en rekrutterings- og læringsarena for økosystemet på kapital. De mer profesjonelle forvaltermiljøene vil kunne sluses videre til englefondet.

Et englefond vil kapitalisere på de investeringer som er gjort og gjøres i eksisterende englenettverk. Tiltaket vil legge til rette for økte investeringer gjennom koinvestering og profesjonalisering av «eliteenglers» investeringsvirksomhet og spredning av deres kompetanse gjennom syndikering.

Økosystemet for tidligfase risikokapital i Norge er i vekst. Innovasjon Norge arrangerer faglige møteplasser for våre forvaltermiljøer, herunder også de ni forretningsenglenettverkene som ble plukket ut som forvalte av pre-såcornkapital i 2016. Dette er en rolle det er naturlig at Innovasjon Norge tar. Oppmøte på samlingene er god. Et av kjennetegnene for et modent økosystem på kapital er at aktørene har funnet sin rolle i forhold til hverandre. Sammenlignet med mer modne økosystemer, har vi fortsatt en vei å gå før vi kan si at vi har et modent økosystem for tidligfase risikokapital i Norge. Her ser vi at Innovasjon Norge kan bidra positivt til vekst og modning, blant annet gjennom møteplassene som presåcornordningen fasiliteter.

3.10.8 Kap. 2421, post 78 Administrasjonstøtte for distriksrettede såkornfond

I henhold til oppdragsbrevet av 07. februar 2017 fikk Innovasjon Norge i oppdrag å utbetale administrasjonstilskudd til distriksrettede såkornfond. Formålet med ordningen er å bidra til å bygge opp forvaltningsmiljøer i distriktene til forvaltning av såkornordningen, og å redusere kostnader for fondenes investorer.

Det er i 2017 bevilget 4,4 mill. kroner til formålet. Midlene kan dekke lønnsutgifter og andre driftsutgifter i fondene. I 2017 er det utbetalt 1,1 millioner kroner hver til KapNord Fond AS, Fjord Invest SørVest AS, Norinnova Invest AS og Midvest I AS.

3.10.9 Kap. 2421, post 80 Næringstiltak på Svalbard (overførte midler fra 2016)

I brev av 16. desember 2015 vedrørende endringer i bevilgninger for 2015 ble det i kapittel 2421 post 80 gitt Innovasjon Norge 20 mill. kroner for å arbeide med omstilling på Svalbard. Midlene var unntatt statsstøttereguleringen, og skulle benyttes til økt nærvær og mobilisering for et variert næringsliv. Innovasjon Norge har siden 16. mars 2016 hatt en person tilstede i Longyearbyen.

Innovasjon Norge jobber både mot store og små enkeltsselskaper, og mobiliserer for samarbeid og større satsinger i Longyearbyen. Det er samarbeid med lokale aktørene som blant annet Longyearbyen Lokalstyre, Svalbard Næringsforening og Store Norske.

I begynnelsen av oppdraget i 2016 var det stor pågang fra selskap/ personer i utlandet. Dette er nå endret, og de aller fleste henvendelser kommer fra norske selskaper på Svalbard eller det norske fastlandet.

Byen har etter hvert begynt å komme ut av dvale etter nedskjæringene i kullsekskapet, og mange tenker fremover med nye satsinger innenfor næringsvirksomhet.

Reiseliv derimot, har hele tiden hatt stor vekst. Det har vært og er stor optimisme og satsing blant de mange små og større aktørene. I samarbeid med Visit Svalbard har Innovasjon Norge tatt initiativ til mer samarbeid blant de minste aktørene for at disse skal få bedre grobunn og vokse. Oppdraget til Innovasjon Norge var å stimulere til et variert næringsliv. Og siden aktørene innenfor reiseliv har vært og er, flittige brukere av Innovasjon Norge, har mobiliseringsaktivitetene våre i hovedsak vært på andre næringer enn reiseliv.

3.10.10 Kap. 2421, post 90 Lavrisikolån Oppsummering 2017

Utlånsrammen på 2 500 mill. kroner ble fullt utnyttet. Fiskeflåten ble innvilget nye lån på 1 234 mill. kroner og var den dominerende næringen i 2017 under denne ordningen.

Lavrisikolån har moderat addisjonalitet og innovasjonshøyde, men er en viktig ordning spesielt for fiskeflåten og i det distriktpolitiske virkeområdet. Ordningen representerer en god samspillsflate med andre banker på langsiktig finansiering; dvs. det å dele den langsiktige risikoen med banker og å kunne tilby bedriftene lange lån i et marked hvor bankene har behov for å begrense løpetiden bl.a. som følge av Basel III. De siste årene har lavrisikolån vært spesielt viktig for fiskeflåten. I finansielt turbulente tider har lavrisikolånordningen vist å ha hatt betydning av beredskapshensyn.

Lavrisikolåneordningen hadde i 2017 et resultat etter tap på hele 269 mill. kroner mot 177 mill. kroner i 2016. Av 2017 resultatet blir 246 mill. kroner overført eier, mens 23 mill. kroner blir tilført egenkapitalen.

Hovedaktiviteter 2017

Formålet med midlene er å bidra til å oppfylle Innovasjon Norges delmål om flere gode gründere og flere vekstkraftige bedrifter.

Lavrisikolån innvilges bedrifter med behov for finansiering av et langsiktig kapitalbehov knyttet til anleggsmidler. Det kreves tilfredsstillende økonomi og pantesikkerhet for lavrisikolån, og lånene gis med konkurransedyktig markedsrente. Låneordningen er dels et konkurrerende tilbud til banklån, men først og fremst et supplerende tilbud, gjerne basert på at bank og Innovasjon Norge deler lån og sikkerheter. Tilsagn om store lavrisikolån er som hovedregel basert på en slik deling av den langsiktige risikoen. Lavrisikolåneordningene er orientert mot de deler av markedet hvor konkurransen er moderat eller begrenset.

Tabell 3-87: Oversikt over utlånsrammer og forbruk. 2017 (2016 i parentes). Beløp i mill. kroner.

Leveranser ⁷¹	Utlånsramme	Forbruk	Antall tilsagn
Landbrukslån		587,6 (416,6)	219 (178)
Lån til fiskeflåten		1 234,1 (1 461,5)	164 (179)
Lavrisikolån		676,7 (607,9)	75 (63)
Total	2 500	2 498,4 (2 486,0)	458 (420)

I 2017 har vi mottatt totalt 708 søknader til lavrisikolåneordningen mot 707 i 2016 og gitt tilsagn om 2 498 mill. kroner i lavrisikolån av en samlet ramme på 2 500 mill. kroner.

Rapportering av resultater og effekter

70 prosent av lavrisikolånene har gått til vekstkraftige bedrifter og 30 prosent til gründere. Tilsvarende tall i 2016 var 84 prosent og 16 prosent.

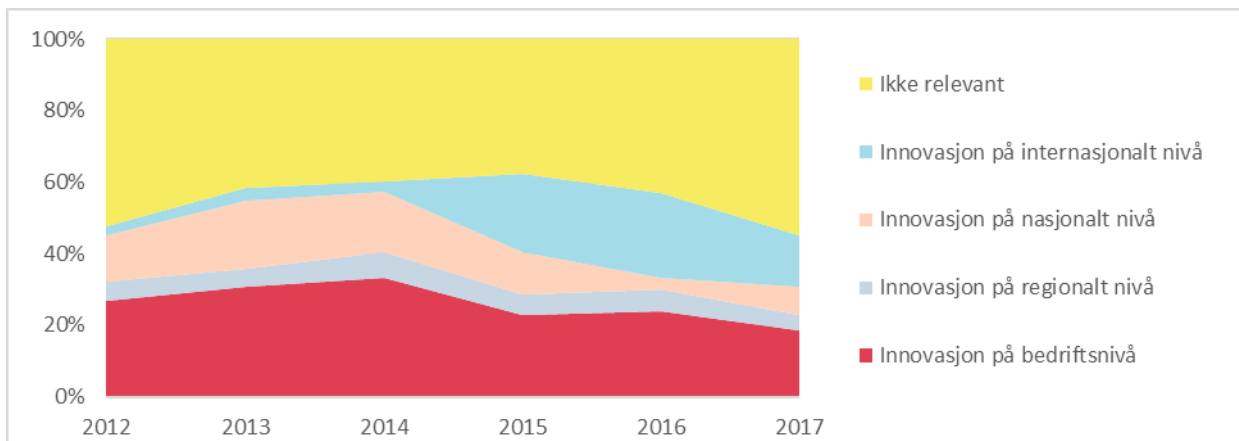
Av ordinære lavrisikolån, dvs. unntatt lavrisikolån til landbruk og fiskeflåten, er 11 prosent kvinnerettede prosjekter og 60 prosent av prosjektene er miljørettet. I 2016 var disse tallene henholdsvis 11 prosent og 55 prosent.

63 prosent av lavrisikolånene har gått til distriktpolitisk virkeområde. Tilsvarende tall for 2016 var 73 prosent.

Størst andel tilsagn har gått til Hordaland (587 mill. kroner), Møre og Romsdal (542 mill. kroner), Nordland (250 mill. kroner), Troms (165 mill. kroner), Finnmark (162 mill. kroner), Sogn & Fjordane (140 mill. kroner) og Sør-Trøndelag (120 mill. kroner).

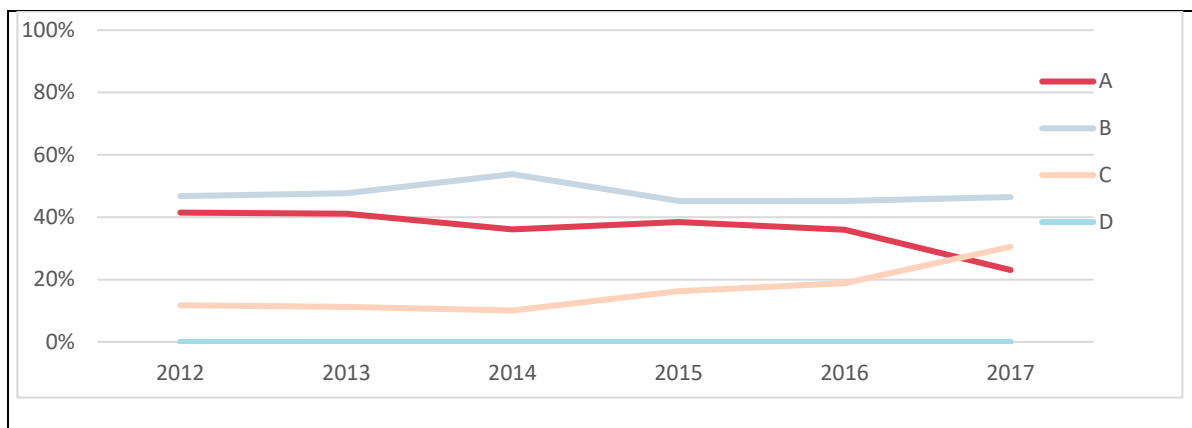
⁷¹ 2016 tall i parentes

Tabell 3-88: Samlet innovasjonsnivå for bedrift og gründer. Lavrisikolån. Andeler av beløp.

Som forventet er innovasjonshøyden for lavrisikolån vesentlig lavere enn for innovasjonslån og tilskuddsordningene. Andel ikke relevant innovasjonshøyde er stor. Dette skyldes at lavrisikolån i stor grad innvilges til fiskeflåten og landbruket, og hvor de investeringer som finansieres i første rekke går på kapasitet og modernisering.

Tabell 3-89: Samlet driftsrisiko for gründer og bedrift.

Det er et krav i ordningen at kundene på kort og mellomlang sikt har god betjeningsevne. 69 prosent av tilsagnene er innvilget kunder med lav driftsrisiko⁷², kode A og B, dvs. god eller tilfredsstillende betjeningsevne. Dette er en klar nedgang fra 2016 (81 prosent), og skyldes at det i 2017 er innvilget flere store flåtelån med driftsrisikokode C, men med gode sikkerheter. Betjeningsevnen i fiskeflåten er p.t. god, og Innovasjon Norge har oppmerksomhet rettet mot at det i slike gode tider kan bli investert mer enn forsvarlig er i et lengre tidsperspektiv.

Oppdragsrapportering på analyser

Den siste kundefeffektundersøkelsen viser at for ordinære lavrisikolån har addisjonaliteten ligget på et nivå rundt 72 prosent i sum på høyt og middels nivå. Det er betydelig lavere enn risikolåneordningene, men likevel relativt høyt basert på låneordningens innretning.

⁷² Driftsrisiko-indikatoren gir uttrykk for Innovasjon Norges vurdering av fremtidig gjeldsbetjeningsevne. A = Lav, B = Middels, C = Høy og D = Ekstra høy (>50 prosent risiko for konkurs)

Tabell 3-150 viser kort oppsummert estimatene på de tre effektindikatorerne fra MRS, som er målt av SSB gjennom i 2015, 2016 og 2017 for Innovasjon Norges virkemidler sett i forhold til en tilsvarende kontrollgruppe av bedrifter. Effektene for det SSB kaller «Bankoppdraget» ser ut til å holde seg på et relativt høyt nivå i alle tre målingene. Tabell 3-150 viser at mervest i verdiskaping og produktivitet øker. Det hadde selvsagt vært ønskelig med en stjerne eller tre også bak produktivitetsindikatoren, men det er et stykke igjen til de estimatene er statistisk signifikante.

Tabell 3-90. Effektindikatorer for finansiering gitt til alle kunder under bankoppdraget.

	2015	2016	2017
Salgsinntekter	12,4 ***	11,7 ***	11,2 ***
Verdiskaping	6,3 **	7,2 ***	7,3 ***
Produktivitet	1,2	1,2	1,9

***: 99% signifikant **: 95% signifikant *: 90% signifikant

Evalueringen gjort av Menon i 2013 av lavrisikolåneordningen fremhevet at lavrisikolån synes å være relevant i den grad låneordningen opererer mot regioner der tilstedeværelsen av regionale og nasjonale banker er svakt. Analyse og vurdering av samfunnsøkonomisk lønnsomhet pekte mot at ordningen i hovedsak fungerer godt. Evalueringen anbefalte at lavrisikoporteføljen dreies i større grad mot prosjekter innenfor industri og tjenesteyting og mindre på landbruk. Vi har gjennom 2017 søkt å vri en større andel av lavrisikolånene til ordinære lavrisikolån uten at vi har klart å lykkes helt med det. Vi må fortsette å gjøre tilbudet kjent og mobilisere i målgruppen industri og forretningsmessig tjenesteyting.

Innovasjon Norge legger stor vekt på at lavrisikolåneordningen skal virke som et godt supplement til lån som tilbys i markedet. Kapitalmarkedsutvalget peker i sin utredning (NOU 18:5) på at lavrisikolånene ser ut til å ha en klar geografisk profil, der Innovasjon Norge tilbyr mest lån i de områder hvor sannsynligheten for kapitalmangel er størst.

Rapportering på avvik

Ambisjonen i 2017 var å få større andel av ordningen over til industri og tjenesteyting. Ambisjonen var å utnytte rammen med ca. 35 prosent på industri og forretningsmessig tjenesteyting, omtrent det samme til fiskeflåten og noe mindre på landbruk. Etterspørselen var imidlertid også i 2017 særlig stor fra fiskeflåten.

Resultatene av lavrisikolånevirkosomheten var i 2017 betydelig bedre enn budsjettert. Det skyldes fortsatt relativt gode marginer, men først og fremst at det ikke er bokført tap, men tvert imot netto tilbakeføring av tidligere foretatte tapsnedskrivninger. Viktige årsaker til dette er at flere foretak som var i mislighold et år tidligere har klart å rette opp økonomien samt at vi har lyktes med å realisere pant med til dels vesentlig bedre utfall enn forventet tidligere.

Administrasjon- og gjennomføringskostnader

Tabellen under viser en oversikt over utviklingen i lavrisikolåneordningen frem til og med 2017.

Tabell 3-91. Utviklingen i lavrisikolåneordningen. 2012-2017. Beløp i mill. kroner.

Lavrisikolån	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Timekost	91	86	76	73	72	60
DPK ⁷³	7	19	22	20	18	15
SUM	98	105	98	93	90	75

Tilsagn (beløp)	2 490	2 490	2 362	1 958	2 486	2 498
Tilsagn (antall)	623	639	514	449	420	458
Portefølje 31.12	12 493	13 441	14 183	13 848	14 003	14 144

Netto renteinntekter var i 2017 295 mill. kroner mot 275 mill. kroner i 2016. Driftskostnadene ble redusert fra 90 til 75 mill. kroner i 2017. For 2017 viser regnskapet inntektsføring på tap på utlån på 49 mill. kroner mot et tap på 9 mill. kroner i 2016. Generelt kan det sies at mange av våre kunder over flere år har hatt gode tider, noe som reflekteres i lave tall for mislighold og tap på lavrisikolåneordningen. Ressursinnsats på misligholdshåndtering har blitt redusert både som følge av organisatoriske endringer og som følge av at misligholdsnivået.

For lavrisikolån, alle de tre gruppene, er det for 2017 budsjettet med brutto tap på 69 mill. kroner, mens resultatet ble en inntekt (tilbakeføring av tidligere bokførte tap) på 49,6 mill. kroner, 118,6 mill. kroner bedre enn budsjett. Budsjettet for 2017 er bygget på at tap sett over tid årlig utgjør 0,5 prosent av løpende portefølje.

Se for øvrig omtale av gjennomføringskostnader under Øvrig rapportering.

Utfordringer, planer og mål for 2018

Utlånsrammen i 2018 er 2 500 mill. kroner. Av rammen på 2 500 mill. kroner er ambisjonen at lån til landbruk begrenses til 600 mill. kroner og lån til fiskeflåten til 1 100 mill. kroner. Målet blir da at ca. 30 prosent av utlånsrammen skal gå til industri og tjenesteytende næringer. For lavrisikolån, alle de tre gruppene, er det for 2018 budsjettet med brutto tap på 70 mill. kroner. Budsjettet for 2018 er bygget på at tap sett over tid årlig utgjør 0,5 prosent av løpende portefølje.

3.11 Vedlegg til Bioøkonomiordningen (NFD, KMD, LMD)

Viser til tilsvarende kapitler under NFD, KMD og LMD.

Aktiviteter

Under følger en kort forklaring av aktiviteter knyttet til de 5 valgte mobiliseringsområder under Bioøkonomiordningen i 2017. Aktivitetene kommer i tillegg til utlysning av tilskuddsmidler og bidrar til økt synliggjøring, samarbeid med eksterne interessenter, samarbeid med virkemiddelaktører og mobilisering av bedrifter og miljøer innen de ulike områder. Hvert område har hatt hver sin prosjektleder:

Mobiliseringsområde Merkevarerbygging – sunn mat fra hav og land

⁷³ DPK = Direkte prosjektkostnader

Formålet med området er å utvikle flere sterke konkurransedyktige merkevarer og produkter som markedet etterspør, både i Norge og internasjonalt. Norge har store muligheter for å utvikle anerkjente merkevarer av høy kvalitet for sofistikerte nasjonale og internasjonale forbrukere. Innovasjon Norge støtter prosjekter som bidrar til markedsrettet produktutvikling, produkt differensiering og merkevarebygging. I tillegg støttes prosjekter med fokus på utvikling av lønnsomme forretningsmodeller som kombinerer mer foredling i Norge og full utnyttelse av restråvarer. I 2017 ble de etablerte arenaene benyttet til å informere om muligheter i bioøkonomordningen for ulike bedriftsprojekter. Det inkluderer messer som Seafood Expo Global i Brussel, verdens største sjømatmesse, Conxemar i Vigo og China Fisheries i Qingdao – hvor Innovasjon Norge arrangerer norsk fellesstand og hvor store deler av norsk sjømatnæring deltar. I 2017 deltok norske bedrifter innen mat (fra både land og hav) på Anuga samlet under den norske profilen for å fremme norsk Fine food. Videre arbeid vil blant annet bygge på Nasjonal handlingsplan for et sunnere kosthold hvor næring, myndigheter og bransjeorganisasjoner har forpliktet seg til å levere på. Behov for sunn mat og endringer i de demografiske trendene både nasjonalt og internasjonalt, etterspør økt innovasjon og produktutvikling og her kan bioøkonomiordningen være et viktig virkemiddel for bedriftene. Dette arbeidet vil videreføres i 2018 og knyttes opp mot videreutvikling av Matnasjonen Norge, i tillegg til det internasjonale fokuset.

Bygg i tre – Kompetansedeling og marked

Innovasjon Norges har gjennom en stor satsing på tre over flere år høy kompetanse om byggenæringen og bruk av tre. Satsingen har løftet innovativ bruk av tre og Norge regnes i dag som verdens ledende nasjon innen utvikling av store trekonstruksjoner. Satsingen (2012-2016) ble evaluert i 2017 (link til vedlegg). Målet med mobiliseringsområdet er å fremme forbildeprosjekter i innovativ bruk av tre, spre kompetansen i byggenæringen, og støtte markedsorientering nasjonalt og internasjonalt. Det ligger betydelige muligheter for klimavennlig eksport av kunnskap og løsninger innenfor urbanisering globalt. 2017 har vært et aktivt år gjennom blant annet koordinering av det nasjonale mobiliseringsnettverket «tre drivernettverket», partner i «Brød & Miljø», frokostmøteserie for kompetansespredning i byggenæringen, byggveileder i Bygg21 og oppfølging av banebrytende forbildeprosjekter som eks: Verdens høyeste trehus i Hedmark, Fleretasjes studentboliger i massivtre i Oslo og Norges første store helsesenter i massivtre i Frogn. I internasjonal nettverksbygging innenfor området fokuseres det på nordisk samarbeid og har lagt til rette for økt mobiliseringsinnsats i 2018 fra vårt kontor i Stockholm i tillegg ligger det muligheter for mer handel mellom norske næringsaktører og mellom Europeisk industri (Tyskland, Østerrike og Sveits), og dette styrkes gjennom vår åpning av kontor i München i 2018. Mobiliseringsområdet har bidratt til informasjonsspredning og til innkommende søknader i Bioøkonomiordningen.

Mobiliseringsområde Bruk av tre – Industrialisering og effektivisering

Dette mobiliseringsområdet er knyttet opp mot mobiliseringsområdet «Bygg i tre». Dersom norsk industri skal kunne utnytte det økende potensialet som nå kommer spesielt innenfor byggsektoren, er økt konkurransekraft gjennom industrialisering, digitalisering og effektivisering i hele verdikjeden nødvendig. Målet med dette mobiliseringsområdet er derfor å legge til rette for økning i norske leveranser av treløsninger nasjonalt og til eksport. Det har i 2017 vært prosjekter innenfor både testing, dokumentasjon og prekvalifisering av produkter. Innenfor brannområdet arbeides det bl.a. med dokumentasjon for å kunne endre tekniske forskrifter på området. Effektiviseringsprosjekter gjennom hele verdikjeden fra skogen (eks. Taubanedrift i Rogaland og «Bedre Skog» et digitaliserings-/effektiviseringsprosjekt i AT-Skog), sagbruk (eks Kjerneved-detektor i

Moelven) og husproduksjon ved utvikling av element- og modulbygg i flere prosjekter.. Av større industrietableringer i 2017 er Splitkon sin bygging av massivtrefabrikk i Modum og Hunton sin bygging av fabrikk for trefiberisolasjon et gjennombrudd for økt produksjon i Norge. Flere år med arbeid og utviklingsprosjekter bl.a. gjennom Innovasjon Norge ligger bak disse satsingene. Et viktig område er også etablering av samarbeid og nettverk mellom bedrifter. I 2017 er «Industrielt Trebyggeri» etablert med 19 bedrifter og Norwegian Wood Cluster med 8 bedrifter etablert.

Mobiliseringsprosjektet Biosmart – Effektivitet gjennom automatisering og digitalisering

Regjeringens Bioøkonomi-strategi som ble offentliggjort i 2017 oppfordret til å ta i bruk ny teknologi i primærnæringene for å sikre en bærekraftig matproduksjon i årene fremover gjennom økt anvendelse av: a) sensorteknologi og overvåking av dyr og planter b) Big Data c) kunstig intelligens for å lagre og analysere store datamengder d) roboter til presisjonslandbruk og melkeroboter, e) bioteknologi til genmodifikasjon. Mot denne bakgrunnen ble det definert to delmål for dette prosjektet i 2017: 1) Øke samhandlingen mellom aktørene i primærnæringene, IKT og automatiserings bedrifter 2) IN delfinansierer minst 5 nye prosjekter med en tydelig data, sensor og /eller automatiseringskomponent innenfor primærnæringene innen utgangen av 2017. Ved utgangen av 2017 hadde Innovasjon Norge bevilget 8 450 000 NOK til 6 prosjekter med en samlet totalramme for prosjektene på 23 202 000 NOK. 5 av 6 prosjekter var relater til jordbruket.

Under delmål 1 er følgende gjennomført: Landbrukets Innovasjonscamp 2017 - Tema: *Digitalisering i landbruket for grønn konkurransekraft, Studietur Industri 4.0 til München i mars, Event GoBIO med tema robotisering og presisjonslandbruk, Nasjonal konferanse innen smart landbruk LandTek 2017 i oktober, Produksjon og distribusjon av tre informasjonsfilmer innen smart landbruk*
<https://www.youtube.com/watch?v=ADusUJASa9U> <https://youtu.be/H2-CdLaY-mg>
<https://www.youtube.com/watch?v=rr3SVT51PV>

Mobiliseringsområdet Bioraffinering

Optimalisert utnyttelse av nytt og eksisterende bioråstoff

En viktig nasjonal utfordring er behovet for nye og bærekraftige kilder til føringredienser. I dialog med relevante føerprodusenter og nasjonale forskningsprosjekter utredes mulighetene for å produsere protein ved bioteknologiske prosesser, herunder fermentering av sukker fra cellulose eller tare eller fermentering av gasser (CO₂/hydrogen). I den forbindelse er det lagt ned betydelig innsats i et samarbeid mellom Innovasjon Norge, SIVA og Forskningsrådet om etablering av et nasjonalt senter for oppskalering av fermenteringsprosesser i Risavika i Stavanger. Et sentralt element i dette arbeidet er hjemhenting av nøkkelt teknologi i samspill med Invest in Norway teamet.

Fôrmarkedet er hovedbegrunnelsen for et initiativ knyttet til fangst av mesopelagisk fisk, en hittil lite utnyttet global ressurs som potensielt kan levere mange millioner tonn protein og fettstoffer både til fôr og direkte human ernæring. Initiativet er et samarbeid mellom Innovasjon Norge, Forskningsrådet, Havforskningsinstituttet og tilsvarende organisasjoner på Island og Færøyene. Målet er en koordinert utvikling av forvaltningsmetoder, ny fangstteknologi og foredling om bord til produkter av høy kvalitet. Foredling av nye råstoff slik som mesoplagisk fisk, rauåte eller tare og økt verdiskaping fra eksisterende restråstoff fra f. eks. fisk, kylling og osteproduksjon, har behov for spesialtilpassede enzymer. I samarbeid med SIVA er det blitt igangsatt en nærmere kartlegging av det nasjonale behovet for enzymer, med sikte på å rekruttere internasjonale enzymutviklere og

produsenter til Norge. Enzymatisk foredling er også gjennomgående tema for to nettverksmøter fokusert på utnyttelse av restråstoff fra hvitfisk. I tillegg til overnevnte hovedområder har det vært gjennomført mobiliseringsaktiviteter knyttet til blant annet tare til konsum, plast-fibre kompositter, innendørslandbruk og nye anvendelser for biogass. I samarbeid med Forskningsrådet er det sendt inn en søknad til EU kommisjonen om medfinansiering av et nytt flernasjonalt tilskuddsprogram innen marin bioøkonomi (ERAnet Blue Bioeconomy).

Les om ordningen og mobiliseringsområdene her:

<http://www.innovasjon Norge.no/no/finansiering/bioekonomiordningen/>

3.12 Vedlegg MRS

Innovasjonsnivå

Tabell 3-92: Innovasjonsnivå for alle virkemidler, unntatt lavrisikolån og pre-så Kornfond, NFD. Antall og beløp (i mill. kroner). Andeler i prosent av totale årlige tilsagn.

Innovasjonsnivå (beløp i mill kr)	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Innovasjon på bedriftsnivå	24	32	33	10	19	26
Innovasjon på regionalt nivå	21	25	25	21	31	15
Innovasjon på nasjonalt nivå	110	153	101	126	179	195
Innovasjon på internasjonalt nivå	964	895	1 013	1 375	1 602	1 800
Ikke relevant	74	126	79	125	121	171
Totalsum	1192	1231	1250	1657	1952	2206

Innovasjonsnivå (andel beløp)	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Innovasjon på bedriftsnivå	2 %	3 %	3 %	1 %	1 %	1 %
Innovasjon på regionalt nivå	2 %	2 %	2 %	1 %	2 %	1 %
Innovasjon på nasjonalt nivå	9 %	12 %	8 %	8 %	9 %	9 %
Innovasjon på internasjonalt nivå	81 %	73 %	81 %	83 %	82 %	82 %
Ikke relevant	6 %	10 %	6 %	8 %	6 %	8 %
Totalsum	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

Innovasjonsnivå (antall)	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Innovasjon på bedriftsnivå	48	44	45	27	25	25
Innovasjon på regionalt nivå	53	55	41	41	30	34
Innovasjon på nasjonalt nivå	212	193	162	290	299	271
Innovasjon på internasjonalt nivå	611	639	871	1 387	1 552	1 352
Ikke relevant	101	97	101	104	90	80
Totalsum	1025	1028	1220	1849	1996	1762

Innovasjonsnivå (andel antall)	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Innovasjon på bedriftsnivå	5 %	4 %	4 %	1 %	1 %	1 %
Innovasjon på regionalt nivå	5 %	5 %	3 %	2 %	2 %	2 %
Innovasjon på nasjonalt nivå	21 %	19 %	13 %	16 %	15 %	15 %
Innovasjon på internasjonalt nivå	60 %	62 %	71 %	75 %	78 %	77 %
Ikke relevant	10 %	9 %	8 %	6 %	5 %	5 %
Totalsum	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

Tabell 3-93. Driftsrisiko for alle virkemidler, unntatt lavrisikolån og pre-så Kornfond, NFD. Antall og beløp (i mill. kroner). Andeler i prosent av totale årlige tilsagn. A er lavest risiko og D er høyest risiko.

Driftsrisiko (beløp i mill kr)	2012	2013	2014	2015	2016	2017
A	115	138	120	117	203	163
B	291	331	331	419	416	495
C	625	598	655	986	1 150	1 392
D	10	10	12	22	19	12
Totalsum	1 041	1 078	1 119	1 544	1 788	2 062

Driftsrisiko (andel beløp)	2012	2013	2014	2015	2016	2017
A	11 %	13 %	11 %	8 %	11 %	8 %
B	28 %	31 %	30 %	27 %	23 %	24 %
C	60 %	56 %	59 %	64 %	64 %	68 %
D	1 %	1 %	1 %	1 %	1 %	1 %
Totalsum	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

Driftsrisiko (antall)	2012	2013	2014	2015	2016	2017
A	121	114	105	103	108	112
B	261	262	281	350	302	261
C	452	507	680	1 210	1 160	985
D	21	22	38	101	40	17
Totalsum	855	905	1 104	1 764	1 610	1 375

Driftsrisiko (andel antall)	2012	2013	2014	2015	2016	2017
A	14 %	13 %	10 %	6 %	7 %	8 %
B	31 %	29 %	25 %	20 %	19 %	19 %
C	53 %	56 %	62 %	69 %	72 %	72 %
D	2 %	2 %	3 %	6 %	2 %	1 %
Totalsum	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

Tabell 3-94: Innovasjonsnivå for alle virkemidler, unntatt lavrisikolån og pre-så Kornfond, NFD, gitt til gründere. Antall og beløp (i mill. kroner). Andeler i prosent av totale årlige tilsagn.

Innovasjonsnivå (beløp i mill kr)	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Innovasjon på bedriftsnivå	2	3	6	1	1	10
Innovasjon på regionalt nivå	4	7	6	4	4	3
Innovasjon på nasjonalt nivå	27	45	25	48	59	77
Innovasjon på internasjonalt nivå	138	216	238	463	551	862
Ikke relevant	2	1	11	28	32	10
Totalsum	173	271	285	543	647	961

Innovasjonsnivå (andel beløp)	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Innovasjon på bedriftsnivå	1 %	1 %	2 %	0 %	0 %	1 %
Innovasjon på regionalt nivå	2 %	3 %	2 %	1 %	1 %	0 %
Innovasjon på nasjonalt nivå	16 %	17 %	9 %	9 %	9 %	8 %
Innovasjon på internasjonalt nivå	80 %	80 %	83 %	85 %	85 %	90 %
Ikke relevant	1 %	0 %	4 %	5 %	5 %	1 %
Totalsum	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

Innovasjonsnivå (antall)	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Innovasjon på bedriftsnivå	4	6	6	5	6	10
Innovasjon på regionalt nivå	10	11	6	19	14	10
Innovasjon på nasjonalt nivå	58	61	69	192	214	168
Innovasjon på internasjonalt nivå	227	280	444	880	1 072	924
Ikke relevant	9	4	17	25	28	16
Totalsum	308	362	542	1 121	1 334	1 128

Innovasjonsnivå (andel antall)	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Innovasjon på bedriftsnivå	1 %	2 %	1 %	0 %	0 %	1 %
Innovasjon på regionalt nivå	3 %	3 %	1 %	2 %	1 %	1 %
Innovasjon på nasjonalt nivå	19 %	17 %	13 %	17 %	16 %	15 %
Innovasjon på internasjonalt nivå	74 %	77 %	82 %	79 %	80 %	82 %
Ikke relevant	3 %	1 %	3 %	2 %	2 %	1 %
Totalsum	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

Tabell 3-95: Prosjektrisiko for alle virkemidler, unntatt lavrisikolån og pre-så Kornfond, NFD, gitt til gründere. Antall og beløp (i mill. kroner). Andeler i prosent av totale årlige tilsagn.

Prosjektrisiko (beløp i mill kr)	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Høy risiko	113	112	92	249	341	573
Liten risiko	1	5	4	7	5	4
Normal risiko	58	103	122	185	243	355
Totalsum	172	220	218	441	589	932

Prosjektrisiko (andel beløp)	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Høy risiko	66 %	51 %	42 %	56 %	58 %	62 %
Liten risiko	1 %	2 %	2 %	2 %	1 %	0 %
Normal risiko	34 %	47 %	56 %	42 %	41 %	38 %
Totalsum	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

Prosjektrisiko (antall)	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Høy risiko	175	107	117	257	626	611
Liten risiko	5	10	6	13	8	6
Normal risiko	117	94	123	197	312	379
Totalsum	297	211	246	467	946	996

Prosjektrisiko (andel antall)	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Høy risiko	59 %	51 %	48 %	55 %	66 %	61 %
Liten risiko	2 %	5 %	2 %	3 %	1 %	1 %
Normal risiko	39 %	45 %	50 %	42 %	33 %	38 %
Totalsum	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

Tabell 3-96: Innovasjonsnivå for tilskudd, NFD, gitt til gründere. Antall og beløp (i mill. kroner). Andeler i prosent av totale årlige tilsagn.

Innovasjonsnivå (beløp i mill kr)	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Innovasjon på bedriftsnivå	1	1	1	1	1	3
Innovasjon på regionalt nivå	1	4	0	3	2	1
Innovasjon på nasjonalt nivå	22	19	21	42	35	39
Innovasjon på internasjonalt nivå	125	172	219	365	429	566
Ikke relevant	1	1	1	22	22	6
Totalsum	150	197	242	433	489	615

Innovasjonsnivå (andel beløp)	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Innovasjon på bedriftsnivå	1 %	1 %	0 %	0 %	0 %	0 %
Innovasjon på regionalt nivå	1 %	2 %	0 %	1 %	0 %	0 %
Innovasjon på nasjonalt nivå	15 %	10 %	9 %	10 %	7 %	6 %
Innovasjon på internasjonalt nivå	83 %	88 %	91 %	84 %	88 %	92 %
Ikke relevant	1 %	0 %	1 %	5 %	5 %	1 %
Totalsum	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

Innovasjonsnivå (antall)	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Innovasjon på bedriftsnivå	2	4	3	5	6	7
Innovasjon på regionalt nivå	7	9	4	18	11	8
Innovasjon på nasjonalt nivå	54	54	65	188	206	149
Innovasjon på internasjonalt nivå	217	267	435	852	1 025	787
Ikke relevant	7	4	10	20	23	13
Totalsum	287	338	517	1083	1271	964

Innovasjonsnivå (andel antall)	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Innovasjon på bedriftsnivå	1 %	1 %	1 %	0 %	0 %	1 %
Innovasjon på regionalt nivå	2 %	3 %	1 %	2 %	1 %	1 %
Innovasjon på nasjonalt nivå	19 %	16 %	13 %	17 %	16 %	15 %
Innovasjon på internasjonalt nivå	76 %	79 %	84 %	79 %	81 %	82 %
Ikke relevant	2 %	1 %	2 %	2 %	2 %	1 %
Totalsum	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

Tabell 3-97: Prosjektrisiko for tilskudd, NFD, gitt til gründere. Antall og beløp (i mill. kroner). Andeler i prosent av totale årlige tilsagn.

Prosjektrisiko (beløp i mill kr)	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Høy risiko	104	86	84	207	268	386
Liten risiko	1	5	4	5	2	4
Normal risiko	43	57	86	118	161	196
Totalsum	149	149	174	331	431	586

Prosjektrisiko (andel beløp)	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Høy risiko	70 %	58 %	48 %	63 %	62 %	66 %
Liten risiko	1 %	4 %	2 %	2 %	1 %	1 %
Normal risiko	29 %	39 %	50 %	36 %	37 %	33 %
Totalsum	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

Prosjektrisiko (antall)	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Høy risiko	169	98	112	246	597	520
Liten risiko	5	10	6	12	6	6
Normal risiko	103	82	103	171	281	306
Totalsum	277	190	221	429	884	832

Prosjektrisiko (andel antall)	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Høy risiko	61 %	52 %	51 %	57 %	68 %	63 %
Liten risiko	2 %	5 %	3 %	3 %	1 %	1 %
Normal risiko	37 %	43 %	47 %	40 %	32 %	37 %
Totalsum	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

Tabell 3-98: Innovasjonsnivå for innovasjonslån og garantier, NFD, gitt til gründere. Antall og beløp (i mill. kroner). Andeler i prosent av totale årlige tilsagn. Ekskl. pre-så Kornfond.

Innovasjonsnivå (beløp i mill kr)	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Innovasjon på bedriftsnivå	1	1	5	-	-	7
Innovasjon på regionalt nivå	3	3	5	0	2	2
Innovasjon på nasjonalt nivå	5	26	4	5	24	38
Innovasjon på internasjonalt nivå	13	44	19	99	122	296
Ikke relevant	0	-	10	6	10	4
Totalsum	23	74	44	110	158	347

Innovasjonsnivå (andel beløp)	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Innovasjon på bedriftsnivå	4 %	2 %	12 %	0 %	0 %	2 %
Innovasjon på regionalt nivå	15 %	4 %	12 %	0 %	1 %	1 %
Innovasjon på nasjonalt nivå	23 %	35 %	10 %	5 %	15 %	11 %
Innovasjon på internasjonalt nivå	57 %	59 %	44 %	89 %	77 %	85 %
Ikke relevant	2 %	0 %	23 %	6 %	6 %	1 %
Totalsum	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

Innovasjonsnivå (antall)	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Innovasjon på bedriftsnivå	2	2	3	-	-	3
Innovasjon på regionalt nivå	3	2	2	1	3	2
Innovasjon på nasjonalt nivå	4	7	4	4	8	19
Innovasjon på internasjonalt nivå	10	13	9	28	47	137
Ikke relevant	2	-	7	5	5	3
Totalsum	21	24	25	38	63	164

Innovasjonsnivå (andel antall)	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Innovasjon på bedriftsnivå	10 %	8 %	12 %	0 %	0 %	2 %
Innovasjon på regionalt nivå	14 %	8 %	8 %	3 %	5 %	1 %
Innovasjon på nasjonalt nivå	19 %	29 %	16 %	11 %	13 %	12 %
Innovasjon på internasjonalt nivå	48 %	54 %	36 %	74 %	75 %	84 %
Ikke relevant	10 %	0 %	28 %	13 %	8 %	2 %
Totalsum	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

Tabell 3-99: Prosjektrisiko for innovasjonslån og garantier, NFD, gitt til gründere. Antall og beløp (i mill. kroner). Andeler i prosent av totale årlige tilsagn. Ekskl. pre-så Kornfond.

Prosjektrisiko (beløp i mill kr)	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Høy risiko	9	26	8	42	73	187
Liten risiko	-	-	-	2	2	-
Normal risiko	14	45	36	66	83	159
Totalsum	23	71	44	110	157	347

Prosjektrisiko (andel beløp)	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Høy risiko	38 %	36 %	18 %	38 %	46 %	54 %
Liten risiko	0 %	0 %	0 %	2 %	2 %	0 %
Normal risiko	62 %	64 %	82 %	60 %	52 %	46 %
Totalsum	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

Prosjektrisiko (antall)	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Høy risiko	6	9	5	11	29	91
Liten risiko	-	-	-	1	2	-
Normal risiko	14	12	20	26	31	73
Totalsum	20	21	25	38	62	164

Prosjektrisiko (andel antall)	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Høy risiko	30 %	43 %	20 %	29 %	47 %	55 %
Liten risiko	0 %	0 %	0 %	3 %	3 %	0 %
Normal risiko	70 %	57 %	80 %	68 %	50 %	45 %
Totalsum	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

Tabell 3-100. Innovasjonsnivå for lavrisikolån, NFD, gitt til gründere. Antall og beløp (i mill. kroner). Andeler i prosent av totale årlige tilsagn.

Innovasjonsnivå (beløp i mill kr)	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Innovasjon på bedriftsnivå	60	106	152	57	38	39
Innovasjon på regionalt nivå	79	16	34	43	7	16
Innovasjon på nasjonalt nivå	4	145	30	28	6	12
Innovasjon på internasjonalt nivå	2	38	18	170	15	213
Ikke relevant	339	165	98	108	232	467
Totalsum	484	470	332	406	298	747

Innovasjonsnivå (andel beløp)	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Innovasjon på bedriftsnivå	12 %	23 %	46 %	14 %	13 %	5 %
Innovasjon på regionalt nivå	16 %	3 %	10 %	11 %	2 %	2 %
Innovasjon på nasjonalt nivå	1 %	31 %	9 %	7 %	2 %	2 %
Innovasjon på internasjonalt nivå	0 %	8 %	5 %	42 %	5 %	28 %
Ikke relevant	70 %	35 %	30 %	27 %	78 %	63 %
Totalsum	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

Innovasjonsnivå (antall)	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Innovasjon på bedriftsnivå	22	26	13	16	8	12
Innovasjon på regionalt nivå	10	4	7	10	4	5
Innovasjon på nasjonalt nivå	2	5	3	5	1	2
Innovasjon på internasjonalt nivå	1	2	2	2	2	5
Ikke relevant	46	52	41	37	49	63
Totalsum	81	89	66	70	64	87

Innovasjonsnivå (andel antall)	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Innovasjon på bedriftsnivå	27 %	29 %	20 %	23 %	13 %	14 %
Innovasjon på regionalt nivå	12 %	4 %	11 %	14 %	6 %	6 %
Innovasjon på nasjonalt nivå	2 %	6 %	5 %	7 %	2 %	2 %
Innovasjon på internasjonalt nivå	1 %	2 %	3 %	3 %	3 %	6 %
Ikke relevant	57 %	58 %	62 %	53 %	77 %	72 %
Totalsum	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

Tabell 3-101: Prosjektrisiko for lavrisikolån, NFD, gitt til gründere. Antall og beløp (i mill. kroner). Andeler i prosent av totale årlige tilsagn.

Prosjektrisiko (beløp i mill kr)	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Høy risiko	84	2	20	46	22	48
Liten risiko	255	125	26	34	95	181
Normal risiko	145	337	279	326	179	518
Totalsum	484	464	325	405	296	747

Prosjektrisiko (andel beløp)	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Høy risiko	17 %	0 %	6 %	11 %	7 %	6 %
Liten risiko	53 %	27 %	8 %	8 %	32 %	24 %
Normal risiko	30 %	73 %	86 %	80 %	61 %	69 %
Totalsum	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

Prosjektrisiko (antall)	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Høy risiko	11	1	3	7	4	7
Liten risiko	38	34	14	17	23	24
Normal risiko	32	52	48	45	36	56
Totalsum	81	87	65	69	63	87

Prosjektrisiko (andel antall)	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Høy risiko	14 %	1 %	5 %	10 %	6 %	8 %
Liten risiko	47 %	39 %	22 %	25 %	37 %	28 %
Normal risiko	40 %	60 %	74 %	65 %	57 %	64 %
Totalsum	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

Tabell 3-102: Innovasjonsnivå for alle virkemidler, unntatt lavrisikolån og pre-så Kornfond, NFD, gitt til bedrifter. Antall og beløp (i mill. kroner). Andeler i prosent av totale årlige tilsagn.

Innovasjonsnivå (beløp i mill kr)	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Innovasjon på bedriftsnivå	18	26	24	9	17	10
Innovasjon på regionalt nivå	12	15	15	14	26	11
Innovasjon på nasjonalt nivå	47	75	63	72	106	106
Innovasjon på internasjonalt nivå	740	612	706	893	1 027	906
Ikke relevant	30	66	17	58	31	84
Totalsum	847	794	825	1046	1206	1117

Innovasjonsnivå (andel beløp)	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Innovasjon på bedriftsnivå	2 %	3 %	3 %	1 %	1 %	1 %
Innovasjon på regionalt nivå	1 %	2 %	2 %	1 %	2 %	1 %
Innovasjon på nasjonalt nivå	6 %	9 %	8 %	7 %	9 %	9 %
Innovasjon på internasjonalt nivå	87 %	77 %	86 %	85 %	85 %	81 %
Ikke relevant	3 %	8 %	2 %	6 %	3 %	8 %
Totalsum	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

Innovasjonsnivå (antall)	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Innovasjon på bedriftsnivå	32	28	29	20	13	12
Innovasjon på regionalt nivå	30	33	24	14	14	23
Innovasjon på nasjonalt nivå	106	99	72	84	71	89
Innovasjon på internasjonalt nivå	320	305	379	481	450	409
Ikke relevant	41	48	32	42	39	38
Totalsum	529	513	536	641	587	571

Innovasjonsnivå (andel antall)	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Innovasjon på bedriftsnivå	6 %	5 %	5 %	3 %	2 %	2 %
Innovasjon på regionalt nivå	6 %	6 %	4 %	2 %	2 %	4 %
Innovasjon på nasjonalt nivå	20 %	19 %	13 %	13 %	12 %	16 %
Innovasjon på internasjonalt nivå	60 %	59 %	71 %	75 %	77 %	72 %
Ikke relevant	8 %	9 %	6 %	7 %	7 %	7 %
Totalsum	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

Tabell 3-103: Driftsrisiko for alle virkemidler, unntatt lavrisikolån og pre-så Kornfond, NFD, gitt til bedrifter. Antall og beløp (i mill. kroner). Andeler i prosent av totale årlige tilsagn. A er lavest risiko og D er høyest risiko.

Driftsrisiko (beløp i mill kr)	2012	2013	2014	2015	2016	2017
A	66	113	93	102	168	158
B	255	266	281	358	349	399
C	471	371	421	552	644	546
D	4	2	0	1	7	6
Totalsum	796	752	795	1 013	1 168	1 109

Driftsrisiko (andel beløp)	2012	2013	2014	2015	2016	2017
A	8 %	15 %	12 %	10 %	14 %	14 %
B	32 %	35 %	35 %	35 %	30 %	36 %
C	59 %	49 %	53 %	54 %	55 %	49 %
D	1 %	0 %	0 %	0 %	1 %	1 %
Totalsum	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

Driftsrisiko (antall)	2012	2013	2014	2015	2016	2017
A	68	73	80	85	90	101
B	198	188	194	233	229	189
C	199	204	234	295	243	272
D	8	2	3	3	8	4
Totalsum	473	467	511	616	570	566

Driftsrisiko (andel antall)	2012	2013	2014	2015	2016	2017
A	14 %	16 %	16 %	14 %	16 %	18 %
B	42 %	40 %	38 %	38 %	40 %	33 %
C	42 %	44 %	46 %	48 %	43 %	48 %
D	2 %	0 %	1 %	0 %	1 %	1 %
Totalsum	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

Tabell 3-104. Innovasjonsnivå for tilskudd, NFD, gitt til bedrifter. Antall og beløp (i mill. kroner). Andeler i prosent av totale årlige tilsagn.

Innovasjonsnivå (beløp i mill kr)	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Innovasjon på bedriftsnivå	10	4	6	4	3	2
Innovasjon på regionalt nivå	7	10	7	3	4	7
Innovasjon på nasjonalt nivå	38	53	35	44	30	31
Innovasjon på internasjonalt nivå	539	455	510	581	598	488
Ikke relevant	11	22	11	10	11	13
Totalsum	605	545	569	642	646	541

Innovasjonsnivå (andel beløp)	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Innovasjon på bedriftsnivå	2 %	1 %	1 %	1 %	0 %	0 %
Innovasjon på regionalt nivå	1 %	2 %	1 %	1 %	1 %	1 %
Innovasjon på nasjonalt nivå	6 %	10 %	6 %	7 %	5 %	6 %
Innovasjon på internasjonalt nivå	89 %	84 %	90 %	91 %	93 %	90 %
Ikke relevant	2 %	4 %	2 %	2 %	2 %	2 %
Totalsum	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

Innovasjonsnivå (antall)	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Innovasjon på bedriftsnivå	26	21	25	19	7	8
Innovasjon på regionalt nivå	27	30	20	9	12	21
Innovasjon på nasjonalt nivå	101	92	60	73	59	76
Innovasjon på internasjonalt nivå	278	254	322	400	339	295
Ikke relevant	36	37	29	34	32	24
Totalsum	468	434	456	535	449	424

Innovasjonsnivå (andel antall)	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Innovasjon på bedriftsnivå	6 %	5 %	5 %	4 %	2 %	2 %
Innovasjon på regionalt nivå	6 %	7 %	4 %	2 %	3 %	5 %
Innovasjon på nasjonalt nivå	22 %	21 %	13 %	14 %	13 %	18 %
Innovasjon på internasjonalt nivå	59 %	59 %	71 %	75 %	76 %	70 %
Ikke relevant	8 %	9 %	6 %	6 %	7 %	6 %
Totalsum	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

Tabell 3-105: Driftsrisiko for tilskudd, NFD, gitt til bedrifter. Antall og beløp (i mill. kroner). Andeler i prosent av totale årlige tilsagn. A er høyest risiko og D er lavest.

Driftsrisiko (beløp i mill kr)	2012	2013	2014	2015	2016	2017
A	54	103	89	92	110	109
B	185	165	188	202	169	189
C	312	235	260	314	324	229
D	4	0	0	1	4	6
Totalsum	555	503	538	609	608	534

Driftsrisiko (andel beløp)	2012	2013	2014	2015	2016	2017
A	10 %	20 %	17 %	15 %	18 %	21 %
B	33 %	33 %	35 %	33 %	28 %	35 %
C	56 %	47 %	48 %	52 %	53 %	43 %
D	1 %	0 %	0 %	0 %	1 %	1 %
Totalsum	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

Driftsrisiko (antall)	2012	2013	2014	2015	2016	2017
A	66	68	79	83	76	90
B	178	165	171	192	175	149
C	160	154	178	232	174	176
D	8	1	3	3	7	4
Totalsum	412	388	431	510	432	419

Driftsrisiko (andel antall)	2012	2013	2014	2015	2016	2017
A	16 %	18 %	18 %	16 %	18 %	21 %
B	43 %	43 %	40 %	38 %	41 %	36 %
C	39 %	40 %	41 %	45 %	40 %	42 %
D	2 %	0 %	1 %	1 %	2 %	1 %
Totalsum	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

Tabell 3-106. Innovasjonsnivå for innovasjonslån og garantier, NFD, gitt til bedrifter. Antall og beløp (i mill. kroner). Andeler i prosent av totale årlige tilsagn. Ekskl. pre-så Kornfond.

Innovasjonsnivå (beløp i mill kr)	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Innovasjon på bedriftsnivå	8	22	18	5	14	8
Innovasjon på regionalt nivå	5	5	8	11	22	4
Innovasjon på nasjonalt nivå	9	21	28	29	76	75
Innovasjon på internasjonalt nivå	201	157	197	311	429	419
Ikke relevant	19	44	6	49	20	71
Totalsum	242	249	257	404	561	576

Innovasjonsnivå (andel beløp)	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Innovasjon på bedriftsnivå	3 %	9 %	7 %	1 %	2 %	1 %
Innovasjon på regionalt nivå	2 %	2 %	3 %	3 %	4 %	1 %
Innovasjon på nasjonalt nivå	4 %	9 %	11 %	7 %	13 %	13 %
Innovasjon på internasjonalt nivå	83 %	63 %	77 %	77 %	77 %	73 %
Ikke relevant	8 %	18 %	2 %	12 %	4 %	12 %
Totalsum	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

Innovasjonsnivå (antall)	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Innovasjon på bedriftsnivå	6	7	4	1	6	4
Innovasjon på regionalt nivå	3	3	4	5	2	2
Innovasjon på nasjonalt nivå	5	7	12	11	12	13
Innovasjon på internasjonalt nivå	42	51	57	81	111	114
Ikke relevant	5	11	3	8	7	14
Totalsum	61	79	80	106	138	147

Innovasjonsnivå (andel antall)	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Innovasjon på bedriftsnivå	10 %	9 %	5 %	1 %	4 %	3 %
Innovasjon på regionalt nivå	5 %	4 %	5 %	5 %	1 %	1 %
Innovasjon på nasjonalt nivå	8 %	9 %	15 %	10 %	9 %	9 %
Innovasjon på internasjonalt nivå	69 %	65 %	71 %	76 %	80 %	78 %
Ikke relevant	8 %	14 %	4 %	8 %	5 %	10 %
Totalsum	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

Tabell 3-107: Driftsrisiko for innovasjonslån og garantier, NFD, gitt til bedrifter. Antall og beløp (i mill. kroner). Andeler i prosent av totale årlige tilsagn. A er høyest risiko og D er lavest. Ekskl. pre-så Kornfond.

Driftsrisiko (beløp i mill kr)	2012	2013	2014	2015	2016	2017
A	12	10	4	10	58	48
B	70	102	92	156	180	210
C	159	136	161	238	320	317
D	-	2	-	-	3	-
Totalsum	242	249	257	404	561	576

Driftsrisiko (andel beløp)	2012	2013	2014	2015	2016	2017
A	5 %	4 %	1 %	2 %	10 %	8 %
B	29 %	41 %	36 %	39 %	32 %	37 %
C	66 %	55 %	63 %	59 %	57 %	55 %
D	0 %	1 %	0 %	0 %	1 %	0 %
Totalsum	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

Driftsrisiko (antall)	2012	2013	2014	2015	2016	2017
A	2	5	1	2	14	11
B	20	23	23	41	54	40
C	39	50	56	63	69	96
D	-	1	-	-	1	-
Totalsum	61	79	80	106	138	147

Driftsrisiko (andel antall)	2012	2013	2014	2015	2016	2017
A	3 %	6 %	1 %	2 %	10 %	7 %
B	33 %	29 %	29 %	39 %	39 %	27 %
C	64 %	63 %	70 %	59 %	50 %	65 %
D	0 %	1 %	0 %	0 %	1 %	0 %
Totalsum	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

Tabell 3-108: Innovasjonsnivå for lavrisikolån, NFD, gitt til bedrifter. Antall og beløp (i mill. kroner). Andeler i prosent av totale årlige tilsagn.

Innovasjonsnivå (beløp i mill kr)	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Innovasjon på bedriftsnivå	608	658	634	389	555	417
Innovasjon på regionalt nivå	51	108	119	68	149	93
Innovasjon på nasjonalt nivå	321	332	368	205	76	177
Innovasjon på internasjonalt nivå	59	51	52	261	574	142
Ikke relevant	964	868	839	628	835	904
Totalsum	2003	2018	2011	1551	2188	1733

Innovasjonsnivå (andel beløp)	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Innovasjon på bedriftsnivå	30 %	33 %	32 %	25 %	25 %	24 %
Innovasjon på regionalt nivå	3 %	5 %	6 %	4 %	7 %	5 %
Innovasjon på nasjonalt nivå	16 %	16 %	18 %	13 %	3 %	10 %
Innovasjon på internasjonalt nivå	3 %	3 %	3 %	17 %	26 %	8 %
Ikke relevant	48 %	43 %	42 %	40 %	38 %	52 %
Totalsum	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

Innovasjonsnivå (antall)	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Innovasjon på bedriftsnivå	199	216	169	113	113	121
Innovasjon på regionalt nivå	16	34	18	16	14	17
Innovasjon på nasjonalt nivå	11	13	19	13	9	15
Innovasjon på internasjonalt nivå	3	2	2	9	14	6
Ikke relevant	311	283	237	227	206	209
Totalsum	540	548	445	378	356	368

Innovasjonsnivå (andel antall)	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Innovasjon på bedriftsnivå	37 %	39 %	38 %	30 %	32 %	33 %
Innovasjon på regionalt nivå	3 %	6 %	4 %	4 %	4 %	5 %
Innovasjon på nasjonalt nivå	2 %	2 %	4 %	3 %	3 %	4 %
Innovasjon på internasjonalt nivå	1 %	0 %	0 %	2 %	4 %	2 %
Ikke relevant	58 %	52 %	53 %	60 %	58 %	57 %
Totalsum	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

Tabell 3-109: Driftsrisiko for lavrisikolån, NFD, gitt til bedrifter. Antall og beløp (i mill. kroner). Andeler i prosent av totale årlige tilsagn. Ekskl. pre-såkorfond. A er høyest risiko og D er lavest.

Driftsrisiko (beløp i mill kr)	2012	2013	2014	2015	2016	2017
A	953	914	827	732	877	552
B	819	942	1 060	612	941	845
C	231	161	124	207	370	335
D	0	-	-	-	-	-
Totalsum	2 003	2 018	2 011	1 551	2 188	1 733

Driftsrisiko (andel beløp)	2012	2013	2014	2015	2016	2017
A	48 %	45 %	41 %	47 %	40 %	32 %
B	41 %	47 %	53 %	39 %	43 %	49 %
C	12 %	8 %	6 %	13 %	17 %	19 %
D	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %
Totalsum	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

Driftsrisiko (antall)	2012	2013	2014	2015	2016	2017
A	269	280	227	164	142	133
B	228	232	189	173	176	180
C	42	36	29	41	38	55
D	1	-	-	-	-	-
Totalsum	540	548	445	378	356	368

Driftsrisiko (andel antall)	2012	2013	2014	2015	2016	2017
A	50 %	51 %	51 %	43 %	40 %	36 %
B	42 %	42 %	42 %	46 %	49 %	49 %
C	8 %	7 %	7 %	11 %	11 %	15 %
D	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %
Totalsum	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

4 Rapportering av midler fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD)

I oppdragsbrevet for 2017 og rapporteringskalenderen for 2018 fremkommer hvordan Innovasjon Norge skal rapportere for 2017. Innovasjon Norge skal rapportere på effekter av egen virksomhet gjennom resultater fra MRS-systemet, kundeeffektundersøkelser og evalueringer. Rapporteringen reflekterer dette. Kravet til evalueringer er forankret i økonomireglementet (§ 16) og er en viktig del av arbeidet med å korrigere innretning, omfang mv. på tiltakene. Oppdragsgivende departement blir involvert i evalueringsprosjektene. Oppdragsgivende departement blir således informert om hovedresultater fra evalueringene og hvordan Innovasjon Norge vurderer dem og planlegger å følge dem opp.

4.1 Innledning

Kommunal- og moderniseringsdepartementet er den nest største oppdragsgiveren til Innovasjon Norge, målt i innvilgede midler. I dette kapitlet rapporterer Innovasjonen Norge hvordan selskapet konkret har bidratt til å møte Kommunal- og moderniseringsdepartementets (KMD) målsetninger, slik disse fremkommer i departementets oppdragsbrev.

Innledningsvis gis en kort oversikt over volumet av innvilgede midler på ulike budsjettposter som ligger under Kommunal- og moderniseringsdepartementet. Deretter drøftes hvordan ulike Innovasjon Norge har bidratt til næringslivet i distriktene – både med midler fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet og fra andre oppdragsgivere.

Et av Kommunal- og moderniseringsdepartementets to hovedmål er et omstillingsdyktig næringsliv og lokalsamfunn i distriktene. Blant delmålene her er et verdiskapende næringsliv i områder med spredt bosetning og store avstander. Innovasjon Norges bidrar til å nå dette målet gjennom flere av virkemidlene, og på ulike måter. Det andre hovedmålet til Kommunal- og moderniseringsdepartementet er å bidra til omstillingsdyktige regioner, herunder et mer diversifisert næringsliv. Dette er også et sammensatt spørsmål. I rapporten presenteres ulike indikatorer som søker å vise hvordan Innovasjon Norges virkemidler bidrar til disse to delmålene.

Innovasjon Norges hovedmål er å utløse lønnsom næringsutvikling og ulike regioners næringsmessige muligheter. I målstrukturen for Innovasjon Norge er det presisert at selskapet skal bidra til dette gjennom tre delmål: Flere gode gründere, flere vekstkraftige bedrifter og flere innovative næringsmiljøer. Disse tre delmålene behandles hver for seg, i henholdsvis avsnittene 3.3, 3.4 og 3.5.

Under avsnitt 3.6 beskrives forbruk, aktiviteter, resultater og planer knyttet til hver enkelt budsjettpost Innovasjon Norge har fått bevilgning til, detaljert.

Hovedfunn

1. Støtte gjennom Innovasjon Norge bidrar til at Kommunal- og moderniseringsdepartementets målsetninger om et omstillingsdyktig næringsliv i distriktene, og omstillingsdyktige regioner, blir oppfylt.
2. Statistisk sentralbyrå har beregnet at støtte fra Innovasjon Norge har gode effekter på bedriftenes sysselsetting og salgsinntekter i de fleste av landets fylker, og særlig i fylker hvor distriktperspektivet er spesielt viktig.
3. De siste årene har en stadig større andel av midlene både fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet og fra Nærings- og fiskeridepartementet (NFD) gått til prosjekter i distriktpolitisk virkeområde (DVP). Samlet er likevel andelen som går til DPV falt, siden en stadig større andel av bevilgningene til Innovasjon Norge kommer fra Nærings- og fiskeridepartementet.

4.2 Om oppdraget

4.2.1 Budsjettpostene

Innovasjon Norge brukte totalt 417 mill. kroner som selskapet ble bevilget i statsbudsjettet for Kommunal- og moderniseringsdepartementet for 201 (se tabell). Disse midlene er dels bevilget direkte til Innovasjon Norge, dels er de satt av til landets fylkeskommuner som har bevilget dem videre til Innovasjon Norge.

Tabell 4-1: Oversikt over forbruk for Kommunal- og moderniseringsdepartementets virkemidler. Årets ramme er bevilgninger fra oppdragsbrev 2017. Disponibel ramme inkluderer annulleringer fra tidligere års tilsagn og udisponerte bedriftsrettede midler fra tidligere år, men siden dette er første året med disse postene, er annullerte beløp lik null. Forbruk vises som netto beløp i mill. kroner.

Budsjettpost	Virkemiddel	Årets ramme	Disponibel ramme	Forbruk ⁷⁴ (i mill. kroner)
KMD 550.62 Bedriftsretta låne- og tilskotsordninger i distrikta	Risikolån	402,1	402,1	54,2 ⁷⁵
	Garanti			2,6 ⁷⁶
	Tilskudd			276,8
KMD 550.70 Bedriftsretta program i distrikta	Tilskudd	11,4	11,4	11,0
KMD 553.65 Omstillingsprogram ved akutte endringer i arbeidsmarknaden	Tilskudd	6,65	6,65 ⁷⁷	6,0
KMD 553.74 Nasjonale tiltak for klyngjer og innovasjonsmiljø	Tilskudd	91,3	91,3	66,5
Sum		511,5	511,5	417,1

Kapitel- og poststrukturen ble endret fra 2016 til 2017. I 2016 brukte Innovasjon Norge ikke hele rammen, og deler av midlene ble overført til 2017. Tabellen nedenfor gir en oversikt over disse budsjettpostene. og over forbruk for Kommunal- og moderniseringsdepartementets virkemidler. Årets ramme er bevilgninger fra oppdragsbrev 2017. Disponibel ramme inkluderer annulleringer fra tidligere års tilsagn og udisponerte bedriftsrettede midler fra tidligere år. Forbruk vises som netto beløp.

⁷⁴ Beløpet omfatter kun lån og tilskudd innvilget til kunder. Administrasjons- og gjennomføringskostnader er ikke medtatt her. Disse rapporteres særskilt nedenfor.

⁷⁵ Avsetning til tapsfond

⁷⁶ Avsetning til tapsfond

⁷⁷ Inkluderer midler øremerket til bruk i Rogaland.

Tabell 4-2: Forbruk av restmidler fra tidligere budsjettposter. (i mill. kroner)

Budsjettpost	Virkemiddel	Årets ramme	Disponibel ramme	Forbruk (i mill. kroner)
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Risikolån	0	199,0	17,6 ⁷⁸
	Garanti			1,2 ⁷⁹
	Tilskudd			170,1
KMD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tilskudd	0	72,0	37,3
KMD 551.61 Kompens. for økt arbeidsgiveravgift	Tilskudd	0	26,0	17,1
Sum		0	297,0	243,3

Midlene som rapporteres her omfatter både de regionale midlene som bevilges fra fylkeskommunene til Innovasjon Norge og de nasjonale som bevilges direkte fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet. Tabellen over omfatter ikke gjennomføringskostnader.

Rammene på de to postene kap. 551.60 og 550.62, som dekker tilsvarende formål, er betydelig redusert de siste årene. Fra 2012 til 2017 er de årlige rammene blitt redusert med om lag en tredel, se tabell 3.2. Tilbake i 2010 var rammen på denne budsjettposten over 650 mill. kroner.

Tabell 4-3: Oversikt over rammer for Kommunal- og moderniseringsdepartementets budsjettpost 551.60 (frem til og med 2016) og 550.62 (i 2017). i mill. kroner.

År	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Mill. kroner	562	544	425	409	375	402

⁷⁸ Avsetning til tapsfond

⁷⁹ Avsetning til tapsfond

Tabell 4-4: Tilskudd lån og garantier innvilget av Innovasjon Norge over Kommunal- og moderniseringsdepartementets samlede budsjettposter. Antall og kroner (i mill. kroner).

	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Tilskudd (mill.kr)	889	825	758	756	606	595
Tilskudd (antall)	1 836	1 868	1 884	1 947	1 400	1 151
Lån og Garantier (mill kr)	281	263	285	375	292	550
Lån og Garantier (Antall)	117	120	110	136	136	169
Totalsum (kr)	1170	1088	1043	1131	898	1146
Totalsum (antall)	1953	1988	1994	2083	1536	1320

4.2.2 Føringer i oppdragsbrevet

KMDs oppdrag til Innovasjon Norge er særlig knyttet til tre av departementets målsetninger: Å bidra til et verdiskapende næringsliv i områder med spredt bosetning, velfungerende næringsmiljøer og nye arbeidsplasser i områder som er rammet av vesentlig reduksjon i sysselsettingen.

I oppdragsbrevet for 2017 viser Kommunal- og moderniseringsdepartementet til følgende overordnede retningslinjer:

- Midlene skal målrettes for å gjøre omstilling i bedriftene lettere på kort sikt, og for å bygge evne til omstilling på lang sikt.
- Den distriktsrettede innsatsen skal gi et omstillingsdyktig næringsliv og lokalsamfunn i områder som er særlig preget av spredt bosetting.
- Midlene skal være utløsende for prosjektene som får tilsagn.
- Innovasjon Norge og fylkeskommunene skal samarbeide om å sette mål og strategier for næringsutviklingen i fylkene.
- Kommunal- og moderniseringsdepartementet ber Innovasjon Norge videreføre samarbeidet med Siva og Forskningsrådet om felles programsatsinger.
- Midlene skal prioriteres innenfor rammene av retningslinjene for bruk av budsjettpost 550.70 og 553.74, og bli forvaltet effektivt.
- Midlene på budsjettpostene 551.60 og 550.70 skal bare brukes i det distriktpolitiske virkeområdet.
- Målet med ordningene klynger (Norwegian Innovation Clusters) og bedriftsnettverk er å legge til rette for velfungerende næringsmiljøer over hele landet. Bruken av midlene skal følge avtalte programplaner.
- Prosjektene skal vurderes etter kvalitet.
- Det er et mål at 40 prosent av de direkte bedriftsrettede virkemidlene skal nå frem til kvinner.
- Innovasjon Norge skal ikke benytte bedriftsrettede virkemidler over postene fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet på Svalbard.

4.2.3 Forholdet mellom distriktsrettede og nasjonale ordninger og oppdrag

Flere av virkemidlene som Innovasjon Norge forvalter på oppdrag fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet, har sine motstykker i liknende oppdrag fra Nærings- og fiskeridepartementet. Dette gjelder i særlig grad etablerertilskudd og risikolån. På nasjonalt nivå er disse ordningene rettet mot de beste søkerne i Norge som oppfyller kriteriene til de ulike ordningene, blant annet hva gjelder innovasjonsnivå. Midlene fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet kan dermed anses å representere en ekstra offentlig innsats i DPV.

Bevaring av bosettingsmønsteret er en viktig politisk målsetning i Norge. For å oppnå dette målet, er det viktig at det finnes attraktive arbeidsplasser over hele landet. Virkemidlene Innovasjon Norge forvalter på vegne av Kommunal- og moderniseringsdepartementet, stiller derfor geografiske kriterier i tillegg til innovasjonskriteriene i ordningene fra Nærings- og fiskeridepartementet.

Områder med spredt bosetning kan også være preget av at tilgangen på finansiering er både dyrere og dårligere der enn i sentrale strøk. Blant annet kan konkurransen mellom banker og andre finansinstitusjoner være svakere og det kan være vanskeligere å vurdere verdien av panteobjekter. Markedssvikten – forskjellen mellom det som er lønnsomt for den enkelte beslutningstaker og det som er lønnsomt for samfunnet – er derfor større i distriktene enn i sentrale strøk, hva gjelder finansiering av bedrifter.

4.3 KMDs målstruktur

4.3.1 Verdiskapende næringsliv i områder med spredt bosetning

4.3.1.1 Fordeling av innvilgede midler mellom områder innenfor og utenfor DPV

Et av KMDs to hovedmål er et omstillingsdyktig næringsliv og lokalsamfunn i distriktene. Blant delmålene her er et verdiskapende næringsliv i områder med spredt bosetning og store avstander. Innovasjon Norges bidrar til å nå dette målet gjennom flere av virkemidlene, og på ulike måter.

Områder med «spredt bosetning og store avstander» er typisk kommuner som kategoriseres som innenfor det distriktspolitiske virkeområdet – DPV. Det vil derfor være interessant å undersøke i hvilken grad ordningene Innovasjon Norge forvalter går til prosjekter innenfor DPV.

I løpet av 2017 innvilget Innovasjon Norge totalt 6,8 milliarder kroner i finansieringstilsagn. Av dette utgjorde hovedsatsingen knyttet til innovasjon – risikolån og tilskudd til bedrifter – 3,5 milliarder kroner. Av disse pengene gikk i fjor 46,7 prosent til bedrifter og prosjekter i distriktene. Denne andelen har falt med snaut 5 prosentpoeng siden 2014, se nederste linje i tabell 3.XX.

Andelen til DPV trekkes imidlertid ganske kraftig opp av de såkalte lavrisikolånene innen landbruk, industri og fiskeflåten. Disse lånene utgjorde i fjor 2,5 milliarder kroner, hvorav knapt 1,6 milliarder ble innvilget i DPV. Også landbruksoppdraget er i sin natur særlig rettet mot DPV.

Av midlene som Innovasjon Norge innvilget fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet, gikk 89 prosent til bedrifter og prosjekter i DPV i fjor. Denne andelen økte fra 2016 til 2017. Dette henger sammen med at oppdragsbrevet fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet hadde sterkere geografiske føringer i fjor, enn brevene har hatt tidligere. Også innvilgningene gjort med midler fra Nærings- og fiskeridepartementet har i økende grad gått til DPV. I fjor utgjorde dette 25 prosent, mot 21 prosent i 2014. Nedgangen i andelen av totale innvilgninger som går til DPV skyldes dermed at Nærings- og fiskeridepartementet står for en stadig større, og Kommunal- og moderniseringsdepartementet en stadig mindre, del av de næringsnøytrale innovasjonsvirkemidlene.

Tabell 4-5: Andelen av midler fra Innovasjon Norge som er innvilget til prosjekter innenfor det distriktpolitiske virkeområdet.

	2014	2015	2016	2017
Innovasjon Norge totalt	65,0 %	65,1 %	63,1 %	61,8 %
Utenom lavrisikolån	58,8 %	58,6 %	49,1 %	51,0 %
Utenom lavrisikolån og landbruk	50,8 %	49,7 %	44,4 %	46,7 %

De siste årene har Innovasjon Norge innvilget stadig mer risikolån, fra totalt 600 mill. kroner i 2014 til 1,5 mrd. kroner i 2017. Gjennom disse fire årene har om lag halvparten av risikolånene gått til prosjekter innenfor DPV. Økningen har dermed vært ganske likt fordelt. Det gjelder summen av risikolån for NFD- og KMD-midler.

Fra 2014 til 2017 er summen av tilskuddsmidler fra Innovasjon Norge over KMD- og NFD-budsjettene økt noe. Tilskuddene fra begge de to departementene brukes i økende grad innenfor DPV. For Nærings- og fiskeridepartementet har tilskudd til prosjekter innenfor DPV økt fra 21 til 25 prosent og for Kommunal- og moderniseringsdepartementet fra 84 til 89 prosent. Imidlertid har det vært en forskyvning i det relative størrelsesforhold i tilskuddsmidler fra de to departementene: Tilskuddene til oppdrag fra Nærings- og fiskeridepartementet er økt fra 900 mill. kroner i 2014 til 1,2 mrd. kroner i 2017, mens tilskudd fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet er falt fra 750 mill. kroner til 600 millioner i samme periode. Totalt har dermed DPVs andel av totale tilskudd fra disse departementene falt fra 50 til 45 prosent i disse årene.

For KMD-midlene samlet – både risikolån og tilskudd – går en stadig større del til DPV. I 2017 var denne andelen på 94 prosent, opp fra 89 prosent i 2014. For NFD-midlene har også andelen innvilgede midler til DPV økt i denne perioden, fra 18 til 24 prosent av totale innvilgninger (utenom lavrisikolån). Dette generelle fallet i andelen innvilgede midler til DPV gjenspeiler dermed dreiningen i bevilgningene til Innovasjon Norge, ved at midler fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet har stått for en stadig mindre andel de siste årene, mens Nærings- og fiskeridepartementet har økt sine bevilgninger.

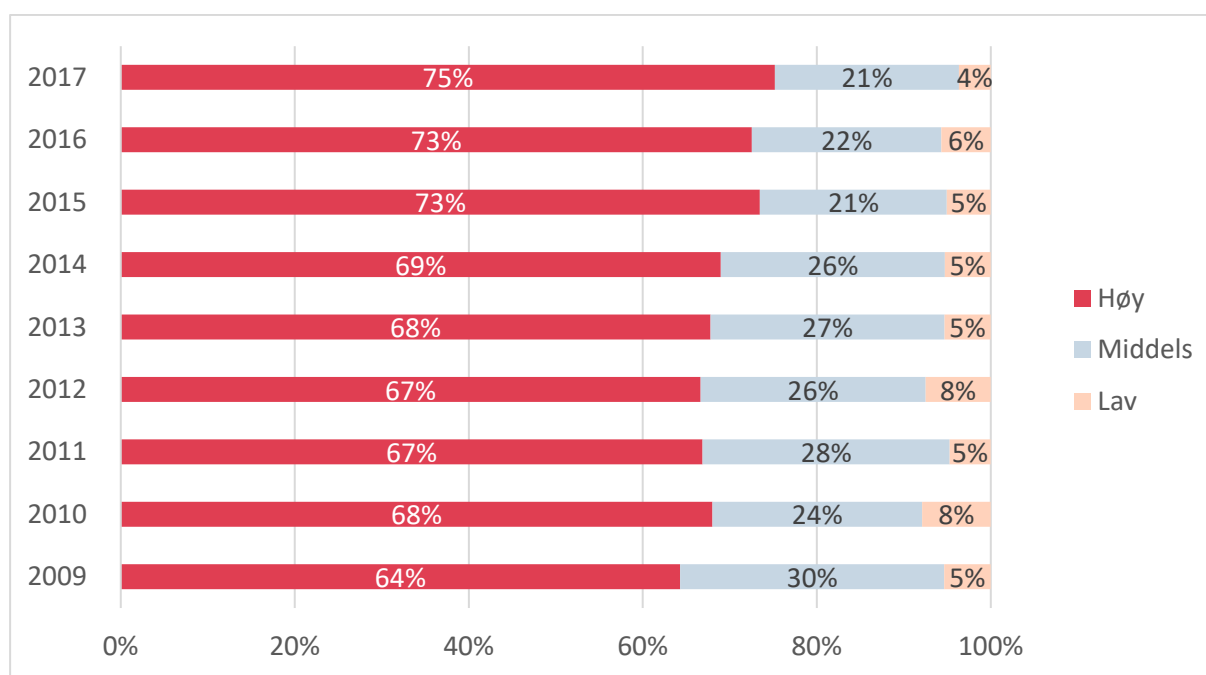
4.3.1.2 Addisjonalitet

Har så disse innvilgningene bidratt til å nå KMDs målsetninger om et verdiskapende næringsliv i områder med spredt bosetning og store avstander? I Innovasjon Norges kundeeffektundersøkelse blir alle kundene spurt om i hvilken grad støtten de har fått bidrar til å realisere prosjektene de har søkt støtte til, såkalt «addisjonalitet». Kundeeffektundersøkelsen gjennomføres mot kundene fire år etter at de fikk støtte. Den siste undersøkelsen er gjort blant kunder som fikk støtte i 2013.

Denne undersøkelsen bekrefter at addisjonaliteten har vært økende over noen år, og ligger på et høyt nivå. Over 75 prosent av bedriftene oppgir at prosjektet ikke ville blitt realisert, uten støtten fra Innovasjon Norge. Ytterligere 20 prosent sier at støtten har bidratt til at prosjektet har blitt gjennomført raskere eller i et større format på grunn av støtten fra Innovasjon Norge (se figur 3.X).

Bedriftene kan ha en langsiktig strategisk interesse av å svare mer positivt enn det er faktisk grunnlag for. Likevel er det verdt å merke seg at andelen som oppgir «høy addisjonaltet» har økt jevnt og trutt. Sammen med vurderingen fra Innovasjon Norges saksbehandlere, som vurderer addisjonaltet ved hver enkelt søknad, underbygger dermed undersøkelsen en påstand om at støtten fra Innovasjon Norge i mange tilfeller er utløsende for prosjektet.

Figur 4-1: Kundernes svar på spørsmålet «Hvor utløsende var finansieringen fra Innovasjon Norge for gründere?» Alle virkemidler fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet.

Den utløsende effekten av støtte fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet gjennom Innovasjon Norge er om lag den samme for bedrifter eldre og yngre enn 3 år. Om lag 75 prosent av bedriftene opplyser at addisjonalteten er høy, om lag 20 prosent sier «middels», og om lag 5 prosent «lav», i begge de to gruppene bedrifter. Utviklingen har også vært ganske parallell for yngre og eldre bedrifter de siste årene.

4.3.2 Omstillingsdyktige regioner

Det andre hovedmålet til Kommunal- og moderniseringsdepartementet er å bidra til omstillingsdyktige regioner, herunder et mer diversifisert næringsliv. «Omstillingsdyktig» er et meget vidtfavnende begrep, og det er ikke mulig å måle verken omstilling eller omstillingsdyktighet med særlig grad av presisjon.

Mesteparten av næringslivet i Norge, som i de fleste utviklede land, er i kontinuerlig omstilling, og det aller meste av denne omstillingen gjennomføres uten at Innovasjon Norge spiller en aktiv rolle. På samme måte er omstillingsdyktigheten i regionene særlig avhengig av forhold som kompetanse og holdninger hos innbyggerne, infrastrukturen og insentivstrukturen i skatte- og trygdesystemet.

Ikke desto mindre har Innovasjon Norge, i samarbeid med departementet, utviklet noen indikatorer som kan bidra til å gi et bilde av utviklingen i omstillingen og omstillingsevnen i norske regioner de siste årene.

Det viktigste virkemiddelet Innovasjon Norge bruker for å bidra til omstillingsdyktige regioner, er klyngeprogrammene. Disse er rettet for å styrke og utvikle eksisterende næringsmiljøer over hele landet. Alle landets fylker har klynger, og et stort antall næringer er representert. I 2017 deltok totalt over 2000 bedrifter i disse programmene. Klyngeprogrammene er grundig beskrevet i delmål 3, og også under post 553.74, og blir ikke gått nærmere inn på her.

Kvaliteten på bedrift og prosjekt, bærekraft som konkurransefortrinn.

Det som er avgjørende for å få risikoavlastning fra Innovasjon Norge er kvaliteten på innovasjonsprosjektene, ikke næring eller bransje.

Innovasjon Norges bærekraftstrategi fra 2015 er basert på krav til god forretningsskikk og den tredelte bunnlinjen; økonomi, miljø og samfunn. Dette står sentralt i vår kundedialog, og måles i selskapets sakshåndteringssystemer. Innovasjon Norge stiller krav om at bedriften som søker innfrir minstekrav til god forretningsskikk i tråd med internasjonale standarder. Dette gjelder også for alle øvrige tjenester i Innovasjon Norge⁸⁰.

Aktivitetene fra 2017 viser en fortsatt økning av prosjekt med miljøeffekt. Tilsagn til miljøprosjekter har økt fra 47 prosent i 2016 til 49 prosent. Innovasjon Norge har brukt 400 mill. kroner mer på miljøprosjekter i 2017 enn i 2016. En del av forklaringen er knyttet til økt oppdrag innen Miljøteknologiordningen, der tilsagnene økte med litt i underkant av 50 mill. kroner fra 2016 til 2017. Imidlertid går en økende andel til prosjekter med positiv miljøeffekt under mange andre ordninger, for samlede oppdrag fra KMD har andelen økt fra 39 prosent til 50 prosent. Dette kan være et uttrykk for at næringslivet ser økende markedsmessige muligheter knyttet til spesielt klima- og miljøutfordringene.

Stadig flere bedrifter benytter bærekraft i sine strategier for økt konkurransekraft. Bærekraftige løsninger og forretningsmodeller står sentralt hos flere og flere bedrifter. Dette er uttrykk for at bærekraft i økende grad er en driver for innovasjon og utvikling. Flere og flere bedrifter tydeliggjør sine aktiviteter opp mot FNs bærekraftsmål i sine årsrapporter for å vise at deres produkter og tjenester bidrar til å løse globale utfordringer. Dette er tegn på at bærekraft og FNs bærekraftsmål brukes aktivt i bedriftenes strategi, utvikling og posisjonering.

Med bakgrunn i at bærekraft og FNs bærekraftsmål har stor påvirkning på etterspørsel i det globale markedet og bedriftenes konkurransevne, ser Innovasjon Norge på hvordan bærekraftmålene skal ivaretas i selskapets arbeid framover. Innovasjon Norge er i startfasen av arbeidet, fokus i 2018 vil være hvordan Innovasjon Norge kan bidra til måloppnåelsen av FNs bærekraftsmål gjennom realisering av verdiskapende næringsutvikling i hele landet.

4.3.2.1 Forholdet mellom gründere og bedrifter

En av indikatorene finner man ved å dele søkerbedrifter til Innovasjon Norges ordninger i to grupper: bedrifter yngre enn 3 år («gründere») og eldre enn 3 år (heretter «bedrifter»). Denne dimensjonen i omstillingsbarometeret måler både tilretteleggingen for entreprenørskap og hvor mange som faktisk starter eget selskap. Når gründere oppsøker Innovasjon Norge er det fordi de ønsker å starte eller

⁸⁰ <http://www.innovasjon Norge.no/no/Bygg-en-bedrift/barekraft-og-god-forretningsskikk/>

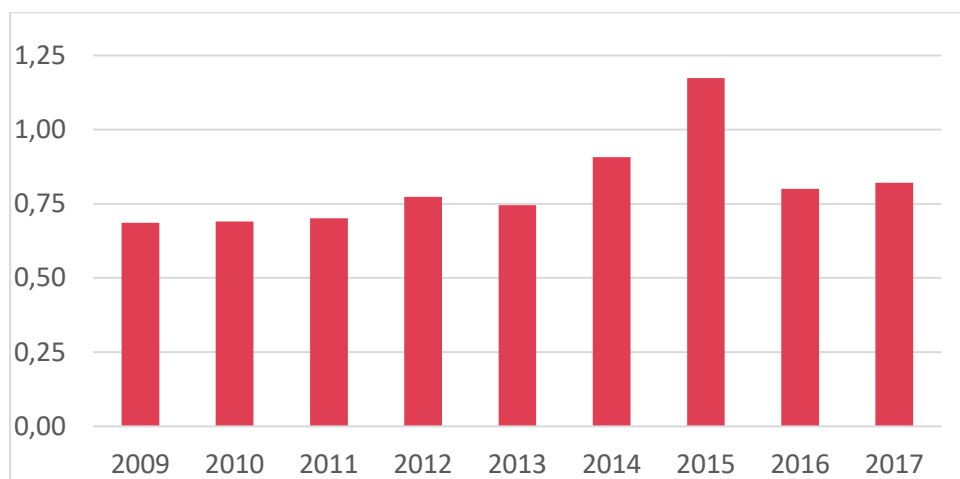
nylig har startet et eget selskap, og søker råd og finansiering. En indikator for omstillingsevne basert på våre data vil si noe om etableringshyppigheten.

Endringer i totale bevilgninger for de ulike budsjettpostene fra år til år gjør det lite hensiktsmessig å bruke det absolutte antall tildelinger til gründere fra år til år. En bedre tilnærming er det antagelig å måle antallet tildelinger til de to ulike gruppene. Et forholdstall mellom antall tildelinger til vekstbedrifter og til gründere mener derfor gir en indikasjon på entreprenørskapsdimensjonen.

Dette forholdet mellom gründere og bedrifter som fikk støtte fra Innovasjon Norge ved midler fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet steg i årene fra 2011 til 2015 ganske kraftig. I 2011 var det 0,6 gründere per bedrift. Dette forholdet steg til 1,1 i 2015. Veksten var særlig sterk i 2014 og 2015.

Det er stor forskjell mellom ulike regioner. Veksten i indikatoren var spesielt sterk i de fire fylkene på Vest- og Sørlandet hvor leverandørvirksomheten til petroleumsnæringen er viktigst; Møre og Romsdal, Hordaland, Rogaland og Vest-Agder. Her steg indikatoren fra 0,9 i 2013 til 2,0 i 2015. At etableringsviljen steg kraftig i årene med fallende aktivitet og svekkete fremtidsutsikter i en viktig næring, tyder på en god omstillingsevne. I innlandsfylkene var indikatoren om lag uendret i disse årene. For Kommunal- og moderniseringsmidler-midler isolert falt denne indikatoren noe tilbake fra 2015 til 2017. Hvis man ser på midlene fra alle departementene, har den imidlertid holdt seg på et høyt nivå også etter 2015.

Figur 4-2: Forholdet mellom tilsagn til gründer og bedrifter for midler fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet. Når tallet er over 1, er det flere gründere enn bedrifter som har fått tilsagn.

4.3.2.2 Utvikling av ekstrainsatsen for næringslivet i distriktene

For å nå KMDs mål om «Verdiskapende næringsliv i områder med spredt bosetting» er det satt av egne ressurser for å korrigere for særskilte typer markedssvikt bedrifter innenfor det distriktpolitiske virkeområdet står overfor. Kommunal- og moderniseringsdepartementet bevilger midler på egne poster for dette formålet (post 60/62) til fylkeskommunene, som igjen gir oppdrag til Innovasjon Norge for å jobbe med ulike bedriftsrettede tiltak.

I tillegg mottar fylkeskommunene midler over statsbudsjettet for å sikre inkluderende og vekstkraftige lokalsamfunn som fylkene selv forvalter. Disse midlene skal primært benyttes til infrastruktur og tilrettelegging for næringsutvikling som ikke er direkte bedriftsrettet, f.eks. tiltak for inkludering av tilflyttere, styrking av sårbare næringsmiljøer og styrking av kommunens evne til å planlegge og gjennomføre utviklingstiltak. Fylkeskommunene har anledning til å endre Stortingets vedtatte fordeling mellom bedriftsrettede tiltak som gis i oppdrag til Innovasjon Norge på post 60/62, og andre distriktsrettede tiltak i regi av fylkeskommunen selv over post 64.

Distriktsrettede midler skal kompensere for typiske ulemper som lange avstander, lite arbeidsmarked, begrenset tilgang til private kompetansetilbydere og forskningsmiljøer og ensidig næringsstruktur. De har derfor en bredere innretning og er noe mer fleksible enn de nasjonale virkemidlene. Virkemidlene fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet via oppdragene fra fylkeskommunene kan brukes til et bredt spekter av prosjekter hvor bedriftene har behov for risikoavlastning, f.eks. investeringer i maskiner og utstyr, kompetansetiltak, FoU-investeringer knyttet til andre formål enn de nasjonale ordningene. Virkemidlene har stor betydning for omfanget av utviklingsprosjekter i næringslivet og måloppnåelse på KMDs delmål 1 *Verdiskapende næringsliv i områder* med spredt bosetting.

Når det er etablert dialog med distriktsbedriftene basert på interesse for finansiering, kan de også introduseres for hele spekteret av Innovasjon Norges tjenester og kvalifisere bedriftene til utviklingsløp rettet mot nasjonale og internasjonale konkurransearenaer i regi av Innovasjon Norge, Forskningsrådet, Enova og EU. Gjennom egne oppdrag fra noen fylker har Innovasjon Norge fått utvidet kapasitet til å drive aktiv mobilisering og til å ha en utvidet kundedialog og sparring med utvalgte bedrifter de siste årene.

Effekten av de distriktsrettede midlene som forvaltes av Innovasjon Norge analyseres løpende av uavhengige fagmiljø som en del av selskapets mål og resultatstyringssystem. Ordningene blir vurdert på de samme kriteriene og etter de samme metodene som de landsdekkende ordningene:

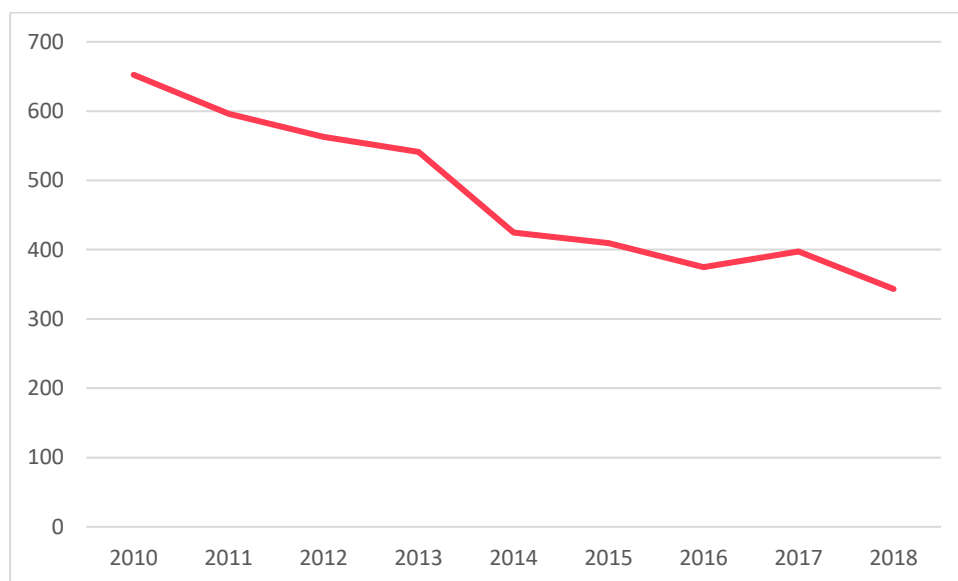
- Vekst i salgsinntekter, verdiskaping, antall ansatte, produktivitet og lønnsomhet hos de bedriftene som støttes sammenliknet med en kontrollgruppe
- I tillegg måles de viktigste distriktsrettede ordningene også på vekst i antall ansatte og lønnsomhet hos de bedriftene som støttes sammenliknet med en kontrollgruppe

SSB har utviklet metodene som brukes for å vurdere om innsatsen gir den ønskede utviklingen i næringslivet og har også gjort analysene de siste årene. SSB konkluderer med at effektene av de distriktsrettede virkemidlene forvaltet av Innovasjon Norge er god. Tallene er stabile over tid. Resultatene er nærmere omtalt i kapittel 1.3.3 og i rapporteringen av hver enkelt ordning.

4.3.2.2.1 *Reduserte rammer på post 60/62, men effekten er forsinket*

Rammene fra post 62 som tildeles IN fra fylkeskommunene er redusert de siste årene fra ca. 600 mill. kroner i 2010 til ca 400 mill. kroner i 2017.

Figur 4-3: Rammer på post 60/62 (i mill. kroner)

Nedgangen skyldes både lavere bevilgning til distriktsrettede tiltak generelt, men også at fylkeskommunene er tilbøyelige til å flytte en større andel av midlene fra post 62 til post 64 når rammene for post 64 er kraftig redusert. Det bidrar til at nivået på post 62 som bevilges videre til Innovasjon Norge har blitt vesentlig lavere enn det regjeringen og Stortinget har lagt til grunn i statsbudsjettene:

- De indikative rammene til bedriftsrettede tiltak i distriktene på post 62, var i statsbudsjettet for 2017 på 459 mill. kroner.
- Oppdragene fra fylkeskommunene til Innovasjon Norge for 2017 utgjorde samlet 402 mill. kroner på posten.

Konsekvensen av reduserte rammer ble tidligere dempet i en del fylker ved at et var overførte midler fra tidligere år (ubrukte midler og annullerte tilsagn). Faktisk forbruk i 2017 for disse ordningene var derfor totalt i underkant av 520 mill. kroner.

Ved inngangen til 2018 er nivået på overførte midler redusert betydelig og det er bare i et lite mindretall av fylkene hvor overførte midler utgjør noe særlig volum. Denne trenden vil trolig forsterkes inn mot 2019, da oppdraget til Innovasjon Norge på post 62 fra fylkeskommunene nå er ytterligere redusert:

- De indikative rammene til bedriftsrettede tiltak i distriktene på post 62, var i statsbudsjettet for 2018 på 487 mill. kroner.
- Oppdragene fra fylkeskommunene til Innovasjon Norge samme år utgjør samlet ca. 343 mill. kroner

4.3.2.2.2 Mange små oppdrag med lav kostnadseffektivitet

Som en følge av trenden med reduserte bevilgninger har Innovasjon Norge for 2018 små oppdrag under post 62 fra en god del fylkeskommuner, f.eks. Østfold (1,8 mill. kroner), Vestfold (1,5),

Rogaland (5,0), Aust-Agder (5,9), Vest-Agder (8,2) og Buskerud (8,0). De minste oppdragene er lite kostnadseffektive. De krever relativt mye administrasjon, og det er svært vanskelig å kommunisere disse tiltakene i markedet på en effektiv måte.

Selv i de tyngste distriktsfylkene er de årlige rammene for 2018 så vidt beskjedne at det vil være vanskelig å løfte tyngre satsinger med de distriktpolitiske tilskuddsmidlene. Tilfanget av større prosjekter av denne typen varierer over tid og mellom fylker, og kan derfor vanskelig finansieres over de fylkesvise rammene fremover.

4.3.2.2.3 Forbruk på de ulike ordningene i 2017

Det er ikke klare indikasjoner på at forholdet mellom tilbud (rammer/innvilget beløp) og etterspørsel (omsøkt beløp) på post 62 er i betydelig ubalanse. Dette skyldes primært at disponibel ramme i fylkene har vært større grunnet overførte midler fra tidligere år. Erfaringsmessig er det også en viss sammenheng mellom størrelsen på de disponible rammene og tilfanget av nye prosjekter.

Næringsaktørene vil være mindre tilbøyelige til å planlegge og søke om finansiering til nye prosjekter hvis de vet at finansieringsmulighetene er begrenset.

- Tilskudd til investeringer og bedriftsutvikling på gamle post 60 og nye post 62 hadde en noe svakere søknadsinnngang i 2017 (725 mill. kroner) enn i 2016 (804 mill. kroner). Samtidig gikk tilsagnsvolumet for slike tilskudd ned fra vel 400 mill. kroner i 2016 til 381 mill. kroner i 2017.
- Distrikts-rettet etableringstilskudd hadde en nedgang i innvilget beløp fra 71,8 mill. kroner i 2016 til 56,5 mill. kroner i 2017. Dette kan i stor grad tilskrives at det fra 2017 bare kunne innvilges slike tilskudd til kunder lokalisert innenfor det distriktpolitiske virkeområdet, mot tidligere i hele fylket der slike midler var tilgjengelige.
- For distriktsrettede risikolån økte tilsagnsvolumet med 83 % fra 294 mill. kroner i 2016 til 530 mill. kroner i 2017. Den store økningen skyldes blant annet en bevisst dreining fra bruk av tilskudd til risikolån, samt økt tilgang på risikokapital gjennom samarbeidet med Det europeiske investeringsfondet. Samtidig hadde prosjektilfanget i 2017 en innretning som gjorde at låneinstrumentet var egnet.
 - o Risikolånene belaster ikke statsbudsjettet på samme måte som tilskudd, siden kunder som mottar risikolån fra Innovasjon Norge betaler tilbake støtten når deres prosjekt er vellykket. For å kunne gå inn i risikable prosjekter setter Innovasjon Norge av midler i tapsfond for å kunne dekke tap som kan komme hvis enkeltkunder ikke lykkes. Det er kun dette tapsfondet som belaster statsbudsjettet.
 - o Som følge av at Innovasjon Norge hadde robuste tapsfond ved inngangen til 2017 ble det for lånetilsagn dette året bare gjort tapsavsetninger tilsvarende 50 prosent av kalkulert risiko. Dette vil ikke kunne videreføres fra 2018. Dersom Innovasjon Norge hadde gjort full avsetning til tapsfond ville det samlede forbruket i 2017 vært i underkant av 580 mill. kroner og ikke 520 som beskrevet innledningsvis.

4.3.2.2.4 Foreløpig forventninger for 2018

Rammen i 2018 utgjør som nevnt over samlet på post 62 vel 343 mill. kroner i nye oppdrag fra fylkeskommunene. I tillegg disponerer Innovasjon Norge fortsatt noen midler i form av overføringer fra tidligere år, samlet ca. 80 mill. kroner.

Med en videreføring av 2018-nivået på tilsagn om risikolån og full tapsavsetning, vil tilgjengelige tilskuddsmidler for 2018 totalt sett være betydelig lavere enn 2017. Det kan derfor ikke regnes med å ha overførbare midler av betydning tilgjengelig for 2019.

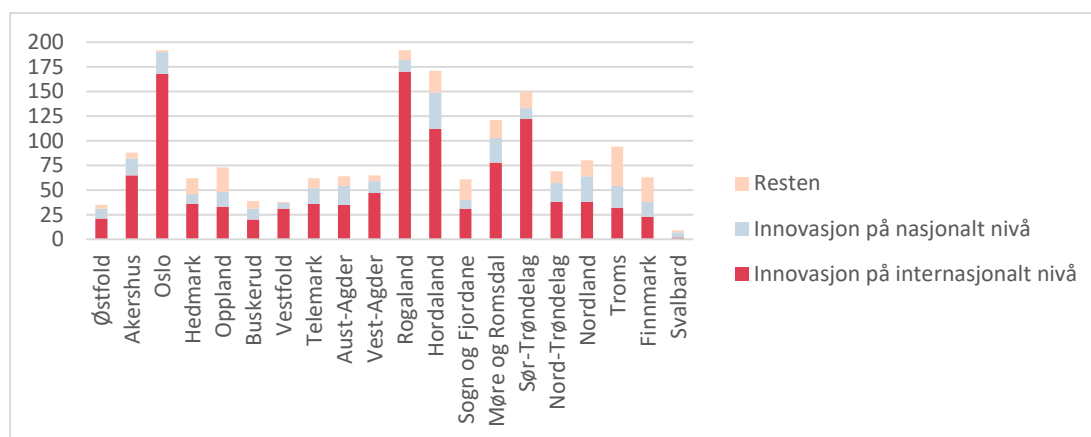
En ny analyse vil gjennomføres av søknadsinngang og forbruk per første tertial 2018 for å kunne si noe mer kvalifisert om konsekvensene av de reduserte rammene på årets budsjett, og hva dette indikerer om utsiktene for 2019.

4.3.2.3 Innovasjonshøyde

En annen indikator for omstillingsevnen er innovasjonshøyden i de prosjektene Innovasjon Norge vurderer. Av gründerne som fikk støtte i 2017, hadde om lag halvparten innovasjon på internasjonalt nivå. Av gründere som får støtte ved Kommunal- og moderniseringsdepartementets-midler, er innovasjonsnivået gjennomgående noe lavere, mens NFD-gründere ligger høyere. Dette må ses i sammenheng med ordningenes formål.

På samme måte er de regionale forskjellene svært tydelige når man vurderer omstillingsevne på denne måten. Av gründere i sentrale strøk som Oslo, Rogaland og Hordaland, hadde det store flertallet av gründere innovasjon på dette nivået. I mer spredtbygde fylker, som Oppland, Sogn og Fjordane og Finnmark, er innovasjonsnivået gjennomgående lavere. Dette tyder på at en betydelig andel av tilsagnene i spredtbygde strøk, skyldes den distriktpolitiske øremerkingen.

Tabell 4-6: Antall gründere som har fått støtte i ulike fylker, fordelt etter innovasjonsnivå på prosjektet 2017.

4.3.2.4 Innovasjonstyper i regionene

Når Innovasjon Norge gir finansiell støtte til et prosjekt, registreres hva slags type for innovasjon prosjektet er. Det brukes fire ulike kategorier: Markedsmessig innovasjon, produktinnovasjon, organisatorisk innovasjon og prosessinnovasjon. De to førstnevnte er mer utadrettet, ved at bedriften skal utvikle og selge nye produkter og / eller finne nye markeder. De to sistnevnte kategoriene innovasjon er det i prinsippet ikke mulig å observere at bedriften har gjennomført, uten

å være på innsiden av bedriften. Ikke desto mindre: Å produsere et produkt mer effektivt, er likefullt en svært viktig form for innovasjon.

Av alle prosjektene Innovasjon Norge støtter, kategoriseres om lag 75 prosent som «produktinnovasjon». Denne innovasjonstypen dominerer i alle fylker og for alle departementer Innovasjon Norge får oppdrag fra. Nest vanligst er «prosessinnovasjon», som står for 15 prosent av sakene.

Det er likevel noen forskjeller, både mellom oppdragene og om mellom regionene. For prosjektene som er finansiert med midler fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet, er andelen saker som karakteriseres om produktinnovasjon 65 prosent. For NFD-finansierte prosjekter er tilsvarende andel 83 prosent. Alle de tre andre innovasjonstypene har høyere andel for KMD-oppdraget enn NFD-oppdraget. Denne nyansen gjelder både tilskudd og lån; NFD-midler er knyttet mer til produktinnovasjon, og KMD-midlene til de andre typene.

I fylkene er det typisk mer produktinnovasjon i de mest sentrale fylkene. Oslo, Vestfold og Rogaland er de tre fylkene med høyest andel produktinnovasjon. Nordland, Oppland og Troms er de tre fylkene med lavest andel. Gjennomgående er det færrest saker som kategoriseres som «organisatorisk innovasjon». Skiller man mellom saker innenfor eller utenfor det distriktpolitiske virkeområdet (DPV), blir denne dimensjonen tydelig. I saker innenfor DPV stod produktinnovasjon for 67 prosent, mens i saker utenfor var andelen 83 prosent.

Andelen av saker som kategoriseres som produktinnovasjon har økt noe de siste årene, og særlig fra 2013 til 2015. Denne økningen er til dels drevet av utviklingen i de fire oljefylkene referert til i forrige avsnitt. Her utgjorde «produktinnovasjon» 63 prosent av alle saker i 2013, mot 79 prosent i 2015. For de andre fylkene var økningen mer moderat. For KMD-midlene har kategoriseringen mellom innovasjonstyper vært ganske stabil i denne perioden, mens andelen produktinnovasjon har steget for alle de andre departementene Innovasjon Norge har oppdrag fra, og særlig Landbruks- og matdepartementet (LMD). Dette skyldes blant annet at antallet saker fra Landbruks- og matdepartementet som kategoriseres som «prosessinnovasjon» har falt betydelig.

Fra 2015 til 2017 er andelen «produktinnovasjon» blant KMD-prosjekter innenfor DPV falt betydelig, fra 70 til 55 prosent. Markedsmessig innovasjon og prosessinnovasjon har begge deler steget til nesten 20 prosent, for denne gruppen, som er blitt betydelig mindre i denne perioden.

Oppsummert: KMD-midlene finansierer i noe mindre grad produktinnovasjon enn NFD-midler. Forskjellen er særlig stor innenfor DPV.

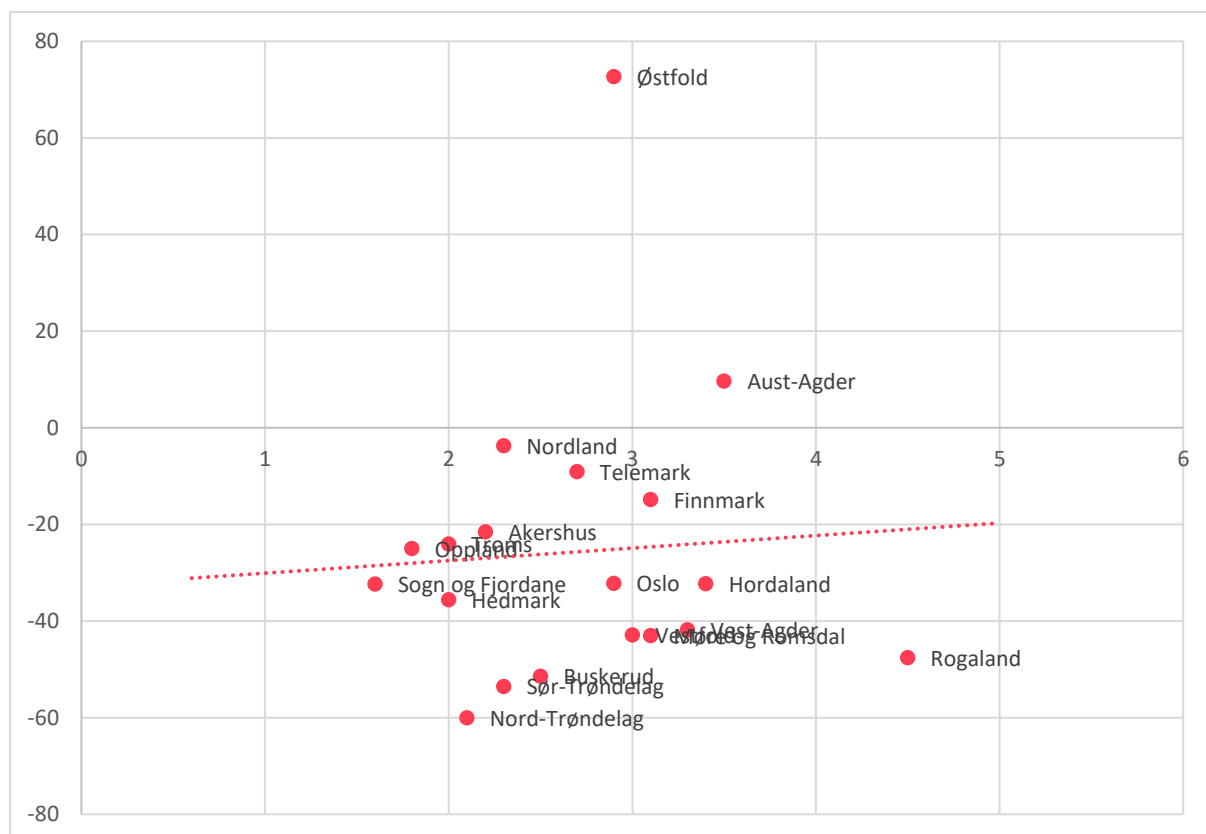
4.3.2.5 Etablerertilskudd og arbeidsledighet

Etablerertilskudd er en ordning som er rettet mot etablerere av nye virksomheter. Fra 2010 til 2015 steg omfanget av ordningen fra 100 til 400 millioner kroner. Veksten var særlig sterk i 2014 og 2015. Antallet saker steg med 38 prosent i 2014 og 73 prosent i 2015.

I de fire «oljefylkene» var veksten spesielt sterk. Samlet steg antallet innvilgninger med 47 prosent i 2014 og 106 prosent i 2015, altså betydelig mer enn for landet samlet. Disse fylkenes totale andel av antallet innvilgete etablererstilskudd steg fra 30 prosent i årene før til 36 prosent i 2015.

En enkel regresjonsanalyse av bruken av denne ordningen i ulike fylker, sammenholdt med utviklingen i ledigheten der, gir likevel ingen målt samvariasjon. Heller ikke hvis man ser på ledigheten for menn og kvinner separat, finnes noen samvariasjon med utviklingen i etablerertilskuddene. Den årlige variasjonen i bruken av denne ordningen er stor i hvert enkelt fylke. Selv om antallet er relativt stort i de fleste fylker, preges nok totaltallene også av tilfeldige forstyrrelser.

Tabell 4-7: Arbeidsledighet som andel av arbeidsstyrken i november 2016 (x-aksen) og endringer i antall innvilgede etablerertilskudd per fylke fra 2016 til 2017 (y-aksen). Prosent. (Kilde: SSB og Innovasjon Norge).

4.3.3 Effekter

Statistisk sentralbyrå (SSB) har laget effektindikatorer for Innovasjon Norge. Indikatorene tyder på at støtte fra Innovasjon Norge har en god effekt for bedriftene som får den, også når det gjelder distriktsoppdraget. Bedrifter som får støtte, har en signifikant sterkere vekst i sine salgsinntekter og verdiskaping enn sammenlignbare bedrifter, se tabellen nedenfor. Merveksten for Innovasjon Norges kunder har vært relativt stabil de siste årene.

Tabell 4-8: Effektindikatorer for finansiering gitt til alle kunder under distriktsoppdraget.

	2015	2016	2017
Salgsinntekter	13,2 ***	12,9 ***	12,5 ***
Verdiskaping	5,9 ***	5,7 ***	5,6 ***
Produktivitet	1,3	1,6	1,6

***: 99% signifikant **: 95% signifikant *: 90% signifikant

Disse effektene er klart sterkere for yngre enn eldre bedrifter, både for inntekter og verdiskaping. Fordelt mellom ulike ordninger, er effektene sterkest for risikolån, investeringstilskudd og etablerertilskudd, og svakest for bedriftsutviklingstilskudd. Dette tyder på at Kommunal- og moderniseringsdepartementet når sin målsetning om et mer diversifisert næringsliv i distriktene, ved bevilgningene til Innovasjon Norges ordninger.

Bedriftene som får støtte gjennom distriktsoppdraget til Innovasjon Norge, har også sterkere vekst i sysselsettingen enn andre bedrifter, se tabellen nedenfor.

Tabell 4-9: Indikatorer for antall ansatte og lønnsomhet for finansiering gitt til alle kunder under distriktsoppdraget.

	2015	2016	2017
Antall ansatte	5,4 ***	5,8 ***	6,1 ***
Lønnsomhet	-0,1	-0,2	-0,1

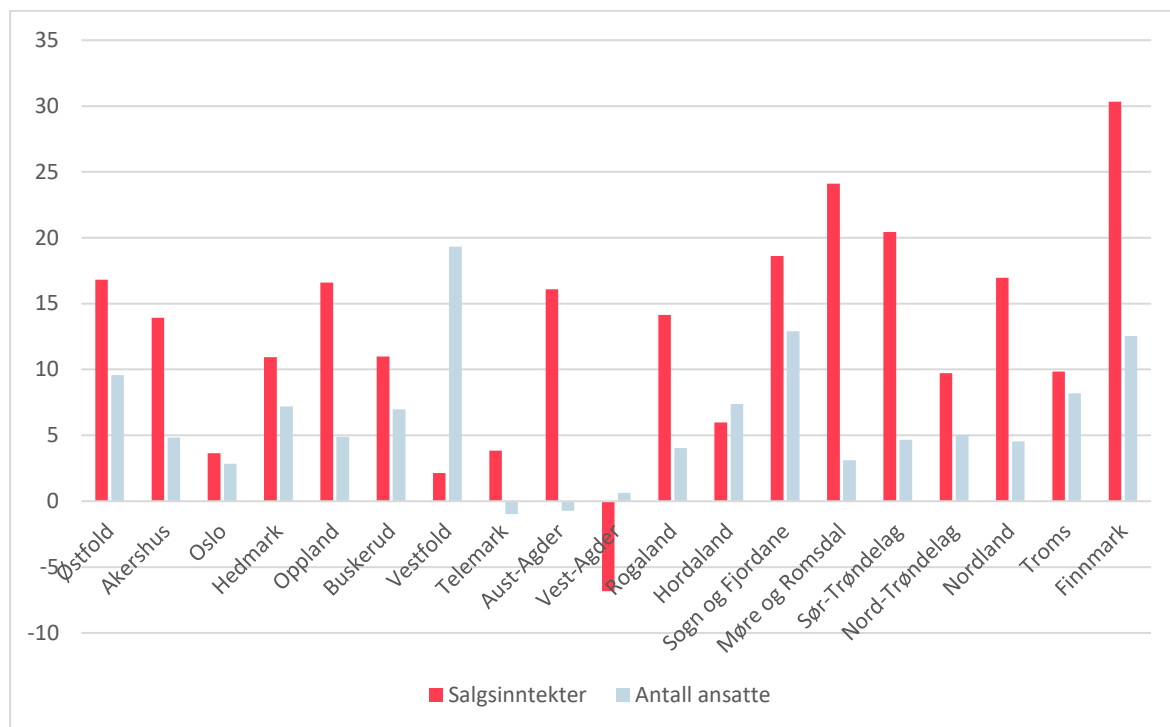
***: 99% signifikant **: 95% signifikant *: 90% signifikant

4.3.4 Effekter i ulike fylker

Høsten 2017 utviklet SSB systemet for effektindikatorer til også å kunne beregnes for hvert enkelt fylke. Det er beregnet indikatorer for fire ulike oppdrag: Innovasjonsoppdraget og distriktsoppdraget, som er de to klart største målt i antall saker, og landbruksoppdraget og bankoppdraget. Her presenteres resultatene fra de to førstnevnte oppdragene. SSB har også laget effektindikatorer for Innovasjon Norges samlede virkemiddelbruk i hvert enkelt fylke. SSB har beregnet fem indikatorer for hvert oppdrag: Sysselsetting, produktivitet, omsetning, verdiskaping og totalkapitalrentabilitet eller lønnsomhet. Av disse indikatorene er det særlig sysselsetting og omsetning som gir stabile resultater på fylkesnivå. Omtalen konsentreres derfor om dem.

Når man studerer resultatene for ulike fylker, er det nærliggende å sammenligne resultatene fylker imellom. Da er det viktig å være klar over at indikatorverdiene skal fortelle om utviklingen i foretakene som har fått støtte av Innovasjon Norge, sammenlignet med en kontrollgruppe. Utviklingen i kontrollgruppene er imidlertid ikke lik mellom fylkene.

Tabell 4-10: Effektindikatorer for distriktsoppdraget. Differanse i vekst mellom bedrifter som har mottatt støtte, og lignende bedrifter som ikke har mottatt støtte. Prosentvis årlig vekst. (Kilde: SSB).

4.3.5 Oppsummering

Sterkere vekst i både inntekter, sysselsetting og verdiskaping vil over tid normalt bidra til økte investeringer, og til å opprettholde bosettingen i distriktene. Dette tyder på at støtten fra Innovasjon Norge bidrar til å oppfylle KMDs delmål 1.1: Et verdiskapende næringsliv i områder med spredt bosetning og store avstander. Samlet sett peker indikatorene i retning av støtte fra Innovasjon Norge bidrar til oppfyllelse av begge KMDs hovedmålsetninger.

Om lag 25 prosent av befolkningen bor i dag innenfor det distriktpolitiske virkeområdet. (Mulig å si noe om makroeffekt.) Litt lavere andel av BNP.

4.4 Delmål 1 – Flere gode gründere

Hovedambisjonen under delmålet «Flere gode gründere» i 2017 var å øke tilgangen på risikokapital for gründere. Innovasjon Norges finansieringsvirksomhet skal supplere det kommersielle markedet. Finansiering fra Innovasjon Norge skal virke utløsende for gjennomføring, fremdrift eller omfang av prosjekter, uten at man bidrar til uheldig konkurransevridning. Videre er bærekraft et gjennomgående hensyn i Innovasjon Norges finansieringsvirksomhet.

Etablering av nye lønnsomme selskaper samt vekst i eksisterende bedrifter krever et velfungerende kapitalmarked og økosystem i alle faser av bedriftens livsløp. Generelt sett opplever Innovasjon Norge at det er god kapitaltilgang til etablert og lønnsomt næringsliv, som kan benytte seg av en rekke finansielle instrumenter. Det er derimot krevende å sikre kapitaltilgang i tidlig-fase (start-ups) samt i vekstfaser, altså før selskapene kan vise til historisk positive resultater eller der ytterligere vekst er forbundet med betydelig risiko⁸¹. Her er asymmetrisk informasjon og ikke tilfredsstillende pantesikkerheter til hinder for et effektivt kapitalmarked og en lønnsom næringsutvikling. Mangel på risikovillig og kompetent langsiktig kapital er derfor betydelige barrierer for flere gode gründere og vekstkraftige bedrifter. Samtidig er det også tilfeller blant mer etablerte selskaper der tilgangen til risikokapital kan være utfordrende og at kapitaltilbydere både på fremmed- og egenkapitalsiden ønsker risikodeling/-avlastning.

Innovasjon Norge ga i 2017 tilsagn for 2,3 mrd. kroner til gründere som utgjorde en tredjedel av de samlede tilsagn over departementenes budsjettposter. Av disse midlene kom 1,7 mrd. kroner fra Nærings- og fiskeridepartementet og 440 mill. kroner fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet. Resterende er bevilgninger fra KD og øvrige departementer.

Tilgangen på risikofinansiering til gründere fra Innovasjon Norge økte fra 1,6 mrd. kroner i 2016 til 2,3 mrd. kroner i 2017. Dette ble blant annet gjort gjennom å øke tilbudet av risikolån til gründere og videreføring av Presåcornkapital.

4.4.1 Hovedaktiviteter 2017

Hovedaktivitetene i 2017 foruten om å øke tilgangen på risikokapital har vært å utvikle og styrke eksisterende tjenester fra Nærings- og fiskeridepartementet og Kommunal- og moderniseringsdepartementet, samt å levere på oppdragene i Regjeringens Gründerplan. I tillegg kommer oppdraget fra Kulturdepartementet rettet mot verdiskaping i kreativ næring. Dette oppdraget rapporteres som helhet til Kulturdepartementet.

⁸¹ 1 OECD (2006) – The SME Financing Gap: Theory and Evidence.

Tjenester/virkemidler som i hovedsak er innrettet mot delmål 1:

- Etablerertilskudd
- Oppstartslån
- Presåcornkapital
- Såcornfondene
- Mentortjenesten for gründere
- Satsing på kulturell og kreativ næring (KUD)
- Gründerskap i klyngene
- IPR rådgivning
- Internasjonalisering gjennom kompetansetjenestene «Global Entrepreneurship»
- Gründersenteret
- Møteplasser for vekst
- Start in Norway (En del av attraktivitetsprosjektet i Gründerplanen)
- Satsing på kvinner og mangfold i næringslivet

I tillegg benytter oppstartsbedrifter (inntil tre år gamle) i stor grad øvrige finansieringstjenester. Disse fikk 38 prosent av risikolånene og garantiene i 2017 (både landsdekkende og distriktrettet), 44 prosent av miljøteknologiordningen og 49 prosent av forsknings- og utviklingskontrakter.

Følgende er en kort beskrivelse av områder hvor det har vært en spesiell innsats i 2017 for delmålet som er verdt å trekke frem. For mer utdypende informasjon om tjenestene henvises det til rapportering på enkelttjenester.

4.4.2 Økt kapitaltilgang og kompetent kapital

Risikoavlastning ved å stimulere til å utløse privat kapital i innovasjonsprosjekter har vært en viktig oppgave gjennom året. Det private kapitalmarkedet og bankenes risikovilje er i bevegelse og interessen for å investere i innovasjonsprosjekter øker. Det er viktig at Innovasjon Norge endrer virkemidler i takt med gründernes behov, trender og markedssvikten i dagens kapitalssystem. Oppstartlån, den nye låneordningen for gründere, og presåcornordningen har vist seg å være gode virkemidler som har utløst privat kapital til unge selskaper i vekst. Det er ikke kun kapitalen i seg selv som er viktig, men at investorer også bidrar med rådgivning, nettverk og oppfølging. "Kompetent kapital" tilfører gründerselskaper kompetanse som bidrar til raskere vekst.

I 2017 økte Innovasjon Norge lånerammen fra 1,0 mrd. kroner til 1,5 mrd. kroner og lanserte et nytt lån for gründere. Det nye virkemiddelet Oppstartslån vakte interesse blant både eksisterende og nye kunder. 75 prosjekter fikk innvilget lån på til sammen 110 mill. kroner gjennom denne ordningen i løpet av året og utløste en kapital på 161 mill. kroner, hvorav 109 mill. kroner egenfinansiering.

Presåcornordningen ble videreført i 2017 med 50 mill. kroner. 17 investormiljøer nasjonalt ble valgt ut. Ordningen skal styrke investormiljøer og bidra til at enda flere gründere får enklere tilgang til

kapital. I løpet av 2017 ble det investert totalt 114 mill. kroner i 18 oppstartsbedrifter gjennom presåkornordningen. 78 mill. kroner av disse kom fra private investorer.

Norske gründere som har store ambisjoner og jakter internasjonal suksess har ofte større kapitalbehov hvor egenkapital og engleinvestorer ikke strekker til. Virkemiddelet Såkornfond bidrar med tilgang til venture kapital gjennom to nye fond. Sarsia Seed opprettet fondet Sarsia Seed Fond II AS i februar 2017 med en kommittert kapital på 300,5 mill. kroner. Fondet Skagerak Maturo ble opprettet med 300,0 mill. kroner i kommittert kapital.

Gjennom Gründerplanen og tiltaket *Møteplasser for Vekst/Økosystemet for kapital* har Innovasjon Norge bidratt med tilskudd til prosjekter som bidrar til å bygge et sterkere økosystem for gründerskap og innovasjon nasjonalt, samt kobler gründere med investorer. Totalt mottok 16 prosjekter støtte i 2017. Tiltaket har vært et viktig bidrag til å sette investorkompetanse og koblingen mellom gründere og investorer på agendaen nasjonalt.

4.4.3 Mangfold

Innovative gründermiljøer tiltrekker seg et mangfold av gründere på tvers av kjønn, etnisitet, alder og utdanning. Mangfoldet er viktig og bidrar til å gjøre gründerskap mer attraktivt også for personer som i dag er underrepresentert blant gründere. Det trengs flere talenter med bred kompetanse for å lykkes med omstilling. Kulturelt mangfold, internasjonal og interkulturell kompetanse kan bidra til å lette norske gründeres adgang til globale markeder. Mangfoldsatsingen *Vekst for kvinner og mangfold* ble styrket i 2017 hvor det ble fokusert på bevisstgjøring på fordelene og lønnsomheten med mangfold i tillegg til et særskilt fokus på at det trengs flere kvinnelige investorer og mer kvinnelig eierskap. Det kvinnelige eierskapet i norsk næringsliv i dag er i mindretall. Kun 16,6 prosent av aksjeselskapene⁸² i Norge har en kvinnelig hovedeier ifølge tall fra Brønnøysundregistrene.

For NFD-midlene samlet er andelen kvinnerettede prosjekter 16 prosent av tilsagnskroner og 23 prosent av antall tilsagn i 2017. Til sammenligning sto kvinnerettet prosjekt for 19 prosent av tilsagnskroner og 20 prosent av antall i 2016, en nedgang i beløp og en oppgang i antall tilsagn.

Gjennom året har Innovasjon Norge satt mangfold sterkere på agendaen gjennom flere tjenester, men det er for tidlig å se effekten av dette. Det ble lansert et nytt program, Diversity Bootcamp i Toronto, Canada i tillegg til et nytt investorprogram i Silicon Valley for kvinner. Bevisstgjøring rundt mangfold ble styrket gjennom en konferanse, og i tillegg ble sosialt entreprenørskap og senior gründerskap satt på agendaen.

4.4.4 Internasjonal forretningskompetanse

Kompetansetilførsel styrker bedriftenes konkurranseevne og medfører at kapitaltilførselen over tid gir større drifts- og samfunnsøkonomisk avkastning. Innovasjon Norge har derfor styrket sin eksport og internasjonalisering tjenester på flere områder. For gründere har innsatsen økt i Kina og, i samarbeid med Nordic Innovation, utvidet suksessen Nordic Innovation House i Palo Alto også til New York. På denne måten kan det tilbys unike testarenaer for norske gründere. Slike fysiske møteplasser er viktig for at norske selskaper raskere, enklere og tryggere skal kunne utforske sine

⁸² Kilde Bisnode, statistikk i forbindelse med den internasjonale kvinnedagen, referert i E24, den 8 mars 2017

muligheter i et internasjonalt marked. Slike tilbud gir norske gründere innsikt, kompetanse, nettverk og økt tilgang på globale muligheter.

Vurdering, resultater og effekter

Det har vært relativt stabile estimater i de tre siste målingene for kunder som har benyttet seg av de distriktsrettede virkemidlene finansiert over KMDs budsjetter. Det er høye estimater for verdiskaping og produktivitet. Sistnevnte har dessuten en positiv utvikling for hver måling. Vår vurdering er at dette er meget sterke gjennomsnittstall. Dette, sammen med at nivåene for signifikans samtidig utvikler seg i riktig retning, vurderes som svært lovende. Innovasjon Norge har arbeidet med stadig større antall og andeler gründere.

Tabell 4-11: Effektindikatorer for finansiering gitt til gründere (< 3 år) under distriktsoppdraget.

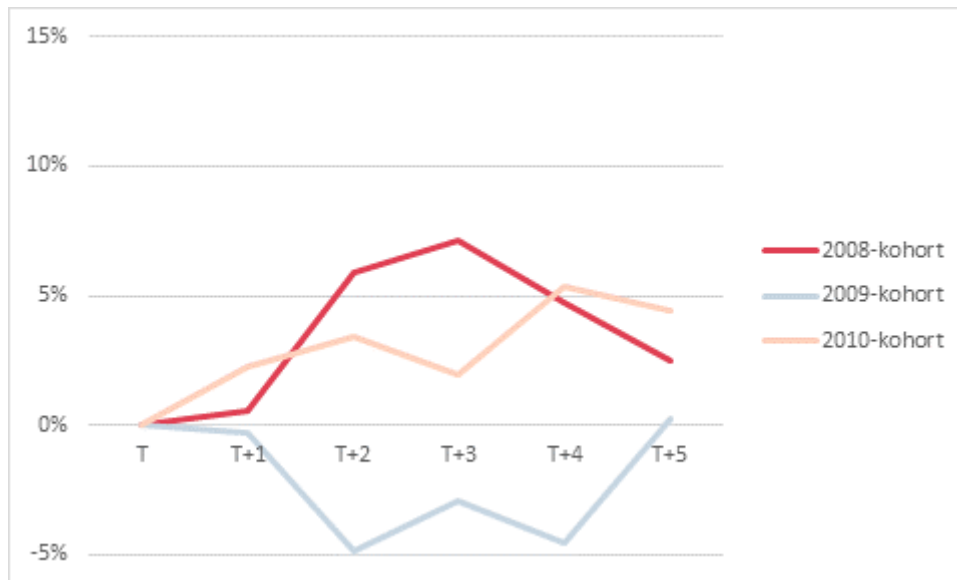
	2015	2016	2017
Salgsinntekter	11,9 ***	10,8 ***	11,1 ***
Verdiskaping	10,4 ***	9,9 ***	9,6 ***
Produktivitet	3,6 **	3,9 ***	4,9 ***

***: 99% signifikant **: 95% signifikant *: 90% signifikant

En annen effektindikator i mål- og resultatstyringssystemet er forskjeller i overlevelsesrater etter fem år. SSB har benyttet Brønnøysund-data om hendelser knyttet til selskapenes eksistens til og med 2015, noe som gjør at siste selskapskohort (etableringsår) med informasjon over fem år er 2010-kohorten. SSB finner ikke at det er særlige forskjeller i overlevelsesrate mellom Innovasjon Norge-kunder og kontrollbedriftene. Her studeres kunder som har benyttet virkemidler under KMD-oppdraget (risikolån, garantier og tilskudd). SSB mener man ikke kan legge for mye i resultatene og at små differanser bekrefter at kontrollgruppen er sammenlignbar. Dette er imidlertid fortsatt en effektindikator i MRS og vurderingen er at indikatoren er en interessant indikator å følge med på, selv om den har liten statistisk utsagnskraft sett i forhold til årsak-virkning.

Som figuren nedenfor viser, er det svakt positive forskjeller i overlevelse for både 2008- og 2010-kohortene med gründere finansiert av KMDs virkemidler. Etter fem år er det henholdsvis 2 og 4 prosentpoeng flere som har overlevd enn i kontrollgruppene for de to kohortene. Den noe atypiske 2009-kohorten som følger av finanskrisen og beredskapstiltakene, avviker imidlertid negativt målt i forhold til kontrollgruppen når det gjelder overlevelse. Men forskjellen er utliknet og 0 prosentpoeng etter fem år.

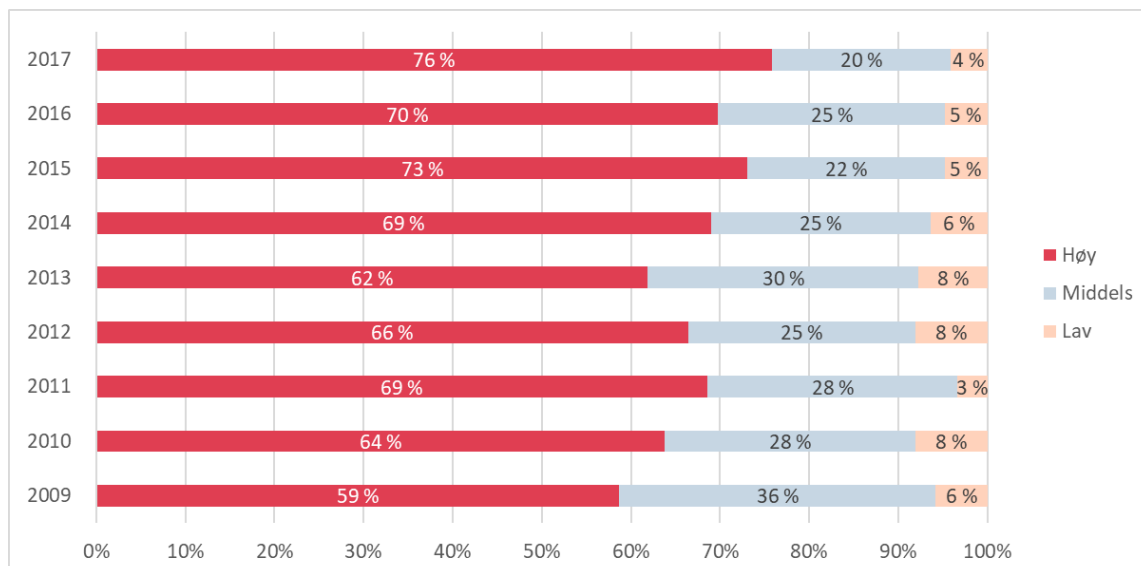
Figur 4-4: Effektindikator – differanse i overlevelsesrate for selskaper etablert i 2008, 2009 og 2010 målt mot en kontrollgruppe (kilde: SSB)

4.4.5 Addisjonalitet

Gründerne svarte i 2017 at finansieringen fra Innovasjon Norge var avgjørende for at prosjektet sannsynligvis blir gjennomført slik som planlagt. Siden dette er opptil 3 år gamle selskaper vil det omtalte prosjektet i mange tilfeller være sammenfallende med selve etableringen. Det finnes derfor grunnlag for å si at finansieringen fra Innovasjon Norge har vært avgjørende for etableringen. Tilskudd var den faktoren som bidro mest til den høye addisjonaliteten. Totalt svarte 158 gründere at finansieringen hadde høy addisjonalitet.

Tabell 4-12: Hvor utløsende var finansieringen fra Innovasjon Norge for gründere. Alle virkemidler. Kommunal- og moderniseringsdepartementet

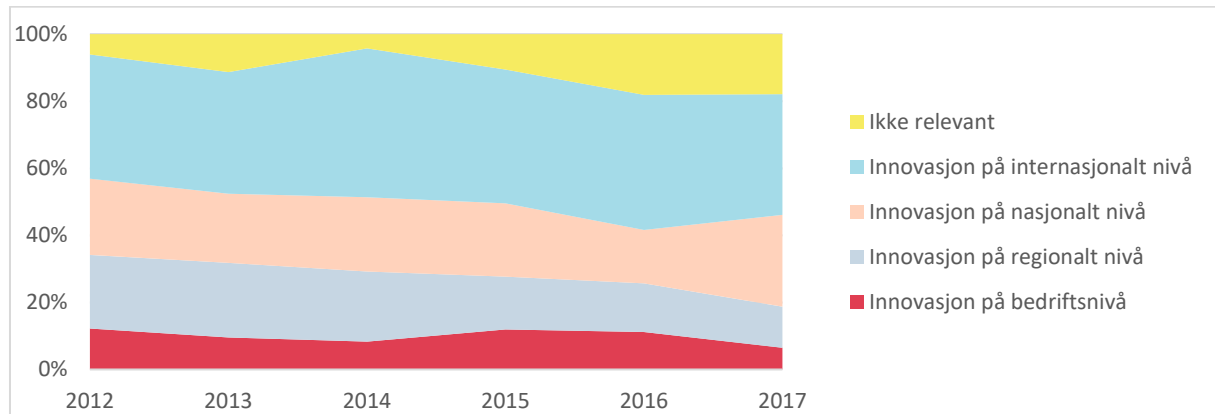

4.4.6 Innovasjonshøyde

Innovasjon på internasjonalt nivå svekkes svakt i 2017, men motsvares av en større økning på innovasjon på nasjonalt nivå. Kravene til innovasjonshøyde vil normalt være noe lavere i distriktene. Mye av innovasjonsaktivitetene i SMB, særlig i industrien, skjer gjennom investeringer maskiner og

utstyr, det vil si ved adopsjon og anvendelse av ny, men kjent teknologi. Siden mye av industrien er lokalisert i distriktene, vil det være en høyere andel innovasjon på nasjonalt nivå her, enn innovative for SMB innen faglig og vitenskapelig tjenesteyting som oftere er lokalisert rundt kunnskapsmiljøene i byene.

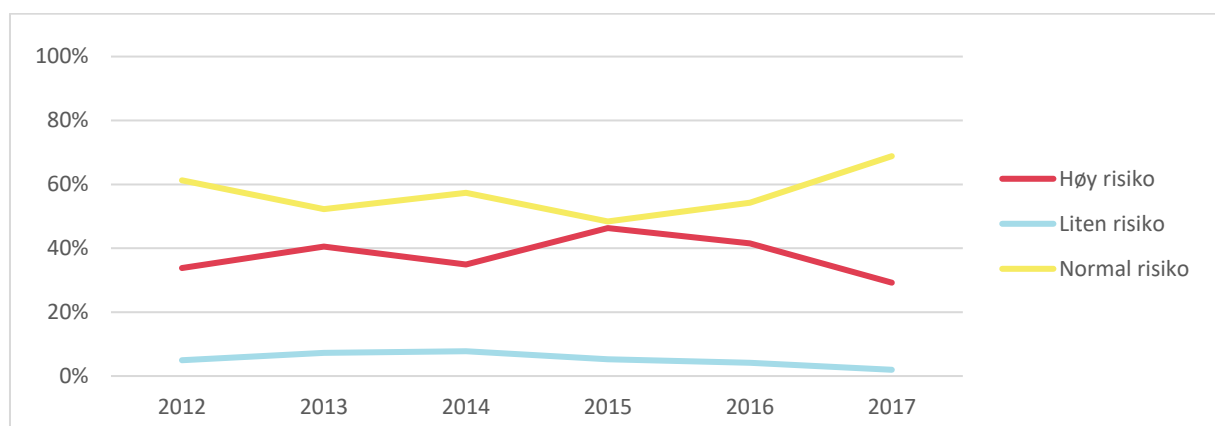
Tabell 4-13: Fordeling av årlige tilsagn på innovasjonshøyde for alle virkemidler, Kommunal- og moderniseringsdepartementet, gitt til gründere. Andeler av tilsagnsbeløp.

4.4.7 Prosjektrisiko

Prosjektrisiko for gründere i distriktene med KMD-midler, ser ut til å ha endret seg merkbart i 2017. Andelen høy risiko er kraftig redusert, en utvikling som startet allerede i 2015. Det lignende forskjeller har blitt observert tidligere, men ikke på samme nivå som i 2017. Fra 2016 til 2017 økte volumene på tildelingene med nesten 50 prosent, og så godt som hele økningen kom innen prosjekter med normal risiko. Det er således ikke en nedgang i tilsagn til prosjekter med høy risiko, men en stor vekst i prosjektene med normal risiko som gjøre at den prosentvise andelen til slike prosjekter faller.

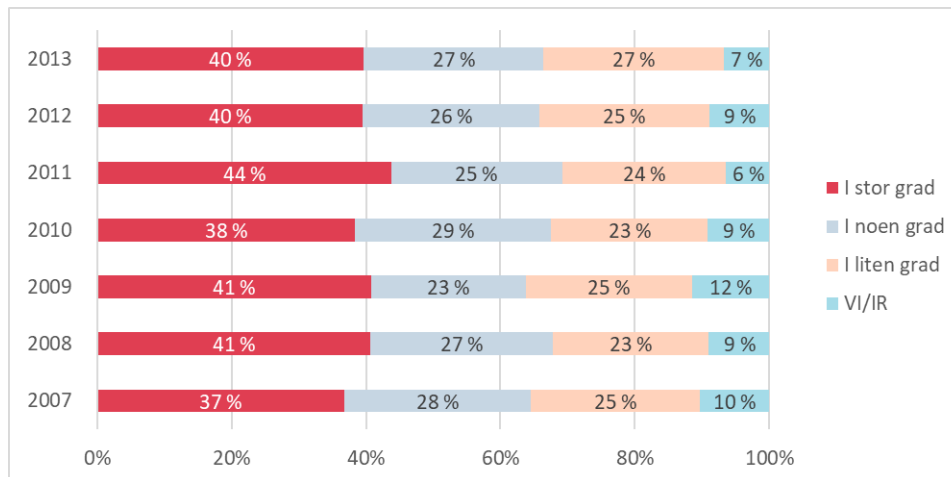
Tabell 4-14: Fordeling av årlige tilsagn på prosjektrisiko for alle virkemidler, Kommunal- og moderniseringsdepartementet, gitt til gründere. Andeler av tilsagnsbeløp.

4.4.8 Økt kompetanse

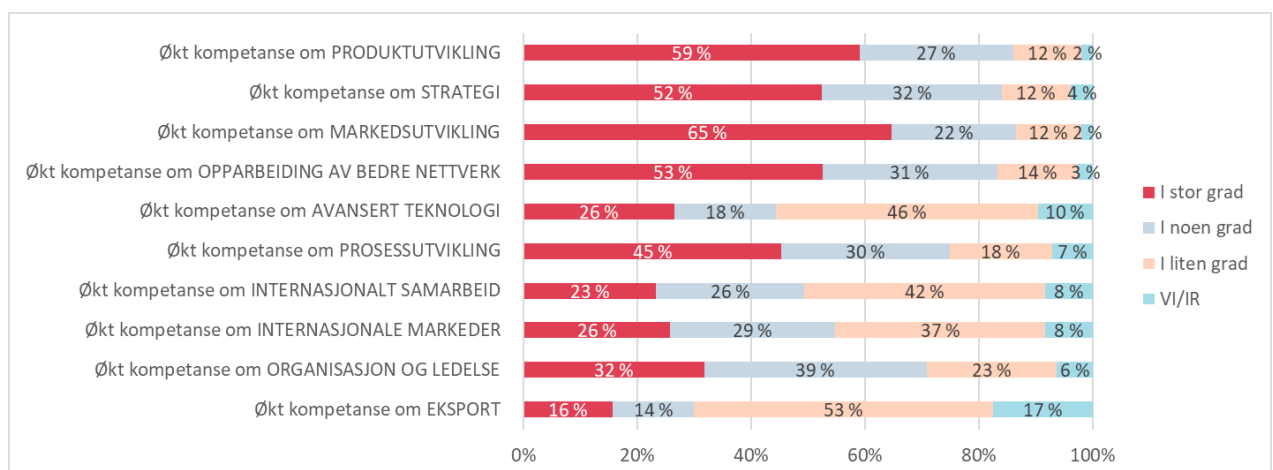
Utviklingen i kompetansen hos gründere som har fått finansiering fra KMD-virkemidlene har ligget ganske stabilt i måleperioden. Rundt 40 prosent svarer at de, 4 år etter tildelingen, i stor grad har fått tilført økt kompetanse som følge av det KMD-finansierte prosjektet.

Tabell 4-15: Utvikling i kompetanse for alle virkemidler, Kommunal- og moderniseringsdepartementet, gitt til gründere i 2007-2013. Undersøkt fire år etter tildelingsåret.

Splittet på de 10 spørsmålene er det stor spredning i hvor de unge bedriftene mente de hadde økt sitt kompetansenivå. Hele 65 prosent svarte at prosjektet har i stor grad bidratt til å øke kompetansen på markedsutvikling, deretter følger produktutvikling. Kundene i denne gruppen er unge, opptil 3 år, og det er således å forvente at de i opplever en bratt læringskurve de første årene. At bedriftene vurderer at de har fått økt kompetanse på de underliggende områdene strategi, nettverk, markedsutvikling og produktutvikling bekrefter Innovasjon Norges oppfatning av hvor gründere ofte har utfordringer. Flere av kompetanseprogrammene for gründere fokuserer nettopp på disse områdene for å styrke gründers ferdigheter. Området hvor gründerne i liten grad mente de hadde økt sin kompetanse var på eksport. Kompetanse på internasjonalisering, marked og nettverk, fikk også en lav score.

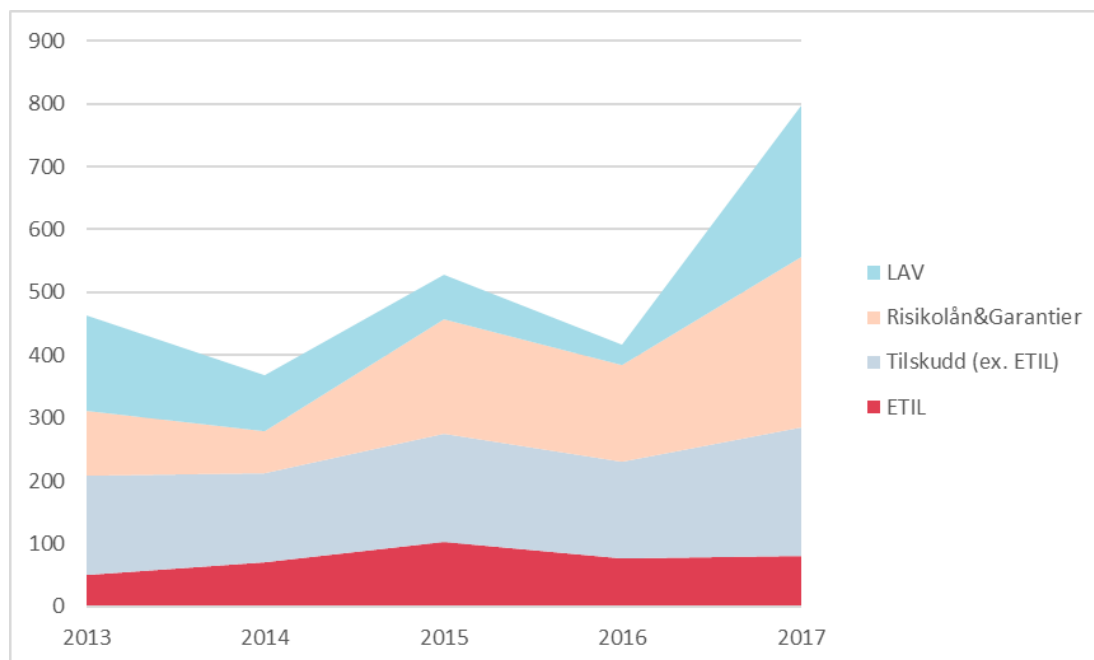
Tabell 4-16: Resultater fra etterundersøkelsen splittet på spørsmålene knyttet til kompetanseheving. Alle virkemidler. Kommunal- og moderniseringsdepartementet. Gründere. Gjelder tilsagn i 2013

Støttende analyser

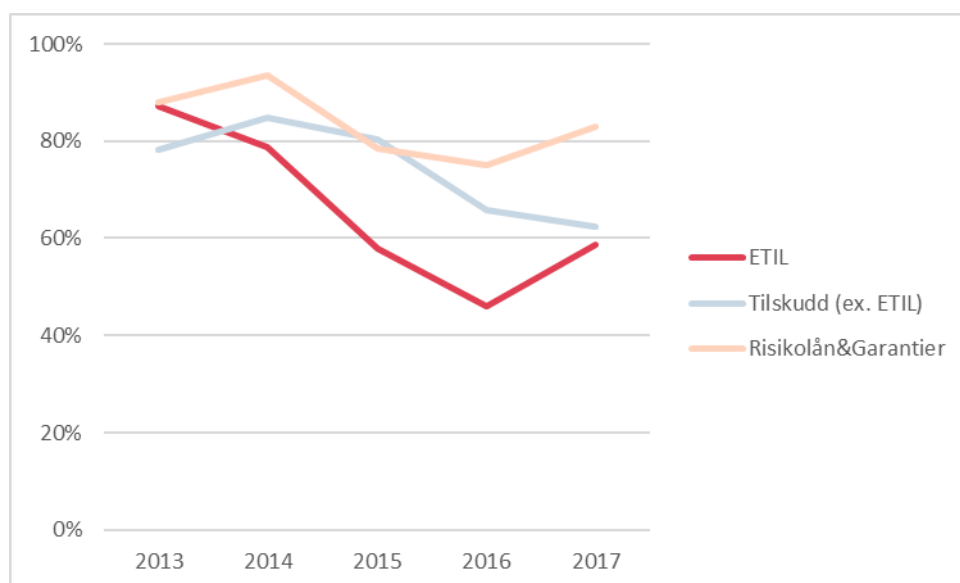
Bruken av lån og tilskudd innenfor distriktpolitisk virkeområde til selskaper under 3 år har økt med over 70 prosent fra 2013 til 2017, samlet sett for NFD- og KMD-midler. Omtrent halvparten av denne veksten skyldes økt bruk av risikolån og garantier, den resterende halvparten fordeler seg likt på tilskudd og lavrisikolån.

Tabell 4-17: Tildelinger til gründere innenfor distriktpolitiske virkeområder fra Nærings- og fiskeridepartementet og Kommunal- og moderniseringsdepartementet.

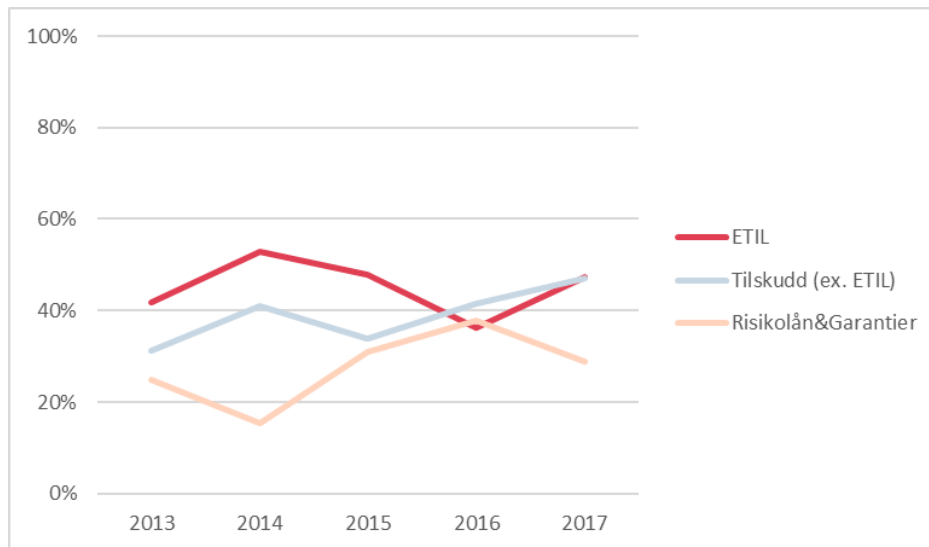
Store deler av tildelingene i distriktene kommer fra KMD-finansierte virkemidler, men også de landsdekkende virkemidlene blir i økende grad brukt utenfor sentrale områder. En økende andel av tilskudd, ekskl. etablerertilskudd, brukt innenfor distriktpolitisk virkeområde kommer fra de landsdekkende rammene. Bruken av risiko-/innovasjonslån og garantier i distriktene har som nevnt over økt betydelig, men forholdet mellom de distriktsrettede- og de landsdekkende risikolånene/garantiene har ligget flatt på 80/20. Bruken av landsdekkende etablerertilskudd har økt innenfor distriktpolitisk virkeområde og utgjorde i 2017 drøye 40 prosent, en nedgang fra 65 prosent året før. I 2013 var imidlertid andelen landsdekkende etablerertilskudd på under 15 prosent.

Tabell 4-18: Andel av Kommunal- og moderniseringsdepartementets virkemidler til gründere brukt innenfor distriktpolitisk virkeområde. I prosent av totalt beløp fra Nærings- og fiskeridepartementet og Kommunal- og moderniseringsdepartementet.

Det kan antas at de landsdekkende midlene således finansierte de mest innovative prosjektene, mens distriktsrettede virkemidler i større grad ble brukt på prosjekter med lavere innovasjonshøyde og hvor hensynet til distriktsutvikling var avgjørende. Figur 4-5 viser imidlertid at så ikke er tilfellet. Andelen distriktsrettede virkemidler tildelt prosjekter med innovasjon på internasjonalt nivå i selskaper under 3 år har ikke falt i perioden. Innovasjonshøyden på etablerertilskudd og risikolån og garantier har variert, men ikke vist tegn til en trend i retning opp eller ned. Tilskudd, ekskl. etablerertilskudd, viser en oppadgående trend, og har økt med drøye 15 prosentpoeng fra 2013 til 2017. Dette tyder på at det ikke bare er flere gode prosjekter i distriktene, men også flere prosjekter med høyt innovasjonsnivå.

Figur 4-5: Andel KMD-virkemidler brukt innenfor distriktpolitisk virkeområde på prosjekter med innovasjon på internasjonalt nivå, i selskaper under 3 år. I prosent av totalt beløp fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet innenfor samme det samme området

Effektindikatorerne for KMD-midlene brukt til selskaper yngre enn 3 år er små men signifikante for alle de tre indikatorerne og det er de også for antall ansatte og lønnsomheten til disse kundene i forhold til referansegruppen.

Tabell 4-19: Effektindikatorer for finansiering gitt til gründere (< 3 år) under distriktsoppdraget.

	2015	2016	2017
Antall ansatte	5,0 ***	4,9 ***	4,8 ***
Lønnsomhet	0,8 ***	0,6 **	0,6 ***

***: 99% signifikant **: 95% signifikant *: 90% signifikant

Avvik

Det er brukt mindre midler enn antatt på tiltaket Møteplasser for Vekst i Gründerplanen. Dette skyldes primært strenge krav til prosjektene for å sikre kvalitet, samt behovet for å sikre tilgjengelige midler gjennom hele året. Forpliktelse for møteplasser som arrangeres i 2018 er også en årsak. Kapasitetsutfordringer i 2016 er også en årsak til at det fortsatt er ubrukte midler knyttet til tiltaket Møteplasser for Vekst og Vekst programmet for kvinner og mangfold. Midlene er overført til 2018.

Innovasjon Norge har jobbet med tiltaket i Gründerplanen over to år, og erfaringen så langt er at tiltaket har gjort Innovasjon Norge i bedre stand til å tilby viktig kapital, møteplasser og kompetanse til gründere. Det er i hovedsak private aktører som står for gjennomføringen av møteplassene, og

aktiviteten på tiltaket avhenger således også av aktiviteten hos Innovasjonsmiljøene og at kvaliteten på initiativ som søker om midler er gode nok for å motta midler. Et krav for å motta midler har vært samarbeid mellom flere miljøer, og vurderes å ha bidratt til god kompetanseoverføring mellom innovasjonsmiljøer, gründermiljøer og investormiljøer. I 2018 er ønsket å styrke Innovasjon Norges sin tilstedeværelse på de største og viktigste nasjonale møteplassene som gir mest verdi til gründere og fokusere på færre møteplasser.

Gjennomføringsmidler satt av til kompetanseprogrammene under tjenesten Global Entrepreneurship har også vært lavere enn antatt. Dette skyldes primært lavere aktivitet enn antatt på programmet Business Bootcamp. En ny anbudsavtale for drift av programmet ble utlyst til 2017 for å nå målene om aktivitet i 2018.

Mål for 2018

I 2018 vil Innovasjon Norge videreføre mye av arbeidet fra 2017 for delmål flere gode gründere:

- Spissing av oppdragene
 - Videreføre arbeidet med tydelig kommunikasjon. Prioritere tiden på de selskapene som har størst mulighet til å vokse, skape verdier og ansette.
- Vridning fra tilskudd mot lån
 - Arbeide videre med oppstartlån som et alternativ til kommersialiseringstilskudd.
- Enklere tilgang på kompetanse
 - Kompetanseprogrammene som en mer integrert tjeneste – Ved å definere kundereisen på en bedre måte, for å sikre at selskapene enklere mottar informasjon om relevant kompetanseprogrammene.
- Styrke økosystemet for gründerskap
 - Fortsette samarbeid med private aktører for å bidra til gode arenaer for vekst og styrke økosystemet for gründerskap gjennom tiltaket Møteplasser for Vekst
- Økt mangfold
 - Fortsette satsingen *Vekst for kvinner og mangfold*.

4.5 Delmål 2: Flere vekstkraftige bedrifter

4.5.1 Oppsummering 2017

Innovasjon Norge ga totalt for alle oppdragsgiverne i 2017 tilsagn for 2,9 mrd. kroner til målgruppen bedrifter over 3 år. Dette utgjorde 61 prosent av de samlede tilsagn over departementets budsjettposter. I tillegg kommer verdien av Innovasjon Norges rådgivnings-, kompetanse- nettverks-, og profileringstjenester.

Viktige satsinger i 2017 var:

- ✓ Innovasjon Norge har styrket tilgangen på risikokapital, som i 2017 i stor grad har blitt benyttet av unge selskaper
- ✓ Innovative SMB-bedrifter hentet hjem rekordstore beløp fra EUs Horisont 2020 program
- ✓ Det var en økt satsing på eksport og internasjonalisering:
 - Innovasjon Norge utvikler et digitalt utstillingsvindu for å vise frem norske grønne og bærekraftige løsninger ute i verden.
 - forbedring av forholdet til Kina og den store norske næringslivsdelegasjonen dit i april
 - en ny kundereise som skal bidra til forenkling av arbeidsprosesser og digitalisering av eksporttjenestene, og en tydeligere kommunikasjon mot kundene
- ✓ Norge har tatt steg for å bli et foregangsland for offentlig - privat innovasjonspartnerskap og ordningen Innovasjonspartnerskap har gått fra en første testing til skalering

Tallene for 2017 fra SSB indikerer at bedrifter eldre enn 3 år, som har fått støtte fra Innovasjon Norge, har **en signifikant årlig mervest i to av de tre effektindikatorne**, over en treårsperiode, sammenlignet med kontrollgruppen. Bedriftene har en årlig mervest i sine salgsinntekter på 6,0 prosentpoeng og en årlig mervest i verdiskaping på 3,7 prosentpoeng.

Av resultater fremheves det at:

- Det er en svak nedgang i innovasjonsnivået for innovasjonslån og alle landsdekkende tilskudd, men det ligger fortsatt på et høyt nivå. Dette tas til observasjon.
- 90 prosent av tilskuddsmidlene går til prosjekter med innovasjon på internasjonalt nivå.
- Innovasjon Norge tar fortsatt risiko på et høyt nivå, som forutsatt og ønsket.

Resultatene er stabile, men det observeres en svak nedgang på alle MRS-indikatorne. Det er derfor grunn til være spesielt oppmerksom på dette når effektmålingen for 2018 foreligger.

4.5.2 Om oppdraget og mål 2017

Innovasjon Norge har som hovedmål å utløse bedrifts- og samfunnsøkonomisk næringsutvikling og utløse regionenes næringsmessige muligheter. Innsatsen på **delmål 2 – flere vekstkraftige bedrifter** – retter seg mot å øke verdiskapingen og sysselsettingen i samfunnet, gjennom å styrke norsk næringslivs konkurransevne. Arbeidet med å bidra til at flere bedrifter vokser og øker sin konkurransekraft er avgjørende for å nå hovedmålet.

Norge trenger flere bedrifter som har ambisjoner og evne til å vokse og skalere. Det gir mulighet til løse viktige problemer for kunder, brukere eller samfunnet. Samtidig bidrar det til verdiskapingen Norge trenger for å finansiere velferdstjenestene.

Innovasjon Norge skal støtte et Norge i omstilling og bistå utfordrerne og nye globale vekstbedrifter. Innovasjon Norge bidrar til flere vekstbedrifter ved å redusere risiko og formidle markedsmuligheter, styrke kompetansen og finne relevante samarbeidspartnere og nettverk ute og hjemme. Dermed styrkes bedriftenes innovasjonsevne og konkurransekraft.

For å støtte norske bedrifter i omstilling i henhold til Innovasjon Norges strategi, var målene for 2017:

5. Øke tilgangen på risikokapital:

- Øke tilgangen på risikolån fra 1,0 til 1,5 mrd. kroner
- Signere og lansere det europeiske investeringsfondet – lån og vekstgarantiordning med utvalgte banker
- Få på plass en ny Vekstgaranti-ordning med utvalgte banker

6. Tangere 300 mill. kroner i samlet EU-støtte til SMB for perioden 2014-2017

7. Gjennomføre et eksportløft for SMB:

- Posisjonere Innovasjon Norge som er enda tydeligere samarbeidspartner for eksportører og bedrifter med høye internasjonale vekstambisjoner:
- Skape en enklere kundereise for gründere og vekstbedrifter som skal satse internasjonalt eller allerede eksporterer. Det innebærer å forenkle arbeidsprosesser, fortsette digitalisering og økt grad av selvbetjening, samt å skape én inngangsport
- Igangsette pilotering av Global Growth-programmet på vekst og eksport
- Øke andelen internasjonale innovasjonskontrakter (tidligere FoU-kontrakter).
- Øke andelen internasjonalt rettede bedriftsnettverk.
- Arrangere en eksport-konferanse sammen med GIEK og Eksportkreditt

8. *Ta en ledende rolle for å komme raskt i gang med offentlig-privat samarbeid for å kunne løse store samfunnsutfordringer og samtidig bidra til økt innovasjon og vekst i næringslivet.*

4.5.3 Hovedaktiviteter 2017

Innovasjon Norge har styrket tilgangen på risikokapital til vekstselskaper med 600 mill. kroner

Norsk næringsliv er i omstilling, blant annet som følge av at oljeinvesteringene har falt betydelig de siste årene. Norge trenger flere ben å stå på, og Innovasjon Norge må bidra til en langsiktig strukturendring som er bærekraftig. Derfor er Innovasjon Norge opptatt av bringe mer risikokapital inn i markedet, som kan bidra til innovasjon og omstilling. Utfordringen har vært å få til dette uten å belaste statsbudsjettets utgiftsside ytterligere. Innovasjon Norge har funnet løsninger i samarbeid med Det europeiske investeringsfondet og private banker.

Innovasjon Norge opplever at det generelt er god kapitaltilgang til etablert, lønnsomt næringsliv, men også blant mer etablerte selskaper er tilgang til risikokapital tidvis krevende. Bedrifter og kapitaltilbydere søker risikodeling og -avlastning, spesielt i tilknytning til prosjekter i umodne næringer, prosjekter med høy risiko og større omstillingsprosjekter.

Mange av bedriftene, både nyetablerte og de mer etablerte, som henvender seg til Innovasjon Norge om lånefinansiering besitter svake pantesikkerheter. Selv bedrifter med god betjeningsevne opplever av samme årsak ofte strenge begrensninger i sine muligheter til å oppnå tilstrekkelig lånefinansiering fra kommersielle banker. Samtidig opplever IN at stadig flere bedrifter har utfordringer med å stille betryggende sikkerheter. Digitalisering og automatisering og en overgang fra en ressursøkonomi til en kunnskapsøkonomi medfører en utfordring ettersom aktiva i form av immaterielle eiendeler og humankapital har lav panteverdi. Dette øker behov for låneordninger hvor krav til sikkerhet er lavere enn i det kommersielle markedet, som Innovasjon Norges innovasjonslån.

I januar 2017 inngikk Innovasjon Norge to avtaler med det europeiske investeringsfondet - en garantiavtale for risikoavlastning for egne lån samt en avtale om risikoavlastning for pilotering av Innovasjon Norges Vekstgarantiordning.

Garantiavtalen på 900 mill. kroner skal øke utlånskapasiteten av innovasjons- og risikolån. I løpet av 2017 er det lagt ned vesentlige ressurser for å implementere avtalen. Målet var å øke utlånet av risikolån fra cirka 1.000 mill. kr. i 2016 til 1.500 mill. kr. i 2017, og dette ble nådd nesten fullt ut. I kraft av økt utlånsramme gjennom garantiavtalen kunne Innovasjon Norge også øke øvre engasjementsgrense fra 25 mill. til 50 mill. kroner i innovasjons-/risikolån per prosjekt/bedrift. Dette vil gjøre det mulig å imøtekomme større lånebehov fra blant annet etablert næringsliv i omstilling, uten økt eksponering ved tap. Garantiavtalen med det europeiske investeringsfondet gjelder også for 2018, hvilket vil gjøre det mulig å opprettholde et høyt utlånstilbud også dette året.

Innovasjon Norges Vekstgarantiordning ble også lansert i januar 2017 og piloteres med DNB, Nordea og Sparebank1 SMN innenfor ulike regioner. Ordningen er understøttet av en kontragarantiavtale Innovasjon Norge signerte med det europeiske investeringsfondet på kroner 300 mill., hvorav kroner 280 mill. er signert i rammeavtaler med piloterende banker i 2017. Avtalen innebærer at det europeiske investeringsfondet dekker halvparten av de tap Innovasjon Norge måtte få under Vekstgarantiordningen. Mottakelsen av det nye garantiinstrumentet har vært positiv både blant

norske bedrifter og långivende banker. Gjennom Vekstgarantiordningen styrkes tilgangen til bankfinansiering for kredittverdige innovative og raskt voksende bedrifter som ikke har tilstrekkelige sikkerheter for at bankene er villige til å finansiere disse.

Innovasjon Norge opplever også positive synergieffekter mellom Vekstgarantiordningen og Innovasjonslån, som i fellesskap kan tilby god finansiering av fremtidige vekstbedrifter. Det styrker også muligheten for samfinansiering mellom Innovasjon Norge og den kommersielle banksektoren.

Avtalen med det europeiske investeringsfondet har dermed utløst ekstra risikokapital til et næringsliv i omstilling. Innenfor rammen av Innovasjon Norges egne utlån betyr dette en økning fra én til én og en halv mrd. kroner. I tillegg til dette kommer positive effekter gjennom økt tilgang til bankfinansiering og økt utløst egenkapital, som et resultat av den styrkede finansieringstilgangen.

Innovative SMB-bedrifter har hentet hjem rekordstore beløp fra EUs Horisont 2020 program

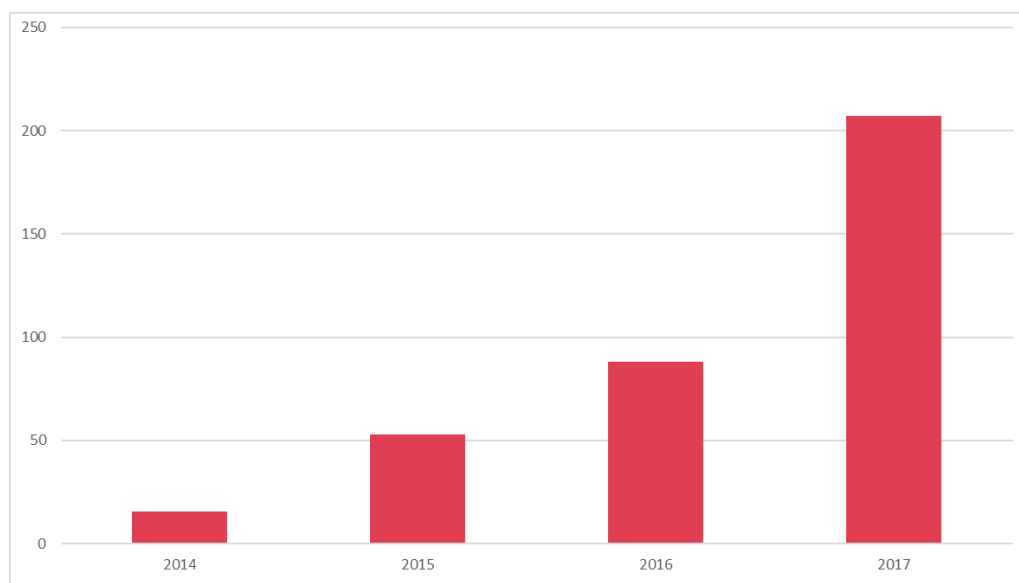
Regjeringen har klare forventninger om at norske fagmiljøer og samfunns- og næringsliv deltar aktivt i Horisont 2020-samarbeidet og at de på noen områder er i front på den europeiske konkurransearenaen, jf. strategi for forsknings- og innovasjonssamarbeidet med EU. God og effektiv mobilisering til deltakelse i Horisont 2020 krever en helhetlig offentlig innsats som fokuserer på de potensielle deltakeres behov.

Resultater for 2017 viser at EUs SMB-instrumentet treffer norske bedrifter. Virkemiddelet supplerer de nasjonale ordningene, ved at dette både har høyere kapasitet til å støtte større prosjekter, og anledning til en høyere støttegrad.

Norske bedrifter tar stadig høyere andel av budsjettet avsatt til SMB-instrumentet, både i volum og antall prosjekter. I 2017 mottok 25 norske selskaper til sammen nesten 220 mill. kroner i finansiell støtte til sine prosjekter bare fra dette ene programmet. Dette er mer enn en fordobling fra året før. Til sammenligning utgjorde EU-finansiering gjennom SMB-instrumentet i 2017 mer enn det Innovasjon Norge ga i støtte til de norske næringsklyngene til sammen. Det er også en markant økning fra starten i 2014 hvor 14 bedrifter mottok til sammen 20 mill. kroner. I hele perioden 2014-2017 har norske SMBer mottatt 380 mill. kroner fra SMB-instrumentet

Antallet innvilgete fase 2-søknader er fordoblet fra 6 bedrifter i 2016 til 12 bedrifter i 2017. Dette er resultat av en bevisst prioritering på fase 1 søknader i første del av programperioden og en prioritering av fase 2 søknader de siste årene.

Figur 4-6: Fra EUs SMB-Instrument til norske virksomheter (i mill. kroner).

Innovasjon Norges innsats bidrar til at flere små bedrifter med innovative løsninger på viktige samfunnsutfordringer nå får EU-finansiering til sine prosjekter. Innovasjon Norges strategi for mobilisering til SMB-instrumentet er dybderådgivning regionalt og mobilisering gjennom klyngene. For å mobilisere de rette bedriftene jobbes det gjennom målrettede arrangementer og rådgivning, fremfor generell informasjon. Målet er å oppnå ønsket effekt over tid og i større grad bidra til delmålet om vekst i bedrifter gjennom å løfte de beste kundene mot EU i en «mer for færre»-tilnærming.

Ett år etter etablering av Kunnskapskontoret NorCore sammen med Forskningsrådet og Senter for internasjonalisering av utdanning (SIU) observeres allerede store gevinster av tilstedeværelsen i Brussel. Innovasjon Norge har etablert et godt kontaktnett med sentrale aktører i Brussel og sikret medlemskap i sentrale påvirkningsnettverk for klynger og innovasjonsbyråer. Dette er spesielt viktig i forbindelse med arbeidet med det nye rammeprogrammet for forskning og innovasjon.

Økt satsing på eksport og internasjonalisering

Volumet av norsk vareeksport har steget saktere enn våre handelspartneres import over lengre tid. Dette skyldes til en stor grad petroleumseksporten, hvor volumet falt med 30 prosent fra 2002 til 2013. Norges markedsandeler har likevel falt mer enn gjennomsnittet blant OECD-landene, også utenom petroleum.

Norsk eksport finansierer import til Norge. For et ganske lite land i en spesialisert global økonomi, er Norge avhengig av å importere mange av varene som konsumeres. I tillegg til å finansiere import, bidrar eksportaktivitet til at norske bedrifter og hele det norske samfunnet får flere internasjonale kontaktpunkter. Dermed får Norge også større tilgang til hele verdens kunnskapsutvikling og innovasjon. Denne internasjonaliseringseffekten av eksporten kan kompletteres av andre internasjonale kontakter. En viktig kilde til internasjonal kunnskap er eierskap, både norske selskaper som eier datterselskaper i utlandet, og utenlandske som eier i Norge.

Produktivitetsveksten i både norsk og internasjonal økonomi er betydelig redusert de siste årene. Samtidig står Norge blant annet foran en eldrebølge som vil kreve store ressurser. Dette gjør behovet for å lære av de beste internasjonale virksomhetene og landene enda større. En stor gruppe av bedrifter som lærer av internasjonale kunder, konkurrenter og leverandører kan bidra til å heve produktiviteten i flere bedrifter og sektorer i norsk økonomi. I den grad produktivitetsgevinstene av internasjonalisering tilfaller andre enn den aktuelle bedriften, vil dette være en ekstern effekt, som bedriften ikke vil ta hensyn til. For å opprettholde og utvikle levestandarden og velferdssamfunnet, er det derfor en nasjonal oppgave å styrke eksporten fremover.

Regjeringen befestet Norges satsing på eksport og internasjonalisering gjennom en ny nasjonal eksportstrategi i 2017⁸³. Flere av tiltakene i den nye strategien skal operasjonaliseres av Innovasjon Norge, inkludert tiltak for å etablere et eksportprogram, styrke Invest in Norway, markedsføre norske grønne løsninger, og styrke klyngesatsningen.

For å følge opp strategien og tiltakene for å styrke satsingen på eksport, har Innovasjon Norge samlet eksportaktiviteter i én divisjon – Merkevarer Norge – og delt inn oppdrag og tiltak i følgende tre områder:

- Export Norway - styrke norsk eksport med spesiell vekt på grønne løsninger
- Invest in Norway - øke antall utenlandske investeringer i Norge
- Visit Norway⁸⁴ - øke verdiskapingen i reiselivsnæringen i Norge

Export Norway / Brand Norway: I 2017 har Innovasjon Norge utviklet og forankret en merkevareplattform for Norge: Pioner i utviklingen av bærekraftige løsninger. Denne posisjonen skal bygges i utlandet ved hjelp av relevant historiefortelling, der Team Norway blir sentrale i kommunikasjonsarbeidet. Målet er samtidig å bygge en tydelig markedsposisjon for norsk næringsliv som pioner på utvikling og bruk av ny teknologi for å løse verdens klima- og miljøutfordringer på en bærekraftig måte. Norge er godt rustet til å ta en slik sterk markedsposisjon, med høykompetent arbeidsstyrke og avansert teknologi som kan utvikles til løsninger markedet etterspør.

Innovasjon Norge fikk i januar 2017⁸⁵ i oppdrag av regjeringen å styrke en grønn, offensiv profil for Norge og norsk næringsliv, for å sikre økt eksport, gi flere samhandlingsarenaer og gjøre Norge til et mer attraktivt land å investere i. Sammen med norsk næringsliv utvikles det et digitalt utstillingsvindu for å vise frem norske grønne og bærekraftige løsninger ute i verden. Utstillingsvinduet blir en kanal for å nå frem til de internasjonale markedene. Dette er ett av flere viktige tiltak for å støtte norske bedrifter i deres eksportsatsing. Utviklingen av portalen og utviklingen av en unik og attraktiv markedsposisjon for Norge blir viktige «fellesgoder» for norsk næringsliv.

Internasjonalisering er en svært kostnadsdrivende, kompleks og risikofylt prosess. Forutsetningene for å lykkes er at bedriften er i stand til å forstå og svare på spesifikke markedsbehov, evner å ta en

⁸³ Regjeringens eksportstrategi <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/eksportstrategien/id2569328/>

⁸⁴ Visit Norway omtales under reiselivskapitlet.

⁸⁵ Statsminister Erna Solberg på NHOs årskonferanse, januar 2017.

tydelig og attraktiv posisjon i det aktuelle markedet, har riktig kompetanse til å utvikle en forretningsmodell tilpasset markedet, og lykkes med å bygge de nødvendige nettverk.

Mange norske bedrifter med vekstpotensial mangler internasjonal erfaring og kompetanse innen kommersialisering, merkevarebygging og skalering. Innovasjon Norge har derfor direkte bedriftsrettede tjenester for å øke bedriftenes evne til å lykkes internasjonalt og redusere risikoen ved å gå ut. Innovasjon Norge hjelper norske bedrifter med kompetanse og innsikt i forretningsutvikling, vekst og skalering, kobling til riktige kontakter, og med å bygge brand og ta en posisjon i markedet.⁸⁶ Med utenlandskontorer i viktige internasjonale markeder og et landsdekkende kontornettverk i Norge, har Innovasjon Norge et unikt utgangspunkt for å bidra til internasjonal ekspansjon for norsk næringsliv.

To viktige enkelthendelser i 2017 er normaliseringen av forholdet til Kina og den norske næringslivsdelegasjonens reise dit i april, organisert av Innovasjon Norge. Besøket markerte en viktig omstart på Norges handelssamarbeid med Kina. For norsk næringsliv vil det bety nye muligheter i det som er en av verdens største og raskest voksende økonomier.

I 2017 har Innovasjon Norge forenklet «kundereisen» for norske eksportører i møtet med Innovasjon Norge. Den nye kundereisen skal også bidra til forenkling av arbeidsprosesser og digitalisering av eksporttjenestene, og tydeligere kommunikasjon mot kundene. Vekstmuligheter i internasjonale markeder et gjennomgående tema i alt av selskapets kundedialog – hjemme og ute. Arbeidet med å synliggjøre tilbudet til norske eksportører fra et samlet virkemiddelapparat er høyt prioritert, og dette vil videreføres i 2018.

Global Growth – som er en del av Export Norway-satsingen - er et flerbedrifts-kompetanseprogram for bedrifter som ønsker internasjonal ekspansjon, og som er kapable til å utnytte internasjonale markedsmuligheter. Hensikten er å øke norsk eksport gjennom å gi norske vekstbedrifter kompetanse i hvordan de skal skaffe seg markedsandeler internasjonalt.

I 2017 har 260 bedrifter deltatt i skreddersydde Global Growth-program i regi av Innovasjon Norges utekontorer i samspill med våre kontorer i Norge. Det er økende deltakelse fra bedrifter som er med i klynger eller bedriftsnettverk.

At bedrifter deltar sammen og lærer av hverandre er svært verdifullt for deltakerne, samtidig som det muliggjør nettopp å skape verdier for mange selskaper på en kostnadseffektiv måte. Innovasjon Norge kan på denne måten bistå flere kunder til lavere kostnad og få brukt spisskompetansen på utekontorene på en effektiv og god måte. Satsing på flerbedriftsprogrammer fortsatte i 2017.

Som en del av arbeidet med økt satsing på eksport, inkluderte målet for 2017 å øke andelen *Innovasjonskontrakter* (tidl. OFU/IFU) som har internasjonal pilotkunde, og å øke andelen internasjonalt rettede *bedriftsnettverk*.

⁸⁶ Eksportsatsingen og eksporttjenestene, Visit Norway og Invest in Norway er omtalt mer detaljert under NFD, post 74, kap. 2.7.7 Reiseliv, profilering og kompetanse.

22,5 prosent av alle Innovasjonskontrakter med privat kundepart (IFU), har en internasjonal pilotkunde. Dette er en liten økning fra i fjor.

Alle 15 nye bedriftsnettverk i 2017, finansiert med midler fra Nærings- og fiskeridepartementet og Kommunal- og moderniseringsdepartementet, er internasjonalt rettet - med mål og ambisjoner om å utvikle markedsmuligheter i utlandet. I 2016 var 90 prosent av de nye bedriftsnettverkene internasjonalt rettet.

Invest in Norway er en funksjon som skal bidra til at flere utenlandske selskap investerer i Norge. Utenlandske selskaper sto for om lag 25 prosent av verdiskapingen i Norge i 2012⁸⁷. Utenlandsk kapital og eierskap bidrar til sysselsetting, FoU-virksomhet og tilgang til nye teknologier, globale verdikjeder og økt eksport. De forsterker flere av klyngene i Norway Innovation Cluster-programmet og bidrar også til økt, internasjonalt nettverk for de norske selskapene. Invest In Norway er en integrert del av Brand Norway og utnytter og videreutvikler den omdømmeposisjon Norge har internasjonalt.

Det er en stor internasjonal konkurranse om å tiltrekke seg ny industri. For å lykkes i konkurransen må Norge ha industriområder som er klare for utenlandske investeringer. Invest in Norway arbeider aktivt med dette, og jobbet i 2017 med 26 prosjekter, hvorav seks allerede er kjent etablert og 10 er fortsatt i prosess. Dette er langsiktige prosesser.

Innovasjonspartnerskap – fra første testing til skalering

Norge har tatt steg for å bli et foregangsland for offentlig - privat innovasjonspartnerskap

Offentlig - privat innovasjonspartnerskap er en ny og prioritert satsing i Innovasjon Norge. Satsingen er i rask vekst, og Innovasjon Norge tar og får en stadig sterkere rolle på feltet. Hovedårsaken til vår satsing er at offentlig sektor representerer et stort og uforløst markedspotensial for norske bedrifter. For at innovative bedrifter skal ha bedre muligheter til å lykkes på internasjonale markeder har de behov for å teste ut nye løsninger og teknologi på et velfungerende hjemmemarked.

Mange av de utfordringene samfunnet må løse fremover, som for eksempel klima-utfordringen og eldrebølgen, eies i stor grad av det offentlige. Offentlig sektor sitter på flere sider av bordet, både som innkjøper og som kunde eller bruker. For å få frem bærekraftige løsninger kreves et innovativt næringsliv som utvikler gode produkter og tjenester som treffer de offentlige behovene. For å løse problemene, må samspillet mellom de innovative bedriftene og det offentlige – som både «eier» problemet, har ansvar for å løse problemet, og som skal kjøpe inn nye løsninger, produkter eller tjenester – fungerer godt.

Innovasjon Norges kundebedrifter er tydelige på at de sliter med samspillet med det offentlige innkjøpmarkedet, og at markedet ikke fungerer særlig bra som et attraktivt marked for banebrytende innovasjoner. Innovasjon Norge har derfor tilrettelagt for at offentlige og private aktører inngår innovasjonspartnerskap for å samarbeide om å utvikle de besteløsningene på samfunnsutfordringene.

⁸⁷ Rapporten Utenlandske multinasjonale selskaper i Norge (BI, AmCham)

Målsetningen med satsingen i Innovasjon Norge er å bidra til flere nye vekstselskaper som gir økt differensiering og ny verdiskapning i Norge.

Innovasjon Norge tok i 2017 en ledende rolle for å komme raskt i gang med offentlig-privat samarbeid. Sammen med Nasjonalt program for leverandørutvikling og Difi igangsatte Innovasjon Norge landets første innovasjonspartnerskap med Stavanger kommune. Gjennom dette og fire andre innovasjonspartnerskap høstes verdifull kunnskap om hva som ikke fungerer og hva som skal til for å få frem nye og innovative løsninger som det offentlige har behov for.

Det har vært stor og økende interesse og engasjement for innovasjonspartnerskap fra offentlige virksomheter, næringsliv og samarbeidspartnere. I 2017 er det likevel prosjekter fra bare fire fylker som har fått støtte til innovasjonspartnerskap. I begynnelsen av 2018 gjennomfører Innovasjon Norge en større informasjon og veiledning i flere fylker for å bidra til gode søknader fra flere deler av landet i neste års utlysning.

I 2017 har det også blitt lagt vekt på å utvikle relasjoner, samarbeid og rolledeling med øvrige virkemiddelaktører på feltet: Difi, KS, NHO, Leverandørutviklingsprogrammet og Forskningsrådet. Sammen utvikles økosystemet for offentlig-privat innovasjon - identifisere "hull", barrierer og muligheter - og å legge til rette for videre virkemiddeldesign på feltet, slik at norske bedrifter som lager løsninger på dagens og fremtidens samfunnsutfordringer kommer frem.

Mobilisering i distriktene

Innovasjon Norge har over lang tid registrert i tilbakemeldinger fra kunder som har fått anledning til å sparre med IN-medarbeidere om strategiske valg og bli utfordret på sin forretningsmodell eller sine ambisjoner, at dette representerer en merverdi for dem ut over det som følger av de konkrete tjenestene de ev. har fått levert i tillegg. Det er først og fremst innenfor distriktoppdraget det har vært tatt høyde for denne tilleggsverdien ved fastsettelsen av rammene for gjennomføring av de ulike oppdragene. Det har imidlertid vært en betydelig reduksjon i distriktoppdraget de seneste årene og fra 2017 ble også en egen ramme til å drive særskilt proaktiv virksomhet rettet mot næringslivet innenfor det distriktpolitiske området tatt bort.

Konsekvensen av dette har blitt at det de seneste årene har vært nødvendig å redusere omfanget av oppsøkende virksomhet og kundedialog som ikke har vært direkte knyttet til behandling av finansieringssøknader. Oppland fylkeskommune og Innovasjon Norges distriktkontor så i 2013 verdien av å styrke denne typen kundedialog. Som et felles tiltak for å snu en negativ trend for næringsutviklingen i distriktene i Oppland (Nord- og Midt-Gudbrandsdal og Valdres), bevilget fylkeskommunen i 2014 15 mill. kroner til et treårig næringsprogram - Bedriftene i fokus – for å identifisere og mobilisere bedriftene til å drive utviklingsarbeid. Dette programmet ble gjenstand for følgeevaluering fra Oxford Research og sluttevalueringen forelå tidlig i 2017. Den konkluderte med at næringsprogrammet hadde vært en vellykket satsing for fylkeskommunen som var kompetent gjennomført av Innovasjon Norge.

Siden dette har flere fylkeskommuner sett behovet for tilsvarende proaktive satsinger, primært rettet mot distriktene. I 2017 ga i alt fem fylkeskommuner tilsagn om finansiering av prosjektstillinger i Innovasjon Norge for å styrke den proaktive virksomheten. Det var Oppland (udisponerte midler fra det opprinnelige næringsprogrammet ble stilt til disposisjon også i året etter den opprinnelige

programperiodens utløp), Hedmark (Østerdalen), Trøndelag, Nordland og Hordaland. Sistnevnte prosjekt er innrettet mot omstilling i olje- og gassektoren og er ikke et spesifikt distriktsprosjekt. I 2018 har foreløpig ytterligere to fylkeskommuner etablert tilsvarende satsinger. Det er Møre og Romsdal (rettet mot næringslivet på Nordmøre) og Rogaland.

Innovasjon Norge har innenfor ordinære ressursrammer valgt å sette av ressurser til ett årsverk per distriktskontor som er øremerket til og kompetansemessig spisset inn mot en rolle som benevnes kunderådgiver innovasjon. Dette årsverket brukes til behovsavklaring, strategisk sparring og tilrettelegging av workshops for forretningsmodellering for innovative bedrifter med et stort vekstpotensial, i hele kontorets virkeområde. Dagens fylkeskommunalt finansierte tilleggsstillinger utgjør en tilleggskapasitet på dette området som gjør det mulig å jobbe med flere utviklingsorienterte bedrifter og til en viss grad også til å bruke mer ressurser inn i dialogen med hver enkelt. Hvis etter hvert de fleste fylkeskommunene ser behovet for å bruke ressurser på denne typen oppdrag, kan det kanskje være vel så effektivt å definere dette som en egen tjeneste innenfor post-62-opdraget som fylkeskommunen i oppdragsbrevet kan legge ambisjonsnivået og øvrige føringer for.

4.6 Delmål 3 – Flere innovative næringsmiljøer

Innledning

Klynger og nettverk spiller en viktig rolle i den omstillingen norsk næringsliv er godt i gang med. Strategisk samarbeid knyttet til omstilling, nye markeder og nye forretningsmodeller er mer etterspurt enn noen gang. I et samfunn med mange småbedrifter og få store lokomotiver, må bedrifter samarbeide, både for å lykkes internasjonalt, for å innovere og for å kunne ha troverdig og langsiktig dialog og samarbeid med forsknings og kompetansemiljøer.

Med en ramme på 209 millioner støttes over 100 klynger og nettverk innenfor delmål 3, og bidrar til samarbeidsaktiviteter for over 3000 bedrifter over hele landet og innenfor en rekke bransjer og sektorer. Innovasjon Norge tilbyr flere tjenester som har som sitt viktigste formål å realisere målet om flere innovative næringsmiljøer:

- *Norwegian Innovation Clusters (KMD/NFD)*: Skal utløse og forsterke samarbeidsbaserte utviklingsaktiviteter i klynger, for å øke klyngenes dynamikk og attraktivitet og den enkelte bedrifts innovasjonsevne og konkurransekraft.
- *Bedriftsnettverk (KMD/NFD/LMD)*: Skal bidra til at flere små og mellomstore bedrifter etablerer forpliktende, strategisk, markedsrettet og kommersielt samarbeid med andre bedrifter. Målet er å styrke bedriftenes ressursgrunnlag, innovasjons- og omstillingsevne og konkurransekraft som igjen skal føre til vekst og økt verdiskaping.
- *Regional omstilling (KMD)*: Skal bidra til etablering av nye arbeidsplasser og sikring av eksisterende arbeidsplasser i kommuner hvor hjørnesteinsbedrifter legges ned eller det lokale næringslivet forvitrer. Innovasjon Norges rolle er å gi råd, veilede og kvalitetssikre kommuner/regioner med omstillingsstatus.
- *Kompetanseutvikling i regionale næringsmiljøer (KMD)*: Skal forsterke regionale næringsmiljøers tilgang på relevant kompetanse gjennom samarbeid med høyere utdanningsinstitusjoner. (ingen ny finansiering i 2017)

Støtte til samarbeid i klynger og nettverk er kostnadseffektive virkemidler, som når mange bedrifter, oppstartselskaper og kompetansemiljøer med beskjeden innsats. For eksempel viser evalueringen av klyngeprogrammet som ble offentliggjort i begynnelsen av 2018, at klyngene bidrar til vekst og omstilling. Bedriftene i klyngene vokser mer og jobber mer systematisk med forskning og innovasjon enn tilsvarende bedrifter utenfor. Faktisk er investeringen i klyngeprogrammet nedbetalt allerede etter 2-3 år.

Omstilling og fornyelse har preget delmål 3 på forskjellig måte i 2017. Nye bedriftsnettverksprosjekter er alle internasjonalt rettet med fokus på utvikling av nye markedsmuligheter. Kriteriene for å bli nye klynger ble også lagt om slik at søkerne måtte tydelig vise høye ambisjoner for klyngen og evne til å koble kunnskap fra flere fagfelt og sektorer. Omstilling og fornyelse preger alle de fem

nye Arena-prosjektene og de to nye NCE-prosjektene. Regional omstilling og kompetanseutvikling i regionale næringsmiljøer bidrar også til omstilling og fornyelse i kommuner og utdanningssektor.

Etterspørselen av støtte til klynger og nettverk er veldig stor, og nåløyet er trangt for å komme med i de nasjonale programmene. Samtidig stimulerer metodikken til god samhandling mellom bedrifter og andre aktører i økende grad benyttes av næringsmiljøer i alle faser. Den kompetansen som er bygget spres til nye samarbeidskonstellasjoner og skaper mange nye både bedrift- og klyngeprosjekter uavhengig av om initiativene får støtte fra de nasjonale rammene hos Innovasjon Norge eller ikke. Styrking av det regionale apparatet hos de tre eierne bidrar til å utvikle helt nye miljøer og til å spre kompetansen også til prosjekter som ikke når opp i den nasjonale konkurransen. Slik får myndighetenes investering i delmål 3 større påvirkning enn bare i de klyngene som støttes av nasjonale programmer.

Tjenestene er evaluert

Klyngeprogrammet ble evaluert 2017. Evalueringen viser at programmet leverer etter hensikten og at klyngebedriftene viser høyere verdiskaping, høyere omsetning og høyere vekst i antall ansatte enn sammenlignbare bedrifter utenfor klyngene. Denne effekten måles klart de første tre årene. Selv om den forskjellen ikke øker de neste årene, har allikevel klyngebedriftene fått et løft som de tar med seg videre. Økt verdiskaping er av en slik størrelse at investeringen fra klyngeprogrammet er nedbetalt etter 2-3 år.

Evalueringen av Bedriftsnettverk som ferdigstilles ved utgangen av april 2018, viser at Innovasjon Norges totale engasjement innen bedriftsnettverk er relativt stort. I evalueringsperioden har over 1.000 bedriftsnettverksprosjekter blitt støttet i ulike faser. Om lag en tredjedel av disse, i alt 341 bedriftsnettverk, er hovedprosjekter som går over flere år. Hovedprosjektene har i gjennomsnitt ca. ti deltaker bedrifter, til sammen har man nådd ca. 3.400 bedrifter.

Hovedtrekkene for klynger og nettverk kan oppsummeres slik:

- Evalueringer viser at programmene fungerer som forutsatt og bidrar til innovasjon og verdiskaping i bedriftene. For relativt få midler oppnås store effekter i mange bedrifter (ca 3000 i 2017)
- Deltakelse både i klynger og bedriftsnettverk gir bedriftene mange nye samarbeidspartnere, som igjen gir grunnlag for økt innovasjonssamarbeid, kunnskapssamarbeid og felles internasjonaliseringsinitiativ.
- Både klynger og bedriftsnettverk er internasjonalt orientert, og økt fokus på muligheter i EU gir nye prosjekter og resultater.

I tillegg bidrar

- Regional omstilling med nye bedrifter og nye arbeidsplasser i kommuner med behov for en mer robust og variert næringsstruktur.
- Kompetanseutvikling i regionale næringsmiljøer med å oppnå målsetting om å forsterke regionale næringsmiljøers tilgang til relevant kompetanse.

En god evaluering betyr ikke at programmene ikke skal utvikle seg. Norsk næringsliv møter nye utfordringer og stadig nye klynger og nettverk oppstår på helt nye områder. For å være best rustet, har klyngeprogrammet allerede igangsatt et utviklingsprosjekt basert på evalueringens resultater og

innspill fra omverden. Resultatet av dette forventes ferdigstilt i 2018. Tilsvarende vil bedriftsnettverk vurdere endringer. Muligheter for å se disse tjenester mer i sammenheng er også en målsetting.

Klyngeprogrammet Norwegian Innovation Clusters er finansiert av Kommunal- og moderniseringsdepartementet (post 74) og Nærings- og fiskeridepartementet (post 71). *Bedriftsnettverk* er finansiert av Kommunal- og moderniseringsdepartementet (post 74), Nærings- og fiskeridepartementet (post 71) og Landbruks- og matdepartementet (post 50). *Regional omstilling* er finansiert av Kommunal- og moderniseringsdepartementet (post 65) og *Kompetanseutvikling i regionale næringsmiljøer* har ingen egen finansiering i 2017.

Mål for 2017

Formål med klynge og nettverksaktiviteter er å forsterke samarbeidsbaserte utviklingsaktiviteter slik at det bidrar til økt innovasjonsevne og konkurransekraft. Økt vekst og verdiskaping for bedriftene er hovedmål, men også samspillseffekter mellom aktører, omstilling og ringvirkningseffekter er viktig. Også i 2017 var det en stor etterspørsel etter de tjenestene som bidrar til et målrettet samarbeid om innovasjon, kompetanseutvikling og internasjonalisering.

Klyngeprogrammet

Innovasjon Norge har i 2017 hatt som mål at klyngene skulle bidra til omstilling og fornyelse av Norsk næringsliv, og vektlagt dette i kriteriesett og utvelgelse av nye klynger. Målet har vært å holde nivået på antall klynger stabilt, ved å ta inn nye klynger der andre klynger er ferdig med sin periode. Det er valgt å ikke ta inn nye GCE klynger.

For å levere et godt klyngeprogram, har det i 2017 arbeidets for å:

- Evaluere programmet som grunnlag for videreutvikling
- Forsterke internasjonaliseringsarbeidet i klyngene, inklusive muligheter for EU finansiering
- Utvikle metodikk for gründerskap i klyngene
- Teste ut spredning av kompetanse fra veletablerte klynger til SMB'er over hele landet på fundamentale områder for fornyelse om omstilling (omstillingsmotor)
- Øke bærekrafts kompetanse i klyngene
- Forsterke kompetansetiltak for klyngene på viktige områder
- Effektivisere drift av klyngene gjennom digitalisering

Bedriftsnettverk - økt fokus på internasjonalisering og omstilling

Overordnet mål for tjenesten er å styrke bedriftenes innovasjons- og omstillingsevne og konkurransekraft som igjen skal bidra til vekst og økt verdiskaping.

Målene for 2017 var som følger

- ta inn ca. 20 nye prosjekter til erstatning for prosjekter som ville gå ut i løpet av året.
- holde aktivitetsnivået og antall prosjekter i porteføljen på et stabilt nivå på ca. 70 prosjekter.
- øke antallet internasjonale og omstillingsrelaterte prosjekter
- ha en god spredning av prosjektene på regioner og næringer.

Det ble lagt til grunn at de to faste utlysningene skulle gjennomføres i 2017 og at prioriterte områder skulle være; utvikling av nye forretningsområder og markedsmuligheter i utlandet og i Norge.

Regional omstilling - økt fokus på resultater og målrealisering

Mål for Regional omstilling er å kvalitetssikre, gi råd og veiledning til omstillingsorganisasjonene, slik at omstillingsarbeidet gjennomføres på en god måte. For 2017 har hovedmålet vært:

- Få igangsatt nye omstillingsområder i Kragerø, Fyresdal, Kvæningen, Eigersund og Dyrøy.
- Følge opp og veilede pågående omstillingsprogrammene.
- Gjennomføre programstatusvurderinger i alle omstillingsområder, hvor Innovasjon Norge vurderer og rapporterer fremdrift og resultater i omstillingsarbeidet.
- Gjennomføre sluttevaluering av avsluttede omstillingsprogram og trekke lærdom av disse.
- Igangsette utviklingsprosjekter, bl.a. Næringsvennlig Region, verktøy målstyring og rapportering for omstillingsledelsen.
- Bidra inn i og medfinansiere 20 prosjekter med Regional omstilling sine verktøy som kan forsterke omstillingsarbeidet.

Kompetanseutvikling i regionale næringsmiljøer

Tjenesten har ingen ny finansiering av nye kompetansetiltak i 2017. Målet for 2017 var

- Å følge de løpende prosjektene med råd og veiledning.
- Sørge for sluttutbetalinger og dra flere erfaringer fra de prosjektene som avsluttes.

Hovedaktiviteter i 2017

Med utgangspunkt i målene ovenfor har tjenestene innenfor delmål 3 gjennomført følgende aktiviteter:

Klyngeprogrammet

Programmet har i 2017 blitt gjennomført med en økonomisk ramme på om lag 190 mill. kroner til klyngeutviklingsprosjekter. Midlene kanaliseres til fire hovedaktiviteter: 1) Utvikling og drift av klyngen; 2) Innovasjonssamarbeid; 3) Kunnskapskoplinger; 4) Klynge-til-klyngesamarbeid. Drift og gjennomføringskostnader av programmet er også innenfor denne rammen. Dessuten har midlene fra Nærings- og fiskeridepartementet blitt brukt til eksperimentering på nye områder av klyngeprogrammet (omstillingsmotor, gründersatsing, helsesatsing).

Klyngeprogrammet har i 2017 vært engasjert i 32 klyngeprosjekter: 18 Arena-prosjekter, 11 NCE-prosjekter og tre GCE-prosjekter. Fem av Arena-prosjektene ble avsluttet i 2017: Arktisk maritim klynge, i4plastica, Arktisk vedlikehold, Arena Heidner og Mineralklynge Norge. To Arena-klynger får status som Norwegian Centres of Expertise (NCE) fra 01.01.2018: Subsea Valley og iKuben. NCE Aquaulture, Oslo Cancer Cluster og NCE Culinology nådde 10 års grensen for basisfinansiering, og har derfor gått ut av programmet. Det er ingen endringer i GCE porteføljen. Ved inngangen til 2018 finansierer programmet 29 klyngeprosjekter, men tilbyr kompetansetjenester til mange av klyngene som fortsetter etter at finansiering har opphørt fra programmet.

Programmets utlysning foregår i to faser, og resulterte i 2017 i 48 skisser til nye klyngeprosjekter. Med grunnlag i tilbakemeldinger fra programledelsen ble 28 prosjektinitiativ videreutviklet til prosjektsøknader. Den store responsen på programmets utlysning indikerer at klyngeprogrammet anses som et godt tilbud til klynger med ambisjoner om å forsterke sin verdiskaping og attraktivitet.

Med bakgrunn i programmets krav og kriterier og økonomiske ramme ble fem nye Arena og to nye NCE klyngeprosjekter godkjent. I tillegg ble to igangværende Arena-prosjekter forlenget for

ytterligere to år. Tabellen under gir en oversikt over skisser, prosjektsøknader og godkjente prosjekter i 2017:

Tabell 4-20: Oversikt over skisser, prosjektsøknader og godkjente klyngeprosjekter

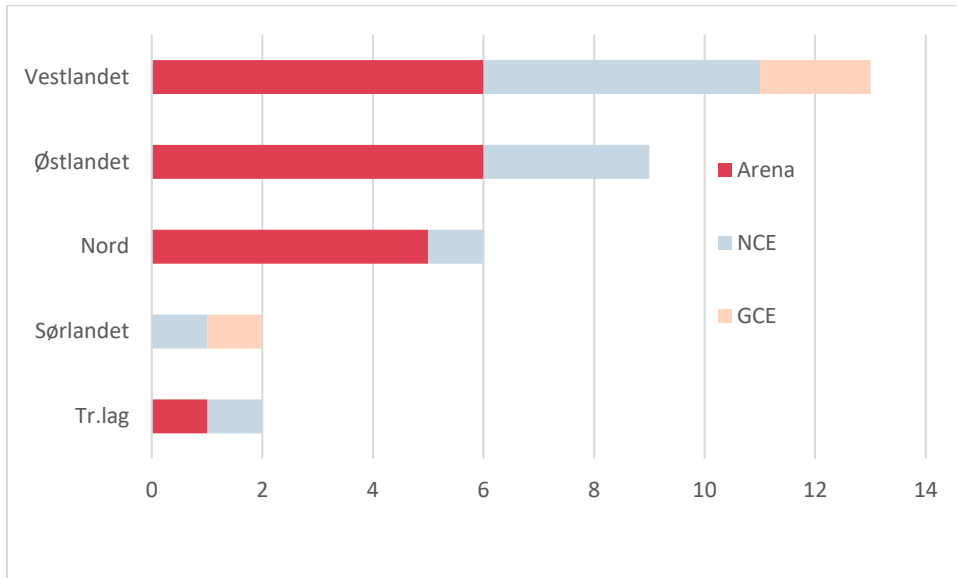
	Skisser	Prosjekt-søknader	Godkjente klyngeprosjekter
Arena -nye	38	17	Finance Innovation Arena Oslo – The Smart Event City ACT – Arctic Cluster Team Arena Smart City Tequity Cluster
Arena - forlengede		3	Norwegian Fashion Hub Norwegian Smart Care Cluster
NCE	10	8	NCE Ikuben – Rapid transformation NCE Energy Technology
Sum	48 nye	25 nye (3 forlengede)	7 nye (2 forlengede)

Utlysningen 2017 ble endret noe i sin innretning ved at programmet ønsker å sette fokus på omstilling og fornyelse av norsk næringsliv. Programmet ville prioritere klyngeprosjekter med klare målsettinger med å skape radikale innovasjoner bl.a. gjennom å krysskoble aktører fra ulike fagområder. Programmet inviterte klyngeinitiativ som ønsker å fornye etablerte bransjer, men også klyngeinitiativ som ønsker å etablere eller videreutvikle seg innenfor helt nye næringer.

Det er spennende prosjekter som er blitt NCE eller kommet inn som nye Arena. NCE iKuben har tatt en nasjonal posisjon innenfor industriell digitalisering og innovasjonsprosesser. NCE Energy Technology skal bidra til omstilling og utnyttelse av kompetanse fra oljeindustri over til andre energiløsninger. Finance Innovation er Norges første fintech-klynge. Arena Oslo jobber med løsninger for å sikre økt innovasjon i, økt eksport av og økt samarbeid mellom reiseliv og kreative næring i Oslo. ACT skal være en spydspiss i bærekraftig omstilling av Norge, gjennom økt innovasjonsevne og konkurransekraft i prosessindustrien. Arena Smart City fra Stavanger ønsker å ta en nordisk posisjon og utvikle Smart City konsepter og Tequity Cluster i Trondheim er et noe annerledes klyngeprosjekt med ambisjon om å bli et ledende økosystem for kommersialisering av teknologi.

Klyngeprosjektene har en god fordeling på landsdeler men med hovedvekt på Vestlandet og Østlandet (se figuren under). Det er en konsentrasjon av NCE- og GCE- klynger i sentrale områder i de respektive landsdelene. Dette er naturlig ut fra hvor de tyngste klyngekonsentrasjonene er lokalisert. Arena er et tilbud også til mindre klyngedannelser og til klynger med i hovedsak en regional posisjon. Innenfor Arena er en vesentlig større andel av klyngene forankret innenfor det distriktspolitiske virkeområdet. Det observeres imidlertid en tendens til at en større andel av nye klynger i programmet er lokalisert i sentrale strøk i regionene. Samtidig har programevalueringen vist at det er betydelig ringvirkningseffekter, men at dette varierer fra prosjekt til prosjekt. Det er også kjent at klyngene har en viktig regional betydning, og at det ikke er unaturlig at utgangspunkt er fra sentral strøk hvor flertall av bedriftene er.

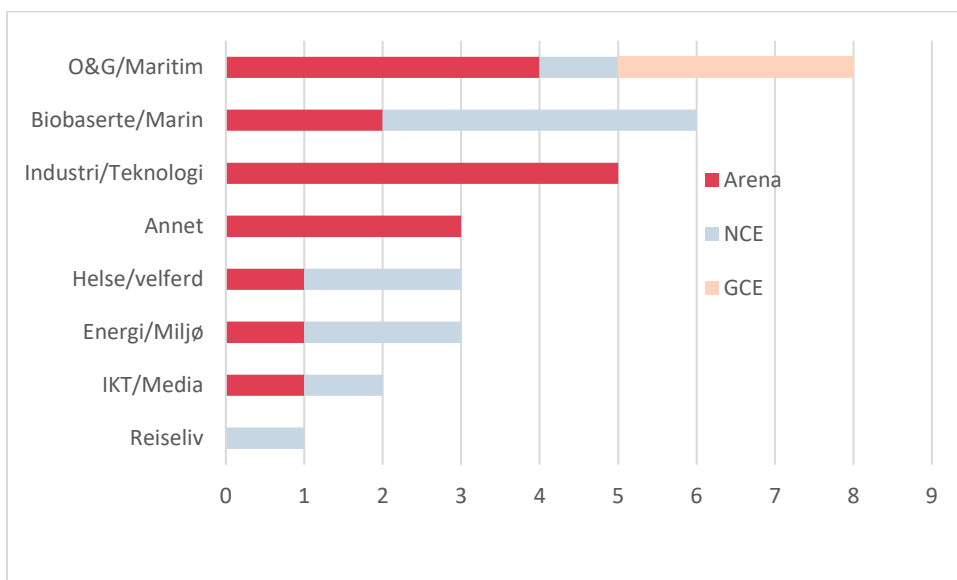
Figur 4-7: Fordeling av klynger i regioner. Antall

Figuren under illustrerer klyngenes sektortilhørighet. De fleste klyngene i programmet er fremdeles innenfor tunge og veletablerte næringer, som olje & gass, maritim, industri og sjømat. Men klyngeprogrammets målsetting om å bidra til omstilling av Norsk næringsliv gir en gradvis dreining mot annen sektortilhørighet.

Samtidig er det vanskelig å definere hvilken sektor som er riktig å plassere klyngen i. Flere og flere klynger retter sitt arbeid mot omstilling, nye teknologier og krysskoblinger som betyr at sektorbegrepet blir utfordret. Eksempler på dette er de nye NCE klyngene, hvor den typiske olje og gassklyngen Subsea Valley, nå retter sin aktivitet mot omstilling til nye energiformer. NCE iKuben med overvekt av bedrifter som leverer til maritim sektor, nå fokuserer på industriell digitalisering og innovasjonsmetodikk. Det finnes mange flere eksempler, samtidig som det dukker opp flere nye klynger som etterhvert må plasseres i kategorien «Annet» (Fintech, Smart City, Tequity).

Figur 4-8: Antall klynger fordelt på sektortilhørighet.

Evaluering av klyngeprogrammet

I løpet av 2017 har det blitt gjennomført en evaluering av Norwegian Innovation Clusters programmet, samt fire NCE prosjekter og tre Arena prosjekter som ble avsluttet i 2016. Disse bekrefter vurderingen om at klyngeprogrammet er svært vellykket, ytterligere vurdering av resultater og effekter følger senere i rapporteringen.

Med utgangspunkt i evalueringen har innovasjon Norge sammen med Siva og Forskningsrådet startet et utviklingsarbeid for at programmet best skal møte de behov klyngen og bedriftene der har framover. Det arbeides med målgrupper, tilbud og hvordan klyngeprogrammets tjenester kan ses i sammenheng med andre virkemidler.

Internasjonaliseringsarbeidet

Piloten for Havromsklyngene er gjennomført i 2017, og det kom en rekke gode innspill på hvordan klynger kan arbeide med sitt internasjonaliseringsarbeid. Piloten bidro også til å operasjonalisere regjeringens havromsstrategi og klyngenes medvirkning i dette, samt til regjeringens eksportstrategi. Innovasjon Norge vil gjøre en tilsvarende pilot innenfor helsenæringen med andre nærliggende miljøer.

Mange av klyngene ser ut til å arbeide mer for å bli internasjonalt orienterte. Det er stor aktivitet og flere av klyngene benytter andre internasjonaliseringstjenester slik som f.eks. Global Growth.

Utlysning av EU-rådgivere i klynger

Innovasjon Norge fikk i 2017 en videreføring på 5 mill. kroner fra Kunnskapsdepartementet til å styrke klyngeprosjektenes strategiske arbeid mot EUs programmer gjennom delfinansiering av intern EU-rådgiver. Hensikten er å øke og fremme deltakelse av klyngens bedriftsmedlemmer i Horisont 2020. Klyngen skal ha en strategisk tilnærming til EU-arbeid og se koblinger mellom klyngens strategier og EUs. Rådgiveren skal bidra til dette gjennom å informere om relevante utlysninger, tilrettelegge for søknader, delta i relevante europeiske nettverk, finne europeiske partnere og bistå bedriftene slik at de lykkes i Horisont 2020. I 2017 ble ordningen utvidet fra 6 til 9 klynger.

Innovation Express

Innovasjon Norge var også i 2017 partner i BSR Innovation Express, som er et felles program i Østersjøregionen med formål å styrke internasjonalisering av SMB gjennom klyngesamarbeid. Programmet er initiert gjennom Nordisk Ministerråd. I 2017 fikk 6 prosjekter med norsk deltakelse finansiering gjennom denne satsingen.

Finansiering av BSR utløp i 2017, som betyr at Innovasjon Norge vil vurdere andre samarbeidsordninger for å fremme internasjonale matchmaking som kan resultere i samarbeidprosjekt mellom norsk og internasjonale klynger.

Innovasjonsrammen 2017

Også i 2017 ble det lyst ut midler for innovasjonsramme (post 50 Nærings- og fiskeridepartementet) som klyngene kunne søke på. Formålet med Innovasjonsrammen er å stimulere til økt innovasjon gjennom flere felles innovasjons- og forskningsprosjekter mellom bedrifter. Klyngene prioriterer selv prosjektene, og en forenklet saksbehandling basert på en sjekklister i Innovasjon Norge bidrar til at samarbeidsprosjektene kan komme raskt i gang. Søknadene er vurdert ut fra følgende tre kriterier:

- 1) Mobilisere og realisere innovasjonsprosjekter
- 2) Potensial og innovasjonshøyde i en beskrevet prosjektportefølje
- 3) Bærekraft

Den totale rammen var i 2017 på 10,5 mill. kroner, og 12 klynger nådde opp, som totalt initierte 63 nye samarbeidsbaserte innovasjonsprosjekter i den kritiske mobilisering- og konseptualiseringsfasen.

Klyngene melder også i 2017 at Innovasjonsrammen gir god effekt. Det viser seg som et svært nyttig virkemiddel for å stimulere innovasjonsdynamikken, fordi det bidrar til at bedriftene søker samarbeid og løfter blikket utenfor egen kjernevirksomhet. Dette har vært viktig for klyngene i deres fornyelse- og omstillingsarbeid.

Bærekraft i klyngene

I 2017 har det blitt gjennomført bærekraftskurs for de klyngene som viste interesse. Det ble også gjennomført et forprosjekt av en av klyngene som beskrev rammene til et metodeverk for hvordan klynger aktivt kan jobbe med bærekraft. Et hovedprosjekt vil bli gjennomført i 2018.

I Miljøteknologiordningen var det også satt til side ti millioner for å mobilisere bærekraftprosjekter i klyngene. Videre ble det gjennomført en nullpunktsanalyse hos bedriftene i klyngene for å kartlegge til hvilken medlemsbedriftene i klyngene fokuserer på og jobber med bærekraft.

Digitaliseringsprosjektet

Med ønske om å effektivisere det administrative arbeidet i klyngene, har Innovasjon Norge igangsatt et digitaliseringsprosjekt. Målet er å lage en felles plattform for deling av informasjon, rapportering, samhandling med VMA og andre klynger. Et omfattende utviklingsprosjekt med mange gode innspill fra en rekke klynger, betyr at første utgave av digitaliseringsplattformen ruller ut fra 2018.

Programsamlinger

Det er gjennomført to samlinger for klyngelederne i henholdsvis Arena og NCE/GCE. Første samling var lagt til Stavanger med hovedtema Klyngeprosjektene rolle for fornyelse og omstilling. Det årlige Innovation Cluster Forum ble avholdt i Oslo i oktober og ble koblet sammen med offentliggjøring av de nye klyngene. I tillegg ble Gründerskap, kapital og internasjonalisering satt på dagsorden her.

Gründerskap i klyngene

Innovasjon Norge fikk i 2016 i oppdrag av Nærings- og fiskeridepartementet å sørge for at klyngeprogrammet systematiserer knoppskytingsarbeidet og oppretter møteplasser der gründere deltar i kommersialiseringen av nye muligheter som er oppstått gjennom klyngens aktivitet.

Seks klynger/klyngemiljøer fikk i 2017 i oppdrag å utvikle forskjellige metodeverk for hvordan man kan systematisere arbeidet med gründerskap i klyngene. To av disse ble presentert på programsamlingen i oktober, og det pågår tre kompetanseoverføringsprosjekter mellom klyngene. I 2018 vil metodikkene bli rullet ut til andre klynger gjennom arbeidsmøter og opplæringspakker, samt at metodikkene vil bli videreutviklet og tilpasses ulike klynger.

Omstillingsmotor

I 2017 hadde Innovasjon Norge den første utlysningen av tjenesten «Omstillingsmotor» med midler fra Nærings- og fiskeridepartementet. Omstillingsmotoren er en satsing i klyngeprogrammet som skal få bedrifter over hele landet til raskere å fornye og omstille produkter, løsninger, tjenester, produksjonsmetoder og forretningsmodeller, ved at veletablerte klynger deler sin kompetanse utenfor sitt eget klyngemiljø.

For kontraktperioden november 2017 – desember 2018 skal Omstillingsmotoren dimensjoneres med en samlet kapasitet for kompetanseløft i 220 små og mellomstore bedrifter på områder som er fundamentale for fornyelse og omstilling. Målet er å bidra til å øke produktiviteten, forbedre eksisterende produkter og tjenester, og å utvikle helt nye løsninger og forretningsmodeller

Etter en grundig vurdering valgte Innovasjon Norge ut to miljøer som skal gå inn i ordningen:

Det ene er NCE Raufoss ved SINTEF Raufoss Manufacturing AS, i samarbeid med GCE Subsea, Årdal Utvikling, Sunndal Næringssselskap og Osterøy Industrilag. Sammenslutningen består av Norges fremste virksomheter innenfor avansert produksjon.

Den andre vinneren er en sammenslutning bestående av Digital Norway – Toppindustrisenteret AS, iKuben i Møre og Romsdal, Smart Innovation Norway i Halden og Kongsberg Klyngen som likeverdige partnere. Gruppen har som mål å bli en motor for omstilling innenfor digital transformasjon og innovasjonsevne.

Omstillingsmotor viser hvordan Industrimeldingen følges opp. Det legges til rette for at små og mellomstore bedrifter raskere kan komme i markedet med nye løsninger. Den nye tjenesten vil ha behov for å finne sin form i begynnelsen av 2018, og suksesskriteriet vil være rekruttering av SMB'er.

Helsesatsing

Innovasjon Norge fikk i 2017 bevilget 10 mill. kroner fra Nærings- og fiskeridepartementet å forsterke satsingen på helseklyngene. Tre helseklynger var per 1. januar 2017 en del av programmet; NCE Oslo Cancer Cluster, NCE Norway Health Tech og Arena Norwegian Smart Care Cluster. IN iverksatte våren 2017 et utviklingsarbeid med formål om å forsterke eksisterende satsinger samt initiere nye prosjekter i klyngene. Prosjektet innebar også en betydelig kundedialog og endte opp med totalt 6 prosjekter; to prosjekter innenfor posisjonering, omdømme og styrket vertskapsattraktivitet, to prosjekter innenfor cross-over innovasjon, ett innenfor investornettverk og ett til utvikling av Living Lab.

Katapult-sentre

Innovasjon Norge har bidratt med faglig bistand til utvikling av og utlysning av Sivas ordning av katapult sentre. Norsk Katapult er en oppfølging av industrimeldingen og skal bidra til at bedriftene raskere, rimeligere og bedre evner å utvikle ideer fra konseptstadiet og frem til markedsintroduksjon. Sentrene som nådde opp i konkurransen har sitt utspring fra NCE Eyde, og tidligere NCE Raufoss.

Bedriftsnettverk - hovedaktiviteter i 2017

Bedriftsnettverk har hatt en økonomisk ramme til utvikling av bedriftsnettverksprosjekter på 41 mill. kroner i 2017, mot 48 mill. kroner i 2016. I tillegg kommer midler til gjennomføring og administrasjon. Dette er finansiert med midler fra Nærings- og fiskeridepartementet og Kommunal- og moderniseringsdepartementet

Utlysninger, søknadsinngang og rekruttering av nye prosjekter

Det ble gjennomført to utlysninger i 2017. Det kom inn 56 prosjektsøknader til nye bedriftsnettverk (hovedprosjekter). I tråd med etablert praksis for seleksjon foretok distriktskontorene en første vurdering og prioritering av prosjektene i sin region. De meldte inn totalt 36 prosjekter for vurdering i det interne evalueringspanelet for bedriftsnettverk, mens 20 prosjekter ikke gikk videre. På basis av utvelgelseskriterier, regionale prioriteringer og økonomisk ramme, anbefalte evalueringspanelet 15 nye prosjekter. Det utgjør 27 prosent av antall mottatte søknader i 2017 (35 prosent i 2016).

Alle de nye prosjektene er internasjonalt rettet. Prosjektene har ellers som fellestrekk at de har fokus på omstilling og vekst gjennom utvikling av nye forretningsområder og nye markedsmuligheter.

41 prosjektsøknader (73 prosent) nådde ikke opp. Det skyldes at prosjektene ikke var kvalifiserte. Flere av de prosjektene som ikke nådde opp, var interessante prosjektinitiativ, men de var ikke

modne nok og klare for finansiering. Disse kan eventuelt forbedres og bli aktuelle på et senere tidspunkt.

Søknadstilgangen indikerer at bedriftsnettverk anses som et godt tilbud til bedriftsgrupperinger som ønsker å etablere strategisk kommersielt samarbeid for å styrke konkurransekraft og realisere vekstmuligheter. Den høye andelen som ikke nådde opp, tyder på at bedriftene har behov for mer hjelp til å utvikle kvalifiserte prosjekter og at etterspørselen overstiger disponible rammer.

Nye og avsluttede bedriftsnettverk i 2016-2017 samt totalt antall prosjekter

Tabell 4-21: Nye, avsluttede og samlet antall bedriftsnettverk 2016 og 2017

	2016	2017
Antall ved inngangen til året	65	71
Nye prosjekter	34	15
Avsluttede prosjekter	28	16
Antall ved utgangen av året	71	70

Bedriftsnettverk har i 2017 støttet 15 nye prosjekter med 130 bedrifter finansiert fra Nærings- og fiskeridepartementet og Kommunal- og moderniseringsdepartementet, mens 16 prosjekter ble avsluttet. I 2016 ble 34 nye prosjekter med ca. 300 bedrifter støttet, mens 28 prosjekter ble avsluttet. Antall nye prosjekter i 2017 innebar en fornyelse på 21 prosent mot 52 prosent i 2016. Lavere fornyelse/nye prosjekter i 2017 enn i 2016 henger sammen med lavere ramme i 2017 enn i 2016 og behov for å holde totalporteføljen på et stabilt nivå.

Porteføljen av aktive prosjekter finansiert fra Nærings- og fiskeridepartementet og Kommunal- og moderniseringsdepartementet var ved utgangen av 2017 totalt på 70 prosjekter, etablert i perioden 2015-2017. Antall involverte bedrifter var 690 bedrifter i 2017, mot 630 bedrifter i 2016.

Relativt god spredning på regioner

De 70 prosjektene fordeler seg slik på regioner: Nord-Norge (12), Trøndelag (8), Vestlandet (24), Agder (2) og Østlandet (24). Den geografiske spredningen var stort sett som i 2016. Hovedtyngden av prosjektene ligger på Vestlandet og Østlandet. Agder har færre prosjekter enn de andre regionene.

Relativt god spredning på næringer

De 70 prosjektene fordeler seg slik på næringer; energi og miljø (8), olje- og gass (6), maritim (4), marin (5), helse og velferd (4), IKT (5), reiseliv (26), kreative næringer (4), landbruk (5) og annet (3). Reiseliv utgjør hele 37 prosent av prosjektene. For øvrig er spredningen god.

Den høye andelen reiselivsprosjekter henger sammen med at bedriftsnettverkstjenesten fra 2015 har tatt en betydelig del av finansieringen av allerede iverksatte reiselivsprosjekter som tidligere ble finansiert med midler fra reiselivssatsingen. Dette fordi rammene til reiselivssatsingen har blitt redusert. Prosjektene er flerårige og binder midler. En rekke reiselivsprosjekter skal avsluttes i 2018 etter endt støtteperiode. Andelen reiselivsprosjekter vil derfor bli vesentlig redusert i 2018. Reiselivsnæringen utgjør en viktig næring i distriktene. Det er derfor naturlig at andelen reiselivsprosjekter er betydelig.

Stor variasjon i størrelse og type samarbeidskonstellasjoner

De fleste bedriftsnettverk har færre enn ti deltakere. 60 prosent har tre til ni deltakere, mens 40 prosent har ti eller flere. Det har vært omtrent samme fordeling de siste tre år. Det er ikke noe mål i seg selv at bedriftsnettverk har mange deltakere. Det viktigste er at antallet og sammensetningen er hensiktsmessig i forhold til formålet.

Det er variasjon når det gjelder bedriftenes tilhørighet til regioner, næringer og kompetanseområder. Nær halvparten av de nye prosjektene i 2017 er fylkesoverskridende og har deltakere fra flere fylker. Over halvparten av prosjektene har deltakere fra flere næringer eller bransjer. Alle prosjektene er preget av at deltaker bedriftene har komplementær kompetanse.

Forstudier og forprosjekter ikke prioritert i 2017

Bedriftsnettverk har ikke støttet nye forstudier og forprosjekter i 2017 med programmidler fra Nærings- og fiskeridepartementet og Kommunal- og moderniseringsdepartementet. Det ble heller ikke gjort i 2016. Det skyldes at basisrammene er begrensede og varierer. Iverksetting av nye forstudier og forprosjekter skaper forventninger om støtte i senere faser. På den annen side er bred tilgang av nye prosjektinitiativ viktig for å kunne rekruttere gode prosjekter.

Distriktskontorene melder om stor interesse og etterspørsel etter støtte til nye prosjektinitiativ i tidlig fase. Bedriftene ønsker gjerne å teste ut nye samarbeidsideer før ressurser i større omfang settes inn. Distriktskontorene påpeker at tidlig-fase finansiering er viktig som ledd i mobilisering og utvikling av internasjonale og omstillingsrelaterte prosjekter.

Faglig veiledning fra distriktskontorene

Alle distriktskontorene i hele landet arbeider med bedriftsnettverk. Det gis veiledning ved utvikling av nye nettverksinitiativ og ved klargjøring av prosjektsøknader etter de halvårlige utlysningene. I tillegg gis veiledning ved oppfølging av prosjekter. Alle distriktskontorene har kunderådgivere med erfaring og kompetanse innen bedriftsnettverk.

Det er et mål i 2018 å konsentrere arbeidet med bedriftsnettverk ved distriktskontorene til færre personer. Det er i dag mer enn 40 personer involvert i dette. Økt spesialisering skal gi økt spesialisert kompetanse. Det skal igjen bidra til økt effektivitet og bedre faglig veiledning til bedriftene.

Programsamlinger og kompetansetiltak

Bedriftsnettverk har ikke hatt ressurser til å gjennomføre programsamlinger og ekstraordinære kompetansehevingstiltak for prosjektledere, bedriftsledere og INs kundeansvarlige i 2017.

I tillegg til bedriftsnettverk finansiert fra NFD og KMD kommer bedriftsnettverk finansiert fra LMD gjennom Utviklingsprogrammet for landbruks- og reindriftsbasert vekst og verdiskaping. Dette programmet støttet i 2017 åtte nye bedriftsnettverk med 88 bedrifter, mot åtte nye prosjekter og 75 bedrifter i 2016. Ved utgangen av 2017 omfattet porteføljen av landbruksrelaterte prosjekter 20 løpende og nye bedriftsnettverk. Disse er etablert i perioden 2015-2017 og har 215 involverte bedrifter. Tilsvarende tall for 2016 var 14 bedriftsnettverk med ca. 180 bedrifter.

Det vises til egen rapport for delmål 3 til Landbruks- og matdepartementet.

Regional omstilling

I 2017 har Regional omstilling hatt oppfølgingsansvaret for 26 omstillingsområder. I tillegg har Regional omstilling arbeidet med verktøyene næringsvennlig kommune og næringsvennlig region som skal bidra til tilrettelegging for næringsutvikling i omstillingskommunene. For å sikre god strategisk styring, resultatoppfølging og rapportering av omstillingsarbeidet har Regional omstilling arbeidet med å utvikle verktøyet mål og resultatstyring. Verktøyet er ikke implementert.

Kompetanseutvikling i regionale næringsmiljø

Hovedaktivitet har i stor grad vært veiledning og administrativ oppfølging av prosjektene. De fleste prosjekter har en gjennomføringsperiode på ca. to år, men noen kortere og noen lengre. En omlegging av universitet og høyskole (UH)-strukturen med mange sammenslåinger, har resultert til noe lengre gjennomføringsperiode for flere prosjekter.

Alle prosjekter blir bedt om en årlig kort rapportering på status, samt at det skal leveres en sluttrapport.

Vurdering, resultater og effekter

Vurdering av måloppnåelsen for 2017

De fire tjenestene har i 2017 blitt gjennomført i stor grad i henhold til sine formål og planer. Det har vært en stor etterspørsel etter både klyngeprogrammets og bedriftsnettverkstjenestens tilbud, og de prosjektene som har blitt godkjent har en høy kvalitet og et godt grunnlag for å oppnå gode resultater. Slike samarbeidsprosjekter er særlig viktig nå når norsk næringsliv er i endring og har behov for omstilling, samtidig som teknologisk utvikling går stadig raskere. Å jobbe sammen skaper stordriftsfordeler og bidrar til spredning av kompetanse. Også regional omstilling kan vise til betydelig økning av arbeidsplasser i tidlig fase, men også styrking av arbeidsplasser i avslutningsfasen sammenlignet med 2016. For kompetanseutvikling i regionale næringsmiljø avsluttes de påbegynte prosjektene og nye EVU tilbud og nye studier igangsettes.

Som nevnt tidligere seen dreining i hvilke typer initiativ som støttes av tjenestene. Klynger og nettverk som fokuserer på nye områder, teknologier og markeder. Enkelte klynger er stor bidragsyter til å bygge opp helt nye økosystemer som bedrifter, gründere, offentlige aktører og andre drar nytte av. En interessant observasjon er at olje og gass-klynger rapporterer om økt medlemstall nå, samtidig som de store bedriftene har hatt få oppdrag og redusert med stort antall ansatte. Troen på at klyngen har en rolle i omstillingen, og at gründere ser muligheter i klyngearbeidet gis som forklaring på dette.

Verdien av å ha klyngene og nettverkene som infrastruktur eller samarbeidsplattformer er betydelig. I kommersielle bedriftsnettverk har bedriftene *direkte* nytte av støtte til styrking av kompetansen og utviklingskapasiteten i samarbeidsprosjektet, med utgangspunkt i bedriftenes behov og strategier. Dette er et område der små virkemidler kan skape store resultater i form av vekst og utvikling. Tillit er et nøkkelord i samarbeid, og klynge og nettverksmetodikk anses å kunne benyttes til utvikling av nye initiativ, samtidig som det må kapitaliseres på de modne klyngene og nettverkene.

Klyngeprogrammet – utfordring ved ikke signifikante SSB effektall:

Effektallene fra Statistisk sentralbyrå er ikke statistisk signifikante. Generelt observeres det at enkelte estimater i årets effektanalyse fra SSB avviker en god del fra tidligere estimater, i både positiv

og negativ retning. Analysene er følsomme for endringer i populasjon, uteliggere og forhold som ikke kan forklares. Disse problemene øker jo mindre utvalget er. Effekttallene og drøfting av mulige årsaker presenteres senere i dette kapitlet tilsammen med effektresultater fra evalueringen.

Evaluering av bedriftsnettverkstjenesten

Bedriftsnettverkstjenesten evalueres av Oxford Research. Evalueringen omfatter bedriftsnettverk finansiert med nettverksmidler fra Nærings- og fiskeridepartementet og Kommunal- og moderniseringsdepartementet samt bedriftsnettverk finansiert fra Landbruks- og matdepartementet gjennom utviklingsprogrammet – landbruks- og reindriftsbasert vekst og verdiskaping. *I tillegg omfatter evalueringen bedriftsnettverk finansiert fra sektorrelaterte programmer og prosjekter finansiert med lokale midler fra fylkeskommunene gjennom distriktskontorene. De sistnevnte bedriftsnettverksprosjektene har ikke inngått i rapporteringen under delmål 3 tidligere.* Evalueringen omfatter prosjekter støttet i perioden fra 2009 til og med juni 2017. Evalueringsrapporten ferdigstilles ved utgangen av april 2018.

Foreløpige funn i evalueringen av bedriftsnettverk tyder på at

- Innovasjon Norges totale engasjement innen bedriftsnettverk (uavhengig av finansieringskilde/budsjettpost) de siste 9 årene er relativt stort. Over 1000 bedriftsnettverksinitiativ har blitt støttet i evalueringsperioden. Det har resultert i 341 unike hovedprosjekter som i snitt har ca. 10 deltakerbedrifter, dvs. til sammen ca. 3400 bedriftsdeltakelser.
- Bedriftsnettverk gir mange nye samarbeidsrelasjoner.
- Etter avsluttet prosjekt vil deltakerbedriftene fortsette samarbeidet i andre prosjekter.
- Bedriftsnettverk bidrar til økt innovasjon og økonomiske resultater
- Støtte gjennom bedriftsnettverkstjenesten har høy addisjonalitet

I de følgende avsnittene presenteres indikatorer på de fire tjenestenes effekt- og resultatoppnåelse i 2017.

Hovedtrekkene for klynger og nettverk kan oppsummeres slik:

- Evalueringer viser at programmene fungerer som forutsatt og bidrar til innovasjon og verdiskaping i bedriftene. For relativt få midler oppnås store effekter i mange bedrifter
- Deltakelse både i klynger og bedriftsnettverk gir bedriftene mange nye samarbeidspartnere, som igjen gir grunnlag for økt innovasjonssamarbeid, kunnskapssamarbeid og felles internasjonaliseringsinitiativ.
- Både klynger og bedriftsnettverk er internasjonalt orientert, og økt fokus på muligheter i EU gir nye prosjekter og resultater

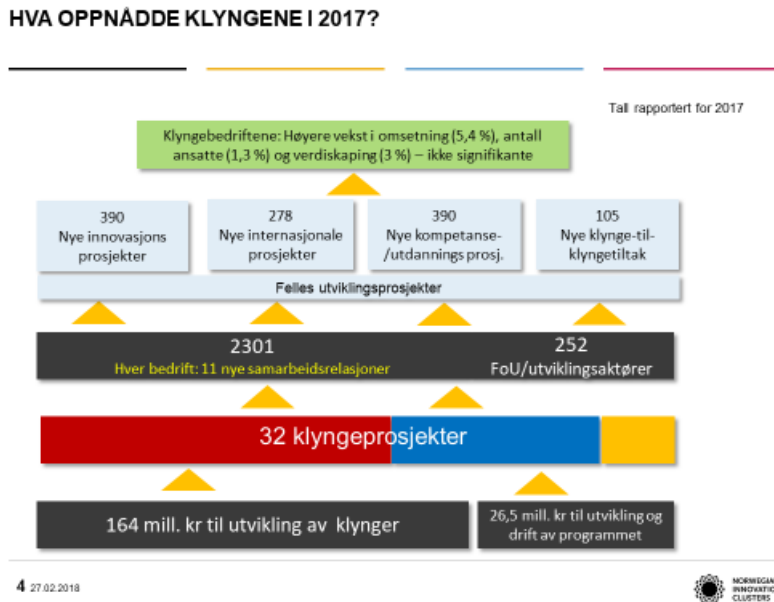
I tillegg bidrar

- Regional omstilling med nye bedrifter og nye arbeidsplasser i kommuner med behov for en mer robust og variert næringsstruktur.
- Kompetanseutvikling i regionale næringsmiljø med å oppnå målsetting om å forsterke regionale næringsmiljøers tilgang til relevant kompetanse.

Effekter

Klyngeprogrammets aktivitet:

Tabell 4-22: En illustrasjon av klyngenes aktivitet

Figuren ovenfor viser på en forenklet måte klyngenes aktivitet og ressursbruk. Tallene er hentet fra SSB, medlemslister, spørreundersøkelse blant bedriftene og rapportering fra klyngeprosjektene.

Figuren viser en høyere vekst i omsetning, antall ansatte og verdiskaping enn sammenlignbare bedrifter som ikke er med i en klynge, men de er ikke signifikante. Den viser at bedriftene i klyngene rapporterer i snitt 11 nye samarbeidsrelasjoner. Og den viser at klyngen genererer et stort antall nye innovasjonsprosjekter, internasjonale prosjekter, kompetanseprosjekter og klynge til klynge samarbeid.

Antall prosjekter som er rapportert inn er noe lavere enn for 2016, men det kan forklares med at det er færre klynger, og at mange større NCE prosjekter ikke inngår i rapportering som følge av at de har gått ut av programmet etter endt mulig støtteperiode.

Klyngedeltakelse forsterker bedriftenes vekst

Vurderinger av effekter er basert på Mål og resultatstyrings-indikatorene *vekst i omsetning og lønnsomhet* i bedrifter som deltar i klyngesamarbeidet. Effektanalysene er gjennomført av SSB og omfatter de bedriftene som er definert som kjernebedrifter og som har deltatt i minst tre år i klyngeprosjekter støttet av Arena, NCE og GCE. Effektanalysen for 2017 har imidlertid ikke kommet med signifikante resultater, men her er tallene for klyngene de første tre år:

Høyere antall ansatte:	1,3 %
Høyere salgsinntekter:	5,4 %
Økt verdiskaping:	3,0 %

Med ikke signifikante resultater, er det vanskelig å vurdere om de gjenspeiler klyngebedriftenes utvikling på de tre områdene. En mulig årsak til at effektene er svakere i 2017 kan være at fire NCE

prosjekter hhv. NCE System Engineering i Kongsberg, NCE Raufoss, NCE Micro- and Nanotechnology i Horten og NCE Instrumentation i Trondheim ble avsluttet i 2016 og er ikke med i analysen. Tre Arenaprojekter ble også avsluttet i 2016. De er heller ikke med i SSBs analyse.

I 2017 ble som nevnt evaluert i 2017 klyngeprogrammet evaluert Samfunnsøkonomisk Analyse as. Deres effektanalyse bruker samme metodikk, men de har også bl.a. tatt hensyn til om klyngebedriftene har fått annet offentlig støtte. De har også kunne sett på de bedriftene som de har definert som kjernebedrifter – bedrifter som er lokalisert i samme økonomiske region. I analysen er også de syv klyngeprosjektene som ble avsluttet i 2016, med.

De har på samme måte som SSB, sett på effekten de første tre årene og så har de sett på effekten de neste tre årene. Samfunnsøkonomisk analyse finner statistisk signifikant høyere vekt hos klyngebedriftene de første tre års periode:

Høyere antall ansatte:	7,4 %
Høyere salgsinntekter:	12,7 %
Økt verdiskaping:	8,1%

Etter de tre første årene, finner heller ikke Samfunnsøkonomisk analyse noen statistisk signifikante effekter. Samfunnsøkonomisk analyse finner noe variasjon mellom Arena prosjektene kontra NCE/GCE prosjektene, men bildet er omtrent likedan på de tre effektmålene. Samfunnsøkonomisk analyse har også sett hvilken type bedrifter som vokser. Det de finner er en «catching-up effekt». De finner at den høyere veksten i stor grad drives av mellomstore bedrifter som hadde et «dårlig» utgangspunkt.

Innovasjon Norge vil i 2018 vurdere om Samfunnsøkonomisk analyse sin fremgangsmåte når det gjelder effektanalysen for klynger er bedre i den meningen at den gir et mer korrekt resultat. Innovasjon Norge vil også se nærmere på mulighetene for å trekke veksler på måten man i evalueringen har gått frem for å måle indikatoren for samarbeid da dagens metode med en spørreundersøkelse har flere svakheter.

Endringer i porteføljen vil til enhver tid være en utfordring når man sammenligner effekter fra år til år. Som nevnt ovenfor er det en del modne klynger med store etablerte bedrifter som når 10 års grensen for mottak av basisstøtte som følge av statsstøttereguleringen. Mange bedrifter i disse klyngene har hatt historisk god inntjening over lang tid som følge av tyngdepunkt i olje og gass sektoren.

Flere nye klynger som er tatt inn i programmet de siste årene er innenfor nye sektorer og områder hvor bedriftsstrukturen er noe annerledes. Det kan observeres at antall bedrifter gjerne øker, men de er små og nye. Det kan bety det ikke kan forventes store økonomiske effekter, men det bidrar til omstilling og utvikling av norsk næringsliv. Dette tilsier at å ha en god kontrollgruppe blir viktigere framover for å kunne beskrive klyngenes effekter.

Både SSBs og Samfunnsøkonomisk sine analyser finner at effekten av klyngeprogrammet består i den meningen at bedriftene blir liggende på et høyere nivå enn tidligere (og høyere enn kontrollgruppen), mens veksten er den samme som kontrollgruppen. Det innebærer at det er rimelig å anta klyngeprogrammet fortsetter å «virke» hos de klyngene som ikke lengre er en del av klyngeprogrammet.

Effekter av bedriftsnettverk – hentes fra evaluering

I evalueringen av Bedriftsnettverk (som ferdigstilles ved utgangen av april 2018) vil man se på effekter, men på samme måte som SSB sa i fjor, er det på grunn av en for kort tilgjengelig tidshorison ikke mulig å anvende samme metodikk for effektmåling som Statistisk Sentralbyrå benytter ellers i sine effektanalyser for Innovasjon Norge. For å kartlegge den faktiske økonomiske utviklingen i nettverkene, vil Oxford Research belyse utviklingen i omsetningen for de ulike nettverkene. Det vil bli gjort egne analyser for Bedriftsnettverk generelt, nettverk innen landbruk og nettverk innen reiseliv. Utviklingen i hver av de tre gruppene vil bli sammenlignet med utviklingen for sammenlignbare bedrifter i populasjonen.

Andre resultater – Samarbeidsrelasjoner og mobilisering av deltakere

Mål- og resultatstyringssystemet har to indikatorer for å vurdere resultater av klynge- og nettverksprosjekter:

3. Utvikling av deltaker bedriftenes samarbeid med andre, internt og eksternt
4. Mobiliserte deltakere til næringsmiljøene

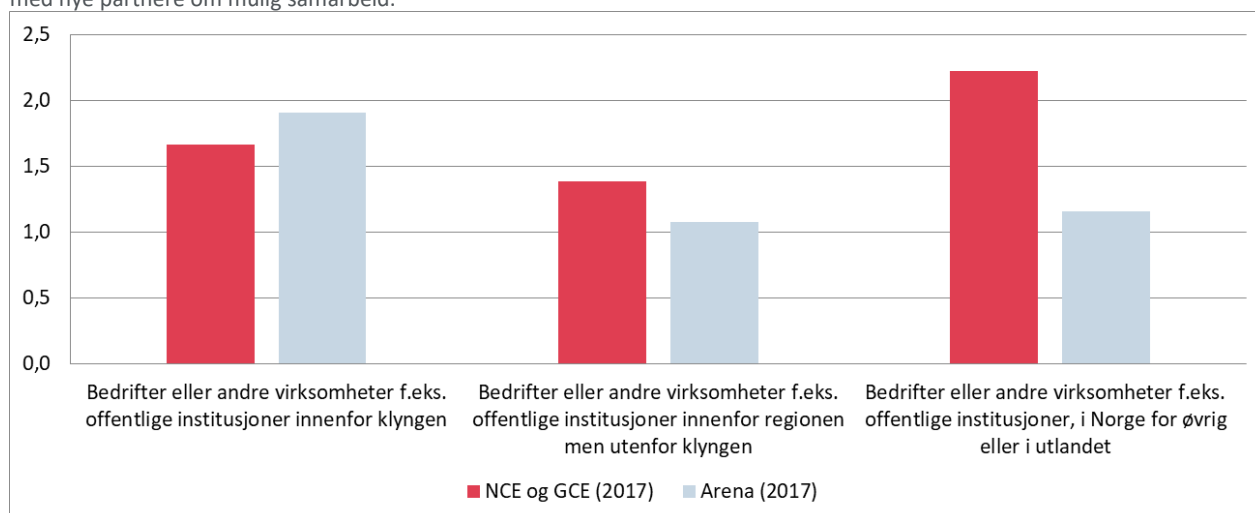
Indikatorerne måles gjennom registreringer av antall deltakere både i klyngeprosjektene og bedriftsnettverksprosjektene, og en surveyundersøkelse til deltakerbedriftene i klynger og bedriftsnettverk.

Deltakelse i klynger gir mange nye samarbeidsrelasjoner

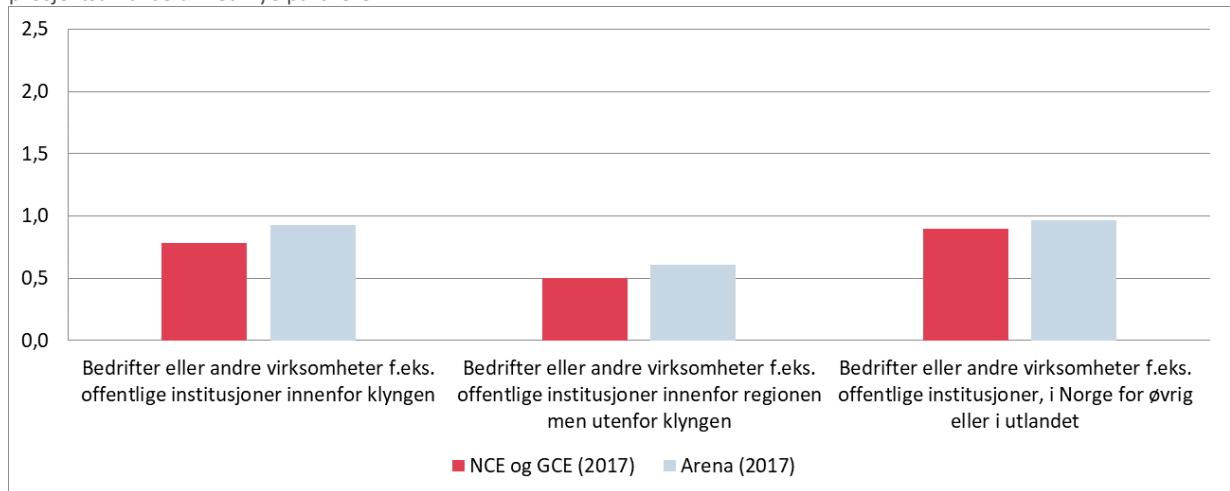
En sentral strategi i tjenestene er å forsterke samarbeidet mellom deltakerne i næringsmiljøene, og mellom disse og eksterne bedrifter og kunnskapsmiljøer. Antall nye og forsterkede samarbeidsrelasjoner er en viktig resultatindikator.

De 334 klyngebedriftene i Norwegian Innovation Cluster som besvarte undersøkelsen rapporterte om i gjennomsnitt 11 nye samarbeidsrelasjoner med andre bedrifter eller kunnskapsmiljøer som følge av klyngedeltakelsen. Resultatet fra den tilsvarende undersøkelsen i 2016. Undersøkelsene gir en bra indikasjon på at klyngedeltakelsen genererer nye koblinger. Undersøkelsen fra 2017 bekrefter også det bildet fra tidligere år av samarbeidsmønsteret.

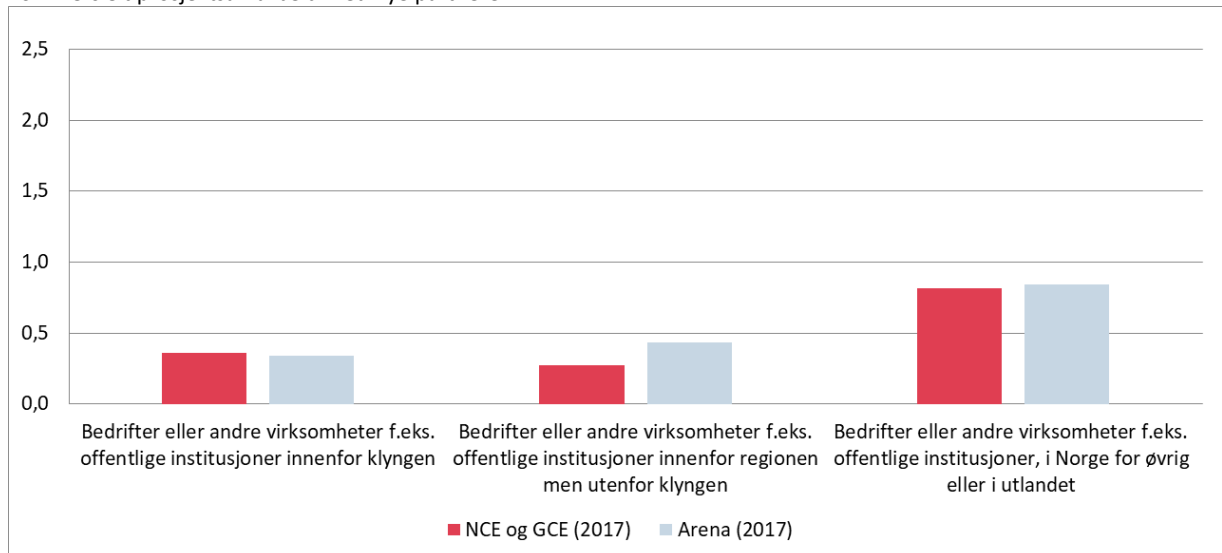
Tabell 4-23: Gjennomsnittlig antall nye relasjoner med bedrifter eller andre virksomheter – Min bedrift har etablert kontakt med nye partnere om mulig samarbeid.

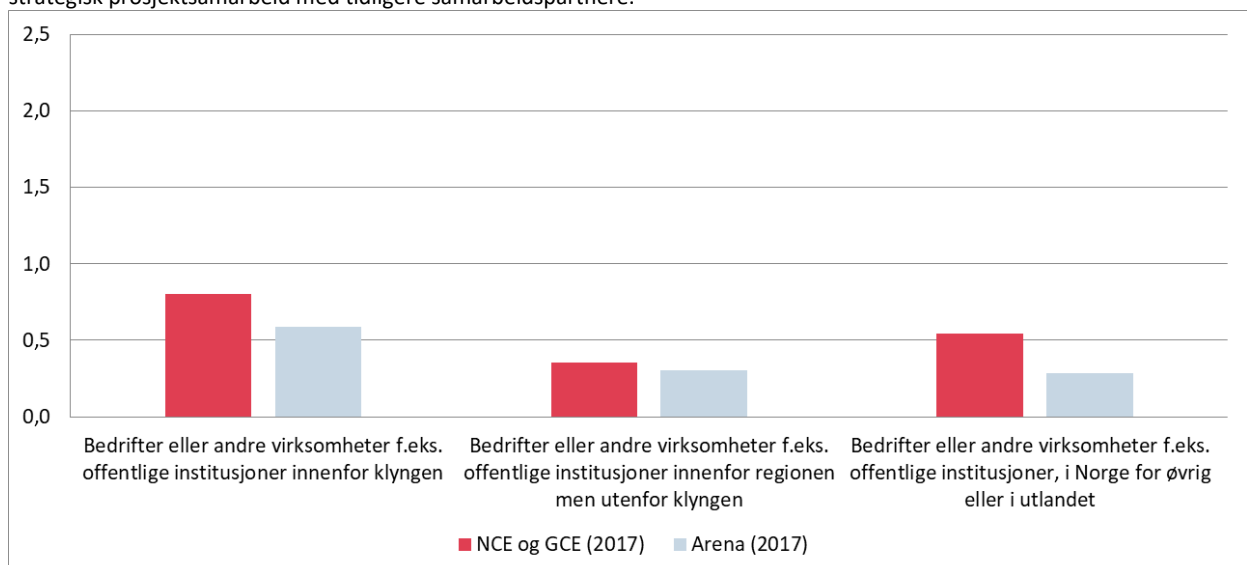
Tabell 4-24: Gjennomsnittlig antall nye relasjoner med bedrifter eller andre virksomheter – Min bedrift har etablert prosjektsamarbeid med nye partnere.

Tabell 4-25: Gjennomsnittlig antall nye relasjoner med bedrifter eller andre virksomheter – Min bedrift har etablert kommersielt prosjektsamarbeid med nye partnere.

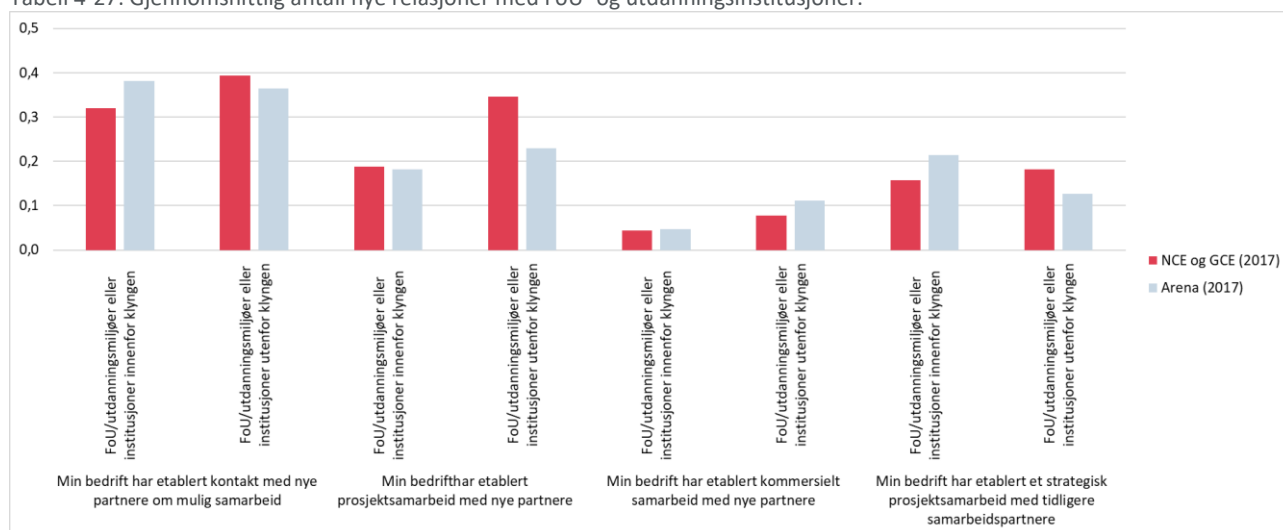
Tabell 4-26: Gjennomsnittlig antall nye relasjoner med bedrifter og andre virksomheter – Min bedrift har etablert et strategisk prosjektsamarbeid med tidligere samarbeidspartnere.

Undersøkelsen bekrefter at bedriftene i klyngene har et betydelig antall nye relasjoner. I 2016 var det en nedgang for gruppen NCE/GCE, men 2017 tallene indikerer at disse bedriftene nå har etablert kontakt med andre bedrifter utenfor klyngen. Dette kan indikere at de modne klyngene er bevisst på å hente kunnskap og samarbeidspartnere fra eksterne miljøer. Det må anses som positivt. Imidlertid kan det være greit å nevne at antallet bedrifter som har svart på spørreundersøkelsen er noe lav.

Det er også opprettet kontakt mellom bedriftene og FoU institusjoner i 2017. Nivåene er marginalt noe lavere, eller like som de foregående årene som denne undersøkelsen har blitt gjennomført. I 2016 viste undersøkelsen at Arena så ut til å være mer aktive i kontakt med FoU institusjoner, men når det kom til konkrete prosjekter, var ikke forskjellen der. I 2017 ser det ut til at denne forskjellen er minimal, selv om det ser ut til at NCE/GCE bedriftene er noe mer aktiv med å etablere kontakt med FoU utenfor klyngen. Det presiseres igjen at svarprosenten er noe for lav til å kunne trekke klare konklusjoner.

Tabell 4-27: Gjennomsnittlig antall nye relasjoner med FoU- og utdanningsinstitusjoner.

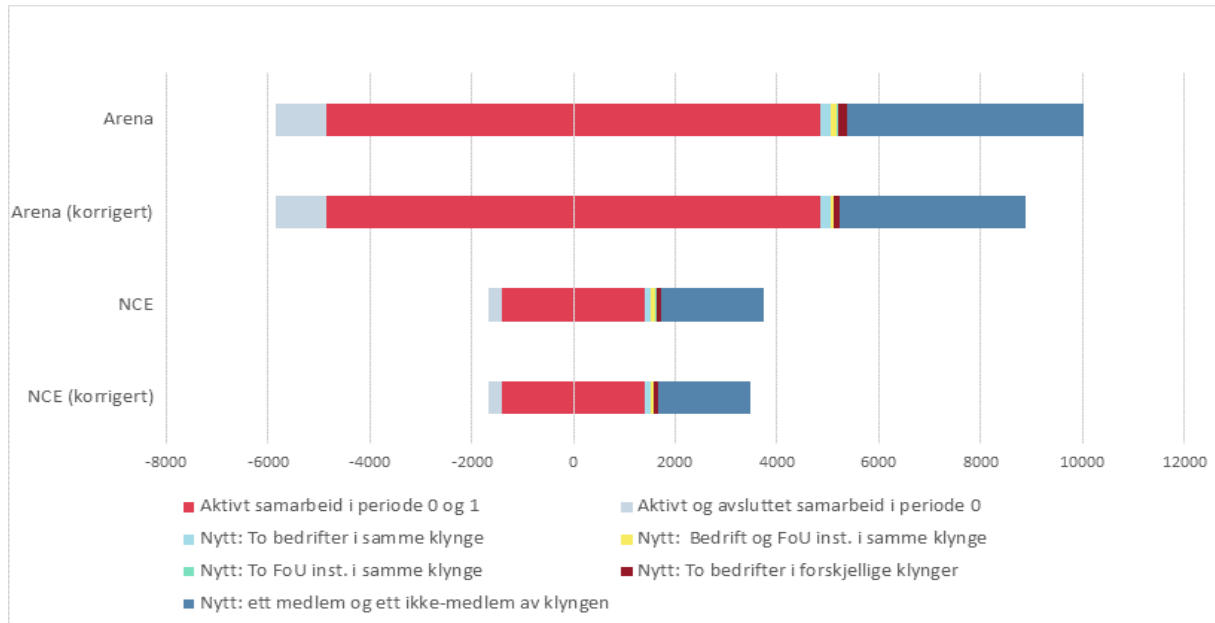

Innovasjon Norge ønsker i 2018, i dialog med eierdepartementene, å vurdere også denne formen for undersøkelse som indikator på samarbeid i klyngeprosjektene. Data fra samspillsdatabasen i kombinasjon med informasjon fra den digitale prosjektplattformen kan være en bedre fremgangsmåte enn en spørreundersøkelse til bedriftene.

Målingen av samarbeidsindikatoren baserer seg på en spørreundersøkelse blant bedriftene og rapportering fra klyngeprosjektlederne. I evalueringen av klyngeprogrammet har man brukt registerdata for å kartlegge samarbeid.

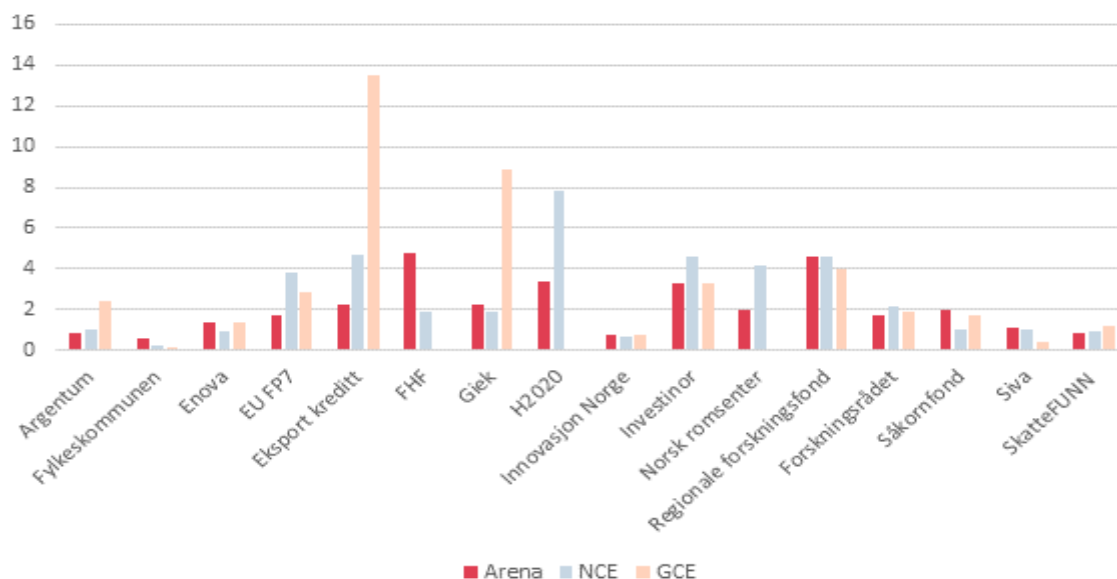
Samfunnsøkonomisk analyse har brukt data fra forskningsprosjekter med partnere som har fått støtte fra Norges forskningsråd, fra Skattefunn-ordningen og som har fått støtte fra EU-programmer. Man har sett på bl.a. på hvorvidt bedriftene i klyngeprosjektet samarbeider i prosjektene, om man samarbeider med andre utenfor klyngeprosjektet. Dette er en interessant inngang og datakilde med hensyn på å måle samarbeid. De finner som vist i figuren under en økning i antall FoU-samarbeid etter at bedriftene ble med i et klyngeprosjekt.

Tabell 4-28: Evaluering som viser at det er en betydelig økning i samarbeidsrelasjoner i klyngene etter innmelding i et klyngeprosjekt

Evaluatoren sier videre at det finnes all grunn til å anta at det finner sted et utstrakt samarbeid av mer uformell karakter i forkant et FoU-samarbeid. Evalueringen bekrefter i så henseende funnene fra spørreundersøkelsen. Innovasjon Norge ønsker å se nærmere på om informasjon fra samspillsdatabasen kan brukes, istedenfor en spørreundersøkelse, for å måle samarbeidsindikatoren. I evalueringen har det også vært viktig å sette klyngeprogrammet inn i en «virkemiddelsammenheng» det vil si hvordan programmet og bedriftene samspiller med andre virkemiddelaktører. Figuren under viser at det er et betydelig samspill med andre virkemiddelaktører, sammenlignet med bedrifter utenfor.

Tabell 4-29: 1) Den relative andelen per aktør indikerer forholdet mellom aktørens andel av virksomheter i utvalget (kjernemedlemmer) og aktørens andel av andre aksjeselskaper med støtte fra den respektive aktøren. En faktor over 0 betyr at aktøren er overrepresentert blant kjernemedlemmene, mens en faktor på 0 betyr at aktøren utgjør en like stor andel blant virksomhetene i utvalget som sammenlikningsgrunnlaget. 2) Utvalget består av kjernemedlemmer og øvrige aksjeselskaper. Støtte til landbruk og energieffektiviseringstiltak er holdt utenfor. (Kilde: SSB)

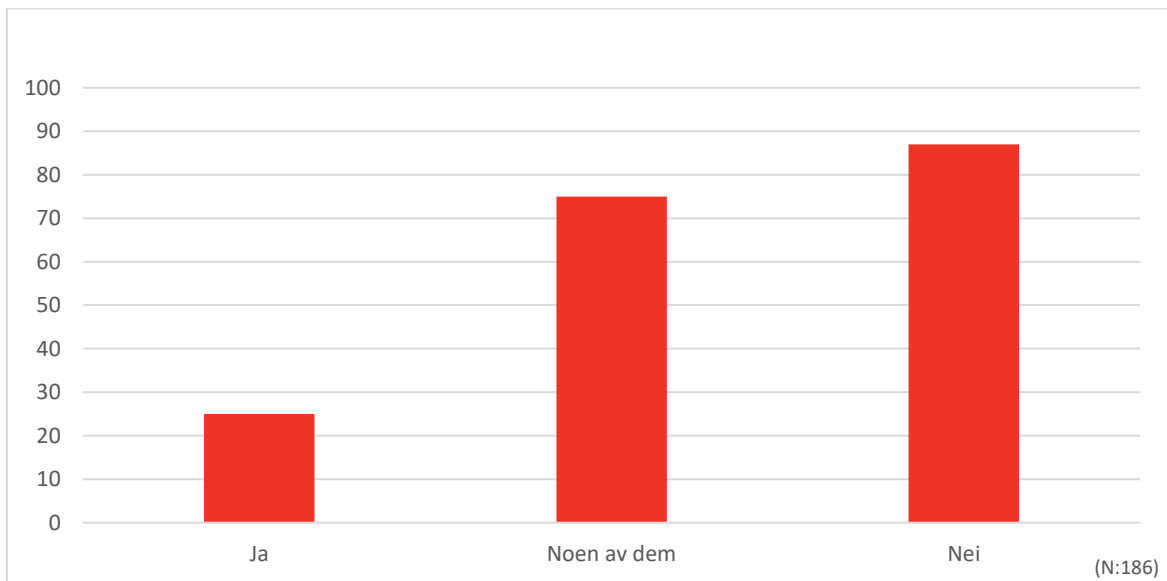
Bedriftsnettverk gir mange nye samarbeidsrelasjoner

Evalueringen av bedriftsnettverk har blitt gjennomført under vinteren 2017-2018. I evalueringen har det vært gjennomført en spørreundersøkelse. Denne ble gjennomført på samme tidspunkt det i tidligere år har blitt sendt ut spørreundersøkelser for å måle samarbeid. For å sikre en så høy svarprosent og beste mulige datagrunnlag til evalueringen, samt unngå å belaste bedriftene mer enn nødvendig baserer årets rapportering seg på data fra evalueringens spørreundersøkelse. Undersøkelsen er derfor ikke sammenlignbar med tidligere år.

Det er mottatt et uttrekk fra spørreundersøkelsen bestående av aktører som er med i prosjekter som enten ble avsluttet til 2017 eller pågår, i alt 186 respondenter⁸⁸. I fjor svarte 192 bedrifter. Tre indikatorer fra spørreskjemaet har blitt valgt ut, 1) samarbeidserfaring før prosjektet, 2) holdning til fremtidig samarbeide med de samme bedriftene og 3) i hvilken grad bedriftene har eller vil øke sitt samarbeid med andre aktører.

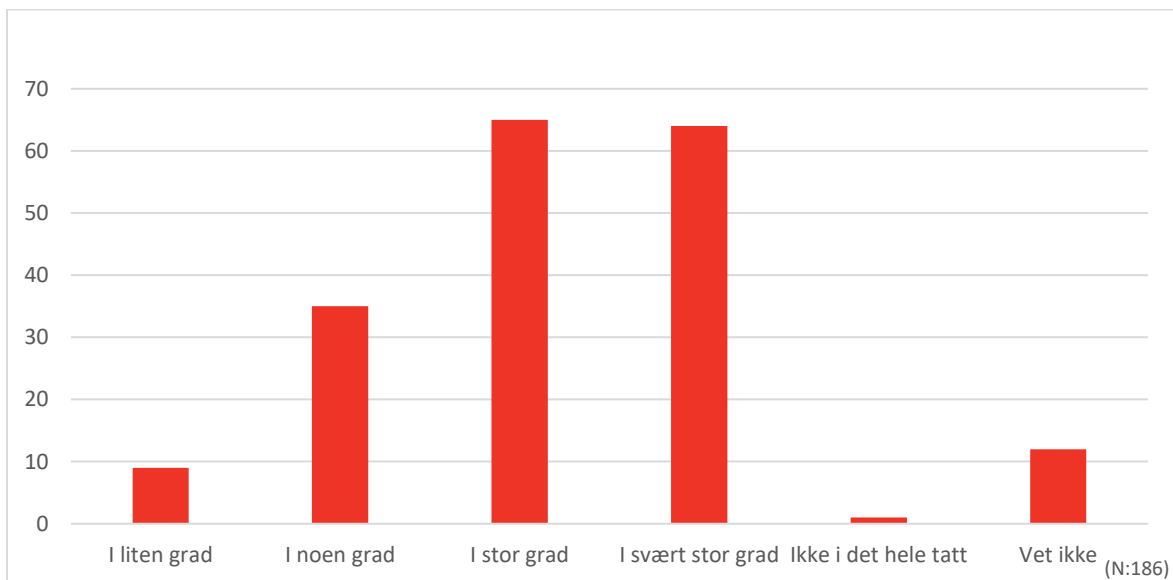
⁸⁸ Respondentene er med i prosjekter som fikk tilsagn fra Innovasjon Norge i perioden 2014-2017. I evalueringen har man også med bedriftsnettverkprosjekter som er finansiert over andre budsjettposter. Det innebærer at utvalget som inngår i evalueringen er større og bredere enn tidligere

Tabell 4-30: I hvilken grad bedriftene har hatt samarbeidsprosjekter med de andre deltakerne tidligere. Antall bedrifter

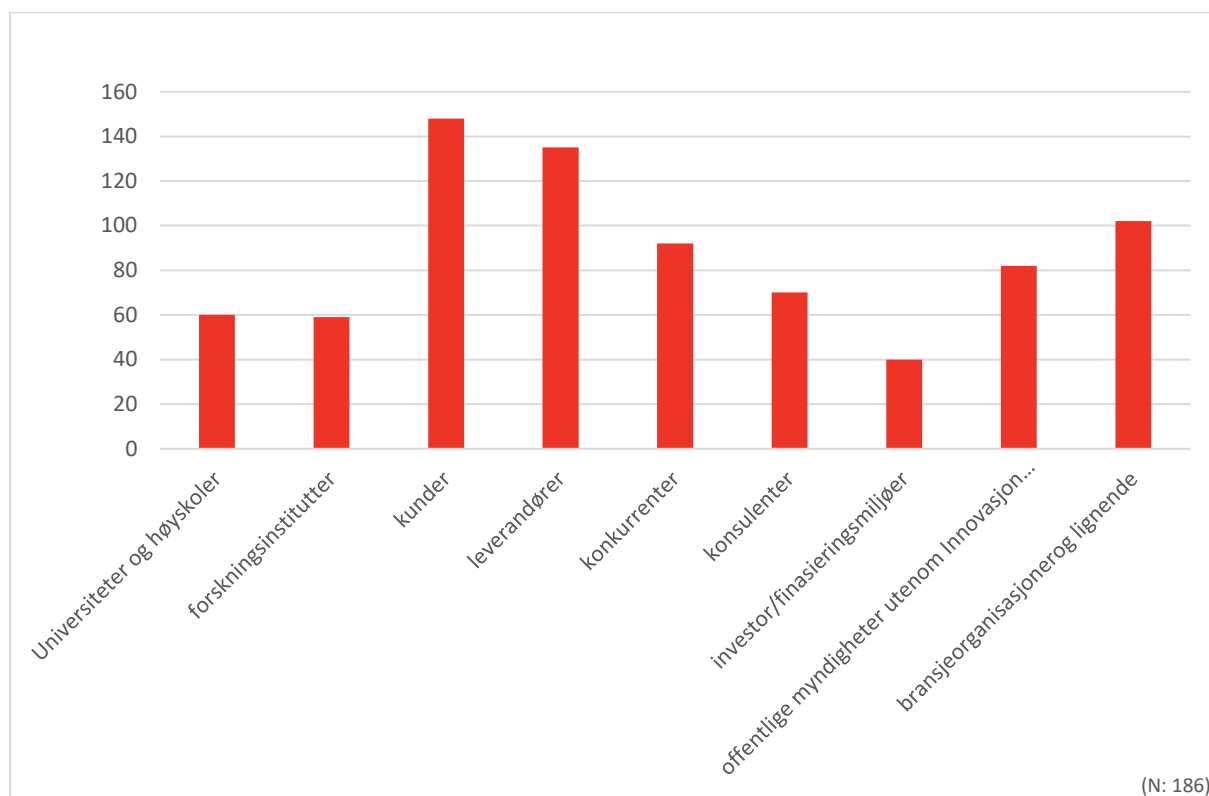
Bedriftsnettverkstjenesten skal bidra til at bedrifter etablerer eller forsterker strategisk samarbeid med andre bedrifter. I figuren ovenfor oppgir 25 av bedriftene (13 prosent) at de har hatt samarbeidsprosjekt tidligere. En måte å se det på er at dette i hovedsak handler om å forsterke et allerede eksisterende samarbeid. Mens for resten av bedriftene handler det enten om å utvide eller forsterke samarbeidet med flere eller etablere nye strategisk samarbeidsrelasjoner.

Tabell 4-31: I hvilken grad vil man samarbeide med de samme bedriftene i fremtiden. Antall bedrifter

Generelt må man kunne si at deltakernes erfaring med prosjektet sett ut fra et samarbeidsståsted er positive. 129 av 186 bedrifter som har svart sier at de i «stor» eller «svært stor grad» kan se for seg å samarbeide med de samme bedriftene igjen. Sett til «Nei-gruppen» i figur 25 svarer 57 prosent at de i «stor grad» eller i «meget stor grad» vil samarbeide med de samme bedriftene igjen, noe som er positivt.

Tabell 4-32: Antallet bedrifter som sier at prosjektet har eller vil føre til økt samarbeid med nedenstående

På spørsmålet om hvorvidt prosjektet har endret bedriftenes holdning til samarbeid også til andre aktører svarer henholdsvis 148 og 135 at de vil samarbeide mer med kunder og leverandører. Dette stemmer overens med hva man kan forvente både ut fra formålet med bedriftsnettverk og sett i forhold til hvem som er de viktigste kildene til innovasjon. Det er interessant å legge merke til at cirka halvparten (92 respondenter) ser for seg et økt samarbeid med konkurrenter. En mulig forklaring kan være at de gjennom prosjektet ser behov for større grad av horisontalt samarbeid for å kunne lykkes.

Foregående har bedriftene rapportert om nye kontakter innenfor prosjektet. I år finnes ikke en tilsvarende indikator, men 129 av 186 respondenter oppgir at de vil samarbeide med bedriftene i prosjektet i fremtiden. En måte å tolke dette på er at man som tidligere år, primært har et prosjektinternt perspektiv med hensyn på samarbeid. Undersøkelser tidligere år har hatt med en geografisk dimensjon. I år er det spurt om i hvilken grad prosjektdeltakelsen påvirker hvem man vil samarbeide mer med. Hovedfunnene er som ventet – kunder og leverandører, men det er interessant at cirka 70 respondenter oppgir at prosjektet har eller vil føre til økt samarbeid med det man kan kalle kompetansemiljøer (universitet, høyskoler og konsulenter).

Innovasjon Norge vil på samme måte som for Norwegian Innovation Cluster, basert både på evalueringen av NIC og evalueringen Bedriftsnettverk, se om det finnes bedre måter å måle samarbeidsindikatoren.

Klyngene og bedriftsnettverkene virker mobiliserende

Resultatmålet *mobiliserte deltakere i næringsmiljøene* er fulgt opp gjennom to resultatindikatorer:

3. Utviklingen i antall aktive deltakere i miljøene
4. Utviklingen i antall nye bedrifter som etableres i næringsmiljøene

Utviklingen i *antall aktive deltakere* i klyngeprosjektene framgår av årlig oppdaterte deltakerlister. Alle deltakerne i klyngeprosjektene registreres med kontaktopplysninger, deltakerstatus og organisasjonsnummer, og listene oppdateres en gang pr år med innmeldte og utmeldte.

Tabell 4-33: Deltakelse i klyngeprosjektene per 01.11.2017, fordelt på deltakerkategorier.

	Arena	NCE	GCE	Sum
Kjerne-/partnerbedrifter	653	726	295	1674
Netto endring fra 2016	-22	37	31	46
Netto nye bedriftsmedlemmer*	121	133	46	300
FoU og kunnskapsaktører	114	97	41	252
Oppgitte øvrige deltakere	386	214	27	627

*omfatter ikke de klyngeprosjektene som kom inn i programmet i 2017.

Antallet Kjerne- og partnerbedrifter i klyngene rapportert inn har gått noe opp (46) i 2017. Noe av dette skal tilskrives porteføljeendringer som følge av at klynger tas inn og ut av programmet. Imidlertid er rapporteringen av antall nye kjerne-/partnerbedrifter på totalt 300 en god indikasjon på at klyngene er attraktive for bedriftene. Samtlige av NCE og GCE klyngene melder om nye medlemmer i større eller mindre antall, også klynger innenfor de sektorer som har hatt markedsmessige utfordringer i det siste.

Klyngene oppgir også et stort antall øvrige deltakere. Akkurat hvilke deltakere dette er, er noe vanskelig å vurdere. Det observeres at noen klynger innenfor nye områder (Media, velferdsteknologi) oppgir et høyere antall. Det kan indikere at det i oppbygging av nye økosystem er behov for en større kontaktflate enn de opprinnelige kjernemedlemmene.

Tabell 4-34: : Antall nye bedrifter og totalt antall bedrifter som deltar i bedriftsnettverk

Bedrifter/år	2016	2017
Mobiliserte bedrifter i nye prosjekter	375	207
Totalt antall bedrifter ved utgangen av året	810	894

Det kom inn 207 nye bedrifter i porteføljen som følge av nye bedriftsnettverk i 2017 (375 i 2016). Totalt antall aktive bedrifter økte fra 810 bedrifter i 2016 til 894 bedrifter i 2017, en økning på 10 prosent. Økningen skyldes at antall prosjekter økte fra 85 prosjekter i 2016 til 89 prosjekter i 2017. Det var landbruksrelaterte prosjekter finansiert fra Landbruks- og matdepartementet som økte. Tallene for antall bedrifter omfatter alle aktive bedriftsnettverk finansiert fra Nærings- og fiskeridepartementet, Kommunal- og moderniseringsdepartementet og Landbruks- og matdepartementet.

Regional omstilling

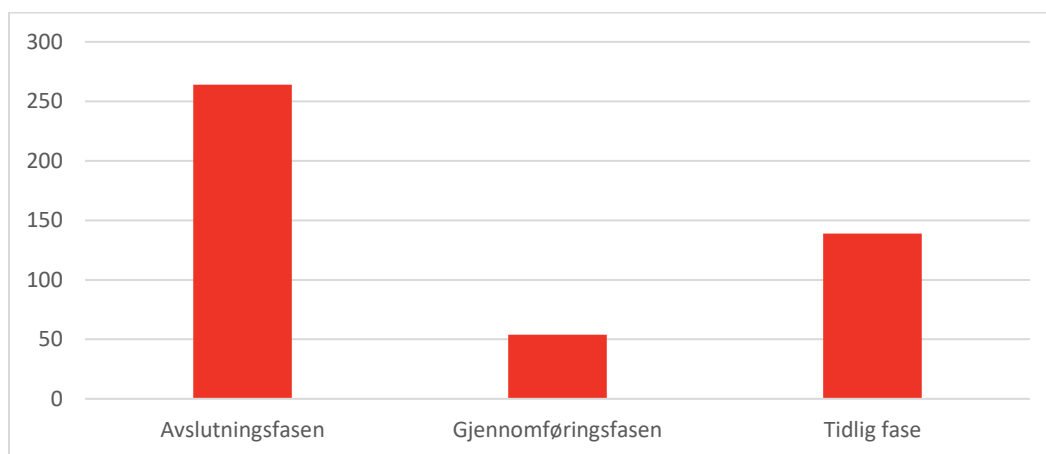
Vurdering, resultater og effekter

Regional omstilling er ikke en del av Innovasjon Norges ordinære kundeundersøkelse. Regional omstilling har derfor bedt omstillingsorganisasjonene rapportere til Innovasjon Norge på resultater og effekter hos omstillingsprogrammene.

Tabell 4-35: Resultater og aktiviteter fra omstillingsområdene for 2017, og for hele programperioden (inkl. 2017).

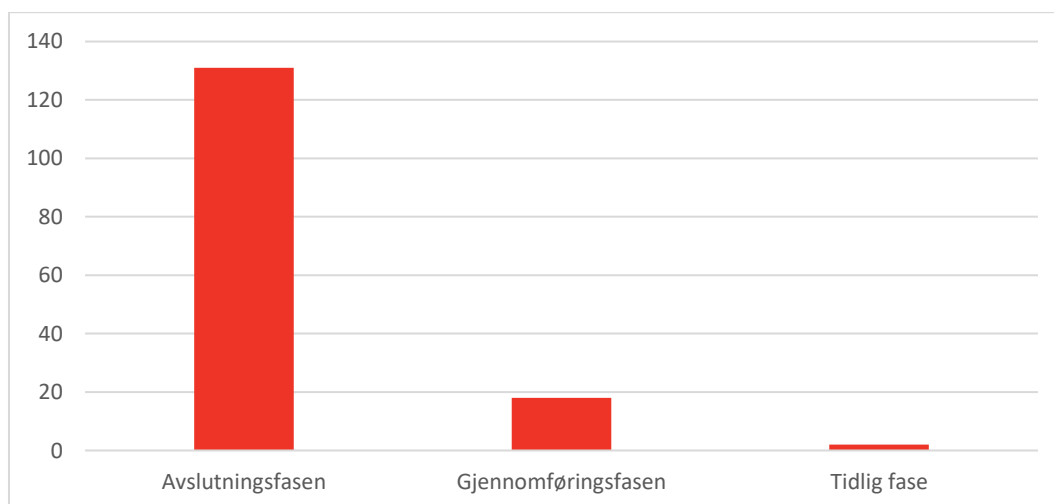
	2017	Hele programperioden
Antall nye arbeids- plasser skapt	457	1664
Antall arbeids- plasser sikret	404	884
Antall nye bedrifter	151	534
Antall kompetanse-hevende tiltak	81	232
Antall nettverk og samarbeids-tiltak	82	313
Antall andre program- relaterte tiltak	86	292

Tabell 4-36: Antall nye arbeidsplasser prosjektene har bidratt til i 2017

Sammenlignet med tallene rapportert i 2016 observeres en markant oppgang i nye arbeidsplasser i tidlig fase. Dette skyldes i hovedsak at Indre Fosen allerede i strategi- og forankringsfasen bidro med et stort antall arbeidsplasser gjennom etableringen av Unicare Helsefort. Det er også en økning i antall sikrede arbeidsplasser. Dette kan skyldes at omstillingsprogrammene har blitt mer bevist på verdien av å vurdere også sikrede arbeidsplasser gjennom sine utviklingsprosjekter.

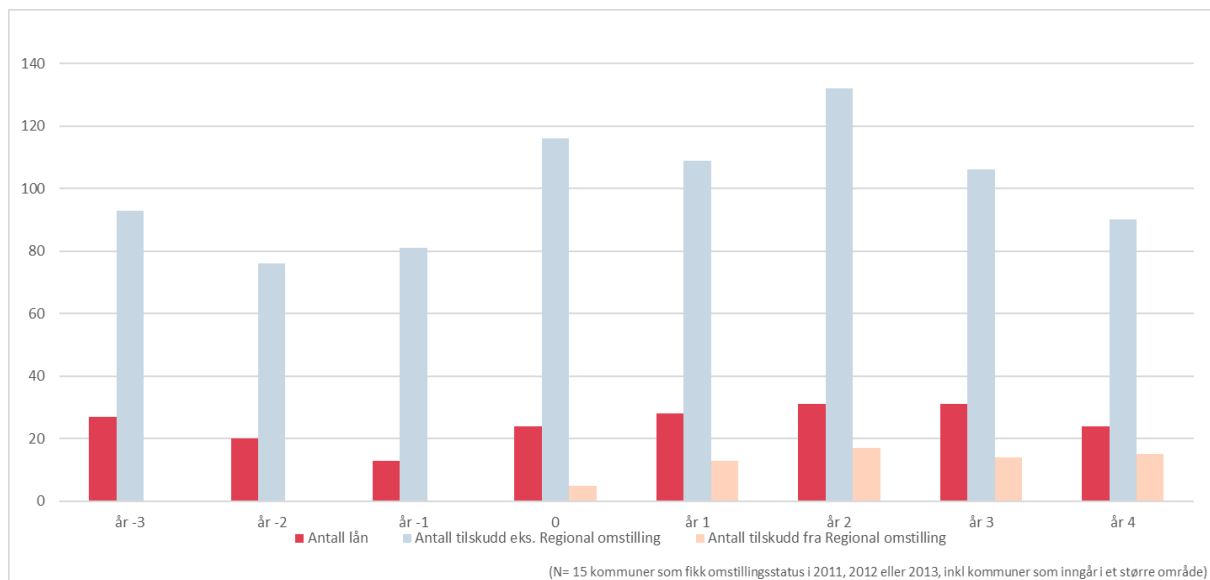
Tabell 4-37: Antall nye bedrifter prosjektene har bidratt til i 2017

Det er en nedgang i antall nye bedrifter fra siste to år. Sett til årets portefølje av omstillingsområder, er det flere områder som nå er i tidligfasen og avslutningsfasen som kan påvirke hvorfor antall bedrifter har gått ned. Siden nye arbeidsplasser samt økning i sikrede arbeidsplasser har økt kan en tolke at omstillingsarbeidet har hatt et sterkere fokus på eksisterende bedrifter.

Figuren nedenfor viser i hvilken grad det brukes andre virkemidler i omstillingsområdene⁸⁹. I figuren er det tatt med tre årganger med omstillingsområder som fortsatt er i gang. Det blir sett på antall tilsagn per år, tre år før omstillingsstatus og fire år etter man fikk statusen. Året som man fikk status er satt til år 0 da det varierer når på året fikk statusen ble oppnådd. Dette er sannsynligvis en grunn til at antall tilsagn fra Regional omstilling er lavere i år 0 enn i år 1. Det brukes antall tilsagn og ikke innvilget beløp fordi det er bruk som undersøkes.

Tabell 4-38: Bruk av virkemidler i omstillingsområdene før og etter omstillingsstatus

Figuren viser en tildels kraftig økning i antall tilsagn både mht. lån (fra 13 tilsagn til 24) og tilskudd (fra 81 tilsagn til 116) fra året før man fikk status til året man fikk statusen. Det er viktig å understreke at det er ikke gitt at økningen skyldes omstillingsstatusen. Økningen fortsetter ytterligere et par år. En grunn kan være omstillingsarbeidet. Etterhvert faller antall tilsagn faller. Det gjelder særlig tilskudd. Sett fra et omstillingsperspektiv kan en mulig forklaring være at mange av omstillingsområdene er små og at man etterhvert har “brukt opp” prosjektideene når man nærmere seg avslutningen.

Sett til hvilke tjenester og tilskudd som er størst i antall så fremgår det at bedriftsutviklingstilskudd, tilskudd knyttet både til tradisjonelt landbruk og tilleggsnæringer er også store i omstillingsområdene. Antallet etablerertilskudd er også betydelig. Men er vanskelig å se klare mønstre mht. av bruken av enkelt tjenester har endret i forbindelse med at en kommune fikk

⁸⁹ Følgende kommuner er med: Nordkapp, Måsøy, Gratangen, Sauda, Ringerike, Hole, Hurum, Jevnaker, Meløy, Lærdal, Moss, Rygge, Råde, Rollag og Flakstad. For å få et så godt bilde av aktivitetene i kommunene er det brukt informasjon om hvor prosjektet skal gjennomføres og ikke hvor søker er.

omstillingsstatus. En årsak kan være at det er for få kommuner som er med og at det er store forskjeller mellom kommunene.

Kompetanseutvikling i regionale næringsmiljø

Det er vanskelig å måle konkrete resultater og effekter fra arbeidet i 2017 i form av nye kompetansetilbud. Dette med bakgrunn i at det ikke har vært nye utlysninger eller nye aktiviteter, men kun ferdigstilling av igangsatte utviklingsprosjekter.

Det er imidlertid er det interessant å se på resultater og status på de prosjekter som har fått tilsagn i perioden 2013-2016. Følgeevalueringen som ble avsluttet i 2016 hentet opplysninger fra 16 prosjekter som hadde igangsatt kompetansetiltak på dette tidspunktet. Resultat er rapportert i 2016 rapporten.

Tabell 4-39: Oppdatert status fra de 34 prosjektene som har fått støtte i 2013-16 utlysningen. Det er pr årskifte 2017/18 rapportert inn følgende:

Tilbud	Ferdig utviklet	Under utvikling
Etter- og videreutdanning (EVU)	14	11
Fagskoletilbud	5	4
Tilbud Høyere nivå	8	7

Ikke alle tilbud er igangsatt ennå, men tabellen viser at det allerede er utviklet 27 tilbud, og minst ytterligere 22 er under utvikling/ferdigstilling. De fleste prosjektene har levert som forutsatt, men noen har endret fokus og ikke fått gjennomført alle aktivitetene.

Av de 19 prosjektene som ennå som ennå ikke er avsluttet, rapporteres det at de avslutter i 2018 (15) og noen få vil avslutte i 2019 (4).

I tillegg til erfaringer som tidligere er rapportert, er det interessant å se at det meldes om rekke tilleggseffekter fra prosjektene utover de konkrete EVU og studietilbudene. Det rapporteres bl.a. at de har vært grunnlag for Arenasøknad som fikk gjennomslag i 2017, om koblinger og samarbeid mot Katapult senter, om at prosjektet har vært utløsende for gjennomslag i «Kapasitetsløft» utlysningen til NFR, og selvfølgelig at de har dannet grunnlag for mye tettere samarbeid mellom næringsliv og utdanningsinstitusjoner.

Innovasjon Norge har også i 2017 opplevd stor etterspørsel etter tjenesten, men da henvist til fylkeskommune.

Støttende analyser

Klyngeprogrammet og omstilling

Evaluators sier, med utgangspunkt i bruken av SkatteFUNN at innovasjonsaktiviteten hos bedriftene i klyngeprosjektene øker etter at man ble et klyngeprosjekt. Men evaluator kan ikke sikkert si om det skyldes klyngeprosjektene.

Innovasjon kan være en indikasjon på at en bedrift omstiller seg. I årets spørreundersøkelse til medlemsbedriftene er det spurt om;

- Bedriften har deltatt i felles innovasjonsprosjekter i regi av klyngen
- hvor stor andel av omsetningen som stammer fra de siste tre årene kommer fra nye kunder i andre næringer enn de dere tradisjonelt har levert til?

38 prosent av Arenabedriftene og 25 prosent av NCE/GCE bedriftene svarer at de har deltatt i felles innovasjonsprosjekter. Henholdsvis 15 prosent av Arenabedriftene og 15 prosent av NCE/GCE bedriftene planlegger i delta i felles innovasjonsprosjekter i 2018

35 prosent av bedriftene sier at de har omsetning fra nye kunder. Dersom omsetning fra nye kunder skal utgjøre en vesentlig andel så finner svarer 16 prosent at 20 prosent eller mer av omsetning kommer fra nye kunder i andre næringer.

Sett på andelene innenfor henholdsvis Arena og NCE/GCE observeres at 17 prosent av NCE/GCE bedriftene som svart, oppgir at mer enn 20 prosent av omsetningen kommer fra kunder i andre næringer man ikke hadde for tre år siden, mens tilsvarende tall for Arenabedriftene er 16 prosent. NCE/GCE er de programmene som rapporterer de største endringene (størst andel ny kunder i nye næringer). Årsakene til dette kan være flere, for eksempel at NCE/GCE-klyngene er mer orientert mot utvikling og endring, mens Arena-prosjektene fokuserer på samarbeidsutvikling. Men det er for få bedrifter til å kunne trekke en entydig konklusjon. Både evalueringen og spørreundersøkelsen bekrefter at bedriftene som deltar i klyngeprogrammene gjennomgående har en høy innovasjonsgrad.

Klyngeprogrammet og bærekraft

19 prosent av bedriftene som svarte på undersøkelsen sier at de er miljø-/bærekraftsertifisert. Ytterligere seks prosent planlegger å bli sertifisert i løpet av 2018. 18 prosent bedriftene sier at de rapporterer på bærekraft i dag og ti prosent sier at de planlegger å gjøre det fra og med 2018. Splittet opp på henholdsvis Arena og NCE/GCE observeres ingen større forskjeller mellom programmene.

Tabell 4-40: Resultat fra undersøkelse på spørsmålet om miljø-/bærekraftsertifisering

Min bedrift rapporterer på bærekraft:	Arena	NCE/GCE
Ja	15 %	19 %
Nei	74 %	72 %
Nei, men planlegger å rapportere i 2018	11 %	10 %

Miljø- og bærekrafts-rapportering er noe store bedrifter er pålagt å gjøre. Det var derfor forventet at andelen som rapporterer på bærekraft skulle vært høyere, selv om det står «store foretak» i lovteksten. 19 prosent oppgir som forventet at de er sertifisert, og det er positivt at det kommer en økning til neste år. Dette tallet kan følges opp for å se om kunnskapen og fokuset hos medlemmene i klyngene endrer seg over tid.

Klyngeprogrammet og ringvirkningseffekter

I evalueringen ble det også sett på om det var mulig å identifisere ringvirkninger utover prosjektene og prosjektdeltakerne. Evaluatoren peker på at det er krevende å estimere ringvirkningene og at de varierer etter hvilke næringer som er med i klyngeprosjektet, samt deres koplinger til resten av den regionale økonomien. Hvis alt «importeres» utfra vil de regionale ringvirkningene være null. Gitt utfordringene oppgir de at i gjennomsnitt en krone i direkte effekt gir cirka en krone i ringvirkninger. Som en del av evalueringen har man sett på ringvirkningene av tre Arenaprosjekter og fire NCE-prosjekter.

Tabell 4-41: Estimerte ringvirkninger gitt en direkte effekt på 10 mill. I kroner og prosent (kilde: Table 7, side 66, Evaluation of Norwegian innovation clusters, Samfunnsøkonomisk analyse).

Prosjekt	Direkte effekt i kroner		Indirekte effekt i kroner (verdiskaping)
	(verdiskaping)	Importandel i prosent	
Arena Biotech North	10	42	17,1
Arena Lønnsomme vinteropplevelser	10	41	11,2
Arena Smart water cluster	10	55	7,4
NCE instrumentation	10	62	4,9
NCE Micro- and Nanotechnology	10	62	5,1
NCE Raufoss	10	50	12,4
NCE Systems Engineering	10	49	14,2
Alle kjernebedriftene	10	50	9,9

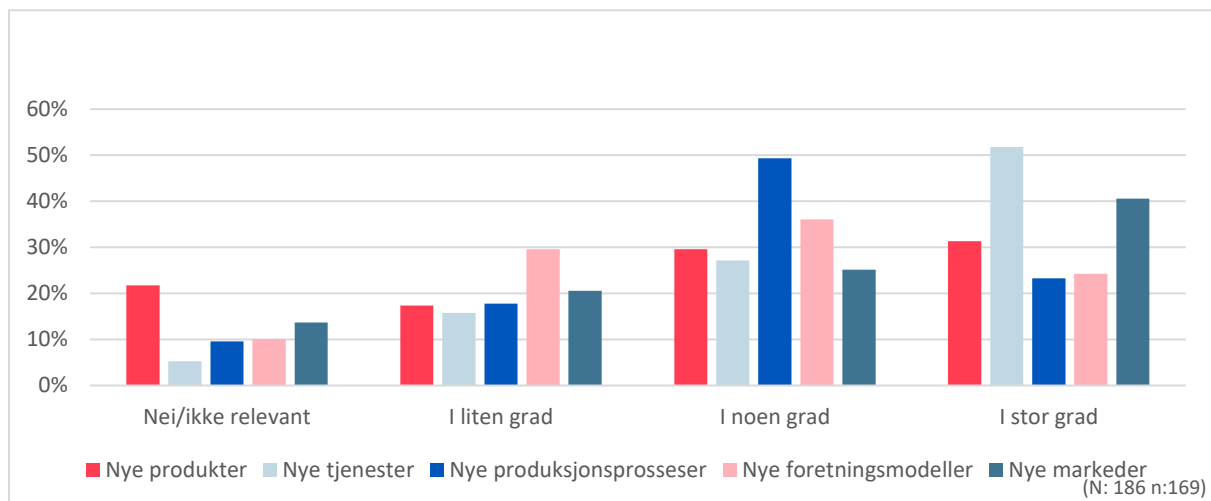
Evalueringen konkluderer med at klyngeprosjektene skaper ringvirkninger regionalt utover det som skjer som en direkte følge av utviklingen hos klyngemedlemmene.

Bedriftsnettverk

Bedriftsnettverk bidrar til innovasjon

Spørreundersøkelsen i evalueringen er i stor grad lik spørreundersøkelser i tidligere år som Innovasjon Norge har gjennomført selv, men ikke helt identisk. Når det gjelder bidrag til innovasjon opererer undersøkelsen i 2017 med nye produkter og nye tjenester som to forskjellige kategorier, mens det i tidligere undersøkelser har blitt operert med én kategori, Nye produkter, som omfatter både varer og tjenester.

Tabell 4-42: bidrag til innovasjon som følge av deltakelsen i bedriftsnettverket i 2017. Innovasjonsområdene er delt inn i; nye produkter, nye tjenester, nye produksjonsprosesser, nye forretningsmodeller og nye markeder.

Det er interessant at bedriftene rapporterer om at samarbeid i bedriftsnettverk bidrar til innovasjon på flere områder. Andelen bedrifter som sier at samarbeidet i noen grad eller i stor grad på de ulike områdene er; nye produkter (61 prosent), og nye tjenester (79 prosent). Andelen for varer og tjenester samlet i 2016 var 59 prosent. Nye produksjonsprosesser (72 prosent, mot 33 prosent i 2016), nye forretningsmodeller (60 prosent, mot 47 prosent i 2016) og nye markeder (66 prosent, mot 61 prosent i 2016). På alle innovasjonsområder er det høyere andel bedrifter som sier at samarbeid bidrar til innovasjon i 2017 enn i 2016.

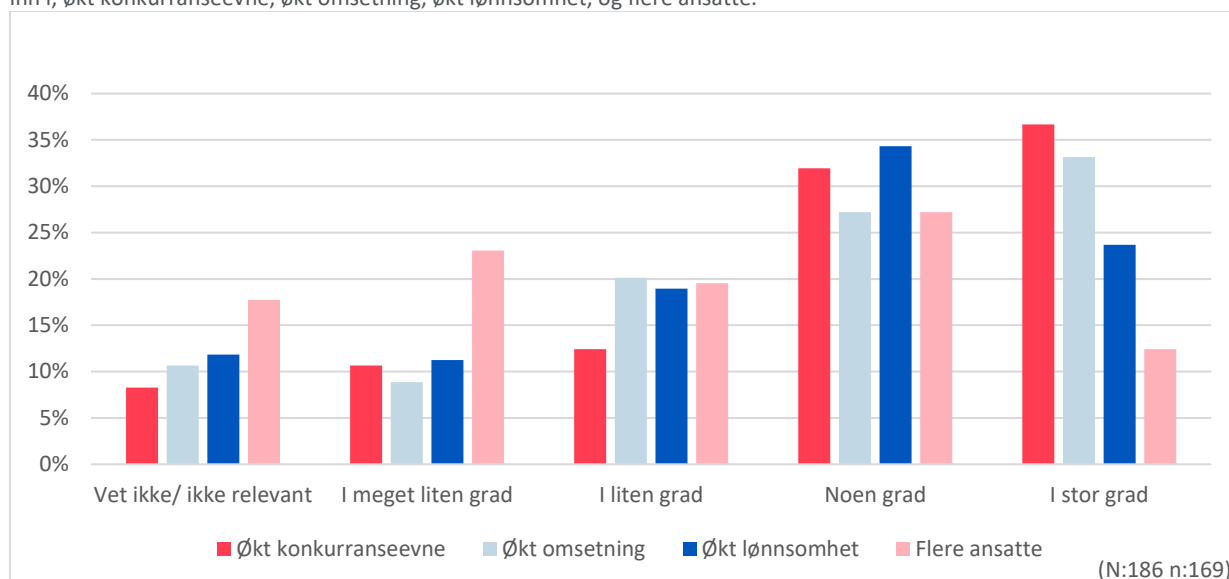
Det ser ut til å ha vært en positiv utvikling fra 2016 til 2017, men i evalueringen har man også med bedriftsnettverkprosjekter som er finansiert over andre budsjettposter. Det innebærer at utvalget som inngår i evalueringen er større og bredere enn tidligere.

Det generelle bildet er at bedriftsnettverk ser ut til å bidra vesentlig til innovasjon på alle de fem innovasjonsområdene, spesielt innen nye tjenester, nye produksjonsprosesser og nye markeder. Antall respondenter er for få til å generalisere.

Bedriftsnettverk bidrar til økonomiske resultater

I spørreundersøkelsen rapporterer bedriftene om at samarbeid i bedriftsnettverk forventes å bidra til vesentlig til økonomiske resultater. Undersøkelsen viser dette mønsteret i 2017

Tabell 4-43 : Forventede resultater som følge av deltakelse i bedriftsnettverksprosjektet i 2017. Resultatområdene er delt inn i; økt konkurranseevne, økt omsetning, økt lønnsomhet, og flere ansatte.

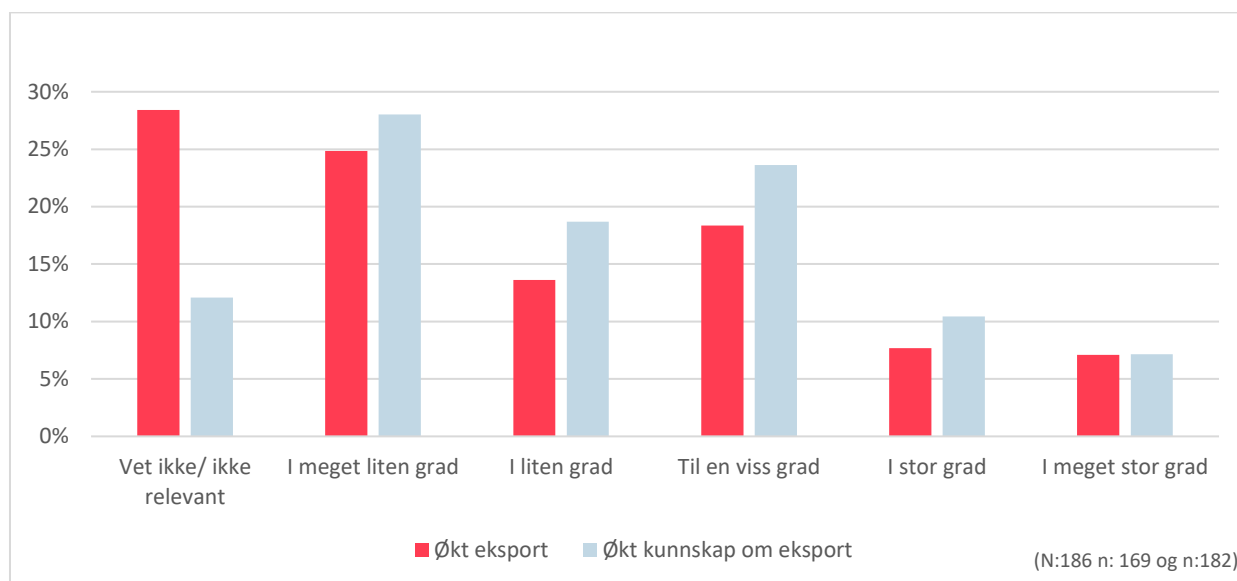
Det er interessant at bedriftene rapporterer om at samarbeid i bedriftsnettverk forventes å gi vesentlige resultater på flere områder. Andelen bedrifter som sier at samarbeidet i noen grad eller i stor grad har effekt på de ulike områdene er; økt konkurranseevne (69 prosent, mot 71 prosent i 2016), økt omsetning (60 prosent, mot 77 prosent i 2016), økt lønnsomhet (58 prosent, mot 72 prosent i 2016) og flere ansatte (39 prosent, mot 51 prosent i 2016). Det er spesielt verd å merke seg den høye andelen som sier at samarbeidet forventes å gi resultater for bedriftenes konkurransekraft og omsetning.

På alle resultat områdene er det lavere andel bedrifter som sier at samarbeid bidrar til økonomiske resultater i 2017 enn i 2016. I evalueringen har man også med bedriftsnettverkprosjekter som er finansiert over andre budsjettposter. Det innebærer at utvalget som inngår i evalueringen er større og bredere enn tidligere.

Bedriftsnettverk bidrar til økt eksport og kunnskap om eksport

I spørreundersøkelsen i 2017 ble bedriftene også spurt om bidrag til eksport og kunnskap om eksport som følge av deltakelse i bedriftsnettverket. Dette har det ikke blitt spurt om i tidligere undersøkelser. Figuren på neste side er derfor ny i 2017 og setter fokus på i hvilken grad samarbeid i bedriftsnettverk bidrar til økt kunnskap om eksport.

Tabell 4-44: Bidrag til eksport og kunnskap om eksport som følge av deltakelse i bedriftsnettverket i 2017.

Det er interessant at bedriftene rapporterer om at samarbeid i bedriftsnettverk bidrar vesentlig til eksport og kunnskap om eksport. Andelen bedrifter som sier at samarbeidet til en viss grad, i stor grad eller i meget stor grad har bidratt på de to områdene er; økt eksport (33 prosent) økt kunnskap om eksport (41 prosent). Det generelle bildet er at bedriftsnettverk ser ut til å bidra til økt eksport og økt kunnskap om eksport. Det er imidlertid første gang bedriftene har blitt spurt om bidrag til eksport og sammenligningsgrunnlag fra tidligere år finnes derfor ikke. Antall respondenter er dessuten for lavt til å muliggjøre generalisering.

Evalueringer av Regional omstilling:

Det er gjennomført sluttevalueringer for Søndre Land, Askvoll og Flakstad kommuner. I tillegg er det igangsatt to midtveiseevalueringer i regi av fylkeskommunene. Enkelte læringspunkter kan oppsummeres på følgende måte:

Enkelte sentrale læringspunkter fra evalueringene er:- Det er nødvendig å arbeide proaktivt og oppsøkende for å involvere næringslivet.

- Konsekvensanalyser må gjennomføres for å få bidrag til riktig strategisk retning

- Omstillingsstyret må ikke være for stort og rekrutteringen må bli fortatt på bakgrunn av kompetanse og ikke representativitet

- Virkemiddelaktørene bør være aktivt involvert i omstillingsprogrammets tidlige fase, og på den måten bidrar til at programmer rigges på en formålstjenlig måte.

I tillegg har Oslo Economics og Agenda Kaupang evaluert programmet Regional omstilling. Evaluering ser på effekter (gjennomsnittlige nettoeffekter) på kort og langsikt i etter av omstillingsperioden. I denne delen har man sett på 53 omstillingsprogrammer som har vært gjennomført på ulike tidspunkter fra begynnelsen av 1990-tallet til i dag. Ingen av de pågående områdene er med i effektanalysen. Man har også evaluert organisering av arbeidet i omstillingsprosjektet. Her har man sett på omstillingsområder som pågår eller nylig er avsluttet.

Det er krevende å måle effekter av tiltak som Regional omstilling. Man ser på et mindre antall indikatorer som kan sies å være sentrale sett i forhold til målet med Regional omstilling som program. Det man måler i evalueringen er gjennomsnittseffekter for de 53 områdene. Det innebærer at analysen ikke sier noe om effekten for enkelt områder. Man ser på hva som har skjedd etter omstillingsperioden mao. eventuelle hendelser under perioden er ikke med.

Evaluators har forsøkt å lage en kontrollgruppe med «likartede» kommuner, noe som er svært vanskelig om ikke umulig. Kommuner som opplever f.eks. nedlegges av en større arbeidsplass og hvor det lokale/region arbeidsmarkedet ikke er i stand til å absorbere de som har blitt ledig, vil som regel få omstillingsstatus. Det gjør det igjen vanskelig å si i hvor stor grad utviklingen skyldes Regional omstilling. Evaluator sier;

«Vår hovedkonklusjon er derfor at programmet for Regional Omstilling har skapt arbeidsplasser i omstillingsområdene, men at det er usikkerhet knyttet til eksakt hvor mange arbeidsplasser programmet har skapt og også varigheten av effekten. En forutsetning for å oppnå resultater at programmet er organisert på en god måte.»

Evalueringen sier at omstillingsområdene har lyktes med å bremse sett under ett fraflyttingen, men ikke når det gjelder yngre mennesker med høyere utdanning. Et annet funn er at den økonomiske rammen til et område har spiller liten rolle som sådan sett i forhold til effektene. Hvilke tiltak og innretningen f.eks. at man konsentrerer seg om noen næringer, er viktigere. Videre peker evalueringen på at det finnes effekter som ikke lar seg kvantifisere som økt nyskaping, innovasjon og samhandling mellom bedriftene i regionen, samt stedsutvikling og økt bolyst.

Avvik

Bedriftsnettverk

Leverandørutvikling i Nord-Norge kom ikke i gang. Det ble tatt inn færre nye prosjekter i 2017 enn planlagt. En viktig årsak var at satsingen på nettverksbaserte leverandørutviklingsprosjekter i Nord-Norge ikke kom i gang i 2017.

Det var Kommunal- og moderniseringsdepartementet, som i et tillegg til oppdragsbrevet for 2017, ba oss om å omdisponere midler på 4 mill. kroner av ordinær ramme til Bedriftsnettverk til leverandørutviklingsprosjekter i Nord-Norge. Dette som en del av en ny satsing på Nordområdetiltak som igjen har bakgrunn i vedtak i revidert nasjonalbudsjett for 2017 og regjeringens nordområdestrategi.

Satsingen kom ikke i gang i 2017 fordi det har tatt lang tid for de tre fylkeskommunene i Nord-Norge og Sametinget å få på plass en konkret og felles satsing. Det har derfor ikke blitt brukt midler til nettverksbaserte leverandørutviklingsprosjekter i 2017. Midlene overføres til 2018. Det forventes at satsingen iverksettes i 2018.

Regional omstilling:

I 2016 ble det lansert overfor omstillingsområdene at Innovasjon Norge v/Regional omstilling i 2017 skulle utvikle og implementere et digital målstyrings- og rapporteringssystem for omstillingsområdene. Forstudien og forprosjektet er ferdig gjennomført, men Innovasjon Norge har prioritert utvikling av andre arbeidsområder. Dette medfører at en i 2018 må avklare hvem som skal være eier av verktøyet samt hvem som skal stå for drift og vedlikehold.

Mål for 2018

Innovasjon Norge vil også i 2018 bruke klynge og nettverksaktiviteter for å forsterke samarbeidsbaserte utviklingsaktiviteter slik at det bidrar til økt innovasjonsevne og konkurransekraft. Det er fremdeles en stor etterspørsel etter de tjenestene som bidrar til et målrettet samarbeid om innovasjon, kompetanseutvikling og internasjonalisering. Prioritering av hvilke initiativ som bør

støttes vil antakelig være hard også i 2018. Målet er å finne de prosjektene som best bidrar til økt innovasjon og konkurransekraft for bedriftene, og som kan være med i omstilling av norsk næringsliv.

Samtidig vil 2018 vil bli preget av utvikling og forbedring av tjenestene, samtidig som de faste utlysninger vil bringe inn nye klynger i programmet og nye bedriftsnettverksprosjekter.

- Utviklingsprosjekt av klyngeprogrammet
- Utvikle regionalt samarbeid
- Styrke internasjonalt samarbeid
- Digitalisering og god oppfølging av porteføljen

Aktiviteter for Klyngeprogrammet:

Utviklingsprosjekt for nytt klyngeprogram:

Programevalueringen av klyngeprogrammet er levert med positive resultater. Samtidig har evaluator gitt programmet noen anbefalinger for fremtiden. Det ble jobbet med utvikling av programmet allerede i 2017, men nå er det opprettet et utviklingsprosjekt for å justere programmet til å møte utfordringene norsk næringsliv står over for. Det vil bli gjennomført flere regionale innspillskonferanser for å ha så godt grunnlag som mulig til et nytt revidert program. Målsettingen er at ny utlysning i 2018 skal være justert som følge av dette utviklingsprosjektet.

Klynge som omstillingsmotor:

Klyngene som omstillingsmotor ble lyst ut i 2017, med beslutning om hvilke miljøer som skal spre sin kompetanse til SMBer. I 2018 vil ordningen rulles ut med å mobilisere de aktuelle SMBer, og gjennomføring av kompetansetiltak. Erfaringer fra utrulling vil danne grunnlag for hvordan tjenesten justeres og videreutvikles.

Gründerskap i klyngene

Nytt metodeverk til hvordan de kunne strukturere arbeidet med gründerskap i klyngene er utviklet i 2017. Metodeverket tilbys nå andre klynger med mål om å etablere møteplasser for klynger og gründere.

Internasjonalisering

Regjeringen har lagt fram ny eksportstrategi og tar fram klyngene som et viktig virkemiddel for økt eksportsatsing. Programmet vil styrke satsing på internasjonal aktivitet inklusive kobling mot andre klynger. Økt satsing på informasjon om mulighet innenfor EU utlysninger, vil også prioriteres.

Digitaliseringsprosjektet:

Med ønske om å effektivisere det administrative arbeidet i klyngene, har Innovasjon Norge igangsatt et digitaliseringsprosjekt. Målet er å lage en felles plattform for deling av informasjon, rapportering, samhandling med VMA og andre klynger. Det nye verktøyet blir rullet ut i løpet av 2018, samtidig som utviklingsprosjektet fortsetter.

Mål og aktiviteter for Bedriftsnettverk

Fortsatt fokus på internasjonalisering og omstilling. Bedriftsnettverk vil gjennomføre de to faste utlysningene i 2018. Det er et mål å ta inn 20-25 nye prosjekter, forutsatt tilgjengelige rammer. Ettersom bedriftsnettverk har en støtteperiode på inntil 3 år, vil en tredjedel av prosjektene i porteføljen gå ut hvert år og må erstattes av et tilsvarende antall nye prosjekter, for å holde porteføljenivået. Basis rammene for bedriftsnettverk er relativt lave. Totale disponible rammer er

større, men varierer fra år til år. En stor del av disponibel ramme for 2018 er bundet opp i finansieringsforpliktelser knyttet til eksisterende/løpende prosjekter.

Utlysningene vil også i 2018 rettes mot internasjonalisering og omstillingsrelaterte prosjekter. Det er videre et mål at de nye prosjektene som tas inn, skal bidra til at den totale prosjektporteføljen har en god spredning på næringer og regioner i landet.

Bedriftsnettverk har vist seg høyt etterspurt og godt egnet for bedrifter som opererer i krevende markeder og står overfor omstillingsutfordringer. Gjennom strategisk samarbeid får bedriftene økt tilgang til kompetanse og andre ressurser. De kan derfor raskere omstille seg til nye markeder eller utvikle nye forretningsområder med større vekst- og verdiskapingspotensial.

Evaluering av bedriftsnettverkstjenesten – mulige tiltak i 2018

Evalueringsrapporten fra Oxford Research ferdigstilles ved utgangen av april 2018. Anbefalinger og forslag til forbedringstiltak vil bli vurdert så snart rapporten foreligger. Basert på foreløpige funn og anbefalinger, vurderes tiltak på blant annet følgende områder (forutsatt tilgjengelige ressurser)

- **Styrke Innovasjons Norges veilederrolle.** Konsentrere arbeidet med bedriftsnettverk ved distriktskontorene til færre personer. Spesialisert kompetanse skal gi økt effektivitet og bedre faglig veiledning til kundene, spesielt ved oppstart av nye prosjekt
- **Etablere læringsarenaer** for å sikre kunnskapsdeling om bedriftsnettverk, både internt i IN og mellom bedriftsnettverkene
- **Bedriftsnettverk, klynger og andre regionale virkemidler.** Tettere samspill med sikte på å optimalisere bruken av regionale virkemidler
- **Bedriftsnettverk og Global Growth.** Tettere samspill evt. integrering med sikte på å utvikle et styrket tilbud til vekst- og eksportorienterte bedrifter, og økt bruk av utekontorene.

Mål for Regional omstilling:

Det er et mål også for 2018 å få utviklet et digitalt porteføljestyingsverktøy for omstillingsområdene, samt se på forenklinger rundt målinger av resultater for programledelsen. Det er videre et mål for 2018 å bidra til at læringspunktene fra evalueringene sees i sammenheng med Regional omstilling sine arbeidsprosesser og forsterker de punktene som anbefalingene gir. I tillegg er det et mål å få på plass et kompetanseprogram for programlederne i omstillingsområdene.

Mål for Kompetanseutvikling i regionale næringsmiljø:

Det er ingen nye midler til tjenesten i 2018, så mål vil være å få avsluttet de resterende prosjektene og bidra med råd og veiledning.

4.7 Rapportering på enkelttjenester fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet

4.7.1 Kap. 550, post 62 og restmidler fra tidligere post 551 post 60: Bedriftsretta låne- og tilskotsordninger i distrikta

4.7.1.1 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger og tilskudd som kompensasjon for økt arbeidsgiveravgift (RDA-tilskudd)

Oppsummering 2017

Hovedaktiviteten har i 2017 vært en innsats i distriktene fordelt på ordningene distriktsrettede etablerertilskudd (56 mill. NOK), bedriftsrettede tilskudd (381 mill. kroner) og distriktsrettede risikolån (530 mill. kroner).

Den nye avtalen med det europeiske investeringsfondet om garanti på våre egne risikolån har blitt godt mottatt i markedet. Det er innvilget risikolån med garanti fra det europeiske investeringsfondet på 176 mill. kroner av de totalt innvilgede 530 mill. kroner i risikolån. I 2016 ble det innvilget risikolån for 290 mill. kroner.

Andelen kunder som sier at finansiering fra Innovasjon Norge var utløsende for å realisere deres prosjekt er stabilt høy. Kundeeffektundersøkelser viser gjennomgående høy utløsende effekt (middels og høy addisjonalitet) for både risikolån og tilskudd, og har ligget stabilt over 90 prosent de siste tre årene (herav ca. 70 prosent høy).

Om oppdraget og mål 2017

Kapittel 550, post 62 er ny budsjettpost i 2017, og avløser den tidligere budsjettposten kap. 551, post 60. Total budsjetttramme på post 62 var 402 mill. kroner i 2017. Totalt ble det innvilget 331 mill. kroner i tilskudd og avsetning til tapsfond for risikolån og garantier over posten.

Tilskudd over den nye post 62 kan bare innvilges i det distriktpolitiske virkeområdet, og kan både gis til finansiering av anleggsmidler og utvikling av kompetanse for å bidra til utviklingen av et nyskapende næringsliv i hele landet.

Ny budsjetttramme kap. 551, post 60 var i 2017 på 6 mill. kroner. Disponibel ramme var 199 mill. kroner, som følge av overføringer fra tidligere år samt annulleringer av tidligere års tilsagn gjennom året. I 2017 ble totalt 188 mill. kroner innvilget i tilskudd og avsetning til tapsfond for risikolån og garantier over posten.

Av total disponibel innvilgningsramme på disse to postene i 2017 på 601 mill. kroner ble det innvilget 519 mill. kroner.

De årlige oppdragsbrevene på disse postene kommer fra fylkeskommunene. Innovasjon Norge kan benytte innvilgningsrammene til tilskudd til bedrifter, til påfyll av tapsfond i forbindelse med utlån og garantier og til etablererordninger. Tjenesten skal bidra til å skape flere gode gründere og vekstkraftige bedrifter i distriktene.

Hovedaktiviteter i 2017

Tilskudd til bedriftsutvikling og investeringer

Fylkeskommunene benytter Innovasjon Norge som operatør for den bedriftsrettede satsingen i distriktene. Tjenesten skal bidra til å realisere nasjonale og fylkeskommunale mål for regional utvikling tilpasset regionale forutsetninger, og benyttes til prosjekter med sysselsettings- og verdiskapingspotensial, som også kan bidra til å fremme internasjonalisering av bedriftene. Bedriftsrettede tiltak som bygger opp under innovasjon, bruk av ny teknologi, digitalisering og skifte til en mer grønn økonomi skal prioriteres.

Tilskudd som kompensasjon for økt arbeidsgiveravgift (RDA tilskudd)

Budsjettrammen på kap. 551, post 61 var i 2017 på 26 mill. kroner, og besto utelukkende av overførte rammer fra tidligere år samt annulleringer på tilsagn fra tidligere år.

Innovasjon Norge har hatt forvalteransvaret for deler av de midlene som er bevilget som tilskudd som kompensasjon for økt arbeidsgiveravgift i distriktene siden 2003. Tilskudd kan gis til bedriftsutvikling og investeringer i definerte kommuner. Tjenesten skal skape flere gode gründere og vekstkraftige bedrifter. Ordningen ble ikke tilført nye midler i 2017 og gis ikke nærmere omtale i rapporten.

Prosjekter støttet under kap. 550/551 post 60, 61 og 62

Tabell 4-45: Årlige innvilgningsrammer fra fylkeskommunene til Innovasjon Norge. (i Mill. kroner)

	2013	2014	2015	2016	2017
Rammer post 60/62	544	425	409	375	402

Oppdraget innenfor de bedriftsrettede tilskuddsordninger er preget av at tilgangen på midler var avtakende frem til 2017. I toppåret 2010 var den årlige innvilgningsrammen på over 650 mill. kroner.

Rammesituasjonen har imidlertid blitt godt avhjulpet av overførte bevilgninger fra tidligere år og annulleringer på tidligere års ubenyttede tilsagn.

Det observeres en svak nedgang i etterspørsel etter distriktsrettede lån og tilskudd i 2017. I 2017 har det blitt mottatt søknader om tilskudd til investeringer og bedriftsutvikling på gamle post 60 og nye post 62 på tilsammen 725 mill. kroner, mot 804 mill. kroner i 2016. Aktivitetsnivået er lavere i 2017 enn i 2016 målt i antall saker, men noe høyere målt i sum innvilget beløp.

Tabell 4-46: Leveranser av bedriftsutviklingstilskudd og investeringstilskudd i 2017 og 2016 i parentes. (i mill. kroner)

Leveranse	Ramme	Innvilget beløp	Innvilget antall
Investeringstilskudd	Kap. 551.60	61,4 (119,3)	50 (150)
Bedriftsutviklingstilskudd	Kap. 551.60	86,2 (212,1)	237 (603)
Investeringstilskudd	Kap. 550.62	81,9 (-)	86 (-)
Bedriftsutviklingstilskudd	Kap. 550.62	151,3 (-)	322 (-)
RDA tilskudd	Kap. 551.61	16,3 (41,1)	43 (98)
SUM		397,1 (372,5)	738 (851)

Rapportering av resultater og effekter

I 2017 har bedrifts- og investeringstilskudd i noe mindre grad blitt kanalisert mot gründere. Denne gruppen ble innvilget 36 prosent av tilskuddene (mot 43 prosent i 2016). Totalt gikk 39 prosent av de samlede finansielle tjenestene til gründere i 2017. Samtidig har etterspørselen etter etablerertilskudd fra gründere også gått noe ned. Til viss grad er dette kompensert av landsdekkende etablerertilskudd samt etableringen av en egen ordning for landsdekkende oppstartslån til gründerbedrifter, med lånevilkår som er tilpasset prosjekter i tidlige stadier.

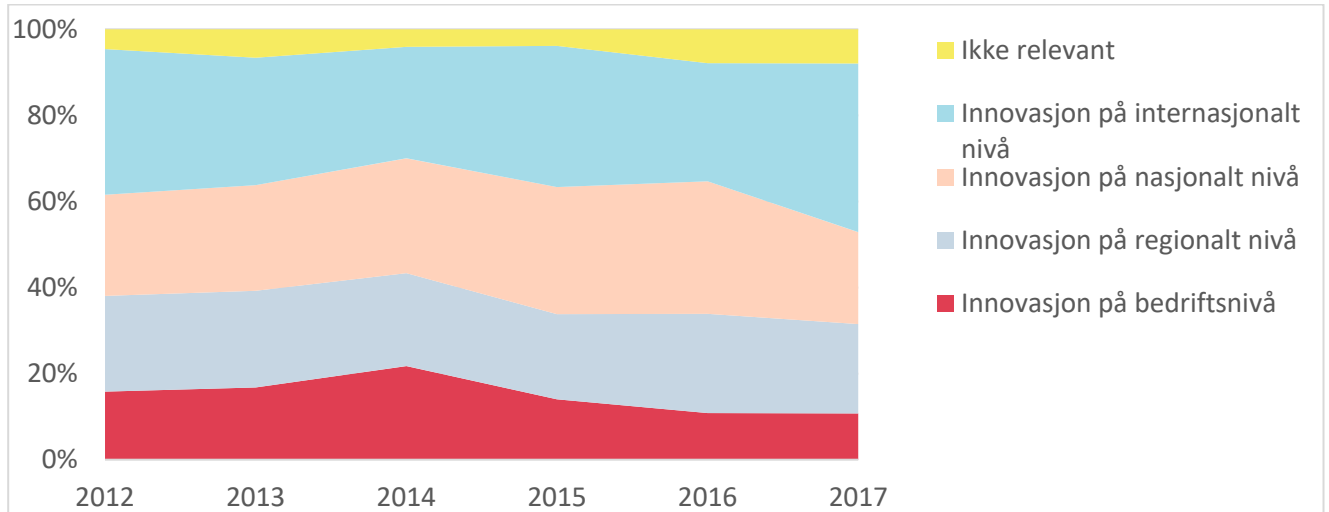
Fra og med 2017 ble det innført et absolutt krav at alle midlene til distriktsutviklingstilskudd skulle gå til prosjekter innenfor det distriktpolitiske virkeområdet. I 2017 ble alle tilskuddene over post 62 tildelt mottakere innenfor virkeområdet, mens 90 prosent av tilskuddene over den gamle post 60 gikk hit. Tilsagn til prosjekter med kjennetegn nnovasjon på nasjonalt og internasjonalt nivå beløp seg i 2017 til 59 prosent av totale tilsagn, mot 53 prosent i 2016. Sett over en femårsperiode er trenden at andelen prosjekter som representerer innovasjon på internasjonalt nivå har gått opp og andelen prosjekter som er innovasjon på bedriftsnivå og regionalt nivå har gått ned.

Tjenestene benyttes hovedsakelig til produkt- og tjenesteinnovasjon – 54 prosent av innvilget beløp gikk til dette. 75 prosent av innvilgningene gikk til bedrifter med inntil 20 ansatte.

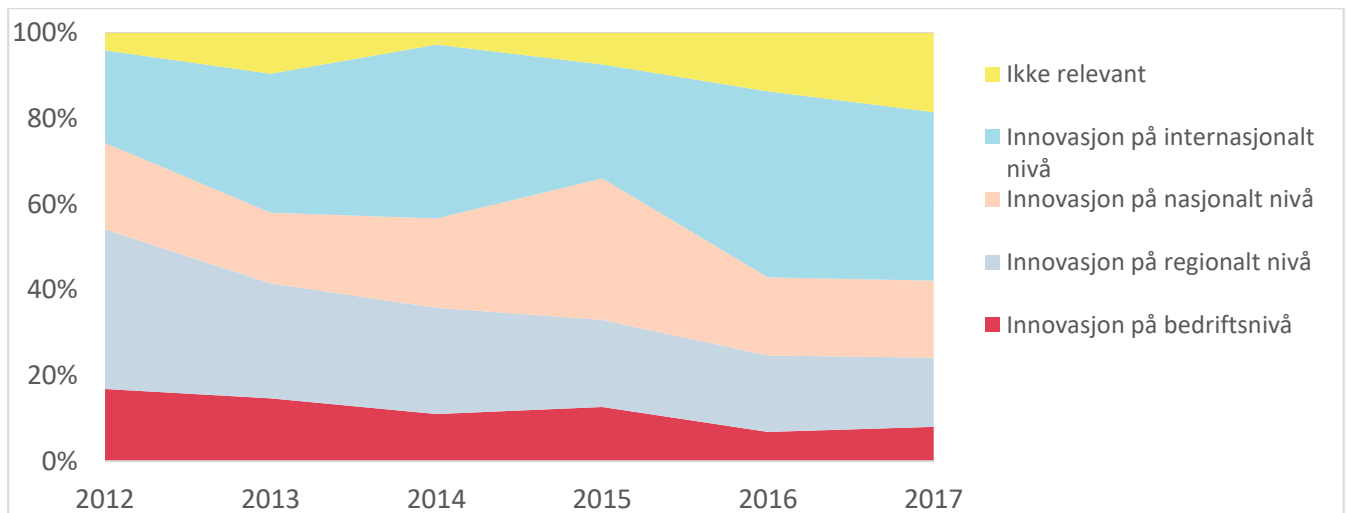
I 2017 ble 34 prosent av innvilget beløpet kanalisert til kvinnerettede prosjekter (se også avsnitt 3.7.5). Av de bedriftsrettede tilskudd ble flest innvilgninger gitt til bransjene industri, faglig/-vitenskapelig/teknisk tjenesteyting og forretningsmessig tjenesteyting.

Figurene som følger under viser innovasjonsnivå og driftsrisiko i de prosjekter som er finansiert fordelt på bedrifter og gründere:

Figur 4-9: Innovasjonsnivå for bedrifts- og investeringstilskudd gitt til bedrifter eldre enn 3 år. I prosent av totalt innvilget beløp.

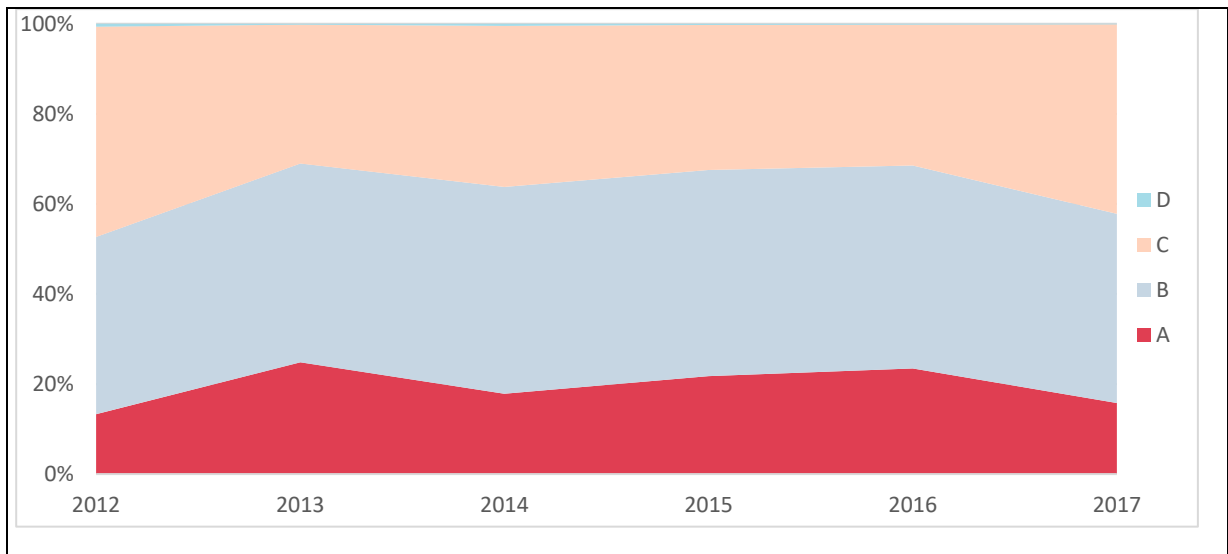

Figur 4-10: Innovasjonsnivå for bedrifts- og investeringstilskudd gitt til selskaper yngre enn 3 år. I prosent av totalt innvilget beløp.

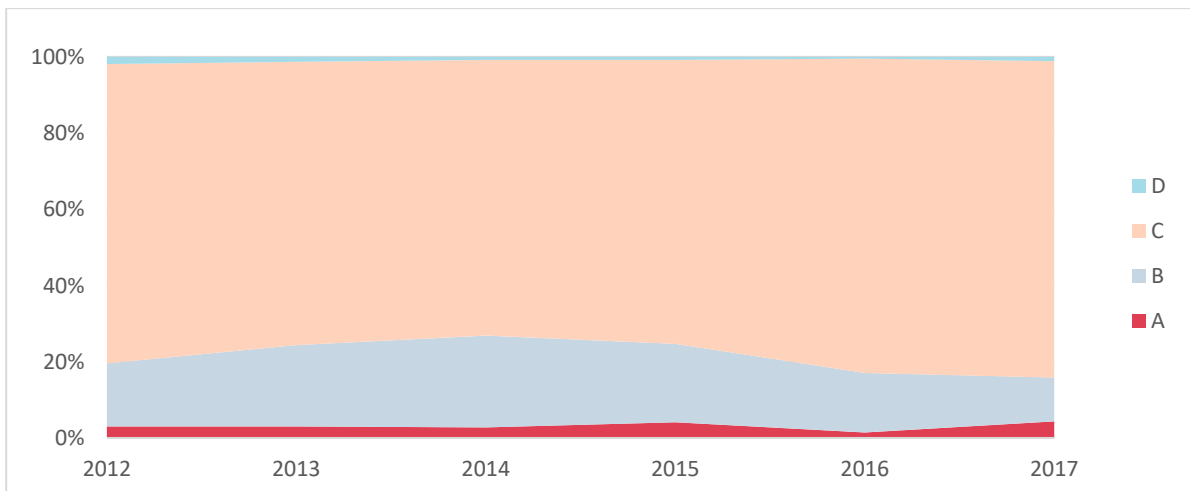
Figurene over viser noe høyere og økende innovasjon på nasjonalt og internasjonalt nivå for vekstkraftige bedrifter sammenlignet med gründere. Samtidig viser tabellene at innovasjonsnivået for de to gruppene varierer fra år til år, men at innovasjonsnivået over tid ligger på et stabilt høyt nivå for både gründere og bedrifter, likevel noe under nivået for de landsdekkende tilskuddsordningene. Prosjekter under ikke relevant er i hovedsak innvilgninger hvor Innovasjon Norge står som prosjekteier for flerbedriftstiltak innenfor kompetanse og mobilisering.

Figur 4-11: Driftsrisiko for bedrifts- og investeringstilskudd gitt til selskaper som er eldre 3 år. I prosent av totalt innvilget beløp. A er lavest risikoklasse og D er høyest risikoklasse

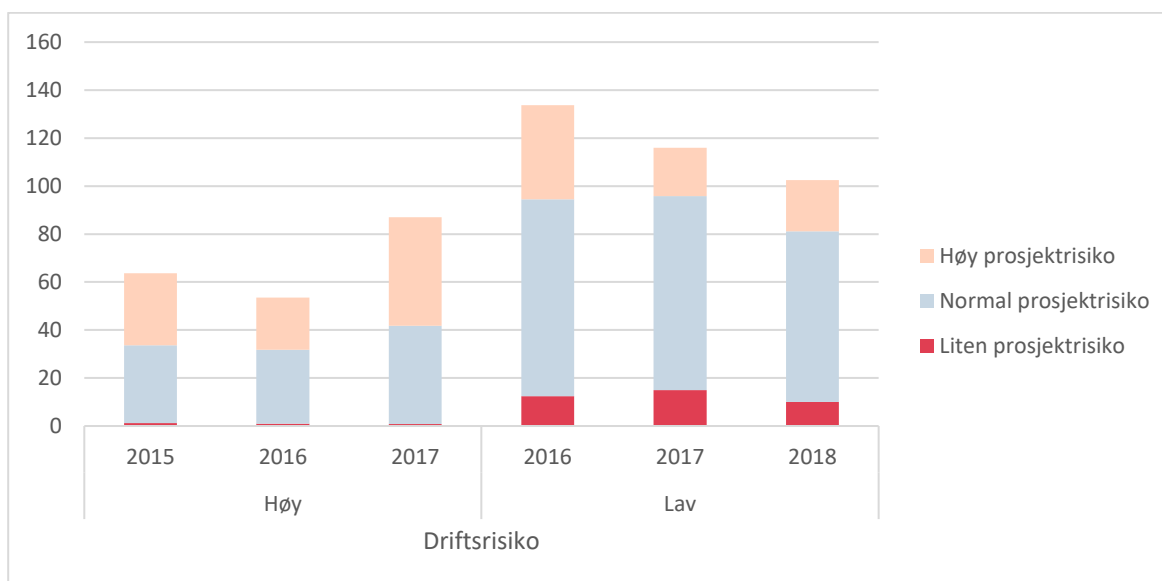
Driftsrisikoen for bedrifter viser i 2017 en fallende tendens for antall bedrifter klassifisert med driftsrisiko A (laveste risikonivå) og nesten en tilsvarende økning for bedrifter med kode C (høy). Det betyr at det er de bedriftene med størst risiko som har mottatt tilskudd til sine prosjekter, mens lån er benyttet på prosjekter i regi av økonomisk sterkere bedrifter. Dette er som forventet i et år hvor virkemiddelbruken er vridd fra tilskudd til lån. Det er ikke noen prosjekter i klasse D, da det ikke blir gitt støtte til disse.

Figur 4-12: Utvikling i driftsrisiko for bedrifts- og investeringstilskudd gitt til selskaper som er yngre 3 år. I prosent av totalt innvilget beløp. A er lavest risikoklasse og D er høyest risikoklasse.

Figuren over illustrerer at driftsrisikoen er langt høyere på prosjekter i regi av gründere sammenliknet med etablerte bedrifter. Bildet er stabilt over tid. Det er noe overraskende at så stor andel som 11 prosent av bedrifter som er yngre enn 3 år allerede er klassifisert med driftskode B.

Figur 4-13: Sammenhengen mellom drifts- og prosjektrisiko i perioden 2015-2017 for bedrifter eldre enn 3 år. Tildelte beløp i investerings- og bedriftsutviklingstilskudd, i mill. kroner

Figuren viser sammenhengen mellom støttemottakers økonomiske situasjon (driftsrisiko) og vurdert risiko i det prosjekt det er innvilget tilskudd til. Det fremgår at det de siste tre årene har vært en høy andel av prosjekter med lav driftsrisiko og normal og liten prosjektrisiko som finansieres med tilskudd. Det betyr at støttemottakers økonomi vurderes som god og prosjektrisikoen som liten. Det er grunn til å stille spørsmål ved om ikke flere av disse prosjektene kunne ha vært lånefinansiert fremfor å bruke tilskudd. Det viser seg imidlertid at prosjektene som er tildelt tilskudd med både lav drifts- og prosjektrisiko, i hovedsak er flerbedriftsprojekter i regi av Innovasjon Norge (etablererkurs og ulike temasatsinger og kurs og konferanser i distriktene). Antallet prosjekter hvor både drifts- og prosjektrisiko er høy økte ganske kraftig i 2017.

Tabell 4-47: Effektindikatorer for bedriftsutviklingstilskudd, KMD.

	2015	2016	2017
Salgsinntekter	6,1 ***	5,8 ***	5,9 ***
Verdiskaping	3,4 ***	3,3 ***	3,1 ***
Produktivitet	0,9 *	1,2 **	1,1 **

***: 99% signifikant **: 95% signifikant *: 90% signifikant

Effektundersøkelser fra SSB for 2017 i tabellen over viser at bedriftsutviklingstilskudd har en statistisk signifikant effekt i forhold til kontrollgruppen av bedrifter som ikke har fått slike tilskudd. Forskjellene er størst for utviklingen i salgsinntekter og verdiskaping. De fleste av ordningene som SSB har vurdert, har imidlertid en enda kraftigere effekt på omsetningene til selskapene.

I løpet av 2017 var det 400 prosjekter som fikk støtte over kapittel 551.60. Disse prosjektene fikk samlet støtte for 645 mill. kroner over Innovasjon Norges ordninger, hvorav 129 mill. kroner var lavrisikolån. Prosjektene utløste i overkant av 1,0 mrd. kroner i privat kapital.

Oppdragsrapportering på analyser

Ifølge kundeeffektundersøkelser^[1] har denne tilskuddsordningen gjennomgående høy utløsende effekt. Addisjonaliten – den utløsende effekten – av tilskuddsordningen har ligget på et høyt nivå over tid, og økte i 2017.

Tabell 4-48: Resultater fra kundeeffektundersøkelser, hvor bedriftene blir bedt om å oppgi i hvilken grad støtten fra Innovasjon Norge var utløsende for å realisere deres prosjekt og bidro til utvikling.

	Investeringstilskudd	Bedriftsutvikling
Addisjonalitet (middels og høy)	96 % (88%)	98 % (94%)
Økt omsetning	72 % (76%)	57 % (70%)
Økt lønnsomhet	64 % (80%)	57 % (66%)
Økt sysselsetting	52 % (47%)	43 % (56%)
Bedret konkurranseevne	70 % (81%)	67 % (76%)
Innovasjon*	6,7 (4,9)	5,9 (6,2)
Kompetanse**	5,4 (3,9)	5,6 (4,8)

størrelsen måler antall områder der prosjektet har bidratt til innovasjon. Det er definert 5 hovedområder innenfor innovasjon som igjen er delt opp i 17 områder.

**Denne størrelsen måler antall områder der prosjektet har bidratt til kompetanse. Det er definert 9 områder i 2015 og 2016 og 12 områder i 2017.

Effektundersøkelsene viser at det er gode effekter av både investerings- og bedriftsutviklingstilskudd på de fleste indikatorene. Det er dog forskjeller og variasjoner mellom de to årene. Investeringstilskudd har spesielt stor betydning for utvikling av nye produksjonsprosesser, mens bedriftsutviklingstilskudd scorer høyt på identifisering av nye behov hos eksisterende eller nye kunder. Oversikten er begrenset til bare to år, og dette skyldes at det i undersøkelsen fra 2015 var rapportert samlet på investerings- og bedriftsutviklingstilskudd. Når man får tall for flere år vil dataene få større utsagnskraft, men tallene for 2016 og 2017 indikerer at de totale effektene av investeringstilskudd gjennomgående er større enn bedriftsutviklingstilskudd.

Avvik

Volumet av innvilgede tilskudd målt i kroner økte i 2017 både i forhold til 2016 og budsjett, mens antall nye prosjekter er lavere. Det har de siste årene vært en strategi å dreie tjenestebruken fra tilskudd mot lån, og i mange prosjekter er dette en tilstrekkelig medvirkning fra Innovasjon Norge. Dermed strekker også de årlige rammene lenger. Som det fremgår senere, har tilsagnsvolumet på lån økt sterkere enn for tilskudd.

34 prosent av innvilget beløp har gått til kvinnerettede prosjekter; en betydelig økning fra 27 prosent i 2016. Det er ennå et avvik i forhold til måltallet på 40 prosent.

Rammesituasjonen rundt om i fylkene er forskjellig. I 2017 hadde Møre og Romsdal og Trøndelag de relativt sett romsligste rammene, som følge av ubenyttede og annullerte tilsagn fra tidligere år.

^[1] Innovasjon Norges kundeeffektundersøkelse 2016 og 2017 – Førunndersøkelse utført av Oxford Research.

Administrasjon- og gjennomføringskostnader

Kostnadene er inkludert i linjen Driftsutvikling-, etablerings- og RDA tilskudd i tabell for Gjennomføringskostnader virkemidler med høy andel av finansiering under Øvrig Rapportering.

Utfordringer, planer og mål for 2018

Det vil også i 2018 være en strategi å dreie tjenestebruken videre fra tilskudd mot lån. Denne vridningen innebærer at den samme bevilgete summen over statsbudsjettet, kan bidra til å risikoavlaste flere distriktsbedrifter. De to siste års effektanalyser utført av Oxford Research og SSB viser at lån ofte gir vel så gode resultater som tilskudd.

4.7.1.2 Bedriftsrettede lån og garantier

Om oppdraget og mål i 2017

Distriktsrettede risikolån skal bidra til å dekke særlig små og mellomstore bedrifters behov for risikoavlastning i investerings – og utviklingsprosjekter som er vanskelig å finansiere i det private kredittmarked, og hvor Innovasjon Norges medvirkning er utløsende for gjennomføring av prosjektet. Distriktsrettede garantier for driftskreditt gis til små og mellomstore bedrifter som mangler pante-sikkerheter for lånefinansiering i bank.

Det legges vekt på at nye lån og garantier skal styres mot prosjekter som bidrar til økt verdiskaping i distriktene og til å utvikle flere gode gründere og flere vekstkraftige bedrifter. I 2017 hadde Innovasjon Norge en ambisjon om å tilby nye risikolån på totalt 1,5 mrd. kroner til næringslivet, fordel på distriktsrettede risikolån og landsdekkende innovasjonslån.

I alt ble det innvilget 530 millioner kroner i distriktsrettede risikolån i 2017. Dette er en økning på 83 prosent fra 2016. Samtidig ble det innvilget 930 mill. kroner i landsdekkende innovasjonslån slik at målet om 1,5 mrd. i risikokapital ble nådd. I alt ble 161 mill. kroner av innvilgede innovasjonslån fra den landsdekkende ordningen gitt til bedrifter innenfor det distriktspolitiske virkeområdet (17 prosent av tilsagn). En tilsvarende økning i tilgangen på risikokapital til næringslivet har ikke blitt observert siden finanskrisen i 2008/2009.

Tabell 4-49: Tilsagn om distriktsrettede risikolån. Mill kroner.

	2013	2014	2015	2016	2017
Distriktsrettede risikolån	258	277	370	294	530

I 2017 ble det i tillegg innvilget lavrisikolån på 1 585 mill. kroner i distriktspolitisk virkeområde.. Lavrisikolånene er en låneordning på markedsbetingelser som ikke belaster statsbudsjettet. Andel lavrisikolån innvilget i distriktspolitisk virkeområde utgjorde hele 63 prosent av de totale innvilgninger av slike lån i 2017.

Hovedaktiviteter i 2017

Innovasjon Norge inngikk i januar 2017 en avtale med det europeiske investeringsfondet under instrumentet InnovFin SME Guarantee i EUs rammeprogram for forskning og innovasjon –

Horisont 2020. Avtalen er den første norske garantiavtalen i EU-programmet. Dette styrker Innovasjon Norges utlånskapasitet i kraft av risikodeling med det europeiske investeringsfondet i avtaleperioden 2017-2018. Avtalen gjelder for en utlånsportefølje av både distriktsrettede risikolån og landsdekkende innovasjonslån på inntil 900 mill. kroner. De lån som omfattes av samarbeidet må være på minimum 4 mill. kroner og maksimalt 50 mill. kroner, ha nedbetalingstid på maksimalt 10 år og oppfylle definerte kriterier for vekst og innovasjon. Engasjementsgrensen gir Innovasjon Norge økt mulighet til å imøtekomme etterspørsel fra større mellomstore bedrifter eller bedrifter i omstilling som har et betydelig kapitalbehov.

Søknader og søknadsbehandling

I 2017 ble det mottatt søknader om 593 mill. kroner i distriktsrettede risikolån under post 60 og 62, mot 466 mill. kroner i 2016. Av dette ble lånetilsagn gitt 530 mill. kroner, se tabell herunder. Søknader om garantier utgjorde 14 mill. kroner mot, 7 mill. kroner i 2016.

Tabell 4-50: Leveranser av distriktsrettede risikolån og garantier i 2017 (2016 i parentes). Beløp i mill. kroner

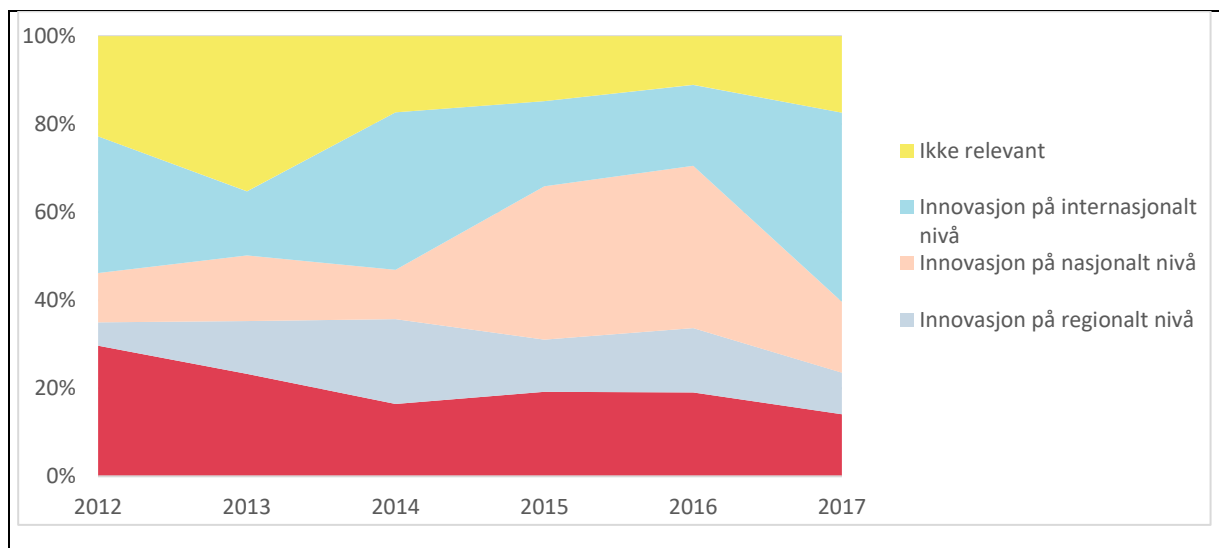
Leveranse	Ramme	Innvilget beløp	Innvilget antall
Risikolån	Kap 551.60	145,6 (293,8)	59 (198)
Garantier	Kap 551.60	4,0 (1,2)	3 (2)
Risikolån	Kap 550.62	383,9 (-)	100 (-)
Garantier	Kap 550.62	8,7 (-)	6 (-)
Sum		542,2 (295,0)	168 (200)

Summen av innvilget beløp økte kraftig i 2017 sammenlignet med 2016. Samtidig er antallet nye lån redusert. Den store økningen i lånevolum skyldes dels strategien om å vri tjenesteb Bruken fra tilskudd mot lån og dels garantiavtalen med det europeiske investeringsfondet, som innebærer en risikodeling som gir Innovasjon Norge større utlånskapasitet. Av risikolånene er 16 lån på til sammen 176,2 mill. kroner innvilget med 50 prosent tapsgaranti fra det europeiske investeringsfondet. Garantiordningen for driftskreditt er et nyttig supplement til tjenestetilbudet, selv om den er relativt lite benyttet.

Rapportering av resultater og effekter

I 2017 utgjorde nye lån og garantier målt i beløp av totale innvilgninger til gründere 41 prosent mot 43 prosent i 2016. Med unntak av ett lån er alle lån og garantier i 2017 innvilget innenfor det distriktspolitiske virkeområdet. Lånet innvilget til et prosjekt utenfor virkeområdet vil bli annullert og innvilget over den landsdekkende rammen. Bransjemessig utgjør industri, fiskeforedling og fiskeoppdrett de områdene som er innvilget mest lån og garantier. Tjenestene benyttes hovedsakelig til prosess- og produktinnovasjon – nesten 80 prosent av innvilget beløp gikk til dette. 75 prosent av antall innvilgede sakene gikk til bedrifter med inntil 20 ansatte. 57 prosent av innvilget beløp gikk til prosjekter med positiv miljøeffekt. Dette utgjør mer enn en dobling fra 2016.

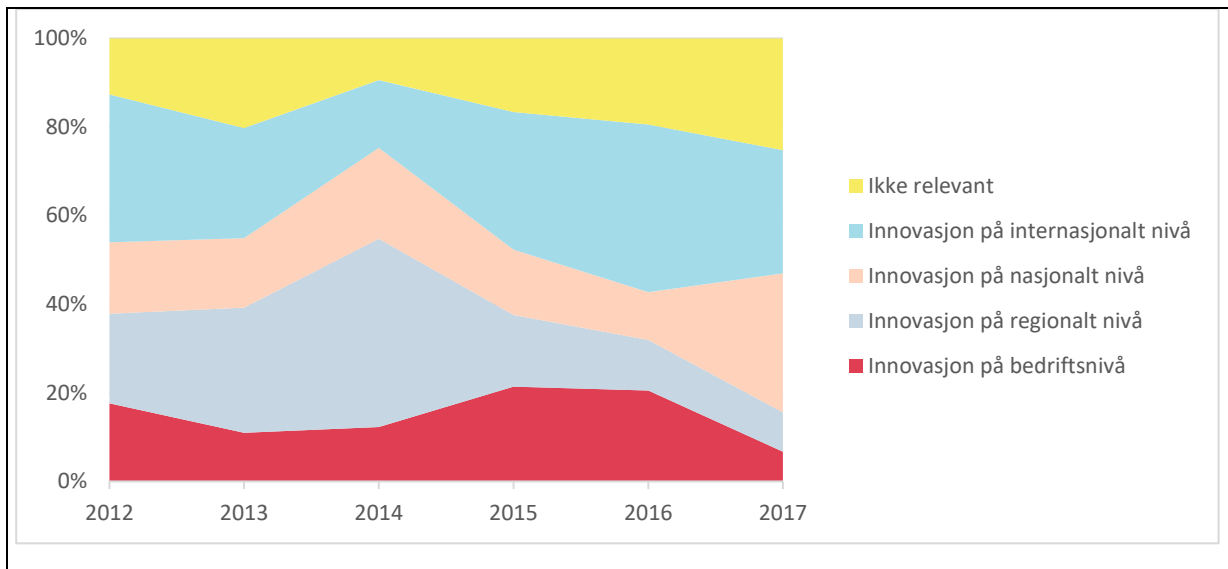
Figur 4-14: Utvikling i innovasjonsnivå for distriktsrettede risikolån og garantier gitt til selskaper over 3 år. I prosent av beløp.

Som det fremgår av figuren varierer innovasjonshøyden betydelig fra år til år. Fra 2016 til 2017 har andelen av beløp som er innvilget til prosjekter med innovasjon på internasjonalt nivå mer enn doblet seg. I motsetning til den landsdekkende innovasjonslånordningen er innovasjonshøyde ikke det viktigste kriteriet for behandling av søknader om distrikts-rettet risikolån. Dette anses å være i tråd med oppdraget.

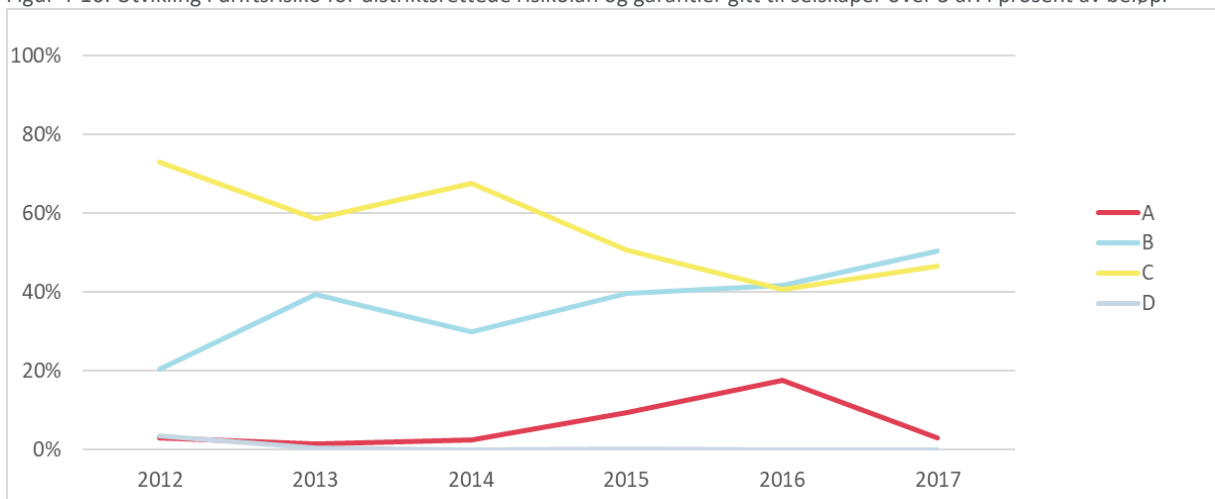
Når innovasjon på nasjonalt og internasjonalt nivå sees sammen, er innovasjonsnivået for tjenesten i 2017 om lag på samme nivå som i 2016. Samtidig har andelen prosjekter som bare har innovasjon på bedriftsnivå falt over tid.

Figur 4-15: Utvikling i innovasjonsnivå for distriktsrettede risikolån og garantier gitt til selskaper under 3 år. I prosent av beløp.

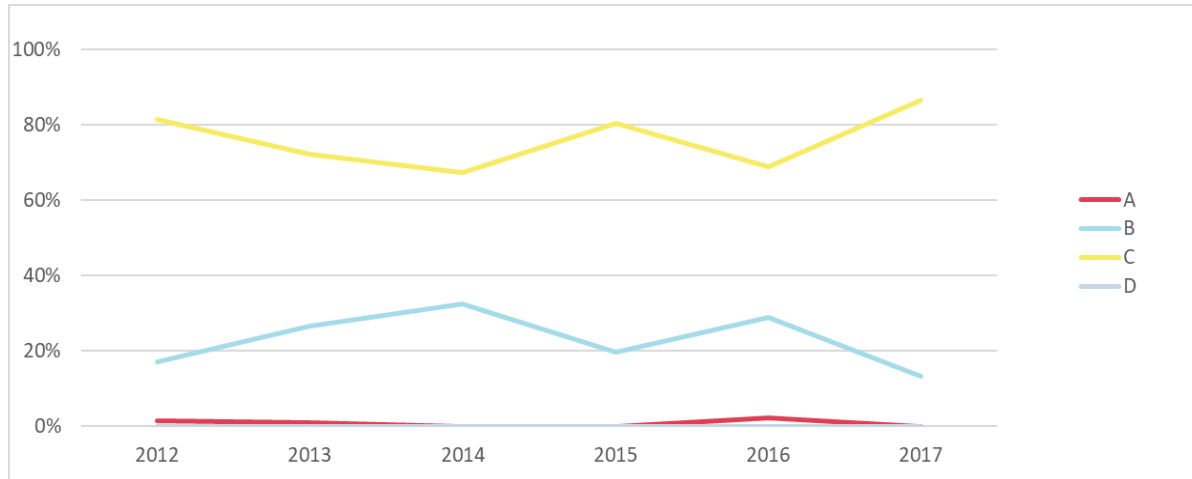
Innovasjonsnivået er samlet sett lavere for distriktsrettede risikolån enn for landsdekkende innovasjonslån. Innenfor distriktsrettede lån er innovasjonsnivået generelt noe lavere for bedrifter yngre enn 3 år («grunderne») enn for mer etablerte bedrifter. Dette skyldes trolig at distrikts-rettet risikolån i mange tilfeller innvilges til mer tradisjonelle industribedrifter, hvor tradisjonelle fornyelser, kapasitetstilpasninger og omstilling er en vesentlig del av låneformålet. Innovasjonsnivået for gründernes prosjekter varierer fra år til år. Fra 2016 til 2017 falt andelen prosjekter som ble vurdert til innovasjon på internasjonalt nivå, mens andelen med innovasjon på nasjonalt nivå steg.

Figur 4-16: Utvikling i driftsrisiko for distriktsrettede risikolån og garantier gitt til selskaper over 3 år. I prosent av beløp.

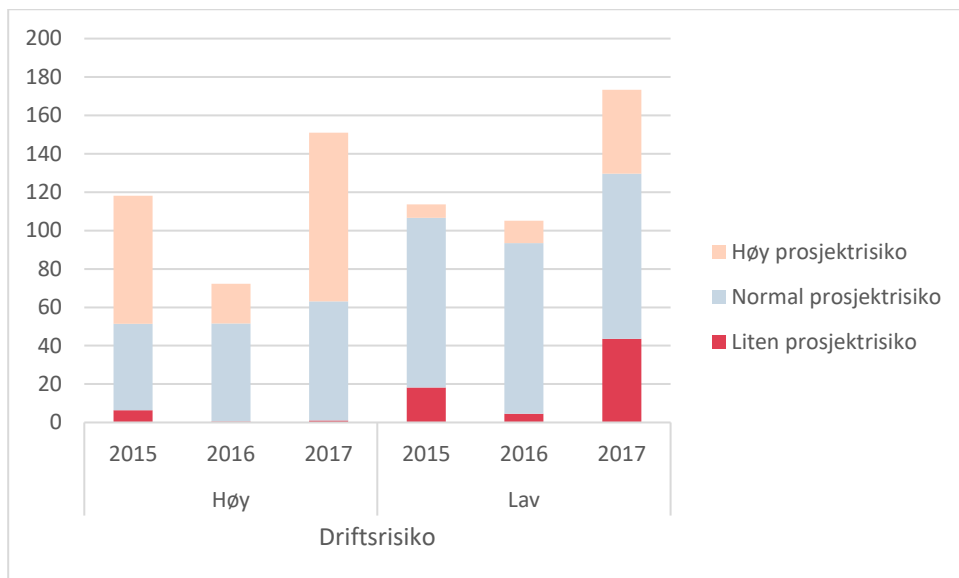
Figur over viser at driftsrisikoen på de prosjekter som er finansiert er blitt marginalt høyere over tid. Dette kan ha sin årsak i en viss dreining fra lån som er brukt til fysiske investeringer mot mer finansiering av immaterielle utviklingsprosjekter.

Figur 4-17: Utvikling i driftsrisiko for distriktsrettede risikolån og garantier gitt til selskaper yngre enn 3 år. I prosent av beløp.

Driftsrisikoen ble høyere i gründerprosjektene som ble lånefinansiert i 2017, men over tid har risikonivået ligget relativt stabilt. I henhold til policy er de aller fleste gründerbedrifter pr definisjon kategorisert i driftsrisikoklasse C.

Figur 4-18: Risikolån/garantier – drifts-/prosjektrisiko i perioden 2015-2017 for bedrifter eldre enn 3 år

Figuren over viser sammenhengen mellom driftsrisiko og prosjektrisiko for risikolån og garantier til bedrifter over tre år for perioden 2015-2017. Det er i 2017 ikke bare et økt volum av risikolån, men også relativt sett høyere risiko både med hensyn til prosjektrisiko og driftsrisiko i forhold til 2016. Vurderingen er at risikoprofilen for 2017 årgangen allikevel er på et akseptabelt nivå hensyn tatt til at tilgangen til robuste tapsfond.

Oppdragsrapportering på analyser

Effektundersøkelser fra SSB for 2017 viser at lån og garantier har en meget god effekt i forhold til kontrollgruppen av bedrifter som ikke har fått slike lån, og har høyere score enn tilskudd på alle indikatorer nevnt over. Forskjellene er spesielt store på årlig utvikling i produktivitet og verdiskaping. Kundeeffektundersøkelser (se under) viser også at lån har bedre effekter enn tilskudd på flere områder. En del av forskjellene kan trolig forklares med ulikheter i prosjektene. Dette underbygger at det kan være riktig fortsatt å dreie tjenesteb Bruken ytterligere fra tilskudd mot lån i tiden fremover.

Tabell 4-51: Effektindikatorer for distriktsrettede risikolån og garantier, Kommunal- og moderniseringsdepartementet.

	2015	2016	2017
Salgsinntekter	14,7 ***	14,7 ***	14,7 ***
Verdiskaping	8,0 ***	8,2 ***	7,2 ***
Produktivitet	3,9 ***	3,5 ***	1,7

***: 99% signifikant **: 95% signifikant *: 90% signifikant

SSB dokumenterer også i år gode effekter for risikolån i distriktene, jf. Tabellen over. Nivået av effektene er på linje med resultatene for landsdekkende ordninger.

Tabell 4-52: Resultater fra kundeeffektundersøkelser, hvor bedriftene blir bedt om å oppgi i hvilken grad støtten fra Innovasjon Norge bidrar til utviklingen.

Risikolån distrikt	2015	2016	2017
Addisjonalitet (middels og høy)	92 %	94 %	93 %
Økt omsetning	78 %	78 %	69 %
Økt lønnsomhet	78 %	78 %	72 %
Økt sysselsetting	58 %	66 %	63 %
Bedret konkurranseevne	77 %	84 %	72 %
Innovasjon*	5,9	6,4	5,7
Kompetanse**	4,1	4,4	5,1

*Denne størrelsen måler antall områder der prosjektet har bidratt til innovasjon. Det er definert 5 hovedområder innenfor innovasjon som igjen er delt opp i 17 områder.

**Denne størrelsen måler antall områder der prosjektet har bidratt til kompetanse. Det er definert 9 områder i 2015 og 2016 og 12 områder i 2017.

De siste kundeeffektundersøkelsene i tabellen over for distriktsrettede risikolån viser at tjenesten har en stabilt høy addisjonalitet (middels/høy) på over 90 prosent. Undersøkelsene viser også at risikolån på mange områder har en bedre effekt enn både investeringstilskudd og spesielt bedriftsutviklingstilskudd, noe som kan sammenheng med bedriftsutviklingsprosjekter gjennomgående er mindre kapitalkrevende prosjekter enn de prosjekter som finansieres med risikolån. Risikolån har særlig betydning for bedriftenes vurdering av bidrag til konkurranseevne, lønnsomhet og sysselsetting. Risikolån bidrar mer enn gjennomsnittet av øvrige tjenester til innovasjon av nye produksjonsprosesser og forbedring av design og kvalitet på eksisterende produkter.

Avvik

Budsjettert utlån i 2017 var 400 mill. kroner, og faktiske utlån ble 530 mill. kroner. Hovedårsaken til økningen dette er selskapets strategi om å vri virkemiddelbruken fra tilskudd mot lån, samt avtalen om risikodeling med det Europeiske investeringsfondet.

19 prosent av innvilget beløp er gått til kvinnerettede prosjekter mot 8 prosent i 2016. Dette er en klar økning fra tidligere år, men er fortsatt betydelig lavere enn KMDs målsetning på 40 prosent slik det er formulert i oppdragsbrevet. Erfaringen er at dette målet er vanskelig å ivareta for risikolån samtidig som andre premisser for lån skal være ivaretatt.

Administrasjon- og gjennomføringskostnader

Tabell 4-53: Oversikt over kostnadsutviklingen på distriktsrettede risikolån (mill. kroner) de siste årene og utlånsvolum (mill. kroner og antall)

Risikolån	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Timekostnader	29	27	26	21	22	22	26
Direkte prosjekt-kostnader	3	2	6	6	6	6	6
Sum	32	29	32	27	28	28	32
<hr/>							
Tilsagn (beløp)	251	273	258	277	370	290	529
Tilsagn (antall)	113	108	114	102	129	134	159
Portefølje 31.12.	1299	1254	1232	1189	1127	1058	1188

De økte driftskostnadene i 2017 har i all hovedsak sin årsak i et høyere utlånsvolum. Samlede bokførte tap på distriktsrettede lån og garantier var 28,4 mill. kroner i 2017, mot 13,4 mill. kroner i 2016. Tapene utgjorde 2,4 prosent av porteføljen. I et normalår bør bokførte tap utgjøre mindre enn 5 prosent av porteføljen.

Ordningen går med overskudd etter at administrasjonskostnader er dekket. Overskuddet på ordningen utgjorde 16 mill. kroner i 2017 før tap, og dermed ville det ha blitt et underskudd på vel 12 mill. kroner dersom tap hadde vært dekket over resultatregnskapet.

I likhet med de andre låneordningene er denne ordningen preget av gode tider hos de fleste av våre kunder.

Se for øvrig tabell for Gjennomføringskostnader for virkemidler med høy andel av finansiering under Øvrig Rapportering.

Utfordringer, planer og mål for 2018:

Totalt er målsetningen å innvilge nye risikolån for 1 350 mill. kroner eller mer i 2018. Av dette utgjør distriktsrettede risikolån 450 mill. kroner. Det er også et mål å utnytte den toårige samarbeidsavtalen med det europeiske investeringsfondet fullt ut og eventuelt forlenge avtalen og øke volumet i den.

4.7.1.3 Distrikts-rettet etablerertilskudd

Om oppdraget og mål 2017

Det distriktsrettede etablerertilskuddet er et tilleggstilbud i distriktene og må sees i sammenheng med det landsdekkende etablerertilskuddet. Det overordnede målet for begge ordningene er «flere gode gründere», og kan tildeles selskaper med innovative vekstprosjekter som bidrar til verdiskaping.

Etablerertilskuddene gis i to faser – markedsavklarings og kommersialisering. Faseinndelingen av tjenesten sørger for bedre utnyttelse av virkemiddelrammen og kostnadseffektivitet i prosjektene.

De to fasene kan beskrives slik:

- *Markedsavklaringstilskudd (MATIL):*
Formålet med denne fasen er å redusere markedsrisiko. I denne fasen står utredning av markedspotensiell og markedsmuligheter sentralt.
- *Kommersialiseringstilskudd (KOTIL):*
Tilskudd til kommersialiseringsfasen er vårt verktøy for å hjelpe de selskapene som etter innledende markedsavklaring evner å dokumentere at de har særskilt gode muligheter for å bli et fremtidig vekstselskap. Formålet i denne fasen er å teste og videreutvikle forretningsmodellen.

Markedsavklaring kan gis med inntil 100.000 kroner, og summen av tilskuddene kan ikke overstige 700.000 kroner for nasjonale etablerertilskudd og 500.000 kroner for distriktsrettede etablerertilskudd.

Alle markedsavklaringstilskudd er i 2017 behandlet av Innovasjon Norges gründersenter i Førde, bortsett fra enkelte tilskudd i region Arktis, som er behandlet lokalt. Distriktsrettede markedsavklaringstilskudd skal ikke erstatte landsdekkende tilskudd så alle søknader mottatt på gründersenteret vurderes først opp mot de landsdekkende rammene. Dersom prosjektet ikke kvalifiserer for landsdekkende rammer, men kvalifiserer før søknader for distriktsmidler blir prosjektet vurdert av våre lokale kontorer i forhold til oppdragsbrev fra fylkeskommunene og regionale utviklingsplaner.

Overgangen til sentralisering av Markedsavklaringstilskuddet har sikret ønsket om en raskere og likere behandling av kunder over hele landet i den tidligste fasen. Kommersialiseringstilskudd behandles og besluttet av distriktskontorene, denne ordningen krever mer rådgivning og saksbehandling.

I 2017 innvilget Innovasjon Norge totalt 56,5 mill. i distriktsrettede etablerertilskudd, fordelt på 4,1 mill. kroner i markedsavklaringstilskudd, og 52,4mill. kroner i kommersialiseringstilskudd.

Hovedaktiviteter i 2017

For distrikts-rettet etablerertilskudd eksisterer det ingen konkret ramme slik som for den landsdekkende ordningen. Midlene kommer via tildelingsbrev fra fylkeskommunene og det er opp til hvert fylke å vurdere hvor mye av midlene som fordeles på de ulike ordningene, herunder etablerertilskudd.

Grunnet omleggingen av prosessen for behandling av markedsavklaringstilskudd falt antall søknader om distrikts-rettet etablerertilskudd kraftig fra 2016 til 2017. Derimot ble ingen av søknadene om markedsavklaringstilskudd som ble vurdert av regionale kontorer avslått i 2017, mot nesten halvparten av søknadene i 2016. Også for søknader vurdert for distrikts-rettet kommersialiseringstilskudd er andelen saker som fikk støtte, gått opp i 2017.

Tabell 4-54: Antall søknader mottatt, andel søknader innvilget 2016 og 2017

	Markedsavklaring			Kommersialisering		
	2016	2017	Endring	2016	2017	Endring
Antall søknader	165*	42	-75 %	289	195	-33 %
Søknader innvilget	51 %	100 %		60 %	69 %	
Innvilget beløp	7,5	4,1	-45 %	63,8	52,4	-18 %

*) Fra april 2016 er søknader mottatt av Gründersenter.

Det ble totalt bevilget 56,5 mill. kroner i distrikts-rettet etablerertilskudd i 2017, fordelt på 4,1 mill. markedsavklaring og 52,4 mill. kroner i kommersialisering. Dette er lavere enn «mål for forbruk», som var 74,0 mill. kroner i 2017. I forhold til 2016 er dette en nedgang på 14,8 mill. kroner.

Tabell 4-55: Fordelte virkemidler begge faser, 2016 og 2017. (i mill. kroner)

	2016	2017	Endring
Markedsavklaring – MATIL	7,5	4,1	-3,4
Kommersialisering – KOTIL	63,8	52,4	-11,4

Tabellen under viser at 34% av mottakere av distriktsrettet markedsavklaring i 2013 fikk kommersialiseringstilskudd i ettertid. Dette er lavere enn for de tilsvarende tall for landsdekkende markedsavklaring (51 prosent). En årsak kan være at man favner bredere med distrikts-rettet markedsavklaring enn med landsdekkende, men at man strammer inn på hvem som får støtte i kommersialiseringfasen som også krever samfinansiering fra selskapet som søker.

Tabell 4-56: Prosentandel prosjekter som fikk markedsavklaringstilskudd – «tidlig fase» - og som senere også har fått tilskudd til kommersialisering, perioden 2013 til og med 2017.

		Landsdekkende kommersialiseringstilskudd					Distrikts-rettet kommersialiseringstilskudd					SUM
		2013	2014	2015	2016	2017	2013	2014	2015	2016	2017	
Landsdekkende etablerertilskudd - tidlig fase	2013	6 %	24 %	9 %	4 %	0 %	1 %	4 %	2 %	0 %	0 %	51 %
	2014		4 %	24 %	8 %	0 %		4 %	2 %	0 %	0 %	43 %
	2015			8 %	14 %	4 %			3 %	2 %	0 %	31 %
	2016				10 %	11 %				1 %	1 %	23 %
	2017					9 %					0 %	10 %
Distrikts-rettet etablerertilskudd - tidlig fase	2013	1 %	4 %	4 %	4 %	1 %	2 %	10 %	6 %	2 %	1 %	34 %
	2014		1 %	11 %	2 %	0 %		3 %	10 %	2 %	1 %	32 %
	2015			3 %	9 %	2 %			4 %	12 %	2 %	32 %
	2016				5 %	7 %				4 %	6 %	21 %
	2017					5 %					2 %	7 %

Samlet vurdering av måloppnåelse

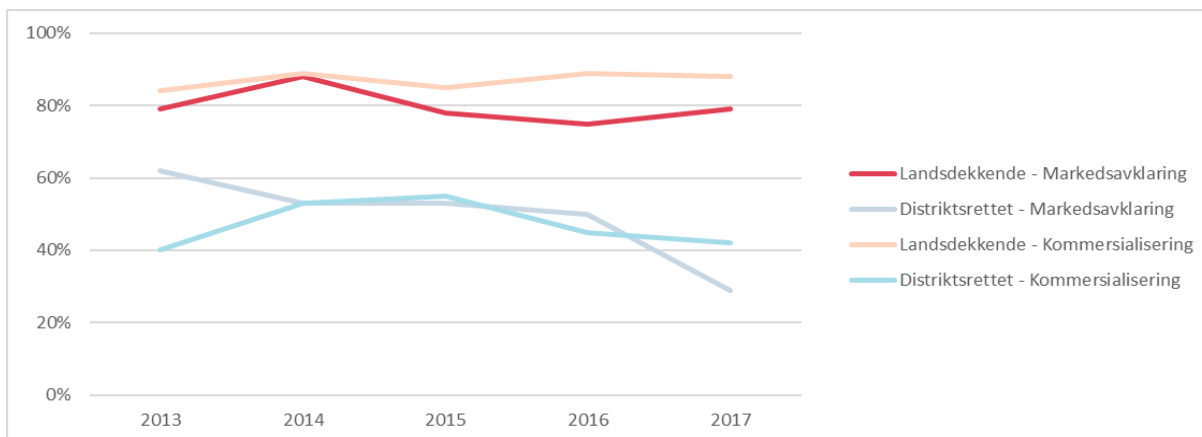
Prosjekter finansiert med landsdekkende tilskudd har gjennomgående en høyere andel innovasjon på internasjonalt nivå enn prosjekter under distrikts-rettet tilskudd. Ettersom distrikts-rettet tilskudd ikke skal erstatte landsdekkende i distriktene innebærer det at prosjekter med internasjonalt vekstpotensial finansieres med den landsdekkende ordningen uavhengig av hvor prosjektet hører hjemme geografisk. Da er det naturlig å forvente en forskjell på innslaget av innovasjon på internasjonalt nivå, for de to ordningene.

Tabell 4-57: Andelen landsdekkende- og distrikts-rettet etablerertilskudd med innovasjon på internasjonalt nivå. I prosent av antall tildelinger for hvert av virkemidlene.

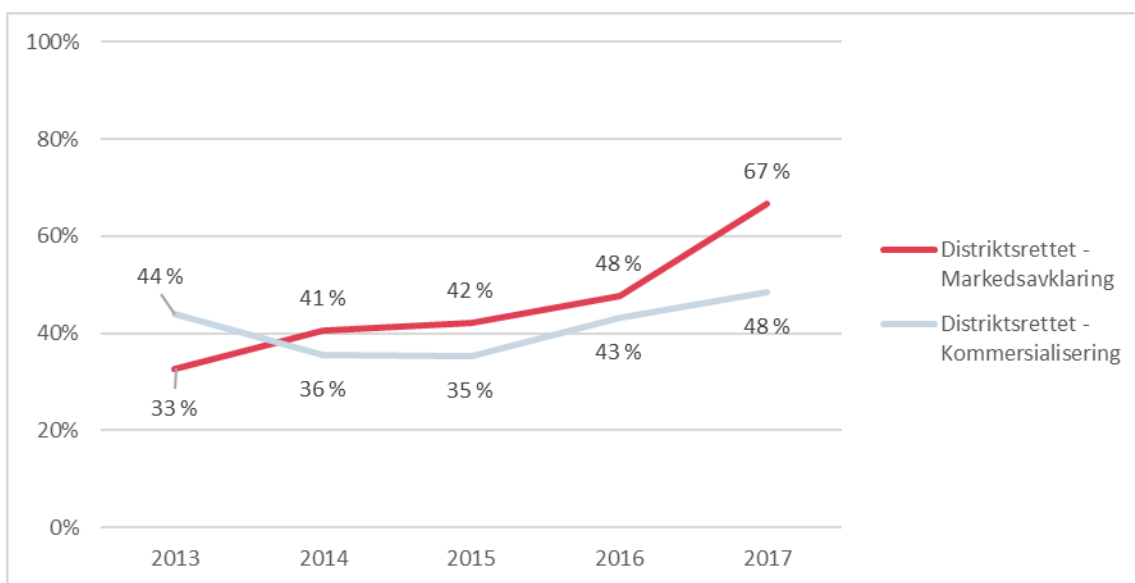
	2013	2014	2015	2016	2017
Landsdekkende - Markedsavklaring	79 %	88 %	78 %	75 %	79 %
Distriktsrettet - Markedsavklaring	62 %	53 %	53 %	50 %	29 %
Landsdekkende - Kommersialisering	84 %	89 %	85 %	89 %	88 %
Distriktsrettet - Kommersialisering	40 %	53 %	55 %	45 %	42 %

Grafen under sier noe om innovasjon på nasjonalt og regionalt nivå i prosjekter som ble finansiert med distrikts-rettet etablerertilskudd i 2017. Andelen innovasjon på regionalt eller nasjonalt nivå er henholdsvis 67 prosent for markedsavklaring og 48 prosent for kommersialiseringstilskudd.-

Figur 4-19: Andelen landsdekkende- og distrikts-rettet etablerertilskudd med innovasjon på internasjonalt nivå. I prosent av antall tildelinger for hvert av virkemidlene.

Figur 4-20: Utviklingen i andelen distrikts-rettet etablerertilskudd med innovasjon på nasjonalt og regionalt nivå. I prosent av antall tilsagn for virkemiddelet.

Tabell 4-58: Effektindikatorer for distrikts-rettet etablerertilskudd, Kommunal- og moderniseringsdepartementet.

	2015	2016	2017
Salgsinntekter	14,8 ***	15,4 ***	15,0 ***
Verdiskaping	10,8 ***	11,0 ***	11,7 ***
Produktivitet	2,5	3,0	7,2 ***

***: 99% signifikant ** : 95% signifikant * : 90% signifikant

Rapportering på avvik knyttet til planlagte aktiviteter eller mål for 2017:

Distrikts-rettet etablerertilskudd skal bidra til å nå distriktpolitiske mål og har derfor en noe annen innretning enn det landsdekkende. Prosjekter som støttes med tilleggsordning i distriktene må sees i sammenheng med oppdrag fra den enkelte fylkeskommune. Det gir rom for regionale forskjeller. Selv om det distriktsrettede tilskuddet nødvendigvis må innrettes noe annerledes enn det landsdekkende, er flere gode gründerne det overordnede målet for begge ordningene.

Det innebærer at prosjekter som ikke har ambisjoner om vekst – såkalt levebrødsforetak -, eller prosjekter som ikke inneholder innovasjon og dermed har lav risiko, ikke støttes. Ambisjonen må være at graden av innovasjon på nasjonalt eller regionalt nivå må økes ytterligere, særlig for kommersialiseringstilskuddet.

Administrasjons- og gjennomføringskostnader

Kommunal- og moderniseringsdepartementet andel av gjennomføringskostnadene for etablerertilskuddet var kr 14,2 mill. Gjennomføringskostnader knytter seg til timer og direkte prosjektkostnader ved hovedkontoret, Gründersenteret og region/distriktskontorene. Aktiviteter som finansieres knytter seg til saksbehandling av søknader, veiledning, rådgivning og mobilisering knyttet til etablerertilskuddet.

Utfordringer, planer og mål for 2018

For å bidra til bedre kjennskap til de distriktsrettede tilskuddene som en tilleggsmulighet i distriktene ble disse i 2017 kommunisert som en egen ordning. Det skal arbeides videre med å utvikle nettsiden slik at den kan gi bedre informasjon og veiledning til kundene, dette budskapet skal forsterkes med videoer. Det skal også lages en videoversjon av kurset «Fra ide til marked» som er et mobiliseringstiltak knyttet til etablerertilskuddet.

Vurderingskriteriene og regelverket for ordningene må forenkles og gjøres mer forutsigbare. Dette arbeidet er påbegynt i 2017, og vil fortsette i 2018.

4.7.2 Kap. 550, post 70 og restmidler fra tidligere kap. 557, post 72 (nr. 3 og 8)– Bedriftsretta program i distrikta

4.7.2.1 Mentortjenesten for gründerne

Mentortjenesten for gründerne er en rådgivningstjeneste rettet mot gründerne i tidlig fase. Tjenesten skal bidra til å lukke kompetansegap hos gründerne og kan bidra både til spesifikk bransjekunnskap og på mer generelle kompetanseområder som for eksempel internasjonalisering. Tjenesten er knyttet både mot distriktsoppdraget og innovasjonsoppdraget. Frem til 2016 fantes det ikke landsdekkende midler til mentortjenesten, men i forbindelse med Gründerplanen i 2016 ble det satt av midler til et landsdekkende tilbud. Dette dekket en stor etterspørsel etter mentor fra gründerne i de sentrale byregionene. Det er hensiktsmessig å beskrive landsdekkende og distrikts-rettet mentortjeneste under ett. I 2017 var rammen for denne tjenesten 10 millioner kroner.

Hovedformålet med tjenesten er å redusere risikoen for at gründere gjør strategiske feil i tidlig fase.

Tjenesten knyttes ofte opp mot etablerertilskudd i kommersialiseringsfasen, men kan også gis som et selvstendig tilbud.

Samlet vurdering av måloppnåelse

Ifølge oppdragsbrev skal mentortjenesten måles på verdiskaping, sysselsetting og nyskaping. Tjenesten får svært gode tilbakemeldinger både fra kunder og fra Innovasjon Norges kunderådgivere som er de som iverksetter tjenesten over hele landet. Det meldes om stor etterspørsel etter mentortjeneste fra regionskontorene.

Mentortjenesten er har et relativt beskjedent omfang, - 30 eller 100 timer rådgivning. Ambisjonene om å finne store effekter som direkte kan relateres til tjenesten må sees i lys av dette. Tjenesten kommer også inn svært tidlig i oppstartsprosessen og tilbys ofte sammen med oppstartfinansiering. Tjenesten ble gjenstand for en omfattende evaluering i 2014. Evalueringen ble utført av Oxford Research og viste at over halvparten av de som hadde mottatt mentortjeneste mente at de hadde fått økt kunnskap og bedre sjanse til overlevelse ved å motta tjenesten. Totalt oppga over 80 % av respondentene i spørreundersøkelse at de selv oppfattet at mentortjenesten hadde hatt en positiv effekt for dem. Det er nå gått 3 år siden denne evalueringen, og det er i skrivende stund hentet inn tilbud for å gjennomføre en ny evaluering.

Tabell 4-59: Midler til bedrift med kvinnelig eier eller leder. 2017

Virkemiddel:	Totalt beløp	Andel kvinnerettet
Landsdekkende	3 565 500	51,0 %
Distriktsrettet	5 166 330	43,5 %

Distriktsrettede virkemidler skal etter oppdraget fordeles med minst 40 prosent til bedrifter med kvinnelig eier eller daglig leder. Dette målet er oppfylt. For det landsdekkende tilskuddet er andelen over 50 prosent.

Tabell 4-60: Sysselsettingseffekt.

Virkemiddel:	Sysselsetting antall	Sysselsetting antall
Landsdekkende	74	132
Distriktsrettet	114	137
Totalt	188	269

Sysselsettingseffekten av tilskuddet mht. antall arbeidsplasser viser at effekten er høyere for menn enn for kvinner, både for distrikts-rettet og landsdekkende mentortilskudd. Men sysselsettingseffekten for kvinner er høyest for distrikts-rettet tilskudd.

Tabell 4-61:Innovasjonshøyde.

Virkemiddel	Bedriftsnivå	Regionalt nivå	Nasjonalt nivå	Internasjonalt nivå	Ikke relevant	Totalt
Landsdekkende	31 500	94 500	488 500	2 951 000		3 565 500
Distriktsrettet	745 000	390 500	1 140 430	1 886 000	1 004 400	5 166 330
Totalsum	776 500	485 000	1 628 930	4 837 000	1 004 400	8 731 830

Andelen innovasjon på internasjonalt nivå er på 82,7 prosent for landsdekkende mentortilskudd, men bare 36,5 prosent for distrikts-rettet. Andelen innovasjon på nasjonalt nivå er på 22 prosent for distrikts-rettet. Til sammen er utgjør innovasjon på de to høyeste nivåene 58 prosent av distrikts-rettet tilskudd. Sett i lys av at andelen innovasjon på bedriftsnivå er relativt høy for det distriktsettet tilskuddet (14, 4 prosent), må det være et mål å heve innovasjonshøyden på distrikts-rettet mentor slik at flere prosjekter med innovasjon på nasjonalt eller internasjonalt nivå, støttes.

Aktiviteter

Tjenesten består av to elementer: Et tilskudd til gründer og tilbud om en mentor som dekker gründerens behov. Tilskuddet bruker gründer til å betale mentor honorar for rådgivningen når mentorperioden er over. Å finne riktig mentor er en vesentlig suksessfaktor for tjenesten. Eksterne samarbeidsparter som til sammen dekker hele landet geografisk, foretar en behovsavklaring og finner en passende mentor. Dersom Innovasjon Norge har en egnet mentor i sitt eget nettverk, kan denne koblingen eventuelt foretas selv. Eksterne samarbeidsparter er Connect Trøndelag, Connect Vestlandet, Ernst & Young og Kunnskapsparken Bodø. Disse miljøene dekker til sammen hele landet. Mentor kommer inn i en fase hvor strategiske valg skal tas og aktiviteter må prioriteres nøye. Mentor skal ikke bistå i den daglige driften, men være en sparrings- og diskusjonspartner i forretningsutvikling og kommersialisering.

Tjenesten leveres enten som Mentor I (inntil 30 timer rådgivning) eller Mentor II (inntil 100 timer).. Alle distriktskontorene har en mentoransvarlig, men saksbehandling og oppfølging av mentorsaker foretas av rådgivere ved kontorene.

I 2017 har flere metoder for mentorering blitt testet i tillegg til den tradisjonelle mentortjenesten. Sammen med kontoret i Trøndelag ble det kjørt en mentorpanel for oppstartsbedrifter, også en «internasjonal mentor» har ble utprøvd for bedrifter med stort internasjonalt potensial.

Gjennom våre utekontor og kompetanseprogrammer for gründerne internasjonalt er erfaringen at en internasjonal mentor med kjennskap til markedet som gründer skal inn i, kan ha stor betydning for valg av strategi og mulighet for vekst. Mange gründersekskaper får utfordringer når de skal ekspandere internasjonalt, blant annet fordi de ikke har den kompetansen og erfaringen de trenger i forbindelse med internasjonalisering eller et godt nok internasjonalt nettverk. Høsten 2017 ble det startet en pilot for å koble norske gründerne mot en internasjonal mentor ved San Francisco-kontoret vårt. Tre lovende gründersekskaper med stort potensial for vekst fikk en mentor

fra Innovasjon Norges nettverk i San Francisco. Bedriftene har så langt rapportert at dette har vært et viktig bidrag for dem for validering og vekst i det amerikanske markedet. Det forventes en endelig evaluering av piloten i løpet av våren 2018.

Kontoret i Hordaland har utlyst en konkurranse hvor flere gründere har konkurrert om å få tildelt en mentor. I 2017 etablertes et register hvor eksterne personer som ønsker å stille opp som mentor kan registrere seg. Navn og CV er tilgjengelig på Innovasjon Norges intranett. Ambisjonen er å fortsette å utvikle dette registeret videre.

I tillegg til «ordinære» mentorkoblinger i 2017 har mentorering med en kombinasjon av mentorpanel og individuell mentorering blitt utprøvd, inkludert «internasjonal mentor». Det reelle tallet på mentorkoblinger i 2017 ligger derfor opp mot 200 koblinger, opp fra totalt 164 koblinger i 2016.

Tabell 4-62: Mentorkoblinger fordeler seg fylkesvis slik i 2017 (både landsdekkende og distrikts-rettet virkemiddel).

Fylke	Antall koblinger
Akershus	1
Oslo	10
Hedmark	7
Oppland	6
Telemark	6
Aust-Agder	8
Vest-Agder	4
Rogaland	16
Hordaland	33
Sogn og Fjordane	11
Møre og Romsdal	12
Sør-Trøndelag	17
Nord-Trøndelag	9
Nordland	11
Troms	12
Finnmark	13
Flere fylker/Utland	1
Totalsum	177

Avvik

Antall mentorkoblinger de to siste årene har vært lavere enn i «toppårene» 2014-15 hvor antall koblinger lå på rundt 225-230 pr år. I 2016 hadde var det 164 koblinger, mot 177 i 2017. Mentorering er en tjeneste som ofte gis som et tillegg til etablerertilskudd. Når antall

etablerertilskudd går ned, går naturlig nok også antall mentor koblinger ned. Årsaken til at det likevel er flere koblinger i 2017 enn i 2016, er at det i større grad har blitt benyttet muligheten til å gi mentor uten samtidig å gi etablerertilskudd. I tillegg er det prøvd ut andre metoder for mentorering i 2017 slik at det i realiteten er levert mer mentortjeneste enn antall koblinger som fremkommer i tabellen over (177).

Støttende analyser

Oxford Research gjennomførte en evaluering av mentortjenesten i 2014. Rapporten konkluderte med at tjenesten var «nok for de fleste, men lite for noen.» I etterkant er innretningen av tjenesten noe endret og forsøkt gjort mer fleksibel. Det ble blant annet mulig å gi inntil 100 timer mentorering for de som har et større behov for rådgivning. Det arbeides nå med å hente inn tilbud på en evaluering som for å gi oss oppdaterte tall og analyser.

Administrasjon og gjennomføring

Totale gjennomføringskostnader i 2017 var kr 5,6 mill.

Av dette utgjør timekostnader kr 3,2 mill. og 2,4 mill direkte prosjektkostnader. Direkte prosjektkostnader er i hovedsak kjøp av tjenester fra eksterne samarbeidsparter som foretar og følger opp mentorkoblinger. Kostnadene knyttet til kjøp av konsulenttjenester er lavere i 2017 enn årene før. Dette skyldes dels at det er hentet inn nytt tilbud for ett av de geografiske områdene i mai 2017. Dels skyldes det at det har blitt lagt til rette for at Innovasjon Norges egne kunderådgivere kan finne, koble og følge opp mentorkoblinger.

4.7.2.2 Tilskudd til Bioraffineringsprogrammet (og Bioøkonomisatsingen)

Oppdraget til Innovasjon Norge er knyttet til det tidligere Bioraffineringsprogrammet som nå er nå en integrert del av Bioøkonomiordningen. Bioøkonomiordningen ble opprettet i 2017 etter en økning i etterspørselen etter midler som kunne stimulere til bedre utnyttelse av biologiske ressurser.

Samlet innvilget Innovasjon Norge 14,2 mill. kroner til bioraffineringsprosjekter fra KMD-midler i 2017. Disse innvilgningene utløste egenfinansiering, herunder arbeidsinnsats, på 30,3 mill. kroner i bedriftene. Denne utløsende effekten er noe høyere enn for Innovasjon Norges ordninger generelt.

Bioøkonomiordningen var i 2017 en «paraply» over åtte ulike virkemiddelkoder (se tabell under resultater fordelt på oppdrag på de tre departementene Nærings- og fiskeridepartementet, Kommunal- og moderniseringsdepartementet og Landbruks- og matdepartementet. Alle tre departementene har tidligere hatt oppdrag rettet mot Bioraffineringsprogrammet som fra 2017 ble en del av Bioøkonomiordningen. Samlingen av virkemidler har hatt som mål å forenkle og

styrke innsatsen rettet mot Bioøkonomi. Oppdragsgiverrapporten er samlet under Nærings- og fiskeridepartementet, post 50.

Midlene (fra 2017) fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet er en del av distriktsoppdraget og skal benyttes til finansiering der hvor prosjektene ligger i distriktskommuner. Det er høy etterspørsel etter virkemidler over hele landet, og mange av bedriftene innenfor Bioøkonomi ligger nettopp i distriktskommuner og det er høy etterspørsel etter midler også her. Med midler fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet er det finansiert prosjekter i Troms, Nordland, Agder, Hordaland, Møre og Romsdal, Østfold og et prosjekt i Akershus. Sistnevnte med overførte midler fra 2016.

I november fikk Innovasjon Norge mulighet til å benytte 3 mill. kroner ekstra av ubenyttede midler fra Mentorordning for gründere, som kommer i tillegg til rammen for 2017. Det er flere spennende prosjekter i pipeline som vil kunne vurderes for finansiering i 2018. Målgruppen for ordningen er bedrifter (uavhengig av størrelse) som utvikler og tar i bruk løsninger for produksjon, foredling og distribusjon av bioressurser. Ordningen dekker utviklingsstøtte både i og på tvers av eksisterende verdikjeder og er landsdekkende.

Prosjekter som prioriteres:

- Utvikler, eller bidra til utvikling av løsninger i produksjon, foredling og/eller full utnyttelse i bruk av bioressurser.
- Bidrar til utvikling av markedsrettet strategi, nye markeder og/eller merkevarebygging.
- Kan sannsynliggjøre et positivt klimabidrag
- Bidrar til økt og bærekraftig matproduksjon

Av de 16 finansierte prosjektene er 69 prosent små og mellomstore bedrifter, 44 prosent er finansierte som FoU prosjekter. 50 prosent av prosjektene er registrert å ha innovasjoner på internasjonalt nivå, 37,5 prosent på nasjonalt nivå og 12,5 prosent med innovasjon på regionalt nivå. Midler finansierte fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet har en kvinneandel på 40 prosent.

I tillegg til et fleksibelt virkemiddel har det blitt lagt fokus på strategiske mulighetsområder for norsk verdiskaping med 5 mobiliseringsområder innenfor Bioøkonomiordningen. Disse områdene er valgt ut på bakgrunn av arbeidet med Drømmeløft, Regjeringens Bioøkonomistrategi, Rapporten for Grønn Vekst og erfaringsdata gjennom arbeid i Innovasjon Norge over mange år. Områdene representerer muligheter for norsk konkurransekraft og bygger opp under en helhetlig bioøkonomi. Mobiliseringsområdene har hver sin nasjonale/internasjonale prosjektleder som har ansvar for koordinering av aktiviteter, informasjonsspredning, mobiliserende tiltak. Alle områdene bidrar til økt inngang av prosjektsøknader innen bioøkonomi til Bioøkonomiordningen og andre tilgjengelige virkemidler.

4.7.3 Kap. 553, post 65 og restmidler fra tidligere kap. 550 post 72 nr 7 Omstillingsprogram ved akutte endringer i arbeidsmarknaden

4.7.3.1 Regional omstilling

Innledning

Hovedmålet med omstillingsmidlene er å bidra til å sikre og skape nye lønnsomme arbeidsplasser, få en mer robust og variert næringsstruktur samt styrke næringsutviklingsevnen i kommunen.

Områder med avgrenset arbeidsmarked og ensidig nærings- og sysselsettingsgrunnlag er sårbare for endringer i internasjonale og nasjonale rammevilkår og har en særlig stor utfordring når det gjelder omstilling og nyskaping. Regional omstilling er en ordning som retter seg mot kommuner/områder med sårbar næringsstruktur eller svikt i næringsgrunnlaget og som en konsekvens av det opplever en vesentlig nedgang i sysselsettingen i kommunen/regionen. Den varer i inntil seks år for det enkelte område. Kommunal- og moderniseringsdepartementet har gitt Innovasjon Norge rollen som Nasjonalt kompetansesenter for lokalt omstillingsarbeid.

Som nasjonalt kompetansesenter følger Innovasjon Norge opp omstillingsområdene ved primært å gi råd og veiledning i omstillingsprosessen til leder for omstillingsområdet og omstillingsstyret. En representant fra Innovasjon Norge sitter som observatører i styret for omstillingsarbeidet i hvert enkelt omstillingsprogram. Innovasjon Norge har utviklet en rekke verktøy, veiledere, prosessbeskrivelser og maler til hjelp i omstillingsarbeidet. Regional omstilling hadde i 2017 en budsjetttramme på 15 mill. kroner, inklusive 4 mill. kroner til medfinansiering av prosjekter i omstillingsområdene.

Samlet vurdering av måloppnåelse

I tillegg til resultater i form av nye og sikrede arbeidsplasser, trekker omstillingsorganisasjonene fram nettverksbyggingen mellom bedrifter, mellom næringslivet og offentlig sektor og kompetanseheving i næringslivet som de viktigste effektene av dette programmet (se avsnittet Resultater og effekter).

I tillegg til resultater i form av nye og sikrede arbeidsplasser, trekker omstillingsorganisasjonene fram at nettverksbyggingen mellom bedrifter, mellom næringslivet og offentlig sektor og kompetanseheving i næringslivet som de viktigste effektene av dette programmet (se avsnittet Resultater og effekter).

Aktiviteter

I 2017 har Regional omstilling hatt oppfølgingsansvaret for 26 omstillingsområder.

Regional omstilling hadde i 2017 en budsjetttramme på 15 mill. kroner, inklusive 4 mill. kroner til medfinansiering av prosjekter i omstillingsområdene. 7,2 mill. kroner har gått til time- og reisekostnader for oppfølging av omstillingsområder.

Tabell 4-63: Regional omstilling. (i mill. kroner)

Aktiviteter	Årets ramme	Disponibel	Forbruk	Antall tilsagn
Tilskudd	4	4	4	23
Utviklings- og	2,7		3	
Timer og reiser	8,3	8,3	7,2	

I tillegg har Regional omstilling arbeidet med prosessutviklingsverktøyene *Næringsvennlig kommune* og *Næringsvennlig region* som skal bidra til tilrettelegging for næringsutvikling i omstillingskommunene. For å sikre god strategisk styring, resultatoppfølging og rapportering av omstillingsarbeidet har Regional omstilling arbeidet med å videreutvikle et mål- og resultatstyringssystemet for omstillingsprogrammene. Verktøyet er ikke implementert.

Kommunal- og moderniseringsdepartementet har via bevilgninger gjennom fylkeskommunene bevilget 90 mill. kroner til omstillingsområder hvor Innovasjon Norge har et oppfølgingsansvar. Dette inkluderer 20 mill. kroner til Sør-Varanger, som del av en større engangsbevilgning fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet. I tillegg fikk Andøy kommune 15 mill. kroner over revidert statsbudsjett i 2017.

I 2017 bevilget Innovasjon Norge 3,9 mill. kroner fordelt på 23 tilsagn direkte til omstillingskommunene. Midlene gikk til medfinansiering i forbindelse med bruk av verktøyene som Innovasjon Norge tilbyr. Bruken av midlene til omstillingsorganisasjonene fordeler seg slik:

- Fire tilsagn til SMB Utvikling for å etablere til utviklingsprosjekter i bedriftene og bygge nettverk mellom bedrifter.
- To tilsagn til kompetanseprogram for handels- og servicebedrifter for utvikling i den enkelte bedrift samt samarbeid i næringen.
- Fire tilsagn til gjennomføring av verktøyene *Næringsvennlig kommune* og *Næringsvennlig region*, hvor omstillingskommunene ser på forbedringstiltak for det lokale næringslivet.
- Fire tilsagn til verktøyet utviklingsanalyse i nye omstillingsområder. Målet med utviklingsanalysen er å beskrive omstillingskommunens konkurransefortrinn.
- To tilsagn for å planlegge arbeidet med næringsutvikling etter omstillingsperioden.
- Fem tilsagn til gjennomføring av verktøyet styreseminar for revisjon og rullering av omstillings- og handlingsplan.
- To tilsagn til prosjektlederkurs for omstillingsområdene.

Innovasjon Norge har i 2017 brukt 2,7 mill. kroner til utviklings- og kompetansetiltak. Utviklingsmidlene har gått til bl.a. sluttevalueringer, programstatusvurderinger samt sentrale utviklingsprosjekter som:

- *Næringsvennlig region* ble startet opp i 2016 med en pilot i Fosen-regionen. Målet med næringsvennlig region er å tilby bedre og mer relevante tjenester til næringslivet i regionen.

Økt interkommunalt samarbeid og regionalisering, har skapt behov for å oppdatere verktøy og metode mot regioner og ikke kun enkeltkommuner. Parallelt med piloten i Fosen ble det også igangsatt en pilot med utgangspunktet i Gratangen hvor Lavangen, Salangen og Bardu også deltar.

- PANDA for Regional omstilling i avklaringsfasen ble ferdigstilt i 2016. PANDA er en økonomisk-demografisk modell for regionale analyser som er utviklet ved SINTEF. Den benyttes blant annet av fylkeskommunene. Målet er at alle fylkeskommuner gjennomfører arbeidet med konsekvensanalysen for potensielle omstillingsområder på en bedre og enhetlig måte. Analysen skal blant annet dokumentere situasjonen for næringslivet og sysselsettingen i det aktuelle området. I 2017 er det igangsatt en ny modul for Strategi- og forankringsfasen. Dette er et samarbeid med SINTEF og fylkeskommunene som eier av PANDA-verktøyet.
- Innenfor området målstyring og rapportering for omstillingsområdene er forstudien og forprosjektet gjennomført. I 2018 må en avklare eierskapet for verktøyet og på hvordan det kan bli implementert i omstillingsområdene.

Resultater og effekter

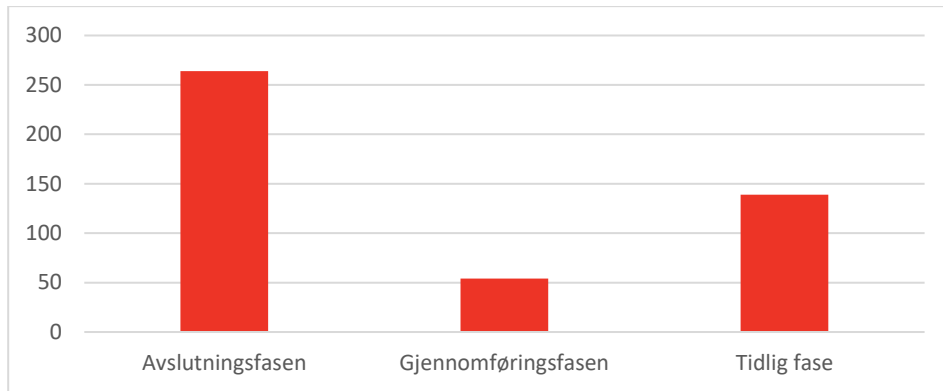
Regional omstilling ber hvert år omstillingsorganisasjonene rapportere til Innovasjon Norge på resultater og aktiviteter fra det enkelte omstillingsprogram⁹⁰.

Tabell 4-64: Resultater og aktiviteter fra omstillingsområdene for 2017, og for hele programperioden (inkl. 2017)

	2017	Hele programperioden
Antall nye arbeids- plasser skapt	457	1664
Antall arbeids- plasser sikret	404	884
Antall nye bedrifter	151	534
Antall kompetanse-hevende tiltak	81	232
Antall nettverk og samarbeids-tiltak	82	313
Antall andre program- relaterte tiltak	86	292

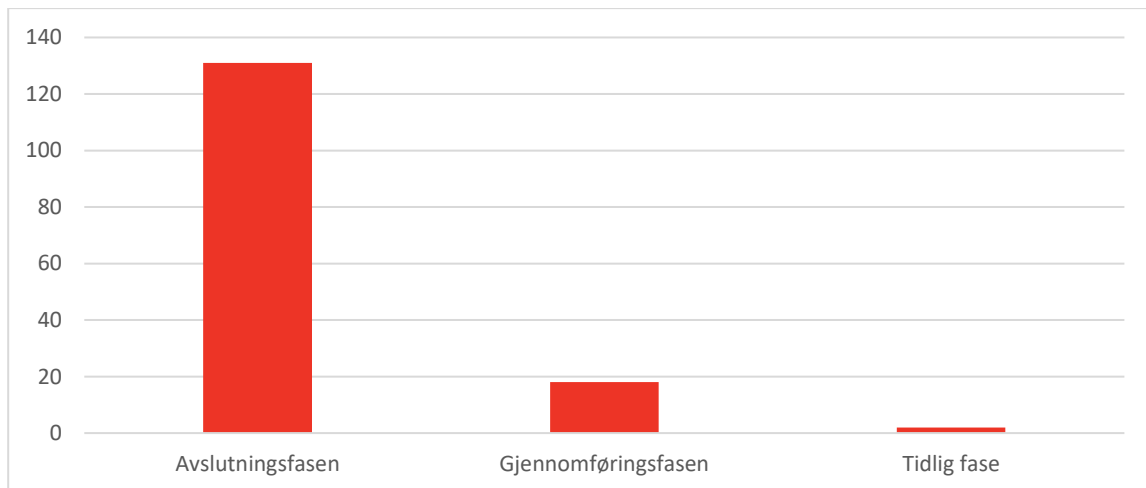
⁹⁰ 23 omstillingsorganisasjoner rapportere på oppnådde resultater i 2017 og totalt i omstillingsperioden. Dette er områder som Innovasjon Norge har oppfølgings- og oppdragsansvar for. 22 omstillingsområder svarte. Narvik svarte ikke. Tre områder, Eigersund, Kvænangen og Dyrøy, startet arbeidet i slutten av 2017 og disse ble vurdert som lite hensiktsmessig å innhente dokumentasjon fra.

Figur 4-21: Antall nye arbeidsplasser prosjektene har bidratt til i 2017

Sammenlignet med tallene rapportert i 2016 observeres en markant oppgang i nye arbeidsplasser i tidlig fase. Dette skyldes i hovedsak at Indre Fosen allerede i strategi- og forankringsfasen bidro med etableringen av Unicare Helsefort med et stort antall arbeidsplasser. Det er også en økning i antall sikrede arbeidsplasser. Dette kan skyldes at omstillingsprogrammene har blitt mer bevist på verdien av å vurdere også sikrede arbeidsplasser gjennom sine utviklingsprosjekter.

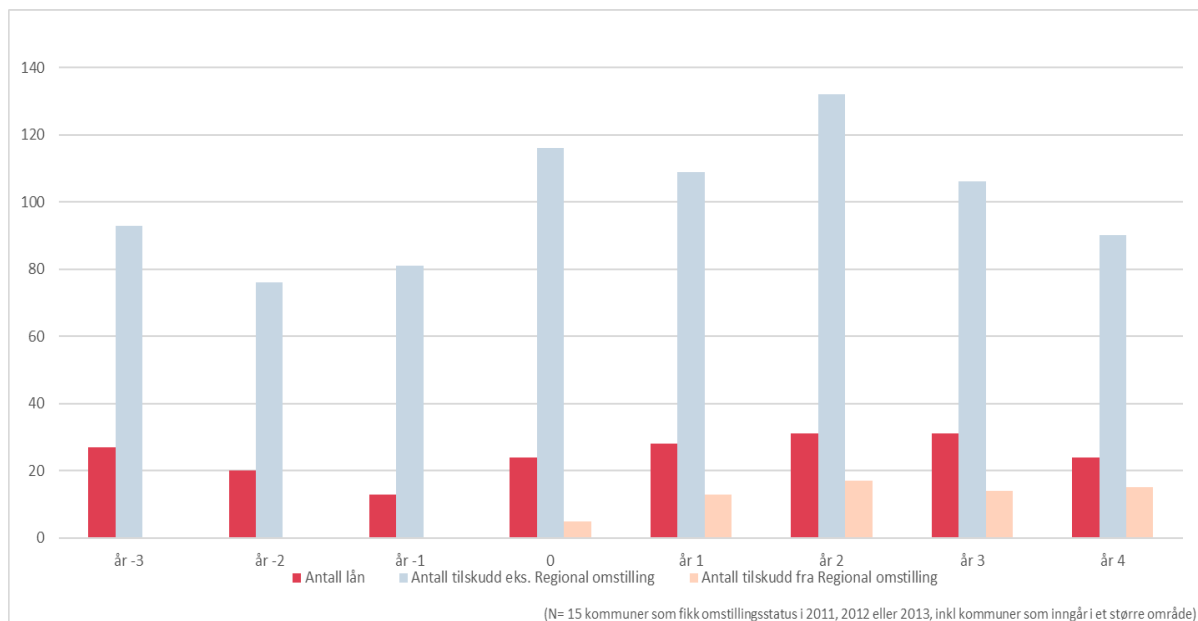
Figur 4-22: Antall nye bedrifter prosjektene har bidratt til i 2017

Det er en nedgang i antall nye bedrifter fra siste to år. Sett til årets portefølje av omstillingsområder, er det flere områder som nå er i tidligfasen og avslutningsfasen som kan påvirke hvorfor antall bedrifter har gått ned. Siden nye arbeidsplasser samt økning i sikrede arbeidsplasser har økt kan en tolke at omstillingsarbeidet har hatt et sterkere fokus på eksisterende bedrifter.

Figuren nedenfor viser i hvilken grad det brukes andre virkemidler i omstillingsområdene⁹¹. I figuren er det tatt med tre årganger med omstillingsområder som fortsatt er i gang. Sett på antall tilsagn pr år, tre år før omstillingsstatus og fire år etter man fikk statusen. Året som man fikk status er år 0 siden det varierer når man på året fikk statusen. Dette kan være en grunn til at antall tilsagn fra Regional omstilling er lavere i år 0 enn i år 1. Figuren viser antall tilsagn og ikke innvilget beløp da det undersøkes om bruk eller om man vil.

Figur 4-23: Bruk av virkemidler i omstillingsområdene før og etter omstillingsstatus.

Figuren viser en tildels kraftig økning i antall tilsagn både mht. lån (fra 13 tilsagn til 24) og tilskudd (fra 81 tilsagn til 116) fra året før man fikk status til året man fikk statusen. Det er viktig å understreke at det er ikke gitt at økningen skyldes omstillingsstatusen. Økningen fortsetter ytterligere et par år. En grunn kan være omstillingsarbeidet. Etterhvert faller antall tilsagn faller. Det gjelder særlig tilskudd. Sett fra et omstillingsperspektiv kan en mulig forklaring være at mange av omstillingsområdene er små og at man etterhvert har “brukt opp” prosjektideene når man nærmer seg avslutningen. Sett til hvilke tjenester og tilskudd som er størst i antall er bedriftsutviklingstilskudd, tilskudd knyttet både til tradisjonelt landbruk og tilleggsnæringer er store også i omstillingsområdene. Antallet etablerertilskudd er også betydelig. Men er vanskelig å se klare mønstre mht. av bruken av enkelt tjenester har endret i forbindelse med at en kommune fikk omstillingsstatus. En årsak kan være at antallet kommuner som er med er for lavt og at det er store forskjeller mellom kommunene.

⁹¹ Følgende kommuner er med: Nordkapp, Måsøy, Gratangen, Sauda, Ringerike, Hole, Hurum, Jevnaker, Meløy, Lærdal, Moss, Rygge, Råde, Rollag og Flakstad. For å få et så godt bilde av aktivitetene i kommunene har vi brukt informasjon om hvor prosjektet skal gjennomføres og ikke hvor søker er.

Tabell 4-65: Resultater fra tiltak i omstillingsområder for 2017 og hele programperioden.

	2017	Hele programperioden
Antall nye arbeidsplasser skapt	457	1 664
Antall arbeidsplasser sikret	397	884
Antall nye bedrifter	151	534
Antall kompetansehevende tiltak	81	232
Antall nettverk og samarbeidstiltak	82	313
Antall andre programrelaterte tiltak	86	292

Avvik

Forstudien og forprosjektet for det digitale målstyrings- og rapporteringssystem for omstillingsområdene er ferdig gjennomført. Systemet er likevel ikke implementert. Innovasjon Norge har prioritert utvikling av andre digitale systemer på andre områder. I 2018 skal det avklares hvem som skal være eier av verktøyet samt hvem som skal stå for drift og vedlikehold.

Det var planlagt å utvikle og implementere et kompetanseprogram for programlederne i omstillingsområdene i 2017. Dette er under utvikling, men har blitt nedprioritert.

Det har vært et underforbruk på time- og reisekostnader for oppfølging av omstillingsområdene. Underforbruket skyldes at det ble budsjettet med ett årsverk for oppfølging av omstillingsområder i Telemark. Denne ressursen kom ikke på plass i 2017 men det er fortsatt behov for en slik ressurs og som det er budsjettet med i 2018. Ellers har ressursbruken overfor omstillingsområdene i hovedsak blitt videreført på samme nivå som tidligere.

Støttende analyser

Innovasjon Norge får gjennomført sluttevalueringer i forbindelse med at programmene avsluttes. For 2017 er det gjennomført sluttevalueringer for Søndre Land, Askvoll og Flakstad. Buskerud fylkeskommune og Hedmark fylkeskommune har gjennomført midtveisevalueringer av omstillingsprogrammene i henholdsvis Hurum og Elverumsregionen. I tillegg er det gjennomført en evaluering av avsluttede omstillingsprogrammer fra 1993 og av programmet Regional omstilling.

Programmene har i noen grad bidratt til en mer variert og robust næringsstruktur i kommunene. I evalueringene som blir gjennomført i år, skal dette aspektet belyses mer enn det har vært gjort.

Søndre Land kommune

Søndre Land i Oppland fikk status som omstillingskommune på bakgrunn av nedleggelsen av hjørnesteinsbedriften Hov Møbelindustri, som innebar bortfall av 80-100 arbeidsplasser. Situasjonen i Søndre Land var også preget av misnøye i næringslivet med kommuneorganisasjonen som tilrettelegger for næringsutvikling.

Programmets målsetting var opprinnelig satt til 100 nye arbeidsplasser (brutto) og 100 flere innbyggere i kommunen i løpet av programperioden. Denne ble senere redusert til 60 nye eller sikrede arbeidsplasser og å opprettholde innbyggertallet.

Oxford Research mener omstillingsprogrammet har resultert i en oppgradert rolle for kommuneorganisasjonen som tilrettelegger for næringsutvikling. Gjennomføring av Næringsvennlig kommune har tilført kompetanse om utfordringer og muligheter på feltet, og konkrete tiltak er klare til å implementeres. Det er dessuten ansatt en næringsrådgiver i full stilling i kommunen. Fremdeles gjenstår å optimalisere samarbeidet mellom kommunen, næringshagen og gjøvikregionen utvikling.

Omstillingsprogrammet i Søndre Land har lyktes bedre med bolystiltak enn med næringsutvikling. Oxford Research anbefaler en sterkere prioritering av næringsutviklingsdelen av programmet, ettersom lærdommer fra andre programmer viser at dette er påkrevd for å snu den negative utviklingen i antall arbeidsplasser.

Kommunens utviklingsevne er betydelig oppgradert som følge av omstillingsprogrammet, og kommunen rigges for å ta en sterkere rolle som tilrettelegger for næringsutvikling. Ikke minst er dette et resultat av gjennomføringen av forstudien/forprosjektet «Videreføring av omstillingsarbeidet».

Næringslivets utviklingsevne har i mindre grad blitt styrket gjennom programmet. Dette har sammenheng med næringsstrukturen i kommunen, og utfordringen programmet har møtt i arbeidet for å involvere næringslivet i programmet.

Askvoll kommune

Askvoll kommune i Sogn og Fjordane fikk omstillingsstatus i 2010 på bakgrunn av kraftig nedgang i befolkningstall og sysselsetting. Særlig var befolkningsutviklingen negativ for aldersgruppen 20-40 år.

Programmets målsetting var 30 nye arbeidsplasser og tilflytting av 60 personer innen 2016. Oxford Research mener at målsettingen om å bidra til 30 nye arbeidsplasser er nådd, og utviklingsaktiviteten har i tillegg bidratt til å sikre en rekke eksisterende arbeidsplasser i kommunen.

Programmets forankring var god i enkelte deler av næringslivet, mens den var svak i andre deler. Utfordringen med å engasjere næringslivet fulgte programmet gjennom hele omstillingsperioden. Næringslivet som helhet tok ikke eierskap til omstillingsprogrammet. Programmet var formelt forankret på politisk og administrativt nivå i kommunen, men forble en enhet på utsiden av kommuneorganisasjonen gjennom omstillingsperioden.

Oxford Research mener likevel at organiseringen av programmet i hovedsak var god. Programledelsen er utført på en god måte, med relevant og komplementær kompetanse i organisasjonen. Programledelsen kunne med fordel ha vært mer synlig og proaktiv i mobiliseringen av næringslivet. Oxford Research skriver i tillegg: «Imidlertid har befolkningsutviklingen i Askvoll snudd fra sterk nedgang til utflating til oppgang, hvilket er bemerkelsesverdig».

Flakstad kommune

Flakstad kommune i Nordland fikk status som omstillingskommune på grunnlag av sterk nedgang antall arbeidsplasser, spesielt innen marin sektor, men også som følge av tap av statlige og kommunale arbeidsplasser.

Programmets målsettinger har blitt revidert flere ganger. Arbeidsplassmålet var ved programavslutning fastsatt til 52,5 nye arbeidsplasser (brutto), og befolkningsmålet til 1360 innbyggere.

Oxford Research vurderer målsettingen knyttet til arbeidsplasser som oppnådd. Målsettingen om et innbyggertall på 1360 er ikke nådd. Dagens innbyggertall er likevel høyere enn prognosen basert på utviklingen i tiåret før iverksettelsen av omstillingsprogrammet.

Forankringen av programmet i næringslivet har vært god, men at det tok noe tid før denne var etablert. Programmet hadde en noe mangelfull forankring i kommunen i den tidlige fasen, men ble knyttet nærmere kommunen ved at rådmannen ble gitt plass i programmets omstillingsstyre, mens ordføreren fikk observatørstatus. Kommunen har gjennom programmet opparbeidet seg en bedre forståelse av egen viktighet for næringslivet.

Arbeidet med videreføring synes å ha foregått noe ustrukturert og uten en god prosess frem mot en avklaring ved programavslutning. Løsningen ser ut til å bli at kommunen ikke selv tar en direkte rolle i en organisatorisk videreføring av programmet, men i stedet vil basere seg på de utviklingsselskapene og øvrige ressurser som har en tilstedeværelse i Lofoten.

Evalueringen av Regional omstilling

Oslo Economics og Agenda Kaupang har evaluert programmet Regional omstilling. Man har sett på organiseringen og da i hovedsak på organiseringen og gjennomføring av omstillingsprosjekt man har sett på effekter ved å studere effekter (gjennomsnittlige nettoeffekter) på kort og lang sikt etter omstillingsperioden. I denne delen har man sett på 53 omstillingsprogrammer som har vært gjennomført på ulike tidspunkter fra begynnelsen av 1990-tallet til i dag. Ingen av de pågående områdene er med i effektanalysen. De har også evaluert organisering av arbeidet i omstillingsprosjektet. Her har man sett på omstillingsområder som pågår eller nylig er avsluttet.

Evaluatorene har studert et mindre antall indikatorer som kan sies å være sentrale for målet med Regional omstilling som program. Det man måler i evalueringen er gjennomsnittseffekter for de 53 områdene. Det innebærer at analysen ikke sier noe om effekten for enkeltområder. Man ser på hva som har skjedd etter omstillingsperioden. Eventuelle hendelser under perioden er ikke med.

Evaluatorene har forsøkt å lage en kontrollgruppe med «likartede» kommuner, noe som er svært utfordrende. Kommuner som opplever f.eks. nedlegges av en større arbeidsplass og hvor det lokale/region arbeidsmarkedet ikke er i stand til å absorbere de som har blitt ledig, vil som regel få omstillingsstatus. Det er derfor vanskelig å si i hvor stor grad utviklingen i omstillingsområdene skyldes Regional omstilling. Evaluator sier;

«Vår hovedkonklusjon er derfor at programmet for Regional Omstilling har skapt arbeidsplasser i omstillingsområdene, men at det er usikkerhet knyttet til eksakt hvor mange arbeidsplasser programmet har skapt og også varigheten av effekten. En forutsetning for å oppnå resultater at programmet er organisert på en god måte.»

Evalueringen sier at omstillingsområdene, sett under sett, har lykket med å bremse fraflyttingen, men ikke når det gjelder yngre mennesker med høyere utdanning. Et annet funn er at den økonomiske rammen til et område spiller liten rolle som sådan sett for effektene. Hvilke tiltak og innretningen f.eks. at man konsentrerer seg om noen næringer, er viktigere. Videre peker evalueringen på at det finnes viktige effekter som ikke lar seg kvantifisere som økt nyskaping, innovasjon og samhandling mellom bedriftene i regionen, samt stedsutvikling og økt bolyst.

Evalueringen sier også at mye tyder på at Regional omstilling som program egner seg best der man opplever et sjokk f.eks. en større nedleggelse. Dette er i tråd med siste års oppdragsbrev fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet.

Læring fra evalueringene

En viktig del av læringsprosessen for omstillingsarbeidet er gjennomgang av alle evalueringer som gjøres. De viktigste læringspunktene er:

- Regional omstilling bør komme i inngrep med omstillingsarbeidet i en tidlig fase
Konsekvensanalyser må gjennomføres for å få bidrag til riktig strategisk retning
- På hvilken måte kan en bedre synergier mellom omstillingsprogrammene og andre tiltak i Innovasjon Norge?
- På hvilken måte kan et Rapporterings- og målesystem bidra til at omstillingsområdene rapporterer på enhetlig måte?
- Det er nødvendig å arbeide proaktivt og oppsøkende for å involvere næringslivet.
- Omstillingsstyret må ikke være for stort og rekrutteringen må bli fortatt på bakgrunn av kompetanse og ikke representativitet

- Virkemiddelaktørene bør være aktivt involvert i omstillingsprogrammets tidlige fase, og på den måten bidra til at programmer rigges på en formålstjenlig måte.

Administrasjon og gjennomføringskostnader

Nasjonalt kompetansesenter for lokalt omstillingsarbeid har i 2017 hatt dedikerte personer på følgende distriktskontorer: Arktis, Nordland, Trøndelag og Sogn og Fjordane som har fulgt opp omstillingsområder i henholdsvis Nord-Norge, Midt-Norge og Vestlandet. I tillegg har det vært to personer på hovedkontoret som ivaretar oppfølgingen av omstillingsområder på Østlandsområdet, i tillegg til utviklingsoppgaver.

Kostnadene er inkludert i linjen Regional omstilling i tabell for Gjennomføringskostnader øvrige virkemidler.

4.7.4 Kap. 553, post 74 og restmidler fra tidligere kap. 552 post 72 nr. 4, 5 og 13: Nasjonale tiltak for klyngjer og innovasjonsmiljø

4.7.4.1 Norwegian Innovation Cluster (Klyngeprogrammet)

Norwegian Innovation Clusters; videre omtalt som *klyngeprogrammet*, er et nasjonalt program som støtter utvikling av regionale næringsklynger. Programmet skal bidra til verdiskaping gjennom bærekraftig innovasjon. Dette skal skje gjennom å utløse og forsterke samarbeidsbaserte utviklingsaktiviteter i klyngene. Programmet gjennomføres i samarbeid med SIVA og Forskningsrådet. Med en total ramme på 190,8 mill. har programmet utviklet over 2000 bedrifter over hele landet.

Programmet støtter klyngeprosjekter på tre nivåer: **Arena**: Klynger med et umodent samarbeid; **Norwegian Centres of Expertise (NCE)**: Klynger med et modent samarbeid og en nasjonal posisjon; og **Global Centres of Expertise (GCE)**: Klynger med et modent samarbeid og en global posisjon.

Samlet vurdering av måloppnåelse

Klyngeprogrammet har også i 2017 vært en sentral bidragsyter til realiseringen av delmålet *Flere innovative næringsmiljøer*. Programmet er evaluert, og evalueringen konkluderer med at bedriftene i næringsklyngene jobber mer på tvers, har høyere sysselsetting, økte salgsinntekter og større verdiskaping enn bedrifter som ikke er medlem av en klynge, særlig i de første årene. Norwegian Innovation Clusters oppfyller programmets målsetting, og bidrar til stor innovasjonsaktivitet rundt om i Norge.

Omstillings og fornyelse har også ligget til grunn for Arena, NCE og GCE klyngene også. Det ble i utlysningen for 2017 justert kriterier som la vektla omstilling og fornyelse, og resulterte i opptak av klynger på helt nye områder, og NCE klynger som skal vri til nye markedsområder eller utnytte ny teknologi.

Programmet har også vektlagt aktiviteter rettet for å fremme internasjonalisering i klyngene. Gründersatsingen i klyngene begynner å ta form, og det er utarbeidet forskjellige metodikker som

kan benyttes og deles. Den ekstra satsingen på helseklynger bevilget fra Nærings- og fiskeridepartementet har resultert i 6 prosjekter innenfor posisjonering, omdømme, cross-over innovasjon, investornettverk og lab utvikling.

I 2017 ble klyngeprogrammets tjeneste Omstillingsmotor lansert finansiert av NFD-midler, og de to første miljøene rekruttert. Denne tjenesten skal bidra til kompetanseutvikling på sentrale områder som automatisert produksjon og digitalisering for små og mellomstore bedrifter (SMB) i hele Norge. Der hvor klyngeprogrammet har satsingsområder som kommer bedriftene i klyngen til gode, vil omstillingsmotor benytte opparbeidet kompetanse i klyngen til SMBer utenfor egen klynge.

Videreutvikling

Programevalueringen levert fra Samfunnsøkonomisk analyse, vil danne grunnlag for å se om klyngeprogrammet kan utvikles til å bli et enda bedre virkemiddel for norsk næringsliv. Evalueringen fastslår at programmet fungerer bra etter målsettingen i dag, men kommer også med noen endringsforslag. Et utviklingsprosjekt for klyngeprogrammet er igangsatt og vil se på problemstillinger som: Klyngeprogram som virkemiddel opp mot andre virkemidler, Hvordan mobilisere gode nye klyngeinitiativ, treffer klyngeprogrammets leveranser de behov som klyngene og bedriftene har og hvordan kapitaliserer kan det kapitaliseres på de gode klyngene. Dette vil danne grunnlag for og justeringer av programmet og utlysning i 2018.

Tjenesten Omstillingsmotor ble utlyst i slutten av 2017, og vil i hovedsak bli implementert utover 2018. Det blir spennende å se om målsettingen med å spre kompetanse til SMB'er til norsk næringsliv blir oppnådd. Erfaringer fra implementeringen vil danne grunnlag for justering og ev utvidelse av ordningen.

I 2018 skal metodeverket for hvordan klyngen kan arbeide med Gründerskap rulles ut og tilbys klyngene. Klyngeprogrammet har også ambisjon om å styrke arbeide med kompetanseutvikling i klyngene. Videre effektivisere programmets relasjon til klyngene gjennom implementering av digitaliseringsprosjektet. Internasjonaliseringsarbeidet vil bli styrket, inklusive dialoger med utvalgte klynger bli enige om ambisjonsnivå og strategi for EU arbeidet. Klynger med EU rådgivere vil følges opp spesielt. Pilot for helsesatsing vil bli gjennomført.

Aktiviteter

Klyngeprogrammet har i 2017 vært engasjert i 32 klyngeprosjekter: 18 Arena-prosjekter, 11 NCE-prosjekter og tre GCE-prosjekter. Fem av Arena-prosjektene ble avsluttet i 2017: Arktisk maritim klynge, i4plastica, Arktisk vedlikehold, Arena Heidner og Mineralklynge Norge. To Arena-klynger får status som NCE fra 01.01.2018: Subsea Valley og iKuben. NCE Aquaquulture, Oslo Cancer Cluster og NCE Culinology nådde også 10 års grensen for basisfinansiering, og har derfor gått ut av programmet. Det er ingen endringer i GCE porteføljen. Ved inngangen til 2018 finansierer programmet 29 klyngeprosjekter, men tilby tjenester til mange av klyngene som fortsetter etter at finansiering har opphørt fra programmet.

Tabell 4-66. Oversikt over klyngeprogrammets rammer og forbruk, og antall tilsagn, 2017 (i mill. kroner).

		Gjennomføring		
		Tilskudd	utvikling	Sum
Årets ramme	Totalt	80,8	26,5	190,8
	Post 74	72,3	13,0	85,3
Disponibel ramme	Totalt	180,8	26,5	207,3
	Post 74	80,8	13,0	98,8
Forbruk	Totalt	145,6	24,6	170,2
	Post 74	70,6	12,1	82,7
Antall tilsagn	Totalt	77		
	Post 74	29		

Programmet finansieres med midler fra Nærings- og fiskeridepartementet post 71 og Kommunal- og moderniseringsdepartementet post 74. Totalbeløpene i tabellen omfatter de samlede bevilgningene fra de to departementene. Andelen fra post 74 av disponible rammer og forbruk er om lag 48 prosent av totalbeløpene. Klyngeprogrammet har i tillegg disponert en ramme på 10,5 mill. kroner fra NFDs post 50 og post 76 til den såkalte *Innovasjonsrammen*, se omtale under Nærings- og fiskeridepartementet post 50

Tabell 4-67: Oversikt over disponering av tilskuddet til klyngeutvikling fra post 74 (i mill. kroner).

Støtteformål	Beløp	Antall tilsagn
Arena-prosjekter	16,8	14
NCE-prosjekter	38,3	11
GCE-prosjekter	15,0	3
Forprosjekter	0,5	1
Sum	70,6	29

Programmets utlysning foregår i to steg, og resulterte i 2017 i 48 skisser til nye klyngeprosjekter. Med grunnlag i tilbakemeldinger fra programledelsen ble 28 prosjektinitiativ videreutviklet til prosjektsøknader. Den store responsen på programmets utlysning indikerer at klyngeprogrammet anses som et godt tilbud til klynger med ambisjoner om å forsterke sin verdiskaping og attraktivitet.

Med bakgrunn i programmets krav og kriterier og økonomiske ramme ble fem nye Arena og to nye NCE klyngeprosjekter godkjent. I tillegg ble to igangværende Arena-prosjekter forlenget for ytterligere to år.

Utlysningen 2017 er endret noe i sin innretning ved at programmet ønsker å sette fokus på omstilling og fornyelse av norsk næringsliv. Programmet ville prioritere klyngeprosjekter med klare målsettinger med å skape radikale innovasjoner bl.a. gjennom å krysskoble aktører fra ulike

fagområder. Programmet inviterte klyngeinitiativ som ønsker å fornye etablerte bransjer, men også klyngeinitiativ som ønsker å etablere eller videreutvikle seg innenfor helt nye næringer.

Det er spennende prosjekter som er blitt NCE eller kommet inn som nye Arena. NCE iKuben har tatt en nasjonal posisjon innenfor industriell digitalisering og innovasjonsprosesser. NCE Energy Technology skal bidra til omstilling og utnyttelse av kompetanse fra oljeindustri over til andre energiløsninger. Finance Innovation er Norges første fintech-klynge. Arena Oslo jobber med løsninger for å sikre økt innovasjon i, økt eksport av og økt samarbeid mellom reiseliv og kreative næring i Oslo. ACT skal være en spydspiss i bærekraftig omstilling av Norge, gjennom økt innovasjonsevne og konkurransekraft i prosessindustrien. Arena Smart City fra Stavanger ønsker å ta en nordisk posisjon og utvikle Smart City konsepter og Tequity Cluster i Trondheim er et noe annerledes klyngeprosjekt med ambisjon om å bli et ledende økosystem for kommersialisering av teknologi.

Klyngeprosjektene har en god fordeling på landsdeler men med hovedvekt på Vestlandet og Østlandet, se tabellen under. Det er en konsentrasjon av NCE- og GCE- klynger i sentrale områder i de respektive landsdelene. Dette er naturlig ut fra hvor de tyngste klyngekonsentrasjonene er lokalisert. Arena er et tilbud også til mindre klyngedannelser og til klynger med i hovedsak en regional posisjon. Innenfor Arena er en vesentlig større andel av klyngene forankret innenfor det distriktspolitiske virkeområdet. (Se nærmere omtale i delmål 3-rapporten til Kommunal- og moderniseringsdepartementet). Det observeres imidlertid en tendens til at en større andel av nye klynger i programmet er lokalisert i sentrale strøk i regionene.

Tabell 4-68: Geografisk fordeling av klyngeprosjektene.

Region	Arena	NCE	GCE	Sum
Nord	5	1		6
Trøndelag	1	1		2
Vestlandet	6	5	2	13
Sørlandet	-	1	1	2
Østlandet	6	3		9
Sum	18	11	3	32

Tabellen under prøver å illustrere klyngenes sektortilhørighet. De fleste klyngene i programmet er fremdeles innenfor tunge og veletablerte næringer, som olje & gass, maritim, industri og sjømat. Men klyngeprogrammets målsetting om å bidra til omstilling av Norsk næringsliv gir en gradvis dreining mot annen sektortilhørighet.

Samtidig er det vanskelig å definere hvilken sektor som er riktig å plassere klyngen i. Flere og flere klynger retter sitt arbeid mot omstilling, nye teknologier og krysskoblinger som betyr at sektorbegrepet blir utfordret. Eksempler på dette er de nye NCE klyngene, hvor den typiske olje og gassklyngen Subsea Valley, nå retter sin aktivitet mot omstilling til nye energiformer. NCE iKuben med overvekt av bedrifter som leverer til maritim sektor, nå fokuserer på industriell digitalisering

og innovasjonsmetodikk. Det finnes flere eksempler utover dette, samtidig som det dukker opp flere nye klynger som etterhvert må plasseres i kategorien «Annet» (Fintech, Smart City, Tequity).

Tabell 4-69: Sektorfordeling av klyngeprosjektene

Sektor	Arena	NCE	GCE	Sum
Biobaserte/Marin	2	4	0	6
O&G/Maritim	4	1	3	8
Energi/Miljø	1	2	0	3
Helse/velferd	1	2	0	3
Industri/Teknologi	5	0	0	5
Reiseliv	0	1	0	1
IKT/Media	1	1	0	2
Annet	3	0	0	3
Sum	21	11	3	32

Evaluering av klyngeprogrammet

Det ble som nevnt gjennomført en evaluering av Norwegian Innovation Clusters og 6 klynger som avsluttet sin finansieringsperiode. Disse bekrefter evalueringen av klyngeprogrammet som svært vellykket. Evalueringen vil gjennomgå i vurdering av resultater og effekter i rapporteringen på delmålsnivå.

Samtidig som klyngeprogrammet vurderes som vellykket, har Innovasjon Norge sammen med Siva og Forskningsrådet drevet utviklings- og forbedringsarbeid for at programmet best skal møte de behov klyngen og bedriftene har framover. Det har vært arbeidet med målgrupper, tilbud og hvordan klyngeprogrammets tjenester kan ses i sammenheng med andre virkemidler. Når resultatene fra evalueringen er på plass, vil utviklingsarbeidet intensiveres med mål om å justere programmet ytterligere i 2018

Internasjonaliseringsarbeidet

Piloten for Havromsklyngene er gjennomført i 2017, og det kom en rekke godes innspill på hvordan klynger kan arbeide med sitt internasjonaliseringarbeid. Piloten bidro også til å operasjonalisere regjeringens havromsstrategi og klyngenes medvirkning i dette, samt til regjeringens eksportstrategi. Innovasjon Norge vil gjøre en tilsvarende pilot innenfor helsenæringen med andre nærliggende miljøer. En opplevelse er at mange av klyngene arbeider mer for å bli internasjonal orienterte. Det er høy aktivitet og flere av klyngene benytter andre internasjonaliseringstjenester slik som f.eks. Global Growth.

Utlysning av EU-rådgivere i klynger

Innovasjon Norge fikk i 2017 en videreføring på 5 mill. kroner fra Kunnskapsdepartementet til å styrke klyngeprosjektene strategiske arbeid mot EUs programmer gjennom delfinansiering av intern EU rådgiver. Hensikten er å øke og fremme deltakelse av klyngens bedriftsmedlemmer i Horisont 2020. Klyngen skal ha en strategisk tilnærming til EU-arbeid og se koblinger mellom klyngens strategier og EUs. Rådgiveren skal bidra til dette gjennom å informere om relevante utlysninger, tilrettelegge for søknader, delta i relevante europeiske nettverk, finne europeiske

partnere og bistå bedriftene slik at de lykkes i Horisont 2020. I 2017 ble ordningen utvidet fra seks til ni klynger.

Innovation Express

Innovasjon Norge var også i 2017 partner i *BSR Innovation Express*, som er et felles program i Østersjøregionen med formål å styrke internasjonalisering av SMB gjennom klyngesamarbeid. Programmet er initiert gjennom Nordisk Ministerråd. I 2017 fikk seks prosjekter med norsk deltakelse finansiering gjennom denne satsingen.

Finansiering av BSR utløp i 2017, som betyr at Innovasjon Norge vil vurdere andre samarbeidsordninger for å fremme internasjonale matchmaking som kan resultere i samarbeidprosjekt mellom norsk og internasjonale klynger.

Innovasjonsrammen 2017

Også i 2017 ble det lyst ut midler for innovasjonsramme (post 50 Nærings- og fiskeridepartementet) som klyngene kunne søke på. Formålet med Innovasjonsrammen er å stimulere til økt innovasjon gjennom flere felles innovasjons- og forskningsprosjekter mellom bedrifter. Klyngene prioriterer selv prosjektene, og en forenklet saksbehandling basert på en sjekklister i Innovasjon Norge bidrar til at samarbeidsprosjektene kan komme raskt i gang.

Søknadene er vurdert ut fra følgende tre kriterier:

- 1) Mobilisere og realisere innovasjonsprosjekter
- 2) Potensial og innovasjonshøyde i en beskrevet prosjektportefølje
- 3) Bærekraft Et samarbeid med Miljøteknologiordningen har ført til at grønne prosjekter

Den totale rammen var i 2017 på 10,5 mill. kroner, og tolv klynger nådde opp, som totalt initierte 63 nye samarbeidsbaserte innovasjonsprosjekter i den kritiske mobilisering- og konseptualiseringsfasen.

Klyngene melder også i 2017 at Innovasjonsrammen gir god effekt. Det viser seg som et svært nyttig virkemiddel for å stimulere innovasjonsdynamikken, fordi det bidrar til at bedriftene søker samarbeid og løfter blikket utenfor egen kjernevirksomhet. Dette har vært viktig for klyngene i deres fornyelse- og omstillingsarbeid.

Bærekraft i klyngene

I 2017 har det blitt gjennomført bærekraftskurs for de klyngene som viste interesse. Det ble også gjennomført et forprosjekt av en av klyngene som beskrev rammene til et metodeverk for hvordan klynger aktivt kan jobbe med bærekraft. Et hovedprosjekt vil bli gjennomført i 2018.

I Miljøteknologiordningen var det også satt til side 10 millioner for å mobilisere bærekraftprosjekter i klyngene. Videre ble det gjennomført en nullpunktsanalyse hos bedriftene i klyngene for å kartlegge til hvilken medlemsbedriftene i klyngene fokuserer på og jobber med bærekraft.

Digitaliseringsprosjektet

Med ønske om å effektivisere det administrative arbeidet i klyngene, har Innovasjon Norge igangsatt et digitaliseringsprosjekt. Målet er å lage en felles plattform for deling av informasjon, rapportering, samhandling med VMA og andre klynger. Et omfattende utviklingsprosjekt med

mange gode innspill fra en rekke klynger, betyr at første utgave av digitaliseringsplattformen ruller ut fra 2018.

Programsamlinger

Det er gjennomført to samlinger for klyngelederne i henholdsvis Arena og NCE/GCE. Første samling var lagt til Stavanger med hovedtema Klyngeprosjektenes rolle for fornyelse og omstilling. Det årlige Innovation Cluster Forum ble avholdt i Oslo i oktober og ble koblet sammen med offentliggjøring av de nye klyngene. I tillegg ble Gründerskap, kapital og internasjonalisering satt på dagsorden her.

Gründerskap i klyngene

Innovasjon Norge fikk i 2016 i oppdrag å sørge for at klyngeprogrammet systematiserer knoppskytingsarbeidet og oppretter møteplasser der gründere deltar i kommersialiseringen av nye muligheter som er oppstått gjennom klyngens aktivitet. Seks klynger/klyngemiljøer fikk i 2017 i oppdrag å utvikle forskjellige metodeverk for hvordan man kan systematisere arbeidet med gründerskap i klyngene. To av disse ble presentert på programsamlingen i oktober, og det pågår tre kompetanseoverføringsprosjekter mellom klyngene. I 2018 vil metodikkene bli rullet ut til andre klynger gjennom arbeidsmøter og opplæringspakker, samt at metodikkene vil bli videreutviklet og tilpasses ulike klynger.

Omstillingsmotor

I 2017 hadde Innovasjon Norge den første utlysningen av tjenesten «Omstillingsmotor» Omstillingsmotoren er en satsing i klyngeprogrammet som skal få bedrifter over hele landet til raskere å fornye og omstille produkter, løsninger, tjenester, produksjonsmetoder og forretningsmodeller, ved at veletablerte klynger deler sin kompetanse utenfor sitt eget klyngemiljø.

For kontraktperioden november 2017 – desember 2018 skal Omstillingsmotoren dimensjoneres med en samlet kapasitet for kompetanseløft i 220 små og mellomstore bedrifter på områder som er fundamentale for fornyelse og omstilling. Målet er å bidra til å øke produktiviteten, forbedre eksisterende produkter og tjenester, og å utvikle helt nye løsninger og forretningsmodeller

Etter en grundig vurdering valgte Innovasjon Norge ut to miljøer som skal gå inn i ordningen: Det ene er NCE Raufoss ved SINTEF Raufoss Manufacturing AS, i samarbeid med GCE Subsea, Årdal Utvikling, Sunndal Næringssselskap og Osterøy Industrilag. Sammenslutningen består av Norges fremste virksomheter innenfor avansert produksjon.

Den andre vinneren er en sammenslutning bestående av Digital Norway – Toppindustrisenteret AS, iKuben i Møre og Romsdal, Smart Innovation Norway i Halden og Kongsberg Klyngen som likeverdige partnere. Gruppen har som mål å bli en motor for omstilling innenfor digital transformasjon og innovasjonsevne.

Omstillingsmotor viser hvordan Industrimeldingen følges opp. Det legges til rette for at små og mellomstore bedrifter raskere kan komme i markedet med nye løsninger. Den nye tjenesten vil ha behov for å finne sin form i begynnelsen av 2018, og suksesskriteriet vil være rekruttering av SMB'er

Helsesatsing

Innovasjon Norge fikk i 2017 bevilget 10 mill. kroner fra Nærings- og fiskeridepartementet for å forsterke satsingen på helseklyngene. Tre helseklynger var per 1. januar 2017 en del av programmet; NCE Oslo Cancer Cluster, NCE Norway Health Tech og Arena Norwegian Smart Care Cluster. Innovasjon Norge iverksatte våren 2017 et utviklingsarbeid med formål om å forsterke eksisterende satsinger samt initiere nye prosjekter i klyngene. Prosjektet innebar også en betydelig kundedialog og endte opp med totalt 6 prosjekter; to prosjekter innenfor posisjonering, omdømme og styrket vertskapsattraktivitet, to prosjekter innenfor cross-over innovasjon, ett innenfor investornettverk og ett til utvikling av Living Lab.

Katapult-sentre

Innovasjon Norge har bidratt med faglig bistand til utvikling av og utlysning av Sivas ordning av katapult sentre. Norsk Katapult er en oppfølging av industrimeldingen og skal bidra til at bedriftene raskere, rimeligere og bedre evner å utvikle ideer fra konseptstadiet og frem til markedsintroduksjon. Sentrene som nådde opp i konkurransen har sitt utspring fra NCE Eyde, og tidligere NCE Raufoss.

Resultater og effekter

Det vises til omtalen av resultater og effekter under rapporten for delmål 3.

Avvik

Det samlede forbruket i form av tilskudd til klyngeprosjekter er om lag 10 mill. kroner lavere enn den disponible rammen. Dette skyldes at bevilgningen til ett av Arena-prosjektene ble utsatt til 2018. Resten benyttet til høyere aktivitet i 2018.

Støttende analyser

Det vises til omtale under rapporten for delmål 3.

Administrasjon og gjennomføringskostnader

Det vises til tabellen under aktiviteter. Bevilgningen til gjennomføring av programmet omfatter:

- Administrasjon av programmets tjenester
- Faglig oppfølging av klyngeprosjektene
- Felles lærings- og utviklingsaktiviteter

Det samlede forbruket i 2017 ble noe lavere enn budsjettet (0,9 mill. kroner). Dette har sammenheng med at noe lavere timeføring som følge av vakanser og at klyngerådgivere benyttes på andre aktiviteter enn klyngeprogrammet.

Kostnadene er inkludert i linjen Nettverk i tabell for Gjennomføringskostnader øvrige virkemidler under kapitel for Øvrig Rapportering.

4.7.5 Kap. 553, post 74 Bedriftsnettverk (og restmidler fra kap. 552, post 72)

Bedriftsnettverk skal bidra til at flere små og mellomstore bedrifter i alle bransjer, sektorer og deler av landet etablerer forpliktende, strategisk, markedsrettet og kommersielt samarbeid med andre bedrifter. Målet er å styrke bedriftenes ressursgrunnlag, innovasjons- og omstillingsevne og

konkurranseskraft for å utvikle og realisere nye markeds- og vekstmuligheter og øke verdiskapingen. Bedriftsnettverk tilbyr finansiering og faglig støtte til utvikling av flerårige samarbeidsprosjekter gjennom fasene; forstudie, forprosjekt og hovedprosjekt.

Samlet vurdering av måloppnåelse

Det var et mål i 2017 å gjennomføre de to faste halvårslige utlysningene og ta inn 20 nye prosjekter. Det var også et mål å øke antallet nye internasjonale og omstillingsrelaterte prosjekter, og ha en god spredning av prosjektene på sektorer og regioner.

Det ble i 2017 tatt inn 15 nye prosjekter med 130 deltakerbedrifter, mens 16 prosjekter med 120 bedrifter gikk ut. De nye prosjektene er alle internasjonalt rettet og har fokus på utvikling av nye markedsmuligheter.

Antall nye prosjekter var noe lavere enn målsetningen om å ha 20 nye prosjekter. Det skyldes to forhold. Det ene var at en del fremlagte prosjekter ikke var tilstrekkelig modne for finansiering og iverksettelse. Det andre var at inntaket for å ha rom for å ta inn nye nettverksbaserte leverandørutviklingsprosjekter i Nord-Norge høsten 2017 ble begrenset. Dette henger sammen med at Kommunal- og moderniseringsdepartementet, i et tillegg til oppdragsbrevet for 2017, ba Innovasjon Norge om å omdisponere midler til leverandørutvikling. Dette henger igjen sammen med en ny satsing på Nordområdetiltak i regi av fylkeskommunene i Nord-Norge og Sametinget. Satsingen kom imidlertid ikke i gang i 2017. Se nærmere om dette under *Avvik*.

Ved utgangen av 2017 omfattet porteføljen totalt 70 prosjekter finansiert fra Nærings- og fiskeridepartementet og Kommunal- og moderniseringsdepartementet. Dette er 3-årige prosjekter som ble startet opp i perioden 2014-2017. Det var 71 prosjekter ved utgangen av 2016. Antall involverte bedrifter ved utgangen av 2017 var ca. 690 bedrifter mot 630 bedrifter i 2016. Det er relativt god spredning på sektorer og regioner. Agder har færre prosjekter enn de andre regionene.

Innovasjon Norge har god erfaring med den nye metoden for rekruttering og utvelgelse av nye prosjekter basert på åpen utlysning og konkurranse mellom prosjektene, som ble innført i 2016. Det praktiseres nå to faste utlysninger i året. Tidligere var det løpende mottak og behandling av søknader. Det er nå lettere å allokere midlene til de beste prosjektene, styre prosjektporteføljen og få til likebehandling.

Med de ressurser som er stilt til disposisjon for programmet, vurderes måloppnåelsen i 2017 som god. Prosjektporteføljen holdes på et stabilt nivå på ca. 70 prosjekter. Nye prosjekter erstatter de som går ut. Nær 700 bedrifter er involvert i programmet og har nytte av støtte og faglig veiledning. Prosjektene bidrar vesentlig til omstilling og internasjonalisering i små og mellomstore bedrifter.

Resultatene i 2017 bidrar vesentlig til delmål 3 Flere innovative næringsmiljø og vurderes å være godt i samsvar med føringene i oppdragsbrevet fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet knyttet til Hovedmål 2 Omstillingsdyktige regionar.

Bedriftsnettverk finansieres også under Utviklingsprogrammet - landbruks- og reindriftsbasert vekst og verdiskaping som finansieres fra Landbruks- og matdepartementet. Det redegjøres nærmere for Utviklingsprogrammets bidrag til delmål 3 i delmålsrapporten.

Videreutvikling

Økt effektivitet og faglig veiledning gjennom spesialisering. Det er et mål i 2018 å konsentrere distriktskontorenes arbeid med bedriftsnettverk til færre personer. Hensikten er økt kompetanse gjennom økt spesialisering. Dette skal igjen bidra til økt effektivitet og bedre faglig veiledning til bedriftene.

Øke tilgangen på godt kvalifiserte prosjekter. Det er stor interesse for strategisk samarbeid i næringslivet og god tilgang på prosjekter i form av *antall* prosjektsøknader, men prosjektkvaliteten varierer. Det kan se ut som bedriftene tar noe lett på planleggingen og går rett på søknad om finansiering til hovedprosjekt, fordi det er der finansieringsmulighetene ligger. Det er behov for å tilby bedriftene mer bistand slik at de får styrket sin kapasitet og kompetanse til utvikling av godt kvalifiserte samarbeidsprosjekter.

Det er et mål i 2018 å bidra til økt tilgang på godt kvalifiserte prosjekter. Det planlegges derfor økt vekt på faglig veiledning fra Innovasjon Norges kontorer ute og hjemme. I tillegg planlegges økt vekt på finansiering til forprosjekter gjennom programmet. Distriktskontorene har små eller begrensede muligheter til å yte slik finansiering fra lokale midler.

Bedriftsnettverksprogrammet er under ekstern evaluering vinteren 2017/2018 med Oxford Research AS som evaluator. Evalueringsrapporten skal etter planen foreligge ved utgangen av april 2018. Evalueringen vil danne grunnlaget for videre utvikling av programmet i 2018.

Aktiviteter

Bedriftsnettverk finansieres med midler fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet post 74, overførte restmidler fra post 72 og fra Nærings- og fiskeridepartementet post 71. Prosjektmidlene på 18 mill. kroner fra post 74 er brukt til prosjekter i alle regioner, men restmidlene på 5 mill. kroner fra post 72 er brukt til prosjekter innenfor distriktpolitisk virkeområde.

Tabell 4-70: Oversikt over rammer og forbruk fra Kommunal- og moderniseringsdepartementets post 74 og totalt, Nærings- og fiskeridepartementet og Kommunal- og moderniseringsdepartementet 2017 (i mill. kroner).

		Gjennomføring		
		Tilskudd	utvikling	Sum
Årets ramme	Totalt	26,0	6,1	32,1
	Post 74	18,0	3,6	21,6
Disponibel ramme	Totalt	41,1	6,1	47,2
	Post 74	18,0	3,6	21,6
Forbruk	Totalt	31,0	5,9	36,9
	Post 74	10,2		
Antall tilsagn	Totalt	61		
	Post 74	31		

Disponibel ramme fra Kommunal- og moderniseringsdepartementets post 74 var på 21,6 mill. kroner i 2017. I tillegg kommer 5 mill. kroner i restmidler fra Kommunal- og moderniseringsdepartementets post 72 som inngår i total disponibel ramme. Restmidlene på 5 mill. kroner ble brukt i sin helhet i 2017. De 31 tilsagnene i tabellen under post 74, er finansiert med midler fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet, post 74 og post 72. Disponibel ramme var i 2016 var 23 mill. kroner.

Det var et underforbruk av midlene på 7,8 mill. kroner. Det skyldes flere forhold:

- Noen løpende prosjekter var forsinket. Det førte til at kapitalbehovet ble forskjøvet til 2018.
- Færre nye prosjekter enn planlagt ble tatt inn fordi en del fremlagte prosjekter ikke var tilstrekkelig modne for finansiering og iverksettelse.
- Begrensning i inntaket av ordinære prosjekter for å ha rom for å ta inn nye nettverksbaserte leverandørutviklingsprosjekter i Nord-Norge høsten 2017. Dette henger sammen med at Kommunal- og moderniseringsdepartementet, i et tillegg til oppdragsbrevet for 2017, ba Innovasjon Norge om å omdisponere midler til leverandørutvikling. Dette henger igjen sammen med en ny satsing på nordområdetiltak i regi av fylkeskommunene i Nord-Norge og Sametinget. Satsingen kom imidlertid ikke i gang i 2017. Midlene overføres til 2018. Se nærmere om dette under punktet om Avvik.

Midlene fra Kommunal- og moderniseringsdepartementets post 74 og restmidlene fra post 72 er disponert som følger:

Det ble i 2017 bevilget 10,2 mill. kroner fra post 74 og 5 mill. kroner fra post 72, fordelt på 31 tilsagn til bedriftsnettverk (hovedprosjekter). Tilsvarende tall for 2016 var 14,9 mill. kroner fordelt på 33 tilsagn. Forbruket i 2017 var på nivå med 2016. Snitt tilsagnsbeløp per prosjekt var 490.000 kroner i 2017 mot 452.000 kroner i 2016. Det var noe høyere tilsagnsbeløp i 2017 enn i 2016. Det er relativt beskjedne beløp som går til hvert enkelt prosjekt. Midlene gir nytte til relativt mange bedrifter.

Midlene har vært prioritert til omstillingsrelaterte prosjekter og internasjonale prosjekter. Forstudier og forprosjekter er ikke finansiert av programmidlene, hverken i 2017 eller 2016. Behovet for å gjenoppta slik finansiering i 2018 vil bli vurdert. Distriktskontorene har små eller begrensede muligheter til å finansiere nettverksinitiativ fra lokale midler fremover.

Utlysninger, søknadsinngang og nye prosjekter

Det ble gjennomført to utlysninger i 2017. Det kom inn 56 prosjektsøknader til nye bedriftsnettverk (hovedprosjekter). I tråd med etablert praksis for seleksjon foretok distriktskontorene en første vurdering og prioritering av prosjektene i sin region. De meldte inn totalt 36 prosjekter for vurdering i det interne evalueringspanelet for bedriftsnettverk, mens 20 prosjekter ikke gikk videre. På basis av utvelgelseskriterier, regionale prioriteringer og økonomisk ramme, anbefalte evalueringspanelet 15 nye prosjekter. Det utgjør 27 prosent av antall mottatte søknader i 2017 (35 prosent i 2016).

Alle de nye prosjektene er internasjonalt rettet. Prosjektene har ellers som fellestrekk at de har fokus på omstilling og vekst gjennom utvikling av nye forretningsområder og nye markedsmuligheter.

41 prosjektsøknader (73 prosent) nådde ikke opp. Det skyldes at prosjektene ikke var kvalifiserte. Flere av de prosjektene som ikke nådde opp, var interessante prosjektinitiativ, men de var ikke modne nok og klare for finansiering. Disse kan eventuelt forbedres og bli aktuelle på et senere tidspunkt.

Søknadstilgangen indikerer at bedriftsnettverk anses som et godt tilbud til bedriftsgrupperinger som ønsker å etablere strategisk kommersielt samarbeid for å styrke konkurransekraft og realisere vekstmuligheter. Den høye andelen som ikke nådde opp, tyder på at bedriftene har behov for mer hjelp til å utvikle kvalifiserte prosjekter og at etterspørselen overstiger disponible rammer.

Tabell 4-71: Oversikt over nye og avsluttende bedriftsnettverk i 2016-2017 finansiert fra Nærings- og fiskeridepartementet og Kommunal- og moderniseringsdepartementet, antall.

	2016	2017
Antall ved inngangen til året	65	71
Nye prosjekter	34	15
Avsluttede prosjekter	28	16
Antall ved utgangen av året	71	70

Bedriftsnettverk har i 2017 støttet 15 nye prosjekter med 130 bedrifter finansiert fra Nærings- og fiskeridepartementet og Kommunal- og moderniseringsdepartementet, mens 16 prosjekter ble avsluttet. I 2016 ble 34 nye prosjekter med ca. 300 bedrifter støttet, mens 28 prosjekter ble avsluttet.

Porteføljen av aktive prosjekter finansiert fra Nærings- og fiskeridepartementet og Kommunal- og moderniseringsdepartementet var ved utgangen av 2017 totalt på 70 prosjekter, etablert i perioden 2015-2017. Antall involverte bedrifter var 690 bedrifter i 2017, mot 630 bedrifter i 2016.

Relativt god spredning på regioner

De 70 prosjektene fordeler seg slik på regioner: Nord-Norge (12), Trøndelag (8), Vestlandet (24), Agder (2) og Østlandet (24). Den geografiske spredningen var stort sett som i 2016. Hovedtyngden av prosjektene ligger på Vestlandet og Østlandet. Agder har færre prosjekter enn de andre regionene.

Relativt god spredning på næringer

De 70 prosjektene fordeler seg slik på næringer; energi og miljø (8), olje- og gass (6), maritim (4), marin (5), helse og velferd (4), IKT (5), reiseliv (26), kreative næringer (4), landbruk (5) og annet (3). Reiseliv utgjør hele 37 prosent av prosjektene. For øvrig er spredningen god. En rekke reiselivsprosjekter skal avsluttes i 2018 etter endt støtteperiode. Reiselivsnæringen utgjør en viktig næring i distriktene. Det er derfor naturlig at andelen reiselivsprosjekter er betydelig.

Stor variasjon i størrelse og type samarbeidskonstellasjon

De fleste bedriftsnettverk har færre enn ti deltakere. 60 prosent har tre til ni deltakere, mens 40 prosent har ti eller flere. Det har vært samme fordeling de siste tre år. Det er ikke noe mål at bedriftsnettverk har mange deltakere. Det viktigste er at antallet og sammensetningen er hensiktsmessig for formålet.

Det er variasjon når det gjelder bedriftenes tilhørighet til regioner, næringer og kompetanseområder. Nær halvparten av de nye prosjektene i 2017 er fylkesoverskridende og har deltakere fra flere fylker. Over halvparten av prosjektene har deltakere fra flere næringer eller bransjer. Alle prosjektene er preget av at deltaker bedriftene har komplementær kompetanse.

Forstudier og forprosjekter ikke prioritert i 2017

Bedriftsnettverk har ikke støttet nye forstudier og forprosjekter i 2017 med programmidler fra Nærings- og fiskeridepartementet og Kommunal- og moderniseringsdepartementet. Dette ble heller ikke gjort i 2016. Det skyldes at basis rammene allokert til bedriftsnettverk har vært

begrensede. Iverksetting av nye forstudier og forprosjekter skaper forventninger om videre finansiell medvirkning i senere faser. På den annen side er bred tilgang av nye prosjektinitiativ viktig for å kunne velge ut de beste prosjektene.

Løpende tilbakemelding fra distriktskontorene tyder på at det generelt er stor etterspørsel etter finansiering til forstudier og forprosjekter. Bedriftene ønsker ofte å teste ut samarbeidsideer før ressurser i større omfang settes inn. Distriktskontorene påpeker betydningen av slik tidlig-fase finansiering som ledd i mobilisering og utvikling av internasjonale og omstillingsrelaterte prosjekter.

Faglig veiledning fra distriktskontorene

Alle distriktskontorene over hele landet arbeider med bedriftsnettverk. Det gis faglig veiledning ved utvikling av nye nettverksinitiativ og ved oppfølging av eksisterende prosjekter. Det gis videre veiledning og sparring ved forberedelse og klargjøring av søknader og prosjekter i forbindelse med de halvårlige utlysningene av midler til nye bedriftsnettverk. Alle distriktskontorene har kunderådgivere med erfaring og kompetanse innen bedriftsnettverk.

Det er et mål i 2018 å konsentrere arbeidet med bedriftsnettverk ved distriktskontorene til færre personer. Det er i dag mer enn 40 personer involvert i arbeid med bedriftsnettverk. Dette er ikke hensiktsmessig. Økt spesialisering skal gi økt spesialisert kompetanse. Dette skal igjen bidra til økt effektivitet og bedre faglig veiledning til bedriftene.

Programsamlinger og kompetansetiltak

Det har ikke vært ressurser i programmet til å gjennomføre programsamlinger og ekstraordinære kompetansehevingstiltak for prosjektledere, bedriftsledere og INs kundeansvarlige i 2017.

Resultater og effekter

Det vises til omtale av resultater og effekter under rapporteringen for delmål 3.

Avvik

Det var et underforbruk i 2017 på 7,8 mill. kroner av midlene fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet. Det skyldes flere forhold:

- Noen løpende prosjekter var forsinket. Det førte til at kapitalbehovet ble forskjøvet til 2018.
- Færre nye prosjekter enn planlagt ble tatt inn fordi en del fremlagte prosjekter ikke var tilstrekkelig modne for finansiering og iverksettelse.
- Inntaket av ordinære prosjekter ble begrenset for å ha rom for å ta inn nye nettverksbaserte leverandørutviklingsprosjekter i Nord-Norge høsten 2017. Denne satsingen kom ikke i gang i 2017.

Nærmere om bakgrunnen for satsingen på leverandørutvikling i Nord-Norge. Det var Kommunal- og moderniseringsdepartementet som i et tillegg til oppdragsbrevet for 2017, ba oss om å

omdisponere midler på 4 mill. kroner av ordinær ramme til Bedriftsnettverk til leverandørutviklingsprosjekter i Nord-Norge. Det skulle være en del av en ny satsing på nordområdet som igjen har bakgrunn i vedtak i revidert nasjonalbudsjett for 2017 og regjeringens nordområdestrategi.

Satsingen kom imidlertid ikke i gang i 2017 fordi det har tatt lang tid for de tre fylkeskommunene i Nord-Norge og Sametinget å få på plass en konkret og felles satsing. Det har derfor ikke blitt brukt midler til nettverksbaserte leverandørutviklingsprosjekter i 2017. Midlene overføres til 2018. Det forventes at satsingen iverksettes i 2018.

Støttende analyser

Bedriftsnettverk er under ekstern evaluering vinteren 2017/2018 med Oxford Research AS som evaluator. Evalueringsrapport vil foreligge ved utgangen av april 2018. Den årlige faste spørreundersøkelsen til bedriftene i bedriftsnettverksprogrammet har ikke blitt gjennomført for 2017 da evalueringen skal dekke dette behovet. Det vises til omtale under rapporteringen for delmål 3.

Administrasjon og gjennomføringskostnader

Det vises til tabellen under aktiviteter. Bevilgningen til gjennomføring omfatter:

- Administrasjon av tjenesten herunder budsjettering, oppfølging og rapportering
- Utvikling av kunnskapsgrunnlaget for tjenesten, opplæring og faglig veiledning.
- Distriktskontorenes mobiliseringsaktiviteter, faglige veiledning og oppfølging av bedriftsnettverkene.
- Gjennomføringskostnader til utekontorene utgjør beskjedne beløp.

Kostnadene inngår i linjen Nettverk i tabell for Gjennomføringskostnader øvrige virkemidler under kapittel Øvrig Rapportering.

4.7.5.1 Kompetanseutvikling i regionale næringsmiljøer

Tjenesten Kompetanseutvikling i regionale næringsmiljøer ble utviklet i 2013 og iverksatt i 2014. Formålet med satsingen er å forsterke regionale næringsmiljøers tilgang på relevant kompetanse gjennom et samarbeid med høyere utdanningsinstitusjoner (fagskoler, høgskoler og universiteter). Kompetanseutvikling i regionale næringsmiljøer skal støtte utvikling av utdanningstilbud. Utdanningsinstitusjonene og bedriftene må i fellesskap finansiere selve driften av tilbudene. Tjenesten fikk bevilgning i perioden 2013-2016, så det er ikke opprette nye prosjekter i 2017.

Samlet vurdering av måloppnåelse

For 2017 har hovedmål vært:

- Avslutte prosjektet
- Følge opp og veilede de igangsatte prosjektene.
- Rapportering av status

Med ingen nye midler for 2017, er ressursbruk og aktivitetsnivå fra Innovasjon Norge betraktelig redusert fra tidligere år. Det er ikke foretatt nye utlysninger. Målet har vært å følge opp de

prosjektene som tidligere har fått tilsagn og som ikke har avsluttet prosjektet ennå. Stadig flere prosjekter ferdigstilles og EVU tilbud og nye studier effektueres.

Som følge av tjenestens resultater og den grundige følgeevalueringen, ble Innovasjon Norge bedt om å dele erfaringer og bidra inn i et oppdrag Kompetanse Norge fikk fra KD i 2017. Arbeidet skulle resultere i konkrete anbefalinger om hvordan myndighetene og partene i arbeidslivet kan støtte og bidra til et velfungerende marked for etter og videreutdanning. Oppdraget er en oppfølging av Nasjonal Kompetansepolitisk strategi

Videreutvikling

Løpende prosjekter vil fortsatt bli fulgt opp, og erfaringene fra tjenesten vil bli tatt med inn i annet arbeid med kompetanse for klynger og nettverk.

Aktiviteter

Som beskrevet innledningsvis er det ikke gjennomført utlysning i 2017, og heller ingen samling for prosjektene. Hovedaktivitet har i stor grad vært veiledning og administrativ oppfølging av prosjektene. De fleste prosjekter har en gjennomføringsperiode på ca. 2 år, men noen kortere og noen lengre. En omlegging av universitet og høyskole (UH)-strukturen med mange sammenslåinger, har resultert til noe lengre gjennomføringsperiode for flere prosjekter.

Alle prosjekter blir bedt om en årlig kort rapportering på status, samt at det skal levers en sluttrapport. Tjenesten ble gjennomført i 2017 med en økonomisk ramme på ca. 0,7 mill. kroner. Dette er gjennomføringskostnader tilsvarende 0,5 årsverk

Resultater og effekter

Det er vanskelig å måle konkrete resultater og effekter fra arbeidet i 2017, siden det ikke har vært nye utlysninger eller nye aktiviteter.

Likevel er det interessant å se på resultater og status på de prosjekter som har fått tilsagn i perioden 2013-2016. Følgeevalueringen som ble avsluttet i 2016 hentet opplysninger fra 16 prosjekter som hadde igangsatt kompetansetiltak på dette tidspunktet. Resultat er rapportert i 2016 rapporten.

Tabell 4-72: Oppdatert status fra de 34 prosjektene som har fått støtte i 2013-2016 utlysningen. Pr. årsskifte 2017/2018.

Tilbud	Ferdig utviklet	Under utvikling
Etter- og videreutdanning (EVU)	14	11
Fagskoletilbud	5	4
Tilbud Høyere nivå	8	7

Ikke alle tilbud er igangsatt ennå, men tabellen viser at det allerede er utviklet 27 tilbud, og minst ytterligere 22 er under utvikling/ferdigstilling.

Av de 20 prosjektene som ennå som ennå ikke er avsluttet, rapporteres det at de avslutter i 2018 (15) og noen få vil avslutte i 2019 (5).

I tillegg til erfaringer som tidligere er rapportert, er det interessant å se at det meldes om rekke tilleggs effekter fra prosjektene utover de konkrete EVU og studietilbudene. Det rapporteres bl.a.

at de har vært grunnlag for Arenasøknad som fikk gjennomslag i 2017, om koblinger og samarbeid mot Katapult senter, om at prosjektet har vært utløsende for gjennomslag i «Kapasitetsløft» utlysningen til NFR, og selvfølgelig at de har dannet grunnlag for mye tettere samarbeid mellom næringsliv og utdanningsinstitusjoner.

Innovasjon Norge har også i 2017 opplevd stor etterspørsel etter tjenesten, men da henvist til fylkeskommune.

Avvik

Ingen vesentlige avvik. Noen prosjekter har brukt lengre tid enn opprinnelig planlagt, men de aller fleste har en oppfatning når prosjektet ferdigstilles.

Administrasjon og gjennomføringskostnader

Hoveddelen av administrasjonskostnadene er knyttet til timekostnader for ansvarlig kundefrådgiver for tjenesten samt regionale kundekontakter som bruker tid på oppfølging.

Kostnadene er inkludert i linjen Nettverk i tabell for Gjennomføringskostnader øvrige virkemidler under kapittel for Øvrig Rapportering.

4.7.5.2 Evalueringer og analyser

Innovasjon Norge har en relativt omfattende evalueringsvirksomhet. I henhold til ny evalueringsstrategi i 2017, så skal Innovasjon Norge evaluere mer generisk i henhold til ny tjenestemodell, f.eks. mht. behov hos ulike målgrupper. Men det er fremdeles behov for evaluering av de ulike tjenestene, enten enkeltvis eller helst forsøkt noe samlet. I 2017 har Innovasjon Norge gjennomført følgende evalueringer:

- **Regional omstilling.** Oslo Economics og Agenda Kaupang. Ferdigstilt. (Kommunal- og moderniseringsdepartementet)
- **Programevaluering Arena og NCE.** Samfunnsøkonomisk Analyse. Ferdigstilt.
- **Trebasert innovasjonsprogram.** Samfunnsøkonomisk Analyse. Ferdigstilt.
- **Bedriftsnettverks-ordningen.** Pågående. Oxford Research.
- **Vekstgarantiordningen.** Pågående følgeevaluering. Evaluator Menon Economics.
- **Biogasspilotene.** Pågående følgeevaluering. Evaluator Vista Analyse. (LMD og KLD)

I tillegg har Innovasjon Norge gjennomført effektmålinger på flere tjenester (25-30 stk.) i 2017 gjennom sine Kundeeffektundersøkelser. Kundeeffektundersøkelsene har vært gjennomført siden 1994, med en førundersøkelse (rett etter at tjenesten er levert, kartlegging av forventede effekter) og en etterundersøkelse pr. år (fire år etter en tjeneste er levert som kartlegger faktiske effekter). I 2017 er et betydelig antall av rådgivings- og kompetansetjenestene blitt sluset inn. Følgende undersøkelser er ferdigstilte i 2017;

- **Kundeeffektundersøkelse. Før-undersøkelsen** av 2016-årgangen-kunder.
- **Kundeeffektundersøkelse. Etter-undersøkelsen** av 2013-årgangen-kunder.

I tillegg har det i 2017 blitt foretatt en løpende datainnsamling til Før-undersøkelsen av 2017-årgangen kunder, denne undersøkelsen har sin siste innsamlingsrunde av data i starten av 2018 og vil bli endelig avsluttet i mars 2018.

4.7.6 Kap. 552, post 72 Nasjonale tiltak for regional utvikling (penger fra 2016-budsjettet, brukt i 2017)

4.7.6.1 Kompetanseprogrammet FRAM Strategisk ledelse

Etter at Global Growth (Tidligere FRAM Marked) ble skilt ut som en egen tjeneste ved inngangen til 2017, gjenstår FRAM Strategisk ledelse som en regional tjeneste. Dette er et tilbud til små og mellomstore bedrifter med formål å styrke deres konkurransekraft, lønnsomhet og innovasjonsevne. I 2017 har tjenesten også i noen grad levert moduler knyttet til å forberede deltakerbedriftene til en senere internasjonal satsing.

Kompetansehevingen i FRAM Strategisk ledelse skjer gjennom fellessamlinger med andre deltakerbedrifter, individuell rådgivning samt erfaringsutvekslinger med andre deltakere. Et FRAM Strategisk ledelsesprosjekt har typisk 8 – 14 deltakerbedrifter og det etableres tydelige mål på prosjekt- og bedriftsnivå ved oppstart.

Samlet vurdering av måloppnåelse

Gjennom systematisk innsats på fellessamlinger, sparring en-til-en og etablering av uformelle nettverk, bidrar FRAM Strategisk ledelse til å løfte deltakerbedriftenes ambisjonsnivå og skape kultur for vekst og utvikling.

Alle FRAM Strategisk ledelsesprosjektene evalueres løpende, og tilbakemeldingene er gjennomgående meget gode. Større eksterne evalueringer (Damvad Norge/2014 og Telemarksforskning/2010) konkluderte begge med at programmet er relevant for å møte de utfordringene små og mellomstore bedrifter står overfor i dag.

Videreutvikling

Innovasjon Norge sentralt har i 2017 konsentrert utviklingsaktivitetene rundt den nye tjenesten, Global Growth. Dette betyr ikke at FRAM Strategisk ledelse står stille. Lokalkontorene som stadig finansierer og leverer denne tjenesten er aktive bidragsytere, og de sikrer at det stadig leveres topp kvalitet. Bærekraft, forretningsmodellering og markedsorientering er fagtemaer som har fått en større plass i FRAM Strategisk ledelse i løpet av 2017.

Aktiviteter

Programmet er i 2017 samlet sett finansiert med ca. 20 mill. kroner. Midlene kommer primært fra Kommunal- og moderniseringsdepartementets post 72 og 60.

Ti prosjekter med til sammen 100 bedrifter avsluttet sin FRAM-prosess i 2016. Disse prosjektene ble finansiert i perioden 2014 – 2016 fra flere ulike virkemidler og budsjettposter. *FRAM Marked og Global Growth er holdt utenfor i denne rapporteringen.*

Resultater og effekter

72 prosent av deltakerne som avsluttet FRAM Strategisk ledelse i 2017 var innenfor det distriktspolitisk virkemiddelområde.

Kvinneandelen på samlingene var uforandret - ca. 40 prosent.

Avvik

Nedgangen i prosjektaktiviteten i FRAM Strategisk ledelse har stoppet opp. En stadig reduksjon i de regionale midlene som finansierer FRAM Strategisk ledelse, gjør at det forventes at nedgangen i prosjektaktiviteten vil skyte fart i 2018.

Ved inngangen til 2018 er 21 prosjekter i ulike faser av gjennomføring. Dette er det samme antallet som ved inngangen til fjoråret.

Støttende analyser

Damvad Norge evaluerte FRAM i 2014 og konkluderte med at programmet er relevant for å møte de utfordringene små og mellomstore bedrifter står overfor i dag.

Fra Damwads evaluering: «Markedssvikten i FRAM er knyttet til asymmetrisk informasjon. Bedriftene investerer mindre enn det som kan sies å være samfunnsøkonomisk optimalt i kompetanse på forretningsutvikling fordi framtidig gevinst er vanskelig å se på investeringstidspunktet».

Administrasjon- og gjennomføringskostnader

FRAM gjennomføres ved hjelp av medarbeidere på de distriktkontorene som stadig velger å levere tjenesten.

4.7.6.2 Kvinner og mangfold i næringslivet

Oppsummering 2017

Et vekstkraftig næringsliv er avhengig av å ta i bruk alle kompetente ressurser. Kvinner er en prioritert målgruppe i Innovasjon Norge, og en viktig kompetanseressurs for norsk næringsliv. Innovasjon Norge jobber målrettet for å øke andelen kvinner og flerkulturelle i porteføljen av virkemidler. Et mangfold av gründere kan gi et rikt tilfang av ideer, synsvinkler og løsninger og bidra til mer innovasjon og verdiskaping. Mangfold og interkulturell kompetanse kan også bidra til å lette norske gründeres adgang til globale markeder.

Innovasjon Norge måler om prosjektene som støttes er kvinnerettet. I hovedsak defineres kvinnerettet som prosjekt der kvinner starter eller er medeier i egen virksomhet,

kompetanseheving av kvinner i foretak og der kvinner utgjør mer enn 30 prosent av styret eller ledelsen.

I 2017 ble det totalt brukt 1,51 mrd. kroner til prosjekter klassifisert som kvinnerettede, mens det i 2016 ble brukt 1,49 mrd. kroner. Andel kvinnerettede prosjekter sto for 22 prosent av tilsagnskroner i 2017 og 35 prosent av antall tilsagn. I 2016 utgjorde kvinnerettede prosjekter 24 prosent av tilsagnskronene og 34 prosent av antall tilsagn.

For KMD-midlene samlet sett utgjorde andelen kvinnerettede prosjekter 30 prosent av tilsagnskronene og 38 prosent av antallet tilsagn. Det er omtrent på nivå med 2016.

Om oppdraget og mål 2017

Det overordnede målet er å bidra til økt verdiskaping og innovasjon gjennom å styrke deltagelsen og posisjonen til kvinner og andre underrepresenterte grupper i gründerskap og næringsliv. Satsingen skal bidra til å nå målet om flere gode gründere og flere vekstkraftige bedrifter, og øke andelen kvinner og flerkulturelle i alle Innovasjon Norges virkemidler.

Kommunal- og moderniseringsdepartementet har, som eneste oppdragsgiver, fastsatt en målsetning tilknyttet andel kvinnerettede prosjekter. I oppdragsbrevet står det «*Departementet legg vekt på at prosjekta skal vurderast etter kvalitet. Innanfor dette er målet at 40 prosent av dei direkte bedriftsretta virkemidla skal nå fram til kvinner*».

Generell profilering og mobilisering for kvinner og unge

Female Entrepreneur

Kvinnelige teknologigründere er i dag sterkt underrepresentert i Norge. Prisen Female Entrepreneur 2017 ble delt ut under teknologikonferansen Technoport i Trondheim i samarbeid med UN Women. Prisen ble delt ut for åttende gang og var denne gangen rettet mot teknologi.

Emax og unge

Innovasjon Norge vurderer unge kvinner og studenter som en særlig relevant målgruppe for å forsterke kvinners deltakelse og posisjon i næringslivet. Emax er et årlig arrangement for rettet mot personer mellom 18 og 25 år med interesse for entreprenørskap og ledelse. Kvinneandelen for Emax Norge 2017 var 40 prosent, det samme som i 2016. Andelen flerkulturelle deltakere var på ca. 30 prosent, en økning på rundt 10 prosent fra året før.

Rapportering av resultater og effekter, inkludert Innovasjon Norges vurdering

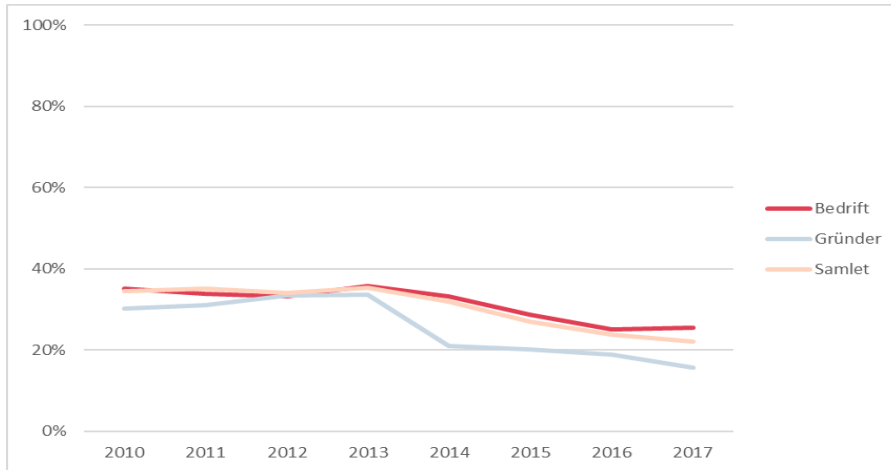
Tabell 4-73: Kvinnerettede prosjekter fordelt på departement, målt i prosent av beløp og antall.

Myndighet	Andel av beløp	Andel av antall
NFD	16 %	23 %
KMD	30 %	38 %
LMD	47 %	50 %
Innovasjon Norge (samlet)	22 %	35 %

Tabell 4-74: Utviklingen i andel kvinnerettede prosjekter for gründere og bedrifter samlet, målt i prosent av antall tilsagn i perioden 2010-2017

År	Gründer	Bedrift	Alle
2010	39 %	35 %	37 %
2011	44 %	39 %	42 %
2012	43 %	42 %	42 %
2013	42 %	43 %	43 %
2014	35 %	37 %	37 %
2015	30 %	37 %	34 %
2016	28 %	38 %	34 %
2017	29 %	38 %	35 %

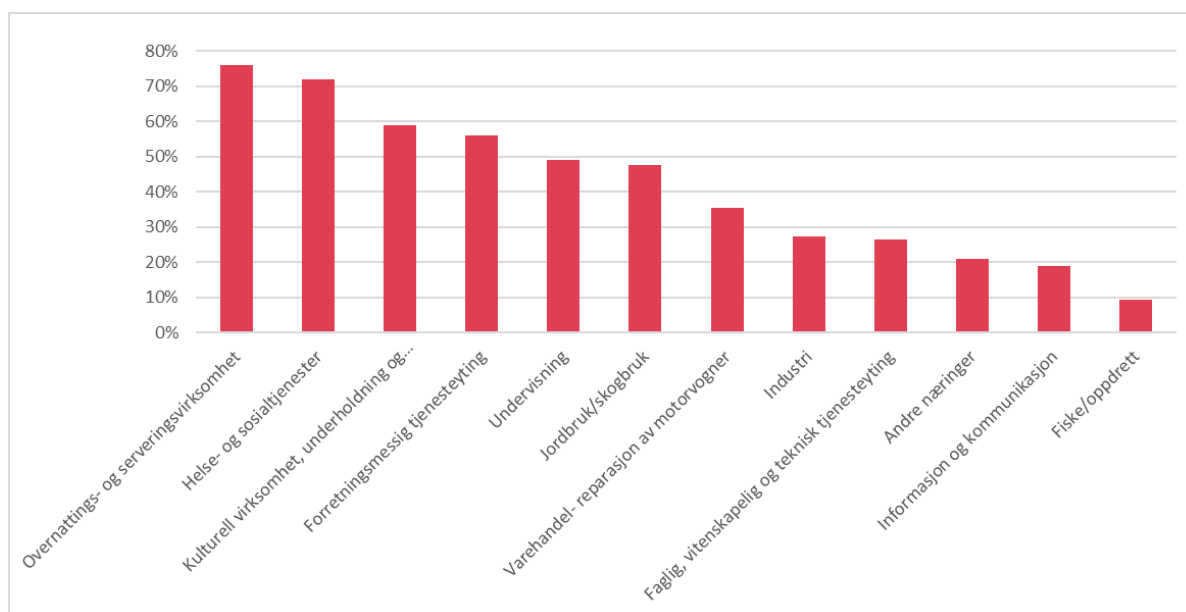
Figur 4-24: Utviklingen i andel kvinnerettede prosjekter for gründere og bedrifter samlet, målt i prosent av beløp i perioden 2010-2017

Andelen kvinnerettede prosjekter i tilsagnskroner har gått ned siden 2010, spesielt for gründerbedrifter. Nedgangen er mindre i antall. Det er ikke så lett å peke på konkrete årsaker til utviklingen siden 2010. Innovasjon Norges kunder speiler utviklingen i samfunnet, og det har vært en økning i søkere fra teknologibaserte bedrifter. Disse har kunnet demonstrere innovasjonshøyde og potensiale for å skalere raskt og vokse internasjonalt, og derfor har det blitt finansiert flere teknologibaserte prosjekter de siste årene. Nedgangen kan også skyldes at Innovasjon Norge ikke prioriterer kvinner under 35 år på etablerertilskudd og mentortjenesten, som ble gjort 2010-2013. Endringen skyldes bedre erfaring med gode søkere uten særskilt prioritering.

Kvinnelige teknologigründere er fortsatt underrepresentert i Norge. Det gjenspeiles i søkermassen til og tilsagnene fra Innovasjon Norge. Et nytt kompetanseprogram, Diversity Bootcamp 2017, var også rettet mot teknologibedrifter. Programmet fokuserte på mangfold som konkurransefortrinn og strategi for internasjonal vekst. Det kan ikke forventes å se tydelige resultater av disse tiltakene på kort sikt.

Figur 4-25: Andel kvinnerettede tilsagn i 2017 fordelt på næring. Alle virkemidler.

Hos Innovasjon Norge dominerer kvinnerettet prosjekter i følgende næringene overnattings- og serveringsvirksomhet, helse- og sosialtjenester, kultur og underholdning og fritidsaktiviteter. Dette er de samme næringene hvor kvinner utgjør en stor andel av etablererne også blant alle oppstartere. Kvinneandelen i Innovasjonen Norge er likevel gjennomgående noe høyere enn blant alle gründere.

Rapportering om avvik knyttet til planlagte aktiviteter eller mål for 2017

En målsetting om at 40 prosent av de bedriftsrettede virkemidlene skal gå til kvinner er høyt tatt i betraktning av Norge totalt kun har 30 prosent kvinnelig gründere, og flertallet av disse har enkeltpersonforetak uten vekstambisjoner og faller utenfor Innovasjon Norges målgruppe. Målet om en kvinneandel på 40 prosent er neppe realistisk på alle virkemidlene da tilfanget på prosjekter er for lavt.

Administrasjon og gjennomføringskostnader

Henviser til øvrig rapportering.

4.8 Vedlegg MRS

Tabell 4-75: Innovasjonsnivå for tilskudd og lån, Kommunal- og moderniseringsdepartementet. Antall og beløp (i mill. kr). Andeler i prosent av totale årlige tilsagn.

Innovasjonsnivå (beløp i mill kr)	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Innovasjon på bedriftsnivå	183	150	138	140	100	103
Innovasjon på regionalt nivå	238	197	202	185	140	151
Innovasjon på nasjonalt nivå	221	220	211	290	217	250
Innovasjon på internasjonalt nivå	388	339	374	392	289	468
Ikke relevant	139	181	118	123	152	174
Totalsum	1169	1088	1043	1131	898	1146

Innovasjonsnivå (andel beløp)	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Innovasjon på bedriftsnivå	16 %	14 %	13 %	12 %	11 %	9 %
Innovasjon på regionalt nivå	20 %	18 %	19 %	16 %	16 %	13 %
Innovasjon på nasjonalt nivå	19 %	20 %	20 %	26 %	24 %	22 %
Innovasjon på internasjonalt nivå	33 %	31 %	36 %	35 %	32 %	41 %
Ikke relevant	12 %	17 %	11 %	11 %	17 %	15 %
Totalsum	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

Innovasjonsnivå (antall)	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Innovasjon på bedriftsnivå	348	327	268	248	208	151
Innovasjon på regionalt nivå	434	407	359	423	313	280
Innovasjon på nasjonalt nivå	410	405	495	488	385	285
Innovasjon på internasjonalt nivå	479	491	606	684	414	392
Ikke relevant	281	358	266	240	216	212
Totalsum	1952	1988	1994	2083	1536	1320

Innovasjonsnivå (andel antall)	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Innovasjon på bedriftsnivå	18 %	16 %	13 %	12 %	14 %	11 %
Innovasjon på regionalt nivå	22 %	20 %	18 %	20 %	20 %	21 %
Innovasjon på nasjonalt nivå	21 %	20 %	25 %	23 %	25 %	22 %
Innovasjon på internasjonalt nivå	25 %	25 %	30 %	33 %	27 %	30 %
Ikke relevant	14 %	18 %	13 %	12 %	14 %	16 %
Totalsum	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

Tabell 4-76: Tildelinger av tilskudd og lån, Kommunal- og moderniseringsdepartementet, Antall og beløp (i mill. kr).

	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Tilskudd (mill.kr)	889	825	758	756	606	595
Tilskudd (antall)	1 836	1 868	1 884	1 947	1 400	1 151
Lån og Garantier (mill kr)	281	263	285	375	292	550
Lån og Garantier (Antall)	117	120	110	136	136	169
Totalsum (kr)	1170	1088	1043	1131	898	1146
Totalsum (antall)	1953	1988	1994	2083	1536	1320

Tabell 4-77: Innovasjonsnivå for tilskudd og lån, Kommunal- og moderniseringsdepartementet. Antall og beløp (i mill. kr). Andeler i prosent av totale årlige tilsagn.

Innovasjonsnivå (beløp i mill kr)	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Innovasjon på bedriftsnivå	183	150	138	140	100	103
Innovasjon på regionalt nivå	238	197	202	185	140	151
Innovasjon på nasjonalt nivå	221	220	211	290	217	250
Innovasjon på internasjonalt nivå	388	339	374	392	289	468
Ikke relevant	139	181	118	123	152	174
Totalsum	1169	1088	1043	1131	898	1146

Innovasjonsnivå (andel beløp)	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Innovasjon på bedriftsnivå	16 %	14 %	13 %	12 %	11 %	9 %
Innovasjon på regionalt nivå	20 %	18 %	19 %	16 %	16 %	13 %
Innovasjon på nasjonalt nivå	19 %	20 %	20 %	26 %	24 %	22 %
Innovasjon på internasjonalt nivå	33 %	31 %	36 %	35 %	32 %	41 %
Ikke relevant	12 %	17 %	11 %	11 %	17 %	15 %
Totalsum	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

Innovasjonsnivå (antall)	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Innovasjon på bedriftsnivå	348	327	268	248	208	151
Innovasjon på regionalt nivå	434	407	359	423	313	280
Innovasjon på nasjonalt nivå	410	405	495	488	385	285
Innovasjon på internasjonalt nivå	479	491	606	684	414	392
Ikke relevant	281	358	266	240	216	212
Totalsum	1952	1988	1994	2083	1536	1320

Innovasjonsnivå (andel antall)	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Innovasjon på bedriftsnivå	18 %	16 %	13 %	12 %	14 %	11 %
Innovasjon på regionalt nivå	22 %	20 %	18 %	20 %	20 %	21 %
Innovasjon på nasjonalt nivå	21 %	20 %	25 %	23 %	25 %	22 %
Innovasjon på internasjonalt nivå	25 %	25 %	30 %	33 %	27 %	30 %
Ikke relevant	14 %	18 %	13 %	12 %	14 %	16 %
Totalsum	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

Tabell 4-78: Tildelinger av tilskudd og lån, Kommunal- og moderniseringsdepartementet, Antall og beløp (i mill. kr).

	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Tilskudd (mill.kr)	889	825	758	756	606	595
Tilskudd (antall)	1 836	1 868	1 884	1 947	1 400	1 151
Lån og Garantier (mill kr)	281	263	285	375	292	550
Lån og Garantier (Antall)	117	120	110	136	136	169
Totalsum (kr)	1170	1088	1043	1131	898	1146
Totalsum (antall)	1953	1988	1994	2083	1536	1320

Delmål 2, Kommunal- og moderniseringsdepartementet

Tabell 4-79: Innovasjonsnivå for tilskudd, Kommunal- og moderniseringsdepartementet, gitt til bedrifter. Antall og beløp (i mill. kroner). Andeler i prosent av totale årlige tilsagn.

Innovasjonsnivå (beløp i mill kr)	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Innovasjon på bedriftsnivå	60	67	67	37	29	27
Innovasjon på regionalt nivå	78	86	77	73	61	60
Innovasjon på nasjonalt nivå	89	104	103	103	95	66
Innovasjon på internasjonalt nivå	177	188	143	170	107	145
Ikke relevant	25	33	23	18	22	21
Totalsum	429	478	413	401	315	319

Innovasjonsnivå (andel beløp)	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Innovasjon på bedriftsnivå	14 %	14 %	16 %	9 %	9 %	8 %
Innovasjon på regionalt nivå	18 %	18 %	19 %	18 %	19 %	19 %
Innovasjon på nasjonalt nivå	21 %	22 %	25 %	26 %	30 %	21 %
Innovasjon på internasjonalt nivå	41 %	39 %	35 %	42 %	34 %	45 %
Ikke relevant	6 %	7 %	6 %	4 %	7 %	7 %
Totalsum	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

Innovasjonsnivå (antall)	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Innovasjon på bedriftsnivå	188	196	185	135	120	86
Innovasjon på regionalt nivå	213	197	184	183	166	145
Innovasjon på nasjonalt nivå	175	194	221	192	193	115
Innovasjon på internasjonalt nivå	193	214	206	228	153	153
Ikke relevant	99	142	82	73	75	65
Totalsum	868	943	878	811	707	564

Innovasjonsnivå (andel antall)	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Innovasjon på bedriftsnivå	22 %	21 %	21 %	17 %	17 %	15 %
Innovasjon på regionalt nivå	25 %	21 %	21 %	23 %	23 %	26 %
Innovasjon på nasjonalt nivå	20 %	21 %	25 %	24 %	27 %	20 %
Innovasjon på internasjonalt nivå	22 %	23 %	23 %	28 %	22 %	27 %
Ikke relevant	11 %	15 %	9 %	9 %	11 %	12 %
Totalsum	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

Tabell 4-80: Driftsrisiko for tilskudd, KMD, gitt til bedrifter. Antall og beløp (i mill. kr). Andeler i prosent av totale årlige tilsagn. A er høyest risiko og D er lavest.

Driftsrisiko (beløp i mill kr)	2012	2013	2014	2015	2016	2017
A	56	105	64	72	71	44
B	152	176	172	161	125	132
C	182	149	126	125	88	123
D	2	1	9	5	2	8
Totalsum	392	430	372	363	286	307

Driftsrisiko (andel beløp)	2012	2013	2014	2015	2016	2017
A	14 %	24 %	17 %	20 %	25 %	14 %
B	39 %	41 %	46 %	44 %	44 %	43 %
C	46 %	35 %	34 %	35 %	31 %	40 %
D	1 %	0 %	2 %	1 %	1 %	3 %
Totalsum	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

Driftsrisiko (antall)	2012	2013	2014	2015	2016	2017
A	131	153	132	140	148	109
B	326	370	348	338	310	239
C	321	317	317	292	215	204
D	12	6	13	10	8	5
Totalsum	790	846	810	780	681	557

Driftsrisiko (andel antall)	2012	2013	2014	2015	2016	2017
A	17 %	18 %	16 %	18 %	22 %	20 %
B	41 %	44 %	43 %	43 %	46 %	43 %
C	41 %	37 %	39 %	37 %	32 %	37 %
D	2 %	1 %	2 %	1 %	1 %	1 %
Totalsum	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

Tabell 4-81: Innovasjonsnivå for risikolån og garantier, KMD, gitt til bedrifter. Antall og beløp (i mill. kr). Andeler i prosent av totale årlige tilsagn.

Innovasjonsnivå (beløp i mill kr)	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Innovasjon på bedriftsnivå	57	40	37	44	34	46
Innovasjon på regionalt nivå	10	21	43	28	26	31
Innovasjon på nasjonalt nivå	21	26	25	81	65	52
Innovasjon på internasjonalt nivå	58	25	80	45	33	139
Ikke relevant	42	61	39	34	20	56
Totalsum	188	172	223	232	177	324

Innovasjonsnivå (andel beløp)	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Innovasjon på bedriftsnivå	30 %	23 %	16 %	19 %	19 %	14 %
Innovasjon på regionalt nivå	5 %	12 %	19 %	12 %	15 %	9 %
Innovasjon på nasjonalt nivå	11 %	15 %	11 %	35 %	37 %	16 %
Innovasjon på internasjonalt nivå	31 %	15 %	36 %	19 %	18 %	43 %
Ikke relevant	23 %	35 %	17 %	15 %	11 %	17 %
Totalsum	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

Innovasjonsnivå (antall)	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Innovasjon på bedriftsnivå	23	18	10	14	20	10
Innovasjon på regionalt nivå	9	10	11	13	13	15
Innovasjon på nasjonalt nivå	13	9	12	18	16	17
Innovasjon på internasjonalt nivå	15	11	22	21	15	29
Ikke relevant	15	25	21	17	15	22
Totalsum	75	73	76	83	79	93

Innovasjonsnivå (andel antall)	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Innovasjon på bedriftsnivå	31 %	25 %	13 %	17 %	25 %	11 %
Innovasjon på regionalt nivå	12 %	14 %	14 %	16 %	16 %	16 %
Innovasjon på nasjonalt nivå	17 %	12 %	16 %	22 %	20 %	18 %
Innovasjon på internasjonalt nivå	20 %	15 %	29 %	25 %	19 %	31 %
Ikke relevant	20 %	34 %	28 %	20 %	19 %	24 %
Totalsum	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

Tabell 4-82: Driftsrisiko for risikolån og garantier, Kommunal- og moderniseringsdepartementet, gitt til bedrifter. Antall og beløp (i mill. kroner). Andeler i prosent av totale årlige tilsagn. A er høyest risiko og D er lavest.

Driftsrisiko (beløp i mill kr)	2012	2013	2014	2015	2016	2017
A	6	3	6	22	31	10
B	38	68	67	92	74	164
C	137	101	151	118	72	151
D	7	1	-	1	-	-
Totalsum	188	172	223	232	177	324

Driftsrisiko (andel beløp)	2012	2013	2014	2015	2016	2017
A	3 %	1 %	3 %	9 %	18 %	3 %
B	20 %	39 %	30 %	40 %	42 %	51 %
C	73 %	59 %	68 %	51 %	41 %	47 %
D	4 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %
Totalsum	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

Driftsrisiko (antall)	2012	2013	2014	2015	2016	2017
A	2	2	5	5	7	5
B	22	24	32	40	34	42
C	48	46	39	37	38	46
D	3	1	-	1	-	-
Totalsum	75	73	76	83	79	93

Driftsrisiko (andel antall)	2012	2013	2014	2015	2016	2017
A	3 %	3 %	7 %	6 %	9 %	5 %
B	29 %	33 %	42 %	48 %	43 %	45 %
C	64 %	63 %	51 %	45 %	48 %	49 %
D	4 %	1 %	0 %	1 %	0 %	0 %
Totalsum	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

5 Rapportering av midler fra Landbruksdepartementet (LMD)

De overordnede målene for landbruks- og matpolitikken er matsikkerhet, landbruk over hele landet, økt verdiskaping og bærekraftig landbruk, jf. Prop. 1 S (2016-17). I Stortingsmelding 11 (2016-2017) Endring og utvikling – en fremtidsrettet matproduksjon presiseres det at overordnet mål er økt matproduksjon, økt effektivitet og styrket konkurransekraft for jordbruksnæringen og tilhørende verdikjede. Midlene til landbruket som forvaltes av Innovasjon Norge er stilt til disposisjon gjennom jordbruksforhandlingene, reindriftsavtalen og statsbudsjettet, og skal bidra til å styrke økonomien i næringen. I juni 2015 la Landbruks- og matdepartementet fram Stortingsmelding nr. 31 (2014-2015) «Gården som ressurs – marknaden som mål. Vekst og gründerskap innan landbruksbaserte næringer». I denne meldingen legges det ekstra vekt på behovet for utvikling av ny næringsvirksomhet i tilknytning til gården.

Tabell 5-1: Oversikt over budsjettpostene fra LMD og fordeling av disse på de ulike virkemidlene. Beløp i millioner kroner.

Kapittel/ post	Ordning	Årets friske ramme	Kundepenger eks. gjennomføring
1137/70	Program for industriell bioraffinering	2,78	2,48
1149/72	Trebasert innovasjonsprogram (restmidler)	6,80	6,00
1150/50	Bioenergiprogrammet	69,00	63,40
1150/50	Midler til investering og bedriftsutvikling i landbruket	607,50	562,10
1150/50	Utviklingsprogrammet, jordbruksavtalen	90,00	79,90
1151/51	Utviklingsprogrammet, reindriftsavtalen	5,50	4,00

Til landbrukssektoren har Innovasjon Norge tilskudd og lån. Prosjektene som finansieres omfatter investeringer i produksjonsanlegg for tradisjonelt landbruk, bygdenæringer på gården, bioenergi og utviklingsprosjekter innenfor lokalmat, reiseliv, trebasert industri og bioraffinering.

Landbruksbaserte bedrifter som vil utvikle noe nytt med utgangspunkt i landbrukseiendommen har ofte tradisjonell landbruksdrift i bunnen. For eksempel har de fleste som starter med osteproduksjon allerede melkeproduksjon som basis. Derfor har gründerskap ofte en litt annen form i landbruket enn i andre næringer. Hovedregelen for en gründerbedrift innenfor landbruket er at det startes ny næring på gården som utfyller den tradisjonelle gårdsdriften og bidrar til økt verdiskaping, lønnsomhet og sysselsetting.

Prosjekter innenfor tradisjonelt landbruk er i stor grad investeringer knyttet til modernisering av gårdsdriften som bidrar til økt produktivitet og effektivitet. Bruk av ny teknologi står sentralt i denne moderniseringen. Prosjekter til bygdenæring er i stor grad knyttet til økt verdiskaping med utgangspunkt i gårdens ressurser for eksempel foredling av lokalmat, energi, bygdeturisme, Inn på tunet.

Oppsummering 2017

Innovasjon Norge opplever fortsatt stor etterspørsel etter lån og tilskudd innen landbruk. I 2017 ble det innvilget 602 mill. kroner i tilskudd til 1.212 prosjekter, omsøkt beløp i disse prosjektene var på 1.026 mill. kroner. Det ble innvilget 24.2 mill. kroner i lån for 2017.

Trenden med at en mindre andel av midlene som går til bygdenæringer fortsetter i 2017. Fra 2016 til 2017 sank den fra 16 prosent til 14 prosent. Det er ønskelig med en høyere interesse for bygdenæringer, samtidig er utviklingen forståelig ut fra fokuset på løsdriftskravet, økt matproduksjon og effektivitet.

Gjennomsnittlig investeringskostnad innen tradisjonelt landbruk går ned. Dette gjelder i mindre grad investeringer ved generasjonsskifte. Denne utviklingen betyr at produsenten det siste året har tatt mindre risiko i prosjektene enn i 2016.

Om oppdraget 2017

Landbruket rår over et betydelig ressursgrunnlag, og optimal utnyttelse av disse er sentrale både for å ta ut potensialet i eksisterende næringer, og som grunnlag for innovasjoner og ny næringsvirksomhet. En helhetlig tilnærming til bioøkonomien skal bidra til å løse samfunnsutfordringer knyttet til matsikkerhet, klima, miljø, energi og ressurstilgang.

Midler til investeringer og bedriftsutvikling i landbruket skal hovedsakelig prioritere delmål 2 vekstkraftige bedrifter (tradisjonelt landbruk), og noe delmål 1 (andre næringer).

Regionalt næringsprogram utarbeidet av Fylkesmannen i samarbeid med Innovasjon Norge, fylkeskommunen, næringa m.fl., legger strategiske føringer for bruken av midlene regionalt.

I løpet av 2017 ble bioraffineringsprogrammet og trebasert innovasjonsprogram en del av bioøkonomisatsingen finansiert over NFD sitt budsjett.

Bidrag til å nå hovedmålet

Landbruket utløste investeringer i andre sektorer. Støtte til investeringer i innen melkeproduksjon og storfekjøtt utgjør 75 prosent av støtte til tradisjonelt landbruk. Gjennomsnittlig investeringskostnad for prosjekter som mottok støtte fra investerings- og bedriftsutviklingsmidlene var i 2017 totalt 3,5 mill. kroner per prosjekt og prosjektene mottok i gjennomsnitt 0,56 mill. kroner (16 prosent) i investeringsstøtte. Dette innebærer at prosjektene i gjennomsnitt utløste ca. 2,9 mill. kroner i annen kapital. Mye av kapitalen går til lokale entreprenører som bidrar i byggeprosjektene.

Tabell 5-2: Fordeling av prosjektkostnader, innvilget beløp og utløst kapital mellom de ulike investeringstypene. Beløp i mill. kroner.

Investeringstype	Prosjektkostnader	Innvilget beløp	Utløst kapital
Tilskudd ved generasjonsskifte, tradisjonelt jord- og hagebruk	142,4	39,6	102,8
Tilskudd ved generasjonsskifte, tilleggsnæring	3,7	2,4	1,3
Investeringstilskudd til tradisjonelt jord- og hagebruk	2704,2	477,6	2226,6
Investeringstilskudd til tilleggsnæring	230,8	52	178,8
Totalt	3081,1	571,6	2509,5

Dette viser at investeringer i landbruket gir også verdiskaping og sysselsettingseffekter innen andre sektorer som bygg- og anleggsbransjen. På oppdrag fra Innovasjon Norge utarbeidet Menon Economics i 2017 en rapport som synliggjør hvordan tilskudd og lån til investeringer innen tradisjonelt landbruk bidrar til verdiskaping, sysselsetting og skatt i alle ledd i verdikjeden. Rapporten gjelder investeringsmidlene, og resultatet viser at midlene bidro til å utløse investeringer som genererte 1170 sysselsatte på årsbasis i selve byggeprosessen. Den direkte verdiskapingen av disse investeringene er 920 mill. kroner, og i tillegg kommer sysselsetting og verdiskaping hos leverandørene av bygningsmateriale og tilhørende tjenester. Ringvirkningene er omtrent like store som de direkte effektene, med 790 mill. kroner i verdiskaping, og står ikke tilbake for ringvirkninger av investeringer i andre næringer.

Et bærekraftig landbruk i framtiden forutsetter god rekruttering

Rekruttering er en forutsetning for økt matproduksjon og verdiskaping, men i mange områder av landet er rekruttering til landbruket en utfordring. Måltrettet prioritering av unge er derfor viktig for videre utvikling av landbruk og landbrukstilnyttet virksomhet. Andelen IBU-midler til unge er en indikator som følges for å sikre rekruttering til framtidens matproduksjon.

Tabell 5-3: Fordeling tilskudd mellom de ulike aldersgrupperingene. Beløp i mill. kroner.

Tilsagn totalt	Alders gruppe < 35 år	Andel < 35 år	Andel 35-50 år
491,8	132,4	27 %	51 %

I 2017 gikk 27 prosent av IBU-tilskuddet til aldersgruppen under 35 år. Dette er en nedgang med to prosent fra 2016. Andelen til aldersgruppen under 35 år har hatt en markert økning siden 2011 da den lå på 19 prosent for tilskudd. Aldersgruppen 35-50 år er fortsatt dominerende og har økt fra 47 prosent i 2016 til 51 prosent av tilskuddet i 2017.

En forklaring på det er at en stadig større andel av midlene går til investeringer innen tradisjonelt jord- og hagebruk der søker ofte er eldre enn 35 år.

Effekter av Innovasjon Norges virkemidler

De fleste landbrukskundene innen tradisjonelt landbruk er enkeltpersonforetak eller personkunder hvor regnskapstall ikke er tilgjengelig på samme måte som for aksjeselskaper. Mangel på regnskapsdata gjør at det ikke er mulig å måle effekten av midlene til tradisjonelt landbruket med samme metode som for midler til øvrige tjenester. For de andre tjenestene innen landbruksoppdraget er det gjort beregninger av effekt fra SSB.

Tabell 5-4: Effektindikatorer for finansiering gitt til AS under landbruksoppdraget.

	2015	2016	2017
Salgsinntekter	12.3 ***	11.9 ***	11.5 ***
Verdiskaping	8.4 *	4.2	7.1 *
Produktivitet	4.0	2.3	5.0

***: 99% signifikant **: 95% signifikant *: 90% signifikant

Effektestimatene er positive på alle tre indikatorene. Det betyr at bedrifter som har fått tilsagn fra Innovasjon Norges tjenester har en høyere årlig vekst i salgsinntekter, verdiskaping og produktivitet enn de som ikke har fått tilsagn hos Innovasjon Norge. Sett opp mot tjenester og virkemidler fra andre departement, har prosjekter finansiert av Landbruksdepartementet en bedre produktivitet enn prosjekter finansiert av andre departement. Samtidig har prosjektene samme effekt på salgsinntekter og verdiskaping som prosjekter finansiert fra andre departement.

Tabell 5-5: Indikatorer for antall ansatte og lønnsomhet for finansiering gitt til alle kunder under landbruksoppdraget.

	2015	2016	2017
Antall ansatte	5.9 **	5.5 **	2.1
Lønnsomhet	0.0	-0.1	-0.1

***: 99% signifikant **: 95% signifikant *: 90% signifikant

Når det gjelder indikatorene for antall ansatte viser effektestimatene at bedrifter som har fått tilsagn fra Innovasjon Norges tjenester har en høyere vekst i antall ansatte enn de som ikke har fått tilsagn. Lønnsomheten er ikke like god som hos de som ikke har fått tilsagn. Her er det i hovedsak gründerne (bedrifter yngre enn 3 år) som drar dette ned for prosjekter innvilget av Innovasjon Norge.

Estimater på produktivitet er langt sjeldnere signifikante enn indikatorer som er basert på kun én faktor som omsetning og verdiskaping.

Kreative møteplasser

I 2016 etablerte Innovasjon Norge møteplassen GoBio, et nytt mobiliseringstiltak for mulighetsområdet bioøkonomi som gjennomføres i samarbeid med institutter, bransjeorganisasjoner og klynger som for eksempel SINTEF, Norsk Institutt for bioøkonomi (NIBIO), Norsk Landbrukssamvirke og NCE Micro-and Nanotechnology.

I 2017 ble det gjennomført to slike arrangementer tilknyttet jordbruket:

- GoBio i Oslo 11. januar 2017, hvor ble det satt fokus på insektdyrking som nye proteinkilde for fôrindustrien.
- GoBio i Oslo i 24. mai 2017, hvor hovedtemaet var robotisering og presisjonslandbruk på friland og drivhus.

GoBio-møtene i 2017 har medvirket til etableringen av et nytt samarbeidsprosjekt, samt satt behovet for en nasjonal klynge for landbruksteknologi på dagsordenen. Høsten 2017 innvilget

Akershus Fylkeskommune tilskudd til et forprosjekt for å kartlegge behov og aktuelle arbeidsområder for en AgroTek-klynge.

I oktober 2017 gjennomførte Innovasjon Norge, sammen med Norsk Landbrukssamvirke, Norges Forskningsråd og Norsk Forening for automasjon, den første rene nasjonale teknologi konferansen innenfor jordbruk. Landtek 2017 hadde fokus på husdyrhold og ga gode eksempler på automatisering og sensorikk i moderne fjøs. Innovasjon Norge har ambisjon om at dette skal bli et årlig arrangement med fokus på smarte løsninger i landbruket.

Gjennom et samarbeid mellom Norsk Landbrukssamvirke, Forskningsrådet, Norsk Miljø- og biovitenskapelige universitet og Innovasjon Norge ble det i januar 2017 iverksatt en innovasjonscamp, hvor 26 personer med ulik fagbakgrunn ble utfordret på å finne løsninger knyttet til digitalisering i landbruket for grønn konkurransekraft. De to vinnerne fra innovasjonscampen har i 2017 gjennomført forprosjekter og prosjektet *Mikrogjødsling* har søkt nytt hovedprosjekt hos NFR. Tine tok prosjektledelsen på *Landbrukets Datasky*, og ser på dette prosjektet som første trinn i en mer omfattende prosess for innsamling og analyse av data i sanntid.

Kunnskapsinnhenting

Norsk Landbrukssamvirke, med medvirkning fra Innovasjon Norge, arrangerte i mars 2017 en studietur til München for å se på industri 4.0 med tanke på overføringsverdi til bionæringene. Studieturen bekreftet deltakernes utgangspunkt om at sensorteknologi, data og nett-tilkoblet utstyr (Internet of Things) vil være av stor betydning for den videre utviklingen av jordbruket i Norge.

Studieturen konkluderte med at det er et behov for mer samordning av digitale plattformer i Norge og et ønske om å lære mer av hva som skjer i utlandet.

Digitaliseringsprosjekt for landbruket

I 2016 startet Innovasjon Norge arbeidet med en ny plattform for finansieringssaker for landbruk. Status for dette arbeidet er som følger:

- **Bioenergi**
Det prioriterte digitaliseringsarbeidet innen landbruk i 2017 har vært bioenergiordningen. Utviklingsarbeidet for ny bioenergiløsning ble igangsatt høsten 2017 og har en tentativ lanseringsdato i andre kvartal 2018.
- **Tradisjonelt landbruk**
For tradisjonelt landbruk var fokusarbeidet i første halvår av 2017 kartlegging av dagens søknadsprosess. Siste halvår utførte Innovasjon Norge grundige brukertester med interne landbruksrådgivere, fagressurser, kommuner, driftsplanleggere og kunder. Tilbakemeldingene tyder på en god løsning som ivaretar innhenting av nødvendig informasjon for en mer effektiv saksbehandlingsprosess. Utviklingsarbeidet av løsningen vil starte så snart bioenergiløsningen er lansert.
- **Omstillingsprosjektet**
Omstillingsprosjektet har i 2017 kartlagt håndtering av prosesser for virkemidler innen tradisjonelt landbruk i dag og evaluert disse. Forslag til tre ulike modeller for håndtering av

saksbehandling og strukturering av bemanningen er lagt frem for intern evaluering og beslutning.

5.1 Delmål 1 – Flere gode gründere – bygdenæring på gården

Innenfor delmål 1 rapporteres ordningene etablerertilskudd, bedriftsutvikling og investering i bygdenæring som alle er en del av tjenesten «Midler til investering og bedriftsutvikling i landbruket» (IBU-midler). Innenfor bygdenæringene er det en målsetting å øke verdiskaping og sysselsetting.

Bidra til nyskaping, markedsorientering og utnyttelse av synergier i verdikjeden

Bygdenæringer er arbeid på gården som kommer i tillegg til selve gårdsdriften, eller kan utvikle seg til hovednæring. Gårdsturisme, jakt og fiske, foredling av lokalmat og Inn på tunet er eksempler på bygdenæringer.

Trenden med at en mindre andel av IBU-midlene går til bygdenæringer fortsetter i 2017, tilskudd til bygdenæringer ligger beløpsmessig på samme nivå som i 2016, men den prosentvise andelen av den totale potten har gått fra 16 prosent i 2016 ned til 14 prosent i 2017. Dette skyldes en kombinasjon av justering av fylkesvise kronetak på investeringsstøtte og pågangen etter IBU-midler fra de to virkeområdene. Med tanke på å utvikle gårdsbruk og lokalsamfunn med mangfold er det ønskelig med høyere interesse for bygdenæringer, jamfør stortingsmeldingen om vekst og gründerskap innen landbruksbasert næringsutvikling. Utviklingen kan skyldes fokus på løsdriftskravet, økt matproduksjon og effektivitet innen tradisjonelt landbruk.

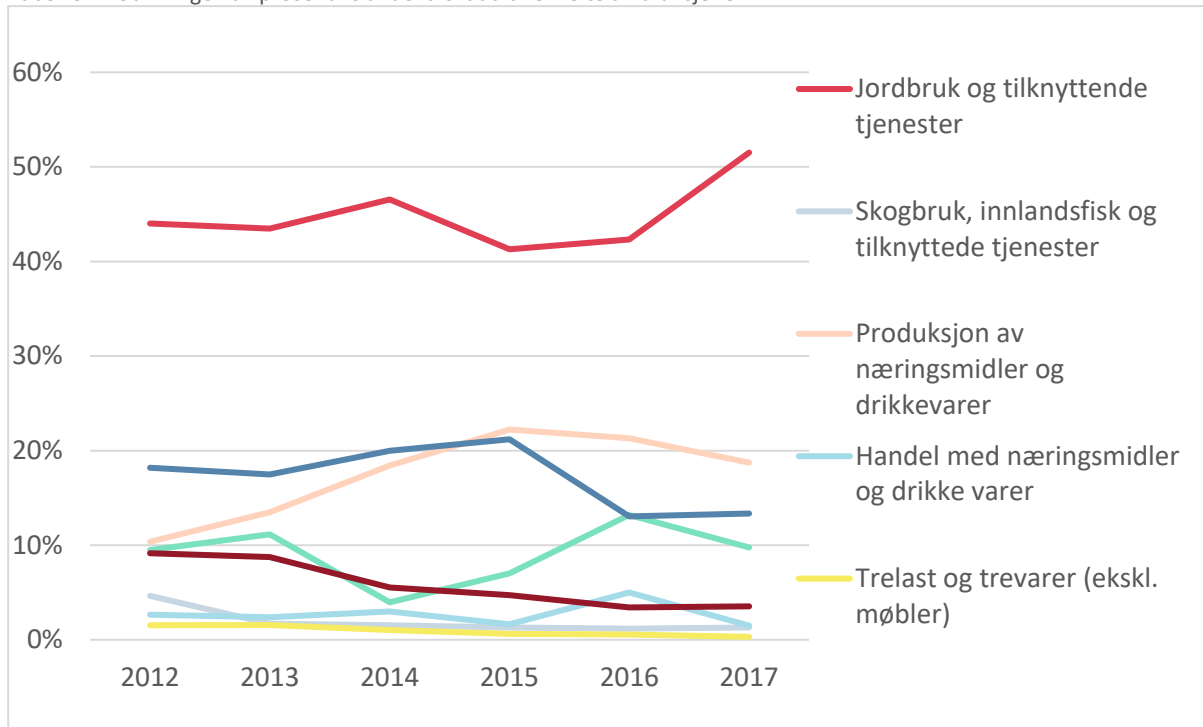
Det er i 2017 bevilget 85,7 mill. kroner i IBU-tilskudd til prosjekter innen bygdenæring (mot 85,6 mill. kroner i 2016). Tabellen nedenfor viser noen av de næringsgruppene som har mottatt støtte i 2017. Inn på tunet inngår i grupperingen *Undervisning, helse og sosialtjenester*.

Tabell 5-6: Fordeling av støtte mellom næringsgrupper. Beløp i mill. kroner.

Bransje	Andel av total bevilgning til bygdenæringer	
	Tilskudd	
Jordbruk og tilknyttede tjenester	44,0	51 %
Skogbruk, innlandsfisk og tilknyttede tjenester	1,4	2 %
Produksjon av næringsmidler og drikkevarer	16,1	19 %
Handel med næringsmidler og drikkevarer	1,4	2 %
Trelast og trevarer (ekskl. møbler)	0,8	1 %
Hotell og restaurantvirksomhet	8,8	10 %
Undervisning, helse og sosialtjenester	2,0	2 %
Aktivitets- og opplevingstilbud	5,4	6 %
Andre	5,8	7 %
Sum alle bygdenæringer	85,7	100 %

Det er kun små endringer fra 2016 til 2017. Tilskudd til «Hotell og restaurantvirksomhet» er redusert fra 11,3 mill. kroner til 8,3 mill. kroner, samt at det har vært en reduksjon på 2,2 mill. kroner innen «Produksjon av næringsmidler og drikkevarer». Denne nedgangen har «Jordbruk og tilknyttede tjenester» fått som en økning.

Tabell 5-7: Utviklingen av prosentvis andel tilskudd til enkelte av bransjene.

Øke sysselsetting i bygdene, særlig for kvinner

Det er et sentralt mål at IBU-midlene skal føre til flere arbeidsplasser innen, og i tilknytning til landbruket. Sysselsettingsveksten gjelder bygdenæringer og er målt ut fra søkerens forventede økning i antall årsverk som oppgis på søknadstidspunktet.

Tabell 5-8: Forventet sysselsetting i bygdenæringer og støttebeløp. Beløp i mill. kroner.

Sysselsettingseffekt, årsverk	Herav kvinner, årsverk	Innvilget tilskudd	Tilskudd per årsverk	Innvilget tilskudd, kvinner	Tilskudd per årsverk, kvinner
449	253	80.9	0.18	63.5	0.251

Til sammen forventes en sysselsettingsvekst på 449 årsverk. Dette er søkerens antagelser, så tallene er beheftet med usikkerhet. Tilsvarende tall i 2016 var på 461 årsverk. Antall årsverk kvinner gikk ned fra 266 i 2016 til 253 i 2017, og kvinners andel av den forventede sysselsettingsveksten ligger stabil i overkant av 50 prosent de siste to årene. Tilskuddet per årsverk til kvinner har økt noe. I 2017 var det på 251.000 kroner i 2017, mens det i 2016 var på 226.000 kroner.

I tillegg til den direkte sysselsettingseffekten, kan disse tiltakene sammen med øvrige tiltak ha en indirekte sysselsettingseffekt. Ringvirkninger som økt aktivitet lokalt er av stor betydning og gir direkte innvirkning på den distriktspolitiske målsettingen om å opprettholde bosettingen i distriktene.

For etablerertilskudd ble det i 2017 innvilget 86 tilskudd med til sammen 11,3 mill. kroner. 69 av tilskuddene og 9,4 mill. kroner av beløpet gikk til kvinner. Det vil si at av det totale tilsagnet gikk 83 prosent av tilskuddet til kvinner. Dette er en økning på 5 prosent fra 2016. Også i antallet tilsagn er det en økning i andelen som går til kvinner, fra 77 prosent i 2016 til 80 prosent i 2017. Så selv om summen av tilskudd går ned, så går andelen til kvinner opp.

I følge kundeeffektundersøkelsen, Etterundersøkelsen 2013, er det 20 prosent av prosjektene som bidrar til økt sysselsetting. Dette er en økning på hele 7 prosent fra 2012. Andelen ligger på snittet av alle tjenester, selv om det i mange tilfeller handler om å sikre den sysselsatte på gården.

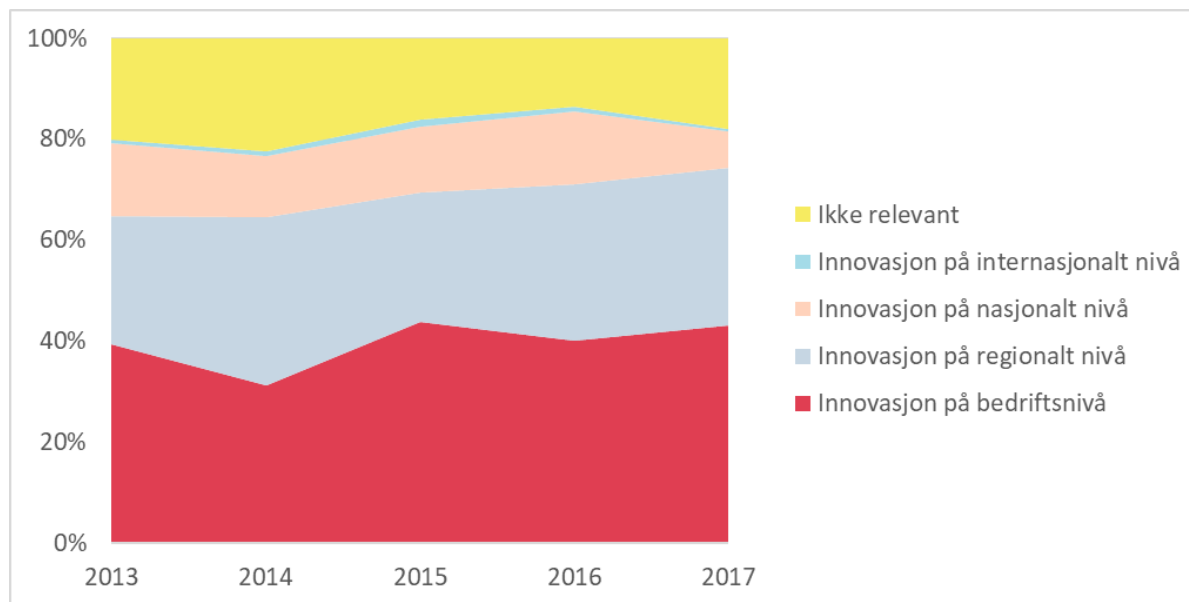
Resultatindikatorer

Innovasjonsnivå

Innovasjonsnivå innebærer en vurdering av om prosjektet er nyskapende for bedriften, regionen, Norge eller verden, samt om prosjektet har andre formål enn innovasjon (ikke relevant innovasjonsnivå).

Oppstart av ny næring i tilknytning til landbruket innebærer i hovedsak innføring av teknologi, prosesser eller forretningsmodeller som er ny for bedriften eller i regionen. I 2017 hadde 84 prosent av prosjektene innovasjon på bedrift, region eller nasjonalt nivå. Denne andelen har vært stabil de siste to årene.

Tabell 5-9: Innovasjonsnivå andel kroner.

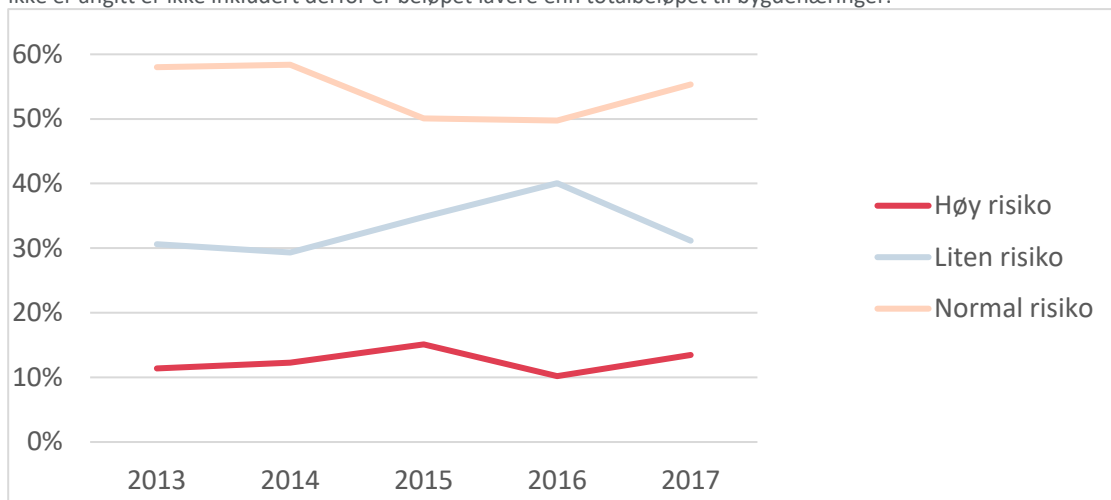
Også for 2017 går det meste av tilskuddet til prosjekter med innovasjon på bedriftsnivå. Dette er ikke uventet innen landbruk og bygdenæring. Utviklingen ellers viser at det er en økning i antall kroner som går til prosjekter som har innovasjon på regionalt nivå, på bekostning av innovasjon på nasjonalt nivå. Ut ifra prosjektene kan man ikke se noen naturlig forklaring på dette, og antar derfor at det skyldes tilfeldige utslag. Det er saksbehandlers subjektive mening som styrer hvilken

type innovasjon prosjektet skal ha, og det kan være vanskelig å skille om prosjektene har nasjonal eller regional innovasjon.

Prosjektrisiko

Prosjektrisikoen innen bygdenæring har vært relativt stabil, med et lite unntak i 2016. Nedgangen i prosjekter som tar liten risiko er i tråd ambisjonen om at Innovasjon Norge skal være utløsende for de prosjekter som får tilsagn.

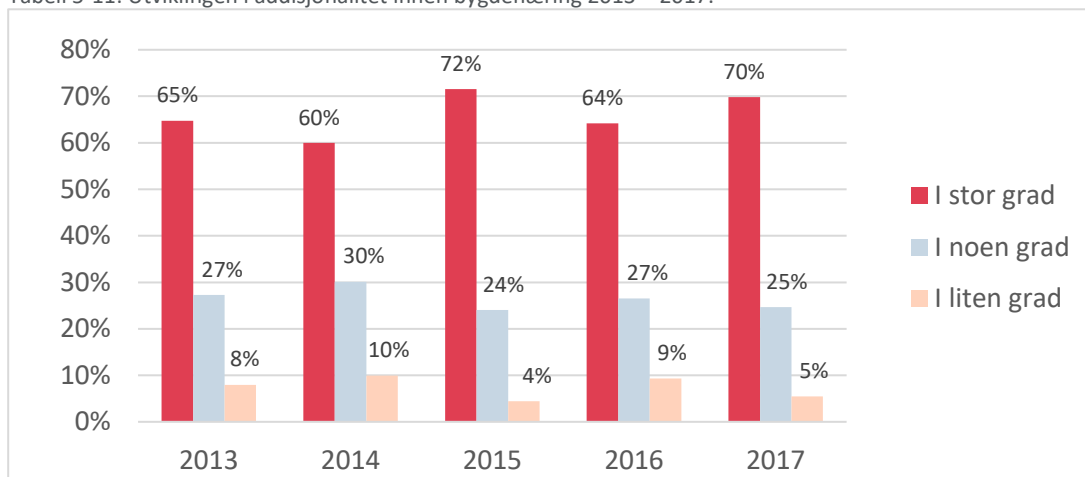
Tabell 5-10: Fordeling av innvilget beløp til bygdenæringer på ulike prosjektrisiko. Prosjekter hvor risikoen i prosjektene ikke er angitt er ikke inkludert derfor er beløpet lavere enn totalbeløpet til bygdenæringer.

Addisjonalitet

Figuren viser at Innovasjon Norges sine midler til prosjekter innen bygdenæring har en stor betydning for kundene. Hele 95 prosent sier at støtten har vært utløsende for prosjektet. Det har vært en stabil utvikling fra 2013 og til 2017 når det gjelder addisjonalitet.

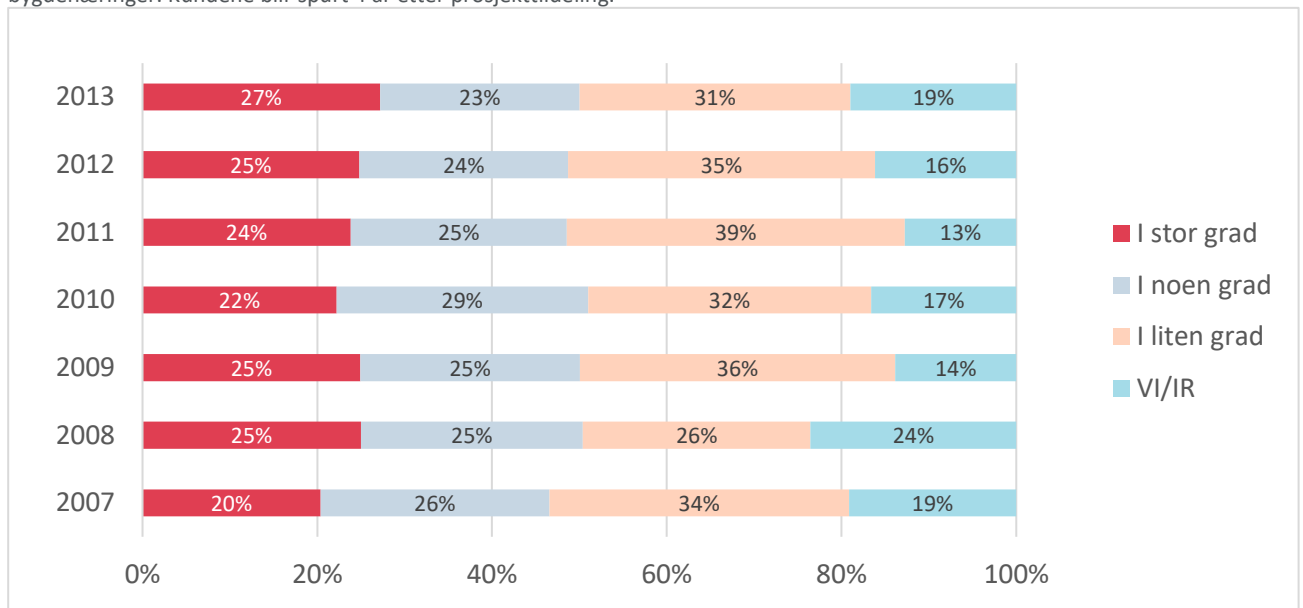
Tabell 5-11: Utviklingen i addisjonalitet innen bygdenæring 2013 – 2017.

Kompetanse

Andelen prosjekter som, i stor eller noen grad, har bidratt til kompetanse hos kunder har vært stabil på cirka 50 prosent de siste årene.

Tabell 5-12: Utvikling om hvorvidt prosjektet har bidratt til kompetanse hos kunder som har fått IBU tilskudd til bygdenæringer. Kundene blir spurt 4 år etter prosjekttildeling.

Innovasjon Norge tilbyr forretningsmessig kompetanse til Utviklingsprogrammets målgrupper gjennom sine generelle ordninger, noen eksempler på disse er:

- FRAM strategisk ledelsesprogram: et FRAM-program hentet finansiering fra Utviklingsprogrammet i 2016, men startet opp i 2017. Et FRAM-program for mat- og reiselivsbedrifter ble startet opp på Sørlandet i begynnelsen av 2017.
- Global Growth (markedsrettet program): Tidligere FRAM Marked er gjort om til Global Growth, et program ble finansiert i 2016, men startet opp i 2017. Utvalgt marked for programmet er Singapore. Deltagerne er bedrifter innen lokalmat og -drikkesektoren som ønsker å eksportere eller hente inspirasjon fra andre marked for å bygge en sterkere posisjon i det norske markedet.
- Mentor: Utviklingsprogrammets midler ble ikke benyttet til mentor i 2017, men to lokalmatbedrifter og en innlandsfiskebedrift mottok mentortjeneste finansiert av andre midler.

Innovasjon Norge tilbyr også forretningsmessig kompetanse til Utviklingsprogrammets målgrupper gjennom sine generelle ordninger, og i 2017 pågikk 3 FRAM-prosjekter innen landbruk og mat.

Tabell 5-13: Oversikt FRAM-prosjekt innen landbruk.

Navn	Fylke	Antall deltagere	Kort info
Agri Tilleggsnæring	Nordland	14	Hjelp til gårdsbruk som planla eller var i gang med tilleggsnæringer med forretningsmodellering, innovasjon og
Agro	Troms	13	Unge Bønder med fokus på generasjonsskifte og bønder som har nylig overtatt gård.
Agro Melkebønder	Nordland	14	Forbedre økonomien i melkebruk som har gjennomført store investeringer
Agro Sauebønder	Nordland	14	Forbedre økonomien i sauebruk som har gjennomført store investeringer

I tillegg tilbyr Innovasjon Norge et bredt spekter av matfaglige kompetanseaktiviteter gjennom de fem matfaglige kompetansenettverkene. Det brukes cirka 13 mill. kroner årlig til dette tilbudet. I snitt holder kompetansenettverkene årlig cirka 60 matfaglige kurs og gjennomfører cirka 140 besøksordninger.

5.2 Delmål 2 – Flere vekstkraftige bedrifter

Flere vekstkraftige bedrifter er delmålet med desidert størst omfang i landbruksoppdraget. De fleste prosjekter innen tradisjonelt landbruk, bioenergi og Utviklingsprogrammet for landbruks- og reindriftsbasert vekst og verdiskaping er knyttet til dette delmålet. Det er valgt å dele rapporteringen i to; investeringsmidler til tradisjonelt landbruk og Utviklingsprogrammene (inkludert bioenergi)

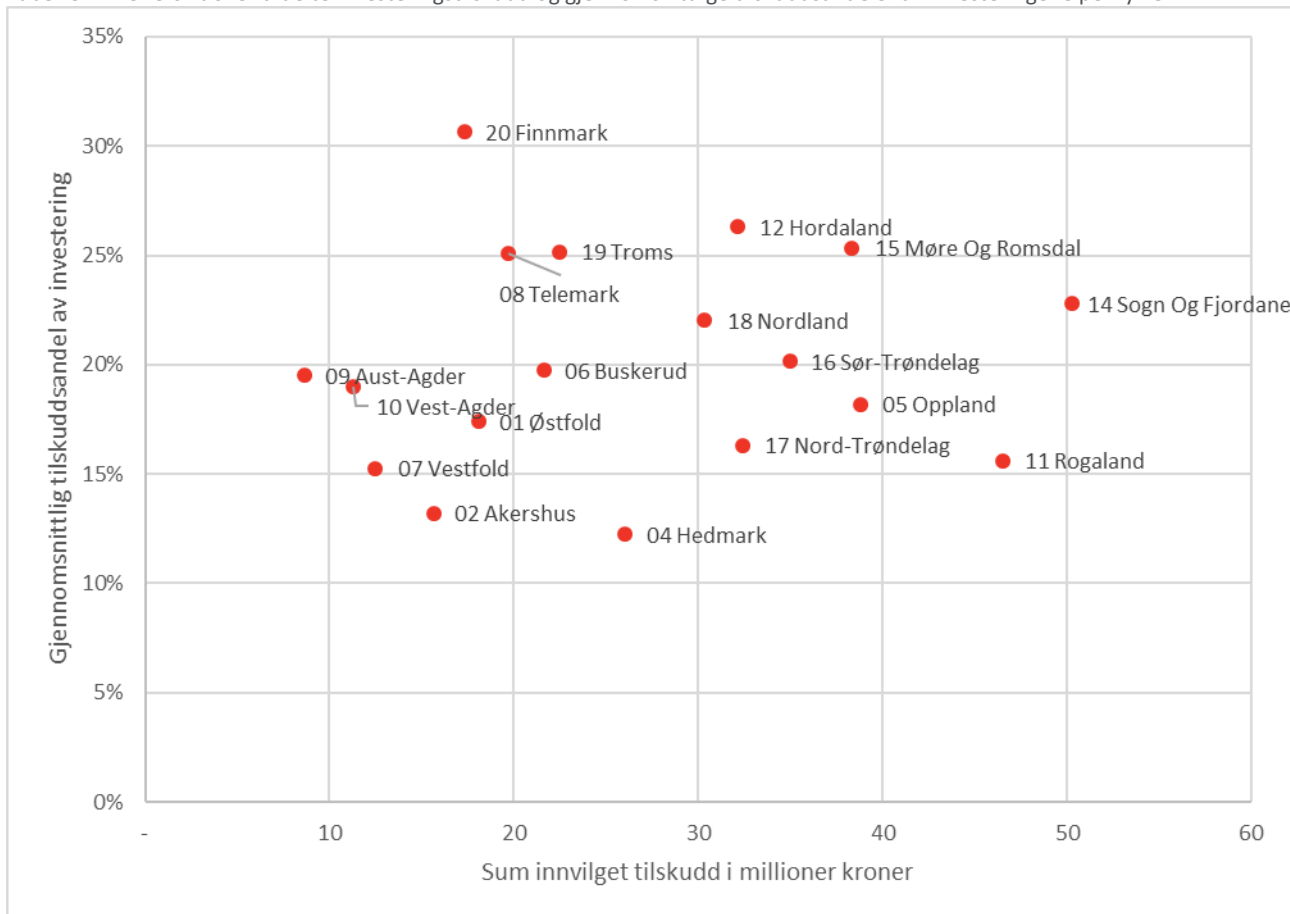
Investeringsmidler til tradisjonelt landbruk

Under delmål 2 skal IBU midlene til investering i det tradisjonelle landbruket primært bidra til økt matproduksjon, produktivitet og lønnsomhet.

Økt produktivitet gjennom effektivisering av det tradisjonelle landbruket

Det var stor etterspørsel etter investeringstilskudd til det tradisjonelle landbruket i 2017, noe som viser den store investeringsviljen i landbruket. Flere fylker gikk i praksis «tomme» for tilskuddsmidler før sommerferien og måtte gå ut med signaler om at det ikke var mulig å sende inn søknad.

Tabell 5-14: Oversikt over tildelte investeringstilskudd og gjennomsnittlige tilskuddsandel av investeringene per fylke.

Tilskuddsbeløpene er en direkte følge av fordelingsnøkkelene for IBU-midlene. Rammen for IBU-tilskuddene var i 2017 på 573,5 mill. kroner, pluss at det kom en tilleggsbevilgning på 33 mill. kroner i juni 2017.

Finnmark og Troms er de fylkene med høyest gjennomsnittlig tilskuddsandel per investering. Dette er ikke overraskende, da disse fylkene ikke har tak på tilskudd per prosjekt. Fylkene Hordaland, Telemark og Sogn og Fjordane ligger også høyt på utmåling per prosjekt. Det skyldes satsing innen økologisk fruktfelt hvor det kan gis inntil 50 prosent støtte til prosjektene. Fylker med stor pågang av søknader har ofte føringer fra partnerskapet som gjør at de ikke benytter maksimal utmåling på 33 prosent, og derfor ligger lavere.

Tilskudd til investeringer i tradisjonelt jordbruket sank fra et gjennomsnitt på cirka 0,6 mill. kroner per prosjekt i 2016 til cirka 0,56 mill. kroner per prosjekt i 2017. Dette kan sees i sammenheng med at også de totale kostandene per prosjekt har gått noe ned det siste året.

Tilskuddet innenfor melkeproduksjon ligger stabilt på cirka 0,75 mill. kroner både i 2016 og i 2017. Det er to områder som har hatt en liten økning fra 2016 til 2017. Sau går fra et tilskudd på 0,41 mill. kroner til 0,44 mill. kroner, mens korn øker fra 0,25 mill. kroner til 0,29 mill. kroner. Det er en nedgang på geit fra 0,45 mill. kroner til 0,34 mill. kroner, men antallet saker innen denne

produksjonsformen gjør at små endringer gir store utslag. Nedgangen for storfekjøtt er fra 0,60 mill. kroner til 0,57 mill. kroner. Noe av grunnen er at produksjonsvolum etter investering har gått ned, og dermed har også investeringskostnadene gått ned. Utover dette ligger de ulike produksjonene relativt likt i gjennomsnittlig tilskudd fra 2016 til 2017.

Tabellen nedenfor viser bevilgningene av tilskudd til ulike husdyrproduksjoner og andel av innvilgede søknader med produksjonsøkning.

Tabell 5-15: Innvilget beløp per hovedproduksjon. Beløp i mill. kroner.

Hovedproduksjon	Innvilget 2017 (i mill kroner)	Innvilget 2017 (antall)	Tiltak med produksjonsøkning (antall)	Andel tilsagn med produksjonsøkning	Endring produksjon
Melkeproduksjon (ku)	237,1	326	216	66%	2695
Melkeproduksjon	2,4	7	5	71%	216
Storfekjøtt (slakt pr. år)	151,1	263	253	96%	7288
Sauehold	37,5	84	77	92%	6438
Smågrisproduksjon	0,6	2	-	-	0
Slaktegris	1,2	2	2	100%	2800
Kombinert svinehold	2,5	3	-	-	12500
Korn	6,9	12	3	25%	0
Potet	0,4	1	-	-	
Andre husdyr	9,8	18	17	94%	
Totalt	449,5	718	556	77%	

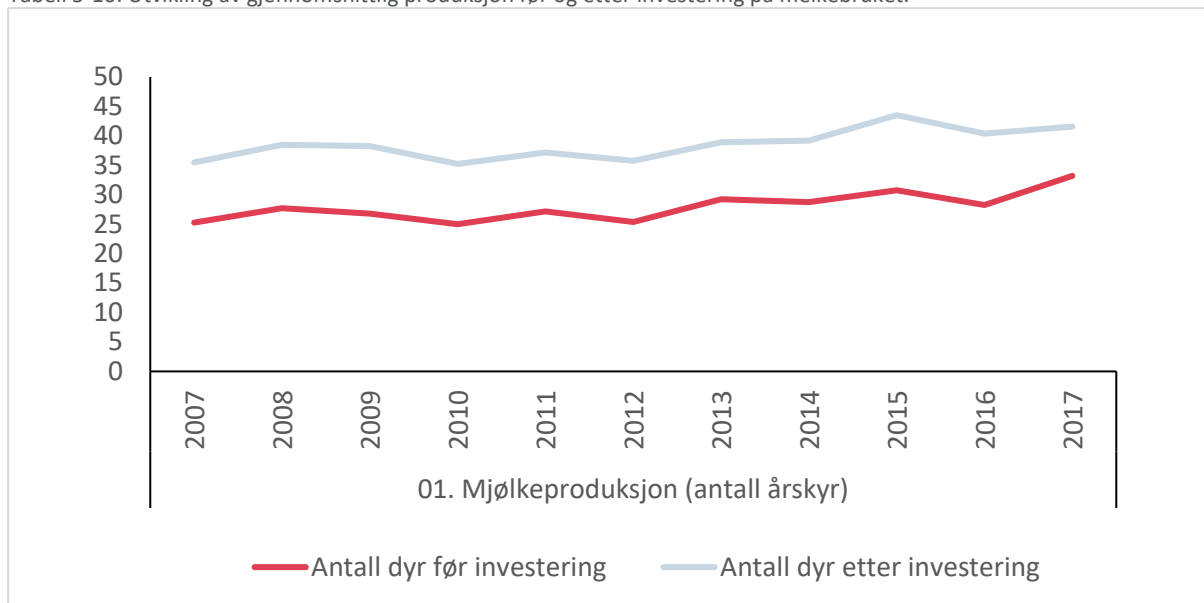
I 2017 er det gitt støtte til 718 prosjekter innen tradisjonelt husdyrhold, en økning på ca. 80 prosjekt fra 2016. Andelen prosjekt innen grovfôrbasert husdyrhold er stabil på ca. 95 prosent.

Tallet på prosjekt innen melkeproduksjon på ku og geit er stabilt. Antallet prosjekt innen storfekjøtt har økt med 96, og tilskuddet med i overkant av 50 mill. kroner. Tilsvarende er antallet prosjekt innen sauehold redusert med 37 og tilskuddet med i underkant av 12 mill. kroner. For storfekjøtt har man sett denne tendensen i flere år, mens for sau snudde det i 2016. Økningen innen storfekjøttproduksjon kan forklares av markedssituasjonen med underdekning på norsk storfekjøtt og overskuddssituasjon for sau- og lammekjøtt.

Dette innebærer at innvilgede tilskudd fra Innovasjon Norge i 2017 vil bidra til en produksjonsøkning av storfekjøtt med 2.500 tonn, og for sau en økning med 130 tonn.

Grafene under viser utviklingen i de tre største husdyrproduksjonene når det gjelder gjennomsnittlig antall dyr per produsent før og etter investeringen.

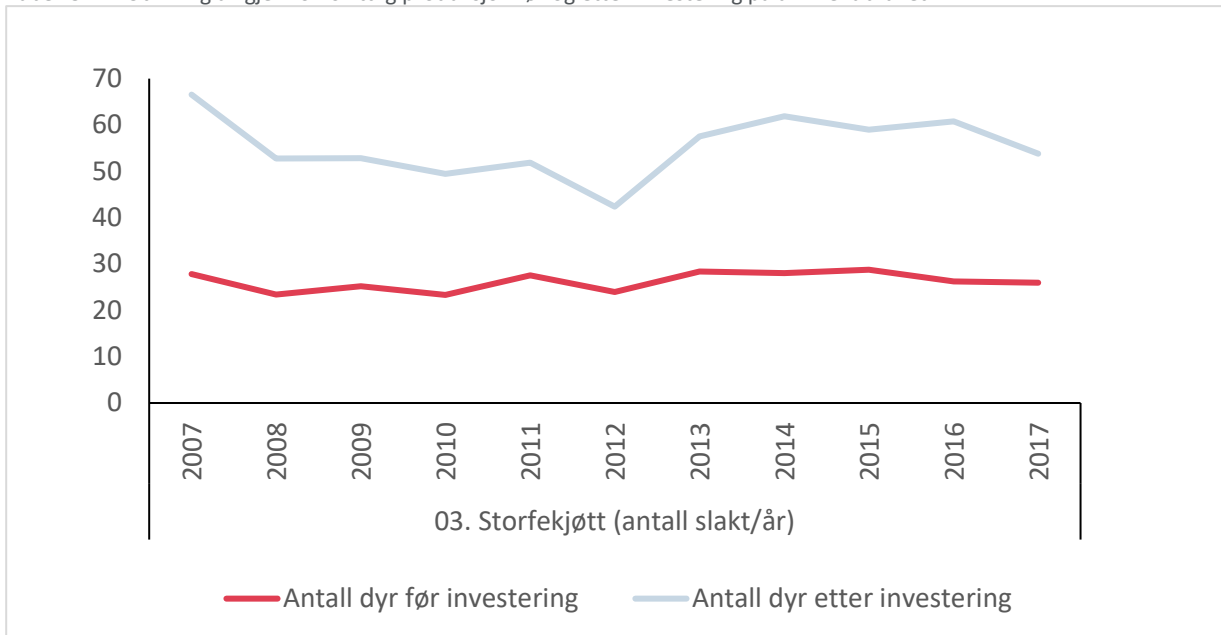
Tabell 5-16: Utvikling av gjennomsnittlig produksjon før og etter investering på melkebruket.

For melkeku har hvert prosjekt i snitt økt med ca. 10 dyr fra 2007 og fram til i 2017, da den var ned på 8 dyr. Nedgangen skyldes i hovedsak at de som søker tilskudd i 2017 i snitt har en større produksjon før investering i forhold til etter investering, enn hva som var tilfellet tidligere år.

Melkeproduksjonsbrukene utvider i gjennomsnitt produksjonen fra vel 33 årskyr til 42 årskyr, tilsvarende tall i 2016 var en økning fra 28 årskyr til 40 årskyr. Det er i 2017 større bruk som søker støtte i utgangspunktet. Økningen i produksjon gir bedre grunnlag for å ta i bruk ny og effektiv teknologi som blant annet automatiserte melkings- og føringsanlegg. I Innovasjon Norges undersøkelse av store utbygginger for melk i Nordland kommer det frem at teknologi er viktig for mer ordnet arbeidstid og fritid, trivsel og rekruttering.

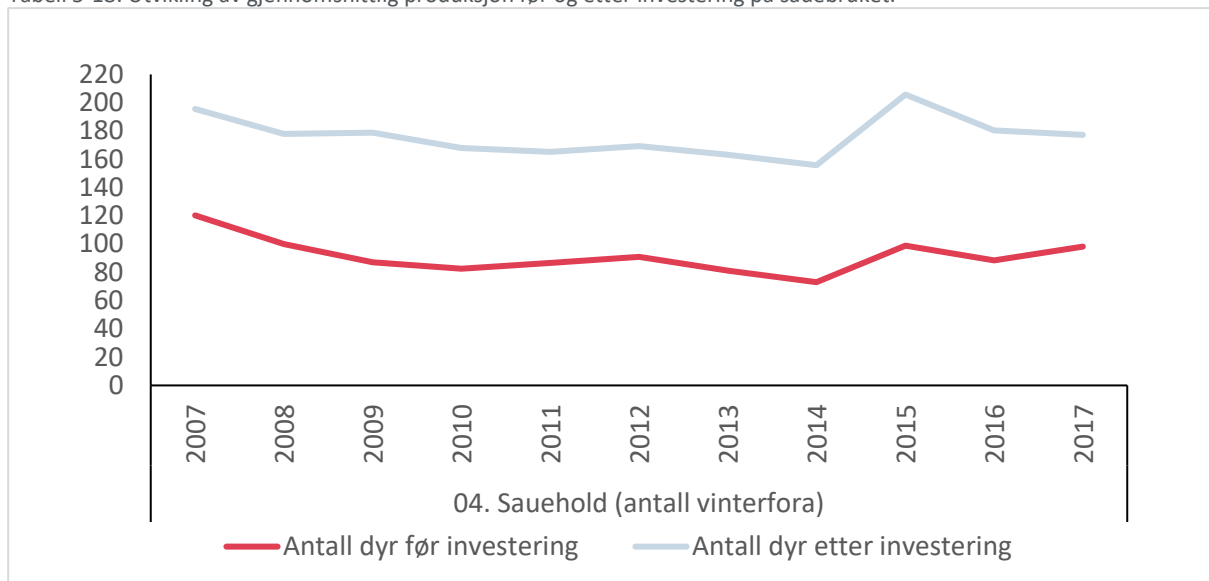
Tabell 5-17: Utvikling av gjennomsnittlig produksjon før og etter investering på ammekubruket.

For ammeku/storfekjøtt ligger antallet dyr før investering rimelig stabilt. For 2017 er det en nedgang i antall dyr etter investering, noe som gir en produksjonsøkning på 27 dyr. Snittet i produksjonsøkning fra 2013 til 2016 var på 33 dyr.

Ammekuprodusentene som søker tilskudd hos Innovasjon Norge i 2017 utvider i snitt sin produksjon fra 26 dyr til 54 dyr. I 2016 var utgangspunktet at produksjonen var på 25 dyr da de søkte, og at de skulle opp i en produksjon på 60 dyr. For grovforbasert kjøttproduksjon er det betydelig markedspotensial for økt produksjon.

Tabell 5-18: Utvikling av gjennomsnittlig produksjon før og etter investering på sauebruket.

Differansen mellom antall dyr før og etter investering er så å si lik for saueproduksjon de siste ti årene, med en liten topp i 2015. Dette betyr at utvidelsen i prosjektene har ligget jevnt gjennom hele perioden på om lag 80-90 dyr.

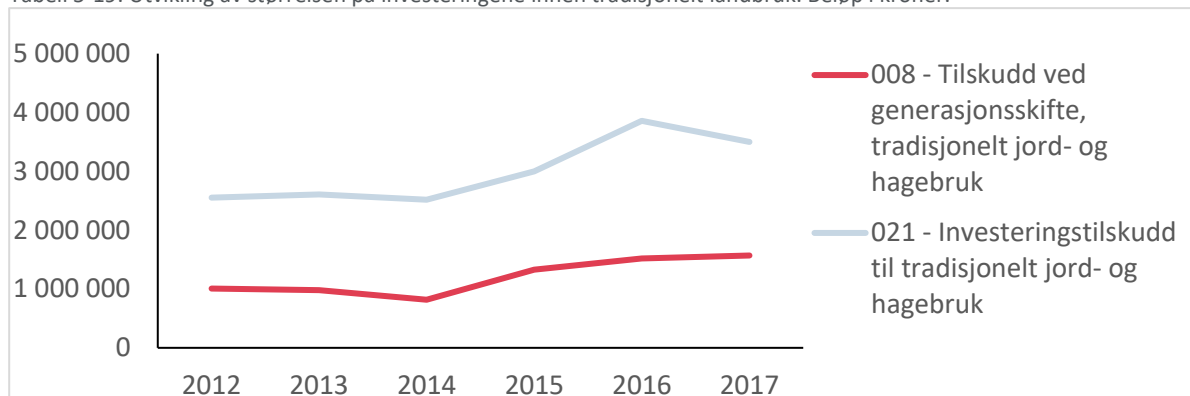
For sauehold sier markedsregulator Nortura at «Markedssituasjonen for sau og lam er svært alvorlig». Innovasjon Norge anbefalte i 2016 og 2017 å innføre begrensninger for kapasitetsutvidelser, men fikk ikke gjennomslag for dette hos oppdragsgiver.

Lønnsomhet i tradisjonelt landbruk

Betydningen av investeringsmidler for lønnsomheten til brukene har økt de siste årene. I 2017 oppga 52 prosent av brukene som fikk finansiert et prosjekt av Innovasjon Norge at prosjektet i stor grad bedret lønnsomheten til gården. Dette er helt i øvre sjikt sammenlignet med andre tjenester i Innovasjon Norge. Samtidig sier 58 prosent at prosjektet i stor grad bedrer overlevelsesmuligheten. Dette reflekterer betydningen av investeringer for å få lønnsomme gårdsbruk.

Innenfor tradisjonelt landbruk har tendensen fra 2014 vært færre og større prosjekter, men i 2017 går størrelsen på investeringene noe ned. Dette gjelder i mindre grad investeringer ved generasjonsskifte. Likevel ligger fortsatt investeringene betydelig over nivået fra 2012-2014. Denne utviklingen betyr at produsenten de siste årene har tatt en større risiko med tanke på lønnsomhet i prosjektet, men at dette i 2017 reduseres. Produksjonsvolum etter investering går ned, noe som påvirker investeringskostnadene som også reduseres. Dermed blir ikke risikoen så stor som tidligere år. Likevel er investeringskostnadene fortsatt relativt høye.

Tabell 5-19: Utvikling av størrelsen på investeringene innen tradisjonelt landbruk. Beløp i kroner.

Bidra til sysselsetting i distriktsområder

Investeringer i tradisjonelt landbruk bidrar både direkte og indirekte til sysselsetting i distriktene.

På oppdrag fra Innovasjon Norge utarbeidet Menon Economics i januar 2017 en rapport for å synliggjøre hvordan støtte og lån til investeringer innen tradisjonelt landbruk bidrar til verdiskaping, sysselsetting og skatt i alle ledd i verdikjeden. Resultatet viste at tilskudd til investeringer i tradisjonelt jord- og hagebruk bidro til å utløse investeringer på til sammen 2.675 mill. kroner i 2016. Disse genererte ca. 1,5 millioner timeverk (1.170 sysselsatte på årsbasis) i selve byggeprosessen. Det tilsvarer en direkte verdiskaping på ca. 920 mill. kroner.

I tillegg kommer sysselsetting og verdiskaping hos leverandørene av bygningsmateriale og tilhørende tjenester. Ringvirkningene er omtrent like store som de direkte effektene, med ca. 900 sysselsatte (1,9 millioner timeverk) og 790 millioner i verdiskaping.

Investeringene medfører skatteinntekter til det offentlige på ca. 360 mill. kroner, når man inkluderer leverandørindustrien.

Innovasjon Norge har ikke gode tall på kostnadsandelen av investeringene i driftsbygninger som går til utlandet, men vet at noen bruker utenlandske leverandører og/eller utenlandsk arbeidskraft. Bygge- og anleggsnæringen totalt sett har en importandel på 17 prosent, men man kan anta at investeringer innen primærnæringen ligger noe lavere.

Distriktpolitisk virkeområde

Det ble i 2017 besluttet fra Kommunal og moderniseringsdepartementet å slå sammen sone II og sone III til en sone. Denne ble kalt «Innenfor virkeområdet». Sone I ble «Utenfor virkeområdet».

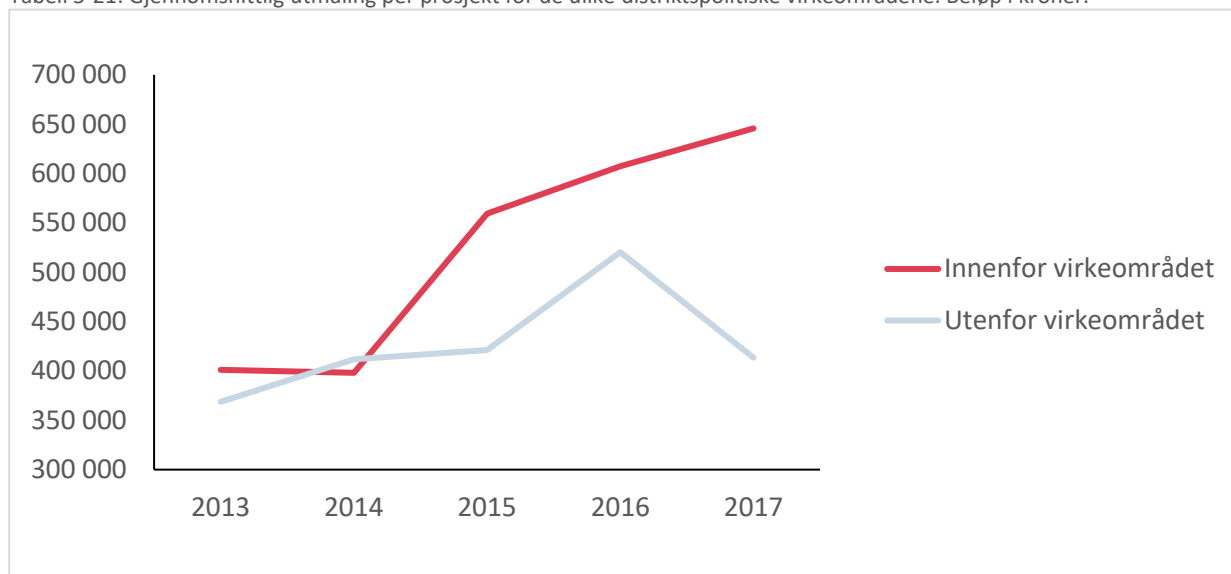
Av de totale bevilgningene av tilskudd til tradisjonelt landbruk har 73 prosent gått til kommuner innenfor DPV-området.

Tabell 5-20: Andelen tilskudd til distriktpolitiske virkeområder. Beløp i mill. kroner.

	Totalt	DPV kommuner	% DPV kommuner
Tradisjonelt jord- og hagebruk	517,2	375,8	73 %

Andelen til det distriktpolitiske virkeområdet varierer fylkene imellom avhengig av hvor stor andel av fylkets kommuner som inngår i virkeområdet. Generelt viser fordelingen at tiltak innenfor det distriktpolitiske virkeområdet prioriteres.

Tabell 5-21: Gjennomsnittlig utmåling per prosjekt for de ulike distriktpolitiske virkeområdene. Beløp i kroner.

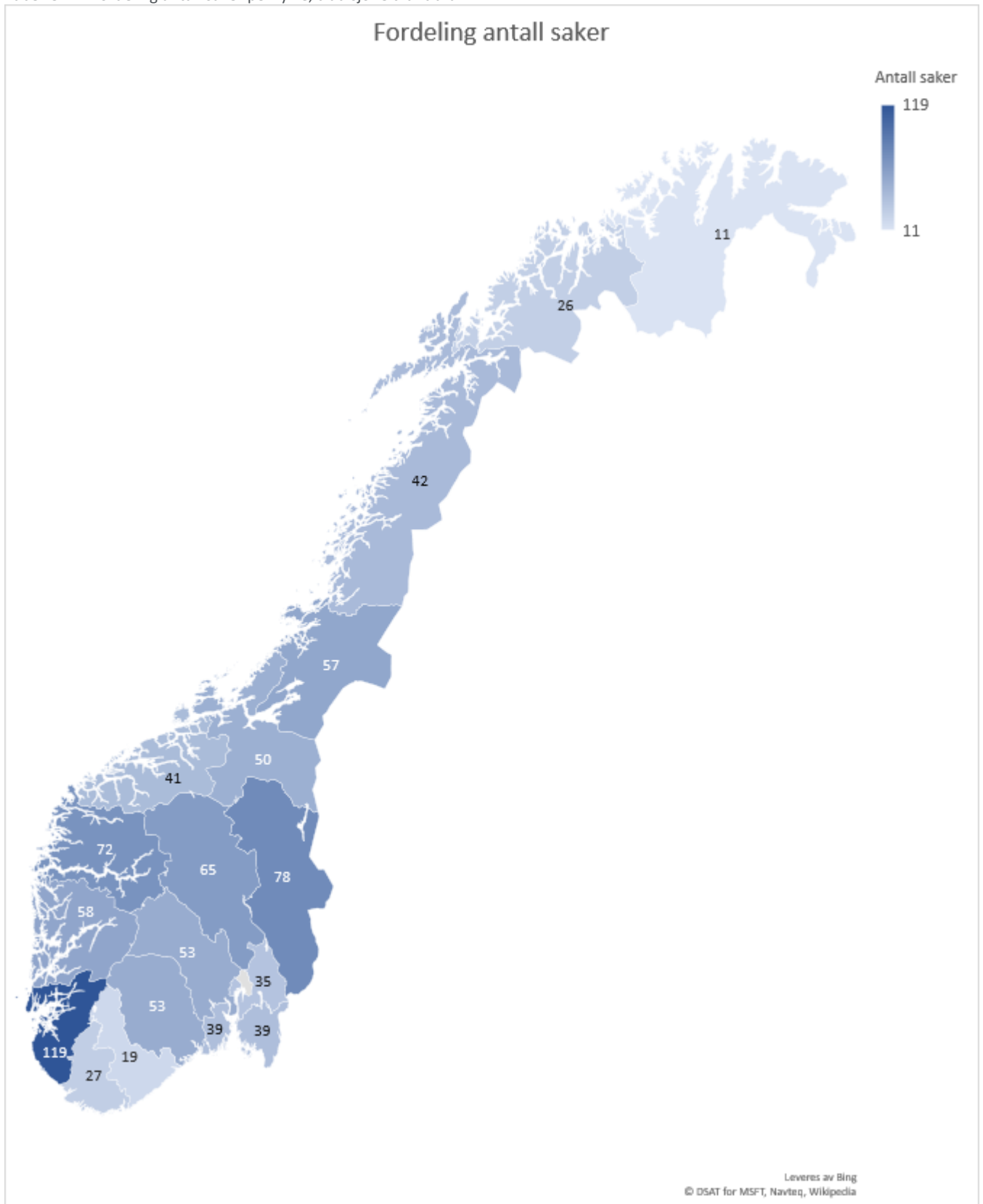

De siste to årene har det vært en økning i gjennomsnittlig tilskudd til prosjekter innenfor virkeområdet, mens det utenfor virkeområdet var en topp i 2016. Dette kan henge sammen med flere forhold, som for eksempel at tilskudd vurderes som mer utløsende og risikoavlastende i det distriktpolitiske virkeområdet.

Landbruk i hele landet

Et av de overordnede målene for landbruks- og matpolitikken er landbruk over hele landet. De fylkesvise midlene til tradisjonelt landbruk er fordelt av Landbruksdepartementet, og kronebeløpet varierer mellom fylkene. Dette gjør seg også utslag i hvor mange saker hvert enkelt fylke har mulighet til å finansiere. Likevel er antallet saker er godt fordelt. De ulike partnerskapene legger også føringer for denne fordelingen gjennom retningslinjer for bruk av midlene. Noen fylker vil gi til flere, mens andre fylker velger å gi maks utmåling til de prosjektene som kommer.

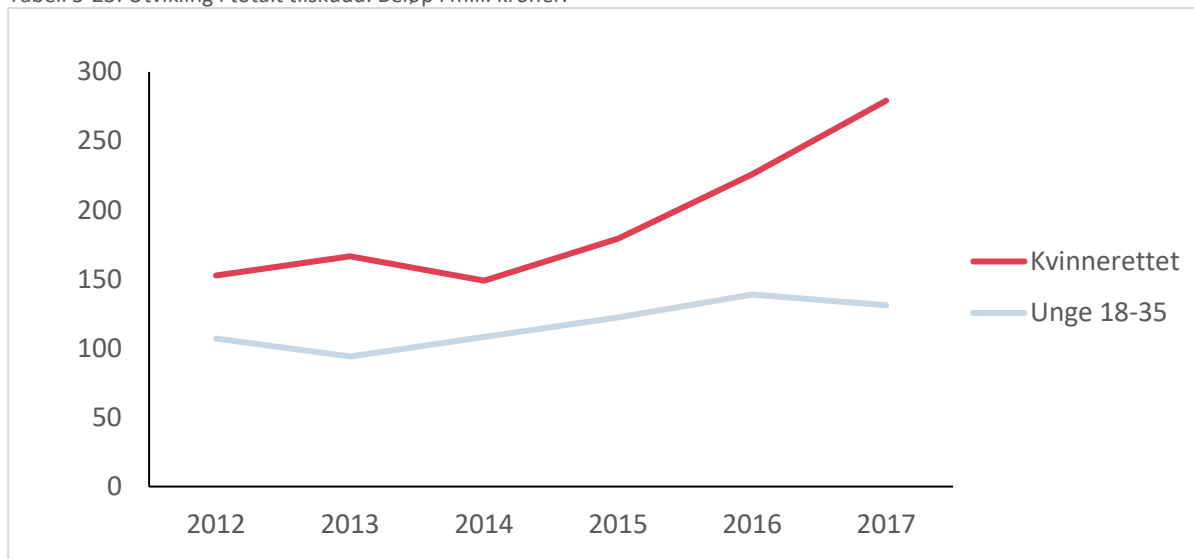
Tabell 5-22: Fordeling antall saker per fylke, tradisjonelt landbruk.

Kjennetegn

Innovasjon Norge har fire områder med et ekstra fokus. Dette er prosjekter som er rettet mot kvinner, unge søkere mellom 18 og 35 år, samarbeids- og flerdriftsprosjekter og økologisk landbruk.

Tabell 5-23: Utvikling i totalt tilskudd. Beløp i mill. kroner.

Tilskudd gitt til tradisjonelle investeringer som er kvinnerettet øker for hvert år etter 2014, og er nå oppe i cirka 280 mill. kroner. For 2016 var det 226 mill. kroner. Kvinnerettet satsing betyr at prosjektet inneholder enten kvinner som eier/med- eier eller oppstart, kompetanseøkning for kvinner, > 30 prosent styre eller ledelse, eller øke kvinners deltagelse.

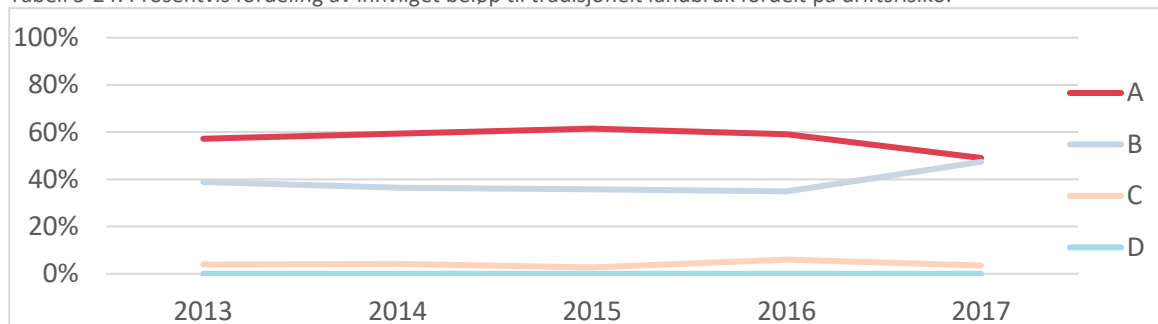
Utviklingen av tilskudd gitt til unge bønder ligger ganske likt de siste fem årene, cirka 130 mill. kroner av det totale tilskuddet innen tradisjonelle investeringer går til bønder under 35 år. For 2016 var tilskuddet til unge bønder på 139 mill. kroner.

Tilskudd som går til økologisk produksjon er på 25 mill. kroner i 2017. Dette er en økning fra 17 mill. kroner i 2016. Innovasjon Norge prøver gjennom sin policy å motvirke tilbakegangen, og ser for 2017 en endring i riktig retning.

Resultatindikatorer*Driftsrisiko*

Driftsrisiko gir uttrykk for Innovasjon Norges vurdering av kundens historiske resultater og fremtidige gjeldsbetjeningsevne.

Tabell 5-24: Prosentvis fordeling av innvilget beløp til tradisjonelt landbruk fordelt på driftsrisiko.

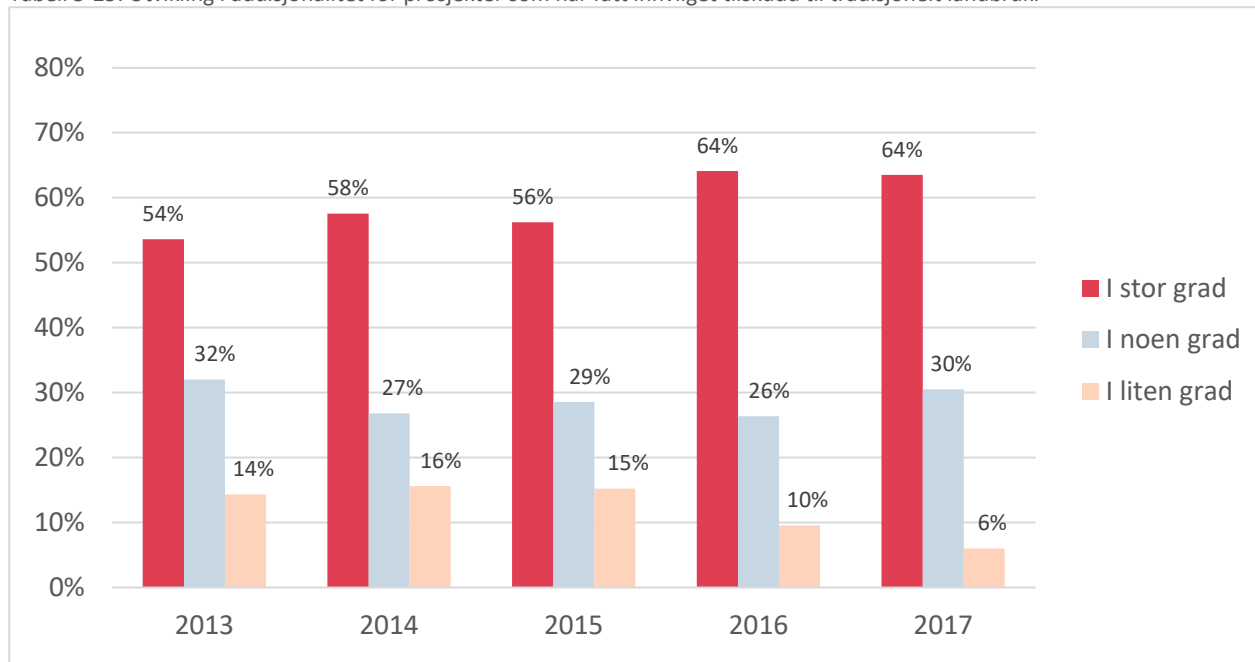

Det er kun små endringer i driftsrisikoen hos kunder som har fått tilsagn til prosjekter innenfor tradisjonelt landbruk. I 2017 er det flere som tar litt høyere risiko, ved at gruppe A er redusert, og gruppe B har økt. Dette kan skyldes mer usikkerhet i markedsbalansen på sau, noe som gir prosjekter dårligere lønnsomhet og dermed større risiko. Heller ikke i 2017 havner noen av prosjektene innen tradisjonelt landbruk i kategori D (ekstra høy).

Addisjonalitet

Det er en positiv utvikling i addisjonalitet hos Innovasjon Norge sine kunder innen tradisjonelt landbruk de siste fem årene. Andelen som sier at midler fra Innovasjon Norges i stor grad har en utløsende effekt er i 2017 like høy som i 2016, på 64 prosent. I 2013 var den på 54 prosent. Andelen som svarer i liten grad reduseres gjennom perioden.

Tabell 5-25: Utvikling i addisjonalitet for prosjekter som har fått innvilget tilskudd til tradisjonelt landbruk.

Utviklingsprogrammer

I tillegg til investeringsmidlene, tilbyr Innovasjon Norge tjenester som skal skape økt vekst og verdiskaping innen lokalmat, reiseliv, reindriftsnæringen og bioenergi. Tidligere var også Bioraffineringsprogrammet og Trebasert innovasjonsprogram en del av dette, men de er lagt inn under Bioøkonomiordningen under Nærings- og fiskeridepartementets budsjett. Denne ordningen ble opprettet i 2017 etter økning i virkemidler rettet mot utvikling innen bruk av biologiske ressurser gjennom statsbudsjettet for 2017. Bioøkonomiordningen var i fjor en «paraply» over 8 ulike virkemiddelkoder fordelt på oppdrag fra Landbruksdepartementet, Nærings- og fiskeridepartementet og Kommunal- og moderniseringsdepartementet.

Resultatindikatorer

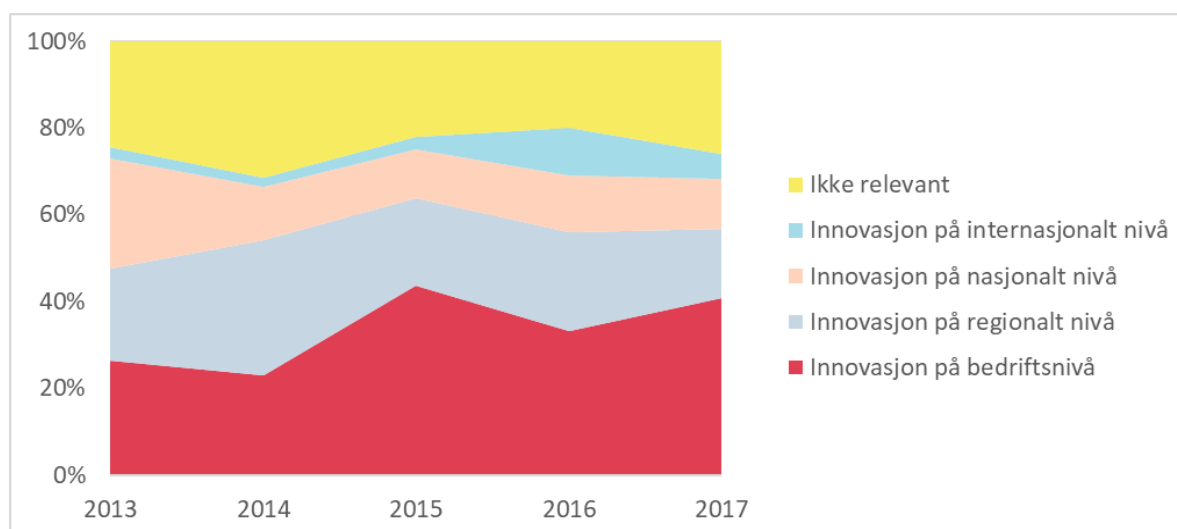
Det var god etterspørsel etter midler fra alle programmene i 2017. For bioenergiprogrammet holder antallet søknader seg stabilt fra 2016 til 2017, til tross for en lang periode med lave priser på energi. Fra og med 2018 endres navnet til Verdiskapingsprogrammet for fornybar energi i landbruket. Utviklingsprogrammet for landbruks- og reindriftsbasert vekst og verdiskaping opplever fortsatt en stabilt god interesse for vekstordningen og bedriftsnettverk.

Det er for 2017 valgt å skille mellom bioenergiprogrammet og Utviklingsprogrammet (inkludert reinprogrammet) når det gjelder addisjonalitet og kompetanse. Dette fordi det er så store forskjeller på innretning og målgruppe at det å slå dem sammen vil gir et godt bilde på hvordan utviklingen egentlig er.

Innovasjonsnivå

I 2017 hadde over 75 prosent av prosjektene i utviklingsprogrammene innovasjon som kjennetegn. Dette er en nedgang fra 80 prosent året før. Litt over halvparten av prosjektene bidrar til innovasjon på bedriftsnivå eller regionalt nivå. Prosentandelen som går til prosjekter med innovasjoner på internasjonalt nivå halveres fra 2016 til 2017. Grunnen ligger i at Trebasert Innovasjonsprogram, som alltid har ligget høyt på måling av innovasjon, nå er ute av målingen. Dette programmet er nå inn under Bioøkonomiordningen, noe som gir utslag i lavere innovasjonsgrad.

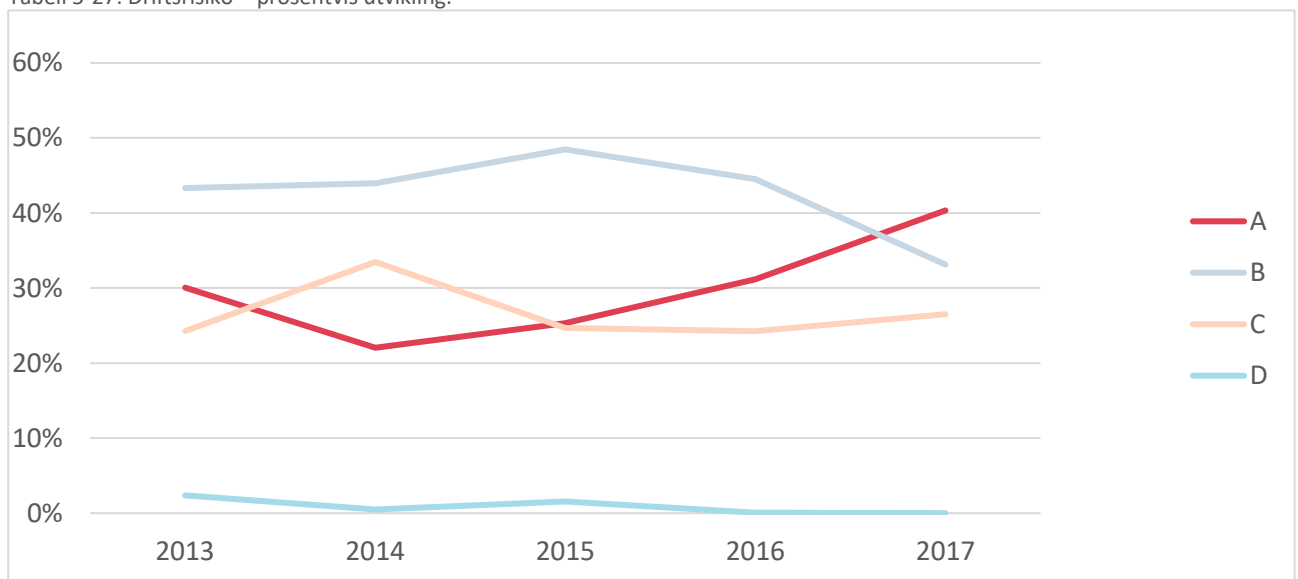
Tabell 5-26: Innovasjonsnivå – prosentvis utvikling.

Driftsrisiko

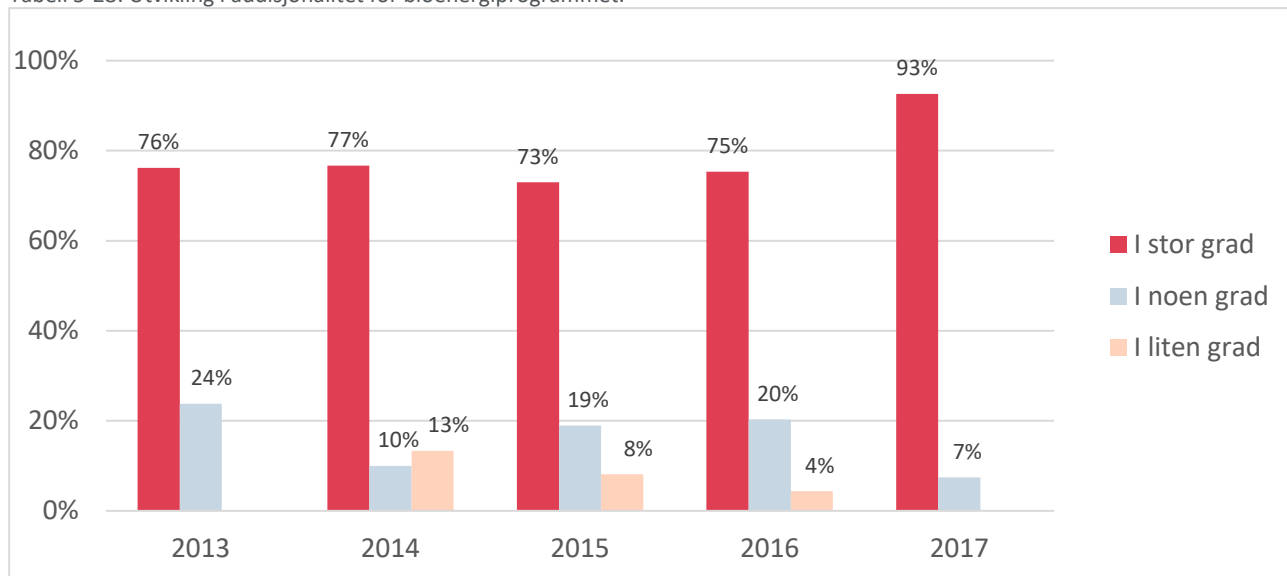
Siden 2015 er det en tendens til at prosjektene innen utviklingsprogrammene har mindre driftsrisiko enn tidligere, og i 2017 var for første gang andelen prosjekter med lav risiko høyere enn andelen prosjekter med middels risiko. Også her er forklaringen på utviklingen at Trebasert Innovasjonsprogram, som alltid har ligget høyt på måling av risiko, nå er ute av målingen. Det er verdt å merke seg at så å si ingen av prosjektene innen utviklingsprogrammene havnet i kategori D (ekstra høy).

Tabell 5-27: Driftsrisiko – prosentvis utvikling.

Addisjonalitet

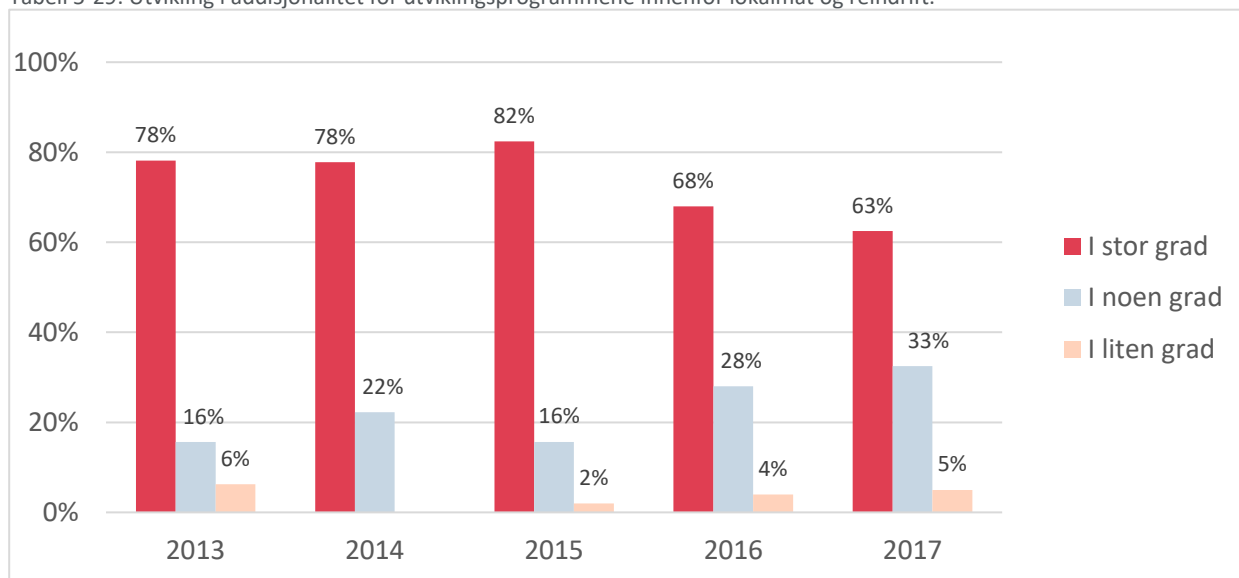
Avvik i tallene fra tidligere år skyldes at Trebasert Innovasjonsprogram er flyttet over på Bioøkonomiordningen, og dermed tatt ut av tallgrunnlaget.

Tabell 5-28: Utvikling i addisjonalitet for bioenergiprogrammet.

Figuren viser at 93 prosent av prosjektene innen Bioenergiordningen ikke ville blitt realisert uten støtte fra Innovasjon Norge. Alle prosjekter innenfor Bioenergiprogrammet har stor eller noen grad av addisjonalitet. Dette er svært positivt for ordningene. Bioenergiprogrammet har høyest addisjonalitet av alle tjenester og programmer i Innovasjon Norge.

Tabell 5-29: Utvikling i addisjonalitet for utviklingsprogrammene innenfor lokalmat og reindrift.

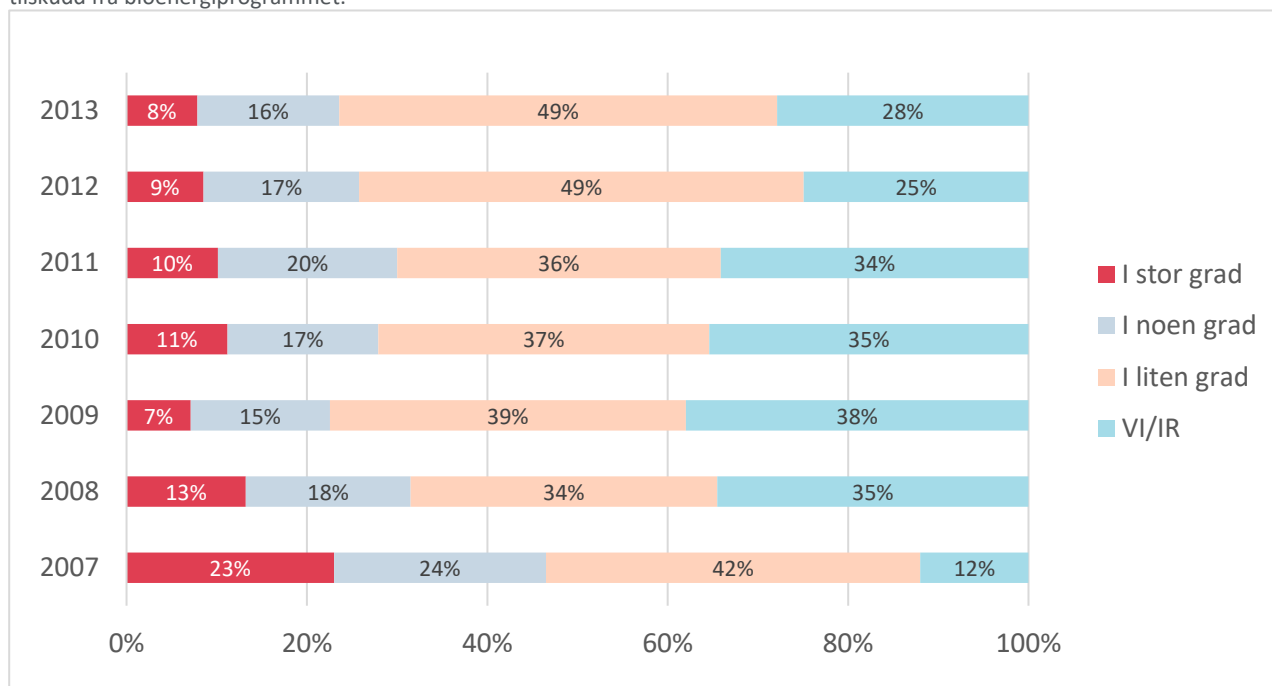

Figuren viser at det har vært en nedgang innenfor utviklingsprogrammet av prosjekter som har stor grad av addisjonalitet. Noe av forklaringen kan være at spesielt lokalmatbedriftene har blitt mer profesjonelle de siste årene, da flere som søker støtte nå er aksjeselskaper heller en enkeltpersonforetak. Det er en liten økningen blant de som svarer at støtten har noen grad av addisjonalitet, noe som gjør at det fortsatt er under 5 prosent som mener Innovasjon Norge sine midler har liten grad av addisjonalitet. For 2018 vil man jobbe med å øke graden av addisjonalitet innen ordningen.

Kompetanse

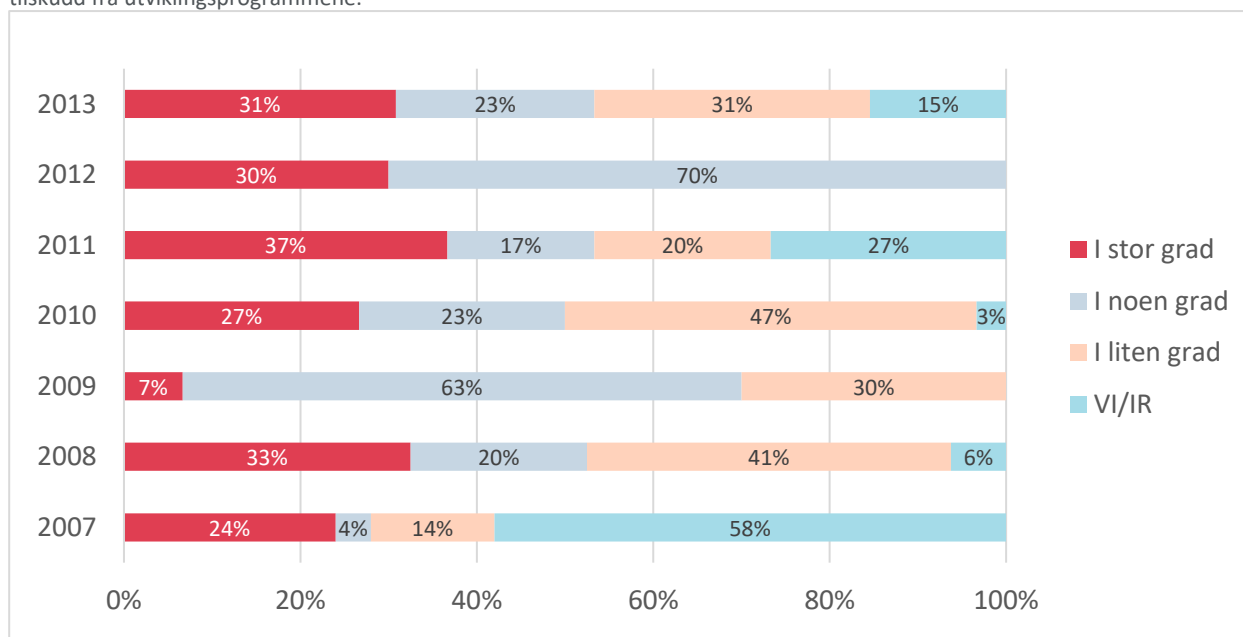
Kunden blir via en spørreundersøkelse spurt om prosjektet har bidratt til kompetanse. Dette skjer fire år etter at de har fått støtte av Innovasjon Norge til sine prosjekt. Avvik i tallene fra tidligere år skyldes at Trebasert Innovasjonsprogram er flyttet over på Bioøkonomiordningen, og dermed tatt ut av tallgrunlaget.

Tabell 5-30: Utvikling i svar på spørsmålet om hvorvidt prosjektet har bidratt til kompetanse hos kunder som har fått tilskudd fra bioenergiprogrammet.

Det har vært en stabil utvikling i scoringen på de ulike dimensjonene når det gjelder kompetanse innen Bioenergiprogrammet. Mellom 25 og 35 prosent sier at prosjektene har bidratt i stor eller noen grad til økt kompetanse. Denne fordelingen er ikke uventet for Bioenergiprogrammet, da det ikke er kompetanse som er hovedmålet med ordningen.

Tabell 5-31: Utvikling i svar på spørsmålet om hvorvidt prosjektet har bidratt til kompetanse hos kunder som har fått tilskudd fra utviklingsprogrammene.

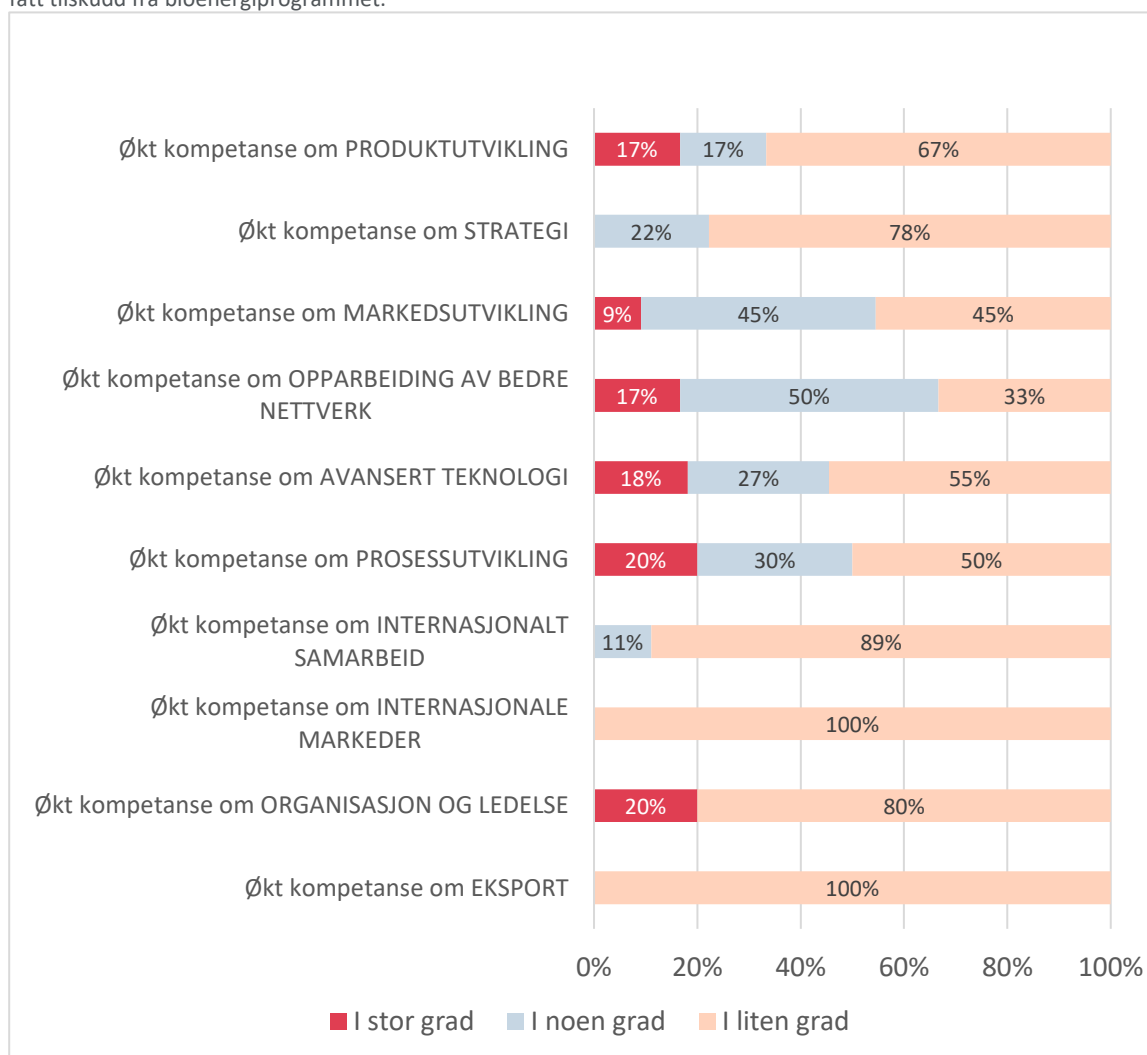

Andelen som sier prosjektet i stor grad har bidratt til kompetanse hos kunder er stabil på cirka 30 prosent de siste to årene. Når det gjelder de som svarer at prosjektet har bidratt i noen eller liten grad, så har det skjedd en vridning siste år. Dette kan skyldes at det er få saker, slik at en liten endring gir store utslag. I tillegg er det en individuell vurdering gjort av søker som er grunnlaget for tallene, slik at det kan være tilfeldigheter for om man svarer i noen grad eller i liten grad.

Fordeling kompetanse

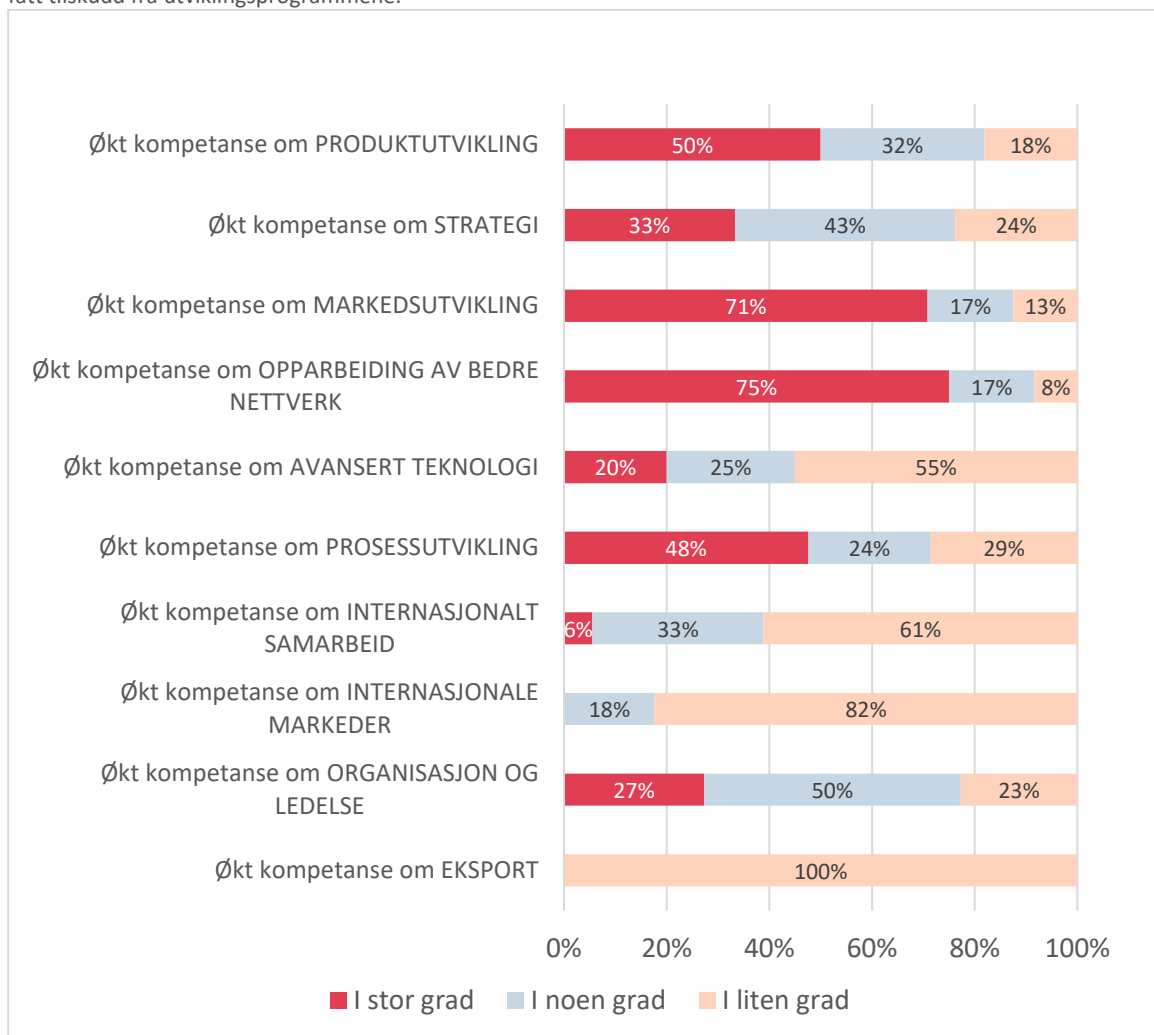
Hvis man ser bort ifra de som har svart at kompetanse ikke er relevant, er det interessant å se på hvor kompetansen har kommet.

Tabell 5-32: Fordeling i svar på spørsmålet om hvilke områder prosjektet har bidratt til kompetanse hos kunder som har fått tilskudd fra bioenergiprogrammet.

For bioenergiprogrammet er fordelingen som forventet. Positivt at bedriftene får økt kompetanse om avansert teknologi og markedsutvikling, og økt kompetanse innen opparbeiding av bedre nettverk. Innovasjon Norge har jobbet med nettverk mot målgruppen blant annet gjennom studieturer. Scoren på dimensjonene som går på internasjonalt og eksport er som forventet.

Tabell 5-33: Utvikling i svar på spørsmålet om hvilke områder prosjektet har bidratt til kompetanse hos kunder som har fått tilskudd fra utviklingsprogrammene.

For utviklingsprogrammet er fordelingen som forventet. Positivt at bedriftene får økt kompetanse om markedsutvikling. Dette gjør at de blir mer profesjonelle. Siden Innovasjon Norge har intensivt arbeidet med bedriftsnettverk mot målgruppen, ligger resultatet som forventet på det området. Scoren på dimensjonene som går på internasjonalt er ikke overraskende. Likevel ser man at bedriftene fremdeles må jobbe med sin forretningsmessige kompetanse for å sikre finansiell bærekraft på produktene sine.

5.3 Delmål 3 – Flere innovative næringsmiljøer

Innovasjon Norge skal stimulere bedrifter, kunnskapsmiljøer og offentlige aktører til samhandling for å forsterke evnen til innovasjon og omstilling. Selskapet skal forsterke samarbeidsrelasjonene i slike miljøer og igangsette aktiviteter som øker aktørenes nasjonale og internasjonale konkurransekraft.

Selskapet prioriterer tre innsatsområder:

- Mer innovative, dynamiske og internasjonalt orienterte næringsmiljøer
- Mer samarbeidsorienterte bedrifter
- Mer innovative og vekstkraftige regioner

Delmålet omfatter tjenesten Bedriftsnettverk og klyngeprogrammet Norwegian Innovation. Klynger og nettverk spiller en viktig rolle i omstilling av norsk næringsliv. Strategisk samarbeid knyttet til omstilling, nye markeder og nye forretningsmodeller er mer etterspurt enn noen gang. I et samfunn med mange småbedrifter og få store lokomotiver, må bedrifter samarbeide for å lykkes internasjonalt, skape innovasjon og for dialog og samarbeid med forsknings- og kompetansemiljøer.

Dette er svært kostnadseffektive virkemidler som når mange bedrifter, oppstartsselskaper og kompetansemiljøer. Evalueringen av klyngeprogrammet som ble offentliggjort i begynnelsen av 2018, viser med økometriske tall at klyngene bidrar til vekst og omstilling. Bedriftene i klyngene vokser mer og jobber mer systematisk med forskning og innovasjon enn tilsvarende bedrifter utenfor. Investeringen i klyngeprogrammet er nedbetalt allerede etter 2-3 år.

Evalueringen av Bedriftsnettverk forventes ferdigstilt ved utgangen av april 2018.

Innovasjon Norge tilbyr flere tjenester som har som sitt viktigste formål å realisere målet om flere innovative næringsmiljøer:

- *Norwegian Innovation Clusters*: Skal utløse og forsterke samarbeidsbaserte utviklingsaktiviteter i klynger, for å øke klyngenes dynamikk og attraktivitet og den enkelte bedrifts innovasjonsevne og konkurransekraft.
- *Bedriftsnettverk*: Skal bidra til at flere små og mellomstore bedrifter etablerer forpliktende, strategisk, markedsrettet og kommersielt samarbeid med andre bedrifter. Målet er å styrke bedriftenes ressursgrunnlag, innovasjons- og omstillingsevne og konkurransekraft som igjen skal føre til vekst og økt verdiskaping.
- *Regional omstilling*: Skal bidra til etablering av nye arbeidsplasser og sikring av eksisterende arbeidsplasser i kommuner hvor hjørnesteinsbedrifter legges ned eller det lokale næringslivet forvitrer. Innovasjon Norges rolle er å gi råd, veilede og kvalitetssikre kommuner/regioner med omstillingsstatus.
- *Kompetanseutvikling i regionale næringsmiljøer*: Skal forsterke regionale næringsmiljøers tilgang på relevant kompetanse gjennom samarbeid med høyere utdanningsinstitusjoner. (ingen ny finansiering i 2017)

Klyngeprogrammet *Norwegian Innovation Clusters* er finansiert av Nærings- og fiskeridepartementet (post 71) og Kommunal- og moderniseringsdepartementet (post 74). *Bedriftsnettverk* er finansiert av Nærings- og fiskeridepartementet (post 71), Kommunal- og moderniseringsdepartementet (post 74) og Landbruksdepartementet (post 50, over Utviklingsprogrammet). Disse tjenestenes regional- og distriktpolitiske nedslagsfelt og effekter er nærmere omtalt i delmål 3 - rapporten til Kommunal- og moderniseringsdepartementet. *Bedriftsnettverk* er videre omtalt i delmål 3-rapporten til Landbruksdepartementet. *Regional omstilling* er finansiert av Kommunal- og moderniseringsdepartementet (post 65) og *Kompetanseutvikling i regionale næringsmiljøer* har ingen egen finansiering i 2017. Tjenestene er kun omtalt under rapporten til Kommunal- og moderniseringsdepartementet.

I tillegg til disse tjenestene gis det også en kort omtale av følgende tjenester som også bidrar til å realisere delmål 3:

- Innovasjonsrammen (Nærings- og fiskeridepartementet post 50) – omtales også under Klyngeprogrammet
- Invest in Norway (Nærings- og fiskeridepartementet post 74)
- Internasjonale fagmesser (Nærings- og fiskeridepartementet post 74)
- EU Horisont 2020 (Nærings- og fiskeridepartementet post 74)
- Global Growth (Nærings- og fiskeridepartementet post 74)

For delmål 3 i landbruksoppdraget er det spesielt bedriftsnettverk som finansieres med midler fra Utviklingsprogrammet for landbruks- og reindriftsbasert vekst og verdiskaping som er relevant. I tillegg har landbruksrelaterte bedriftsnettverk vært støttet gjennom bedriftsnettverksprogrammet som er finansiert med nettverksmidler fra kommunaldepartementet og Nærings- og fiskeridepartementet.

Landbruksrelaterte klynger finansieres også fra klyngeprogrammet. Ved utgangen av 2017 er Arena Skog med tyngdepunkt i Trøndelag, eneste aktive klyngeprosjekt relatert til landbruket i klyngeprogrammet. Tidligere klyngeprosjekter Arena Heidner og NCE Culinology gikk ut i 2017.

For utfyllende opplysninger om dette, se under delmål 3 for Nærings- og fiskeridepartementet.

Mål for 2017

«Utviklingsprogrammet - landbruks- og reindriftsbasert vekst og verdiskaping» har som mål å skape flere vekstkraftige bedrifter, med fokus på finansiering av vekstprosjekter og samarbeidsprosjekter med flere bedrifter. Programmet har ikke egne mål for antall nye bedriftsnettverk eller totalt antall løpende bedriftsnettverk. Det er et eget budsjett for bedriftsnettverk.

Føringer i oppdragsbrevet for 2017 fra Landbruksdepartement for Utviklingsprogrammet er; «*Innovasjon Norge bør prioritere hovedtyngda av innsatsen på dette området opp mot delmålet om flere vekstkraftige bedrifter. Innenfor delmålet om flere innovative næringsmiljø bør ambisjonene om innovative og vekstkraftige regioner og mer samarbeidsorienterte bedrifter vektlegges*». Oppdragsbrevet har i tillegg føringer knyttet til den nye reiselivsstrategien, *Opplevingar for ein kvar smak*. Strategien vektlegger koblingen mellom mat og reiseliv.

Hovedaktiviteter i 2017

Klyngeprosjektet Arena Skognæringa i Trøndelag inngår i klyngeprogrammet og kom inn i programmet i 2016. Den består av et bredt partnerskap med virksomheter fra blant annet næring, forskning og utvikling og forvaltning. Ved utgangen av 2017 var dette det eneste aktive klyngeprosjektet relatert til landbruk i klyngeprogrammet. To mat/landbruksrelaterte klyngeprosjekter gikk ut av programmet i 2017. Det var NCE Culinology og Arena Heidner.

Utviklingsprogrammet har i 2017 støttet åtte nye bedriftsnettverk (hovedprosjekter) med 88 deltaker bedrifter. Ett av prosjektene, Outdoor Health Network i Sogn og Fjordane, ble samfinansiert med midler fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet gjennom den generelle Bedriftsnettverkstjenesten (50 %) og Utviklingsprogrammet (50 %). Dette prosjektet var ett av de nye prosjektene som nådde opp i den utlysningsbaserte konkurransen for den generelle bedriftsnettverkstjenesten.

Ved utgangen av 2017 omfattet porteføljen 20 aktive bedriftsnettverk (hovedprosjekter) etablert i perioden 2015-2017 med 215 involverte bedrifter. Tilsvarende tall for 2016 var 14 bedriftsnettverk med ca. 180 bedrifter. Porteføljen har således økt med seks prosjekter og 35 bedrifter.

Tabellen under viser en oversikt over alle bedriftsnettverk (hovedprosjekter) støttet gjennom utviklingsprogrammet og iverksatt i perioden 2013-2017. Tabellen viser også hvilke prosjekter som er avsluttet og hvilke som var aktive pr. 31.12.17.

Tabell 5-34: Bedriftsnettverk i Utviklingsprogrammet 2013-2017.

Oppstartsår	Prosjektnavn	Administrator	Fylke	Status
2013	Bondens Butikk Oslo	Bondens Butikk Oslo SA	Oslo	Avsluttet 2016
2013	Namnamdalen	Namnamdalen AS	Trøndelag	Avsluttet 2016
2013	Nordlandsmat	Nordlandsmat AS	Nordland	Avsluttet 2016
2014	Trøndelagmat	Trøndelagmat SA	Trøndelag	Avsluttet 2017
2014	Drinks of Norway	Vin og Brennevin-leverandørenes Forening	Oslo	Avsluttet 2016
2014	Matopplevelser i Numedal	Matopplevelser i Numedal	Buskerud	Avsluttet 2017
2015	Lokalmat Nordvest	Lokalmat Nordvest SA (tidl. Nordvestmat SA)	Møre og Romsdal	Aktivt
2015	Ringeriksmat	Ringeriksmat AS	Buskerud	Aktivt
2015	Inn på Tunet Akershus	Inn på Tunet Akershus SA	Akershus	Aktivt
2015	Den Gode Maten	Den Gode Maten AS	Møre og Romsdal	Aktivt
2016	Fenalår fra Norge	Fenalår fra Norge SA	Oslo	Aktivt
2016	Oslofjorden Frukt og Bær	Oslofjorden Frukt og Bær SA	Akershus	Aktivt
2016	4640 Søgne	4640 Søgne SA	Vest-Agder	Aktivt
2016	Smaken av Setesdal	Smaken av Setesdal SA	Aust-Agder	Aktivt
2016	Rymat	Rymat SA	Rogaland	Aktivt
2016	Inn på Tunet Telemark	Inn på Tunet Telemark SA	Telemark	Aktivt
2016	Røyse Frukt og Bær	Røyse Frukt og Bærpresseri AS	Buskerud	Aktivt
2016	Oppdal – smak av fjell (Restrukturert prosjekt)	Oppdal smak av fjell SA (tidl. Oppdalsmat AS)	Trøndelag	Aktivt
2017	Inn på tunet Norge	Inn på tunet Norge AS	Trøndelag	Aktivt
2017	Biffkjøtt fra Hedmarken	Strand Unikorn AS	Hedmark	Aktivt
2017	Smaken av Vikingland	Haugaland Vekst IKS	Rogaland	Aktivt
2017	Smak av Innlandet	Smak av Innlandet SA	Hedmark	Aktivt
2017	Lokalmatsenteret	Lokalmatsenteret SA	Østfold	Aktivt
2017	Ost 2020	Norsk Gardsost	Oppland	Aktivt
2017	Outdoor Health Network	Bratt Moro AS	Sogn og Fjordane	Aktivt
2017	Inn på tunet Innlandet	Inn på tunet Innlandet SA	Hedmark	Aktivt

I perioden 2013-2017 er det iverksatt 26 bedriftsnettverk. Fire prosjekter er avsluttet i 2016 og to i 2017 etter endt prosjektperiode. Pr. 31.12.17 består porteføljen av 20 aktive bedriftsnettverk.

De 20 aktive bedriftsnettverkene er lokalisert i Trøndelag (2), Møre og Romsdal (2), Sogn og Fjordane (1), Rogaland (2), Agder (2), Telemark (1) Buskerud (2), Oslo og Akershus (3), Østfold (1), Hedmark (3) og Oppland (1).

15 av de 20 bedriftsnettverkene er knyttet til satsingsområdet lokalmat, fire prosjekter er innenfor området «Inn på Tunet» som er rettet mot helse og omsorg og ett innenfor helse og reiseliv.

Seks av de åtte nye prosjektene henvender seg til regionalt eller nasjonalt marked. To prosjekter er internasjonalt rettet. Prosjektene har som fellestrekk at de har fokus på utvikling av nye markedsmuligheter.

Utviklingsprogrammet praktiserer ikke rekruttering og seleksjon av nye bedriftsnettverk basert på halvårslige utlysninger og konkurranse mellom prosjektene, slik som den ordinære bedriftsnettverkstjenesten gjør. Prosjektsøknader til alle faser mottas og behandles løpende ved distriktskontorene.

Følgende prosjekter iverksatt i 2014 har utgått etter endt prosjektperiode i 2017:

- Trøndelagmat
- Matopplevelser i Numedal

Utviklingsprogrammet rekrutterer nye bedriftsnettverksprosjekter gjennom Innovasjon Norges distriktskontorer. Nye prosjektsøknader tas imot og behandles løpende.

Det ble i 2017 iverksatt og støttet fem nye forstudier og åtte forprosjekter, dette er en økning fra 2016 da én forstudie og syv forprosjekter ble iverksatt.

Tabell 5-35: Bedriftsnettverk i Utviklingsprogrammet 2013-2017.

Område/prosjektfase	Forstudie	Forprosjekt	Totalt
Lokalmat	-	5	5
Reiseliv	4	2	6
Reindrift	-	-	-
Inn på tunet	-	1	1
Innlandsfiske	1	-	1
Annet	-	-	-
Totalt antall	5	8	13

Vurdering, resultater og effekter

Ved utgangen av 2017 omfattet porteføljen 20 aktive bedriftsnettverk (hovedprosjekter) etablert i perioden 2015-2017 og med 215 involverte bedrifter. Tilsvarende tall for 2016 var 14 aktive bedriftsnettverk ca. 180 bedrifter. Porteføljen har således økt med seks prosjekter og 35 bedrifter.

Porteføljen av aktive bedriftsnettverk har økt jevnt i perioden 2013-2017. Inntaket av forstudier og forprosjekt varierer en del; 23 (2015), 8 (2016) og 13 (2017). Normalt er det viktig at det iverksettes et betydelig antall forstudier og forprosjekter for å sikre rekruttering av vel kvalifiserte hovedprosjekter.

Utviklingsprogrammet har ikke etablert egne mål for antall nye bedriftsnettverk (hovedprosjekter), portefølje av løpende prosjekter eller involverte bedriftsdeltakere. Det er derfor vanskelig å si noe konkret om måloppnåelsen. Programmet har imidlertid som mål å bidra til samarbeid mellom bedrifter og flere vekstkraftige bedrifter, og har i 2017 bidratt til at åtte nye bedriftsnettverk er etablert og at nær 90 bedrifter har etablert eller forsterket samarbeid med andre bedrifter. Totalt siden 2013 har over 300 bedrifter deltatt i bedriftsnettverk (hovedprosjekter) støttet gjennom Utviklingsprogrammet og gjennom dette utviklet samarbeid med andre bedrifter. Dette anses som betydelige bidrag til delmål 3.

Støttende analyse

Bedriftsnettverksprogrammet evalueres nå eksternt av Oxford Research. Arbeidet startet opp i september 2017 og evalueringsrapporten skal etter planen foreligge ved utgangen av april 2018. Evalueringen vil danne grunnlag for videre utvikling av programmet i 2018.

Mål for Utviklingsprogrammet 2018

Bedriftsnettverk har vist seg høyt etterspurt og godt egnet for bedrifter som opererer i krevende markeder og står overfor omstillingsutfordringer. Gjennom strategisk samarbeid får bedriftene økt tilgang til kompetanse og andre ressurser. De kan derfor raskere og mer kraftfullt omstille seg til nye markeder eller utvikle nye markeds- og forretningsområder med større vekst- og verdiskapingspotensial.

Det forventes at interessen og etterspørselen etter støtte til bedriftsnettverk vil vedvare også i 2018. Det ligger blant annet et stort markedspotensial i å knytte lokalmat tettere mot reiselivet. Bedriftsnettverk er aktuelt og benyttes i økende grad inn mot «Inn på TUNET» tilbydere. Innenfor tilgjengelige rammer er det et mål i 2018 å videreutvikle og løfte flere allerede iverksatte nettverksinitiativ - med sikte på å iverksette og finansiere flere hovedprosjekter rettet mot nye markedsmuligheter i vekstmarkeder.

Budsjettet for 2018 er på 13,8 mill. kroner. Gitt at eksisterende prosjekt går videre i 2018, er store deler av rammen allerede bundet opp i løpende prosjekter. Det henger sammen med at støtte til etablering av nye bedriftsnettverk skaper forventninger om oppfølgingsfinansiering også til neste fase i prosjektet. Dette er ikke en juridisk forpliktelse, men viktig for å sikre forutsigbarhet for kundene. I og med at det er igangsatt relativt mange nye hovedprosjekter i 2016 og 2017 (til sammen 16 prosjekter), vil det begrense igangsettelsen av helt nye nettverk framover - med mindre rammene økes.

5.4 Rapportering på enkelttjenester fra LMD

5.4.1 Kap. 1150, post 50 Bioenergiprogrammet

Programmet er finansiert av Landbruks- og matdepartementet, med formål å stimulere jord- og skogbrukere til å produsere, bruke og levere bioenergi i form av brensel eller ferdig varme. Programmet skal bidra til verdiskaping i landbruket basert på lokale bioenergiressurser og at det skal skapes aktivitet i hele landet. I tillegg til de økonomiske faktorene skal det også legges stor vekt på at tiltakene er et bidrag til reduserte klimautslipp, og bidra til å nå Norges forpliktelser til CO₂-reduksjon i tråd med internasjonale forpliktelser.

Programmet gir primært investeringsstøtte, men yter også støtte til, og gjennomfører informasjons- og kompetansehevende aktiviteter, som kan generere flere investeringsprosjekter. I 2017 ble virkeområdet for programmet utvidet til å omfatte solcelleanlegg i kombinasjon med biovarmeanlegg, kraft-/varmeanlegg og biokullanlegg.

Samlet vurdering av måloppnåelse

Formålet med programmet er å få flere bedrifter i landbruket å ta i bruk mer bioenergi for å fase ut fossil energi og gjøre landbrukets energiforbruk mer klimanøytralt. I 2017 har antall søknader økt og forbruket av midler ligger også over 2016.

Totalt er det siden oppstarten av programmet i 2003, planlagt en energiproduksjon på 412,5 GWh. Effektundersøkelsene fra 2013 og 2016 viser at dette stemmer godt med faktisk produksjon i de etablerte anleggene. Med basis i effektundersøkelsene har omleggingen til bioenergi spart utslipp 77 700 tonn CO₂ ekvivalenter pr år.

Profilen i programmet bidrar til at ordningen er godt tilrettelagt for bedrifter med vekst som mål. I tillegg bidrar programmet med kompetanse og nettverk innen fornybar energi, som også ligger i forventningene fra oppdragsgiver. Programmets etterspørsel er sterkt knyttet til informasjon og kompetanseoverføring innen fagfeltet, for å få i gang nye prosjekter. Programmet har gitt gode resultater både med hensyn til målgruppen vekst i bedrifter, miljø og klima, og lokal verdiskaping.

Videreutvikling

Landbruks- og matdepartementet har i supplerende oppdragsbrev til Innovasjon Norge av 4. juli 2017 meddelt at programmet fra 2018 endrer navn fra *Bioenergiprogrammet* til *Verdiskapingsprogrammet for fornybar energi i landbruket*. Bakgrunnen er at programmet fra 2017 har fått utvidet virkeområde og at navnet nå bedre reflekterer dette.

For 2018 er det gjort endringer i retningslinjene for programmet. Maksimalt tilskudd for varmesalgslinje er økt fra 8 mill. kroner til 10 mill. kroner. For gardsvarmeanlegg er

tilskuddsprosenten økt til 35% (tidligere 33 %). Maksimal støtte pr prosjekt er som før med 1 mill. kroner.

I supplerende oppdragsbrev for 2017 ble programmet tilført 3 mill. kroner ekstra som følge av kompensasjonsmidler for økt CO2-avgift for skog- og jordbruket. Midlene skal nyttes til klimaprojekt, iberegnet ett pilotprosjekt for økt bruk av biodrivstoff i traktorer og maskiner. Det er kommet inn to prosjekter som er til behandling. Bortsett fra dette er retningslinjene for programmet uendret.

Tabellen viser aktiviteten på programmet fordelt på de ulike prosjektypene.

Tabell 5-36: : Oversikt over prosjektene, 2017 (2016 i parentes). Beløp i mill. kroner.

	Årets Ramme	Disp. ramme	Forbruk	Antall prosjekter	Energimengde i GWh
Biogass			0 (5,0)	0 (4)	0 (1,7)
Brenselproduksjon			2,6 (0,3)	7 (4)	0 (0)
Forprosjekt			1,9 (0,8)	20 (10)	0 (0)
Forstudie			0,7 (0,4)	13 (8)	0 (0)
Gårdsvarmeanlegg næring			33,6 (23,0)	86 (73)	15,9 (11,9)
Gårdsvarmeanlegg bolig			0,1 (0,3)	4 (10)	0,1 (0,3)
Kompetanse og utredning			0,3 (2,5)	2 (7)	0 (0)
Varmesalgсанlegg			20,2 (24,2)	15 (14)	12,1 (19,2)
Veksthus			1,0 (0,5)	1 (2)	0,5 (0,2)
Totalt	63,38	70,4	60,4 (57,0)	148 (132)	28,6 (33,3)

Generelt er det stor aktivitet og 95 prosent av årets ramme er brukt.

Det er også i 2017 gjennomført studietur til Østerrike med 35 deltakere fra hele Norge for å lære mer om produksjon av biovarme og besøk på World Sustainable Energy Days (Energisparmesse) i Wels i Østerrike. Deltakerne var i hovedsak varme- og brenselprodusenter. Turen var nyttig fra deltakerne. Foruten egen læring fikk flere av deltakerbedriftene gode kontakter i Østerrike som kan komme til nytte senere. I tillegg fikk deltakerne anledning til å diskutere bioenergispørsmål med hverandre, og etablerte kontakter som vil være verdifullt i eget nettverk.

Resultater og effekter

Programmets tilsagn er på totalt 60,4 mill. kroner, noe over 2016 forbruket. Alle prosjektene er miljørettede ved at de tar i bruk fornybare energiresurser.

Resultatene fra etterundersøkelsen i 2013 viser at prosjektene ikke ville blitt gjennomført uten at det var gitt støtte fra programmet. Målingene viser en addisjonalitet fra middels til høy på 100 prosent, med en fordeling på henholdsvis 15 prosent middels og 85 prosent på høy. Dette viser at investeringer i fornybar energi, må gis investeringsstøtte da den generelle energiprisen er lav.

Avvik

Antall prosjekter på programmet er gått noe opp i 2017. Det er gårdsvarmeanlegg og forprosjekter/-studier som har økt mest. Årsaken til dette kan være høyere strømpris og større aktivitet på informasjon og kompetanse.

Administrasjon og gjennomføringskostnader

Se tabell for Gjennomføringskostnader virkemidler med høy andel av finansiering under kapitel Øvrig rapportering.

5.4.2 Kap. 1150, post 50 Investering og bedriftsutvikling i landbruket

Virkeområdet er utvikling av næringsvirksomhet på og i tilknytning til landbrukseiendommer, både tradisjonelt landbruk og tilleggsnæringer. Det kan gis støtte til fysiske investeringer for tradisjonelt landbruk og tilleggsnæringer, samt etablerertilskudd og bedriftsutvikling for tilleggsnæringer. Det gis en mer utfyllende rapport om ordningen til Landbruks- og matdepartementet i forbindelse med jordbruksforhandlingene.

Samlet vurdering av måloppnåelse

Innen tradisjonelt landbruk bidrar Investering og bedriftsutvikling i landbruket (IBU) i stor grad til vekst i bedrifter. Dette er også i samsvar med føringene fra oppdragsgiver om å prioritere prosjekter som bidrar til økt matproduksjon, det vil si vekst i bedrifter. Innen tilleggsnæringer bidrar IBU både til entreprenørskap og vekst i bedrifter.

Videreutvikling

Ordningen er hjemlet i forskrift som fastsettes av Landbruks- og matdepartementet, og er etter siste endring uttømmende med tanke på hvilke typer prosjekter som kan støttes og støtteutmåling. En eventuelt videreutvikling av ordningen vil derfor skje, ved behov, gjennom innspill til Landbruksdepartementet om endring av forskriften. Ordningen er viktig innen bioøkonomiområdet og matproduksjon.

Aktiviteter

Knappt 86 prosent av tilskuddsmidlene går til fornying av produksjonsanlegg for tradisjonelt landbruk. Trenden med økt andel tilskudd til tradisjonelt landbruk fortsatte i 2017 med en økning på knapt 2 prosent i forhold til 2016. Trenden med beløpsmessig tilbakegang stoppet opp i 2017. Fordelingen gjenspeiler pågangen etter midler fra de to virkeområdene.

Støtte til tradisjonelt landbruk er i hovedsak knyttet til delmål vekst i bedrifter, mens en betydelig del av de vel 14 prosent som går til andre bygdenæringer er knyttet til delmål 1 og 3, entreprenørskap.

Tabell 5-37: Oversikt ramme, forbruk og antall tilsagn IBU-midler. Beløp i mill. kroner.

Aktiviteter	Årets ramme	Disponibel ramme	Forbruk	Antall tilsagn
Tilskudd	562,08	679,6	602,80	1212,0

Forbruket har vært større enn årets ramme på grunn av udisponerte midler fra tidligere år. Antall innvilgede tilsagn for tilskudd er drøyt 150 høyere enn i 2016, og skyldes at søknadspågangen og disponibel ramme er større. I tillegg ble det i jordbruksforhandlingene i 2016 bestemt at Innovasjon Norge får anledning til å gi tilsagn om støtte fra neste års ramme allerede fra høsten 2016. Begrunnelsen for dette er å tilrettelegge for bedre planleggings- og byggeprosesser, herunder bedre avtaler med entreprenører og leverandører. I samråd med Landbruksdepartementet ble det bestemt at inntil 20 prosent av neste års ramme kunne brukes

inneværende år. Den største effekten av å kunne bevilge av neste års ramme er i hovedsak bare første året, for senere år er effekten i mindre på grunn av lavere ramme ved inngangen til året.

Resultater og effekter

Som nevnt gis det en mer utfyllende rapport om ordningen til Landbruks- og matdepartementet i forbindelse med jordbruksforhandlingene. Midlene er fordelt i fylkesvise rammer av Landbruks- og matdepartementet. Sentrale føringer er midlene skal bidra til økt matproduksjon der det er markedsmessig grunnlag for det, økt effektivisering av matproduksjonen og bidra til flere lønnsomme arbeidsplasser innen bygdenæringer.

Innenfor husdyrhold er de viktigste produksjonene med markedsmuligheter: melkeproduksjon og storfekjøttproduksjon. Melkeproduksjon er styrt av kvoter, slik at økt produksjon hos noen er med bakgrunn i at andre reduserer eller avviker melkeproduksjonen og/eller selger eller leier ut kvoten. For sauehold er det for tiden overproduksjon, men oppdragsgiver ønsker ikke å innføre begrensninger på kapasitetsutvidelser. For disse produksjonene har ordningen bidratt til et planlagt økt produksjonsomfang på knapt 2 700 årskyr, knapt 7 300 storfeslakt pr år og i overkant av 6 400 vinterfôra sauer.

Innen bygdenæringer regnes det med at prosjektene vil bidra til i 450 nye årsverk, dette er om lag på samme nivå som i 2016.

For tradisjonelt landbruk er andelen prosjekter med lav driftsrisiko stabil, middels driftsrisiko er litt redusert mens høy risiko har økt noe. For bygdenæringer er det en økning på 5 prosent for lav driftsrisiko, en reduksjon på 5 prosent for middels driftsrisiko mens høy driftsrisiko er stabil.

Både for tradisjonelt landbruk og bygdenæringer øker andelen med høy addisjonalitet noe som bidrar til økt omsetning, mens andelen som bidrar til økt lønnsomhet og overlevelsessevne er stabil.

Avvik

Innovasjon Norge har aldri tidligere opplevd større etterspørsel etter IBU-midlene. I flere fylker var rammen i realiteten disponert allerede første halvår. Antall klagesaker er redusert fra 28 i 2016 til 22 i 2017.

Støttende analyser

Midler til investering og bedriftsutvikling inngår i Innovasjon Norges kundeføleundersøkelser. De siste årene er kundeføleundersøkelsene delt etter virkeområdet for midlene.

Etterundersøkelsen av bedrifter som fikk støtte i 2013 viser at andelen med høy addisjonalitet er størst for bygdenæringer, og har økt markert fra 2016. For tradisjonelt landbruk er det en mindre tilbakegang på andelen med høy addisjonalitet. For bygdenæringer er nå andelen nesten på høyde på snittet for Innovasjon Norges tjenester.

Ordningen ligger på samme nivå som gjennomsnittet for Innovasjon Norges tjenester for andel prosjekter som er viktige for bedret lønnsomhet, overlevelsesmulighet og økt omsetning. Bygdenæring kommer bedre ut enn tradisjonelt landbruk på økt omsetning og lønnsomhet.

Administrasjon og gjennomføringskostnader

Se tabell for Gjennomføringskostnader virkemidler med høy andel av finansiering under kapittel Øvrig rapportering

5.4.3 Kap. 1150,50/Kap.1151,51 Utviklingsprogrammet for landbruks- og reindriftsbasert vekst og verdiskaping

Utviklingsprogrammet for landbruks- og reindriftsbasert vekst og verdiskaping ble etablert i begynnelsen av 2015 og er en videreføring av flere tidligere enkeltstående program. Utviklingsprogrammet skal bidra til å skape økt vekst og verdiskaping innenfor tilleggsnæringer basert på landbrukets og reindriftens ressurser. Programmet skal stimulere til økt lønnsomhet og konkurranseevne gjennom de tre tiltaksområder: finansiering (vekst og samarbeid), kompetanse og omdømme. Midlene kommer fra jordbruks- og reindriftsavtalen med ulike målgrupper. Derfor rapporteres det på de ulike budsjettpostene der det er behov dette.

Programmet har en styringsgruppe bestående av departementsråden i Landbruksdepartement (leder), representanter fra Norges Bondelag, Norsk Bonde- og Småbrukarlag, Norske Reindriftssamers Landsforbund, bransjeorganisasjonen Hanen, samt Fylkeskommunen og Fylkesmannen. Matmerk er observatør. Styringsgruppen foretar strategiske veivalg og beslutter fordelingen av midler til de ulike tiltaksområdene i programmet.

Samlet vurdering av måloppnåelse

Programmets hovedmål er å bidra til økt vekst og bedriftsøkonomisk lønnsomhet for programmets målgrupper. Hovedfokus ligger derfor på vekstfinansiering og samarbeid mellom flere bedrifter. Gründere innenfor målgruppene ivaretas gjennom de generelle virkemidlene i Innovasjon Norge og IBU (midler til investering og bedriftsutvikling i landbruket) spesielt. Vekstordningen har hatt en stabil vekst i etterspørsel de siste årene. Etterspørselen av bedriftsnettverksordningen har økt de siste årene. Mange av prosjektene som allerede var inne i Utviklingsprogrammets bedriftsnettverks-portefølje har gått videre. Det var 12 hovedprosjekter i 2017.

Videreutvikling

Innovasjon Norge vil videreutvikle arbeidet i tråd med anbefalinger fra gjennomførte evalueringer, kommende evaluering og andre relevante innspill og forventninger:

- Bedriftsnettverk som tjeneste ble evaluert i 2013 av Damvad. Effektene av bedriftsnettverkene som har fått støtte var ikke tema for evalueringen. Evaluering av bedriftsnettverk vil være ferdig i mars 2018. Evalueringen vil være av bedriftsnettverk i alle bransjer med mulighet for å skille ut nettverk finansiert med landbruksvirkemidler.
- Kompetansetiltak som tilbys gjennom Utviklingsprogrammet vil bli evaluert våren 2018
- I 2016 ble vekstsatsingen og temasatsingen evaluert, Innovasjon Norge vil jobbe videre anbefalingene fra evalueringene.
- Landbruksdepartementet publiserte Reiselivsstrategien «Opplevingar for ein kvar smak» i januar 2017, denne har gitt implikasjoner for Utviklingsprogrammets budsjett i 2018. Det er nå mulighet å støtte regionale reiselivsprosjekt som involverer programmets

målgrupper og budsjettpost for internasjonale og nasjonale tiltak er styrket. Det landbruksbaserte reiselivet vil nå også målgruppe for programmets finansierings- og kompetansetiltak.

Aktiviteter

Utviklingsprogrammet får hvert år tildelt en ramme fra Landbruksdepartementet (fordelt på jordbruksavtalen og reindrifftsavtalen), mens Utviklingsprogrammets styringsgruppe fordeler midlene på programmets ulike handlingsområder.

Tabell 5-38: Oversikt ramme, forbruk og antall tilsagn Utviklingsprogrammet. Beløp i mill. kroner.

	Årets ramme	Disponibel ramme	Forbruk	Antall tilsagn
Finansiering		37,1	33	49
Herunder vekst		21	23,4	24
Herunder bedriftsnettverk		14	9,6	25
Herunder mobilisering		2,1	0	0 *
Kompetanse		15	14	9 **
Omdømme		29,4	32,3	27
Totalt	80	81,5	79,33	85

*: Disponert i 2016.

** : 3 av de 9 tilsagnene er avsatt i 2017, men tildelingene er gjort i 2018 (kompetansenettverkene).

Disponibel ramme har vært større enn årets ramme på grunn av udisponerte og tilbakeførte midler fra tidligere år. Totalt ble det bevilget 80,7 mill. kroner fordelt på 85 saker i 2017.

Tabell 5-39: Bransjefordeling av bevilget beløp og saker (jordbruksavtalemidler). Forbruk i mill. kr (antall i parentes).

	Årets ramme eks. overføringer.	Disponibel ramme	Forbruk	Antall tilsagn
Herunder vekst		3.0	2.1	2
Herunder bedriftsnettverk			0.0	0
Herunder bedriftsutvikling		4.0	4.8	8
Sum finansiering			6.9	10
Kompetanse		1.0	1.7	3
Omdømme		1.0	0.4	1
Total	4	9.0	9.0	14

Finansiering

Utviklingsprogrammet finansierte 49 saker for 33,02 mill. kroner i 2017. 24 av disse var vekstsaker og utgjorde 23,5 mill. kroner. Det er en økning på 4 saker og 4,1 mill. kroner fra 2016. Det kan se ut til at etterspørselen etter vekst har stabilisert seg på totalt tilskuddsnivå 20-25 mill. kroner pr år. Det har de siste årene vært en stor økning i etterspørsel etter bedriftsnettverk. Dette ser også ut til å ha stabilisert seg på 8-10 mill. kroner pr. år. I 2017 ble det bevilget 9,56 mill. kroner fordelt på 25

saker, dette er en økning på 2 mill. kroner og 4 saker fra 2016. Innvilgede saker i 2017 fordelte seg på følgende faser:

- Forstudie: 5 (+4 fra 2016)
- Forprosjekt: 8 (+1 fra 2016)
- Hovedprosjekt: 12 (-1 fra 2016), fordeling: 9 stk. i år 1, 1 stk. i år 2, 2 stk. i år 3

12 hovedprosjekt utgjør en stor andel med hensyn til størrelsen på Utviklingsprogrammets målgrupper.

Tabell 5-40: Geografiske fordeling av finansieringssaker (jordbruksavtalemidler). Bedriftsnettverk.

Fylke	Vekst	Forstudie	Forprosjekt	Hovedprosjekt	Sum
Finnmark	0	0	0	0	0
Troms	0	0	1	0	1
Nordland	1	0	0	0	1
Nord-Trøndelag	3	0	0	1	4
Sør-Trøndelag	4	1	0	1	6
Møre og Romsdal	1	0	0	1	2
Hordaland	3	0	0	0	3
Rogaland	0	0	0	1	1
Sogn og Fjordane	0	0	0	1	1
Agder	2	2	1	0	5
Telemark	0	0	1	0	1
Buskerud	2	0	0	0	2
Vestfold	1	0	0	0	1
Akershus	1	1	1	0	3
Østfold	2	0	1	1	4
Oppland	2	0	1	0	3
Hedmark	2	0	1	3	6
Nasjonalt	0	1	1	3	5
SUM	24	5	8	12	49

Kompetanse

Det tilbys et bredt spekter av kompetanseaktiviteter gjennom de fem matfaglige kompetansenettverkene. Det brukes cirka 13 mill. kroner årlig til dette tilbudet. I snitt holder kompetansenettverkene årlig cirka 60 matfaglige kurs og gjennomfører cirka 140 besøksordninger. For mer informasjon, vises det til egen årsrapport for kompetansenettverkene som kommer i mars hvert år. Matmerk har ansvaret for **markedsmessig kompetanse** gjennom tilbudet «Markedstjenester».

Innovasjon Norge tilbyr **forretningsmessig kompetanse** til Utviklingsprogrammets målgrupper gjennom sine generelle ordninger, noen eksempler på disse er:

- **FRAM strategisk ledelsesprogram:** et FRAM-program hentet finansiering fra Utviklingsprogrammet i 2016, men startet opp i 2017. Et FRAM-program for mat- og reiselivsbedrifter⁹² ble startet opp på Sørlandet i begynnelsen av 2017.
- **Global Growth (markedsrettet program):** Tidligere FRAM Marked er gjort om til Global Growth, et program ble finansiert i 2016, men startet opp i 2017. Utvalgt marked for programmet er Singapore. Deltagerne er bedrifter innen lokalmat og -drikkesektoren som ønsker å eksportere eller hente inspirasjon fra andre marked for å bygge en sterkere posisjon i det norske markedet
- **Mentor:** Utviklingsprogrammets midler ble ikke benyttet til mentor i 2017, men to lokalmatbedrifter og en innlandsfiskebedrift mottok mentortjeneste finansiert av andre midler.
- Kurs som i utgangspunktet er tilpasset reiselivsbedrifter er også tilgjengelig for programmets målgrupper. Med programmets midler ble det gjennomført et kurs i «Sosiale medier for lokalmatprodusenter» på Vestlandet. Det ble gjennomført en ny anbudsrunde for kurset «**Lokalmat - tilby bedre matopplevelser**» i 2017, Kulinarisk Akademi er ny oppdragstaker, kurset kan finansieres med programmidler i tilfeller der Utviklingsprogrammets målgrupper er deltagere.

Omdømme

Innovasjon Norges turistundersøkelse viser at det er en interesse for lokalmat og reiselivsopplevelser blant norske og utenlandske turister. Fokuset har i flere år vært å knytte maten opp mot aktiviteter og verdier som er av mer varig karakter. De største omdømmeprosjektene er **Matstreif og deltakelse på Grüne Woche**, disse får høy score som kompetanse- og nettverksarena. I tillegg har Utviklingsprogrammet finansiert 8 **regionale matfestivaler** i løpet av 2017. Bondens Marked (enkelmarked)⁹³ har mottatt støtte til utviklingsarbeid og mobilisering av nye utstillere, Bondens Marked Norge har også mottatt utviklingsstøtte for 2017. Konkurransen Det Norske Måltid og World Cheese Awards 2018 (Bergen) har også mottatt støtte.

Tema

Innovasjon Norge har siden 2009 jobbet med internasjonale temakampanjer (nisje/special interest). Kampanjene fokuserer på fire nisjer: vandring, sykkel, fiske, mat og måltidsturisme. For 2017 var det satt av 6 mill. kroner til disse kampanjene gjennom Utviklingsprogrammet. På overordnet nivå gjennomføres kampanjene i Sverige, Danmark, Tyskland, Nederland, Storbritannia og Frankrike.

De internasjonale kampanjene i 2017

Aktive ferier i er i vinden, og Norge har meget gode forutsetninger for å ta en del i den internasjonale veksten. Kampanjene henvender seg til kunder der valget av ferie er hovedsakelig basert på å dyrke en aktivitet. Dette gjør målgruppen og kanalene enklere å identifisere, samt at disse målgruppene er veldig like på tvers av markeder. Det betyr at kampanjen kan koordineres og gjennomføres på en relativt kostnadseffektiv måte.

⁹² Oslo, Akershus, Østfold

⁹³ Hedmark, Agder, Oslo, Buskerud, Vestfold, Troms og Telemark

Temakampanjene har også hatt som formål å skape nettverk og bidra til kompetanseheving hos kampanjepartnerne. Partnerne i kampanjen er små og mellomstore reiselivsaktører, som de senere år stort sett har deltatt via landsdelsselskapene.

Sykkelkampanjen oppnådde gode resultat i 2016 i alle fire satsingsmarkeder⁹⁴. Det samme gjorde Vandrekampanjen i sine seks satsingsmarkeder⁹⁵ og fiskekampanjen i fem satsingsmarkeder⁹⁶. For sykkel ble det gjennomført en internasjonal pressetur og en internasjonal visningstur. For vandrekampanjen ble det gjennomført to internasjonale presseturer og tre internasjonale visningsturer. For fiskekampanjen ble det arrangert en internasjonal pressetur. Individuelle visningsturer blir arrangert av de enkelte markedene i løpet av året. 2017 var første år for tema innenfor mat og måltidssatsing, der det ble arrangert en internasjonal pressereise i forbindelse med Matstreif 2017. Videre ble det laget fem filmer der de største byene⁹⁷ blir profilert gjennom øynene til en stjernekokk. To av de fem filmene har blitt profilert, fått høy aksept og interesse. Norwegian har bekreftet at de ønsker å vise filmene på sine fly og Avinor ønsker å vise dem på storskjermer på relevante flyplasser.

Innovasjon Norges temasatsing ble evaluert av Epinion våren 2016, Innovasjon Norge vil fortsette å følge opp evalueringen.

Bygdeturismekampanjen

I 2017 ble det satt av 5,9 mill. kroner til Bygdeturismekampanjen. Kampanjen gjennomføres i to deler; hovedkampanjene og høstkampanjen. Fra 2017 er begge kampanjene heldigitale.

Brukerundersøkelsen⁹⁸ gjennomført i 2017 viser at 94 prosent av deltakerne i Bygdeturismekampanjen var fornøyde. Det er en økning på syv prosent fra 2016. Kampanjen anses derfor å ha betydning og å bidra til økt salg og lønnsomhet blant deltakerne. De kvalitative og kvantitative mål som var satt for kampanjen synes i stor grad å ha blitt nådd:

- Antall deltagere i kampanjen i 2017 var 102 stk. (ned fra 160 stk. i 2015), der 15 stk. deltok i kampanjen for første gang. Nedgangen i deltagere synes å ha en sammensatt årsak. De som har takket nei har til dels begrunnet det med manglende økonomiske ressurser og dels usikkerhet omkring effekten av kampanjen. Til tross for bedre muligheter for å måle publikums interesse og handlinger gjennom digitale aktiviteter er det vanskelig å spore og måle hva som faktisk utløser bestillinger hos de enkelte aktørene. Dette har heller ikke bedriftene selv noen gode målinger på. 69 prosent av deltagerne melder om sterk eller moderat økning i trafikk og 65 prosent mener kampanjen har gitt positive resultat i noen eller stor grad. Det antas derfor at kampanjen har nådd ut til rett publikum og bidratt til å skape økt trafikk. Når det gjelder geografisk spredning av kampanjens deltakere var alle fylker representert bortsett fra Finnmark. Hordaland (24 stk.) og Oppland (19 stk.) hadde flest deltagere. I 2017 var det få aktører fra Østfold, Rogaland, Troms og Trøndelags-

⁹⁴ DK, SE, NL og DE. UK testmarked i 2017

⁹⁵ DK, SE, NL, DE, FR og UK

⁹⁶ DE, NL, SE, DK og RU

⁹⁷ Bergen, Oslo, Stavanger, Trondheim og Tromsø

⁹⁸ 51 respondenter, det vil si en svarprosent på 51 prosent

fylkene. I kampanjen deltok også Hanen som sentral, samlende aktør for det bygdebaserte reiselivstilbudet i Norge.

- Det er stor grad av *gjenkjøp* blant deltakerne samtidig som kampanjen stadig når nye aktører.
- Visitnorway.no har vært kampanjens responskanal for alle aktiviteter knyttet til kampanjen for å styrke kjennskapen både til Norge som reisemål og kampanjedeltagerne konkrete tilbud. Samtlige deltakere har vært søkbare på *visitnorway.no* og på *app'en* i kampanjeperioden. Gjennomsnittlig lesetid i kampanjeperioden har økt⁹⁹
- Kampanjen øker oppmerksomheten om og interessen for reiseliv basert på landbrukets ressurser i Norge og bidrar til økt benyttelse av tilbudene. Med årets tilbud om deltakelse i kampanjeaktivitetene på tre ulike nivå er det åpnet opp for tilpasset deltakelse ut i fra den enkeltes bedrifts ressurser og ønske om å satse.

Arbeidet som ble gjort i 2016 for å identifisere målgrupper muliggjorde en spissing av kampanjeaktivitetene mot de rette målgruppene i større grad enn tidligere. Spesielt samarbeidet med VG Partnerstudio viste seg vellykket¹⁰⁰ og skapte mye oppmerksomhet rundt Norge som ferieland og det bygdebaserte reiselivstilbudet. Resultatene fra 2017 anses som så vellykket at Innovasjon Norge og VisitNorway vil jobbe videre med lignende modell for 2018.

Tabell 5-41: Aktiviteter gjennomført med midler fra reindriftsavtalen. Beløp i mill. kroner.

	Årets ramme eks. overføringer.	Disponibel ramme	Forbruk	Antall tilsagn
Herunder vekst		3.0	2.1	2
Herunder bedriftsnettverk			0.0	0
Herunder bedriftsutvikling		4.0	4.8	8
Sum finansiering			6.9	10
Kompetanse		1.0	1.7	3
Omdømme		1.0	0.4	1
Total	4	9.0	9.0	14

Disponibel ramme (9 mill. kroner) har vært større enn årets ramme (4 mill. kroner) på grunn av udisponerte og tilbakeførte midler fra tidligere år. Totalt ble det bevilget 8,95 mill. kroner fordelt på 14 saker i 2017. Overførte midler er nå brukt opp.

Finansiering

Antall innvilgede vekstsaker ble halvert fra fire i 2016 til to i 2017. Det er i 2017 noenlunde samme bruk av bedriftsutviklingsmidler som 2016. Åtte bedrifter er nå inne i vekstordningen som strekker seg over tre år. Det viser seg at disse bedriftene har god fart i veksten. Vekstmidlene gis ofte som støtte til drift slik at bedriftene kan fokusere på vekstfremmende tiltak. En risiko blir derfor at støtten blir en økonomisk hvilepute. For å unngå dette og sikre at bedriftene jobber dedikert for vekst, forbeholder Innovasjon Norge seg retten til å avkorte tilskuddet ved manglende vekst. Det er tradisjonen tro ikke brukt midler til nettverk, men det forventes nettverkseffekter av

⁹⁹ Fra 2 min, 8 sek til 4 min, 10 sek.

¹⁰⁰ Fire artikler ble laget i samarbeid med VG Partnerstudio under tittelen «Landets skjulte perler», arbeidet ble innlevert som kandidat til flere internasjonale mediepriser, dette resulterte i en plass på shortlist, en nominasjon og en bronseplass i to ulike kategorier (Native Advertising Awards)

kompetanseprogrammet med oppstart i mars 2018. 10 bedrifter er påmeldt og samarbeid er et fokusområde i programmet. Trenden er at flere og flere aktører samarbeider om mer, blant annet råvaretilgang, nedskjæring, pakking med mer, men da bedrift til bedrift. Det stimuleres fortsatt ikke til nyetableringer da råvaretilgangen ikke er stor nok, derimot har Innovasjon Norge registrert en viss pågang med bakgrunn i den høye prisen som oppleves både til reieneier og i sluttbrukermarkedet.

Innovasjon Norge følger utviklingen innen det reieneiereide reiselivet tett og ønsker å stimulere næringen til ytterligere vekst. Det er to saker bevilget i 2017, en mentorsak samt et forstudie. Det er en økning i aktører som vil starte, videreutvikle seg og øke lønnsomheten. Økt tilfang av turister, spesielt i Nord-Norge, gjør prosjekter mer lønnsomme på skissestadiet og dermed en klar utvikling i samarbeidsprosjekter hvor disse aktørene gjerne leverer produkter som mat- og kultur, i samarbeid med etablerte aktører. Prosjekt Samisk Reiseliv 2.0 ved navn «Johtit» er operativt pr i dag og rekrutteringen er startet. Nord-Norsk Reiseliv er organisasjonen som har ansvaret for prosjektet i denne fasen og Innovasjon Norge vil følge prosjektet blant annet via styringsgruppen. Ut ifra bedriftene som har meldt interesse, er de fleste etablerte bedriftene i målgruppen påmeldt.

Tabell 5-42: Geografisk fordeling av finansieringssaker (reindriftsmidler).

Fylke	Vekst	Omdømme/kompetanse nasjonalt	Bedriftsutvikling (kun reindriftsavtalemidler)	Sum
Finnmark	2	0	3	5
Troms	0	0	1	1
Nordland	0	0	0	0
Trøndelag	0	0	4	4
Nasjonalt	0	4	0	4
SUM	2	4,0	8,0	14

Kompetanse

Det ble bevilget 430 000 kroner til Kompetansenettverket i Nord, som har et nasjonalt spesialoppdrag på å tilby kompetansetjenester gjennom kurs og besøksordning. I 2017 ble det gjennomført to kurs (ett kurs utsatt til 2018) og tre besøksordninger. Målgruppen står også fritt til å delta på andre relevante kurs i regi av kompetansenettverkene. Det er bevilget 100 000 kroner til forprosjekt kompetanseprogram, samt en del finansiering av selve kompetanseprogrammet på 1,2 mill. kroner i 2017. Videre er det i 2017 gjennomført konferanse for reinkjøttneringen i Tromsø i juni, finansiert i 2016.

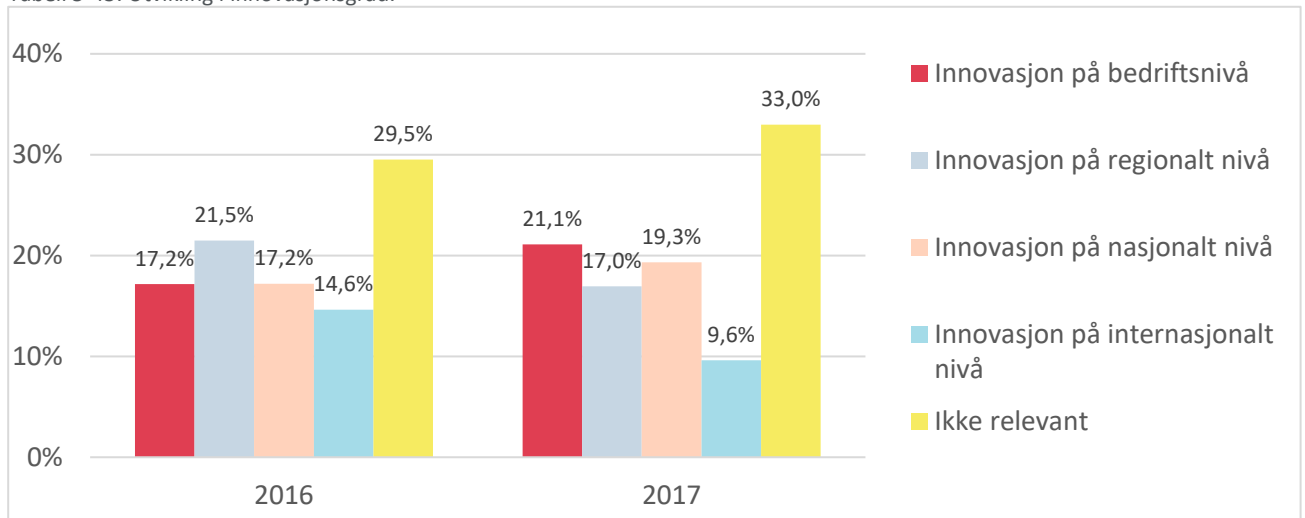
Omdømme

I 2017 ble det bevilget 400 000 kroner til deltakelse på Matstreif for fire reinkjøttbedrifter.

Resultater og effekter

Innovasjon Norges kundeeffektundersøkelse viser at 100 prosent av respondentene angir addisjonalitet i stor eller noen grad. Dette er en økning på fire prosent fra 2016.

Tabell 5-43: Utvikling i innovasjonsgrad.

Figur 24 viser innovasjonsgrad på fire nivå: bedrift, regionalt, nasjonalt og internasjonalt. Fra 2016 – 2017 ligger utviklingen stabilt. Det er liten nedgang i innovasjon på regionalt og internasjonalt nivå, dette kan skyldes prosjektenes fokus.

Avvik

Jordbruksavtalemidler: disponibel ramme i 2017 var 82,2 mill. kroner sammenlignet med 81,5 mill. kroner i 2016. Finansieringsnivået ligger høyere i 2017 enn i 2016, både innenfor vekst og bedriftsnettverk. Likevel er det et underforbruk i forhold til budsjett for bedriftsnettverk. Forbruket innenfor kompetanse har gått noe ned fra 2016 til 2017, men ligger relativt tett på budsjett. Det var et overforbruk på omdømmetiltak, mye på grunn av finansiering av arbeidet med World Cheese Awards til Bergen i 2018.

Reindriftsavtalemidler: 2017 har vært et normalår i pågang av saker. Reindelen av utviklingsprogrammet har hatt gode rammer de siste årene, på grunn av tidligere ubenyttede midler som er overført. Denne muligheten er brukt opp i 2017. I tillegg ble det også overført prosjekt for bevilgning på 2018-rammen. Den økte etterspørselen vil dermed bli vanskelig å imøtekomme med innvilgninger, og Innovasjon Norge er derfor forberedt på å måtte foreta en strengere prioritering av prosjekt i 2018.

Med bakgrunn i økte priser til reineier, er også viljen til nyetableringer i foredlingen høyere enn antatt. Dette kan skyldes at pris til sluttbruker er høy og dermed trigger ønsket om markedsadgang. Reiselivet er i medvind på nasjonal basis og Innovasjon Norge opplever en viss økning i reineiereide reiselivsbedrifter som både ønsker etablering og utvikling. Bedriftene har også i 2017 jevnt over vist vilje til investering. Innovasjon Norge opplever næringen er i en positiv trend, tross en høstsesong med laber råvaretilgang.

Støttende analyser

Dagligvarebutikkene har de siste årene vært med på å gjøre lokalmaten tilgjengelig og dermed vokser nye arenaer for omsetning av lokalmat fram. AC Nielsen måler omsetning av lokalmat gjennom dagligvarehandelen. Tallene fra oktober 2017 viser at norske forbrukere fremdeles vil ha mat med identitet. Omsetningen er nå halvveis til målet på 10 mrd. kroner årlig omsetning av lokalmat og drikke innen 2025. Omsetningsveksten som tidligere er blitt sett gjennom dagligvarehandelen har stagneret og for første gang vokser omsetningen gjennom dagligvarehandelen totalt ca. 2,5 ganger raskere enn lokalmatsegmentet. Fra 2016 til 2017 har omsetningsveksten av lokalmat og drikke i butikk vært på 0,6 %, dette utgjør 30 mill. kroner. Tallene til AC Nielsen omfatter ikke omsetningen på Bondens Marked, eller gjennom matfestivaler og HoReCa-bransjen. Det betyr at omsetningstallet av lokalmat og drikke gjennom alle kanaler er høyere enn det som fremgår av tabellen. Innovasjon Norge estimerer at omsetningen av lokalmat utenfor dagligvare er på om lag en milliard kroner.

Innovasjon Norges turistundersøkelse som er basert på intervjuer av over 4 700 norske og internasjonale gjester, peker tydelig på det er ikke bare et ønske fra norske og utenlandske gjester å nyte lokalmat og -drikke, men faktisk også gjør det. Hele 48 prosent av internasjonale gjester spiste lokal mat og drakk lokal drikke mens de var på ferie i Norge. Turistundersøkelsen viser også at de har et 50 prosent høyere døgnforbruk.

Vekstsatsingen ble evaluert av Oxford Research i 2016. Rapporten kartla blant annet omsetningsøkning¹⁰¹ for både bedrifter som hadde fullført vekstprosjektet (n=12) og de som var i et vekstprosjekt (n=31). Innovasjon Norge bygger videre på analysen som Oxford gjorde ved å oppdatere med nye prosjekt (både avsluttede og nye vekstprosjekt). Det er også innhentet oppdaterte regnskapstall for 2016. Regnskapstall for tidligere år er tatt med for de som fikk støtte i 2016 og 2017. Tallene kan derfor ikke sammenlignes med Oxford sine analyser.

Tabell 5-44: Omsetning og resultat (n=78) i kroner.

	Gjennomsnitt	Median
Omsetning	14 251 718	5 434 500
Resultat	686 013	132 500

Tabellen viser en kartlegging av bedriftene som har mottatt vekststøtte (både de som er i et prosjekt og de som har avsluttet). 78 av disse har tilgjengelige regnskapstall. Noen av bedriftene er store og drar snittet opp, derfor vil medianen gi et riktigere bilde av vekstbedriftene. Medianomsetningen er 5,43 mill. kroner, mens medianresultatet er på ca. 130 000 kroner.

¹⁰¹ Basert på sist tilgjengelige regnskapstall som var fra 2015

Tabell 5-45: Vekst i omsetning og resultat 3 år etter tilsagn (n=38).

	Gjennomsnitt	Median
Omsetning	44 %	37 %
Resultat	73 %	40 %

Tabellen viser regnskapstall for de 38 bedriftene som er registrert som AS/SA 3 år etter tilsagn¹⁰². Disse bedriftene har hatt en gjennomsnittlig omsetningsvekst på 44 prosent, medianen er på 37 prosent. Dette innebærer at bedriftene har nådd omsetningsmålet på 30 prosent¹⁰³. Resultatet viser en gjennomsnittlig økning på 73 prosent etter avsluttet vekstprosjekt, medianen utgjør 40 prosent forbedring.

Administrasjon og gjennomføringskostnader

Se tabell for Gjennomføringskostnader virkemidler med høy andel av finansiering under kapittel Øvrig rapportering.

5.4.4 Kap. 1137, post 70 Til program for industriell bioraffinering/ Bioøkonomiordningen

Bioøkonomiordningen ble opprettet i 2017 etter økning i virkemidler rettet mot utvikling innen bruk av biologiske ressurser gjennom statsbudsjettet for 2017. Gjennom forslag til store nye satsinger hadde Innovasjon Norge foreslått å styrke og samle innsatsen rettet mot bioøkonomi. Denne planen ble realisert i 2017. Bioøkonomiordningen var i 2017 en «paraply» over åtte ulike virkemiddelkoder (se figur under resultater) fordelt på oppdrag på de tre departementene: Nærings- og fiskeridepartementet, Kommunaldepartementet og Landbruksdepartementet. Alle tre departementene har tidligere hatt oppdrag rettet mot Bioraffineringsprogrammet som fra 2017 ble en del av Bioøkonomiordningen. Landbruksdepartementet har tidligere hatt oppdrag rettet mot Trebasert Innovasjonsprogram som også fra 2017 ble integrert i Bioøkonomiordningen med oppdrag fra Nærings- og fiskeridepartementet.

Samlingen av virkemidler har hatt som mål å forenkle og styrke innsatsen rettet mot Bioøkonomi.

Målgruppen for ordningen er bedrifter (uavhengig av størrelse) som utvikler og tar i bruk løsninger for produksjon, foredling og distribusjon av bioressurser. Ordningen dekker utviklingsstøtte både i og på tvers av eksisterende verdikjeder og er landsdekkende.

Prosjekter som prioriteres:

- Utvikle eller bidra til utvikling av løsninger i produksjon, foredling og/eller full utnyttelse i bruk av bioressurser. Eksempelvis produktutvikling, prosessutvikling eller organisatorisk utvikling.
- Bidrar til utvikling av markedsrettet strategi, nye markeder og/eller merkevarebygging.
- Kan sannsynliggjøre et positivt klimabidrag.
- Bidrar til økt og bærekraftig matproduksjon.

¹⁰² Avsluttede prosjekt i perioden 2009-2014

¹⁰³ 5 bedrifter har hatt negativ omsetningsutvikling, 12 har hatt omsetningsvekst på 0-30 %, mens 20 har hatt en omsetningsvekst over 30 %

I månedsskiftet mars/april var ordningen operasjonell og har siden starten opplevd stor etterspørsel.

I tillegg til et fleksibelt virkemiddel er det valgt å fokusere på strategiske mulighetsområder for norsk verdiskaping med fem mobiliseringsområder innenfor Bioøkonomiordningen. Disse områdene er valgt ut på bakgrunn av arbeidet med Drømmeløftet, Regjeringens Bioøkonomistrategi, Rapporten for Grønn Vekst og erfaringsdata gjennom arbeid i Innovasjon Norge over mange år. Områdene representerer muligheter for norsk konkurransekraft og bygger opp under en helhetlig bioøkonomi. Mobiliseringsområdene har hver sin nasjonale/internasjonale prosjektleder som har ansvar for koordinering av aktiviteter, informasjonsspredning og mobiliserende tiltak. Alle områdene bidrar til økt inngang av prosjektsøknader innen bioøkonomi til Bioøkonomiordningen og andre tilgjengelige virkemidler.

Oppdragsgiverrapporteringen er samlet under Nærings- og fiskeridepartementet, post 50.

Om oppdraget til Landbruksdepartementet

Oppdraget til Innovasjon Norge er knyttet til det tidligere Bioraffineringsprogrammet og gjennom tidligere Trebasert Innovasjonsprogram. Begge deler er nå en integrert del av Bioøkonomiordningen.

Innenfor virkemiddelkodene knyttet til bioraffinering fra Landbruksdepartementet har man innvilget midler til spennende prosjekter innenfor landbruksområdet og området har fått et stort løft gjennom mobiliseringsområdet *Biosmart – effektivisering gjennom automatisering og digitalisering* som i 2017 har hatt et spesielt fokus rettet mot jordbruket. Her er det flere gode prosesser på gang og tett dialog med aktørene innen landbrukssamvirke.

Innenfor Trebaserte saker så har det vært høy etterspørsel etter virkemidler til utvikling av konsepter, løsninger og nye produkter gjennom hele året. Det er stor aktivitet i bransjen og Innovasjon Norge bidrar til løft innen kompetansedeling, nye markeder og industrialiseringstiltak. Minimum 20 mill. kroner av rammen skulle benyttes til dette formål, og det er ivaretatt. Tresatsingen er evaluert i 2017 av Samfunnsøkonomisk Analyse som viser at innsatsen over flere år har vært effektiv, ubyråkratisk og målrettet. Evalueringen brukes i videreutviklingen av Bioøkonomiordningen.

Administrasjon og gjennomføringskostnader

Se tabell for Gjennomføringskostnader virkemidler med høy andel av finansiering under kapitel Øvrig rapportering.

6 Rapportering på midler fra Utenriksdepartementet (UD)

6.1 Oppsummering 2017

2017 har vært preget av avslutning av eksisterende programmer, oppstart og utvikling av nye. To Business Matchmaking programmer har blitt erstattet av ordningen Enterprise Development for Jobs og Visjon 2030. For EØS-finansieringsordningene har 2017 vært et mellomår hvor programmene «Grønn Industriell Innovasjon» ble avsluttet, nye programavtaler med mottakerlandene ble signert og programutvikling igangsatt. Innovasjon Norge har også vært sentral som faglig rådgiver i prosessen. NOREPS-oppgaven har i 2017 hatt rekordhøyt antall søknader til tilskuddsmidlene og registrert sterkt økende interesse for arbeidet med humanitær innovasjon.

Flere gründere og flere vekstbedrifter har fått støtte, rådgivning og/eller utvidet sine nettverk inn i nye EU-medlemsland og/eller humanitær- og utviklingsmarkedet i 2017. Antallet norske bedrifter som har deltatt på arrangementer knyttet til disse markedene har også hatt en markant økning.

6.2 Om oppdragene, programmer og mål for 2017

Innovasjon Norge utfører oppdrag for, og med tilknytning til, Utenriksdepartementet gjennom forvaltning av ulike ordninger. Oppdragene er både knyttet til sosial-økonomisk utvikling i mottakerland og styrking av bilaterale relasjoner koblet til norsk næringsliv, og bidrar inn på felles oppgaver for næringsfremme, næringsutvikling og regjeringens utviklingspolitikk. Ordningene som inkluderes i oppdragsgiverrapporteringen til Utenriksdepartementet er EØS-finansieringsordningene, NOREPS, Visjon 2030, Enterprise Development for Jobs (EDFJ), ProRus og Arktis.

De ulike ordningene støtter også Norges ansvar og rolle for bærekraftmålene gjennom å styrke næringslivets bidrag og rolle. I Stortingsmeldingen «Felles ansvar for felles fremtid — Bærekraftmålene og norsk utviklingspolitikk», setter retningen for norsk utviklingspolitikk i lys av FNs bærekraftsmål, som legger til grunn en helhetlig tilnærming til global, regional og nasjonal utvikling. Ordningene og Innovasjon Norges arbeid med disse, støtter også økt bruk av partnerskap med privat sektor, sivil samfunn og multilaterale aktører og nasjonale myndigheter i samarbeidsland.

Tabell 6-1: Spesifikasjon av inntektsførte offentlige inntekter. Beløp i mill. kroner.

	Kap	Tilskuddspost	2016	2017
EØS-finansieringsordningene	117	76	10,6	33,3
Nordområdetiltak driftsutgifter	118	1	3,7	3,7
Arktis 2030 (tidl: Barents 2020 /Samarbeid Russland)	118	70	-	1,1
Noreps*	163	70	3,6	5,7
Vision 2030 (Oppdrag fra Norad)	169	70	0,4	1,2
SUM			18,3	45

*I 2017 inntektsført Innovasjon Norge 5,683 Mill. kroner fra offentlig inntekter, samt 11 000 kroner av UD finansiering.

Tabell 6-2: Spesifikasjon av disponible rammer og bevilgninger via oppdragsbrev. Beløp i mill. kroner.

	Kap	Tilskuddspost	2016	2017
EØS-finansieringsordningene	117	76		
Nordområdetiltak driftsutgifter	118	1	4,4	4,4
Arktis 2030 (tidl: Barents 2020) /Samarbeid Russland	118	70	25,6	25,6
Noreps	163	70	43,0	40,0
Vision 2030 (Oppdrag fra Norad)	169	70/73	10,0	30,0
Enterprise Development for Jobs (Oppdrag fra Norad)	169	70	-	6,0
SUM			83,0	106,0

The Norwegian Emergency Preparedness System (NOREPS): har som formål å bidra til forbedret global beredskap og humanitær respons gjennom nettverk, rådgivning og tilskuddsforvaltning. NOREPS skal også styrke innovasjonskulturen i de norske humanitære organisasjonene, samt styrke og bidra til innovasjonspartnerskap mellom humanitære organisasjoner og privat næringsliv, slik at de i samarbeid finner fram til nye og bedre løsninger for å kunne levere mer effektiv humanitær innsats.

Enterprise Development for Jobs (EDFJ): er en ordning med målsetning om å bekjempe fattigdom og skape arbeidsplasser i sør. I juni 2015 lanserte den norske regjeringen stortingsmeldingen «Sammen om jobben» som beskriver hvordan Norge skal trappe opp innsatsen for næringsutvikling i utviklingsland og etablering av nye former for offentlig/privat samarbeid.

Denne søknadsbaserte tilskuddsordningen har til hensikt å støtte næringsutvikling i utvalgte land, og er en direkte oppfølging av stortingsmeldingen. Ordningen er todelt med tilskuddsforvaltning administrert av Norad, og en kompetanse, rådgivning og nettverks komponent som leveres av Innovasjon Norge på oppdrag fra Norad. Avtalen med Norad med tilhørende oppdragsbeskrivelse ble signert 28. Mars 2017.

Visjon2030: er en ordning med overordnet mål om å stimulere til bekjempelse av fattigdom ved å fremme utviklingen av innovative løsninger og tjenester innen helse og utdanning i utviklingsland.

Visjon 2030-initiativet ble initiert av Kunnskapsdepartementet, Helse- og Omsorgsdepartementet og Utenriksdepartementet høsten 2014, som en nasjonal idédugnad for å få frem innovative norske løsninger som kan bidra til oppnåelse av de nye bærekraftsmålene innen utdanning og helse.

Under Visjon 2030-konferansen i Trondheim i mars 2015, ble finansieringsmekanismen lansert. Norad har det overordnede ansvaret for forvaltning av hele finansieringsmekanismen, men samarbeider med Forskningsrådet og Innovasjon Norge om forvaltning av midlene.

Finansieringsmekanismen ble opprettet i 2016 med en ramme på opptil 150 mill. kroner over tre år. Innovasjon Norge forvaltet 20 millioner kroner i 2017 på oppdrag fra Norad. Ordningen gjelder for små, mellomstore og store bedrifter registrert i Norge.

EØS-midlene: har som mål å bidra til sosial og økonomisk utjevning i mottakerlandene i Baltikum, sentral- og Sør-Europa, samt øke det bilaterale samarbeidet med Norge.

Utgangspunktet er EØS-avtalen som er hovedfundamentet i Norges samarbeid med EU. Avtalen sikrer fri bevegelse for personer, varer, tjenester og kapital, og gir norske bedrifter adgang til et marked med over 500 millioner mennesker.

EØS-avtalen inkluderer en felles målsetting om å redusere sosiale og økonomiske ulikheter i Europa. Norge har bidratt til dette helt siden 1994.

Midlene tildeles og forvaltes gjennom avtaler som går over flere år. De fleste programmene for perioden 2009-2014 ble avsluttet i 2017, samtidig som avtaler om nye programmer ble signert. For neste EØS-program periode (2014-2021) er Innovasjon Norge ønsket som forvalter for fem nye programmer innen programområdene næringsutvikling, innovasjon og SMB'er; anstendig arbeid og trepartssamarbeid; fornybar energi, energi-effektivitet og -sikkerhet.

I Romania og Bulgaria fortsetter Innovasjon Norge i en tilsvarende rolle som i utgående programperioden (den nye betegnelsen forvalter tilsvarende programoperatør i programperiode 2009-2014). Disse oppdragene betyr en økning i forvaltningsansvar for Innovasjon Norge fra 650 mill. kroner i 2009-2014 perioden til cirka 1,86 mrd. kroner i 2014-2021 perioden (prosjektgjennomføring 2018-2024). I tillegg blir Innovasjon Norge programpartner (Donor Programme Partner) i syv land. Her forvalter ikke Innovasjon Norge midler, men er rådgiver og partner for organisasjonen i mottakerlandene som skal forvalte midlene.

Det er Utenriksdepartementet som forhandler frem intensjonsavtaler på vegne av Norge med hvert enkelt mottakerland, inkludert Innovasjon Norges rolle. Når Innovasjon Norges rolle er definert i intensjonsavtalen, utarbeides avtaler om videre leveranser med Financial Mechanism Office (FMO) som har sekretariatfunksjonen for EØS-finansieringsordningene.

Arktis2030 og ProRus: er tilskuddsordninger som skal støtte nærings samarbeid i Arktis og med Russland. Formålet med Arktis 2030 og ProRus er å støtte opp om norsk nordområdepolitikk og norsk russlandspolitikk og bidra til å fremme et bredt næringsrettet samarbeid i nordområdene og med Russland med vekt på gjensidig utveksling av erfaring, kunnskap og kompetanse. Innovasjon Norge gis i oppdrag av Utenriksdepartementet å forvalte tilskuddsmidler til prosjekter som kan

legge til rette for, føre til eller inneholde økt nærings samarbeid og nettverk mellom Norge, arktiske stater, nordiske naboer og Russland. Ordningene har en tilskuddsramme på 12 mill. kroner hver.

6.3 Delmål 1 – flere gode gründere

Oppdragene retter seg ikke spesifikt mot gründere, men NOREPS, spesielt gjennom arbeidet med humanitær innovasjon, jobber systematisk med oppstartsmiljøer for å mobilisere disse til å bidra inn i innovasjonsprosesser med humanitær sektor. Dette arbeidet stimulerer til at flere gründere får innsikt i, samt kan bidra med, løsninger for å møte behovene i humanitær sektor. Kompetansehevende tiltak, koblinger mot relevante aktører, fagseminarer, fasilitering og finansiering av pilottesting er viktige aspekter i dette.

Visjon 2030 og Enterprise Development for Jobs (EDFJ) retter seg primært mot etablerte bedrifter, men det finnes også gründere som har bistandsmarkedet som sitt primærmarked. Dette er et svært krevende marked å satse på for en gründerbedrift; det kreves spesiell kompetanse, nettverk og ikke minst kapital. Det er derfor kun i helt spesielle tilfeller at nyetablerte bedrifter er aktuelle for programmet.

EØS-finansieringsordningene i Latvia har spesielt støttet oppstartsbedrifter i en bilateral næringsinkubator i samarbeid med norske mentorbedrifter.

Gjennom Arktis2030 arbeides det for at gründere skal få tilgang til ekstra risikoavlastet kapital gjennom tilskudd for å kunne utvikle ideer og teknologier som er viktige for utviklingen av internasjonalt næringssamarbeid i Arktis. Russland er definert som et utfordrende marked der det unngås å løfte gründere inn for tidlig.

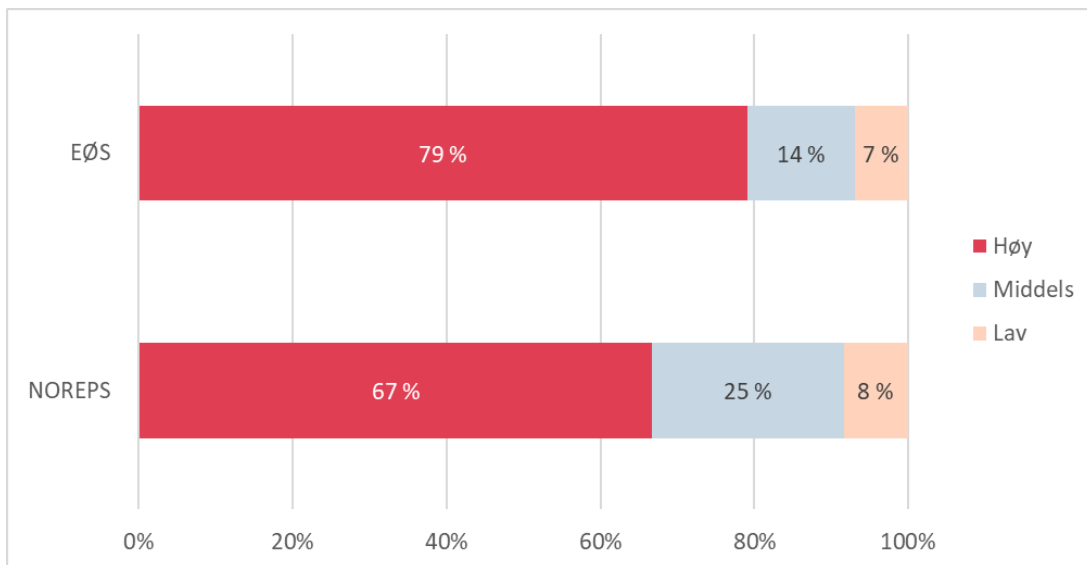
6.4 Delmål 2 – flere vekstkraftige bedrifter

Oppdragene og programmene har alle fokus på små og mellomstore bedrifter, som får støtte til å realisere vekstpotensialet gjennom tilgang og partnerskap i nye markeder. I 2017 ble det også igangsatt et eksportkompetanseprogram rettet mot humanitær- og utviklingsmarkedet. 10 vekstselskaper har gjennom programmet fått kompetanse og bidrag til å teste reelle markedsmuligheter eller en løsning på en samfunnsutfordring i humanitær- og utviklingsmarkedet.

Innovasjon Norges kompetansetiltak overfor næringslivet skal bidra til å fremme eksport, internasjonalisering og internasjonalt teknologisamarbeid. Tjenestene under de nevnte programmene omfatter kompetanseheving som workshops, markedsbesøk, informasjons- og mobiliseringsarrangementer, og arrangementer som styrker bedrifters samfunnsansvar og forebygger korrupsjon.

Delmål 3 – Flere innovative næringsmiljøer - UD

Figur 6-1 Hvor utløsende var finansieringen fra Innovasjon Norge? –NOREPS og EØS. 2017.

6.6 Rapportering på enkelttjenester fra Utenriksdepartementet

6.6.1 EØS-midlene

Oppsummering 2017

De gode resultatene fra Grønn Industriell Innovasjons-programmet (Green Industry Innovation programmet) i foregående periode har ført til økt satsing i ny periode på næringsrettede programmer og bidrag fra Innovasjon Norge. Dette betyr at flere norske bedrifter får mulighet til å delta i prosjekter, motta finansiering og tilgang til samarbeidspartnere og markeder i de 11 EU-medlemsland som satser på næringsutvikling og innovasjon som del av EØS-midlene.

Tjenesten "EØS-midlene" leverer finansiering, kompetanseheving, partnersøk og rådgiving rettet mot aktører i Norge som ønsker å satse internasjonalt i samarbeid med små og mellomstore bedrifter i EØS-partnerlandene. Overordnede formål i oppdragene er å øke det bilaterale samarbeidet mellom Norge og de 15 land som mottar EØS-midler. Dette skal bidra til sosial og økonomisk utjevning i EUs nyere medlemsland.

Søkere til ordningen er bedrifter fra mottakerland av EØS-finansieringsordningene. Prosjekter i samarbeid med norske partnere skal ha prioritet. For hvert prosjekt som fikk støtte fra EØS-finansieringsordningene, i foregående periode har i snitt mellom 800.000 og én millioner kroner gått til den norske partneren eller leverandøren. 110 prosjekter i 8 land hadde norske partnere i perioden som ble avsluttet i 2017.

2017 har vært et mellomår for EØS-midlene: Implementeringen av alle Grønn Industriell Innovasjon-programmene ble avsluttet, nye programavtaler ble signert og programutviklingen er i full gang. Det er Utenriksdepartementet som forhandler frem intensjonsavtaler (Memorandum of Understanding – MoU) på vegne av Norge med hvert enkelt mottakerland. Innovasjon Norges rolle beskrives i intensjonsavtalen. Innovasjon Norge blir også invitert til å bidra som faglig rådgiver i prosessen. Når Innovasjon Norges rolle er definert i intensjonsavtalen, utarbeides avtaler om videre leveranser med oppdragsgiver Financial Mechanism Office (FMO) som har sekretariatfunksjonen for EØS- finansieringsordningene. De første utlysningene til prosjekter forventes før sommeren 2018.

Næringsutvikling og innovasjon - forvalter

Under det nye EØS-programmet «Næringsutvikling og Innovasjon» er Innovasjon Norge valgt som forvalter i Bulgaria (28,5 millioner Euro), Romania (45 millioner Euro) og Hellas (21,5 millioner Euro) – samt muligens Kroatia. Programmet er etterfølgeren til Grønn Industriell Innovasjon-programmet, og et fokus ligger fortsatt på miljøvennlig og innovativ industriutvikling i små- og mellomstore bedrifter i disse tre partnerlandene. I tillegg er Innovasjon Norge valgt som forvalter for EØS-programmet «Fornybar energi, energieffektivisering og -sikkerhet» i Romania (62,8 millioner Euro).

Innovasjon Norge er også forvalter for programmet «Sosial dialog, trepartssamarbeid og anstendig arbeid». Programmet blir gjennomført i 13 EU-medlemslandene som mottar norske EØS-midler. Budsjettet er på 14,5 millioner EUR.

Ved slutten av 2017 utgjorde Innovasjon Norges midler til forvaltning for den nye perioden frem til 2024 ca. 1,65 milliarder kroner. I tillegg forventes det at Innovasjon Norge også får forvaltningsoppdrag i Kroatia på ca. 210 mill. kroner. Innovasjon Norge skal dermed tilsammen forvalte ca. 1,86 mrd. kroner, i overkant av tre ganger mer enn i foregående periode.

Som forvalter har Innovasjon Norge ansvar for alle sider ved et program: utarbeide forslag til program, administrere og informere om søknadsprosess, utlyse programmene; motta og behandle søknader, godkjenne prosjekter samt foreta den løpende vurdering i prosjektenes gjennomføringsfase og utbetalinger av tilskudd.

Støttegraden i prosjektene følger statsstøttereglene og har vært på ca. 50 prosent. Resten egenfinansieres fra prosjektdeltakerne. Ambisjonen er å oppnå at to tredjedeler av prosjektene får norske partnere. Bedrifters samfunnsansvar og bærekraftig utvikling er en fellesnevner for alle prosjekter.

Næringsutvikling og innovasjon – programpartner

Programmet skal gjennomføres i 11 land. Innovasjon Norge blir som nevnt forvalter i Romania, Bulgaria, Hellas og Kroatia. I ytterlige syv land – de baltiske landene, Ungarn, Slovakia, Polen og Portugal – blir Innovasjon Norge involvert som programpartner. Her bidrar Innovasjon Norge med kompetanse på god forvaltningspraksis og «grønn» sektorekspertise som rådgivere for programforvaltere i gjennomføring av programmene. En hovedoppgave blir å bidra til at norske partnere kommer inn i et flertall av prosjektene.

Tabell 6-3: Norske EØS-kunder 2017 per fylke*

Fylke	Antall kunder
Akershus	10
Asker	1
Aust-Agder	1
Buskerud	5
Hedmark	2
Hordaland	2
Møre og Romsdal	3
Nordland	7
Oppland	1
Oslo	23
Østfold	1
Rogaland	2
Telemark	6
Troms	1
Trøndelag	9
Vestfold	5
Total	79

Budsjettet for programmene der Innovasjon Norge er programpartner ligger på nærmere 2 milliarder kroner. Her er mulighetene for norsk næringsliv de samme som i land der Innovasjon Norge er forvalter.

Samlet vurdering av måloppnåelse

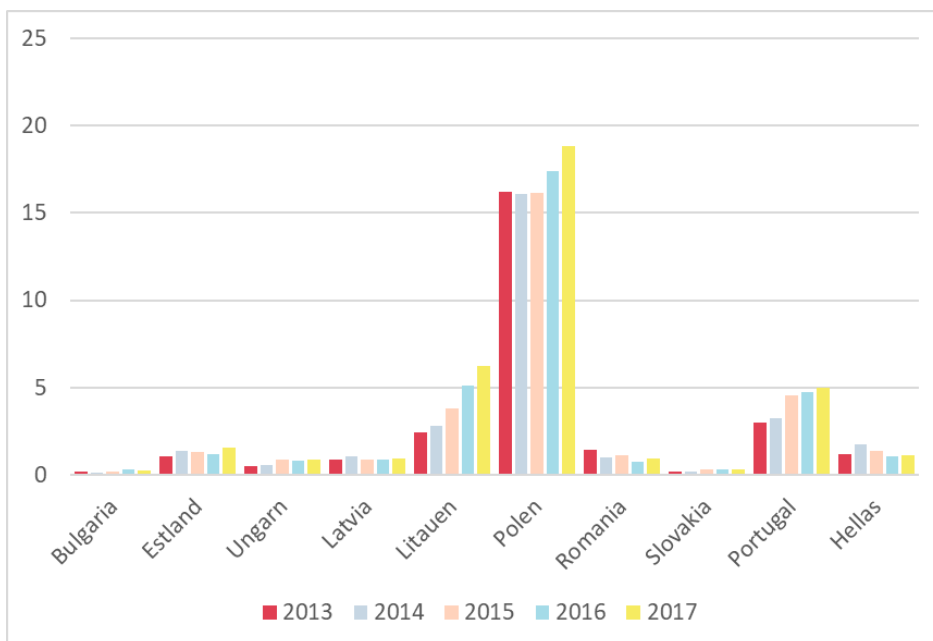
2017 har vært en mellomperiode for EØS-midlene. Som påpekt i fjorårets rapportering, har måloppnåelsen i utgående periode vært svært bra. En følge av dette er at Innovasjon Norge har fått fordoblet EØS-opdragene. Dette betyr at flere norske bedrifter kan delta som partnere, få finansiering og tilgang til markeder i de 11 EU-land som har næringslivsprogram.

Forespørsel fra Utenriksdepartementet til Innovasjon Norge om å ta rollen som forvalter i nye land (Hellas og Kroatia) støtter vurderingen om god måloppnåelse. Det tyder på tillit fra oppdragsgiveren og anerkjennelse av Innovasjon Norges erfaring med EØS-finansieringsordningene. Måloppnåelsen vurderes som god med tanke på andel suksessrike prosjekter gjennomført, resultater oppnådd og spesielt den norske deltagelsen som overgår måltallene i flere land.

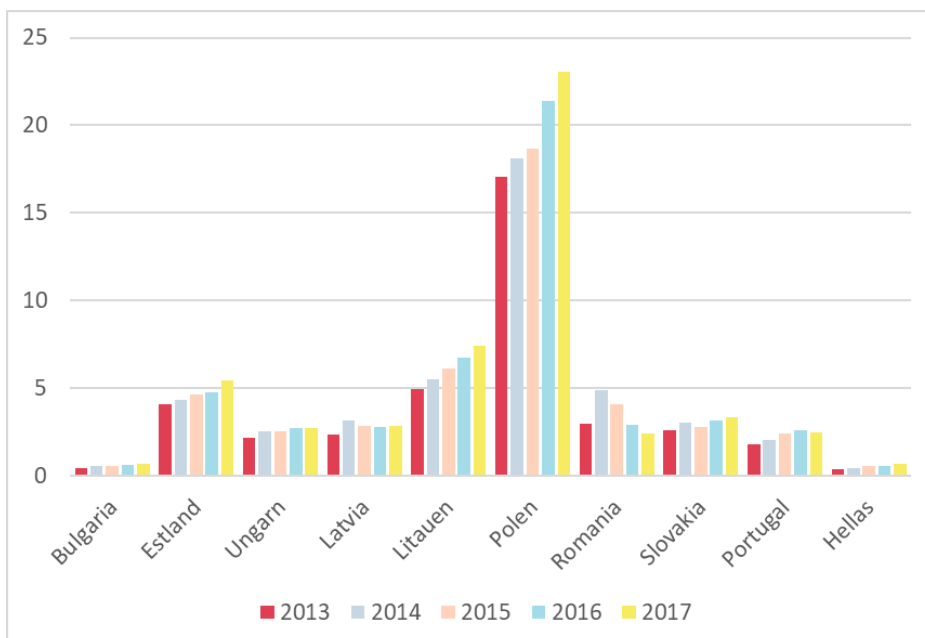
EØS-finansieringsordningene er et viktig verktøy for norske bedrifter som ønsker å satse Internasjonalt. Samarbeidsprosjekter byr på gode muligheter for testing av nye løsninger i nye markeder eller generell adgang til baltiske, sentral- og søreuropeiske markeder.

Utviklingen i samhandling mellom Norge og EØS-markeder tyder på at EØS-midlene er på vei til å bli mer og mer relevante for norske bedrifter. Tallene for samhandling mellom Norge og EØS-mottakerlandene for perioden 2013-2017 viser riktignok store forskjell i volum fra land til land. Men utviklingen spesielt for eksport er positiv i de fleste tilfellene. Samhandlingstallene der handelen i utgangspunktet er begrenset, er naturligvis svært følsom for enkelte større leveranser slik at tallene varierer en god del.

Figur 6-2: Vareeksport til EØS land 2013 – 2017 per land. Beløp i mrd. kroner.

Figur 6-3: Vareimport til EØS land 2013 – 2017 per land. Beløp i mrd. kroner.

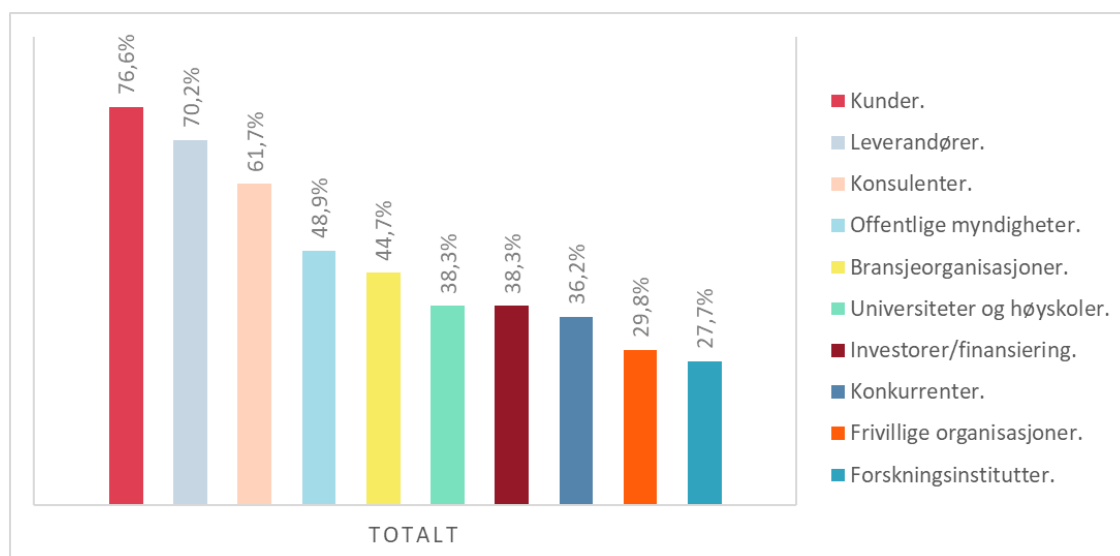
Den positive eksportutviklingen til land som Bulgaria, Estland, Litauen, Polen og Portugal fra 2013 til 2017 tyder på at disse land i økende grad er interessante for norsk næringsliv. Dette igjen øker EØS- finansieringsordningene relevans og attraktivitet overfor norske bedrifter, og dermed sjansen for at flere involverer seg i EØS-prosjekter under kommende utlysninger.

Måloppnåelse for oppdragsspesifikke mål

En viktig indikator for EØS-midlenes måloppnåelse er i hvilken grad programmene har ført til økt samarbeid mellom norske bedrifter og bedrifter i mottakerland. I følge Kundeeffekt-førundersøkelsen for 2017 har EØS- finansieringsordningene ledet til internasjonalt samarbeid over gjennomsnitt sammenlignet med bedrifter som ikke har vært involvert med EØS-midlene (4,7 mot et gjennomsnitt på 4,1 i Innovasjon Norge totalt).

Dette bekrefter resultatene fra en pilotundersøkelse som ble gjennomført i 2016 blant norske bedrifter som hadde mottatt EØS-midler. Resultatet er også i tråd med at halvparten av alle EØS-finansierte prosjekter hadde samarbeidspartner fra Norge i forrige periode.

Figur 6-4: Type samarbeidspartnere i EØS-prosjekter. Andeler i prosent.

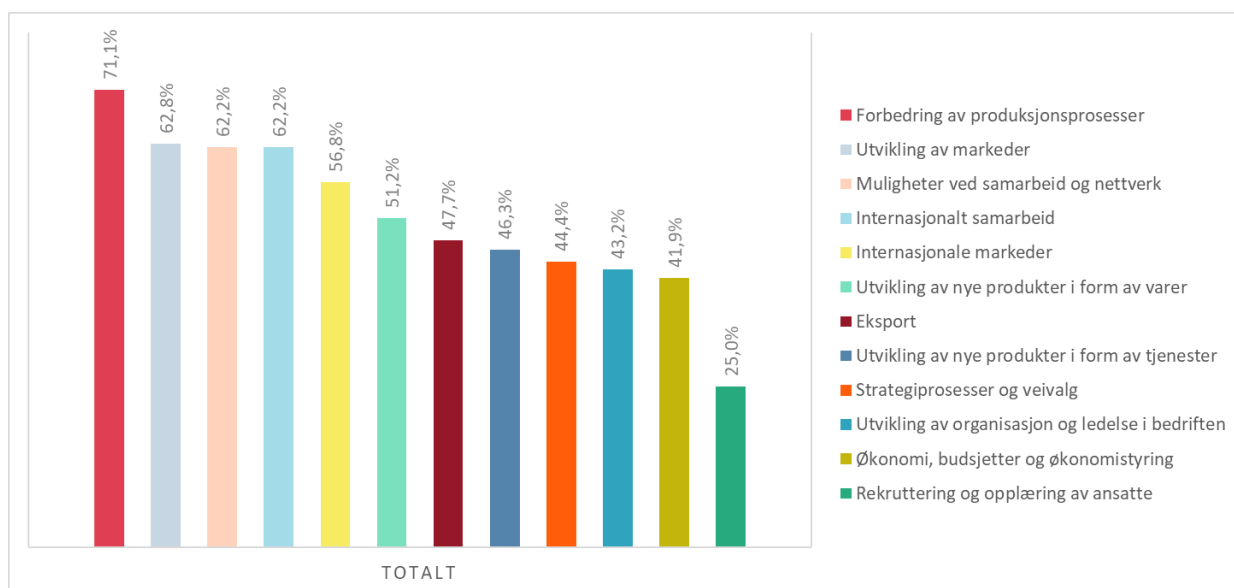

Bedriftene som deltok i undersøkelsen, samarbeidet spesielt med kunder (77 prosent), leverandører (70 prosent) og konsulenter/rådgivningsselskaper (62 prosent). Selv om det har vært positive eksempler fra samarbeidet med konsulenter/rådgivere i forrige periode, viser erfaringen også at disse prosjekter i liten grad leder til delte resultater og langsiktige næringsrelasjoner. Innovasjon Norges ambisjon for den nye programperioden er derfor å få til prosjekter som har felles bilaterale utviklingsaktiviteter.

Resultatene tyder også på at EØS- finansieringsordningene i stor grad bidrar til økt kunnskap om hvordan produksjonsprosesser kan forbedres (7 av 10 prosjekter. Det er sannsynlig at dette resultatet gjelder spesielt for EØS-kundene i mottakerlandene, siden norske partnere typisk har

bidratt med overføring av kunnskap og teknologi i prosjektene ¹⁰⁴. Kunnskap om markedsutvikling, nettverk og internasjonaliseringskompetanse er også tydelige funn (6 av 10 prosjekter). Muligheten for en kompetanseøkning viser at EØS-finansieringsordningene er et nyttig virkemiddel for bedrifter uten tidligere internasjonal erfaring.

Figur 6-5: Økt kompetanse fra EØS-prosjekter. I prosent.

Nesten halvparten av prosjektene bidro i stor grad til økt omsetning. Bildet er sammenlignbart for lønnsomhet og bedret overlevelsesmulighet. EØS-finansieringsordningene bidro i stor grad til økt eksport for en tredjedel av prosjektene.

EØS-midlene bidrar litt over gjennomsnittet til økt konkurransevne (65 prosent versus et snitt av 61 prosent). Midlene bidrar i mindre grad til økt sysselsetting. Kun hvert fjerde prosjekt bidro i stor grad til økt sysselsetting (mot i snitt halvparten av prosjektene i Innovasjon Norge). Dette er viktig å merke seg siden sysselsetting er inkludert som en viktig indikator for neste periode av EØS-midlene.

Aktiviteter

For 2017 har Innovasjon Norge ikke innvilget nye prosjektmidler da alle bevilgninger ble avsluttet i 2016. Tilskudd i 2017 gikk til reallokeringer mellom prosjekter og reisestøtte under de bilaterale midlene.

I 2017 ble det brukt ikke-finansielle virkemidler for å forberede ny periode. Som tabellen nedenfor viser, lå hovedvekten på bilaterale samlinger, avslutnings- og lanseringskonferanser,

¹⁰⁴ Kundeeffekt-Førundersøkelsen er aggregerte svar fra både kunder i mottakerland og Norge.

kompetanseheving og partnersøk med tanke på videreutvikling av prosjektresultater og søk av potensielle partnere for den nye programperioden.

Tabell 6-4: Aktiviteter for EØS-finansieringsordningene 2017¹⁰⁵

Type Program	Type aktivitet	Land	Navn på aktivitet	Antall deltagere totalt	Antall norske deltakere
Business Development Bulgaria	Training / workshop	Bulgaria	Round Table on e-Health	45	2
Green Industry Innovation (GII) Bulgaria	Matchmaking	Bulgaria	Sofia meets Oslo	60	4
GII Bulgaria	Training / workshop	Bulgaria	Training on environmental and cross-cultural issues	62	3
GII Bulgaria	Information event	Bulgaria	Closing Conference Green Industry Innovation BG	78	3
GII Bulgaria	Information event	Bulgaria	South-East Europe Exhibition and Conference	15	3
GII Bulgaria	Matchmaking	Bulgaria	Bilateral event in Skien	40	10
GII Bulgaria	Training / workshop	Bulgaria	Clusters training	50	3
GII Bulgaria	Training / workshop	Bulgaria	Clusters training	35	4
GII Bulgaria	Consultation event	Bulgaria	Kick off meeting start up companies	20	2
GII Bulgaria	Market visit/ study visit	Bulgaria	Study tour of IKT Telemark	25	5
GII Bulgaria	Training / workshop	Bulgaria	Green BootCamp	23	1

¹⁰⁵ Omfatter arrangementer for både norske og utenlandske kunder.

Type Program	Type aktivitet	Land	Navn på aktivitet	Antall deltager e totalt	Antall norske deltakere
GII Bulgaria	Training / workshop	Bulgaria	Clusters training	25	4
GII Latvia	Matchmaking	Latvia	Clean Energy Matchmaking	20	11
GII Litauen	Matchmaking	Lithuania	Matchmaking Energy Efficient Technologies	87	18
GII Bulgaria	Matchmaking	Norway	Oslo meets Sofia	48	19
GII Bulgaria	Market visit/ study visit	Norway	Study tour BG start-ups/Green demo day	12	11
GII Estonia	Information event	Norway	e-Estonia - the Digital Society	140	50
GII flere land	Matchmaking	Norway	Unlimited opportunities in the circular economy - Horizon2020	111	48
GII flere land	Matchmaking	Norway	Modern production and smart societies	75	10
GII flere land	Matchmaking	Norway	Nordic Edge Stavanger	49	16
GII Latvia	Matchmaking	Norway	Latvian Green IT Study Visit in Norway	26	15
GII Latvia	Matchmaking	Norway	Waste & Wastewater study visit to Norway	23	15
GII Latvia	Matchmaking	Norway	Latvian Stand at Oslo Innovation Week	35	15
GII Latvia	Market visit/ study visit	Norway	Woodworking visit	15	6
GII Polen	Information event	Poland	Final Conference Green Industry Innovation	90	2
GII Polen	Information event	Poland	Norwegian Technology for Circular Economy at POL-ECO Fair	1000	14
GII Polen	Matchmaking	Poland	Business Mixer	100	16

Rapportering på enkelttjenester fra UD

Type Program	Type aktivitet	Land	Navn på aktivitet	Antall deltager e totalt	Antall norske deltakere
GII Polen	Information event	Poland	Norwegian Day Conference	120	16
Bus Dev Romania	Matchmaking	Romania	Energy Networking Event Bucharest	62	15
Bus Dev Romania	Market visit/ study visit	Romania	Global Growth Programmes	30	10
GII Romania	Training / workshop	Romania	Occupational Health and Safety & Greening of Businesses workshop	60	7
GII Romania	Training / workshop	Romania	1st cluster training	32	1
GII Romania	Training / workshop	Romania	2nd cluster training	28	0
GII Romania	Training / workshop	Romania	3rd cluster training	35	0
GII Romania	Market visit/ study visit	Romania	Study tour Romania IKT to Telemark	2	0
GII Romania	Market visit/ study visit	Romania	Study tour Telemark IKT to Romania	11	3
GII Romania	Information event	Romania	Final Conference Green Industry Innovation	146	19
GII Romania	Matchmaking	Romania	Matchmaking event in Bucharest	69	13
GII Romania	Market visit/ study visit	Romania	Latvian Green Industry Innovation delegation	4	0
GII Romania	Market visit/ study visit	Romania	Polish National Focal Point to Romania	10	0
Totalt				2918	394

Andre resultater og effekter

Resultater knyttet til miljø – Norge

Når det gjelder miljørelaterte resultater, er EØS- finansieringsordningene et sterkt virkemiddel - også sammenlignet med andre tjenester i Innovasjon Norge. Innen sirkulær økonomi, reduksjon av avfall og resirkulering er EØS-finansieringsordningene på andre plass - nesten to tredjedeler av prosjektene har bidratt til dette. Seks av ti prosjekter bidro til reduksjon i utslipp av klimagasser og gjenbruk av materialer.

Noen utvalgte miljørelaterte resultater for Grønn Industriell Innovasjon kan oppsummeres som følgende¹⁰⁶:

Bulgaria

Et av de viktigste resultatene av programmet «Grønn Industriell Innovasjon» i Bulgaria er knyttet til reduserte utslipp av avløpsvann fra industrien: Prosjektene i Bulgaria sparte 100.000 kubikkmeter vann – mer enn nok til å fylle Royal Albert Hall i London. Prosjektene ledet til gjenbruk eller resirkulering av 70.000 tonn med avfall – en masse som tilsvarer 6,5 ganger Eiffeltårnet. Programmet førte også til 60.000 tonn mindre utslipp av CO₂ – dette tilsvarer utslippet som blir forårsaket av en Airbus som flyr tur/retur mellom New York og Hongkong daglig i fem uker. Det ble innspart 12.000 megawatt-timer med energi, noe som tilsvarer det årlige forbruket til 10.500 bulgarske husholdninger.

Polen

I Polen førte programmet «Grønn Industriell Innovasjon» til en reduksjon på 50.000 tonn CO₂ utslipp. Dette tilsvarer utslippet som blir forårsaket av en Airbus som flyr tur/retur mellom New York og Hongkong daglig i fire uker.

Romania

De største resultatene fra programmet «Grønn Industriell Innovasjon» i Romania er redusert materialforbruk. Prosjektene førte til gjenbruk eller resirkulering av nesten 130.000 tonn avfall, som tilsvarer ti ganger massen til Brooklyn Bridge. Videre ble det 110.000 tonn mindre CO₂ utslipp. Dette tilsvarer det årlige utslippet av en større rumensk by (75.000 innbyggere), eller utslippet som blir forårsaket av en Airbus som flyr tur/retur mellom New York og Hongkong daglig i to måneder. Prosjektene sparte 3000 megawatt-timer energi, noe som tilsvarer årlig forbruk av 2600 (rumenske) husholdninger.

Utløsende effekt

Åtte av ti bedrifter som mottok tjenester under EØS- finansieringsordningene, sier at de ellers ikke ville ha gjennomført prosjektet. Her ligger EØS- finansieringsordningene ti prosent over gjennomsnittet i Innovasjon Norge. Resultat bekrefter også at Innovasjon Norge er i tråd med prinsippene i statsstøttereglene for tilsagn om finansiering.

¹⁰⁶ Disse resultatene er fra avslutningsrapporteringen av programmet Grønn Industriell Innovasjon.

Videreutvikling

Innovasjon Norges oppgaver og dermed aktiviteter vil de nærmeste årene variere avhengig av status i programutviklingen. Det er mulig å dele programarbeidet inn i fire forskjellige faser.

Den første fasen vil i hovedsaken være knyttet til programutvikling, -utlysning og mobilisering av norske deltakere i programmene. Dette har startet i 2017 med Romania og Bulgaria (der Innovasjon Norge er forvalter av midlene), men også 2018 og 2019 vil være spesielt preget av disse aktivitetene.

Andre fasen vil være preget av saksbehandling (vurdering av søknader, utbetaling av finansiering). Tredje fase vil være implementeringsfasen, fjerde fase er avslutningsfasen. Kart: Norske EØS-kunder 2017 per fylke*

Figur 6-6: Kart over norske EØS-kunder 2017 per fylke*

Næringslivsprogrammer vil ha forskjellige tematiske fokusområder. Utover Grønn Industriell Innovasjon, som utgjør minst halvparten av programbudsjettet i hvert land, vil det være fokus på IKT, velferdsteknologi, blå vekst/ havrommet, fornybar energi og energieffektivisering.

Mobiliseringsarbeidet står i sentrum av aktivitetene i 2018. Et overordnet mål for EØS-finansieringsordningene er å styrke bilaterale relasjoner mellom Norge og mottakerlandene. Helt konkret er EØS-finansieringsordningene et viktig virkemiddel for internasjonalisering av norske bedrifter. Mobiliseringsarbeidet vil være avgjørende for om Innovasjon Norge lykkes med måloppnåelsen.

Innovasjon Norge satser på bruk av nettverket i distriktene. Det er spesielt ønskelig å øke deltakelsen i Vest-Norge, Sør-Norge og Nord-Norge. I forkant av utlysningene av de nye programmene opplever Innovasjon Norge en sterk etterspørsel, spesielt hos bedriftene i partnerlandene, for partnersøk og finansiering.

For å nå målet om å utjevne sosiale og økonomiske forskjeller i mottakerlandene, kan Innovasjon Norge støtte seg på erfaringer og resultater fra forrige perioden. Spesielt erfaringene fra tidligere rolle som forvalter er en god forutsetning også for å utføre oppdrag i flere nye land.

Utfordringer

Som fremhevet i fjorårets rapport, er det sentralt å ivareta forpliktelser som tilskuddsforvalter med akseptabel risiko og høy nok kvalitet på leveransene i programmene. Innovasjon Norge er

tilstede med lokalansatte og lokale partnere der Innovasjon Norge er forvalter. Utenriksdepartementet har konkludert med at samlokalisering mellom Innovasjon Norge og ambassadene ikke anses å være i tråd med eksisterende internasjonale avtaler og regelverk. Innovasjon Norge har derfor på anmodning fra Utenriksdepartementet igangsatt en prosess for vurdering av opprettelse av egne kontorer der Innovasjon Norge har forvalteransvar.

En viktig utfordring blir å sikre god koordinering mellom programmene i de ulike landene og norsk næringsliv. Målsettingen med EØS- finansieringsordningene er både utvikling og bilateralt samarbeid. En suksessfaktor er antall prosjekter med norsk partner. Med næringsprogrammer i elleve land blir det en stor utfordring å mobilisere norsk næringsliv på en samordnet, effektiv og positiv måte.

Gitt det store omfanget av programmer og oppgaver som tillegges Innovasjon Norge, må økt digitalisering og andre tiltak benyttes for å effektivisere arbeidsprosessene som forvalter. Det er en utfordring at det er store variasjoner i graden av digitalisering i mottakerlandene.

Støttende analyser

I 2017 er EØS-finansieringsordningene for første gang inkludert i Innovasjon Norges Kundeeffekt-førundersøkelse.¹⁰⁷ (I 2016 benyttet Innovasjon Norge en pilot-undersøkelse for å innhente data og vurdere hvorvidt det var hensiktsmessig å innlemme ordningen i ordinær kundeeffektundersøkelse).

EØS-finansieringsordningene viser også resultater innen samfunnseffekter. Disse er noe mindre utpreget enn miljø- og økonomiske resultater: 1 av 10 prosjekter bidro i stor grad til å skape lærlingeplasser. Nesten to av ti bidro til økt mangfold i næringslivet, og nesten tre av ti prosjekter bidro til løsninger på andre utfordringer i samfunnet.

Selv om resultater innen samfunnseffekter er mindre utpreget i undersøkelsen for 2017, er det viktig å fortsette med å integrere temaer som samfunnsansvar, bærekraft og bærekraftmålene, helse-miljø-sikkerhet, likestilling, dialog arbeidstakere-arbeidsgivere-myndigheter i programmene for den nye perioden.

Flere resultater fra Kundeeffekt-førundersøkelsen er blitt brukt i rapporteringen ovenfor.

Administrasjon og gjennomføringskostnader

For oppdragene med EØS-finansieringsordningene er alle administrasjons- og gjennomføringskostnader som påløper ved planlegging og gjennomføring av aktivitetene, dekket innenfor bevilgningen til de respektive ordninger.

¹⁰⁷ Det er to kundegrupper som deltok i undersøkelsen for 2017: a) Norske kunder som hadde mottatt tjenester fra EØS-midlene i form av arrangementer, studieturer og reisestøtte b) utenlandske kunder fra Polen, Bulgaria og Romania som hadde mottatt tilskudd i årene 2014-2017. Følgende resultater er aggregert for disse to gruppene.

Se tabell over Gjennomføringskostnader øvrige virkemidler under kapitel Øvrig Rapportering.

6.6.2 Enterprise Development for Jobs

Oppsummering 2017

Enterprise Development for Jobs (EDFJ) er et nytt program i 2017 og er til dels en videreføring av deler av de tidligere Business Matcmaking programmene. Effekter og måloppnåelse vil derfor ikke bli redegjort for i 2017. Innovasjon Norge har i 2017 fokusert på leveranser knyttet til Norads utlysninger og deres behov for støtte, i tillegg til etablering av rammer, rutiner og planer for Innovasjon Norges leveranser og mobilisering av norsk næringsliv til ordningen.

Innovasjon Norge bidro med informasjon til beslutningsstøtte for Norad på 35 søknader i 2017. I tillegg til prosjektledelsen i Oslo leverte 6 distriktskontorer og 5 kontorer/rådgivere i utlandet kommentarer og vurderinger av søkere og prosjekt. Det ble gitt reisestøtte til totalt 7 reiser fordelt på 5 bedrifter i 2017.

Kort om oppdraget

Enterprise Development for Jobs, er en tilskuddsordning som Norad forvalter og hvor Innovasjon Norge er samarbeidspartner. Norad er oppdragsgiver til Innovasjon Norge som leverer kompetanse, rådgivning og nettverks komponenter inn i programmet.

Fattigdomsreduksjon er det overordnede målet for norsk bistand. Ordningen EDFJ skal bidra til å skape arbeidsplasser i prioriterte utviklingsland gjennom bedriftsetableringer og bedriftsutvidelser. Formålet er å bidra til sosial og økonomisk utvikling i mottakerlandet og redusere risikoen og øke verdiskaping for bedrifter som får støtte gjennom ordningen. Støtteordningen retter seg mot bedrifter som kan dokumentere vilje og evne til å skape arbeidsplasser i utviklingsland gjennom flere bærekraftige, kommersielle investeringer. Ordningen skal også bidra til økt tilgang på fornybar energi.

EDFJ bidrar i hovedsak til å oppnå Innovasjon Norges delmål om flere vekstkraftige bedrifter gjennom å stimulere til internasjonal satsning.

Innovasjon Norge bidrar med kompetansehevende tiltak som skal øke effekten av programmet. Dette innbefatter kobling opp mot andre programmer og tjenester hos Innovasjon Norge, tilbud om rådgivning innenfor bærekraft, kulturforståelse, internasjonalisering og god forretningsskikk, samt vurdering av prosjekter og partnere i utlandet. Det gis også støtte til planlegging og gjennomføring av bedriftsbesøk, samt noe reisestøtte. Ordningen retter seg mot krevende markeder. Total ramme for Innovasjon Norges oppdrag er 6 mill. kroner per år for perioden 2017-2019.

Første utlysning av midler fra Norad ble gjort høsten 2016, med tildeling rundt årsskiftet 2016/2017. Ny utlysning av midler rettet mot prosjekter innen fornybar energi ble gjort i mai 2017, og for generelle prosjekter sommeren 2017 med søknadsfrist 15 august.

Hovedaktiviteter 2017

Mobilisering og vurdering

Innovasjon Norge skal identifisere, informere og gi råd til bedrifter ved å trekke på ressurser ved hovedkontoret samt ved relevante distrikts- og utekontor. Identifisering av potensielle søkere til programmet og bistand til bedriftenes til vurdering av ordningens aktualitet og spre informasjon til deler av målgruppen har blitt utført fortløpende i 2017.

Innovasjon Norge skal gi råd til Norad om søkere under søknadsprosessen til EDFJ. Vurdering av ca. 40 søkere/prosjekter ble oversendt Norad i 2017 basert på innspill fra kundeansvarlige ved de ulike distriktskontor og fire utekontorer. Norad ga tilbakemelding om at det var verdifulle og gode tilbakemeldinger.

EDFJ – prosjekter som har fått støtte i 2017

Norad mottok totalt 80 søknader hvor norske bedrifter var søker eller en partner for utenlandsk søker. Søknadene fordelte seg på følgende land:

Tabell 6-5: Oversikt over antall søknader og land hvor norske bedrifter var søker eller partner for utenlandsk søker.

Land	Antall
Kenya	8
Tanzania	7
Uganda	5
D. R. Congo	2
Etiopia	6
Mosambik	2
Sør Afrika	2
Rwanda	1
Zambia	1
Nigeria	1
Ghana	1
Kamerun	1
Madagaskar	1
Egypt	1
Elfenbenskysten	1
India	4
Sri Lanka	7
Bangladesh	1
Myanmar	14
Pakistan	1
Vietnam	7
Filippinene	1
Indonesia	1
Iran	1
Colombia	1
Nicaragua	1
Cuba	1
Totalt	80

Aktiviteter - Kompetansehevende tiltak

For å maksimere effekten av programmet skal Innovasjon Norge levere støttebaserte aktiviteter til bedrifter innenfor rammen av avtalen med Norad. I 2017 ble det utarbeidet en spørreundersøkelse for å avdekke behovet til de enkelte bedrifter som deltar i EDF eller er mulige søkere. Til sammen 18 bedrifter har besvart undersøkelsen og tiltak vil bli satt i gang i 2018. Nye bedrifter som søker eller vurderer å søke EDFJ vil fortløpende motta spørreskjemaet. Det er fortløpende foretatt en kartlegging av bedriftenes behov gjennom møter/samtaler samt innspill til behovskartleggingen.

Tilbud om «Global Growth» for bedrifter i målgruppen. Forberedelse til Global Growth – Solenergi Øst-Afrika ble påbegynt i 2017 og møter ble gjennomført i samarbeid med Solenergiklyngen og Norwep. Oppstart er planlagt ultimo mai 2018, og markedsbesøk til Øst-Afrika medio september 2018.

Utvikling og gjennomføring kompetansebyggende program som skal støtte gjennomføring og skalering av ansvarlig forretningsdrift og redusere risiko knyttet til dette. Forarbeide startet i 2017 med en workshop i juni 2017. I tillegg deltok flere EDFJ bedrifter i både et forberedende møte til den offisielle næringslivsdelegasjonen til Etiopia i desember 2017, samt i selve delegasjonen

Rådgivning blant annet for å sikre bærekraft i de kommersielle investeringene og orientere om virkemidler for å redusere risiko og øke suksessraten i prosjektene. Mellom 15-20 bedrifter mottok rådgivning i 2017 fra Innovasjon Norge i Norge og enkelte utekontorer, med hovedvekt på Øst-Afrika kontoret. I tillegg startet arbeidet med å øke bedriftenes kompetanse innen forretningskultur, juridiske rammevilkår og hvordan Norads tverrgående hensyn best kan ivaretas. Dette ble gjort gjennom deltagelse på ulike møter og nettverk i regi av Innovasjon Norge eller samarbeidspartnere.

Utvikle og arrangere møteplasser og nettverk for bedrifter. Innovasjon Norge organiserer møteplasser og arenaer for erfaringsutveksling i Norge og andre relevante land, både for å mobilisere bedrifter og for å gjøre dem bedre rustet til å møte og forstå oppgaver og utfordringer i forbindelse med prosjektplanlegging og gjennomføring. Tiltak og aktiviteter planlegges i nært samarbeid med Innovasjon Norges distrikts-, ute- og hovedkontor, samt samarbeidspartnere.

Arrangere kurs og seminarer i Innovasjon Norges regi samt koble mot andre relevante arrangementer innenfor de prioriterte sektorer og utvalgte markedene. EDFJ var tema på et større mobiliseringsmøte i juni 2017 og et element i flere «Go Global»-seminarer ved distriktskontorene. En rekke selskaper deltok på Næringslivets Konferanse for Internasjonalisering og Utvikling (NKIU) i 2017.

Støtte etablering av strategisk og kommersielt samarbeid mellom bedrifter. Innovasjon Norge har koblet flere norske selskaper med internasjonale aktører i 2017, med sikte på at de skal inngå et samarbeid. Dette gjelder i stor grad bedrifter innen fornybar energi, informasjonsteknologi og marin sektor.

Sammen med Innovasjon Norge tok Norad initiativ i 2017 til gjennomføring av en studietur innen akvakultur til Myanmar. Opprinnelig var studieturen planlagt i november 2017, men ble etter ønske fra deltagende bedrifter utsatt til februar 2018 hvor åtte bedrifter deltok.

Tilrettelegge og bistå i planlegging og gjennomføring av bedrifts og markedsbesøk. Innovasjon Norge tilbyr reisestøtte til deltagende bedrifter i henhold til de samme kriteriene/satsene som man hadde i BMMP. I 2017 ble det gitt reisestøtte til fem bedrifter for til sammen syv reiser.

Kontoret i Nairobi har i 2017 gitt konsulentbistand og andre tjenester til en rekke bedrifter som har søkt EDFJ eller planlegger å søke i 2018-2019

Rapportering av resultater og effekter, inkludert Innovasjon Norges vurdering

Innovasjon Norge har liten oversikt over framdriften i de prosjektene som fikk støtte i utlysningen høsten 2016, våren 2017 (fornybar) og høsten 2017. Grunnen til dette er at Norad er tilskudds forvalter av EDFJ midlene, og følger nærmere opp prosjektene og framdriften.

Effekten av Innovasjon Norges arbeid vil derfor bli vurdert i 2018.

Administrasjon og gjennomføringskostnader

Innovasjon Norge har i 2017 kun benyttet 53 prosent av de budsjetterte midlene til forvaltning av det oppdraget Innovasjon Norge har ifølge avtalen med Norad. 87 prosent har kostnadene har gått til rådgivning til bedrifter og til administrasjon. Syv prosent har vært benyttet til direkte prosjektkostnader og seks prosent til reisestøtte til bedriftene.

Rapportering på avvik knyttet til planlagte aktiviteter eller mål for 2017

Oppdraget kom noe senere i gang enn planlagt. Innovasjon Norge har også vært mindre involvert i vurdering av søkere og prosjekter enn forventet.

Utfordringer, planer og mål for 2018

Innovasjon Norge er gjort kjent med at det vil bli gjennomført to utlysninger av Enterprise Development for Jobs i 2018. En for fornybar energi med frist i april og en generell utlysning med frist i august. Innovasjon Norge vil bidra med vurdering av søkere og prosjekter i henhold til oppdraget fra Norad.

Hovedfokus 2018 vil være på kompetansehevende tiltak som støtter gjennomføring av ordningen og ordningens formål og bistå med etablering og videreutvikling av nettverk og møteplasser for bedrifter som har fokus på utviklingsmarkeder i Afrika, Asia og Latin Amerika.

Behovsundersøkelsen viste at bedriftene ønsker økt fagkunnskap knyttet til samfunnsansvar, internasjonalisering, god forretningsskikk, forretningskultur og lovgivning. Et seminar-program hvor relevante temaer er på agendaen er utarbeidet og vil bli gjennomført i 2018. Innovasjon Norge vil knytte leveranser av kompetansehevende tiltak og nettverksbygging opp mot arrangementer og møteplasser som også inngår i andre aktiviteter og programmer i regi av Innovasjon Norge og samarbeidspartnere som NABA, NHO, Norfund, Norwep og Eksportkreditt Norge. Aktiviteter vil også bli koordinert med leveranser fra Visjon 2030 og NOREPS.

Reisestøtte til utvalgte bedrifter og assistanse fra Innovasjon Norges konterer og rådgivere i utviklingsmarkeder (Øst-Afrika, Sør-Afrika, Vietnam, India, Indonesia) er etterspurt. Det vil derfor bli lagt vekt på disse leveransene i oppdraget.

6.6.3 NOREPS – beredskap og humanitær innovasjon

Oppsummering 2017

I 2017 kan NOREPS vise til positive resultater og effekter på flere områder. Gjennom NOREPS tilskuddsordning mottok NOREPS hele 64 søknader fra FN – og humanitære organisasjoner, og der 22 prosjekter både innen humanitær innovasjon og beredskap ble tildelt midler. Søkerantallet er rekordhøyt, og viser at NOREPS er en relevant aktør og samarbeidspartner for organisasjonene i deres arbeid.

Pilotprosjektet rundt det norske beredskapslageret ble iverksatt med avtaleinngåelse med FNs nødhjelpsdepoter United Nations Humanitarian Response Depot (UNHRD) som operativ arm. Bestillingene på lagerets første produkter ble gjennomført etter innhenting av innspill fra de aktuelle humanitære aktørene.

Videre viser FNs innkjøpsrapport en betydelig økning innen salg av norske varer og tjenester til FN. Det er både en betydelig økning i antall norske bedrifter registrert som leverandører til FN fra 158 i 2015 til 185 selskaper i 2016, og hele 27% økning i FNs anskaffelser fra norske leverandører i 2016 sammenlignet med året før. Det betyr at norske leverandører har en andel på 0,35% av FNs totale innkjøp i 2016.

Gjennom arbeidet med humanitær innovasjon er det igangsatt to innovasjonsprosjekter (UN Women-avtale og humanitær innovasjonsplattform), men også flere prosesser og initiativ er startet opp i 2017.

Innovasjon Norge opplever at FN og de humanitære organisasjonene henvender seg i økende grad til norske bedrifter via Innovasjon Norge for å samarbeide om innovasjonsprosjekter og utvikling av nye løsninger for å sikre effektiv humanitær respons og bærekraftige utviklingsprosjekter.

I 2017 er det også gjennomført en omfattende endringsprosess av NOREPS som tjenestetilbud, der nettverket av medlemsbedrifter er redusert i antall, for å i større grad kunne tilby skreddersydde tjenester til de ulike bedriftene som har ambisjoner i dette markedet.

I tillegg utgjør den humanitære sektoren et marked for private aktører som har som mål å bidra til å nå bærekraftsmålene - gründere og etablerte selskaper søker bevisst mot denne sektoren for å inngå som partnere for å bidra til positive sosiale og miljømessige resultater.

Om oppdraget og mål 2017

Siden 1991 har Innovasjon Norge på oppdrag for Utenriksdepartementet hatt ansvar for NOREPS - Norwegian Emergency Preparedness System. NOREPS ivaretar nettverkssamarbeid (bedrifter, organisasjoner og Utenriksdepartementet) for sammen å utvikle og levere riktige løsninger (varer, tjenester) i egnet kvalitet og til rett tid.

- Forhåndsutplassere nødhjelpsartikler og redningsutstyr
- Bidra til å svare på nødhjelpsbehov
- Stimulere til innovasjon og støtte til utvikling av produkter og bærekraftige løsninger
- Styrke innovasjonskulturen hos norske humanitære organisasjoner og styrke innovasjonspartnerskap mellom organisasjoner og næringslivet for å sammen finne fram til nye og bedre løsninger for en mer effektiv humanitær innsats.

Formål: Rask, fleksibel og effektiv respons for å kunne møte skiftende humanitære behov, både i akutte og langvarige kriser og dermed bistå flest mulig og på best mulig måte, ved å understøtte internasjonal humanitær beredskap.

Under NOREPS-opdraget har Innovasjon Norge levert:

1. Rådgivning og nettverk rettet mot norske bedrifter, inn mot FN- og nødhjelpsmarkedet. Administrasjon og videreutvikling av nettverket NOREPS, samt vært et nasjonalt kontaktpunkt for bedrifter som søker råd om FN/nødhjelpsmarkedet. Tilbudet består også i å organisere og lede nettverket NOREPS som arena for læring, gjensidig kunnskaps- og informasjonsdeling og en økt bevisstgjøring og forståelse for humanitære utfordringer. NOREPS skal også være pådriver for at norske bedrifter skal imøtekomme FN og de humanitære organisasjonenes behov for bærekraftige og innovative løsninger.
2. Forvaltning av ca. 40 mill. kroner per år som fordeles til FN og humanitære organisasjoner basert på søknader, der formålet er forbedret humanitær respons gjennom global beredskap og humanitær innovasjon.
3. Pilotere et norskeid nødhjelpsdepot, rigget med innovative produkter som mangler ved eksisterende nødhjelpsdepoter.
4. Skape en norsk plattform for humanitær innovasjon og styrke kulturen for tettere samarbeid mellom humanitære organisasjoner, næringslivet, academia og myndigheter.
5. Etablere innovasjonspartnerskap mellom organisasjoner og privat næringsliv for å effektivisere humanitær innsats.

NOREPS-nettverket er et virkemiddel for å skape flere vekstkraftige bedrifter og innovative næringsmiljøer. I 2017 gjennomførte NOREPS en endring og profesjonalisering av nettverket og etablerte «NOREPS 2.0». Omleggingen innebærer en reduksjon av antall betalende bedriftsdeltagere fra 70 til 23, og der øvrige bedrifter som er interesserte i markedet men ikke kvalifiserer til medlemskap får sine behov for råd og veiledning dekket gjennom såkalte «flerkundetilbud». Dette består av regelmessige kurs og seminarer om hvordan markedet fungerer og hvordan komme i posisjon.

Medlemsbedriftene i det nye NOREPS er alle erfarne bedrifter, enten med etablerte avtaler og kontrakter med FN eller humanitære organisasjoner eller et stort potensial for å oppnå dette. Det er fremdeles stor interesse for FN/nødhjelpsmarkedet blant nye bedrifter, og endringene i NOREPS som tjeneste har derfor vært nødvendige og fornuftige for å kunne gi bedriftene råd og veiledning tilpasset den enkelte bedrifts behov.

NOREPS-nettverket er i seg selv et innovativt næringsmiljø og man ser god effekt av samarbeid mellom aktører i nettverket; med andre ord for komplimenterende produkter i pakkeløsninger og lokomotiveffekt hvor små, nyere aktører får innpass i markedet gjennom samarbeid med større og etablerte aktører.

Tjenesten stimulerer til at flere gründere kan få innsikt i, og dermed møte behovene i humanitær sektor. Kompetansehevende tiltak, koblinger mot relevante aktører, fagseminarer, fasilitering og finansiering av pilottesting er viktige aspekter i dette. Tjenesten har likevel hovedsakelig vært et nyttig virkemiddel for vekstbedrifter fra hele landet. Etablert næringsliv har gjennom råd og koblinger tilnærmet seg nye, krevende markeder og flere bedrifter har oppnådd betydelige avtaler og salg.

Oppdragsbrevet fra Utenriksdepartementet for 2017 videreførte satsing på humanitær innovasjon. Et innovasjonspartnerskap mellom de ulike aktørene krever samarbeid, tillit og partnerskap i en tidlig fase – det vil si forut for produktutvikling. NOREPS har i 2017 utviklet og pilotert nye arbeidsmetoder for å skape gode partnerskap; bl.a. innovasjons-workshop, hackathons og etablering av den humanitære innovasjonsplattformen (med majoriteten av de store norske humanitære organisasjonene). Tilsammen har omlag 80 norske bedrifter deltatt på disse møteplassene. Erfaringen viser at det tar tid å bygge gode partnerskap, men at dette er et viktig suksesskriterium for videre produktutvikling og skalering av innovative løsninger.

I 2017 ble det etablert en Humanitær Innovasjonsplattform, mellom de største norske humanitære organisasjonene. Dette har allerede etablert strukturerte møteplasser mellom organisasjonene, samt mellom sektoren og relevante private selskaper. Prosjektet har skapt større forståelse for både innovasjon og behovet for innovasjonspartnerskap for å nå målet om effektivisering av nødhjelpsrespons.

Tilskuddene til humanitær innovasjon ble tildelt i slutten av 2017 og det finnes dermed så langt ingen erfaringsdata eller evaluering av disse prosjektene. Prosjekter som tilrettela for reelle partnerskap i tidlig fase, samt hadde som hensikt å skape radikal innovasjon/høy innovasjonsgrad, ble prioritert.

Videre er Innovasjon Norge gjennom oppdragsbrevet gitt oppdraget med å pilotere et norskeiet beredskapslager ved UNHRD. Den norskeide lagerbeholdningen er tiltenkt å fungere som en «gap filler» der definerte behov i humanitære operasjoner kan bli dekket av innovasjoner som ikke, eller i liten grad blir forhåndslagret per i dag. Produktene vil stilles til disposisjon til alle partnere av UNHRD (totalt ca. 80 humanitære organisasjoner) på forespørsel. Innovasjon Norge har myndighet til å frigi produktene. Lagerbeholdningen er tiltenkt å rotere, i praksis vil dette si at forespørrende organisasjoner tilbakebetaler kostnaden av utstyret til UNHRD som igjen fyller opp med tilsvarende produkter dersom ikke annet blir angitt.

Hovedaktiviteter 2017

Tabell 6-6: Hovedaktiviteter 2017.

Type aktivitet	Land	Navn på aktivitet	Antall deltagere totalt	Antall norske kunder
Utstilling	Dubai	DIHAD 2017	31	17
Utstilling	Brussels	AidEx 2017	12	7
Seminar	Oslo	NOREPS Intro course	24	18
Seminar	Oslo	NOREPS Tender course	29	23
Delegasjonsreise	Etiopia	Roundtable on Engaging the Private Sector in Development and Humanitarian work in Ethiopia	28	13
Seminar	Genève	IKT – workshop	4	4
Markedsdialog	Trondheim	Signering av UN Women-avtale + showcase av humanitær innovasjon	70	30
Markedsdialog	Oslo	Hackaton på Katapult Future Fest	83	30
Humanitært innovasjons-«maraton»	Oslo	Oslo Innovation Week, i samarbeid med UNICEF og Redd Barna	63	25
Seminar	Oslo	Frokostseminar ed.tech. og humanitær innovasjon	22	5
Markedsdialog	Genève	Humanitarian Innovation Day	70	5
Global Growth-program	Oslo/Nairobi/ København/ Genève	Kompetanseprogram om humanitært marked for utvalgte norske bedrifter	10	10

Type aktivitet	Land	Navn på aktivitet	Antall deltagere totalt	Antall norske kunder
Seminar	Oslo	Frokostseminar om humanitær innovasjon	17	17
Totalt			463	204

For NOREPS-nettverket arrangerte Innovasjon Norge en rekke møter, fagseminarer og utstillinger i 2017, blant annet deltagelse både på Dubai International Humanitarian Aid & Development Conference (DIHAD) i Dubai og AidEx i Brussel for til sammen 24 norske bedrifter. NOREPS har også gjennomført feltreise med bedrifter som har levert fornybare energiløsninger til UNDPs pilotprosjekt Solar4 Health i Zambia. I november 2017 organiserte og gjennomførte Innovasjon Norge/NOREPS en humanitær rundebordskonferanse i forbindelse med det offisielle norske besøket til Etiopia samt gjennomførte en stor IKT workshop i Genève i samarbeid med den norske delegasjonen og sentrale FN organisasjoner. Videre har NOREPS arrangert møteplasser og bedriftsmøter mellom norske bedrifter og representanter fra FN, slik som FNs utviklingsprogram (UNDP), UNHCR og FNs regionale nødhjelpsdepoter (UNHRD).

Gjennom dette har NOREPS vært en aktiv brobygger mellom norske bedrifter og organisasjonene på mange arenaer. NOREPS har også i økende grad i 2017 bidratt som foredragsholder for ulike aktører. Disse aktivitetene har bidratt til økt synlighet og profilering av Norges rolle som en aktiv tilrettelegger og viktig aktør for humanitær innovasjon og internasjonal katastrofeberedskap.

Disse aktivitetene skaper også en arena for kunnskaps- og informasjonsdeling som har til formål å forbedre responsen til internasjonale kriser og katastrofer. Videre skal de synliggjøre og markedsføre NOREPS ved å informere beslutningstakere, innkjøpere og relevante medarbeidere i FN-systemet, humanitære organisasjoner og norske ambassader om NOREPS og hvordan systemet kan understøtte de ulike aktørene i nødhjelpsoperasjoner.

Rådgivning er en viktig del av tilbudet til norske bedrifter. Rådgivningen omfatter alt fra markeds kunnskap til assistanse ved anbudsforbereidelse, samt formidle kontakt og nettverk rettet mot FN/nødhjelps markedet. Det tilbys også regelmessige seminarer til nye bedrifter om hvordan selge til og samarbeide med FN og nasjonale og internasjonale humanitære organisasjoner. Gjennom dette bidrar Innovasjon Norge til å øke tilfanget av gode, kvalitetssikrede produkter og løsninger i tråd med FN og humanitære organisasjoners behov.

Forvaltning av tilskuddsmidler

Innovasjon Norge administrerer midler til humanitær innovasjon og beredskap på vegne av Utenriksdepartementet.

I 2017 mottok Innovasjon Norge 64 søknader på til sammen 77,7 mill. kroner. 22 av disse ble støttet med totalt 35,4 mill. kroner, inkludert 3,8 mill. kroner til UNHRD for innkjøp av innovative nødhjelpsprodukter til et norsk beredskapslager i FNs regi. 15 ulike organisasjoner mottok disse midlene, fordelt mellom åtte FN- og syv norske humanitære organisasjoner.

Midlene ble fordelt 60/40 mellom henholdsvis humanitær innovasjon og beredskap. 11 prosjekter innen humanitær innovasjon ble tildelt totalt 19,1 mill. kroner. 11 prosjekter innen beredskap ble tildelt 12,5 mill. kroner. Det norske beredskapslageret er ikke del av denne fordelingen. Midlene ble først fordelt i desember 2017 med 6 måneders prosjektperiode. Resultatene av disse prosjektene vil først foreligge i løpet av 2018.

Tilskudd til prosjekter innen humanitær innovasjon

2017 var første året Innovasjon Norge utlyste midler for humanitær innovasjon. Det var derfor gledelig å motta hele 46 søknader til denne nye støtteordningen. Av disse var det kun to søknader som ikke oppfylte søknadskriteriene.

Totalt 11 prosjekter fra 9 humanitære organisasjoner mottok støtte til humanitær innovasjon, dette inkluderer samarbeidsprosjektet "humanitær innovasjonsplattform", et prosjekt som utføres i et konsortium bestående av Norges Røde Kors, NRC, KN og Redd Barna. Flere av prosjektene utføres i partnerskap med andre humanitære organisasjoner.

Prosjektene som mottok støtte er vurdert utfra evne til skalering, da dette er et nøkkelkriterium for å kunne effektivisere nødhjelpsrespons. Prosjekter med høy grad av teknologiske komponenter har derfor blitt foretrukket. Innovasjon Norge har gjennom NOREPS-oppdraget støttet prosjekter som søker å effektivisere cash-programming ved hjelp av ny teknologi og nye samarbeidsformer og med tydelige skaleringsmål som eksempelvis Norges Røde Kors: «Cash -- Blockchain for Open Loop Payments» og Redd Barnas prosjekt: «Cash Emergency Preparedness: Delivering on the Grand Bargain in Uganda».

Innovasjon Norge har gjennom NOREPS-oppdraget også støttet prosjekter som retter seg mot å eksplisitt endre flyktninger-målgruppen fra å være mottaker til å bli en ressurs. En rekke prosjekter tilknyttet effektivisering/innovering ved hjelp av ny teknologi til organisasjonens interne arbeidsprosesser ble derfor ikke gitt støtte. I stedet ble det besluttet å støtte prosjekter som tydelig søker å innovere måter og metoder mottakere involveres i de nye løsningene og/eller i nødhjelpsrespons. Flere av prosjektene som fikk støtte fokuserer derfor på løsninger som kan skape motstandsdyktighet ved kriser, som f.eks. UNDP Rwandas prosjekt: Internet of Things (IoT) for Climate Early Warning and Recovery in Rwanda og UN Womens prosjekt: Innovative Buy From Women Enterprise Platform to promote the resilience of marginalized women Haiti.

Tilskudd til prosjekter innen beredskap

Totalt 11 ulike prosjekter mottok midler til beredskapsprosjekter i 2017. Flertallet av disse har som mål å pilotere nye og innovative løsninger, blant annet innen fornybare energiløsninger, vannbehandling og satellittkommunikasjon. Det er positivt at tilskuddsmidlene også når det gjelder beredskap fungerer som en katalysator for organisasjonene for nytenkning og uttesting av innovative produkter og tjenester, som bidrar til mer bærekraftige og «grønne» løsninger.

Etablering av norskeid beredskapslager

Som beskrevet i målsetningen for piloteringen av et norskeid beredskapslager, ble det høsten 2017 inngått partnerskap mellom Innovasjon Norge og UNHRD. UNHRD har status som et EU-godkjent «Humanitarian Procurement Centre» og kan på vegne av Norge drive både innkjøp, lagring og utsending av nødhjelpsmateriell. UNHRD er underlagt Verdens Matvareprogram (WFP) og har 6 strategisk plasserte nødhjelpsdepoter i henholdsvis Italia, De forente arabiske emirater, Ghana, Malaysia, Panama og Spania (Las Palmas). I 2016 leverte UNHRD over 6,000 tonn nødhjelpsmateriell til 90 land på vegne av 33 partnere.

Det norskeide nødhjelpsmateriellet stilles til rådighet til norske og internasjonale humanitære organisasjoner slik at de kan benyttes under humanitær innsats. UNHRD skal på vegne av Norge gjøre innkjøp av nødhjelpsmateriell, forestå lagring og sikre effektiv utsendelse under katastrofer. Til sist vil de sørge for etterfylling av lagerbeholdningen etter bruk for å sikre at materiell igjen er tilgjengelig når neste humanitære katastrofe inntreffer. Modellen er bygd opp slik at midlene normalt tilbakeføres til prosjektet når utstyr hentes ut av de implementerende organisasjonene, midlene vil da re-investeres i enten tilsvarende produkter eller annet utstyr avhengig av behov.

Sammensetningen av lagerbeholdningen vil baseres på behov stadfestet av FN og andre humanitære aktører. Sammen med organisasjonene identifiserer Innovasjon Norge innovative løsninger som fører til mer effektiv og bærekraftig respons. Fokuset vil ligge på å forhåndslagre produkter som er etterspurte, men per i dag ikke tilgjengelige i humanitær respons og dermed ta rollen som en «gap-filler».

Etter samtaler og anbefaling fra FNs Høykommissær for flyktninger (UNHCR), FNs utviklingsprogram (UNDP) og WFP ble det besluttet å gå til innkjøp av leirutstyr for å støtte hjelpearbeiderne som reiser ut i første fase av en katastrofe. WFP kaller leirene «First flight kits» da tanken er at de skal sendes med fly som en del av en førsterespons etter at en katastrofe har inntruffet. Utstyret skal dekke primærbehovene til nødhjelpsarbeiderne fra dag én og inkluderer løsninger for overnatting, kontor, kjøkken, vannrens og sanitærutstyr.

Etablering av plattform for humanitær innovasjon og innovasjonspartnerskap

I 2017 ble det for første gang avsatt egne midler til humanitær innovasjon i NOREPS. Et av hovedmålene var derfor at det dedikerte teamet jobbet aktivt med å informere om og forankre

det nye innovasjonsarbeidet, og de nye tilskuddsmidlene, overfor de humanitære organisasjonene og relevante norske virksomheter. NOREPS har også holdt en rekke foredrag om arbeidet med humanitær innovasjon og visjoner om videreutvikling av dette i samarbeid med relevante aktører både nasjonalt og internasjonalt, eksempelvis: Un Innovation day - UN City i København, Financial Inclusion Conference – Fordham University NYC, Financial Inclusion and humanitarian Impact, Microsoft NYC, Hacking Development and humanitarian assistance – Danish MFA.

I løpet av 2017 har Innovasjon Norge erfart en sterkt økende interesse for innovasjonspartnerskap og humanitær innovasjon i den humanitære sektoren – og blant aktører i næringslivet. For eksempel deltok 39 representanter fra norsk næringsliv på hackatonet som ble arrangert i mai 2017. Flere norske organisasjoner, som NRC, har i etterkant av dette også tatt initiativ til å invitere flere av disse selskapene til møter og samarbeid.

Det er stor enighet om at privat næringsliv må inkluderes som en reell partner; både i innovasjon av forretningsmodeller og som partner i utvikling av nye løsninger for sektoren. For NOREPS har det derfor vært viktig å henvende seg til nye sektorer og målgrupper. I løpet av året har NOREPS tilknyttet seg et stort nettverk av teknologi-baserte selskaper og start-up-selskaper som ser nytten av å engasjere seg i det humanitære markedet. Mye arbeid har blitt nedlagt i å tilføre disse relevant kompetanse, samt bistå med gode nettverk til å gjøre dem kompetent til å møte dette krevende markedet.

Figur 6-7: Geografisk oversikt over bedrifter som har mottatt tjenester fra NOREPS i 2017:

Tabell 6-7: Oversikt over NOREPS-kunder per fylke.

Fylke	Antall kunder
Akershus	15
Aust-Agder	1
Buskerud	5
Hordaland	4
Møre og Romsdal	1
Nordland	5
Nord-Trøndelag	1
Oppland	3
Oslo	16
Østfold	3
Rogaland	2

Fylke	Antall kunder
Sør-Trøndelag	1
Telemark	2
Troms	2
Trøndelag	3
Vest-Agder	2
Vestfold	4
Total	70

Vurdering, resultater og effekter

Arbeidet med humanitær innovasjon har fått stor interesse blant organisasjonene og i relevante næringsmiljøer. Dette er blant annet tydelig fra bred deltakelse på de ulike møteplassene som ble arrangert i 2017 (hackathon, innovasjonsworkshop). Dette ble også gjenspeilet gjennom det store antallet søknader til midlene for humanitær innovasjon første året dette ble utlyst. Arbeidet har også bidratt til et etablert innovasjonspartnerskap mellom de store norske humanitære organisasjonene. Det er for tidlig å måle resultater av dette arbeidet nå, men flere gode partnerskap er blitt etablert, og 11 nye innovasjonsprosesser er igangsatt i 2017.

Fagseminarer arrangert av Innovasjon Norge med fokus på innovasjon, samt fasilitering av samarbeid mellom bedrifter og organisasjoner har bidratt til utvikling av nye produkter og produkttesting i felt av løsninger med effekt for både klima, helse og miljø.

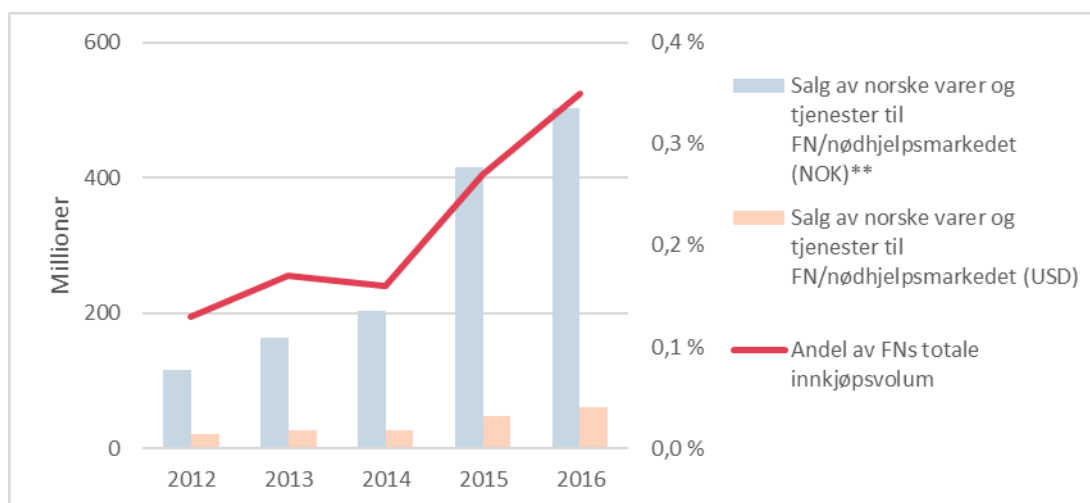
Interessen i norsk næringsliv for FN og nødhjelpsmarkedet er stadig i vekst. Dette bekreftes blant annet av antall nye bedrifter som deltar på seminarer og workshops om dette markedet.

FNs innkjøpsstatistikk for 2016* viser at samlet salg av norske varer og tjenester til FN-markedet var på 61,23 mill. USD, en økning på hele 26,81 prosent fra 2015. Av dette utgjorde salg av norske varer 28,6 mill. USD som var en oppgang fra 20,8 mill. USD i 2015. I løpet av de siste fire år viser tabellen og grafen under en vesentlig økning av norske bedrifters salg av varer og tjenester til FN-markedet. Hele 81 prosent av de norske vareleveranser faller inn under kategorien «elektriske systemer og komponenter». De fleste store norske leverandørene er aktive deltagere i nettverket NOREPS.

I FNs leverandørdatabase var det registrert 185 norske bedrifter i 2016, sammenlignet med 158 i 2015. Av de 185 bedriftene, leverte 138 varer og tjenester til 21 ulike FN organisasjoner i 2016. UNHCR og WFP var de to desidert største innkjøperne av norske varer og tjenester i både 2016 og 2015. Som leverandørnasjon endte Norge på en 50. plass i 2016, og beveget seg fra 69. posisjon i 2015. Potensial for å øke markedsandelen og posisjonen er stadig stor. Til sammenligning ligger Danmark på en 5. plass med en markedsandel på 4,17 prosent.

Figur 6-8: Statistikk over salg av norske varer og tjenester til FN*.

Rapportering på enkelttjenester fra UD

* Vi har kun tilgang på statistikk fra FN, som ligger 1 år bak i tid.

** Basert på valutakurs pr 31.12, respektive år

Arbeidet med det norske beredskapslageret har gitt følgende foreløpige tilbakemeldinger fra de humanitære organisasjonene, og belyser særlig tre sannsynlige fordeler med en slik ordning.

- Organisasjonene får ofte god tilgang på finansiering kort tid etter en katastrofe inntreffer, men har begrenset tilgang på midler i forkant. Investeringer i kostbart utstyr med lengre leveringstid er derfor ofte vanskelig. Investeringer i denne type utstyr binder også opp midler det er behov for i pågående operasjoner og det vil ligge en risiko i at utstyr kan ligge ubenyttet over en tidsperiode.
- Det er flere pågående initiativer som forøker å forenkle prosessen med å dele forhåndslagret utstyr mellom organisasjonene. Det er forøvrig ofte kamp om midler og store krav om merking av produkter (organisasjonenes logoer på telt ol.) for å sikre synlighet i mediedekning av operasjoner. Å stille umerket utstyr til disposisjon kan potensielt bidra positivt til bruk av eksisterende låneordninger på tvers av de humanitære organisasjonene. Dette vil kunne føre til mindre overlapp og mer supplering i organisasjonenes beredskapsstrategier og dermed mer effektiv bruk av midler.
- Organisasjonene må ofte velge å forhåndslagre utstyr med svært lang holdbarhet (tepper, telt, presenninger, kjøkkensett osv.) grunnet den lave risikoen for at holdbarheten til utstyr som blir liggende ubrukt utløper. Det er forøvrig et behov for forhåndslagring av utstyr med kortere holdbarhet (eksempelvis alt utstyr med batterier), overføring av risiko fra organisasjonene til Innovasjon Norge vil bidra til at nødvendig utstyr spisset mot spesifikke problemstillinger i felt vil være mer aktuelt for forhåndslagring.

Støttende Analyser

NOREPS' arbeid med humanitær innovasjon er basert på følgende analyser og rapporter;

- Meld. St. 24 (2016-2017) «Felles ansvar for felles fremtid. Bærekraftsmålene og norsk utviklingspolitikk» og Meld. St. 34 (2014-2015) «Sammen om Jobben – Næringsutvikling innenfor Utviklingssamarbeidet»
- EIC Horizon Prize for 'Affordable High-Tech for Humanitarian Aid'
- UKAid (2015) Strengthening the Humanitarian Innovation Ecosystem. Humanitarian Innovation Ecosystem Research Project, Final Report (2015), University of Brighton, UKAid
- OCHA (2014) "Humanitarian Innovation: The State of the Art", Occasional Policy Paper, OCHA
- OECD: Policy-brief: <http://www.oecd.org/dac/peer-reviews/Policy-Brief-3-Ensuring-Results-when-Engaging-the-Private-Sector-in-Development-Co-operation.pdf>
- [The Grand Bargain \(2016\)](#)
- Obrecht., A with Warner, A. and Dillon, N (2017) ALNAP «Evaluating Humanitarian Innovation», London.
- Strengthening the Humanitarian Innovation Ecosystem. Humanitarian Innovation Ecosystem Research Project. (2015), Final report, University of Brighton
- ALNAP. (2016). Innovation: More Than Just Luck. <http://www.alnap.org/resource/22238>

Utfordringer, planer og mål for 2018

Norge/NOREPS har foreslått opprettelsen av et Humanitært innovasjonsprogram i 2018, bestående av to komponenter;

Humanitær InnovasjonsLab – skape mer effektiv humanitær respons gjennom partnerskap og velfunderte innovasjonsprosesser. Målet med programmet er å stimulere til utvikling av suksessfulle nye innovasjonsløsninger («Proof of concept»). Innovasjon Norges oppgave vil være å bidra til etablering av innovasjonspartnerskap mellom humanitær sektor (FN/NGOs) og privat næringsliv, samt å finansiere innovasjonsløpet i partnerskapet.

Privat-offentlig Skaleringsprogram for nye innovative humanitære løsninger, samt spredning og skalering av innovative løsninger i humanitær sektor. Målet med programmet er å sikre spredning og skalering av suksessfulle innovasjoner/ nye løsninger. Innovasjon Norges oppgave vil være å forvalte offentlige tilskudd til humanitære organisasjoner som søker midler til å skalere innovative løsninger som har et «proof of concept» (innovasjonsinnkjøp eller implementering av innovasjonene), samt bidra til å utløse privat kapital blant annet gjennom kobling mot investorer.

Norskeid beredskapslager

I 2018 vil det arbeides videre med å evaluere ordningen og å innhente informasjon om udekkede behov innen forhåndslagring for å vurdere videre arbeid med det norskeidde beredskapslageret.

6.6.3.1 Administrasjon og gjennomføringskostnader 2017

Administrasjon og gjennomføringskostnader for 2017-oppgavet har som tidligere år vært delt mellom Nærings- og Fiskeridepartementet og Utenriksdepartementet. Oppdragets karakter er todelt ved både å støtte Utenriksdepartementet i deres arbeid med å effektivisere den humanitære innsatsen, samt Nærings- og Fiskeridepartementet gjennom å tilby støtte til norske bedrifter og til internasjonalisering. Bedriftene som deltar i NOREPS nettverket bidrar med en egenandel på kroner 20 000 per bedrift som dekker direkte prosjektkostnader.

Se også tabell for Gjennomføringskostnader øvrige virkemidler under kapittel Øvrig Rapportering.

6.6.4 Visjon 2030

Oppsummering 2017

Seks av syv innovative pilotprosjekter er i oppstart i åtte land som mottar norsk bistand; Somalia, Burundi, Zambia, Kenya, Malawi, Uganda, Nepal og Tanzania. Totale prosjektkostnader er 58,9 mill. kroner som fordeler seg med 35,3 mill. kroner på bedrift/humanitær organisasjon, 18 mill. kroner på Visjon 2030 og 5,6 mill. kroner på tilskudd fra Miljøteknologiordningen. Så langt har programmet gitt bedriftene (til sammen åtte norske bedrifter) økt kunnskap om muligheter og utfordringer i det humanitære markedet, økt samarbeid og synergi mellom norske bedrifter og humanitære organisasjoner/FN, lokale nettverk og styrket samarbeid mellom de norske bedrifter. Det er for tidlig å si noe om effekten av prosjektene i det enkelte land, men alle har etablert et godt samarbeid med lokale aktører.

Om oppdraget og mål 2017

På oppdrag fra Norad drifter Innovasjon Norge programmet Visjon 2030. Det overordnede formålet med Visjon 2030 er å stimulere til bekjempelse av fattigdom ved å fremme utviklingen av innovative norskbaserte løsninger innen helse og utdanning i utviklingsland. Bedrifter som er registrert i Norge kan søke tilskudd, og prosjektene skal gjennomføres i ett eller flere av de 85 landene som mottar norsk bistand.

Dette er en ny finansieringsmekanisme med en ramme på opptil 150 mill. kroner over tre år med oppstart i 2016. Norad er ansvarlig for finansieringsmekanismen med Forskningsrådet og Innovasjon Norge som viktige partnere i forvaltning av midlene. Basert på en skissekonkurranse som ble gjennomført i 2015/2016 utformet Norad forslag til målformuleringer og fordeling av midler. Ved foredlingen av midler ble det lagt vekt på at Forskningsrådet er best egnet som forvalter der innhenting av forskningsbasert kunnskap vil være relevant for oppskalering av innovasjoner, mens Innovasjon Norges styrke ligger i å bidra til innovasjoner som kan bli kommersielt lønnsomme. I første tildeling (2016/2017) fikk Forskningsrådet 61 mill. kroner til utlysning av innovasjonsprosjektmidler og 15 mill. kroner til følgeforskningsprosjekter. Innovasjon Norge har forvaltet 20 mill. kroner til utlysning av innovasjonsprosjektmidler. I andre tildeling (2017/2018) skal Innovasjon Norge forvalte inntil 30 mill. kroner i innovasjonsprosjektmidler.

Første utlysning ble gjennomført med søknadsfrist 02.02.2017. Innovasjon Norge mottok 25 søknader innen søknadsfristen. Syv prosjekter fikk tildelt støtte på til sammen 17 936 000 kroner; 9 838 000 kroner innen helse og 8 098 000 kroner innen utdanning. Totale prosjektkostnader (summen av alle prosjektene) er 58,9 mill. kroner. I tillegg til tilskudd fra Visjon 2030 har prosjektene fått tilskudd på til sammen 5,6 mill. kroner fra Miljøteknologiordningen.

Fokusområder i første utlysning var:

1. Økt innrulling/reduksjon i frafall/økt læringsutbytte i barneskole, ungdomsskole og/el videregående skole. Innsatser rettet mot jenter i marginaliserte områder eller fra marginaliserte grupper ble prioritert.
2. Økt jobbskaping og livslang læring gjennom digital tilgang.
3. Forbedring av kvinners, barns og spesielt ungdoms helse.

Av de syv prosjektene som fikk tilskudd var det to prosjekt innenfor fokusområde 1, tre prosjekter innenfor område 2 og to prosjekter innenfor område 3.

Prosjektene gjennomføres i Burundi, Kenya, Malawi, Mali, Nepal, Somalia, Tanzania, Uganda og Zambia.

Tabell 6-8: Visjon 2030 – prosjekter som har fått støtte i 2017

Prosjektnavn	Fokus område	Land
Development of technology-based Learning Lab for international markets through NGO channels	1	Somalia
Education4Sustainability	1	Burundi, Somalia
Sunami Village Empowering	2	Kenya, Malawi, Uganda
Piloting demand-driven community electrification and digitalization beyond the grid	2	Zambia, land to og tre er ikke endelig valgt
Scalable energy provision in primary health posts and schools	2	Zambia, Mali
Train and Equip Midwives for Safer Births	3	Nepal, Tanzania
Jaundice in focus - introducing new screening technology	3	Tanzania, Uganda

Andre utlysning vil bli publisert i januar 2018 med søknadsfrist 20.04.2018. Fokusområder i denne utlysningen er:

- Målgruppe «Ungdom» og hvordan unge bedre kan få dekket sine utdannings- og helsebehov. Ungdom inkluderer aldersgruppen 10-19 år, i tillegg til de mellom 15-24 år.
- Det gis prioritet til innovasjoner innen utdanning, ferdigheter og læring.

Hovedaktiviteter 2017

Hovedaktiviteter i 2017 har vært utlysning, søknadsbehandling, tildelinger, oppstart av prosjekter og prosjektoppfølgning. Prosjektene rapporterer på resultater og framdrift to ganger i året, og Innovasjon Norge har løpende oppfølging av fremdrift, vilkår og utbetalinger:

- Innovasjon Norges kontor i Øst-Afrika og distriktskontor i Norge har bidratt i vurderingen av søknadene.
- Norad og eksterne eksperter har bidratt i vurderingen av søknadene.
- Det er gjennomført oppstartsmøter med alle prosjektene i samarbeid med følgeforskningssteamet.
- Fem av prosjektene har fått sin første utbetaling, til sammen 3 284 000 kroner.
- Det er gjennomført et feltbesøk til Zambia for oppfølging av det største prosjekt i porteføljen.

Arbeidet med den andre utlysningen startet høsten 2017, og fokus på utdanning/læring ble gitt som føring fra Norad. Innovasjon Norge gjennomførte en skissekonkurranse for å teste responsen og potensialet i markedet. Det ble gjennomført mobiliseringsaktiviteter mot relevante miljøer og klynger, og Innovasjon Norge mottok til sammen 18 skisser innen fristen 03.12.17. Av disse ble 12 prosjekter vurdert å være relevante, og de ble invitert til videre oppfølging med en workshop 15.12.17. Disse prosjektene får også mulighet til å søke tilskudd til forprosjekt. I samråd med Norad er inntil 5 mill. kroner av rammen for 2017/2018 avsatt til forprosjekter.

Vurdering, resultater og effekter

Prosjektene er i oppstart, og det er for tidlig å si noe om effekter for kunde/bruker. De norske bedriftene har i løpet av denne oppstartsperioden jobbet med å få på plass samarbeidsavtaler og prosesser/metodikk som gjør det mulig å gjennomføre pilotprosjektene på en god måte. Denne fasen har gitt bedriftene økt kunnskap og nye samarbeidspartnere/nettverk. Det er etablert et følgeforskningsprosjekt som skal følge alle pilotprosjektene. Det forventes at følgeforskningen etter hvert vil gi gode målinger på resultater og effekt.

Rapportering på avvik knyttet til planlagte aktiviteter eller mål for 2017

Ett prosjekt er ikke startet opp. Hovedårsaken er at prosjektlederen har sluttet, og bedriften har fått nye eiere. Dette medfører også en mulig endring i strategiske prioriteringer. Det vil bli tatt en endelig beslutning på om prosjektet skal gjennomføres i løpet av første kvartal 2018.

Alle prosjektene bortsett fra to er noe forsinket fordi det har tatt lenger tid enn forventet å få på plass kontrakter og samarbeidspartnere. Fire av prosjektene forventes å bli avsluttet innenfor estimert tid, mens to prosjekter forventer at prosjektperioden blir inntil et halvt år lenger enn opprinnelig planlagt.

Det var budsjettert med til sammen 2 mill. kroner i administrasjon og gjennomføringskostnader beregnet fra oppstart av programmet 10.08.16. Innovasjon Norge har brukt til sammen 1 635 115 kroner til administrasjon, 3,6 kroner under budsjett. Timeforbruket ligger på budsjett, mens det er et underforbruk på andre kostnader (reiser, arrangement etc.). Fordi oppstart av prosjektene har tatt lengre tid enn planlagt har oppfølgingsaktivitetene blitt mindre omfattende enn opprinnelig planlagt.

Utfordringer framover og plan for 2018

Hovedaktiviteter i 2018 er utlysning hovedprosjekt, mobilisering og informasjon om ordningen, rapportering og prosjektoppfølgning. Innovasjon Norge har ikke mottatt signaler på at det vil bli gjort nye bevilgninger til programmet, og hovedfokus er derfor å legge til rette for at prosjektene som er inne i programmet får en best mulig oppfølging. En viktig ressurs i dette arbeidet er Innovasjon Norges kontor i Øst-Afrika (Nairobi).

Søknadsfristen for utlysningen i 2018 er satt til 20. april, og målet er at bedriftene skal få tilbakemelding på sine søknader innen utgangen av juni.

Det forventes at de siste prosjektene i programmet vil bli avsluttet i 2021. Innovasjon Norge må derfor inngå avtale om finansiering av drift av programmet og oppfølging av prosjektene ut 2021.

6.6.5 Arktis 2030 og ProRus

Oppsummering 2017

I 2017 har arbeidet i stor grad bestått av mobilisering internt og eksternt, tildeling av prosjektmidler, saksbehandling, rådgivning og utvikling. Rådgiverne på programmet har deltatt på relevante konferanser og møteplasser hvor potensielle søkere kan finnes. Internt har Innovasjon Norge hatt seminarer ved kontorer i Finnmark, Troms, Nordland, Trøndelag, Telemark, Akershus, Østfold og Oslo.

Innovasjon Norge har blant annet deltatt på Arctic Frontiers i Tromsø, Kirkeneskonferansen i Kirkenes, Fiskerimessen i Murmansk, Nord i Sør i Oslo, Arctic Circle Summit i Reykjavik, Arctic Operations i Hammerfest, Nort by North i Anchorage, Arctic Economic Councils side-event i Farbanks i forbindelse med Arktisk Råds møte, Agenda Nord-Norge i Alta, Næringslivsdagen Nord i Tromsø, High North Dialogue i Bodø, Norwegian-Brazilian (Antarctic) Business and Science Week i Brasilia og Rio, og Murmansk Business Week i Murmansk i tillegg til flere av samlingene til Norsk Russisk Handelskammer. Innovasjon Norges rådgivere har også bidratt med foredrag på en rekke konferanser og møteplasser. Det har i tillegg blitt gjort en stor del arbeid for Utenriksdepartementet i forbindelse med besøk av politisk ledelse i Nord-Norge.

Om oppdraget og mål 2017

Innovasjon Norge forvalter midler til næringsssamarbeid i Arktis og med Russland på vegne av Utenriksdepartementet. Formålet med Arktis 2030 og ProRus er å støtte opp om norsk nordområdepolitikk og norsk russlandspolitikk og bidra til å fremme et bredt næringsrettet samarbeid i nordområdene og med Russland med vekt på gjensidig utveksling av erfaring, kunnskap og kompetanse. Prosjekter som kan støttes av Innovasjon Norge skal legge til rette for, føre til eller inneholde økt næringsssamarbeid og nettverk mellom Norge, arktiske stater, nordiske naboer og Russland.

Midlene Innovasjon Norge forvalter er organisert i to programmer. Det ene programmet er nordområderettet med utgangspunkt i Arktis2030, mens det andre er Russlandsrettet med utgangspunkt i prosjektsamarbeid med Russland (ProRus). Det er definert mål for hvert program med utgangspunkt i Prop. 1 S (2013-2014).

ProRus

Ordningen skal støtte opp om de politiske, målsetningene om, å fremme et bredt samarbeid med Russland med særlig vekt på gjensidig utveksling av erfaring, kunnskap og kompetanse. Næringsssamarbeidet med Russland er prioritert. Prosjekter som mottar støtte via Innovasjon Norge skal legge til rette for økt næringsssamarbeid mellom Norge og Russland.

Arktis2030

Midlene skal bidra til gjennomføring av prioriteringene i Meld. St. 7 (2011-2012), Nordområdene – Visjon og virkemidler ved å bidra til økt kunnskap, aktivitet og nærvær i, om og for Nordområdene.

Prosjekter i regi av Innovasjon Norge skal prioritere internasjonale næringsrettede kunnskapsprosjekter i samarbeid mellom offentlige og private aktører. Prosjektene må involvere norske aktører og bør ha internasjonale partnere. Arktis2030 er en såkornordning, og prosjekter som har behov for støtte i en oppstartsfasen prioriteres.

I tillegg til målene i avtalen er det halvårlige møter mellom Innovasjon Norge og Utenriksdepartementet hvor Utenriksdepartementet gir sine prioriteringer for den kommende periode.

Midlene til nærings samarbeid i Arktis og med Russland er gode virkemidler for å bidra til internasjonalisering og vekst i norske bedrifter. Prosjektmidler og tiltakene innen bilaterale og multilaterale aktiviteter fungerer som risikoavlastende tiltak for bedriftene.

Det har vært et viktig element for Utenriksdepartementet at Innovasjon Norge skal kunne håndtere søknader raskt for å kunne møte næringslivets behov.

Hovedaktiviteter 2017

Hovedaktiviteter i 2017 har vært utlysning, søknadsbehandling, tildelinger, oppstart av prosjekter, prosjektoppfølgning, mobilisering og utvikling. Innovasjon Norge har løpende oppfølging av fremdrift, vilkår og utbetalinger.

I Arktis2030 har det blitt tildelt 14 nye prosjekter og i ProRus har det blitt tildelt 11 nye prosjekter. Innovasjon Norge har arbeidet frem to nye flerbedriftsprosjekt for økt internasjonalisering av bedrifter med arktisk teknologi og kompetanse.

Tabell 6-9: Nøkkeltall Arktis2030 & ProRus

Nøkkeltall	Tilskudd ramme (i mill. kroner)	Tildelt tilskudd (i mill. kroner)	Antall tilsagn	Budsjettert utbetaling	Faktisk utbetalt
Arktis2030	12	13	14	15	10,6
ProRus	12	6,8	11	13	7,6

Vurdering, resultater og effekter

Målet for ProRus er å støtte opp om Utenriksdepartementet politiske målsetningene om, å fremme et bredt samarbeid med Russland med særlig vekt på gjensidig utveksling av erfaring, kunnskap og kompetanse. Ved å støtte 11 prosjekter har Innovasjon Norge bidratt til å dempe og minimere politisk og markedsmessig risiko i norske Russlandsprosjekter. Prosjektene som er støttet er små, mellomstore og store bedrifter i tråd med Utenriksdepartementet retningslinjer. Prosjektene er spredt geografisk over store deler av Norge, men med en hovedvekt i nord hvor nærheten er større gjennom en felles grense. Tildelinger er under budsjettet på 12 mill. kroner i

2017 og utbetalt er enda lavere. Selskapene som har igangsatt prosjekter har blitt fulgt opp og de aller fleste melder om vanskeligheter i gjennomføringen av prosjektene i form av utfordrende samarbeidsklima med partnere og lavere salg enn forventet. ProRus har bidratt til å opprettholde et adekvat nærings samarbeid mellom Norge og Russland i 2017.

Arktis2030 skal bidra til gjennomføring av prioriteringene i Meld. St. 7 (2011-2012), Nordområdene – Visjon og virkemidler ved å bidra til økt kunnskap, aktivitet og nærvær i, om og for Nordområdene. Prosjekter i regi av Innovasjon Norge skal prioritere internasjonale næringsrettede kunnskapsprosjekter i samarbeid mellom offentlige og private aktører. Det er gitt tilskudd til 14 prosjekter i 2017. Tildelinger ligger på budsjett, mens utbetalt ligger bak. Dette skyldes i hovedsak at prosjektene går over lengre tid enn forventet ved budsjettering og således medfører en lavere utbetalingstakt.

Avvik

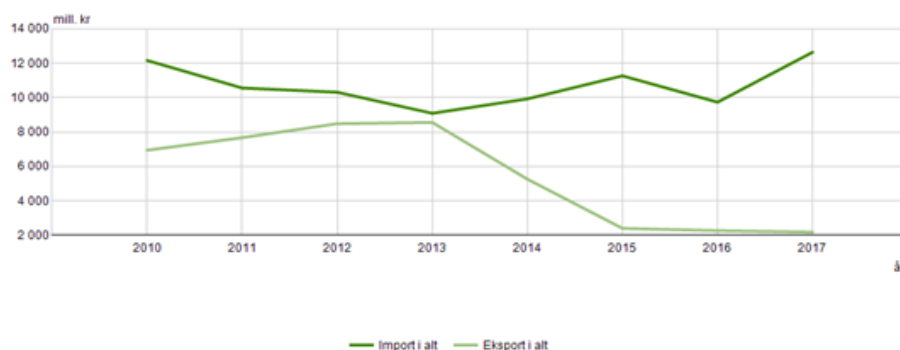
Det foreligger ingen vesentlige avvik ut over en lavere tildelingstakt og utbetalingstakt på begge ordningene. Arktis2030 ligger omtrent på budsjett på grunn av prosjekter som er avsluttet med lavere kost enn antatt og således ikke skal utbetales fullt. Lavere tildelingstakt på ProRus skyldes trolig økt usikkerhet og politisk instabilitet.

Støttende analyser

Det har vært et skarp fall i handelen mellom Norge og Russland etter Russlands folkerettsstridige annektering av Krim og involvering i Øst-Ukraina. Dette ses tydelig i grafen under. Allikevel har Innovasjon Norge bidratt til å opprettholde et adekvat interessenivå for Russland i samarbeid med andre aktører.

Figur 6-9: Utenrikshandel (Russland) med varer

Utenrikshandel (Russland) med varer, hovedtall (mill. kr), etter varestrom, land, statistikkvariabel og år

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Administrasjon og gjennomføringskostnader

Totale kostnader til drift av programmene i 2017 var 3,7 mill. kroner. Dette innbefatter 2 årsverk.

Videreutvikling og plan for 2018

Innovasjon Norge ønsker å fokusere det kunderelaterte arbeidet på fire mulighetsområder i 2018. Disse er havrommet, bioøkonomien, ren energi og kreative næringer. Det vil likevel bli arbeidet med andre mulighetsrom, sektorer og bransjer hvor norske bedrifter har konkurransefortrinn i Arktis og Russland.

Havrommet

Mulighetsområdet "Havrommet" består av nye installasjoner, teknologi og tjenester for å utnytte havet. Området omfatter ressurser på havbunnen, produksjon og fangst av bioråvarer i vannmassen, transport og andre aktiviteter på overflaten og produksjon av ren energi.

Havrommet er det mulighetsområdet hvor norske bedrifter har konkurransefortrinn i nord. Over 80 prosent av Norges havarealer ligger nord for polarsirkelen og norske bedrifter og kompetansemiljøer besitter en stor kompetanse på området.

I Russland er norske bedrifter allerede i gang med leveranser av teknologi, utstyr og skipsdesign til fornyelse av den russiske fiskeflåten. Her ligger det et stort potensiale for videre utvikling av samarbeidet. Innovasjon Norges flerbedriftsprosjekt mot internasjonale markeder har vært en viktig satsning for å bevisstgjøre russiske rederier og norske bedrifter om mulighetene som ligger i et samarbeid. Russiske myndigheter er opptatt av at det også leveres kompetanse til lokale bedrifter og rederier i samarbeidet slik at russiske samarbeidspartnere får økt sin kompetanse.

Det er en økt tendens til at bedrifter som opererer i Arktis vurderer droneteknologi og ubemannede fartøy i operasjoner. Droneteknologi og ubemannede fartøy er særlig relevant i Arktiske strøk hvor det ofte er langt mellom byer og folk og hvor det er behov for spesialkompetanse som ikke nødvendigvis er lokalisert på samme sted som operasjonene. Denne typen teknologi er også med på å redusere kostander og risiko for personell og utstyr ved operasjoner i Arktis.

Innovasjon Norge vil også undersøke mulighetene for plastavfall i havet som en kommersiell ressurs. Dette er en tematikk Innovasjon Norge har stort fokus på. Det krever modning og tilførsel av ny kunnskap for at bedriftene skal kunne ta ut det kommersielle potensialet.

Teknologi som er utviklet for å fungere i kalde klima er også i 2018 et satsningsområde. Norge er langt framme på denne kompetansen og det er behov for å intensivere satsningen ytterligere. Dette vil gi norske bedrifter økt konkurransekraft og vil kunne bli foretrukket leverandør av teknologi til kaldklima-områder.

Bioøkonomi

Mulighetsområdet "Bioøkonomi" omfatter bærekraftig og lønnsom utnyttelse, produksjon og foredling av biomasse fra hav og land, til mat og fôr, materialer, kjemikaler og bioenergi. Målet er verdiskaping gjennom nye og forbedrede produkter basert på bioråvarer. Bioøkonomi kan skape

en plattform for videreutvikling av de tradisjonelle næringene jordbruk, skog, og marin og muligheter for å utvikle nye produkter og forretningsområder på tvers av sektorer og kunnskapsmiljøer. Bioøkonomien omfatter næringer som bidrar stort til den norske økonomien og sysselsetter over 140 000 personer.

Norsk jordbruk er langt framme på utvikling av teknologi for et effektivt og bærekraftig jordbruk. Digitalisering, robotisering og autonome teknologier har for lengst blitt tatt i bruk i Norge. Denne kompetansen og teknologien kan eksporteres til Russland. Russisk jordbruk – og havbruksnæring er i sterk vekst som følger av forbudet mot import av en rekke mat - og jordbruksprodukter fra Vesten. Teknologi til jordbruk er i dag ikke omfattet av importforbudet og kan eksporteres til Russland.

Fiskeoppdrett er også i sterk vekst i Russland og russiske selskaper kjøper stadig opp norske anlegg som kan eksportere smolt til Russland. Det er en enorm interesse fra russisk side for norsk teknologi og kompetanse til havbruksnæringen i Russland. Det er også stor interesse for landbaserte anlegg slik at produksjonen kommer nærmere markedet det skal betjene.

Ren energi

Mulighetsområdet "Ren energi" består av hele energisystemet for fornybar energi - planlegging, produksjon, nettløsninger, overvåking, lagring, distribusjon, konvertering, energieffektivisering og bruk av ren energi i kraftintensiv industri.

Arktiske områder har store utfordringer med store geografiske avstander, manglende internetttilgang og strøm. Norge er en energinasjon og 99% er fornybar. Utbygging av ren energi gjennom sol – vann og vindenergi for å forsyne mennesker og bedrifter med ren og billig energi er viktig for næringsutviklingen i Arktis.

Det er et stort uforløst potensial i Nord-Norge og Svalbard for ren energi. I Finnmark er Raggovidda vindpark et godt eksempel på mulighetene som utspiller seg innen ren energi i nord. Det er fortsatt et stort potensiale for utbygging av flere parker, men utfordringen er mangelen på nettkapasitet. Større tilgang på billig og ren strøm kan bety store nye utviklingsprosjekter i nord som kan legge til rette for etablering av datasentre og andre næringer med stort behov for billig og ren energi.

Kaldt og tøft klima byr på utfordringer for bygg - og anleggsnæringen i Arktis. Det er behov for spesialkompetanse om kaldt klima for å løse denne problematikken. I 2018 skal Arktis2030 styrke satsningen på aktører som utvikler kompetanse og løsninger for Arktisk bygg og anlegg. Betong og teletining er særlig spennende og norske bedrifter er langt framme i utviklingen. Denne ekspertisen kan eksporteres til andre kaldt-klima områder som Arktis, Antarktis og Himalaya. I Russisk del av Arktis er dette særlig relevant for nybygg på Sabetta og ved fornyelse og restaurering av bygg i Sibir hvor det er permafrost. Norske bedrifter benytter bærekraftig grønn

teknologi som på sikt skal sikre bedriftene konkurransefortrinn i bygg- og anleggsprosesser hvor bærekraft i større grad fremover kommer til å være et av kriteriene anbudsgivere vurderer.

Kreative næringer

Muligheter i kreativ næring og reiseliv innebærer bærekraftig økonomisk utvikling innen kunst, kultur, natur og fritidsaktiviteter, arkitektur, dataspill, design, film, litteratur og musikk. Kulturelle og kreative næringer er en voksende sektor som er viktig både i seg selv, og som innsatsfaktor i andre næringer. Informasjons – og kommunikasjonsteknologi kan enkelt krysse grenser. IKT mobiliserer ofte unge krefter og i Russland er tilgangen på unge IKT-talenter stor.

Flerbedriftsprosjekter gjennom "Global Growth-modellen"

Innenfor fokusområdene definert over vil Innovasjon Norge utforske mulighetene for flerbedriftsprosjekter mot internasjonale markeder gjennom "Global Growth-modellen". Internasjonalisering er en svært kostnadsdrivende, kompleks og risikofylt prosess som kun lykkes dersom bedriftene evner å svare på spesifikke markedsbehov, har den kompetanse som trengs, evner å utvikle en forretningsmodell tilpasset markedet og forretningsmiljøet og greier å tiltrekke seg de ressurser som kreves.

Innovasjon Norges erfaring og tilbakemelding fra kundegrupper i viktige eksportmarkeder, viser at norske virksomheter generelt er uforberedt i møtet med internasjonale markeder. Mange norske aktører er små i internasjonal sammenheng, konseptene er ofte uklare og fremtreden usikker. De oppfattes derfor ofte som lite attraktive partnere og leverandører, selv der den teknologiske løsningen de tilbyr kan være overlegen andre løsninger på markedet.

Global Growth-modellen dekker behovet for kompetanse, internasjonal eksponering, tidlig dialog med aktuelle kundegrupper i markedet, innsikt i konkurransedyktige forretningsmodeller og behovet for nettverks- og merkevarebygging både hjemme og ute. Evnen til å tiltrekke seg kapital er også et sentralt element i Global Growth. Innovasjon Norge knytter bedrifter opp mot globalt ledende kompetansemiljøer innen næringer som kan lære norske bedrifter å bygge konkurransedyktige forretningsmodeller og ikke minst, skalere disse. Programmet består av forelesninger og bedriftsbesøk, hjemmeoppgaver og case. Deltagerne vil bli kurset i å presentere (pitche) forretningside både ovenfor mulige kunder og investorer. Innovasjon Norge vil supplere med egen kompetanse innen Lean forretningsutvikling og bistå enkeltbedriftene med individuell sparring og rådgivning. Innovasjon Norge ønsker i 2018 å gjennomføre to Global Growth-prosjekter innenfor programmene.

Antarktis

Norge har en lang historie som polarnasjon i sør. Det er i dag økende internasjonal interesse for Antarktis, med både flere aktører og et større mangfold av aktiviteter enn tidligere. Som kravshaver og som en av de tolv opprinnelige partene i Antarktistraktaten, er Norge en aktiv og relevant aktør i Antarktis. For å understøtte målet om økt næringslivssatsing fra Meld. St. 32 (2014–2015) Norske interesser og politikk i Antarktis, ønsker Innovasjon Norge å rette et fokus

mot muligheter i Antarktis. I 2018 sammenfaller dette med Kongebesøket til Argentina. Innovasjon Norge vil arbeide for å hjelpe norske bedrifter til å komme i inngripen med Søramerikanske stater som er i prosess med å kontrahere nye forskningsskip. Per november 2017 er det kun Columbia som har anbud ute på et 70 meter langt forskningsskip, men det arbeides trolig med utlysninger fra flere land blant annet Brasil, Equador, Argentina og Chile.

7 Rapportering av midler fra Klima- og miljødepartementet (KLD)

I tråd med oppdragsbrevet har Klima- og Miljødepartementet gitt følgende tre oppdrag til Innovasjon Norge. Ordningen med biogasspiloter startet opp i 2015, mens ordningen klima- og miljøvennlighetsfart ble gitt i revidert nasjonalbudsjett 2016. I tillegg ble prosjektet «Digitalt utstillingsvindu» startet opp i 2017.

Klima- og Miljødepartementet har også interesser i flere oppdrag som ligger under Nærings- og fiskeridepartementet, blant annet ordningen med kondemneringstilskudd. Disse ordningene blir kommentert under kapitelet for Nærings- og fiskeridepartementet.

7.1 Rapportering på enkeltjenester fra Klima- og miljødepartementet

7.1.1 Biogasspiloter

Programmet er finansiert av Klima- og miljødepartementet og har som formål å stimulere til økt produksjon og bruk av biogass. Pilotanlegg skal teste ut ny teknologi for biogass basert på andre råstoff enn avfall (for eksempel husdyrgjødsel), og på den måten reduseres klimagassutslipp fra blant annet landbruk og marin sektor. Midlene går både til investering i nye eller eksisterende anlegg, og til følgeforskning. Nytt fra medio 2017 var at det også kunne gis støtte til (1) Forprosjekter og (2) For- og etterbehandlingsutstyr av biosubstrat, biogass og biorest. Forprosjekter er nyttig for å modne potensielle prosjekter til programmet, og øke gjennomføringsevnen. For- og etterbehandlingsutstyr kan bidra til å løse utfordringer med prosess, teknologi og lønnsomhet.

Prosjektene som finansieres skal bidra til å utvikle mer kostnadseffektiv produksjon av biogass, for eksempel gjennom reduserte investeringskostnader eller økt gassutbytte. Rammen for 2017 var 20,04 mill. kroner. Denne besto av 15,04 mill. kroner i overførbare midler fra 2016, og 5 mill. kroner fra 2017. Midlene fra 2017 er ikke utbetalt fra Klima- og miljødepartementet til Biogasspiloter.

Samlet vurdering av måloppnåelse

Gjennom året har det vært lav interesse for oppstart av biogassanlegg. I 2017 har Innovasjon Norge vært i dialog med en rekke bedrifter og nettverk. Antallet bevilgninger har økt fra 2016, men totalt er det kun bevilget 1 785 000 kroner til fem prosjekter, hovedsakelig til forprosjekter. Dette er ikke tilfredsstillende. Innovasjon Norge kjenner til flere prosjekter som er under utvikling, og som det forventes søknader fra i løpet av 2018. På grunn av lav interessen og manglede

etterspørsel er det etter avtale med Klima- og miljødepartementet satt i gang en følgevaluering av ordningen. Erfaringen fra de første tre årene med ordningen er at marked og teknologi er umodent og at det tar tid før bedriftene tar en investeringsbeslutning. Usikkerhet for framtidig lønnsomhet er stor. Markedssituasjonen for gass er også en utfordring. For å få lønnsomhet i investeringen må de fleste kunne utnytte gassen til eget bruk – da det er få som har anledning til å levere rågass til andre, uten at det medfører andre fordyrende investeringer.

Det har i 2017 vært jobbet med følgeforskningsoppdraget, som gjennomføres av Norges miljø- og biovitenskapelige universitet (NMBU) med partnere. For å få god kvalitet på følgeforskningen er det viktig at anleggene er i drift. For flere av anleggene i porteføljen har det tatt tid å komme i drift. Per 31. desember 2017 er det gjennomført følgeforskning på to anlegg; GreVe Biogass og Tingvoll. Det er også startet datainnhenting på et tredje anlegg (Sondre Skoglund/Waterment) og det er planlagt oppstart av følgeforskning på pilotanlegg til Sterner AS på Smøla (prosesserer slam fra settefiskproduksjon). Totalt er det fem pilotanlegg i porteføljen for følgeforskning. I tillegg til følgeforskning på biogassanleggene, er det utviklet en praktisk veileder for biogassanlegg. Første versjon av veilederen er klar og vil bli revidert når resultatene fra følgeforskningen er klar. Veilederen er et virkemiddel for å øke kompetansen om oppstart og drift av biogassanlegg.

Videreutvikling

Videreutvikling av ordningen inn i 2018 er først og fremst knyttet til mobiliseringsarbeidet, utnytte kunnskap fra følgeforskningen, samt funn og resultater fra analysene i videreutvikling av ordningen. Evalueringen vil søke å belyse et bredt spekter av sentrale spørsmål og problemstillinger knyttet til ordningen. Internt samarbeides det fortsatt med distriktskontorer, samt at det er et tett samarbeid med tilgrensende områder i Innovasjon Norge, som Bioenergiprogrammet og Bioøkonomiordningen. Liten pågang av søknader gjør at Innovasjon Norge må jobbe målrettet med mobilisering av nye prosjekter/kunder. Innovasjon Norge vil fortsette å utvikle samarbeidet med Miljødirektoratet, forsterke kommunikasjonsinnsatsen og følge opp ulike andre initiativ, blant annet mot marin næring.

Aktiviteter

Innovasjon Norge har brukt totalt kr 1 785 000 på seks prosjekter:

- Norsk institutt for bioøkonomi (Nibio) – 400 000 kroner. Prosjekt: Pilotareal for biogassforsøk, i samarbeid med NMBU
- NMBU – 500 000 kroner (prosjekt: Pilotareal for biogassforsøk, i samarbeid med Nibio)
- Sondre Skoglund – 85 000 kroner
- Rantex AS – 150 000 kroner
- Liholmen Produksjon AS - 150 000 kroner
- Nortura AS – 500 000 kroner

Planlagte aktiviteter er i hovedsak utført. Det er gitt omfattende informasjon om midlene via ulike kanaler; på nett, gjennom ulike fagmiljøer, presentasjon på relevante konferanser (for eksempel Bioenergidagene), 1:1 møter med kunder og gjennom deltagelse på relevante nettverksmøter og konferanser. Det er gjennomført befaringer for oppfølging, dialog og behovsavklaring med eksisterende anlegg og med nye aktuelle søkere. Av andre aktiviteter nevnes:

- Biogass fagdag 8. mai på Ås/NMBU for fagpersoner i Miljødirektoratet, med omvisning på biogasslaboratoriet, presentasjoner fra norske biogassaktører som Antec Biogass, Cambi og Adigo.
- På Miljødirektoratets møte for "Nasjonalt kontaktforum for biogass 2017" ble følgeforskningsresultater for GreVe Biogass presentert, samt at "Praktisk veileder for biogassanlegg" ble lansert og presentert.

Resultater og effekter

Midlene til biogasspiloter er ikke del av Innovasjon Norges resultat og effektundersøkelser. Resultater og effekter skal vurderes gjennom følgeevalueringen.

Avvik

Under 10 prosent av rammen er disponert. Det er utfordrende å finne gode prosjekter, men det jobbes med flere potensielle prosjekter.

Administrasjon og gjennomføringskostnader

Midler til følgeforskning er ikke fullt benyttet, men prosjektet for følgeforskning pågår fortsatt. Se tabell for Gjennomføringskostnader av øvrige virkemidler under kapittel Øvrig rapportering.

7.1.2 Klima- og miljøvennlig skipsfart

Ordringen ble lansert 9. juli 2016 med midler fra revidert nasjonalbudsjett 2016, Klima- og miljødepartementets budsjetter, med ramme 41.5 mill. kroner. Gjenstående ramme 1. januar 2017 er 15,2 mill. kroner som forventes benyttet i 2018.

Samlet vurdering av måloppnåelse

I tråd med oppdragsbrevet av 8. september 2016 er midlene blitt brukt til prosjekter med mål å utvikle og innføre lav- og nullutslippsteknologi i innenriks skipsfart, inkludert havbruks- og fiskeflåten. Målgruppen er partnerskap, konsortium eller bedriftsnettverk med to eller flere samarbeidende selskaper. Innovasjon Norge har organisert arbeidet med saksbehandling på ordinært vis i kundeporten som håndterer enkeltsøknader/ forespørslar. I tillegg har en person hatt koordinerings- og utviklingsansvaret.

Det har vært økende interesse for ordningen. I 2016 ble det bevilget 4 tilsagn med totale tilskudd 7 mill. kroner. I 2017 ble det gitt 7 tilsagn med totale tilskudd 17 mill. kroner. Det største prosjektet så langt er Grønt Kystfartprogram, fase 1 og fase 2. Prosjektet vurderes som et viktig bidrag i å implementere det grønne skiftet i maritim næring. Fase 3 av prosjektet er planlagt gjennomført i 2018 og 2019 som er omsøkt med midler fra ordningen.

Ordningen er relativt ny, og nye ordninger krever tydelig og tidkrevende informasjon for å bli kjent i markedet. Det har vært mer krevende å få opp etterspørselen enn det som var antatt da ordningen ble lansert. Samtidig med opprettelse av denne ordningen ble samarbeidstiltaket Pilot-E ble lansert fra Forskningsrådet, Enova og Innovasjon Norge, med utlysning rettet mot samme målgruppe, maritim næring. Dette gjorde det krevende å tydeliggjøre de nye mulighetene i ordningen Klima- og miljøvennlig skipsfart.

Videreutvikling

En målrettet innsats for grønn skipsfart bidrar til å styrke norsk maritim nærings internasjonale konkurranseevne. Å utvikle og kommersialisere nye løsninger innen maritim miljøteknologi kan være ressurskrevende, med utfordringer innen forskning og utvikling, kompetanse og marked. Prosjektene er ofte demoanlegg og pionerprosjekter med høy risiko.

Innovasjon Norge har tidligere i brev av 25.08.2017 foreslått at ordningen videreføres i miljøteknologiordningen, da denne har finansiert maritime prosjekter helt fra starten av. En slik løsning vil også understøtte Pilot-E hvor Innovasjon Norge henter midlene fra miljøteknologiordningen. Ved en slik løsning foreslås det at en ser over notifiseringen.

Avvik

Det har siden oppstarten vært arbeidet aktivt med mobilisering av prosjekt. Ingen spesielle avvik.

Administrasjon og gjennomføringskostnader

Se tabell for Gjennomføringskostnader av øvrige virkemidler under kapitel Øvrig rapportering.

7.1.3 Digitalt utstillingsvindu

På NHOs årskonferanse i januar 2017 lanserte statsministeren nytt oppdrag til Innovasjon Norge. Dette er fulgt opp i oppdragsbrev fra Nærings- og fiskeridepartementet der det presiseres at Regjeringen ønsker å synliggjøre norske, grønne løsninger for økt eksport og for å trekke internasjonale investeringer til Norge, inspirert av det danske initiativet *State of Green*. Innovasjon Norge skal fortsette arbeidet med kompetansetjenester og profilering som skal bidra til økt eksport, flere samhandlingsarenaer og bedre kommunikasjon av grønne løsninger. En viktig kanal for å nå frem til de internasjonale markedene, er å lage et digitalt utstillingsvindu for å vise fram norske grønne løsninger. Målet er samtidig å ta en tydelig posisjon som pioner på bruk av ny teknologi for å løse verdens klima- og miljøutfordringer.

Et slikt digitalt utstillingsvindu skal også fungere som en koblingstjeneste. Dette innebærer at tjenesten skal koble eksisterende norske løsninger mot internasjonale behov, og samtidig være en møteplass for utvikling av nye løsninger. På denne måten skal tjenesten både bidra til økt eksport og innovasjon. Målgruppene for tjenesten vil være norsk næringsliv, utenlandske markeder, investorer og samarbeidspartnere. Tjenesten vil også være en viktig støtte for Team Norways eksportarbeid i de internasjonale markedene.

I oppdragsbrev fra Klima- og miljødepartementet fra oktober 2017 ble det stilt 4 mill. kroner til disposisjon. Midlene er benyttet til å utvikle det digitale konseptet og teste en prototype for tjenesten. I tillegg er det blitt utviklet noe innhold, blant annet historien om Norge og norsk næringsliv, mal for casebeskrivelser samt produksjon av noen ferdig case.

Konseptet er presentert for flere eksterne aktører, blant annet DNV GL, Statskraft, Statoil, Yara, Zero, Norsk Industri, Forskningsrådet, Rederiforbundet og samtlige klynger på Vestlandet. Tilbakemeldingene har vært unisont positive. Det har også vært gjennomført en innledende dialog med de store eksportbedriftene om fremtidig organisering, finansiering og drift av en operativ løsning. Statoil, Statkraft og Yara har blant annet deltatt på disse møtene. Denne dialogen blir fulgt opp ved oppnevning av et Strategisk råd som hadde sitt første møte i februar 2018. Første versjon av tjenesten skal lanseres under Innovasjonstalen den 31. mai 2018.

8 Rapportering av midler fra Kulturdepartementet

Oppsummering 2017

22. februar 2017 mottok Innovasjon Norge et helt nytt oppdrag fra Kulturdepartementet med fokus på kulturell og kreativ næring. Gjennomføringen går etter planen, og alle tiltakene er godt i gang. Gode eksempler er to utlysninger av Bedriftsnettverk, utlysning av eksportprogrammet *Arkitektur ut i verden*, gjennomføring av et investorprogram for næringen og arrangementet Åpent Hus hos Innovasjon Norge. Parallelt er eksportprogrammet *Spill ut i verden*, som ble etablert i 2016, sluttført etter gjennomføring av to ekstra Global Growth-samlinger høsten 2017.

Dette helhetlige tilbudet bidrar med helt nye og skrededdersydde tiltak for næringen, fundert på eksisterende programmer og kunnskap i Innovasjon Norge. Etableringen av helt nye landing-sider for kulturell og kreativ næring på Innovasjon Norges nettsider, hvor informasjon om satsingen med kriterier og tiltak er beskrevet, har vært essensielt for informasjonsflyt og kunnskapsoverføring eksternt så vel som internt.

Om oppdraget og mål 2017

Regjeringen har som mål å vektlegge kultur som næring i større grad og å styrke mulighetene for entreprenørskap i kultursektoren, og iverksatte i 2017 en satsing på kulturell og kreativ næring, jf. Prop. 1 S (2016-2017). Med satsingen som bakgrunn tildelte Kulturdepartementet Innovasjon Norge i 2017 oppdraget med å iverksette tiltak rettet mot bedrifter med vekstambisjoner og potensial innen kulturell og kreativ næring.

Oppdraget har som mål å bidra til vekst, verdiskaping og arbeidsplasser via økt investering i og omsetning av kunst- og kulturproduksjoner. I tillegg til konkrete tiltak er målet at satsingen skal bidra til økt kunnskap om kultur som næring, samt en koordinert og styrket virkemiddelinsats. Kulturdepartementet har tildelt Innovasjon Norge et tilskudd for 2017 på 29,9 mill. kroner.

Målgruppen er: bedrifter med vekstambisjoner og potensial innen kulturell og kreativ næring.

Som kulturell og kreativ næring regnes: næringsvirksomhet basert på fremstilling av kulturelle uttrykk. (1) visuell kunst, (2) utøvende kunst, (3) musikk, (4) litteratur, (5) film, (6) dataspill, (7) TV og radio, (8) trykte medier, (9) arkitektur, (10) design og (11) reklame inngår i betegnelsen kulturell og kreativ næring.

Tiltakene skal bidra til: (1) økt investering i og omsetning av kulturelle og kreative produkter og tjenester, (2) økt kunnskap om kultur som næring og (3) flere vekstkraftige bedrifter innen kulturell og kreativ næring.

Tiltakene skal forsterke: Innovasjon Norges innsats overfor bedrifter med vekstambisjoner og potensial innen kulturell og kreativ næring, og gi slike virksomheter enklere tilgang til finansielle strukturer og kompetanse som muliggjør entreprenørskap, verdiskaping og vekst.

Hovedaktiviteter 2017

Oppdraget for 2017 er på totalt 29,9 mill. kroner. Hovedaktivitetene har bestått av både gjennomføring av de konkrete tiltakene i oppdragsbrevet samt mobiliserings- og informasjonsaktiviteter for å levere på den overordnede målsetting.

Oppdragsbrevet skisserer fem konkrete tiltak: Låneordninger 10 mill. kroner, Eksportprogram 10 mill. kroner, Bedriftsnettverk 4 mill. kroner, Investorforum 0,6 mill. kroner og Kompetanseprogram 2 mill. kroner. Hvert tiltak har spesifikke formål som skissert under. I tillegg til de fem tiltakene vil Innovasjon Norge rapportere på oppdraget gitt i 2016 om å være nasjonalt kontaktpunkt for EUs lånegarantiordning for kulturell og kreativ sektor.

8.1 Rapportering på enkelttjenester fra Kulturdepartementet

8.1.1 Låneordninger – 10 mill. kroner

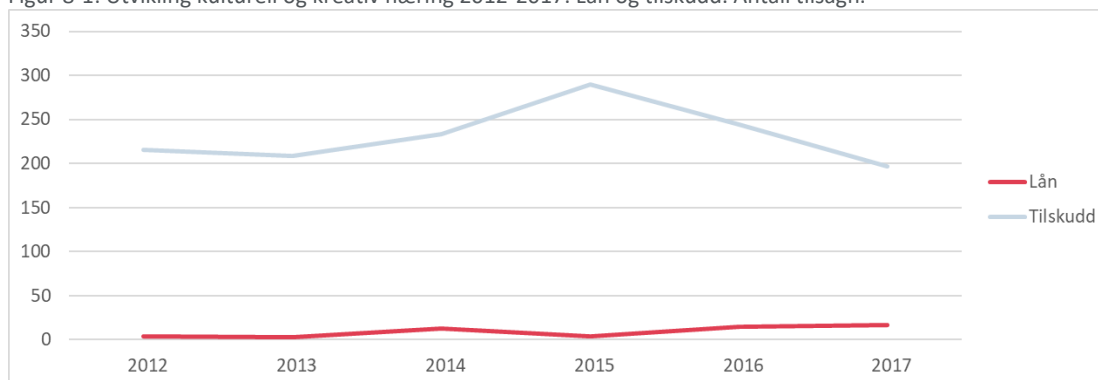
Formålet med låneordningene er å bidra til å få frem flere gode gründere og vekstkraftige bedrifter innen kulturell og kreativ næring, og å utløse privat kapital til investeringer gjennom å avlaste risiko i slike virksomheter.

Innovasjon Norge har jobbet aktivt for å få informasjon om lånemuligheter ut til næringen gjennom direkte kundekontakt, arrangementer og nettsider. Dette har ført til noen konkrete henvendelser fra næringen, bl.a. fra aktører innen musikkfeltet, filmfeltet samt spill og teater hvor Innovasjon Norge har invitert til kundemøter med interne fagspesialister. Kundemøtene har bidratt til læring for begge parter.

Erfaringene så langt viser at flere opplever det utfordrende å oppfylle lånekriteriene. Likevel, når man ser på låneporteføljen for 2017 er det hele 17 lån som er innvilget til kulturell og kreativ næring. Det er gitt 5 oppstartlån og 12 innovasjonslån, hvor mediebransjen, spill, film og musikk har fått innvilget 1 lån hver, mens 3 har gått til litteraturbedrifter og hele 10 har gått til designbransjen. 5 av de 17 lånene er aktører fra Oslo-regionen.

Data fra låneporteføljen for næringen viser en tydelig økning fra 4 lån i 2012 til 17 lån i 2017, illustrert med den røde linjen i figuren under. For å hente ut disse tallene, er det benyttet NACE-kodene (hele) fra BI Centre for Creative Industries, rapporten «Kreativ Næring i Norge 2018-2014».

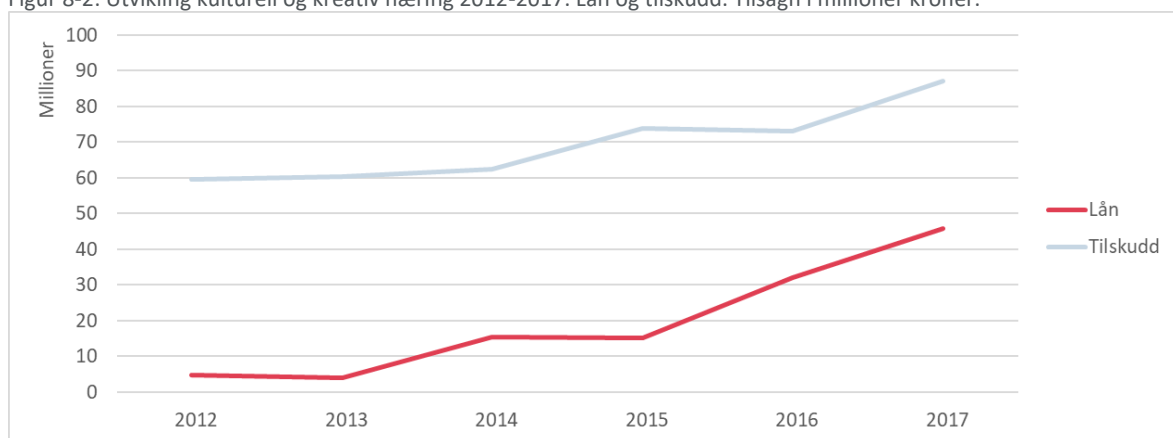
Figur 8-1: Utvikling kulturell og kreativ næring 2012-2017. Lån og tilskudd. Antall tilsagn.

Tallene viser en økende interesse for lån som virkemiddel, hvor designbransjen (spesifikt industridesign) er høyest representert. Dette peker i retning av at oppdraget på kulturell og kreativ næring har en positiv effekt, og vil kunne bidra til å endre fokuset fra tilskudd mot lån på lengre sikt. Det har også vært viktig internt i Innovasjon Norge at oppdraget har gjort det mulig å sette av 10 mill. kroner på tapsfondsrammen, som fungerer som en tapsavsetning.

Når man ser på utviklingen for tilskudd, viser tabellene at **antall tilskudd** går ned og **tilskudd i innvilgede kroner** går opp. Tilskuddene er færre, men høyere. For lånene er historien en annen, både antall lån og størrelsen på lånene er økende totalt sett for kulturell og kreativ næring, noe som både kan være et resultat av oppdraget og økt fokus på næringen i virkemiddelapparatet samt i samfunnet for øvrig.

Figur 8-2: Utvikling kulturell og kreativ næring 2012-2017. Lån og tilskudd. Tilsagn i millioner kroner.

8.1.2 Eksportprogram – 10 mill. kroner

Formålet med eksportprogrammet er å støtte norske bedrifter innen kulturell og kreativ næring som har internasjonale ambisjoner og vekstpotensial, med kunnskap og kapital i et tidsbegrenset program.

Eksportprogrammene «Ut i verden» er skreddersydde for kulturell og kreativ næring og unike i sin form ved at de tar for seg både kapital- og kompetanseutfordringen. Programmene er ment som en drahjelp for bedrifter som står foran en internasjonal ekspansjon, og gjelder ikke for de bedrifter som allerede er veletablert internasjonalt. Ut i verden-programmene er bransjespesifikke, og kompetansedelen av programmet bygger på Innovasjon Norges Global Growth-programmer.

Utvelgelsen skjer ved en utlysning og opptaket gjennom et ekspertpanel med nasjonale og internasjonale eksperter. Gjennomføringen gjøres i tett samarbeid med den relevante bransjeorganisasjon, og programmene har tiltak på tre nivå - bedrift, gruppe og bransje. Basert på bedriftenes behov settes kompetanseprogrammet sammen, og bedriftene følges opp under hele perioden. Det er søkt om gruppeunntak i ESA for Ut i verden/Go Global-programmene i samarbeid med KUD og NFD.

Per i dag er ett eksportprogram slutført (Spill ut i verden), ett som er godt i gang (Arkitektur ut i verden) og ett i startfasen for 2018 (Litteratur ut i verden).

Spill ut i verden (SUV) er et samarbeid med Norsk Filminstitutt, og hører ikke til 2017-oppgaven, men har stor betydning for helheten, og tas derfor med i historien. Det ble avsatt totalt 10 mill. kroner til programmet gjennom tidligere kulturnæringsstrategi i Innovasjon Norge sammen med midler fra Kulturdepartementet. Programmet hadde 8 deltakende bedrifter, og bestod av 7 samlinger totalt, inkludert en fagreise til Stockholm. I tillegg kunne bedriftene søke om langsiktig lansering og bransjen om fellestiltak på relevant internasjonal arena. Regional fordeling var som følgende: 3 fra Oslo, 3 fra Bergen, 1 fra Hamar og 1 fra Tønsberg. Det gjenstår midler som etter avtale skal benyttes til avslutningskonferansen den 29. april 2018.

Arkitektur ut i verden (AUV) er et samarbeid med DOGA, og tilhører 2017-oppgaven. Det er satt av 10 mill. kroner til programmet som har 7 deltakende bedrifter, hvor 1 er fra Vardø, 1 fra Stavanger og 5 fra Oslo-regionen. Programmet er godt i gang, og det ble i 2017 gjennomført 2 samlinger av 5 totalt samt 1 frokostseminar for bransjen av 3 totalt. For 2018 er samling 3 gjennomført. Denne bestod av en fagreise til København 5.-7. februar 2018, med mottakelse i ambassaden. Gjenstående aktiviteter for 2018 er 2 fagsamlinger, 2 frokostmøter for bransjen, fagreise til utvalgt biennale og avslutningskonferanse.

Av 10 mill. kroner totalt til Arkitektur ut i verden ble det satt av 7,5 mill. kroner til tilskudd og 2,5 mill. kroner til gjennomføring av kompetanseprogrammet. Det er en rest på 1,5 mill. kroner som var avsatt til tilskudd. Årsaken til dette er at det ble satt av midler til flere søkere, at det ble søkt om mindre penger enn antatt og/eller søkere fikk innvilget mindre på grunn av krav om egenkapital. Som planlagt gjenstod det ved årsskiftet en rest på 1,9 mill. kroner til gjennomføringskostnader for programmet som avsluttes i desember 2018. Det ble gjennomført en nullpunktsanalyse ved oppstart, som danner grunnlag for evalueringen.

Begge eksportprogrammene har fått stor oppmerksomhet i media og hos bransjeaktører. Temperaturmåling av Spill ut i verden er snart sluttført, og tilbakemeldingene på Arkitektur ut i verden fra deltakere og samarbeidspartnere er meget positive. Programmene bidrar til samarbeid på tvers og et økt fokus på betydningen av eksport for de respektive bransjene og for kulturell og kreativ næring som helhet.

«Vi har nettopp fått et oppdrag på Falklandsøyene! Dette hadde ikke skjedd uten Arkitektur ut i verden. Programmet speeder opp prosessen for eksport, før måtte vi tenke regionalt først så internasjonalt, men nå kan vi dra rett ut i verden.»

Tormod Amundsen, Biotope (2017)

8.1.3 Bedriftsnettverk – 4 mill. kroner

Formålet med bedriftsnettverk er å bidra til profesjonelle strategiske samarbeid som styrker konkurransekraften og gir grunnlag for videre vekst.

For å bidra til at flere bedrifter innen kulturell og kreativ næring benytter seg av tjenesten bedriftsnettverk, har Innovasjon Norge gjennomført to utlysninger til forprosjekt bedriftsnettverk for næringen. Søknadene for 2017 hadde god bredde og er fra områder som mote, publikumsutvikling, musikk, film, design og kunst. I tillegg til forprosjektutlysningene jobbes det aktivt med de bedriftene som er aktuelle søkere til hovedprosjekt bedriftsnettverk.

Totalt er det gitt tilskudd til 10 forprosjekt og 3 hovedprosjekter. Regional fordeling er som følgende: 1 fra Finnmark, 1 fra Troms, 1 fra Rogaland, 1 fra Oppland, 1 fra Telemark, 1 fra Buskerud, 1 fra Østfold og 6 fra Oslo. Restmidler på rammen er 0,4 mill. kroner.

Bedriftsnettverksmidlene er vurdert å være meget viktige for næringen samt en viktig inngangsport for å bli kjent med Innovasjon Norges kriterier og virkemidler. Samarbeid er en kjernekompetanse hos kulturell og kreativ næring, men erfaringene så langt tilsier at det gjenstår en del arbeid. Det gjelder spesielt kunnskap om etablering av profesjonelle næringsnettverk som på sikt blir stabile, og som kan danne utgangspunktet for langsiktige samarbeid på klyngenivå.

«Skal det være noe poeng i å forsøke å utvikle musikk til næring i Norge, må vi beholde rettighetene til låtene og verkene i Norge», sier Kai Robøle. Waterfall Music (2018).

Arctic Rights Management (ARM) er et nytt, norsk musikkforlag som springer ut av kompetanseprogrammet Fram Musikk som inspirerte til etablering av et kommersielt musikknettverk. Bak ARM står musikkforlagene Waterfall Music, Obel Publishing, Propeller Music og Norsk Musikkforlag som slår sammen store deler av sine rettighetskataloger til låter og verk. De har mottatt Bedriftsnettverksmidler gjennom satsingen, samt fått risikolån.

8.1.4 Investorforum – 0,6 mill. kroner

Formålet med investorforumet er å bidra til økt kunnskap og kompetanse om kulturell og kreativ næring for bedrifter og investorer, samt å øke privat investering i næringen.

Privat kapital er avgjørende for gründere som ønsker å ta bedriften sin til neste nivå. Ved å aktivisere flere engleinvestorer og styrke kompetansen både hos bransjene og hos investorene, kan man bidra til at flere bedrifter får tilgang til kapital, og på denne måten bygge sterkere investeringsmiljøer for gründere. Oppdraget om å etablere et investorforum ble gjennomført i samarbeid med Startup Norway, som har utviklet en modell for å øke investeringen i gründersekskap.

Programmet heter Angel Challenge, og er et 2 måneders workshopbasert program for oppstartsselskaper og nye investorer. Her lærer man hvordan å investere og attrahere investorer. Modellen er basert på gruppeinvestering hvor hver investor bidrar med 50 000 kroner. I tillegg til dialog og arbeid med investorene får alle deltakere faglige innlegg skreddersydd for næringen.

Under rekrutteringen var det ekstra fokus på fordelingen kvinner og menn, slik som for Innovasjon Norges andre program. Det er derfor gledelig at kvinneandelen var høy - 9 kvinnelige gründere av 19 bedrifter, 2 kvinner blant de 5 finalistene og 6 kvinner av de 18 investorene.

Gjennom 8 workshops jobbet de 18 investorene sammen med de 19 investorklare bedriftene fra kulturell og kreativ næring. Ut fra de 19 bedriftene plukket investorene ut 5 finalister. Bedriftene som deltok, konkurrerte om en investering på 950 000 kroner, og fikk dyptgående spørsmål om bedriftens mål, grunnleggende verdier og økonomiske situasjon, og fokuset var like mye på kompetanse som kapital.

Flere av deltakerne har gitt tilbakemelding på at Angel Challenge Creative har hatt stor nytteverdi, og flere har fått investorkontakt i etterkant av programmet. Flere er også i gang med å søke om tilskudd og lån hos Innovasjon Norge. Innovasjon Norge følger opp med en temperaturmåling av programmets deltakere, både investorer og bedrifter.

«Jeg er overrasket over hvor mye læring det er i spørsmålene fra investorene!»
 «Jeg trodde de skulle være mer opptatt av tall, men verdier er like mye i fokus.»
 «Vi er vinnere selv om vi ikke mottar pengene.»

Finalistene om Angel Challenge Creative 2017

8.1.5 Kompetanseprogram – 2 mill. kroner

Formålet med kompetanseprogrammet er å gi bedrifter innen kulturell og kreativ næring, som ønsker å videreutvikle sine virksomheter, økt kunnskap om økonomi og markedsutvikling, samt tilgang til verktøy som understøtter dette.

Kompetanseprogrammet Bygg Bedrift gjennomføres i samarbeid med Lean Business, og er et program som ble etablert i tråd med Verdiskapingsprogrammet for kulturnæringen i 2014. Programmet bygger på Osterwalders Business Model Canvas, og hjelper bedriftene til å strukturere og realisere sine forretningsideer. Hvert program består av to samlinger som går fra lunsj til lunsj med tilhørende mentortimer. Bedriftene som deltar får, i tillegg til forretningsutviklingskompetanse, opplæring og tilgang til i et webbasert verktøy som hjelper med økonomisk planlegging.

Bygg Bedrift er et program som Innovasjon Norge og Lean Business har utviklet i samarbeid, og som gjennomføres i samarbeid med landets kreative hubber. Hvert program har maksimalt 15 deltakende bedrifter og en kostnad på 160 000 kroner. Det er ramme for 12 program for 2017, og det ble gjennomført 10 programmer over hele landet i 2017:

Tromsø, Oslo (vår), Trondheim, Skien/Telemark, Halden/Fredrikstad, Bodø, Oslo (høst), Møre og Romsdal, Sogn og Fjordane, Nord-Trøndelag/Høylandet. Det er planlagt program i Agder og Rogaland i februar og mars 2018 som det er satt av midler til.

Totalt antall deltakende 2017: 95 deltakere fra 82 bedrifter

Totalt antall deltakere fra 2014-2017: 384 deltakere fra 357 bedrifter/prosjekter.

Snittscore for tilfredshet for alle programmene i 2017: 6,1 av 7 (nytte i forhold til. egen bedrift), opp fra 6,0 i 2016. Samlet snitt fra 2014-2017 er 6,0 fra 263 evalueringer.

Anbudskontrakten går ut i juni 2018 og Innovasjon Norge håper at Kulturrådet v/Kreativt Norge vil ta stafettpinnen videre for å videreføre dette grunnleggende programmet i forretningsforståelse for kulturbedrifter.

«Vi er veldig takknemlige for å kunne delta på Bygg Bedrift. Det har vært en helt unikt og veldig nyttig opplevelse som har tatt oss et stort skritt videre. Vi hadde behov for dette for å lage og selge mer kunst, design og film! Takk!»

Finn E. Bugge, Business of Making

8.1.6 Mobiliserings- og informasjonsaktiviteter

For å nå ut til flest mulig potensielle kunder og levere på målsettingen om økt kunnskap om kultur som næring, ble det for 2017 gjennomført flere aktiviteter i tillegg til tiltakene i oppdragsbrevet. Disse skulle også levere på det overordnede målet om å forsterke Innovasjon Norges innsats overfor næringen, samt gi disse bedriftene enklere tilgang til finansielle strukturer og kompetanse som muliggjør entreprenørskap, verdiskaping og vekst.

- a) Ny **landingside** på Innovasjon Norges nettsider som beskriver oppdraget, målgruppen og tiltakene: <http://www.innovasjon norge.no/no/kreativ-naering/>. Målet med siden er en åpen inngangsdør til Innovasjon Norges virkemidler generelt og for kreativ næring spesielt, med fokus på en tydelig beskrivelse av hvordan man kvalifiserer for å søke om tilskudd og lån, hva et eventuelt tilskudd kan benyttes til, og hvem du skal kontakte for å få hjelp. Både nyhetsarkiv for saker om næringen, samarbeidspartnere som Norwegian Arts Abroad og Kreativt Norge, gode råd og rapporter er tatt med, samt link til oppdragsbrevet.
- b) Den 25. august 2017 arrangerte Innovasjon Norge **Åpen Dag** hos Innovasjon Norge med 113 deltakere, hvor Investorprogrammet **Angel Challenge Creative** ble lansert. Her fikk kreative selskaper lære hvordan de henter kapital og kompetanse for økt omsetning og vekst gjennom foredrag og parallellsesjoner. Både kulturminister og direktør i Innovasjon Norge holdt innlegg, i tillegg til en investor og Innovasjon Norges partner for Angel Challenge Creative Startup Norway. Målet var å bidra til at næringen ble bedre kjent med virkemidler som muliggjør vekst. Flere bedrifter har i etterkant av arrangementet tatt kontakt, og har blitt koblet opp mot Bygg Bedrift, etablerertilskudd, bedriftsnettverk og Angel Challenge Creative samt låneordningene.
- c) I samarbeid med Abelia og BIs senter for kreative studier arrangerte Innovasjon Norge seminaret «**Bedrifters bruk av kreativ kompetanse**» den 9. mars 2017, basert på BI-senteret sitt forskningsprosjekt hvor 500 ledere i norske bedrifter deltok. Hovedbudskapet var at kreative bransjer med sin spisskompetanse og sitt tanke sett kan bidra til større mangfold i andre næringer, blant annet fordi forskning viser at mangfold har stor betydning i innovasjon og omstilling. Dette var hovedfokuset for både innleggene og debatten som de rundt 100 tilstedeværende deltok i.
- d) I tråd med Europakommisjonens *Europe 2020-strategi for vekst og jobber*, er Europakommisjonens rolle blant annet å sikre at kulturell og kreativ næring i økende grad kan bidra til sysselsetting og vekst i hele Europa. En av kommisjonens prioriteringer for kulturell og kreativ næring er å utvikle politikk og tiltak for å fremme markedsadgang for og investeringer i sektoren. For å utrede dette ble det etablert en rekke ekspertgrupper basert på EU-kommisjon metode for samarbeid mellom EU-land, *Open Method of Coordination (OMC)*. Innovasjon Norge har på vegne av Nærings- og fiskeridepartement og sammen med Kulturdepartementet deltatt i EUs OMC-gruppe for kulturell og kreativ sektor, hvor det nå snart ferdigstilles en rapport basert på et samarbeid mellom de 28 land som er representert i gruppen.

Disse aktivitetene, sammen med en rekke foredrag, møter med organisasjoner, bedrifter og potensielle kunder, bygger opp under og forsterker de fem konkrete tiltakene gitt i oppdragsbrevet.

8.1.7 Nasjonalt kontaktpunkt for EUs lånegarantiordning for kulturell og kreativ sektor

Innovasjon Norge ble i januar 2016 gitt i oppdrag å være nasjonalt kontaktpunkt for garantiinstrumentet Cultural & Creative Sectors Guarantee Facility (CCS GF). Sluttrapporten ble levert til Kulturdepartementet 21. januar 2018. Oppdraget gikk blant annet ut på å tilby informasjon om og innføring i ordningen til norske potensielle finansielle mellomledd, samt å bistå i prosesser inn mot Det europeiske investeringsfondet som er EUs forvaltningsorgan for ordningen. Innovasjon Norge skulle med dette ivareta kontakt med norsk finanssektor og arbeide for at mulighetene ble kjent for relevante finansaktører. Videre skulle kontaktpunktet sørge for at tilgjengelige garantiordninger i Kreativt Europa vurderes i tilknytning til eventuelle nye satsninger på kreativ næring i regi av Innovasjon Norge.

I henhold til oppdragsbrevet fra Kulturdepartementet har Innovasjon Norge tilgjengeliggjort informasjon gjennom etablering av nettsider, arrangement og møtevirksomhet. I etterkant av publisering av underliggende dokumenter fra Det Europeiske Investeringsfondet brukte Innovasjon Norge tid på å sette seg inn i ordningen.

Erfaringene fra arbeidet de siste 2 årene viser at etterspørselen er lav både fra bankene og fra næringen. Innovasjon Norge ser derfor ikke behovet for et eget kontaktpunkt for garantiinstrumentet, men kan gjennom oppdraget på kulturell og kreativ næring, og spesifikt tiltaket lån og garanti, bidra med informasjon og rådgivning om foreliggende muligheter i EU.

Innovasjon Norge og Kreativt Norge jobber med kompetanse og forretningsutvikling for næringen. Dette arbeidet er med på å berede grunnen for flere vekstbedrifter innen kulturell og kreativ næring, og vil ventelig medføre et økt finansieringsbehov. Relevansen av sektorspesifikke garantiordninger kan således øke over tid. Innovasjon Norge anbefaler derfor at et slikt oppdrag vurderes på nytt om noen år.

Rapportering av resultater og effekter

Innovasjon Norge kan allerede se en tydelig effekt av arbeidet, som ikke bare er et resultat av arbeidet i 2017, men også av verdiskapingsprogrammet som pågikk i Innovasjon Norge fra 2013 til 2016, samt andre nasjonale og internasjonale initiativ.

Av de 17,5 mill. kroner totalt bevilget til kulturell og kreativ næring i 2017 er 7,2 mill. kroner innvilget til bedrifter (> 3 år) og 10,3 mill. kroner innvilget til gründere (< 3 år). Av totalen er 8,5 mill. kroner innvilget til bedrifter med innovasjon på internasjonalt nivå, 3,6 mill. kroner til bedrifter med innovasjon på nasjonalt nivå og 3,6 mill. kroner til "annet" (samarbeidsprosjekter og kompetanse). Det er gledelig at så stort antall bedrifter har innovasjon på internasjonalt nivå. Tallene viser også at oppdraget bidrar til Innovasjon Norges hovedmålsettinger om flere gode gründere og flere vekstkraftige bedrifter.

Det er et mål å bidra til at kulturell og kreativ næring kan komme i posisjon for å utnytte de generelle virkemidlene i Innovasjon Norge. Tabellen under er en bekreftelse på at næringen stadig får større uttelling av de generelle virkemidlene i Innovasjon Norge. Tallene kan også tolkes i retning av at det fungerer med spesifikke oppdrag.

Tabellen viser sum innvilget lån og tilskudd (garantier er utelatt) til kulturell og kreativ næring generelt i Innovasjon Norge. Tallene er på sitt laveste i 2012, hvor det ikke var en egen satsing på

kulturell og kreativ næring, og øker sakte men sikkert frem til 2016, med størst økning i 2017 - fra 60 mill. kroner til 112 mill. kroner.

Disse resultatene kan tyde på at tiltakene har effekt og bidrar til målet om å forsterke Innovasjon Norges innsats overfor næringen. Arbeidet for å gi kulturelle og kreative bedrifter enklere tilgang til finansielle strukturer og kompetanse som muliggjør entreprenørskap, verdiskaping og vekst, er godt i gang.

Tabell 8-1: Sum tilsagn til kulturell og kreativ næring, lån og tilskudd. I kroner.

År	Lån	Tilskudd	Totalt
2012	4 900 000	54 315 220	59 215 220
2013	4 110 000	55 221 605	59 331 605
2014	15 333 000	57 398 001	72 731 001
2015	12 050 000	68 588 216	80 638 216
2016	24 000 000	67 295 200	91 295 200
2017	33 000 000	78 571 341	111 571 341

Rapportering på støttende analyser

Kulturell og kreativ næring er en næring i vekst internasjonalt sett. EU har lenge hatt søkelyset på næringen og rapportene fra EY har vært avgjørende for å etablere et kunnskapsgrunnlag for arbeidet med bedriftene. Av disse nevnes to rapporter spesielt:

- EY-rapport 2014: Creating Growth – Measuring cultural and creative markets in the EU
- EY-rapport 2015: Cultural Times – The first global map of cultural and creative Industries. Resultatene fra denne rapporten er også live på WorldCreative.org.

Bis Senter for kreative studier ble opprettet i 2015, og har levert en rekke viktige publikasjoner innen feltet, deriblant «Kreativ næring i Norge 2008-2014», som er den første kartleggingen av denne næringen som har fokus på verdiskaping, og ikke kun omsetning.

Næringspolitisk råd for kulturell og kreativ næring har bidratt med grunnleggende kompetanse underveis. Det ble opprettet av Kulturdepartementet i juni 2015, leverte 3 innspillsnotat, og avsluttet arbeidet i 2017. Disse innspillene har vært en grunnpilar i satsingen og for arbeidet med feltet.

Både Danmark og Sverige har kommet med nye tall og oversikter for kulturell og kreativ næring, og Innovasjon Norge ser et stort behov for oppdaterte tall som fokuserer på verdiskaping og eksport for kulturell og kreativ næring i Norge.

Administrasjon og gjennomføringskostnader, samt avvik

Budsjettet for 2017 består både av kundepenger og gjennomføringskostnader. Det ble for 2017 totalt budsjettet med 5,1 mill. kroner til gjennomføring av kompetanseprogrammene Bygg Bedrift, Arkitektur ut i verden og Investorforum. Dette inkluderer innleide tjenester samt andre direkte kostnader. Det ble satt av 11,5 mill. kroner i tilskudd til bedrifter innen næringen i form av tiltakene Bedriftsnettverk og Arkitektur ut i verden, samt 10 mill. kroner til tapsavsetning for låneordningene. I tillegg ble det satt av 3,3 mill. kroner til administrasjons- og gjennomføringskostnader internt. Totalt er dette 29,9 mill. kroner.

Når det gjelder kundepenger er det en rest på 1,5 mill. kroner i form av ubenyttede midler fra Arkitektur ut i verden samt 0,4 mill. kroner som er ubenyttede midler fra Bedriftsnettverk. Det er også en rest på 1,85 mill. kroner for gjennomføringskostnader. Årsaken til dette er for det første at eksportprogrammet er av flerårig art og har flere aktiviteter planlagt for 2018 som gjennomføringsmidlene skal benyttes til. For det andre ble det budsjettet med flere kundepenger enn benyttet for Arkitektur ut i verden. Bakgrunnen for dette er at noen bedrifter søkte om mindre enn antatt, samt at andre bedrifter måtte nedjustere størrelsen på tilskuddet på grunn av manglende egenkapital eller kapasitet.

Innovasjon Norge har holdt seg godt innenfor den administrative rammen, noe som gir rom for en forsterket innsats fremover.

Utfordringer, planer og mål for 2018

Med bakgrunn i gode resultater de to første kvartalene av 2017 og et ønske om å fortsatt og bidra til at virksomhetsutvikling innenfor kulturell og kreativ næring, leverte Innovasjon Norge den 30. juni 2017 innspill om videreføring av satsingen på kulturell og kreativ næring til

Kulturdepartementet. Innovasjon Norge setter pris på at dette innspillet ble tatt til vurdering og resulterte i et nytt oppdrag for 2018. Innovasjon Norge er allerede godt i gang med tiltakene i 2018-oppdraget, og ser frem til å fortsette samarbeidet.

Innovasjon Norge ser et behov for en dreining mot hovedmålgruppen for denne satsingen, vekstbedrifter innen kulturell og kreativ næring. Virkemidler som **nettverk og klynger** er meget effektive for å bygge sterke bransjer som bidrar med verdiskaping for landet. Innovasjon Norge ser derfor frem til å etablere tiltaket Forprosjekt Klynger for kulturell og kreativ næring, og har som mål å bidra til etablering av to klynger for næringen i 2018. Klyngeprogrammene, som gjøres i samarbeid med Forskningsrådet og SIVA, er smarte virkemidler som bidrar til å styrke bedriftene gjennom samarbeid, og Innovasjon Norge ser at dette vil passe godt for kulturell og kreativ næring.

I tillegg til konkrete virkemidler som er rettet mot vekstbedriftene i næringen, ønsker Innovasjon Norge å bidra til at kulturell og kreativ næring i større grad blir synliggjort og i den internasjonale profileringen av Norge som en del av Merkevaren Norge. Derfor arbeidet med **Powered by Culture** et viktig tiltak for å tenke helhetlig. Dette henger sammen med, og vil forsterke det eksportrettede arbeidet Innovasjon Norge gjør for næringen. Næringspolitisk råd for kulturell og kreativ næring peker i samme retning med sine innspill: *Kreativ Næring og Merkevaren Norge og Profileringsbehov og tverrdepartemental profileringsstrategi*, og det gjør også Innovasjon Norges 6 mulighetsområder med kreativ næring og reiseliv i spissen.

Det er et generelt behov for økt fokus på **tall og analyser** av næringen for å jobbe mer presist og slagkraftig. Forståelsen for mulighetene som ligger innen kulturell og kreativ næring er dessverre fortsatt for liten, og tallenes tale er et universelt språk som er viktig både for mobiliseringsarbeidet og for å beskrive hvor viktig feltet er for aktuelle samarbeidspartnere og miljøer. Innovasjon Norge anbefaler derfor at det igangsettes et arbeid for å få oppdaterte tall for analyser og innsikt i utviklingen av kulturell og kreativ.

En nøkkel for å øke innsatsen og uttellingen for næringen er nettopp økt kunnskap. Innovasjon Norge ønsker å fortsette arbeidet med å øke generell kompetanse om kulturell og kreativ næring internt og eksternt, ved å bidra til økt kunnskap om bransjenes verdikjeder og om bedriftenes innovasjonspotensial. Innovasjon Norge jobber kontinuerlig for et mer **sømløst virkemiddelapparat** for kundene. Målet er å gi kulturelle og kreative bedrifter i målgruppen tilgang til relevant kapital og kompetanse, og på denne måten bidra til kulturelle og økonomiske ringvirkninger for Norge.

9 Rapportering av midler fra Kunnskapsdepartementet (KD)

I tråd med oppdragsbrevet fra Kunnskapsdepartementet skal Innovasjon Norge rapportere på oppdraget i tråd med administrative fellesføringer gitt i Nærings- og fiskeridepartementets oppdragsbrev til Innovasjon Norge for 2017, herunder føringer for rapportering og evalueringer. I tråd med rapporteringskalenderen vedlagt oppdragsbrevet skal Innovasjon Norge rapportere om vurdering av effekter av midlene samt avvik knyttet til måloppnåelse i årsrapportering til oppdragsgiverne. I det følgende følger rapportering av midler gitt Innovasjon Norge fra Kunnskapsdepartementet.

Gjennom oppdragsbrevet fra Kunnskapsdepartementet er Innovasjon Norge gitt oppdraget på 25 mill. kroner til arbeid med mobilisering til deltakelse i Horisont 2020, samt 2,2 mill. kroner til å dekke Innovasjon Norges representant på NorCore i Brussel.

9.1 Delmål 1 – Flere gode gründere

Innovasjon Norge skal stimulere gründere og oppstarts bedrifter til å utnytte sine muligheter for vekst. Målet er ikke å etablere flest mulig bedrifter, men at flest mulig lovende nyetableringer overlever og utnytter sitt vekstpotensial. Horisont 2020 bidrar til dette, og til tross for at oppstartsselskaper ikke er hovedmålgruppen til rammeprogrammer. Innovasjon Norge ser i økende grad deltakelse fra gründere, særlig i SMB-instrumentet.

9.2 Delmål 2 – Flere vekstkraftige bedrifter

Norsk økonomi er avhengig av at flere bedrifter lykkes med vekst og skalering. Innovasjon Norge opplever stor etterspørsel fra det etablerte næringsliv på jakt etter nye forretningsområder og markeder. Horisont 2020-programmet er et godt virkemiddel for omstilling og vekst, og i arbeidet med mobilisering til EU er SMB'er med vekstpotensial den primære målgruppen. I 2017 hadde Norge en retur i SMB-instrumentet på 4,96 prosent. Måltrettet mobilisering, skreddersydd kompetanseheving og dybderådgivning for de best kvalifiserte har vært strategien i 2017.

9.3 Delmål 3 – Flere innovative næringsmiljøer

Innovative klynger og næringsmiljøer har meget gode forutsetninger for å ta en ledende rolle i omstilling og fornyelse av norsk næringsliv, og for å realisere en vesentlig andel av verdiskapingspotensialet i eksisterende næringsliv. I et samfunn med mange småbedrifter og få store lokomotiver må bedrifter samarbeide. Det er viktig både for å lykkes internasjonalt, for å innovere og for å nå frem til forsknings- og kompetansetiljøer. Innovasjon Norge mener klyngene er en spesielt egnet arena for å mobilisere mot Horisont 2020 grunnet nærheten til medlemsbedriftene, internasjonalt nettverk og sterke koblinger mot forskningsmiljøer. I tillegg til bedriftsmedlemmene i klyngen er klyngene selv egnede søkere til EU-midler, og Norge har en svært høy retur på klynge til klynge-programmet til EU på hele 28 prosent.

9.4 Rapportering på enkelttjenester fra Kunnskapsdepartementet

9.4.1 Mobilisering til deltakelse i Horisont 2020

Hovedformålet med Innovasjon Norges mobilisering er å sikre at norske bedrifter får mest mulig igjen for Norges tilknytning til EU gjennom EØS-avtalen, og spesielt Horisont 2020-programmet. Horisont 2020 har en rekke markedsnære aktiviteter og et stadig sterkere fokus på kommersialisering og innovasjon. Dette åpner for bred deltakelse av næringsliv. Bedriftene trenger imidlertid bistand for å navigere i prosjekter og kriterier for å oppnå finansiering i skarp konkurranse med søkere fra andre deltakerland.

Innovasjon Norge har oppdrag om å være nasjonalt kontaktpunkt for finansielle instrumenter (InnovFin) i Horisont 2020, og tjener også som nasjonal ekspert i komiteen "innovasjon i SMB'er og tilgang til risikokapital" i Europakommisjonen. Som nasjonalt kontaktpunkt tilbyr Innovasjon Norge informasjonstjenester, fasilitering av prosesser og rådgivning innenfor alle finansielle instrumenter i Horisont 2020. Rådgivning tilbys i alle faser, fra undersøkelser av foreliggende muligheter til konkrete prosesser, i henhold til aktørenes preferanser.

Det er det europeiske investeringsfondet (EIF) og Den europeiske investeringsbanken (EIB) som forvalter og implementerer finansielle instrumenter i programmet på vegne av Europakommisjonen. Innovasjon Norge holder i dialogen med det europeiske investeringsfondet om Innovasjon Norges tildelte utlånsramme og utlånsporteføljen, og følger opp samarbeidet om garantiavtaler med private banker. Innovasjon Norge bistår bedrifter i dialogen med EIB om direkte lån og med å rekruttere ulike fondsmiljøer til egenkapitalinstrumentene.

Innovasjon Norge har også en rådgivende funksjon i tilknytning til prosjektetableringsstøtte fra Forskningsrådet, og saksbehandler søknader som omhandler støtte til prosesser tilknyttet den EIB. Prosjektetableringsstøtte utbetales av Forskningsrådet etter anbefaling fra Innovasjon Norge.

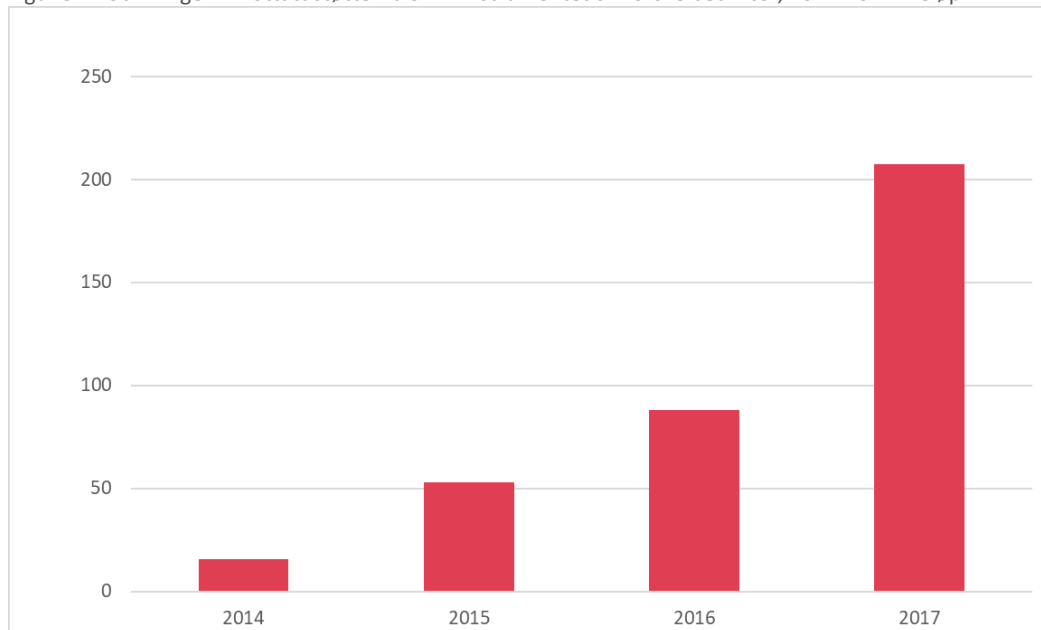
Tilskuddet til mobilisering til Horisont 2020 fra Kunnskapsdepartementet må sees i sammenheng med tilskuddet fra Nærings- og fiskeridepartementet.

Samlet vurdering av måloppnåelse

Resultater for 2017 viser at SMB-instrumentet treffer norske SMB'er godt. Virkemiddelet supplerer de nasjonale ordningene grunnet høy støttegrad og risikoprofil. EU-finansiering til norske prosjekter utgjør i dag en like stor finansieringskilde som enkelte nasjonale ordninger. I 2017 utgjorde EU-finansiering gjennom SMB-instrumentet 220 mill. kroner, som er mer enn Innovasjon Norge gir i støtte til de norske næringsklyngene til sammen. For å mobilisere de rette bedriftene, jobbes det gjennom målrettede arrangementer og rådgivning. Det legges vekt på dybderådgivning for den enkelte bedrift og mobilisering gjennom klyngene. Målet er å oppnå ønsket effekt over tid og i større grad bidra til delmålet om vekst i bedrifter gjennom å løfte de beste kundene mot EU i en «mer for færre»-tilnærming.

Historisk høy retur til norske bedrifter fra SMB-instrumentet i 2017. Antallet fase 2 bedrifter er fordoblet fra 2016-2017.

Figur 9-1: Utviklingen i mottatt støtte fra SMB-instrumentet til norske bedrifter, 2014-2017. Beløp i mill. kroner.

Det ble i 2017 oppnådd betydelige effekter av Innovasjon Norges arbeid med finansielle instrumenter i Horisont 2020. Innovasjon Norge signerte avtaler med det europeiske investeringsfondet på totalt 1,2 milliarder kroner. Avtalene økte Innovasjon Norges egen utlånsramme til innovative norske vekstbedrifter betydelig, og vil gjøre det også i 2018. Avtalene gjorde det også mulig å starte piloteringen av et nytt garantiinstrument, Vekstgaranti, som har til formål å styrke tilgangen til risikofinansiering også fra private banker til innovative og raskt voksende bedrifter. Mottakelsen er meget god både blant norske bedrifter og banker.

Det første direkte lånet fra det europeiske investeringsfondet ble også gitt til et norsk selskap da Viking Heat Engines fikk innvilget et lån på nærmere 300 mill. kroner. Interessen for finansielle instrumenter oppleves i løpet av 2017 som økende blant relevante norske aktører.

I 2017 har Innovasjon Norges arbeid med det neste rammeprogrammet, foreløpig kalt 9. rammeprogram eller FP9, blitt intensiver både i Brussel og i Norge. Innovasjon Norges tilstedeværelse i Brussel (NorCore) har vært instrumentell for å bidra i prosessen med utviklingen av rammeprogrammet og etableringen av et europeisk innovasjonsråd, European Innovation Council (EIC). Innovasjon Norge har gitt innspill til EIC og FP9 om en rekke forhold som er blitt implementert i pilotfasen fra 2018-2020. Blant annet etablering av EIC, og at SMB-instrumentet fra 2018 er «bottom-up» det vil si at programmet har en felles utlysning og uten tematiske begrensninger. Videre imøtekommes ønske om å utløse mer risikovillig kapital ved å introdusere investorpaneler som bidrar til en bedre kobling mot privat kapital i slutfasen gjennom etableringen av en «fond i fond» struktur. Innovasjon Norge etterspurte også bedre evalueringskriterier i SMB-Instrumentet, dette vil panelene bidra til. I tillegg er søknadsmalen justert og blitt mer bedriftsvennlig. Det er også en positiv og økende

trend at det utlyses priser for premiering av fremdragende innovasjon. Samtidig arbeides det i FP9 for reduksjon i antall instrumenter, i tråd med Innovasjon Norges forslag. Innovasjon Norge er med i flere fora hvor det nye rammeprogrammet diskuteres.

Hovedaktiviteter 2017

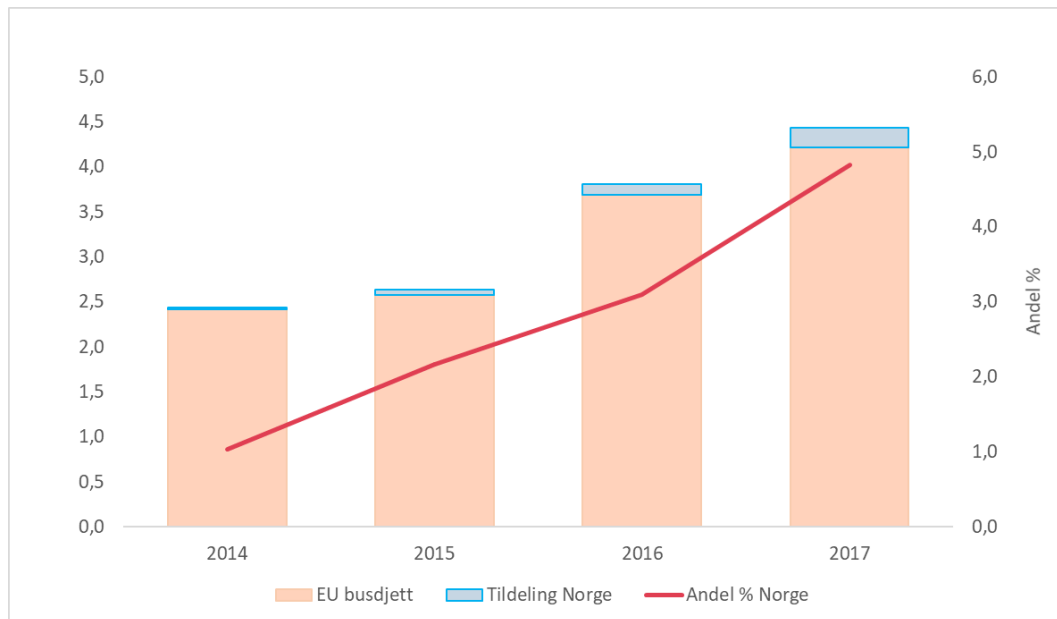
EU-arbeidet leveres primært gjennom distriktskontorene, kursvirksomhet og individuell dybderådgivning til bedrifter og klynger, samt noe saksbehandling i tilknytning Seal of Excellence (SoE) –ordningen. Denne ordningen sikrer nasjonal finansiering til bedrifter som vurderes som gode nok av EU-kommisjonen, men som likevel ikke får finansiering grunnet manglende budsjetter i EU. Til EU-programmet Horisont 2020 får bedriftene bistand både i søknadsfasen og i gjennomføringsfasen fra en EU-rådgiver. Tjenesten leveres også gjennom det europeiske nettverket Enterprise Europe Network (EEN), især gjennom partnersøk og arrangementer, for å koble bedrifter med mulige partnere. I tillegg til egen dybderådgivning delfinansierer Innovasjon Norge EU-rådgivere i 10 næringsklynger.

Rapportering av resultater og effekter

Norske bedrifter tar stadig høyere andel av budsjettet avsatt til SMB-instrumentet, både i volum og antall fase 2-prosjekter. I 2017 mottok 25 norske selskaper til sammen nesten 220 mill. kroner i finansiell støtte til sine prosjekter fra dette programmet, som er mer enn en dobling fra året før da tallene var 90 mill. kroner til 25 selskaper. Norske selskaper hadde i 2017 en retur på 4,96 prosent (i forhold til totalbudsjettet), og var blant de landene i Europa som fikk mest finansiering fra SMB-instrumentet. Antallet innvilgete fase 2-søknader er doblet fra 6 bedrifter i 2016 til 12 bedrifter i 2017. Dette er resultatet av en bevisst prioritering på fase 1-søknader i første del av programperioden og en prioritering av fase 2-søknader de siste årene.

Figuren under viser hvordan Norge har økt antall millioner kroner i retur gjennom SMB-Instrumentet fra 2014 til 2017. Den røde linjen forteller at Norge stadig henter en større andel av EUs budsjett.

Figur 9-2: Utviklingen i mottatt støtte fra SMB-instrumentet til norske bedrifter sammenlignet med totale budsjetter for 2014-2017. Andeler av total ramme i prosent og beløp i mrd. kroner.

Dybderådgivning EU

Nærhet til kunden er sentralt for å lykkes med mobilisering til EU-programmer. Innovasjon Norges strategi for mobilisering til SMB-instrumentet er dybderådgivning regionalt. Dette behovet har kommet frem i spørreundersøkelser og dialog med næringslivet. På den måten har Innovasjon Norge tilpasset tjenestene til kundens behov. I praksis vil det si at Innovasjon Norge gjør et aktivt valg om å gi mer assistanse til SMB'er som vurderes til å ha stort potensial for å få finansiering. 160 bedrifter fikk dybderådgivning fra regionale EU-rådgivere i 2017. I 2017 har Innovasjon Norge begynt tilpasningen av mobiliseringstiltak og rådgivningstjenester til de endringene som står på trappene i EU som følge av implementeringen av EICs pilot for siste del av programmet.

EU-rådgivere i klyngen

Ordningen med EU-rådgiver i klyngene har vist seg å være et viktig grep for å styrke mobilisering til EU-programmer. Etter avtale med Kunnskapsdepartementet utvidet Innovasjon Norge ordningen til å gjelde 3 nye klynger i 2017. Dermed har 10 næringsklynger sin egen EU-ressurs (9 rådgivere). Klyngene som kom tidligst i gang med ordningen, viser meget gode resultater. Gjennom klyngene Norway Health Tech, Oslo Cancer Cluster og Smart Energy Halden har Norge en høy retur (28 prosent) på klynge til klynge-programmet til EU. I 2018 vil Innovasjon Norge gjennomgå resultatene av den første avtaleperioden med hensyn på videreføring. Det er avholdt to nettverksmøter i 2017 for å dele kunnskap og erfaringer. De regionale EU-rådgiverne samarbeider med EU-rådgiverne i klyngene, og bistår klynger uten EU-rådgiver.

Innovasjon Norge kontor i Brussel

Ett år etter etablering av Kunnskapskontoret NorCore ser Innovasjon Norge store gevinster av tilstedeværelsen i Brussel. Dette innebærer blant annet tettere samarbeid med Forskningsrådet og Senter for internasjonalisering i utdanningen. Etablering av kontaktnett både mot de norske aktørene i Brussel og EU-kommisjonen. Det har også sikret deltagelse for Innovasjon Norge i sentrale påvirkningsnettverk for innovasjonsbyråer i Brussel. God kontakt med EASME (Executive agency for SMEs) har bidratt til en forbedret informasjonsflyt og muligheter til å rekruttere norske personer inn i panelene som skal avgjøre hvilke bedrifter som finansieres gjennom EIC i 2018-2020. Foreløpig er 5 av 87 personer fra Norge. Fra norsk side er det fokusert på rekruttering av kvinner. NorCore har også i løpet av det første året hatt en rekke besøk av ulike aktører og næringsliv. Kunnskapskontoret arrangerte i 2017, Norway Day, med god deltagelse fra interessenter i Brussel.

Kvalifisering til SMB-instrumentet

I løpet av året har 12 bedrifter fått innvilget støtte fra stimulerings tiltaket SoE. Dette er like mange som året før. 5 av disse får tilskuddet utbetalt i 2018. En av bedriftene som fikk SoE i 2016 fikk fase 2 av EU i 2017. Flere andre er i søknadsprosess. Innovasjon Norge planlegger å gjøre en effektmåling av SoE-ordningen i 2018.

Samarbeid med Forskningsrådet om mobilisering av norsk næringsliv inn mot Horisont 2020

I 2017 har Forskningsrådet og Innovasjon Norge hatt et eget oppdrag om å utvikle en god og effektiv felles førstelinje for mobilisering og rådgivning mot næringslivet og andre relevante aktører. Et eget brev med svar på bestillingen i oppdragsbrevet er sendt Kunnskapsdepartementet og Nærings- og fiskeridepartementet 15.11.2017 sammen med handlingsplan for 2018. Forskningsrådet og Innovasjon Norge har gjennom 2017 styrket samarbeidet for å øke næringslivsdeltakelsen i Horisont 2020. Dette innebærer felles mobiliseringsarrangementer og en helhetlig og god veiledning fra Forskningsrådet og Innovasjon Norge mot næringslivet. Det har videre vært tett dialog på ledelsesnivå, kvartalsvise møter i styringsgruppen for NorCore og regelmessige møter mellom koordinatorene i Forskningsrådet og i Innovasjon Norge. EU-rådgiverne i og de nasjonale kontaktpunktene i Forskningsrådet har siste halvår samarbeidet om en rekke fellesarrangementer i hele landet der målet har vært å informere om de nye mulighetene i arbeidsprogrammet 2018-2020. Følgende tre felles aktiviteter for økt norsk næringslivsdeltakelse i samarbeidsprosjekter kan nevnes:

- Et kompetanseprogram for energibedrifter. To bedrifter oppnådde finansiering fra SMB-instrumentet.
- En europeisk partnersøk-konferanse innen sirkulærøkonomi for forskere og bedrifter. Samarbeidsmuligheter ble identifisert i 99 av 180 møter.
- Felles satsing for å løfte norske miljøer inn i Digital Innovation Hubs. 2 miljøer er i gang med søknad for 2018.

Innovasjon Norge har tre delmål. Oppdrag med å mobilisere norsk næringsliv til deltagelse i Horisont 2020 bidrar til å nå disse.

Oppdragsrapportering på analyser som støtter effekt- og resultatmåling av Horisont 2020

EU-rådgivning har til nå ikke vært del av Innovasjon Norges ordinære kundeeffektundersøkelse. Tilbakemeldinger samles imidlertid inn etter workshops og større arrangement. Fra 2018 vil en pilotere en effektmåling av bedrifter som mottar EU-finansiering som del av disse.

Technopolis gjennomførte i 2018 en overordnet evaluering hvordan Norge kan øke innsatsen ytterligere innenfor helse, IKT og næringsrettet forskning og innovasjon i Horisont 2020. For næringslivet og næringsrettet forskning er det særlig potensial for økt deltakelse innenfor bioøkonomi og hav. Produksjonsindustri og IKT er også aktuelle områder for økt deltakelse i rammeprogrammet¹⁰⁸.

Rapportering på avvik for Horisont 2020

For tilskuddsordningen SoE ble det gjort en overestimering for 2017 i forhold til antall kvalifiserte fase 1-bedrifter. Dette er tidligere kommunisert til departementet. Totalt summerer tildelingene i 2017 seg til 6 mill. kroner mot 14 mill. kroner som avsatt til denne ordningen. 2,5 mill. kroner av disse utbetales i 2018. Årsaken til avviket er todelt. Det er vanskelig å estimere nøyaktig hvor mange norske bedrifter som til enhver tid kvalifiserer til Horisont 2020-tilskudd. I tillegg er enkelte bedrifter avvist på grunn av betalingsanmerkninger eller vurdering av manglende gjennomføringsevne.

Administrasjon og gjennomføringskostnader

Dybderådgivningen og mobilisering til Horisont 2020 utføres av sju regionale EU-rådgivere, ett nasjonalt kontaktpunkt i Brussel og tre nasjonale kontaktpunkt i Oslo. Kostnadene inngår i linjen Rådgivning i tabell for Gjennomføringskostnader øvrige virkemidler i kapitel Øvrig Rapportering.

Utfordringer, planer og mål for 2018

Uforløst potensial for norsk næringsliv

Til tross for historisk gode resultater fra SMB-instrumentet i 2017 bør flere norske bedrifter, gjerne større aktører, benytte seg av innovasjonsvirkemidler under Horisont 2020. I disse prosjektene er det en kombinasjon av aktører som bidrar med forskning, utvikling og innovasjonsaktiviteter. Innovasjon Norge vurderer klyngene som en egnet arena for mobilisering til samarbeidsprosjekter, da de sitter midt i økosystemet av bedrifter, og ofte har gode internasjonale klyngepartnere de kan gå i konsortier med. Opptrappingen på såkalte "cascading grants" – hvor en stor del av tilskuddet til konsortier skal videreføres til SMB'er – er også godt egnet for klynger. Innovasjon Norge vil samarbeide tettere med EU-rådgiverne i klyngene i 2018, og har etablert en egen delressurs for å støtte klyngene med å utnytte muligheter i Horisont 2020. I tillegg vil NorCore være et ressurscenter med spesielt fokus på klyngene. Et godt samarbeid mellom Forskningsrådet og Innovasjon Norge er også viktig for at norsk næringsliv skal få best mulig hjelp fra virkemiddelapparatet i søknadsprosessen.

Tilpasning av mobiliserings- og rådgivningstjenester

Fra 2018 starter piloteringen av det nye europeiske innovasjonsrådet, EIC. Dette skal være en paraply for alle de markedsnære innovasjonsprogrammene i Horisont 2020, herunder SMB-

¹⁰⁸ https://www.forskningsradet.no/prognett-horisont2020/Nyheter/Store_muligheter_for_økt_norsk_vekst_i_Horisont_2020/1254032586656/p1253988679434

instrumentet, det tidligere pilotprogrammet Fast track to innovation, FET Open, samt en rekke europeiske innovasjonspriser. Endringene i EIC-pilot for siste del av programperioden, både ambisjonsnivå og form, vil utfordre Innovasjon Norges EU-rådgivere og norske bedrifter, som etter noen års prøving og feiling har gode erfaringer om hva som skal til for å lykkes. For å overbevise et europeisk investorpanel, kreves markedsorientering, skaleringsbehov og internasjonale vekstambisjoner og –potensial. Innovasjon Norge er i gang med å teste ut et nytt kompetanseprogram for relevante bedrifter, i tillegg til at mobilisering i større grad vil skje i samarbeid med investorer, fond og inkubatormiljøer. EU-rådgiverne vil samtidig få utvidete prosjektoppfølgingsoppgaver gjennom EU-rådgiverrollen som følge av EUs nye akseleratorordninger.

Innspill neste rammeprogram

I 2017 har Innovasjon Norge spilt inn en rekke forslag til forbedringer i Horisont 2020 og til utarbeidelsen av FP9. Mange av forslagene har blitt adressert og implementert. Blant annet etablering av EIC, og at SMB-instrumentet fra 2018 er helt bottom-up det vil si at programmet har kun en felles utlysning og at det ingen tematiske begrensninger. Videre imøtekommes ønske om å utløse mer risikovillig kapital ved å introdusere investorpaneler som bidrar til en bedre kobling mot privat kapital i slutfasen gjennom etableringen av en «fond i fond» struktur. Innovasjon Norge etterspurte også bedre evalueringskriterier i SMB-Instrumentet, dette vil panelene bidra til. I tillegg er søknadsmalen justert og blitt mer bedriftsvennlig. En bedriftsvennlig positiv trend er også at det utlyses priser for premiering av fremdragende innovasjon. Samtidig arbeides det i FP9 for reduksjon i antall instrumenter, i tråd med Innovasjon Norges forslag.

9.4.2 Finansielle instrumenter i Horisont 2020

Hovedaktiviteter 2017

De første avtalene innenfor finansielle instrumenter i Horisont 2020 ble signert i januar 2017 mellom Innovasjon Norge og Det europeiske investeringsfondet. I 2017 ble det brukt mye ressurser på å implementere garanti- og kontragarantiavtalen. Denne type avtaler gir stor verdi gjennom å øke norske bedrifters tilgang til risikokapital betydelig. Økt tilgang til risikokapital kommer både fra Innovasjon Norge direkte og gjennom økt tilgang til bankfinansiering som følge av garantiordninger.

Innovasjon Norge har siden lanseringen av garantiinstrumenter i Horisont 2020 vært i dialog med en rekke forskjellige større og mindre norske banker vedrørende utnyttelse av risikoavlastning fra det europeiske investeringsfondet. Norske banker har tidligere vist begrenset interesse for å søke garantiavtaler med det europeiske investeringsfondet. Dette skyldes flere forhold, men de viktigste utfordringene er knyttet til porteføljevolum, kostnader forbundet med implementering og forvaltning, samt at avtaler med det europeiske investeringsfondet er underlagt engelsk lov. Innovasjon Norge har derfor gjort en vridning i tilnærmingen, og startet i 2017 pilotering av et nytt garantiinstrument som besørger at norske banker indirekte kan ta nytte av risikoavlastning fra det europeiske plan. Gjennom Vekstgarantiordningen tilbyr Innovasjon Norge porteføljegarantier til banker som yter lån og kreditter til målgruppen av innovative og raskt voksende bedrifter. Kontragarantiavtalen signert med det europeiske investeringsfondet innebærer at halvparten av Innovasjon Norges tap innenfor ordningen dekkes gjennom instrumentet «InnovFin SME

Guarantee» i Horisont 2020. En hovedaktivitet i 2017 har således vært å forhandle frem en kontragarantiavtale med det europeiske investeringsfondet samt å inngå avtaler med implementerende banker. I etterkant av signerte avtaler har det blitt lagt betydelige ressurser i opplæringstiltak i implementerende banker, videreutvikling av ordningen samt håndtering av kundehenvendelser.

Den europeiske investeringsbanken har forskjellige lånetilbud innenfor rammen av Horisont 2020. Skillet mellom instrumenter som tilbyr lån gjennom finansielle mellomledd og direkte fra Den europeiske investeringsbanken, er 7,5 mill. euro. Lån direkte fra EIB må altså være større enn 7,5 mill. euro, og da utgjøre maksimalt 50 prosent av totalfinansieringen. Lånetilbudene til Den europeiske investeringsbanken er enten rettet mot spesifikke satsninger, slik som demonstrasjonsanlegg for nye energiteknologier, eller har generell anvendelse. Innovasjon Norge har introdusert flere norske bedrifter og ulike prosjekter overfor Den europeiske investeringsbanken, og bistått med rådgivning og fasilitering. Et viktig aspekt ved rådgivningen er realitetsorientering om hvorvidt det er muligheter for å oppnå tilsagn om lån. Ettersom denne type prosesser normalt går over lang tid, er det sentralt å avklare tidlig hvorvidt bedriften vil få tilsagn. Dette for å unngå og investere i prosesser som ikke fører fram, samt for å sikre at reelle kandidater avsetter tilstrekkelige ressurser for å kunne oppnå et positivt utfall.

Det europeiske investeringsfondet har innenfor rammen av Horisont 2020 forskjellige egenkapitalinstrumenter rettet mot ulike egenkapitalmiljøer: teknologioverførings-, såkorn- og venturefond. Innovasjon Norge har arbeidet systematisk for å se nasjonale utlysninger i sammenheng med muligheter for ytterligere investeringer fra Det europeiske investeringsfondet. Innovasjon Norge har vært opptatt av at norske fond som er i prosess med eller har planer om å reise nye fond, er godt informert om mulighetene som Horisont 2020 gir. Innovasjon Norge har introdusert flere forvaltningsmiljøer til kontakter i det europeiske investeringsfondet, og bistått med rådgivning og fasilitering.

Rapportering av resultater og effekter, inkludert Innovasjon Norges vurdering

Det ble generert svært gode resultater i tilknytning til finansielle instrumenter i 2017.

23. januar 2017 inngikk Innovasjon Norge én garantiavtale og én kontragarantiavtale med Det europeiske investeringsfondet på totalt 1,2 milliarder. kroner. Avtalene gjelder for årene 2017 og 2018. Avtalene hadde forskjellig hensikt og anvendelse:

- garantiavtalen ble inngått for risikoavlastning for Innovasjon Norges egen Innovasjonslåneordning i 2017 og 2018. Dette gjør at Innovasjon Norge kan øke sitt utlån til innovative og raskt voksende bedrifter betydelig i perioden.
- kontragarantiavtalen ble inngått for risikoavlastning av et nytt instrument, Vekstgaranti, som pilotes i 2017 og 2018. Gjennom Vekstgaranti yter Innovasjon Norge porteføljegarantier til banker gjennom rammeavtaler. Dette gjør at samarbeidende banker kan øke sine utlån til innovative og raskt voksende bedrifter som mangler tilstrekkelige pantessikkerheter for kommersiell bankfinansiering.

I løpet av 2017 er det lagt ned vesentlige ressurser for å implementere garantiavtalen på 900 mill. kroner med det europeiske investeringsfondet. Målet var å øke utlånet av risikolån fra cirka 1 milliard. kroner i 2016 til 1,5 milliarder. kroner i 2017. Dette ble nådd nesten fullt ut.

Garantiavtalen gjør at Innovasjon Norge også i 2018 kan holde et høyt utlånsnivå. I kraft av økt utlånsramme gjennom garantiavtalen kunne Innovasjon Norge også øke øvre engasjementsgrense per kunde med 25 mill. kroner uten økt eksponering ved tap, og derav imøtekomme lånebehov fra blant annet etablert næringsliv i omstilling og bedrifter med et betydelig større lånebehov enn hva innovasjonslåneordningen normalt tillater.

Innovasjon Norges Vekstgarantiordning ble lansert i januar 2017, og pilotert med DNB, Nordea og Sparebank1 SMN hovedsakelig i begrensede geografiske områder. Ordningen er understøttet av en kontragarantiavtale Innovasjon Norge signerte med det europeiske investeringsfondet på 300 mill. kroner, hvorav 280 mill. kroner er signert i rammeavtaler med piloterende banker i 2017. Avtalen innebærer at det europeiske investeringsfondet dekker halvparten av de tap Innovasjon Norge måtte få under Vekstgarantiordningen. Mottakelsen av det nye garantiinstrumentet har vært meget positiv både blant norske bedrifter og piloterende långivende banker.

Det første direkte låneengasjementet fra Den europeiske investeringsbanken (EIB) til en norsk bedrift ble signert i 2017. Viking Heat Engines ble innvilget et lån på nærmere 300 mill. kroner (30 mill. euro) for videre satsning på deres produkter som muliggjør gjenbruk av spillvarme til ny energi. Selskapet har gjennom en årrekke mottatt finansiering fra Innovasjon Norge, men hadde nå et kapitalbehov som var større enn hva som var mulig gjennom virkemidler på nasjonalt nivå. Saken illustrerer således godt hvordan det europeiske nivået fungerer komplementært til det nasjonale virkemiddelapparatet.

Innovasjon Norge har fasilitert kontakt mellom en rekke egenkapitalaktører og det europeiske investeringsfondet gjennom 2017. Det er foreløpig ikke signert avtaler av norske egenkapitalaktører under InnovFin, men to aktører er nå i sluttforhandlinger. Det er således forventet at man i 2018 ser de første signaturene også innenfor egenkapitalinstrumenter i InnovFin.

Til tross for at det så langt i programperioden ikke er inngått norske avtaler innenfor egenkapitalinstrumenter, er det også slik at avtaler som signeres i andre land styrker finansieringstilgangen til norske innovative bedrifter. Grenseoverskridende investeringer gjør seg gjeldende også i Norge, og det er flere utenlandske aktører som har et investeringsmandat som omfatter Norge som har inngått avtaler med Det europeiske investeringsfondet.

Oppdragsrapportering på analyser som støtter Innovasjon Norges

På slutten av 2017 gjennomførte Menon en før-evaluering av Vekstgarantiordningen, som et nyttig referansepunkt for Innovasjon Norges videre vurderinger og evalueringer. Før-evalueringen er ikke publisert offentlig, men kan oversendes av Innovasjon Norge ved henvendelse.

Administrasjon og gjennomføringskostnader

Oppdraget som nasjonalt kontaktpunkt for finansielle instrumenter i Horisont 2020 forvaltes av ca. ett årsverk, men innbefatter også betydelige bidrag fra andre ansatte i Innovasjon Norge, sentralt og regionalt.

Nærmere om utfordringer, planer og mål for 2018

Det er stor utvikling innenfor feltet av finansielle instrumenter under Horisont 2020 og Innovasjon Norge har i 2017 opplevd at InnovFin-instrumentene har økende attraktivitet blant norske aktører. Innovasjon Norge vil i 2018 fortsette arbeidet med mobilisering, rådgivning og fasilitering. Innovasjon Norge anser det som mindre sannsynlig at norske kommersielle banker vil søke garantiavtaler med Det europeiske investeringsfondet. Av denne grunn vil Innovasjon Norges arbeid fokuseres på InnovFin-instrumenter innenfor egenkapital og direkte lån hvor etterspørselen blant norske aktører er størst.

Å effektivere en fortsatt god implementering av Innovasjon Norges eksisterende og eventuelt utvidede avtaler med Det europeiske investeringsfondet blir viktig i 2018. Effekten og utnyttelsen av avtalene vil være førende for Innovasjon Norges mulighet til å nå opp i europeiske konkurranse om risikoavlastning fra Det europeiske investeringsfondet. Innovasjon Norge har et mål om å inngå en ny kontragarantiavtale med Det europeiske investeringsfondet i 2018 for å kunne øke omfanget av Vekstgarantiordningen.

Innovasjon Norge har etablert gode relasjoner til Den europeiske investeringsbanken, og har innledet gode diskusjoner om hvordan man best kan imøtekomme finansieringsbehov blant norske innovative og vekstkraftige bedrifter gjennom nye initiativer. Dette arbeidet fortsetter i 2018.

At Viking Heat Engines signerte det første direkte lånet med Den europeiske investeringsbanken, ventes å generere en sterkere interesse for lånemuligheter på europeisk plan. Men det norske kapitalmarkedet anses godt utviklet for etablert næringsliv, og de fleste bedrifter som har et finansieringsbehov av denne størrelsen vil finne sine finansieringsbehov dekket uten å måtte henvende seg til Den europeiske investeringsbanken. Samtidig vil det være tilfeller hvor eksempelvis risikobildet er av en slik karakter at InnovFin vil være attraktivt. Innovasjon Norge vil i 2018 arbeide for å posisjonere relevante lånesaker inn mot Den europeiske investeringsbanken.

Innovasjon Norge opplever spesielt sterk interesse for egenkapitalinstrumenter fra norske forvaltningsmiljøer. Dette gjør seg gjeldende i flere segmenter, både fra teknologioverføringsfond så vel som blant såkorn- og venturefond. Arbeidet med å støtte forvaltningsmiljøene i prosesser med Det europeiske investeringsfondet vil vektlegges i 2018. På nasjonalt plan er det også slik at nye utlysninger innenfor såkornfond kommer i kraft av bevilgninger i statsbudsjett, og normalt med noen års mellomrom. Dette innebærer at det i enkelte år ikke vil være mulig for forvaltningsmiljøer å kunne oppnå en hjørnesteinsinvestering fra Innovasjon Norge. I motsetning til Innovasjon Norge har Det europeiske investeringsfondet løpende investeringsmulighet. Det er krevende å reise nye fond i Norge, hvilket understøtter viktigheten av å ha muligheten til å kunne henvende seg til en institusjonell investor som Det europeiske investeringsfondet gjennom norsk deltakelse i Horisont 2020. At Innovasjon Norge ikke har løpende investeringskapasitet, gjør at koordineringen med Det europeiske investeringsfondet for å se på felles investeringsobjekter blir sporadisk og mer krevende å utvikle enn ved et mer strategisk samarbeid.

Brexit medfører komplikasjoner også innenfor rammen av finansielle instrumenter. At Storbritannia, som eier over 16 prosent av EIB, og med det er fjerde største eier, trekker seg ut av EU, medfører at Den europeiske investeringsbanken er restriktiv i tilknytning til økt eksponering

overfor Storbritannia. Dette har fått direkte konsekvenser for ett norsk selskap, som ønsket lån for å etablere et «fullskala» demonstrasjonsprosjekt i Storbritannia. Med mindre andre land er villige til å erstatte Storbritannias eierskap i Den europeiske investeringsbanken, vil dette ventelig også få konsekvenser for bankens utlånsaktivitet totalt sett. Det er dog ikke ventet at dette vil medføre større utfordringer for norske aktører i målgruppen for InnovFin.

10 Øvrig Rapportering

10.1 Administrasjons- og gjennomføringskostnader

Driftskostnadene for selskapet består av gjennomføringskostnader og basiskostnader. Nærings- og fiskeridepartementet finansierer selskapets basiskostnader i tråd med basiskostnadsmodellen gjennom en særskilt bevilgning (kap. 2421, post 70). Denne skal gi selskapet en grunnkapasitet uavhengig av oppdragsmengde og dekke selskapets basiskostnader.

Gjennomføringskostnader skal dekke alle kostnader som er knyttet til å gjennomføre og levere hvert enkelt oppdrag. Den enkelte oppdragsgiver skal dekke alle gjennomføringskostnader utover basiskostnadene for sine oppdrag, med unntak for aktiviteter som skal være selvfinansierende. Selskapets låne-, garanti- og fondsordninger skal hver for seg være selvfinansierende og dekke alle sine administrasjons- og gjennomføringskostnader.

En samlet oversikt over driftskostnader (gjennomføringskostnader og basiskostnader) vises i tabellen nedenfor.

Det skilles mellom direkte prosjektkostnader (DPK), som er innkjøpte varer og tjenester som kan henføres direkte til et prosjekt, og bemannings- og andre driftskostnader (her benevnt: egen bemanning og overhead). I årsregnskapets note 12 finnes en oversikt over hva som inngår i direkte prosjektkostnader.

Tabell 10-1: Oversikt over driftskostnader (gjennomføringskostnader og basiskostnader). 2017 (2016 i parentes). Beløp i mill. kroner.

	DPK	Egen bemanning og overhead	Sum gjennomføring
Basiskostnader	14 (16)	152 (153)	166 (169)
Gjennomføringskostnader finansieringstjenester	57 (60)	348 (351)	405 (411)
Gjennomføringskostnader øvrige tjenester	397 (412)	406 (386)	803 (798)
Sum driftskostnader	469¹⁰⁹ (488)	906 (889)	1 374 (1 378)

Andel gjennomføringskostnader vil variere

Gjennomføringskostnadene knyttet til en tjeneste omfatter alle kostnader som påløper i tjenestens «levetid»: utviklings-/implementeringskostnader ved oppstart av ny tjeneste, markedsføring og mobilisering av valgte kundegrupper, kundedialog og behovsavklaring,

¹⁰⁹DPK inkluderer avskrivninger på 13 mill. kroner som i årsregnskapet er inkludert i regnskapslinjen avskrivninger. Totale avskrivninger i årsregnskapet er således 16 mill. kroner, mens DPK er 455 mill. kroner.

kvalifisering og saksbehandling, leveranse av tjeneste, oppfølging av kunde/engasjement i etterkant, bruk av selskapets støttefunksjoner i dette arbeidet (jurister, bankfaglig, sektorspesialister, samfunnsansvar, med mer), direkte drift og forvaltning av tjenesten/programmet, rapportering til ledelse og oppdragsgivere. Andel gjennomføringskostnader er normalt større for nye tjenester på grunn av utvikling og markedsføring, samt for tjenester med særegne kriterier eller prosesser utenfor standardssystemene.

Tjenesteporteføljen bygger i hovedsak på fem tjenestetyper: finansiering, rådgiving, nettverk, profilering og kompetanse.

Tjenestetypene representerer i stor grad ulike leveransemodeller. Mens finansieringstjenester har en forutgående behovsavklaring, kundebehandling og beslutning, og deretter leveres som en utbetaling til kunden av lån/tilskudd, vil rådgivningstjenester i stor grad leveres av egne ansatte og være en langt mer arbeidsintensiv leveranse. I noen tilfeller vil Innovasjon Norge velge å levere tjenesten gjennom eksterne kompetanseleverandører (som f.eks. mentortjenesten). Andel gjennomføringskostnader vil derfor variere betydelig avhengig av leveranseform.

Andelen gjennomføringskostnader påvirkes først og fremst av innslag av rådgivning og veiledning, kompetansetiltak, grad av mobilisering og andre aktiviteter utover tilsagn om finansiering. Dersom det er behov for arrangementer, mobilisering og annet proaktivt arbeid overfor målgruppen for å øke måloppnåelsen, vil gjennomføringskostnadene vanligvis øke noe. Tilsvarende vil virkemidler med kompliserte tildelingskriterier og rutiner ha noe høyere andel gjennomføringskostnader (alt annet likt).

Bemanningskostnadene øker dersom Innovasjon Norge tar i bruk mer arbeidsintensive metoder for å øke måloppnåelsen. Herunder kan spesielt nevnes det økte fokuset på å ta rollen som kompetent sparringspartner for kunder i deres forretningsutvikling.

Andelen direkte prosjektkostnader for et virkemiddel påvirkes også av valg av leveransemodell. Innovasjon Norge kan velge å sette ut drift og gjennomføring av enkelte ikke-finansielle tjenester som kurs og rådgivning til eksterne tjenesteleverandører når det er mest hensiktsmessig. Da blir andelen direkte prosjektkostnader vanligvis høy, mens kostnader til egen bemanning og overhead går ned.

Gjennomføringskostnader for virkemidler med høy andel av finansiering

Gjennomføringskostnader for virkemidler med høy andel av finansiering for 2017 og 2016 er vist i påfølgende tabeller. Forholdet mellom aktivitetsnivå målt som samlet leveranse¹¹⁰ til kunde, og gjennomføringskostnader, kan variere betydelig mellom virkemidler. Dette er vist i kolonnen helt til høyre.

Følgende virkemidler har hatt vesentlige endringer (+/- 5 mill. kroner) i gjennomføringskostnader fra 2016 eller i kostnadsandel:

- Lavrisikolån viser en betydelig endring i gjennomføringskostnader (-14,5 mill. kroner). Det vises til særskilt analyse av kostnadseffektiviteten i låneordningene.

¹¹⁰ Beløpene «Levert til kunde» for 2017 og 2016 viser tilsagn for året.

- Miljøteknologi viser en nedgang i gjennomføringskostnader med -5 mill. kroner. Det vises til særskilt analyse av kostnadseffektiviteten i miljøteknologiordningen.
- Landsdekkende etablerertilskudd har en økt andel gjennomføringskostnad. Det vises til særskilt analyse av kostnadseffektiviteten i landsdekkende etablerertilskudd.
- Trebasert innovasjonsprogram er avsluttet.

Tabell 10-2: Gjennomføringskostnader for virkemidler med høy andel av finansiering 2017. Beløp i mill. kroner.

Virkemiddel	Finansiert av	DPK	Egen bemanning og overhead	Sum gjennomføring	Levert kunde ¹¹¹	Andel gjennomføring
Lavrisikolån	Renteinntekter (NFD 2421.90)	7,1	67,9	75,0	2 498	3 %
Distriktsutvikling-, etablerings- og RDA tilskudd	KMD 551.60, KMD 550.62	6,1	45,9	51,9	475	11 %
Innovasjonslån og garantier	Renteinntekter (NFD 2421.50)	4,5	42,6	47,0	929	5 %
Investering og bedriftsutvikling i landbruket	LMD 1150.50, Fylkesmennene	2,5	37,8	40,3	627	6 %
Innovasjonskontrakter ¹¹²	NFD 2421.72	2,3	20,5	22,8	300	8 %
Distriktsrettede risikolån og garantier	Renteinntekter (KMD 551.60, KMD 550.62)	2,5	29,2	31,7	550	6 %
Miljøteknologi ¹¹³	NFD 2421.76, KLD 1422.70	6,1	35,5	41,6	555	7 %
Landsdekkende etablerertilskudd	NFD 2421.50, KMD 551.60, KMD 550.62	1,0	29,7	30,6	226	14 %
Næringstilskudd Svalbard	NFD 2421.80	0,9	3,0	3,8	4	107 %
Presårnokapitalordningen ¹¹⁴	NFD 2421.77	0,5	5,8	6,4	58	11 %
Utviklingsprogrammet- landbruks- og reindriftsbasert vekst og verdiskapning, midler fra jordbruksavtalen	LMD 1150.50, LMD 1151.51	19,1	11,2	30,3	88	34 %
Bioenergiprogrammet ¹¹⁵	LMD 1150.50, KLD	2,1	4,8	6,9	60	11 %
Trebasert innovasjonsprogram	LMD 1149.72	0,8	0,2	0,9	8	12 %
Landsdekkende innovasjonstilskudd	NFD 2421.50	0,2	4,8	5,0	86	6 %
Program for industriell bioraffinering	KMD 552.72, KMD 550.70, LMD 1137.70, NFD 2421.50	1,6	8,8	10,4	14	74 %
Sum		57,2	347,6	404,8	6 479¹¹⁶	

¹¹¹ Beløpene «Levert til kunde» viser tilsagn for året.

¹¹² Oppdatert navn til Innovasjonskontrakter. Var tidligere Forsknings- og utviklingskontrakter.

¹¹³ Inkluderer klima og miljøvennlig skipsfart

¹¹⁴ Pre-sårnok og Sårnokapitalordningen er slått sammen i 2016 og 2017. Derfor avviker også 2016-tallene her fra 2016-tallene i Oppdragsgiverrapporten 2016

¹¹⁵ Inkluderer biogasspiloter

¹¹⁶ I tillegg kommer tilsagn til: Nasjonale tiltak for regional utvikling, Nettverk profilering, Investeringsfondene, NOREPS, Kulturell og kreativ næring, EU-rådgivning m.m. slik at "totale finansieringstjenester BRUTTO tilsagn (2017)" er 6 832,5 mill. kroner.

Tabell 10-3. Gjennomføringskostnader for virkemidler med høy andel av finansiering 2016. Beløp i mill. kroner.

Virkemiddel	Finansiert av	DPK	Egen bemanning og overhead	Sum gjennomføring	Levert kunde	Andel gjennomføring
Lavrisikolån	Renteinntekter	7,8	81,7	89,5	2 486	4 %
Distriktsutvikling-, etablerings- og RDA tilskudd	KMD 551.60	5,8	42,1	47,9	457	10 %
Innovasjonslån og garantier	Renteinntekter	3,1	35,5	38,6	724	5 %
Investering og bedriftsutvikling i landbruket	LMD 1150.50, Fylkesmennene	3,7	39,7	43,5	570	8 %
Forsknings- og utviklingskontrakter	NFD 2421.72	1,1	19,8	20,9	294	7 %
Distriktsrettede risikolån og garantier	Renteinntekter	2,2	25,8	28,1	292	10 %
Miljøteknologi	NFD 2421.76, KLD 1422.70	6,6	40,0	46,6	469	10 %
Landsdekkende etablerertilskudd	NFD 2421.50	1,9	31,2	33,0	290	11 %
Næringstilskudd Svalbard	NFD 2421.80	0,6	1,0	1,6	12	13 %
Preså Kornkapitalordningen	NFD 2421.77, NFD 2421.78	0,6	4,7	5,3	108	5 %
Utviklingsprogrammet- landbruks- og reindriftsbasert vekst og verdiskapning, midler fra jordbruksavtalen	LMD 1150.50, LMD 1151.51	21,5	11,5	33,1	90	37 %
Bioenergiprogrammet	LMD 1150.50, KLD	1,8	6,0	7,8	57	14 %
Trebasert innovasjonsprogram	LMD 1149.72	1,8	1,6	3,4	21	16 %
Landsdekkende innovasjonstilskudd	NFD 2421.50	0,2	5,8	6,0	40	15 %
Program for industriell bioraffinering	KMD 552.72, LMD 1149.74, NFD 2421.50	1,5	4,2	5,8	2	289 %
Sum		60,2	350,7	410,9	5 912	

Gjennomføringskostnader for øvrige virkemidler

Tabellen nedenfor viser fordeling av direkte kostnader og bemanningskostnader for grupper av virkemidler med liten andel finansiering i henholdsvis 2016 og 2017.

Tabell 10-4: Viser fordeling av gjennomføringskostnader for øvrige virkemidler. 2017 (2016 tall i parentes). Beløp i mill. kroner.

Virkemiddel	Finansiert i 2017 av ¹¹⁷	DPK	Egen bemanning og overhead	Sum gjennomføring
Reiselivsprofilering	NFD 2421.74	205,4 (215,7)	76,1 (74,9)	281,5 (290,6)
Rådgivning og formidling ved ute- og distriktskontorene, hjemhenting og nettverksbygging ¹¹⁸	NFD 2421.74	18,0 (32,0)	150,4 (131,6)	168,4 (163,6)
Rådgiving ¹¹⁹	NFD 2421.74 KMD 552.72 KMD 550.70 KD 0285.53	23,1 (24,8)	43,3 (55,5)	66,4 (80,4)
Kompetanse ¹²⁰	NFD 2421.74 NFD 2421.50 KMD 551.60 KMD 550.62 LMD 1150.50	41,0 (44,0)	23,3 (16,0)	64,3 (60,0)
Næringslivsprofilering ¹²¹	NFD 2421.74	38,1 (44,3)	12,7 (11,7)	50,9 (56,0)
Nettverk ¹²²	NFD 2421.71 NFD 2421.72 NFD 2421.76 KMD 552.72 KMD 553.74	20,1 (12,8)	33,3 (26,3)	53,4 (39,1)
Innovasjon i reiselivsnæringen	NFD 2421.74	4,0 (4,4)	7,2 (6,4)	11,2 (10,8)
EØS-midlene	UD 117.76	11,8 (8,2)	12,4 (10,3)	24,2 (18,5)
Regional omstilling	KMD 552.72 KMD 553.65	4,0 (3,1)	6,5 (6,0)	10,5 (9,1)
Business Match Making program	UD 169.70 NORAD	0,3 (1,5)	4,0 (4,7)	4,3 (6,2)
Samarbeidsprosjekter med utenrikstjenesten	NFD 2421.74	0,4 (0,6)	7,0 (8,4)	7,4 (9,0)

¹¹⁷ I tillegg kan det forekomme innbetalinger fra kunder, f.eks. ved reiselivsprofilering, internasjonal rådgivning og messer mv.

¹¹⁸ Formidling av internasjonale markedsmuligheter og utvikling av markedskompetanse og nettverk ved kontorene i utlandet samt internasjonal markedsrådgivning.

¹¹⁹ Inkluderer rådgivning om immaterielle rettigheter, Eksportsenteret, rådgivning om EU og Horizon 2020, Strategisk posisjonering og mentortjenesten for gründere

¹²⁰ Inkluderer tilskudd til FRAM marked, Global Entrepreneurship og Global Growth

¹²¹ Inkluderer International Business Events, Næringslivsdelegasjoner og Beyond Norway

¹²² Inkluderer økosystem for kapital, Norwegian Innovation Clusters (klyngeprogrammet), bedriftsnettverk, kompetanseutvikling i regionale næringsmiljøer og HUB - Mulighetsområder

Virkemiddel	Finansiert i 2017 av ¹¹⁷	DPK	Egen bemanning og overhead	Sum gjennomføring
Investeringsfond Nordvest-Russland/Øst-Europa	Renteinntekter	0,7 (0,6)	4,9 (5,3)	5,6 (5,9)
Diverse ¹²³	Øvrig	1,8 (3,1)	2,0 (7,3)	3,8 (10,5)
Kulturell og kreativ næring	KUD 325.71	2,6 (0,3)	2,1 (0,1)	4,6 (0,3)
Evaluering og analyser	NFD 2421.74 KMD 553.74 LMD 1150.50 ++	4,7 (5,0)	-2,2 ¹²⁴ (1,1)	2,5 (6,1)
NOREPS, Norwegian Emergency Preparedness System	UD 163.70 NFD 2421.74	2,0 (1,8)	5,6 (5,2)	7,5 (7,0)
Gründerveiledningen	NFD 2421.74	0,3 (0,5)	4,8 (5,4)	5,1 (5,9)
Forsvarsanskaffelser	NFD 2421.74	2,0 (2,1)	1,9 (1,9)	3,9 (4,0)
Intsok	NFD 2421.74	0,2 (0,2)	0,8 (1,1)	1,0 (1,3)
Invest in Norway	NFD 2421.74	0,7 (0,8)	4,7 (3,4)	5,5 (4,2)
Næringsrettede tilskuddsordninger for nordområdene og Russland	UD 118.01	0,6 (0,7)	3,1 (3,0)	3,7 (3,7)
Strategisk IT (In Change)	NFD KMD LMD	15,2 (5,1)	2,2 (0,2)	17,3 (5,3)
Sum gjennomføringskostnader øvrige virkemidler		397,1 (411,7)	405,9 (385,8)	803,0 (797,5)

¹²³ Følgende er flyttet inn under diverse for 2017; Mobilisering til SkatteFunn-ordningen (0,6 mill. kr), Kontordager og kurs for førstelinetjenesten i kommunene (0,6 mill. kr), Verdiskapingsprogram for kulturnæringer (0,4 mill. kr) og Marint verdiskapingsprogram (0,1 mill. kroner).

¹²⁴ Det er i 2017 konkludert med at man kun følger opp DPK på prosjektkoden Evaluering og Analyser. Dette er en rendyrking av innkjøpte evalueringer og analyser. Således er det bare DPK som kan sammenlignes mellom 2016 og 2017.

10.2 Rapportering av basiskostnader finansiert over NFD post 2421.70

Basiskostnadene finansieres over NFD post 2421.70, og omfatter:

- direkte personalkostnader for administrerende direktør, lederne ved distriktskontorene og lederne på utekontorene, med unntak av utekontor som er dedikert særskilte ordninger
- honorar til hovedstyret, regionstyrene og valgkomiteene
- en grunnkapasitet til å ta imot henvendelser ved distriktskontorene
- strategiarbeid som ikke er relatert til særskilte oppdrag
- virksomhetsstyring som ikke er relatert til særskilte oppdrag
- styringsdialog med eierne
- innspill til nasjonal og regional politikktutforming
- deltakelse i utviklingsprosesser på nasjonalt og regionalt plan
- fysisk og digital infrastruktur knyttet til funksjoner som dekkes av basiskostnadene

Tabell 10-5: Fordeling av basiskostnader for 2016 og 2017. Beløp i mill. kroner.

Basiskostnader finansiert av NFD post 2421.70	2016	2017
Grunnkapasitet distriktskontor	21,7	24,7 ¹²⁵
Innovasjonspolitisk rådgiver	21,9	22,2
Ledelse og virksomhetsstyring	120,6	117,5
Styrehonorarer	4,8	2,1 ¹²⁶
Sum	169,0	166,5¹²⁷

Innovasjon Norge reduserte i 2017 antallet distriktskontorer fra 12 til 10. Bakgrunnen for endringene har vært å samle flere kontorer under felles ledelse og med et større samlet tilfang av kunder og samarbeidspartnere.

Lokal tilstedeværelse over hele landet er ett av Innovasjon Norges unike særtrekk som det er viktig å videreføre. Antallet kontorsteder er derfor ikke endret selv om flere kontorer er samlet under felles ledelse.

Grunnkapasitet distriktskontor er i 2017 beregnet som en kalkulatorisk kostnad med inntil ett årsverk pr. kontorsted (19 lokasjoner). Dette er en endring i forhold til 2016-beregningene som la til grunn 15 lokasjoner, og fremkommer således som en økning.

Innovasjon Norge har gjennomført endringer ved distriktskontorene og utekontorene i 2017, se egen omtale. Dette har medført en reduksjon i antall ledere i 2017, noen permanente på distriktskontorene og noen midlertidige på utekontorer som følge av reorganisering prosessen. Fagdivisjonsledere finansieres i 2017 i sin helhet over oppdragene. Samtidig er kostnader knyttet til virksomhetsstyring noe redusert.

¹²⁵ Grunnkapasitet ved distriktskontor er en kalkulatorisk kostnad, og for 2017 fastsatt til inntil ett årsverk per kontorsted (eks Svalbard). Dette gir totalt 19 kontorsteder for 2017. Tilsvarende fall for 2016 var kalkulert ved å benytte 15 kontorer. I 2017 har Innovasjon Norge slått sammen flere kontorer under felles ledelse slik at tilsvarende tall for 2017 kunne vært 10.

¹²⁶ Styrehonorarer viser en reduksjon drevet av avvikling av lokale styrever.

¹²⁷ I tillegg påløper basiskostnader som dekkes av de selvfinansierende ordninger.

10.3 Fordeling av antall årsverk

Tabellen nedenfor viser antall årsverk fordelt på distriktskontorer (DK), kontorer i utlandet (UK) og hovedkontoret (HK) i 2015, 2016 og 2017. Inndeling i distriktskontorer, kontorer i utlandet og hovedkontoret reflekterer ikke fordeling på kunderettet arbeid versus administrasjon- og støttefunksjoner, men inndelingen reflekterer den ansattes fysiske arbeidsplass. Ansatte som gjør kunderettet arbeid, finnes både på distriktskontorer, kontorer i utlandet og hovedkontoret.

Tabellen viser antall årsverk ved utgangen av året og inkluderer vikarer, personer uten arbeidsplikt og personer i permisjon. Dette gjør at det ikke er en entydig sammenheng mellom antall årsverk og bemanningskostnader.

Tabell 10-6: Utvikling i antall årsverk fordelt på distriktskontorer, kontorer i utlandet og hovedkontoret. Som årsverk teller alle som er ansatt hos Innovasjon Norge per 31.12 det gjeldende år.

Årsverk	2015	2016	2017
Distriktskontor (DK)	284	279	271
Kontorer i utlandet (UK)	169	167	157
Hovedkontor (HK)	243	247	249
Sum	696	693	677

Antall årsverk var 677 pr. 31.12.2017. Av 697 ansatte var 6,3 prosent midlertidige stillinger (engasjement eller vikariat). Til sammenligning var andelen 5,2 prosent per 31.12.16. I løpet av 2017 er det eksternt rekruttert 52 ansatte (2016 - 62 ansatte). Totalt 67 ansatte sluttet i løpet av 2017 (2016 - 49 ansatte). Turnover alle ansatte er 9,6 prosent. Turnover faste ansatte eksklusive pensjonister er 6,8 prosent.

Utviklingen i antall faktiske årsverk de siste tre årene fordelt på distriktskontorer, kontorer i utlandet og hovedkontoret er sterkt påvirket av de kontor- og bemanningsendringene som gjennomføres ved utekontorene og forsinkelsene av nyansatte ved distriktskontorene.

- Utviklingen ved utekontorene viser en nedgang på ca. 10 årsverk. Dette er i stor grad drevet av justert kontorstruktur, samt det faktum at Innovasjon Norge har utsatt oppbemanning ved utekontorene til det klarhet i de fulle kostnadseffektene av justert kontorstruktur. For 2018 er snitt budsjettert bemanning ved kontorer i utlandet ca. 167 årsverk.

I tillegg vises til Innovasjon Norges innspill til revidert statsbudsjett 2018, hvor antall årsverk knyttet til selskapets løpende internasjonale rådgivningsvirksomhet (eksklusive reiseliv og EØS) vil måtte reduseres år for år som følge av manglende justering av Nærings- og fiskeridepartementet post 74 for pris- og lønnsvekst.

- Bemanning ved distriktskontorene ligger tilsvarende noe under 2016-nivå, primært drevet av tiden det tar å rekruttere erstattere. I budsjett 2018 er antall årsverk på distriktskontorene forventet å ligge på tilnærmet 2016-nivå. Antall årsverk ved hovedkontoret viser en tilnærmet flat trend helt tilbake til 2013.

10.4 Omfang og fordeling av brukerbetalte tjenester

Noen av Innovasjon Norges tjenester krever brukerbetaling. I hovedsak er dette tjenester tilknyttet reiselivsvirksomheten, næringslivsprofilering (delegasjoner og fellesstands) og tjenesten Internasjonal markedsrådgivning. Tabellen viser inntektene fra eksterne brukerbetalte tjenester fordelt på distriktskontorer (DK), kontorer i utlandet (UK) og hovedkontoret (HK).

Mengden brukerbetalinger er redusert vesentlig fra 2016 med en reduksjon på 26 mill. kroner. Hoveddriveren for reduksjonen er profilering av Norge som reisemål med en reduksjon på 15 mill. kroner. Reduksjonen skyldes redusert etterspørsel fra reiselivsnæringen. Innovasjon Norge ser en vridning fra å delta på felles kampanjer med Innovasjon Norge, til selv å drive egen markedsføring gjennom nye digitale/sosiale markedsføringskanaler. I tillegg er det redusert brukerbetaling fra Internasjonal markedsrådgivning. Dette skyldes hovedsakelig lavere etterspørsel samt justert tilstedeværelse av Innovasjon Norges kontorer i utlandet.

Tabell 10-7: Omfang og fordeling av brukerbetalte tjenester. Tabellen viser brukerbetaling i mill. kroner fordelt på distriktskontor (DK), kontorer i utlandet (UK) og hovedkontor (HK).

Type tjeneste	DK	UK	HK	Totalt
Profilering av Norge som reisemål	- (-)	38,2 (53,9)	18,0 (17,5)	56,2 (71,3)
Norske fellesstands i utlandet	- (-)	2,1 (0,4)	29,3 (28,2)	31,4 (28,6)
Øvrige tjenester	0,8 (1,6)	12,8 (15,1)	3,7 (7,0)	17,4 (23,6)
Internasjonal markedsrådgivning	- (-)	10,2 (15,1)	- (-)	10,2 (15,1)
Kompetanseprogram (FRAM / Global Growth)	1,3 (6,0)	0,9 (0,3)	0,5 (-)	2,7 (6,3)
Næringslivsdelegasjoner	- (-)	- (-)	1,6 (0,8)	1,6 (0,8)
Sum	2,1 (7,5)	64,2 (84,8)	53,1 (53,4)	119,5 (145,7)

10.5 Effektiv drift

Styret i Innovasjon Norge følger selskapets drift løpende gjennom året med fokus på måloppnåelse, effektiv drift og ansvarlig forvaltning av fellesskapets midler.

I 2017 har Innovasjon Norge levert 9 prosent mer til norsk næringsliv med uendret kostnadsnivå.

I 2017 fortsetter Innovasjon Norge trenden med å levere *mer til kundene* med uendrede kostnader. Det gir en *fortsatt redusert kostnadsandel*.

Innovasjon Norge leverte i 2017 tjenester for 7,3¹²⁸ mrd. kroner til næringslivet, en økning på 9 prosent i forhold til 2016.

Med dette videreføres trenden for årene 2014-2017, hvorpå Innovasjon Norges samlede leveranser har økt 24 prosent (fra 5,9 mrd. kroner til 7,3 mrd. kroner). Samtidig viser selskapets samlede driftskostnader i denne perioden en reduksjon på 6 prosent (fra 1,5 mrd. kroner til 1,4 mrd. kroner).

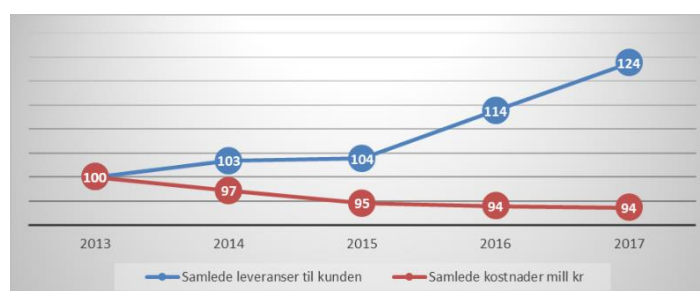
I fase 1 (2014-2017) av Innovasjon Norges omstillingsreise har Innovasjon Norge arbeidet med forbedring og utvikling langs tre akser; (1) Arbeidsprosesser: måten Innovasjon Norge jobber på internt og sammen med andre for å levere best mulig ut til kundene (2) Organisering: hvordan Innovasjon Norge organiserer ressursene for å gi kundene tilgang til kompetanse og sikre likebehandling uansett hvor de henvender seg og (3) Digitale flater: hvilke verktøy Innovasjon Norge tilbyr kolleger, kundene, eiere og samfunnet for innsikt, samarbeid og selvbetjening. Målet har vært økt nytte og effektivitet ved å imøtekomme en større oppdragsmengde, bruke mer tid på kundene og redusere kostnader.

Nå rettes blikket fremover i fase 2 av omstillingsreisen (2018-2020). Det ses på hvordan erfaringer og ny kunnskap trekkes inn i omstillingsprosessen, og på hvilke løsninger som best får frem et enda mer målrettet og effektivt Innovasjon Norge for fremtiden. I dette arbeidet er styret, ledelsen, tillitsvalgte og ansatte en avgjørende drivkraft.

Innovasjon Norge følger opp og dokumenterer selskapets effektivitet på to områder:

- **Formåls effektivitet;** Innovasjon Norge når sine mål først og fremst gjennom å levere på de oppdrag og mål som selskapet til enhver tid har. Derfor er det primære mål å sikre at selskapet er formåls effektivt. Innenfor rammen av oppdragsgiveres forventninger og selskapets strategi:

Figur 10-1: Utviklingen av leveranser og kostnader

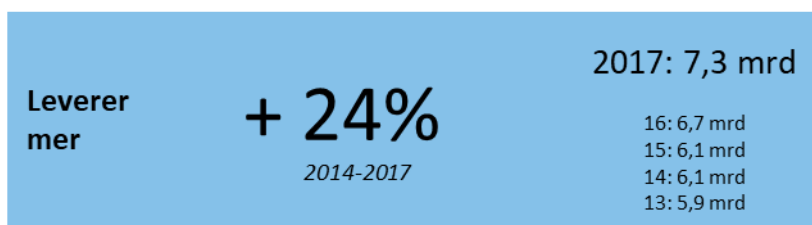
¹²⁸ Samlet næringsrettet innsats (sum av leverte tjenester; finansiering, rådgivning, kompetanse, nettverk, profilering). Kilde Årsrapport 2017.

- Utløser økte investeringer i næringslivet, herunder stimulerer privat innsats og kapital
- Skjer noe som ellers ikke ville ha skjedd (addisjonalitet)
- Gir tydelige effekter på verdiskaping, salgsinntekter og produktivitet
- *Kostnadseffektivitet*; Dernest at kostnadene ved å levere disse effektene ikke er større enn nødvendig.
 - Gitt formålseffektivitet (ovenfor) skal Innovasjon Norge være mest mulig kostnadseffektiv i den forstand at forholdet mellom levert kroneverdi og kostnadene ved å levere (dvs. utviklingen i kostnadsandel) skal være rimelig og forklarlig
 - Populært sagt «ikke koste en krone mer enn nødvendig»

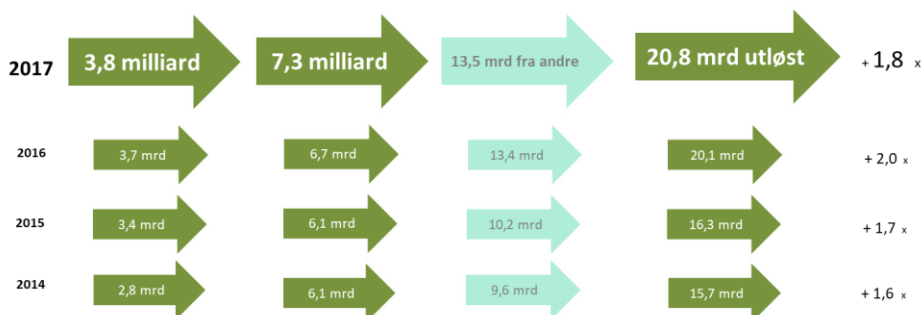
10.5.1 Formålseffektivitet

Oppdragsgiverrapporten 2017 og [Årsrapporten 2017](#) har omfattende dokumentasjon på de effekter, resultater og aktiviteter som leveres. I sum forteller disse at:

- Samlede leveranser i kroner til Innovasjon Norges kunder øker med 24 prosent i perioden 2014-2017 (finansierings-, rådgivnings-, nettverks- og profilerings-tjenester). I 2017 økte Innovasjon Norge særlig tilgangen på risikokapital med 14 prosent, hovedsakelig gjennom et økt tilbud av risikolån fra 1,0 mrd. kroner til 1,5 mrd. kroner og mer enn 100 mill. kroner i oppstartslån til gründere.

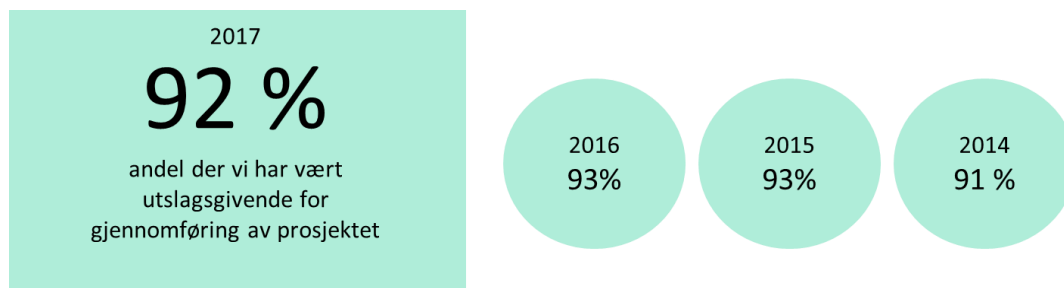

- En krone fra Innovasjon Norge utløser 1,8 kroner fra næringslivet og andre i form av egeninnsats og annen risikokapital. Den samlede bevilgningen til Innovasjon Norge i 2017 var 3,8 mrd. kroner sammenlignet med 3,7 mrd. kroner i 2016. I tillegg til de årlige bevilgningene bidro utlånsvirksomheten til en samlet innsats i form av tilskudd og lån til næringslivet fra Innovasjon Norge på i alt 7,3 mrd. kroner i 2017 sammenlignet med 6,7 mrd. kroner i 2016. Når private investorer og andre går inn med kapital og egeninnsats i tillegg, betyr det i alt 20,8 mrd. kroner til innovative virksomheter. Dette er en økning

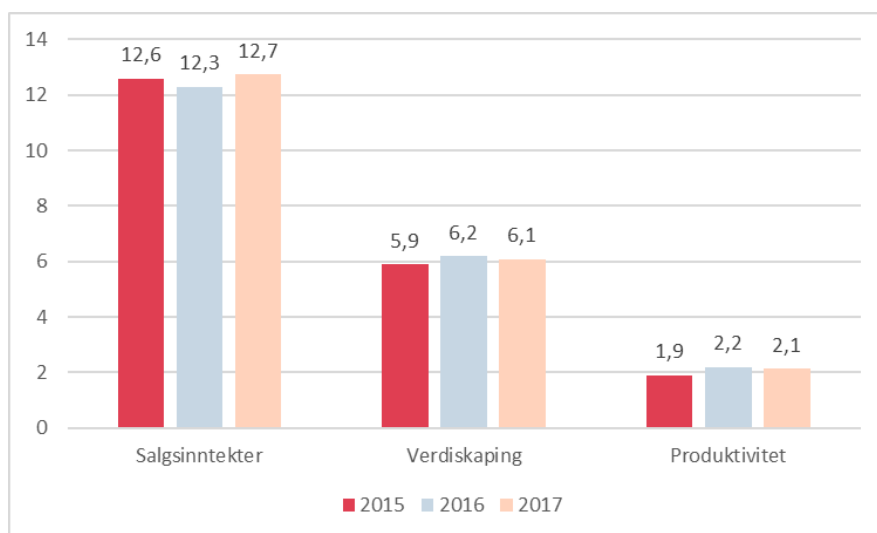
sammenlignet med 2016, hvor Innovasjon Norge utløste 20,1 mrd. kroner. Økningen i bruk av risikolån i 2017 gjør at Innovasjon Norges finansiering utgjør en større andel av den samlede investeringen, og overnevnte «utløst-faktor» reduseres fra 2,0 til 1,8.

- Ni av ti kunder sier at Innovasjon Norges bidrag har vært utslagsgivende for deres prosjekt. Addisjonaliteten er tilfredsstillende på et høyt nivå.

- Kunder som innovasjon Norge har støttet viser en årlig mervekst på alle effektindikatorer; 12,7 prosentpoeng i salgsinntekter, 6,1 prosentpoeng i verdiskaping og 2,1 prosentpoeng i produktivitet

Figur 10-2: Utvikling i effektindikatorerne, salgsinntekter, verdiskaping og produktivitet. Alle virkemidler.

I sum viser dette en positiv status i de nøkkeltallene som beskriver selskapets formåleffektivitet.

Utviklingen i selskapets formåleffektivitet i 2018-2021

Økt rådgivning, veiledning og oppfølging av kunder vil øke måloppnåelsen.

- Innovasjon Norge kan øke sin måloppnåelse (formåleffektivitet/MRS) i årene fremover gjennom økte rammer for de virkemidler som fungerer best, samt introduksjon av nye satsinger på områder med stort potensial for innovasjon og verdiskaping (jf. innspill til Store Nye Satsinger 2019).

Samtidig erfarer Innovasjon Norge at måloppnåelsen, gitt uendrede rammer, kan økes gjennom et større omfang av rådgivning og veiledning til kunden i forkant og gjennom økt

oppfølging i etterkant av gitt tilsagn. Dette er omtalt innledningsvis i årets oppdragsrapport.

Innovasjon Norge vil derfor i årene fremover øke omfanget av kunderådgivning/veiledning og oppfølging. Dette vil ventelig gi økt måloppnåelse (i MRS), men samtidig medføre økte gjennomføringskostnader (økt kostnadsandel).

10.5.2 Kostnadseffektivitet

Utviklingen i selskapets kostnadseffektivitet¹²⁹ er krevende å lese direkte ut av årsregnskapet. Det er derfor utarbeidet ulike indikatorer som gir styret og ledelsen grunnlag for å diskutere utviklingen.

Innovasjon Norge har i 2017 valgt å følge opp utviklingen på:

- Innovasjon Norge-nivå (totale driftskostnader i prosent av samlede leveranser)
- Låneordningene i Innovasjon Norge, herunder sammenligning med norske banker
- De største tilskuddsordningene
- Klyngesatsingen
- Utvalgte rådgivings- og kompetansetjenester

En vurdering av kostnadseffektivitet krever kvalitativ datafangst over minst en treårsperiode. I tillegg er det nødvendig å ha et tilstrekkelig volum av saker for å kunne gjøre sammenligning over tid. Generelt er kostnadsandelen størst på små ordninger, ordninger med særskilte kriterier eller prosesser, samt ordninger som er nye for kundene. Innovasjon Norge velger derfor å prioritere de største ordningene og de som har løpt over flere år.

Innovasjon Norge vurderer i hovedsak utviklingen mellom årene i egen virksomhet over tid. For låneordningene sammenligner Innovasjon Norge også med norske banker. For tilskuddsaktivitetene er det dialog med nordiske søsterorganisasjoner for sammenligning, men de har ikke igangsatt større aktiviteter på dette området. For Innovasjon Norges rådgivning, kompetanse, nettverk og profileringstjenester er en vurdering av kostnadseffektivitet metodisk krevende. Innovasjon Norges kontakt med andre innovasjonsorganisasjoner i Norden og andre land viser at ingen har funnet en god løsning for dette.

Innovasjon Norge har nå valgt å inkludere en vurdering av kostnadseffektivitet i alle evalueringer fremover. Målet er, sammen med eksterne kompetansemiljøer, å finne stadig bedre data for kommende års vurderinger. Samtidig er det arbeidet strukturert med å registrere data knyttet til Innovasjon Norges rådgivnings- og kompetansetjenester. Innføringen av ny tjenestemodell støttet av et CRM-system vil over tid gi grunnlag for mer kvalitative vurderinger av effektiviteten i disse tjenestene. Året 2017 er første året for datafangst med de innkjøringsutfordringer som dette har medført. Implementering er i gang, og data vil bli bedre ettersom praksis og bruk øker.

En vurdering av kostnadseffektivitet i Innovasjon Norge er derfor et løpende utviklingsarbeid hvor ny kunnskap og ny forståelse går hånd i hånd med utvikling av metodikk og nye indikatorer. I 2017 dekker årets kostnadseffektivitet vurderinger og dokumentasjon følgende andel av samlede leveranser:

¹²⁹ Kostnadseffektivitet i Innovasjon Norge er forholdet mellom hva vi leverer (kr) og kostnadene ved å levere.

Tabell 10-8: Årets kostnadseffektivitets vurderinger og dokumentasjon dekker følgende andeler av de samlede leveranser.

		Totalt mrd. kroner		Andel vurdert	Ikke inkludert p.t.
NFD	Lån	3,480		100 %	
	Tilskudd	1,277		89 %	<i>Bedriftsnettverk, pre-så Korn, Bioøkonomiordningen</i>
	Rådgivning, kompetanse, nettverk, profilering	0,452		34%	<i>Reiselivsprofilering, Merkevarer Norge, Gründerplanen</i>
KMD/FK	Lån	0,550		100 %	
	Tilskudd	0,578		91 %	<i>Bedriftsnettverk/Regional omstilling/diverse</i>
LMD	Lån	0,024		-	<i>Små ordninger</i>
	Tilskudd	0,763		97 %	<i>Trebasert innovasjon (avsluttet) /diverse</i>
Øvrig		0,160		-	<i>Små og/eller nye ordninger</i>
Totalt		7,284		90 %	

10.5.3 Totale driftskostnader i prosent av samlede leveranser¹³⁰

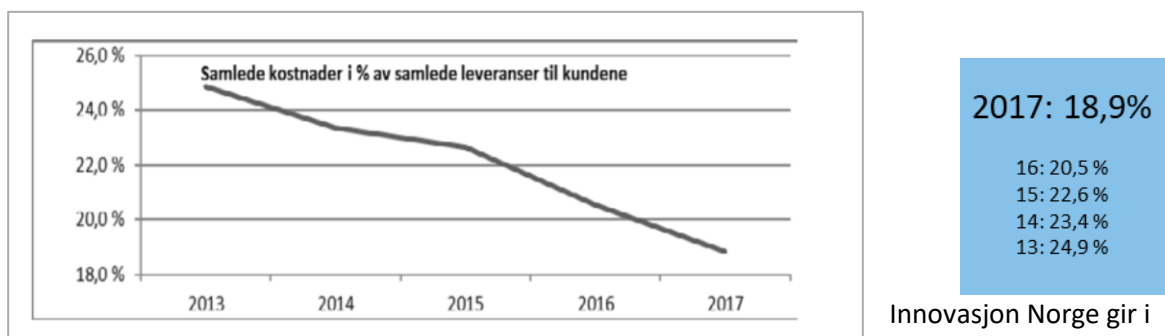
Kostnadseffektivitet i Innovasjon Norge er forholdet mellom hva Innovasjon Norge leverer (kroner) og kostnadene ved å levere. I perioden 2014-2017 har Innovasjon Norges samlede leveranser har økt 24 prosent (fra 5,9 mrd. kroner til 7,3 mrd. kroner). Samtidig viser selskapets samlede driftskostnader i denne perioden en reduksjon på 6 prosent (fra 1,5 mrd. kroner til 1,4 mrd. kroner)

Innovasjon Norge har som mål å dokumentere positiv utvikling i selskapets *kostnadseffektivitet* samlet for virksomheten, over tid, hensyntatt de metodiske utfordringer og begrensninger som følger av virksomhetens egenart. Utviklingen i selskapets samlede¹³¹ kostnadseffektivitet skal over rullerende fireårsperiode oppfylle de krav til effektivisering som staten selv setter i de årlige statsbudsjetter.

¹³⁰ Samlet næringsrettet innsats i det respektive året (sum av leverte tjenester; finansiering, rådgivning, kompetanse, nettverk, profilering). Kilde Årsrapport for året.

¹³¹ Samlede kostnader i prosent av verdien av samlede leveranser for året.

Figur 10-3: Samlede kostnader i prosent av samlede leveranser til kundene

Innovasjon Norge gir i sin offentlige

rapportering (Årsrapport og Årsregnskap) data knyttet til Innovasjon Norges samlede virksomhet. Siden dette er offentlig tilgjengelige data, er det ønskelig å inkludere indikatorer og relasjonstall for den samlede virksomheten som bygger på offentlig tilgjengelige data. Nøkkeltallet viser hvor mange kostnadskroner som ligger til grunn for hver leverte krone (til kunden), og indikerer også hovedtrenden i utviklingen av total kostnadsbelastning i forhold til kundeleveransene.

Tabell 10-9: Effektivitetsøkning siste fire år. Basisår er 2013. Beløp i mill. kroner.

	2013	2014	2015	2016	2017
Samlede leveranser til kunden	5 900	6 100	6 125	6 714	7 269
Samlede kostnader	1 467	1 425	1 387	1 378	1 374
Andel kostnader pr levert krone	24,9 %	23,4 %	22,6 %	20,5 %	18,9%
Endring i kostnadsandel siste fire år	24,1 %				

Utviklingen i kostnadseffektiviteten må sees i sammenheng med oppnådde effekter og strategiske ambisjoner. Målet er ikke isolert sett å ha lavest kostnadsandel, men å ha lav kostnadsandel gitt de målgrupper, prioriteringer og virkemiddel som er nødvendig for å nå størst formåls-effekt.

Utviklingen i nøkkeltallet mellom årene vil naturlig nok påvirkes av miks og fordeling i samlede leverte tjenester. Ytterligere vil nøkkeltallet kunne variere avhengig av en bevisst kombinasjon av innleide konsulenter og faste ansatte for å ivareta en kosteffektiv fleksibilitet i henhold til grad av temporær kompetansemiks og antall årsverk relativt til gjeldende oppdrag og formål.

Innovasjon Norge har siden starten av 2014 hatt en reduksjon i antall årsverk¹³² fra 760 (31.12.2013) til 677 (31.12.2017). Dette har bidratt til reduserte kostnader. Antall årsverk pr. 31.12.2017 er lavere enn normal aktivitet skulle tilsi, og er sterkt påvirket av de kontor- og bemanningsendringene som gjennomføres ved utekontorene og forsinkelsene av nyansatte ved distriktskontorer.

Utviklingen i selskapets kostnadseffektivitet i kommende år 2018-2021

¹³² Gjennomsnittlige årsverk er redusert til 685 (2017), og årsverk per 31.12.2017 er 677.

Utviklingen i selskapets kostnadseffektivitet vil reduseres noe i 2018, og den videre utviklingen i årene frem til 2021 vil påvirkes av følgende forhold:

- Budsjett 2018

«I styrebehandlingen av budsjett 2018 ble det protokollert: Budsjettet for året 2018 innebærer at selskapets kostnadseffektivitet ventelig vil ligge omtrent på 2016-nivå, grunnet ekstraordinære engangskostnader for IKT og i påvente av eventuelle kommende digitaliseringseffekter.»

- Inchange – Innovasjon Norges omstillingsreise

Innovasjon Norge har avsluttet fase 1 (2014-2017) av omstillingsreisen. I denne fasen har Innovasjon Norge arbeidet med forbedring og utvikling av langs tre akser; (1) Arbeidsprosesser: måten Innovasjon Norge jobber på internt og sammen med andre for å levere best mulig ut til kundene (2) Organisering: hvordan Innovasjon Norge organiserer ressursene for å gi kundene tilgang til kompetanse og sikre likebehandling uansett hvor de henvender seg og (3) Digitale flater: hvilke verktøy Innovasjon Norge tilbyr kolleger, kundene, eiere og samfunnet for innsikt, samarbeid og selvbetjening. Målet har vært økt nytte og effektivitet ved å imøtekomme en større oppdragsmengde, bruke mer tid på kundene og redusere kostnader.

I årene 2014-2017 har Innovasjon Norge først og fremst økt sin effektivitet gjennom å levere mer med reduserte kostnader. Selskapets samlede leveranser har økt fra 5,9 mrd. kroner til 7,3 mrd. kroner (+24 %). Samtidig viser selskapets samlede driftskostnader i samme perioden en reduksjon fra 1,5 mrd. kroner til 1,4 mrd. kroner (-6 %). En økning i oppdragsmengden i årene fremover vil ikke kunne gjennomføres uten tilførsel av økte ressurser og derigjennom økte kostnader.

I fase 2 av omstillingsreisen (2018-2021) vil erfaringer og ny kunnskap fra første fase trekkes inn i omstillingsprosessen, og man vil se på hvilke løsninger som best får frem et enda mer målrettet og effektivt Innovasjon Norge for fremtiden. I vurderingene av hvorledes økt kostnadseffektivitet skal oppnås i årene fremover vil tydelighet (i veivalg) fra og samarbeid mellom eierne, styret, ledelsen, tillitsvalgte og ansatte være avgjørende for å lykkes.

- Økt rådgivning, veiledning og oppfølging av kunder.

Selskapet kan øke sin måloppnåelse (formålseffektivitet/MRS) i årene fremover gjennom større rammer for de virkemidler som fungerer best, samt introduksjon av nye satsinger på områder med stort potensial for innovasjon og verdiskaping (jf. innspill til Store Nye Satsinger 2019). Samtidig erfarer Innovasjon Norge at måloppnåelsen, gitt uendrede rammer, kan økes gjennom et større omfang av rådgivning og veiledning til kunden i forkant av prosessen og gjennom økt oppfølging i etterkant av gitt tilsagn. Dette er omtalt innledningsvis i årets oppdragsrapport.

Innovasjon Norge vil derfor i årene fremover øke omfanget av kunderådgivning/veiledning og oppfølging. Dette vil ventelig gi økt måloppnåelse (i MRS), men samtidig medføre økte gjennomføringskostnader (økt kostnadsandel).

- Fornyet og forenklet økonomimodell

Innovasjon Norge arbeider med å fornye og forenkle sin økonomimodell med mål om at denne kan igangsettes fra 01.01.2019. I dette arbeidet vurderes en rekke endringer i prinsippene for timeføring og kostnadsfordelinger, herunder differensierte timepriser for henholdsvis selvfinansierende ordninger og bevilgningsbaserte ordninger. Det må forventes at kostnadsandelen på selvfinansierende ordninger vil øke som følge av dette.

10.5.3.1 Låneordningene i Innovasjon Norge

Nøkkeltall i 2017 er

- Driftskostnader i % av netto renteinntekter (kostnadsgrad)
- Driftskostnader i % av brutto lånevolum
- Driftskostnader i % av nye tilsagn

Tabell 10-10: Nøkkeltall for låneordningene i Innovasjon Norge pr. 31.12. 2017 (2016 i parentes).

	Lavrisikolån	Risikolån Distriktsrettede	Innovasjons- og risikolån
Driftskostnader i prosent av <i>netto</i> renteinntekter	25,4 % (32,7 %)	68,2 % (62,2 %)	68,1 % (62,9 %)
Driftskostnader i prosent av <i>brutto</i> lånevolum	0,53 % (0,64 %)	2,69 % (2,65%)	2,37 % (2,29 %)
Driftskostnader i prosent av nye tilsagn (kroner)	3,0 % (3,6 %)	5,8 % (9,7 %)	5,1 % (5,6 %)
Tilsagn mill. kroner	2 498 (2 486)	550 (290)	929 (700)
Antall nye tilsagn	458 (420)	169 (134)	313 (186)

Tabell 10-11: Regnskap for låneordningene i Innovasjon Norge pr. 31.12. 2017 (2016 i parentes). Beløp i mill. kroner.

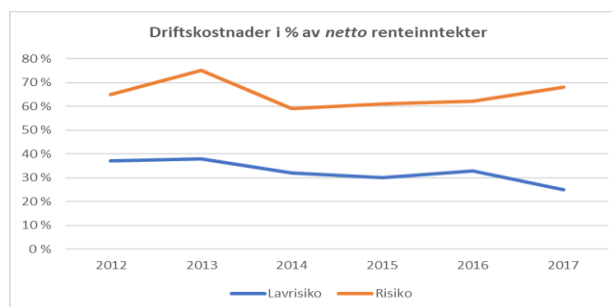
	Lavrisikolån	Risikolån distriktsrettede	Innovasjons- og risikolån
Brutto renteinntekter	431 (436)	57 (56)	84 (78)
Netto renteinntekter	295 (275)	47 (45)	69 (62)
Sum driftsinntekter	0 (1)	1 (2)	3 (2)
Sum driftskostnader	-75 (-90)	-32 (-28)	-47 (-39)
Resultat før tap	220 (186)	16 (18)	25 (26)
Tap på utlån og garantier	49 (-9)	-29 (-13)	-65 (-27)
Tapsdekning	0 (0)	29 (13)	65 (27)
Sum netto tap på utlån og garantier	49 (-9)	0 (0)	0 (0)
Resultat	269 (177)	16 (18)	25 (26)
Brutto utlån	14 153 (14 016)	1 190 (1 056)	1 986 (1 700)
Tapsnedskrivning	-312 (-399)	-162 (-145)	-219 (-203)
Netto utlån	13 841 (13 618)	1 028 (911)	1 767 (1 497)

Tabell 10-12: Kostnadsgrad: Driftskostnader i prosent av netto renteinntekter.

Netto	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Lavrisiko	37 %	38 %	32 %	30 %	33 %	25 %
Risiko	65 %	75 %	59 %	61 %	62 %	68 %

Kostnadsgrad uttrykt gjennom driftskostnader i prosent av netto renteinntekter og garantiinntekter, er et godt nøkkeltall for å fortelle om inntjening etter dekning av driftskostnader. Indikatoren benyttes som en hovedindikator i bankene, men egner seg alene ikke spesielt godt for Innovasjon Norge, ettersom egen inntjening ikke er primærfokus.

Figur 10-4: Driftskostnader i prosent av netto renteinntekter

Den lave kostnadsgraden på lavrisikolån skyldes flere forhold. Viktigste er gode marginer og reduserte kostnader som følge av redusert registrert timeforbruk på ordningen. Grunnen til redusert timebruk kan være lavt mislighold og mindre behov for oppfølging, samt samling og effektivisering av noen av backoffice-funksjonene knyttet til låneforvaltningen. Kostnadsøkningen på risikolån skyldes volumøkning på *tilsagnssiden* i 2017, både i antall saker og i kroner, men uten tilsvarende økning i brutto utlån og renteinntekter. Risikolån utbetales i hovedsak når prosjektene er avsluttet, noe som innebærer en tidsforskyvning av brutto utlån og renteinntekter.

Det må imidlertid bemerkes at det er marginen (telleren i brøken) som i størst grad trolig vil påvirke forholdet. Til denne indikatoren bemerkes at markedssituasjonen har vært slik at Innovasjon Norge de siste årene har generert unormalt gode marginer. Dette har å gjøre med at bankene i samme periode har økt sine marginer for å bygge opp egenkapitalandelen gjennom driften. Innovasjon Norge har foretatt tilpasninger av selskapets bruttomarginer for å være riktig tilpasset markedet.

I tillegg kommer at lavt mislighold, og lave tap gjør at Innovasjon Norge har redusert omfanget av tapte renter.

Til sammenligning var kostnadsgraden (ex. verdipapirer) i alle norske banker 48,2 prosent per 3. kvartal 2017. I Sparebankene var andelen 43,6 prosent. Tilsvarende tall for 2016 var henholdsvis 46,8 prosent og 42,0 prosent (kilde: Bankenes Sikringsfond).

Kostnadsgraden for Innovasjon Norges lavrisikolånevirkosomhet er betydelig lavere enn dette, og for risikolån - ikke overraskende – høyere.

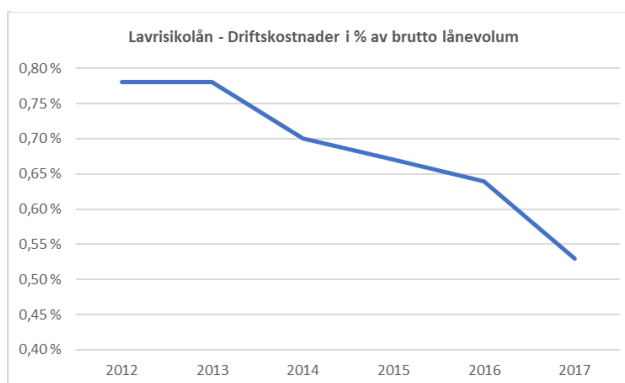
Tabell 10-13: Lavrisikolån - Driftskostnader i prosent av brutto lånevolum.

Brutto utlån	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Lavrisiko	0,78 %	0,78 %	0,70 %	0,67 %	0,64 %	0,53 %

Det andre nøkkeltallet måler driftskostnader i prosent av brutto lånevolum. Dette nøkkeltallet er også i samsvar med nøkkeltall som blir brukt av banker. De regner riktignok presenten av forvaltningskapital, som ikke er relevant for Innovasjon Norge, men nøkkeltallet er allikevel noenlunde sammenlignbart.

Driftskostnader i prosent av lånevolum i bankene anslås å være i størrelsesorden 0,5 prosent, men kan variere noe avhengig av kompleksiteten i låneporteføljen og bankens størrelse. Innovasjon Norges nøkkeltall har tidligere vært om lag 0,8 prosent, men er nå nede på 0,53 prosent. Avviket til vanlige banker kan mye forklares med selskapets desentrale struktur og et offentlig oppdrag, som innebærer en mer omfattende forvaltning enn en ordinær bank. Reduksjonen over tid har i stor grad sammenheng med spesialiseringen av deler av låneforvaltningen, men er allikevel i overkant av forventning. Innovasjon Norge forventer ikke en fortsatt fallende profil på dette på kort sikt, tvert om er det grunn til å tro at driftskostnadsandelen kan øke noe.

Figur 10-5: Lavrisikolån – Driftskostnader i prosent av lånevolum

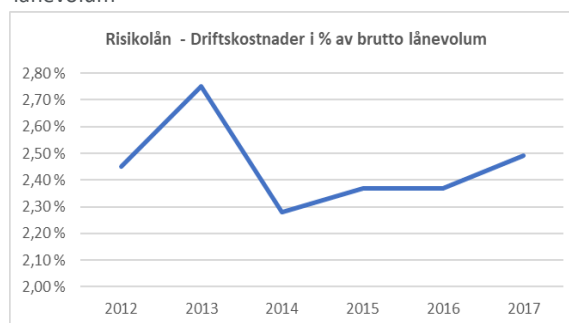
Tabell 10-14: Risikolån - Driftskostnader i prosent av brutto lånevolum.

Brutto utlån	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Risiko	2,45 %	2,75 %	2,28 %	2,37 %	2,37 %	2,49 %

Risikolåneordningene har en langt høyere driftskostnad enn lavrisikolån. Dette ligger i ordningens natur. Det er mer arbeid med disse lånene, og antall oppfølgingsaker er langt høyere enn for lavrisikolåneordningen. Driftskostnadene skal dekkes av marginen på utlån. Som det fremgår av regnskapet, er marginene betydelig større enn driftskostnadene.

Når driftskostnader har økt i forhold til porteføljevolum, skyldes det først og fremst at Innovasjon Norge i 2017 har økt volumet av nye tilsagn betydelig samtidig som de inntektene som følger av disse tilsagnene først vil komme etter at lånene er utbetalt. Driftskostnadsandelen bør dermed bli noe redusert fra og med 2018.

Figur 10-6: Risikolån – Driftskostnader i prosent av brutto lånevolum

Lavrisiko- og risikolån - Driftskostnader i prosent av årets tilsagnsvolum

Kostnadspådraget på lånevirkksomheten i Innovasjon Norge knytter seg mye til aktivitetsomfanget på nye tilsagn. Denne indikatoren er derfor en viktig indikator sett opp mot kostnadsandel i de to øvrige indikatorene.

Tabell 10-15: Driftskostnader i prosent av årets tilsagnsvolum, pr. 31.12.

	Lavrisikolån	Risikolån distriktsrettede	Innovasjonslån
Driftskostnader i prosent av nye tilsagn (kroner)			
2015	4,8 %	7,5 %	6,9 %
2016	3,6 %	9,7 %	5,6 %
2017	3,0 %	5,8 %	5,1 %
Tilsagn mill. kroner			
2015	1 958	375	519
2016	2 486	290	700
2017	2 498	550	929
Antall nye tilsagn			
2015	449	129	133
2016	420	134	186
2017	458	169	313

Gjennomsnittsstørrelsen på nye distriktsrettede risikolån har økt betydelig, mens tilsvarende for innovasjonslån er redusert fra 2016 til 2017. Økningen for distriktsrettede risikolån kan i noen grad ha sammenheng med garantiavtalen med European Investment Fund (EIF), men det er primært prosjektilfanget som bestemmer lånestørrelsen. Reduksjon i lånestørrelsen på innovasjonslån skyldes mange nye mindre oppstartslån til gründere.

Driftskostnadene knytter seg både til ivaretagelse av løpende portefølje og arbeid med nye saker. Både som følge av arbeidet med ivaretagelse av porteføljen og som følge av at det er betydelige faste kostnadselementer i låneforvaltningen, vil driftskostnader i prosent av tilsagnsvolum variere til dels betydelig fra et år til et annet og slik at kostnadsprosenten blir lavere ved økt tilsagnsvolum. Til tross for at utsagnskraften i dette forholdstallet er begrenset, har Innovasjon Norge sett det riktig å ha denne indikatoren med i nøkkeltallsoversikten for låneordningene.

Samlet vurdering av kostnadseffektivitet i låneordningene

Utlånsaktiviteten i Innovasjon Norge har vært på et svært høyt nivå i 2017, og ikke siden finanskrisetåret 2009 har aktiviteten vært like stor.

Det er lagt opp til om lag samme aktivitetsnivå også i 2018, og dette skyldes i første rekke følgende forhold:

- Finansieringsvirkosomheten vil i noen grad fortsatt vris fra tilskudd til lån
- Inngåtte garantiavtaler med European Investment Fund (EIF) muliggjør økt utlånsvolum av risikolån

- Volumet av oppstartslån til gründere er budsjettert å øke i 2018

Økt volum medfører økte kostnader, men vil på noe sikt også øke inntjeningen. Inntjeningen er for øvrig vesentlig mer avhengig av margin pr. utlånt krone enn av volum. Forventningen er at margin pr. utlånt krone i 2018 vil være på samme nivå som i 2017, muligens noe lavere. Organisatoriske endringer og digitalisering er fortsatt under utvikling for å gjøre driften mer effektiv. I det korte bildet vil disse investeringene kunne påvirke kostnadsbildet negativt. På lengre sikt skal dette innebære kostnadseffektivisering.

Forholdstallene som er gjengitt i beregningene over, er basert på de enkelte års regnskapstall. Planlagt innføring av en ny økonomimodell fra 2019 vil påvirke kostnadsbelastning og fordeling på de ulike låneordningene. Det må forventes økte kostnader sammenlignet med i dag. Samlet sett er regnskapsresultatet i årsregnskapet knyttet til låneordningene meget godt i 2017. Kostnadspådraget har økt på risikolåneordningene, som forventet, men blitt redusert mer enn forventet på lavrisikolåneordningene. Det er i løpet av 2017 ikke gjennomført nye større effektiviseringstiltak som skal påvirke kostnadsbildet. Det er dermed aktivitetsnivået i form av nye søknader/tilsagn og omfang av vedlikeholdsarbeid og mislighold som først og fremst er bestemmende for kostnadspådraget.

10.5.3.2 De største tilskuddsordningene

Innovasjon Norge har valgt – for årene 2012-2017 – å se på og vurdere følgende indikatorer

- Kostnader i prosent av tilsagnskroner
- Kostnader i prosent av antall saker behandlet (tilsagn + avslag)
- Saksbehandlingstid i antall dager

Følgende illustrerende trend-indikatorer er støtte i tolkningen:

- Utviklingen i antall saker (tilsagn + antall saker avslått)
- Utviklingen i saksbehandlingstid for tilsagn
- Utviklingen i tilsagn kroner
- Utviklingen i timer og kostnader knyttet til tjenesten

I 2017 har Innovasjon Norge valgt å prioritere de store tilsagnsgruppene og gjøre noen dypdykk ned på enkelttjenestene:

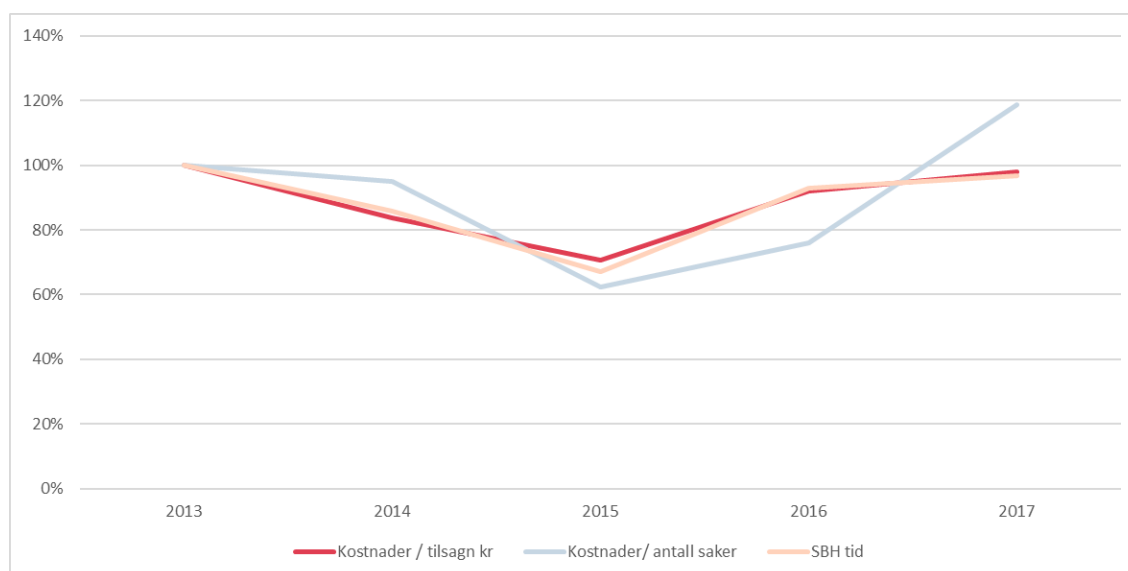
- Nærings- og fiskeridepartementet: Innovasjonskontrakter, miljøteknologiordningen og etablerertilskudd (utgjør 83 prosent av kronebeløp samlede tilskudd)
- Kommunaldepartementet/Fylkeskommunene: Bedriftsutviklingstilskudd, investeringstilskudd og etablerertilskudd (utgjør 79 prosent av kronebeløp samlede tilskudd)
- Landbruksdepartementet: Fylkesvise IBU-midler, Bioenergiprogrammet og utviklingsprogrammet for landbruks- og reindriftsbasert vekst og verdiskaping (utgjør 97 prosent av kronebeløp samlede tilskudd)

Innovasjonskontrakter, miljøteknologiordningen og landsdekkende etablerertilskudd

Innovasjon Norge har i 2017 valgt å prioritere de store tilsagnsgruppene hos Nærings- og fiskeridepartementet: innovasjonskontrakter, miljøteknologiordningen og etablerertilskudd. Av de samlede tilsagn av tilskudd over rammer i 2017 utgjorde disse 83 prosent (2016: 79 prosent) av samlet tilsagn på tilskudd.

Innovasjonskontrakter har også i 2017 vist seg å være særlig relevant i omstilling av norsk næringsliv. Det ble i 2017 innvilget 284,6 mill. kroner til totalt 164 for- og hovedprosjekter. I tillegg ble 12 mill. kroner allokert til Stavanger kommunes pilot, Innovasjonspartnerskap, fra rammen til Innovasjonskontrakter og 3,5 mill. kroner avsatt av Innovasjon Norge til medfinansiering av det interne digitaliseringsprosjektet «Digitalisering av Innovasjon Norge».

Figur 10-7: Kostnadseffektivitet for Innovasjonskontrakter over tid, indeks 2013 = 100.

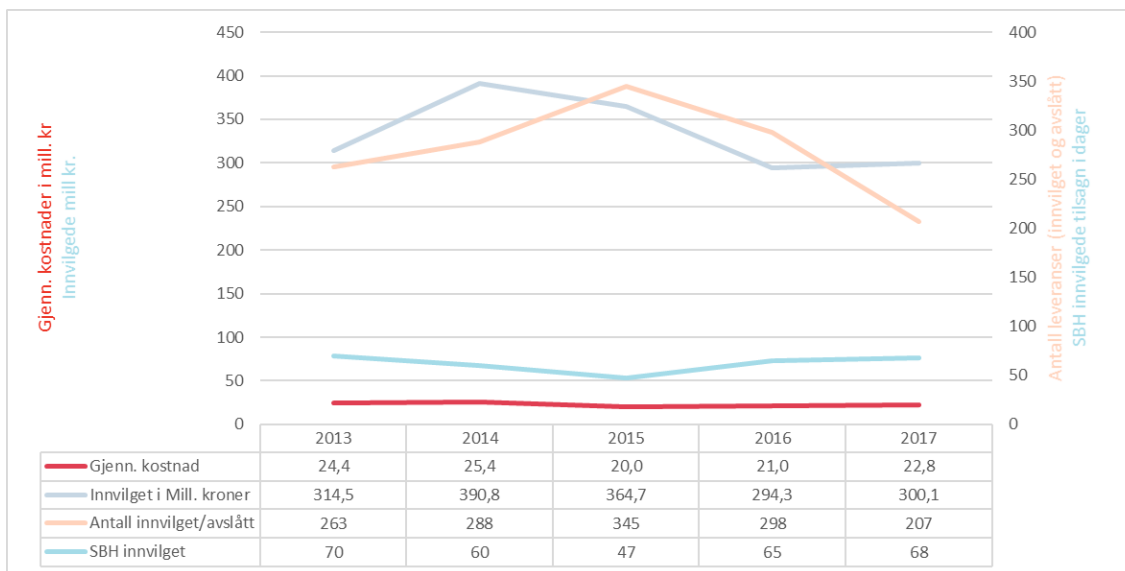
Antall saker til behandling ble i 2017 redusert med nesten 30 prosent, og gjennomsnittlig tilsagn økte fra 1,3 mill. kroner til 1,8 mill. kroner. Det er fortsatt stor pågang til ordningen, men nåløyet er trangere. Som følge av økt tilgang til risikokapital for vekstbedrifter og økt bruk av «myke lån» til gründerbedrifter, ble policy for Innovasjonskontrakter spisset i første kvartal 2017 for å tilstrebe optimal bruk av lån og tilskuddsfinansiering for god utnyttelse av statens ressurser. Kravet til alltid å ha benyttet SkatteFunn ble fjernet.

I 2017 dekker gjennomføringskostnadene 4,2 mill. kroner til kunnskapsinnhenting og utvikling av ny tjeneste knyttet til innovasjon i offentlig sektor (gjennom prosedyren innovasjonspartnerskap) samt ekstraordinære kostnader for Innovasjon Norge i forbindelse med digitaliseringsløftet og omstilling, som ikke har noen direkte påvirkning på forvaltning av ordningen og kundeprosjekter/behandling av saker.

Saksbehandlingstid for tilsagn øker. Gitt kompleksiteten i prosjektene og innovasjonskontraktmodellen er saksbehandlingstid veldig avhengig av bedriftens og prosjektets modenhet når søknad sendes inn. Innovasjon Norge er derfor generelt mer opptatt av kundetilfredshet enn

saksbehandlingstid, da enkelte saker kan bli liggende lenge som følge av at kundene må jobbe mer før Innovasjon Norge kan ta en beslutning. Forenkling, reduksjon av byråkrati, behandlingsprosess og tid er likevel et tydelig mål.

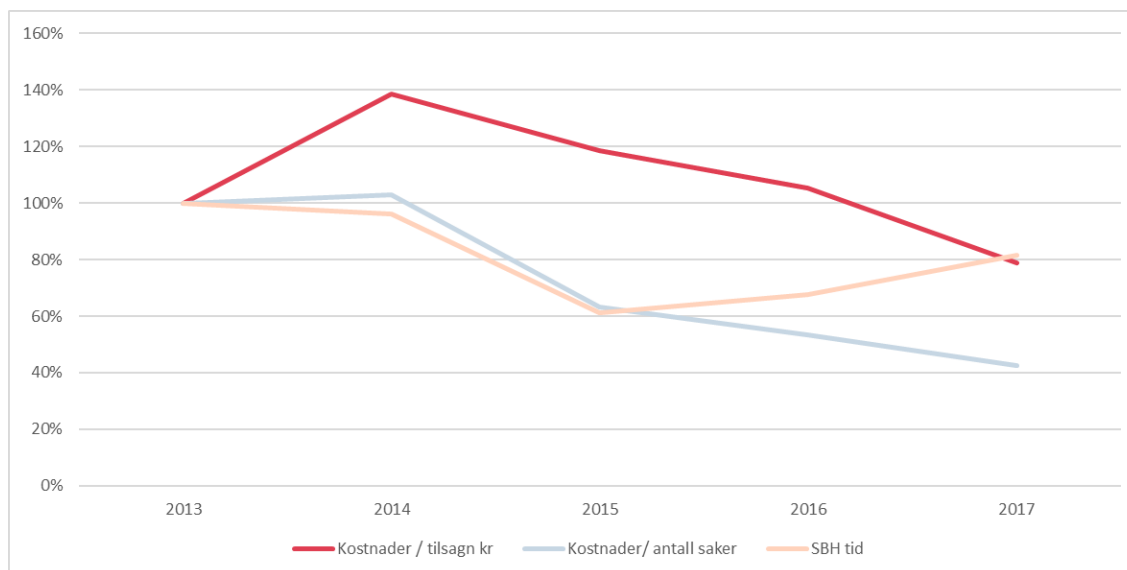
Figur 10-8: Kostnadseffektivitet for Innovasjonskontrakter over tid.

Miljøteknologiordningen hadde i 2017 en vesentlig økning i sitt aktivitetsnivå. Det ble innvilget 538 mill. kroner (+17 prosent) i tilskudd fra miljøteknologiordningen. Antall saker økte med 14 prosent.

Saksbehandlingstiden har økt de to siste årene. Hovedårsaken er at til tross for stor økning av rammene og derav økning i antall saker, mangler enkelte kontor tilstrekkelig med ressurser til saksbehandlingen. Manglende kapasitet ved enkelte kontor har ført til at saker kan bli liggende lengre enn ønskelig. Det jobbes nå med å få opprettet gode rutiner for omfordeling av saker, samt bygge opp spisskompetanse i håndtering av forskning- og utviklingsaker. Dette forventer Innovasjon Norge vil gi økt effektivitet i vår saksbehandling framover.

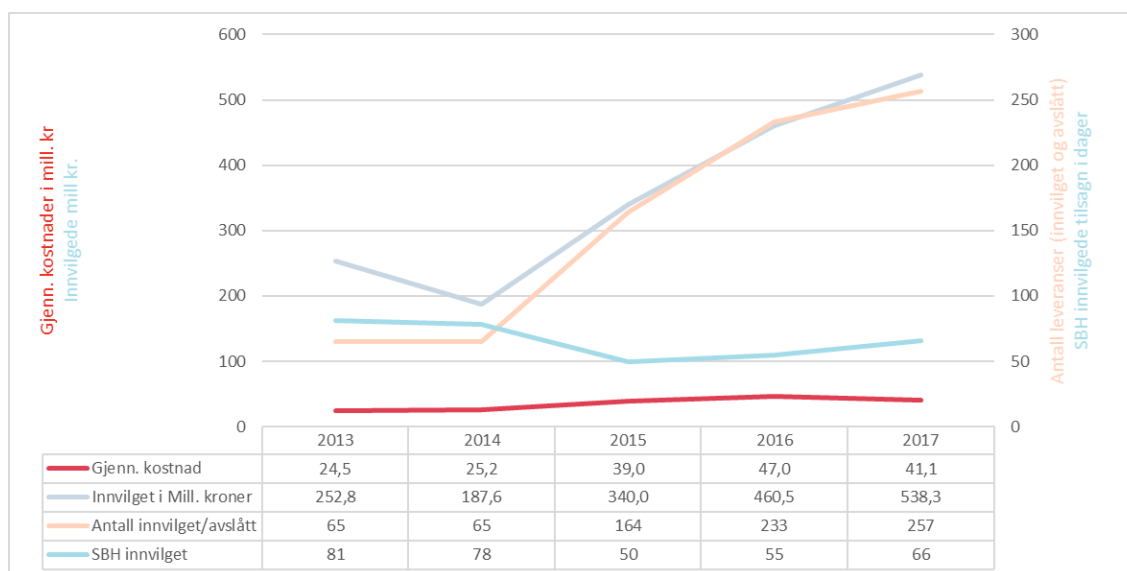
Figur 10-9: Kostnadseffektivitet for Miljøteknologiordningen over tid, indeks 2013 = 100.

Gjennomsnittlig tilsagn var tilnærmet uendret (2,5-2,6 mill. kroner).

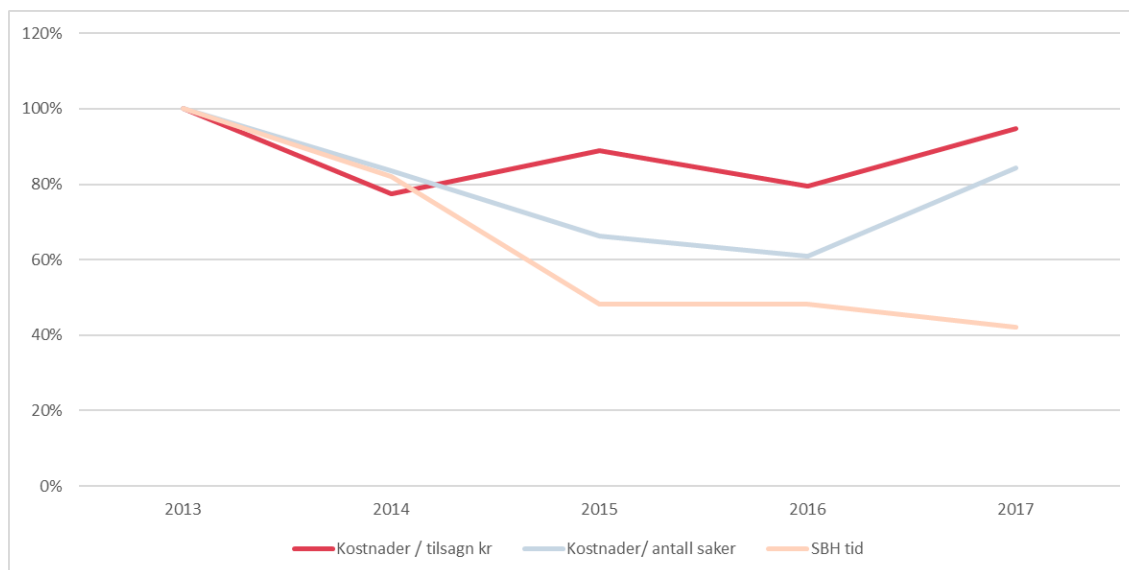
De samlede gjennomføringskostnadene viser en reduksjon. Sammen med en økning i antall behandlede saker i 2017 og økt «all time high» tilsagsvolum, gir dette en god utvikling på to av de tre valgte indikatorene siste året.

Figur 10-10: Kostnadseffektivitet for Miljøteknologiordningen over tid.

Landsdekkende etablerertilskudd kan i 2017 vise til en markant nedgang i tildelingen av tilskudd. Det ble innvilget 226 mill. kroner til etablerertilskudd, en nedgang på 22 prosent sammenlignet med 2016. Antall saker til behandling ble i 2017 redusert nesten 33 prosent, og gjennomsnittlig tilsagn økte med 19 prosent.

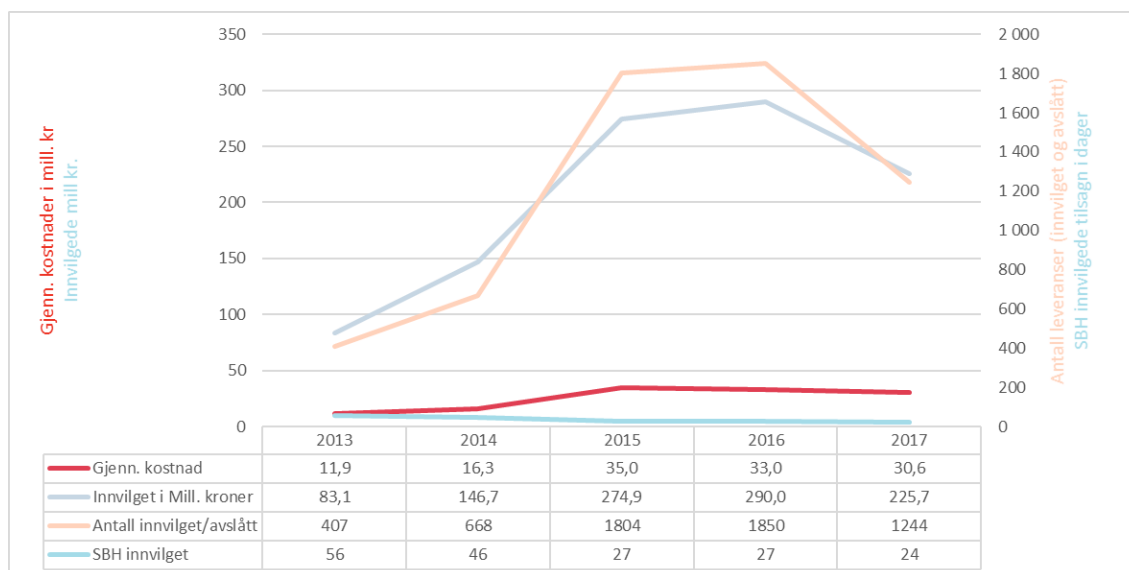
Figur 10-11: Kostnadseffektivitet for Landsdekkende etablerertilskudd over tid, indeks 2013 = 100.

Landsdekkende etablerertilskudd viser i 2017 et noe lavere nivå på de samlede gjennomføringskostnader på 31 mill. kroner. Selv om rammene i 2017 ble redusert betydelig, er det fortsatt et stort antall søknader. Dette resulterer fortsatt behandling av et stort antall avslagsaker.

Behandlingstiden i 2017 fortsetter å reduseres i tråd med ambisjonene, og er 24 dager. Dette omfatter etablerertilskuddet samlet sett. For fase 1 av etablerertilskudd er ambisjonen om fire dagers saksbehandling nådd.

Figur 10-12: Kostnadseffektivitet for Landsdekkende etablerertilskudd over tid.

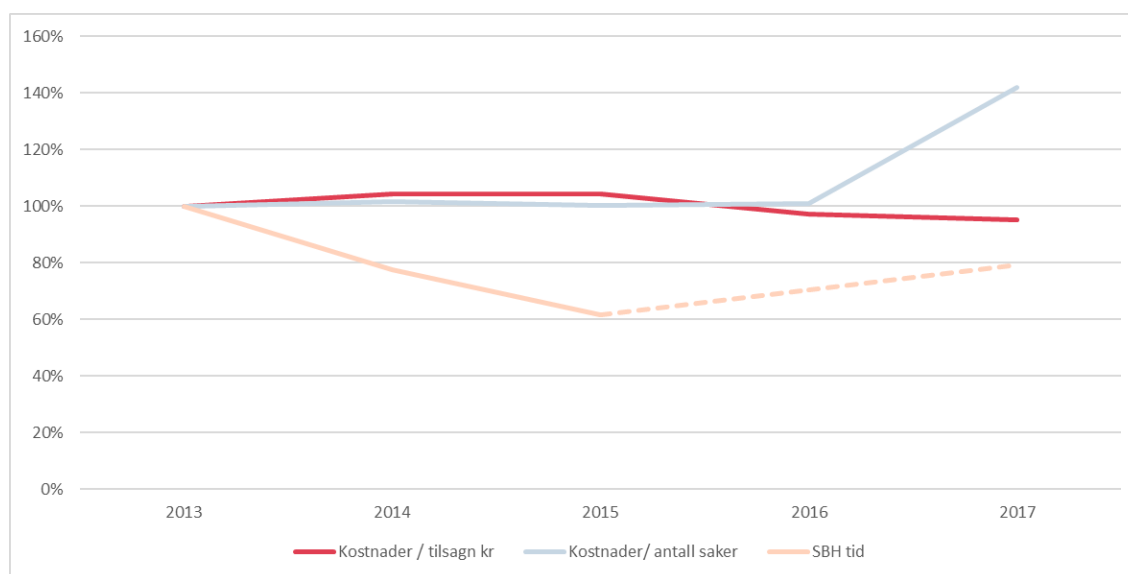

Bedriftsutviklingstilskudd, investeringstilskudd og etableringstilskudd¹³³

Innovasjon Norge har i 2017 valgt å prioritere de store tilsagnsgruppene hos Kommunaldepartementet/Fylkeskommunen: Bedriftsutviklingstilskudd, investeringstilskudd og etablerertilskudd (post 60 og 62). Av de samlede tilsagn av tilskudd over rammer i 2017 utgjorde disse 79 prosent (2016: 72 prosent) av kronebeløp for samlede tilsagn.

Bedriftsutviklingstilskudd, investeringstilskudd og etablerertilskudd (FK) hadde i 2017 en mindre økning i sitt tilsagnsvolum.¹³⁴

Figur 10-13: Kostnadseffektivitet for KMD post 60 og 62 over tid, indeks 2013 = 100.

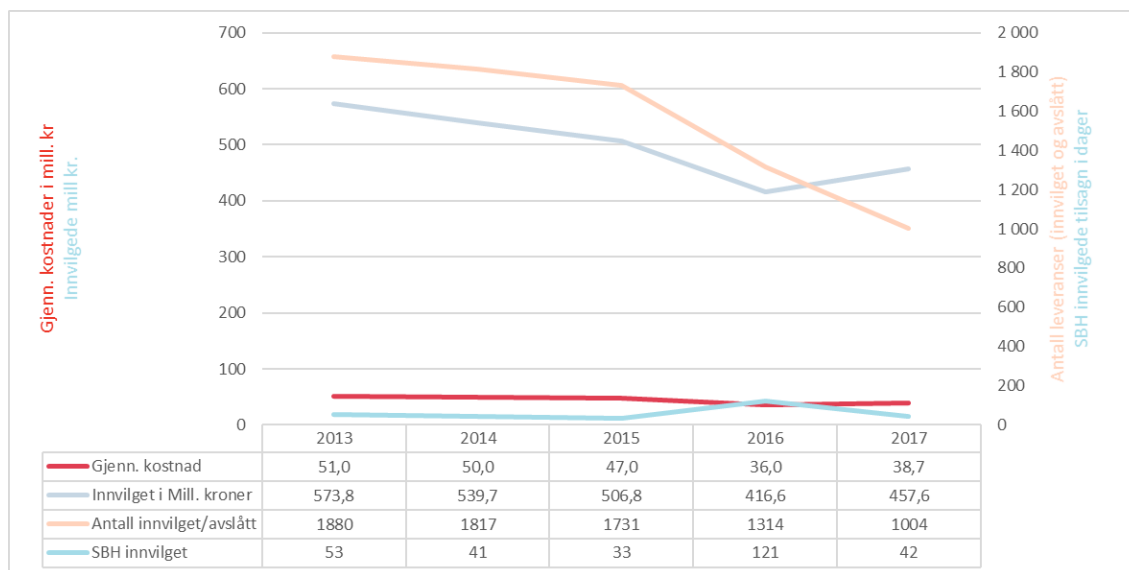
Antall behandlede saker fortsatte den nedadgående trenden. Det ble innvilget 458 mill. kroner (+10 prosent) i tilskudd. Antall saker ble redusert med 24 prosent fra 1314 til 1004. Saksbehandlingstiden er i tråd med de siste årene, hensyntatt statistikk feilen i 2016.

I sum gir dette allikevel en riktig utvikling på to av de tre valgte indikatorene.

¹³³ I 2016 hadde grafene inkludert andel som var Garanti/Risikolån; dette er for 2017 ekskludert, og de historiske tallene er korrigert for dette.

¹³⁴ Som kommunisert i rapporten for 2016 så var saksbehandlingstiden ikke angitt i 2016 grunnet tekniske problemer. Grafen her er derfor gjort lineære mellom 2015- og 2017-målepunktene.

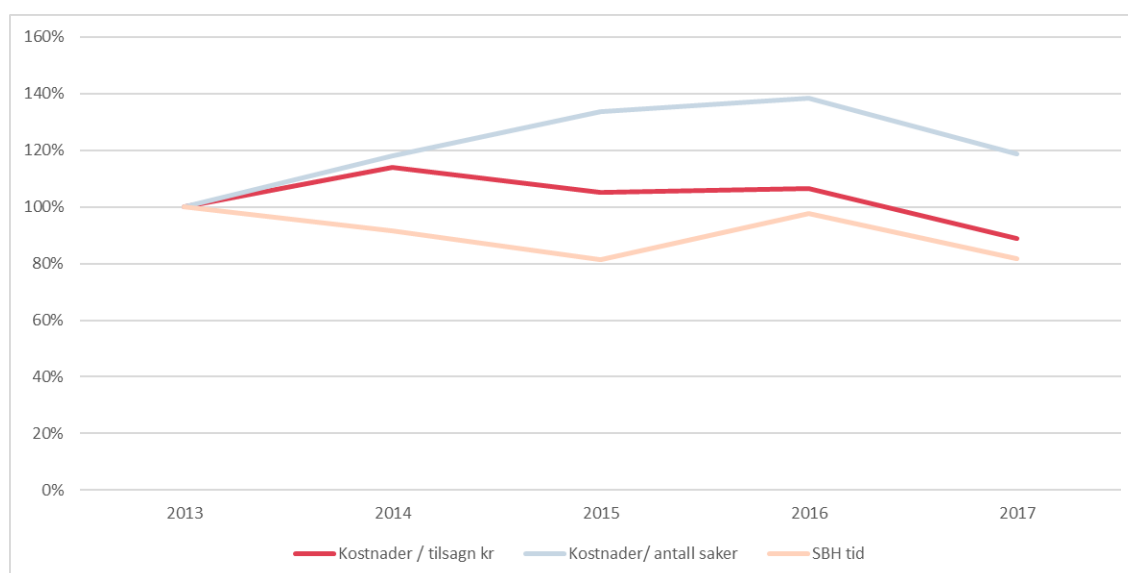
Figur 10-14: Kostnadseffektivitet for KMD post 60 og 62 over tid.

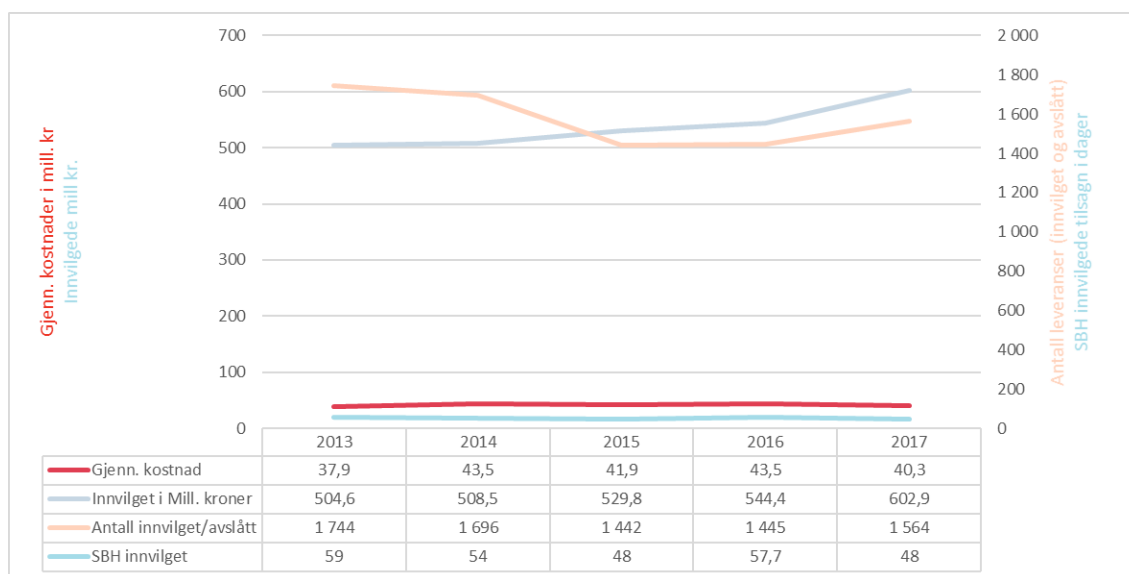
Fylkesvise IBU-midler og Utviklingsprogrammet for landbruks- og reindriftsbasert vekst og verdiskaping: Innovasjon Norge har i 2017 valgt å prioritere de store tilsagnsgruppene hos Landbruksdepartementet, Bioenergiprogrammet og fylkesvise IBU-midler og Utviklingsprogrammet for landbruks- og reindriftsbasert vekst og verdiskaping. Av de samlede tilsagn av tilskudd over rammer i 2017 utgjorde disse 89 prosent (2016: 97 prosent) av kronebeløp.

Fylkesvise IBU-midler: Tilsagn i 2017 viser en markant vekst i tilsagnsvolum med 11 prosent til 603 mill. kroner. Antall saker til behandling i 2017 økte 8 prosent, og gjennomsnittlig var uendret. Sammen med reduserte gjennomføringskostnader medfører dette at både kostnad pr. «behandlet sak» og kostnad pr. bevilget krone er redusert. Det antas at dette kan henføres til arbeidet med generell effektivisering samt en aktiv innsats mot kommuner og planleggere for å få søknader så komplette som mulig i første runde (slippe ekstra runder).

Figur 10-15: Kostnadseffektivitet for IBU over tid, indeks 2013 = 100.

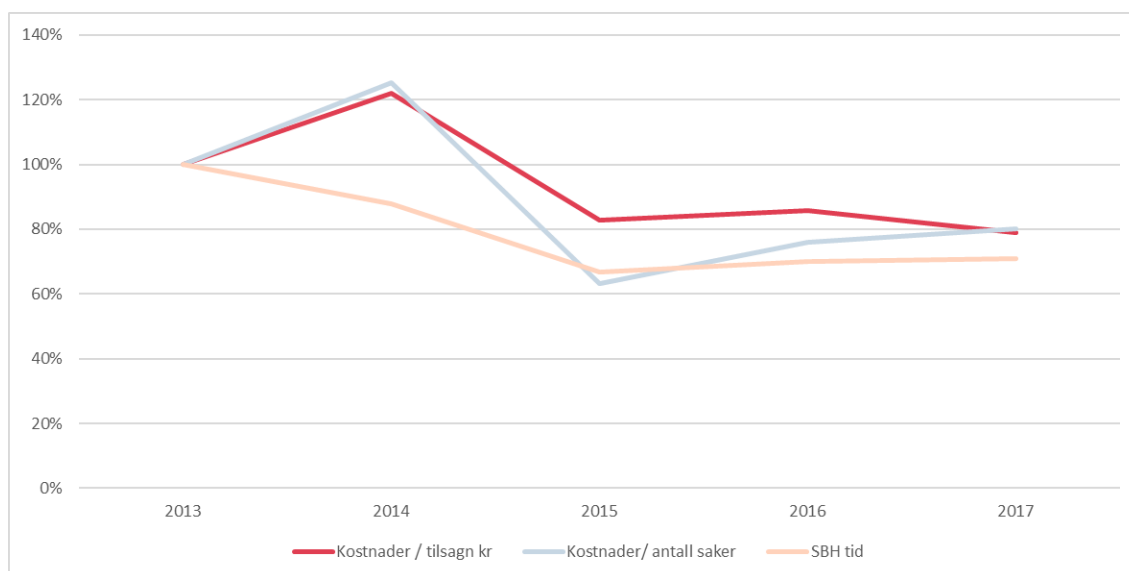

Figur 10-16: Kostnadseffektivitet for IBU over tid.

Utviklingsprogrammet for landbruks- og reindriftsbasert vekst og verdiskaping har som mål å skape flere vekstkraftige bedrifter; hovedfokus ligger på vekstfinansiering og samarbeid mellom flere bedrifter. Gründere innenfor målgruppene er fasett inn i de generelle virkemidlene i Innovasjon Norge.

Figur 10-17: Kostnadseffektivitet for Utviklingsprogrammet for landbruks- og reindriftsbasert vekst og verdiskaping over tid, indeks 2013 = 100.

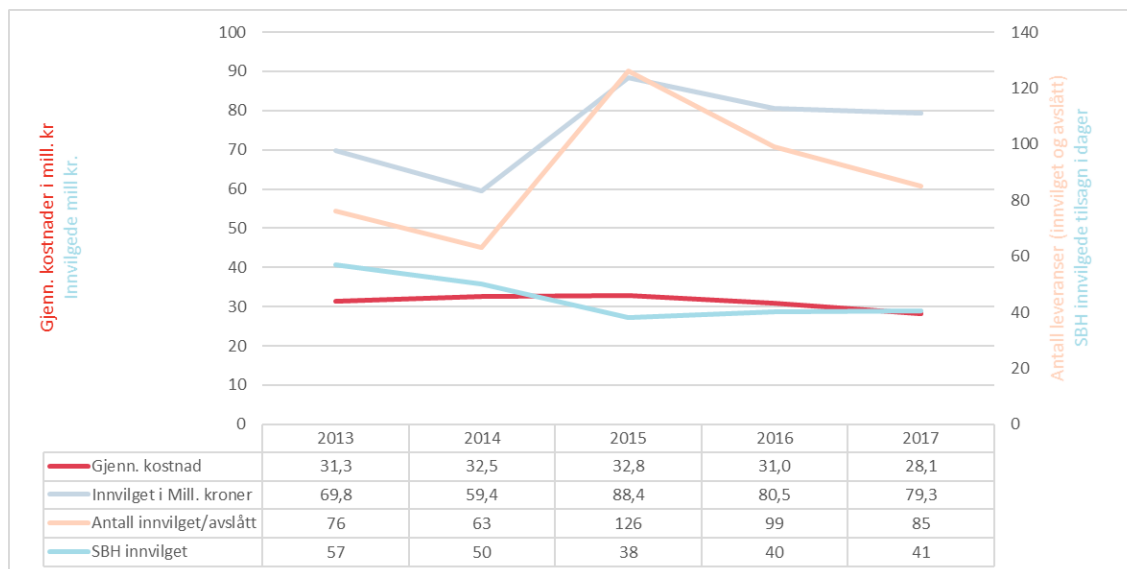

Tilsagn i 2017 viser tilnærmet uendret tilsagnsvolum. Antall saker til behandling i 2017 ble redusert med 14 prosent, og gjennomsnittlig tilsagn var tilnærmet uendret.

Utviklingsprogrammets kostnader, slik de fremkommer i Innovasjon Norges regnskap, inkluderer også kostnader til Matstreif, IGW og temakampanjer. Dette er særskilte leveranse kostnader knyttet til disse aktivitetene og av en noe annen karakter enn de rene administrasjons- og gjennomføringskostnadene.

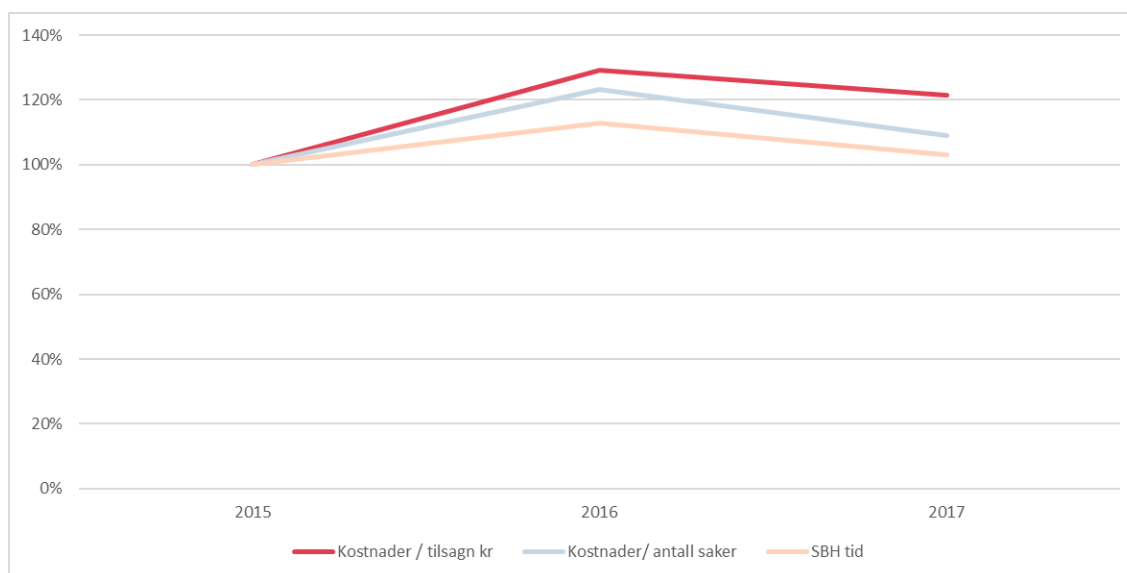
Utviklingsprogrammet viser etter dette noe reduserte gjennomføringskostnader sammenlignet med 2016. Utviklingen innebærer at kostnad pr. «krone levert» reduseres i 2017, mens kostnad pr. «behandlet sak» øker.

Figur 10-18: Kostnadseffektivitet for Utviklingsprogrammet for landbruks- og reindriftsbasert vekst og verdiskaping over tid.

Bioenergiprogrammet har som mål å stimulere jord- og skogbrukere til å produsere, bruke og levere bioenergi i form av brensel, ferdig varme eller annen energi. Hovedfokus ligger på vekst i bedrifter og samarbeid mellom flere bedrifter.

Figur 10-19: Kostnadseffektivitet for Bioenergiprogrammet over tid, indeks 2015 = 100.

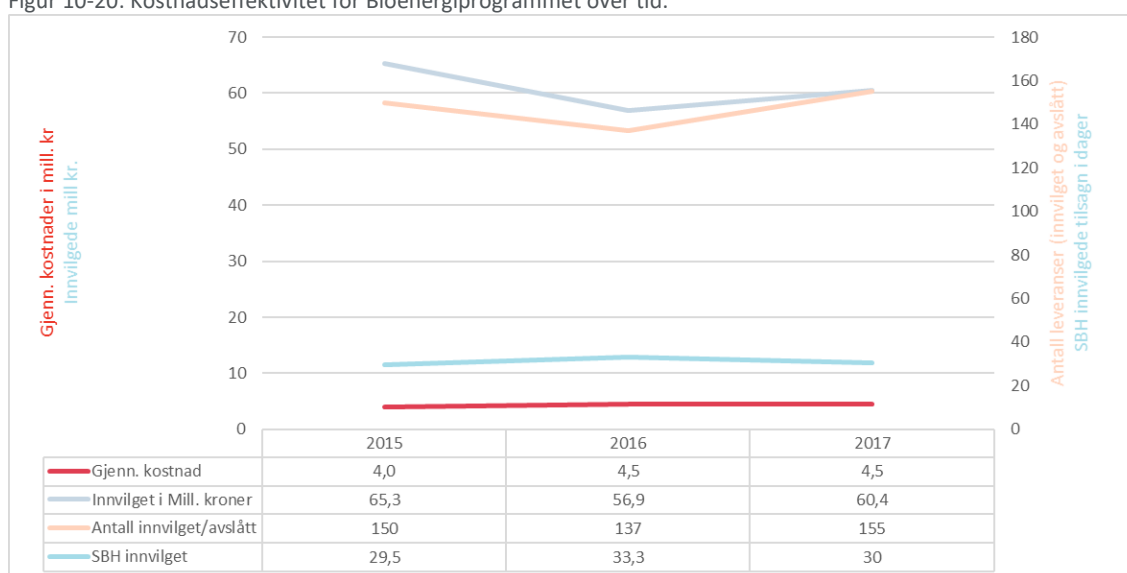
Tilsagn i 2017 viser tilnærmet uendret tilsagnsvolum. Antall saker til behandling i 2017 ble økt med 14 prosent, og gjennomsnittlig tilnærmet uendret.

Gjennomføringskostnader og bevilgninger for bioenergiprogrammet er i tabellen utelatt for 2013 og 2014, da deler av dagens bioenergiprogram inngikk i BU-ordninga og med delvis finansiering av gjennomføringskostnadene.

Bioenergiprogrammet viser også noe reduserte gjennomføringskostnader sammenlignet med 2016, det samme gjelder kostnad pr «krone levert» og kostnad pr «behandlet sak».

Bioenergiprogrammet er pilot på digitalisering og organisering av saksbehandlingen, og at man kan forvente ytterligere gevinster knyttet til saksbehandlingstid og kostnad.

Figur 10-20: Kostnadseffektivitet for Bioenergiprogrammet over tid.

10.5.3.3 Effektiviteten i klyngeprogrammet vurderes gjennom evalueringer.

Bedriftene i næringsklyngene jobber mer på tvers, har høyere sysselsetting, økte salgsinntekter og større verdiskaping enn bedrifter som ikke er medlem av en klynge, særlig i de første årene. Det er konklusjonen i evalueringen Samfunnsøkonomisk analyse har gjort på oppdrag fra Innovasjon Norge¹³⁵.

Resultatene fra selskapene som er med i Norwegian Innovation Clusters viser at økningen i verdiskaping er større enn kostnadene ved klyngeprogrammet, allerede etter to-tre år.

Kostnadene ved gjennomføring av klyngeprogrammet ligger både på bedriftenes hånd, klyngeadministrasjonen og Innovasjon Norge. Evalueringen ser disse kostnadene i sammenheng, og viser til at den samfunnsmessige kostnaden er tilbakebetalt nesten i sin helhet i løpet av 2-3 år (kap 9 side 76 til 78) ved økt verdiskaping sammenlignet med kontrollgruppe utenfor klyngene. Og denne forskjellen vedvarer framover også, slik at akkumulert samfunnsøkonomisk gevinst forblir stor. Dette er dokumentert i evalueringen¹³⁶.

Evalueringen har sett på organisering og de endringer som er gjennomført i programmet den senere tid. De sier ikke noe direkte om Innovasjon Norge har en kostnadseffektiv administrasjon, men peker på at endringene som er gjort i administrering av programmet i stor grad er positive.

¹³⁵ 08.12.2017 Evaluation of Norwegian Innovation Clusters Report 76-2017

¹³⁶ <http://www.innovationclusters.no/aktuelt/evaluering/>

Unntaket er innføring av Global Centres of Expertise (GCE) som de foreslår avviklet, med bakgrunn i at de ikke finner vekst i indikatorene (verdiskaping, omsetning antall ansatte) over tid.

Evalueringen gir uttrykk for at den samlede offentlig innsatsen fra Innovasjon Norge (bevilgninger og administrasjon) står i et positivt forhold til de merverdier som klyngeprogrammet generer.

Med ønske om å effektivisere det administrative arbeidet i klyngene, har Innovasjon Norge igangsatt et digitaliseringsprosjekt. Målet er å lage en felles plattform for deling av informasjon, rapportering, samhandling med VMA og andre klynger. Et omfattende utviklingsprosjekt med mange gode innspill fra en rekke klynger, betyr at første versjon av digitaliseringsplattformen rulles ut i 2018.

10.5.3.4 Rådgivning, kompetansetjenester og annen profilering

Innovasjon Norge benyttet 285,9 mill. kroner på rådgivning, kompetansetjenester og annen profilering i 2017, med mål om å få fram flere gode gründere og flere vekstkraftige bedrifter.

Innovasjon Norge er en sentral aktør når det gjelder bred kompetanseutvikling i næringslivet med særlig sikte på innovasjon, og kan oppnå en større effekt og måloppnåelse av selskapets midler ved å tilby både økonomisk støtte og tilføre kompetanse til sine kunder. Aktivitetene omfatter rådgivning og kompetansetjenester inn mot innovasjon og entreprenørskap, internasjonal rådgivning inn mot å mobilisere for vekst og eksport, samt andre profileringsaktiviteter samlet under Merkevarer Norge-plattformen.

Virkemiddelrammer 2017 ble fordelt slik i starten av året:

- 185,7 mill. kroner Internasjonalisering og kompetansetjenester, herunder mobilisering
- 52,8 mill. kroner Arbeid inn mot flere gode gründere
- 37,9 mill. kroner Merkevarer Norge
- 9,5 mill. kroner Øvrige poster

Kostnadseffektivitet i rådgivnings- og kompetansetjenester

For rådgivning, kompetanse, nettverk og profileringstjenester er en vurdering av kostnadseffektivitet metodisk krevende. Innovasjon Norges kontakt med andre innovasjonsorganisasjoner i Norden og andre land viser at alle «sliter» med dette.

Verdien av rådgivnings- og kompetansetjenester settes til kostpris, da disse aktivitetene ikke skal generere overskudd. Omfanget av en enkelt tjeneste (målt i antall timer) varierer sterkt avhengig av behovsfase og marked. Tradisjonelle effektivitetsmål er derfor vanskelige å bruke.

Innovasjon Norge innfører ny tjenestemodell støttet av et CRM-system for å sikre blant annet bedre datafangst for disse tjenestene. Samtidig synes en vurdering av effektiviteten i rådgivnings- og kompetansetjenester *å måtte se kunde-effektene av rådgivningen i relasjon til den samlede rådgivningsinnsatsen*. Dette kan oppnås gjennom eksterne evalueringer.

Innovasjon Norge har derfor valgt å inkludere en vurdering av kostnadseffektivitet i alle evalueringer fremover. Målet er, sammen med eksterne kompetansemiljøer, å finne stadig bedre data for kommende års vurderinger.

Ny tjenestemodell støttet av CRM-system implementeres 2017-2018

Å forstå og «treffe» kundens behov er avgjørende for at rådgivnings- og kompetansetjenestene (så vel som finansieringstjenester) skal ha størst effekt og måloppnåelse. Ny tjenestemodell og CRM-system skal bistå Innovasjon Norge i det.

Innovasjon Norge har implementert første fase av en ny og forenklet tjenestemodell der kompetanse, rådgivning og finansielle tjenester kobles mer direkte mot kundenes overordnede ambisjoner og behov. I 2017 er det arbeidet strukturert med å registrere og fange data knyttet til Innovasjon Norges rådgivnings- og kompetansetjenester. Innføringen av ny tjenestemodell støttet av et CRM-system vil over tid gi grunnlag for mer kvalitative vurderinger av effektiviteten i tjenestene. Den nye modellen skal både ivareta krav til rapportering på kapittel og post, samt bidra til å forenkle kommunikasjonen med kundene.

Året 2017 er første året for datafangst, med de innkjøringsutfordringer som dette naturlig medfører. Datafangst fra 2017 er derfor noe mangelfull. Implementering er i gang, og data vil bli bedre ettersom praksis og bruk øker.

Ny tjenestemodell registrerer leveranser og kunder annerledes enn tidligere praksis. Dette gjør at årets tall ikke kan sammenlignes direkte med tidligere års rapporteringer. I så måte etableres det i perioden 2017-2018 et nytt basisnivå for å vurdere fremtidig leveranseutvikling.

Internasjonalisering og kompetansetjenester, herunder mobilisering

Regjeringen befestet Norges satsing på eksport og internasjonalisering gjennom ny nasjonal eksportstrategi i 2017. Flere av tiltakene i den nye strategien skal operasjonaliseres av Innovasjon Norge, inkludert tiltak for å etablere et eksportprogram, styrke Invest in Norway, markedsføre norske grønne løsninger, og styrke klyngesatsningen.

I 2017 har Innovasjon Norge hatt et særskilt fokus på arbeidet med å stimulere bedrifter med stort eksportpotensial til å utnytte muligheter som finnes utenfor Norge. Dette omfatter aktiviteter som mobiliserer norsk næringsliv og sikrer tilgang til internasjonale nettverk. Det omfatter videre programmer som bidrar til å fremme eksport, internasjonalisering og internasjonalt teknologisamarbeid.

For å målrette og effektivisere satsingen på eksport har Innovasjon Norge samlet eksportaktiviteter i én divisjon – Merkevarer Norge. Innovasjon Norge har delt inn oppdrag og aktiviteter i tre områder: Export Norway, Invest in Norway og Visit Norway.

Tjenester som leveres under Export Norway er blant annet:

- Internasjonal markedsrådgivning
- Global Growth-programmet
- Global Entrepreneurship-programmene
- Informasjon om internasjonale markedsmuligheter
- Internasjonale Business Events (Messer og internasjonale seminarer)

Innovasjon Norge investerer i tillegg mye tid i å vedlikeholde kontorenes markedskompetanse og relevans samt identifisere nye markedsmuligheter. Å sikre det riktige nettverket, krever ressurser i form av timer.

Utvikling av markedskompetanse og nettverk ved kontorene i utlandet er avgjørende for å kunne være relevante for norsk næringsliv og yte verdiskapende råd. En stor del av timene som er brukt til å utvikle markedskompetanse og nettverk er brukt i Asia. Dette er naturlig, da det asiatiske markedet er kjent for å legge stor vekt på relasjoner i forretningslivet.

I tillegg må kontorene benytte tid på å mobilisere de riktige norske bedriftene. Vridningen mot flerbedriftsprogrammer, der Innovasjon Norge selv står for regien – med utekontorene i førersetet, har i 2017 krevd en strukturert og målrettet jobbing for å identifisere konkrete muligheter for norske bedrifter, klynger og næringsmiljøer, og å styrke markedskompetansen og nettverkene. Å berede grunnen for vekstprogrammer som Global Growth, er ressurskrevende, og krever langsiktig arbeid som gir gevinster på sikt. Ved at programmene blir arrangert i egen regi, blir kompetansen værende i organisasjonen.

Dette er aktiviteter som sikrer at Innovasjon Norge har internasjonal markedskompetanse, fremstår som en kompetent samarbeidspartner, synliggjør dette for norsk næringsliv og gjennomfører en markedsorientert behovsavklaring før eventuell konkrete tjenesteleveranser.

Disse aktivitetene, som kommer før selve leveransene, er en investering og kostnad for å kunne yte norsk næringsliv riktig bistand i de ulike markedene.

Tabell 10-16: Oversikt over kunder og leveranser i form av tjenester innen eksport og internasjonalisering. 2017. Antall.

	Leveranser	Kunder
Internasjonal markedsrådgivning	833	619 ¹³⁷
Global Entrepreneurship-programmene	7 ¹³⁸	44
Global Growth-programmet	31 ¹³⁹	284
Formidling av internasjonale markedsmuligheter	9 ¹⁴⁰	-
Internasjonale Business events (Messer og internasjonale seminarer)	14 ¹⁴¹	347

Kostnader knyttet til disse aktivitetene er: Global Growth 19 mill. kroner, Global Entrepreneurship 10 mill. kroner, Internasjonal markedsrådgivning 26 mill. kroner og International Business Events 51 mill. kroner. Sammen med kontorenes kostnader knyttet til utvikling av markedskompetanse og nettverk, samt mobilisering med mer, er den samlede ressursbruken i 2017 på 217 mill. kroner. Disse aktivitetene ble finansiert med kr 154 mill. kroner fra Nærings- og fiskeridepartementet post 74, 15 mill. kroner annen offentlig finansiering, samt med 48 mill. kroner i brukerbetaling fra kunder.

Innovasjon Norge etablerer gjennom 2017 og 2018 et nytt basisnivå for styring og oppfølging av rådgivnings- og kompetansetjenester. Overnevnte data gir derfor ikke mulighet til noen analyse av forholdet mellom samlet leveranse og kostnad over tid. Overgangen til ny tjenestemodell innebærer et trendbrudd i datarekken som ikke gir mulighet for sammenligning med tidligere år, men legger et grunnlag for styrket dokumentasjon og styring fremover i tid. Dette vil muliggjøre flere eksterne evalueringer og bedre interne kostnadsvurderinger i fremtiden.

For 2017 har Innovasjon Norge fulgt opp og dokumentert ressursbruken i relasjon til kostnadseffektivitet i disse aktivitetene gjennom å:

¹³⁷ Unike kunder

¹³⁸ Totalt trente 74 deltakere fra 44 selskaper på internasjonal forretningsutvikling i de 7 samlingene som ble avholdt innen Business Bootcamp, Tech Incubator (TINC) i Silicon Valley, Global Entrepreneurship Training (GET), Entrepreneurial Marketing i NYC, Tech City Executive Accelerator (TEA) i London og nHack i Shanghai

¹³⁹ Antall Global Growth programmer

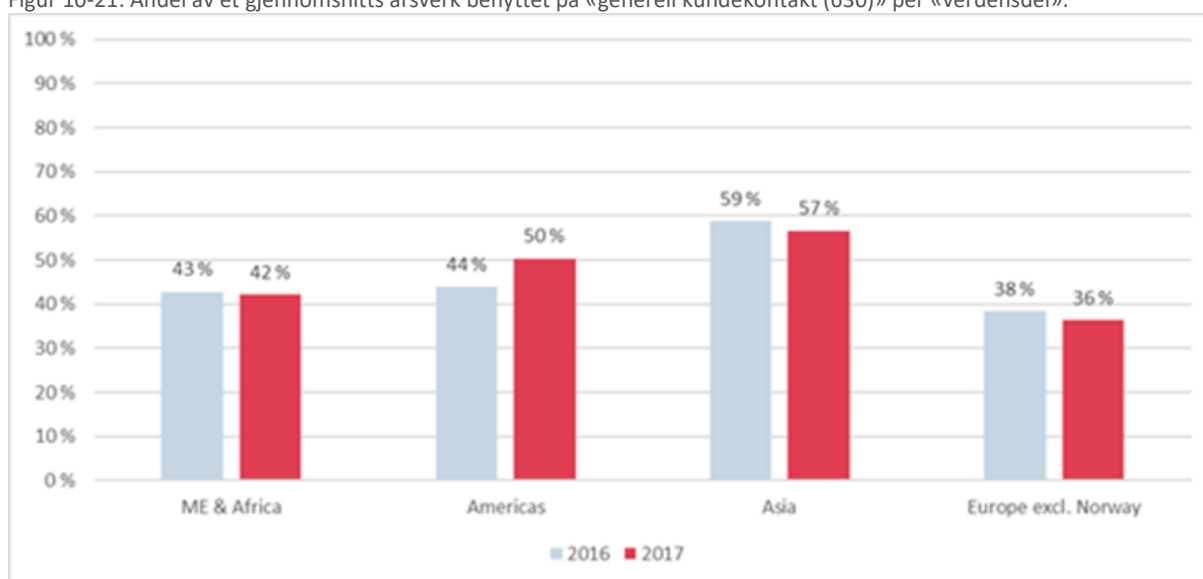
¹⁴⁰ I 2017 ble det gjennomført ni KTP prosjekter. Internasjonale markedsmuligheter formidles også gjennom Sats Internasjonalt-nettsidene og Opportunities Abroad bloggen (www.opportunities-abroad.no). I løpet av 2017 ble det publisert 32 bloggposter og siden har blitt besøkt av 10.000 unike brukere.

¹⁴¹ Omfatter messer i regi av messeavdelingen. I tillegg kommer 26 arrangementer holdt av utekontorene med 300-350 bedrifter.

- Fastsette budsjetter som gir en effektiv balanse mellom «generell kundekontakt¹⁴²» og leveranseaktiviteter.
- Se etter hvorledes tilgjengelige ressurser benyttes på dette i regionene. For 2017 ligger de samlede timer benyttet til disse formål innenfor budsjettert ressursbruk. En fordeling av aktivitetene (angitt i timer) på de ulike regioner viser hvorledes behovene i de ulike regioner er.

Kontorene/regionene har et ulikt ressursgrunnlag. Innovasjon Norge følger derfor opp hvor stor andel av tilgjengelige årsverk som benyttes på generell kundekontakt. For 2016 og 2017 har Innovasjon Norge følgende ståsted.

Figur 10-21: Andel av et gjennomsnitt årsverk benyttet på «generell kundekontakt (630)» per «verdensdel».

Kontorene i nye markeder har som forventet det største behovet for nettverksbygging og investeringer i markedsavklaringer, mens markedene i Europa vil ha en mindre andel (og større leveransegrad)

Evalueringer

- Gjennom **Global Growth** får flere kunder eksportbistand til lavere kostnad, og spisskompetansen ute blir brukt bedre. Løpende tilbakemeldinger fra prosjektene er positive, både med hensyn til kundetilfredshet og effekter. Tjenesten skal evalueres så snart et tilstrekkelig antall bedrifter (+/- 250) har gjennomført Global Growth.

Leveransemodellen for Global Growth er betydelig endret. Prosjektene finansieres nå i sin helhet sentralt, deltakerne rekrutteres fra hele landet og utekontorenes medarbeidere benyttes som rådgivere i stedet for eksterne konsulenter. Mindre bruk av eksterne konsulenter, mer bruk av interne krefter og halvering av eksterne prosjektkostnader. Gjennom

¹⁴² Omfatter: Tilegnelse og deling av kunnskap om internasjonale markedsmuligheter for norsk næringsliv. Ved utvikling og pleie av vårt profesjonelle nettverk i inn- og utland (1:fler)/Markedsføring av INs tjenester (1:fler)/Behovsavklaring i møte med kunde (1:1)

Global Growth får flere kunder eksportbistand, til lavere kostnad og spisskompetansen ute blir brukt bedre. Løpende tilbakemeldinger fra prosjektene er positive, både med hensyn til kundetilfredshet og effekter.

Global Growth har med seg mye av metodikken levert i de ulike FRAM-variantene. Damvad Norge evaluerte FRAM i 2014 og konkluderte med at programmet er relevant for å møte de utfordringene små og mellomstore bedrifter står overfor i dag. Konklusjonen fra Damvads evaluering av FRAM vil trolig også gjelde for Global Growth. Fra Damvads evaluering: *«Markedssvikten i FRAM er knyttet til asymmetrisk informasjon. Bedriftene investerer mindre enn det som kan sies å være samfunnsøkonomisk optimalt i kompetanse på forretningsutvikling fordi framtidig gevinst er vanskelig å se på investeringstidspunktet».*

- **Global Entrepreneurship (GE)** ble evaluert i 2016, herunder kostnadseffektivitet. Oxford Research konkluderte blant annet; «GE- tjenesten ser ut til å være utløsende for kompetanseheving blant deltakerne, og har dermed høy addisjonalitet. Deltakernes vilje til å betale egenandel for tjenesten til tross for lav betalingsevne, samt nytten knyttet til kursstedet, tyder på at tjenesten med stor grad av sannsynlighet er kostnadseffektiv». Innovasjon Norges eierskap og styring av programmene under GE fremstår som god, og Oxford Research peker på forbedringsområder som vil øke effekten og effektiviteten ytterligere. Disse tas med i det videre utviklingsarbeidet.
- **Internasjonal markedsrådgiving** har vært en del av de løpende Kundeeffektundersøkelsene (KEU) siden 2003. Innovasjon Norge har derfor betydelige data på effekter av denne tjenesten knyttet til de indikatorene som er med i Kundeeffektundersøkelsene: addisjonalitet, samarbeid, kompetanse, innovasjon og økonomiske indikatorer som omsetningsøkning, overlevelse, konkurransekraft og lønnsomhet. Sysselsetting og kostnader pr. etablert ny arbeidsplass er også beregnet for tjenesten.

SSB har også denne tjenesten med i sine effektstudier fra og med 2009. Analysene viser at bedriftene som får internasjonale rådgivingstjenester, har en høyere vekst i verdiskapingen enn tilsvarende bedrifter som ikke har mottatt slike tjenester fra Innovasjon Norge. Hos de to andre effektindikatorene er det ikke signifikant forskjell mellom de kundene til Innovasjon Norge og referansegruppen.

- **International Business Events** har ikke vært gjenstand for evalueringer, og vurderes ikke egnet til mer omfattende effektmåling. Det gjennomføres egne undersøkelser for å vurdere tilfredsheten av arrangementet. Tilfredshetsmåling er vurdert som best egnet til denne tjenesten.

10.5.3.5 Profilerings av Norge som turistdestinasjon

Innovasjon Norges reiselivsarbeid er i endring. Dette arbeidet vil pågå gjennom 2018 og ut i 2019. Det er ikke gjennomført effektivitetsvurderinger knyttet til reiselivsarbeidet Norge.

10.5.3.6 Merkevaren Norge, Gründerplanen og øvrige post 74 aktiviteter

Det er ikke gjennomført effektivitetsvurderinger knyttet til Merkevaren Norge (Invest in Norway, strategisk posisjonering) og Gründerplanen (Global Entrepreneurship/mentortjenesten/økosystem for kapital/GründerTelefonen/IPR-rådgivning).

11 VEDLEGG

11.1 Statistikk per rapporteringsenhet

I kapitlene under følger rapportering på forbruk/tildelinger totalt og fordelt på mål og resultatstyringsindikatorerne (MRS-indikatorerne). I tillegg til effekter på antall ansatte og lønnsomhet, disse brukes som støttende analyser i rapporten. Rapporteringsenhet er en aggregering av virkemiddelkodene som hører sammen. Grupperingen er gjort av Innovasjon Norge for å forenkle både fremstillingen og tolkningen av dataene under. Forbrukstallene er oppgitt både på rapporteringsenhet og virkemiddelevel, mens MRS-indikatorerne er kun oppgitt på rapporteringsenhet.

11.1.1 Forbruk og antall i 2017 fordelt per departement

Med forbruk menes innvilget beløp i 2017 (minus annulleringer tilsagnsåret).

Tabell 11-1: Forbruk i 2017 fordelt på departement. Beløp.

Departement	Gründer	Bedrift	Personkunde	Annet	Totalsum
KD	3 148 200 19 %	3 750 500 23 %		9 416 000 58 %	16 314 700
KLD	3 030 000 16 %	14 841 000 79 %		900 000 5 %	18 771 000
KMD	439 837 785 38 %	643 446 849 56 %	100 000 0 %	62 120 297 5 %	1 145 504 931
KUD	10 300 000 59 %	7 200 000 41 %			17 500 000
LMD	96 763 360 12 %	674 621 843 86 %		15 390 700 2 %	786 775 903
NFD	1 723 305 743 36 %	2 887 609 893 61 %	500 000 0 %	146 351 900 3 %	4 757 767 536
UD	16 475 000 18 %	27 445 000 31 %		45 941 500 51 %	89 861 500
Totalsum	2 292 860 088 34 %	4 258 915 085 62 %	600 000 0 %	280 120 397 4 %	6 832 495 570

Gründer (0-3 år fra stiftelsesdato)

Bedrift (over 3 år fra stiftelsesdato og tilsagnsdato)

Personer (søkt med norsk personnummer)

Annet (ikke tilgjengelig stiftelsesdato eller norsk personnummer eller tilsagnsmottaker er stiftelser, forening el.)

Tabell 11-2: Forbruk i 2017 fordelt på departement. Antall.

Departement	Gründer	Bedrift	Personkunde	Annet	Totalsum
KD	6 38 %	6 38 %		4 25 %	16
KLD	3 23 %	8 62 %		2 15 %	13
KMD	556 42 %	657 50 %	1 0 %	106 8 %	1 320
KUD	9 39 %	14 61 %			23
LMD	207 13 %	1 354 85 %		30 2 %	1 591
NFD	1 220 55 %	952 43 %	5 0 %	61 3 %	2 238
UD	10 15 %	27 40 %		30 45 %	67
Totalsum	2 011 38 %	3 018 57 %	6 0 %	233 4 %	5 268

Gründer (0-3 år fra stiftelsesdato)

Bedrift (over 3 år fra stiftelsesdato og tilsagnsdato)

Personer (søkt med norsk personnummer)

Annet (ikke tilgjengelig stiftelsesdato eller norsk personnummer eller tilsagnsmottaker er stiftelser, forening el.)

11.1.2 Forbruk KMD

Tabell 11-3: Forbruk KMD

Rapporteringsenhet	Virkemiddelkode	2016	2017
Bedriftsnettverk	1122 - Bedriftsnettverk		10 190 000
	770 - Bedriftsnettverk	14 883 750	5 038 000
	SUM	14 883 750	15 228 000
Bedriftsutviklingstilskudd	1052 - Næringsprogrammet Oppland	305 000	
	1062 - RDA kultur	4 793 000	5 360 000
	1094 - Handlingsprogram næringsutvikling Hordaland	1 565 000	2 516 900
	1106 - Bedriftsutviklingstilskudd		151 301 213
	1107 - FRAM Strategi og ledelse		4 991 200
	1108 - Innovasjonsmiljøer, lokal finansiering		500 000
	1139 - Bedriftsutviklingstilskudd		1 500 000
	584 - RDA kommuner, bedriftsutviklingstilskudd	16 516 000	10 750 000
	703 - Bedriftsutviklingstilskudd	209 378 168	86 174 218
	952 - For prosjekter VRI Hordaland	600 000	31 842
	992 - Bedriftstilskudd distriktutvikling	9 800 000	2 700 000
	SUM	242 957 168	265 825 373
Bioraffineringsprogrammet	1036 - Bioraffineringsprogrammet	13 170 000	5 463 550
	1116 - Utviklingstilskudd - Bioraffinering		8 730 000
	SUM	13 170 000	14 193 550
Distriktsrettede risikolån og garantier	1085 - Distriktsrettet risikolån - betinget	3 000 000	2 000 000
	1086 - Distriktsrettet risikolån med gjeldsbrev		3 365 000
	1097 - Distriktsrettet risikolån	207 045 000	148 195 000
	1112 - Distriktsrettet risikolån, gjeldsbrev		1 500 000
	1113 - Distriktsrettet risikolån, pantelån		206 107 950
	1114 - Distriktsrettet risikolån EIF		176 250 000
	1115 - Distriktsrettet garanti		8 700 000
	300 - Distriktsrettet risikolån - Andre lån	80 212 770	
	471 - Garanti, distriktsrettet - driftskapital	1 250 000	3 950 000
	SUM	291 507 770	550 067 950
Distriktsrettet etablerertilskudd	1029 - Etablerertilskudd - tidlig fase	7 519 619	1 400 000
	1103 - Etablerertilskudd tidligfase		2 650 880
	1104 - Etablerertilskudd fase 2		33 912 554
	720 - Etablerertilskudd	63 854 950	18 511 728
	771 - Etablerertilskudd	1 100 000	
	SUM	72 474 569	56 475 162
Diverse KMD	1118 - Utviklingstilskudd - Regional omstilling		5 980 500
	767 - Utredning	3 011 412	225 000
	775 - Kvinnesatsing	170 000	
	779 - Diverse tiltak	34 150 000	2 931 723
	787 - Kultur og næring	5 965 000	
	789 - Reiseliv Buskerud	617 094	47 802
	SUM	43 913 506	9 185 025
FRAM	730 - FRAM-programmet	1 510 000	
	SUM	1 510 000	
Investeringsstilskudd	1105 - Investeringsstilskudd		81 934 500
	585 - RDA kommuner, investeringsstilskudd	14 713 618	237 000
	701 - Investeringsstilskudd	120 079 597	61 417 041
	791 - RDA, investeringsstilskudd	1 636 126	500 000
	792 - RDA, investeringsstilskudd	1 913 871	
	793 - RDA, investeringsstilskudd	1 345 000	250 000
	991 - Investeringer distriktutvikling		8 000 000
	SUM	139 688 212	152 338 541
Klyngeprogrammet	1057 - Global Centers of Expertise	14 500 000	
	1119 - Arena		17 800 000
	1120 - Norwegian Centres of Expertise		23 500 000
	1121 - Global Centres of Expertise		15 000 000
	758 - Innovasjonspiloter	2 945 000	
	778 - Innovasjonspiloter	19 650 000	
	782 - Centres of Expertise	25 750 000	14 125 000
	SUM	62 845 000	70 425 000
Mentortjenesten	1117 - Utviklingstilskudd - Mentortjenesten		2 274 930
	801 - Mentortjenesten	4 800 948	2 891 400
	SUM	4 800 948	5 166 330
Næringsrettet utdanning	1027 - Næringsrettet utdanning	8 200 000	6 600 000
	SUM	8 200 000	6 600 000
Rådgiving	783 - Designprogram	2 623 000	
	SUM	2 623 000	
Totalsum		897 573 923	1 145 504 931

11.1.3 Forbruk LMD

Tabell 11-4: Forbruk LMD

Rapporteringsenhet	Virkemiddelkode	2016	2017
Bioenergiprogrammet	050 - Bioenergi	56 952 200	60 431 178
	SUM	56 952 200	60 431 178
Bioraffineringsprogrammet	1051 - Bioraffineringsprogrammet	2 468 250	350 000
	SUM	2 468 250	350 000
Bioøkonomiordningen	1123 - Bioraffineringsprogrammet		2 780 000
	SUM		2 780 000
Fylkesvise IBU-midler	002 - Etablererstipend, utviklingsfasen	6 494 585	5 565 000
	003 - Etablererstipend, etableringsfasen	7 220 500	5 784 000
	006 - Bedriftsutviklingstilskudd	22 143 509	19 881 856
	008 - Tilskudd ved generasjonsskifte, tradisjonelt jord- og hagebruk	27 460 000	39 583 600
	010 - Tilskudd ved generasjonsskifte, tilleggsnæring	1 545 000	2 451 000
	021 - Investeringstilskudd til tradisjonelt jord- og hagebruk	431 384 334	477 571 360
	023 - Investeringstilskudd til tilleggsnæring	48 181 149	52 026 709
	SUM	544 429 077	602 863 525
Reinprogrammet	860 - Verdiskapingsprogrammet for reindrift	9 565 000	8 953 000
	SUM	9 565 000	8 953 000
Risikolån landbruk	390 - Risikolån landbruk - tradisjonelt jord- og hagebruk	21 829 000	22 935 000
	391 - Risikolån landbruk - utviklingstiltak/nye næringer	2 931 000	1 210 000
	SUM	24 760 000	24 145 000
Trebasert innovasjonsprogram	1037 - Trebasert innovasjonsprogram 2013	20 182 500	7 930 000
	SUM	20 182 500	7 930 000
Utviklingsprogrammet for landbruks- og reindriftbasert vekst og	1023 - Vekstordning	18 375 000	23 455 000
	1024 - Forpliktende produsentsamenslutninger	8 328 500	9 565 000
	1025 - Utviklingsprogram for lokalmat og grønt reiseliv ellers	53 839 000	46 303 200
	SUM	80 542 500	79 323 200
Totalsum		738 899 527	786 775 903

11.1.4 Forbruk NFD

Tabell 11-5: Forbruk NFD

Rapporteringsenhet	Virkemiddelkode	2016	2017
Bedriftsnettverk	802 - Bedriftsnettverk - Ny	13 640 000	15 717 500
	SUM	13 640 000	15 717 500
Bioraffineringsprogrammet	1045 - FKD Bioraffineringsprogrammet		900 000
	1078 - Bioraffineringsprogrammet	4 930 000	3 741 000
	SUM	4 930 000	4 641 000
Bioøkonomiordningen	1125 - Bioøkonomiordningen		49 206 980
	SUM		49 206 980
diverse NFD	573 - Administrasjonsstøtte for distriktsrettet såkornfond	4 400 000	4 400 000
	1042 - Satsing på Kulturnæringen	4 926 825	
	1043 - Innovation Express Nordisk Ministerråd - INEX	1 848 035	
	1069 - Entreprenørskap		525 000
	1087 - Kondekneringstilskudd	2 900 000	515 000
	1088 - Uviklingstilskudd Mentor	3 531 500	3 565 500
	1089 - Tilskudd til økosystem for kapital	2 525 000	5 640 000
	1091 - Nærings tiltak Svalbard	12 456 500	3 558 000
	1066 - Diverse tiltak	3 010 222	
	1102 - Tilskudd Start in Norway	1 132 500	
	SUM	36 730 582	18 203 500
Forsknings- og utviklingstilskudd	621 - Tilskudd	39 186 300	55 889 000
	622 - Tilskudd	179 210 662	162 855 462
	671 - Tilskudd+	20 800 000	21 770 000
	672 - Tilskudd+	55 077 000	59 600 000
	SUM	294 273 962	300 114 462
FRAM	1064 - FRAM	8 300 000	5 309 000
	SUM	8 300 000	5 309 000
Innovasjon i reiselivsnæringen	1067 - Innovasjon i reiselivsnæringen	13 812 831	14 999 413
	SUM	13 812 831	14 999 413
Innovasjonslån og garantier	1083 - Betinget innovasjonslån	10 000 000	8 000 000
	1084 - Landsdekkende innovasjonslån gjeldsbrev	3 000 000	3 050 000
	1095 - Landsdekkende innovasjonslån, pant	538 990 125	550 245 000
	1124 - Landsdekkende oppstartslån		110 328 000
	1126 - Landsdekkende innovasjonslån EIF		249 800 000
	200 - Landsdekkende risikolån - Andre lån	148 250 000	
	420 - Garanti, landsdekkende - Driftskapital	24 675 000	7 187 500
	SUM	724 915 125	928 610 500
Klyngeprogrammet	1022 - Utviklingstilskudd - Frie midler NCE	10 542 000	11 049 000
	1058 - Global Centers of Expertise	24 500 000	15 000 000
	1090 - Tilskudd til klyngegründere	4 500 000	3 035 000
	648 - Innovasjonspiloter	19 024 000	25 050 000
	661 - Centres of Expertise	24 250 000	32 250 000
	SUM	82 816 000	86 384 000
Landsdekkende etablerertilskudd	1028 - Landsdekkende etablerertilskudd - tidlig fase	65 965 277	36 250 750
	675 - Landsdekkende etablerertilskudd	224 035 891	189 396 750
	SUM	290 001 168	225 647 500
Landsdekkende innovasjonstilskudd	611 - Utviklingstilskudd - Frie midler	13 300 000	16 656 000
	SUM	13 300 000	16 656 000
Lavrisikolån	1048 - Lavrisikolån landbruk - Næringsformål - tradisjonelt NY	398 401 000	538 926 000
	1049 - Lavrisikolån landbruk - Næringsformål - tilleggsnæring NY	12 069 000	42 624 000
	1050 - Lavrisikolån landbruk - Bolig NY	6 100 000	6 059 000
	110 - Lavrisikolån	607 945 241	676 670 000
	120 - Grunnfinansieringslån - flåte	1 461 507 974	1 234 110 031
	SUM	2 486 023 215	2 498 389 031
Marint verdiskapingsprogram	1047 - Marint verdiskapningsprogram II	2 263 750	
	SUM	2 263 750	
Miljøteknologi	689 - Miljøteknologiordning	460 547 239	538 318 650
	SUM	460 547 239	538 318 650
Pre-såkornfond	1081 - Tilskudd til pre-såkornfond	2 000 000	1 000 000
	1082 - Lån - pre-såkornfond	102 000 000	53 000 000
	SUM	104 000 000	54 000 000
Rådgiving	1065 - Designprogram	1 939 320	
	1079 - Strategisk posisjonering	2 233 000	1 570 000
	SUM	4 172 320	1 570 000
Totalsum		4 539 726 192	4 757 767 536

11.1.5 Forbruk KD

Tabell 11-6: Forbruk KD

Rapporteringsenhet	Virkemiddelkode	2016	2017
Diverse KD	1092 - Seal of Excellence	6 629 225	4 784 200
	1093 - EU-kompetanse i klynge	5 220 500	4 330 500
	1098 - Dybderådgivning for næringslivet	5 800 000	7 200 000
Totalsum		17 649 725	16 314 700

11.1.6 Forbruk KLD

Tabell 11-7: Forbruk KLD

Rapporteringsenhet	Virkemiddelkode	2016	2017
Bioenergiprogrammet	1080 - Tilskudd til biogassprosjekter	4 959 000	1 766 000
	SUM	4 959 000	1 766 000
Miljøvennlig skipsfart	1099 - Tilskudd til miljøvennlig skipsfart	8 795 000	17 005 000
	SUM	8 795 000	17 005 000
Totalsum		13 754 000	18 771 000

11.1.7 Forbruk KUD

Tabell 11-8: Forbruk KUD

Rapporteringsenhet	Virkemiddelkode	2016	2017
Diverse KUD	1096 - Spill ut i verden	2 500 000	
	1127 - Tilskudd - kulturell og kreativ næring		17 500 000
	SUM	2 500 000	17 500 000
Totalsum		2 500 000	17 500 000

11.1.8 Forbruk UD

Tabell 11-9: Forbruk UD – diverse.

Rapporteringsenhet	Virkemiddelkode	2016	2017
Diverse UD	1059 - Prosjektsamarbeid Russland	12 027 490	6 863 000
	1060 - Nordområdetiltak drift		9 000 000
	1061 - Barents 2020	11 840 000	13 060 000
	SUM	23 867 490	28 923 000
Næringsutvikling og bistand	1100 - Tilskudd til Visjon 2030 Helse	1 000 000	9 838 000
	1101 - Tilskudd til Visjon 2030 Utdanning	1 000 000	8 098 000
	1137 - Grant - humanitarian innovation		27 800 000
	1138 - Grant - humanitarian preparedness		15 202 500
	SUM	2 000 000	60 938 500
Totalsum		25 867 490	89 861 500

Tabell 11-10: Forbruk UD – EØS. (beløp i Euro)

Rapporteringsenhet	Virkemiddelkode	2016	2017
EØS-midler	1012 - Decent Work Programme Level	100 000	82 250
	1014 - Bulgaria environment projects	228 914	
	1017 - Bulgaria predefined projects	107 580	
	1018 - Bulgaria small grants fund	30 000	
	1019 - Bulgaria seed money and travel support - bilateral fund		117 459
	1020 - Bulgaria networking bilateral fund	105 485	630 000
	1021 - Bulgaria complimentary actions - exchange fo experience	251 000	
	1032 - IN-START Romania nettverkstiltak	229 076	541 788
	1033 - Romania hovedprosjektmidler	1 212 907	
	1034 - Romania mindre hovedprosjekter	41 178	
	1035 - IN-START Romania complementary	112 000	
	1053 - Poland Environment	8 239 650	
	1055 - Poland Networking		240 000
	1056 - Poland Complementary Actions		36 285
	1132 - Bulgaria Business - Bilateral Fond		100 000
	1133 - Romania Business - Bilateral Fond		100 000
	1134 - Romania Energy - Bilateral Fond		100 000
	SUM	10 657 790	1 947 782
Totalsum		10 657 790	1 947 782

11.1.9 Innovasjonsnivå

Tabell 11-11: Tabellen referer til vurdering av innovasjonsnivået på hver enkelt sak gjort av saksbehandler.

Rapporteringsenhet	Innovasjonsnivå	2014	2015	2016	2017
Bedriftsnettverk	Innovasjon på bedriftsnivå	5 %	2 %	2 %	3 %
	Innovasjon på regionalt nivå	22 %	34 %	20 %	20 %
	Innovasjon på nasjonalt nivå	30 %	34 %	26 %	28 %
	Innovasjon på internasjonalt nivå	36 %	24 %	47 %	43 %
	Ikke relevant	6 %	6 %	5 %	6 %
Bedriftsutviklingstilskudd	Innovasjon på bedriftsnivå	10 %	10 %	7 %	8 %
	Innovasjon på regionalt nivå	21 %	18 %	17 %	18 %
	Innovasjon på nasjonalt nivå	22 %	26 %	24 %	18 %
	Innovasjon på internasjonalt nivå	34 %	35 %	30 %	39 %
	Ikke relevant	12 %	12 %	22 %	16 %
Bioenergiprogrammet	Innovasjon på bedriftsnivå	73 %	62 %	54 %	68 %
	Innovasjon på regionalt nivå	11 %	17 %	23 %	14 %
	Innovasjon på nasjonalt nivå	3 %	11 %	7 %	1 %
	Innovasjon på internasjonalt nivå	0 %	5 %	5 %	0 %
	Ikke relevant	13 %	5 %	11 %	17 %
Bioøkonomiordningen	Innovasjon på bedriftsnivå				3 %
	Innovasjon på regionalt nivå				3 %
	Innovasjon på nasjonalt nivå				30 %
	Innovasjon på internasjonalt nivå				45 %
	Ikke relevant				20 %
Distriktsrettede risikolån og garantier	Innovasjon på bedriftsnivå	16 %	20 %	20 %	11 %
	Innovasjon på regionalt nivå	24 %	14 %	13 %	9 %
	Innovasjon på nasjonalt nivå	13 %	27 %	27 %	23 %
	Innovasjon på internasjonalt nivå	31 %	24 %	26 %	37 %
	Ikke relevant	16 %	15 %	14 %	19 %
Distriktsrettet etablerertilskudd	Innovasjon på bedriftsnivå	4 %	3 %	3 %	2 %
	Innovasjon på regionalt nivå	7 %	13 %	16 %	16 %
	Innovasjon på nasjonalt nivå	23 %	21 %	26 %	29 %
	Innovasjon på internasjonalt nivå	60 %	56 %	46 %	49 %
	Ikke relevant	6 %	6 %	9 %	5 %
Forsknings- og utviklingstilskudd	Innovasjon på bedriftsnivå	0 %	0 %	0 %	0 %
	Innovasjon på regionalt nivå	0 %	0 %	0 %	0 %
	Innovasjon på nasjonalt nivå	7 %	7 %	5 %	1 %
	Innovasjon på internasjonalt nivå	87 %	93 %	94 %	97 %
	Ikke relevant	6 %	0 %	1 %	1 %
Fylkesvise IBU-midler	Innovasjon på bedriftsnivå	54 %	61 %	64 %	61 %
	Innovasjon på regionalt nivå	9 %	7 %	6 %	7 %
	Innovasjon på nasjonalt nivå	3 %	2 %	2 %	1 %
	Innovasjon på internasjonalt nivå	0 %	0 %	0 %	0 %
	Ikke relevant	34 %	30 %	27 %	31 %
Innovasjon i reiselivsnæringen	Innovasjon på bedriftsnivå	14 %	15 %	6 %	2 %
	Innovasjon på regionalt nivå	26 %	8 %	17 %	17 %
	Innovasjon på nasjonalt nivå	28 %	41 %	23 %	22 %
	Innovasjon på internasjonalt nivå	22 %	17 %	13 %	21 %
	Ikke relevant	7 %	19 %	42 %	38 %
Innovasjonslån og garantier	Uspesifisert	3 %	0 %	0 %	0 %
	Innovasjon på bedriftsnivå	8 %	1 %	2 %	2 %
	Innovasjon på regionalt nivå	5 %	2 %	3 %	1 %
	Innovasjon på nasjonalt nivå	11 %	7 %	15 %	12 %
	Innovasjon på internasjonalt nivå	72 %	80 %	76 %	77 %
Investeringstilskudd	Ikke relevant	5 %	11 %	4 %	8 %
	Innovasjon på bedriftsnivå	26 %	16 %	16 %	11 %
	Innovasjon på regionalt nivå	27 %	23 %	27 %	20 %
	Innovasjon på nasjonalt nivå	26 %	30 %	26 %	22 %
	Innovasjon på internasjonalt nivå	17 %	24 %	27 %	39 %
Landsdekkende etablerertilskudd	Ikke relevant	5 %	7 %	4 %	8 %
	Innovasjon på bedriftsnivå	0 %	0 %	0 %	0 %
	Innovasjon på regionalt nivå	0 %	1 %	0 %	1 %
	Innovasjon på nasjonalt nivå	8 %	13 %	10 %	10 %
	Innovasjon på internasjonalt nivå	92 %	75 %	75 %	79 %
Ikke relevant	0 %	11 %	14 %	11 %	

Rapporteringsenhet	Innovasjonsnivå	2014	2015	2016	2017
Landsdekkende innovasjonstilskudd	Innovasjon på bedriftsnivå	2 %	1 %	0 %	9 %
	Innovasjon på regionalt nivå	3 %	1 %	0 %	0 %
	Innovasjon på nasjonalt nivå	9 %	13 %	0 %	9 %
	Innovasjon på internasjonalt nivå	55 %	23 %	0 %	0 %
	Ikke relevant	31 %	62 %	100 %	82 %
Lavrisikolån	Innovasjon på bedriftsnivå	33 %	23 %	24 %	19 %
	Innovasjon på regionalt nivå	7 %	6 %	6 %	4 %
	Innovasjon på nasjonalt nivå	17 %	12 %	3 %	8 %
	Innovasjon på internasjonalt nivå	3 %	22 %	24 %	14 %
	Ikke relevant	40 %	38 %	43 %	55 %
Mentortjenesten	Innovasjon på bedriftsnivå	11 %	16 %	5 %	9 %
	Innovasjon på regionalt nivå	13 %	10 %	8 %	6 %
	Innovasjon på nasjonalt nivå	24 %	21 %	22 %	19 %
	Innovasjon på internasjonalt nivå	29 %	38 %	47 %	55 %
	Ikke relevant	24 %	15 %	17 %	12 %
Miljøteknologi	Innovasjon på regionalt nivå	0 %	0 %	0 %	0 %
	Innovasjon på nasjonalt nivå	3 %	2 %	2 %	2 %
	Innovasjon på internasjonalt nivå	94 %	98 %	98 %	97 %
	Ikke relevant	3 %	0 %	0 %	1 %
Miljøvennlig skipsfart	Innovasjon på regionalt nivå			0 %	15 %
	Innovasjon på nasjonalt nivå			4 %	11 %
	Innovasjon på internasjonalt nivå			61 %	75 %
	Ikke relevant			34 %	0 %
Reinprogrammet	Innovasjon på bedriftsnivå	4 %	25 %	26 %	43 %
	Innovasjon på regionalt nivå	37 %	20 %	23 %	7 %
	Innovasjon på nasjonalt nivå	16 %	16 %	22 %	29 %
	Innovasjon på internasjonalt nivå	3 %	3 %	2 %	0 %
	Ikke relevant	40 %	35 %	27 %	21 %
Risikolån landbruk	Innovasjon på bedriftsnivå	67 %	65 %	74 %	77 %
	Innovasjon på regionalt nivå	3 %	6 %	3 %	1 %
	Innovasjon på nasjonalt nivå	0 %	4 %	0 %	0 %
	Innovasjon på internasjonalt nivå	0 %	0 %	0 %	3 %
	Ikke relevant	30 %	25 %	23 %	19 %
Utviklingsprogrammet for landbruks- og reindriftbasert vekst og verdiskaping	Innovasjon på bedriftsnivå	2 %	27 %	16 %	19 %
	Innovasjon på regionalt nivå	35 %	22 %	21 %	18 %
	Innovasjon på nasjonalt nivå	18 %	13 %	17 %	18 %
	Innovasjon på internasjonalt nivå	1 %	1 %	16 %	11 %
	Ikke relevant	43 %	37 %	30 %	34 %

11.1.10 Prosjektrisiko

Prosjektrisiko settes i hver enkelt sak av saksbehandler. Prosjektrisikoen blir vurdert på en skala fra 1 til 6 der 1 er det laveste og 6 er det høyeste. Liten risiko er 1 og 2, normal risiko er 3 og 4, og høy risiko er 5 og 6.

Tabell 11-12: Prosjektrisiko

Rapporteringsenhet	År	Liten risiko	Normal risiko	Høy risiko	IR Uspesifisert	
Bedriftsutviklingstilskudd	2015	8 %	35 %	30 %	8 %	19 %
	2016	10 %	34 %	20 %	11 %	26 %
	2017	5 %	33 %	21 %	3 %	39 %
Bioenergiprogrammet	2015	17 %	69 %	7 %	5 %	1 %
	2016	28 %	54 %	5 %	11 %	2 %
	2017	27 %	65 %	1 %	2 %	5 %
Biøkonomiordningen	2017	5 %	25 %	36 %	19 %	15 %
Distriktsrettede risikolån og garantier	2015	8 %	56 %	35 %	0 %	0 %
	2016	4 %	72 %	25 %	0 %	0 %
	2017	9 %	59 %	32 %	0 %	0 %
Distriktsrettet etablerertilskudd	2015	4 %	32 %	32 %	4 %	29 %
	2016	4 %	38 %	41 %	8 %	8 %
	2017	5 %	47 %	46 %	1 %	1 %
Forsknings- og utviklingstilskudd	2015	0 %	27 %	63 %	0 %	9 %
	2016	0 %	30 %	65 %	1 %	4 %
	2017	0 %	36 %	59 %	0 %	5 %
Fylkesvise IBU-midler	2015	44 %	47 %	6 %	1 %	2 %
	2016	44 %	50 %	5 %	0 %	2 %
	2017	39 %	54 %	4 %	0 %	2 %
Innovasjon i reiselivsnæringen	2015	14 %	59 %	0 %	6 %	21 %
	2016	3 %	37 %	7 %	33 %	20 %
	2017	7 %	22 %	5 %	4 %	62 %
Innovasjonslån og garantier	2015	1 %	58 %	41 %	0 %	0 %
	2016	6 %	59 %	35 %	1 %	0 %
	2017	2 %	56 %	41 %	1 %	0 %
Investeringstilskudd	2015	9 %	56 %	33 %	1 %	1 %
	2016	5 %	68 %	23 %	1 %	3 %
	2017	1 %	61 %	37 %	0 %	0 %
Landsdekkende etablerertilskudd	2015	1 %	27 %	37 %	11 %	24 %
	2016	0 %	25 %	51 %	14 %	9 %
	2017	1 %	32 %	56 %	10 %	1 %
Landsdekkende innovasjonstilskudd	2015	10 %	27 %	5 %	49 %	9 %
	2016	0 %	8 %	0 %	92 %	0 %
	2017	19 %	12 %	0 %	31 %	38 %
Lavrisikolån	2015	30 %	57 %	9 %	3 %	1 %
	2016	26 %	62 %	11 %	1 %	0 %
	2017	35 %	57 %	7 %	0 %	0 %
Mentortjenesten	2015	1 %	7 %	10 %	8 %	74 %
	2016	1 %	12 %	3 %	1 %	83 %
	2017	5 %	3 %	4 %	3 %	85 %
Miljøteknologi	2015	0 %	26 %	71 %	0 %	2 %
	2016	1 %	25 %	71 %	0 %	3 %
	2017	0 %	28 %	66 %	0 %	6 %
Miljøvennlig skipsfart	2016	0 %	61 %	0 %	34 %	5 %
	2017	0 %	15 %	59 %	0 %	26 %
Reinprogrammet	2015	29 %	30 %	7 %	28 %	6 %
	2016	23 %	38 %	10 %	27 %	1 %
	2017	19 %	65 %	0 %	0 %	16 %
Risikolån landbruk	2015	29 %	60 %	11 %	0 %	0 %
	2016	18 %	58 %	23 %	1 %	0 %
	2017	55 %	45 %	0 %	0 %	0 %
Utviklingsprogrammet for landbruks- og reindrifts	2015	31 %	25 %	8 %	30 %	6 %
	2016	17 %	40 %	3 %	30 %	10 %
	2017	37 %	31 %	3 %	22 %	8 %

11.1.11 Driftsrisiko

Driftsrisiko baserer seg på regnskapsmessige data de tre siste regnskapsårene, men kan justeres av saksbehandler hvis det er hendelser som ikke er fanget opp av regnskapsdataene. Saksbehandler kan justere driftsrisikoen i både positiv og negativ retning. Driftsrisikoen deles inn i 4, A-D der A er best og D er svakest. Lav driftsrisiko viser til kode A og B, mens høy risiko viser til C og D. Selskaper uten regnskapshistorikk får automatisk risikokode C.

Tabell 11-13: Driftsrisiko

Rapporteringsenhet	År	Lav	Høy
Bedriftsutviklingstilskudd	2015	59 %	41 %
	2016	45 %	55 %
	2017	51 %	49 %
Bioenergiprogrammet	2015	77 %	23 %
	2016	59 %	41 %
	2017	74 %	26 %
Bioøkonomiordningen	2017	70 %	30 %
Distriktrettede risikolån og garantier	2015	38 %	62 %
	2016	48 %	52 %
	2017	37 %	63 %
Distriktrettet etablerertilskudd	2015	13 %	87 %
	2016	12 %	88 %
	2017	11 %	89 %
Forsknings- og utviklingstilskudd	2015	37 %	63 %
	2016	32 %	68 %
	2017	25 %	75 %
Fylkesvise IBU-midler	2015	94 %	6 %
	2016	91 %	9 %
	2017	94 %	6 %
Innovasjon i reiselivsnæringen	2015	81 %	19 %
	2016	58 %	42 %
	2017	84 %	16 %
Innovasjonslån og garantier	2015	36 %	64 %
	2016	37 %	63 %
	2017	31 %	69 %
Investeringsstilskudd	2015	50 %	50 %
	2016	56 %	44 %
	2017	34 %	66 %
Landsdekkende etablerertilskudd	2015	9 %	91 %
	2016	3 %	97 %
	2017	4 %	96 %
Landsdekkende innovasjonstilskudd	2015	79 %	21 %
	2016	0 %	100 %
	2017	14 %	86 %
Lavrisikolån	2015	84 %	16 %
	2016	81 %	19 %
	2017	69 %	31 %
Mentortjenesten	2015	20 %	80 %
	2016	18 %	82 %
	2017	10 %	90 %
Miljøteknologi	2015	43 %	57 %
	2016	42 %	58 %
	2017	37 %	63 %
Miljøvennlig skipsfart	2016	100 %	0 %
	2017	91 %	9 %
Reinprogrammet	2015	69 %	31 %
	2016	66 %	34 %
	2017	76 %	24 %
Risikolån landbruk	2015	90 %	10 %
	2016	91 %	9 %
	2017	96 %	4 %
Utviklingsprogrammet for landbruks- og reindriftbasert vekst og verdiskaping	2015	68 %	32 %
	2016	79 %	21 %
	2017	82 %	18 %

11.1.12 Addisjonalitet

Addisjonalitetstallene kommer fra Kundeundersøkelsen som mottagere av finansierings- og rådgivningstjenester får tilsendt straks de har fått tjenesten. Kundene blir spurt om hva som hadde skjedd med prosjektet uten bistanden fra Innovasjon Norge. De som svarer at prosjekter sannsynligvis ville blitt gjennomført i samme skala og med samme tidsskjema havner i gruppen lav-addisjonalitet siden Innovasjon Norge har hatt liten utløsende effekt på prosjektet. Svarer kunden av at prosjektet sannsynligvis hadde blitt gjennomført i mindre skala eller på et senere tidspunkt blir addisjonaliteten til Innovasjon Norges tjeneste klassifisert som middels. Høy addisjonalitet får de prosjektene hvor kunden svarer at prosjektet sannsynligvis ikke ville blitt gjennomført i det hele tatt, eller i mindre skala på et senere tidspunkt.

Rapporteringsenhet	År	Lav	Middels	Høy
Bedriftsutviklingstilskudd	2015	6 %	17 %	77 %
	2016	6 %	19 %	76 %
	2017	3 %	20 %	77 %
Bioenergiprogrammet	2015	8 %	18 %	74 %
	2016	4 %	20 %	75 %
	2017	0 %	8 %	92 %
Bioøkonomiordningen	2017	9 %	12 %	79 %
Distriktsrettede risikolån og garantier	2015	9 %	22 %	69 %
	2016	6 %	29 %	65 %
	2017	7 %	26 %	67 %
Distriktsrettet etablerertilskudd	2015	4 %	23 %	74 %
	2016	3 %	24 %	72 %
	2017	2 %	15 %	83 %
Forsknings- og utviklingstilskudd	2015	1 %	13 %	86 %
	2016	3 %	14 %	83 %
	2017	2 %	19 %	79 %
Fylkesvise IBU-midler	2015	10 %	27 %	63 %
	2016	9 %	26 %	64 %
	2017	6 %	29 %	65 %
Innovasjon i reiselivsnæringen	2017	5 %	0 %	95 %
Innovasjonslån og garantier	2015	2 %	23 %	75 %
	2016	6 %	18 %	76 %
	2017	2 %	27 %	70 %
Investeringstilskudd	2015	4 %	35 %	62 %
	2016	12 %	21 %	67 %
	2017	4 %	22 %	74 %
Landsdekkende etablerertilskudd	2015	5 %	27 %	67 %
	2016	4 %	31 %	66 %
	2017	4 %	22 %	73 %
Landsdekkende innovasjonstilskudd	2015	5 %	47 %	47 %
	2017	0 %	0 %	100 %
Lavrisikolån	2015	15 %	17 %	68 %
	2016	21 %	21 %	58 %
	2017	28 %	20 %	52 %
Mentortjenesten	2017	6 %	31 %	63 %
Miljøteknologi	2015	1 %	23 %	75 %
	2016	2 %	18 %	80 %
	2017	0 %	24 %	76 %
Miljøvennlig skipsfart	2016	0 %	0 %	100 %
	2017	0 %	0 %	100 %
Reinprogrammet	2015	0 %	0 %	100 %
	2016	0 %	25 %	75 %
	2017	0 %	40 %	60 %
Risikolån landbruk	2015	18 %	0 %	82 %
	2016	33 %	0 %	67 %
	2017	0 %	0 %	100 %
Utviklingsprogrammet for landbruks- og reindriftbasert vekst og verdiskaping	2015	2 %	16 %	82 %
	2016	5 %	29 %	67 %
	2017	6 %	31 %	63 %

11.1.13 Andel prosjekter med bidrag til økt kompetanse

Kompetansetallene kommer fra Kundeundersøkelsen som mottagere av finansierings- og rådgivningstjenester får tilsendt fire år etter at de har fått et tilsagn på finansierings- eller rådgivningstjeneste. Kundene blir spurt om prosjektet har bidratt til økt kompetanse i selskapet innen områdene eksport, organisasjon og ledelse, internasjonale markeder, internasjonalt samarbeid, prosessutvikling, avansert teknologi, opparbeiding av bedre nettverk, markedsutvikling, strategi og produktutvikling. På hvert spørsmål blir kompetansetilførselen vurdert på en skala fra 1 til 5, hvor 1 er liten kompetansetilførsel og 5 er stor kompetansetilførsel. Svarene blir så samlet i gruppene "I liten grad", "I middels grad" og "I stor grad", for hhv. 1-2, 3 og 4-5. Tabellen under viser andelen prosjekter som i stor grad har ført til økt kompetanse på minst ett kompetanseområde.

Tabell 11-14: Andel prosjekter med bidrag til økt kompetanse

Dep.	Rapporteringsenhet	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
IN	Gjennomsnitt	66 %	68 %	65 %	63 %	67 %	66 %	68 %
KMD	Distriktsrettet etablerertilskudd	82 %	83 %	77 %	83 %	86 %	85 %	53 %
	Investerings-, bedriftsutviklings- og RDA tilskudd	78 %	82 %	75 %	76 %	83 %	79 %	81 %
	FRAM	63 %	67 %	63 %	69 %	81 %	59 %	61 %
	Distriktsrettede lån og garantier	65 %	76 %	76 %	50 %	83 %	67 %	74 %
LMD	Utviklingsprogrammet	73 %	67 %	52 %	70 %	91 %	89 %	77 %
	Bioraffineringsprogrammet	70 %	42 %	41 %	49 %	41 %	34 %	
	Bioenergiprogrammet						34 %	33 %
	Trebasert innovasjonsprogram	85 %	81 %	77 %	80 %	90 %	83 %	75 %
	IBU	51 %	62 %	61 %				
	IBU-tradisjonell				44 %	39 %	49 %	49 %
	IBU - Tilleggsnæring				63 %	71 %	66 %	68 %
	Bygdeutviklingsstipend			64 %	76 %	70 %	82 %	74 %
NFD	Lavrisikolån*	54 %	56 %	46 %	53 %	49 %	50 %	42 %
	Landsdekkende etablerertilskudd			89 %	92 %	83 %	86 %	92 %
	Landsdekkende innovasjonstilskudd	88 %	89 %	81 %	84 %	91 %	87 %	76 %
	Forsknings- og utviklingstilskudd	88 %	86 %	83 %	83 %	83 %	90 %	87 %
	Innovasjonslån og garantier	73 %	74 %	69 %	81 %	87 %	79 %	87 %
	Internasjonal markedsrådgivning	75 %	76 %	72 %	57 %	70 %	56 %	61 %
	Designrådgivning					83 %		76 %
	Globalt entreprenørskap					77 %	88 %	
	IPR rådgivning					50 %	68 %	72 %
	Miljøteknologi					90 %	94 %	95 %
	Marint verdiskapingsprogram						86 %	79 %

11.2 Effekttall 2017

Effekttall viser til analyser SSB har gjort der man sammenligner regnskapene til kunder med liknende selskaper som ikke har fått finansierings- eller rådgivningstjenester fra Innovasjon Norge. Tallene i tabellen under viser gjennomsnittlig mervest hos kunder i forhold til sammenlignbare selskaper som ikke er kunder, målt i prosentpoeng, salgsinntekter, verdiskaping, produktivitet, antall ansatte og lønnsomhet. Stjernene bak tallene viser signifikansnivået, som igjen indikerer med hvor stor sannsynlighet det er forskjell mellom de to gruppene. Signifikansnivået sier ikke noe om nivåforskjellene mellom de to gruppene.

Delmål	Oppdrag	År	Salgsinntekter	Verdiskaping	Produktivitet
Alle	Bankoppdraget	2015	12,4 ***	6,3 **	1,2
		2016	11,7 ***	7,2 ***	1,2
		2017	11,2 ***	7,3 ***	1,9
	Distriktsoppdraget	2015	13,2 ***	5,9 ***	1,3
		2016	12,9 ***	5,7 ***	1,6
		2017	12,5 ***	5,6 ***	1,6
	IN	2015	12,6 ***	5,9 ***	1,9 ***
		2016	12,3 ***	6,2 ***	2,2 ***
		2017	12,7 ***	6,1 ***	2,1 ***
	Innovasjonsoppdraget	2015	12,5 ***	6,0 ***	2,5 **
		2016	11,9 ***	6,7 ***	2,8 ***
		2017	13,8 ***	6,3 ***	2,2 **
	Landbruksoppdraget	2015	12,3 ***	8,4 *	4,0
		2016	11,9 ***	4,2	2,3
		2017	11,5 ***	7,1 *	5,0
Bedrift	Bankoppdraget	2015	7,4 ***	5,3 ***	1,6
		2016	7,5 ***	5,4 ***	1,9
		2017	6,3 ***	5,4 ***	3,3 **
	Distriktsoppdraget	2015	6,4 ***	2,8 ***	0,9
		2016	6,4 ***	2,8 ***	1,0 *
		2017	6,6 ***	2,8 ***	1,2 **
	IN	2015	6,1 ***	3,2 ***	0,9 **
		2016	6,3 ***	3,4 ***	1,1 ***
		2017	6,2 ***	3,3 ***	1,5 ***
	Innovasjonsoppdraget	2015	6,3 ***	3,8 ***	0,9
		2016	6,1 ***	4,2 ***	1,0
		2017	6,0 ***	3,7 ***	1,0
	Landbruksoppdraget	2015	5,4 **	4,2 *	0,6
		2016	6,9 ***	3,2	0,8
		2017	8,0 ***	3,9 *	2,8 *
Gründer	Bankoppdraget	2015	13,0 ***	3,7	0,5
		2016	11,9 ***	6,3 *	2,0
		2017	9,2 ***	6,9 **	1,8
	Distriktsoppdraget	2015	11,9 ***	10,4 ***	3,6 **
		2016	10,8 ***	9,9 ***	3,9 ***
		2017	11,1 ***	9,6 ***	4,9 ***
	IN	2015	14,0 ***	8,8 ***	3,8 ***
		2016	13,4 ***	8,9 ***	4,3 ***
		2017	13,7 ***	8,7 ***	5,0 ***
	Innovasjonsoppdraget	2015	19,4 ***	8,5 ***	4,6 *
		2016	19,5 ***	8,0 **	4,5 *
		2017	21,6 ***	8,8 ***	5,2 **
	Landbruksoppdraget	2015	17,4 ***	4,1	6,0
		2016	17,5 ***	3,6	7,3 *
		2017	14,0 ***	1,3	7,9 *

***: 99% signifikant **: 95% signifikant *: 90% signifikant

Delmål	Oppdrag	År	Antall ansatte	Lønnsomhet
Alle	Bankoppdraget	2015	5,1 ***	0,2
		2016	4,7 ***	0,2
		2017	3,8 **	0,1
	Distriktsoppdraget	2015	5,4 ***	-0,1
		2016	5,8 ***	-0,2
		2017	6,1 ***	-0,1
	IN	2015	5,4 ***	0,0
		2016	5,5 ***	0,0
		2017	5,5 ***	0,0
	Innovasjonsoppdraget	2015	5,7 ***	0,0
		2016	5,5 ***	0,2
		2017	5,8 ***	0,0
	Landbruksoppdraget	2015	5,9 **	0,0
		2016	5,5 **	-0,1
		2017	2,1	-0,1
Bedrift	Bankoppdraget	2015	3,9 ***	0,3
		2016	3,3 ***	0,3
		2017	2,3 *	0,2
	Distriktsoppdraget	2015	1,6 ***	0,1
		2016	1,6 ***	0,1
		2017	1,5 ***	0,1
	IN	2015	2,0 ***	0,2
		2016	1,9 ***	0,2 **
		2017	1,7 ***	0,2 *
	Innovasjonsoppdraget	2015	2,3 ***	0,2
		2016	2,3 ***	0,3
		2017	2,2 ***	0,2
	Landbruksoppdraget	2015	3,9 **	0,3
		2016	3,1 **	0,3
		2017	2,5 *	0,3
Gründer	Bankoppdraget	2015	5,7 **	1,2 ***
		2016	5,1 **	1,2 ***
		2017	4,8 **	0,9 ***
	Distriktsoppdraget	2015	5,0 ***	0,8 ***
		2016	4,9 ***	0,6 **
		2017	4,8 ***	0,6 ***
	IN	2015	5,2 ***	0,8 ***
		2016	5,1 ***	0,7 ***
		2017	5,2 ***	0,6 ***
	Innovasjonsoppdraget	2015	7,2 ***	0,0
		2016	7,1 ***	0,1
		2017	7,6 ***	-0,1
	Landbruksoppdraget	2015	0,2	1,3 **
		2016	0,9	1,1 **
		2017	-0,4	1,0 **

***: 99% signifikant **: 95% signifikant *: 90% signifikant

Departement	Virkemiddel	År	Salgsinntekter	Verdiskaping	Produktivitet
KMD	Bedriftsutviklingstilskudd	2015	6,1 ***	3,4 ***	0,9 *
		2016	5,8 ***	3,3 ***	1,2 **
		2017	5,9 ***	3,1 ***	1,1 **
	Distriktsrettede risikolån og garantier	2015	14,7 ***	8,0 ***	3,9 ***
		2016	14,7 ***	8,2 ***	3,5 ***
		2017	14,7 ***	7,2 ***	1,7
	Distriktsrettet etablerertilskudd	2015	14,8 ***	10,8 ***	2,5
		2016	15,4 ***	11,0 ***	3,0
		2017	15,0 ***	11,7 ***	7,2 ***
	FRAM	2015	0,0	0,1	-1,5
		2016	-2,6	0,2	-1,0
		2017	0,3	1,4	0,3
	Investeringsstilskudd	2015	13,3 ***	3,6 ***	1,0
		2016	12,5 ***	3,8 ***	1,2
		2017	12,0 ***	3,5 ***	0,8
NFD	Forsknings- og utviklingstilskudd	2015	9,3 ***	5,2 *	1,3
		2016	10,7 ***	6,1 **	1,8
		2017	8,8 ***	3,4	-0,4
	Innovasjonslån og garantier	2015	14,3 ***	10,1 ***	4,4 **
		2016	13,9 ***	10,9 ***	4,9 ***
		2017	14,1 ***	10,6 ***	4,5 ***
	Internasjonal markedsrådgiving	2015	2,7	6,1 *	2,4
		2016	2,7	5,5 *	3,4
		2017	4,1	6,1 **	2,1
	Landsdekkende etablerertilskudd	2015	21,2 ***	7,2	-1,6
		2016	22,6 ***	6,9	-2,4
		2017	23,1 ***	5,5	1,7
	Miljøteknologiordningen	2015	-	-	-
		2016	-	-	-
		2017	11,3	2,9	2,4

***: 99% signifikant **: 95% signifikant *: 90% signifikant

Departement	Virkemiddel	År	Antall ansatte	Lønnsomhet
KMD	Bedriftsutviklingstilskudd	2015	1,9 ***	0,2
		2016	1,8 ***	0,2
		2017	2,2 ***	0,1
	Distriktsrettede risikolån og garantier	2015	5,4 ***	0,2
		2016	5,6 ***	0,2
		2017	4,7 ***	0,2
	Distriktsrettet etablerertilskudd	2015	6,4 ***	0,6
		2016	6,7 ***	0,5
		2017	6,0 ***	0,3
	FRAM	2015	2,1	0,0
		2016	1,6	-0,1
		2017	1,2	-0,2
	Investeringsstilskudd	2015	3,5 ***	-0,1
		2016	3,3 ***	0,0
		2017	3,4 ***	-0,2
NFD	Forsknings- og utviklingstilskudd	2015	3,5 **	0,6
		2016	5,4 ***	0,7
		2017	5,1 ***	0,7
	Innovasjonslån og garantier	2015	2,1	1,2 ***
		2016	1,7	1,3 ***
		2017	1,2	1,4 ***
	Internasjonal markedsrådgiving	2015	4,6 **	0,9
		2016	3,1	1,0 *
		2017	0,7	0,8
	Landsdekkende etablerertilskudd	2015	12,0 ***	0,0
		2016	12,3 ***	0,2
		2017	9,2 ***	0,0
	Miljøteknologiordningen	2015	- -	- -
		2016	- -	- -
		2017	5,8	0,7

***: 99% signifikant **: 95% signifikant *: 90% signifikant

11.3 Forklaring til omsøkt finansiering

Innovasjon Norge leverer for første gang omsøkt-tall i tillegg til tilsagnstall som vedlegg til oppdragsgiverrapporten. På møtet med NFD om rapporteringskalenderen for 2018 ble det redegjort for at omsøkt-tallene opprinnelig ble brukt for å styre ressursinnsatsen på saksbehandlingen internt og ikke som eksakte sannheter om etterspørselen av våre ordninger til eksternt bruk.

Siden interessen for disse tallene har blitt mye større de seinere årene, både fra Stortinget og departementene, har Innovasjon Norge hatt en gjennomgang av måten disse dataene innhentes på samt laget retningslinjer for hvordan statistikken skal tolkes.

For å få fram den samlede etterspørselen etter ulike virkemidler for en tidsperiode brukes Omsøkt - antall og beløp. Her telles alle omsøkte virkemidler som finnes til behandling i perioden som har en av følgende leveransestatuser: Avslått, Returnert, Trukket, Innvilget og Under arbeid. Omsøkt-tallene gir uttrykk for summen av alle omsøkte virkemidler som har vært gjenstand for en eller annen behandling i perioden. Her vil man også få med omsøkte virkemidler i saker som kom inn før den angjeldende tidsperioden, men som har blitt behandlet på en eller annen måte i løpet av perioden.

Omsøkt-tallene gir et bedre uttrykk for det samlede behovet for ulike virkemidler for en tidsperiode enn bare isolert å se på hvor mange søknader om ulike virkemidler som kom inn når og med hvilke omsøkte beløp.

11.4 Omsøkt finansiering 2017 (beløp og antall)

Tabell xx: Omsøkt i NOK

Totale finansieringstjenester OMSØKT tilsagn i NOK

Budsjettpost	Virkemiddel	Totalt	
		Omsøkt i NOK	Andel
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Ordinære	1 540 505 455	13%
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Fiskeriformål	2 106 968 828	18%
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Landbruksformål	980 644 050	8%
Sum lavrisikolån		4 628 118 333	39%
Sum lavrisikolån		4 628 118 333	39%
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Landsdekkende etablerertilskudd	466 772 718	4%
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Tilskudd	132 223 956	1%
NFD 2421.71 Innovative næringsmiljøer	Tilskudd	102 087 350	1%
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	IFU	492 178 549	4%
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	OFU	152 744 546	1%
NFD 2421.74 Reiseliv, profilering og kompetanse	Tilskudd	33 603 350	0%
NFD 2421.76 Miljøteknologi	Tilskudd - Miljøteknologi	1 440 652 751	12%
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-så Kornfond	Lån	88 000 000	1%
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-så Kornfond	Tilskudd	1 000 000	0%
NFD 2421.78 Adm. støtte for distriktrettede så Kornfond	Tilskudd	4 400 000	0%
NFD 2421.80 Nærings tiltak på Svalbard	Tilskudd	36 749 500	0%
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Garanti	28 587 500	0%
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Innovasjonslån	1 347 032 755	11%
NFD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		4 326 032 975	37%
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Etablerertilskudd	62 496 429	1%
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Garanti	5 750 000	0%
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Risikolån	262 146 083	2%
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Tilskudd	415 131 311	4%
KMD 550.70 Bedriftsrettede programmer i distriktene	Tilskudd	14 491 000	0%
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Garanti	17 450 000	0%
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Risikolån	311 808 033	3%
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd	234 078 652	2%
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Etablerertilskudd	31 624 883	0%
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd sentralt	3 185 000	0%
KMD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tilskudd	20 789 150	0%
KMD 553.65 Omstillingsprogrammer ved akutte endringer i arbeidsmarkedet	Tilskudd	7 350 650	0%
KMD 553.74 Nasjonale tiltak for klynger og innovasjonsmiljøer	Tilskudd	75 202 000	1%
KMD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		1 461 503 191	12%
LMD 1137.70 Innovasjonsaktivitet m.v.	Tilskudd	795 000	0%
LMD 1149.72 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd	8 942 500	0%
LMD 1149.74 Bioraffineringsprogrammet	Tilskudd	400 000	0%
LMD 1150.50 Bioenergiprogrammet	Tilskudd	82 014 951	1%
LMD 1150.50 IBU-midler	Risikolån	10 961 440	0%
LMD 1150.50 IBU-midler	Tilskudd fylkesvis	932 802 882	8%
LMD 1150.50 Utviklingsprogrammet for landbruks- og reindriftbasert vekst og verdiskaping	Tilskudd	88 030 145	1%
LMD 1151.51 VSP rein	Tilskudd	14 115 500	0%
LMD - Sum Riskolån, Tilskudd og programmer		1 138 062 418	10%
Sum risikolån, tilskudd og programmer		6 925 598 584	59%
KD 285.53 EU-stimuleringsvirkemidler	Tilskudd	18 479 440	0%
KLD 1422.70 Miljøvennlig skipsfart	Tilskudd	34 215 500	0%
KMD 551.61 Kompens. for økt arb.g.avg.	Tilskudd	23 567 629	0%
KUD 325.71 Kulturell og kreativ næring	Tilskudd	25 417 000	0%
UD 118.01 Nordområdetiltak drift	Tilskudd	9 000 000	0%
UD 118.70 Prosjektsamarbeid med Russland	Tilskudd	28 530 866	0%
UD 163.70 Nødhjelp og humanitær bistand	Tilskudd	85 110 636	1%
UD 169.70 Visjon 2030	Tilskudd	55 172 284	0%
Diverse tilskudd	Tilskudd	1 971 602	0%
Sum andre virkemidler		281 464 957	2%
Sum andre virkemidler		281 464 957	2%
Sum Totalt		11 835 181 874	100 %

Tabell XX: Omsøk i antall

Totale finansieringstjenester OMSØKT i antall tilsagn

Budsjettpost	Virkemiddel	Totalt	
		Omsøkt i antall tilsagn	Andel
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Ordinære	137	2%
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Fiskeriformål	220	3%
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Landbruksformål	351	4%
Sum lavrisikolån		708	9%
Sum lavrisikolån		708	9%
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Landsdekkende etablerertilskudd	1 818	23%
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Tilskudd	155	2%
NFD 2421.71 Innovative næringsmiljøer	Tilskudd	97	1%
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	IFU	222	3%
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	OFU	47	1%
NFD 2421.74 Reiseliv, profilering og kompetanse	Tilskudd	187	2%
NFD 2421.76 Miljøteknologi	Tilskudd - Miljøteknologi	315	4%
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-så Kornfond	Lån	18	0%
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-så Kornfond	Tilskudd	1	0%
NFD 2421.78 Adm. støtte for distriktsrettede så Kornfond	Tilskudd	4	0%
NFD 2421.80 Nærings tiltak på Svalbard	Tilskudd	14	0%
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Garanti	17	0%
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Innovasjonslån	444	6%
NFD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		3 339	42%
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Etablerertilskudd	159	2%
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Garanti	5	0%
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Risikolån	98	1%
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Tilskudd	558	7%
KMD 550.70 Bedriftsrettede programmer i distriktene	Tilskudd	62	1%
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Garanti	7	0%
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Risikolån	120	2%
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd	350	4%
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Etablerertilskudd	86	1%
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd sentralt	6	0%
KMD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tilskudd	95	1%
KMD 553.65 Omstillingsprogrammer ved akutte endringer i arbeidsmarkedet	Tilskudd	30	0%
KMD 553.74 Nasjonale tiltak for klynger og innovasjonsmiljøer	Tilskudd	59	1%
KMD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		1 635	21%
LMD 1137.70 Innovasjonsaktivitet m.v.	Tilskudd	2	0%
LMD 1149.72 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd	15	0%
LMD 1149.74 Bioraffineringsprogrammet	Tilskudd	1	0%
LMD 1150.50 Bioenergiprogrammet	Tilskudd	167	2%
LMD 1150.50 IBU-midler	Risikolån	27	0%
LMD 1150.50 IBU-midler	Tilskudd fylkesvis	1 622	21%
LMD 1150.50 Utviklingsprogrammet for landbruks- og reindriftbasert vekst og verdiskaping	Tilskudd	92	1%
LMD 1151.51 VSP rein	Tilskudd	17	0%
LMD - Sum Riskolån, Tilskudd og programmer		1 943	25%
Sum risikolån, tilskudd og programmer		6 917	88%
KD 285.53 EU-stimuleringsvirkemidler	Tilskudd	19	0%
KLD 1422.70 Miljøvennlig skipsfart	Tilskudd	7	0%
KMD 551.61 Kompens. for økt arb.g.avg.	Tilskudd	34	0%
KUD 325.71 Kulturell og kreativ næring	Tilskudd	28	0%
UD 118.01 Nordområdetiltak drift	Tilskudd	1	0%
UD 118.70 Prosjektsamarbeid med Russland	Tilskudd	32	0%
UD 163.70 Nødhjelp og humanitær bistand	Tilskudd	70	1%
UD 169.70 Visjon 2030	Tilskudd	33	0%
Diverse tilskudd	Tilskudd	8	0%
Sum andre virkemidler		232	3%
Sum andre virkemidler		232	3%
Sum Totalt		7 857	100 %

11.5 Forklaringer til koder i statistikk for finansieringsvirksomheten

Nedenfor følger en beskrivelse av de ulike statistikk kodene som inngår i vedlagte statistikk for finansieringsvirksomheten f.o.m. 1.1.2009. Fra 2009 er det innført ny koding av innovasjonshøyde og type innovasjon. Alle prosjekter som innvilges støtte skal kategoriseres i forhold til disse kodene.

Se kapittel 1 Leseveiledning.

11.5.1 Innovasjonsnivå

Følgende innovasjonsnivåer gjelder f.o.m. 1.1.2009:

1. Innovasjon på bedriftsnivå
2. Innovasjon på regionalt nivå
3. Innovasjon på nasjonalt nivå
4. Innovasjon på internasjonalt nivå
5. Ikke relevant

Det skal kun angis *ett* innovasjonsnivå pr. prosjekt.

Innovasjonsnivåene er definert som følger:

Innovasjon på bedriftsnivå

Omfatter prosjekter i nye eller eksisterende bedrifter som ikke representerer noe nytt enten i form av nye produkter, tjenester, produksjonsprosesser eller organisasjonsformer annet enn for den aktuelle bedrift.

Innovasjon på regionalt nivå

Omfatter prosjekter i nye eller eksisterende bedrifter som tar sikte på produksjon av produkter og tjenester eller bruk av produksjonsprosesser og organisasjonsformer som tidligere ikke er produsert eller benyttet i andre bedrifter i regionen. Formålet skal primært benyttes første gang slike introduseres i regionen, men kan også omfatte prosjekter som styrker regionalt prioriterte innovasjonsmiljø.

Innovasjon på nasjonalt nivå

Omfatter prosjekter i nye eller eksisterende bedrifter som tar sikte på å utvikle og introdusere produkter og tjenester som er nye på det nasjonale marked og prosjekter som omfatter utvikling og bruk av nye produksjonsprosesser eller organisasjonsformer som ikke er introdusert på nasjonalt nivå. Det omfatter også introduksjon av tidligere eksporterte produkter og tjenester på nye markeder utenlands.

Innovasjon på internasjonalt nivå

Omfatter prosjekt i nye eller eksisterende bedrifter som tar sikte på å utvikle og introdusere produkter og tjenester som er nye på et internasjonalt marked. Videre omfatter formålet prosjekter som fører til nye produksjonsprosesser og organisasjonsformer som ikke er kjent internasjonalt.

Ikke relevant

Omfatter prosjekter som ikke er innovasjonsprosjekter.

11.5.2 Innovasjonstype

Følgende innovasjonstyper gjelder f.o.m. 1.1.2009:

1. Produkt-/tjenesteinnovasjon
2. Prosessinnovasjon
3. Organisatorisk innovasjon
4. Markedsmessig innovasjon
5. Ikke relevant

11.5.3 Veiledning for valg av innovasjonstype:

Det skal KUN velges én innovasjonstype pr. prosjekt. Hvis prosjektet inneholder flere typer innovasjoner, skal kun den *viktigste* innovasjonstypen angis. For prosjekter innenfor arbeidsområdet Innovasjonsmiljøer, må type innovasjon velges ut fra hvilke typer innovasjon flertallet av foretakene innenfor klyngen vil kunne oppnå flere av eller få bedre kvalitet på gjennom å delta i klyngeprosjektet eller på aktiviteter i regi av dette.

Innovasjonstypene er definert som følger:

Produkt-/tjenesteinnovasjon

Produkt-/tjenesteinnovasjon er en vare eller tjeneste som enten er ny eller vesentlig forbedret med hensyn til dens egenskaper, tekniske spesifikasjoner, innebygd software eller andre immaterielle komponenter eller brukervennlighet. Innovasjonen skal være ny for foretaket; den må ikke nødvendigvis være ny for markedet.

Prosessinnovasjon

Prosessinnovasjon omfatter nye eller vesentlig forbedrede produksjonsteknologi/-metoder og nye eller vesentlige forbedrede metoder for levering av varer og tjenester. Innovasjonen skal være ny for foretaket; foretaket må ikke nødvendigvis være den første til å introdusere denne prosessen.

Organisatorisk innovasjon (som oftest innovasjon på bedriftsnivå)

Organisatorisk innovasjon er gjennomføring av ny eller vesentlig endret struktur i foretaket eller nye eller vesentlig endrede ledelsesmetoder for å øke foretakets bruk av kunnskap, kvaliteten i varer og tjenester eller effektiviteten i arbeidsprosesser.

Markedsmessig innovasjon (som oftest innovasjon på bedriftsnivå)

Markedsmessig innovasjon er introduksjon av ny eller vesentlig endret design, samt introduksjon av nye eller vesentlig endrede salgsmetoder for å gjøre foretakets produkter mer attraktive eller for å åpne for nye markeder.

Ikke relevant

Denne koden skal benyttes for prosjekter som ikke er innovasjonsprosjekter. Dersom kode "5. Ikke relevant" for Innovasjonsnivå benyttes, skal også denne koden benyttes for Type innovasjon og vice versa.

11.5.4 Andre kjennetegn

Andre kjennetegn omfatter følgende nøkkelord:

- A) Informasjons- og kommunikasjonsteknologirettet
- B) Samarbeids- og flerbedriftsprosjekter
- C) Økologisk landbruk
- D) Ingen relevante kjennetegn

11.5.5 Definisjon av kjennetegnene:

A) Informasjons- og kommunikasjonsteknologirettet

Økt bruk av IKT er et nasjonalt satsingsområde. Bruk av IKT er ikke knyttet til noen bestemt bransje og vil heller ikke kunne fanges opp av de andre bedrifts- og prosjektopplysningene som registreres.

Det vil ikke være hensiktsmessig at alle prosjekter hvor kun en del er knyttet til fysiske IKT-investeringer eller andre IKT-investeringer, blir gitt dette kjennetegnet. For prosjekter som skal avmerkes som IKT, må minst 50 % av prosjektkostnadene være knyttet til IKT i form av fysiske investeringer, programvare, FoU, kompetanseheving mv.

B) Samarbeids- og flerbedriftsprosjekter

Omfatter flerbedriftsprosjekter, prosjekter som er basert på samarbeid mellom foretak eller mellom foretak og FoU-institusjoner. Når enkeltforetak går sammen om salgs- og markedstiltak og fysiske investeringer, f.eks. innen landbruk, skal kjennetegnet benyttes.

C) Økologisk landbruk

Kjennetegnet skal benyttes for prosjekter som bidra til utvikling av økologisk landbruk.

G) Ingen relevante kjennetegn

Skal benyttes dersom ingen av kjennetegnene forøvrig passer til saken.

Innovasjon Norge
Postboks 448 Sentrum
0104 Oslo
Telefon 2200 2500
Faks 2200 2501
post@innovasjonorge.no

Finansieringssaker – statistikk

Innhold

1 BRUTTO tilsagn

Totale finansieringstjenester	1
Bransje	2
Geografi	5
Distriktpolitiske virkeområdet	8
Innovasjonsnivå	9
Type Innovasjon	10
Bedriftsstørrelse	11
Kjennetegn	12
Satsing	13
Delmål	15
Internasjonalt	16

2 Antall tilsagn

Totale finansieringstjenester	17
Bransje	18
Geografi	21
Distriktpolitiske virkeområdet	24
Innovasjonsnivå	25

Finansieringssaker – statistikk

Type Innovasjon	26
Bedriftsstørrelse	27
Kjennetegn	28
Satsing	29
Delmål	31
Internasjonalt	32

3 NETTO tilsagn

Totale finansieringstjenester	33
Bransje	34
Geografi	37
Distriktpolitiske virkeområdet	40
Innovasjonsnivå	41
Type Innovasjon	42
Bedriftsstørrelse	43
Kjennetegn	44
Satsing	45
Delmål	47
Internasjonalt	48

Totale finansieringstjenester BRUTTO tilsagn

Budsjettpost	Virkemiddel	Totalt	
		Innvilget	Andel
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Ordinære	676,670,000	10%
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Fiskeriformål	1,234,110,031	18%
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Landbruksformål	587,609,000	9%
	Sum lavrisikolån	2,498,389,031	37%
Sum lavrisikolån		2,498,389,031	37%
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Landsdekkende etablerertilskudd	225,647,500	3%
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Tilskudd	86,476,980	1%
NFD 2421.71 Innovative næringsmiljøer	Tilskudd	91,052,500	1%
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	IFU	222,455,462	3%
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	OFU	77,659,000	1%
NFD 2421.74 Reiseliv, profilering og kompetanse	Tilskudd	26,299,913	0%
NFD 2421.76 Miljøteknologi	Tilskudd - Miljøteknologi	538,318,650	8%
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-så Kornfond	Lån	53,000,000	1%
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-så Kornfond	Tilskudd	1,000,000	0%
NFD 2421.78 Adm. støtte for distriktsrettede så Kornfond	Tilskudd	4,400,000	0%
NFD 2421.80 Nærings tiltak på Svalbard	Tilskudd	3,558,000	0%
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Garanti	7,187,500	0%
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Innovasjonslån	921,423,000	13%
	NFD - Sum risikolån, tilskudd og programmer	2,258,478,505	33%
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Etablerertilskudd	36,563,434	1%
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Garanti	8,700,000	0%
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Risikolån	383,857,950	6%
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Tilskudd	240,226,913	4%
KMD 550.70 Bedriftsrettede programmer i distriktene	Tilskudd	11,004,930	0%
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Garanti	3,950,000	0%
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Risikolån	153,560,000	2%
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd	150,155,961	2%
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Etablerertilskudd	19,911,728	0%
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd sentralt	10,700,000	0%
KMD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tilskudd	37,274,673	1%
KMD 553.65 Omstillingsprogrammer ved akutte endringer i arbeidsmarkedet	Tilskudd	5,980,500	0%
KMD 553.74 Nasjonale tiltak for klynger og innovasjonsmiljøer	Tilskudd	66,490,000	1%
	KMD - Sum risikolån, tilskudd og programmer	1,128,376,089	17%
LMD 1137.70 Innovasjonsaktivitet m.v.	Tilskudd	2,780,000	0%
LMD 1149.72 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd	7,930,000	0%
LMD 1149.74 Bioraffineringsprogrammet	Tilskudd	350,000	0%
LMD 1150.50 Bioenergiprogrammet	Tilskudd	60,431,178	1%
LMD 1150.50 IBU-midler	Risikolån	24,145,000	0%
LMD 1150.50 IBU-midler	Tilskudd fylkesvis	602,863,525	9%
LMD 1150.50 Utviklingsprogrammet for landbruks- og reindriftbasert vekst og verdiskaping	Tilskudd	79,323,200	1%
LMD 1151.51 VSP rein	Tilskudd	8,953,000	0%
	LMD - Sum Riskolån, Tilskudd og programmer	786,775,903	12%
Sum risikolån, tilskudd og programmer		4,173,630,497	61%
KD 285.53 EU-stimuleringsvirkemidler	Tilskudd	16,314,700	0%
KLD 1422.70 Miljøvennlig skipsfart	Tilskudd	17,005,000	0%
KMD 551.61 Kompens. for økt arb.g.avg.	Tilskudd	17,097,000	0%
KUD 325.71 Kulturell og kreativ næring	Tilskudd	17,500,000	0%
UD 118.01 Nordområdetiltak drift	Tilskudd	9,000,000	0%
UD 118.70 Prosjektsamarbeid med Russland	Tilskudd	19,923,000	0%
UD 163.70 Nødhjelp og humanitær bistand	Tilskudd	43,002,500	1%
UD 169.70 Visjon 2030	Tilskudd	17,936,000	0%
Diverse tilskudd	Tilskudd	2,697,842	0%
	Sum andre virkemidler	160,476,042	2%
Sum andre virkemidler		160,476,042	2%
Sum Totalt		6,832,495,570	100 %

Bransje BRUTTO tilsagn

Budsjettpost	Virkemiddel	A1 - Jordbruk/skogbruk		A2 - Fiske/oppdrett		B - Bergverksdrift og utvinning		C - Industri		D - Elektrisitets-, gass-, damp-		E - Vannforsyning, avløps- og		F - Bygge- og		G - Varehandel- reparasjon av	
		Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Ordinære	39,835,000	6%	205,495,000	30%			137,775,000	20%			15,000,000	2%	2,430,000	0%	18,000,000	3%
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Fiskeriformål			1,234,110,031	100%												
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Landbruksformål	562,548,000	96%					10,880,000	2%	1,000,000	0%					1,300,000	0%
Sum lavrisikolån		602,383,000	24%	1,439,605,031	58%	0	0%	148,655,000	6%	1,000,000	0%	15,000,000	1%	2,430,000	0%	19,300,000	1%
Sum lavrisikolån		602,383,000	24%	1,439,605,031	58%	0	0%	148,655,000	6%	1,000,000	0%	15,000,000	1%	2,430,000	0%	19,300,000	1%
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Landsdekkende etablerertilskudd	1,500,000	1%	4,100,000	2%	3,100,000	1%	38,263,000	17%	3,170,000	1%	1,300,000	1%	3,500,000	2%	11,557,000	5%
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Tilskudd	3,275,000	4%	10,768,000	12%	500,000	1%	22,706,480	26%	1,290,000	1%	136,000	0%	2,626,500	3%	1,800,000	2%
NFD 2421.71 Innovative næringsmiljøer	Tilskudd			4,500,000	5%			8,057,500	9%					2,000,000	2%	250,000	0%
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	IFU	885,000	0%	6,275,000	3%	11,850,000	5%	83,884,000	38%			720,000	0%	210,000	0%	8,850,000	4%
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	OFU							11,099,000	14%							3,200,000	4%
NFD 2421.74 Reiseliv, profilering og kompetanse	Tilskudd			126,000	0%	31,500	0%	1,653,500	6%	31,500	0%	131,500	1%			231,000	1%
NFD 2421.76 Miljøteknologi	Tilskudd - Miljøteknologi	1,300,000	0%	111,567,400	21%	4,500,000	1%	187,640,000	35%	11,880,000	2%	33,304,750	6%	11,135,000	2%	16,383,000	3%
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-såkorfond	Lån																
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-såkorfond	Tilskudd																
NFD 2421.78 Adm. støtte for distriktsrettede såkorfond	Tilskudd																
NFD 2421.80 Nærings tiltak på Svalbard	Tilskudd							273,000	8%								
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Garanti							1,250,000	17%	2,000,000	28%					250,000	3%
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Innovasjonslån	15,100,000	2%	70,850,000	8%	25,500,000	3%	310,180,000	34%	6,500,000	1%			16,000,000	2%	47,250,000	5%
NFD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		22,060,000	1%	208,186,400	9%	45,481,500	2%	665,006,480	29%	24,871,500	1%	35,592,250	2%	35,471,500	2%	89,771,000	4%
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Etablerertilskudd	50,000	0%	700,000	2%			7,188,000	20%					90,000	0%	2,446,000	7%
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Garanti	2,000,000	23%					2,000,000	23%					2,000,000	23%	200,000	2%
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Risikolån	2,040,000	1%	102,949,950	27%			189,400,000	49%			2,500,000	1%	1,498,000	0%	14,800,000	4%
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Tilskudd	5,545,000	2%	19,072,000	8%	1,375,000	1%	69,705,250	29%	2,695,000	1%	2,300,000	1%	3,567,500	1%	7,821,000	3%
KMD 550.70 Bedriftsrettede programmer i distriktene	Tilskudd	36,500	0%	50,000	0%			7,620,000	69%							99,430	1%
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Garanti			2,900,000	73%			1,050,000	27%								
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Risikolån			54,955,000	36%			62,800,000	41%					3,000,000	2%	1,000,000	1%
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd	3,450,000	2%	15,858,937	11%	26,000	0%	68,613,318	46%	1,025,000	1%	1,500,000	1%	3,020,000	2%	6,938,000	5%
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Etablerertilskudd			1,000,000	5%			4,463,500	22%					800,000	4%	615,000	3%
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd sentralt			8,000,000	75%												
KMD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tilskudd	850,050	2%	3,991,000	11%			5,377,000	14%					1,563,000	4%	213,500	1%
KMD 553.65 Omstillingsprogrammer ved akutte endringer i arbeidsmarkedet	Tilskudd					400,000	7%							500,000	8%		
KMD 553.74 Nasjonale tiltak for klynger og innovasjonsmiljøer	Tilskudd	100,000	0%	3,000,000	5%			8,600,000	13%					800,000	1%		
KMD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		14,071,550	1%	212,476,887	19%	1,801,000	0%	426,817,068	38%	3,720,000	0%	6,300,000	1%	16,838,500	1%	34,132,930	3%
LMD 1137.70 Innovasjonsaktivitet m.v.	Tilskudd							485,000	17%								
LMD 1149.72 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd	500,000	6%					3,985,000	50%					1,675,000	21%		
LMD 1149.74 Bioraffineringsprogrammet	Tilskudd																
LMD 1150.50 Bioenergiprogrammet	Tilskudd	17,965,504	30%					1,440,000	2%	39,488,674	65%						
LMD 1150.50 IBU-midler	Risikolån	22,935,000	95%													660,000	3%
LMD 1150.50 IBU-midler	Tilskudd fylkesvis	554,760,586	92%	690,000	0%	65,000	0%	22,261,629	4%	140,000	0%			250,000	0%	1,479,000	0%
LMD 1150.50 Utviklingsprogrammet for landbruks- og reindriftbasert vekst og verdiskaping	Tilskudd	10,145,000	13%	1,100,000	1%			14,045,000	18%							5,110,000	6%
LMD 1151.51 VSP rein	Tilskudd	500,000	6%					4,562,000	51%								
LMD - Sum Riskolån, Tilskudd og programmer		606,806,090	77%	1,790,000	0%	65,000	0%	46,778,629	6%	39,628,674	5%	0	0%	1,925,000	0%	7,249,000	1%
Sum risikolån, tilskudd og programmer		642,937,640	15%	422,453,287	10%	47,347,500	1%	1,138,602,177	27%	68,220,174	2%	41,892,250	1%	54,235,000	1%	131,152,930	3%
KD 285.53 EU-stimuleringsvirkemidler	Tilskudd							467,000	3%					452,500	3%		
KLD 1422.70 Miljøvennlig skipsfart	Tilskudd							12,305,000	72%								
KMD 551.61 Kompens. for økt arb.g.avg.	Tilskudd			500,000	3%			1,400,000	8%					171,000	1%		
KUD 325.71 Kulturell og kreativ næring	Tilskudd							800,000	5%								
UD 118.01 Nordområdetiltak drift	Tilskudd																
UD 118.70 Prosjektsamarbeid med Russland	Tilskudd							7,609,000	38%					1,100,000	6%	1,680,000	8%
UD 163.70 Nødhjelp og humanitær bistand	Tilskudd																
UD 169.70 Visjon 2030	Tilskudd							1,250,000	7%	4,248,000	24%						
Diverse tilskudd	Tilskudd	966,000	36%	650,000	24%			181,842	7%	500,000	19%					400,000	15%
Sum andre virkemidler		966,000	1%	1,150,000	1%	0	0%	24,012,842	15%	4,748,000	3%	0	0%	1,723,500	1%	2,080,000	1%
Sum andre virkemidler		966,000	1%	1,150,000	1%	0	0%	24,012,842	15%	4,748,000	3%	0	0%	1,723,500	1%	2,080,000	1%
Sum Totalt		1,246,286,640	18%	1,863,208,318	27%	47,347,500	1%	1,311,270,019	19%	73,968,174	1%	56,892,250	1%	58,388,500	1%	152,532,930	2%

*Uspesifisert kolonne viser data som ikke lenger er relevant statistikk for enkelte tjenester og/eller manglende registrering.

Bransje BRUTTO tilsagn

Budsjettpost	Virkemiddel	H - Transport og lagring		I - Overnattings- og		J - Informasjon og		K - Finansierings- og		L - Omsetning og drift av fast		M - Faglig, vitenskapelig og		N - Forretningsmessig		O - Offentlig administrasjon og	
		Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Ordinære	173,875,000	26%	49,700,000	7%					21,800,000	3%	400,000	0%	11,500,000	2%		
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Fiskeriformål																
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Landbruksformål			2,700,000	0%					2,790,000	0%			2,041,000	0%		
Sum lavrisikolån		173,875,000	7%	52,400,000	2%	0	0%	0	0%	24,590,000	1%	400,000	0%	13,541,000	1%	0	0%
Sum lavrisikolån		173,875,000	7%	52,400,000	2%	0	0%	0	0%	24,590,000	1%	400,000	0%	13,541,000	1%	0	0%
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Landsdekkende etablerertilskudd	3,400,000	2%	1,100,000	0%	70,190,500	31%	1,240,000	1%	385,000	0%	42,196,500	19%	4,545,000	2%	1,168,000	1%
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Tilskudd	100,000	0%			1,570,000	2%			930,000	1%	7,415,000	9%	2,200,000	3%	300,000	0%
NFD 2421.71 Innovative næringsmiljøer	Tilskudd					5,250,000	6%					24,935,000	27%	3,750,000	4%		
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	IFU	2,200,000	1%			57,488,000	26%					43,583,462	20%	2,580,000	1%	430,000	0%
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	OFU					33,250,000	43%					3,930,000	5%				
NFD 2421.74 Reiseliv, profilering og kompetanse	Tilskudd			1,181,500	4%	1,187,000	5%	285,000	1%	300,000	1%	4,153,000	16%	10,622,750	40%		
NFD 2421.76 Miljøteknologi	Tilskudd - Miljøteknologi	900,000	0%			67,700,000	13%			500,000	0%	78,668,500	15%	7,640,000	1%		
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-såkorfond	Lån											53,000,000	100%				
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-såkorfond	Tilskudd																
NFD 2421.78 Adm. støtte for distriktsrettede såkorfond	Tilskudd																
NFD 2421.80 Næringsstøtte på Svalbard	Tilskudd	475,000	13%	500,000	14%							1,200,000	34%	360,000	10%		
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Garanti					850,000	12%					2,837,500	39%				
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Innovasjonslån	53,500,000	6%	3,000,000	0%	236,853,000	26%	8,500,000	1%			70,590,000	8%	34,000,000	4%	1,500,000	0%
NFD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		60,575,000	3%	5,781,500	0%	474,338,500	21%	10,025,000	0%	2,115,000	0%	332,508,962	15%	65,697,750	3%	3,398,000	0%
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Etablerertilskudd	450,000	1%	1,677,000	5%	8,331,880	23%			800,000	2%	5,790,000	16%	7,310,554	20%		
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Garanti	2,500,000	29%														
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Risikolån			22,830,000	6%	6,300,000	2%			20,450,000	5%	5,000,000	1%	9,340,000	2%		
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Tilskudd	1,520,000	1%	18,138,538	8%	8,464,000	4%	8,572,700	4%	2,475,000	1%	35,987,200	15%	29,983,930	12%	2,775,000	1%
KMD 550.70 Bedriftsrettede programmer i distriktene	Tilskudd			231,000	2%	271,000	2%			101,500	1%	1,992,500	18%	259,500	2%		
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Garanti																
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Risikolån			5,045,000	3%	8,530,000	6%			2,800,000	2%	2,200,000	1%	12,330,000	8%		
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd	999,541	1%	10,872,958	7%	3,125,392	2%	2,615,000	2%	90,000	0%	6,847,146	5%	16,156,775	11%	2,750,000	2%
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Etablerertilskudd	1,065,000	5%	718,460	4%	5,161,000	26%			100,000	1%	2,317,000	12%	1,220,000	6%		
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd sentralt																
KMD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tilskudd	31,500	0%	710,900	2%	2,356,500	6%			63,000	0%	8,064,000	22%	6,886,000	18%	1,180,000	3%
KMD 553.65 Omstillingsprogrammer ved akutte endringer i arbeidsmarkedet	Tilskudd											2,134,100	36%			648,000	11%
KMD 553.74 Nasjonale tiltak for klynger og innovasjonsmiljøer	Tilskudd			500,000	1%	750,000	1%					16,850,000	25%	15,990,000	24%		
KMD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		6,566,041	1%	60,723,856	5%	43,289,772	4%	11,187,700	1%	26,879,500	2%	87,181,946	8%	99,476,759	9%	7,353,000	1%
LMD 1137.70 Innovasjonsaktivitet m.v.	Tilskudd											2,000,000	72%				
LMD 1149.72 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd									700,000	9%	1,070,000	13%				
LMD 1149.74 Bioraffineringsprogrammet	Tilskudd					350,000	100%									100,000	0%
LMD 1150.50 Bioenergiprogrammet	Tilskudd									470,000	1%	967,000	2%				
LMD 1150.50 IBU-midler	Risikolån													550,000	2%		
LMD 1150.50 IBU-midler	Tilskudd fylkesvis	170,000	0%	8,355,100	1%					445,000	0%	2,356,000	0%	7,184,500	1%	523,500	0%
LMD 1150.50 Utviklingsprogrammet for landbruks- og reindriftbasert vekst og verdiskaping	Tilskudd			1,000,000	1%							1,354,200	2%	10,106,000	13%		
LMD 1151.51 VSP rein	Tilskudd			31,500	0%			99,500	1%	1,000,000	11%			730,000	8%	1,600,000	18%
LMD - Sum Riskolån, Tilskudd og programmer		170,000	0%	9,386,600	1%	350,000	0%	99,500	0%	2,615,000	0%	7,747,200	1%	18,570,500	2%	2,223,500	0%
Sum risikolån, tilskudd og programmer		67,311,041	2%	75,891,956	2%	517,978,272	12%	21,312,200	1%	31,609,500	1%	427,438,108	10%	183,745,009	4%	12,974,500	0%
KD 285.53 EU-stimuleringsvirkemidler	Tilskudd					1,869,700	11%					2,376,000	15%				
KLD 1422.70 Miljøvennlig skipsfart	Tilskudd	3,120,000	18%									1,580,000	9%				
KMD 551.61 Kompens. for økt arb.g.avg.	Tilskudd	237,000	1%	20,000	0%	2,263,000	13%	750,000	4%			2,723,000	16%	1,900,000	11%	1,860,000	11%
KUD 325.71 Kulturell og kreativ næring	Tilskudd					300,000	2%					6,050,000	35%	300,000	2%		
UD 118.01 Nordområdetiltak drift	Tilskudd																
UD 118.70 Prosjektsamarbeid med Russland	Tilskudd	800,000	4%			2,735,000	14%					689,000	3%	1,750,000	9%		
UD 163.70 Nødhjelp og humanitær bistand	Tilskudd															1,375,000	3%
UD 169.70 Visjon 2030	Tilskudd											10,438,000	58%				
Diverse tilskudd	Tilskudd																
Sum andre virkemidler		4,157,000	3%	20,000	0%	7,167,700	4%	750,000	0%	0	0%	23,856,000	15%	3,950,000	2%	3,235,000	2%
Sum andre virkemidler		4,157,000	3%	20,000	0%	7,167,700	4%	750,000	0%	0	0%	23,856,000	15%	3,950,000	2%	3,235,000	2%
Sum Totalt		245,343,041	4%	128,311,956	2%	525,145,972	8%	22,062,200	0%	56,199,500	1%	451,694,108	7%	201,236,009	3%	16,209,500	0%

*Uspesifisert kolonne viser data som ikke lenger er relevant statistikk for enkelte tjenester og/eller manglende registrering.

Bransje BRUTTO tilsagn

Budsjettpost	Virkemiddel	P - Undervisning		Q - Helse- og sosialtjenester		R - Kulturell virksomhet,		S - Annen tjenesteyting		U - Internasjonale		Uspesifisert*		X - Uspesifisert*		Totalt
		Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Ordinære			860,000	0%											676,670,000
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Fiskeriformål															1,234,110,031
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Landbruksformål			4,350,000	1%											587,609,000
Sum lavrisikolån		0	0%	5,210,000	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	2,498,389,031
Sum lavrisikolån		0	0%	5,210,000	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	2,498,389,031
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Landsdekkende etablerertilskudd	1,999,500	1%	6,015,000	3%	2,120,000	1%	700,000	0%			200,000	0%	23,898,000	11%	225,647,500
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Tilskudd			990,000	1%			175,000	0%					29,695,000	34%	86,476,980
NFD 2421.71 Innovative næringsmiljøer	Tilskudd			9,650,000	11%	360,000	0%	12,500,000	14%					19,800,000	22%	91,052,500
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	IFU													3,500,000	2%	222,455,462
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	OFU			25,460,000	33%	720,000	1%									77,659,000
NFD 2421.74 Reiseliv, profilering og kompetanse	Tilskudd	571,500	2%	619,500	2%	305,763	1%	449,900	2%	150,000	1%			4,269,000	16%	26,299,913
NFD 2421.76 Miljøteknologi	Tilskudd - Miljøteknologi							200,000	0%					5,000,000	1%	538,318,650
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-såkorfond	Lån															53,000,000
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-såkorfond	Tilskudd													1,000,000	100%	1,000,000
NFD 2421.78 Adm. støtte for distriktsrettede såkorfond	Tilskudd													4,400,000	100%	4,400,000
NFD 2421.80 Nærings tiltak på Svalbard	Tilskudd													750,000	21%	3,558,000
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Garanti															7,187,500
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Innovasjonslån	3,000,000	0%	9,600,000	1%	6,500,000	1%	1,500,000	0%					1,500,000	0%	921,423,000
NFD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		5,571,000	0%	52,334,500	2%	10,005,763	0%	15,524,900	1%	150,000	0%	200,000	0%	93,812,000	4%	2,258,478,505
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Etablerertilskudd	600,000	2%			900,000	2%	80,000	0%					150,000	0%	36,563,434
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Garanti															8,700,000
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Risikolån			1,500,000	0%	3,100,000	1%	2,150,000	1%							383,857,950
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Tilskudd	3,415,000	1%	400,000	0%	5,882,600	2%	4,920,000	2%					5,612,195	2%	240,226,913
KMD 550.70 Bedriftsrettede programmer i distriktene	Tilskudd					88,500	1%							255,000	2%	11,004,930
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Garanti															3,950,000
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Risikolån					900,000	1%									153,560,000
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd	400,000	0%	500,000	0%	1,866,844	1%	1,315,000	1%					2,186,050	1%	150,155,961
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Etablerertilskudd	1,129,435	6%	400,000	2%	725,000	4%	20,000	0%					177,333	1%	19,911,728
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd sentralt													2,700,000	25%	10,700,000
KMD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tilskudd	352,000	1%			31,500	0%	2,500,000	7%					3,104,723	8%	37,274,673
KMD 553.65 Omstillingsprogrammer ved akutte endringer i arbeidsmarkedet	Tilskudd	150,000	3%	300,000	5%	400,000	7%							1,448,400	24%	5,980,500
KMD 553.74 Nasjonale tiltak for klynger og innovasjonsmiljøer	Tilskudd			1,400,000	2%	1,000,000	2%	14,500,000	22%					3,000,000	5%	66,490,000
KMD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		6,046,435	1%	4,500,000	0%	14,894,444	1%	25,485,000	2%	0	0%	0	0%	18,633,701	2%	1,128,376,089
LMD 1137.70 Innovasjonsaktivitet m.v.	Tilskudd													295,000	11%	2,780,000
LMD 1149.72 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd															7,930,000
LMD 1149.74 Bioraffineringsprogrammet	Tilskudd															350,000
LMD 1150.50 Bioenergiprogrammet	Tilskudd															60,431,178
LMD 1150.50 IBU-midler	Risikolån															24,145,000
LMD 1150.50 IBU-midler	Tilskudd fylkesvis	450,000	0%	2,055,000	0%	1,195,000	0%							483,210	0%	602,863,525
LMD 1150.50 Utviklingsprogrammet for landbruks- og reindriftbasert vekst og verdiskaping	Tilskudd	13,093,000	17%	570,000	1%									22,800,000	29%	79,323,200
LMD 1151.51 VSP rein	Tilskudd	430,000	5%													8,953,000
LMD - Sum Riskolån, Tilskudd og programmer		13,973,000	2%	2,625,000	0%	1,195,000	0%	0	0%	0	0%	0	0%	23,578,210	3%	786,775,903
Sum risikolån, tilskudd og programmer		25,590,435	1%	59,459,500	1%	26,095,207	1%	41,009,900	1%	150,000	0%	200,000	0%	136,023,911	3%	4,173,630,497
KD 285.53 EU-stimuleringsvirkemidler	Tilskudd			808,500	5%			1,741,000	11%					8,600,000	53%	16,314,700
KLD 1422.70 Miljøvennlig skipsfart	Tilskudd															17,005,000
KMD 551.61 Kompens. for økt arb.g.avg.	Tilskudd	450,000	3%			4,823,000	28%									17,097,000
KUD 325.71 Kulturell og kreativ næring	Tilskudd					1,650,000	9%							8,400,000	48%	17,500,000
UD 118.01 Nordområdetiltak drift	Tilskudd													9,000,000	100%	9,000,000
UD 118.70 Prosjektsamarbeid med Russland	Tilskudd													3,560,000	18%	19,923,000
UD 163.70 Nødhjelp og humanitær bistand	Tilskudd											35,427,500	82%	6,200,000	14%	43,002,500
UD 169.70 Visjon 2030	Tilskudd	2,000,000	11%													17,936,000
Diverse tilskudd	Tilskudd															2,697,842
Sum andre virkemidler		2,450,000	2%	808,500	1%	6,473,000	4%	1,741,000	1%	0	0%	35,427,500	22%	35,760,000	22%	160,476,042
Sum andre virkemidler		2,450,000	2%	808,500	1%	6,473,000	4%	1,741,000	1%	0	0%	35,427,500	22%	35,760,000	22%	160,476,042
Sum Totalt		28,040,435	0%	65,478,000	1%	32,568,207	0%	42,750,900	1%	150,000	0%	35,627,500	1%	171,783,911	3%	6,832,495,570

*Uspesifisert kolonne viser data som ikke lenger er relevant statistikk for enkelte tjenester og/eller manglende registrering.

Geografi BRUTTO tilsagn

Budsjettpost	Virkemiddel	01 Østfold		02 Akershus		03 Oslo		04 Hedmark		05 Oppland		06 Buskerud		07 Vestfold		08 Telemark	
		Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Ordinære							27,450,000	4%	23,200,000	3%	22,000,000	3%	1,000,000	0%	9,200,000	1%
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Fiskeriformål	7,700,000	1%											1,375,000	0%	400,000	0%
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Landbruksformål	14,000,000	2%	10,330,000	2%			61,910,000	11%	4,015,000	1%	28,820,000	5%	38,250,000	7%	9,570,000	2%
	Sum lavrisikolån	21,700,000	1%	10,330,000	0%	0	0%	89,360,000	4%	27,215,000	1%	50,820,000	2%	40,625,000	2%	19,170,000	1%
	Sum lavrisikolån	21,700,000	1%	10,330,000	0%	0	0%	89,360,000	4%	27,215,000	1%	50,820,000	2%	40,625,000	2%	19,170,000	1%
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Landsdekkende etablerertilskudd	4,973,000	2%	14,195,000	6%	40,814,000	18%	5,668,000	3%	5,191,750	2%	4,107,000	2%	5,015,000	2%	8,150,000	4%
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Tilskudd	8,430,000	10%	1,250,000	1%	3,716,000	4%	6,236,500	7%	215,000	0%	1,600,000	2%	1,857,000	2%	300,000	0%
NFD 2421.71 Innovative næringsmiljøer	Tilskudd	1,435,000	2%	1,000,000	1%	9,507,500	10%	500,000	1%	1,000,000	1%			860,000	1%	1,000,000	1%
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	IFU	3,200,000	1%	7,700,000	3%	16,740,000	8%	2,160,000	1%	2,200,000	1%	1,500,000	1%	8,070,000	4%	12,000,000	5%
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	OFU	2,000,000	3%	8,400,000	11%	12,095,000	16%	1,440,000	2%	1,425,000	2%			400,000	1%	1,900,000	2%
NFD 2421.74 Reiseliv, profilering og kompetanse	Tilskudd	300,000	1%	736,500	3%	4,254,900	16%	281,500	1%	2,437,750	9%			75,000	0%	323,000	1%
NFD 2421.76 Miljøteknologi	Tilskudd - Miljøteknologi	26,895,000	5%	21,260,000	4%	21,550,000	4%	6,742,750	1%	18,120,000	3%	18,110,000	3%	17,600,000	3%	37,865,000	7%
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-såknornfond	Lån			9,000,000	17%	20,000,000	38%							2,000,000	4%	2,000,000	4%
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-såknornfond	Tilskudd																
NFD 2421.78 Adm. støtte for distriktsrettede såknornfond	Tilskudd																
NFD 2421.80 Nærings tiltak på Svalbard	Tilskudd																
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Garanti																
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Innovasjonslån	46,600,000	5%	39,550,000	4%	151,590,000	16%	25,000,000	3%	25,500,000	3%	48,550,000	5%	26,900,000	3%	47,180,000	5%
	NFD - Sum risikolån, tilskudd og programmer	93,833,000	4%	103,091,500	5%	280,267,400	12%	48,028,750	2%	56,089,500	2%	73,867,000	3%	62,777,000	3%	110,718,000	5%
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Etablerertilskudd							3,291,721	9%	3,264,000	9%					2,586,000	7%
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Garanti									0	0%	2,200,000	25%				
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Risikolån							22,000,000	6%	15,395,000	4%	5,100,000	1%			19,800,000	5%
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Tilskudd	1,850,000	1%					21,234,592	9%	16,531,200	7%	6,786,000	3%			12,452,000	5%
KMD 550.70 Bedriftsrettede programmer i distriktene	Tilskudd							68,000	1%	31,500	0%					168,000	2%
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Garanti							300,000	8%								
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Risikolån							4,800,000	3%	6,430,000	4%	2,650,000	2%				
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd	2,695,000	2%					5,379,875	4%	5,999,676	4%	1,832,802	1%			178,755	0%
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Etablerertilskudd					36,000	0%	1,922,333	10%	1,315,000	7%	720,000	4%	2,480,000	12%	570,000	3%
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd sentralt																
KMD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tilskudd	445,000	1%	613,550	2%	200,000	1%	194,500	1%	1,036,000	3%					533,500	1%
KMD 553.65 Omstillingsprogrammer ved akutte endringer i arbeidsmarkedet	Tilskudd											200,000	3%			204,600	3%
KMD 553.74 Nasjonale tiltak for klynger og innovasjonsmiljøer	Tilskudd					600,000	1%			500,000	1%					1,000,000	2%
	KMD - Sum risikolån, tilskudd og programmer	4,990,000	0%	613,550	0%	836,000	0%	59,191,021	5%	50,502,376	4%	19,488,802	2%	2,480,000	0%	37,492,855	3%
LMD 1137.70 Innovasjonsaktivitet m.v.	Tilskudd							2,000,000	72%								
LMD 1149.72 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd	720,000	9%	1,350,000	17%	1,000,000	13%	350,000	4%	1,000,000	13%					500,000	6%
LMD 1149.74 Bioraffineringsprogrammet	Tilskudd			350,000	100%												
LMD 1150.50 Bioenergiprogrammet	Tilskudd	4,383,524	7%	3,589,504	6%			3,886,000	6%	7,233,000	12%	7,996,000	13%	1,395,000	2%	910,000	2%
LMD 1150.50 IBU-midler	Risikolån							2,600,000	11%	1,300,000	5%					400,000	2%
LMD 1150.50 IBU-midler	Tilskudd fylkesvis	23,587,000	4%	18,783,000	3%	250,000	0%	39,487,229	7%	43,777,910	7%	28,670,000	5%	17,149,000	3%	27,545,210	5%
LMD 1150.50 Utviklingsprogrammet for landbruks- og reindriftbasert vekst og verdiskaping	Tilskudd	2,865,000	4%	4,680,000	6%	1,355,000	2%	4,160,000	5%	2,285,000	3%	4,100,000	5%	100,000	0%	530,000	1%
LMD 1151.51 VSP rein	Tilskudd																
	LMD - Sum Riskolån, Tilskudd og programmer	31,555,524	4%	28,752,504	4%	2,605,000	0%	52,483,229	7%	55,595,910	7%	40,766,000	5%	18,644,000	2%	29,885,210	4%
	Sum risikolån, tilskudd og programmer	130,378,524	3%	132,457,554	3%	283,708,400	7%	159,703,000	4%	162,187,786	4%	134,121,802	3%	83,901,000	2%	178,096,065	4%
KD 285.53 EU-stimuleringsvirkemidler	Tilskudd					2,793,200	17%					716,000	4%				
KLD 1422.70 Miljøvennlig skipsfart	Tilskudd																
KMD 551.61 Kompens. for økt arb.g.avg.	Tilskudd									237,000	1%						
KUD 325.71 Kulturell og kreativ næring	Tilskudd	200,000	1%	300,000	2%	6,250,000	36%			300,000	2%			250,000	1%	100,000	1%
UD 118.01 Nordområdetiltak drift	Tilskudd																
UD 118.70 Prosjektsamarbeid med Russland	Tilskudd			450,000	2%	654,000	3%										
UD 163.70 Nødhjelp og humanitær bistand	Tilskudd					17,022,500	40%										
UD 169.70 Visjon 2030	Tilskudd			1,000,000	6%	8,778,000	49%					700,000	4%				
Diverse tilskudd	Tilskudd	500,000	19%	900,000	33%											66,000	2%
	Sum andre virkemidler	700,000	0%	2,650,000	2%	35,497,700	22%	0	0%	537,000	0%	1,416,000	1%	250,000	0%	166,000	0%
	Sum andre virkemidler	700,000	0%	2,650,000	2%	35,497,700	22%	0	0%	537,000	0%	1,416,000	1%	250,000	0%	166,000	0%
	Sum Totalt	152,778,524	2%	145,437,554	2%	319,206,100	5%	249,063,000	4%	189,939,786	3%	186,357,802	3%	124,776,000	2%	197,432,065	3%

*Uspesifisert kolonne viser data som ikke lenger er relevant statistikk for enkelte tjenester og/eller manglende registrering.

Geografi BRUTTO tilsagn

Budsjettpost	Virkemiddel	09 Aust-Agder		10 Vest-Agder		11 Rogaland		12 Hordaland		14 Sogn Og Fjordane		15 Møre Og Romsdal		16 Sør-Trøndelag		17 Nord-Trøndelag	
		Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Ordinære			10,000,000	1%	20,000,000	3%	259,000,000	38%	29,250,000	4%	180,615,000	27%	6,500,000	1%	45,040,000	7%
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Fiskeriformål			56,880,000	5%	26,150,000	2%	269,294,614	22%	99,700,000	8%	304,110,417	25%	27,200,000	2%		
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Landbruksformål	25,400,000	4%	12,280,000	2%	14,528,000	2%	59,180,000	10%	10,950,000	2%	57,357,000	10%	85,989,000	15%	63,353,000	11%
Sum lavrisikolån		25,400,000	1%	79,160,000	3%	60,678,000	2%	587,474,614	24%	139,900,000	6%	542,082,417	22%	119,689,000	5%	108,393,000	4%
Sum lavrisikolån		25,400,000	1%	79,160,000	3%	60,678,000	2%	587,474,614	24%	139,900,000	6%	542,082,417	22%	119,689,000	5%	108,393,000	4%
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Landsdekkende etablerertilskudd	8,185,000	4%	9,335,000	4%	26,438,000	12%	18,164,500	8%	2,150,000	1%	11,825,000	5%	20,676,250	9%	1,680,000	1%
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Tilskudd	3,600,000	4%	3,760,000	4%	3,435,000	4%	12,652,000	15%			1,415,000	2%	1,828,480	2%	1,490,000	2%
NFD 2421.71 Innovative næringsmiljøer	Tilskudd	1,250,000	1%	6,250,000	7%	10,850,000	12%	16,500,000	18%			7,850,000	9%	2,200,000	2%	500,000	1%
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	IFU	2,300,000	1%	17,530,000	8%	45,825,000	21%	18,526,000	8%	1,240,000	1%	26,270,000	12%	38,730,462	17%	8,414,000	4%
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	OFU	3,430,000	4%	1,250,000	2%	16,920,000	22%	12,740,000	16%	3,600,000	5%			11,729,000	15%		
NFD 2421.74 Reiseliv, profilering og kompetanse	Tilskudd	199,500	1%	2,616,000	10%	1,282,500	5%	2,448,500	9%	956,000	4%	973,000	4%	1,209,000	5%	468,000	2%
NFD 2421.76 Miljøteknologi	Tilskudd - Miljøteknologi	14,400,000	3%	16,230,000	3%	60,020,000	11%	88,080,900	16%	22,270,000	4%	30,543,000	6%	70,265,000	13%	16,370,000	3%
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-såknornfond	Lån	2,000,000	4%			3,000,000	6%	4,000,000	8%			2,000,000	4%	5,000,000	9%	2,000,000	4%
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-såknornfond	Tilskudd																
NFD 2421.78 Adm. støtte for distriktsrettede såknornfond	Tilskudd									1,100,000	25%					1,100,000	25%
NFD 2421.80 Nærings tiltak på Svalbard	Tilskudd																
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Garanti					5,750,000	80%	750,000	10%					687,500	10%		
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Innovasjonslån	35,450,000	4%	63,800,000	7%	128,000,000	14%	67,890,000	7%	15,800,000	2%	97,618,000	11%	65,995,000	7%	10,800,000	1%
NFD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		70,814,500	3%	120,771,000	5%	301,520,500	13%	241,751,900	11%	47,116,000	2%	178,494,000	8%	218,320,692	10%	42,822,000	2%
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Etablerertilskudd	1,625,000	4%	263,000	1%			2,380,000	7%	5,415,000	15%	5,323,880	15%			2,187,500	6%
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Garanti									2,500,000	29%						
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Risikolån	600,000	0%	10,500,000	3%			10,000,000	3%	26,000,000	7%	75,150,000	20%	8,750,000	2%	19,398,000	5%
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Tilskudd	5,760,000	2%	5,140,000	2%	805,000	0%	12,950,000	5%	23,245,000	10%	5,435,000	2%	4,525,000	2%	24,181,000	10%
KMD 550.70 Bedriftsrettede programmer i distriktene	Tilskudd	6,263,000	57%			31,500	0%	81,500	1%	94,500	1%	63,000	1%	420,000	4%	273,000	2%
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Garanti											2,900,000	73%	750,000	19%		
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Risikolån	2,350,000	2%	2,000,000	1%	10,000,000	7%	12,540,000	8%	18,500,000	12%	27,700,000	18%	2,500,000	2%	4,580,000	3%
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd	1,928,000	1%	600,000	0%	1,300,000	1%	12,866,900	9%	3,060,000	2%	25,508,933	17%	4,844,429	3%	18,768,306	12%
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Etablerertilskudd			897,000	5%			1,850,000	9%	465,000	2%	2,093,500	11%	850,000	4%	4,316,395	22%
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd sentralt															4,000,000	37%
KMD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tilskudd	1,463,000	4%	5,300,000	14%	1,250,000	3%	409,500	1%	1,381,500	4%	367,500	1%	4,110,000	11%	1,070,000	3%
KMD 553.65 Omstillingsprogrammer ved akutte endringer i arbeidsmarkedet	Tilskudd					2,893,500	48%			17,000	0%					917,000	15%
KMD 553.74 Nasjonale tiltak for klynger og innovasjonsmiljøer	Tilskudd	5,000,000	8%	5,000,000	8%	3,150,000	5%	20,290,000	31%	1,375,000	2%	12,100,000	18%	500,000	1%	850,000	1%
KMD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		24,989,000	2%	29,700,000	3%	19,430,000	2%	73,367,900	7%	82,053,000	7%	156,641,813	14%	27,249,429	2%	80,541,201	7%
LMD 1137.70 Innovasjonsaktivitet m.v.	Tilskudd											485,000	17%				
LMD 1149.72 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd	325,000	4%	1,210,000	15%	130,000	2%					945,000	12%				
LMD 1149.74 Bioraffineringsprogrammet	Tilskudd																
LMD 1150.50 Bioenergiprogrammet	Tilskudd	1,905,000	3%	290,000	0%	5,420,000	9%	1,594,000	3%	4,355,000	7%	841,000	1%	10,135,000	17%	6,409,150	11%
LMD 1150.50 IBU-midler	Risikolån					660,000	3%					2,650,000	11%	7,120,000	29%	1,585,000	7%
LMD 1150.50 IBU-midler	Tilskudd fylkesvis	18,222,000	3%	15,159,000	3%	51,048,000	8%	39,084,000	6%	55,943,000	9%	44,655,146	7%	43,305,500	7%	42,908,100	7%
LMD 1150.50 Utviklingsprogrammet for landbruks- og reindriftbasert vekst og verdiskaping	Tilskudd	3,127,200	4%	500,000	1%	5,920,000	7%	7,488,000	9%	375,000	0%	1,800,000	2%	5,150,000	6%	8,290,000	10%
LMD 1151.51 VSP rein	Tilskudd													2,540,000	28%	1,500,000	17%
LMD - Sum Riskolån, Tilskudd og programmer		23,579,200	3%	17,159,000	2%	63,178,000	8%	48,166,000	6%	60,673,000	8%	51,376,146	7%	68,250,500	9%	60,692,250	8%
Sum risikolån, tilskudd og programmer		119,382,700	3%	167,630,000	4%	384,128,500	9%	363,285,800	9%	189,842,000	5%	386,511,959	9%	313,820,621	8%	184,055,451	4%
KD 285.53 EU-stimuleringsvirkemidler	Tilskudd			715,000	4%	808,500	5%	2,216,000	14%								
KLD 1422.70 Miljøvennlig skipsfart	Tilskudd					500,000	3%	8,830,000	52%			7,675,000	45%				
KMD 551.61 Kompens. for økt arb.g.avg.	Tilskudd							500,000	3%	1,120,000	7%						
KUD 325.71 Kulturell og kreativ næring	Tilskudd					300,000	2%										
UD 118.01 Nordområdetiltak drift	Tilskudd																
UD 118.70 Prosjektsamarbeid med Russland	Tilskudd					4,140,000	21%	150,000	1%					3,285,000	16%		
UD 163.70 Nødhjelp og humanitær bistand	Tilskudd																
UD 169.70 Visjon 2030	Tilskudd					3,400,000	19%	700,000	4%					3,358,000	19%		
Diverse tilskudd	Tilskudd							131,842	5%			800,000	30%	150,000	6%		
Sum andre virkemidler		0	0%	715,000	0%	9,148,500	6%	12,527,842	8%	1,120,000	1%	8,475,000	5%	6,793,000	4%	0	0%
Sum andre virkemidler		0	0%	715,000	0%	9,148,500	6%	12,527,842	8%	1,120,000	1%	8,475,000	5%	6,793,000	4%	0	0%
Sum Totalt		144,782,700	2%	247,505,000	4%	453,955,000	7%	963,288,256	14%	330,862,000	5%	937,069,376	14%	440,302,621	6%	292,448,451	4%

*Uspesifisert kolonne viser data som ikke lenger er relevant statistikk for enkelte tjenester og/eller manglende registrering.

Geografi BRUTTO tilsagn

Budsjettpost	Virkemiddel	18 Nordland		19 Troms		20 Finnmark		21 Svalbard		99 Flere fylker/Utland		X Uspesifisert*		Totalt
		Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Ordinære	11,000,000	2%	17,500,000	3%	14,915,000	2%							676,670,000
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Fiskeriformål	230,250,000	19%	97,720,000	8%	113,330,000	9%							1,234,110,031
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Landbruksformål	8,900,000	2%	49,465,000	8%	33,312,000	6%							587,609,000
Sum lavrisikolån		250,150,000	10%	164,685,000	7%	161,557,000	6%	0	0%	0	0%	0	0%	2,498,389,031
Sum lavrisikolån		250,150,000	10%	164,685,000	7%	161,557,000	6%	0	0%	0	0%	0	0%	2,498,389,031
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Landsdekkende etablerertilskudd	6,238,000	3%	5,842,000	3%	2,600,000	1%	900,000	0%	23,500,000	10%			225,647,500
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Tilskudd	437,000	1%	460,000	1%			3,500,000	4%	30,295,000	35%			86,476,980
NFD 2421.71 Innovative næringsmiljøer	Tilskudd							500,000	1%	29,850,000	33%			91,052,500
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	IFU	2,080,000	1%	3,300,000	1%	1,170,000	1%			3,500,000	2%			222,455,462
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	OFU					330,000	0%							77,659,000
NFD 2421.74 Reiseliv, profilering og kompetanse	Tilskudd	3,333,000	13%	1,131,500	4%					3,274,263	12%			26,299,913
NFD 2421.76 Miljøteknologi	Tilskudd - Miljøteknologi	43,497,000	8%	3,500,000	1%					5,000,000	1%			538,318,650
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-så Kornfond	Lån	2,000,000	4%											53,000,000
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-så Kornfond	Tilskudd									1,000,000	100%			1,000,000
NFD 2421.78 Adm. støtte for distriktsrettede så Kornfond	Tilskudd	1,100,000	25%	1,100,000	25%									4,400,000
NFD 2421.80 Nærings tiltak på Svalbard	Tilskudd							3,558,000	100%					3,558,000
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Garanti													7,187,500
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Innovasjonslån	20,000,000	2%	3,000,000	0%			2,200,000	0%					921,423,000
NFD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		78,685,000	3%	18,333,500	1%	4,100,000	0%	10,658,000	0%	96,419,263	4%	0	0%	2,258,478,505
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Etablerertilskudd	100,000	0%	5,452,333	15%	3,725,000	10%			950,000	3%			36,563,434
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Garanti			2,000,000	23%	2,000,000	23%							8,700,000
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Risikolån	70,950,000	18%	41,390,000	11%	58,824,950	15%							383,857,950
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Tilskudd	47,084,100	20%	25,024,521	10%	21,143,500	9%			6,080,000	3%			240,226,913
KMD 550.70 Bedriftsrettede programmer i distriktene	Tilskudd	193,930	2%	2,787,500	25%	529,500	5%							11,004,930
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Garanti													3,950,000
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Risikolån	19,370,000	13%	31,750,000	21%	8,390,000	5%							153,560,000
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd	47,939,280	32%	6,074,505	4%	7,979,500	5%			3,200,000	2%			150,155,961
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Etablerertilskudd	386,500	2%	1,245,000	6%	765,000	4%							19,911,728
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd sentralt	4,000,000	37%							2,700,000	25%			10,700,000
KMD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tilskudd	6,300,400	17%	2,257,500	6%	63,000	0%			10,279,723	28%			37,274,673
KMD 553.65 Omstillingsprogrammer ved akutte endringer i arbeidsmarkedet	Tilskudd	160,500	3%	960,400	16%	27,500	0%			600,000	10%			5,980,500
KMD 553.74 Nasjonale tiltak for klynger og innovasjonsmiljøer	Tilskudd	6,000,000	9%	2,000,000	3%					8,125,000	12%			66,490,000
KMD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		202,484,710	18%	120,941,759	11%	103,447,950	9%	0	0%	31,934,723	3%	0	0%	1,128,376,089
LMD 1137.70 Innovasjonsaktivitet m.v.	Tilskudd									295,000	11%			2,780,000
LMD 1149.72 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd	400,000	5%											7,930,000
LMD 1149.74 Bioraffineringsprogrammet	Tilskudd													350,000
LMD 1150.50 Bioenergiprogrammet	Tilskudd			89,000	0%									60,431,178
LMD 1150.50 IBU-midler	Risikolån			4,630,000	19%	3,200,000	13%							24,145,000
LMD 1150.50 IBU-midler	Tilskudd fylkesvis	42,741,650	7%	26,418,000	4%	20,854,780	3%			3,275,000	1%			602,863,525
LMD 1150.50 Utviklingsprogrammet for landbruks- og reindriftbasert vekst og verdiskaping	Tilskudd	1,000,000	1%	868,000	1%					24,730,000	31%			79,323,200
LMD 1151.51 VSP rein	Tilskudd			131,000	1%	2,752,000	31%			2,030,000	23%			8,953,000
LMD - Sum Riskolån, Tilskudd og programmer		44,141,650	6%	32,136,000	4%	26,806,780	3%	0	0%	30,330,000	4%	0	0%	786,775,903
Sum risikolån, tilskudd og programmer		325,311,360	8%	171,411,259	4%	134,354,730	3%	10,658,000	0%	158,683,986	4%	0	0%	4,173,630,497
KD 285.53 EU-stimuleringsvirkemidler	Tilskudd			466,000	3%					8,600,000	53%			16,314,700
KLD 1422.70 Miljøvennlig skipsfart	Tilskudd													17,005,000
KMD 551.61 Kompens. for økt arb.g.avg.	Tilskudd	6,546,000	38%	8,694,000	51%									17,097,000
KUD 325.71 Kulturell og kreativ næring	Tilskudd			300,000	2%	1,100,000	6%			8,400,000	48%			17,500,000
UD 118.01 Nordområdetiltak drift	Tilskudd									9,000,000	100%			9,000,000
UD 118.70 Prosjektsamarbeid med Russland	Tilskudd	1,100,000	6%	3,484,000	17%	2,200,000	11%	900,000	5%	3,560,000	18%			19,923,000
UD 163.70 Nødhjelp og humanitær bistand	Tilskudd									6,200,000	14%	19,780,000	46%	43,002,500
UD 169.70 Visjon 2030	Tilskudd													17,936,000
Diverse tilskudd	Tilskudd					150,000	6%							2,697,842
Sum andre virkemidler		7,646,000	5%	12,944,000	8%	3,450,000	2%	900,000	1%	35,760,000	22%	19,780,000	12%	160,476,042
Sum andre virkemidler		7,646,000	5%	12,944,000	8%	3,450,000	2%	900,000	1%	35,760,000	22%	19,780,000	12%	160,476,042
Sum Totalt		583,107,360	9%	349,040,259	5%	299,361,730	4%	11,558,000	0%	194,443,986	3%	19,780,000	0%	6,832,495,570

*Uspesifisert kolonne viser data som ikke lenger er relevant statistikk for enkelte tjenester og/eller manglende registrering.

Distriktpolitiske virkemiddelområde BRUTTO tilsagn

Budsjettpost	Virkemiddel	Innenfor virkeområde		Utenfor virkeområdet		Uspesifisert*		Totalt
		Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Ordinære	421,640,000	62%	255,030,000	38%			676,670,000
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Fiskeriformål	751,662,500	61%	482,447,531	39%			1,234,110,031
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Landbruksformål	412,162,000	70%	175,447,000	30%			587,609,000
Sum lavrisikolån		1,585,464,500	63%	912,924,531	37%	0	0%	2,498,389,031
Sum lavrisikolån		1,585,464,500	63%	912,924,531	37%	0	0%	2,498,389,031
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Landsdekkende etablerertilskudd	38,050,000	17%	162,347,500	72%	25,250,000	11%	225,647,500
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Tilskudd	11,307,000	13%	44,874,980	52%	30,295,000	35%	86,476,980
NFD 2421.71 Innovative næringsmiljøer	Tilskudd	4,250,000	5%	46,467,500	51%	40,335,000	44%	91,052,500
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	IFU	42,400,000	19%	176,555,462	79%	3,500,000	2%	222,455,462
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	OFU	20,900,000	27%	56,759,000	73%			77,659,000
NFD 2421.74 Reiseliv, profilering og kompetanse	Tilskudd	7,825,000	30%	12,569,650	48%	5,905,263	22%	26,299,913
NFD 2421.76 Miljøteknologi	Tilskudd - Miljøteknologi	150,942,000	28%	382,376,650	71%	5,000,000	1%	538,318,650
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-så Kornfond	Lån	6,000,000	11%	27,000,000	51%	20,000,000	38%	53,000,000
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-så Kornfond	Tilskudd			0	0%	1,000,000	100%	1,000,000
NFD 2421.78 Adm. støtte for distriktsrettede så Kornfond	Tilskudd	4,400,000	100%	0	0%			4,400,000
NFD 2421.80 Næringsstiltak på Svalbard	Tilskudd	3,558,000	100%	0	0%			3,558,000
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Garanti	500,000	7%	6,687,500	93%			7,187,500
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Innovasjonslån	161,380,000	18%	760,043,000	82%			921,423,000
NFD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		451,512,000	20%	1,675,681,242	74%	131,285,263	6%	2,258,478,505
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Etablerertilskudd	35,613,434	97%	0	0%	950,000	3%	36,563,434
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Garanti	8,700,000	100%	0	0%			8,700,000
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Risikolån	383,857,950	100%	0	0%			383,857,950
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Tilskudd	214,539,171	89%	0	0%	25,687,742	11%	240,226,913
KMD 550.70 Bedriftsrettede programmer i distriktene	Tilskudd	10,804,930	98%	50,000	0%	150,000	1%	11,004,930
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Garanti	3,950,000	100%	0	0%			3,950,000
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Risikolån	152,560,000	99%	1,000,000	1%			153,560,000
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd	135,464,053	90%	3,491,900	2%	11,200,008	7%	150,155,961
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Etablerertilskudd	14,093,460	71%	4,421,000	22%	1,397,268	7%	19,911,728
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd sentralt	8,000,000	75%	0	0%	2,700,000	25%	10,700,000
KMD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tilskudd	14,075,450	38%	11,719,500	31%	11,479,723	31%	37,274,673
KMD 553.65 Omstillingsprogrammer ved akutte endringer i arbeidsmarkedet	Tilskudd	2,705,500	45%	2,675,000	45%	600,000	10%	5,980,500
KMD 553.74 Nasjonale tiltak for klynger og innovasjonsmiljøer	Tilskudd	13,190,000	20%	37,850,000	57%	15,450,000	23%	66,490,000
KMD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		997,553,948	88%	61,207,400	5%	69,614,741	6%	1,128,376,089
LMD 1137.70 Innovasjonsaktivitet m.v.	Tilskudd	485,000	17%	2,000,000	72%	295,000	11%	2,780,000
LMD 1149.72 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd	4,045,000	51%	3,885,000	49%			7,930,000
LMD 1149.74 Bioraffineringsprogrammet	Tilskudd	350,000	100%	0	0%			350,000
LMD 1150.50 Bioenergiprogrammet	Tilskudd	27,967,654	46%	32,463,524	54%			60,431,178
LMD 1150.50 IBU-midler	Risikolån	21,785,000	90%	2,360,000	10%			24,145,000
LMD 1150.50 IBU-midler	Tilskudd fylkesvis	411,652,569	68%	186,667,100	31%	4,543,856	1%	602,863,525
LMD 1150.50 Utviklingsprogrammet for landbruks- og reindriftbasert vekst og verdiskaping	Tilskudd	28,381,000	36%	24,953,000	31%	25,989,200	33%	79,323,200
LMD 1151.51 VSP rein	Tilskudd	6,923,000	77%	0	0%	2,030,000	23%	8,953,000
LMD - Sum Risikolån, Tilskudd og programmer		501,589,223	64%	252,328,624	32%	32,858,056	4%	786,775,903
Sum risikolån, tilskudd og programmer		1,950,655,171	47%	1,989,217,266	48%	233,758,060	6%	4,173,630,497
KD 285.53 EU-stimuleringsvirkemidler	Tilskudd	466,000	3%	7,248,700	44%	8,600,000	53%	16,314,700
KLD 1422.70 Miljøvennlig skipsfart	Tilskudd	2,475,000	15%	14,530,000	85%			17,005,000
KMD 551.61 Kompens. for økt arb.g.avg.	Tilskudd	15,347,000	90%	0	0%	1,750,000	10%	17,097,000
KUD 325.71 Kulturell og kreativ næring	Tilskudd	1,700,000	10%	7,400,000	42%	8,400,000	48%	17,500,000
UD 118.01 Nordområdetiltak drift	Tilskudd			0	0%	9,000,000	100%	9,000,000
UD 118.70 Prosjektsamarbeid med Russland	Tilskudd	8,134,000	41%	8,229,000	41%	3,560,000	18%	19,923,000
UD 163.70 Nødhjelp og humanitær bistand	Tilskudd			17,022,500	40%	25,980,000	60%	43,002,500
UD 169.70 Visjon 2030	Tilskudd	1,000,000	6%	16,936,000	94%			17,936,000
Diverse tilskudd	Tilskudd	1,450,000	54%	1,247,842	46%			2,697,842
Sum andre virkemidler		30,572,000	19%	72,614,042	45%	57,290,000	36%	160,476,042
Sum andre virkemidler		30,572,000	19%	72,614,042	45%	57,290,000	36%	160,476,042
Sum Totalt		3,566,691,671	52 %	2,974,755,839	44%	291,048,060	4 %	6,832,495,570

*Uspesifisert kolonne viser data som ikke lenger er relevant statistikk for enkelte tjenester og/eller manglende registrering. Uspesifisert kolonne inneholder også bevilgninger som er fylkes-/kommuneovergrepene finansiering som ikke la seg tildele til et spesifikk fylke/kommune.

Innovasjonsnivå BRUTTO tilsagn

Budsjettpost	Virkemiddel	Innovasjon på bedriftsnivå		Innovasjon på regionalt nivå		Innovasjon på nasjonalt nivå		Innovasjon på internasjonalt		Ikke relevant		Uspesifisert*		Totalt
		Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Ordinære	100,460,000	15%	43,350,000	6%	143,935,000	21%	191,500,000	28%	197,425,000	29%			676,670,000
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Fiskeriformål	57,725,000	5%	40,697,917	3%	43,000,000	3%	163,250,000	13%	929,437,114	75%			1,234,110,031
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Landbruksformål	305,930,000	52%	24,860,000	4%	10,384,000	2%			246,435,000	42%			587,609,000
Sum lavrisikolån		464,115,000	19%	108,907,917	4%	197,319,000	8%	354,750,000	14%	1,373,297,114	55%	0	0%	2,498,389,031
Sum lavrisikolån		464,115,000	19%	108,907,917	4%	197,319,000	8%	354,750,000	14%	1,373,297,114	55%	0	0%	2,498,389,031
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Landsdekkende etablerertilskudd	520,000	0%	1,300,000	1%	21,663,000	10%	177,164,500	79%	25,000,000	11%			225,647,500
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Tilskudd	3,610,000	4%	1,542,000	2%	23,524,000	27%	27,355,980	32%	30,445,000	35%			86,476,980
NFD 2421.71 Innovative næringsmiljøer	Tilskudd	500,000	1%	2,460,000	3%	16,050,000	18%	57,207,500	63%	14,835,000	16%			91,052,500
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	IFU					2,680,000	1%	216,275,462	97%	3,500,000	2%			222,455,462
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	OFU					1,470,000	2%	76,189,000	98%					77,659,000
NFD 2421.74 Reiseliv, profilering og kompetanse	Tilskudd	633,750	2%	2,880,500	11%	4,972,663	19%	6,942,000	26%	10,871,000	41%			26,299,913
NFD 2421.76 Miljøteknologi	Tilskudd - Miljøteknologi					10,435,000	2%	522,883,650	97%	5,000,000	1%			538,318,650
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-såkerfond	Lån									53,000,000	100%			53,000,000
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-såkerfond	Tilskudd									1,000,000	100%			1,000,000
NFD 2421.78 Adm. støtte for distriktsrettede såkerfond	Tilskudd									4,400,000	100%			4,400,000
NFD 2421.80 Nærings tiltak på Svalbard	Tilskudd	400,000	11%	360,000	10%	975,000	27%	1,073,000	30%	750,000	21%			3,558,000
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Garanti					2,837,500	39%	4,350,000	61%					7,187,500
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Innovasjonslån	20,700,000	2%	6,000,000	1%	109,430,000	12%	710,343,000	77%	74,950,000	8%			921,423,000
NFD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		26,363,750	1%	14,542,500	1%	194,037,163	9%	1,799,784,092	80%	223,751,000	10%	0	0%	2,258,478,505
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Etablerertilskudd	850,000	2%	6,606,721	18%	10,037,333	27%	17,469,380	48%	1,600,000	4%			36,563,434
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Garanti					2,000,000	23%	4,000,000	46%	2,700,000	31%			8,700,000
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Risikolån	23,430,000	6%	45,780,000	12%	111,939,950	29%	139,850,000	36%	62,858,000	16%			383,857,950
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Tilskudd	24,378,950	10%	52,222,442	22%	53,142,000	22%	74,357,000	31%	36,126,521	15%			240,226,913
KMD 550.70 Bedriftsrettede programmer i distriktene	Tilskudd	519,000	5%	609,500	6%	653,430	6%	9,005,000	82%	218,000	2%			11,004,930
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Garanti			300,000	8%	3,650,000	92%							3,950,000
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Risikolån	38,020,000	25%	5,365,000	3%	8,390,000	5%	60,830,000	40%	40,955,000	27%			153,560,000
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd	12,946,759	9%	22,418,200	15%	25,611,041	17%	74,881,888	50%	14,298,073	10%			150,155,961
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Etablerertilskudd	302,935	2%	2,224,460	11%	6,260,000	31%	10,010,000	50%	1,114,333	6%			19,911,728
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd sentralt							8,000,000	75%	2,700,000	25%			10,700,000
KMD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tilskudd	305,723	1%	2,836,000	8%	12,900,550	35%	17,069,000	46%	4,163,400	11%			37,274,673
KMD 553.65 Omstillingsprogrammer ved akutte endringer i arbeidsmarkedet	Tilskudd	303,000	5%	635,000	11%	550,000	9%	1,800,000	30%	2,692,500	45%			5,980,500
KMD 553.74 Nasjonale tiltak for klynger og innovasjonsmiljøer	Tilskudd	500,000	1%	6,525,000	10%	10,825,000	16%	46,340,000	70%	2,300,000	3%			66,490,000
KMD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		101,556,367	9%	145,522,323	13%	245,959,304	22%	463,612,268	41%	171,725,827	15%	0	0%	1,128,376,089
LMD 1137.70 Innovasjonsaktivitet m.v.	Tilskudd							2,485,000	89%	295,000	11%			2,780,000
LMD 1149.72 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd			350,000	4%	4,800,000	61%	1,480,000	19%	1,300,000	16%			7,930,000
LMD 1149.74 Bioraffineringsprogrammet	Tilskudd					350,000	100%							350,000
LMD 1150.50 Bioenergiprogrammet	Tilskudd	42,097,674	70%	8,734,504	14%	50,000	0%			9,549,000	16%			60,431,178
LMD 1150.50 IBU-midler	Risikolån	18,600,000	77%	350,000	1%			660,000	3%	4,535,000	19%			24,145,000
LMD 1150.50 IBU-midler	Tilskudd fylkesvis	365,894,019	61%	40,685,000	7%	6,484,000	1%	350,000	0%	189,450,506	31%			602,863,525
LMD 1150.50 Utviklingsprogrammet for landbruks- og reindriftbasert vekst og verdiskaping	Tilskudd	14,750,000	19%	14,333,000	18%	14,495,000	18%	8,500,000	11%	27,245,200	34%			79,323,200
LMD 1151.51 VSP rein	Tilskudd	3,889,500	43%	640,000	7%	2,562,000	29%			1,861,500	21%			8,953,000
LMD - Sum Riskolån, Tilskudd og programmer		445,231,193	57%	65,092,504	8%	28,741,000	4%	13,475,000	2%	234,236,206	30%	0	0%	786,775,903
Sum risikolån, tilskudd og programmer		573,151,310	14%	225,157,327	5%	468,737,467	11%	2,276,871,360	55%	629,713,033	15%	0	0%	4,173,630,497
KD 285.53 EU-stimuleringsvirkemidler	Tilskudd							6,182,700	38%	10,132,000	62%			16,314,700
KLD 1422.70 Miljøvennlig skipsfart	Tilskudd			2,475,000	15%	1,800,000	11%	12,730,000	75%					17,005,000
KMD 551.61 Kompens. for økt arb.g.avg.	Tilskudd	1,317,000	8%	5,564,000	33%	3,613,000	21%	4,310,000	25%	2,293,000	13%			17,097,000
KUD 325.71 Kulturell og kreativ næring	Tilskudd					2,600,000	15%	6,500,000	37%	8,400,000	48%			17,500,000
UD 118.01 Nordområdetiltak drift	Tilskudd									9,000,000	100%			9,000,000
UD 118.70 Prosjektsamarbeid med Russland	Tilskudd	539,000	3%					18,104,000	91%	1,280,000	6%			19,923,000
UD 163.70 Nødhjelp og humanitær bistand	Tilskudd							1,375,000	3%	6,200,000	14%	35,427,500	82%	43,002,500
UD 169.70 Visjon 2030	Tilskudd							16,936,000	94%	1,000,000	6%			17,936,000
Diverse tilskudd	Tilskudd	66,000	2%	150,000	6%	1,331,842	49%	250,000	9%	900,000	33%			2,697,842
Sum andre virkemidler		1,922,000	1%	8,189,000	5%	9,344,842	6%	66,387,700	41%	39,205,000	24%	35,427,500	22%	160,476,042
Sum andre virkemidler		1,922,000	1%	8,189,000	5%	9,344,842	6%	66,387,700	41%	39,205,000	24%	35,427,500	22%	160,476,042
Sum Totalt		1,039,188,310	15%	342,254,244	5%	675,401,309	10%	2,698,009,060	39%	2,042,215,147	30%	35,427,500	1%	6,832,495,570

*Uspesifisert kolonne viser data som ikke lenger er relevant statistikk for enkelte tjenester og/eller manglende registrering.

Type Innovasjon BRUTTO tilsagn

Budsjettpost	Virkemiddel	Produkt-/tjenesteinnovasjon		Prosessinnovasjon		Organisatorisk innovasjon		Markedsmessig innovasjon		Ikke relevant		Uspesifisert*		Totalt
		Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Ordinære	213,545,000	32%	237,400,000	35%			28,300,000	4%	197,425,000	29%			676,670,000
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Fiskeriformål	232,475,000	19%	72,197,917	6%					929,437,114	75%			1,234,110,031
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Landbruksformål	140,694,000	24%	134,055,000	23%	58,425,000	10%	8,000,000	1%	246,435,000	42%			587,609,000
Sum lavrisikolån		586,714,000	23%	443,652,917	18%	58,425,000	2%	36,300,000	1%	1,373,297,114	55%	0	0%	2,498,389,031
Sum lavrisikolån		586,714,000	23%	443,652,917	18%	58,425,000	2%	36,300,000	1%	1,373,297,114	55%	0	0%	2,498,389,031
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Landsdekkende etablerertilskudd	180,275,750	80%	9,010,000	4%	1,226,000	1%	10,135,750	4%	25,000,000	11%			225,647,500
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Tilskudd	33,054,980	38%	17,757,000	21%	2,220,000	3%	3,000,000	3%	30,445,000	35%			86,476,980
NFD 2421.71 Innovative nærmiljøer	Tilskudd	56,067,500	62%	6,000,000	7%	1,950,000	2%	12,200,000	13%	14,835,000	16%			91,052,500
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	IFU	201,495,462	91%	15,460,000	7%	2,000,000	1%			3,500,000	2%			222,455,462
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	OFU	77,329,000	100%	330,000	0%									77,659,000
NFD 2421.74 Reiseliv, profilering og kompetanse	Tilskudd	7,088,400	27%	2,299,500	9%	2,609,263	10%	3,431,750	13%	10,871,000	41%			26,299,913
NFD 2421.76 Miljøteknologi	Tilskudd - Miljøteknologi	452,129,250	84%	77,189,400	14%	4,000,000	1%			5,000,000	1%			538,318,650
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-såkorfond	Lån									53,000,000	100%			53,000,000
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-såkorfond	Tilskudd									1,000,000	100%			1,000,000
NFD 2421.78 Adm. støtte for distriktsrettede såkorfond	Tilskudd									4,400,000	100%			4,400,000
NFD 2421.80 Næringstiltak på Svalbard	Tilskudd	1,885,000	53%	273,000	8%			650,000	18%	750,000	21%			3,558,000
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Garanti	7,187,500	100%											7,187,500
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Innovasjonslån	700,473,000	76%	115,200,000	13%	5,000,000	1%	25,800,000	3%	74,950,000	8%			921,423,000
NFD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		1,716,985,842	76%	243,518,900	11%	19,005,263	1%	55,217,500	2%	223,751,000	10%	0	0%	2,258,478,505
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Etablerertilskudd	32,613,434	89%	1,200,000	3%			1,150,000	3%	1,600,000	4%			36,563,434
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Garanti	6,000,000	69%							2,700,000	31%			8,700,000
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Risikolån	167,120,000	44%	128,879,950	34%	7,500,000	2%	17,500,000	5%	62,858,000	16%			383,857,950
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Tilskudd	131,524,442	55%	41,399,250	17%	13,625,700	6%	17,551,000	7%	36,126,521	15%			240,226,913
KMD 550.70 Bedriftsrettede programmer i distriktene	Tilskudd	9,284,430	84%	1,271,500	12%	105,000	1%	126,000	1%	218,000	2%			11,004,930
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Garanti	3,950,000	100%											3,950,000
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Risikolån	54,205,000	35%	54,900,000	36%	0	0%	3,500,000	2%	40,955,000	27%			153,560,000
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd	75,706,066	50%	38,322,478	26%	6,160,304	4%	15,669,040	10%	14,298,073	10%			150,155,961
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Etablerertilskudd	16,343,460	82%	500,000	3%	402,935	2%	1,551,000	8%	1,114,333	6%			19,911,728
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd sentralt	4,000,000	37%	4,000,000	37%					2,700,000	25%			10,700,000
KMD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tilskudd	17,012,500	46%	8,783,000	24%	1,642,723	4%	5,673,050	15%	4,163,400	11%			37,274,673
KMD 553.65 Omstillingsprogrammer ved akutte endringer i arbeidsmarkedet	Tilskudd	2,053,000	34%	200,000	3%	635,000	11%	400,000	7%	2,692,500	45%			5,980,500
KMD 553.74 Nasjonale tiltak for klynger og innovasjonsmiljøer	Tilskudd	42,640,000	64%	7,350,000	11%	5,000,000	8%	9,200,000	14%	2,300,000	3%			66,490,000
KMD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		562,452,332	50%	286,806,178	25%	35,071,662	3%	72,320,090	6%	171,725,827	15%	0	0%	1,128,376,089
LMD 1137.70 Innovasjonsaktivitet m.v.	Tilskudd	2,000,000	72%	485,000	17%					295,000	11%			2,780,000
LMD 1149.72 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd	4,580,000	58%	1,500,000	19%	200,000	3%	350,000	4%	1,300,000	16%			7,930,000
LMD 1149.74 Bioraffineringsprogrammet	Tilskudd			350,000	100%									350,000
LMD 1150.50 Bioenergiprogrammet	Tilskudd	32,455,654	54%	18,426,524	30%					9,549,000	16%			60,431,178
LMD 1150.50 IBU-midler	Risikolån	6,980,000	29%	3,900,000	16%	8,730,000	36%			4,535,000	19%			24,145,000
LMD 1150.50 IBU-midler	Tilskudd fylkesvis	197,091,580	33%	182,324,939	30%	29,615,000	5%	4,381,500	1%	189,450,506	31%			602,863,525
LMD 1150.50 Utviklingsprogrammet for landbruks- og reindriftbasert vekst og verdiskaping	Tilskudd	29,650,000	37%			3,255,000	4%	19,173,000	24%	27,245,200	34%			79,323,200
LMD 1151.51 VSP rein	Tilskudd	3,630,000	41%	1,500,000	17%	1,461,500	16%	500,000	6%	1,861,500	21%			8,953,000
LMD - Sum Riskolån, Tilskudd og programmer		276,387,234	35%	208,486,463	26%	43,261,500	5%	24,404,500	3%	234,236,206	30%	0	0%	786,775,903
Sum risikolån, tilskudd og programmer		2,555,825,408	61%	738,811,541	18%	97,338,425	2%	151,942,090	4%	629,713,033	15%	0	0%	4,173,630,497
KD 285.53 EU-stimuleringsvirkemidler	Tilskudd	5,712,700	35%	470,000	3%					10,132,000	62%			16,314,700
KLD 1422.70 Miljøvennlig skipsfart	Tilskudd	16,505,000	97%	500,000	3%									17,005,000
KMD 551.61 Kompens. for økt arb.g.avg.	Tilskudd	6,294,000	37%	2,663,000	16%	2,007,000	12%	3,840,000	22%	2,293,000	13%			17,097,000
KUD 325.71 Kulturell og kreativ næring	Tilskudd	6,100,000	35%	800,000	5%	1,700,000	10%	500,000	3%	8,400,000	48%			17,500,000
UD 118.01 Nordområdetiltak drift	Tilskudd									9,000,000	100%			9,000,000
UD 118.70 Prosjektsamarbeid med Russland	Tilskudd	13,444,000	67%	1,445,000	7%			3,754,000	19%	1,280,000	6%			19,923,000
UD 163.70 Nødhjelp og humanitær bistand	Tilskudd							1,375,000	3%	6,200,000	14%	35,427,500	82%	43,002,500
UD 169.70 Visjon 2030	Tilskudd	8,650,000	48%					8,286,000	46%	1,000,000	6%			17,936,000
Diverse tilskudd	Tilskudd	100,000	4%	1,697,842	63%					900,000	33%			2,697,842
Sum andre virkemidler		56,805,700	35%	7,575,842	5%	3,707,000	2%	17,755,000	11%	39,205,000	24%	35,427,500	22%	160,476,042
Sum andre virkemidler		56,805,700	35%	7,575,842	5%	3,707,000	2%	17,755,000	11%	39,205,000	24%	35,427,500	22%	160,476,042
Sum Totalt		3,199,345,108	47%	1,190,040,300	17%	159,470,425	2%	205,997,090	3%	2,042,215,147	30%	35,427,500	1%	6,832,495,570

*Uspesifisert kolonne viser data som ikke lenger er relevant statistikk for enkelte tjenester og/eller manglende registrering.

Bedriftstørelse BRUTTO tilsagn

Budsjettpost	Virkemiddel	0-19		20-50		51-100		101-250		>250		Uspesifisert*		Totalt
		Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Ordinære	505,810,000	75%	107,860,000	16%	46,000,000	7%	15,000,000	2%	2,000,000	0%			676,670,000
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Fiskeriformål	1,081,110,031	88%	153,000,000	12%									1,234,110,031
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Landbruksformål	583,509,000	99%	4,100,000	1%									587,609,000
Sum lavrisikolån		2,170,429,031	87%	264,960,000	11%	46,000,000	2%	15,000,000	1%	2,000,000	0%	0	0%	2,498,389,031
Sum lavrisikolån		2,170,429,031	87%	264,960,000	11%	46,000,000	2%	15,000,000	1%	2,000,000	0%	0	0%	2,498,389,031
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Landsdekkende etablerertilskudd	189,396,750	84%									36,250,750	16%	225,647,500
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Tilskudd	61,777,480	71%	10,179,500	12%	2,850,000	3%	3,525,000	4%	8,145,000	9%			86,476,980
NFD 2421.71 Innovative næringsmiljøer	Tilskudd	83,742,500	92%	5,950,000	7%	1,360,000	1%							91,052,500
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	IFU	185,935,462	84%	30,170,000	14%	4,100,000	2%	2,250,000	1%					222,455,462
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	OFU	58,019,000	75%	16,920,000	22%	2,720,000	4%							77,659,000
NFD 2421.74 Reiseliv, profilering og kompetanse	Tilskudd	21,449,913	82%	3,875,000	15%	900,000	3%			75,000	0%			26,299,913
NFD 2421.76 Miljøteknologi	Tilskudd - Miljøteknologi	312,349,250	58%	70,004,400	13%	62,080,000	12%	59,855,000	11%	34,030,000	6%			538,318,650
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-såkorfond	Lån	48,000,000	91%	5,000,000	9%									53,000,000
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-såkorfond	Tilskudd	1,000,000	100%											1,000,000
NFD 2421.78 Adm. støtte for distriktsrettede såkorfond	Tilskudd	4,400,000	100%											4,400,000
NFD 2421.80 Nærings tiltak på Svalbard	Tilskudd	2,158,000	61%			500,000	14%	900,000	25%					3,558,000
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Garanti	7,187,500	100%											7,187,500
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Innovasjonslån	681,023,000	74%	159,250,000	17%	48,650,000	5%	32,500,000	4%					921,423,000
NFD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		1,656,438,855	73%	301,348,900	13%	123,160,000	5%	99,030,000	4%	42,250,000	2%	36,250,750	2%	2,258,478,505
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Etablerertilskudd	33,912,554	93%									2,650,880	7%	36,563,434
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Garanti	8,700,000	100%											8,700,000
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Risikolån	298,528,000	78%	43,029,950	11%	25,300,000	7%	17,000,000	4%					383,857,950
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Tilskudd	192,760,663	80%	32,014,500	13%	11,596,750	5%	1,770,000	1%	2,085,000	1%			240,226,913
KMD 550.70 Bedriftsrettede programmer i distriktene	Tilskudd	9,549,930	87%	1,350,000	12%	105,000	1%							11,004,930
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Garanti	3,950,000	100%											3,950,000
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Risikolån	103,660,000	68%	9,000,000	6%	30,900,000	20%	10,000,000	7%					153,560,000
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd	99,136,630	66%	26,868,331	18%	14,786,000	10%	7,650,000	5%	1,715,000	1%			150,155,961
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Etablerertilskudd	18,511,728	93%									1,400,000	7%	19,911,728
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd sentralt	10,700,000	100%											10,700,000
KMD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tilskudd	32,359,673	87%	3,400,000	9%	410,000	1%	1,105,000	3%					37,274,673
KMD 553.65 Omstillingsprogrammer ved akutte endringer i arbeidsmarkedet	Tilskudd	4,638,500	78%	400,000	7%			417,000	7%	525,000	9%			5,980,500
KMD 553.74 Nasjonale tiltak for klynger og innovasjonsmiljøer	Tilskudd	61,265,000	92%	2,900,000	4%	1,575,000	2%	750,000	1%					66,490,000
KMD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		877,672,678	78%	118,962,781	11%	84,672,750	8%	38,692,000	3%	4,325,000	0%	4,050,880	0%	1,128,376,089
LMD 1137.70 Innovasjonsaktivitet m.v.	Tilskudd	780,000	28%					2,000,000	72%					2,780,000
LMD 1149.72 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd	5,745,000	72%	325,000	4%	350,000	4%	1,210,000	15%	300,000	4%			7,930,000
LMD 1149.74 Bioraffineringsprogrammet	Tilskudd									350,000	100%			350,000
LMD 1150.50 Bioenergiprogrammet	Tilskudd	60,091,178	99%			190,000	0%	100,000	0%	50,000	0%			60,431,178
LMD 1150.50 IBU-midler	Risikolån	24,145,000	100%											24,145,000
LMD 1150.50 IBU-midler	Tilskudd fylkesvis	595,952,025	99%	4,511,500	1%	2,300,000	0%			100,000	0%			602,863,525
LMD 1150.50 Utviklingsprogrammet for landbruks- og reindriftbasert vekst og verdiskaping	Tilskudd	60,713,200	77%	2,090,000	3%	1,600,000	2%	1,350,000	2%	13,570,000	17%			79,323,200
LMD 1151.51 VSP rein	Tilskudd	8,053,000	90%			900,000	10%							8,953,000
LMD - Sum Riskolån, Tilskudd og programmer		755,479,403	96%	6,926,500	1%	5,340,000	1%	4,660,000	1%	14,370,000	2%	0	0%	786,775,903
Sum risikolån, tilskudd og programmer		3,289,590,936	79%	427,238,181	10%	213,172,750	5%	142,382,000	3%	60,945,000	1%	40,301,630	1%	4,173,630,497
KD 285.53 EU-stimuleringsvirkemidler	Tilskudd	15,506,200	95%	808,500	5%									16,314,700
KLD 1422.70 Miljøvennlig skipsfart	Tilskudd	11,075,000	65%	5,930,000	35%									17,005,000
KMD 551.61 Kompens. for økt arb.g.avg.	Tilskudd	14,880,000	87%	2,217,000	13%									17,097,000
KUD 325.71 Kulturell og kreativ næring	Tilskudd	13,650,000	78%	2,350,000	13%	1,500,000	9%							17,500,000
UD 118.01 Nordområdetiltak drift	Tilskudd	9,000,000	100%											9,000,000
UD 118.70 Prosjektsamarbeid med Russland	Tilskudd	18,753,000	94%	1,170,000	6%									19,923,000
UD 163.70 Nødhjelp og humanitær bistand	Tilskudd	12,375,000	29%	1,500,000	3%	2,500,000	6%	7,841,660	18%	18,785,840	44%			43,002,500
UD 169.70 Visjon 2030	Tilskudd	14,836,000	83%					1,700,000	9%	1,400,000	8%			17,936,000
Diverse tilskudd	Tilskudd	1,266,000	47%	31,842	1%					1,400,000	52%			2,697,842
Sum andre virkemidler		111,341,200	69%	14,007,342	9%	4,000,000	2%	9,541,660	6%	21,585,840	13%	0	0%	160,476,042
Sum andre virkemidler		111,341,200	69%	14,007,342	9%	4,000,000	2%	9,541,660	6%	21,585,840	13%	0	0%	160,476,042
Sum Totalt		5,571,361,167	82 %	706,205,523	10 %	263,172,750	4 %	166,923,660	2 %	84,530,840	1 %	40,301,630	1 %	6,832,495,570

*Uspesifisert kolonne viser data som ikke lenger er relevant statistikk for enkelte tjenester og/eller manglende registrering.

Kjennetegn Brutto tilsagn

Budsjettpost	Virkemiddel	Kvinnerettet		Miljøeffekt		Unge 18-35		FoU-basert prosjekt		Informasjons- og		Ingen relevante kjennetegn		Totalt
		Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Ordinære	73,910,000	11%	406,235,000	60%					6,000,000	1%	1,860,000	0%	676,670,000
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Fiskeriformål	55,820,000	5%	424,197,917	34%	8,000,000	1%					193,250,000	16%	1,234,110,031
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Landbruksformål	310,708,000	53%	276,083,000	47%	3,742,000	1%					21,596,000	4%	587,609,000
Sum lavrisikolån		440,438,000	18%	1,106,515,917	44%	11,742,000	0%	0	0%	6,000,000	0%	216,706,000	9%	2,498,389,031
Sum lavrisikolån		440,438,000	18%	1,106,515,917	44%	11,742,000	0%	0	0%	6,000,000	0%	216,706,000	9%	2,498,389,031
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Landsdekkende etablerertilskudd	40,942,000	18%	63,580,500	28%			1,900,000	1%	87,900,750	39%	360,000	0%	225,647,500
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Tilskudd	17,731,480	21%	50,718,500	59%			490,000	1%	5,222,000	6%			86,476,980
NFD 2421.71 Innovative næringsmiljøer	Tilskudd	52,300,000	57%	47,745,000	52%			1,500,000	2%	12,650,000	14%	8,000,000	9%	91,052,500
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	IFU	37,681,000	17%	105,806,000	48%			900,000	0%	119,812,000	54%			222,455,462
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	OFU	23,304,000	30%	8,170,000	11%					56,699,000	73%			77,659,000
NFD 2421.74 Reiseliv, profilering og kompetanse	Tilskudd	14,354,250	55%	6,150,900	23%					3,903,500	15%			26,299,913
NFD 2421.76 Miljøteknologi	Tilskudd - Miljøteknologi	40,732,750	8%	532,818,650	99%			34,100,000	6%	90,505,000	17%	7,750,000	1%	538,318,650
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-såkorfond	Lån													53,000,000
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-såkorfond	Tilskudd													1,000,000
NFD 2421.78 Adm. støtte for distriktsrettede såkorfond	Tilskudd													4,400,000
NFD 2421.80 Næringstiltak på Svalbard	Tilskudd	500,000	14%	3,308,000	93%					525,000	15%			3,558,000
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Garanti	2,850,000	40%	4,500,000	63%					850,000	12%			7,187,500
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Innovasjonslån	105,388,000	11%	382,333,000	41%	4,000,000	0%	38,750,000	4%	376,543,000	41%	4,800,000	1%	921,423,000
NFD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		335,783,480	15%	1,205,130,550	53%	4,000,000	0%	77,640,000	3%	754,610,250	33%	20,910,000	1%	2,258,478,505
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Etablerertilskudd	12,780,054	35%	9,456,000	26%					10,240,000	28%			36,563,434
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Garanti	2,000,000	23%	2,000,000	23%									8,700,000
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Risikolån	91,725,000	24%	204,800,000	53%					23,250,000	6%	5,000,000	1%	383,857,950
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Tilskudd	84,795,341	35%	91,595,842	38%			200,000	0%	24,015,000	10%			240,226,913
KMD 550.70 Bedriftsrettede programmer i distriktene	Tilskudd	929,000	8%	8,717,000	79%					457,430	4%			11,004,930
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Garanti			2,900,000	73%							2,900,000	73%	3,950,000
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Risikolån	10,835,000	7%	99,315,000	65%			3,200,000	2%	12,230,000	8%	1,500,000	1%	153,560,000
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd	43,520,986	29%	86,162,703	57%			3,857,000	3%	20,238,392	13%	2,185,000	1%	150,155,961
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Etablerertilskudd	7,473,228	38%	6,018,293	30%			350,000	2%	6,546,000	33%			19,911,728
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd sentralt	4,000,000	37%	8,000,000	75%									10,700,000
KMD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tilskudd	16,476,400	44%	25,125,000	67%			3,500,000	9%	2,544,500	7%	75,000	0%	37,274,673
KMD 553.65 Omstillingsprogrammer ved akutte endringer i arbeidsmarkedet	Tilskudd	1,700,000	28%	1,253,000	21%									5,980,500
KMD 553.74 Nasjonale tiltak for klynger og innovasjonsmiljøer	Tilskudd	47,275,000	71%	48,990,000	74%					8,200,000	12%			66,490,000
KMD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		323,510,009	29%	594,332,838	53%	0	0%	11,107,000	1%	107,721,322	10%	11,660,000	1%	1,128,376,089
LMD 1137.70 Innovasjonsaktivitet m.v.	Tilskudd	2,000,000	72%	2,485,000	89%									2,780,000
LMD 1149.72 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd			7,930,000	100%					1,200,000	15%			7,930,000
LMD 1149.74 Bioraffineringsprogrammet	Tilskudd													350,000
LMD 1150.50 Bioenergiprogrammet	Tilskudd	10,749,000	18%	59,881,178	99%					200,000	0%	4,230,000	7%	60,431,178
LMD 1150.50 IBU-midler	Risikolån	12,920,000	54%	4,350,000	18%	600,000	2%							24,145,000
LMD 1150.50 IBU-midler	Tilskudd fylkesvis	305,069,255	51%	319,953,119	53%	7,063,000	1%			470,000	0%	10,765,000	2%	602,863,525
LMD 1150.50 Utviklingsprogrammet for landbruks- og reindriftbasert vekst og verdiskaping	Tilskudd	34,693,200	44%	9,297,200	12%					3,107,200	4%			79,323,200
LMD 1151.51 VSP rein	Tilskudd	4,823,500	54%	4,140,000	46%									8,953,000
LMD - Sum Riskolån, Tilskudd og programmer		370,254,955	47%	408,036,497	52%	7,663,000	1%	0	0%	4,977,200	1%	14,995,000	2%	786,775,903
Sum risikolån, tilskudd og programmer		1,029,548,444	25%	2,207,499,885	53%	11,663,000	0%	88,747,000	2%	867,308,772	21%	47,565,000	1%	4,173,630,497
KD 285.53 EU-stimuleringsvirkemidler	Tilskudd	4,455,500	27%	3,836,200	24%					3,997,700	25%			16,314,700
KLD 1422.70 Miljøvennlig skipsfart	Tilskudd			17,005,000	100%									17,005,000
KMD 551.61 Kompens. for økt arb.g.avg.	Tilskudd	11,661,000	68%	1,920,000	11%					3,888,000	23%			17,097,000
KUD 325.71 Kulturell og kreativ næring	Tilskudd	4,600,000	26%	950,000	5%					1,500,000	9%			17,500,000
UD 118.01 Nordområdetiltak drift	Tilskudd													9,000,000
UD 118.70 Prosjektsamarbeid med Russland	Tilskudd	5,110,000	26%	13,855,000	70%					5,985,000	30%			19,923,000
UD 163.70 Nødhjelp og humanitær bistand	Tilskudd	1,375,000	3%	1,375,000	3%									43,002,500
UD 169.70 Visjon 2030	Tilskudd	12,986,000	72%	15,386,000	86%									17,936,000
Diverse tilskudd	Tilskudd	1,000,000	37%	2,666,000	99%			900,000	33%					2,697,842
Sum andre virkemidler		41,187,500	26%	56,993,200	36%	0	0%	900,000	1%	15,370,700	10%	0	0%	160,476,042
Sum andre virkemidler		41,187,500	26%	56,993,200	36%	0	0%	900,000	1%	15,370,700	10%	0	0%	160,476,042
Sum Totalt		1,511,173,944	22 %	3,371,009,002	49 %	23,405,000	0 %	89,647,000	1 %	888,679,472	13 %	264,271,000	4 %	6,832,495,570

Satsing BRUTTO tilsagn

Budsjettpost	Virkemiddel	S-001 Energi og miljø		S-002 Helse		S-005 Landbruk		S-006 Marin		S-007 Maritim		S-008 Olje og gass		S-009 Reiseliv		S-999 Ikke satsingsområde	
		Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Ordinære	15,000,000	2%			48,435,000	7%	266,545,000	39%	199,430,000	29%	2,000,000	0%	67,460,000	10%	77,800,000	11%
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Fiskeriformål							1,226,560,031	99%	7,550,000	1%						
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Landbruksformål			3,350,000	1%	578,285,000	98%							5,974,000	1%		
Sum lavrisikolån		15,000,000	1%	3,350,000	0%	626,720,000	25%	1,493,105,031	60%	206,980,000	8%	2,000,000	0%	73,434,000	3%	77,800,000	3%
Sum lavrisikolån		15,000,000	1%	3,350,000	0%	626,720,000	25%	1,493,105,031	60%	206,980,000	8%	2,000,000	0%	73,434,000	3%	77,800,000	3%
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Landsdekkende etablerertilskudd	16,500,000	7%	24,464,500	11%	4,087,500	2%	10,276,000	5%	10,055,000	4%	16,365,000	7%	4,812,000	2%	139,087,500	62%
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Tilskudd	7,770,000	9%	2,000,000	2%	13,717,500	16%	14,955,000	17%	2,094,000	2%	1,000,000	1%	1,500,000	2%	43,440,480	50%
NFD 2421.71 Innovative næringsmiljøer	Tilskudd	10,835,000	12%	12,857,500	14%	1,750,000	2%	5,600,000	6%	8,500,000	9%	13,150,000	14%	2,610,000	3%	35,750,000	39%
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	IFU	15,520,000	7%	9,580,000	4%	4,120,000	2%	26,705,000	12%	18,168,462	8%	65,340,000	29%	3,000,000	1%	80,022,000	36%
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	OFU	3,425,000	4%	42,364,000	55%											31,870,000	41%
NFD 2421.74 Reiseliv, profilering og kompetanse	Tilskudd	1,237,000	5%	993,500	4%	31,500	0%	189,000	1%	31,500	0%	387,500	1%	12,062,413	46%	11,367,500	43%
NFD 2421.76 Miljøteknologi	Tilskudd - Miljøteknologi	269,100,500	50%	1,850,000	0%	4,350,000	1%	133,815,000	25%	58,355,400	11%	16,800,000	3%			54,047,750	10%
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-såkorfond	Lån															53,000,000	100%
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-såkorfond	Tilskudd															1,000,000	100%
NFD 2421.78 Adm. støtte for distriktsrettede såkorfond	Tilskudd															4,400,000	100%
NFD 2421.80 Nærings tiltak på Svalbard	Tilskudd	260,000	7%											750,000	21%	2,548,000	72%
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Garanti	2,000,000	28%											350,000	5%	4,837,500	67%
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Innovasjonslån	103,075,000	11%	66,900,000	7%	18,600,000	2%	117,850,000	13%	69,450,000	8%	92,950,000	10%	28,500,000	3%	424,098,000	46%
NFD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		429,722,500	19%	161,009,500	7%	46,656,500	2%	309,390,000	14%	166,654,362	7%	205,992,500	9%	53,584,413	2%	885,468,730	39%
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Etablerertilskudd	996,000	3%	3,005,000	8%	2,178,000	6%	1,770,000	5%	1,900,000	5%	925,000	3%	10,422,554	29%	15,366,880	42%
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Garanti	2,000,000	23%			2,000,000	23%							2,500,000	29%	2,200,000	25%
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Risikolån	11,950,000	3%	4,550,000	1%	20,140,000	5%	190,349,950	50%	35,648,000	9%	5,000,000	1%	47,170,000	12%	69,050,000	18%
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Tilskudd	9,620,000	4%	6,025,000	3%	15,316,000	6%	40,684,000	17%	6,533,000	3%	15,883,000	7%	58,298,263	24%	87,867,650	37%
KMD 550.70 Bedriftsrettede programmer i distriktene	Tilskudd	4,881,500	44%	958,000	9%	663,000	6%	1,916,500	17%	168,000	2%			555,500	5%	1,862,430	17%
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Garanti					750,000	19%	2,900,000	73%					300,000	8%		
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Risikolån	12,000,000	8%	3,730,000	2%	7,400,000	5%	54,955,000	36%	34,000,000	22%	2,200,000	1%	18,975,000	12%	20,300,000	13%
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd	4,561,550	3%	845,676	1%	10,725,755	7%	34,783,937	23%	5,844,000	4%	4,246,200	3%	30,538,544	20%	58,610,299	39%
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Etablerertilskudd	1,235,000	6%	1,451,000	7%	600,000	3%	1,545,000	8%	1,500,000	8%			1,979,460	10%	11,601,268	58%
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd sentralt							8,000,000	75%							2,700,000	25%
KMD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tilskudd	6,188,000	17%	689,000	2%	2,504,550	7%	9,114,500	24%	500,000	1%	5,763,000	15%	7,691,400	21%	4,824,223	13%
KMD 553.65 Omstillingsprogrammer ved akutte endringer i arbeidsmarkedet	Tilskudd	162,500	3%	300,000	5%							1,000,000	17%			4,518,000	76%
KMD 553.74 Nasjonale tiltak for klynger og innovasjonsmiljøer	Tilskudd	4,150,000	6%	1,775,000	3%	2,600,000	4%	6,100,000	9%	7,500,000	11%	12,500,000	19%	11,115,000	17%	20,750,000	31%
KMD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		57,744,550	5%	23,328,676	2%	64,877,305	6%	352,118,887	31%	93,593,000	8%	47,517,200	4%	189,545,721	17%	299,650,750	27%
LMD 1137.70 Innovasjonsaktivitet m.v.	Tilskudd					2,000,000	72%	485,000	17%							295,000	11%
LMD 1149.72 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd	725,000	9%			3,700,000	47%									3,505,000	44%
LMD 1149.74 Bioraffineringsprogrammet	Tilskudd					350,000	100%										
LMD 1150.50 Bioenergiprogrammet	Tilskudd	830,000	1%			59,601,178	99%										
LMD 1150.50 IBU-midler	Risikolån					23,595,000	98%							550,000	2%		
LMD 1150.50 IBU-midler	Tilskudd fylkesvis	90,000	0%	320,000	0%	586,546,279	97%							15,089,600	3%	817,646	0%
LMD 1150.50 Utviklingsprogrammet for landbruks- og reindriftbasert vekst og verdiskaping	Tilskudd			2,100,000	3%	59,554,000	75%	150,000	0%					16,384,200	21%	1,135,000	1%
LMD 1151.51 VSP rein	Tilskudd					8,831,500	99%							121,500	1%		
LMD - Sum Riskolån, Tilskudd og programmer		1,645,000	0%	2,420,000	0%	744,177,957	95%	635,000	0%	0	0%	0	0%	32,145,300	4%	5,752,646	1%
Sum risikolån, tilskudd og programmer		489,112,050	12%	186,758,176	4%	855,711,762	21%	662,143,887	16%	260,247,362	6%	253,509,700	6%	275,275,434	7%	1,190,872,126	29%
KD 285.53 EU-stimuleringsvirkemidler	Tilskudd	927,500	6%	1,750,500	11%					816,000	5%	1,640,000	10%			11,180,700	69%
KLD 1422.70 Miljøvennlig skipsfart	Tilskudd							1,300,000	8%	15,705,000	92%						
KMD 551.61 Kompens. for økt arb.g.avg.	Tilskudd							1,230,000	7%					6,841,000	40%	9,026,000	53%
KUD 325.71 Kulturell og kreativ næring	Tilskudd													1,400,000	8%	16,100,000	92%
UD 118.01 Nordområdetiltak drift	Tilskudd															9,000,000	100%
UD 118.70 Prosjektsamarbeid med Russland	Tilskudd	710,000	4%			2,500,000	13%	3,734,000	19%	5,009,000	25%	1,790,000	9%			6,180,000	31%
UD 163.70 Nødhjelp og humanitær bistand	Tilskudd															7,575,000	18%
UD 169.70 Visjon 2030	Tilskudd	10,586,000	59%	5,350,000	30%											2,000,000	11%
Diverse tilskudd	Tilskudd	900,000	33%			566,000	21%	1,200,000	44%							31,842	1%
Sum andre virkemidler		13,123,500	8%	7,100,500	4%	3,066,000	2%	7,464,000	5%	21,530,000	13%	3,430,000	2%	8,241,000	5%	61,093,542	38%
Sum andre virkemidler		13,123,500	8%	7,100,500	4%	3,066,000	2%	7,464,000	5%	21,530,000	13%	3,430,000	2%	8,241,000	5%	61,093,542	38%
Sum Totalt		517,235,550	8%	197,208,676	3%	1,485,497,762	22%	2,162,712,918	32%	488,757,362	7%	258,939,700	4%	356,950,434	5%	1,329,765,668	19%

*Uspesifisert kolonne viser data som ikke lenger er relevant statistikk for enkelte tjenester og/eller manglende registrering.

Satsing BRUTTO tilsagn

Budsjettpost	Virkemiddel	X Uspesifisert*		Totalt
		Innvilget	Andel	
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Ordinære			676,670,000
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Fiskeriformål			1,234,110,031
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Landbruksformål			587,609,000
Sum lavrisikolån		0	0%	2,498,389,031
Sum lavrisikolån		0	0%	2,498,389,031
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Landsdekkende etablerertilskudd			225,647,500
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Tilskudd			86,476,980
NFD 2421.71 Innovative næringsmiljøer	Tilskudd			91,052,500
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	IFU			222,455,462
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	OFU			77,659,000
NFD 2421.74 Reiseliv, profilering og kompetanse	Tilskudd			26,299,913
NFD 2421.76 Miljøteknologi	Tilskudd - Miljøteknologi			538,318,650
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-så Kornfond	Lån			53,000,000
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-så Kornfond	Tilskudd			1,000,000
NFD 2421.78 Adm. støtte for distriktsrettede så Kornfond	Tilskudd			4,400,000
NFD 2421.80 Nærings tiltak på Svalbard	Tilskudd			3,558,000
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Garanti			7,187,500
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Innovasjonslån			921,423,000
NFD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		0	0%	2,258,478,505
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Etablerertilskudd			36,563,434
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Garanti			8,700,000
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Risikolån			383,857,950
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Tilskudd			240,226,913
KMD 550.70 Bedriftsrettede programmer i distriktene	Tilskudd			11,004,930
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Garanti			3,950,000
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Risikolån			153,560,000
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd			150,155,961
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Etablerertilskudd			19,911,728
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd sentralt			10,700,000
KMD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tilskudd			37,274,673
KMD 553.65 Omstillingsprogrammer ved akutte endringer i arbeidsmarkedet	Tilskudd			5,980,500
KMD 553.74 Nasjonale tiltak for klynger og innovasjonsmiljøer	Tilskudd			66,490,000
KMD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		0	0%	1,128,376,089
LMD 1137.70 Innovasjonsaktivitet m.v.	Tilskudd			2,780,000
LMD 1149.72 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd			7,930,000
LMD 1149.74 Bioraffineringsprogrammet	Tilskudd			350,000
LMD 1150.50 Bioenergiprogrammet	Tilskudd			60,431,178
LMD 1150.50 IBU-midler	Risikolån			24,145,000
LMD 1150.50 IBU-midler	Tilskudd fylkesvis			602,863,525
LMD 1150.50 Utviklingsprogrammet for landbruks- og reindriftbasert vekst og verdiskaping	Tilskudd			79,323,200
LMD 1151.51 VSP rein	Tilskudd			8,953,000
LMD - Sum Riskolån, Tilskudd og programmer		0	0%	786,775,903
Sum risikolån, tilskudd og programmer		0	0%	4,173,630,497
KD 285.53 EU-stimuleringsvirkemidler	Tilskudd			16,314,700
KLD 1422.70 Miljøvennlig skipsfart	Tilskudd			17,005,000
KMD 551.61 Kompens. for økt arb.g.avg.	Tilskudd			17,097,000
KUD 325.71 Kulturell og kreativ næring	Tilskudd			17,500,000
UD 118.01 Nordområdetiltak drift	Tilskudd			9,000,000
UD 118.70 Prosjektsamarbeid med Russland	Tilskudd			19,923,000
UD 163.70 Nødhjelp og humanitær bistand	Tilskudd	35,427,500	82%	43,002,500
UD 169.70 Visjon 2030	Tilskudd			17,936,000
Diverse tilskudd	Tilskudd			2,697,842
Sum andre virkemidler		35,427,500	22%	160,476,042
Sum andre virkemidler		35,427,500	22%	160,476,042
Sum Totalt		35,427,500	1 %	6,832,495,570

*Uspesifisert kolonne viser data som ikke lenger er relevant statistikk for enkelte tjenester og/eller manglende registrering.

Delmål BRUTTO tilsagn

Budsjettpost	Virkemiddel	Gründer*		Bedrift*		Personkunde*		Annet*		Totalt
		Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Ordinære	314,605,000	46%	343,565,000	51%			18,500,000	3%	676,670,000
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Fiskeriformål	400,667,500	32%	833,442,531	68%					1,234,110,031
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Landbruksformål	31,712,000	5%	555,897,000	95%					587,609,000
Sum lavrisikolån		746,984,500	30%	1,732,904,531	69%	0	0%	18,500,000	1%	2,498,389,031
Sum lavrisikolån		746,984,500	30%	1,732,904,531	69%	0	0%	18,500,000	1%	2,498,389,031
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Landsdekkende etablerertilskudd	191,847,500	85%	9,800,000	4%	500,000	0%	23,500,000	10%	225,647,500
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Tilskudd	16,690,480	19%	36,946,500	43%			32,840,000	38%	86,476,980
NFD 2421.71 Innovative næringsmiljøer	Tilskudd	10,100,000	11%	42,552,500	47%			38,400,000	42%	91,052,500
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	IFU	117,629,000	53%	101,326,462	46%			3,500,000	2%	222,455,462
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	OFU	28,494,000	37%	37,165,000	48%			12,000,000	15%	77,659,000
NFD 2421.74 Reiseliv, profilering og kompetanse	Tilskudd	6,778,263	26%	13,209,750	50%			6,311,900	24%	26,299,913
NFD 2421.76 Miljøteknologi	Tilskudd - Miljøteknologi	239,031,500	44%	294,087,150	55%			5,200,000	1%	538,318,650
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-så Kornfond	Lån	15,000,000	28%	38,000,000	72%					53,000,000
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-så Kornfond	Tilskudd	1,000,000	100%							1,000,000
NFD 2421.78 Adm. støtte for distriktsrettede så Kornfond	Tilskudd			4,400,000	100%					4,400,000
NFD 2421.80 Nærings tiltak på Svalbard	Tilskudd	2,575,000	72%	983,000	28%					3,558,000
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Garanti	1,687,500	23%	5,500,000	77%					7,187,500
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Innovasjonslån	345,088,000	37%	570,335,000	62%			6,000,000	1%	921,423,000
NFD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		975,921,243	43%	1,154,305,362	51%	500,000	0%	127,751,900	6%	2,258,478,505
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Etablerertilskudd	33,248,434	91%	2,315,000	6%			1,000,000	3%	36,563,434
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Garanti	4,200,000	48%	4,500,000	52%					8,700,000
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Risikolån	156,423,000	41%	227,434,950	59%					383,857,950
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Tilskudd	101,352,195	42%	127,924,718	53%			10,950,000	5%	240,226,913
KMD 550.70 Bedriftsrettede programmer i distriktene	Tilskudd	6,795,500	62%	4,159,430	38%			50,000	0%	11,004,930
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Garanti	300,000	8%	3,650,000	92%					3,950,000
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Risikolån	64,790,000	42%	88,770,000	58%					153,560,000
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd	33,639,211	22%	108,188,909	72%			8,327,841	6%	150,155,961
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Etablerertilskudd	18,253,895	92%	443,500	2%	100,000	1%	1,114,333	6%	19,911,728
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd sentralt			8,000,000	75%			2,700,000	25%	10,700,000
KMD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tilskudd	5,379,550	14%	19,758,400	53%			12,136,723	33%	37,274,673
KMD 553.65 Omstillingsprogrammer ved akutte endringer i arbeidsmarkedet	Tilskudd	2,717,000	45%	620,100	10%			2,643,400	44%	5,980,500
KMD 553.74 Nasjonale tiltak for klynger og innovasjonsmiljøer	Tilskudd	8,550,000	13%	39,440,000	59%			18,500,000	28%	66,490,000
KMD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		435,648,785	39%	635,205,007	56%	100,000	0%	57,422,297	5%	1,128,376,089
LMD 1137.70 Innovasjonsaktivitet m.v.	Tilskudd	485,000	17%	2,000,000	72%			295,000	11%	2,780,000
LMD 1149.72 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd	1,030,000	13%	6,900,000	87%					7,930,000
LMD 1149.74 Bioraffineringsprogrammet	Tilskudd			350,000	100%					350,000
LMD 1150.50 Bioenergi programmet	Tilskudd	7,037,504	12%	52,790,674	87%			603,000	1%	60,431,178
LMD 1150.50 IBU-midler	Risikolån	660,000	3%	23,485,000	97%					24,145,000
LMD 1150.50 IBU-midler	Tilskudd fylkesvis	46,864,356	8%	555,125,669	92%			873,500	0%	602,863,525
LMD 1150.50 Utviklingsprogrammet for landbruks- og reindriftbasert vekst og verdiskaping	Tilskudd	36,063,000	45%	30,471,000	38%			12,789,200	16%	79,323,200
LMD 1151.51 VSP rein	Tilskudd	4,623,500	52%	3,499,500	39%			830,000	9%	8,953,000
LMD - Sum Riskolån, Tilskudd og programmer		96,763,360	12%	674,621,843	86%	0	0%	15,390,700	2%	786,775,903
Sum risikolån, tilskudd og programmer		1,508,333,388	36%	2,464,132,212	59%	600,000	0%	200,564,897	5%	4,173,630,497
KD 285.53 EU-stimuleringsvirkemidler	Tilskudd	3,148,200	19%	3,750,500	23%			9,416,000	58%	16,314,700
KLD 1422.70 Miljøvennlig skipsfart	Tilskudd	2,880,000	17%	14,125,000	83%					17,005,000
KMD 551.61 Kompens. for økt arb.g.avg.	Tilskudd	4,189,000	25%	8,210,000	48%			4,698,000	27%	17,097,000
KUD 325.71 Kulturell og kreativ næring	Tilskudd	10,300,000	59%	7,200,000	41%					17,500,000
UD 118.01 Nordområdetiltak drift	Tilskudd	9,000,000	100%							9,000,000
UD 118.70 Prosjektsamarbeid med Russland	Tilskudd	5,925,000	30%	13,459,000	68%			539,000	3%	19,923,000
UD 163.70 Nødhjelp og humanitær bistand	Tilskudd							43,002,500	100%	43,002,500
UD 169.70 Visjon 2030	Tilskudd	1,550,000	9%	13,986,000	78%			2,400,000	13%	17,936,000
Diverse tilskudd	Tilskudd	550,000	20%	1,147,842	43%			1,000,000	37%	2,697,842
Sum andre virkemidler		37,542,200	23%	61,878,342	39%	0	0%	61,055,500	38%	160,476,042
Sum andre virkemidler		37,542,200	23%	61,878,342	39%	0	0%	61,055,500	38%	160,476,042
Sum Totalt		2,292,860,088	34 %	4,258,915,085	62 %	600,000	0 %	280,120,397	4 %	6,832,495,570

*Gründer (0-3 år fra stiftelsesdato)
 Bedrift (over 3 år fra stiftelsesdato og tilsagnsdato)
 Personer (søkt med norsk personnummer)
 Annet (ikke tilgjengelig stiftelsesdato eller norsk personnummer eller tilsagnsmottaker er stiftelser, forening el.)

Internasjonalt BRUTTO tilsagn

Budsjettpost	Virkemiddel	Internasjonalt rettet – Eksport		Internasjonalt rettet - Annet		Nasjonalt rettet		Uspesifisert*		Totalt
		Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Ordinære	150,985,000	22%	175,600,000	26%	350,085,000	52%			676,670,000
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Fiskeriformål	727,437,917	59%			506,672,114	41%			1,234,110,031
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Landbruksformål	284,000	0%	2,300,000	0%	585,025,000	100%			587,609,000
Sum lavrisikolån		878,706,917	35%	177,900,000	7%	1,441,782,114	58%	0	0%	2,498,389,031
Sum lavrisikolån		878,706,917	35%	177,900,000	7%	1,441,782,114	58%	0	0%	2,498,389,031
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Landsdekkende etablerertilskudd	118,033,000	52%	28,692,750	13%	42,671,000	19%	36,250,750	16%	225,647,500
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Tilskudd	33,961,480	39%	7,399,000	9%	45,116,500	52%			86,476,980
NFD 2421.71 Innovative næringsmiljøer	Tilskudd	47,567,500	52%	29,300,000	32%	14,185,000	16%			91,052,500
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	IFU	168,703,462	76%	34,320,000	15%	19,432,000	9%			222,455,462
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	OFU	41,079,000	53%	19,640,000	25%	16,940,000	22%			77,659,000
NFD 2421.74 Reiseliv, profilering og kompetanse	Tilskudd	6,754,500	26%	12,172,413	46%	7,373,000	28%			26,299,913
NFD 2421.76 Miljøteknologi	Tilskudd - Miljøteknologi	457,751,250	85%	42,922,400	8%	37,645,000	7%			538,318,650
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-så Kornfond	Lån					53,000,000	100%			53,000,000
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-så Kornfond	Tilskudd					1,000,000	100%			1,000,000
NFD 2421.78 Adm. støtte for distriktsrettede så Kornfond	Tilskudd					4,400,000	100%			4,400,000
NFD 2421.80 Nærings tiltak på Svalbard	Tilskudd	273,000	8%	2,675,000	75%	610,000	17%			3,558,000
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Garanti	2,187,500	30%	2,500,000	35%	2,500,000	35%			7,187,500
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Innovasjonslån	670,565,000	73%	94,610,000	10%	156,248,000	17%			921,423,000
NFD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		1,546,875,692	68%	274,231,563	12%	401,120,500	18%	36,250,750	2%	2,258,478,505
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Etablerertilskudd	15,020,000	41%	11,730,554	32%	7,162,000	20%	2,650,880	7%	36,563,434
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Garanti	4,200,000	48%	2,500,000	29%	2,000,000	23%			8,700,000
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Risikolån	256,439,950	67%	43,670,000	11%	83,748,000	22%			383,857,950
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Tilskudd	97,826,950	41%	46,318,921	19%	96,081,042	40%			240,226,913
KMD 550.70 Bedriftsrettede programmer i distriktene	Tilskudd	7,556,500	69%	1,310,500	12%	2,137,930	19%			11,004,930
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Garanti					3,950,000	100%			3,950,000
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Risikolån	91,145,000	59%	15,075,000	10%	47,340,000	31%			153,560,000
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd	63,435,232	42%	41,474,984	28%	45,245,745	30%			150,155,961
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Etablerertilskudd	9,420,000	47%	3,683,460	18%	5,408,268	27%	1,400,000	7%	19,911,728
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd sentralt	8,000,000	75%			2,700,000	25%			10,700,000
KMD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tilskudd	5,833,400	16%	20,823,500	56%	10,617,773	28%			37,274,673
KMD 553.65 Omstillingsprogrammer ved akutte endringer i arbeidsmarkedet	Tilskudd	1,800,000	30%	550,000	9%	3,630,500	61%			5,980,500
KMD 553.74 Nasjonale tiltak for klynger og innovasjonsmiljøer	Tilskudd	41,140,000	62%	19,200,000	29%	6,150,000	9%			66,490,000
KMD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		601,817,032	53%	206,336,919	18%	316,171,258	28%	4,050,880	0%	1,128,376,089
LMD 1137.70 Innovasjonsaktivitet m.v.	Tilskudd	2,485,000	89%			295,000	11%			2,780,000
LMD 1149.72 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd	2,710,000	34%	850,000	11%	4,370,000	55%			7,930,000
LMD 1149.74 Bioraffineringsprogrammet	Tilskudd					350,000	100%			350,000
LMD 1150.50 Bioenergiprogrammet	Tilskudd					60,431,178	100%			60,431,178
LMD 1150.50 IBU-midler	Risikolån	660,000	3%	400,000	2%	23,085,000	96%			24,145,000
LMD 1150.50 IBU-midler	Tilskudd fylkesvis	3,248,500	1%	9,288,500	2%	590,326,525	98%			602,863,525
LMD 1150.50 Utviklingsprogrammet for landbruks- og reindriftbasert vekst og verdiskaping	Tilskudd	4,305,000	5%	23,987,200	30%	51,031,000	64%			79,323,200
LMD 1151.51 VSP rein	Tilskudd			761,500	9%	8,191,500	91%			8,953,000
LMD - Sum Riskolån, Tilskudd og programmer		13,408,500	2%	35,287,200	4%	738,080,203	94%	0	0%	786,775,903
Sum risikolån, tilskudd og programmer		2,162,101,224	52%	515,855,682	12%	1,455,371,961	35%	40,301,630	1%	4,173,630,497
KD 285.53 EU-stimuleringsvirkemidler	Tilskudd	5,831,200	36%	10,483,500	64%					16,314,700
KLD 1422.70 Miljøvennlig skipsfart	Tilskudd	12,730,000	75%			4,275,000	25%			17,005,000
KMD 551.61 Kompens. for økt arb.g.avg.	Tilskudd	6,171,000	36%	7,193,000	42%	3,733,000	22%			17,097,000
KUD 325.71 Kulturell og kreativ næring	Tilskudd	8,500,000	49%	5,400,000	31%	3,600,000	21%			17,500,000
UD 118.01 Nordområdetiltak drift	Tilskudd			9,000,000	100%					9,000,000
UD 118.70 Prosjektsamarbeid med Russland	Tilskudd	12,698,000	64%	7,225,000	36%					19,923,000
UD 163.70 Nødhjelp og humanitær bistand	Tilskudd	1,375,000	3%			6,200,000	14%	35,427,500	82%	43,002,500
UD 169.70 Visjon 2030	Tilskudd	9,988,000	56%	7,948,000	44%					17,936,000
Diverse tilskudd	Tilskudd	900,000	33%			1,797,842	67%			2,697,842
Sum andre virkemidler		58,193,200	36%	47,249,500	29%	19,605,842	12%	35,427,500	22%	160,476,042
Sum andre virkemidler		58,193,200	36%	47,249,500	29%	19,605,842	12%	35,427,500	22%	160,476,042
Sum Totalt		3,099,001,341	45 %	741,005,182	11 %	2,916,759,917	43 %	75,729,130	1 %	6,832,495,570

*Uspesifisert kolonne viser data som ikke lenger er relevant statistikk for enkelte tjenester og/eller manglende registrering.

Totale tilsagn finansieringstjenester ANTALL tilsagn

Budsjettpost	Virkemiddel	Totalt	
		Innvilget	Andel
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Ordinære	75	1%
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Fiskeriformål	164	3%
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Landbruksformål	219	4%
Sum lavrisikolån		458	9%
Sum lavrisikolån		458	9%
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Landsdekkende etablerertilskudd	705	13%
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Tilskudd	135	3%
NFD 2421.71 Innovative næringsmiljøer	Tilskudd	70	1%
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	IFU	130	2%
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	OFU	36	1%
NFD 2421.74 Reiseliv, profilering og kompetanse	Tilskudd	142	3%
NFD 2421.76 Miljøteknologi	Tilskudd - Miljøteknologi	213	4%
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-så Kornfond	Lån	18	0%
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-så Kornfond	Tilskudd	1	0%
NFD 2421.78 Adm. støtte for distriktrettede så Kornfond	Tilskudd	4	0%
NFD 2421.80 Nærings tiltak på Svalbard	Tilskudd	10	0%
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Garanti	9	0%
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Innovasjonslån	304	6%
NFD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		1,777	34%
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Etablerertilskudd	107	2%
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Garanti	6	0%
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Risikolån	100	2%
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Tilskudd	414	8%
KMD 550.70 Bedriftsrettede programmer i distriktene	Tilskudd	52	1%
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Garanti	3	0%
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Risikolån	60	1%
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd	295	6%
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Etablerertilskudd	65	1%
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd sentralt	3	0%
KMD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tilskudd	93	2%
KMD 553.65 Omstillingsprogrammer ved akutte endringer i arbeidsmarkedet	Tilskudd	29	1%
KMD 553.74 Nasjonale tiltak for klynger og innovasjonsmiljøer	Tilskudd	49	1%
KMD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		1,276	24%
LMD 1137.70 Innovasjonsaktivitet m.v.	Tilskudd	3	0%
LMD 1149.72 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd	14	0%
LMD 1149.74 Bioraffineringsprogrammet	Tilskudd	1	0%
LMD 1150.50 Bioenergiprogrammet	Tilskudd	146	3%
LMD 1150.50 IBU-midler	Risikolån	23	0%
LMD 1150.50 IBU-midler	Tilskudd fylkesvis	1,305	25%
LMD 1150.50 Utviklingsprogrammet for landbruks- og reindriftbasert vekst og verdiskaping	Tilskudd	85	2%
LMD 1151.51 VSP rein	Tilskudd	14	0%
LMD - Sum Riskolån, Tilskudd og programmer		1,591	30%
Sum risikolån, tilskudd og programmer		4,644	88%
KD 285.53 EU-stimuleringsvirkemidler	Tilskudd	16	0%
KLD 1422.70 Miljøvennlig skipsfart	Tilskudd	7	0%
KMD 551.61 Kompens. for økt arb.g.avg.	Tilskudd	43	1%
KUD 325.71 Kulturell og kreativ næring	Tilskudd	23	0%
UD 118.01 Nordområdetiltak drift	Tilskudd	1	0%
UD 118.70 Prosjektsamarbeid med Russland	Tilskudd	25	0%
UD 163.70 Nødhjelp og humanitær bistand	Tilskudd	27	1%
UD 169.70 Visjon 2030	Tilskudd	14	0%
Diverse tilskudd	Tilskudd	10	0%
Sum andre virkemidler		166	3%
Sum andre virkemidler		166	3%
Sum Totalt		5,268	100 %

Antall

Bransje ANTALL tilsagn

Budsjettpost	Virkemiddel	A1 - Jordbruk/skogbruk		A2 - Fiske/oppdrett		B - Bergverksdrift og utvinning		C - Industri		D - Elektrisitets-, gass-, damp-		E - Vannforsyning, avløps- og		F - Bygge- og		G - Varehandel- reparasjon av	
		Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Ordinære	9	12%	10	13%			20	27%			1	1%	2	3%	2	3%
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Fiskeriformål			164	100%												
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Landbruksformål	202	92%					6	3%	1	0%					1	0%
	Sum lavrisikolån	211	46%	174	38%	0	0%	26	6%	1	0%	1	0%	2	0%	3	1%
Sum lavrisikolån		211	46%	174	38%	0	0%	26	6%	1	0%	1	0%	2	0%	3	1%
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Landsdekkende etablerertilskudd	4	1%	13	2%	8	1%	100	14%	8	1%	6	1%	11	2%	52	7%
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Tilskudd	6	4%	12	9%	4	3%	45	33%	3	2%	1	1%	6	4%	3	2%
NFD 2421.71 Innovative næringsmiljøer	Tilskudd			3	4%			14	20%					2	3%	1	1%
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	IFU	3	2%	5	4%	5	4%	40	31%			1	1%	1	1%	3	2%
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	OFU							8	22%							1	3%
NFD 2421.74 Reiseliv, profilering og kompetanse	Tilskudd			4	3%	1	1%	17	12%	1	1%	2	1%			5	4%
NFD 2421.76 Miljøteknologi	Tilskudd - Miljøteknologi	1	0%	30	14%	2	1%	82	38%	8	4%	18	8%	7	3%	9	4%
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-såkorndfond	Lån																
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-såkorndfond	Tilskudd																
NFD 2421.78 Adm. støtte for distriktsrettede såkorndfond	Tilskudd																
NFD 2421.80 Nærings tiltak på Svalbard	Tilskudd							1	10%								
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Garanti							2	22%	2	22%					1	11%
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Innovasjonslån	7	2%	17	6%	11	4%	87	29%	2	1%			4	1%	19	6%
	NFD - Sum risikolån, tilskudd og programmer	21	1%	84	5%	31	2%	396	22%	24	1%	28	2%	31	2%	94	5%
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Etablerertilskudd	1	1%	1	1%			19	18%					1	1%	7	7%
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Garanti	1	17%					1	17%					2	33%	1	17%
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Risikolån	2	2%	21	21%			39	39%			1	1%	2	2%	5	5%
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Tilskudd	9	2%	12	3%	3	1%	114	28%	4	1%	3	1%	9	2%	16	4%
KMD 550.70 Bedriftsrettede programmer i distriktene	Tilskudd	1	2%	1	2%			18	35%							3	6%
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Garanti			1	33%			2	67%								
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Risikolån			19	32%			15	25%					2	3%	1	2%
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd	5	2%	13	4%	1	0%	97	33%	3	1%	1	0%	8	3%	13	4%
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Etablerertilskudd			2	3%			14	22%					2	3%	1	2%
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd sentralt			2	67%												
KMD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tilskudd	4	4%	4	4%			19	20%					4	4%	5	5%
KMD 553.65 Omstillingsprogrammer ved akutte endringer i arbeidsmarkedet	Tilskudd					1	3%							1	3%		
KMD 553.74 Nasjonale tiltak for klynger og innovasjonsmiljøer	Tilskudd	1	2%	2	4%			5	10%					2	4%		
	KMD - Sum risikolån, tilskudd og programmer	24	2%	78	6%	5	0%	343	27%	7	1%	5	0%	33	3%	52	4%
LMD 1137.70 Innovasjonsaktivitet m.v.	Tilskudd							1	33%								
LMD 1149.72 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd	1	7%					6	43%					3	21%		
LMD 1149.74 Bioraffineringsprogrammet	Tilskudd																
LMD 1150.50 Bioenergiprogrammet	Tilskudd	47	32%					1	1%	90	62%						
LMD 1150.50 IBU-midler	Risikolån	20	87%													1	4%
LMD 1150.50 IBU-midler	Tilskudd fylkesvis	1,112	85%	2	0%	1	0%	83	6%	1	0%			1	0%	9	1%
LMD 1150.50 Utviklingsprogrammet for landbruks- og reindriftbasert vekst og verdiskaping	Tilskudd	14	16%	2	2%			20	24%							16	19%
LMD 1151.51 VSP rein	Tilskudd	1	7%					5	36%								
	LMD - Sum Riskolån, Tilskudd og programmer	1,195	75%	4	0%	1	0%	116	7%	91	6%	0	0%	4	0%	26	2%
Sum risikolån, tilskudd og programmer		1,240	27%	166	4%	37	1%	855	18%	122	3%	33	1%	68	1%	172	4%
KD 285.53 EU-stimuleringsvirkemidler	Tilskudd							1	6%					1	6%		
KLD 1422.70 Miljøvennlig skipsfart	Tilskudd							4	57%								
KMD 551.61 Kompens. for økt arb.g.avg.	Tilskudd			1	2%			4	9%					2	5%		
KUD 325.71 Kulturell og kreativ næring	Tilskudd							2	9%								
UD 118.01 Nordområdetiltak drift	Tilskudd																
UD 118.70 Prosjektsamarbeid med Russland	Tilskudd							11	44%					1	4%	2	8%
UD 163.70 Nødhjelp og humanitær bistand	Tilskudd																
UD 169.70 Visjon 2030	Tilskudd							3	21%	2	14%						
Diverse tilskudd	Tilskudd	3	30%	3	30%			2	20%	1	10%					1	10%
	Sum andre virkemidler	3	2%	4	2%	0	0%	27	16%	3	2%	0	0%	4	2%	3	2%
Sum andre virkemidler		3	2%	4	2%	0	0%	27	16%	3	2%	0	0%	4	2%	3	2%
Sum Totalt		1,454	28%	344	7%	37	1%	908	17%	126	2%	34	1%	74	1%	178	3%

*Uspesifisert kolonne viser data som ikke lenger er relevant statistikk for enkelte tjenester og/eller manglende registrering.

Bransje ANTALL tilsagn

Budsjettpost	Virkemiddel	H - Transport og lagring		I - Overnattings- og		J - Informasjon og		K - Finansierings- og		L - Omsetning og drift av fast		M - Faglig, vitenskapelig og		N - Forretningsmessig		O - Offentlig administrasjon og	
		Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Ordinære	8	11%	10	13%					7	9%	1	1%	4	5%		
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Fiskeriformål																
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Landbruksformål			3	1%					3	1%			2	1%		
Sum lavrisikolån		8	2%	13	3%	0	0%	0	0%	10	2%	1	0%	6	1%	0	0%
Sum lavrisikolån		8	2%	13	3%	0	0%	0	0%	10	2%	1	0%	6	1%	0	0%
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Landsdekkende etablerertilskudd	10	1%	2	0%	229	32%	5	1%	4	1%	200	28%	13	2%	2	0%
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Tilskudd	1	1%			5	4%			3	2%	23	17%	3	2%	1	1%
NFD 2421.71 Innovative næringsmiljøer	Tilskudd					8	11%					20	29%	5	7%		
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	IFU	2	2%			39	30%					27	21%	2	2%	1	1%
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	OFU					15	42%					4	11%				
NFD 2421.74 Reiseliv, profilering og kompetanse	Tilskudd			5	4%	24	17%	1	1%	1	1%	25	18%	34	24%		
NFD 2421.76 Miljøteknologi	Tilskudd - Miljøteknologi	2	1%			14	7%			1	0%	33	15%	4	2%		
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-så Kornfond	Lån											18	100%				
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-så Kornfond	Tilskudd																
NFD 2421.78 Adm. støtte for distriktsrettede så Kornfond	Tilskudd																
NFD 2421.80 Nærings tiltak på Svalbard	Tilskudd	2	20%	1	10%							3	30%	2	20%		
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Garanti					2	22%					2	22%				
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Innovasjonslån	9	3%	2	1%	82	27%	2	1%			36	12%	13	4%	1	0%
NFD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		26	1%	10	1%	418	24%	8	0%	9	1%	391	22%	76	4%	5	0%
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Etablerertilskudd	1	1%	5	5%	20	19%			2	2%	19	18%	21	20%		
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Garanti	1	17%														
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Risikolån			9	9%	3	3%			4	4%	2	2%	7	7%		
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Tilskudd	4	1%	43	10%	17	4%	4	1%	4	1%	48	12%	75	18%	3	1%
KMD 550.70 Bedriftsrettede programmer i distriktene	Tilskudd			5	10%	6	12%			2	4%	7	13%	5	10%		
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Garanti																
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Risikolån			7	12%	5	8%			2	3%	2	3%	6	10%		
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd	5	2%	27	9%	15	5%	3	1%	1	0%	29	10%	42	14%	5	2%
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Etablerertilskudd	2	3%	2	3%	15	23%			1	2%	10	15%	6	9%		
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd sentralt																
KMD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tilskudd	1	1%	6	6%	16	17%			2	2%	12	13%	9	10%	2	2%
KMD 553.65 Omstillingsprogrammer ved akutte endringer i arbeidsmarkedet	Tilskudd											11	38%			5	17%
KMD 553.74 Nasjonale tiltak for klynger og innovasjonsmiljøer	Tilskudd			1	2%	2	4%					11	22%	15	31%		
KMD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		14	1%	105	8%	99	8%	7	1%	18	1%	151	12%	186	15%	15	1%
LMD 1137.70 Innovasjonsaktivitet m.v.	Tilskudd											1	33%				
LMD 1149.72 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd									2	14%	2	14%				
LMD 1149.74 Bioraffineringsprogrammet	Tilskudd					1	100%										
LMD 1150.50 Bioenergiprogrammet	Tilskudd									2	1%	5	3%			1	1%
LMD 1150.50 IBU-midler	Risikolån													2	9%		
LMD 1150.50 IBU-midler	Tilskudd fylkesvis	1	0%	27	2%					2	0%	4	0%	33	3%	2	0%
LMD 1150.50 Utviklingsprogrammet for landbruks- og reindriftbasert vekst og verdiskaping	Tilskudd			1	1%							2	2%	19	22%		
LMD 1151.51 VSP rein	Tilskudd			1	7%			1	7%	1	7%			2	14%	2	14%
LMD - Sum Riskolån, Tilskudd og programmer		1	0%	29	2%	1	0%	1	0%	7	0%	14	1%	56	4%	5	0%
Sum risikolån, tilskudd og programmer		41	1%	144	3%	518	11%	16	0%	34	1%	556	12%	318	7%	25	1%
KD 285.53 EU-stimuleringsvirkemidler	Tilskudd					4	25%					4	25%				
KLD 1422.70 Miljøvennlig skipsfart	Tilskudd	2	29%									1	14%				
KMD 551.61 Kompens. for økt arb.g.avg.	Tilskudd	1	2%	1	2%	7	16%	2	5%			5	12%	2	5%	2	5%
KUD 325.71 Kulturell og kreativ næring	Tilskudd					1	4%					9	39%	1	4%		
UD 118.01 Nordområdetiltak drift	Tilskudd																
UD 118.70 Prosjektsamarbeid med Russland	Tilskudd	2	8%			3	12%					2	8%	1	4%		
UD 163.70 Nødhjelp og humanitær bistand	Tilskudd															2	7%
UD 169.70 Visjon 2030	Tilskudd											7	50%				
Diverse tilskudd	Tilskudd																
Sum andre virkemidler		5	3%	1	1%	15	9%	2	1%	0	0%	28	17%	4	2%	4	2%
Sum andre virkemidler		5	3%	1	1%	15	9%	2	1%	0	0%	28	17%	4	2%	4	2%
Sum Totalt		54	1%	158	3%	533	10%	18	0%	44	1%	585	11%	328	6%	29	1%

*Uspesifisert kolonne viser data som ikke lenger er relevant statistikk for enkelte tjenester og/eller manglende registrering.

Bransje ANTALL tilsagn

Budsjettpost	Virkemiddel	P - Undervisning		Q - Helse- og sosialtjenester		R - Kulturell virksomhet,		S - Annen tjenesteyting		U - Internasjonale		Uspesifisert*		X - Uspesifisert*		Totalt
		Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Ordinære			1	1%											75
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Fiskeriformål															164
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Landbruksformål			1	0%											219
Sum lavrisikolån		0	0%	2	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	458
Sum lavrisikolån		0	0%	2	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	458
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Landsdekkende etablerertilskudd	10	1%	13	2%	5	1%	3	0%			2	0%	5	1%	705
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Tilskudd			7	5%			1	1%					11	8%	135
NFD 2421.71 Innovative næringsmiljøer	Tilskudd			6	9%	1	1%	3	4%					7	10%	70
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	IFU													1	1%	130
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	OFU			7	19%	1	3%									36
NFD 2421.74 Reiseliv, profilering og kompetanse	Tilskudd	5	4%	4	3%	4	3%	3	2%	1	1%			5	4%	142
NFD 2421.76 Miljøteknologi	Tilskudd - Miljøteknologi							1	0%					1	0%	213
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-så Kornfond	Lån															18
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-så Kornfond	Tilskudd													1	100%	1
NFD 2421.78 Adm. støtte for distriktsrettede så Kornfond	Tilskudd													4	100%	4
NFD 2421.80 Nærings tiltak på Svalbard	Tilskudd													1	10%	10
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Garanti															9
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Innovasjonslån	2	1%	6	2%	2	1%	1	0%					1	0%	304
NFD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		17	1%	43	2%	13	1%	12	1%	1	0%	2	0%	37	2%	1,777
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Etablerertilskudd	3	3%			4	4%	1	1%					2	2%	107
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Garanti															6
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Risikolån			1	1%	2	2%	2	2%							100
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Tilskudd	6	1%	1	0%	19	5%	8	2%					12	3%	414
KMD 550.70 Bedriftsrettede programmer i distriktene	Tilskudd					2	4%							2	4%	52
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Garanti															3
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Risikolån					1	2%									60
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd	3	1%	2	1%	11	4%	8	3%					3	1%	295
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Etablerertilskudd	4	6%	1	2%	3	5%	1	2%					1	2%	65
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd sentralt													1	33%	3
KMD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tilskudd	1	1%			1	1%	1	1%					6	6%	93
KMD 553.65 Omstillingsprogrammer ved akutte endringer i arbeidsmarkedet	Tilskudd	1	3%	1	3%	1	3%							8	28%	29
KMD 553.74 Nasjonale tiltak for klynger og innovasjonsmiljøer	Tilskudd			1	2%	2	4%	4	8%					3	6%	49
KMD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		18	1%	7	1%	46	4%	25	2%	0	0%	0	0%	38	3%	1,276
LMD 1137.70 Innovasjonsaktivitet m.v.	Tilskudd													1	33%	3
LMD 1149.72 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd															14
LMD 1149.74 Bioraffineringsprogrammet	Tilskudd															1
LMD 1150.50 Bioenergiprogrammet	Tilskudd															146
LMD 1150.50 IBU-midler	Risikolån															23
LMD 1150.50 IBU-midler	Tilskudd fylkesvis	2	0%	14	1%	5	0%							6	0%	1,305
LMD 1150.50 Utviklingsprogrammet for landbruks- og reindriftbasert vekst og verdiskaping	Tilskudd	6	7%	1	1%									4	5%	85
LMD 1151.51 VSP rein	Tilskudd	1	7%													14
LMD - Sum Riskolån, Tilskudd og programmer		9	1%	15	1%	5	0%	0	0%	0	0%	0	0%	11	1%	1,591
Sum risikolån, tilskudd og programmer		44	1%	65	1%	64	1%	37	1%	1	0%	2	0%	86	2%	4,644
KD 285.53 EU-stimuleringsvirkemidler	Tilskudd			1	6%			2	13%					3	19%	16
KLD 1422.70 Miljøvennlig skipsfart	Tilskudd															7
KMD 551.61 Kompens. for økt arb.g.avg.	Tilskudd	1	2%					15	35%							43
KUD 325.71 Kulturell og kreativ næring	Tilskudd							6	26%					4	17%	23
UD 118.01 Nordområdetiltak drift	Tilskudd													1	100%	1
UD 118.70 Prosjektsamarbeid med Russland	Tilskudd													3	12%	25
UD 163.70 Nødhjelp og humanitær bistand	Tilskudd											23	85%	2	7%	27
UD 169.70 Visjon 2030	Tilskudd	2	14%													14
Diverse tilskudd	Tilskudd															10
Sum andre virkemidler		3	2%	1	1%	21	13%	2	1%	0	0%	23	14%	13	8%	166
Sum andre virkemidler		3	2%	1	1%	21	13%	2	1%	0	0%	23	14%	13	8%	166
Sum Totalt		47	1%	68	1%	85	2%	39	1%	1	0%	25	0%	99	2%	5 268

*Uspesifisert kolonne viser data som ikke lenger er relevant statistikk for enkelte tjenester og/eller manglende registrering.

Geografi ANTALL tilsagn

Budsjettpost	Virkemiddel	01 Østfold		02 Akershus		03 Oslo		04 Hedmark		05 Oppland		06 Buskerud		07 Vestfold		08 Telemark		09 Aust-
		Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Ordinære							6	8%	4	5%	2	3%	1	1%	2	3%	
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Fiskeriformål	3	2%											1	1%	1	1%	
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Landbruksformål	3	1%	3	1%			26	12%	4	2%	8	4%	9	4%	7	3%	7
	Sum lavrisikolån	6	1%	3	1%	0	0%	32	7%	8	2%	10	2%	11	2%	10	2%	7
Sum lavrisikolån		6	1%	3	1%	0	0%	32	7%	8	2%	10	2%	11	2%	10	2%	7
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Landsdekkende etablerertilskudd	19	3%	62	9%	136	19%	13	2%	13	2%	15	2%	22	3%	26	4%	28
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Tilskudd	9	7%	4	3%	10	7%	9	7%	2	1%	4	3%	8	6%	1	1%	8
NFD 2421.71 Innovative nærmiljøer	Tilskudd	2	3%	2	3%	10	14%	1	1%	2	3%			2	3%	2	3%	2
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	IFU	1	1%	3	2%	7	5%	2	2%	3	2%	2	2%	6	5%	1	1%	3
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	OFU	1	3%	2	6%	5	14%	1	3%	2	6%			1	3%	1	3%	2
NFD 2421.74 Reiseliv, profilering og kompetanse	Tilskudd	1	1%	3	2%	18	13%	2	1%	9	6%			1	1%	4	3%	4
NFD 2421.76 Miljøteknologi	Tilskudd - Miljøteknologi	12	6%	7	3%	14	7%	5	2%	5	2%	11	5%	11	5%	15	7%	7
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-såkorfond	Lån			3	17%	6	33%							1	6%	1	6%	1
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-såkorfond	Tilskudd																	
NFD 2421.78 Adm. støtte for distriktsrettede såkorfond	Tilskudd																	
NFD 2421.80 Næringstiltak på Svalbard	Tilskudd																	
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Garanti																	
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Innovasjonslån	12	4%	19	6%	51	17%	9	3%	7	2%	11	4%	10	3%	13	4%	9
	NFD - Sum risikolån, tilskudd og programmer	57	3%	105	6%	257	14%	42	2%	43	2%	43	2%	62	3%	64	4%	64
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Etablerertilskudd							9	8%	8	7%					10	9%	6
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Garanti									0	0%	2	33%					
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Risikolån							5	5%	13	13%	3	3%			8	8%	1
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Tilskudd	8	2%					32	8%	36	9%	19	5%			33	8%	12
KMD 550.70 Bedriftsrettede programmer i distriktene	Tilskudd							2	4%	1	2%					3	6%	5
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Garanti							1	33%									
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Risikolån							5	8%	4	7%	3	5%					2
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd	7	2%					8	3%	18	6%	9	3%			2	1%	7
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Etablerertilskudd					1	2%	7	11%	3	5%	2	3%	6	9%	4	6%	
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd sentralt																	
KMD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tilskudd	1	1%	1	1%	2	2%	4	4%	6	6%					3	3%	3
KMD 553.65 Omstillingsprogrammer ved akutte endringer i arbeidsmarkedet	Tilskudd											3	10%			2	7%	
KMD 553.74 Nasjonale tiltak for klynger og innovasjonsmiljøer	Tilskudd					1	2%			1	2%					2	4%	1
	KMD - Sum risikolån, tilskudd og programmer	16	1%	1	0%	4	0%	73	6%	90	7%	41	3%	6	0%	67	5%	37
LMD 1137.70 Innovasjonsaktivitet m.v.	Tilskudd							1	33%									
LMD 1149.72 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd	1	7%	2	14%	3	21%	1	7%	1	7%					1	7%	1
LMD 1149.74 Bioraffineringsprogrammet	Tilskudd			1	100%													
LMD 1150.50 Bioenergiprogrammet	Tilskudd	13	9%	14	10%			15	10%	19	13%	15	10%	6	4%	5	3%	5
LMD 1150.50 IBU-midler	Risikolån							3	13%	1	4%					1	4%	
LMD 1150.50 IBU-midler	Tilskudd fylkesvis	58	4%	50	4%	1	0%	117	9%	92	7%	83	6%	59	5%	84	6%	48
LMD 1150.50 Utviklingsprogrammet for landbruks- og reindriftbasert vekst og verdiskaping	Tilskudd	4	5%	4	5%	6	7%	8	9%	4	5%	6	7%	1	1%	3	4%	6
LMD 1151.51 VSP rein	Tilskudd																	
	LMD - Sum Riskolån, Tilskudd og programmer	76	5%	71	4%	10	1%	145	9%	117	7%	104	7%	66	4%	94	6%	60
Sum risikolån, tilskudd og programmer		149	3%	177	4%	271	6%	260	6%	250	5%	188	4%	134	3%	225	5%	161
KD 285.53 EU-stimuleringsvirkeidler	Tilskudd					6	38%					1	6%					
KLD 1422.70 Miljøvennlig skipsfart	Tilskudd																	
KMD 551.61 Kompens. for økt arb.g.avg.	Tilskudd									1	2%							
KUD 325.71 Kulturell og kreativ næring	Tilskudd	1	4%	1	4%	10	43%			1	4%			1	4%	1	4%	
UD 118.01 Nordområdetiltak drift	Tilskudd																	
UD 118.70 Prosjektsamarbeid med Russland	Tilskudd			1	4%	2	8%											
UD 163.70 Nødhjelp og humanitær bistand	Tilskudd					12	44%											
UD 169.70 Visjon 2030	Tilskudd			1	7%	6	43%					2	14%					
Diverse tilskudd	Tilskudd	1	10%	2	20%											1	10%	
	Sum andre virkemidler	2	1%	5	3%	36	22%	0	0%	2	1%	3	2%	1	1%	2	1%	0
Sum andre virkemidler		2	1%	5	3%	36	22%	0	0%	2	1%	3	2%	1	1%	2	1%	0
Sum Totalt		157	3%	185	4%	307	6%	292	6%	260	5%	201	4%	146	3%	237	4%	168

*Uspesifisert kolonne viser data som ikke lenger er relevant statistikk for enkelte tjenester og/eller manglende registrering.

Geografi ANTALL tilsagn

Budsjettpost	Virkemiddel	Løp Andel	10 Vest-Agder		11 Rogaland		12 Hordaland		14 Sogn Og Fjordane		15 Møre Og Romsdal		16 Sør-Trøndelag		17 Nord-Trøndelag		18 Nordland	
			Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Ordinære		1	1%	3	4%	6	8%	4	5%	18	24%	1	1%	11	15%	2	3%
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Fiskeriformål		15	9%	4	2%	23	14%	6	4%	19	12%	2	1%			28	17%
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Landbruksformål	3%	4	2%	6	3%	20	9%	3	1%	22	10%	28	13%	21	10%	2	1%
	Sum lavrisikolån	2%	20	4%	13	3%	49	11%	13	3%	59	13%	31	7%	32	7%	32	7%
	Sum lavrisikolån	2%	20	4%	13	3%	49	11%	13	3%	59	13%	31	7%	32	7%	32	7%
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Landsdekkende etablerertilskudd	4%	32	5%	96	14%	73	10%	8	1%	31	4%	71	10%	6	1%	24	3%
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Tilskudd	6%	6	4%	13	10%	30	22%			3	2%	6	4%	4	3%	2	1%
NFD 2421.71 Innovative næringsmiljøer	Tilskudd	3%	3	4%	13	19%	6	9%			5	7%	3	4%	1	1%		
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	IFU	2%	7	5%	23	18%	15	12%	2	2%	21	16%	20	15%	5	4%	4	3%
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	OFU	6%	1	3%	5	14%	6	17%	1	3%			7	19%				
NFD 2421.74 Reiseliv, profilering og kompetanse	Tilskudd	3%	10	7%	17	12%	24	17%	5	4%	7	5%	12	8%	4	3%	14	10%
NFD 2421.76 Miljøteknologi	Tilskudd - Miljøteknologi	3%	8	4%	33	15%	23	11%	4	2%	19	9%	23	11%	8	4%	6	3%
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-såkorfond	Lån	6%			1	6%	1	6%			1	6%	1	6%	1	6%	1	6%
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-såkorfond	Tilskudd																	
NFD 2421.78 Adm. støtte for distriktsrettede såkorfond	Tilskudd								1	25%					1	25%	1	25%
NFD 2421.80 Næringsstiltak på Svalbard	Tilskudd																	
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Garanti				5	56%	2	22%					2	22%				
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Innovasjonslån	3%	13	4%	57	19%	22	7%	4	1%	27	9%	26	9%	9	3%	1	0%
	NFD - Sum risikolån, tilskudd og programmer	4%	80	5%	263	15%	202	11%	25	1%	114	6%	171	10%	39	2%	53	3%
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Etablerertilskudd	6%	3	3%			6	6%	13	12%	14	13%			7	7%	1	1%
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Garanti								1	17%								
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Risikolån	1%	2	2%			1	1%	4	4%	10	10%	2	2%	5	5%	10	10%
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Tilskudd	3%	8	2%	6	1%	8	2%	36	9%	10	2%	11	3%	32	8%	47	11%
KMD 550.70 Bedriftsrettede programmer i distriktene	Tilskudd	10%			1	2%	2	4%	3	6%	2	4%	4	8%	4	8%	6	12%
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Garanti										1	33%	1	33%				
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Risikolån	3%	1	2%	1	2%	4	7%	3	5%	8	13%	2	3%	4	7%	8	13%
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd	2%	2	1%	5	2%	18	6%	14	5%	34	12%	15	5%	36	12%	66	22%
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Etablerertilskudd		4	6%			5	8%	2	3%	8	12%	2	3%	11	17%	1	2%
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd sentralt														1	33%	1	33%
KMD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tilskudd	3%	4	4%	1	1%	13	14%	10	11%	7	8%	4	4%	5	5%	13	14%
KMD 553.65 Omstillingsprogrammer ved akutte endringer i arbeidsmarkedet	Tilskudd				11	38%			1	3%					1	3%	2	7%
KMD 553.74 Nasjonale tiltak for klynger og innovasjonsmiljøer	Tilskudd	2%	1	2%	4	8%	11	22%	3	6%	7	14%	1	2%	2	4%	3	6%
	KMD - Sum risikolån, tilskudd og programmer	3%	25	2%	29	2%	68	5%	90	7%	101	8%	42	3%	108	8%	158	12%
LMD 1137.70 Innovasjonsaktivitet m.v.	Tilskudd										1	33%						
LMD 1149.72 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd	7%	1	7%	1	7%					1	7%					1	7%
LMD 1149.74 Bioraffineringsprogrammet	Tilskudd																	
LMD 1150.50 Bioenergiprogrammet	Tilskudd	3%	1	1%	4	3%	3	2%	2	1%	6	4%	25	17%	12	8%		
LMD 1150.50 IBU-midler	Risikolån				1	4%					4	17%	3	13%	5	22%		
LMD 1150.50 IBU-midler	Tilskudd fylkesvis	4%	46	4%	169	13%	82	6%	92	7%	48	4%	67	5%	94	7%	56	4%
LMD 1150.50 Utviklingsprogrammet for landbruks- og reindriftbasert vekst og verdiskaping	Tilskudd	7%	3	4%	5	6%	8	9%	1	1%	3	4%	7	8%	8	9%	1	1%
LMD 1151.51 VSP rein	Tilskudd												3	21%	1	7%		
	LMD - Sum Riskolån, Tilskudd og programmer	4%	51	3%	180	11%	93	6%	95	6%	63	4%	105	7%	120	8%	58	4%
	Sum risikolån, tilskudd og programmer	3%	156	3%	472	10%	363	8%	210	5%	278	6%	318	7%	267	6%	269	6%
KD 285.53 EU-stimuleringsvirkemidler	Tilskudd		1	6%	1	6%	3	19%										
KLD 1422.70 Miljøvennlig skipsfart	Tilskudd				1	14%	3	43%			3	43%						
KMD 551.61 Kompens. for økt arb.g.avg.	Tilskudd						1	2%	2	5%							8	19%
KUD 325.71 Kulturell og kreativ næring	Tilskudd				1	4%												
UD 118.01 Nordområdetiltak drift	Tilskudd																	
UD 118.70 Prosjektsamarbeid med Russland	Tilskudd				5	20%	1	4%					3	12%			1	4%
UD 163.70 Nødhjelp og humanitær bistand	Tilskudd																	
UD 169.70 Visjon 2030	Tilskudd				1	7%	2	14%					2	14%				
Diverse tilskudd	Tilskudd						2	20%			2	20%	1	10%				
	Sum andre virkemidler	0%	1	1%	9	5%	12	7%	2	1%	5	3%	6	4%	0	0%	9	5%
	Sum andre virkemidler	0%	1	1%	9	5%	12	7%	2	1%	5	3%	6	4%	0	0%	9	5%
	Sum Totalt	3%	177	3%	494	9%	424	8%	225	4%	342	6%	355	7%	299	6%	310	6%

*Uspesifisert kolonne viser data som ikke lenger er relevant statistikk for enkelte tjenester og/eller manglende registrering.

Geografi ANTALL tilsagn

Budsjettpost	Virkemiddel	19 Troms		20 Finnmark		21 Svalbard		99 Flere fylker/Utland		X Uspesifisert*		Totalt
		Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Ordinære	4	5%	10	13%							75
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Fiskeriformål	31	19%	31	19%							164
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Landbruksformål	33	15%	13	6%							219
	Sum lavrisikolån	68	15%	54	12%	0	0%	0	0%	0	0%	458
Sum lavrisikolån		68	15%	54	12%	0	0%	0	0%	0	0%	458
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Landsdekkende etablerertilskudd	19	3%	7	1%	3	0%	1	0%			705
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Tilskudd	1	1%			3	2%	12	9%			135
NFD 2421.71 Innovative næringsmiljøer	Tilskudd					1	1%	15	21%			70
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	IFU	3	2%	1	1%			1	1%			130
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	OFU			1	3%							36
NFD 2421.74 Reiseliv, profilering og kompetanse	Tilskudd	3	2%					4	3%			142
NFD 2421.76 Miljøteknologi	Tilskudd - Miljøteknologi	1	0%					1	0%			213
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-så Kornfond	Lån											18
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-så Kornfond	Tilskudd							1	100%			1
NFD 2421.78 Adm. støtte for distriktsrettede så Kornfond	Tilskudd	1	25%									4
NFD 2421.80 Næringsstiltak på Svalbard	Tilskudd					10	100%					10
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Garanti											9
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Innovasjonslån	2	1%			2	1%					304
	NFD - Sum risikolån, tilskudd og programmer	30	2%	9	1%	19	1%	35	2%	0	0%	1,777
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Etablerertilskudd	17	16%	12	11%			1	1%			107
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Garanti	2	33%	1	17%							6
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Risikolån	21	21%	15	15%							100
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Tilskudd	62	15%	44	11%			10	2%			414
KMD 550.70 Bedriftsrettede programmer i distriktene	Tilskudd	8	15%	11	21%							52
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Garanti											3
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Risikolån	5	8%	10	17%							60
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd	22	7%	24	8%			8	3%			295
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Etablerertilskudd	5	8%	4	6%							65
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd sentralt							1	33%			3
KMD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tilskudd	7	8%	2	2%			7	8%			93
KMD 553.65 Omstillingsprogrammer ved akutte endringer i arbeidsmarkedet	Tilskudd	6	21%	1	3%			2	7%			29
KMD 553.74 Nasjonale tiltak for klynger og innovasjonsmiljøer	Tilskudd	3	6%					9	18%			49
	KMD - Sum risikolån, tilskudd og programmer	158	12%	124	10%	0	0%	38	3%	0	0%	1,276
LMD 1137.70 Innovasjonsaktivitet m.v.	Tilskudd							1	33%			3
LMD 1149.72 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd											14
LMD 1149.74 Bioraffineringsprogrammet	Tilskudd											1
LMD 1150.50 Bioenergiprogrammet	Tilskudd	1	1%									146
LMD 1150.50 IBU-midler	Risikolån	3	13%	2	9%							23
LMD 1150.50 IBU-midler	Tilskudd fylkesvis	38	3%	20	2%			1	0%			1,305
LMD 1150.50 Utviklingsprogrammet for landbruks- og reindriftbasert vekst og verdiskaping	Tilskudd	3	4%					4	5%			85
LMD 1151.51 VSP rein	Tilskudd	2	14%	5	36%			3	21%			14
	LMD - Sum Riskolån, Tilskudd og programmer	47	3%	27	2%	0	0%	9	1%	0	0%	1,591
Sum risikolån, tilskudd og programmer		235	5%	160	3%	19	0%	82	2%	0	0%	4,644
KD 285.53 EU-stimuleringsvirkemidler	Tilskudd	1	6%					3	19%			16
KLD 1422.70 Miljøvennlig skipsfart	Tilskudd											7
KMD 551.61 Kompens. for økt arb.g.avg.	Tilskudd	31	72%									43
KUD 325.71 Kulturell og kreativ næring	Tilskudd	1	4%	2	9%			4	17%			23
UD 118.01 Nordområdetiltak drift	Tilskudd							1	100%			1
UD 118.70 Prosjektsamarbeid med Russland	Tilskudd	4	16%	4	16%	1	4%	3	12%			25
UD 163.70 Nødhjelp og humanitær bistand	Tilskudd							2	7%	13	48%	27
UD 169.70 Visjon 2030	Tilskudd											14
Diverse tilskudd	Tilskudd			1	10%							10
	Sum andre virkemidler	37	22%	7	4%	1	1%	13	8%	13	8%	166
Sum andre virkemidler		37	22%	7	4%	1	1%	13	8%	13	8%	166
Sum Totalt		340	6%	221	4%	20	0%	95	2%	13	0%	5 268

*Uspesifisert kolonne viser data som ikke lenger er relevant statistikk for enkelte tjenester og/eller manglende registrering.

Distriktpolitiske virkemiddel ANTALL tilsagn

Budsjettpost	Virkemiddel	Innenfor virkeområde		Utenfor virkeområdet		Uspesifisert*		Totalt
		Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Ordinære	56	75%	19	25%			75
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Fiskeriformål	116	71%	48	29%			164
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Landbruksformål	163	74%	56	26%			219
Sum lavrisikolån		335	73%	123	27%	0	0%	458
Sum lavrisikolån		335	73%	123	27%	0	0%	458
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Landsdekkende etablerertilskudd	146	21%	555	79%	4	1%	705
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Tilskudd	19	14%	104	77%	12	9%	135
NFD 2421.71 Innovative næringsmiljøer	Tilskudd	8	11%	40	57%	22	31%	70
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	IFU	24	18%	105	81%	1	1%	130
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	OFU	6	17%	30	83%			36
NFD 2421.74 Reiseliv, profilering og kompetanse	Tilskudd	31	22%	96	68%	15	11%	142
NFD 2421.76 Miljøteknologi	Tilskudd - Miljøteknologi	41	19%	171	80%	1	0%	213
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-så Kornfond	Lån	3	17%	9	50%	6	33%	18
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-så Kornfond	Tilskudd			0	0	1	100%	1
NFD 2421.78 Adm. støtte for distriktsrettede så Kornfond	Tilskudd	4	100%	0	0%			4
NFD 2421.80 Nærings tiltak på Svalbard	Tilskudd	10	100%	0	0%			10
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Garanti	1	11%	8	89%			9
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Innovasjonslån	47	15%	257	85%			304
NFD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		340	19%	1,375	77%	62	3%	1,777
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Etablerertilskudd	106	99%	0	0%	1	1%	107
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Garanti	6	100%	0	0%			6
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Risikolån	100	100%	0	0%			100
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Tilskudd	382	92%	0	0%	32	8%	414
KMD 550.70 Bedriftsrettede programmer i distriktene	Tilskudd	50	96%	1	2%	1	2%	52
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Garanti	3	100%	0	0%			3
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Risikolån	59	98%	1	2%			60
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd	255	86%	20	7%	20	7%	295
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Etablerertilskudd	46	71%	12	18%	7	11%	65
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd sentralt	2	67%	0	0%	1	33%	3
KMD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tilskudd	60	65%	25	27%	8	9%	93
KMD 553.65 Omstillingsprogrammer ved akutte endringer i arbeidsmarkedet	Tilskudd	15	52%	12	41%	2	7%	29
KMD 553.74 Nasjonale tiltak for klynger og innovasjonsmiljøer	Tilskudd	17	35%	18	37%	14	29%	49
KMD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		1,101	86%	89	7%	86	7%	1,276
LMD 1137.70 Innovasjonsaktivitet m.v.	Tilskudd	1	33%	1	33%	1	33%	3
LMD 1149.72 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd	6	43%	8	57%			14
LMD 1149.74 Bioraffineringsprogrammet	Tilskudd	1	100%	0	0%			1
LMD 1150.50 Bioenergiprogrammet	Tilskudd	81	55%	65	45%			146
LMD 1150.50 IBU-midler	Risikolån	20	87%	3	13%			23
LMD 1150.50 IBU-midler	Tilskudd fylkesvis	797	61%	496	38%	12	1%	1,305
LMD 1150.50 Utviklingsprogrammet for landbruks- og reindriftbasert vekst og verdiskaping	Tilskudd	37	44%	41	48%	7	8%	85
LMD 1151.51 VSP rein	Tilskudd	11	79%	0	0%	3	21%	14
LMD - Sum Riskolån, Tilskudd og programmer		954	60%	614	39%	23	1%	1,591
Sum risikolån, tilskudd og programmer		2,395	52%	2,078	45%	171	4%	4,644
KD 285.53 EU-stimuleringsvirkemidler	Tilskudd	1	6%	12	75%	3	19%	16
KLD 1422.70 Miljøvennlig skipsfart	Tilskudd	1	14%	6	86%			7
KMD 551.61 Kompens. for økt arb.g.avg.	Tilskudd	40	93%	0	0%	3	7%	43
KUD 325.71 Kulturell og kreativ næring	Tilskudd	4	17%	15	65%	4	17%	23
UD 118.01 Nordområdetiltak drift	Tilskudd			0	0	1	100%	1
UD 118.70 Prosjektsamarbeid med Russland	Tilskudd	11	44%	11	44%	3	12%	25
UD 163.70 Nødhjelp og humanitær bistand	Tilskudd			12	44%	15	56%	27
UD 169.70 Visjon 2030	Tilskudd	1	7%	13	93%			14
Diverse tilskudd	Tilskudd	4	40%	6	60%			10
Sum andre virkemidler		62	37%	75	45%	29	17%	166
Sum andre virkemidler		62	37%	75	45%	29	17%	166
Sum Totalt		2,792	53 %	2,276	43 %	200	4 %	5 268

*Uspesifisert kolonne viser data som ikke lenger er relevant statistikk for enkelte tjenester og/eller manglende registrering. Uspesifisert kolonne inneholder også bevilgninger som er fylkes-/kommuneovergripende finansiering som ikke la seg tildele til et spesifikk fylke/kommune.

Innovasjonsnivå ANTALL tilsagn

Budsjettpost	Virkemiddel	Innovasjon på bedriftsnivå		Innovasjon på regionalt nivå		Innovasjon på nasjonalt nivå		Innovasjon på internasjonalt		Ikke relevant		Uspesifisert*		Totalt
		Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Ordinære	16	21%	13	17%	10	13%	7	9%	29	39%			75
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Fiskeriformål	6	4%	2	1%	5	3%	4	2%	147	90%			164
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Landbruksformål	112	51%	7	3%	3	1%			97	44%			219
Sum lavrisikolån		134	29%	22	5%	18	4%	11	2%	273	60%	0	0%	458
Sum lavrisikolån		134	29%	22	5%	18	4%	11	2%	273	60%	0	0%	458
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Landsdekkende etablerertilskudd	2	0%	5	1%	107	15%	588	83%	3	0%			705
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Tilskudd	7	5%	5	4%	59	44%	50	37%	14	10%			135
NFD 2421.71 Innovative næringsmiljøer	Tilskudd	1	1%	4	6%	14	20%	42	60%	9	13%			70
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	IFU					5	4%	124	95%	1	1%			130
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	OFU					4	11%	32	89%					36
NFD 2421.74 Reiseliv, profilering og kompetanse	Tilskudd	4	3%	14	10%	28	20%	67	47%	29	20%			142
NFD 2421.76 Miljøteknologi	Tilskudd - Miljøteknologi					17	8%	195	92%	1	0%			213
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-såkorfond	Lån									18	100%			18
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-såkorfond	Tilskudd									1	100%			1
NFD 2421.78 Adm. støtte for distriktsrettede såkorfond	Tilskudd									4	100%			4
NFD 2421.80 Nærings tiltak på Svalbard	Tilskudd	2	20%	2	20%	3	30%	2	20%	1	10%			10
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Garanti					4	44%	5	56%					9
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Innovasjonslån	9	3%	4	1%	28	9%	246	81%	17	6%			304
NFD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		25	1%	34	2%	269	15%	1,351	76%	98	6%	0	0%	1,777
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Etablerertilskudd	2	2%	21	20%	36	34%	43	40%	5	5%			107
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Garanti					1	17%	3	50%	2	33%			6
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Risikolån	9	9%	19	19%	22	22%	25	25%	25	25%			100
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Tilskudd	54	13%	119	29%	89	21%	92	22%	60	14%			414
KMD 550.70 Bedriftsrettede programmer i distriktene	Tilskudd	12	23%	5	10%	13	25%	19	37%	3	6%			52
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Garanti			1	33%	2	67%							3
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Risikolån	8	13%	6	10%	6	10%	20	33%	20	33%			60
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd	47	16%	61	21%	52	18%	90	31%	45	15%			295
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Etablerertilskudd	1	2%	14	22%	20	31%	23	35%	7	11%			65
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd sentralt							2	67%	1	33%			3
KMD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tilskudd	6	6%	9	10%	22	24%	39	42%	17	18%			93
KMD 553.65 Omstillingsprogrammer ved akutte endringer i arbeidsmarkedet	Tilskudd	2	7%	3	10%	2	7%	6	21%	16	55%			29
KMD 553.74 Nasjonale tiltak for klynger og innovasjonsmiljøer	Tilskudd	1	2%	9	18%	12	24%	22	45%	5	10%			49
KMD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		142	11%	267	21%	277	22%	384	30%	206	16%	0	0%	1,276
LMD 1137.70 Innovasjonsaktivitet m.v.	Tilskudd							2	67%	1	33%			3
LMD 1149.72 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd			1	7%	7	50%	4	29%	2	14%			14
LMD 1149.74 Bioraffineringsprogrammet	Tilskudd					1	100%							1
LMD 1150.50 Bioenergiprogrammet	Tilskudd	113	77%	14	10%	1	1%			18	12%			146
LMD 1150.50 IBU-midler	Risikolån	15	65%	2	9%			1	4%	5	22%			23
LMD 1150.50 IBU-midler	Tilskudd fylkesvis	652	50%	115	9%	26	2%	1	0%	511	39%			1,305
LMD 1150.50 Utviklingsprogrammet for landbruks- og reindriftbasert vekst og verdiskaping	Tilskudd	14	16%	24	28%	19	22%	2	2%	26	31%			85
LMD 1151.51 VSP rein	Tilskudd	5	36%	1	7%	4	29%			4	29%			14
LMD - Sum Riskolån, Tilskudd og programmer		799	50%	157	10%	58	4%	10	1%	567	36%	0	0%	1,591
Sum risikolån, tilskudd og programmer		966	21%	458	10%	604	13%	1,745	38%	871	19%	0	0%	4,644
KD 285.53 EU-stimuleringsvirkemidler	Tilskudd							11	69%	5	31%			16
KLD 1422.70 Miljøvennlig skipsfart	Tilskudd			1	14%	2	29%	4	57%					7
KMD 551.61 Kompens. for økt arb.g.avg.	Tilskudd	9	21%	13	30%	7	16%	8	19%	6	14%			43
KUD 325.71 Kulturell og kreativ næring	Tilskudd					9	39%	10	43%	4	17%			23
UD 118.01 Nordområdetiltak drift	Tilskudd									1	100%			1
UD 118.70 Prosjektsamarbeid med Russland	Tilskudd	1	4%					21	84%	3	12%			25
UD 163.70 Nødhjelp og humanitær bistand	Tilskudd							2	7%	2	7%	23	85%	27
UD 169.70 Visjon 2030	Tilskudd							13	93%	1	7%			14
Diverse tilskudd	Tilskudd	1	10%	1	10%	4	40%	2	20%	2	20%			10
Sum andre virkemidler		11	7%	15	9%	22	13%	71	43%	24	14%	23	14%	166
Sum andre virkemidler		11	7%	15	9%	22	13%	71	43%	24	14%	23	14%	166
Sum Totalt		1,111	21%	495	9%	644	12%	1,827	35%	1,168	22%	23	0%	5 268

*Uspesifisert kolonne viser data som ikke lenger er relevant statistikk for enkelte tjenester og/eller manglende registrering.

Type Innovasjon ANTALL tilsagn

Budsjettpost	Virkemiddel	Produkt-/tjenesteinnovasjon		Prosessinnovasjon		Organisatorisk innovasjon		Markedsmessig innovasjon		Ikke relevant		Uspesifisert*		Totalt
		Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Ordinære	25	0%	14	0%			7	0%	29	1%			75
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Fiskeriformål	11	0%	6	0%					147	3%			164
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Landbruksformål	60	1%	47	1%	14	0%	1	0%	97	2%			219
Sum lavrisikolån		96	21%	67	15%	14	3%	8	2%	273	60%	0	0%	458
Sum lavrisikolån		96	21%	67	15%	14	3%	8	2%	273	60%	0	0%	458
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Landsdekkende etablerertilskudd	612	12%	30	1%	4	0%	56	1%	3	0%			705
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Tilskudd	80	2%	30	1%	6	0%	5	0%	14	0%			135
NFD 2421.71 Innovative næringsmiljøer	Tilskudd	43	1%	3	0%	4	0%	11	0%	9	0%			70
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	IFU	118	2%	10	0%	1	0%			1	0%			130
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	OFU	35	1%	1	0%									36
NFD 2421.74 Reiseliv, profilering og kompetanse	Tilskudd	84	2%	8	0%	11	0%	10	0%	29	1%			142
NFD 2421.76 Miljøteknologi	Tilskudd - Miljøteknologi	172	3%	38	1%	2	0%			1	0%			213
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-såkorfond	Lån									18	0%			18
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-såkorfond	Tilskudd									1	0%			1
NFD 2421.78 Adm. støtte for distriktsrettede såkorfond	Tilskudd									4	0%			4
NFD 2421.80 Næringstiltak på Svalbard	Tilskudd	6	0%	1	0%			2	0%	1	0%			10
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Garanti	9	0%											9
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Innovasjonslån	251	5%	24	0%	1	0%	11	0%	17	0%			304
NFD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		1,410	79%	145	8%	29	2%	95	5%	98	6%	0	0%	1,777
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Etablerertilskudd	95	2%	2	0%			5	0%	5	0%			107
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Garanti	4	0%							2	0%			6
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Risikolån	50	1%	21	0%	2	0%	2	0%	25	0%			100
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Tilskudd	219	4%	63	1%	27	1%	45	1%	60	1%			414
KMD 550.70 Bedriftsrettede programmer i distriktene	Tilskudd	40	1%	4	0%	1	0%	4	0%	3	0%			52
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Garanti	3	0%											3
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Risikolån	30	1%	8	0%	0	0%	2	0%	20	0%			60
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd	134	3%	59	1%	19	0%	38	1%	45	1%			295
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Etablerertilskudd	50	1%	1	0%	2	0%	5	0%	7	0%			65
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd sentralt	1	0%	1	0%					1	0%			3
KMD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tilskudd	50	1%	12	0%	4	0%	10	0%	17	0%			93
KMD 553.65 Omstillingsprogrammer ved akutte endringer i arbeidsmarkedet	Tilskudd	8	0%	1	0%	3	0%	1	0%	16	0%			29
KMD 553.74 Nasjonale tiltak for klynger og innovasjonsmiljøer	Tilskudd	31	1%	5	0%	1	0%	7	0%	5	0%			49
KMD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		715	56%	177	14%	59	5%	119	9%	206	16%	0	0%	1,276
LMD 1137.70 Innovasjonsaktivitet m.v.	Tilskudd	1	0%	1	0%					1	0%			3
LMD 1149.72 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd	8	0%	2	0%	1	0%	1	0%	2	0%			14
LMD 1149.74 Bioraffineringsprogrammet	Tilskudd			1	0%									1
LMD 1150.50 Bioenergiprogrammet	Tilskudd	71	1%	57	1%					18	0%			146
LMD 1150.50 IBU-midler	Risikolån	8	0%	4	0%	6	0%			5	0%			23
LMD 1150.50 IBU-midler	Tilskudd fylkesvis	431	8%	311	6%	36	1%	16	0%	511	10%			1,305
LMD 1150.50 Utviklingsprogrammet for landbruks- og reindriftbasert vekst og verdiskaping	Tilskudd	31	1%			7	0%	21	0%	26	0%			85
LMD 1151.51 VSP rein	Tilskudd	5	0%	1	0%	3	0%	1	0%	4	0%			14
LMD - Sum Riskolån, Tilskudd og programmer		555	35%	377	24%	53	3%	39	2%	567	36%	0	0%	1,591
Sum risikolån, tilskudd og programmer		2,680	58%	699	15%	141	3%	253	5%	871	19%	0	0%	4,644
KD 285.53 EU-stimuleringsvirkemidler	Tilskudd	10	0%	1	0%					5	0%			16
KLD 1422.70 Miljøvennlig skipsfart	Tilskudd	6	0%	1	0%									7
KMD 551.61 Kompens. for økt arb.g.avg.	Tilskudd	11	0%	5	0%	9	0%	12	0%	6	0%			43
KUD 325.71 Kulturell og kreativ næring	Tilskudd	10	0%	2	0%	5	0%	2	0%	4	0%			23
UD 118.01 Nordområdetiltak drift	Tilskudd									1	0%			1
UD 118.70 Prosjektsamarbeid med Russland	Tilskudd	13	0%	3	0%			6	0%	3	0%			25
UD 163.70 Nødhjelp og humanitær bistand	Tilskudd							2	0%	2	0%	23	0%	27
UD 169.70 Visjon 2030	Tilskudd	9	0%					4	0%	1	0%			14
Diverse tilskudd	Tilskudd	1	0%	7	0%					2	0%			10
Sum andre virkemidler		60	36%	19	11%	14	8%	26	16%	24	14%	23	14%	166
Sum andre virkemidler		60	36%	19	11%	14	8%	26	16%	24	14%	23	14%	166
Sum Totalt		2,836	54%	785	15%	169	3%	287	5%	1,168	22%	23	0%	5,268

*Uspesifisert kolonne viser data som ikke lenger er relevant statistikk for enkelte tjenester og/eller manglende registrering.

Bedriftstørrrelse ANTALL tilsagn

Budsjettpost	Virkemiddel	0-19		20-50		51-100		101-250		>250		Uspesifisert*		Totalt
		Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Ordinære	56	75%	12	16%	5	7%	1	1%	1	1%			75
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Fiskeriformål	159	97%	5	3%									164
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Landbruksformål	218	100%	1	0%									219
Sum lavrisikolån		433	95%	18	4%	5	1%	1	0%	1	0%	0	0%	458
Sum lavrisikolån		433	95%	18	4%	5	1%	1	0%	1	0%	0	0%	458
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Landsdekkende etablerertilskudd	337	48%									368	52%	705
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Tilskudd	93	69%	19	14%	8	6%	7	5%	8	6%			135
NFD 2421.71 Innovative næringsmiljøer	Tilskudd	57	81%	10	14%	3	4%							70
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	IFU	109	84%	17	13%	2	2%	2	2%					130
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	OFU	27	75%	7	19%	2	6%							36
NFD 2421.74 Reiseliv, profilering og kompetanse	Tilskudd	127	89%	10	7%	4	3%			1	1%			142
NFD 2421.76 Miljøteknologi	Tilskudd - Miljøteknologi	140	66%	26	12%	19	9%	16	8%	12	6%			213
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-såkorfond	Lån	17	94%	1	6%									18
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-såkorfond	Tilskudd	1	100%											1
NFD 2421.78 Adm. støtte for distriktsrettede såkorfond	Tilskudd	4	100%											4
NFD 2421.80 Nærings tiltak på Svalbard	Tilskudd	7	70%			1	10%	2	20%					10
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Garanti	9	100%											9
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Innovasjonslån	257	85%	32	11%	11	4%	4	1%					304
NFD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		1,185	67%	122	7%	50	3%	31	2%	21	1%	368	21%	1,777
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Etablerertilskudd	79	74%									28	26%	107
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Garanti	6	100%											6
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Risikolån	83	83%	11	11%	4	4%	2	2%					100
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Tilskudd	327	79%	56	14%	22	5%	5	1%	4	1%			414
KMD 550.70 Bedriftsrettede programmer i distriktene	Tilskudd	49	94%	2	4%	1	2%							52
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Garanti	3	100%											3
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Risikolån	53	88%	4	7%	2	3%	1	2%					60
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd	218	74%	43	15%	22	7%	7	2%	5	2%			295
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Etablerertilskudd	51	78%									14	22%	65
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd sentralt	3	100%											3
KMD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tilskudd	88	95%	3	3%	1	1%	1	1%					93
KMD 553.65 Omstillingsprogrammer ved akutte endringer i arbeidsmarkedet	Tilskudd	24	83%	1	3%			2	7%	2	7%			29
KMD 553.74 Nasjonale tiltak for klynger og innovasjonsmiljøer	Tilskudd	41	84%	4	8%	3	6%	1	2%					49
KMD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		1,025	80%	124	10%	55	4%	19	1%	11	1%	42	3%	1,276
LMD 1137.70 Innovasjonsaktivitet m.v.	Tilskudd	2	67%					1	33%					3
LMD 1149.72 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd	10	71%	1	7%	1	7%	1	7%	1	7%			14
LMD 1149.74 Bioraffineringsprogrammet	Tilskudd									1	100%			1
LMD 1150.50 Bioenergi programmet	Tilskudd	142	97%			2	1%	1	1%	1	1%			146
LMD 1150.50 IBU-midler	Risikolån	23	100%											23
LMD 1150.50 IBU-midler	Tilskudd fylkesvis	1,288	99%	11	1%	5	0%			1	0%			1,305
LMD 1150.50 Utviklingsprogrammet for landbruks- og reindriftbasert vekst og verdiskaping	Tilskudd	70	82%	5	6%	2	2%	2	2%	6	7%			85
LMD 1151.51 VSP rein	Tilskudd	13	93%			1	7%							14
LMD - Sum Riskolån, Tilskudd og programmer		1,548	97%	17	1%	11	1%	5	0%	10	1%	0	0%	1,591
Sum risikolån, tilskudd og programmer		3,758	81%	263	6%	116	2%	55	1%	42	1%	410	9%	4,644
KD 285.53 EU-stimuleringsvirkemidler	Tilskudd	15	94%	1	6%									16
KLD 1422.70 Miljøvennlig skipsfart	Tilskudd	5	71%	2	29%									7
KMD 551.61 Kompens. for økt arb.g.avg.	Tilskudd	39	91%	4	9%									43
KUD 325.71 Kulturell og kreativ næring	Tilskudd	18	78%	3	13%	2	9%							23
UD 118.01 Nordområdetiltak drift	Tilskudd	1	100%											1
UD 118.70 Prosjektsamarbeid med Russland	Tilskudd	23	92%	2	8%									25
UD 163.70 Nødhjelp og humanitær bistand	Tilskudd	6	22%	1	4%	2	7%	5	19%	13	48%			27
UD 169.70 Visjon 2030	Tilskudd	10	71%					3	21%	1	7%			14
Diverse tilskudd	Tilskudd	6	60%	1	10%					3	30%			10
Sum andre virkemidler		123	74%	14	8%	4	2%	8	5%	17	10%	0	0%	166
Sum andre virkemidler		123	74%	14	8%	4	2%	8	5%	17	10%	0	0%	166
Sum Totalt		4,314	82 %	295	6 %	125	2 %	64	1 %	60	1 %	410	8 %	5 268

*Uspesifisert kolonne viser data som ikke lenger er relevant statistikk for enkelte tjenester og/eller manglende registrering.

Kjennetegn ANTALL tilsagn

Budsjettpost	Virkemiddel	Kvinnerettet		Miljøeffekt		Unge 18-35		FoU-basert prosjekt		Informasjons- og		Ingen relevante kjennetegn		Totalt
		Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Ordinære	14	19%	26	35%					1	1%	2	3%	75
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Fiskeriformål	7	4%	33	20%	1	1%					5	3%	164
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Landbruksformål	118	54%	102	47%	2	1%					5	2%	219
	Sum lavrisikolån	139	30%	161	35%	3	1%	0	0%	1	0%	12	3%	458
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Landsdekkende etablerertilskudd	131	19%	211	30%			3	0%	173	25%	1	0%	705
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Tilskudd	28	21%	91	67%			2	1%	14	10%			135
NFD 2421.71 Innovative næringsmiljøer	Tilskudd	34	49%	34	49%			1	1%	10	14%	1	1%	70
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	IFU	19	15%	58	45%			3	2%	59	45%			130
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	OFU	12	33%	4	11%					27	75%			36
NFD 2421.74 Reiseliv, profilering og kompetanse	Tilskudd	66	46%	33	23%					42	30%			142
NFD 2421.76 Miljøteknologi	Tilskudd - Miljøteknologi	22	10%	211	99%			7	3%	29	14%	2	1%	213
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-så Kornfond	Lån													18
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-så Kornfond	Tilskudd													1
NFD 2421.78 Adm. støtte for distriktsrettede så Kornfond	Tilskudd													4
NFD 2421.80 Næringsstiltak på Svalbard	Tilskudd	1	10%	8	80%					2	20%			10
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Garanti	2	22%	3	33%					2	22%			9
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Innovasjonslån	53	17%	93	31%	2	1%	7	2%	141	46%	3	1%	304
	NFD - Sum risikolån, tilskudd og programmer	368	21%	746	42%	2	0%	23	1%	499	28%	7	0%	1,777
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Etablerertilskudd	40	37%	26	24%					22	21%			107
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Garanti	2	33%	2	33%									6
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Risikolån	28	28%	31	31%					8	8%	1	1%	100
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Tilskudd	169	41%	122	29%			1	0%	42	10%			414
KMD 550.70 Bedriftsrettede programmer i distriktene	Tilskudd	21	40%	18	35%					8	15%			52
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Garanti			1	33%							1	33%	3
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Risikolån	11	18%	24	40%			1	2%	7	12%	1	2%	60
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd	112	38%	110	37%			3	1%	33	11%	6	2%	295
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Etablerertilskudd	26	40%	15	23%			1	2%	18	28%			65
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd sentralt	1	33%	2	67%									3
KMD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tilskudd	37	40%	30	32%			1	1%	17	18%	1	1%	93
KMD 553.65 Omstillingsprogrammer ved akutte endringer i arbeidsmarkedet	Tilskudd	5	17%	5	17%									29
KMD 553.74 Nasjonale tiltak for klynger og innovasjonsmiljøer	Tilskudd	27	55%	27	55%					5	10%			49
	KMD - Sum risikolån, tilskudd og programmer	479	38%	413	32%	0	0%	7	1%	160	13%	10	1%	1,276
LMD 1137.70 Innovasjonsaktivitet m.v.	Tilskudd	1	33%	2	67%									3
LMD 1149.72 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd			14	100%					3	21%			14
LMD 1149.74 Bioraffineringsprogrammet	Tilskudd													1
LMD 1150.50 Bioenergiprogrammet	Tilskudd	24	16%	140	96%					1	1%	2	1%	146
LMD 1150.50 IBU-midler	Risikolån	11	48%	7	30%	1	4%							23
LMD 1150.50 IBU-midler	Tilskudd fylkesvis	680	52%	690	53%	10	1%			2	0%	21	2%	1,305
LMD 1150.50 Utviklingsprogrammet for landbruks- og reindriftbasert vekst og verdiskaping	Tilskudd	64	75%	17	20%					3	4%			85
LMD 1151.51 VSP rein	Tilskudd	8	57%	4	29%									14
	LMD - Sum Riskolån, Tilskudd og programmer	788	50%	874	55%	11	1%	0	0%	9	1%	23	1%	1,591
	Sum risikolån, tilskudd og programmer	1,635	35%	2,033	44%	13	0%	30	1%	668	14%	40	1%	4,644
KD 285.53 EU-stimuleringsvirkemidler	Tilskudd	6	38%	6	38%					8	50%			16
KLD 1422.70 Miljøvennlig skipsfart	Tilskudd			7	100%									7
KMD 551.61 Kompens. for økt arb.g.avg.	Tilskudd	27	63%	6	14%					5	12%			43
KUD 325.71 Kulturell og kreativ næring	Tilskudd	11	48%	2	9%					3	13%			23
UD 118.01 Nordområdetiltak drift	Tilskudd													1
UD 118.70 Prosjektsamarbeid med Russland	Tilskudd	5	20%	13	52%					7	28%			25
UD 163.70 Nødhjelp og humanitær bistand	Tilskudd	2	7%	2	7%									27
UD 169.70 Visjon 2030	Tilskudd	8	57%	11	79%									14
Diverse tilskudd	Tilskudd	3	30%	9	90%			2	20%					10
	Sum andre virkemidler	62	37%	56	34%	0	0%	2	1%	23	14%	0	0%	166
	Sum andre virkemidler	62	37%	56	34%	0	0%	2	1%	23	14%	0	0%	166
	Sum Totalt	1,836	35%	2,250	43%	16	0%	32	1%	692	13%	52	1%	5,268

Satsing ANTALL tilsagn

Budsjettpost	Virkemiddel	S-001 Energi og miljø		S-002 Helse		S-005 Landbruk		S-006 Marin		S-007 Maritim		S-008 Olje og gass		S-009 Reiseliv		S-999 Ikke satsingsområde	
		Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Ordinære	1	1%			12	16%	20	27%	11	15%	1	1%	19	25%	11	15%
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Fiskeriformål							162	99%	2	1%						
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Landbruksformål			1	0%	211	96%							7	3%		
Sum lavrisikolån		1	0%	1	0%	223	49%	182	40%	13	3%	1	0%	26	6%	11	2%
Sum lavrisikolån		1	0%	1	0%	223	49%	182	40%	13	3%	1	0%	26	6%	11	2%
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Landsdekkende etablerertilskudd	69	10%	76	11%	13	2%	44	6%	41	6%	46	7%	23	3%	393	56%
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Tilskudd	23	17%	12	9%	29	21%	16	12%	8	6%	9	7%	1	1%	37	27%
NFD 2421.71 Innovative næringsmiljøer	Tilskudd	11	16%	10	14%	2	3%	4	6%	4	6%	8	11%	5	7%	26	37%
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	IFU	5	4%	8	6%	3	2%	22	17%	14	11%	30	23%	2	2%	46	35%
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	OFU	3	8%	19	53%											14	39%
NFD 2421.74 Reiseliv, profilering og kompetanse	Tilskudd	13	9%	13	9%	1	1%	6	4%	1	1%	6	4%	46	32%	56	39%
NFD 2421.76 Miljøteknologi	Tilskudd - Miljøteknologi	101	47%	1	0%	5	2%	43	20%	21	10%	8	4%			34	16%
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-såkornd	Lån															18	100%
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-såkornd	Tilskudd															1	100%
NFD 2421.78 Adm. støtte for distriktsrettede såkornd	Tilskudd															4	100%
NFD 2421.80 Nærings tiltak på Svalbard	Tilskudd	1	10%											3	30%	6	60%
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Garanti	2	22%											1	11%	6	67%
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Innovasjonslån	27	9%	19	6%	9	3%	27	9%	15	5%	35	12%	6	2%	166	55%
NFD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		255	14%	158	9%	62	3%	162	9%	104	6%	142	8%	87	5%	807	45%
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Etablerertilskudd	4	4%	8	7%	6	6%	4	4%	3	3%	2	2%	32	30%	48	45%
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Garanti	2	33%			1	17%							1	17%	2	33%
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Risikolån	4	4%	3	3%	5	5%	34	34%	7	7%	2	2%	22	22%	23	23%
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Tilskudd	15	4%	11	3%	26	6%	41	10%	13	3%	12	3%	148	36%	148	36%
KMD 550.70 Bedriftsrettede programmer i distriktene	Tilskudd	2	4%	5	10%	5	10%	4	8%	3	6%			11	21%	22	42%
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Garanti					1	33%	1	33%					1	33%		
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Risikolån	2	3%	3	5%	5	8%	19	32%	3	5%	2	3%	15	25%	11	18%
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd	19	6%	3	1%	20	7%	38	13%	14	5%	8	3%	83	28%	110	37%
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Etablerertilskudd	3	5%	4	6%	2	3%	4	6%	3	5%			12	18%	37	57%
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd sentralt							2	67%							1	33%
KMD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tilskudd	8	9%	7	8%	11	12%	14	15%	1	1%	6	6%	18	19%	28	30%
KMD 553.65 Omstillingsprogrammer ved akutte endringer i arbeidsmarkedet	Tilskudd	2	7%	1	3%							4	14%			22	76%
KMD 553.74 Nasjonale tiltak for klynger og innovasjonsmiljøer	Tilskudd	5	10%	2	4%	3	6%	4	8%	2	4%	4	8%	13	27%	16	33%
KMD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		66	5%	47	4%	85	7%	165	13%	49	4%	40	3%	356	28%	468	37%
LMD 1137.70 Innovasjonsaktivitet m.v.	Tilskudd					1	33%	1	33%							1	33%
LMD 1149.72 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd	2	14%			8	57%									4	29%
LMD 1149.74 Bioraffineringsprogrammet	Tilskudd					1	100%										
LMD 1150.50 Bioenergiprogrammet	Tilskudd	9	6%			137	94%										
LMD 1150.50 IBU-midler	Risikolån					21	91%							2	9%		
LMD 1150.50 IBU-midler	Tilskudd fylkesvis	1	0%	2	0%	1,241	95%							54	4%	7	1%
LMD 1150.50 Utviklingsprogrammet for landbruks- og reindriftbasert vekst og verdiskaping	Tilskudd			3	4%	71	84%	1	1%					8	9%	2	2%
LMD 1151.51 VSP rein	Tilskudd					12	86%							2	14%		
LMD - Sum Riskolån, Tilskudd og programmer		12	1%	5	0%	1,492	94%	2	0%	0	0%	0	0%	66	4%	14	1%
Sum risikolån, tilskudd og programmer		333	7%	210	5%	1,639	35%	329	7%	153	3%	182	4%	509	11%	1,289	28%
KD 285.53 EU-stimuleringsvirkemidler	Tilskudd	2	13%	3	19%					1	6%	2	13%			8	50%
KLD 1422.70 Miljøvennlig skipsfart	Tilskudd							1	14%	6	86%						
KMD 551.61 Kompens. for økt arb.g.avg.	Tilskudd							3	7%					11	26%	29	67%
KUD 325.71 Kulturell og kreativ næring	Tilskudd													3	13%	20	87%
UD 118.01 Nordområdetiltak drift	Tilskudd															1	100%
UD 118.70 Prosjektsamarbeid med Russland	Tilskudd	2	8%			3	12%	3	12%	5	20%	2	8%			10	40%
UD 163.70 Nødhjelp og humanitær bistand	Tilskudd															4	15%
UD 169.70 Visjon 2030	Tilskudd	9	64%	3	21%											2	14%
Diverse tilskudd	Tilskudd	2	20%			2	20%	5	50%							1	10%
Sum andre virkemidler		15	9%	6	4%	5	3%	12	7%	12	7%	4	2%	14	8%	75	45%
Sum andre virkemidler		15	9%	6	4%	5	3%	12	7%	12	7%	4	2%	14	8%	75	45%
Sum Totalt		349	7%	217	4%	1,867	35%	523	10%	178	3%	187	4%	549	10%	1,375	26%

*Uspesifisert kolonne viser data som ikke lenger er relevant statistikk for enkelte tjenester og/eller manglende registrering.

Satsing ANTALL tilsagn

Budsjettpost	Virkemiddel	X Uspesifisert*		Totalt
		Innvilget	Andel	
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Ordinære			75
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Fiskeriformål			164
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Landbruksformål			219
Sum lavrisikolån		0	0%	458
Sum lavrisikolån		0	0%	458
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Landsdekkende etablerertilskudd			705
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Tilskudd			135
NFD 2421.71 Innovative næringsmiljøer	Tilskudd			70
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	IFU			130
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	OFU			36
NFD 2421.74 Reiseliv, profilering og kompetanse	Tilskudd			142
NFD 2421.76 Miljøteknologi	Tilskudd - Miljøteknologi			213
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-så Kornfond	Lån			18
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-så Kornfond	Tilskudd			1
NFD 2421.78 Adm. støtte for distriktsrettede så Kornfond	Tilskudd			4
NFD 2421.80 Nærings tiltak på Svalbard	Tilskudd			10
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Garanti			9
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Innovasjonslån			304
NFD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		0	0%	1,777
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Etablerertilskudd			107
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Garanti			6
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Risikolån			100
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Tilskudd			414
KMD 550.70 Bedriftsrettede programmer i distriktene	Tilskudd			52
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Garanti			3
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Risikolån			60
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd			295
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Etablerertilskudd			65
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd sentralt			3
KMD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tilskudd			93
KMD 553.65 Omstillingsprogrammer ved akutte endringer i arbeidsmarkedet	Tilskudd			29
KMD 553.74 Nasjonale tiltak for klynger og innovasjonsmiljøer	Tilskudd			49
KMD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		0	0%	1,276
LMD 1137.70 Innovasjonsaktivitet m.v.	Tilskudd			3
LMD 1149.72 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd			14
LMD 1149.74 Bioraffineringsprogrammet	Tilskudd			1
LMD 1150.50 Bioenergiprogrammet	Tilskudd			146
LMD 1150.50 IBU-midler	Risikolån			23
LMD 1150.50 IBU-midler	Tilskudd fylkesvis			1,305
LMD 1150.50 Utviklingsprogrammet for landbruks- og reindriftbasert vekst og verdiskaping	Tilskudd			85
LMD 1151.51 VSP rein	Tilskudd			14
LMD - Sum Riskolån, Tilskudd og programmer		0	0%	1,591
Sum risikolån, tilskudd og programmer		0	0%	4,644
KD 285.53 EU-stimuleringsvirkemidler	Tilskudd			16
KLD 1422.70 Miljøvennlig skipsfart	Tilskudd			7
KMD 551.61 Kompens. for økt arb.g.avg.	Tilskudd			43
KUD 325.71 Kulturell og kreativ næring	Tilskudd			23
UD 118.01 Nordområdetiltak drift	Tilskudd			1
UD 118.70 Prosjektsamarbeid med Russland	Tilskudd			25
UD 163.70 Nødhjelp og humanitær bistand	Tilskudd	23	85%	27
UD 169.70 Visjon 2030	Tilskudd			14
Diverse tilskudd	Tilskudd			10
Sum andre virkemidler		23	14%	166
Sum andre virkemidler		23	14%	166
Sum Totalt		23	0%	5 268

*Uspesifisert kolonne viser data som ikke lenger er relevant statistikk for enkelte tjenester og/eller manglende registrering.

Delmål ANTALL tilsagn

Budsjettpost	Virkemiddel	Gründer*		Bedrift*		Personkunde*		Annet*		Totalt
		Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Ordinære	21	28%	51	68%			3	4%	75
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Fiskeriformål	53	32%	111	68%					164
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Landbruksformål	13	6%	206	94%					219
Sum lavrisikolån		87	19%	368	80%	0	0%	3	1%	458
Sum lavrisikolån		87	19%	368	80%	0	0%	3	1%	458
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Landsdekkende etablerertilskudd	679	96%	20	3%	5	1%	1	0%	705
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Tilskudd	38	28%	80	59%			17	13%	135
NFD 2421.71 Innovative næringsmiljøer	Tilskudd	9	13%	40	57%			21	30%	70
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	IFU	56	43%	73	56%			1	1%	130
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	OFU	17	47%	18	50%			1	3%	36
NFD 2421.74 Reiseliv, profilering og kompetanse	Tilskudd	82	58%	48	34%			12	8%	142
NFD 2421.76 Miljøteknologi	Tilskudd - Miljøteknologi	76	36%	135	63%			2	1%	213
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-så Kornfond	Lån	5	28%	13	72%					18
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-så Kornfond	Tilskudd	1	100%							1
NFD 2421.78 Adm. støtte for distriktsrettede så Kornfond	Tilskudd			4	100%					4
NFD 2421.80 Nærings tiltak på Svalbard	Tilskudd	5	50%	5	50%					10
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Garanti	4	44%	5	56%					9
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Innovasjonslån	160	53%	142	47%			2	1%	304
NFD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		1,132	64%	583	33%	5	0%	57	3%	1,777
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Etablerertilskudd	99	93%	6	6%			2	2%	107
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Garanti	3	50%	3	50%					6
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Risikolån	48	48%	52	52%					100
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Tilskudd	137	33%	258	62%			19	5%	414
KMD 550.70 Bedriftsrettede programmer i distriktene	Tilskudd	40	77%	11	21%			1	2%	52
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Garanti	1	33%	2	67%					3
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Risikolån	24	40%	36	60%					60
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd	73	25%	201	68%			21	7%	295
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Etablerertilskudd	54	83%	3	5%	1	2%	7	11%	65
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd sentralt			2	67%			1	33%	3
KMD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tilskudd	48	52%	32	34%			13	14%	93
KMD 553.65 Omstillingsprogrammer ved akutte endringer i arbeidsmarkedet	Tilskudd	7	24%	3	10%			19	66%	29
KMD 553.74 Nasjonale tiltak for klynger og innovasjonsmiljøer	Tilskudd	12	24%	26	53%			11	22%	49
KMD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		546	43%	635	50%	1	0%	94	7%	1,276
LMD 1137.70 Innovasjonsaktivitet m.v.	Tilskudd	1	33%	1	33%			1	33%	3
LMD 1149.72 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd	3	21%	11	79%					14
LMD 1149.74 Bioraffineringsprogrammet	Tilskudd			1	100%					1
LMD 1150.50 Bioenergiprogrammet	Tilskudd	20	14%	120	82%			6	4%	146
LMD 1150.50 IBU-midler	Risikolån	1	4%	22	96%					23
LMD 1150.50 IBU-midler	Tilskudd fylkesvis	147	11%	1,151	88%			7	1%	1,305
LMD 1150.50 Utviklingsprogrammet for landbruks- og reindriftbasert vekst og verdiskaping	Tilskudd	27	32%	44	52%			14	16%	85
LMD 1151.51 VSP rein	Tilskudd	8	57%	4	29%			2	14%	14
LMD - Sum Risikolån, Tilskudd og programmer		207	13%	1,354	85%	0	0%	30	2%	1,591
Sum risikolån, tilskudd og programmer		1,885	41%	2,572	55%	6	0%	181	4%	4,644
KD 285.53 EU-stimuleringsvirkemidler	Tilskudd	6	38%	6	38%			4	25%	16
KLD 1422.70 Miljøvennlig skipsfart	Tilskudd	2	29%	5	71%					7
KMD 551.61 Kompens. for økt arb.g.avg.	Tilskudd	10	23%	21	49%			12	28%	43
KUD 325.71 Kulturell og kreativ næring	Tilskudd	9	39%	14	61%					23
UD 118.01 Nordområdetiltak drift	Tilskudd	1	100%							1
UD 118.70 Prosjektsamarbeid med Russland	Tilskudd	7	28%	17	68%			1	4%	25
UD 163.70 Nødhjelp og humanitær bistand	Tilskudd							27	100%	27
UD 169.70 Visjon 2030	Tilskudd	2	14%	10	71%			2	14%	14
Diverse tilskudd	Tilskudd	2	20%	5	50%			3	30%	10
Sum andre virkemidler		39	23%	78	47%	0	0%	49	30%	166
Sum andre virkemidler		39	23%	78	47%	0	0%	49	30%	166
Sum Totalt		2,011	38%	3,018	57%	6	0%	233	4%	5 268

*Gründer (0-3 år fra stiftelsesdato)
 Bedrift (over 3 år fra stiftelsesdato og tilsagnsdato)
 Personer (søkt med norsk personnummer)
 Annet (ikke tilgjengelig stiftelsesdato eller norsk personnummer eller tilsagnsmottaker er stiftelser, forening el.)

Internasjonalt ANTALL tilsagn

Budsjettpost	Virkemiddel	Internasjonalt rettet – Eksport		Internasjonalt rettet - Annet		Nasjonalt rettet		Uspesifisert*		Totalt
		Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Ordinære	21	28%	9	12%	45	60%			75
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Fiskeriformål	71	43%			93	57%			164
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Landbruksformål	1	0%	2	1%	216	99%			219
Sum lavrisikolån		93	20%	11	2%	354	77%	0	0%	458
Sum lavrisikolån		93	20%	11	2%	354	77%	0	0%	458
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Landsdekkende etablerertilskudd	236	33%	58	8%	43	6%	368	52%	705
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Tilskudd	56	41%	16	12%	63	47%			135
NFD 2421.71 Innovative næringsmiljøer	Tilskudd	40	57%	22	31%	8	11%			70
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	IFU	90	69%	21	16%	19	15%			130
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	OFU	20	56%	5	14%	11	31%			36
NFD 2421.74 Reiseliv, profilering og kompetanse	Tilskudd	65	46%	50	35%	27	19%			142
NFD 2421.76 Miljøteknologi	Tilskudd - Miljøteknologi	154	72%	29	14%	30	14%			213
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-så Kornfond	Lån					18	100%			18
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-så Kornfond	Tilskudd					1	100%			1
NFD 2421.78 Adm. støtte for distriktsrettede så Kornfond	Tilskudd					4	100%			4
NFD 2421.80 Nærings tiltak på Svalbard	Tilskudd	1	10%	6	60%	3	30%			10
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Garanti	5	56%	1	11%	3	33%			9
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Innovasjonslån	224	74%	36	12%	44	14%			304
NFD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		891	50%	244	14%	274	15%	368	21%	1,777
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Etablerertilskudd	29	27%	32	30%	18	17%	28	26%	107
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Garanti	4	67%	1	17%	1	17%			6
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Risikolån	49	49%	19	19%	32	32%			100
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Tilskudd	154	37%	98	24%	162	39%			414
KMD 550.70 Bedriftsrettede programmer i distriktene	Tilskudd	22	42%	12	23%	18	35%			52
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Garanti					3	100%			3
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Risikolån	23	38%	13	22%	24	40%			60
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd	96	33%	83	28%	116	39%			295
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Etablerertilskudd	17	26%	11	17%	23	35%	14	22%	65
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd sentralt	2	67%			1	33%			3
KMD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tilskudd	28	30%	29	31%	36	39%			93
KMD 553.65 Omstillingsprogrammer ved akutte endringer i arbeidsmarkedet	Tilskudd	6	21%	2	7%	21	72%			29
KMD 553.74 Nasjonale tiltak for klynger og innovasjonsmiljøer	Tilskudd	31	63%	7	14%	11	22%			49
KMD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		461	36%	307	24%	466	37%	42	3%	1,276
LMD 1137.70 Innovasjonsaktivitet m.v.	Tilskudd	2	67%			1	33%			3
LMD 1149.72 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd	3	21%	2	14%	9	64%			14
LMD 1149.74 Bioraffineringsprogrammet	Tilskudd					1	100%			1
LMD 1150.50 Bioenergiprogrammet	Tilskudd					146	100%			146
LMD 1150.50 IBU-midler	Risikolån	1	4%	1	4%	21	91%			23
LMD 1150.50 IBU-midler	Tilskudd fylkesvis	12	1%	35	3%	1,258	96%			1,305
LMD 1150.50 Utviklingsprogrammet for landbruks- og reindriftbasert vekst og verdiskaping	Tilskudd	7	8%	19	22%	59	69%			85
LMD 1151.51 VSP rein	Tilskudd			3	21%	11	79%			14
LMD - Sum Riskolån, Tilskudd og programmer		25	2%	60	4%	1,506	95%	0	0%	1,591
Sum risikolån, tilskudd og programmer		1,377	30%	611	13%	2,246	48%	410	9%	4,644
KD 285.53 EU-stimuleringsvirkemidler	Tilskudd	10	63%	6	38%					16
KLD 1422.70 Miljøvennlig skipsfart	Tilskudd	4	57%			3	43%			7
KMD 551.61 Kompens. for økt arb.g.avg.	Tilskudd	13	30%	16	37%	14	33%			43
KUD 325.71 Kulturell og kreativ næring	Tilskudd	16	70%	4	17%	3	13%			23
UD 118.01 Nordområdetiltak drift	Tilskudd			1	100%					1
UD 118.70 Prosjektsamarbeid med Russland	Tilskudd	14	56%	11	44%					25
UD 163.70 Nødhjelp og humanitær bistand	Tilskudd	2	7%			2	7%	23	85%	27
UD 169.70 Visjon 2030	Tilskudd	9	64%	5	36%					14
Diverse tilskudd	Tilskudd	3	30%			7	70%			10
Sum andre virkemidler		71	43%	43	26%	29	17%	23	14%	166
Sum andre virkemidler		71	43%	43	26%	29	17%	23	14%	166
Sum Totalt		1,541	29%	665	13%	2,629	50%	433	8%	5 268

*Uspesifisert kolonne viser data som ikke lenger er relevant statistikk for enkelte tjenester og/eller manglende registrering.

Total tilsagn NETTO tilsagn

Budsjettpost	Virkemiddel	Totalt	
		Innvilget	Andel
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Ordinære		
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Fiskeriformål		
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Landbruksformål		
Sum lavrisikolån			
Sum lavrisikolån		0	0%
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Landsdekkende etablerertilskudd	225,647,500	7%
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Tilskudd	86,476,980	3%
NFD 2421.71 Innovative næringsmiljøer	Tilskudd	91,052,500	3%
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	IFU	222,455,462	7%
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	OFU	77,659,000	2%
NFD 2421.74 Reiseliv, profilering og kompetanse	Tilskudd	26,299,913	1%
NFD 2421.76 Miljøteknologi	Tilskudd - Miljøteknologi	538,318,650	17%
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-så Kornfond	Lån	53,000,000	2%
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-så Kornfond	Tilskudd	1,000,000	0%
NFD 2421.78 Adm. støtte for distriktsrettede så Kornfond	Tilskudd	4,400,000	0%
NFD 2421.80 Næringstiltak på Svalbard	Tilskudd	3,558,000	0%
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Garanti	2,156,250	0%
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Innovasjonslån	194,252,250	6%
NFD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		1,526,276,505	49%
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Etablerertilskudd	36,563,434	1%
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Garanti	2,610,000	0%
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Risikolån	54,213,625	2%
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Tilskudd	240,226,913	8%
KMD 550.70 Bedriftsrettede programmer i distriktene	Tilskudd	11,004,930	0%
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Garanti	1,185,000	0%
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Risikolån	18,644,094	1%
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd	150,155,961	5%
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Etablerertilskudd	19,911,728	1%
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd sentralt	10,700,000	0%
KMD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tilskudd	37,274,673	1%
KMD 553.65 Omstillingsprogrammer ved akutte endringer i arbeidsmarkedet	Tilskudd	5,980,500	0%
KMD 553.74 Nasjonale tiltak for klynger og innovasjonsmiljøer	Tilskudd	66,490,000	2%
KMD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		654,960,858	21%
LMD 1137.70 Innovasjonsaktivitet m.v.	Tilskudd	2,780,000	0%
LMD 1149.72 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd	7,930,000	0%
LMD 1149.74 Bioraffineringsprogrammet	Tilskudd	350,000	0%
LMD 1150.50 Bioenergiprogrammet	Tilskudd	60,431,178	2%
LMD 1150.50 IBU-midler	Risikolån	5,344,525	0%
LMD 1150.50 IBU-midler	Tilskudd fylkesvis	602,863,525	19%
LMD 1150.50 Utviklingsprogrammet for landbruks- og reindriftbasert vekst og verdiskaping	Tilskudd	79,323,200	3%
LMD 1151.51 VSP rein	Tilskudd	8,953,000	0%
LMD - Sum Riskolån, Tilskudd og programmer		767,975,428	25%
Sum risikolån, tilskudd og programmer		2,949,212,791	95%
KD 285.53 EU-stimuleringsvirkemidler	Tilskudd	16,314,700	1%
KLD 1422.70 Miljøvennlig skipsfart	Tilskudd	17,005,000	1%
KMD 551.61 Kompens. for økt arb.g.avg.	Tilskudd	17,097,000	1%
KUD 325.71 Kulturell og kreativ næring	Tilskudd	17,500,000	1%
UD 118.01 Nordområdetiltak drift	Tilskudd	9,000,000	0%
UD 118.70 Prosjektsamarbeid med Russland	Tilskudd	19,923,000	1%
UD 163.70 Nødhjelp og humanitær bistand	Tilskudd	43,002,500	1%
UD 169.70 Visjon 2030	Tilskudd	17,936,000	1%
Diverse tilskudd	Tilskudd	2,697,842	0%
Sum andre virkemidler		160,476,042	5%
Sum andre virkemidler		160,476,042	5%
Sum Totalt		3,109,688,833	100%

Netto

Bransje NETTO tilsagn

Budsjettpost	Virkemiddel	A1 - Jordbruk/skogbruk		A2 - Fiske/oppdrett		B - Bergverksdrift og utvinning		C - Industri		D - Elektrisitets-, gass-, damp-		E - Vannforsyning, avløps- og		F - Bygge- og		G - Varehandel- reparasjon av	
		Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Ordinære																
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Fiskeriformål																
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Landbruksformål																
Sum lavrisikolån																	
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Landsdekkende etablerertilskudd	1,500,000	1%	4,100,000	2%	3,100,000	1%	38,263,000	17%	3,170,000	1%	1,300,000	1%	3,500,000	2%	11,557,000	5%
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Tilskudd	3,275,000	4%	10,768,000	12%	500,000	1%	22,706,480	26%	1,290,000	1%	136,000	0%	2,626,500	3%	1,800,000	2%
NFD 2421.71 Innovative næringsmiljøer	Tilskudd			4,500,000	5%			8,057,500	9%					2,000,000	2%	250,000	0%
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	IFU	885,000	0%	6,275,000	3%	11,850,000	5%	83,884,000	38%			720,000	0%	210,000	0%	8,850,000	4%
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	OFU							11,099,000	14%							3,200,000	4%
NFD 2421.74 Reiseliv, profilering og kompetanse	Tilskudd			126,000	0%	31,500	0%	1,653,500	6%	31,500	0%	131,500	1%			231,000	1%
NFD 2421.76 Miljøteknologi	Tilskudd - Miljøteknologi	1,300,000	0%	111,567,400	21%	4,500,000	1%	187,640,000	35%	11,880,000	2%	33,304,750	6%	11,135,000	2%	16,383,000	3%
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-såkorfond	Lån																
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-såkorfond	Tilskudd																
NFD 2421.78 Adm. støtte for distriktsrettede såkorfond	Tilskudd																
NFD 2421.80 Nærings tiltak på Svalbard	Tilskudd							273,000	8%								
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Garanti							375,000	17%	600,000	28%					75,000	3%
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Innovasjonslån	1,470,000	1%	13,665,000	7%	6,825,000	4%	62,698,500	32%	1,950,000	1%			3,675,000	2%	11,409,750	6%
NFD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		8,430,000	1%	151,001,400	10%	26,806,500	2%	416,649,980	27%	18,921,500	1%	35,592,250	2%	23,146,500	2%	53,755,750	4%
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Etablerertilskudd	50,000	0%	700,000	2%			7,188,000	20%					90,000	0%	2,446,000	7%
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Garanti	600,000	23%					600,000	23%					600,000	23%	60,000	2%
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Risikolån	169,500	0%	12,338,750	23%			27,573,750	51%			625,000	1%	364,500	1%	2,325,000	4%
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Tilskudd	5,545,000	2%	19,072,000	8%	1,375,000	1%	69,705,250	29%	2,695,000	1%	2,300,000	1%	3,567,500	1%	7,821,000	3%
KMD 550.70 Bedriftsrettede programmer i distriktene	Tilskudd	36,500	0%	50,000	0%			7,620,000	69%							99,430	1%
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Garanti			870,000	73%			315,000	27%								
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Risikolån			5,207,375	28%			8,439,375	45%					362,500	2%	150,000	1%
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd	3,450,000	2%	15,858,937	11%	26,000	0%	68,613,318	46%	1,025,000	1%	1,500,000	1%	3,020,000	2%	6,938,000	5%
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Etablerertilskudd			1,000,000	5%			4,463,500	22%					800,000	4%	615,000	3%
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd sentralt			8,000,000	75%												
KMD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tilskudd	850,050	2%	3,991,000	11%			5,377,000	14%					1,563,000	4%	213,500	1%
KMD 553.65 Omstillingsprogrammer ved akutte endringer i arbeidsmarkedet	Tilskudd					400,000	7%							500,000	8%		
KMD 553.74 Nasjonale tiltak for klynger og innovasjonsmiljøer	Tilskudd	100,000	0%	3,000,000	5%			8,600,000	13%					800,000	1%		
KMD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		10,801,050	2%	70,088,062	11%	1,801,000	0%	208,495,193	32%	3,720,000	1%	4,425,000	1%	11,667,500	2%	20,667,930	3%
LMD 1137.70 Innovasjonsaktivitet m.v.	Tilskudd							485,000	17%								
LMD 1149.72 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd	500,000	6%					3,985,000	50%					1,675,000	21%		
LMD 1149.74 Bioraffineringsprogrammet	Tilskudd																
LMD 1150.50 Bioenergiprogrammet	Tilskudd	17,965,504	30%					1,440,000	2%	39,488,674	65%						
LMD 1150.50 IBU-midler	Risikolån	4,818,525	90%													396,000	7%
LMD 1150.50 IBU-midler	Tilskudd fylkesvis	554,760,586	92%	690,000	0%	65,000	0%	22,261,629	4%	140,000	0%			250,000	0%	1,479,000	0%
LMD 1150.50 Utviklingsprogrammet for landbruks- og reindriftbasert vekst og verdiskaping	Tilskudd	10,145,000	13%	1,100,000	1%			14,045,000	18%							5,110,000	6%
LMD 1151.51 VSP rein	Tilskudd	500,000	6%					4,562,000	51%								
LMD - Sum Riskolån, Tilskudd og programmer		588,689,615	77%	1,790,000	0%	65,000	0%	46,778,629	6%	39,628,674	5%			1,925,000	0%	6,985,000	1%
Sum risikolån, tilskudd og programmer		607,920,665	21%	222,879,462	8%	28,672,500	1%	671,923,802	23%	62,270,174	2%	40,017,250	1%	36,739,000	1%	81,408,680	3%
KD 285.53 EU-stimuleringsvirkemidler	Tilskudd							467,000	3%					452,500	3%		
KLD 1422.70 Miljøvennlig skipsfart	Tilskudd							12,305,000	72%								
KMD 551.61 Kompens. for økt arb.g.avg.	Tilskudd			500,000	3%			1,400,000	8%					171,000	1%		
KUD 325.71 Kulturell og kreativ næring	Tilskudd							800,000	5%								
UD 118.01 Nordområdetiltak drift	Tilskudd																
UD 118.70 Prosjektsamarbeid med Russland	Tilskudd							7,609,000	38%					1,100,000	6%	1,680,000	8%
UD 163.70 Nødhjelp og humanitær bistand	Tilskudd																
UD 169.70 Visjon 2030	Tilskudd							1,250,000	7%	4,248,000	24%						
Diverse tilskudd	Tilskudd	966,000	36%	650,000	24%			181,842	7%	500,000	19%					400,000	15%
Sum andre virkemidler		966,000	1%	1,150,000	1%			24,012,842	15%	4,748,000	3%			1,723,500	1%	2,080,000	1%
Sum andre virkemidler		966,000	1%	1,150,000	1%			24,012,842	15%	4,748,000	3%			1,723,500	1%	2,080,000	1%
Sum Totalt		608,886,665	20%	224,029,462	7%	28,672,500	1%	695,936,644	22%	67,018,174	2%	40,017,250	1%	38,462,500	1%	83,488,680	3%

*Uspesifisert kolonne viser data som ikke lenger er relevant statistikk for enkelte tjenester og/eller manglende registrering.

Bransje NETTO tilsagn

Budsjettpost	Virkemiddel	H - Transport og lagring		I - Overnattings- og		J - Informasjon og		K - Finansierings- og		L - Omsetning og drift av fast		M - Faglig, vitenskapelig og		N - Forretningsmessig		O - Offentlig administrasjon og		
		Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Ordinære																	
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Fiskeriformål																	
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Landbruksformål																	
Sum lavrisikolån																		
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Landsdekkende etablerertilskudd	3,400,000	2%	1,100,000	0%	70,190,500	31%	1,240,000	1%	385,000	0%	42,196,500	19%	4,545,000	2%	1,168,000	1%	
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Tilskudd	100,000	0%			1,570,000	2%			930,000	1%	7,415,000	9%	2,200,000	3%	300,000	0%	
NFD 2421.71 Innovative næringsmiljøer	Tilskudd					5,250,000	6%					24,935,000	27%	3,750,000	4%			
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	IFU	2,200,000	1%			57,488,000	26%					43,583,462	20%	2,580,000	1%	430,000	0%	
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	OFU					33,250,000	43%					3,930,000	5%					
NFD 2421.74 Reiseliv, profilering og kompetanse	Tilskudd			1,181,500	4%	1,187,000	5%	285,000	1%	300,000	1%	4,153,000	16%	10,622,750	40%			
NFD 2421.76 Miljøteknologi	Tilskudd - Miljøteknologi	900,000	0%			67,700,000	13%			500,000	0%	78,668,500	15%	7,640,000	1%			
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-såkorfond	Lån											53,000,000	100%					
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-såkorfond	Tilskudd																	
NFD 2421.78 Adm. støtte for distriktsrettede såkorfond	Tilskudd																	
NFD 2421.80 Nærings tiltak på Svalbard	Tilskudd	475,000	13%	500,000	14%							1,200,000	34%	360,000	10%			
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Garanti					255,000	12%					851,250	39%					
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Innovasjonslån	4,125,000	2%	720,000	0%	53,612,250	28%	2,025,000	1%			17,579,250	9%	9,082,500	5%	450,000	0%	
NFD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		11,200,000	1%	3,501,500	0%	290,502,750	19%	3,550,000	0%	2,115,000	0%	277,511,962	18%	40,780,250	3%	2,348,000	0%	
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Etablerertilskudd	450,000	1%	1,677,000	5%	8,331,880	23%			800,000	2%	5,790,000	16%	7,310,554	20%			
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Garanti	750,000	29%															
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Risikolån			3,626,500	7%	1,323,125	2%			3,000,000	6%	843,750	2%	887,500	2%			
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Tilskudd	1,520,000	1%	18,138,538	8%	8,464,000	4%	8,572,700	4%	2,475,000	1%	35,987,200	15%	29,983,930	12%	2,775,000	1%	
KMD 550.70 Bedriftsrettede programmer i distriktene	Tilskudd			231,000	2%	271,000	2%			101,500	1%	1,992,500	18%	259,500	2%			
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Garanti																	
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Risikolån			708,094	4%	1,147,500	6%			643,750	3%	100,000	1%	1,660,500	9%			
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd	999,541	1%	10,872,958	7%	3,125,392	2%	2,615,000	2%	90,000	0%	6,847,146	5%	16,156,775	11%	2,750,000	2%	
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Etablerertilskudd	1,065,000	5%	718,460	4%	5,161,000	26%			100,000	1%	2,317,000	12%	1,220,000	6%			
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd sentralt																	
KMD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tilskudd	31,500	0%	710,900	2%	2,356,500	6%			63,000	0%	8,064,000	22%	6,886,000	18%	1,180,000	3%	
KMD 553.65 Omstillingsprogrammer ved akutte endringer i arbeidsmarkedet	Tilskudd											2,134,100	36%			648,000	11%	
KMD 553.74 Nasjonale tiltak for klynger og innovasjonsmiljøer	Tilskudd			500,000	1%	750,000	1%					16,850,000	25%	15,990,000	24%			
KMD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		4,816,041	1%	37,183,450	6%	30,930,397	5%	11,187,700	2%	7,273,250	1%	80,925,696	12%	80,354,759	12%	7,353,000	1%	
LMD 1137.70 Innovasjonsaktivitet m.v.	Tilskudd											2,000,000	72%					
LMD 1149.72 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd									700,000	9%	1,070,000	13%					
LMD 1149.74 Bioraffineringsprogrammet	Tilskudd					350,000	100%											
LMD 1150.50 Bioenergiprogrammet	Tilskudd									470,000	1%	967,000	2%			100,000	0%	
LMD 1150.50 IBU-midler	Risikolån													130,000	2%			
LMD 1150.50 IBU-midler	Tilskudd fylkesvis	170,000	0%	8,355,100	1%					445,000	0%	2,356,000	0%	7,184,500	1%	523,500	0%	
LMD 1150.50 Utviklingsprogrammet for landbruks- og reindriftbasert vekst og verdiskaping	Tilskudd			1,000,000	1%							1,354,200	2%	10,106,000	13%			
LMD 1151.51 VSP rein	Tilskudd			31,500	0%			99,500	1%	1,000,000	11%			730,000	8%	1,600,000	18%	
LMD - Sum Riskolån, Tilskudd og programmer		170,000	0%	9,386,600	1%	350,000	0%	99,500	0%	2,615,000	0%	7,747,200	1%	18,150,500	2%	2,223,500	0%	
Sum risikolån, tilskudd og programmer		16,186,041	1%	50,071,550	2%	321,783,147	11%	14,837,200	1%	12,003,250	0%	366,184,858	12%	139,285,509	5%	11,924,500	0%	
KD 285.53 EU-stimuleringsvirkemidler	Tilskudd					1,869,700	11%					2,376,000	15%					
KLD 1422.70 Miljøvennlig skipsfart	Tilskudd	3,120,000	18%									1,580,000	9%					
KMD 551.61 Kompens. for økt arb.g.avg.	Tilskudd	237,000	1%	20,000	0%	2,263,000	13%	750,000	4%			2,723,000	16%	1,900,000	11%	1,860,000	11%	
KUD 325.71 Kulturell og kreativ næring	Tilskudd					300,000	2%					6,050,000	35%	300,000	2%			
UD 118.01 Nordområdetiltak drift	Tilskudd																	
UD 118.70 Prosjektsamarbeid med Russland	Tilskudd	800,000	4%			2,735,000	14%					689,000	3%	1,750,000	9%			
UD 163.70 Nødhjelp og humanitær bistand	Tilskudd															1,375,000	3%	
UD 169.70 Visjon 2030	Tilskudd											10,438,000	58%					
Diverse tilskudd	Tilskudd																	
Sum andre virkemidler		4,157,000	3%	20,000	0%	7,167,700	4%	750,000	0%			23,856,000	15%	3,950,000	2%	3,235,000	2%	
Sum andre virkemidler		4,157,000	3%	20,000	0%	7,167,700	4%	750,000	0%			23,856,000	15%	3,950,000	2%	3,235,000	2%	
Sum Totalt		20,343,041	1%	50,091,550	2%	328,950,847	11%	15,587,200	1%	12,003,250	0%	390,040,858	13%	143,235,509	5%	15,159,500	0%	

*Uspesifisert kolonne viser data som ikke lenger er relevant statistikk for enkelte tjenester og/eller manglende registrering.

Bransje NETTO tilsagn

Budsjettpost	Virkemiddel	P - Undervisning		Q - Helse- og sosialtjenester		R - Kulturell virksomhet,		S - Annen tjenesteyting		U - Internasjonale		Uspesifisert*		X - Uspesifisert*		Totalt
		Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Ordinære															0
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Fiskeriformål															0
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Landbruksformål															0
Sum lavrisikolån																0
Sum lavrisikolån																0
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Landsdekkende etablerertilskudd	1,999,500	1%	6,015,000	3%	2,120,000	1%	700,000	0%			200,000	0%	23,898,000	11%	225,647,500
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Tilskudd			990,000	1%			175,000	0%					29,695,000	34%	86,476,980
NFD 2421.71 Innovative næringsmiljøer	Tilskudd			9,650,000	11%	360,000	0%	12,500,000	14%					19,800,000	22%	91,052,500
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	IFU													3,500,000	2%	222,455,462
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	OFU			25,460,000	33%	720,000	1%									77,659,000
NFD 2421.74 Reiseliv, profilering og kompetanse	Tilskudd	571,500	2%	619,500	2%	305,763	1%	449,900	2%	150,000	1%			4,269,000	16%	26,299,913
NFD 2421.76 Miljøteknologi	Tilskudd - Miljøteknologi							200,000	0%					5,000,000	1%	538,318,650
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-såkorfond	Lån															53,000,000
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-såkorfond	Tilskudd													1,000,000	100%	1,000,000
NFD 2421.78 Adm. støtte for distriktsrettede såkorfond	Tilskudd													4,400,000	100%	4,400,000
NFD 2421.80 Nærings tiltak på Svalbard	Tilskudd													750,000	21%	3,558,000
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Garanti															2,156,250
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Innovasjonslån	900,000	0%	2,115,000	1%	1,050,000	1%	450,000	0%					450,000	0%	194,252,250
NFD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		3,471,000	0%	44,849,500	3%	4,555,763	0%	14,474,900	1%	150,000	0%	200,000	0%	92,762,000	6%	1,526,276,505
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Etablerertilskudd	600,000	2%			900,000	2%	80,000	0%					150,000	0%	36,563,434
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Garanti															2,610,000
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Risikolån			375,000	1%	462,500	1%	298,750	1%							54,213,625
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Tilskudd	3,415,000	1%	400,000	0%	5,882,600	2%	4,920,000	2%					5,612,195	2%	240,226,913
KMD 550.70 Bedriftsrettede programmer i distriktene	Tilskudd					88,500	1%							255,000	2%	11,004,930
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Garanti															1,185,000
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Risikolån					225,000	1%									18,644,094
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd	400,000	0%	500,000	0%	1,866,844	1%	1,315,000	1%					2,186,050	1%	150,155,961
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Etablerertilskudd	1,129,435	6%	400,000	2%	725,000	4%	20,000	0%					177,333	1%	19,911,728
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd sentralt													2,700,000	25%	10,700,000
KMD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tilskudd	352,000	1%			31,500	0%	2,500,000	7%					3,104,723	8%	37,274,673
KMD 553.65 Omstillingsprogrammer ved akutte endringer i arbeidsmarkedet	Tilskudd	150,000	3%	300,000	5%	400,000	7%							1,448,400	24%	5,980,500
KMD 553.74 Nasjonale tiltak for klynger og innovasjonsmiljøer	Tilskudd			1,400,000	2%	1,000,000	2%	14,500,000	22%					3,000,000	5%	66,490,000
KMD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		6,046,435	1%	3,375,000	1%	11,581,944	2%	23,633,750	4%					18,633,701	3%	654,960,858
LMD 1137.70 Innovasjonsaktivitet m.v.	Tilskudd													295,000	11%	2,780,000
LMD 1149.72 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd															7,930,000
LMD 1149.74 Bioraffineringsprogrammet	Tilskudd															350,000
LMD 1150.50 Bioenergiprogrammet	Tilskudd															60,431,178
LMD 1150.50 IBU-midler	Risikolån															5,344,525
LMD 1150.50 IBU-midler	Tilskudd fylkesvis	450,000	0%	2,055,000	0%	1,195,000	0%							483,210	0%	602,863,525
LMD 1150.50 Utviklingsprogrammet for landbruks- og reindriftbasert vekst og verdiskaping	Tilskudd	13,093,000	17%	570,000	1%									22,800,000	29%	79,323,200
LMD 1151.51 VSP rein	Tilskudd	430,000	5%													8,953,000
LMD - Sum Riskolån, Tilskudd og programmer		13,973,000	2%	2,625,000	0%	1,195,000	0%							23,578,210	3%	767,975,428
Sum risikolån, tilskudd og programmer		23,490,435	1%	50,849,500	2%	17,332,707	1%	38,108,650	1%	150,000	0%	200,000	0%	134,973,911	5%	2,949,212,791
KD 285.53 EU-stimuleringsvirkemidler	Tilskudd			808,500	5%			1,741,000	11%					8,600,000	53%	16,314,700
KLD 1422.70 Miljøvennlig skipsfart	Tilskudd															17,005,000
KMD 551.61 Kompens. for økt arb.g.avg.	Tilskudd	450,000	3%			4,823,000	28%									17,097,000
KUD 325.71 Kulturell og kreativ næring	Tilskudd					1,650,000	9%							8,400,000	48%	17,500,000
UD 118.01 Nordområdetiltak drift	Tilskudd													9,000,000	100%	9,000,000
UD 118.70 Prosjektsamarbeid med Russland	Tilskudd													3,560,000	18%	19,923,000
UD 163.70 Nødhjelp og humanitær bistand	Tilskudd											35,427,500	82%	6,200,000	14%	43,002,500
UD 169.70 Visjon 2030	Tilskudd	2,000,000	11%													17,936,000
Diverse tilskudd	Tilskudd															2,697,842
Sum andre virkemidler		2,450,000	2%	808,500	1%	6,473,000	4%	1,741,000	1%			35,427,500	22%	35,760,000	22%	160,476,042
Sum andre virkemidler		2,450,000	2%	808,500	1%	6,473,000	4%	1,741,000	1%			35,427,500	22%	35,760,000	22%	160,476,042
Sum Totalt		25,940,435	1%	51,658,000	2%	23,805,707	1%	39,849,650	1%	150,000	0%	35,627,500	1%	170,733,911	5%	3,109,688,833

*Uspesifisert kolonne viser data som ikke lenger er relevant statistikk for enkelte tjenester og/eller manglende registrering.

Geografi NETTO tilsagn

Budsjettpost	Virkemiddel	01 Østfold		02 Akershus		03 Oslo		04 Hedmark		05 Oppland		06 Buskerud		07 Vestfold		08 Telemark		
		Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Ordinære																	
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Fiskeriformål																	
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Landbruksformål																	
Sum lavrisikolån		0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Landsdekkende etablerertilskudd	4,973,000	2%	14,195,000	6%	40,814,000	18%	5,668,000	3%	5,191,750	2%	4,107,000	2%	5,015,000	2%	8,150,000	4%	
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Tilskudd	8,430,000	10%	1,250,000	1%	3,716,000	4%	6,236,500	7%	215,000	0%	1,600,000	2%	1,857,000	2%	300,000	0%	
NFD 2421.71 Innovative næringsmiljøer	Tilskudd	1,435,000	2%	1,000,000	1%	9,507,500	10%	500,000	1%	1,000,000	1%			860,000	1%	1,000,000	1%	
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	IFU	3,200,000	1%	7,700,000	3%	16,740,000	8%	2,160,000	1%	2,200,000	1%	1,500,000	1%	8,070,000	4%	12,000,000	5%	
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	OFU	2,000,000	3%	8,400,000	11%	12,095,000	16%	1,440,000	2%	1,425,000	2%			400,000	1%	1,900,000	2%	
NFD 2421.74 Reiseliv, profilering og kompetanse	Tilskudd	300,000	1%	736,500	3%	4,254,900	16%	281,500	1%	2,437,750	9%			75,000	0%	323,000	1%	
NFD 2421.76 Miljøteknologi	Tilskudd - Miljøteknologi	26,895,000	5%	21,260,000	4%	21,550,000	4%	6,742,750	1%	18,120,000	3%	18,110,000	3%	17,600,000	3%	37,865,000	7%	
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-så Kornfond	Lån			9,000,000	17%	20,000,000	38%							2,000,000	4%	2,000,000	4%	
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-så Kornfond	Tilskudd																	
NFD 2421.78 Adm. støtte for distriktsrettede så Kornfond	Tilskudd																	
NFD 2421.80 Nærings tiltak på Svalbard	Tilskudd																	
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Garanti																	
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Innovasjonslån	10,473,000	5%	9,620,250	5%	34,677,000	18%	5,655,000	3%	3,060,000	2%	8,769,000	5%	6,127,500	3%	11,810,250	6%	
NFD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		57,706,000	4%	73,161,750	5%	163,354,400	11%	28,683,750	2%	33,649,500	2%	34,086,000	2%	42,004,500	3%	75,348,250	5%	
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Etablerertilskudd							3,291,721	9%	3,264,000	9%						2,586,000	7%
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Garanti											660,000	25%					
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Risikolån							3,168,750	6%	2,090,250	4%	962,500	2%				4,648,125	9%
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Tilskudd	1,850,000	1%					21,234,592	9%	16,531,200	7%	6,786,000	3%				12,452,000	5%
KMD 550.70 Bedriftsrettede programmer i distriktene	Tilskudd							68,000	1%	31,500	0%						168,000	2%
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Garanti							90,000	8%									
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Risikolån							631,250	3%	950,000	5%	662,500	4%					
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd	2,695,000	2%					5,379,875	4%	5,999,676	4%	1,832,802	1%				178,755	0%
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Etablerertilskudd					36,000	0%	1,922,333	10%	1,315,000	7%	720,000	4%	2,480,000	12%		570,000	3%
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd sentralt																	
KMD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tilskudd	445,000	1%	613,550	2%	200,000	1%	194,500	1%	1,036,000	3%						533,500	1%
KMD 553.65 Omstillingsprogrammer ved akutte endringer i arbeidsmarkedet	Tilskudd											200,000	3%				204,600	3%
KMD 553.74 Nasjonale tiltak for klynger og innovasjonsmiljøer	Tilskudd					600,000	1%			500,000	1%						1,000,000	2%
KMD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		4,990,000	1%	613,550	0%	836,000	0%	35,981,021	5%	31,717,626	5%	11,823,802	2%	2,480,000	0%	22,340,980	3%	
LMD 1137.70 Innovasjonsaktivitet m.v.	Tilskudd							2,000,000	72%									
LMD 1149.72 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd	720,000	9%	1,350,000	17%	1,000,000	13%	350,000	4%	1,000,000	13%						500,000	6%
LMD 1149.74 Bioraffineringsprogrammet	Tilskudd			350,000	100%													
LMD 1150.50 Bioenergi programmet	Tilskudd	4,383,524	7%	3,589,504	6%			3,886,000	6%	7,233,000	12%	7,996,000	13%	1,395,000	2%	910,000	2%	
LMD 1150.50 IBU-midler	Risikolån							410,000	8%	169,000	3%						160,000	3%
LMD 1150.50 IBU-midler	Tilskudd fylkesvis	23,587,000	4%	18,783,000	3%	250,000	0%	39,487,229	7%	43,777,910	7%	28,670,000	5%	17,149,000	3%	27,545,210	5%	
LMD 1150.50 Utviklingsprogrammet for landbruks- og reindriftbasert vekst og verdiskaping	Tilskudd	2,865,000	4%	4,680,000	6%	1,355,000	2%	4,160,000	5%	2,285,000	3%	4,100,000	5%	100,000	0%	530,000	1%	
LMD 1151.51 VSP rein	Tilskudd																	
LMD - Sum Riskolån, Tilskudd og programmer		31,555,524	4%	28,752,504	4%	2,605,000	0%	50,293,229	7%	54,464,910	7%	40,766,000	5%	18,644,000	2%	29,645,210	4%	
Sum risikolån, tilskudd og programmer		94,251,524	3%	102,527,804	3%	166,795,400	6%	114,958,000	4%	119,832,036	4%	86,675,802	3%	63,128,500	2%	127,334,440	4%	
KD 285.53 EU-stimuleringsvirkemidler	Tilskudd					2,793,200	17%					716,000	4%					
KLD 1422.70 Miljøvennlig skipsfart	Tilskudd																	
KMD 551.61 Kompens. for økt arb.g.avg.	Tilskudd									237,000	1%							
KUD 325.71 Kulturell og kreativ næring	Tilskudd	200,000	1%	300,000	2%	6,250,000	36%			300,000	2%			250,000	1%	100,000	1%	
UD 118.01 Nordområdetiltak drift	Tilskudd																	
UD 118.70 Prosjektsamarbeid med Russland	Tilskudd			450,000	2%	654,000	3%											
UD 163.70 Nødhjelp og humanitær bistand	Tilskudd							17,022,500	40%									
UD 169.70 Visjon 2030	Tilskudd			1,000,000	6%	8,778,000	49%					700,000	4%					
Diverse tilskudd	Tilskudd	500,000	19%	900,000	33%												66,000	2%
Sum andre virkemidler		700,000	0%	2,650,000	2%	35,497,700	22%	0	0%	537,000	0%	1,416,000	1%	250,000	0%	166,000	0%	
Sum andre virkemidler		700,000	0%	2,650,000	2%	35,497,700	22%	0	0%	537,000	0%	1,416,000	1%	250,000	0%	166,000	0%	
Sum Totalt		94,951,524	3%	105,177,804	3%	202,293,100	7%	114,958,000	4%	120,369,036	4%	88,091,802	3%	63,378,500	2%	127,500,440	4%	

*Uspesifisert kolonne viser data som ikke lenger er relevant statistikk for enkelte tjenester og/eller manglende registrering.

Geografi NETTO tilsagn

Budsjettpost	Virkemiddel	09 Aust-Agder		10 Vest-Agder		11 Rogaland		12 Hordaland		14 Sogn Og Fjordane		15 Møre Og Romsdal		16 Sør-Trøndelag		17 Nord-Trøndelag	
		Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Ordinære																
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Fiskeriformål																
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Landbruksformål																
Sum lavrisikolån		0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Landsdekkende etablerertilskudd	8,185,000	4%	9,335,000	4%	26,438,000	12%	18,164,500	8%	2,150,000	1%	11,825,000	5%	20,676,250	9%	1,680,000	1%
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Tilskudd	3,600,000	4%	3,760,000	4%	3,435,000	4%	12,652,000	15%			1,415,000	2%	1,828,480	2%	1,490,000	2%
NFD 2421.71 Innovative næringsmiljøer	Tilskudd	1,250,000	1%	6,250,000	7%	10,850,000	12%	16,500,000	18%			7,850,000	9%	2,200,000	2%	500,000	1%
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	IFU	2,300,000	1%	17,530,000	8%	45,825,000	21%	18,526,000	8%	1,240,000	1%	26,270,000	12%	38,730,462	17%	8,414,000	4%
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	OFU	3,430,000	4%	1,250,000	2%	16,920,000	22%	12,740,000	16%	3,600,000	5%			11,729,000	15%		
NFD 2421.74 Reiseliv, profilering og kompetanse	Tilskudd	199,500	1%	2,616,000	10%	1,282,500	5%	2,448,500	9%	956,000	4%	973,000	4%	1,209,000	5%	468,000	2%
NFD 2421.76 Miljøteknologi	Tilskudd - Miljøteknologi	14,400,000	3%	16,230,000	3%	60,020,000	11%	88,080,900	16%	22,270,000	4%	30,543,000	6%	70,265,000	13%	16,370,000	3%
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-såkornd	Lån	2,000,000	4%			3,000,000	6%	4,000,000	8%			2,000,000	4%	5,000,000	9%	2,000,000	4%
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-såkornd	Tilskudd																
NFD 2421.78 Adm. støtte for distriktsrettede såkornd	Tilskudd									1,100,000	25%					1,100,000	25%
NFD 2421.80 Nærings tiltak på Svalbard	Tilskudd																
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Garanti					1,725,000	80%	225,000	10%					206,250	10%		
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Innovasjonslån	6,510,000	3%	13,890,000	7%	30,858,750	16%	9,957,000	5%	4,590,000	2%	15,950,400	8%	13,221,600	7%	3,142,500	2%
NFD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		41,874,500	3%	70,861,000	5%	200,354,250	13%	183,293,900	12%	35,906,000	2%	96,826,400	6%	165,066,042	11%	35,164,500	2%
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Etablerertilskudd	1,625,000	4%	263,000	1%			2,380,000	7%	5,415,000	15%	5,323,880	15%			2,187,500	6%
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Garanti									750,000	29%						
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Risikolån	150,000	0%	675,000	1%			375,000	1%	3,300,000	6%	9,581,250	18%	1,312,500	2%	3,224,500	6%
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Tilskudd	5,760,000	2%	5,140,000	2%	805,000	0%	12,950,000	5%	23,245,000	10%	5,435,000	2%	4,525,000	2%	24,181,000	10%
KMD 550.70 Bedriftsrettede programmer i distriktene	Tilskudd	6,263,000	57%			31,500	0%	81,500	1%	94,500	1%	63,000	1%	420,000	4%	273,000	2%
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Garanti									870,000	73%	225,000	19%				
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Risikolån	301,875	2%	150,000	1%	1,875,000	10%	1,845,500	10%	3,400,000	18%	2,350,000	13%	450,000	2%	921,250	5%
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd	1,928,000	1%	600,000	0%	1,300,000	1%	12,866,900	9%	3,060,000	2%	25,508,933	17%	4,844,429	3%	18,768,306	12%
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Etablerertilskudd			897,000	5%			1,850,000	9%	465,000	2%	2,093,500	11%	850,000	4%	4,316,395	22%
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd sentralt															4,000,000	37%
KMD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tilskudd	1,463,000	4%	5,300,000	14%	1,250,000	3%	409,500	1%	1,381,500	4%	367,500	1%	4,110,000	11%	1,070,000	3%
KMD 553.65 Omstillingsprogrammer ved akutte endringer i arbeidsmarkedet	Tilskudd					2,893,500	48%			17,000	0%					917,000	15%
KMD 553.74 Nasjonale tiltak for klynger og innovasjonsmiljøer	Tilskudd	5,000,000	8%	5,000,000	8%	3,150,000	5%	20,290,000	31%	1,375,000	2%	12,100,000	18%	500,000	1%	850,000	1%
KMD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		22,490,875	3%	18,025,000	3%	11,305,000	2%	53,048,400	8%	42,503,000	6%	63,693,063	10%	17,236,929	3%	60,708,951	9%
LMD 1137.70 Innovasjonsaktivitet m.v.	Tilskudd											485,000	17%				
LMD 1149.72 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd	325,000	4%	1,210,000	15%	130,000	2%					945,000	12%				
LMD 1149.74 Bioraffineringsprogrammet	Tilskudd																
LMD 1150.50 Bioenergiprogrammet	Tilskudd	1,905,000	3%	290,000	0%	5,420,000	9%	1,594,000	3%	4,355,000	7%	841,000	1%	10,135,000	17%	6,409,150	11%
LMD 1150.50 IBU-midler	Risikolån					396,000	7%					925,000	17%	1,480,000	28%	261,025	5%
LMD 1150.50 IBU-midler	Tilskudd fylkesvis	18,222,000	3%	15,159,000	3%	51,048,000	8%	39,084,000	6%	55,943,000	9%	44,655,146	7%	43,305,500	7%	42,908,100	7%
LMD 1150.50 Utviklingsprogrammet for landbruks- og reindriftbasert vekst og verdiskaping	Tilskudd	3,127,200	4%	500,000	1%	5,920,000	7%	7,488,000	9%	375,000	0%	1,800,000	2%	5,150,000	6%	8,290,000	10%
LMD 1151.51 VSP rein	Tilskudd													2,540,000	28%	1,500,000	17%
LMD - Sum Riskolån, Tilskudd og programmer		23,579,200	3%	17,159,000	2%	62,914,000	8%	48,166,000	6%	60,673,000	8%	49,651,146	6%	62,610,500	8%	59,368,275	8%
Sum risikolån, tilskudd og programmer		87,944,575	3%	106,045,000	4%	274,573,250	9%	284,508,300	10%	139,082,000	5%	210,170,609	7%	244,913,471	8%	155,241,726	5%
KD 285.53 EU-stimuleringsvirkemidler	Tilskudd			715,000	4%	808,500	5%	2,216,000	14%								
KLD 1422.70 Miljøvennlig skipsfart	Tilskudd					500,000	3%	8,830,000	52%			7,675,000	45%				
KMD 551.61 Kompens. for økt arb.g.avg.	Tilskudd							500,000	3%	1,120,000	7%						
KUD 325.71 Kulturell og kreativ næring	Tilskudd					300,000	2%										
UD 118.01 Nordområdetiltak drift	Tilskudd																
UD 118.70 Prosjektsamarbeid med Russland	Tilskudd					4,140,000	21%	150,000	1%					3,285,000	16%		
UD 163.70 Nødhjelp og humanitær bistand	Tilskudd																
UD 169.70 Visjon 2030	Tilskudd					3,400,000	19%	700,000	4%					3,358,000	19%		
Diverse tilskudd	Tilskudd							131,842	5%			800,000	30%	150,000	6%		
Sum andre virkemidler				715,000	0%	9,148,500	6%	12,527,842	8%	1,120,000	1%	8,475,000	5%	6,793,000	4%		
Sum andre virkemidler			0%	715,000	0%	9,148,500	6%	12,527,842	8%	1,120,000	1%	8,475,000	5%	6,793,000	4%		0%
Sum Totalt		87,944,575	3%	106,760,000	3%	283,721,750	9%	297,036,142	10%	140,202,000	5%	218,645,609	7%	251,706,471	8%	155,241,726	5%

*Uspesifisert kolonne viser data som ikke lenger er relevant statistikk for enkelte tjenester og/eller manglende registrering.

Geografi NETTO tilsagn

Budsjettpost	Virkemiddel	18 Nordland		19 Troms		20 Finnmark		21 Svalbard		99 Flere fylker/Utland		X Uspesifisert*		Totalt
		Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Ordinære													
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Fiskeriformål													
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Landbruksformål													
Sum lavrisikolån		0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Landsdekkende etablerertilskudd	6,238,000	3%	5,842,000	3%	2,600,000	1%	900,000	0%	23,500,000	10%			225,647,500
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Tilskudd	437,000	1%	460,000	1%			3,500,000	4%	30,295,000	35%			86,476,980
NFD 2421.71 Innovative næringsmiljøer	Tilskudd							500,000	1%	29,850,000	33%			91,052,500
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	IFU	2,080,000	1%	3,300,000	1%	1,170,000	1%			3,500,000	2%			222,455,462
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	OFU					330,000	0%							77,659,000
NFD 2421.74 Reiseliv, profilering og kompetanse	Tilskudd	3,333,000	13%	1,131,500	4%					3,274,263	12%			26,299,913
NFD 2421.76 Miljøteknologi	Tilskudd - Miljøteknologi	43,497,000	8%	3,500,000	1%					5,000,000	1%			538,318,650
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-såkorfond	Lån	2,000,000	4%											53,000,000
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-såkorfond	Tilskudd									1,000,000	100%			1,000,000
NFD 2421.78 Adm. støtte for distriktsrettede såkorfond	Tilskudd	1,100,000	25%	1,100,000	25%									4,400,000
NFD 2421.80 Nærings tiltak på Svalbard	Tilskudd							3,558,000	100%					3,558,000
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Garanti													2,156,250
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Innovasjonslån	4,500,000	2%	900,000	0%			540,000	0%					194,252,250
NFD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		63,185,000	4%	16,233,500	1%	4,100,000	0%	8,998,000	1%	96,419,263	6%			1,526,276,505
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Etablerertilskudd	100,000	0%	5,452,333	15%	3,725,000	10%			950,000	3%			36,563,434
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Garanti			600,000	23%	600,000	23%							2,610,000
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Risikolån	13,318,750	25%	6,089,500	11%	5,317,500	10%							54,213,625
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Tilskudd	47,084,100	20%	25,024,521	10%	21,143,500	9%			6,080,000	3%			240,226,913
KMD 550.70 Bedriftsrettede programmer i distriktene	Tilskudd	193,930	2%	2,787,500	25%	529,500	5%							11,004,930
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Garanti													1,185,000
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Risikolån	2,213,125	12%	2,406,250	13%	487,344	3%							18,644,094
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd	47,939,280	32%	6,074,505	4%	7,979,500	5%			3,200,000	2%			150,155,961
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Etablerertilskudd	386,500	2%	1,245,000	6%	765,000	4%							19,911,728
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd sentralt	4,000,000	37%							2,700,000	25%			10,700,000
KMD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tilskudd	6,300,400	17%	2,257,500	6%	63,000	0%			10,279,723	28%			37,274,673
KMD 553.65 Omstillingsprogrammer ved akutte endringer i arbeidsmarkedet	Tilskudd	160,500	3%	960,400	16%	27,500	0%			600,000	10%			5,980,500
KMD 553.74 Nasjonale tiltak for klynger og innovasjonsmiljøer	Tilskudd	6,000,000	9%	2,000,000	3%					8,125,000	12%			66,490,000
KMD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		127,696,585	19%	54,897,509	8%	40,637,844	6%			31,934,723	5%			654,960,858
LMD 1137.70 Innovasjonsaktivitet m.v.	Tilskudd									295,000	11%			2,780,000
LMD 1149.72 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd	400,000	5%											7,930,000
LMD 1149.74 Bioraffineringsprogrammet	Tilskudd													350,000
LMD 1150.50 Bioenergiprogrammet	Tilskudd			89,000	0%									60,431,178
LMD 1150.50 IBU-midler	Risikolån			1,127,500	21%	416,000	8%							5,344,525
LMD 1150.50 IBU-midler	Tilskudd fylkesvis	42,741,650	7%	26,418,000	4%	20,854,780	3%			3,275,000	1%			602,863,525
LMD 1150.50 Utviklingsprogrammet for landbruks- og reindriftbasert vekst og verdiskaping	Tilskudd	1,000,000	1%	868,000	1%					24,730,000	31%			79,323,200
LMD 1151.51 VSP rein	Tilskudd			131,000	1%	2,752,000	31%			2,030,000	23%			8,953,000
LMD - Sum Riskolån, Tilskudd og programmer		44,141,650	6%	28,633,500	4%	24,022,780	3%			30,330,000	4%			767,975,428
Sum risikolån, tilskudd og programmer		235,023,235	8%	99,764,509	3%	68,760,624	2%	8,998,000	0%	158,683,986	5%	0%		2,949,212,791
KD 285.53 EU-stimuleringsvirkemidler	Tilskudd			466,000	3%					8,600,000	53%			16,314,700
KLD 1422.70 Miljøvennlig skipsfart	Tilskudd													17,005,000
KMD 551.61 Kompens. for økt arb.g.avg.	Tilskudd	6,546,000	38%	8,694,000	51%									17,097,000
KUD 325.71 Kulturell og kreativ næring	Tilskudd			300,000	2%	1,100,000	6%			8,400,000	48%			17,500,000
UD 118.01 Nordområdetiltak drift	Tilskudd									9,000,000	100%			9,000,000
UD 118.70 Prosjektsamarbeid med Russland	Tilskudd	1,100,000	6%	3,484,000	17%	2,200,000	11%	900,000	5%	3,560,000	18%			19,923,000
UD 163.70 Nødhjelp og humanitær bistand	Tilskudd									6,200,000	14%	19,780,000	46%	43,002,500
UD 169.70 Visjon 2030	Tilskudd													17,936,000
Diverse tilskudd	Tilskudd					150,000	6%							2,697,842
Sum andre virkemidler		7,646,000	5%	12,944,000	8%	3,450,000	2%	900,000	1%	35,760,000	22%	19,780,000	12%	160,476,042
Sum andre virkemidler		7,646,000	5%	12,944,000	8%	3,450,000	2%	900,000	1%	35,760,000	22%	19,780,000	12%	160,476,042
Sum Totalt		242,669,235	8 %	112,708,509	4 %	72,210,624	2 %	9,898,000	0 %	194,443,986	6 %	19,780,000	1 %	3,109,688,833

*Uspesifisert kolonne viser data som ikke lenger er relevant statistikk for enkelte tjenester og/eller manglende registrering.

Distriktpolitiske virkemiddelområde NETTO tilsagn

Budsjettpost	Virkemiddel	Innenfor virkeområde		Utenfor virkeområdet		Uspesifisert*		Totalt
		Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Ordinære							
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Fiskeriformål							
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Landbruksformål							
Sum lavrisikolån								
Sum lavrisikolån		0	0%	0	0%	0	0%	0
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Landsdekkende etablerertilskudd	38,050,000	17%	162,347,500	72%	25,250,000	11%	225,647,500
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Tilskudd	11,307,000	13%	44,874,980	52%	30,295,000	35%	86,476,980
NFD 2421.71 Innovative næringsmiljøer	Tilskudd	4,250,000	5%	46,467,500	51%	40,335,000	44%	91,052,500
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	IFU	42,400,000	19%	176,555,462	79%	3,500,000	2%	222,455,462
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	OFU	20,900,000	27%	56,759,000	73%			77,659,000
NFD 2421.74 Reiseliv, profilering og kompetanse	Tilskudd	7,825,000	30%	12,569,650	48%	5,905,263	22%	26,299,913
NFD 2421.76 Miljøteknologi	Tilskudd - Miljøteknologi	150,942,000	28%	382,376,650	71%	5,000,000	1%	538,318,650
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-så Kornfond	Lån	6,000,000	11%	27,000,000	51%	20,000,000	38%	53,000,000
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-så Kornfond	Tilskudd			0	0%	1,000,000	100%	1,000,000
NFD 2421.78 Adm. støtte for distriktsrettede så Kornfond	Tilskudd	4,400,000	100%	0	0%			4,400,000
NFD 2421.80 Næringsstiltak på Svalbard	Tilskudd	3,558,000	100%	0	0%			3,558,000
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Garanti	150,000	7%	2,006,250	93%			2,156,250
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Innovasjonslån	34,364,250	18%	159,888,000	82%			194,252,250
NFD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		324,146,250	21%	1,070,844,992	70%	131,285,263	9%	1,526,276,505
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Etablerertilskudd	35,613,434	97%	0	0%	950,000	3%	36,563,434
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Garanti	2,610,000	100%	0	0%			2,610,000
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Risikolån	54,213,625	100%	0	0%			54,213,625
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Tilskudd	214,539,171	89%	0	0%	25,687,742	11%	240,226,913
KMD 550.70 Bedriftsrettede programmer i distriktene	Tilskudd	10,804,930	98%	50,000	0%	150,000	1%	11,004,930
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Garanti	1,185,000	100%	0	0%			1,185,000
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Risikolån	18,581,594	100%	62,500	0%			18,644,094
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd	135,464,053	90%	3,491,900	2%	11,200,008	7%	150,155,961
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Etablerertilskudd	14,093,460	71%	4,421,000	22%	1,397,268	7%	19,911,728
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd sentralt	8,000,000	75%	0	0%	2,700,000	25%	10,700,000
KMD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tilskudd	14,075,450	38%	11,719,500	31%	11,479,723	31%	37,274,673
KMD 553.65 Omstillingsprogrammer ved akutte endringer i arbeidsmarkedet	Tilskudd	2,705,500	45%	2,675,000	45%	600,000	10%	5,980,500
KMD 553.74 Nasjonale tiltak for klynger og innovasjonsmiljøer	Tilskudd	13,190,000	20%	37,850,000	57%	15,450,000	23%	66,490,000
KMD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		525,076,217	80%	60,269,900	9%	69,614,741	11%	654,960,858
LMD 1137.70 Innovasjonsaktivitet m.v.	Tilskudd	485,000	17%	2,000,000	72%	295,000	11%	2,780,000
LMD 1149.72 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd	4,045,000	51%	3,885,000	49%			7,930,000
LMD 1149.74 Bioraffineringsprogrammet	Tilskudd	350,000	100%	0	0%			350,000
LMD 1150.50 Bioenergiprogrammet	Tilskudd	27,967,654	46%	32,463,524	54%			60,431,178
LMD 1150.50 IBU-midler	Risikolån	4,456,025	83%	888,500	17%			5,344,525
LMD 1150.50 IBU-midler	Tilskudd fylkesvis	411,652,569	68%	186,667,100	31%	4,543,856	1%	602,863,525
LMD 1150.50 Utviklingsprogrammet for landbruks- og reindriftbasert vekst og verdiskaping	Tilskudd	28,381,000	36%	24,953,000	31%	25,989,200	33%	79,323,200
LMD 1151.51 VSP rein	Tilskudd	6,923,000	77%	0	0%	2,030,000	23%	8,953,000
LMD - Sum Riskolån, Tilskudd og programmer		484,260,248	63%	250,857,124	33%	32,858,056	4%	767,975,428
Sum risikolån, tilskudd og programmer		1,333,482,715	45%	1,381,972,016	47%	233,758,060	8%	2,949,212,791
KD 285.53 EU-stimuleringsvirkemidler	Tilskudd	466,000	3%	7,248,700	44%	8,600,000	53%	16,314,700
KLD 1422.70 Miljøvennlig skipsfart	Tilskudd	2,475,000	15%	14,530,000	85%			17,005,000
KMD 551.61 Kompens. for økt arb.g.avg.	Tilskudd	15,347,000	90%	0	0%	1,750,000	10%	17,097,000
KUD 325.71 Kulturell og kreativ næring	Tilskudd	1,700,000	10%	7,400,000	42%	8,400,000	48%	17,500,000
UD 118.01 Nordområdetiltak drift	Tilskudd			0	0%	9,000,000	100%	9,000,000
UD 118.70 Prosjektsamarbeid med Russland	Tilskudd	8,134,000	41%	8,229,000	41%	3,560,000	18%	19,923,000
UD 163.70 Nødhjelp og humanitær bistand	Tilskudd			17,022,500	40%	25,980,000	60%	43,002,500
UD 169.70 Visjon 2030	Tilskudd	1,000,000	6%	16,936,000	94%			17,936,000
Diverse tilskudd	Tilskudd	1,450,000	54%	1,247,842	46%			2,697,842
Sum andre virkemidler		30,572,000	19%	72,614,042	45%	57,290,000	36%	160,476,042
Sum andre virkemidler		30,572,000	19%	72,614,042	45%	57,290,000	36%	160,476,042
Sum Totalt		1,364,054,715	44 %	1,454,586,058	47%	291,048,060	9 %	3,109,688,833

*Uspesifisert kolonne viser data som ikke lenger er relevant statistikk for enkelte tjenester og/eller manglende registrering. Uspesifisert kolonne inneholder også bevilgninger som er fylkes-/kommuneovergrepene finansiering som ikke la seg tildele til et spesifikk fylke/kommune.

Innovasjonsnivå NETTO tilsagn

Budsjettpost	Virkemiddel	Innovasjon på bedriftsnivå		Innovasjon på regionalt nivå		Innovasjon på nasjonalt nivå		Innovasjon på internasjonalt		Ikke relevant		Uspesifisert*		Totalt
		Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Ordinære													
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Fiskeriformål													
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Landbruksformål													
Sum lavrisikolån														
Sum lavrisikolån		0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Landsdekkende etablerertilskudd	520,000	0%	1,300,000	1%	21,663,000	10%	177,164,500	79%	25,000,000	11%			225,647,500
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Tilskudd	3,610,000	4%	1,542,000	2%	23,524,000	27%	27,355,980	32%	30,445,000	35%			86,476,980
NFD 2421.71 Innovative næringsmiljøer	Tilskudd	500,000	1%	2,460,000	3%	16,050,000	18%	57,207,500	63%	14,835,000	16%			91,052,500
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	IFU					2,680,000	1%	216,275,462	97%	3,500,000	2%			222,455,462
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	OFU					1,470,000	2%	76,189,000	98%					77,659,000
NFD 2421.74 Reiseliv, profilering og kompetanse	Tilskudd	633,750	2%	2,880,500	11%	4,972,663	19%	6,942,000	26%	10,871,000	41%			26,299,913
NFD 2421.76 Miljøteknologi	Tilskudd - Miljøteknologi					10,435,000	2%	522,883,650	97%	5,000,000	1%			538,318,650
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-så Kornfond	Lån									53,000,000	100%			53,000,000
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-så Kornfond	Tilskudd									1,000,000	100%			1,000,000
NFD 2421.78 Adm. støtte for distriktsrettede så Kornfond	Tilskudd									4,400,000	100%			4,400,000
NFD 2421.80 Nærings tiltak på Svalbard	Tilskudd	400,000	11%	360,000	10%	975,000	27%	1,073,000	30%	750,000	21%			3,558,000
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Garanti					851,250	39%	1,305,000	61%					2,156,250
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Innovasjonslån	3,360,000	2%	939,000	0%	17,517,000	9%	163,718,250	84%	8,718,000	4%			194,252,250
NFD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		9,023,750	1%	9,481,500	1%	100,137,913	7%	1,250,114,342	82%	157,519,000	10%			1,526,276,505
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Etablerertilskudd	850,000	2%	6,606,721	18%	10,037,333	27%	17,469,380	48%	1,600,000	4%			36,563,434
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Garanti					600,000	23%	1,200,000	46%	810,000	31%			2,610,000
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Risikolån	2,539,000	5%	6,230,750	11%	17,496,250	32%	19,216,875	35%	8,730,750	16%			54,213,625
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Tilskudd	24,378,950	10%	52,222,442	22%	53,142,000	22%	74,357,000	31%	36,126,521	15%			240,226,913
KMD 550.70 Bedriftsrettede programmer i distriktene	Tilskudd	519,000	5%	609,500	6%	653,430	6%	9,005,000	82%	218,000	2%			11,004,930
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Garanti			90,000	8%	1,095,000	92%							1,185,000
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Risikolån	3,323,750	18%	765,594	4%	469,625	3%	9,658,750	52%	4,426,375	24%			18,644,094
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd	12,946,759	9%	22,418,200	15%	25,611,041	17%	74,881,888	50%	14,298,073	10%			150,155,961
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Etablerertilskudd	302,935	2%	2,224,460	11%	6,260,000	31%	10,010,000	50%	1,114,333	6%			19,911,728
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd sentralt							8,000,000	75%	2,700,000	25%			10,700,000
KMD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tilskudd	305,723	1%	2,836,000	8%	12,900,550	35%	17,069,000	46%	4,163,400	11%			37,274,673
KMD 553.65 Omstillingsprogrammer ved akutte endringer i arbeidsmarkedet	Tilskudd	303,000	5%	635,000	11%	550,000	9%	1,800,000	30%	2,692,500	45%			5,980,500
KMD 553.74 Nasjonale tiltak for klynger og innovasjonsmiljøer	Tilskudd	500,000	1%	6,525,000	10%	10,825,000	16%	46,340,000	70%	2,300,000	3%			66,490,000
KMD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		45,969,117	7%	101,163,667	15%	139,640,229	21%	289,007,893	44%	79,179,952	12%			654,960,858
LMD 1137.70 Innovasjonsaktivitet m.v.	Tilskudd							2,485,000	89%	295,000	11%			2,780,000
LMD 1149.72 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd			350,000	4%	4,800,000	61%	1,480,000	19%	1,300,000	16%			7,930,000
LMD 1149.74 Bioraffineringsprogrammet	Tilskudd					350,000	100%							350,000
LMD 1150.50 Bioenergiprogrammet	Tilskudd	42,097,674	70%	8,734,504	14%	50,000	0%			9,549,000	16%			60,431,178
LMD 1150.50 IBU-midler	Risikolån	3,915,000	73%	95,000	2%			396,000	7%	938,525	18%			5,344,525
LMD 1150.50 IBU-midler	Tilskudd fylkesvis	365,894,019	61%	40,685,000	7%	6,484,000	1%	350,000	0%	189,450,506	31%			602,863,525
LMD 1150.50 Utviklingsprogrammet for landbruks- og reindriftbasert vekst og verdiskaping	Tilskudd	14,750,000	19%	14,333,000	18%	14,495,000	18%	8,500,000	11%	27,245,200	34%			79,323,200
LMD 1151.51 VSP rein	Tilskudd	3,889,500	43%	640,000	7%	2,562,000	29%			1,861,500	21%			8,953,000
LMD - Sum Riskolån, Tilskudd og programmer		430,546,193	56%	64,837,504	8%	28,741,000	4%	13,211,000	2%	230,639,731	30%			767,975,428
Sum risikolån, tilskudd og programmer		485,539,060	16%	175,482,671	6%	268,519,142	9%	1,552,333,235	53%	467,338,683	16%	0%		2,949,212,791
KD 285.53 EU-stimuleringsvirkemidler	Tilskudd							6,182,700	38%	10,132,000	62%			16,314,700
KLD 1422.70 Miljøvennlig skipsfart	Tilskudd			2,475,000	15%	1,800,000	11%	12,730,000	75%					17,005,000
KMD 551.61 Kompens. for økt arb.g.avg.	Tilskudd	1,317,000	8%	5,564,000	33%	3,613,000	21%	4,310,000	25%	2,293,000	13%			17,097,000
KUD 325.71 Kulturell og kreativ næring	Tilskudd					2,600,000	15%	6,500,000	37%	8,400,000	48%			17,500,000
UD 118.01 Nordområdetiltak drift	Tilskudd									9,000,000	100%			9,000,000
UD 118.70 Prosjektsamarbeid med Russland	Tilskudd	539,000	3%					18,104,000	91%	1,280,000	6%			19,923,000
UD 163.70 Nødhjelp og humanitær bistand	Tilskudd							1,375,000	3%	6,200,000	14%	35,427,500	82%	43,002,500
UD 169.70 Visjon 2030	Tilskudd							16,936,000	94%	1,000,000	6%			17,936,000
Diverse tilskudd	Tilskudd	66,000	2%	150,000	6%	1,331,842	49%	250,000	9%	900,000	33%			2,697,842
Sum andre virkemidler		1,922,000	1%	8,189,000	5%	9,344,842	6%	66,387,700	41%	39,205,000	24%	35,427,500	22%	160,476,042
Sum andre virkemidler		1,922,000	1%	8,189,000	5%	9,344,842	6%	66,387,700	41%	39,205,000	24%	35,427,500	22%	160,476,042
Sum Totalt		487,461,060	16 %	183,671,671	6 %	277,863,984	9 %	1,618,720,935	52 %	506,543,683	16 %	35,427,500	1 %	3,109,688,833

*Uspesifisert kolonne viser data som ikke lenger er relevant statistikk for enkelte tjenester og/eller manglende registrering.

Type Innovasjon NETTO tilsagn

Budsjettpost	Virkemiddel	Organisatorisk innovasjon		Produkt-/tjenesteinnovasjon		Prosessinnovasjon		Markedsmessig innovasjon		Ikke relevant		Uspesifisert*		Totalt
		Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Ordinære													0
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Fiskeriformål													0
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Landbruksformål													0
Sum lavrisikolån														0
Sum lavrisikolån														0
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Landsdekkende etablerertilskudd	1,226,000	1%	180,275,750	80%	9,010,000	4%	10,135,750	4%	25,000,000	11%			225,647,500
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Tilskudd	2,220,000	3%	33,054,980	38%	17,757,000	21%	3,000,000	3%	30,445,000	35%			86,476,980
NFD 2421.71 Innovative næringsmiljøer	Tilskudd	1,950,000	2%	56,067,500	62%	6,000,000	7%	12,200,000	13%	14,835,000	16%			91,052,500
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	IFU	2,000,000	1%	201,495,462	91%	15,460,000	7%			3,500,000	2%			222,455,462
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	OFU			77,329,000	100%	330,000	0%							77,659,000
NFD 2421.74 Reiseliv, profilering og kompetanse	Tilskudd	2,609,263	10%	7,088,400	27%	2,299,500	9%	3,431,750	13%	10,871,000	41%			26,299,913
NFD 2421.76 Miljøteknologi	Tilskudd - Miljøteknologi	4,000,000	1%	452,129,250	84%	77,189,400	14%			5,000,000	1%			538,318,650
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-såkorfond	Lån									53,000,000	100%			53,000,000
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-såkorfond	Tilskudd									1,000,000	100%			1,000,000
NFD 2421.78 Adm. støtte for distriktsrettede såkorfond	Tilskudd									4,400,000	100%			4,400,000
NFD 2421.80 Nærings tiltak på Svalbard	Tilskudd			1,885,000	53%	273,000	8%	650,000	18%	750,000	21%			3,558,000
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Garanti			2,156,250	100%									2,156,250
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Innovasjonslån	900,000	0%	153,654,750	79%	24,837,000	13%	6,142,500	3%	8,718,000	4%			194,252,250
NFD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		14,905,263	1%	1,165,136,342	76%	153,155,900	10%	35,560,000	2%	157,519,000	10%			1,526,276,505
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Etablerertilskudd			32,613,434	89%	1,200,000	3%	1,150,000	3%	1,600,000	4%			36,563,434
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Garanti			1,800,000	69%					810,000	31%			2,610,000
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Risikolån	1,250,000	2%	22,179,625	41%	18,615,750	34%	3,437,500	6%	8,730,750	16%			54,213,625
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Tilskudd	13,625,700	6%	131,524,442	55%	41,399,250	17%	17,551,000	7%	36,126,521	15%			240,226,913
KMD 550.70 Bedriftsrettede programmer i distriktene	Tilskudd	105,000	1%	9,284,430	84%	1,271,500	12%	126,000	1%	218,000	2%			11,004,930
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Garanti			1,185,000	100%									1,185,000
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Risikolån			7,711,469	41%	6,131,250	33%	375,000	2%	4,426,375	24%			18,644,094
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd	6,160,304	4%	75,706,066	50%	38,322,478	26%	15,669,040	10%	14,298,073	10%			150,155,961
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Etablerertilskudd	402,935	2%	16,343,460	82%	500,000	3%	1,551,000	8%	1,114,333	6%			19,911,728
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd sentralt			4,000,000	37%	4,000,000	37%			2,700,000	25%			10,700,000
KMD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tilskudd	1,642,723	4%	17,012,500	46%	8,783,000	24%	5,673,050	15%	4,163,400	11%			37,274,673
KMD 553.65 Omstillingsprogrammer ved akutte endringer i arbeidsmarkedet	Tilskudd	635,000	11%	2,053,000	34%	200,000	3%	400,000	7%	2,692,500	45%			5,980,500
KMD 553.74 Nasjonale tiltak for klynger og innovasjonsmiljøer	Tilskudd	5,000,000	8%	42,640,000	64%	7,350,000	11%	9,200,000	14%	2,300,000	3%			66,490,000
KMD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		28,821,662	4%	364,053,426	56%	127,773,228	20%	55,132,590	8%	79,179,952	12%			654,960,858
LMD 1137.70 Innovasjonsaktivitet m.v.	Tilskudd			2,000,000	72%	485,000	17%			295,000	11%			2,780,000
LMD 1149.72 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd	200,000	3%	4,580,000	58%	1,500,000	19%	350,000	4%	1,300,000	16%			7,930,000
LMD 1149.74 Bioraffineringsprogrammet	Tilskudd					350,000	100%							350,000
LMD 1150.50 Bioenergiprogrammet	Tilskudd			32,455,654	54%	18,426,524	30%			9,549,000	16%			60,431,178
LMD 1150.50 IBU-midler	Risikolån	2,218,500	42%	1,608,500	30%	579,000	11%			938,525	18%			5,344,525
LMD 1150.50 IBU-midler	Tilskudd fylkesvis	29,615,000	5%	197,091,580	33%	182,324,939	30%	4,381,500	1%	189,450,506	31%			602,863,525
LMD 1150.50 Utviklingsprogrammet for landbruks- og reindriftbasert vekst og verdiskaping	Tilskudd	3,255,000	4%	29,650,000	37%			19,173,000	24%	27,245,200	34%			79,323,200
LMD 1151.51 VSP rein	Tilskudd	1,461,500	16%	3,630,000	41%	1,500,000	17%	500,000	6%	1,861,500	21%			8,953,000
LMD - Sum Riskolån, Tilskudd og programmer		36,750,000	5%	271,015,734	35%	205,165,463	27%	24,404,500	3%	230,639,731	30%			767,975,428
Sum risikolån, tilskudd og programmer		80,476,925	3%	1,800,205,502	61%	486,094,591	16%	115,097,090	4%	467,338,683	16%			2,949,212,791
KD 285.53 EU-stimuleringsvirkemidler	Tilskudd			5,712,700	35%	470,000	3%			10,132,000	62%			16,314,700
KLD 1422.70 Miljøvennlig skipsfart	Tilskudd			16,505,000	97%	500,000	3%							17,005,000
KMD 551.61 Kompens. for økt arb.g.avg.	Tilskudd	2,007,000	12%	6,294,000	37%	2,663,000	16%	3,840,000	22%	2,293,000	13%			17,097,000
KUD 325.71 Kulturell og kreativ næring	Tilskudd	1,700,000	10%	6,100,000	35%	800,000	5%	500,000	3%	8,400,000	48%			17,500,000
UD 118.01 Nordområdetiltak drift	Tilskudd									9,000,000	100%			9,000,000
UD 118.70 Prosjektsamarbeid med Russland	Tilskudd			13,444,000	67%	1,445,000	7%	3,754,000	19%	1,280,000	6%			19,923,000
UD 163.70 Nødhjelp og humanitær bistand	Tilskudd							1,375,000	3%	6,200,000	14%	35,427,500	82%	43,002,500
UD 169.70 Visjon 2030	Tilskudd			8,650,000	48%			8,286,000	46%	1,000,000	6%			17,936,000
Diverse tilskudd	Tilskudd			100,000	4%	1,697,842	63%			900,000	33%			2,697,842
Sum andre virkemidler		3,707,000	2%	56,805,700	35%	7,575,842	5%	17,755,000	11%	39,205,000	24%	35,427,500	22%	160,476,042
Sum andre virkemidler		3,707,000	2%	56,805,700	35%	7,575,842	5%	17,755,000	11%	39,205,000	24%	35,427,500	22%	160,476,042
Sum Totalt		84,183,925	3%	1,857,011,202	60%	493,670,433	16%	132,852,090	4%	506,543,683	16%	35,427,500	1%	3,109,688,833

*Uspesifisert kolonne viser data som ikke lenger er relevant statistikk for enkelte tjenester og/eller manglende registrering.

Bedriftstørrrelse NETTO tilsagn

Budsjettpost	Virkemiddel	0-19		20-50		51-100		101-250		>250		Uspesifisert*		Totalt
		Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Ordinære													
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Fiskeriformål													
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Landbruksformål													
Sum lavrisikolån														
Sum lavrisikolån		0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Landsdekkende etablerertilskudd	189,396,750	84%									36,250,750	16%	225,647,500
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Tilskudd	61,777,480	71%	10,179,500	12%	2,850,000	3%	3,525,000	4%	8,145,000	9%			86,476,980
NFD 2421.71 Innovative næringsmiljøer	Tilskudd	83,742,500	92%	5,950,000	7%	1,360,000	1%							91,052,500
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	IFU	185,935,462	84%	30,170,000	14%	4,100,000	2%	2,250,000	1%					222,455,462
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	OFU	58,019,000	75%	16,920,000	22%	2,720,000	4%							77,659,000
NFD 2421.74 Reiseliv, profilering og kompetanse	Tilskudd	21,449,913	82%	3,875,000	15%	900,000	3%			75,000	0%			26,299,913
NFD 2421.76 Miljøteknologi	Tilskudd - Miljøteknologi	312,349,250	58%	70,004,400	13%	62,080,000	12%	59,855,000	11%	34,030,000	6%			538,318,650
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-såkorfond	Lån	48,000,000	91%	5,000,000	9%									53,000,000
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-såkorfond	Tilskudd	1,000,000	100%											1,000,000
NFD 2421.78 Adm. støtte for distriktsrettede såkorfond	Tilskudd	4,400,000	100%											4,400,000
NFD 2421.80 Nærings tiltak på Svalbard	Tilskudd	2,158,000	61%			500,000	14%	900,000	25%					3,558,000
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Garanti	2,156,250	100%											2,156,250
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Innovasjonslån	149,540,250	77%	28,017,000	14%	10,020,000	5%	6,675,000	3%					194,252,250
NFD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		1,119,924,855	73%	170,115,900	11%	84,530,000	6%	73,205,000	5%	42,250,000	3%	36,250,750	2%	1,526,276,505
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Etablerertilskudd	33,912,554	93%									2,650,880	7%	36,563,434
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Garanti	2,610,000	100%											2,610,000
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Risikolån	44,466,000	82%	5,210,125	10%	2,350,000	4%	2,187,500	4%					54,213,625
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Tilskudd	192,760,663	80%	32,014,500	13%	11,596,750	5%	1,770,000	1%	2,085,000	1%			240,226,913
KMD 550.70 Bedriftsrettede programmer i distriktene	Tilskudd	9,549,930	87%	1,350,000	12%	105,000	1%							11,004,930
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Garanti	1,185,000	100%											1,185,000
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Risikolån	12,969,094	70%	700,000	4%	2,475,000	13%	2,500,000	13%					18,644,094
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd	99,136,630	66%	26,868,331	18%	14,786,000	10%	7,650,000	5%	1,715,000	1%			150,155,961
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Etablerertilskudd	18,511,728	93%									1,400,000	7%	19,911,728
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd sentralt	10,700,000	100%											10,700,000
KMD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tilskudd	32,359,673	87%	3,400,000	9%	410,000	1%	1,105,000	3%					37,274,673
KMD 553.65 Omstillingsprogrammer ved akutte endringer i arbeidsmarkedet	Tilskudd	4,638,500	78%	400,000	7%			417,000	7%	525,000	9%			5,980,500
KMD 553.74 Nasjonale tiltak for klynger og innovasjonsmiljøer	Tilskudd	61,265,000	92%	2,900,000	4%	1,575,000	2%	750,000	1%					66,490,000
KMD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		524,064,772	80%	72,842,956	11%	33,297,750	5%	16,379,500	3%	4,325,000	1%	4,050,880	1%	654,960,858
LMD 1137.70 Innovasjonsaktivitet m.v.	Tilskudd	780,000	28%					2,000,000	72%					2,780,000
LMD 1149.72 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd	5,745,000	72%	325,000	4%	350,000	4%	1,210,000	15%	300,000	4%			7,930,000
LMD 1149.74 Bioraffineringsprogrammet	Tilskudd									350,000	100%			350,000
LMD 1150.50 Bioenergiprogrammet	Tilskudd	60,091,178	99%			190,000	0%	100,000	0%	50,000	0%			60,431,178
LMD 1150.50 IBU-midler	Risikolån	5,344,525	100%											5,344,525
LMD 1150.50 IBU-midler	Tilskudd fylkesvis	595,952,025	99%	4,511,500	1%	2,300,000	0%			100,000	0%			602,863,525
LMD 1150.50 Utviklingsprogrammet for landbruks- og reindriftbasert vekst og verdiskaping	Tilskudd	60,713,200	77%	2,090,000	3%	1,600,000	2%	1,350,000	2%	13,570,000	17%			79,323,200
LMD 1151.51 VSP rein	Tilskudd	8,053,000	90%			900,000	10%							8,953,000
LMD - Sum Riskolån, Tilskudd og programmer		736,678,928	96%	6,926,500	1%	5,340,000	1%	4,660,000	1%	14,370,000	2%			767,975,428
Sum risikolån, tilskudd og programmer		2,380,668,555	81%	249,885,356	8%	123,167,750	4%	94,244,500	3%	60,945,000	2%	40,301,630	1%	2,949,212,791
KD 285.53 EU-stimuleringsvirkemidler	Tilskudd	15,506,200	95%	808,500	5%									16,314,700
KLD 1422.70 Miljøvennlig skipsfart	Tilskudd	11,075,000	65%	5,930,000	35%									17,005,000
KMD 551.61 Kompens. for økt arb.g.avg.	Tilskudd	14,880,000	87%	2,217,000	13%									17,097,000
KUD 325.71 Kulturell og kreativ næring	Tilskudd	13,650,000	78%	2,350,000	13%	1,500,000	9%							17,500,000
UD 118.01 Nordområdetiltak drift	Tilskudd	9,000,000	100%											9,000,000
UD 118.70 Prosjektsamarbeid med Russland	Tilskudd	18,753,000	94%	1,170,000	6%									19,923,000
UD 163.70 Nødhjelp og humanitær bistand	Tilskudd	12,375,000	29%	1,500,000	3%	2,500,000	6%	7,841,660	18%	18,785,840	44%			43,002,500
UD 169.70 Visjon 2030	Tilskudd	14,836,000	83%					1,700,000	9%	1,400,000	8%			17,936,000
Diverse tilskudd	Tilskudd	1,266,000	47%	31,842	1%					1,400,000	52%			2,697,842
Sum andre virkemidler		111,341,200	69%	14,007,342	9%	4,000,000	2%	9,541,660	6%	21,585,840	13%			160,476,042
Sum andre virkemidler		111,341,200	69%	14,007,342	9%	4,000,000	2%	9,541,660	6%	21,585,840	13%		0%	160,476,042
Sum Totalt		2,492,009,755	80%	263,892,698	8%	127,167,750	4%	103,786,160	3%	82,530,840	3%	40,301,630	1%	3,109,688,833

*Uspesifisert kolonne viser data som ikke lenger er relevant statistikk for enkelte tjenester og/eller manglende registrering.

Kjennetegn NETTO tilsagn

Budsjettpost	Virkemiddel	Kvinnerettet		Miljøeffekt		Unge 18-35		FoU-basert prosjekt		Informasjons- og		Ingen relevante kjennetegn		Totalt
		Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Ordinære													0
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Fiskeriformål													0
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Landbruksformål													0
Sum lavrisikolån														0
Sum lavrisikolån		0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Landsdekkende etablerertilskudd	40,942,000	18%	63,580,500	28%			1,900,000	1%	87,900,750	39%	360,000	0%	225,647,500
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Tilskudd	17,731,480	21%	50,718,500	59%			490,000	1%	5,222,000	6%			86,476,980
NFD 2421.71 Innovative næringsmiljøer	Tilskudd	52,300,000	57%	47,745,000	52%			1,500,000	2%	12,650,000	14%	8,000,000	9%	91,052,500
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	IFU	37,681,000	17%	105,806,000	48%			900,000	0%	119,812,000	54%			222,455,462
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	OFU	23,304,000	30%	8,170,000	11%					56,699,000	73%			77,659,000
NFD 2421.74 Reiseliv, profilering og kompetanse	Tilskudd	14,354,250	55%	6,150,900	23%					3,903,500	15%			26,299,913
NFD 2421.76 Miljøteknologi	Tilskudd - Miljøteknologi	40,732,750	8%	532,818,650	99%			34,100,000	6%	90,505,000	17%	7,750,000	1%	538,318,650
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-så Kornfond	Lån													53,000,000
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-så Kornfond	Tilskudd													1,000,000
NFD 2421.78 Adm. støtte for distriktsrettede såkornfond	Tilskudd													4,400,000
NFD 2421.80 Næringstiltak på Svalbard	Tilskudd	500,000	14%	3,308,000	93%					525,000	15%			3,558,000
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Garanti	855,000	40%	1,350,000	63%					255,000	12%			2,156,250
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Innovasjonslån	25,789,650	13%	72,557,250	37%	870,000	0%	8,985,000	5%	86,421,750	44%	1,284,000	1%	194,252,250
NFD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		254,190,130	17%	892,204,800	58%	870,000	0%	47,875,000	3%	463,894,000	30%	17,394,000	1%	1,526,276,505
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Etablerertilskudd	12,780,054	35%	9,456,000	26%					10,240,000	28%			36,563,434
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Garanti	600,000	23%	600,000	23%									2,610,000
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Risikolån	14,039,375	26%	26,836,250	50%					4,360,625	8%	625,000	1%	54,213,625
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Tilskudd	84,795,341	35%	91,595,842	38%			200,000	0%	24,015,000	10%			240,226,913
KMD 550.70 Bedriftsrettede programmer i distriktene	Tilskudd	929,000	8%	8,717,000	79%					457,430	4%			11,004,930
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Garanti			870,000	73%							870,000	73%	1,185,000
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Risikolån	1,984,344	11%	12,398,719	67%			800,000	4%	1,538,750	8%	187,500	1%	18,644,094
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd	43,520,986	29%	86,162,703	57%			3,857,000	3%	20,238,392	13%	2,185,000	1%	150,155,961
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Etablerertilskudd	7,473,228	38%	6,018,293	30%			350,000	2%	6,546,000	33%			19,911,728
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd sentralt	4,000,000	37%	8,000,000	75%									10,700,000
KMD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tilskudd	16,476,400	44%	25,125,000	67%			3,500,000	9%	2,544,500	7%	75,000	0%	37,274,673
KMD 553.65 Omstillingsprogrammer ved akutte endringer i arbeidsmarkedet	Tilskudd	1,700,000	28%	1,253,000	21%									5,980,500
KMD 553.74 Nasjonale tiltak for klynger og innovasjonsmiljøer	Tilskudd	47,275,000	71%	48,990,000	74%					8,200,000	12%			66,490,000
KMD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		235,573,728	36%	326,022,807	50%			8,707,000	1%	78,140,697	12%	3,942,500	1%	654,960,858
LMD 1137.70 Innovasjonsaktivitet m.v.	Tilskudd	2,000,000	72%	2,485,000	89%									2,780,000
LMD 1149.72 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd			7,930,000	100%					1,200,000	15%			7,930,000
LMD 1149.74 Bioraffineringsprogrammet	Tilskudd													350,000
LMD 1150.50 Bioenergi-programmet	Tilskudd	10,749,000	18%	59,881,178	99%					200,000	0%	4,230,000	7%	60,431,178
LMD 1150.50 IBU-midler	Risikolån	2,262,500	42%	1,056,000	20%	60,000	1%							5,344,525
LMD 1150.50 IBU-midler	Tilskudd fylkesvis	305,069,255	51%	319,953,119	53%	7,063,000	1%			470,000	0%	10,765,000	2%	602,863,525
LMD 1150.50 Utviklingsprogrammet for landbruks- og reindriftbasert vekst og verdiskaping	Tilskudd	34,693,200	44%	9,297,200	12%					3,107,200	4%			79,323,200
LMD 1151.51 VSP rein	Tilskudd	4,823,500	54%	4,140,000	46%									8,953,000
LMD - Sum Risikolån, Tilskudd og programmer		359,597,455	47%	404,742,497	53%	7,123,000	1%			4,977,200	1%	14,995,000	2%	767,975,428
Sum risikolån, tilskudd og programmer		849,361,313	29%	1,622,970,104	55%	7,993,000	0%	56,582,000	2%	547,011,897	19%	36,331,500	1%	2,949,212,791
KD 285.53 EU-stimuleringsvirkemidler	Tilskudd	4,455,500	27%	3,836,200	24%					3,997,700	25%			16,314,700
KLD 1422.70 Miljøvennlig skipsfart	Tilskudd			17,005,000	100%									17,005,000
KMD 551.61 Kompens. for økt arb.g.avg.	Tilskudd	11,661,000	68%	1,920,000	11%					3,888,000	23%			17,097,000
KUD 325.71 Kulturell og kreativ næring	Tilskudd	4,600,000	26%	950,000	5%					1,500,000	9%			17,500,000
UD 118.01 Nordområdetiltak drift	Tilskudd													9,000,000
UD 118.70 Prosjektsamarbeid med Russland	Tilskudd	5,110,000	26%	13,855,000	70%					5,985,000	30%			19,923,000
UD 163.70 Nødhjelp og humanitær bistand	Tilskudd	1,375,000	3%	1,375,000	3%									43,002,500
UD 169.70 Visjon 2030	Tilskudd	12,986,000	72%	15,386,000	86%									17,936,000
Diverse tilskudd	Tilskudd	1,000,000	37%	2,666,000	99%			900,000	33%					2,697,842
Sum andre virkemidler		41,187,500	26%	56,993,200	36%			900,000	1%	15,370,700	10%			160,476,042
Sum andre virkemidler		41,187,500	26%	56,993,200	36%		0%	900,000	1%	15,370,700	10%		0%	160,476,042
Sum Totalt		890,548,813	29 %	1,679,963,304	54 %	7,993,000	0 %	57,482,000	2 %	562,382,597	18 %	36,331,500	1 %	3,109,688,833

Satsing NETTO tilsagn

Budsjettpost	Virkemiddel	S-001 Energi og miljø		S-002 Helse		S-005 Landbruk		S-006 Marin		S-007 Maritim		S-008 Olje og gass		S-009 Reiseliv		S-999 Ikke satsingsområde	
		Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Ordinære																
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Fiskeriformål																
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Landbruksformål																
Sum lavrisikolån																	
Sum lavrisikolån		0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Landsdekkende etablerertilskudd	16,500,000	7%	24,464,500	11%	4,087,500	2%	10,276,000	5%	10,055,000	4%	16,365,000	7%	4,812,000	2%	139,087,500	62%
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Tilskudd	7,770,000	9%	2,000,000	2%	13,717,500	16%	14,955,000	17%	2,094,000	2%	1,000,000	1%	1,500,000	2%	43,440,480	50%
NFD 2421.71 Innovative næringsmiljøer	Tilskudd	10,835,000	12%	12,857,500	14%	1,750,000	2%	5,600,000	6%	8,500,000	9%	13,150,000	14%	2,610,000	3%	35,750,000	39%
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	IFU	15,520,000	7%	9,580,000	4%	4,120,000	2%	26,705,000	12%	18,168,462	8%	65,340,000	29%	3,000,000	1%	80,022,000	36%
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	OFU	3,425,000	4%	42,364,000	55%											31,870,000	41%
NFD 2421.74 Reiseliv, profilering og kompetanse	Tilskudd	1,237,000	5%	993,500	4%	31,500	0%	189,000	1%	31,500	0%	387,500	1%	12,062,413	46%	11,367,500	43%
NFD 2421.76 Miljøteknologi	Tilskudd - Miljøteknologi	269,100,500	50%	1,850,000	0%	4,350,000	1%	133,815,000	25%	58,355,400	11%	16,800,000	3%			54,047,750	10%
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-såkornd	Lån															53,000,000	100%
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-såkornd	Tilskudd															1,000,000	100%
NFD 2421.78 Adm. støtte for distriktsrettede såkornd	Tilskudd															4,400,000	100%
NFD 2421.80 Nærings tiltak på Svalbard	Tilskudd	260,000	7%											750,000	21%	2,548,000	72%
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Garanti	600,000	28%											105,000	5%	1,451,250	67%
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Innovasjonslån	20,417,100	11%	13,777,500	7%	3,030,000	2%	22,890,000	12%	7,749,000	4%	22,005,000	11%	6,570,000	3%	97,813,650	50%
NFD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		345,664,600	23%	107,887,000	7%	31,086,500	2%	214,430,000	14%	104,953,362	7%	135,047,500	9%	31,409,413	2%	555,798,130	36%
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Etablerertilskudd	996,000	3%	3,005,000	8%	2,178,000	6%	1,770,000	5%	1,900,000	5%	925,000	3%	10,422,554	29%	15,366,880	42%
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Garanti	600,000	23%			600,000	23%							750,000	29%	660,000	25%
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Risikolån	2,231,250	4%	981,250	2%	2,514,500	5%	25,063,750	46%	4,098,250	8%	1,250,000	2%	7,264,000	13%	10,810,625	20%
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Tilskudd	9,620,000	4%	6,025,000	3%	15,316,000	6%	40,684,000	17%	6,533,000	3%	15,883,000	7%	58,298,263	24%	87,867,650	37%
KMD 550.70 Bedriftsrettede programmer i distriktene	Tilskudd	4,881,500	44%	958,000	9%	663,000	6%	1,916,500	17%	168,000	2%			555,500	5%	1,862,430	17%
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Garanti					225,000	19%	870,000	73%					90,000	8%		
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Risikolån	2,800,000	15%	682,500	4%	1,020,000	5%	5,207,375	28%	3,100,000	17%	200,000	1%	2,712,344	15%	2,921,875	16%
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd	4,561,550	3%	845,676	1%	10,725,755	7%	34,783,937	23%	5,844,000	4%	4,246,200	3%	30,538,544	20%	58,610,299	39%
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Etablerertilskudd	1,235,000	6%	1,451,000	7%	600,000	3%	1,545,000	8%	1,500,000	8%			1,979,460	10%	11,601,268	58%
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd sentralt							8,000,000	75%							2,700,000	25%
KMD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tilskudd	6,188,000	17%	689,000	2%	2,504,550	7%	9,114,500	24%	500,000	1%	5,763,000	15%	7,691,400	21%	4,824,223	13%
KMD 553.65 Omstillingsprogrammer ved akutte endringer i arbeidsmarkedet	Tilskudd	162,500	3%	300,000	5%							1,000,000	17%			4,518,000	76%
KMD 553.74 Nasjonale tiltak for klynger og innovasjonsmiljøer	Tilskudd	4,150,000	6%	1,775,000	3%	2,600,000	4%	6,100,000	9%	7,500,000	11%	12,500,000	19%	11,115,000	17%	20,750,000	31%
KMD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		37,425,800	6%	16,712,426	3%	38,946,805	6%	135,055,062	21%	31,143,250	5%	41,767,200	6%	131,417,065	20%	222,493,250	34%
LMD 1137.70 Innovasjonsaktivitet m.v.	Tilskudd					2,000,000	72%	485,000	17%							295,000	11%
LMD 1149.72 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd	725,000	9%			3,700,000	47%									3,505,000	44%
LMD 1149.74 Bioraffineringsprogrammet	Tilskudd					350,000	100%										
LMD 1150.50 Bioenergi programmet	Tilskudd	830,000	1%			59,601,178	99%										
LMD 1150.50 IBU-midler	Risikolån					5,214,525	98%							130,000	2%		
LMD 1150.50 IBU-midler	Tilskudd fylkesvis	90,000	0%	320,000	0%	586,546,279	97%							15,089,600	3%	817,646	0%
LMD 1150.50 Utviklingsprogrammet for landbruks- og reindriftbasert vekst og verdiskaping	Tilskudd			2,100,000	3%	59,554,000	75%	150,000	0%					16,384,200	21%	1,135,000	1%
LMD 1151.51 VSP rein	Tilskudd					8,831,500	99%							121,500	1%		
LMD - Sum Riskolån, Tilskudd og programmer		1,645,000	0%	2,420,000	0%	725,797,482	95%	635,000	0%					31,725,300	4%	5,752,646	1%
Sum risikolån, tilskudd og programmer		384,735,400	13%	127,019,426	4%	795,830,787	27%	350,120,062	12%	136,096,612	5%	176,814,700	6%	194,551,778	7%	784,044,026	27%
KD 285.53 EU-stimuleringsvirkemidler	Tilskudd	927,500	6%	1,750,500	11%					816,000	5%	1,640,000	10%			11,180,700	69%
KLD 1422.70 Miljøvennlig skipsfart	Tilskudd							1,300,000	8%	15,705,000	92%						
KMD 551.61 Kompens. for økt arb.g.avg.	Tilskudd							1,230,000	7%					6,841,000	40%	9,026,000	53%
KUD 325.71 Kulturell og kreativ næring	Tilskudd													1,400,000	8%	16,100,000	92%
UD 118.01 Nordområdetiltak drift	Tilskudd															9,000,000	100%
UD 118.70 Prosjektsamarbeid med Russland	Tilskudd	710,000	4%			2,500,000	13%	3,734,000	19%	5,009,000	25%	1,790,000	9%			6,180,000	31%
UD 163.70 Nødhjelp og humanitær bistand	Tilskudd															7,575,000	18%
UD 169.70 Visjon 2030	Tilskudd	10,586,000	59%	5,350,000	30%											2,000,000	11%
Diverse tilskudd	Tilskudd	900,000	33%			566,000	21%	1,200,000	44%							31,842	1%
Sum andre virkemidler		13,123,500	8%	7,100,500	4%	3,066,000	2%	7,464,000	5%	21,530,000	13%	3,430,000	2%	8,241,000	5%	61,093,542	38%
Sum andre virkemidler		13,123,500	8%	7,100,500	4%	3,066,000	2%	7,464,000	5%	21,530,000	13%	3,430,000	2%	8,241,000	5%	61,093,542	38%
Sum Totalt		397,858,900	13%	134,119,926	4%	798,896,787	26%	357,584,062	11%	157,626,612	5%	180,244,700	6%	202,792,778	7%	845,137,568	27%

*Uspesifisert kolonne viser data som ikke lenger er relevant statistikk for enkelte tjenester og/eller manglende registrering.

Satsing NETTO tilsagn

Budsjettpost	Virkemiddel	X Uspesifisert*		Totalt
		Innvilget	Andel	
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Ordinære			
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Fiskeriformål			
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Landbruksformål			
Sum lavrisikolån				
Sum lavrisikolån			0%	0
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Landsdekkende etablerertilskudd			225,647,500
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Tilskudd			86,476,980
NFD 2421.71 Innovative næringsmiljøer	Tilskudd			91,052,500
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	IFU			222,455,462
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	OFU			77,659,000
NFD 2421.74 Reiseliv, profilering og kompetanse	Tilskudd			26,299,913
NFD 2421.76 Miljøteknologi	Tilskudd - Miljøteknologi			538,318,650
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-så Kornfond	Lån			53,000,000
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-så Kornfond	Tilskudd			1,000,000
NFD 2421.78 Adm. støtte for distriktsrettede så Kornfond	Tilskudd			4,400,000
NFD 2421.80 Nærings tiltak på Svalbard	Tilskudd			3,558,000
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Garanti			2,156,250
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Innovasjonslån			194,252,250
NFD - Sum risikolån, tilskudd og programmer				1,526,276,505
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Etablerertilskudd			36,563,434
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Garanti			2,610,000
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Risikolån			54,213,625
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Tilskudd			240,226,913
KMD 550.70 Bedriftsrettede programmer i distriktene	Tilskudd			11,004,930
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Garanti			1,185,000
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Risikolån			18,644,094
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd			150,155,961
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Etablerertilskudd			19,911,728
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd sentralt			10,700,000
KMD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tilskudd			37,274,673
KMD 553.65 Omstillingsprogrammer ved akutte endringer i arbeidsmarkedet	Tilskudd			5,980,500
KMD 553.74 Nasjonale tiltak for klynger og innovasjonsmiljøer	Tilskudd			66,490,000
KMD - Sum risikolån, tilskudd og programmer				654,960,858
LMD 1137.70 Innovasjonsaktivitet m.v.	Tilskudd			2,780,000
LMD 1149.72 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd			7,930,000
LMD 1149.74 Bioraffineringsprogrammet	Tilskudd			350,000
LMD 1150.50 Bioenergiprogrammet	Tilskudd			60,431,178
LMD 1150.50 IBU-midler	Risikolån			5,344,525
LMD 1150.50 IBU-midler	Tilskudd fylkesvis			602,863,525
LMD 1150.50 Utviklingsprogrammet for landbruks- og reindriftbasert vekst og verdiskaping	Tilskudd			79,323,200
LMD 1151.51 VSP rein	Tilskudd			8,953,000
LMD - Sum Riskolån, Tilskudd og programmer				767,975,428
Sum risikolån, tilskudd og programmer				2,949,212,791
KD 285.53 EU-stimuleringsvirkemidler	Tilskudd			16,314,700
KLD 1422.70 Miljøvennlig skipsfart	Tilskudd			17,005,000
KMD 551.61 Kompens. for økt arb.g.avg.	Tilskudd			17,097,000
KUD 325.71 Kulturell og kreativ næring	Tilskudd			17,500,000
UD 118.01 Nordområdetiltak drift	Tilskudd			9,000,000
UD 118.70 Prosjektsamarbeid med Russland	Tilskudd			19,923,000
UD 163.70 Nødhjelp og humanitær bistand	Tilskudd	35,427,500	82%	43,002,500
UD 169.70 Visjon 2030	Tilskudd			17,936,000
Diverse tilskudd	Tilskudd			2,697,842
Sum andre virkemidler				160,476,042
Sum andre virkemidler				160,476,042
Sum Totalt				3,109,688,833

*Uspesifisert kolonne viser data som ikke lenger er relevant statistikk for enkelte tjenester og/eller manglende registrering.

Delmål NETTO tilsagn

Budsjettpost	Virkemiddel	Gründer		Bedrift		Annet		Personkunde		Totalt
		Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Ordinære									
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Fiskeriformål									
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Landbruksformål									
Sum lavrisikolån										
Sum lavrisikolån		0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Landsdekkende etablerertilskudd	191,847,500	85%	9,800,000	4%	23,500,000	10%	500,000	0%	225,647,500
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Tilskudd	16,690,480	19%	36,946,500	43%	32,840,000	38%			86,476,980
NFD 2421.71 Innovative næringsmiljøer	Tilskudd	10,100,000	11%	42,552,500	47%	38,400,000	42%			91,052,500
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	IFU	117,629,000	53%	101,326,462	46%	3,500,000	2%			222,455,462
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	OFU	28,494,000	37%	37,165,000	48%	12,000,000	15%			77,659,000
NFD 2421.74 Reiseliv, profilering og kompetanse	Tilskudd	6,778,263	26%	13,209,750	50%	6,311,900	24%			26,299,913
NFD 2421.76 Miljøteknologi	Tilskudd - Miljøteknologi	239,031,500	44%	294,087,150	55%	5,200,000	1%			538,318,650
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-så Kornfond	Lån	15,000,000	28%	38,000,000	72%					53,000,000
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-så Kornfond	Tilskudd	1,000,000	100%							1,000,000
NFD 2421.78 Adm. støtte for distriktsrettede såkornfond	Tilskudd			4,400,000	100%					4,400,000
NFD 2421.80 Nærings tiltak på Svalbard	Tilskudd	2,575,000	72%	983,000	28%					3,558,000
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Garanti	506,250	23%	1,650,000	77%					2,156,250
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Innovasjonslån	88,518,150	46%	105,644,100	54%	90,000	0%			194,252,250
NFD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		718,170,143	47%	685,764,462	45%	121,841,900	8%	500,000	0%	1,526,276,505
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Etablerertilskudd	33,248,434	91%	2,315,000	6%	1,000,000	3%			36,563,434
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Garanti	1,260,000	48%	1,350,000	52%					2,610,000
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Risikolån	25,219,500	47%	28,994,125	53%					54,213,625
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Tilskudd	101,352,195	42%	127,924,718	53%	10,950,000	5%			240,226,913
KMD 550.70 Bedriftsrettede programmer i distriktene	Tilskudd	6,795,500	62%	4,159,430	38%	50,000	0%			11,004,930
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Garanti	90,000	8%	1,095,000	92%					1,185,000
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Risikolån	8,459,625	45%	10,184,469	55%					18,644,094
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd	33,639,211	22%	108,188,909	72%	8,327,841	6%			150,155,961
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Etablerertilskudd	18,253,895	92%	443,500	2%	1,114,333	6%	100,000	1%	19,911,728
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd sentralt			8,000,000	75%	2,700,000	25%			10,700,000
KMD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tilskudd	5,379,550	14%	19,758,400	53%	12,136,723	33%			37,274,673
KMD 553.65 Omstillingsprogrammer ved akutte endringer i arbeidsmarkedet	Tilskudd	2,717,000	45%	620,100	10%	2,643,400	44%			5,980,500
KMD 553.74 Nasjonale tiltak for klynger og innovasjonsmiljøer	Tilskudd	8,550,000	13%	39,440,000	59%	18,500,000	28%			66,490,000
KMD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		244,964,910	37%	352,473,651	54%	57,422,297	9%	100,000	0%	654,960,858
LMD 1137.70 Innovasjonsaktivitet m.v.	Tilskudd	485,000	17%	2,000,000	72%	295,000	11%			2,780,000
LMD 1149.72 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd	1,030,000	13%	6,900,000	87%					7,930,000
LMD 1149.74 Bioraffineringsprogrammet	Tilskudd			350,000	100%					350,000
LMD 1150.50 Bioenergiprogrammet	Tilskudd	7,037,504	12%	52,790,674	87%	603,000	1%			60,431,178
LMD 1150.50 IBU-midler	Risikolån	396,000	7%	4,948,525	93%					5,344,525
LMD 1150.50 IBU-midler	Tilskudd fylkesvis	46,864,356	8%	555,125,669	92%	873,500	0%			602,863,525
LMD 1150.50 Utviklingsprogrammet for landbruks- og reindriftbasert vekst og verdiskaping	Tilskudd	36,063,000	45%	30,471,000	38%	12,789,200	16%			79,323,200
LMD 1151.51 VSP rein	Tilskudd	4,623,500	52%	3,499,500	39%	830,000	9%			8,953,000
LMD - Sum Riskolån, Tilskudd og programmer		96,499,360	13%	656,085,368	85%	15,390,700	2%			767,975,428
Sum risikolån, tilskudd og programmer		1,059,634,413	36%	1,694,323,481	57%	194,654,897	7%	600,000	0%	2,949,212,791
KD 285.53 EU-stimuleringsvirkemidler	Tilskudd	3,148,200	19%	3,750,500	23%	9,416,000	58%			16,314,700
KLD 1422.70 Miljøvennlig skipsfart	Tilskudd	2,880,000	17%	14,125,000	83%					17,005,000
KMD 551.61 Kompens. for økt arb.g.avg.	Tilskudd	4,189,000	25%	8,210,000	48%	4,698,000	27%			17,097,000
KUD 325.71 Kulturell og kreativ næring	Tilskudd	10,300,000	59%	7,200,000	41%					17,500,000
UD 118.01 Nordområdetiltak drift	Tilskudd	9,000,000	100%							9,000,000
UD 118.70 Prosjektsamarbeid med Russland	Tilskudd	5,925,000	30%	13,459,000	68%	539,000	3%			19,923,000
UD 163.70 Nødhjelp og humanitær bistand	Tilskudd					43,002,500	100%			43,002,500
UD 169.70 Visjon 2030	Tilskudd	1,550,000	9%	13,986,000	78%	2,400,000	13%			17,936,000
Diverse tilskudd	Tilskudd	550,000	20%	1,147,842	43%	1,000,000	37%			2,697,842
Sum andre virkemidler		37,542,200	23%	61,878,342	39%	61,055,500	38%		0%	160,476,042
Sum andre virkemidler		37,542,200	23%	61,878,342	39%	61,055,500	38%		0%	160,476,042
Sum Totalt		1,097,176,613	35 %	1,756,201,823	56 %	255,710,397	8 %	600,000	0 %	3,109,688,833

*Gründer (0-3 år fra stiftelsesdato)
 Bedrift (over 3 år fra stiftelsesdato og tilsagnsdato)
 Personer (søkt med norsk personnummer)
 Annet (ikke tilgjengelig stiftelsesdato eller norsk personnummer eller tilsagnsmottaker er stiftelser, forening el.)

Internasjonalt NETTO tilsagn

Budsjettpost	Virkemiddel	Internasjonalt rettet - Annet		Internasjonalt rettet – Eksport		Nasjonalt rettet		Uspesifisert*		Totalt
		Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Ordinære									
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Fiskeriformål									
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Landbruksformål									
Sum lavrisikolån										
Sum lavrisikolån		0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Landsdekkende etablerertilskudd	28,692,750	13%	118,033,000	52%	42,671,000	19%	36,250,750	16%	225,647,500
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Tilskudd	7,399,000	9%	33,961,480	39%	45,116,500	52%			86,476,980
NFD 2421.71 Innovative næringsmiljøer	Tilskudd	29,300,000	32%	47,567,500	52%	14,185,000	16%			91,052,500
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	IFU	34,320,000	15%	168,703,462	76%	19,432,000	9%			222,455,462
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	OFU	19,640,000	25%	41,079,000	53%	16,940,000	22%			77,659,000
NFD 2421.74 Reiseliv, profilering og kompetanse	Tilskudd	12,172,413	46%	6,754,500	26%	7,373,000	28%			26,299,913
NFD 2421.76 Miljøteknologi	Tilskudd - Miljøteknologi	42,922,400	8%	457,751,250	85%	37,645,000	7%			538,318,650
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-så Kornfond	Lån					53,000,000	100%			53,000,000
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-så Kornfond	Tilskudd					1,000,000	100%			1,000,000
NFD 2421.78 Adm. støtte for distriktsrettede så Kornfond	Tilskudd					4,400,000	100%			4,400,000
NFD 2421.80 Nærings tiltak på Svalbard	Tilskudd	2,675,000	75%	273,000	8%	610,000	17%			3,558,000
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Garanti	750,000	35%	656,250	30%	750,000	35%			2,156,250
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Innovasjonslån	22,938,750	12%	147,122,100	76%	24,191,400	12%			194,252,250
NFD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		200,810,313	13%	1,021,901,542	67%	267,313,900	18%	36,250,750	2%	1,526,276,505
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Etablerertilskudd	11,730,554	32%	15,020,000	41%	7,162,000	20%	2,650,880	7%	36,563,434
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Garanti	750,000	29%	1,260,000	48%	600,000	23%			2,610,000
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Risikolån	6,693,375	12%	36,393,750	67%	11,126,500	21%			54,213,625
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Tilskudd	46,318,921	19%	97,826,950	41%	96,081,042	40%			240,226,913
KMD 550.70 Bedriftsrettede programmer i distriktene	Tilskudd	1,310,500	12%	7,556,500	69%	2,137,930	19%			11,004,930
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Garanti					1,185,000	100%			1,185,000
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Risikolån	1,757,344	9%	11,041,250	59%	5,845,500	31%			18,644,094
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd	41,474,984	28%	63,435,232	42%	45,245,745	30%			150,155,961
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Etablerertilskudd	3,683,460	18%	9,420,000	47%	5,408,268	27%	1,400,000	7%	19,911,728
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd sentralt			8,000,000	75%	2,700,000	25%			10,700,000
KMD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tilskudd	20,823,500	56%	5,833,400	16%	10,617,773	28%			37,274,673
KMD 553.65 Omstillingsprogrammer ved akutte endringer i arbeidsmarkedet	Tilskudd	550,000	9%	1,800,000	30%	3,630,500	61%			5,980,500
KMD 553.74 Nasjonale tiltak for klynger og innovasjonsmiljøer	Tilskudd	19,200,000	29%	41,140,000	62%	6,150,000	9%			66,490,000
KMD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		154,292,638	24%	298,727,082	46%	197,890,258	30%	4,050,880	1%	654,960,858
LMD 1137.70 Innovasjonsaktivitet m.v.	Tilskudd			2,485,000	89%	295,000	11%			2,780,000
LMD 1149.72 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd	850,000	11%	2,710,000	34%	4,370,000	55%			7,930,000
LMD 1149.74 Bioraffineringsprogrammet	Tilskudd					350,000	100%			350,000
LMD 1150.50 Bioenergiprogrammet	Tilskudd					60,431,178	100%			60,431,178
LMD 1150.50 IBU-midler	Risikolån	70,000	1%	396,000	7%	4,878,525	91%			5,344,525
LMD 1150.50 IBU-midler	Tilskudd fylkesvis	9,288,500	2%	3,248,500	1%	590,326,525	98%			602,863,525
LMD 1150.50 Utviklingsprogrammet for landbruks- og reindriftbasert vekst og verdiskaping	Tilskudd	23,987,200	30%	4,305,000	5%	51,031,000	64%			79,323,200
LMD 1151.51 VSP rein	Tilskudd	761,500	9%			8,191,500	91%			8,953,000
LMD - Sum Riskolån, Tilskudd og programmer		34,957,200	5%	13,144,500	2%	719,873,728	94%			767,975,428
Sum risikolån, tilskudd og programmer		390,060,151	13%	1,333,773,124	45%	1,185,077,886	40%	40,301,630	1%	2,949,212,791
KD 285.53 EU-stimuleringsvirkemidler	Tilskudd	10,483,500	64%	5,831,200	36%					16,314,700
KLD 1422.70 Miljøvennlig skipsfart	Tilskudd			12,730,000	75%	4,275,000	25%			17,005,000
KMD 551.61 Kompens. for økt arb.g.avg.	Tilskudd	7,193,000	42%	6,171,000	36%	3,733,000	22%			17,097,000
KUD 325.71 Kulturell og kreativ næring	Tilskudd	5,400,000	31%	8,500,000	49%	3,600,000	21%			17,500,000
UD 118.01 Nordområdetiltak drift	Tilskudd	9,000,000	100%							9,000,000
UD 118.70 Prosjektsamarbeid med Russland	Tilskudd	7,225,000	36%	12,698,000	64%					19,923,000
UD 163.70 Nødhjelp og humanitær bistand	Tilskudd			1,375,000	3%	6,200,000	14%	35,427,500	82%	43,002,500
UD 169.70 Visjon 2030	Tilskudd	7,948,000	44%	9,988,000	56%					17,936,000
Diverse tilskudd	Tilskudd			900,000	33%	1,797,842	67%			2,697,842
Sum andre virkemidler		47,249,500	29%	58,193,200	36%	19,605,842	12%	35,427,500	22%	160,476,042
Sum andre virkemidler		47,249,500	29%	58,193,200	36%	19,605,842	12%	35,427,500	22%	160,476,042
Sum Totalt		437,309,651	14 %	1,391,966,324	45 %	1,204,683,728	39 %	75,729,130	2 %	3,109,688,833

*Uspesifisert kolonne viser data som ikke lenger er relevant statistikk for enkelte tjenester og/eller manglende registrering.

Totale finansieringstjenester BRUTTO tilsagn

Budsjettpost	Virkemiddel	Totalt	
		Innvilget	Andel
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Ordinære	676,670,000	10%
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Fiskeriformål	1,234,110,031	18%
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Landbruksformål	587,609,000	9%
	Sum lavrisikolån	2,498,389,031	37%
Sum lavrisikolån		2,498,389,031	37%
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Landsdekkende etablerertilskudd	225,647,500	3%
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Tilskudd	86,476,980	1%
NFD 2421.71 Innovative næringsmiljøer	Tilskudd	91,052,500	1%
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	IFU	222,455,462	3%
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	OFU	77,659,000	1%
NFD 2421.74 Reiseliv, profilering og kompetanse	Tilskudd	26,299,913	0%
NFD 2421.76 Miljøteknologi	Tilskudd - Miljøteknologi	538,318,650	8%
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-så Kornfond	Lån	53,000,000	1%
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-så Kornfond	Tilskudd	1,000,000	0%
NFD 2421.78 Adm. støtte for distriktsrettede så Kornfond	Tilskudd	4,400,000	0%
NFD 2421.80 Nærings tiltak på Svalbard	Tilskudd	3,558,000	0%
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Garanti	7,187,500	0%
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Innovasjonslån	921,423,000	13%
	NFD - Sum risikolån, tilskudd og programmer	2,258,478,505	33%
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Etablerertilskudd	36,563,434	1%
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Garanti	8,700,000	0%
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Risikolån	383,857,950	6%
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Tilskudd	240,226,913	4%
KMD 550.70 Bedriftsrettede programmer i distriktene	Tilskudd	11,004,930	0%
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Garanti	3,950,000	0%
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Risikolån	153,560,000	2%
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd	150,155,961	2%
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Etablerertilskudd	19,911,728	0%
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd sentralt	10,700,000	0%
KMD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tilskudd	37,274,673	1%
KMD 553.65 Omstillingsprogrammer ved akutte endringer i arbeidsmarkedet	Tilskudd	5,980,500	0%
KMD 553.74 Nasjonale tiltak for klynger og innovasjonsmiljøer	Tilskudd	66,490,000	1%
	KMD - Sum risikolån, tilskudd og programmer	1,128,376,089	17%
LMD 1137.70 Innovasjonsaktivitet m.v.	Tilskudd	2,780,000	0%
LMD 1149.72 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd	7,930,000	0%
LMD 1149.74 Bioraffineringsprogrammet	Tilskudd	350,000	0%
LMD 1150.50 Bioenergiprogrammet	Tilskudd	60,431,178	1%
LMD 1150.50 IBU-midler	Risikolån	24,145,000	0%
LMD 1150.50 IBU-midler	Tilskudd fylkesvis	602,863,525	9%
LMD 1150.50 Utviklingsprogrammet for landbruks- og reindriftbasert vekst og verdiskaping	Tilskudd	79,323,200	1%
LMD 1151.51 VSP rein	Tilskudd	8,953,000	0%
	LMD - Sum Riskolån, Tilskudd og programmer	786,775,903	12%
Sum risikolån, tilskudd og programmer		4,173,630,497	61%
KD 285.53 EU-stimuleringsvirkemidler	Tilskudd	16,314,700	0%
KLD 1422.70 Miljøvennlig skipsfart	Tilskudd	17,005,000	0%
KMD 551.61 Kompens. for økt arb.g.avg.	Tilskudd	17,097,000	0%
KUD 325.71 Kulturell og kreativ næring	Tilskudd	17,500,000	0%
UD 118.01 Nordområdetiltak drift	Tilskudd	9,000,000	0%
UD 118.70 Prosjektsamarbeid med Russland	Tilskudd	19,923,000	0%
UD 163.70 Nødhjelp og humanitær bistand	Tilskudd	43,002,500	1%
UD 169.70 Visjon 2030	Tilskudd	17,936,000	0%
Diverse tilskudd	Tilskudd	2,697,842	0%
	Sum andre virkemidler	160,476,042	2%
Sum andre virkemidler		160,476,042	2%
Sum Totalt		6,832,495,570	100 %

Bransje BRUTTO tilsagn

Budsjettpost	Virkemiddel	A1 - Jordbruk/skogbruk		A2 - Fiske/oppdrett		B - Bergverksdrift og utvinning		C - Industri		D - Elektrisitets-, gass-, damp-		E - Vannforsyning, avløps- og		F - Bygge- og		G - Varehandel- reparasjon av	
		Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Ordinære	39,835,000	6%	205,495,000	30%			137,775,000	20%			15,000,000	2%	2,430,000	0%	18,000,000	3%
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Fiskeriformål			1,234,110,031	100%												
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Landbruksformål	562,548,000	96%					10,880,000	2%	1,000,000	0%					1,300,000	0%
Sum lavrisikolån		602,383,000	24%	1,439,605,031	58%	0	0%	148,655,000	6%	1,000,000	0%	15,000,000	1%	2,430,000	0%	19,300,000	1%
Sum lavrisikolån		602,383,000	24%	1,439,605,031	58%	0	0%	148,655,000	6%	1,000,000	0%	15,000,000	1%	2,430,000	0%	19,300,000	1%
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Landsdekkende etablerertilskudd	1,500,000	1%	4,100,000	2%	3,100,000	1%	38,263,000	17%	3,170,000	1%	1,300,000	1%	3,500,000	2%	11,557,000	5%
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Tilskudd	3,275,000	4%	10,768,000	12%	500,000	1%	22,706,480	26%	1,290,000	1%	136,000	0%	2,626,500	3%	1,800,000	2%
NFD 2421.71 Innovative næringsmiljøer	Tilskudd			4,500,000	5%			8,057,500	9%					2,000,000	2%	250,000	0%
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	IFU	885,000	0%	6,275,000	3%	11,850,000	5%	83,884,000	38%			720,000	0%	210,000	0%	8,850,000	4%
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	OFU							11,099,000	14%							3,200,000	4%
NFD 2421.74 Reiseliv, profilering og kompetanse	Tilskudd			126,000	0%	31,500	0%	1,653,500	6%	31,500	0%	131,500	1%			231,000	1%
NFD 2421.76 Miljøteknologi	Tilskudd - Miljøteknologi	1,300,000	0%	111,567,400	21%	4,500,000	1%	187,640,000	35%	11,880,000	2%	33,304,750	6%	11,135,000	2%	16,383,000	3%
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-såkorfond	Lån																
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-såkorfond	Tilskudd																
NFD 2421.78 Adm. støtte for distriktsrettede såkorfond	Tilskudd																
NFD 2421.80 Nærings tiltak på Svalbard	Tilskudd							273,000	8%								
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Garanti							1,250,000	17%	2,000,000	28%					250,000	3%
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Innovasjonslån	15,100,000	2%	70,850,000	8%	25,500,000	3%	310,180,000	34%	6,500,000	1%			16,000,000	2%	47,250,000	5%
NFD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		22,060,000	1%	208,186,400	9%	45,481,500	2%	665,006,480	29%	24,871,500	1%	35,592,250	2%	35,471,500	2%	89,771,000	4%
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Etablerertilskudd	50,000	0%	700,000	2%			7,188,000	20%					90,000	0%	2,446,000	7%
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Garanti	2,000,000	23%					2,000,000	23%					2,000,000	23%	200,000	2%
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Risikolån	2,040,000	1%	102,949,950	27%			189,400,000	49%			2,500,000	1%	1,498,000	0%	14,800,000	4%
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Tilskudd	5,545,000	2%	19,072,000	8%	1,375,000	1%	69,705,250	29%	2,695,000	1%	2,300,000	1%	3,567,500	1%	7,821,000	3%
KMD 550.70 Bedriftsrettede programmer i distriktene	Tilskudd	36,500	0%	50,000	0%			7,620,000	69%							99,430	1%
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Garanti			2,900,000	73%			1,050,000	27%								
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Risikolån			54,955,000	36%			62,800,000	41%					3,000,000	2%	1,000,000	1%
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd	3,450,000	2%	15,858,937	11%	26,000	0%	68,613,318	46%	1,025,000	1%	1,500,000	1%	3,020,000	2%	6,938,000	5%
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Etablerertilskudd			1,000,000	5%			4,463,500	22%					800,000	4%	615,000	3%
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd sentralt			8,000,000	75%												
KMD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tilskudd	850,050	2%	3,991,000	11%			5,377,000	14%					1,563,000	4%	213,500	1%
KMD 553.65 Omstillingsprogrammer ved akutte endringer i arbeidsmarkedet	Tilskudd					400,000	7%							500,000	8%		
KMD 553.74 Nasjonale tiltak for klynger og innovasjonsmiljøer	Tilskudd	100,000	0%	3,000,000	5%			8,600,000	13%					800,000	1%		
KMD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		14,071,550	1%	212,476,887	19%	1,801,000	0%	426,817,068	38%	3,720,000	0%	6,300,000	1%	16,838,500	1%	34,132,930	3%
LMD 1137.70 Innovasjonsaktivitet m.v.	Tilskudd							485,000	17%								
LMD 1149.72 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd	500,000	6%					3,985,000	50%					1,675,000	21%		
LMD 1149.74 Bioraffineringsprogrammet	Tilskudd																
LMD 1150.50 Bioenergiprogrammet	Tilskudd	17,965,504	30%					1,440,000	2%	39,488,674	65%						
LMD 1150.50 IBU-midler	Risikolån	22,935,000	95%													660,000	3%
LMD 1150.50 IBU-midler	Tilskudd fylkesvis	554,760,586	92%	690,000	0%	65,000	0%	22,261,629	4%	140,000	0%			250,000	0%	1,479,000	0%
LMD 1150.50 Utviklingsprogrammet for landbruks- og reindriftbasert vekst og verdiskaping	Tilskudd	10,145,000	13%	1,100,000	1%			14,045,000	18%							5,110,000	6%
LMD 1151.51 VSP rein	Tilskudd	500,000	6%					4,562,000	51%								
LMD - Sum Riskolån, Tilskudd og programmer		606,806,090	77%	1,790,000	0%	65,000	0%	46,778,629	6%	39,628,674	5%	0	0%	1,925,000	0%	7,249,000	1%
Sum risikolån, tilskudd og programmer		642,937,640	15%	422,453,287	10%	47,347,500	1%	1,138,602,177	27%	68,220,174	2%	41,892,250	1%	54,235,000	1%	131,152,930	3%
KD 285.53 EU-stimuleringsvirkemidler	Tilskudd							467,000	3%					452,500	3%		
KLD 1422.70 Miljøvennlig skipsfart	Tilskudd							12,305,000	72%								
KMD 551.61 Kompens. for økt arb.g.avg.	Tilskudd			500,000	3%			1,400,000	8%					171,000	1%		
KUD 325.71 Kulturell og kreativ næring	Tilskudd							800,000	5%								
UD 118.01 Nordområdetiltak drift	Tilskudd																
UD 118.70 Prosjektsamarbeid med Russland	Tilskudd							7,609,000	38%					1,100,000	6%	1,680,000	8%
UD 163.70 Nødhjelp og humanitær bistand	Tilskudd																
UD 169.70 Visjon 2030	Tilskudd							1,250,000	7%	4,248,000	24%						
Diverse tilskudd	Tilskudd	966,000	36%	650,000	24%			181,842	7%	500,000	19%					400,000	15%
Sum andre virkemidler		966,000	1%	1,150,000	1%	0	0%	24,012,842	15%	4,748,000	3%	0	0%	1,723,500	1%	2,080,000	1%
Sum andre virkemidler		966,000	1%	1,150,000	1%	0	0%	24,012,842	15%	4,748,000	3%	0	0%	1,723,500	1%	2,080,000	1%
Sum Totalt		1,246,286,640	18%	1,863,208,318	27%	47,347,500	1%	1,311,270,019	19%	73,968,174	1%	56,892,250	1%	58,388,500	1%	152,532,930	2%

*Uspesifisert kolonne viser data som ikke lenger er relevant statistikk for enkelte tjenester og/eller manglende registrering.

Bransje BRUTTO tilsagn

Budsjettpost	Virkemiddel	H - Transport og lagring		I - Overnattings- og		J - Informasjon og		K - Finansierings- og		L - Omsetning og drift av fast		M - Faglig, vitenskapelig og		N - Forretningsmessig		O - Offentlig administrasjon og	
		Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Ordinære	173,875,000	26%	49,700,000	7%					21,800,000	3%	400,000	0%	11,500,000	2%		
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Fiskeriformål																
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Landbruksformål			2,700,000	0%					2,790,000	0%			2,041,000	0%		
Sum lavrisikolån		173,875,000	7%	52,400,000	2%	0	0%	0	0%	24,590,000	1%	400,000	0%	13,541,000	1%	0	0%
Sum lavrisikolån		173,875,000	7%	52,400,000	2%	0	0%	0	0%	24,590,000	1%	400,000	0%	13,541,000	1%	0	0%
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Landsdekkende etablerertilskudd	3,400,000	2%	1,100,000	0%	70,190,500	31%	1,240,000	1%	385,000	0%	42,196,500	19%	4,545,000	2%	1,168,000	1%
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Tilskudd	100,000	0%			1,570,000	2%			930,000	1%	7,415,000	9%	2,200,000	3%	300,000	0%
NFD 2421.71 Innovative næringsmiljøer	Tilskudd					5,250,000	6%					24,935,000	27%	3,750,000	4%		
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	IFU	2,200,000	1%			57,488,000	26%					43,583,462	20%	2,580,000	1%	430,000	0%
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	OFU					33,250,000	43%					3,930,000	5%				
NFD 2421.74 Reiseliv, profilering og kompetanse	Tilskudd			1,181,500	4%	1,187,000	5%	285,000	1%	300,000	1%	4,153,000	16%	10,622,750	40%		
NFD 2421.76 Miljøteknologi	Tilskudd - Miljøteknologi	900,000	0%			67,700,000	13%			500,000	0%	78,668,500	15%	7,640,000	1%		
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-såkorfond	Lån											53,000,000	100%				
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-såkorfond	Tilskudd																
NFD 2421.78 Adm. støtte for distriktsrettede såkorfond	Tilskudd																
NFD 2421.80 Næringsstøtte på Svalbard	Tilskudd	475,000	13%	500,000	14%							1,200,000	34%	360,000	10%		
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Garanti					850,000	12%					2,837,500	39%				
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Innovasjonslån	53,500,000	6%	3,000,000	0%	236,853,000	26%	8,500,000	1%			70,590,000	8%	34,000,000	4%	1,500,000	0%
NFD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		60,575,000	3%	5,781,500	0%	474,338,500	21%	10,025,000	0%	2,115,000	0%	332,508,962	15%	65,697,750	3%	3,398,000	0%
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Etablerertilskudd	450,000	1%	1,677,000	5%	8,331,880	23%			800,000	2%	5,790,000	16%	7,310,554	20%		
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Garanti	2,500,000	29%														
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Risikolån			22,830,000	6%	6,300,000	2%			20,450,000	5%	5,000,000	1%	9,340,000	2%		
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Tilskudd	1,520,000	1%	18,138,538	8%	8,464,000	4%	8,572,700	4%	2,475,000	1%	35,987,200	15%	29,983,930	12%	2,775,000	1%
KMD 550.70 Bedriftsrettede programmer i distriktene	Tilskudd			231,000	2%	271,000	2%			101,500	1%	1,992,500	18%	259,500	2%		
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Garanti																
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Risikolån			5,045,000	3%	8,530,000	6%			2,800,000	2%	2,200,000	1%	12,330,000	8%		
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd	999,541	1%	10,872,958	7%	3,125,392	2%	2,615,000	2%	90,000	0%	6,847,146	5%	16,156,775	11%	2,750,000	2%
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Etablerertilskudd	1,065,000	5%	718,460	4%	5,161,000	26%			100,000	1%	2,317,000	12%	1,220,000	6%		
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd sentralt																
KMD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tilskudd	31,500	0%	710,900	2%	2,356,500	6%			63,000	0%	8,064,000	22%	6,886,000	18%	1,180,000	3%
KMD 553.65 Omstillingsprogrammer ved akutte endringer i arbeidsmarkedet	Tilskudd											2,134,100	36%			648,000	11%
KMD 553.74 Nasjonale tiltak for klynger og innovasjonsmiljøer	Tilskudd			500,000	1%	750,000	1%					16,850,000	25%	15,990,000	24%		
KMD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		6,566,041	1%	60,723,856	5%	43,289,772	4%	11,187,700	1%	26,879,500	2%	87,181,946	8%	99,476,759	9%	7,353,000	1%
LMD 1137.70 Innovasjonsaktivitet m.v.	Tilskudd											2,000,000	72%				
LMD 1149.72 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd									700,000	9%	1,070,000	13%				
LMD 1149.74 Bioraffineringsprogrammet	Tilskudd					350,000	100%									100,000	0%
LMD 1150.50 Bioenergiprogrammet	Tilskudd									470,000	1%	967,000	2%				
LMD 1150.50 IBU-midler	Risikolån													550,000	2%		
LMD 1150.50 IBU-midler	Tilskudd fylkesvis	170,000	0%	8,355,100	1%					445,000	0%	2,356,000	0%	7,184,500	1%	523,500	0%
LMD 1150.50 Utviklingsprogrammet for landbruks- og reindriftbasert vekst og verdiskaping	Tilskudd			1,000,000	1%							1,354,200	2%	10,106,000	13%		
LMD 1151.51 VSP rein	Tilskudd			31,500	0%			99,500	1%	1,000,000	11%			730,000	8%	1,600,000	18%
LMD - Sum Riskolån, Tilskudd og programmer		170,000	0%	9,386,600	1%	350,000	0%	99,500	0%	2,615,000	0%	7,747,200	1%	18,570,500	2%	2,223,500	0%
Sum risikolån, tilskudd og programmer		67,311,041	2%	75,891,956	2%	517,978,272	12%	21,312,200	1%	31,609,500	1%	427,438,108	10%	183,745,009	4%	12,974,500	0%
KD 285.53 EU-stimuleringsvirkemidler	Tilskudd					1,869,700	11%					2,376,000	15%				
KLD 1422.70 Miljøvennlig skipsfart	Tilskudd	3,120,000	18%									1,580,000	9%				
KMD 551.61 Kompens. for økt arb.g.avg.	Tilskudd	237,000	1%	20,000	0%	2,263,000	13%	750,000	4%			2,723,000	16%	1,900,000	11%	1,860,000	11%
KUD 325.71 Kulturell og kreativ næring	Tilskudd					300,000	2%					6,050,000	35%	300,000	2%		
UD 118.01 Nordområdetiltak drift	Tilskudd																
UD 118.70 Prosjektsamarbeid med Russland	Tilskudd	800,000	4%			2,735,000	14%					689,000	3%	1,750,000	9%		
UD 163.70 Nødhjelp og humanitær bistand	Tilskudd															1,375,000	3%
UD 169.70 Visjon 2030	Tilskudd											10,438,000	58%				
Diverse tilskudd	Tilskudd																
Sum andre virkemidler		4,157,000	3%	20,000	0%	7,167,700	4%	750,000	0%	0	0%	23,856,000	15%	3,950,000	2%	3,235,000	2%
Sum andre virkemidler		4,157,000	3%	20,000	0%	7,167,700	4%	750,000	0%	0	0%	23,856,000	15%	3,950,000	2%	3,235,000	2%
Sum Totalt		245,343,041	4%	128,311,956	2%	525,145,972	8%	22,062,200	0%	56,199,500	1%	451,694,108	7%	201,236,009	3%	16,209,500	0%

*Uspesifisert kolonne viser data som ikke lenger er relevant statistikk for enkelte tjenester og/eller manglende registrering.

Bransje BRUTTO tilsagn

Budsjettpost	Virkemiddel	P - Undervisning		Q - Helse- og sosialtjenester		R - Kulturell virksomhet,		S - Annen tjenesteyting		U - Internasjonale		Uspesifisert*		X - Uspesifisert*		Totalt
		Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Ordinære			860,000	0%											676,670,000
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Fiskeriformål															1,234,110,031
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Landbruksformål			4,350,000	1%											587,609,000
Sum lavrisikolån		0	0%	5,210,000	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	2,498,389,031
Sum lavrisikolån		0	0%	5,210,000	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	2,498,389,031
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Landsdekkende etablerertilskudd	1,999,500	1%	6,015,000	3%	2,120,000	1%	700,000	0%			200,000	0%	23,898,000	11%	225,647,500
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Tilskudd			990,000	1%			175,000	0%					29,695,000	34%	86,476,980
NFD 2421.71 Innovative næringsmiljøer	Tilskudd			9,650,000	11%	360,000	0%	12,500,000	14%					19,800,000	22%	91,052,500
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	IFU													3,500,000	2%	222,455,462
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	OFU			25,460,000	33%	720,000	1%									77,659,000
NFD 2421.74 Reiseliv, profilering og kompetanse	Tilskudd	571,500	2%	619,500	2%	305,763	1%	449,900	2%	150,000	1%			4,269,000	16%	26,299,913
NFD 2421.76 Miljøteknologi	Tilskudd - Miljøteknologi							200,000	0%					5,000,000	1%	538,318,650
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-såkorfond	Lån															53,000,000
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-såkorfond	Tilskudd													1,000,000	100%	1,000,000
NFD 2421.78 Adm. støtte for distriktsrettede såkorfond	Tilskudd													4,400,000	100%	4,400,000
NFD 2421.80 Nærings tiltak på Svalbard	Tilskudd													750,000	21%	3,558,000
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Garanti															7,187,500
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Innovasjonslån	3,000,000	0%	9,600,000	1%	6,500,000	1%	1,500,000	0%					1,500,000	0%	921,423,000
NFD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		5,571,000	0%	52,334,500	2%	10,005,763	0%	15,524,900	1%	150,000	0%	200,000	0%	93,812,000	4%	2,258,478,505
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Etablerertilskudd	600,000	2%			900,000	2%	80,000	0%					150,000	0%	36,563,434
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Garanti															8,700,000
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Risikolån			1,500,000	0%	3,100,000	1%	2,150,000	1%							383,857,950
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Tilskudd	3,415,000	1%	400,000	0%	5,882,600	2%	4,920,000	2%					5,612,195	2%	240,226,913
KMD 550.70 Bedriftsrettede programmer i distriktene	Tilskudd					88,500	1%							255,000	2%	11,004,930
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Garanti															3,950,000
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Risikolån					900,000	1%									153,560,000
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd	400,000	0%	500,000	0%	1,866,844	1%	1,315,000	1%					2,186,050	1%	150,155,961
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Etablerertilskudd	1,129,435	6%	400,000	2%	725,000	4%	20,000	0%					177,333	1%	19,911,728
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd sentralt													2,700,000	25%	10,700,000
KMD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tilskudd	352,000	1%			31,500	0%	2,500,000	7%					3,104,723	8%	37,274,673
KMD 553.65 Omstillingsprogrammer ved akutte endringer i arbeidsmarkedet	Tilskudd	150,000	3%	300,000	5%	400,000	7%							1,448,400	24%	5,980,500
KMD 553.74 Nasjonale tiltak for klynger og innovasjonsmiljøer	Tilskudd			1,400,000	2%	1,000,000	2%	14,500,000	22%					3,000,000	5%	66,490,000
KMD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		6,046,435	1%	4,500,000	0%	14,894,444	1%	25,485,000	2%	0	0%	0	0%	18,633,701	2%	1,128,376,089
LMD 1137.70 Innovasjonsaktivitet m.v.	Tilskudd													295,000	11%	2,780,000
LMD 1149.72 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd															7,930,000
LMD 1149.74 Bioraffineringsprogrammet	Tilskudd															350,000
LMD 1150.50 Bioenergiprogrammet	Tilskudd															60,431,178
LMD 1150.50 IBU-midler	Risikolån															24,145,000
LMD 1150.50 IBU-midler	Tilskudd fylkesvis	450,000	0%	2,055,000	0%	1,195,000	0%							483,210	0%	602,863,525
LMD 1150.50 Utviklingsprogrammet for landbruks- og reindriftbasert vekst og verdiskaping	Tilskudd	13,093,000	17%	570,000	1%									22,800,000	29%	79,323,200
LMD 1151.51 VSP rein	Tilskudd	430,000	5%													8,953,000
LMD - Sum Riskolån, Tilskudd og programmer		13,973,000	2%	2,625,000	0%	1,195,000	0%	0	0%	0	0%	0	0%	23,578,210	3%	786,775,903
Sum risikolån, tilskudd og programmer		25,590,435	1%	59,459,500	1%	26,095,207	1%	41,009,900	1%	150,000	0%	200,000	0%	136,023,911	3%	4,173,630,497
KD 285.53 EU-stimuleringsvirkemidler	Tilskudd			808,500	5%			1,741,000	11%					8,600,000	53%	16,314,700
KLD 1422.70 Miljøvennlig skipsfart	Tilskudd															17,005,000
KMD 551.61 Kompens. for økt arb.g.avg.	Tilskudd	450,000	3%			4,823,000	28%									17,097,000
KUD 325.71 Kulturell og kreativ næring	Tilskudd					1,650,000	9%							8,400,000	48%	17,500,000
UD 118.01 Nordområdetiltak drift	Tilskudd													9,000,000	100%	9,000,000
UD 118.70 Prosjektsamarbeid med Russland	Tilskudd													3,560,000	18%	19,923,000
UD 163.70 Nødhjelp og humanitær bistand	Tilskudd											35,427,500	82%	6,200,000	14%	43,002,500
UD 169.70 Visjon 2030	Tilskudd	2,000,000	11%													17,936,000
Diverse tilskudd	Tilskudd															2,697,842
Sum andre virkemidler		2,450,000	2%	808,500	1%	6,473,000	4%	1,741,000	1%	0	0%	35,427,500	22%	35,760,000	22%	160,476,042
Sum andre virkemidler		2,450,000	2%	808,500	1%	6,473,000	4%	1,741,000	1%	0	0%	35,427,500	22%	35,760,000	22%	160,476,042
Sum Totalt		28,040,435	0%	65,478,000	1%	32,568,207	0%	42,750,900	1%	150,000	0%	35,627,500	1%	171,783,911	3%	6,832,495,570

*Uspesifisert kolonne viser data som ikke lenger er relevant statistikk for enkelte tjenester og/eller manglende registrering.

Geografi BRUTTO tilsagn

Budsjettpost	Virkemiddel	01 Østfold		02 Akershus		03 Oslo		04 Hedmark		05 Oppland		06 Buskerud		07 Vestfold		08 Telemark	
		Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Ordinære							27,450,000	4%	23,200,000	3%	22,000,000	3%	1,000,000	0%	9,200,000	1%
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Fiskeriformål	7,700,000	1%											1,375,000	0%	400,000	0%
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Landbruksformål	14,000,000	2%	10,330,000	2%			61,910,000	11%	4,015,000	1%	28,820,000	5%	38,250,000	7%	9,570,000	2%
Sum lavrisikolån		21,700,000	1%	10,330,000	0%	0	0%	89,360,000	4%	27,215,000	1%	50,820,000	2%	40,625,000	2%	19,170,000	1%
Sum lavrisikolån		21,700,000	1%	10,330,000	0%	0	0%	89,360,000	4%	27,215,000	1%	50,820,000	2%	40,625,000	2%	19,170,000	1%
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Landsdekkende etablerertilskudd	4,973,000	2%	14,195,000	6%	40,814,000	18%	5,668,000	3%	5,191,750	2%	4,107,000	2%	5,015,000	2%	8,150,000	4%
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Tilskudd	8,430,000	10%	1,250,000	1%	3,716,000	4%	6,236,500	7%	215,000	0%	1,600,000	2%	1,857,000	2%	300,000	0%
NFD 2421.71 Innovative næringsmiljøer	Tilskudd	1,435,000	2%	1,000,000	1%	9,507,500	10%	500,000	1%	1,000,000	1%			860,000	1%	1,000,000	1%
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	IFU	3,200,000	1%	7,700,000	3%	16,740,000	8%	2,160,000	1%	2,200,000	1%	1,500,000	1%	8,070,000	4%	12,000,000	5%
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	OFU	2,000,000	3%	8,400,000	11%	12,095,000	16%	1,440,000	2%	1,425,000	2%			400,000	1%	1,900,000	2%
NFD 2421.74 Reiseliv, profilering og kompetanse	Tilskudd	300,000	1%	736,500	3%	4,254,900	16%	281,500	1%	2,437,750	9%			75,000	0%	323,000	1%
NFD 2421.76 Miljøteknologi	Tilskudd - Miljøteknologi	26,895,000	5%	21,260,000	4%	21,550,000	4%	6,742,750	1%	18,120,000	3%	18,110,000	3%	17,600,000	3%	37,865,000	7%
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-såknornfond	Lån			9,000,000	17%	20,000,000	38%							2,000,000	4%	2,000,000	4%
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-såknornfond	Tilskudd																
NFD 2421.78 Adm. støtte for distriktsrettede såknornfond	Tilskudd																
NFD 2421.80 Nærings tiltak på Svalbard	Tilskudd																
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Garanti																
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Innovasjonslån	46,600,000	5%	39,550,000	4%	151,590,000	16%	25,000,000	3%	25,500,000	3%	48,550,000	5%	26,900,000	3%	47,180,000	5%
NFD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		93,833,000	4%	103,091,500	5%	280,267,400	12%	48,028,750	2%	56,089,500	2%	73,867,000	3%	62,777,000	3%	110,718,000	5%
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Etablerertilskudd							3,291,721	9%	3,264,000	9%					2,586,000	7%
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Garanti									0	0%	2,200,000	25%				
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Risikolån							22,000,000	6%	15,395,000	4%	5,100,000	1%			19,800,000	5%
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Tilskudd	1,850,000	1%					21,234,592	9%	16,531,200	7%	6,786,000	3%			12,452,000	5%
KMD 550.70 Bedriftsrettede programmer i distriktene	Tilskudd							68,000	1%	31,500	0%					168,000	2%
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Garanti							300,000	8%								
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Risikolån							4,800,000	3%	6,430,000	4%	2,650,000	2%				
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd	2,695,000	2%					5,379,875	4%	5,999,676	4%	1,832,802	1%			178,755	0%
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Etablerertilskudd					36,000	0%	1,922,333	10%	1,315,000	7%	720,000	4%	2,480,000	12%	570,000	3%
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd sentralt																
KMD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tilskudd	445,000	1%	613,550	2%	200,000	1%	194,500	1%	1,036,000	3%					533,500	1%
KMD 553.65 Omstillingsprogrammer ved akutte endringer i arbeidsmarkedet	Tilskudd											200,000	3%			204,600	3%
KMD 553.74 Nasjonale tiltak for klynger og innovasjonsmiljøer	Tilskudd					600,000	1%			500,000	1%					1,000,000	2%
KMD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		4,990,000	0%	613,550	0%	836,000	0%	59,191,021	5%	50,502,376	4%	19,488,802	2%	2,480,000	0%	37,492,855	3%
LMD 1137.70 Innovasjonsaktivitet m.v.	Tilskudd							2,000,000	72%								
LMD 1149.72 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd	720,000	9%	1,350,000	17%	1,000,000	13%	350,000	4%	1,000,000	13%					500,000	6%
LMD 1149.74 Bioraffineringsprogrammet	Tilskudd			350,000	100%												
LMD 1150.50 Bioenergiprogrammet	Tilskudd	4,383,524	7%	3,589,504	6%			3,886,000	6%	7,233,000	12%	7,996,000	13%	1,395,000	2%	910,000	2%
LMD 1150.50 IBU-midler	Risikolån							2,600,000	11%	1,300,000	5%					400,000	2%
LMD 1150.50 IBU-midler	Tilskudd fylkesvis	23,587,000	4%	18,783,000	3%	250,000	0%	39,487,229	7%	43,777,910	7%	28,670,000	5%	17,149,000	3%	27,545,210	5%
LMD 1150.50 Utviklingsprogrammet for landbruks- og reindriftbasert vekst og verdiskaping	Tilskudd	2,865,000	4%	4,680,000	6%	1,355,000	2%	4,160,000	5%	2,285,000	3%	4,100,000	5%	100,000	0%	530,000	1%
LMD 1151.51 VSP rein	Tilskudd																
LMD - Sum Riskolån, Tilskudd og programmer		31,555,524	4%	28,752,504	4%	2,605,000	0%	52,483,229	7%	55,595,910	7%	40,766,000	5%	18,644,000	2%	29,885,210	4%
Sum risikolån, tilskudd og programmer		130,378,524	3%	132,457,554	3%	283,708,400	7%	159,703,000	4%	162,187,786	4%	134,121,802	3%	83,901,000	2%	178,096,065	4%
KD 285.53 EU-stimuleringsvirkemidler	Tilskudd					2,793,200	17%					716,000	4%				
KLD 1422.70 Miljøvennlig skipsfart	Tilskudd																
KMD 551.61 Kompens. for økt arb.g.avg.	Tilskudd									237,000	1%						
KUD 325.71 Kulturell og kreativ næring	Tilskudd	200,000	1%	300,000	2%	6,250,000	36%			300,000	2%			250,000	1%	100,000	1%
UD 118.01 Nordområdetiltak drift	Tilskudd																
UD 118.70 Prosjektsamarbeid med Russland	Tilskudd			450,000	2%	654,000	3%										
UD 163.70 Nødhjelp og humanitær bistand	Tilskudd					17,022,500	40%										
UD 169.70 Visjon 2030	Tilskudd			1,000,000	6%	8,778,000	49%					700,000	4%				
Diverse tilskudd	Tilskudd	500,000	19%	900,000	33%											66,000	2%
Sum andre virkemidler		700,000	0%	2,650,000	2%	35,497,700	22%	0	0%	537,000	0%	1,416,000	1%	250,000	0%	166,000	0%
Sum andre virkemidler		700,000	0%	2,650,000	2%	35,497,700	22%	0	0%	537,000	0%	1,416,000	1%	250,000	0%	166,000	0%
Sum Totalt		152,778,524	2%	145,437,554	2%	319,206,100	5%	249,063,000	4%	189,939,786	3%	186,357,802	3%	124,776,000	2%	197,432,065	3%

*Uspesifisert kolonne viser data som ikke lenger er relevant statistikk for enkelte tjenester og/eller manglende registrering.

Geografi BRUTTO tilsagn

Budsjettpost	Virkemiddel	09 Aust-Agder		10 Vest-Agder		11 Rogaland		12 Hordaland		14 Sogn Og Fjordane		15 Møre Og Romsdal		16 Sør-Trøndelag		17 Nord-Trøndelag	
		Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Ordinære			10,000,000	1%	20,000,000	3%	259,000,000	38%	29,250,000	4%	180,615,000	27%	6,500,000	1%	45,040,000	7%
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Fiskeriformål			56,880,000	5%	26,150,000	2%	269,294,614	22%	99,700,000	8%	304,110,417	25%	27,200,000	2%		
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Landbruksformål	25,400,000	4%	12,280,000	2%	14,528,000	2%	59,180,000	10%	10,950,000	2%	57,357,000	10%	85,989,000	15%	63,353,000	11%
Sum lavrisikolån		25,400,000	1%	79,160,000	3%	60,678,000	2%	587,474,614	24%	139,900,000	6%	542,082,417	22%	119,689,000	5%	108,393,000	4%
Sum lavrisikolån		25,400,000	1%	79,160,000	3%	60,678,000	2%	587,474,614	24%	139,900,000	6%	542,082,417	22%	119,689,000	5%	108,393,000	4%
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Landsdekkende etablerertilskudd	8,185,000	4%	9,335,000	4%	26,438,000	12%	18,164,500	8%	2,150,000	1%	11,825,000	5%	20,676,250	9%	1,680,000	1%
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Tilskudd	3,600,000	4%	3,760,000	4%	3,435,000	4%	12,652,000	15%			1,415,000	2%	1,828,480	2%	1,490,000	2%
NFD 2421.71 Innovative næringsmiljøer	Tilskudd	1,250,000	1%	6,250,000	7%	10,850,000	12%	16,500,000	18%			7,850,000	9%	2,200,000	2%	500,000	1%
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	IFU	2,300,000	1%	17,530,000	8%	45,825,000	21%	18,526,000	8%	1,240,000	1%	26,270,000	12%	38,730,462	17%	8,414,000	4%
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	OFU	3,430,000	4%	1,250,000	2%	16,920,000	22%	12,740,000	16%	3,600,000	5%			11,729,000	15%		
NFD 2421.74 Reiseliv, profilering og kompetanse	Tilskudd	199,500	1%	2,616,000	10%	1,282,500	5%	2,448,500	9%	956,000	4%	973,000	4%	1,209,000	5%	468,000	2%
NFD 2421.76 Miljøteknologi	Tilskudd - Miljøteknologi	14,400,000	3%	16,230,000	3%	60,020,000	11%	88,080,900	16%	22,270,000	4%	30,543,000	6%	70,265,000	13%	16,370,000	3%
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-såknornfond	Lån	2,000,000	4%			3,000,000	6%	4,000,000	8%			2,000,000	4%	5,000,000	9%	2,000,000	4%
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-såknornfond	Tilskudd																
NFD 2421.78 Adm. støtte for distriktsrettede såknornfond	Tilskudd									1,100,000	25%					1,100,000	25%
NFD 2421.80 Nærings tiltak på Svalbard	Tilskudd																
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Garanti					5,750,000	80%	750,000	10%					687,500	10%		
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Innovasjonslån	35,450,000	4%	63,800,000	7%	128,000,000	14%	67,890,000	7%	15,800,000	2%	97,618,000	11%	65,995,000	7%	10,800,000	1%
NFD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		70,814,500	3%	120,771,000	5%	301,520,500	13%	241,751,900	11%	47,116,000	2%	178,494,000	8%	218,320,692	10%	42,822,000	2%
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Etablerertilskudd	1,625,000	4%	263,000	1%			2,380,000	7%	5,415,000	15%	5,323,880	15%			2,187,500	6%
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Garanti									2,500,000	29%						
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Risikolån	600,000	0%	10,500,000	3%			10,000,000	3%	26,000,000	7%	75,150,000	20%	8,750,000	2%	19,398,000	5%
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Tilskudd	5,760,000	2%	5,140,000	2%	805,000	0%	12,950,000	5%	23,245,000	10%	5,435,000	2%	4,525,000	2%	24,181,000	10%
KMD 550.70 Bedriftsrettede programmer i distriktene	Tilskudd	6,263,000	57%			31,500	0%	81,500	1%	94,500	1%	63,000	1%	420,000	4%	273,000	2%
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Garanti											2,900,000	73%	750,000	19%		
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Risikolån	2,350,000	2%	2,000,000	1%	10,000,000	7%	12,540,000	8%	18,500,000	12%	27,700,000	18%	2,500,000	2%	4,580,000	3%
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd	1,928,000	1%	600,000	0%	1,300,000	1%	12,866,900	9%	3,060,000	2%	25,508,933	17%	4,844,429	3%	18,768,306	12%
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Etablerertilskudd			897,000	5%			1,850,000	9%	465,000	2%	2,093,500	11%	850,000	4%	4,316,395	22%
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd sentralt															4,000,000	37%
KMD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tilskudd	1,463,000	4%	5,300,000	14%	1,250,000	3%	409,500	1%	1,381,500	4%	367,500	1%	4,110,000	11%	1,070,000	3%
KMD 553.65 Omstillingsprogrammer ved akutte endringer i arbeidsmarkedet	Tilskudd					2,893,500	48%			17,000	0%					917,000	15%
KMD 553.74 Nasjonale tiltak for klynger og innovasjonsmiljøer	Tilskudd	5,000,000	8%	5,000,000	8%	3,150,000	5%	20,290,000	31%	1,375,000	2%	12,100,000	18%	500,000	1%	850,000	1%
KMD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		24,989,000	2%	29,700,000	3%	19,430,000	2%	73,367,900	7%	82,053,000	7%	156,641,813	14%	27,249,429	2%	80,541,201	7%
LMD 1137.70 Innovasjonsaktivitet m.v.	Tilskudd											485,000	17%				
LMD 1149.72 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd	325,000	4%	1,210,000	15%	130,000	2%					945,000	12%				
LMD 1149.74 Bioraffineringsprogrammet	Tilskudd																
LMD 1150.50 Bioenergiprogrammet	Tilskudd	1,905,000	3%	290,000	0%	5,420,000	9%	1,594,000	3%	4,355,000	7%	841,000	1%	10,135,000	17%	6,409,150	11%
LMD 1150.50 IBU-midler	Risikolån					660,000	3%					2,650,000	11%	7,120,000	29%	1,585,000	7%
LMD 1150.50 IBU-midler	Tilskudd fylkesvis	18,222,000	3%	15,159,000	3%	51,048,000	8%	39,084,000	6%	55,943,000	9%	44,655,146	7%	43,305,500	7%	42,908,100	7%
LMD 1150.50 Utviklingsprogrammet for landbruks- og reindriftbasert vekst og verdiskaping	Tilskudd	3,127,200	4%	500,000	1%	5,920,000	7%	7,488,000	9%	375,000	0%	1,800,000	2%	5,150,000	6%	8,290,000	10%
LMD 1151.51 VSP rein	Tilskudd													2,540,000	28%	1,500,000	17%
LMD - Sum Riskolån, Tilskudd og programmer		23,579,200	3%	17,159,000	2%	63,178,000	8%	48,166,000	6%	60,673,000	8%	51,376,146	7%	68,250,500	9%	60,692,250	8%
Sum risikolån, tilskudd og programmer		119,382,700	3%	167,630,000	4%	384,128,500	9%	363,285,800	9%	189,842,000	5%	386,511,959	9%	313,820,621	8%	184,055,451	4%
KD 285.53 EU-stimuleringsvirkemidler	Tilskudd			715,000	4%	808,500	5%	2,216,000	14%								
KLD 1422.70 Miljøvennlig skipsfart	Tilskudd					500,000	3%	8,830,000	52%			7,675,000	45%				
KMD 551.61 Kompens. for økt arb.g.avg.	Tilskudd							500,000	3%	1,120,000	7%						
KUD 325.71 Kulturell og kreativ næring	Tilskudd					300,000	2%										
UD 118.01 Nordområdetiltak drift	Tilskudd																
UD 118.70 Prosjektsamarbeid med Russland	Tilskudd					4,140,000	21%	150,000	1%					3,285,000	16%		
UD 163.70 Nødhjelp og humanitær bistand	Tilskudd																
UD 169.70 Visjon 2030	Tilskudd					3,400,000	19%	700,000	4%					3,358,000	19%		
Diverse tilskudd	Tilskudd							131,842	5%			800,000	30%	150,000	6%		
Sum andre virkemidler		0	0%	715,000	0%	9,148,500	6%	12,527,842	8%	1,120,000	1%	8,475,000	5%	6,793,000	4%	0	0%
Sum andre virkemidler		0	0%	715,000	0%	9,148,500	6%	12,527,842	8%	1,120,000	1%	8,475,000	5%	6,793,000	4%	0	0%
Sum Totalt		144,782,700	2%	247,505,000	4%	453,955,000	7%	963,288,256	14%	330,862,000	5%	937,069,376	14%	440,302,621	6%	292,448,451	4%

*Uspesifisert kolonne viser data som ikke lenger er relevant statistikk for enkelte tjenester og/eller manglende registrering.

Geografi BRUTTO tilsagn

Budsjettpost	Virkemiddel	18 Nordland		19 Troms		20 Finnmark		21 Svalbard		99 Flere fylker/Utland		X Uspesifisert*		Totalt
		Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Ordinære	11,000,000	2%	17,500,000	3%	14,915,000	2%							676,670,000
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Fiskeriformål	230,250,000	19%	97,720,000	8%	113,330,000	9%							1,234,110,031
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Landbruksformål	8,900,000	2%	49,465,000	8%	33,312,000	6%							587,609,000
Sum lavrisikolån		250,150,000	10%	164,685,000	7%	161,557,000	6%	0	0%	0	0%	0	0%	2,498,389,031
Sum lavrisikolån		250,150,000	10%	164,685,000	7%	161,557,000	6%	0	0%	0	0%	0	0%	2,498,389,031
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Landsdekkende etablerertilskudd	6,238,000	3%	5,842,000	3%	2,600,000	1%	900,000	0%	23,500,000	10%			225,647,500
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Tilskudd	437,000	1%	460,000	1%			3,500,000	4%	30,295,000	35%			86,476,980
NFD 2421.71 Innovative næringsmiljøer	Tilskudd							500,000	1%	29,850,000	33%			91,052,500
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	IFU	2,080,000	1%	3,300,000	1%	1,170,000	1%			3,500,000	2%			222,455,462
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	OFU					330,000	0%							77,659,000
NFD 2421.74 Reiseliv, profilering og kompetanse	Tilskudd	3,333,000	13%	1,131,500	4%					3,274,263	12%			26,299,913
NFD 2421.76 Miljøteknologi	Tilskudd - Miljøteknologi	43,497,000	8%	3,500,000	1%					5,000,000	1%			538,318,650
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-så Kornfond	Lån	2,000,000	4%											53,000,000
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-så Kornfond	Tilskudd									1,000,000	100%			1,000,000
NFD 2421.78 Adm. støtte for distriktsrettede så Kornfond	Tilskudd	1,100,000	25%	1,100,000	25%									4,400,000
NFD 2421.80 Nærings tiltak på Svalbard	Tilskudd							3,558,000	100%					3,558,000
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Garanti													7,187,500
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Innovasjonslån	20,000,000	2%	3,000,000	0%			2,200,000	0%					921,423,000
NFD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		78,685,000	3%	18,333,500	1%	4,100,000	0%	10,658,000	0%	96,419,263	4%	0	0%	2,258,478,505
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Etablerertilskudd	100,000	0%	5,452,333	15%	3,725,000	10%			950,000	3%			36,563,434
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Garanti			2,000,000	23%	2,000,000	23%							8,700,000
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Risikolån	70,950,000	18%	41,390,000	11%	58,824,950	15%							383,857,950
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Tilskudd	47,084,100	20%	25,024,521	10%	21,143,500	9%			6,080,000	3%			240,226,913
KMD 550.70 Bedriftsrettede programmer i distriktene	Tilskudd	193,930	2%	2,787,500	25%	529,500	5%							11,004,930
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Garanti													3,950,000
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Risikolån	19,370,000	13%	31,750,000	21%	8,390,000	5%							153,560,000
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd	47,939,280	32%	6,074,505	4%	7,979,500	5%			3,200,000	2%			150,155,961
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Etablerertilskudd	386,500	2%	1,245,000	6%	765,000	4%							19,911,728
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd sentralt	4,000,000	37%							2,700,000	25%			10,700,000
KMD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tilskudd	6,300,400	17%	2,257,500	6%	63,000	0%			10,279,723	28%			37,274,673
KMD 553.65 Omstillingsprogrammer ved akutte endringer i arbeidsmarkedet	Tilskudd	160,500	3%	960,400	16%	27,500	0%			600,000	10%			5,980,500
KMD 553.74 Nasjonale tiltak for klynger og innovasjonsmiljøer	Tilskudd	6,000,000	9%	2,000,000	3%					8,125,000	12%			66,490,000
KMD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		202,484,710	18%	120,941,759	11%	103,447,950	9%	0	0%	31,934,723	3%	0	0%	1,128,376,089
LMD 1137.70 Innovasjonsaktivitet m.v.	Tilskudd									295,000	11%			2,780,000
LMD 1149.72 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd	400,000	5%											7,930,000
LMD 1149.74 Bioraffineringsprogrammet	Tilskudd													350,000
LMD 1150.50 Bioenergiprogrammet	Tilskudd			89,000	0%									60,431,178
LMD 1150.50 IBU-midler	Risikolån			4,630,000	19%	3,200,000	13%							24,145,000
LMD 1150.50 IBU-midler	Tilskudd fylkesvis	42,741,650	7%	26,418,000	4%	20,854,780	3%			3,275,000	1%			602,863,525
LMD 1150.50 Utviklingsprogrammet for landbruks- og reindriftbasert vekst og verdiskaping	Tilskudd	1,000,000	1%	868,000	1%					24,730,000	31%			79,323,200
LMD 1151.51 VSP rein	Tilskudd			131,000	1%	2,752,000	31%			2,030,000	23%			8,953,000
LMD - Sum Riskolån, Tilskudd og programmer		44,141,650	6%	32,136,000	4%	26,806,780	3%	0	0%	30,330,000	4%	0	0%	786,775,903
Sum risikolån, tilskudd og programmer		325,311,360	8%	171,411,259	4%	134,354,730	3%	10,658,000	0%	158,683,986	4%	0	0%	4,173,630,497
KD 285.53 EU-stimuleringsvirkemidler	Tilskudd			466,000	3%					8,600,000	53%			16,314,700
KLD 1422.70 Miljøvennlig skipsfart	Tilskudd													17,005,000
KMD 551.61 Kompens. for økt arb.g.avg.	Tilskudd	6,546,000	38%	8,694,000	51%									17,097,000
KUD 325.71 Kulturell og kreativ næring	Tilskudd			300,000	2%	1,100,000	6%			8,400,000	48%			17,500,000
UD 118.01 Nordområdetiltak drift	Tilskudd									9,000,000	100%			9,000,000
UD 118.70 Prosjektsamarbeid med Russland	Tilskudd	1,100,000	6%	3,484,000	17%	2,200,000	11%	900,000	5%	3,560,000	18%			19,923,000
UD 163.70 Nødhjelp og humanitær bistand	Tilskudd									6,200,000	14%	19,780,000	46%	43,002,500
UD 169.70 Visjon 2030	Tilskudd													17,936,000
Diverse tilskudd	Tilskudd					150,000	6%							2,697,842
Sum andre virkemidler		7,646,000	5%	12,944,000	8%	3,450,000	2%	900,000	1%	35,760,000	22%	19,780,000	12%	160,476,042
Sum andre virkemidler		7,646,000	5%	12,944,000	8%	3,450,000	2%	900,000	1%	35,760,000	22%	19,780,000	12%	160,476,042
Sum Totalt		583,107,360	9 %	349,040,259	5 %	299,361,730	4 %	11,558,000	0 %	194,443,986	3 %	19,780,000	0 %	6,832,495,570

*Uspesifisert kolonne viser data som ikke lenger er relevant statistikk for enkelte tjenester og/eller manglende registrering.

Distriktpolitiske virkemiddelområde BRUTTO tilsagn

Budsjettpost	Virkemiddel	Innenfor virkeområde		Utenfor virkeområdet		Uspesifisert*		Totalt
		Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Ordinære	421,640,000	62%	255,030,000	38%			676,670,000
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Fiskeriformål	751,662,500	61%	482,447,531	39%			1,234,110,031
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Landbruksformål	412,162,000	70%	175,447,000	30%			587,609,000
Sum lavrisikolån		1,585,464,500	63%	912,924,531	37%	0	0%	2,498,389,031
Sum lavrisikolån		1,585,464,500	63%	912,924,531	37%	0	0%	2,498,389,031
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Landsdekkende etablerertilskudd	38,050,000	17%	162,347,500	72%	25,250,000	11%	225,647,500
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Tilskudd	11,307,000	13%	44,874,980	52%	30,295,000	35%	86,476,980
NFD 2421.71 Innovative næringsmiljøer	Tilskudd	4,250,000	5%	46,467,500	51%	40,335,000	44%	91,052,500
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	IFU	42,400,000	19%	176,555,462	79%	3,500,000	2%	222,455,462
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	OFU	20,900,000	27%	56,759,000	73%			77,659,000
NFD 2421.74 Reiseliv, profilering og kompetanse	Tilskudd	7,825,000	30%	12,569,650	48%	5,905,263	22%	26,299,913
NFD 2421.76 Miljøteknologi	Tilskudd - Miljøteknologi	150,942,000	28%	382,376,650	71%	5,000,000	1%	538,318,650
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-så Kornfond	Lån	6,000,000	11%	27,000,000	51%	20,000,000	38%	53,000,000
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-så Kornfond	Tilskudd			0	0%	1,000,000	100%	1,000,000
NFD 2421.78 Adm. støtte for distriktsrettede så Kornfond	Tilskudd	4,400,000	100%	0	0%			4,400,000
NFD 2421.80 Næringsstiltak på Svalbard	Tilskudd	3,558,000	100%	0	0%			3,558,000
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Garanti	500,000	7%	6,687,500	93%			7,187,500
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Innovasjonslån	161,380,000	18%	760,043,000	82%			921,423,000
NFD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		451,512,000	20%	1,675,681,242	74%	131,285,263	6%	2,258,478,505
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Etablerertilskudd	35,613,434	97%	0	0%	950,000	3%	36,563,434
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Garanti	8,700,000	100%	0	0%			8,700,000
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Risikolån	383,857,950	100%	0	0%			383,857,950
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Tilskudd	214,539,171	89%	0	0%	25,687,742	11%	240,226,913
KMD 550.70 Bedriftsrettede programmer i distriktene	Tilskudd	10,804,930	98%	50,000	0%	150,000	1%	11,004,930
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Garanti	3,950,000	100%	0	0%			3,950,000
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Risikolån	152,560,000	99%	1,000,000	1%			153,560,000
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd	135,464,053	90%	3,491,900	2%	11,200,008	7%	150,155,961
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Etablerertilskudd	14,093,460	71%	4,421,000	22%	1,397,268	7%	19,911,728
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd sentralt	8,000,000	75%	0	0%	2,700,000	25%	10,700,000
KMD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tilskudd	14,075,450	38%	11,719,500	31%	11,479,723	31%	37,274,673
KMD 553.65 Omstillingsprogrammer ved akutte endringer i arbeidsmarkedet	Tilskudd	2,705,500	45%	2,675,000	45%	600,000	10%	5,980,500
KMD 553.74 Nasjonale tiltak for klynger og innovasjonsmiljøer	Tilskudd	13,190,000	20%	37,850,000	57%	15,450,000	23%	66,490,000
KMD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		997,553,948	88%	61,207,400	5%	69,614,741	6%	1,128,376,089
LMD 1137.70 Innovasjonsaktivitet m.v.	Tilskudd	485,000	17%	2,000,000	72%	295,000	11%	2,780,000
LMD 1149.72 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd	4,045,000	51%	3,885,000	49%			7,930,000
LMD 1149.74 Bioraffineringsprogrammet	Tilskudd	350,000	100%	0	0%			350,000
LMD 1150.50 Bioenergiprogrammet	Tilskudd	27,967,654	46%	32,463,524	54%			60,431,178
LMD 1150.50 IBU-midler	Risikolån	21,785,000	90%	2,360,000	10%			24,145,000
LMD 1150.50 IBU-midler	Tilskudd fylkesvis	411,652,569	68%	186,667,100	31%	4,543,856	1%	602,863,525
LMD 1150.50 Utviklingsprogrammet for landbruks- og reindriftbasert vekst og verdiskaping	Tilskudd	28,381,000	36%	24,953,000	31%	25,989,200	33%	79,323,200
LMD 1151.51 VSP rein	Tilskudd	6,923,000	77%	0	0%	2,030,000	23%	8,953,000
LMD - Sum Risikolån, Tilskudd og programmer		501,589,223	64%	252,328,624	32%	32,858,056	4%	786,775,903
Sum risikolån, tilskudd og programmer		1,950,655,171	47%	1,989,217,266	48%	233,758,060	6%	4,173,630,497
KD 285.53 EU-stimuleringsvirkemidler	Tilskudd	466,000	3%	7,248,700	44%	8,600,000	53%	16,314,700
KLD 1422.70 Miljøvennlig skipsfart	Tilskudd	2,475,000	15%	14,530,000	85%			17,005,000
KMD 551.61 Kompens. for økt arb.g.avg.	Tilskudd	15,347,000	90%	0	0%	1,750,000	10%	17,097,000
KUD 325.71 Kulturell og kreativ næring	Tilskudd	1,700,000	10%	7,400,000	42%	8,400,000	48%	17,500,000
UD 118.01 Nordområdetiltak drift	Tilskudd			0	0%	9,000,000	100%	9,000,000
UD 118.70 Prosjektsamarbeid med Russland	Tilskudd	8,134,000	41%	8,229,000	41%	3,560,000	18%	19,923,000
UD 163.70 Nødhjelp og humanitær bistand	Tilskudd			17,022,500	40%	25,980,000	60%	43,002,500
UD 169.70 Visjon 2030	Tilskudd	1,000,000	6%	16,936,000	94%			17,936,000
Diverse tilskudd	Tilskudd	1,450,000	54%	1,247,842	46%			2,697,842
Sum andre virkemidler		30,572,000	19%	72,614,042	45%	57,290,000	36%	160,476,042
Sum andre virkemidler		30,572,000	19%	72,614,042	45%	57,290,000	36%	160,476,042
Sum Totalt		3,566,691,671	52 %	2,974,755,839	44%	291,048,060	4 %	6,832,495,570

*Uspesifisert kolonne viser data som ikke lenger er relevant statistikk for enkelte tjenester og/eller manglende registrering. Uspesifisert kolonne inneholder også bevilgninger som er fylkes-/kommuneovergripende finansiering som ikke la seg tildele til et spesifikk fylke/kommune.

Innovasjonsnivå BRUTTO tilsagn

Budsjettpost	Virkemiddel	Innovasjon på bedriftsnivå		Innovasjon på regionalt nivå		Innovasjon på nasjonalt nivå		Innovasjon på internasjonalt		Ikke relevant		Uspesifisert*		Totalt
		Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Ordinære	100,460,000	15%	43,350,000	6%	143,935,000	21%	191,500,000	28%	197,425,000	29%			676,670,000
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Fiskeriformål	57,725,000	5%	40,697,917	3%	43,000,000	3%	163,250,000	13%	929,437,114	75%			1,234,110,031
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Landbruksformål	305,930,000	52%	24,860,000	4%	10,384,000	2%			246,435,000	42%			587,609,000
Sum lavrisikolån		464,115,000	19%	108,907,917	4%	197,319,000	8%	354,750,000	14%	1,373,297,114	55%	0	0%	2,498,389,031
Sum lavrisikolån		464,115,000	19%	108,907,917	4%	197,319,000	8%	354,750,000	14%	1,373,297,114	55%	0	0%	2,498,389,031
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Landsdekkende etablerertilskudd	520,000	0%	1,300,000	1%	21,663,000	10%	177,164,500	79%	25,000,000	11%			225,647,500
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Tilskudd	3,610,000	4%	1,542,000	2%	23,524,000	27%	27,355,980	32%	30,445,000	35%			86,476,980
NFD 2421.71 Innovative næringsmiljøer	Tilskudd	500,000	1%	2,460,000	3%	16,050,000	18%	57,207,500	63%	14,835,000	16%			91,052,500
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	IFU					2,680,000	1%	216,275,462	97%	3,500,000	2%			222,455,462
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	OFU					1,470,000	2%	76,189,000	98%					77,659,000
NFD 2421.74 Reiseliv, profilering og kompetanse	Tilskudd	633,750	2%	2,880,500	11%	4,972,663	19%	6,942,000	26%	10,871,000	41%			26,299,913
NFD 2421.76 Miljøteknologi	Tilskudd - Miljøteknologi					10,435,000	2%	522,883,650	97%	5,000,000	1%			538,318,650
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-så Kornfond	Lån									53,000,000	100%			53,000,000
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-så Kornfond	Tilskudd									1,000,000	100%			1,000,000
NFD 2421.78 Adm. støtte for distriktsrettede såkornfond	Tilskudd									4,400,000	100%			4,400,000
NFD 2421.80 Nærings tiltak på Svalbard	Tilskudd	400,000	11%	360,000	10%	975,000	27%	1,073,000	30%	750,000	21%			3,558,000
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Garanti					2,837,500	39%	4,350,000	61%					7,187,500
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Innovasjonslån	20,700,000	2%	6,000,000	1%	109,430,000	12%	710,343,000	77%	74,950,000	8%			921,423,000
NFD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		26,363,750	1%	14,542,500	1%	194,037,163	9%	1,799,784,092	80%	223,751,000	10%	0	0%	2,258,478,505
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Etablerertilskudd	850,000	2%	6,606,721	18%	10,037,333	27%	17,469,380	48%	1,600,000	4%			36,563,434
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Garanti					2,000,000	23%	4,000,000	46%	2,700,000	31%			8,700,000
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Risikolån	23,430,000	6%	45,780,000	12%	111,939,950	29%	139,850,000	36%	62,858,000	16%			383,857,950
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Tilskudd	24,378,950	10%	52,222,442	22%	53,142,000	22%	74,357,000	31%	36,126,521	15%			240,226,913
KMD 550.70 Bedriftsrettede programmer i distriktene	Tilskudd	519,000	5%	609,500	6%	653,430	6%	9,005,000	82%	218,000	2%			11,004,930
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Garanti			300,000	8%	3,650,000	92%							3,950,000
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Risikolån	38,020,000	25%	5,365,000	3%	8,390,000	5%	60,830,000	40%	40,955,000	27%			153,560,000
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd	12,946,759	9%	22,418,200	15%	25,611,041	17%	74,881,888	50%	14,298,073	10%			150,155,961
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Etablerertilskudd	302,935	2%	2,224,460	11%	6,260,000	31%	10,010,000	50%	1,114,333	6%			19,911,728
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd sentralt							8,000,000	75%	2,700,000	25%			10,700,000
KMD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tilskudd	305,723	1%	2,836,000	8%	12,900,550	35%	17,069,000	46%	4,163,400	11%			37,274,673
KMD 553.65 Omstillingsprogrammer ved akutte endringer i arbeidsmarkedet	Tilskudd	303,000	5%	635,000	11%	550,000	9%	1,800,000	30%	2,692,500	45%			5,980,500
KMD 553.74 Nasjonale tiltak for klynger og innovasjonsmiljøer	Tilskudd	500,000	1%	6,525,000	10%	10,825,000	16%	46,340,000	70%	2,300,000	3%			66,490,000
KMD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		101,556,367	9%	145,522,323	13%	245,959,304	22%	463,612,268	41%	171,725,827	15%	0	0%	1,128,376,089
LMD 1137.70 Innovasjonsaktivitet m.v.	Tilskudd							2,485,000	89%	295,000	11%			2,780,000
LMD 1149.72 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd			350,000	4%	4,800,000	61%	1,480,000	19%	1,300,000	16%			7,930,000
LMD 1149.74 Bioraffineringsprogrammet	Tilskudd					350,000	100%							350,000
LMD 1150.50 Bioenergiprogrammet	Tilskudd	42,097,674	70%	8,734,504	14%	50,000	0%			9,549,000	16%			60,431,178
LMD 1150.50 IBU-midler	Risikolån	18,600,000	77%	350,000	1%			660,000	3%	4,535,000	19%			24,145,000
LMD 1150.50 IBU-midler	Tilskudd fylkesvis	365,894,019	61%	40,685,000	7%	6,484,000	1%	350,000	0%	189,450,506	31%			602,863,525
LMD 1150.50 Utviklingsprogrammet for landbruks- og reindriftbasert vekst og verdiskaping	Tilskudd	14,750,000	19%	14,333,000	18%	14,495,000	18%	8,500,000	11%	27,245,200	34%			79,323,200
LMD 1151.51 VSP rein	Tilskudd	3,889,500	43%	640,000	7%	2,562,000	29%			1,861,500	21%			8,953,000
LMD - Sum Riskolån, Tilskudd og programmer		445,231,193	57%	65,092,504	8%	28,741,000	4%	13,475,000	2%	234,236,206	30%	0	0%	786,775,903
Sum risikolån, tilskudd og programmer		573,151,310	14%	225,157,327	5%	468,737,467	11%	2,276,871,360	55%	629,713,033	15%	0	0%	4,173,630,497
KD 285.53 EU-stimuleringsvirkemidler	Tilskudd							6,182,700	38%	10,132,000	62%			16,314,700
KLD 1422.70 Miljøvennlig skipsfart	Tilskudd			2,475,000	15%	1,800,000	11%	12,730,000	75%					17,005,000
KMD 551.61 Kompens. for økt arb.g.avg.	Tilskudd	1,317,000	8%	5,564,000	33%	3,613,000	21%	4,310,000	25%	2,293,000	13%			17,097,000
KUD 325.71 Kulturell og kreativ næring	Tilskudd					2,600,000	15%	6,500,000	37%	8,400,000	48%			17,500,000
UD 118.01 Nordområdetiltak drift	Tilskudd									9,000,000	100%			9,000,000
UD 118.70 Prosjektsamarbeid med Russland	Tilskudd	539,000	3%					18,104,000	91%	1,280,000	6%			19,923,000
UD 163.70 Nødhjelp og humanitær bistand	Tilskudd							1,375,000	3%	6,200,000	14%	35,427,500	82%	43,002,500
UD 169.70 Visjon 2030	Tilskudd							16,936,000	94%	1,000,000	6%			17,936,000
Diverse tilskudd	Tilskudd	66,000	2%	150,000	6%	1,331,842	49%	250,000	9%	900,000	33%			2,697,842
Sum andre virkemidler		1,922,000	1%	8,189,000	5%	9,344,842	6%	66,387,700	41%	39,205,000	24%	35,427,500	22%	160,476,042
Sum andre virkemidler		1,922,000	1%	8,189,000	5%	9,344,842	6%	66,387,700	41%	39,205,000	24%	35,427,500	22%	160,476,042
Sum Totalt		1,039,188,310	15%	342,254,244	5%	675,401,309	10%	2,698,009,060	39%	2,042,215,147	30%	35,427,500	1%	6,832,495,570

*Uspesifisert kolonne viser data som ikke lenger er relevant statistikk for enkelte tjenester og/eller manglende registrering.

Type Innovasjon BRUTTO tilsagn

Budsjettpost	Virkemiddel	Produkt-/tjenesteinnovasjon		Prosessinnovasjon		Organisatorisk innovasjon		Markedsmessig innovasjon		Ikke relevant		Uspesifisert*		Totalt
		Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Ordinære	213,545,000	32%	237,400,000	35%			28,300,000	4%	197,425,000	29%			676,670,000
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Fiskeriformål	232,475,000	19%	72,197,917	6%					929,437,114	75%			1,234,110,031
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Landbruksformål	140,694,000	24%	134,055,000	23%	58,425,000	10%	8,000,000	1%	246,435,000	42%			587,609,000
Sum lavrisikolån		586,714,000	23%	443,652,917	18%	58,425,000	2%	36,300,000	1%	1,373,297,114	55%	0	0%	2,498,389,031
Sum lavrisikolån		586,714,000	23%	443,652,917	18%	58,425,000	2%	36,300,000	1%	1,373,297,114	55%	0	0%	2,498,389,031
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Landsdekkende etablerertilskudd	180,275,750	80%	9,010,000	4%	1,226,000	1%	10,135,750	4%	25,000,000	11%			225,647,500
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Tilskudd	33,054,980	38%	17,757,000	21%	2,220,000	3%	3,000,000	3%	30,445,000	35%			86,476,980
NFD 2421.71 Innovative nærmiljøer	Tilskudd	56,067,500	62%	6,000,000	7%	1,950,000	2%	12,200,000	13%	14,835,000	16%			91,052,500
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	IFU	201,495,462	91%	15,460,000	7%	2,000,000	1%			3,500,000	2%			222,455,462
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	OFU	77,329,000	100%	330,000	0%									77,659,000
NFD 2421.74 Reiseliv, profilering og kompetanse	Tilskudd	7,088,400	27%	2,299,500	9%	2,609,263	10%	3,431,750	13%	10,871,000	41%			26,299,913
NFD 2421.76 Miljøteknologi	Tilskudd - Miljøteknologi	452,129,250	84%	77,189,400	14%	4,000,000	1%			5,000,000	1%			538,318,650
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-såkerfond	Lån									53,000,000	100%			53,000,000
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-såkerfond	Tilskudd									1,000,000	100%			1,000,000
NFD 2421.78 Adm. støtte for distriktsrettede såkerfond	Tilskudd									4,400,000	100%			4,400,000
NFD 2421.80 Næringstiltak på Svalbard	Tilskudd	1,885,000	53%	273,000	8%			650,000	18%	750,000	21%			3,558,000
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Garanti	7,187,500	100%											7,187,500
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Innovasjonslån	700,473,000	76%	115,200,000	13%	5,000,000	1%	25,800,000	3%	74,950,000	8%			921,423,000
NFD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		1,716,985,842	76%	243,518,900	11%	19,005,263	1%	55,217,500	2%	223,751,000	10%	0	0%	2,258,478,505
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Etablerertilskudd	32,613,434	89%	1,200,000	3%			1,150,000	3%	1,600,000	4%			36,563,434
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Garanti	6,000,000	69%							2,700,000	31%			8,700,000
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Risikolån	167,120,000	44%	128,879,950	34%	7,500,000	2%	17,500,000	5%	62,858,000	16%			383,857,950
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Tilskudd	131,524,442	55%	41,399,250	17%	13,625,700	6%	17,551,000	7%	36,126,521	15%			240,226,913
KMD 550.70 Bedriftsrettede programmer i distriktene	Tilskudd	9,284,430	84%	1,271,500	12%	105,000	1%	126,000	1%	218,000	2%			11,004,930
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Garanti	3,950,000	100%											3,950,000
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Risikolån	54,205,000	35%	54,900,000	36%	0	0%	3,500,000	2%	40,955,000	27%			153,560,000
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd	75,706,066	50%	38,322,478	26%	6,160,304	4%	15,669,040	10%	14,298,073	10%			150,155,961
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Etablerertilskudd	16,343,460	82%	500,000	3%	402,935	2%	1,551,000	8%	1,114,333	6%			19,911,728
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd sentralt	4,000,000	37%	4,000,000	37%					2,700,000	25%			10,700,000
KMD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tilskudd	17,012,500	46%	8,783,000	24%	1,642,723	4%	5,673,050	15%	4,163,400	11%			37,274,673
KMD 553.65 Omstillingsprogrammer ved akutte endringer i arbeidsmarkedet	Tilskudd	2,053,000	34%	200,000	3%	635,000	11%	400,000	7%	2,692,500	45%			5,980,500
KMD 553.74 Nasjonale tiltak for klynger og innovasjonsmiljøer	Tilskudd	42,640,000	64%	7,350,000	11%	5,000,000	8%	9,200,000	14%	2,300,000	3%			66,490,000
KMD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		562,452,332	50%	286,806,178	25%	35,071,662	3%	72,320,090	6%	171,725,827	15%	0	0%	1,128,376,089
LMD 1137.70 Innovasjonsaktivitet m.v.	Tilskudd	2,000,000	72%	485,000	17%					295,000	11%			2,780,000
LMD 1149.72 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd	4,580,000	58%	1,500,000	19%	200,000	3%	350,000	4%	1,300,000	16%			7,930,000
LMD 1149.74 Bioraffineringsprogrammet	Tilskudd			350,000	100%									350,000
LMD 1150.50 Bioenergiprogrammet	Tilskudd	32,455,654	54%	18,426,524	30%					9,549,000	16%			60,431,178
LMD 1150.50 IBU-midler	Risikolån	6,980,000	29%	3,900,000	16%	8,730,000	36%			4,535,000	19%			24,145,000
LMD 1150.50 IBU-midler	Tilskudd fylkesvis	197,091,580	33%	182,324,939	30%	29,615,000	5%	4,381,500	1%	189,450,506	31%			602,863,525
LMD 1150.50 Utviklingsprogrammet for landbruks- og reindriftbasert vekst og verdiskaping	Tilskudd	29,650,000	37%			3,255,000	4%	19,173,000	24%	27,245,200	34%			79,323,200
LMD 1151.51 VSP rein	Tilskudd	3,630,000	41%	1,500,000	17%	1,461,500	16%	500,000	6%	1,861,500	21%			8,953,000
LMD - Sum Riskolån, Tilskudd og programmer		276,387,234	35%	208,486,463	26%	43,261,500	5%	24,404,500	3%	234,236,206	30%	0	0%	786,775,903
Sum risikolån, tilskudd og programmer		2,555,825,408	61%	738,811,541	18%	97,338,425	2%	151,942,090	4%	629,713,033	15%	0	0%	4,173,630,497
KD 285.53 EU-stimuleringsvirkemidler	Tilskudd	5,712,700	35%	470,000	3%					10,132,000	62%			16,314,700
KLD 1422.70 Miljøvennlig skipsfart	Tilskudd	16,505,000	97%	500,000	3%									17,005,000
KMD 551.61 Kompens. for økt arb.g.avg.	Tilskudd	6,294,000	37%	2,663,000	16%	2,007,000	12%	3,840,000	22%	2,293,000	13%			17,097,000
KUD 325.71 Kulturell og kreativ næring	Tilskudd	6,100,000	35%	800,000	5%	1,700,000	10%	500,000	3%	8,400,000	48%			17,500,000
UD 118.01 Nordområdetiltak drift	Tilskudd									9,000,000	100%			9,000,000
UD 118.70 Prosjektsamarbeid med Russland	Tilskudd	13,444,000	67%	1,445,000	7%			3,754,000	19%	1,280,000	6%			19,923,000
UD 163.70 Nødhjelp og humanitær bistand	Tilskudd							1,375,000	3%	6,200,000	14%	35,427,500	82%	43,002,500
UD 169.70 Visjon 2030	Tilskudd	8,650,000	48%					8,286,000	46%	1,000,000	6%			17,936,000
Diverse tilskudd	Tilskudd	100,000	4%	1,697,842	63%					900,000	33%			2,697,842
Sum andre virkemidler		56,805,700	35%	7,575,842	5%	3,707,000	2%	17,755,000	11%	39,205,000	24%	35,427,500	22%	160,476,042
Sum andre virkemidler		56,805,700	35%	7,575,842	5%	3,707,000	2%	17,755,000	11%	39,205,000	24%	35,427,500	22%	160,476,042
Sum Totalt		3,199,345,108	47%	1,190,040,300	17%	159,470,425	2%	205,997,090	3%	2,042,215,147	30%	35,427,500	1%	6,832,495,570

*Uspesifisert kolonne viser data som ikke lenger er relevant statistikk for enkelte tjenester og/eller manglende registrering.

Bedriftstørrrelse BRUTTO tilsagn

Budsjettpost	Virkemiddel	0-19		20-50		51-100		101-250		>250		Uspesifisert*		Totalt
		Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Ordinære	505,810,000	75%	107,860,000	16%	46,000,000	7%	15,000,000	2%	2,000,000	0%			676,670,000
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Fiskeriformål	1,081,110,031	88%	153,000,000	12%									1,234,110,031
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Landbruksformål	583,509,000	99%	4,100,000	1%									587,609,000
Sum lavrisikolån		2,170,429,031	87%	264,960,000	11%	46,000,000	2%	15,000,000	1%	2,000,000	0%	0	0%	2,498,389,031
Sum lavrisikolån		2,170,429,031	87%	264,960,000	11%	46,000,000	2%	15,000,000	1%	2,000,000	0%	0	0%	2,498,389,031
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Landsdekkende etablerertilskudd	189,396,750	84%									36,250,750	16%	225,647,500
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Tilskudd	61,777,480	71%	10,179,500	12%	2,850,000	3%	3,525,000	4%	8,145,000	9%			86,476,980
NFD 2421.71 Innovative næringsmiljøer	Tilskudd	83,742,500	92%	5,950,000	7%	1,360,000	1%							91,052,500
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	IFU	185,935,462	84%	30,170,000	14%	4,100,000	2%	2,250,000	1%					222,455,462
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	OFU	58,019,000	75%	16,920,000	22%	2,720,000	4%							77,659,000
NFD 2421.74 Reiseliv, profilering og kompetanse	Tilskudd	21,449,913	82%	3,875,000	15%	900,000	3%			75,000	0%			26,299,913
NFD 2421.76 Miljøteknologi	Tilskudd - Miljøteknologi	312,349,250	58%	70,004,400	13%	62,080,000	12%	59,855,000	11%	34,030,000	6%			538,318,650
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-såknornfond	Lån	48,000,000	91%	5,000,000	9%									53,000,000
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-såknornfond	Tilskudd	1,000,000	100%											1,000,000
NFD 2421.78 Adm. støtte for distriktsrettede såknornfond	Tilskudd	4,400,000	100%											4,400,000
NFD 2421.80 Nærings tiltak på Svalbard	Tilskudd	2,158,000	61%			500,000	14%	900,000	25%					3,558,000
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Garanti	7,187,500	100%											7,187,500
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Innovasjonslån	681,023,000	74%	159,250,000	17%	48,650,000	5%	32,500,000	4%					921,423,000
NFD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		1,656,438,855	73%	301,348,900	13%	123,160,000	5%	99,030,000	4%	42,250,000	2%	36,250,750	2%	2,258,478,505
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Etablerertilskudd	33,912,554	93%									2,650,880	7%	36,563,434
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Garanti	8,700,000	100%											8,700,000
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Risikolån	298,528,000	78%	43,029,950	11%	25,300,000	7%	17,000,000	4%					383,857,950
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Tilskudd	192,760,663	80%	32,014,500	13%	11,596,750	5%	1,770,000	1%	2,085,000	1%			240,226,913
KMD 550.70 Bedriftsrettede programmer i distriktene	Tilskudd	9,549,930	87%	1,350,000	12%	105,000	1%							11,004,930
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Garanti	3,950,000	100%											3,950,000
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Risikolån	103,660,000	68%	9,000,000	6%	30,900,000	20%	10,000,000	7%					153,560,000
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd	99,136,630	66%	26,868,331	18%	14,786,000	10%	7,650,000	5%	1,715,000	1%			150,155,961
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Etablerertilskudd	18,511,728	93%									1,400,000	7%	19,911,728
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd sentralt	10,700,000	100%											10,700,000
KMD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tilskudd	32,359,673	87%	3,400,000	9%	410,000	1%	1,105,000	3%					37,274,673
KMD 553.65 Omstillingsprogrammer ved akutte endringer i arbeidsmarkedet	Tilskudd	4,638,500	78%	400,000	7%			417,000	7%	525,000	9%			5,980,500
KMD 553.74 Nasjonale tiltak for klynger og innovasjonsmiljøer	Tilskudd	61,265,000	92%	2,900,000	4%	1,575,000	2%	750,000	1%					66,490,000
KMD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		877,672,678	78%	118,962,781	11%	84,672,750	8%	38,692,000	3%	4,325,000	0%	4,050,880	0%	1,128,376,089
LMD 1137.70 Innovasjonsaktivitet m.v.	Tilskudd	780,000	28%					2,000,000	72%					2,780,000
LMD 1149.72 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd	5,745,000	72%	325,000	4%	350,000	4%	1,210,000	15%	300,000	4%			7,930,000
LMD 1149.74 Bioraffineringsprogrammet	Tilskudd									350,000	100%			350,000
LMD 1150.50 Bioenergiprogrammet	Tilskudd	60,091,178	99%			190,000	0%	100,000	0%	50,000	0%			60,431,178
LMD 1150.50 IBU-midler	Risikolån	24,145,000	100%											24,145,000
LMD 1150.50 IBU-midler	Tilskudd fylkesvis	595,952,025	99%	4,511,500	1%	2,300,000	0%			100,000	0%			602,863,525
LMD 1150.50 Utviklingsprogrammet for landbruks- og reindriftbasert vekst og verdiskaping	Tilskudd	60,713,200	77%	2,090,000	3%	1,600,000	2%	1,350,000	2%	13,570,000	17%			79,323,200
LMD 1151.51 VSP rein	Tilskudd	8,053,000	90%			900,000	10%							8,953,000
LMD - Sum Riskolån, Tilskudd og programmer		755,479,403	96%	6,926,500	1%	5,340,000	1%	4,660,000	1%	14,370,000	2%	0	0%	786,775,903
Sum risikolån, tilskudd og programmer		3,289,590,936	79%	427,238,181	10%	213,172,750	5%	142,382,000	3%	60,945,000	1%	40,301,630	1%	4,173,630,497
KD 285.53 EU-stimuleringsvirkemidler	Tilskudd	15,506,200	95%	808,500	5%									16,314,700
KLD 1422.70 Miljøvennlig skipsfart	Tilskudd	11,075,000	65%	5,930,000	35%									17,005,000
KMD 551.61 Kompens. for økt arb.g.avg.	Tilskudd	14,880,000	87%	2,217,000	13%									17,097,000
KUD 325.71 Kulturell og kreativ næring	Tilskudd	13,650,000	78%	2,350,000	13%	1,500,000	9%							17,500,000
UD 118.01 Nordområdetiltak drift	Tilskudd	9,000,000	100%											9,000,000
UD 118.70 Prosjektsamarbeid med Russland	Tilskudd	18,753,000	94%	1,170,000	6%									19,923,000
UD 163.70 Nødhjelp og humanitær bistand	Tilskudd	12,375,000	29%	1,500,000	3%	2,500,000	6%	7,841,660	18%	18,785,840	44%			43,002,500
UD 169.70 Visjon 2030	Tilskudd	14,836,000	83%					1,700,000	9%	1,400,000	8%			17,936,000
Diverse tilskudd	Tilskudd	1,266,000	47%	31,842	1%					1,400,000	52%			2,697,842
Sum andre virkemidler		111,341,200	69%	14,007,342	9%	4,000,000	2%	9,541,660	6%	21,585,840	13%	0	0%	160,476,042
Sum andre virkemidler		111,341,200	69%	14,007,342	9%	4,000,000	2%	9,541,660	6%	21,585,840	13%	0	0%	160,476,042
Sum Totalt		5,571,361,167	82 %	706,205,523	10 %	263,172,750	4 %	166,923,660	2 %	84,530,840	1 %	40,301,630	1 %	6,832,495,570

*Uspesifisert kolonne viser data som ikke lenger er relevant statistikk for enkelte tjenester og/eller manglende registrering.

Kjennetegn Brutto tilsagn

Budsjettpost	Virkemiddel	Kvinnerettet		Miljøeffekt		Unge 18-35		FoU-basert prosjekt		Informasjons- og		Ingen relevante kjennetegn		Totalt
		Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Ordinære	73,910,000	11%	406,235,000	60%					6,000,000	1%	1,860,000	0%	676,670,000
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Fiskeriformål	55,820,000	5%	424,197,917	34%	8,000,000	1%					193,250,000	16%	1,234,110,031
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Landbruksformål	310,708,000	53%	276,083,000	47%	3,742,000	1%					21,596,000	4%	587,609,000
	Sum lavrisikolån	440,438,000	18%	1,106,515,917	44%	11,742,000	0%	0	0%	6,000,000	0%	216,706,000	9%	2,498,389,031
Sum lavrisikolån		440,438,000	18%	1,106,515,917	44%	11,742,000	0%	0	0%	6,000,000	0%	216,706,000	9%	2,498,389,031
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Landsdekkende etablerertilskudd	40,942,000	18%	63,580,500	28%			1,900,000	1%	87,900,750	39%	360,000	0%	225,647,500
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Tilskudd	17,731,480	21%	50,718,500	59%			490,000	1%	5,222,000	6%			86,476,980
NFD 2421.71 Innovative næringsmiljøer	Tilskudd	52,300,000	57%	47,745,000	52%			1,500,000	2%	12,650,000	14%	8,000,000	9%	91,052,500
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	IFU	37,681,000	17%	105,806,000	48%			900,000	0%	119,812,000	54%			222,455,462
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	OFU	23,304,000	30%	8,170,000	11%					56,699,000	73%			77,659,000
NFD 2421.74 Reiseliv, profilering og kompetanse	Tilskudd	14,354,250	55%	6,150,900	23%					3,903,500	15%			26,299,913
NFD 2421.76 Miljøteknologi	Tilskudd - Miljøteknologi	40,732,750	8%	532,818,650	99%			34,100,000	6%	90,505,000	17%	7,750,000	1%	538,318,650
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-såcornfond	Lån													53,000,000
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-såcornfond	Tilskudd													1,000,000
NFD 2421.78 Adm. støtte for distriktsrettede såcornfond	Tilskudd													4,400,000
NFD 2421.80 Næringstiltak på Svalbard	Tilskudd	500,000	14%	3,308,000	93%					525,000	15%			3,558,000
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Garanti	2,850,000	40%	4,500,000	63%					850,000	12%			7,187,500
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Innovasjonslån	105,388,000	11%	382,333,000	41%	4,000,000	0%	38,750,000	4%	376,543,000	41%	4,800,000	1%	921,423,000
	NFD - Sum risikolån, tilskudd og programmer	335,783,480	15%	1,205,130,550	53%	4,000,000	0%	77,640,000	3%	754,610,250	33%	20,910,000	1%	2,258,478,505
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Etablerertilskudd	12,780,054	35%	9,456,000	26%					10,240,000	28%			36,563,434
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Garanti	2,000,000	23%	2,000,000	23%									8,700,000
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Risikolån	91,725,000	24%	204,800,000	53%					23,250,000	6%	5,000,000	1%	383,857,950
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Tilskudd	84,795,341	35%	91,595,842	38%			200,000	0%	24,015,000	10%			240,226,913
KMD 550.70 Bedriftsrettede programmer i distriktene	Tilskudd	929,000	8%	8,717,000	79%					457,430	4%			11,004,930
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Garanti			2,900,000	73%							2,900,000	73%	3,950,000
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Risikolån	10,835,000	7%	99,315,000	65%			3,200,000	2%	12,230,000	8%	1,500,000	1%	153,560,000
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd	43,520,986	29%	86,162,703	57%			3,857,000	3%	20,238,392	13%	2,185,000	1%	150,155,961
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Etablerertilskudd	7,473,228	38%	6,018,293	30%			350,000	2%	6,546,000	33%			19,911,728
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd sentralt	4,000,000	37%	8,000,000	75%									10,700,000
KMD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tilskudd	16,476,400	44%	25,125,000	67%			3,500,000	9%	2,544,500	7%	75,000	0%	37,274,673
KMD 553.65 Omstillingsprogrammer ved akutte endringer i arbeidsmarkedet	Tilskudd	1,700,000	28%	1,253,000	21%									5,980,500
KMD 553.74 Nasjonale tiltak for klynger og innovasjonsmiljøer	Tilskudd	47,275,000	71%	48,990,000	74%					8,200,000	12%			66,490,000
	KMD - Sum risikolån, tilskudd og programmer	323,510,009	29%	594,332,838	53%	0	0%	11,107,000	1%	107,721,322	10%	11,660,000	1%	1,128,376,089
LMD 1137.70 Innovasjonsaktivitet m.v.	Tilskudd	2,000,000	72%	2,485,000	89%									2,780,000
LMD 1149.72 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd			7,930,000	100%					1,200,000	15%			7,930,000
LMD 1149.74 Bioraffineringsprogrammet	Tilskudd													350,000
LMD 1150.50 Bioenergiprogrammet	Tilskudd	10,749,000	18%	59,881,178	99%					200,000	0%	4,230,000	7%	60,431,178
LMD 1150.50 IBU-midler	Risikolån	12,920,000	54%	4,350,000	18%	600,000	2%							24,145,000
LMD 1150.50 IBU-midler	Tilskudd fylkesvis	305,069,255	51%	319,953,119	53%	7,063,000	1%			470,000	0%	10,765,000	2%	602,863,525
LMD 1150.50 Utviklingsprogrammet for landbruks- og reindriftbasert vekst og verdiskaping	Tilskudd	34,693,200	44%	9,297,200	12%					3,107,200	4%			79,323,200
LMD 1151.51 VSP rein	Tilskudd	4,823,500	54%	4,140,000	46%									8,953,000
	LMD - Sum Riskolån, Tilskudd og programmer	370,254,955	47%	408,036,497	52%	7,663,000	1%	0	0%	4,977,200	1%	14,995,000	2%	786,775,903
Sum risikolån, tilskudd og programmer		1,029,548,444	25%	2,207,499,885	53%	11,663,000	0%	88,747,000	2%	867,308,772	21%	47,565,000	1%	4,173,630,497
KD 285.53 EU-stimuleringsvirkemidler	Tilskudd	4,455,500	27%	3,836,200	24%					3,997,700	25%			16,314,700
KLD 1422.70 Miljøvennlig skipsfart	Tilskudd			17,005,000	100%									17,005,000
KMD 551.61 Kompens. for økt arb.g.avg.	Tilskudd	11,661,000	68%	1,920,000	11%					3,888,000	23%			17,097,000
KUD 325.71 Kulturell og kreativ næring	Tilskudd	4,600,000	26%	950,000	5%					1,500,000	9%			17,500,000
UD 118.01 Nordområdetiltak drift	Tilskudd													9,000,000
UD 118.70 Prosjektsamarbeid med Russland	Tilskudd	5,110,000	26%	13,855,000	70%					5,985,000	30%			19,923,000
UD 163.70 Nødhjelp og humanitær bistand	Tilskudd	1,375,000	3%	1,375,000	3%									43,002,500
UD 169.70 Visjon 2030	Tilskudd	12,986,000	72%	15,386,000	86%									17,936,000
Diverse tilskudd	Tilskudd	1,000,000	37%	2,666,000	99%			900,000	33%					2,697,842
	Sum andre virkemidler	41,187,500	26%	56,993,200	36%	0	0%	900,000	1%	15,370,700	10%	0	0%	160,476,042
Sum andre virkemidler		41,187,500	26%	56,993,200	36%	0	0%	900,000	1%	15,370,700	10%	0	0%	160,476,042
Sum Totalt		1,511,173,944	22 %	3,371,009,002	49 %	23,405,000	0 %	89,647,000	1 %	888,679,472	13 %	264,271,000	4 %	6,832,495,570

Satsing BRUTTO tilsagn

Budsjettpost	Virkemiddel	S-001 Energi og miljø		S-002 Helse		S-005 Landbruk		S-006 Marin		S-007 Maritim		S-008 Olje og gass		S-009 Reiseliv		S-999 Ikke satsingsområde	
		Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Ordinære	15,000,000	2%			48,435,000	7%	266,545,000	39%	199,430,000	29%	2,000,000	0%	67,460,000	10%	77,800,000	11%
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Fiskeriformål							1,226,560,031	99%	7,550,000	1%						
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Landbruksformål			3,350,000	1%	578,285,000	98%							5,974,000	1%		
Sum lavrisikolån		15,000,000	1%	3,350,000	0%	626,720,000	25%	1,493,105,031	60%	206,980,000	8%	2,000,000	0%	73,434,000	3%	77,800,000	3%
Sum lavrisikolån		15,000,000	1%	3,350,000	0%	626,720,000	25%	1,493,105,031	60%	206,980,000	8%	2,000,000	0%	73,434,000	3%	77,800,000	3%
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Landsdekkende etablerertilskudd	16,500,000	7%	24,464,500	11%	4,087,500	2%	10,276,000	5%	10,055,000	4%	16,365,000	7%	4,812,000	2%	139,087,500	62%
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Tilskudd	7,770,000	9%	2,000,000	2%	13,717,500	16%	14,955,000	17%	2,094,000	2%	1,000,000	1%	1,500,000	2%	43,440,480	50%
NFD 2421.71 Innovative næringsmiljøer	Tilskudd	10,835,000	12%	12,857,500	14%	1,750,000	2%	5,600,000	6%	8,500,000	9%	13,150,000	14%	2,610,000	3%	35,750,000	39%
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	IFU	15,520,000	7%	9,580,000	4%	4,120,000	2%	26,705,000	12%	18,168,462	8%	65,340,000	29%	3,000,000	1%	80,022,000	36%
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	OFU	3,425,000	4%	42,364,000	55%											31,870,000	41%
NFD 2421.74 Reiseliv, profilering og kompetanse	Tilskudd	1,237,000	5%	993,500	4%	31,500	0%	189,000	1%	31,500	0%	387,500	1%	12,062,413	46%	11,367,500	43%
NFD 2421.76 Miljøteknologi	Tilskudd - Miljøteknologi	269,100,500	50%	1,850,000	0%	4,350,000	1%	133,815,000	25%	58,355,400	11%	16,800,000	3%			54,047,750	10%
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-såkorfond	Lån															53,000,000	100%
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-såkorfond	Tilskudd															1,000,000	100%
NFD 2421.78 Adm. støtte for distriktsrettede såkorfond	Tilskudd															4,400,000	100%
NFD 2421.80 Nærings tiltak på Svalbard	Tilskudd	260,000	7%											750,000	21%	2,548,000	72%
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Garanti	2,000,000	28%											350,000	5%	4,837,500	67%
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Innovasjonslån	103,075,000	11%	66,900,000	7%	18,600,000	2%	117,850,000	13%	69,450,000	8%	92,950,000	10%	28,500,000	3%	424,098,000	46%
NFD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		429,722,500	19%	161,009,500	7%	46,656,500	2%	309,390,000	14%	166,654,362	7%	205,992,500	9%	53,584,413	2%	885,468,730	39%
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Etablerertilskudd	996,000	3%	3,005,000	8%	2,178,000	6%	1,770,000	5%	1,900,000	5%	925,000	3%	10,422,554	29%	15,366,880	42%
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Garanti	2,000,000	23%			2,000,000	23%							2,500,000	29%	2,200,000	25%
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Risikolån	11,950,000	3%	4,550,000	1%	20,140,000	5%	190,349,950	50%	35,648,000	9%	5,000,000	1%	47,170,000	12%	69,050,000	18%
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Tilskudd	9,620,000	4%	6,025,000	3%	15,316,000	6%	40,684,000	17%	6,533,000	3%	15,883,000	7%	58,298,263	24%	87,867,650	37%
KMD 550.70 Bedriftsrettede programmer i distriktene	Tilskudd	4,881,500	44%	958,000	9%	663,000	6%	1,916,500	17%	168,000	2%			555,500	5%	1,862,430	17%
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Garanti					750,000	19%	2,900,000	73%					300,000	8%		
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Risikolån	12,000,000	8%	3,730,000	2%	7,400,000	5%	54,955,000	36%	34,000,000	22%	2,200,000	1%	18,975,000	12%	20,300,000	13%
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd	4,561,550	3%	845,676	1%	10,725,755	7%	34,783,937	23%	5,844,000	4%	4,246,200	3%	30,538,544	20%	58,610,299	39%
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Etablerertilskudd	1,235,000	6%	1,451,000	7%	600,000	3%	1,545,000	8%	1,500,000	8%			1,979,460	10%	11,601,268	58%
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd sentralt							8,000,000	75%							2,700,000	25%
KMD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tilskudd	6,188,000	17%	689,000	2%	2,504,550	7%	9,114,500	24%	500,000	1%	5,763,000	15%	7,691,400	21%	4,824,223	13%
KMD 553.65 Omstillingsprogrammer ved akutte endringer i arbeidsmarkedet	Tilskudd	162,500	3%	300,000	5%							1,000,000	17%			4,518,000	76%
KMD 553.74 Nasjonale tiltak for klynger og innovasjonsmiljøer	Tilskudd	4,150,000	6%	1,775,000	3%	2,600,000	4%	6,100,000	9%	7,500,000	11%	12,500,000	19%	11,115,000	17%	20,750,000	31%
KMD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		57,744,550	5%	23,328,676	2%	64,877,305	6%	352,118,887	31%	93,593,000	8%	47,517,200	4%	189,545,721	17%	299,650,750	27%
LMD 1137.70 Innovasjonsaktivitet m.v.	Tilskudd					2,000,000	72%	485,000	17%							295,000	11%
LMD 1149.72 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd	725,000	9%			3,700,000	47%									3,505,000	44%
LMD 1149.74 Bioraffineringsprogrammet	Tilskudd					350,000	100%										
LMD 1150.50 Bioenergiprogrammet	Tilskudd	830,000	1%			59,601,178	99%										
LMD 1150.50 IBU-midler	Risikolån					23,595,000	98%							550,000	2%		
LMD 1150.50 IBU-midler	Tilskudd fylkesvis	90,000	0%	320,000	0%	586,546,279	97%							15,089,600	3%	817,646	0%
LMD 1150.50 Utviklingsprogrammet for landbruks- og reindriftbasert vekst og verdiskaping	Tilskudd			2,100,000	3%	59,554,000	75%	150,000	0%					16,384,200	21%	1,135,000	1%
LMD 1151.51 VSP rein	Tilskudd					8,831,500	99%							121,500	1%		
LMD - Sum Riskolån, Tilskudd og programmer		1,645,000	0%	2,420,000	0%	744,177,957	95%	635,000	0%	0	0%	0	0%	32,145,300	4%	5,752,646	1%
Sum risikolån, tilskudd og programmer		489,112,050	12%	186,758,176	4%	855,711,762	21%	662,143,887	16%	260,247,362	6%	253,509,700	6%	275,275,434	7%	1,190,872,126	29%
KD 285.53 EU-stimuleringsvirkemidler	Tilskudd	927,500	6%	1,750,500	11%					816,000	5%	1,640,000	10%			11,180,700	69%
KLD 1422.70 Miljøvennlig skipsfart	Tilskudd							1,300,000	8%	15,705,000	92%						
KMD 551.61 Kompens. for økt arb.g.avg.	Tilskudd							1,230,000	7%					6,841,000	40%	9,026,000	53%
KUD 325.71 Kulturell og kreativ næring	Tilskudd													1,400,000	8%	16,100,000	92%
UD 118.01 Nordområdetiltak drift	Tilskudd															9,000,000	100%
UD 118.70 Prosjektsamarbeid med Russland	Tilskudd	710,000	4%			2,500,000	13%	3,734,000	19%	5,009,000	25%	1,790,000	9%			6,180,000	31%
UD 163.70 Nødhjelp og humanitær bistand	Tilskudd															7,575,000	18%
UD 169.70 Visjon 2030	Tilskudd	10,586,000	59%	5,350,000	30%											2,000,000	11%
Diverse tilskudd	Tilskudd	900,000	33%			566,000	21%	1,200,000	44%							31,842	1%
Sum andre virkemidler		13,123,500	8%	7,100,500	4%	3,066,000	2%	7,464,000	5%	21,530,000	13%	3,430,000	2%	8,241,000	5%	61,093,542	38%
Sum andre virkemidler		13,123,500	8%	7,100,500	4%	3,066,000	2%	7,464,000	5%	21,530,000	13%	3,430,000	2%	8,241,000	5%	61,093,542	38%
Sum Totalt		517,235,550	8%	197,208,676	3%	1,485,497,762	22%	2,162,712,918	32%	488,757,362	7%	258,939,700	4%	356,950,434	5%	1,329,765,668	19%

*Uspesifisert kolonne viser data som ikke lenger er relevant statistikk for enkelte tjenester og/eller manglende registrering.

Satsing BRUTTO tilsagn

Budsjettpost	Virkemiddel	X Uspesifisert*		Totalt
		Innvilget	Andel	
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Ordinære			676,670,000
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Fiskeriformål			1,234,110,031
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Landbruksformål			587,609,000
Sum lavrisikolån		0	0%	2,498,389,031
Sum lavrisikolån		0	0%	2,498,389,031
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Landsdekkende etablerertilskudd			225,647,500
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Tilskudd			86,476,980
NFD 2421.71 Innovative næringsmiljøer	Tilskudd			91,052,500
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	IFU			222,455,462
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	OFU			77,659,000
NFD 2421.74 Reiseliv, profilering og kompetanse	Tilskudd			26,299,913
NFD 2421.76 Miljøteknologi	Tilskudd - Miljøteknologi			538,318,650
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-så Kornfond	Lån			53,000,000
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-så Kornfond	Tilskudd			1,000,000
NFD 2421.78 Adm. støtte for distriktsrettede så Kornfond	Tilskudd			4,400,000
NFD 2421.80 Nærings tiltak på Svalbard	Tilskudd			3,558,000
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Garanti			7,187,500
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Innovasjonslån			921,423,000
NFD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		0	0%	2,258,478,505
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Etablerertilskudd			36,563,434
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Garanti			8,700,000
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Risikolån			383,857,950
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Tilskudd			240,226,913
KMD 550.70 Bedriftsrettede programmer i distriktene	Tilskudd			11,004,930
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Garanti			3,950,000
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Risikolån			153,560,000
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd			150,155,961
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Etablerertilskudd			19,911,728
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd sentralt			10,700,000
KMD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tilskudd			37,274,673
KMD 553.65 Omstillingsprogrammer ved akutte endringer i arbeidsmarkedet	Tilskudd			5,980,500
KMD 553.74 Nasjonale tiltak for klynger og innovasjonsmiljøer	Tilskudd			66,490,000
KMD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		0	0%	1,128,376,089
LMD 1137.70 Innovasjonsaktivitet m.v.	Tilskudd			2,780,000
LMD 1149.72 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd			7,930,000
LMD 1149.74 Bioraffineringsprogrammet	Tilskudd			350,000
LMD 1150.50 Bioenergiprogrammet	Tilskudd			60,431,178
LMD 1150.50 IBU-midler	Risikolån			24,145,000
LMD 1150.50 IBU-midler	Tilskudd fylkesvis			602,863,525
LMD 1150.50 Utviklingsprogrammet for landbruks- og reindriftbasert vekst og verdiskaping	Tilskudd			79,323,200
LMD 1151.51 VSP rein	Tilskudd			8,953,000
LMD - Sum Riskolån, Tilskudd og programmer		0	0%	786,775,903
Sum risikolån, tilskudd og programmer		0	0%	4,173,630,497
KD 285.53 EU-stimuleringsvirkemidler	Tilskudd			16,314,700
KLD 1422.70 Miljøvennlig skipsfart	Tilskudd			17,005,000
KMD 551.61 Kompens. for økt arb.g.avg.	Tilskudd			17,097,000
KUD 325.71 Kulturell og kreativ næring	Tilskudd			17,500,000
UD 118.01 Nordområdetiltak drift	Tilskudd			9,000,000
UD 118.70 Prosjektsamarbeid med Russland	Tilskudd			19,923,000
UD 163.70 Nødhjelp og humanitær bistand	Tilskudd	35,427,500	82%	43,002,500
UD 169.70 Visjon 2030	Tilskudd			17,936,000
Diverse tilskudd	Tilskudd			2,697,842
Sum andre virkemidler		35,427,500	22%	160,476,042
Sum andre virkemidler		35,427,500	22%	160,476,042
Sum Totalt		35,427,500	1 %	6,832,495,570

*Uspesifisert kolonne viser data som ikke lenger er relevant statistikk for enkelte tjenester og/eller manglende registrering.

Delmål BRUTTO tilsagn

Budsjettpost	Virkemiddel	Gründer*		Bedrift*		Personkunde*		Annet*		Totalt
		Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Ordinære	314,605,000	46%	343,565,000	51%			18,500,000	3%	676,670,000
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Fiskeriformål	400,667,500	32%	833,442,531	68%					1,234,110,031
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Landbruksformål	31,712,000	5%	555,897,000	95%					587,609,000
Sum lavrisikolån		746,984,500	30%	1,732,904,531	69%	0	0%	18,500,000	1%	2,498,389,031
Sum lavrisikolån		746,984,500	30%	1,732,904,531	69%	0	0%	18,500,000	1%	2,498,389,031
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Landsdekkende etablerertilskudd	191,847,500	85%	9,800,000	4%	500,000	0%	23,500,000	10%	225,647,500
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Tilskudd	16,690,480	19%	36,946,500	43%			32,840,000	38%	86,476,980
NFD 2421.71 Innovative næringsmiljøer	Tilskudd	10,100,000	11%	42,552,500	47%			38,400,000	42%	91,052,500
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	IFU	117,629,000	53%	101,326,462	46%			3,500,000	2%	222,455,462
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	OFU	28,494,000	37%	37,165,000	48%			12,000,000	15%	77,659,000
NFD 2421.74 Reiseliv, profilering og kompetanse	Tilskudd	6,778,263	26%	13,209,750	50%			6,311,900	24%	26,299,913
NFD 2421.76 Miljøteknologi	Tilskudd - Miljøteknologi	239,031,500	44%	294,087,150	55%			5,200,000	1%	538,318,650
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-så Kornfond	Lån	15,000,000	28%	38,000,000	72%					53,000,000
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-så Kornfond	Tilskudd	1,000,000	100%							1,000,000
NFD 2421.78 Adm. støtte for distriktsrettede så Kornfond	Tilskudd			4,400,000	100%					4,400,000
NFD 2421.80 Nærings tiltak på Svalbard	Tilskudd	2,575,000	72%	983,000	28%					3,558,000
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Garanti	1,687,500	23%	5,500,000	77%					7,187,500
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Innovasjonslån	345,088,000	37%	570,335,000	62%			6,000,000	1%	921,423,000
NFD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		975,921,243	43%	1,154,305,362	51%	500,000	0%	127,751,900	6%	2,258,478,505
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Etablerertilskudd	33,248,434	91%	2,315,000	6%			1,000,000	3%	36,563,434
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Garanti	4,200,000	48%	4,500,000	52%					8,700,000
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Risikolån	156,423,000	41%	227,434,950	59%					383,857,950
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Tilskudd	101,352,195	42%	127,924,718	53%			10,950,000	5%	240,226,913
KMD 550.70 Bedriftsrettede programmer i distriktene	Tilskudd	6,795,500	62%	4,159,430	38%			50,000	0%	11,004,930
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Garanti	300,000	8%	3,650,000	92%					3,950,000
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Risikolån	64,790,000	42%	88,770,000	58%					153,560,000
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd	33,639,211	22%	108,188,909	72%			8,327,841	6%	150,155,961
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Etablerertilskudd	18,253,895	92%	443,500	2%	100,000	1%	1,114,333	6%	19,911,728
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd sentralt			8,000,000	75%			2,700,000	25%	10,700,000
KMD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tilskudd	5,379,550	14%	19,758,400	53%			12,136,723	33%	37,274,673
KMD 553.65 Omstillingsprogrammer ved akutte endringer i arbeidsmarkedet	Tilskudd	2,717,000	45%	620,100	10%			2,643,400	44%	5,980,500
KMD 553.74 Nasjonale tiltak for klynger og innovasjonsmiljøer	Tilskudd	8,550,000	13%	39,440,000	59%			18,500,000	28%	66,490,000
KMD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		435,648,785	39%	635,205,007	56%	100,000	0%	57,422,297	5%	1,128,376,089
LMD 1137.70 Innovasjonsaktivitet m.v.	Tilskudd	485,000	17%	2,000,000	72%			295,000	11%	2,780,000
LMD 1149.72 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd	1,030,000	13%	6,900,000	87%					7,930,000
LMD 1149.74 Bioraffineringsprogrammet	Tilskudd			350,000	100%					350,000
LMD 1150.50 Bioenergi programmet	Tilskudd	7,037,504	12%	52,790,674	87%			603,000	1%	60,431,178
LMD 1150.50 IBU-midler	Risikolån	660,000	3%	23,485,000	97%					24,145,000
LMD 1150.50 IBU-midler	Tilskudd fylkesvis	46,864,356	8%	555,125,669	92%			873,500	0%	602,863,525
LMD 1150.50 Utviklingsprogrammet for landbruks- og reindriftbasert vekst og verdiskaping	Tilskudd	36,063,000	45%	30,471,000	38%			12,789,200	16%	79,323,200
LMD 1151.51 VSP rein	Tilskudd	4,623,500	52%	3,499,500	39%			830,000	9%	8,953,000
LMD - Sum Riskolån, Tilskudd og programmer		96,763,360	12%	674,621,843	86%	0	0%	15,390,700	2%	786,775,903
Sum risikolån, tilskudd og programmer		1,508,333,388	36%	2,464,132,212	59%	600,000	0%	200,564,897	5%	4,173,630,497
KD 285.53 EU-stimuleringsvirkemidler	Tilskudd	3,148,200	19%	3,750,500	23%			9,416,000	58%	16,314,700
KLD 1422.70 Miljøvennlig skipsfart	Tilskudd	2,880,000	17%	14,125,000	83%					17,005,000
KMD 551.61 Kompens. for økt arb.g.avg.	Tilskudd	4,189,000	25%	8,210,000	48%			4,698,000	27%	17,097,000
KUD 325.71 Kulturell og kreativ næring	Tilskudd	10,300,000	59%	7,200,000	41%					17,500,000
UD 118.01 Nordområdetiltak drift	Tilskudd	9,000,000	100%							9,000,000
UD 118.70 Prosjektsamarbeid med Russland	Tilskudd	5,925,000	30%	13,459,000	68%			539,000	3%	19,923,000
UD 163.70 Nødhjelp og humanitær bistand	Tilskudd							43,002,500	100%	43,002,500
UD 169.70 Visjon 2030	Tilskudd	1,550,000	9%	13,986,000	78%			2,400,000	13%	17,936,000
Diverse tilskudd	Tilskudd	550,000	20%	1,147,842	43%			1,000,000	37%	2,697,842
Sum andre virkemidler		37,542,200	23%	61,878,342	39%	0	0%	61,055,500	38%	160,476,042
Sum andre virkemidler		37,542,200	23%	61,878,342	39%	0	0%	61,055,500	38%	160,476,042
Sum Totalt		2,292,860,088	34 %	4,258,915,085	62 %	600,000	0 %	280,120,397	4 %	6,832,495,570

*Gründer (0-3 år fra stiftelsesdato)
 Bedrift (over 3 år fra stiftelsesdato og tilsagnsdato)
 Personer (søkt med norsk personnummer)
 Annet (ikke tilgjengelig stiftelsesdato eller norsk personnummer eller tilsagnsmottaker er stiftelser, forening el.)

Internasjonalt BRUTTO tilsagn

Budsjettpost	Virkemiddel	Internasjonalt rettet – Eksport		Internasjonalt rettet - Annet		Nasjonalt rettet		Uspesifisert*		Totalt
		Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Ordinære	150,985,000	22%	175,600,000	26%	350,085,000	52%			676,670,000
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Fiskeriformål	727,437,917	59%			506,672,114	41%			1,234,110,031
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Landbruksformål	284,000	0%	2,300,000	0%	585,025,000	100%			587,609,000
Sum lavrisikolån		878,706,917	35%	177,900,000	7%	1,441,782,114	58%	0	0%	2,498,389,031
Sum lavrisikolån		878,706,917	35%	177,900,000	7%	1,441,782,114	58%	0	0%	2,498,389,031
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Landsdekkende etablerertilskudd	118,033,000	52%	28,692,750	13%	42,671,000	19%	36,250,750	16%	225,647,500
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Tilskudd	33,961,480	39%	7,399,000	9%	45,116,500	52%			86,476,980
NFD 2421.71 Innovative næringsmiljøer	Tilskudd	47,567,500	52%	29,300,000	32%	14,185,000	16%			91,052,500
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	IFU	168,703,462	76%	34,320,000	15%	19,432,000	9%			222,455,462
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	OFU	41,079,000	53%	19,640,000	25%	16,940,000	22%			77,659,000
NFD 2421.74 Reiseliv, profilering og kompetanse	Tilskudd	6,754,500	26%	12,172,413	46%	7,373,000	28%			26,299,913
NFD 2421.76 Miljøteknologi	Tilskudd - Miljøteknologi	457,751,250	85%	42,922,400	8%	37,645,000	7%			538,318,650
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-så Kornfond	Lån					53,000,000	100%			53,000,000
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-så Kornfond	Tilskudd					1,000,000	100%			1,000,000
NFD 2421.78 Adm. støtte for distriktsrettede så Kornfond	Tilskudd					4,400,000	100%			4,400,000
NFD 2421.80 Nærings tiltak på Svalbard	Tilskudd	273,000	8%	2,675,000	75%	610,000	17%			3,558,000
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Garanti	2,187,500	30%	2,500,000	35%	2,500,000	35%			7,187,500
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Innovasjonslån	670,565,000	73%	94,610,000	10%	156,248,000	17%			921,423,000
NFD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		1,546,875,692	68%	274,231,563	12%	401,120,500	18%	36,250,750	2%	2,258,478,505
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Etablerertilskudd	15,020,000	41%	11,730,554	32%	7,162,000	20%	2,650,880	7%	36,563,434
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Garanti	4,200,000	48%	2,500,000	29%	2,000,000	23%			8,700,000
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Risikolån	256,439,950	67%	43,670,000	11%	83,748,000	22%			383,857,950
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Tilskudd	97,826,950	41%	46,318,921	19%	96,081,042	40%			240,226,913
KMD 550.70 Bedriftsrettede programmer i distriktene	Tilskudd	7,556,500	69%	1,310,500	12%	2,137,930	19%			11,004,930
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Garanti					3,950,000	100%			3,950,000
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Risikolån	91,145,000	59%	15,075,000	10%	47,340,000	31%			153,560,000
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd	63,435,232	42%	41,474,984	28%	45,245,745	30%			150,155,961
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Etablerertilskudd	9,420,000	47%	3,683,460	18%	5,408,268	27%	1,400,000	7%	19,911,728
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd sentralt	8,000,000	75%			2,700,000	25%			10,700,000
KMD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tilskudd	5,833,400	16%	20,823,500	56%	10,617,773	28%			37,274,673
KMD 553.65 Omstillingsprogrammer ved akutte endringer i arbeidsmarkedet	Tilskudd	1,800,000	30%	550,000	9%	3,630,500	61%			5,980,500
KMD 553.74 Nasjonale tiltak for klynger og innovasjonsmiljøer	Tilskudd	41,140,000	62%	19,200,000	29%	6,150,000	9%			66,490,000
KMD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		601,817,032	53%	206,336,919	18%	316,171,258	28%	4,050,880	0%	1,128,376,089
LMD 1137.70 Innovasjonsaktivitet m.v.	Tilskudd	2,485,000	89%			295,000	11%			2,780,000
LMD 1149.72 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd	2,710,000	34%	850,000	11%	4,370,000	55%			7,930,000
LMD 1149.74 Bioraffineringsprogrammet	Tilskudd					350,000	100%			350,000
LMD 1150.50 Bioenergiprogrammet	Tilskudd					60,431,178	100%			60,431,178
LMD 1150.50 IBU-midler	Risikolån	660,000	3%	400,000	2%	23,085,000	96%			24,145,000
LMD 1150.50 IBU-midler	Tilskudd fylkesvis	3,248,500	1%	9,288,500	2%	590,326,525	98%			602,863,525
LMD 1150.50 Utviklingsprogrammet for landbruks- og reindriftbasert vekst og verdiskaping	Tilskudd	4,305,000	5%	23,987,200	30%	51,031,000	64%			79,323,200
LMD 1151.51 VSP rein	Tilskudd			761,500	9%	8,191,500	91%			8,953,000
LMD - Sum Riskolån, Tilskudd og programmer		13,408,500	2%	35,287,200	4%	738,080,203	94%	0	0%	786,775,903
Sum risikolån, tilskudd og programmer		2,162,101,224	52%	515,855,682	12%	1,455,371,961	35%	40,301,630	1%	4,173,630,497
KD 285.53 EU-stimuleringsvirkemidler	Tilskudd	5,831,200	36%	10,483,500	64%					16,314,700
KLD 1422.70 Miljøvennlig skipsfart	Tilskudd	12,730,000	75%			4,275,000	25%			17,005,000
KMD 551.61 Kompens. for økt arb.g.avg.	Tilskudd	6,171,000	36%	7,193,000	42%	3,733,000	22%			17,097,000
KUD 325.71 Kulturell og kreativ næring	Tilskudd	8,500,000	49%	5,400,000	31%	3,600,000	21%			17,500,000
UD 118.01 Nordområdetiltak drift	Tilskudd			9,000,000	100%					9,000,000
UD 118.70 Prosjektsamarbeid med Russland	Tilskudd	12,698,000	64%	7,225,000	36%					19,923,000
UD 163.70 Nødhjelp og humanitær bistand	Tilskudd	1,375,000	3%			6,200,000	14%	35,427,500	82%	43,002,500
UD 169.70 Visjon 2030	Tilskudd	9,988,000	56%	7,948,000	44%					17,936,000
Diverse tilskudd	Tilskudd	900,000	33%			1,797,842	67%			2,697,842
Sum andre virkemidler		58,193,200	36%	47,249,500	29%	19,605,842	12%	35,427,500	22%	160,476,042
Sum andre virkemidler		58,193,200	36%	47,249,500	29%	19,605,842	12%	35,427,500	22%	160,476,042
Sum Totalt		3,099,001,341	45 %	741,005,182	11 %	2,916,759,917	43 %	75,729,130	1 %	6,832,495,570

*Uspesifisert kolonne viser data som ikke lenger er relevant statistikk for enkelte tjenester og/eller manglende registrering.

Totale tilsagn finansieringstjenester ANTALL tilsagn

Budsjettpost	Virkemiddel	Totalt	
		Innvilget	Andel
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Ordinære	75	1%
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Fiskeriformål	164	3%
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Landbruksformål	219	4%
Sum lavrisikolån		458	9%
Sum lavrisikolån		458	9%
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Landsdekkende etablerertilskudd	705	13%
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Tilskudd	135	3%
NFD 2421.71 Innovative næringsmiljøer	Tilskudd	70	1%
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	IFU	130	2%
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	OFU	36	1%
NFD 2421.74 Reiseliv, profilering og kompetanse	Tilskudd	142	3%
NFD 2421.76 Miljøteknologi	Tilskudd - Miljøteknologi	213	4%
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-så Kornfond	Lån	18	0%
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-så Kornfond	Tilskudd	1	0%
NFD 2421.78 Adm. støtte for distriktrettede så Kornfond	Tilskudd	4	0%
NFD 2421.80 Nærings tiltak på Svalbard	Tilskudd	10	0%
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Garanti	9	0%
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Innovasjonslån	304	6%
NFD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		1,777	34%
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Etablerertilskudd	107	2%
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Garanti	6	0%
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Risikolån	100	2%
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Tilskudd	414	8%
KMD 550.70 Bedriftsrettede programmer i distriktene	Tilskudd	52	1%
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Garanti	3	0%
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Risikolån	60	1%
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd	295	6%
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Etablerertilskudd	65	1%
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd sentralt	3	0%
KMD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tilskudd	93	2%
KMD 553.65 Omstillingsprogrammer ved akutte endringer i arbeidsmarkedet	Tilskudd	29	1%
KMD 553.74 Nasjonale tiltak for klynger og innovasjonsmiljøer	Tilskudd	49	1%
KMD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		1,276	24%
LMD 1137.70 Innovasjonsaktivitet m.v.	Tilskudd	3	0%
LMD 1149.72 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd	14	0%
LMD 1149.74 Bioraffineringsprogrammet	Tilskudd	1	0%
LMD 1150.50 Bioenergiprogrammet	Tilskudd	146	3%
LMD 1150.50 IBU-midler	Risikolån	23	0%
LMD 1150.50 IBU-midler	Tilskudd fylkesvis	1,305	25%
LMD 1150.50 Utviklingsprogrammet for landbruks- og reindriftbasert vekst og verdiskaping	Tilskudd	85	2%
LMD 1151.51 VSP rein	Tilskudd	14	0%
LMD - Sum Riskolån, Tilskudd og programmer		1,591	30%
Sum risikolån, tilskudd og programmer		4,644	88%
KD 285.53 EU-stimuleringsvirkemidler	Tilskudd	16	0%
KLD 1422.70 Miljøvennlig skipsfart	Tilskudd	7	0%
KMD 551.61 Kompens. for økt arb.g.avg.	Tilskudd	43	1%
KUD 325.71 Kulturell og kreativ næring	Tilskudd	23	0%
UD 118.01 Nordområdetiltak drift	Tilskudd	1	0%
UD 118.70 Prosjektsamarbeid med Russland	Tilskudd	25	0%
UD 163.70 Nødhjelp og humanitær bistand	Tilskudd	27	1%
UD 169.70 Visjon 2030	Tilskudd	14	0%
Diverse tilskudd	Tilskudd	10	0%
Sum andre virkemidler		166	3%
Sum andre virkemidler		166	3%
Sum Totalt		5,268	100 %

Antall

Bransje ANTALL tilsagn

Budsjettpost	Virkemiddel	A1 - Jordbruk/skogbruk		A2 - Fiske/oppdrett		B - Bergverksdrift og utvinning		C - Industri		D - Elektrisitets-, gass-, damp-		E - Vannforsyning, avløps- og		F - Bygge- og		G - Varehandel- reparasjon av	
		Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Ordinære	9	12%	10	13%			20	27%			1	1%	2	3%	2	3%
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Fiskeriformål			164	100%												
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Landbruksformål	202	92%					6	3%	1	0%					1	0%
	Sum lavrisikolån	211	46%	174	38%	0	0%	26	6%	1	0%	1	0%	2	0%	3	1%
Sum lavrisikolån		211	46%	174	38%	0	0%	26	6%	1	0%	1	0%	2	0%	3	1%
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Landsdekkende etablerertilskudd	4	1%	13	2%	8	1%	100	14%	8	1%	6	1%	11	2%	52	7%
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Tilskudd	6	4%	12	9%	4	3%	45	33%	3	2%	1	1%	6	4%	3	2%
NFD 2421.71 Innovative næringsmiljøer	Tilskudd			3	4%			14	20%					2	3%	1	1%
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	IFU	3	2%	5	4%	5	4%	40	31%			1	1%	1	1%	3	2%
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	OFU							8	22%							1	3%
NFD 2421.74 Reiseliv, profilering og kompetanse	Tilskudd			4	3%	1	1%	17	12%	1	1%	2	1%			5	4%
NFD 2421.76 Miljøteknologi	Tilskudd - Miljøteknologi	1	0%	30	14%	2	1%	82	38%	8	4%	18	8%	7	3%	9	4%
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-såkorfond	Lån																
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-såkorfond	Tilskudd																
NFD 2421.78 Adm. støtte for distriktsrettede såkorfond	Tilskudd																
NFD 2421.80 Nærings tiltak på Svalbard	Tilskudd							1	10%								
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Garanti							2	22%	2	22%					1	11%
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Innovasjonslån	7	2%	17	6%	11	4%	87	29%	2	1%			4	1%	19	6%
	NFD - Sum risikolån, tilskudd og programmer	21	1%	84	5%	31	2%	396	22%	24	1%	28	2%	31	2%	94	5%
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Etablerertilskudd	1	1%	1	1%			19	18%					1	1%	7	7%
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Garanti	1	17%					1	17%					2	33%	1	17%
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Risikolån	2	2%	21	21%			39	39%			1	1%	2	2%	5	5%
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Tilskudd	9	2%	12	3%	3	1%	114	28%	4	1%	3	1%	9	2%	16	4%
KMD 550.70 Bedriftsrettede programmer i distriktene	Tilskudd	1	2%	1	2%			18	35%							3	6%
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Garanti			1	33%			2	67%								
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Risikolån			19	32%			15	25%					2	3%	1	2%
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd	5	2%	13	4%	1	0%	97	33%	3	1%	1	0%	8	3%	13	4%
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Etablerertilskudd			2	3%			14	22%					2	3%	1	2%
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd sentralt			2	67%												
KMD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tilskudd	4	4%	4	4%			19	20%					4	4%	5	5%
KMD 553.65 Omstillingsprogrammer ved akutte endringer i arbeidsmarkedet	Tilskudd					1	3%							1	3%		
KMD 553.74 Nasjonale tiltak for klynger og innovasjonsmiljøer	Tilskudd	1	2%	2	4%			5	10%					2	4%		
	KMD - Sum risikolån, tilskudd og programmer	24	2%	78	6%	5	0%	343	27%	7	1%	5	0%	33	3%	52	4%
LMD 1137.70 Innovasjonsaktivitet m.v.	Tilskudd							1	33%								
LMD 1149.72 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd	1	7%					6	43%					3	21%		
LMD 1149.74 Bioraffineringsprogrammet	Tilskudd																
LMD 1150.50 Bioenergiprogrammet	Tilskudd	47	32%					1	1%	90	62%						
LMD 1150.50 IBU-midler	Risikolån	20	87%													1	4%
LMD 1150.50 IBU-midler	Tilskudd fylkesvis	1,112	85%	2	0%	1	0%	83	6%	1	0%			1	0%	9	1%
LMD 1150.50 Utviklingsprogrammet for landbruks- og reindriftbasert vekst og verdiskaping	Tilskudd	14	16%	2	2%			20	24%							16	19%
LMD 1151.51 VSP rein	Tilskudd	1	7%					5	36%								
	LMD - Sum Riskolån, Tilskudd og programmer	1,195	75%	4	0%	1	0%	116	7%	91	6%	0	0%	4	0%	26	2%
Sum risikolån, tilskudd og programmer		1,240	27%	166	4%	37	1%	855	18%	122	3%	33	1%	68	1%	172	4%
KD 285.53 EU-stimuleringsvirkemidler	Tilskudd							1	6%					1	6%		
KLD 1422.70 Miljøvennlig skipsfart	Tilskudd							4	57%								
KMD 551.61 Kompens. for økt arb.g.avg.	Tilskudd			1	2%			4	9%					2	5%		
KUD 325.71 Kulturell og kreativ næring	Tilskudd							2	9%								
UD 118.01 Nordområdetiltak drift	Tilskudd																
UD 118.70 Prosjektsamarbeid med Russland	Tilskudd							11	44%					1	4%	2	8%
UD 163.70 Nødhjelp og humanitær bistand	Tilskudd																
UD 169.70 Visjon 2030	Tilskudd							3	21%	2	14%						
Diverse tilskudd	Tilskudd	3	30%	3	30%			2	20%	1	10%					1	10%
	Sum andre virkemidler	3	2%	4	2%	0	0%	27	16%	3	2%	0	0%	4	2%	3	2%
Sum andre virkemidler		3	2%	4	2%	0	0%	27	16%	3	2%	0	0%	4	2%	3	2%
Sum Totalt		1,454	28%	344	7%	37	1%	908	17%	126	2%	34	1%	74	1%	178	3%

*Uspesifisert kolonne viser data som ikke lenger er relevant statistikk for enkelte tjenester og/eller manglende registrering.

Bransje ANTALL tilsagn

Budsjettpost	Virkemiddel	H - Transport og lagring		I - Overnattings- og		J - Informasjon og		K - Finansierings- og		L - Omsetning og drift av fast		M - Faglig, vitenskapelig og		N - Forretningsmessig		O - Offentlig administrasjon og	
		Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Ordinære	8	11%	10	13%					7	9%	1	1%	4	5%		
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Fiskeriformål																
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Landbruksformål			3	1%					3	1%			2	1%		
Sum lavrisikolån		8	2%	13	3%	0	0%	0	0%	10	2%	1	0%	6	1%	0	0%
Sum lavrisikolån		8	2%	13	3%	0	0%	0	0%	10	2%	1	0%	6	1%	0	0%
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Landsdekkende etablerertilskudd	10	1%	2	0%	229	32%	5	1%	4	1%	200	28%	13	2%	2	0%
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Tilskudd	1	1%			5	4%			3	2%	23	17%	3	2%	1	1%
NFD 2421.71 Innovative næringsmiljøer	Tilskudd					8	11%					20	29%	5	7%		
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	IFU	2	2%			39	30%					27	21%	2	2%	1	1%
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	OFU					15	42%					4	11%				
NFD 2421.74 Reiseliv, profilering og kompetanse	Tilskudd			5	4%	24	17%	1	1%	1	1%	25	18%	34	24%		
NFD 2421.76 Miljøteknologi	Tilskudd - Miljøteknologi	2	1%			14	7%			1	0%	33	15%	4	2%		
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-så Kornfond	Lån											18	100%				
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-så Kornfond	Tilskudd																
NFD 2421.78 Adm. støtte for distriktsrettede så Kornfond	Tilskudd																
NFD 2421.80 Nærings tiltak på Svalbard	Tilskudd	2	20%	1	10%							3	30%	2	20%		
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Garanti					2	22%					2	22%				
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Innovasjonslån	9	3%	2	1%	82	27%	2	1%			36	12%	13	4%	1	0%
NFD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		26	1%	10	1%	418	24%	8	0%	9	1%	391	22%	76	4%	5	0%
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Etablerertilskudd	1	1%	5	5%	20	19%			2	2%	19	18%	21	20%		
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Garanti	1	17%														
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Risikolån			9	9%	3	3%			4	4%	2	2%	7	7%		
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Tilskudd	4	1%	43	10%	17	4%	4	1%	4	1%	48	12%	75	18%	3	1%
KMD 550.70 Bedriftsrettede programmer i distriktene	Tilskudd			5	10%	6	12%			2	4%	7	13%	5	10%		
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Garanti																
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Risikolån			7	12%	5	8%			2	3%	2	3%	6	10%		
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd	5	2%	27	9%	15	5%	3	1%	1	0%	29	10%	42	14%	5	2%
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Etablerertilskudd	2	3%	2	3%	15	23%			1	2%	10	15%	6	9%		
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd sentralt																
KMD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tilskudd	1	1%	6	6%	16	17%			2	2%	12	13%	9	10%	2	2%
KMD 553.65 Omstillingsprogrammer ved akutte endringer i arbeidsmarkedet	Tilskudd											11	38%			5	17%
KMD 553.74 Nasjonale tiltak for klynger og innovasjonsmiljøer	Tilskudd			1	2%	2	4%					11	22%	15	31%		
KMD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		14	1%	105	8%	99	8%	7	1%	18	1%	151	12%	186	15%	15	1%
LMD 1137.70 Innovasjonsaktivitet m.v.	Tilskudd											1	33%				
LMD 1149.72 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd									2	14%	2	14%				
LMD 1149.74 Bioraffineringsprogrammet	Tilskudd					1	100%										
LMD 1150.50 Bioenergiprogrammet	Tilskudd									2	1%	5	3%			1	1%
LMD 1150.50 IBU-midler	Risikolån													2	9%		
LMD 1150.50 IBU-midler	Tilskudd fylkesvis	1	0%	27	2%					2	0%	4	0%	33	3%	2	0%
LMD 1150.50 Utviklingsprogrammet for landbruks- og reindriftbasert vekst og verdiskaping	Tilskudd			1	1%							2	2%	19	22%		
LMD 1151.51 VSP rein	Tilskudd			1	7%			1	7%	1	7%			2	14%	2	14%
LMD - Sum Riskolån, Tilskudd og programmer		1	0%	29	2%	1	0%	1	0%	7	0%	14	1%	56	4%	5	0%
Sum risikolån, tilskudd og programmer		41	1%	144	3%	518	11%	16	0%	34	1%	556	12%	318	7%	25	1%
KD 285.53 EU-stimuleringsvirkemidler	Tilskudd					4	25%					4	25%				
KLD 1422.70 Miljøvennlig skipsfart	Tilskudd	2	29%									1	14%				
KMD 551.61 Kompens. for økt arb.g.avg.	Tilskudd	1	2%	1	2%	7	16%	2	5%			5	12%	2	5%	2	5%
KUD 325.71 Kulturell og kreativ næring	Tilskudd					1	4%					9	39%	1	4%		
UD 118.01 Nordområdetiltak drift	Tilskudd																
UD 118.70 Prosjektsamarbeid med Russland	Tilskudd	2	8%			3	12%					2	8%	1	4%		
UD 163.70 Nødhjelp og humanitær bistand	Tilskudd															2	7%
UD 169.70 Visjon 2030	Tilskudd											7	50%				
Diverse tilskudd	Tilskudd																
Sum andre virkemidler		5	3%	1	1%	15	9%	2	1%	0	0%	28	17%	4	2%	4	2%
Sum andre virkemidler		5	3%	1	1%	15	9%	2	1%	0	0%	28	17%	4	2%	4	2%
Sum Totalt		54	1%	158	3%	533	10%	18	0%	44	1%	585	11%	328	6%	29	1%

*Uspesifisert kolonne viser data som ikke lenger er relevant statistikk for enkelte tjenester og/eller manglende registrering.

Bransje ANTALL tilsagn

Budsjettpost	Virkemiddel	P - Undervisning		Q - Helse- og sosialtjenester		R - Kulturell virksomhet,		S - Annen tjenesteyting		U - Internasjonale		Uspesifisert*		X - Uspesifisert*		Totalt
		Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Ordinære			1	1%											75
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Fiskeriformål															164
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Landbruksformål			1	0%											219
Sum lavrisikolån		0	0%	2	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	458
Sum lavrisikolån		0	0%	2	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	458
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Landsdekkende etablerertilskudd	10	1%	13	2%	5	1%	3	0%			2	0%	5	1%	705
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Tilskudd			7	5%			1	1%					11	8%	135
NFD 2421.71 Innovative næringsmiljøer	Tilskudd			6	9%	1	1%	3	4%					7	10%	70
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	IFU													1	1%	130
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	OFU			7	19%	1	3%									36
NFD 2421.74 Reiseliv, profilering og kompetanse	Tilskudd	5	4%	4	3%	4	3%	3	2%	1	1%			5	4%	142
NFD 2421.76 Miljøteknologi	Tilskudd - Miljøteknologi							1	0%					1	0%	213
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-så Kornfond	Lån															18
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-så Kornfond	Tilskudd													1	100%	1
NFD 2421.78 Adm. støtte for distriktsrettede såkornfond	Tilskudd													4	100%	4
NFD 2421.80 Nærings tiltak på Svalbard	Tilskudd													1	10%	10
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Garanti															9
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Innovasjonslån	2	1%	6	2%	2	1%	1	0%					1	0%	304
NFD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		17	1%	43	2%	13	1%	12	1%	1	0%	2	0%	37	2%	1,777
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Etablerertilskudd	3	3%			4	4%	1	1%					2	2%	107
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Garanti															6
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Risikolån			1	1%	2	2%	2	2%							100
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Tilskudd	6	1%	1	0%	19	5%	8	2%					12	3%	414
KMD 550.70 Bedriftsrettede programmer i distriktene	Tilskudd					2	4%							2	4%	52
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Garanti															3
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Risikolån					1	2%									60
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd	3	1%	2	1%	11	4%	8	3%					3	1%	295
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Etablerertilskudd	4	6%	1	2%	3	5%	1	2%					1	2%	65
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd sentralt													1	33%	3
KMD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tilskudd	1	1%			1	1%	1	1%					6	6%	93
KMD 553.65 Omstillingsprogrammer ved akutte endringer i arbeidsmarkedet	Tilskudd	1	3%	1	3%	1	3%							8	28%	29
KMD 553.74 Nasjonale tiltak for klynger og innovasjonsmiljøer	Tilskudd			1	2%	2	4%	4	8%					3	6%	49
KMD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		18	1%	7	1%	46	4%	25	2%	0	0%	0	0%	38	3%	1,276
LMD 1137.70 Innovasjonsaktivitet m.v.	Tilskudd													1	33%	3
LMD 1149.72 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd															14
LMD 1149.74 Bioraffineringsprogrammet	Tilskudd															1
LMD 1150.50 Bioenergiprogrammet	Tilskudd															146
LMD 1150.50 IBU-midler	Risikolån															23
LMD 1150.50 IBU-midler	Tilskudd fylkesvis	2	0%	14	1%	5	0%							6	0%	1,305
LMD 1150.50 Utviklingsprogrammet for landbruks- og reindriftbasert vekst og verdiskaping	Tilskudd	6	7%	1	1%									4	5%	85
LMD 1151.51 VSP rein	Tilskudd	1	7%													14
LMD - Sum Riskolån, Tilskudd og programmer		9	1%	15	1%	5	0%	0	0%	0	0%	0	0%	11	1%	1,591
Sum risikolån, tilskudd og programmer		44	1%	65	1%	64	1%	37	1%	1	0%	2	0%	86	2%	4,644
KD 285.53 EU-stimuleringsvirkemidler	Tilskudd			1	6%			2	13%					3	19%	16
KLD 1422.70 Miljøvennlig skipsfart	Tilskudd															7
KMD 551.61 Kompens. for økt arb.g.avg.	Tilskudd	1	2%					15	35%							43
KUD 325.71 Kulturell og kreativ næring	Tilskudd							6	26%					4	17%	23
UD 118.01 Nordområdetiltak drift	Tilskudd													1	100%	1
UD 118.70 Prosjektsamarbeid med Russland	Tilskudd													3	12%	25
UD 163.70 Nødhjelp og humanitær bistand	Tilskudd											23	85%	2	7%	27
UD 169.70 Visjon 2030	Tilskudd	2	14%													14
Diverse tilskudd	Tilskudd															10
Sum andre virkemidler		3	2%	1	1%	21	13%	2	1%	0	0%	23	14%	13	8%	166
Sum andre virkemidler		3	2%	1	1%	21	13%	2	1%	0	0%	23	14%	13	8%	166
Sum Totalt		47	1%	68	1%	85	2%	39	1%	1	0%	25	0%	99	2%	5 268

*Uspesifisert kolonne viser data som ikke lenger er relevant statistikk for enkelte tjenester og/eller manglende registrering.

Geografi ANTALL tilsagn

Budsjettpost	Virkemiddel	01 Østfold		02 Akershus		03 Oslo		04 Hedmark		05 Oppland		06 Buskerud		07 Vestfold		08 Telemark		09 Aust-
		Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Ordinære							6	8%	4	5%	2	3%	1	1%	2	3%	
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Fiskeriformål	3	2%											1	1%	1	1%	
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Landbruksformål	3	1%	3	1%			26	12%	4	2%	8	4%	9	4%	7	3%	7
	Sum lavrisikolån	6	1%	3	1%	0	0%	32	7%	8	2%	10	2%	11	2%	10	2%	7
Sum lavrisikolån		6	1%	3	1%	0	0%	32	7%	8	2%	10	2%	11	2%	10	2%	7
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Landsdekkende etablerertilskudd	19	3%	62	9%	136	19%	13	2%	13	2%	15	2%	22	3%	26	4%	28
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Tilskudd	9	7%	4	3%	10	7%	9	7%	2	1%	4	3%	8	6%	1	1%	8
NFD 2421.71 Innovative næringsmiljøer	Tilskudd	2	3%	2	3%	10	14%	1	1%	2	3%			2	3%	2	3%	2
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	IFU	1	1%	3	2%	7	5%	2	2%	3	2%	2	2%	6	5%	1	1%	3
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	OFU	1	3%	2	6%	5	14%	1	3%	2	6%			1	3%	1	3%	2
NFD 2421.74 Reiseliv, profilering og kompetanse	Tilskudd	1	1%	3	2%	18	13%	2	1%	9	6%			1	1%	4	3%	4
NFD 2421.76 Miljøteknologi	Tilskudd - Miljøteknologi	12	6%	7	3%	14	7%	5	2%	5	2%	11	5%	11	5%	15	7%	7
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-så Kornfond	Lån			3	17%	6	33%							1	6%	1	6%	1
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-så Kornfond	Tilskudd																	
NFD 2421.78 Adm. støtte for distriktsrettede så Kornfond	Tilskudd																	
NFD 2421.80 Næringstiltak på Svalbard	Tilskudd																	
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Garanti																	
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Innovasjonslån	12	4%	19	6%	51	17%	9	3%	7	2%	11	4%	10	3%	13	4%	9
	NFD - Sum risikolån, tilskudd og programmer	57	3%	105	6%	257	14%	42	2%	43	2%	43	2%	62	3%	64	4%	64
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Etablerertilskudd							9	8%	8	7%					10	9%	6
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Garanti									0	0%	2	33%					
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Risikolån							5	5%	13	13%	3	3%			8	8%	1
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Tilskudd	8	2%					32	8%	36	9%	19	5%			33	8%	12
KMD 550.70 Bedriftsrettede programmer i distriktene	Tilskudd							2	4%	1	2%					3	6%	5
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Garanti							1	33%									
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Risikolån							5	8%	4	7%	3	5%					2
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd	7	2%					8	3%	18	6%	9	3%			2	1%	7
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Etablerertilskudd					1	2%	7	11%	3	5%	2	3%	6	9%	4	6%	
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd sentralt																	
KMD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tilskudd	1	1%	1	1%	2	2%	4	4%	6	6%					3	3%	3
KMD 553.65 Omstillingsprogrammer ved akutte endringer i arbeidsmarkedet	Tilskudd											3	10%			2	7%	
KMD 553.74 Nasjonale tiltak for klynger og innovasjonsmiljøer	Tilskudd					1	2%			1	2%					2	4%	1
	KMD - Sum risikolån, tilskudd og programmer	16	1%	1	0%	4	0%	73	6%	90	7%	41	3%	6	0%	67	5%	37
LMD 1137.70 Innovasjonsaktivitet m.v.	Tilskudd							1	33%									
LMD 1149.72 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd	1	7%	2	14%	3	21%	1	7%	1	7%					1	7%	1
LMD 1149.74 Bioraffineringsprogrammet	Tilskudd			1	100%													
LMD 1150.50 Bioenergiprogrammet	Tilskudd	13	9%	14	10%			15	10%	19	13%	15	10%	6	4%	5	3%	5
LMD 1150.50 IBU-midler	Risikolån							3	13%	1	4%					1	4%	
LMD 1150.50 IBU-midler	Tilskudd fylkesvis	58	4%	50	4%	1	0%	117	9%	92	7%	83	6%	59	5%	84	6%	48
LMD 1150.50 Utviklingsprogrammet for landbruks- og reindriftbasert vekst og verdiskaping	Tilskudd	4	5%	4	5%	6	7%	8	9%	4	5%	6	7%	1	1%	3	4%	6
LMD 1151.51 VSP rein	Tilskudd																	
	LMD - Sum Riskolån, Tilskudd og programmer	76	5%	71	4%	10	1%	145	9%	117	7%	104	7%	66	4%	94	6%	60
Sum risikolån, tilskudd og programmer		149	3%	177	4%	271	6%	260	6%	250	5%	188	4%	134	3%	225	5%	161
KD 285.53 EU-stimuleringsvirkemidler	Tilskudd					6	38%					1	6%					
KLD 1422.70 Miljøvennlig skipsfart	Tilskudd																	
KMD 551.61 Kompens. for økt arb.g.avg.	Tilskudd									1	2%							
KUD 325.71 Kulturell og kreativ næring	Tilskudd	1	4%	1	4%	10	43%			1	4%			1	4%	1	4%	
UD 118.01 Nordområdetiltak drift	Tilskudd																	
UD 118.70 Prosjektsamarbeid med Russland	Tilskudd			1	4%	2	8%											
UD 163.70 Nødhjelp og humanitær bistand	Tilskudd					12	44%											
UD 169.70 Visjon 2030	Tilskudd			1	7%	6	43%					2	14%					
Diverse tilskudd	Tilskudd	1	10%	2	20%											1	10%	
	Sum andre virkemidler	2	1%	5	3%	36	22%	0	0%	2	1%	3	2%	1	1%	2	1%	0
Sum andre virkemidler		2	1%	5	3%	36	22%	0	0%	2	1%	3	2%	1	1%	2	1%	0
Sum Totalt		157	3%	185	4%	307	6%	292	6%	260	5%	201	4%	146	3%	237	4%	168

*Uspesifisert kolonne viser data som ikke lenger er relevant statistikk for enkelte tjenester og/eller manglende registrering.

Geografi ANTALL tilsagn

Budsjettpost	Virkemiddel	Løpge- Andel	10 Vest-Agder		11 Rogaland		12 Hordaland		14 Sogn Og Fjordane		15 Møre Og Romsdal		16 Sør-Trøndelag		17 Nord-Trøndelag		18 Nordland	
			Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Ordinære		1	1%	3	4%	6	8%	4	5%	18	24%	1	1%	11	15%	2	3%
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Fiskeriformål		15	9%	4	2%	23	14%	6	4%	19	12%	2	1%			28	17%
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Landbruksformål	3%	4	2%	6	3%	20	9%	3	1%	22	10%	28	13%	21	10%	2	1%
	Sum lavrisikolån	2%	20	4%	13	3%	49	11%	13	3%	59	13%	31	7%	32	7%	32	7%
Sum lavrisikolån		2%	20	4%	13	3%	49	11%	13	3%	59	13%	31	7%	32	7%	32	7%
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Landsdekkende etablerertilskudd	4%	32	5%	96	14%	73	10%	8	1%	31	4%	71	10%	6	1%	24	3%
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Tilskudd	6%	6	4%	13	10%	30	22%			3	2%	6	4%	4	3%	2	1%
NFD 2421.71 Innovative næringsmiljøer	Tilskudd	3%	3	4%	13	19%	6	9%			5	7%	3	4%	1	1%		
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	IFU	2%	7	5%	23	18%	15	12%	2	2%	21	16%	20	15%	5	4%	4	3%
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	OFU	6%	1	3%	5	14%	6	17%	1	3%			7	19%				
NFD 2421.74 Reiseliv, profilering og kompetanse	Tilskudd	3%	10	7%	17	12%	24	17%	5	4%	7	5%	12	8%	4	3%	14	10%
NFD 2421.76 Miljøteknologi	Tilskudd - Miljøteknologi	3%	8	4%	33	15%	23	11%	4	2%	19	9%	23	11%	8	4%	6	3%
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-såkorfond	Lån	6%			1	6%	1	6%			1	6%	1	6%	1	6%	1	6%
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-såkorfond	Tilskudd																	
NFD 2421.78 Adm. støtte for distriktsrettede såkorfond	Tilskudd								1	25%					1	25%	1	25%
NFD 2421.80 Næringstiltak på Svalbard	Tilskudd																	
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Garanti				5	56%	2	22%					2	22%				
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Innovasjonslån	3%	13	4%	57	19%	22	7%	4	1%	27	9%	26	9%	9	3%	1	0%
	NFD - Sum risikolån, tilskudd og programmer	4%	80	5%	263	15%	202	11%	25	1%	114	6%	171	10%	39	2%	53	3%
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Etablerertilskudd	6%	3	3%			6	6%	13	12%	14	13%			7	7%	1	1%
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Garanti								1	17%								
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Risikolån	1%	2	2%			1	1%	4	4%	10	10%	2	2%	5	5%	10	10%
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Tilskudd	3%	8	2%	6	1%	8	2%	36	9%	10	2%	11	3%	32	8%	47	11%
KMD 550.70 Bedriftsrettede programmer i distriktene	Tilskudd	10%			1	2%	2	4%	3	6%	2	4%	4	8%	4	8%	6	12%
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Garanti										1	33%	1	33%				
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Risikolån	3%	1	2%	1	2%	4	7%	3	5%	8	13%	2	3%	4	7%	8	13%
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd	2%	2	1%	5	2%	18	6%	14	5%	34	12%	15	5%	36	12%	66	22%
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Etablerertilskudd		4	6%			5	8%	2	3%	8	12%	2	3%	11	17%	1	2%
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd sentralt														1	33%	1	33%
KMD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tilskudd	3%	4	4%	1	1%	13	14%	10	11%	7	8%	4	4%	5	5%	13	14%
KMD 553.65 Omstillingsprogrammer ved akutte endringer i arbeidsmarkedet	Tilskudd				11	38%			1	3%					1	3%	2	7%
KMD 553.74 Nasjonale tiltak for klynger og innovasjonsmiljøer	Tilskudd	2%	1	2%	4	8%	11	22%	3	6%	7	14%	1	2%	2	4%	3	6%
	KMD - Sum risikolån, tilskudd og programmer	3%	25	2%	29	2%	68	5%	90	7%	101	8%	42	3%	108	8%	158	12%
LMD 1137.70 Innovasjonsaktivitet m.v.	Tilskudd										1	33%						
LMD 1149.72 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd	7%	1	7%	1	7%					1	7%					1	7%
LMD 1149.74 Bioraffineringsprogrammet	Tilskudd																	
LMD 1150.50 Bioenergiprogrammet	Tilskudd	3%	1	1%	4	3%	3	2%	2	1%	6	4%	25	17%	12	8%		
LMD 1150.50 IBU-midler	Risikolån				1	4%					4	17%	3	13%	5	22%		
LMD 1150.50 IBU-midler	Tilskudd fylkesvis	4%	46	4%	169	13%	82	6%	92	7%	48	4%	67	5%	94	7%	56	4%
LMD 1150.50 Utviklingsprogrammet for landbruks- og reindriftbasert vekst og verdiskaping	Tilskudd	7%	3	4%	5	6%	8	9%	1	1%	3	4%	7	8%	8	9%	1	1%
LMD 1151.51 VSP rein	Tilskudd												3	21%	1	7%		
	LMD - Sum Riskolån, Tilskudd og programmer	4%	51	3%	180	11%	93	6%	95	6%	63	4%	105	7%	120	8%	58	4%
Sum risikolån, tilskudd og programmer		3%	156	3%	472	10%	363	8%	210	5%	278	6%	318	7%	267	6%	269	6%
KD 285.53 EU-stimuleringsvirkemidler	Tilskudd		1	6%	1	6%	3	19%										
KLD 1422.70 Miljøvennlig skipsfart	Tilskudd				1	14%	3	43%			3	43%						
KMD 551.61 Kompens. for økt arb.g.avg.	Tilskudd						1	2%	2	5%							8	19%
KUD 325.71 Kulturell og kreativ næring	Tilskudd				1	4%												
UD 118.01 Nordområdetiltak drift	Tilskudd																	
UD 118.70 Prosjektsamarbeid med Russland	Tilskudd				5	20%	1	4%					3	12%			1	4%
UD 163.70 Nødhjelp og humanitær bistand	Tilskudd																	
UD 169.70 Visjon 2030	Tilskudd				1	7%	2	14%					2	14%				
Diverse tilskudd	Tilskudd						2	20%			2	20%	1	10%				
	Sum andre virkemidler	0%	1	1%	9	5%	12	7%	2	1%	5	3%	6	4%	0	0%	9	5%
Sum andre virkemidler		0%	1	1%	9	5%	12	7%	2	1%	5	3%	6	4%	0	0%	9	5%
Sum Totalt		3%	177	3%	494	9%	424	8%	225	4%	342	6%	355	7%	299	6%	310	6%

*Uspesifisert kolonne viser data som ikke lenger er relevant statistikk for enkelte tjenester og/eller manglende registrering.

Geografi ANTALL tilsagn

Budsjettpost	Virkemiddel	19 Troms		20 Finnmark		21 Svalbard		99 Flere fylker/Utland		X Uspesifisert*		Totalt
		Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Ordinære	4	5%	10	13%							75
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Fiskeriformål	31	19%	31	19%							164
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Landbruksformål	33	15%	13	6%							219
	Sum lavrisikolån	68	15%	54	12%	0	0%	0	0%	0	0%	458
Sum lavrisikolån		68	15%	54	12%	0	0%	0	0%	0	0%	458
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Landsdekkende etablerertilskudd	19	3%	7	1%	3	0%	1	0%			705
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Tilskudd	1	1%			3	2%	12	9%			135
NFD 2421.71 Innovative næringsmiljøer	Tilskudd					1	1%	15	21%			70
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	IFU	3	2%	1	1%			1	1%			130
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	OFU			1	3%							36
NFD 2421.74 Reiseliv, profilering og kompetanse	Tilskudd	3	2%					4	3%			142
NFD 2421.76 Miljøteknologi	Tilskudd - Miljøteknologi	1	0%					1	0%			213
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-så Kornfond	Lån											18
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-så Kornfond	Tilskudd							1	100%			1
NFD 2421.78 Adm. støtte for distriktsrettede så Kornfond	Tilskudd	1	25%									4
NFD 2421.80 Næringsstiltak på Svalbard	Tilskudd					10	100%					10
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Garanti											9
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Innovasjonslån	2	1%			2	1%					304
	NFD - Sum risikolån, tilskudd og programmer	30	2%	9	1%	19	1%	35	2%	0	0%	1,777
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Etablerertilskudd	17	16%	12	11%			1	1%			107
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Garanti	2	33%	1	17%							6
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Risikolån	21	21%	15	15%							100
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Tilskudd	62	15%	44	11%			10	2%			414
KMD 550.70 Bedriftsrettede programmer i distriktene	Tilskudd	8	15%	11	21%							52
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Garanti											3
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Risikolån	5	8%	10	17%							60
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd	22	7%	24	8%			8	3%			295
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Etablerertilskudd	5	8%	4	6%							65
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd sentralt							1	33%			3
KMD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tilskudd	7	8%	2	2%			7	8%			93
KMD 553.65 Omstillingsprogrammer ved akutte endringer i arbeidsmarkedet	Tilskudd	6	21%	1	3%			2	7%			29
KMD 553.74 Nasjonale tiltak for klynger og innovasjonsmiljøer	Tilskudd	3	6%					9	18%			49
	KMD - Sum risikolån, tilskudd og programmer	158	12%	124	10%	0	0%	38	3%	0	0%	1,276
LMD 1137.70 Innovasjonsaktivitet m.v.	Tilskudd							1	33%			3
LMD 1149.72 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd											14
LMD 1149.74 Bioraffineringsprogrammet	Tilskudd											1
LMD 1150.50 Bioenergiprogrammet	Tilskudd	1	1%									146
LMD 1150.50 IBU-midler	Risikolån	3	13%	2	9%							23
LMD 1150.50 IBU-midler	Tilskudd fylkesvis	38	3%	20	2%			1	0%			1,305
LMD 1150.50 Utviklingsprogrammet for landbruks- og reindriftbasert vekst og verdiskaping	Tilskudd	3	4%					4	5%			85
LMD 1151.51 VSP rein	Tilskudd	2	14%	5	36%			3	21%			14
	LMD - Sum Riskolån, Tilskudd og programmer	47	3%	27	2%	0	0%	9	1%	0	0%	1,591
Sum risikolån, tilskudd og programmer		235	5%	160	3%	19	0%	82	2%	0	0%	4,644
KD 285.53 EU-stimuleringsvirkemidler	Tilskudd	1	6%					3	19%			16
KLD 1422.70 Miljøvennlig skipsfart	Tilskudd											7
KMD 551.61 Kompens. for økt arb.g.avg.	Tilskudd	31	72%									43
KUD 325.71 Kulturell og kreativ næring	Tilskudd	1	4%	2	9%			4	17%			23
UD 118.01 Nordområdetiltak drift	Tilskudd							1	100%			1
UD 118.70 Prosjektsamarbeid med Russland	Tilskudd	4	16%	4	16%	1	4%	3	12%			25
UD 163.70 Nødhjelp og humanitær bistand	Tilskudd							2	7%	13	48%	27
UD 169.70 Visjon 2030	Tilskudd											14
Diverse tilskudd	Tilskudd			1	10%							10
	Sum andre virkemidler	37	22%	7	4%	1	1%	13	8%	13	8%	166
Sum andre virkemidler		37	22%	7	4%	1	1%	13	8%	13	8%	166
Sum Totalt		340	6%	221	4%	20	0%	95	2%	13	0%	5 268

*Uspesifisert kolonne viser data som ikke lenger er relevant statistikk for enkelte tjenester og/eller manglende registrering.

Distriktpolitiske virkemiddel ANTALL tilsagn

Budsjettpost	Virkemiddel	Innenfor virkeområde		Utenfor virkeområdet		Uspesifisert*		Totalt
		Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Ordinære	56	75%	19	25%			75
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Fiskeriformål	116	71%	48	29%			164
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Landbruksformål	163	74%	56	26%			219
Sum lavrisikolån		335	73%	123	27%	0	0%	458
Sum lavrisikolån		335	73%	123	27%	0	0%	458
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Landsdekkende etablerertilskudd	146	21%	555	79%	4	1%	705
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Tilskudd	19	14%	104	77%	12	9%	135
NFD 2421.71 Innovative næringsmiljøer	Tilskudd	8	11%	40	57%	22	31%	70
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	IFU	24	18%	105	81%	1	1%	130
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	OFU	6	17%	30	83%			36
NFD 2421.74 Reiseliv, profilering og kompetanse	Tilskudd	31	22%	96	68%	15	11%	142
NFD 2421.76 Miljøteknologi	Tilskudd - Miljøteknologi	41	19%	171	80%	1	0%	213
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-så Kornfond	Lån	3	17%	9	50%	6	33%	18
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-så Kornfond	Tilskudd			0	0	1	100%	1
NFD 2421.78 Adm. støtte for distriktsrettede så Kornfond	Tilskudd	4	100%	0	0%			4
NFD 2421.80 Nærings tiltak på Svalbard	Tilskudd	10	100%	0	0%			10
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Garanti	1	11%	8	89%			9
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Innovasjonslån	47	15%	257	85%			304
NFD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		340	19%	1,375	77%	62	3%	1,777
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Etablerertilskudd	106	99%	0	0%	1	1%	107
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Garanti	6	100%	0	0%			6
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Risikolån	100	100%	0	0%			100
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Tilskudd	382	92%	0	0%	32	8%	414
KMD 550.70 Bedriftsrettede programmer i distriktene	Tilskudd	50	96%	1	2%	1	2%	52
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Garanti	3	100%	0	0%			3
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Risikolån	59	98%	1	2%			60
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd	255	86%	20	7%	20	7%	295
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Etablerertilskudd	46	71%	12	18%	7	11%	65
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd sentralt	2	67%	0	0%	1	33%	3
KMD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tilskudd	60	65%	25	27%	8	9%	93
KMD 553.65 Omstillingsprogrammer ved akutte endringer i arbeidsmarkedet	Tilskudd	15	52%	12	41%	2	7%	29
KMD 553.74 Nasjonale tiltak for klynger og innovasjonsmiljøer	Tilskudd	17	35%	18	37%	14	29%	49
KMD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		1,101	86%	89	7%	86	7%	1,276
LMD 1137.70 Innovasjonsaktivitet m.v.	Tilskudd	1	33%	1	33%	1	33%	3
LMD 1149.72 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd	6	43%	8	57%			14
LMD 1149.74 Bioraffineringsprogrammet	Tilskudd	1	100%	0	0%			1
LMD 1150.50 Bioenergiprogrammet	Tilskudd	81	55%	65	45%			146
LMD 1150.50 IBU-midler	Risikolån	20	87%	3	13%			23
LMD 1150.50 IBU-midler	Tilskudd fylkesvis	797	61%	496	38%	12	1%	1,305
LMD 1150.50 Utviklingsprogrammet for landbruks- og reindriftbasert vekst og verdiskaping	Tilskudd	37	44%	41	48%	7	8%	85
LMD 1151.51 VSP rein	Tilskudd	11	79%	0	0%	3	21%	14
LMD - Sum Riskolån, Tilskudd og programmer		954	60%	614	39%	23	1%	1,591
Sum risikolån, tilskudd og programmer		2,395	52%	2,078	45%	171	4%	4,644
KD 285.53 EU-stimuleringsvirkemidler	Tilskudd	1	6%	12	75%	3	19%	16
KLD 1422.70 Miljøvennlig skipsfart	Tilskudd	1	14%	6	86%			7
KMD 551.61 Kompens. for økt arb.g.avg.	Tilskudd	40	93%	0	0%	3	7%	43
KUD 325.71 Kulturell og kreativ næring	Tilskudd	4	17%	15	65%	4	17%	23
UD 118.01 Nordområdetiltak drift	Tilskudd			0	0	1	100%	1
UD 118.70 Prosjektsamarbeid med Russland	Tilskudd	11	44%	11	44%	3	12%	25
UD 163.70 Nødhjelp og humanitær bistand	Tilskudd			12	44%	15	56%	27
UD 169.70 Visjon 2030	Tilskudd	1	7%	13	93%			14
Diverse tilskudd	Tilskudd	4	40%	6	60%			10
Sum andre virkemidler		62	37%	75	45%	29	17%	166
Sum andre virkemidler		62	37%	75	45%	29	17%	166
Sum Totalt		2,792	53 %	2,276	43 %	200	4 %	5 268

*Uspesifisert kolonne viser data som ikke lenger er relevant statistikk for enkelte tjenester og/eller manglende registrering. Uspesifisert kolonne inneholder også bevilgninger som er fylkes-/kommuneovergripende finansiering som ikke la seg tildele til et spesifikk fylke/kommune.

Innovasjonsnivå ANTALL tilsagn

Budsjettpost	Virkemiddel	Innovasjon på bedriftsnivå		Innovasjon på regionalt nivå		Innovasjon på nasjonalt nivå		Innovasjon på internasjonalt		Ikke relevant		Uspesifisert*		Totalt
		Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Ordinære	16	21%	13	17%	10	13%	7	9%	29	39%			75
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Fiskeriformål	6	4%	2	1%	5	3%	4	2%	147	90%			164
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Landbruksformål	112	51%	7	3%	3	1%			97	44%			219
Sum lavrisikolån		134	29%	22	5%	18	4%	11	2%	273	60%	0	0%	458
Sum lavrisikolån		134	29%	22	5%	18	4%	11	2%	273	60%	0	0%	458
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Landsdekkende etablerertilskudd	2	0%	5	1%	107	15%	588	83%	3	0%			705
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Tilskudd	7	5%	5	4%	59	44%	50	37%	14	10%			135
NFD 2421.71 Innovative næringsmiljøer	Tilskudd	1	1%	4	6%	14	20%	42	60%	9	13%			70
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	IFU					5	4%	124	95%	1	1%			130
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	OFU					4	11%	32	89%					36
NFD 2421.74 Reiseliv, profilering og kompetanse	Tilskudd	4	3%	14	10%	28	20%	67	47%	29	20%			142
NFD 2421.76 Miljøteknologi	Tilskudd - Miljøteknologi					17	8%	195	92%	1	0%			213
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-såkorfond	Lån									18	100%			18
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-såkorfond	Tilskudd									1	100%			1
NFD 2421.78 Adm. støtte for distriktsrettede såkorfond	Tilskudd									4	100%			4
NFD 2421.80 Nærings tiltak på Svalbard	Tilskudd	2	20%	2	20%	3	30%	2	20%	1	10%			10
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Garanti					4	44%	5	56%					9
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Innovasjonslån	9	3%	4	1%	28	9%	246	81%	17	6%			304
NFD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		25	1%	34	2%	269	15%	1,351	76%	98	6%	0	0%	1,777
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Etablerertilskudd	2	2%	21	20%	36	34%	43	40%	5	5%			107
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Garanti					1	17%	3	50%	2	33%			6
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Risikolån	9	9%	19	19%	22	22%	25	25%	25	25%			100
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Tilskudd	54	13%	119	29%	89	21%	92	22%	60	14%			414
KMD 550.70 Bedriftsrettede programmer i distriktene	Tilskudd	12	23%	5	10%	13	25%	19	37%	3	6%			52
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Garanti			1	33%	2	67%							3
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Risikolån	8	13%	6	10%	6	10%	20	33%	20	33%			60
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd	47	16%	61	21%	52	18%	90	31%	45	15%			295
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Etablerertilskudd	1	2%	14	22%	20	31%	23	35%	7	11%			65
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd sentralt							2	67%	1	33%			3
KMD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tilskudd	6	6%	9	10%	22	24%	39	42%	17	18%			93
KMD 553.65 Omstillingsprogrammer ved akutte endringer i arbeidsmarkedet	Tilskudd	2	7%	3	10%	2	7%	6	21%	16	55%			29
KMD 553.74 Nasjonale tiltak for klynger og innovasjonsmiljøer	Tilskudd	1	2%	9	18%	12	24%	22	45%	5	10%			49
KMD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		142	11%	267	21%	277	22%	384	30%	206	16%	0	0%	1,276
LMD 1137.70 Innovasjonsaktivitet m.v.	Tilskudd							2	67%	1	33%			3
LMD 1149.72 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd			1	7%	7	50%	4	29%	2	14%			14
LMD 1149.74 Bioraffineringsprogrammet	Tilskudd					1	100%							1
LMD 1150.50 Bioenergiprogrammet	Tilskudd	113	77%	14	10%	1	1%			18	12%			146
LMD 1150.50 IBU-midler	Risikolån	15	65%	2	9%			1	4%	5	22%			23
LMD 1150.50 IBU-midler	Tilskudd fylkesvis	652	50%	115	9%	26	2%	1	0%	511	39%			1,305
LMD 1150.50 Utviklingsprogrammet for landbruks- og reindriftbasert vekst og verdiskaping	Tilskudd	14	16%	24	28%	19	22%	2	2%	26	31%			85
LMD 1151.51 VSP rein	Tilskudd	5	36%	1	7%	4	29%			4	29%			14
LMD - Sum Riskolån, Tilskudd og programmer		799	50%	157	10%	58	4%	10	1%	567	36%	0	0%	1,591
Sum risikolån, tilskudd og programmer		966	21%	458	10%	604	13%	1,745	38%	871	19%	0	0%	4,644
KD 285.53 EU-stimuleringsvirkemidler	Tilskudd							11	69%	5	31%			16
KLD 1422.70 Miljøvennlig skipsfart	Tilskudd			1	14%	2	29%	4	57%					7
KMD 551.61 Kompens. for økt arb.g.avg.	Tilskudd	9	21%	13	30%	7	16%	8	19%	6	14%			43
KUD 325.71 Kulturell og kreativ næring	Tilskudd					9	39%	10	43%	4	17%			23
UD 118.01 Nordområdetiltak drift	Tilskudd									1	100%			1
UD 118.70 Prosjektsamarbeid med Russland	Tilskudd	1	4%					21	84%	3	12%			25
UD 163.70 Nødhjelp og humanitær bistand	Tilskudd							2	7%	2	7%	23	85%	27
UD 169.70 Visjon 2030	Tilskudd							13	93%	1	7%			14
Diverse tilskudd	Tilskudd	1	10%	1	10%	4	40%	2	20%	2	20%			10
Sum andre virkemidler		11	7%	15	9%	22	13%	71	43%	24	14%	23	14%	166
Sum andre virkemidler		11	7%	15	9%	22	13%	71	43%	24	14%	23	14%	166
Sum Totalt		1,111	21%	495	9%	644	12%	1,827	35%	1,168	22%	23	0%	5 268

*Uspesifisert kolonne viser data som ikke lenger er relevant statistikk for enkelte tjenester og/eller manglende registrering.

Type Innovasjon ANTALL tilsagn

Budsjettpost	Virkemiddel	Produkt-/tjenesteinnovasjon		Prosessinnovasjon		Organisatorisk innovasjon		Markedsmessig innovasjon		Ikke relevant		Uspesifisert*		Totalt
		Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Ordinære	25	0%	14	0%			7	0%	29	1%			75
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Fiskeriformål	11	0%	6	0%					147	3%			164
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Landbruksformål	60	1%	47	1%	14	0%	1	0%	97	2%			219
Sum lavrisikolån		96	21%	67	15%	14	3%	8	2%	273	60%	0	0%	458
Sum lavrisikolån		96	21%	67	15%	14	3%	8	2%	273	60%	0	0%	458
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Landsdekkende etablerertilskudd	612	12%	30	1%	4	0%	56	1%	3	0%			705
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Tilskudd	80	2%	30	1%	6	0%	5	0%	14	0%			135
NFD 2421.71 Innovative næringsmiljøer	Tilskudd	43	1%	3	0%	4	0%	11	0%	9	0%			70
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	IFU	118	2%	10	0%	1	0%			1	0%			130
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	OFU	35	1%	1	0%									36
NFD 2421.74 Reiseliv, profilering og kompetanse	Tilskudd	84	2%	8	0%	11	0%	10	0%	29	1%			142
NFD 2421.76 Miljøteknologi	Tilskudd - Miljøteknologi	172	3%	38	1%	2	0%			1	0%			213
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-såkorfond	Lån									18	0%			18
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-såkorfond	Tilskudd									1	0%			1
NFD 2421.78 Adm. støtte for distriktsrettede såkorfond	Tilskudd									4	0%			4
NFD 2421.80 Næringstiltak på Svalbard	Tilskudd	6	0%	1	0%			2	0%	1	0%			10
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Garanti	9	0%											9
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Innovasjonslån	251	5%	24	0%	1	0%	11	0%	17	0%			304
NFD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		1,410	79%	145	8%	29	2%	95	5%	98	6%	0	0%	1,777
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Etablerertilskudd	95	2%	2	0%			5	0%	5	0%			107
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Garanti	4	0%							2	0%			6
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Risikolån	50	1%	21	0%	2	0%	2	0%	25	0%			100
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Tilskudd	219	4%	63	1%	27	1%	45	1%	60	1%			414
KMD 550.70 Bedriftsrettede programmer i distriktene	Tilskudd	40	1%	4	0%	1	0%	4	0%	3	0%			52
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Garanti	3	0%											3
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Risikolån	30	1%	8	0%	0	0%	2	0%	20	0%			60
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd	134	3%	59	1%	19	0%	38	1%	45	1%			295
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Etablerertilskudd	50	1%	1	0%	2	0%	5	0%	7	0%			65
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd sentralt	1	0%	1	0%					1	0%			3
KMD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tilskudd	50	1%	12	0%	4	0%	10	0%	17	0%			93
KMD 553.65 Omstillingsprogrammer ved akutte endringer i arbeidsmarkedet	Tilskudd	8	0%	1	0%	3	0%	1	0%	16	0%			29
KMD 553.74 Nasjonale tiltak for klynger og innovasjonsmiljøer	Tilskudd	31	1%	5	0%	1	0%	7	0%	5	0%			49
KMD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		715	56%	177	14%	59	5%	119	9%	206	16%	0	0%	1,276
LMD 1137.70 Innovasjonsaktivitet m.v.	Tilskudd	1	0%	1	0%					1	0%			3
LMD 1149.72 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd	8	0%	2	0%	1	0%	1	0%	2	0%			14
LMD 1149.74 Bioraffineringsprogrammet	Tilskudd			1	0%									1
LMD 1150.50 Bioenergiprogrammet	Tilskudd	71	1%	57	1%					18	0%			146
LMD 1150.50 IBU-midler	Risikolån	8	0%	4	0%	6	0%			5	0%			23
LMD 1150.50 IBU-midler	Tilskudd fylkesvis	431	8%	311	6%	36	1%	16	0%	511	10%			1,305
LMD 1150.50 Utviklingsprogrammet for landbruks- og reindriftbasert vekst og verdiskaping	Tilskudd	31	1%			7	0%	21	0%	26	0%			85
LMD 1151.51 VSP rein	Tilskudd	5	0%	1	0%	3	0%	1	0%	4	0%			14
LMD - Sum Riskolån, Tilskudd og programmer		555	35%	377	24%	53	3%	39	2%	567	36%	0	0%	1,591
Sum risikolån, tilskudd og programmer		2,680	58%	699	15%	141	3%	253	5%	871	19%	0	0%	4,644
KD 285.53 EU-stimuleringsvirkemidler	Tilskudd	10	0%	1	0%					5	0%			16
KLD 1422.70 Miljøvennlig skipsfart	Tilskudd	6	0%	1	0%									7
KMD 551.61 Kompens. for økt arb.g.avg.	Tilskudd	11	0%	5	0%	9	0%	12	0%	6	0%			43
KUD 325.71 Kulturell og kreativ næring	Tilskudd	10	0%	2	0%	5	0%	2	0%	4	0%			23
UD 118.01 Nordområdetiltak drift	Tilskudd									1	0%			1
UD 118.70 Prosjektsamarbeid med Russland	Tilskudd	13	0%	3	0%			6	0%	3	0%			25
UD 163.70 Nødhjelp og humanitær bistand	Tilskudd							2	0%	2	0%	23	0%	27
UD 169.70 Visjon 2030	Tilskudd	9	0%					4	0%	1	0%			14
Diverse tilskudd	Tilskudd	1	0%	7	0%					2	0%			10
Sum andre virkemidler		60	36%	19	11%	14	8%	26	16%	24	14%	23	14%	166
Sum andre virkemidler		60	36%	19	11%	14	8%	26	16%	24	14%	23	14%	166
Sum Totalt		2,836	54%	785	15%	169	3%	287	5%	1,168	22%	23	0%	5,268

*Uspesifisert kolonne viser data som ikke lenger er relevant statistikk for enkelte tjenester og/eller manglende registrering.

Bedriftstørrrelse ANTALL tilsagn

Budsjettpost	Virkemiddel	0-19		20-50		51-100		101-250		>250		Uspesifisert*		Totalt
		Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Ordinære	56	75%	12	16%	5	7%	1	1%	1	1%			75
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Fiskeriformål	159	97%	5	3%									164
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Landbruksformål	218	100%	1	0%									219
Sum lavrisikolån		433	95%	18	4%	5	1%	1	0%	1	0%	0	0%	458
Sum lavrisikolån		433	95%	18	4%	5	1%	1	0%	1	0%	0	0%	458
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Landsdekkende etablerertilskudd	337	48%									368	52%	705
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Tilskudd	93	69%	19	14%	8	6%	7	5%	8	6%			135
NFD 2421.71 Innovative næringsmiljøer	Tilskudd	57	81%	10	14%	3	4%							70
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	IFU	109	84%	17	13%	2	2%	2	2%					130
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	OFU	27	75%	7	19%	2	6%							36
NFD 2421.74 Reiseliv, profilering og kompetanse	Tilskudd	127	89%	10	7%	4	3%			1	1%			142
NFD 2421.76 Miljøteknologi	Tilskudd - Miljøteknologi	140	66%	26	12%	19	9%	16	8%	12	6%			213
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-såkorfond	Lån	17	94%	1	6%									18
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-såkorfond	Tilskudd	1	100%											1
NFD 2421.78 Adm. støtte for distriktsrettede såkorfond	Tilskudd	4	100%											4
NFD 2421.80 Nærings tiltak på Svalbard	Tilskudd	7	70%			1	10%	2	20%					10
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Garanti	9	100%											9
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Innovasjonslån	257	85%	32	11%	11	4%	4	1%					304
NFD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		1,185	67%	122	7%	50	3%	31	2%	21	1%	368	21%	1,777
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Etablerertilskudd	79	74%									28	26%	107
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Garanti	6	100%											6
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Risikolån	83	83%	11	11%	4	4%	2	2%					100
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Tilskudd	327	79%	56	14%	22	5%	5	1%	4	1%			414
KMD 550.70 Bedriftsrettede programmer i distriktene	Tilskudd	49	94%	2	4%	1	2%							52
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Garanti	3	100%											3
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Risikolån	53	88%	4	7%	2	3%	1	2%					60
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd	218	74%	43	15%	22	7%	7	2%	5	2%			295
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Etablerertilskudd	51	78%									14	22%	65
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd sentralt	3	100%											3
KMD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tilskudd	88	95%	3	3%	1	1%	1	1%					93
KMD 553.65 Omstillingsprogrammer ved akutte endringer i arbeidsmarkedet	Tilskudd	24	83%	1	3%			2	7%	2	7%			29
KMD 553.74 Nasjonale tiltak for klynger og innovasjonsmiljøer	Tilskudd	41	84%	4	8%	3	6%	1	2%					49
KMD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		1,025	80%	124	10%	55	4%	19	1%	11	1%	42	3%	1,276
LMD 1137.70 Innovasjonsaktivitet m.v.	Tilskudd	2	67%					1	33%					3
LMD 1149.72 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd	10	71%	1	7%	1	7%	1	7%	1	7%			14
LMD 1149.74 Bioraffineringsprogrammet	Tilskudd									1	100%			1
LMD 1150.50 Bioenergi programmet	Tilskudd	142	97%			2	1%	1	1%	1	1%			146
LMD 1150.50 IBU-midler	Risikolån	23	100%											23
LMD 1150.50 IBU-midler	Tilskudd fylkesvis	1,288	99%	11	1%	5	0%			1	0%			1,305
LMD 1150.50 Utviklingsprogrammet for landbruks- og reindriftbasert vekst og verdiskaping	Tilskudd	70	82%	5	6%	2	2%	2	2%	6	7%			85
LMD 1151.51 VSP rein	Tilskudd	13	93%			1	7%							14
LMD - Sum Riskolån, Tilskudd og programmer		1,548	97%	17	1%	11	1%	5	0%	10	1%	0	0%	1,591
Sum risikolån, tilskudd og programmer		3,758	81%	263	6%	116	2%	55	1%	42	1%	410	9%	4,644
KD 285.53 EU-stimuleringsvirkemidler	Tilskudd	15	94%	1	6%									16
KLD 1422.70 Miljøvennlig skipsfart	Tilskudd	5	71%	2	29%									7
KMD 551.61 Kompens. for økt arb.g.avg.	Tilskudd	39	91%	4	9%									43
KUD 325.71 Kulturell og kreativ næring	Tilskudd	18	78%	3	13%	2	9%							23
UD 118.01 Nordområdetiltak drift	Tilskudd	1	100%											1
UD 118.70 Prosjektsamarbeid med Russland	Tilskudd	23	92%	2	8%									25
UD 163.70 Nødhjelp og humanitær bistand	Tilskudd	6	22%	1	4%	2	7%	5	19%	13	48%			27
UD 169.70 Visjon 2030	Tilskudd	10	71%					3	21%	1	7%			14
Diverse tilskudd	Tilskudd	6	60%	1	10%					3	30%			10
Sum andre virkemidler		123	74%	14	8%	4	2%	8	5%	17	10%	0	0%	166
Sum andre virkemidler		123	74%	14	8%	4	2%	8	5%	17	10%	0	0%	166
Sum Totalt		4,314	82 %	295	6 %	125	2 %	64	1 %	60	1 %	410	8 %	5 268

*Uspesifisert kolonne viser data som ikke lenger er relevant statistikk for enkelte tjenester og/eller manglende registrering.

Kjennetegn ANTALL tilsagn

Budsjettpost	Virkemiddel	Kvinnerettet		Miljøeffekt		Unge 18-35		FoU-basert prosjekt		Informasjons- og		Ingen relevante kjennetegn		Totalt
		Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Ordinære	14	19%	26	35%					1	1%	2	3%	75
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Fiskeriformål	7	4%	33	20%	1	1%					5	3%	164
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Landbruksformål	118	54%	102	47%	2	1%					5	2%	219
Sum lavrisikolån		139	30%	161	35%	3	1%	0	0%	1	0%	12	3%	458
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Landsdekkende etablerertilskudd	131	19%	211	30%			3	0%	173	25%	1	0%	705
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Tilskudd	28	21%	91	67%			2	1%	14	10%			135
NFD 2421.71 Innovative næringsmiljøer	Tilskudd	34	49%	34	49%			1	1%	10	14%	1	1%	70
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	IFU	19	15%	58	45%			3	2%	59	45%			130
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	OFU	12	33%	4	11%					27	75%			36
NFD 2421.74 Reiseliv, profilering og kompetanse	Tilskudd	66	46%	33	23%					42	30%			142
NFD 2421.76 Miljøteknologi	Tilskudd - Miljøteknologi	22	10%	211	99%			7	3%	29	14%	2	1%	213
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-så Kornfond	Lån													18
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-så Kornfond	Tilskudd													1
NFD 2421.78 Adm. støtte for distriktsrettede så Kornfond	Tilskudd													4
NFD 2421.80 Næringsstiltak på Svalbard	Tilskudd	1	10%	8	80%					2	20%			10
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Garanti	2	22%	3	33%					2	22%			9
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Innovasjonslån	53	17%	93	31%	2	1%	7	2%	141	46%	3	1%	304
NFD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		368	21%	746	42%	2	0%	23	1%	499	28%	7	0%	1,777
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Etablerertilskudd	40	37%	26	24%					22	21%			107
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Garanti	2	33%	2	33%									6
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Risikolån	28	28%	31	31%					8	8%	1	1%	100
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Tilskudd	169	41%	122	29%			1	0%	42	10%			414
KMD 550.70 Bedriftsrettede programmer i distriktene	Tilskudd	21	40%	18	35%					8	15%			52
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Garanti			1	33%							1	33%	3
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Risikolån	11	18%	24	40%			1	2%	7	12%	1	2%	60
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd	112	38%	110	37%			3	1%	33	11%	6	2%	295
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Etablerertilskudd	26	40%	15	23%			1	2%	18	28%			65
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd sentralt	1	33%	2	67%									3
KMD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tilskudd	37	40%	30	32%			1	1%	17	18%	1	1%	93
KMD 553.65 Omstillingsprogrammer ved akutte endringer i arbeidsmarkedet	Tilskudd	5	17%	5	17%									29
KMD 553.74 Nasjonale tiltak for klynger og innovasjonsmiljøer	Tilskudd	27	55%	27	55%					5	10%			49
KMD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		479	38%	413	32%	0	0%	7	1%	160	13%	10	1%	1,276
LMD 1137.70 Innovasjonsaktivitet m.v.	Tilskudd	1	33%	2	67%									3
LMD 1149.72 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd			14	100%					3	21%			14
LMD 1149.74 Bioraffineringsprogrammet	Tilskudd													1
LMD 1150.50 Bioenergiprogrammet	Tilskudd	24	16%	140	96%					1	1%	2	1%	146
LMD 1150.50 IBU-midler	Risikolån	11	48%	7	30%	1	4%							23
LMD 1150.50 IBU-midler	Tilskudd fylkesvis	680	52%	690	53%	10	1%			2	0%	21	2%	1,305
LMD 1150.50 Utviklingsprogrammet for landbruks- og reindriftbasert vekst og verdiskaping	Tilskudd	64	75%	17	20%					3	4%			85
LMD 1151.51 VSP rein	Tilskudd	8	57%	4	29%									14
LMD - Sum Riskolån, Tilskudd og programmer		788	50%	874	55%	11	1%	0	0%	9	1%	23	1%	1,591
Sum risikolån, tilskudd og programmer		1,635	35%	2,033	44%	13	0%	30	1%	668	14%	40	1%	4,644
KD 285.53 EU-stimuleringsvirkemidler	Tilskudd	6	38%	6	38%					8	50%			16
KLD 1422.70 Miljøvennlig skipsfart	Tilskudd			7	100%									7
KMD 551.61 Kompens. for økt arb.g.avg.	Tilskudd	27	63%	6	14%					5	12%			43
KUD 325.71 Kulturell og kreativ næring	Tilskudd	11	48%	2	9%					3	13%			23
UD 118.01 Nordområdetiltak drift	Tilskudd													1
UD 118.70 Prosjektsamarbeid med Russland	Tilskudd	5	20%	13	52%					7	28%			25
UD 163.70 Nødhjelp og humanitær bistand	Tilskudd	2	7%	2	7%									27
UD 169.70 Visjon 2030	Tilskudd	8	57%	11	79%									14
Diverse tilskudd	Tilskudd	3	30%	9	90%				2	20%				10
Sum andre virkemidler		62	37%	56	34%	0	0%	2	1%	23	14%	0	0%	166
Sum andre virkemidler		62	37%	56	34%	0	0%	2	1%	23	14%	0	0%	166
Sum Totalt		1,836	35%	2,250	43%	16	0%	32	1%	692	13%	52	1%	5,268

Satsing ANTALL tilsagn

Budsjettpost	Virkemiddel	S-001 Energi og miljø		S-002 Helse		S-005 Landbruk		S-006 Marin		S-007 Maritim		S-008 Olje og gass		S-009 Reiseliv		S-999 Ikke satsingsområde	
		Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Ordinære	1	1%			12	16%	20	27%	11	15%	1	1%	19	25%	11	15%
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Fiskeriformål							162	99%	2	1%						
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Landbruksformål			1	0%	211	96%							7	3%		
Sum lavrisikolån		1	0%	1	0%	223	49%	182	40%	13	3%	1	0%	26	6%	11	2%
Sum lavrisikolån		1	0%	1	0%	223	49%	182	40%	13	3%	1	0%	26	6%	11	2%
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Landsdekkende etablerertilskudd	69	10%	76	11%	13	2%	44	6%	41	6%	46	7%	23	3%	393	56%
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Tilskudd	23	17%	12	9%	29	21%	16	12%	8	6%	9	7%	1	1%	37	27%
NFD 2421.71 Innovative næringsmiljøer	Tilskudd	11	16%	10	14%	2	3%	4	6%	4	6%	8	11%	5	7%	26	37%
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	IFU	5	4%	8	6%	3	2%	22	17%	14	11%	30	23%	2	2%	46	35%
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	OFU	3	8%	19	53%											14	39%
NFD 2421.74 Reiseliv, profilering og kompetanse	Tilskudd	13	9%	13	9%	1	1%	6	4%	1	1%	6	4%	46	32%	56	39%
NFD 2421.76 Miljøteknologi	Tilskudd - Miljøteknologi	101	47%	1	0%	5	2%	43	20%	21	10%	8	4%			34	16%
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-såkornd	Lån															18	100%
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-såkornd	Tilskudd															1	100%
NFD 2421.78 Adm. støtte for distriktsrettede såkornd	Tilskudd															4	100%
NFD 2421.80 Nærings tiltak på Svalbard	Tilskudd	1	10%											3	30%	6	60%
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Garanti	2	22%											1	11%	6	67%
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Innovasjonslån	27	9%	19	6%	9	3%	27	9%	15	5%	35	12%	6	2%	166	55%
NFD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		255	14%	158	9%	62	3%	162	9%	104	6%	142	8%	87	5%	807	45%
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Etablerertilskudd	4	4%	8	7%	6	6%	4	4%	3	3%	2	2%	32	30%	48	45%
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Garanti	2	33%			1	17%							1	17%	2	33%
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Risikolån	4	4%	3	3%	5	5%	34	34%	7	7%	2	2%	22	22%	23	23%
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Tilskudd	15	4%	11	3%	26	6%	41	10%	13	3%	12	3%	148	36%	148	36%
KMD 550.70 Bedriftsrettede programmer i distriktene	Tilskudd	2	4%	5	10%	5	10%	4	8%	3	6%			11	21%	22	42%
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Garanti					1	33%	1	33%					1	33%		
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Risikolån	2	3%	3	5%	5	8%	19	32%	3	5%	2	3%	15	25%	11	18%
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd	19	6%	3	1%	20	7%	38	13%	14	5%	8	3%	83	28%	110	37%
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Etablerertilskudd	3	5%	4	6%	2	3%	4	6%	3	5%			12	18%	37	57%
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd sentralt							2	67%							1	33%
KMD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tilskudd	8	9%	7	8%	11	12%	14	15%	1	1%	6	6%	18	19%	28	30%
KMD 553.65 Omstillingsprogrammer ved akutte endringer i arbeidsmarkedet	Tilskudd	2	7%	1	3%							4	14%			22	76%
KMD 553.74 Nasjonale tiltak for klynger og innovasjonsmiljøer	Tilskudd	5	10%	2	4%	3	6%	4	8%	2	4%	4	8%	13	27%	16	33%
KMD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		66	5%	47	4%	85	7%	165	13%	49	4%	40	3%	356	28%	468	37%
LMD 1137.70 Innovasjonsaktivitet m.v.	Tilskudd					1	33%	1	33%							1	33%
LMD 1149.72 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd	2	14%			8	57%									4	29%
LMD 1149.74 Bioraffineringsprogrammet	Tilskudd					1	100%										
LMD 1150.50 Bioenergiprogrammet	Tilskudd	9	6%			137	94%										
LMD 1150.50 IBU-midler	Risikolån					21	91%							2	9%		
LMD 1150.50 IBU-midler	Tilskudd fylkesvis	1	0%	2	0%	1,241	95%							54	4%	7	1%
LMD 1150.50 Utviklingsprogrammet for landbruks- og reindriftbasert vekst og verdiskaping	Tilskudd			3	4%	71	84%	1	1%					8	9%	2	2%
LMD 1151.51 VSP rein	Tilskudd					12	86%							2	14%		
LMD - Sum Riskolån, Tilskudd og programmer		12	1%	5	0%	1,492	94%	2	0%	0	0%	0	0%	66	4%	14	1%
Sum risikolån, tilskudd og programmer		333	7%	210	5%	1,639	35%	329	7%	153	3%	182	4%	509	11%	1,289	28%
KD 285.53 EU-stimuleringsvirkemidler	Tilskudd	2	13%	3	19%					1	6%	2	13%			8	50%
KLD 1422.70 Miljøvennlig skipsfart	Tilskudd							1	14%	6	86%						
KMD 551.61 Kompens. for økt arb.g.avg.	Tilskudd							3	7%					11	26%	29	67%
KUD 325.71 Kulturell og kreativ næring	Tilskudd													3	13%	20	87%
UD 118.01 Nordområdetiltak drift	Tilskudd															1	100%
UD 118.70 Prosjektsamarbeid med Russland	Tilskudd	2	8%			3	12%	3	12%	5	20%	2	8%			10	40%
UD 163.70 Nødhjelp og humanitær bistand	Tilskudd															4	15%
UD 169.70 Visjon 2030	Tilskudd	9	64%	3	21%											2	14%
Diverse tilskudd	Tilskudd	2	20%			2	20%	5	50%							1	10%
Sum andre virkemidler		15	9%	6	4%	5	3%	12	7%	12	7%	4	2%	14	8%	75	45%
Sum andre virkemidler		15	9%	6	4%	5	3%	12	7%	12	7%	4	2%	14	8%	75	45%
Sum Totalt		349	7%	217	4%	1,867	35%	523	10%	178	3%	187	4%	549	10%	1,375	26%

*Uspesifisert kolonne viser data som ikke lenger er relevant statistikk for enkelte tjenester og/eller manglende registrering.

Satsing ANTALL tilsagn

Budsjettpost	Virkemiddel	X Uspesifisert*		Totalt
		Innvilget	Andel	
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Ordinære			75
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Fiskeriformål			164
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Landbruksformål			219
Sum lavrisikolån		0	0%	458
Sum lavrisikolån		0	0%	458
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Landsdekkende etablerertilskudd			705
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Tilskudd			135
NFD 2421.71 Innovative næringsmiljøer	Tilskudd			70
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	IFU			130
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	OFU			36
NFD 2421.74 Reiseliv, profilering og kompetanse	Tilskudd			142
NFD 2421.76 Miljøteknologi	Tilskudd - Miljøteknologi			213
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-så Kornfond	Lån			18
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-så Kornfond	Tilskudd			1
NFD 2421.78 Adm. støtte for distriktsrettede så Kornfond	Tilskudd			4
NFD 2421.80 Nærings tiltak på Svalbard	Tilskudd			10
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Garanti			9
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Innovasjonslån			304
NFD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		0	0%	1,777
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Etablerertilskudd			107
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Garanti			6
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Risikolån			100
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Tilskudd			414
KMD 550.70 Bedriftsrettede programmer i distriktene	Tilskudd			52
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Garanti			3
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Risikolån			60
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd			295
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Etablerertilskudd			65
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd sentralt			3
KMD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tilskudd			93
KMD 553.65 Omstillingsprogrammer ved akutte endringer i arbeidsmarkedet	Tilskudd			29
KMD 553.74 Nasjonale tiltak for klynger og innovasjonsmiljøer	Tilskudd			49
KMD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		0	0%	1,276
LMD 1137.70 Innovasjonsaktivitet m.v.	Tilskudd			3
LMD 1149.72 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd			14
LMD 1149.74 Bioraffineringsprogrammet	Tilskudd			1
LMD 1150.50 Bioenergiprogrammet	Tilskudd			146
LMD 1150.50 IBU-midler	Risikolån			23
LMD 1150.50 IBU-midler	Tilskudd fylkesvis			1,305
LMD 1150.50 Utviklingsprogrammet for landbruks- og reindriftbasert vekst og verdiskaping	Tilskudd			85
LMD 1151.51 VSP rein	Tilskudd			14
LMD - Sum Riskolån, Tilskudd og programmer		0	0%	1,591
Sum risikolån, tilskudd og programmer		0	0%	4,644
KD 285.53 EU-stimuleringsvirkemidler	Tilskudd			16
KLD 1422.70 Miljøvennlig skipsfart	Tilskudd			7
KMD 551.61 Kompens. for økt arb.g.avg.	Tilskudd			43
KUD 325.71 Kulturell og kreativ næring	Tilskudd			23
UD 118.01 Nordområdetiltak drift	Tilskudd			1
UD 118.70 Prosjektsamarbeid med Russland	Tilskudd			25
UD 163.70 Nødhjelp og humanitær bistand	Tilskudd	23	85%	27
UD 169.70 Visjon 2030	Tilskudd			14
Diverse tilskudd	Tilskudd			10
Sum andre virkemidler		23	14%	166
Sum andre virkemidler		23	14%	166
Sum Totalt		23	0%	5 268

*Uspesifisert kolonne viser data som ikke lenger er relevant statistikk for enkelte tjenester og/eller manglende registrering.

Delmål ANTALL tilsagn

Budsjettpost	Virkemiddel	Gründer*		Bedrift*		Personkunde*		Annet*		Totalt
		Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Ordinære	21	28%	51	68%			3	4%	75
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Fiskeriformål	53	32%	111	68%					164
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Landbruksformål	13	6%	206	94%					219
Sum lavrisikolån		87	19%	368	80%	0	0%	3	1%	458
Sum lavrisikolån		87	19%	368	80%	0	0%	3	1%	458
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Landsdekkende etablerertilskudd	679	96%	20	3%	5	1%	1	0%	705
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Tilskudd	38	28%	80	59%			17	13%	135
NFD 2421.71 Innovative næringsmiljøer	Tilskudd	9	13%	40	57%			21	30%	70
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	IFU	56	43%	73	56%			1	1%	130
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	OFU	17	47%	18	50%			1	3%	36
NFD 2421.74 Reiseliv, profilering og kompetanse	Tilskudd	82	58%	48	34%			12	8%	142
NFD 2421.76 Miljøteknologi	Tilskudd - Miljøteknologi	76	36%	135	63%			2	1%	213
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-så Kornfond	Lån	5	28%	13	72%					18
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-så Kornfond	Tilskudd	1	100%							1
NFD 2421.78 Adm. støtte for distriktsrettede såkornfond	Tilskudd			4	100%					4
NFD 2421.80 Nærings tiltak på Svalbard	Tilskudd	5	50%	5	50%					10
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Garanti	4	44%	5	56%					9
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Innovasjonslån	160	53%	142	47%			2	1%	304
NFD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		1,132	64%	583	33%	5	0%	57	3%	1,777
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Etablerertilskudd	99	93%	6	6%			2	2%	107
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Garanti	3	50%	3	50%					6
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Risikolån	48	48%	52	52%					100
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Tilskudd	137	33%	258	62%			19	5%	414
KMD 550.70 Bedriftsrettede programmer i distriktene	Tilskudd	40	77%	11	21%			1	2%	52
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Garanti	1	33%	2	67%					3
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Risikolån	24	40%	36	60%					60
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd	73	25%	201	68%			21	7%	295
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Etablerertilskudd	54	83%	3	5%	1	2%	7	11%	65
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd sentralt			2	67%			1	33%	3
KMD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tilskudd	48	52%	32	34%			13	14%	93
KMD 553.65 Omstillingsprogrammer ved akutte endringer i arbeidsmarkedet	Tilskudd	7	24%	3	10%			19	66%	29
KMD 553.74 Nasjonale tiltak for klynger og innovasjonsmiljøer	Tilskudd	12	24%	26	53%			11	22%	49
KMD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		546	43%	635	50%	1	0%	94	7%	1,276
LMD 1137.70 Innovasjonsaktivitet m.v.	Tilskudd	1	33%	1	33%			1	33%	3
LMD 1149.72 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd	3	21%	11	79%					14
LMD 1149.74 Bioraffineringsprogrammet	Tilskudd			1	100%					1
LMD 1150.50 Bioenergiprogrammet	Tilskudd	20	14%	120	82%			6	4%	146
LMD 1150.50 IBU-midler	Risikolån	1	4%	22	96%					23
LMD 1150.50 IBU-midler	Tilskudd fylkesvis	147	11%	1,151	88%			7	1%	1,305
LMD 1150.50 Utviklingsprogrammet for landbruks- og reindriftbasert vekst og verdiskaping	Tilskudd	27	32%	44	52%			14	16%	85
LMD 1151.51 VSP rein	Tilskudd	8	57%	4	29%			2	14%	14
LMD - Sum Risikolån, Tilskudd og programmer		207	13%	1,354	85%	0	0%	30	2%	1,591
Sum risikolån, tilskudd og programmer		1,885	41%	2,572	55%	6	0%	181	4%	4,644
KD 285.53 EU-stimuleringsvirkemidler	Tilskudd	6	38%	6	38%			4	25%	16
KLD 1422.70 Miljøvennlig skipsfart	Tilskudd	2	29%	5	71%					7
KMD 551.61 Kompens. for økt arb.g.avg.	Tilskudd	10	23%	21	49%			12	28%	43
KUD 325.71 Kulturell og kreativ næring	Tilskudd	9	39%	14	61%					23
UD 118.01 Nordområdetiltak drift	Tilskudd	1	100%							1
UD 118.70 Prosjektsamarbeid med Russland	Tilskudd	7	28%	17	68%			1	4%	25
UD 163.70 Nødhjelp og humanitær bistand	Tilskudd							27	100%	27
UD 169.70 Visjon 2030	Tilskudd	2	14%	10	71%			2	14%	14
Diverse tilskudd	Tilskudd	2	20%	5	50%			3	30%	10
Sum andre virkemidler		39	23%	78	47%	0	0%	49	30%	166
Sum andre virkemidler		39	23%	78	47%	0	0%	49	30%	166
Sum Totalt		2,011	38%	3,018	57%	6	0%	233	4%	5 268

*Gründer (0-3 år fra stiftelsesdato)
 Bedrift (over 3 år fra stiftelsesdato og tilsagnsdato)
 Personer (søkt med norsk personnummer)
 Annet (ikke tilgjengelig stiftelsesdato eller norsk personnummer eller tilsagnsmottaker er stiftelser, forening el.)

Internasjonalt ANTALL tilsagn

Budsjettpost	Virkemiddel	Internasjonalt rettet – Eksport		Internasjonalt rettet - Annet		Nasjonalt rettet		Uspesifisert*		Totalt
		Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Ordinære	21	28%	9	12%	45	60%			75
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Fiskeriformål	71	43%			93	57%			164
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Landbruksformål	1	0%	2	1%	216	99%			219
Sum lavrisikolån		93	20%	11	2%	354	77%	0	0%	458
Sum lavrisikolån		93	20%	11	2%	354	77%	0	0%	458
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Landsdekkende etablerertilskudd	236	33%	58	8%	43	6%	368	52%	705
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Tilskudd	56	41%	16	12%	63	47%			135
NFD 2421.71 Innovative næringsmiljøer	Tilskudd	40	57%	22	31%	8	11%			70
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	IFU	90	69%	21	16%	19	15%			130
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	OFU	20	56%	5	14%	11	31%			36
NFD 2421.74 Reiseliv, profilering og kompetanse	Tilskudd	65	46%	50	35%	27	19%			142
NFD 2421.76 Miljøteknologi	Tilskudd - Miljøteknologi	154	72%	29	14%	30	14%			213
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-så Kornfond	Lån					18	100%			18
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-så Kornfond	Tilskudd					1	100%			1
NFD 2421.78 Adm. støtte for distriktsrettede så Kornfond	Tilskudd					4	100%			4
NFD 2421.80 Nærings tiltak på Svalbard	Tilskudd	1	10%	6	60%	3	30%			10
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Garanti	5	56%	1	11%	3	33%			9
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Innovasjonslån	224	74%	36	12%	44	14%			304
NFD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		891	50%	244	14%	274	15%	368	21%	1,777
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Etablerertilskudd	29	27%	32	30%	18	17%	28	26%	107
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Garanti	4	67%	1	17%	1	17%			6
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Risikolån	49	49%	19	19%	32	32%			100
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Tilskudd	154	37%	98	24%	162	39%			414
KMD 550.70 Bedriftsrettede programmer i distriktene	Tilskudd	22	42%	12	23%	18	35%			52
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Garanti					3	100%			3
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Risikolån	23	38%	13	22%	24	40%			60
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd	96	33%	83	28%	116	39%			295
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Etablerertilskudd	17	26%	11	17%	23	35%	14	22%	65
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd sentralt	2	67%			1	33%			3
KMD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tilskudd	28	30%	29	31%	36	39%			93
KMD 553.65 Omstillingsprogrammer ved akutte endringer i arbeidsmarkedet	Tilskudd	6	21%	2	7%	21	72%			29
KMD 553.74 Nasjonale tiltak for klynger og innovasjonsmiljøer	Tilskudd	31	63%	7	14%	11	22%			49
KMD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		461	36%	307	24%	466	37%	42	3%	1,276
LMD 1137.70 Innovasjonsaktivitet m.v.	Tilskudd	2	67%			1	33%			3
LMD 1149.72 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd	3	21%	2	14%	9	64%			14
LMD 1149.74 Bioraffineringsprogrammet	Tilskudd					1	100%			1
LMD 1150.50 Bioenergiprogrammet	Tilskudd					146	100%			146
LMD 1150.50 IBU-midler	Risikolån	1	4%	1	4%	21	91%			23
LMD 1150.50 IBU-midler	Tilskudd fylkesvis	12	1%	35	3%	1,258	96%			1,305
LMD 1150.50 Utviklingsprogrammet for landbruks- og reindriftbasert vekst og verdiskaping	Tilskudd	7	8%	19	22%	59	69%			85
LMD 1151.51 VSP rein	Tilskudd			3	21%	11	79%			14
LMD - Sum Riskolån, Tilskudd og programmer		25	2%	60	4%	1,506	95%	0	0%	1,591
Sum risikolån, tilskudd og programmer		1,377	30%	611	13%	2,246	48%	410	9%	4,644
KD 285.53 EU-stimuleringsvirkemidler	Tilskudd	10	63%	6	38%					16
KLD 1422.70 Miljøvennlig skipsfart	Tilskudd	4	57%			3	43%			7
KMD 551.61 Kompens. for økt arb.g.avg.	Tilskudd	13	30%	16	37%	14	33%			43
KUD 325.71 Kulturell og kreativ næring	Tilskudd	16	70%	4	17%	3	13%			23
UD 118.01 Nordområdetiltak drift	Tilskudd			1	100%					1
UD 118.70 Prosjektsamarbeid med Russland	Tilskudd	14	56%	11	44%					25
UD 163.70 Nødhjelp og humanitær bistand	Tilskudd	2	7%			2	7%	23	85%	27
UD 169.70 Visjon 2030	Tilskudd	9	64%	5	36%					14
Diverse tilskudd	Tilskudd	3	30%			7	70%			10
Sum andre virkemidler		71	43%	43	26%	29	17%	23	14%	166
Sum andre virkemidler		71	43%	43	26%	29	17%	23	14%	166
Sum Totalt		1,541	29%	665	13%	2,629	50%	433	8%	5 268

*Uspesifisert kolonne viser data som ikke lenger er relevant statistikk for enkelte tjenester og/eller manglende registrering.

Total tilsagn NETTO tilsagn

Budsjettpost	Virkemiddel	Totalt	
		Innvilget	Andel
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Ordinære		
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Fiskeriformål		
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Landbruksformål		
Sum lavrisikolån			
Sum lavrisikolån		0	0%
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Landsdekkende etablerertilskudd	225,647,500	7%
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Tilskudd	86,476,980	3%
NFD 2421.71 Innovative næringsmiljøer	Tilskudd	91,052,500	3%
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	IFU	222,455,462	7%
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	OFU	77,659,000	2%
NFD 2421.74 Reiseliv, profilering og kompetanse	Tilskudd	26,299,913	1%
NFD 2421.76 Miljøteknologi	Tilskudd - Miljøteknologi	538,318,650	17%
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-så Kornfond	Lån	53,000,000	2%
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-så Kornfond	Tilskudd	1,000,000	0%
NFD 2421.78 Adm. støtte for distriktsrettede så Kornfond	Tilskudd	4,400,000	0%
NFD 2421.80 Nærings tiltak på Svalbard	Tilskudd	3,558,000	0%
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Garanti	2,156,250	0%
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Innovasjonslån	194,252,250	6%
NFD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		1,526,276,505	49%
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Etablerertilskudd	36,563,434	1%
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Garanti	2,610,000	0%
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Risikolån	54,213,625	2%
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Tilskudd	240,226,913	8%
KMD 550.70 Bedriftsrettede programmer i distriktene	Tilskudd	11,004,930	0%
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Garanti	1,185,000	0%
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Risikolån	18,644,094	1%
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd	150,155,961	5%
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Etablerertilskudd	19,911,728	1%
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd sentralt	10,700,000	0%
KMD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tilskudd	37,274,673	1%
KMD 553.65 Omstillingsprogrammer ved akutte endringer i arbeidsmarkedet	Tilskudd	5,980,500	0%
KMD 553.74 Nasjonale tiltak for klynger og innovasjonsmiljøer	Tilskudd	66,490,000	2%
KMD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		654,960,858	21%
LMD 1137.70 Innovasjonsaktivitet m.v.	Tilskudd	2,780,000	0%
LMD 1149.72 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd	7,930,000	0%
LMD 1149.74 Bioraffineringsprogrammet	Tilskudd	350,000	0%
LMD 1150.50 Bioenergi programmet	Tilskudd	60,431,178	2%
LMD 1150.50 IBU-midler	Risikolån	5,344,525	0%
LMD 1150.50 IBU-midler	Tilskudd fylkesvis	602,863,525	19%
LMD 1150.50 Utviklingsprogrammet for landbruks- og reindriftbasert vekst og verdiskaping	Tilskudd	79,323,200	3%
LMD 1151.51 VSP rein	Tilskudd	8,953,000	0%
LMD - Sum Riskolån, Tilskudd og programmer		767,975,428	25%
Sum risikolån, tilskudd og programmer		2,949,212,791	95%
KD 285.53 EU-stimuleringsvirkemidler	Tilskudd	16,314,700	1%
KLD 1422.70 Miljøvennlig skipsfart	Tilskudd	17,005,000	1%
KMD 551.61 Kompens. for økt arb.g.avg.	Tilskudd	17,097,000	1%
KUD 325.71 Kulturell og kreativ næring	Tilskudd	17,500,000	1%
UD 118.01 Nordområdetiltak drift	Tilskudd	9,000,000	0%
UD 118.70 Prosjektsamarbeid med Russland	Tilskudd	19,923,000	1%
UD 163.70 Nødhjelp og humanitær bistand	Tilskudd	43,002,500	1%
UD 169.70 Visjon 2030	Tilskudd	17,936,000	1%
Diverse tilskudd	Tilskudd	2,697,842	0%
Sum andre virkemidler		160,476,042	5%
Sum andre virkemidler		160,476,042	5%
Sum Totalt		3,109,688,833	100%

Netto

Bransje NETTO tilsagn

Budsjettpost	Virkemiddel	A1 - Jordbruk/skogbruk		A2 - Fiske/oppdrett		B - Bergverksdrift og utvinning		C - Industri		D - Elektrisitets-, gass-, damp-		E - Vannforsyning, avløps- og		F - Bygge- og		G - Varehandel- reparasjon av	
		Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Ordinære																
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Fiskeriformål																
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Landbruksformål																
Sum lavrisikolån																	
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Landsdekkende etablerertilskudd	1,500,000	1%	4,100,000	2%	3,100,000	1%	38,263,000	17%	3,170,000	1%	1,300,000	1%	3,500,000	2%	11,557,000	5%
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Tilskudd	3,275,000	4%	10,768,000	12%	500,000	1%	22,706,480	26%	1,290,000	1%	136,000	0%	2,626,500	3%	1,800,000	2%
NFD 2421.71 Innovative næringsmiljøer	Tilskudd			4,500,000	5%			8,057,500	9%					2,000,000	2%	250,000	0%
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	IFU	885,000	0%	6,275,000	3%	11,850,000	5%	83,884,000	38%			720,000	0%	210,000	0%	8,850,000	4%
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	OFU							11,099,000	14%							3,200,000	4%
NFD 2421.74 Reiseliv, profilering og kompetanse	Tilskudd			126,000	0%	31,500	0%	1,653,500	6%	31,500	0%	131,500	1%			231,000	1%
NFD 2421.76 Miljøteknologi	Tilskudd - Miljøteknologi	1,300,000	0%	111,567,400	21%	4,500,000	1%	187,640,000	35%	11,880,000	2%	33,304,750	6%	11,135,000	2%	16,383,000	3%
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-såkorfond	Lån																
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-såkorfond	Tilskudd																
NFD 2421.78 Adm. støtte for distriktsrettede såkorfond	Tilskudd																
NFD 2421.80 Nærings tiltak på Svalbard	Tilskudd							273,000	8%								
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Garanti							375,000	17%	600,000	28%					75,000	3%
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Innovasjonslån	1,470,000	1%	13,665,000	7%	6,825,000	4%	62,698,500	32%	1,950,000	1%			3,675,000	2%	11,409,750	6%
NFD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		8,430,000	1%	151,001,400	10%	26,806,500	2%	416,649,980	27%	18,921,500	1%	35,592,250	2%	23,146,500	2%	53,755,750	4%
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Etablerertilskudd	50,000	0%	700,000	2%			7,188,000	20%					90,000	0%	2,446,000	7%
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Garanti	600,000	23%					600,000	23%					600,000	23%	60,000	2%
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Risikolån	169,500	0%	12,338,750	23%			27,573,750	51%			625,000	1%	364,500	1%	2,325,000	4%
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Tilskudd	5,545,000	2%	19,072,000	8%	1,375,000	1%	69,705,250	29%	2,695,000	1%	2,300,000	1%	3,567,500	1%	7,821,000	3%
KMD 550.70 Bedriftsrettede programmer i distriktene	Tilskudd	36,500	0%	50,000	0%			7,620,000	69%							99,430	1%
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Garanti			870,000	73%			315,000	27%								
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Risikolån			5,207,375	28%			8,439,375	45%					362,500	2%	150,000	1%
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd	3,450,000	2%	15,858,937	11%	26,000	0%	68,613,318	46%	1,025,000	1%	1,500,000	1%	3,020,000	2%	6,938,000	5%
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Etablerertilskudd			1,000,000	5%			4,463,500	22%					800,000	4%	615,000	3%
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd sentralt			8,000,000	75%												
KMD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tilskudd	850,050	2%	3,991,000	11%			5,377,000	14%					1,563,000	4%	213,500	1%
KMD 553.65 Omstillingsprogrammer ved akutte endringer i arbeidsmarkedet	Tilskudd					400,000	7%							500,000	8%		
KMD 553.74 Nasjonale tiltak for klynger og innovasjonsmiljøer	Tilskudd	100,000	0%	3,000,000	5%			8,600,000	13%					800,000	1%		
KMD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		10,801,050	2%	70,088,062	11%	1,801,000	0%	208,495,193	32%	3,720,000	1%	4,425,000	1%	11,667,500	2%	20,667,930	3%
LMD 1137.70 Innovasjonsaktivitet m.v.	Tilskudd							485,000	17%								
LMD 1149.72 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd	500,000	6%					3,985,000	50%					1,675,000	21%		
LMD 1149.74 Bioraffineringsprogrammet	Tilskudd																
LMD 1150.50 Bioenergiprogrammet	Tilskudd	17,965,504	30%					1,440,000	2%	39,488,674	65%						
LMD 1150.50 IBU-midler	Risikolån	4,818,525	90%													396,000	7%
LMD 1150.50 IBU-midler	Tilskudd fylkesvis	554,760,586	92%	690,000	0%	65,000	0%	22,261,629	4%	140,000	0%			250,000	0%	1,479,000	0%
LMD 1150.50 Utviklingsprogrammet for landbruks- og reindriftbasert vekst og verdiskaping	Tilskudd	10,145,000	13%	1,100,000	1%			14,045,000	18%							5,110,000	6%
LMD 1151.51 VSP rein	Tilskudd	500,000	6%					4,562,000	51%								
LMD - Sum Riskolån, Tilskudd og programmer		588,689,615	77%	1,790,000	0%	65,000	0%	46,778,629	6%	39,628,674	5%			1,925,000	0%	6,985,000	1%
Sum risikolån, tilskudd og programmer		607,920,665	21%	222,879,462	8%	28,672,500	1%	671,923,802	23%	62,270,174	2%	40,017,250	1%	36,739,000	1%	81,408,680	3%
KD 285.53 EU-stimuleringsvirkemidler	Tilskudd							467,000	3%					452,500	3%		
KLD 1422.70 Miljøvennlig skipsfart	Tilskudd							12,305,000	72%								
KMD 551.61 Kompens. for økt arb.g.avg.	Tilskudd			500,000	3%			1,400,000	8%					171,000	1%		
KUD 325.71 Kulturell og kreativ næring	Tilskudd							800,000	5%								
UD 118.01 Nordområdetiltak drift	Tilskudd																
UD 118.70 Prosjektsamarbeid med Russland	Tilskudd							7,609,000	38%					1,100,000	6%	1,680,000	8%
UD 163.70 Nødhjelp og humanitær bistand	Tilskudd																
UD 169.70 Visjon 2030	Tilskudd							1,250,000	7%	4,248,000	24%						
Diverse tilskudd	Tilskudd	966,000	36%	650,000	24%			181,842	7%	500,000	19%					400,000	15%
Sum andre virkemidler		966,000	1%	1,150,000	1%			24,012,842	15%	4,748,000	3%			1,723,500	1%	2,080,000	1%
Sum andre virkemidler		966,000	1%	1,150,000	1%			24,012,842	15%	4,748,000	3%			1,723,500	1%	2,080,000	1%
Sum Totalt		608,886,665	20 %	224,029,462	7 %	28,672,500	1 %	695,936,644	22 %	67,018,174	2 %	40,017,250	1 %	38,462,500	1 %	83,488,680	3 %

*Uspesifisert kolonne viser data som ikke lenger er relevant statistikk for enkelte tjenester og/eller manglende registrering.

Bransje NETTO tilsagn

Budsjettpost	Virkemiddel	H - Transport og lagring		I - Overnattings- og		J - Informasjon og		K - Finansierings- og		L - Omsetning og drift av fast		M - Faglig, vitenskapelig og		N - Forretningsmessig		O - Offentlig administrasjon og	
		Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Ordinære																
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Fiskeriformål																
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Landbruksformål																
	Sum lavrisikolån																
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Landsdekkende etablerertilskudd	3,400,000	2%	1,100,000	0%	70,190,500	31%	1,240,000	1%	385,000	0%	42,196,500	19%	4,545,000	2%	1,168,000	1%
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Tilskudd	100,000	0%			1,570,000	2%			930,000	1%	7,415,000	9%	2,200,000	3%	300,000	0%
NFD 2421.71 Innovative næringsmiljøer	Tilskudd					5,250,000	6%					24,935,000	27%	3,750,000	4%		
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	IFU	2,200,000	1%			57,488,000	26%					43,583,462	20%	2,580,000	1%	430,000	0%
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	OFU					33,250,000	43%					3,930,000	5%				
NFD 2421.74 Reiseliv, profilering og kompetanse	Tilskudd			1,181,500	4%	1,187,000	5%	285,000	1%	300,000	1%	4,153,000	16%	10,622,750	40%		
NFD 2421.76 Miljøteknologi	Tilskudd - Miljøteknologi	900,000	0%			67,700,000	13%			500,000	0%	78,668,500	15%	7,640,000	1%		
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-såkorfond	Lån											53,000,000	100%				
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-såkorfond	Tilskudd																
NFD 2421.78 Adm. støtte for distriktsrettede såkorfond	Tilskudd																
NFD 2421.80 Nærings tiltak på Svalbard	Tilskudd	475,000	13%	500,000	14%							1,200,000	34%	360,000	10%		
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Garanti					255,000	12%					851,250	39%				
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Innovasjonslån	4,125,000	2%	720,000	0%	53,612,250	28%	2,025,000	1%			17,579,250	9%	9,082,500	5%	450,000	0%
	NFD - Sum risikolån, tilskudd og programmer	11,200,000	1%	3,501,500	0%	290,502,750	19%	3,550,000	0%	2,115,000	0%	277,511,962	18%	40,780,250	3%	2,348,000	0%
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Etablerertilskudd	450,000	1%	1,677,000	5%	8,331,880	23%			800,000	2%	5,790,000	16%	7,310,554	20%		
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Garanti	750,000	29%														
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Risikolån			3,626,500	7%	1,323,125	2%			3,000,000	6%	843,750	2%	887,500	2%		
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Tilskudd	1,520,000	1%	18,138,538	8%	8,464,000	4%	8,572,700	4%	2,475,000	1%	35,987,200	15%	29,983,930	12%	2,775,000	1%
KMD 550.70 Bedriftsrettede programmer i distriktene	Tilskudd			231,000	2%	271,000	2%			101,500	1%	1,992,500	18%	259,500	2%		
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Garanti																
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Risikolån			708,094	4%	1,147,500	6%			643,750	3%	100,000	1%	1,660,500	9%		
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd	999,541	1%	10,872,958	7%	3,125,392	2%	2,615,000	2%	90,000	0%	6,847,146	5%	16,156,775	11%	2,750,000	2%
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Etablerertilskudd	1,065,000	5%	718,460	4%	5,161,000	26%			100,000	1%	2,317,000	12%	1,220,000	6%		
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd sentralt																
KMD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tilskudd	31,500	0%	710,900	2%	2,356,500	6%			63,000	0%	8,064,000	22%	6,886,000	18%	1,180,000	3%
KMD 553.65 Omstillingsprogrammer ved akutte endringer i arbeidsmarkedet	Tilskudd											2,134,100	36%			648,000	11%
KMD 553.74 Nasjonale tiltak for klynger og innovasjonsmiljøer	Tilskudd			500,000	1%	750,000	1%					16,850,000	25%	15,990,000	24%		
	KMD - Sum risikolån, tilskudd og programmer	4,816,041	1%	37,183,450	6%	30,930,397	5%	11,187,700	2%	7,273,250	1%	80,925,696	12%	80,354,759	12%	7,353,000	1%
LMD 1137.70 Innovasjonsaktivitet m.v.	Tilskudd											2,000,000	72%				
LMD 1149.72 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd									700,000	9%	1,070,000	13%				
LMD 1149.74 Bioraffineringsprogrammet	Tilskudd					350,000	100%									100,000	0%
LMD 1150.50 Bioenergiprogrammet	Tilskudd									470,000	1%	967,000	2%				
LMD 1150.50 IBU-midler	Risikolån													130,000	2%		
LMD 1150.50 IBU-midler	Tilskudd fylkesvis	170,000	0%	8,355,100	1%					445,000	0%	2,356,000	0%	7,184,500	1%	523,500	0%
LMD 1150.50 Utviklingsprogrammet for landbruks- og reindriftbasert vekst og verdiskaping	Tilskudd			1,000,000	1%							1,354,200	2%	10,106,000	13%		
LMD 1151.51 VSP rein	Tilskudd			31,500	0%			99,500	1%	1,000,000	11%			730,000	8%	1,600,000	18%
	LMD - Sum Riskolån, Tilskudd og programmer	170,000	0%	9,386,600	1%	350,000	0%	99,500	0%	2,615,000	0%	7,747,200	1%	18,150,500	2%	2,223,500	0%
	Sum risikolån, tilskudd og programmer	16,186,041	1%	50,071,550	2%	321,783,147	11%	14,837,200	1%	12,003,250	0%	366,184,858	12%	139,285,509	5%	11,924,500	0%
KD 285.53 EU-stimuleringsvirkemidler	Tilskudd					1,869,700	11%					2,376,000	15%				
KLD 1422.70 Miljøvennlig skipsfart	Tilskudd	3,120,000	18%									1,580,000	9%				
KMD 551.61 Kompens. for økt arb.g.avg.	Tilskudd	237,000	1%	20,000	0%	2,263,000	13%	750,000	4%			2,723,000	16%	1,900,000	11%	1,860,000	11%
KUD 325.71 Kulturell og kreativ næring	Tilskudd					300,000	2%					6,050,000	35%	300,000	2%		
UD 118.01 Nordområdetiltak drift	Tilskudd																
UD 118.70 Prosjektsamarbeid med Russland	Tilskudd	800,000	4%			2,735,000	14%					689,000	3%	1,750,000	9%		
UD 163.70 Nødhjelp og humanitær bistand	Tilskudd															1,375,000	3%
UD 169.70 Visjon 2030	Tilskudd											10,438,000	58%				
Diverse tilskudd	Tilskudd																
	Sum andre virkemidler	4,157,000	3%	20,000	0%	7,167,700	4%	750,000	0%			23,856,000	15%	3,950,000	2%	3,235,000	2%
	Sum andre virkemidler	4,157,000	3%	20,000	0%	7,167,700	4%	750,000	0%			23,856,000	15%	3,950,000	2%	3,235,000	2%
	Sum Totalt	20,343,041	1%	50,091,550	2%	328,950,847	11%	15,587,200	1%	12,003,250	0%	390,040,858	13%	143,235,509	5%	15,159,500	0%

*Uspesifisert kolonne viser data som ikke lenger er relevant statistikk for enkelte tjenester og/eller manglende registrering.

Bransje NETTO tilsagn

Budsjettpost	Virkemiddel	P - Undervisning		Q - Helse- og sosialtjenester		R - Kulturell virksomhet,		S - Annen tjenesteyting		U - Internasjonale		Uspesifisert*		X - Uspesifisert*		Totalt
		Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Ordinære															0
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Fiskeriformål															0
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Landbruksformål															0
	Sum lavrisikolån															0
	Sum lavrisikolån															0
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Landsdekkende etablerertilskudd	1,999,500	1%	6,015,000	3%	2,120,000	1%	700,000	0%			200,000	0%	23,898,000	11%	225,647,500
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Tilskudd			990,000	1%			175,000	0%					29,695,000	34%	86,476,980
NFD 2421.71 Innovative næringsmiljøer	Tilskudd			9,650,000	11%	360,000	0%	12,500,000	14%					19,800,000	22%	91,052,500
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	IFU													3,500,000	2%	222,455,462
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	OFU			25,460,000	33%	720,000	1%									77,659,000
NFD 2421.74 Reiseliv, profilering og kompetanse	Tilskudd	571,500	2%	619,500	2%	305,763	1%	449,900	2%	150,000	1%			4,269,000	16%	26,299,913
NFD 2421.76 Miljøteknologi	Tilskudd - Miljøteknologi							200,000	0%					5,000,000	1%	538,318,650
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-såkorfond	Lån															53,000,000
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-såkorfond	Tilskudd													1,000,000	100%	1,000,000
NFD 2421.78 Adm. støtte for distriktsrettede såkorfond	Tilskudd													4,400,000	100%	4,400,000
NFD 2421.80 Nærings tiltak på Svalbard	Tilskudd													750,000	21%	3,558,000
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Garanti															2,156,250
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Innovasjonslån	900,000	0%	2,115,000	1%	1,050,000	1%	450,000	0%					450,000	0%	194,252,250
	NFD - Sum risikolån, tilskudd og programmer	3,471,000	0%	44,849,500	3%	4,555,763	0%	14,474,900	1%	150,000	0%	200,000	0%	92,762,000	6%	1,526,276,505
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Etablerertilskudd	600,000	2%			900,000	2%	80,000	0%					150,000	0%	36,563,434
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Garanti															2,610,000
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Risikolån			375,000	1%	462,500	1%	298,750	1%							54,213,625
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Tilskudd	3,415,000	1%	400,000	0%	5,882,600	2%	4,920,000	2%					5,612,195	2%	240,226,913
KMD 550.70 Bedriftsrettede programmer i distriktene	Tilskudd					88,500	1%							255,000	2%	11,004,930
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Garanti															1,185,000
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Risikolån					225,000	1%									18,644,094
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd	400,000	0%	500,000	0%	1,866,844	1%	1,315,000	1%					2,186,050	1%	150,155,961
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Etablerertilskudd	1,129,435	6%	400,000	2%	725,000	4%	20,000	0%					177,333	1%	19,911,728
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd sentralt													2,700,000	25%	10,700,000
KMD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tilskudd	352,000	1%			31,500	0%	2,500,000	7%					3,104,723	8%	37,274,673
KMD 553.65 Omstillingsprogrammer ved akutte endringer i arbeidsmarkedet	Tilskudd	150,000	3%	300,000	5%	400,000	7%							1,448,400	24%	5,980,500
KMD 553.74 Nasjonale tiltak for klynger og innovasjonsmiljøer	Tilskudd			1,400,000	2%	1,000,000	2%	14,500,000	22%					3,000,000	5%	66,490,000
	KMD - Sum risikolån, tilskudd og programmer	6,046,435	1%	3,375,000	1%	11,581,944	2%	23,633,750	4%					18,633,701	3%	654,960,858
LMD 1137.70 Innovasjonsaktivitet m.v.	Tilskudd													295,000	11%	2,780,000
LMD 1149.72 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd															7,930,000
LMD 1149.74 Bioraffineringsprogrammet	Tilskudd															350,000
LMD 1150.50 Bioenergiprogrammet	Tilskudd															60,431,178
LMD 1150.50 IBU-midler	Risikolån															5,344,525
LMD 1150.50 IBU-midler	Tilskudd fylkesvis	450,000	0%	2,055,000	0%	1,195,000	0%							483,210	0%	602,863,525
LMD 1150.50 Utviklingsprogrammet for landbruks- og reindriftbasert vekst og verdiskaping	Tilskudd	13,093,000	17%	570,000	1%									22,800,000	29%	79,323,200
LMD 1151.51 VSP rein	Tilskudd	430,000	5%													8,953,000
	LMD - Sum Riskolån, Tilskudd og programmer	13,973,000	2%	2,625,000	0%	1,195,000	0%							23,578,210	3%	767,975,428
	Sum risikolån, tilskudd og programmer	23,490,435	1%	50,849,500	2%	17,332,707	1%	38,108,650	1%	150,000	0%	200,000	0%	134,973,911	5%	2,949,212,791
KD 285.53 EU-stimuleringsvirkemidler	Tilskudd			808,500	5%			1,741,000	11%					8,600,000	53%	16,314,700
KLD 1422.70 Miljøvennlig skipsfart	Tilskudd															17,005,000
KMD 551.61 Kompens. for økt arb.g.avg.	Tilskudd	450,000	3%			4,823,000	28%									17,097,000
KUD 325.71 Kulturell og kreativ næring	Tilskudd					1,650,000	9%							8,400,000	48%	17,500,000
UD 118.01 Nordområdetiltak drift	Tilskudd													9,000,000	100%	9,000,000
UD 118.70 Prosjektsamarbeid med Russland	Tilskudd													3,560,000	18%	19,923,000
UD 163.70 Nødhjelp og humanitær bistand	Tilskudd											35,427,500	82%	6,200,000	14%	43,002,500
UD 169.70 Visjon 2030	Tilskudd	2,000,000	11%													17,936,000
Diverse tilskudd	Tilskudd															2,697,842
	Sum andre virkemidler	2,450,000	2%	808,500	1%	6,473,000	4%	1,741,000	1%			35,427,500	22%	35,760,000	22%	160,476,042
	Sum andre virkemidler	2,450,000	2%	808,500	1%	6,473,000	4%	1,741,000	1%			35,427,500	22%	35,760,000	22%	160,476,042
	Sum Totalt	25,940,435	1%	51,658,000	2%	23,805,707	1%	39,849,650	1%	150,000	0%	35,627,500	1%	170,733,911	5%	3,109,688,833

*Uspesifisert kolonne viser data som ikke lenger er relevant statistikk for enkelte tjenester og/eller manglende registrering.

Geografi NETTO tilsagn

Budsjettpost	Virkemiddel	01 Østfold		02 Akershus		03 Oslo		04 Hedmark		05 Oppland		06 Buskerud		07 Vestfold		08 Telemark		
		Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Ordinære																	
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Fiskeriformål																	
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Landbruksformål																	
Sum lavrisikolån		0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Landsdekkende etablerertilskudd	4,973,000	2%	14,195,000	6%	40,814,000	18%	5,668,000	3%	5,191,750	2%	4,107,000	2%	5,015,000	2%	8,150,000	4%	
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Tilskudd	8,430,000	10%	1,250,000	1%	3,716,000	4%	6,236,500	7%	215,000	0%	1,600,000	2%	1,857,000	2%	300,000	0%	
NFD 2421.71 Innovative næringsmiljøer	Tilskudd	1,435,000	2%	1,000,000	1%	9,507,500	10%	500,000	1%	1,000,000	1%			860,000	1%	1,000,000	1%	
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	IFU	3,200,000	1%	7,700,000	3%	16,740,000	8%	2,160,000	1%	2,200,000	1%	1,500,000	1%	8,070,000	4%	12,000,000	5%	
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	OFU	2,000,000	3%	8,400,000	11%	12,095,000	16%	1,440,000	2%	1,425,000	2%			400,000	1%	1,900,000	2%	
NFD 2421.74 Reiseliv, profilering og kompetanse	Tilskudd	300,000	1%	736,500	3%	4,254,900	16%	281,500	1%	2,437,750	9%			75,000	0%	323,000	1%	
NFD 2421.76 Miljøteknologi	Tilskudd - Miljøteknologi	26,895,000	5%	21,260,000	4%	21,550,000	4%	6,742,750	1%	18,120,000	3%	18,110,000	3%	17,600,000	3%	37,865,000	7%	
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-så Kornfond	Lån			9,000,000	17%	20,000,000	38%							2,000,000	4%	2,000,000	4%	
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-så Kornfond	Tilskudd																	
NFD 2421.78 Adm. støtte for distriktsrettede så Kornfond	Tilskudd																	
NFD 2421.80 Nærings tiltak på Svalbard	Tilskudd																	
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Garanti																	
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Innovasjonslån	10,473,000	5%	9,620,250	5%	34,677,000	18%	5,655,000	3%	3,060,000	2%	8,769,000	5%	6,127,500	3%	11,810,250	6%	
NFD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		57,706,000	4%	73,161,750	5%	163,354,400	11%	28,683,750	2%	33,649,500	2%	34,086,000	2%	42,004,500	3%	75,348,250	5%	
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Etablerertilskudd							3,291,721	9%	3,264,000	9%						2,586,000	7%
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Garanti											660,000	25%					
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Risikolån							3,168,750	6%	2,090,250	4%	962,500	2%			4,648,125	9%	
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Tilskudd	1,850,000	1%					21,234,592	9%	16,531,200	7%	6,786,000	3%			12,452,000	5%	
KMD 550.70 Bedriftsrettede programmer i distriktene	Tilskudd							68,000	1%	31,500	0%					168,000	2%	
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Garanti							90,000	8%									
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Risikolån							631,250	3%	950,000	5%	662,500	4%					
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd	2,695,000	2%					5,379,875	4%	5,999,676	4%	1,832,802	1%			178,755	0%	
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Etablerertilskudd					36,000	0%	1,922,333	10%	1,315,000	7%	720,000	4%	2,480,000	12%	570,000	3%	
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd sentralt																	
KMD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tilskudd	445,000	1%	613,550	2%	200,000	1%	194,500	1%	1,036,000	3%					533,500	1%	
KMD 553.65 Omstillingsprogrammer ved akutte endringer i arbeidsmarkedet	Tilskudd											200,000	3%			204,600	3%	
KMD 553.74 Nasjonale tiltak for klynger og innovasjonsmiljøer	Tilskudd					600,000	1%			500,000	1%					1,000,000	2%	
KMD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		4,990,000	1%	613,550	0%	836,000	0%	35,981,021	5%	31,717,626	5%	11,823,802	2%	2,480,000	0%	22,340,980	3%	
LMD 1137.70 Innovasjonsaktivitet m.v.	Tilskudd							2,000,000	72%									
LMD 1149.72 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd	720,000	9%	1,350,000	17%	1,000,000	13%	350,000	4%	1,000,000	13%					500,000	6%	
LMD 1149.74 Bioraffineringsprogrammet	Tilskudd			350,000	100%													
LMD 1150.50 Bioenergi programmet	Tilskudd	4,383,524	7%	3,589,504	6%			3,886,000	6%	7,233,000	12%	7,996,000	13%	1,395,000	2%	910,000	2%	
LMD 1150.50 IBU-midler	Risikolån							410,000	8%	169,000	3%					160,000	3%	
LMD 1150.50 IBU-midler	Tilskudd fylkesvis	23,587,000	4%	18,783,000	3%	250,000	0%	39,487,229	7%	43,777,910	7%	28,670,000	5%	17,149,000	3%	27,545,210	5%	
LMD 1150.50 Utviklingsprogrammet for landbruks- og reindriftbasert vekst og verdiskaping	Tilskudd	2,865,000	4%	4,680,000	6%	1,355,000	2%	4,160,000	5%	2,285,000	3%	4,100,000	5%	100,000	0%	530,000	1%	
LMD 1151.51 VSP rein	Tilskudd																	
LMD - Sum Riskolån, Tilskudd og programmer		31,555,524	4%	28,752,504	4%	2,605,000	0%	50,293,229	7%	54,464,910	7%	40,766,000	5%	18,644,000	2%	29,645,210	4%	
Sum risikolån, tilskudd og programmer		94,251,524	3%	102,527,804	3%	166,795,400	6%	114,958,000	4%	119,832,036	4%	86,675,802	3%	63,128,500	2%	127,334,440	4%	
KD 285.53 EU-stimuleringsvirkemidler	Tilskudd					2,793,200	17%					716,000	4%					
KLD 1422.70 Miljøvennlig skipsfart	Tilskudd																	
KMD 551.61 Kompens. for økt arb.g.avg.	Tilskudd									237,000	1%							
KUD 325.71 Kulturell og kreativ næring	Tilskudd	200,000	1%	300,000	2%	6,250,000	36%			300,000	2%			250,000	1%	100,000	1%	
UD 118.01 Nordområdetiltak drift	Tilskudd																	
UD 118.70 Prosjektsamarbeid med Russland	Tilskudd			450,000	2%	654,000	3%											
UD 163.70 Nødhjelp og humanitær bistand	Tilskudd							17,022,500	40%									
UD 169.70 Visjon 2030	Tilskudd			1,000,000	6%	8,778,000	49%					700,000	4%					
Diverse tilskudd	Tilskudd	500,000	19%	900,000	33%											66,000	2%	
Sum andre virkemidler		700,000	0%	2,650,000	2%	35,497,700	22%	0	0%	537,000	0%	1,416,000	1%	250,000	0%	166,000	0%	
Sum andre virkemidler		700,000	0%	2,650,000	2%	35,497,700	22%	0	0%	537,000	0%	1,416,000	1%	250,000	0%	166,000	0%	
Sum Totalt		94,951,524	3%	105,177,804	3%	202,293,100	7%	114,958,000	4%	120,369,036	4%	88,091,802	3%	63,378,500	2%	127,500,440	4%	

*Uspesifisert kolonne viser data som ikke lenger er relevant statistikk for enkelte tjenester og/eller manglende registrering.

Geografi NETTO tilsagn

Budsjettpost	Virkemiddel	09 Aust-Agder		10 Vest-Agder		11 Rogaland		12 Hordaland		14 Sogn Og Fjordane		15 Møre Og Romsdal		16 Sør-Trøndelag		17 Nord-Trøndelag	
		Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Ordinære																
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Fiskeriformål																
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Landbruksformål																
Sum lavrisikolån		0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Landsdekkende etablerertilskudd	8,185,000	4%	9,335,000	4%	26,438,000	12%	18,164,500	8%	2,150,000	1%	11,825,000	5%	20,676,250	9%	1,680,000	1%
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Tilskudd	3,600,000	4%	3,760,000	4%	3,435,000	4%	12,652,000	15%			1,415,000	2%	1,828,480	2%	1,490,000	2%
NFD 2421.71 Innovative næringsmiljøer	Tilskudd	1,250,000	1%	6,250,000	7%	10,850,000	12%	16,500,000	18%			7,850,000	9%	2,200,000	2%	500,000	1%
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	IFU	2,300,000	1%	17,530,000	8%	45,825,000	21%	18,526,000	8%	1,240,000	1%	26,270,000	12%	38,730,462	17%	8,414,000	4%
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	OFU	3,430,000	4%	1,250,000	2%	16,920,000	22%	12,740,000	16%	3,600,000	5%			11,729,000	15%		
NFD 2421.74 Reiseliv, profilering og kompetanse	Tilskudd	199,500	1%	2,616,000	10%	1,282,500	5%	2,448,500	9%	956,000	4%	973,000	4%	1,209,000	5%	468,000	2%
NFD 2421.76 Miljøteknologi	Tilskudd - Miljøteknologi	14,400,000	3%	16,230,000	3%	60,020,000	11%	88,080,900	16%	22,270,000	4%	30,543,000	6%	70,265,000	13%	16,370,000	3%
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-såkorfond	Lån	2,000,000	4%			3,000,000	6%	4,000,000	8%			2,000,000	4%	5,000,000	9%	2,000,000	4%
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-såkorfond	Tilskudd																
NFD 2421.78 Adm. støtte for distriktsrettede såkorfond	Tilskudd									1,100,000	25%					1,100,000	25%
NFD 2421.80 Nærings tiltak på Svalbard	Tilskudd																
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Garanti					1,725,000	80%	225,000	10%					206,250	10%		
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Innovasjonslån	6,510,000	3%	13,890,000	7%	30,858,750	16%	9,957,000	5%	4,590,000	2%	15,950,400	8%	13,221,600	7%	3,142,500	2%
NFD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		41,874,500	3%	70,861,000	5%	200,354,250	13%	183,293,900	12%	35,906,000	2%	96,826,400	6%	165,066,042	11%	35,164,500	2%
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Etablerertilskudd	1,625,000	4%	263,000	1%			2,380,000	7%	5,415,000	15%	5,323,880	15%			2,187,500	6%
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Garanti									750,000	29%						
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Risikolån	150,000	0%	675,000	1%			375,000	1%	3,300,000	6%	9,581,250	18%	1,312,500	2%	3,224,500	6%
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Tilskudd	5,760,000	2%	5,140,000	2%	805,000	0%	12,950,000	5%	23,245,000	10%	5,435,000	2%	4,525,000	2%	24,181,000	10%
KMD 550.70 Bedriftsrettede programmer i distriktene	Tilskudd	6,263,000	57%			31,500	0%	81,500	1%	94,500	1%	63,000	1%	420,000	4%	273,000	2%
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Garanti											870,000	73%	225,000	19%		
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Risikolån	301,875	2%	150,000	1%	1,875,000	10%	1,845,500	10%	3,400,000	18%	2,350,000	13%	450,000	2%	921,250	5%
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd	1,928,000	1%	600,000	0%	1,300,000	1%	12,866,900	9%	3,060,000	2%	25,508,933	17%	4,844,429	3%	18,768,306	12%
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Etablerertilskudd			897,000	5%			1,850,000	9%	465,000	2%	2,093,500	11%	850,000	4%	4,316,395	22%
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd sentralt															4,000,000	37%
KMD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tilskudd	1,463,000	4%	5,300,000	14%	1,250,000	3%	409,500	1%	1,381,500	4%	367,500	1%	4,110,000	11%	1,070,000	3%
KMD 553.65 Omstillingsprogrammer ved akutte endringer i arbeidsmarkedet	Tilskudd					2,893,500	48%			17,000	0%					917,000	15%
KMD 553.74 Nasjonale tiltak for klynger og innovasjonsmiljøer	Tilskudd	5,000,000	8%	5,000,000	8%	3,150,000	5%	20,290,000	31%	1,375,000	2%	12,100,000	18%	500,000	1%	850,000	1%
KMD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		22,490,875	3%	18,025,000	3%	11,305,000	2%	53,048,400	8%	42,503,000	6%	63,693,063	10%	17,236,929	3%	60,708,951	9%
LMD 1137.70 Innovasjonsaktivitet m.v.	Tilskudd											485,000	17%				
LMD 1149.72 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd	325,000	4%	1,210,000	15%	130,000	2%					945,000	12%				
LMD 1149.74 Bioraffineringsprogrammet	Tilskudd																
LMD 1150.50 Bioenergi programmet	Tilskudd	1,905,000	3%	290,000	0%	5,420,000	9%	1,594,000	3%	4,355,000	7%	841,000	1%	10,135,000	17%	6,409,150	11%
LMD 1150.50 IBU-midler	Risikolån					396,000	7%					925,000	17%	1,480,000	28%	261,025	5%
LMD 1150.50 IBU-midler	Tilskudd fylkesvis	18,222,000	3%	15,159,000	3%	51,048,000	8%	39,084,000	6%	55,943,000	9%	44,655,146	7%	43,305,500	7%	42,908,100	7%
LMD 1150.50 Utviklingsprogrammet for landbruks- og reindriftbasert vekst og verdiskaping	Tilskudd	3,127,200	4%	500,000	1%	5,920,000	7%	7,488,000	9%	375,000	0%	1,800,000	2%	5,150,000	6%	8,290,000	10%
LMD 1151.51 VSP rein	Tilskudd													2,540,000	28%	1,500,000	17%
LMD - Sum Riskolån, Tilskudd og programmer		23,579,200	3%	17,159,000	2%	62,914,000	8%	48,166,000	6%	60,673,000	8%	49,651,146	6%	62,610,500	8%	59,368,275	8%
Sum risikolån, tilskudd og programmer		87,944,575	3%	106,045,500	4%	274,573,250	9%	284,508,300	10%	139,082,000	5%	210,170,609	7%	244,913,471	8%	155,241,726	5%
KD 285.53 EU-stimuleringsvirkemidler	Tilskudd			715,000	4%	808,500	5%	2,216,000	14%								
KLD 1422.70 Miljøvennlig skipsfart	Tilskudd					500,000	3%	8,830,000	52%			7,675,000	45%				
KMD 551.61 Kompens. for økt arb.g.avg.	Tilskudd							500,000	3%	1,120,000	7%						
KUD 325.71 Kulturell og kreativ næring	Tilskudd					300,000	2%										
UD 118.01 Nordområdetiltak drift	Tilskudd																
UD 118.70 Prosjektsamarbeid med Russland	Tilskudd					4,140,000	21%	150,000	1%					3,285,000	16%		
UD 163.70 Nødhjelp og humanitær bistand	Tilskudd																
UD 169.70 Visjon 2030	Tilskudd					3,400,000	19%	700,000	4%					3,358,000	19%		
Diverse tilskudd	Tilskudd							131,842	5%			800,000	30%	150,000	6%		
Sum andre virkemidler				715,000	0%	9,148,500	6%	12,527,842	8%	1,120,000	1%	8,475,000	5%	6,793,000	4%		
Sum andre virkemidler			0%	715,000	0%	9,148,500	6%	12,527,842	8%	1,120,000	1%	8,475,000	5%	6,793,000	4%		0%
Sum Totalt		87,944,575	3%	106,760,000	3%	283,721,750	9%	297,036,142	10%	140,202,000	5%	218,645,609	7%	251,706,471	8%	155,241,726	5%

*Uspesifisert kolonne viser data som ikke lenger er relevant statistikk for enkelte tjenester og/eller manglende registrering.

Geografi NETTO tilsagn

Budsjettpost	Virkemiddel	18 Nordland		19 Troms		20 Finnmark		21 Svalbard		99 Flere fylker/Utland		X Uspesifisert*		Totalt
		Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Ordinære													
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Fiskeriformål													
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Landbruksformål													
Sum lavrisikolån		0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Landsdekkende etablerertilskudd	6,238,000	3%	5,842,000	3%	2,600,000	1%	900,000	0%	23,500,000	10%			225,647,500
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Tilskudd	437,000	1%	460,000	1%			3,500,000	4%	30,295,000	35%			86,476,980
NFD 2421.71 Innovative næringsmiljøer	Tilskudd							500,000	1%	29,850,000	33%			91,052,500
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	IFU	2,080,000	1%	3,300,000	1%	1,170,000	1%			3,500,000	2%			222,455,462
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	OFU					330,000	0%							77,659,000
NFD 2421.74 Reiseliv, profilering og kompetanse	Tilskudd	3,333,000	13%	1,131,500	4%					3,274,263	12%			26,299,913
NFD 2421.76 Miljøteknologi	Tilskudd - Miljøteknologi	43,497,000	8%	3,500,000	1%					5,000,000	1%			538,318,650
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-såkorfond	Lån	2,000,000	4%											53,000,000
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-såkorfond	Tilskudd									1,000,000	100%			1,000,000
NFD 2421.78 Adm. støtte for distriktsrettede såkorfond	Tilskudd	1,100,000	25%	1,100,000	25%									4,400,000
NFD 2421.80 Nærings tiltak på Svalbard	Tilskudd							3,558,000	100%					3,558,000
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Garanti													2,156,250
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Innovasjonslån	4,500,000	2%	900,000	0%			540,000	0%					194,252,250
NFD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		63,185,000	4%	16,233,500	1%	4,100,000	0%	8,998,000	1%	96,419,263	6%			1,526,276,505
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Etablerertilskudd	100,000	0%	5,452,333	15%	3,725,000	10%			950,000	3%			36,563,434
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Garanti			600,000	23%	600,000	23%							2,610,000
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Risikolån	13,318,750	25%	6,089,500	11%	5,317,500	10%							54,213,625
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Tilskudd	47,084,100	20%	25,024,521	10%	21,143,500	9%			6,080,000	3%			240,226,913
KMD 550.70 Bedriftsrettede programmer i distriktene	Tilskudd	193,930	2%	2,787,500	25%	529,500	5%							11,004,930
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Garanti													1,185,000
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Risikolån	2,213,125	12%	2,406,250	13%	487,344	3%							18,644,094
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd	47,939,280	32%	6,074,505	4%	7,979,500	5%			3,200,000	2%			150,155,961
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Etablerertilskudd	386,500	2%	1,245,000	6%	765,000	4%							19,911,728
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd sentralt	4,000,000	37%							2,700,000	25%			10,700,000
KMD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tilskudd	6,300,400	17%	2,257,500	6%	63,000	0%			10,279,723	28%			37,274,673
KMD 553.65 Omstillingsprogrammer ved akutte endringer i arbeidsmarkedet	Tilskudd	160,500	3%	960,400	16%	27,500	0%			600,000	10%			5,980,500
KMD 553.74 Nasjonale tiltak for klynger og innovasjonsmiljøer	Tilskudd	6,000,000	9%	2,000,000	3%					8,125,000	12%			66,490,000
KMD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		127,696,585	19%	54,897,509	8%	40,637,844	6%			31,934,723	5%			654,960,858
LMD 1137.70 Innovasjonsaktivitet m.v.	Tilskudd									295,000	11%			2,780,000
LMD 1149.72 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd	400,000	5%											7,930,000
LMD 1149.74 Bioraffineringsprogrammet	Tilskudd													350,000
LMD 1150.50 Bioenergiprogrammet	Tilskudd			89,000	0%									60,431,178
LMD 1150.50 IBU-midler	Risikolån			1,127,500	21%	416,000	8%							5,344,525
LMD 1150.50 IBU-midler	Tilskudd fylkesvis	42,741,650	7%	26,418,000	4%	20,854,780	3%			3,275,000	1%			602,863,525
LMD 1150.50 Utviklingsprogrammet for landbruks- og reindriftbasert vekst og verdiskaping	Tilskudd	1,000,000	1%	868,000	1%					24,730,000	31%			79,323,200
LMD 1151.51 VSP rein	Tilskudd			131,000	1%	2,752,000	31%			2,030,000	23%			8,953,000
LMD - Sum Riskolån, Tilskudd og programmer		44,141,650	6%	28,633,500	4%	24,022,780	3%			30,330,000	4%			767,975,428
Sum risikolån, tilskudd og programmer		235,023,235	8%	99,764,509	3%	68,760,624	2%	8,998,000	0%	158,683,986	5%	0%		2,949,212,791
KD 285.53 EU-stimuleringsvirkemidler	Tilskudd			466,000	3%					8,600,000	53%			16,314,700
KLD 1422.70 Miljøvennlig skipsfart	Tilskudd													17,005,000
KMD 551.61 Kompens. for økt arb.g.avg.	Tilskudd	6,546,000	38%	8,694,000	51%									17,097,000
KUD 325.71 Kulturell og kreativ næring	Tilskudd			300,000	2%	1,100,000	6%			8,400,000	48%			17,500,000
UD 118.01 Nordområdetiltak drift	Tilskudd									9,000,000	100%			9,000,000
UD 118.70 Prosjektsamarbeid med Russland	Tilskudd	1,100,000	6%	3,484,000	17%	2,200,000	11%	900,000	5%	3,560,000	18%			19,923,000
UD 163.70 Nødhjelp og humanitær bistand	Tilskudd									6,200,000	14%	19,780,000	46%	43,002,500
UD 169.70 Visjon 2030	Tilskudd													17,936,000
Diverse tilskudd	Tilskudd					150,000	6%							2,697,842
Sum andre virkemidler		7,646,000	5%	12,944,000	8%	3,450,000	2%	900,000	1%	35,760,000	22%	19,780,000	12%	160,476,042
Sum andre virkemidler		7,646,000	5%	12,944,000	8%	3,450,000	2%	900,000	1%	35,760,000	22%	19,780,000	12%	160,476,042
Sum Totalt		242,669,235	8 %	112,708,509	4 %	72,210,624	2 %	9,898,000	0 %	194,443,986	6 %	19,780,000	1 %	3,109,688,833

*Uspesifisert kolonne viser data som ikke lenger er relevant statistikk for enkelte tjenester og/eller manglende registrering.

Distriktpolitiske virkemiddelområde NETTO tilsagn

Budsjettpost	Virkemiddel	Innenfor virkeområde		Utenfor virkeområdet		Uspesifisert*		Totalt
		Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Ordinære							
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Fiskeriformål							
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Landbruksformål							
Sum lavrisikolån								
Sum lavrisikolån		0	0%	0	0%	0	0%	0
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Landsdekkende etablerertilskudd	38,050,000	17%	162,347,500	72%	25,250,000	11%	225,647,500
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Tilskudd	11,307,000	13%	44,874,980	52%	30,295,000	35%	86,476,980
NFD 2421.71 Innovative næringsmiljøer	Tilskudd	4,250,000	5%	46,467,500	51%	40,335,000	44%	91,052,500
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	IFU	42,400,000	19%	176,555,462	79%	3,500,000	2%	222,455,462
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	OFU	20,900,000	27%	56,759,000	73%			77,659,000
NFD 2421.74 Reiseliv, profilering og kompetanse	Tilskudd	7,825,000	30%	12,569,650	48%	5,905,263	22%	26,299,913
NFD 2421.76 Miljøteknologi	Tilskudd - Miljøteknologi	150,942,000	28%	382,376,650	71%	5,000,000	1%	538,318,650
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-så Kornfond	Lån	6,000,000	11%	27,000,000	51%	20,000,000	38%	53,000,000
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-så Kornfond	Tilskudd			0	0%	1,000,000	100%	1,000,000
NFD 2421.78 Adm. støtte for distriktsrettede så Kornfond	Tilskudd	4,400,000	100%	0	0%			4,400,000
NFD 2421.80 Næringsstiltak på Svalbard	Tilskudd	3,558,000	100%	0	0%			3,558,000
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Garanti	150,000	7%	2,006,250	93%			2,156,250
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Innovasjonslån	34,364,250	18%	159,888,000	82%			194,252,250
NFD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		324,146,250	21%	1,070,844,992	70%	131,285,263	9%	1,526,276,505
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Etablerertilskudd	35,613,434	97%	0	0%	950,000	3%	36,563,434
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Garanti	2,610,000	100%	0	0%			2,610,000
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Risikolån	54,213,625	100%	0	0%			54,213,625
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Tilskudd	214,539,171	89%	0	0%	25,687,742	11%	240,226,913
KMD 550.70 Bedriftsrettede programmer i distriktene	Tilskudd	10,804,930	98%	50,000	0%	150,000	1%	11,004,930
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Garanti	1,185,000	100%	0	0%			1,185,000
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Risikolån	18,581,594	100%	62,500	0%			18,644,094
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd	135,464,053	90%	3,491,900	2%	11,200,008	7%	150,155,961
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Etablerertilskudd	14,093,460	71%	4,421,000	22%	1,397,268	7%	19,911,728
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd sentralt	8,000,000	75%	0	0%	2,700,000	25%	10,700,000
KMD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tilskudd	14,075,450	38%	11,719,500	31%	11,479,723	31%	37,274,673
KMD 553.65 Omstillingsprogrammer ved akutte endringer i arbeidsmarkedet	Tilskudd	2,705,500	45%	2,675,000	45%	600,000	10%	5,980,500
KMD 553.74 Nasjonale tiltak for klynger og innovasjonsmiljøer	Tilskudd	13,190,000	20%	37,850,000	57%	15,450,000	23%	66,490,000
KMD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		525,076,217	80%	60,269,900	9%	69,614,741	11%	654,960,858
LMD 1137.70 Innovasjonsaktivitet m.v.	Tilskudd	485,000	17%	2,000,000	72%	295,000	11%	2,780,000
LMD 1149.72 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd	4,045,000	51%	3,885,000	49%			7,930,000
LMD 1149.74 Bioraffineringsprogrammet	Tilskudd	350,000	100%	0	0%			350,000
LMD 1150.50 Bioenergi-programmet	Tilskudd	27,967,654	46%	32,463,524	54%			60,431,178
LMD 1150.50 IBU-midler	Risikolån	4,456,025	83%	888,500	17%			5,344,525
LMD 1150.50 IBU-midler	Tilskudd fylkesvis	411,652,569	68%	186,667,100	31%	4,543,856	1%	602,863,525
LMD 1150.50 Utviklingsprogrammet for landbruks- og reindriftbasert vekst og verdiskaping	Tilskudd	28,381,000	36%	24,953,000	31%	25,989,200	33%	79,323,200
LMD 1151.51 VSP rein	Tilskudd	6,923,000	77%	0	0%	2,030,000	23%	8,953,000
LMD - Sum Riskolån, Tilskudd og programmer		484,260,248	63%	250,857,124	33%	32,858,056	4%	767,975,428
Sum risikolån, tilskudd og programmer		1,333,482,715	45%	1,381,972,016	47%	233,758,060	8%	2,949,212,791
KD 285.53 EU-stimuleringsvirkemidler	Tilskudd	466,000	3%	7,248,700	44%	8,600,000	53%	16,314,700
KLD 1422.70 Miljøvennlig skipsfart	Tilskudd	2,475,000	15%	14,530,000	85%			17,005,000
KMD 551.61 Kompens. for økt arb.g.avg.	Tilskudd	15,347,000	90%	0	0%	1,750,000	10%	17,097,000
KUD 325.71 Kulturell og kreativ næring	Tilskudd	1,700,000	10%	7,400,000	42%	8,400,000	48%	17,500,000
UD 118.01 Nordområdetiltak drift	Tilskudd			0	0%	9,000,000	100%	9,000,000
UD 118.70 Prosjektsamarbeid med Russland	Tilskudd	8,134,000	41%	8,229,000	41%	3,560,000	18%	19,923,000
UD 163.70 Nødhjelp og humanitær bistand	Tilskudd			17,022,500	40%	25,980,000	60%	43,002,500
UD 169.70 Visjon 2030	Tilskudd	1,000,000	6%	16,936,000	94%			17,936,000
Diverse tilskudd	Tilskudd	1,450,000	54%	1,247,842	46%			2,697,842
Sum andre virkemidler		30,572,000	19%	72,614,042	45%	57,290,000	36%	160,476,042
Sum andre virkemidler		30,572,000	19%	72,614,042	45%	57,290,000	36%	160,476,042
Sum Totalt		1,364,054,715	44 %	1,454,586,058	47%	291,048,060	9 %	3,109,688,833

*Uspesifisert kolonne viser data som ikke lenger er relevant statistikk for enkelte tjenester og/eller manglende registrering. Uspesifisert kolonne inneholder også bevilgninger som er fylkes-/kommuneovergripende finansiering som ikke la seg tildele til et spesifikk fylke/kommune.

Innovasjonsnivå NETTO tilsagn

Budsjettpost	Virkemiddel	Innovasjon på bedriftsnivå		Innovasjon på regionalt nivå		Innovasjon på nasjonalt nivå		Innovasjon på internasjonalt		Ikke relevant		Uspesifisert*		Totalt
		Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Ordinære													
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Fiskeriformål													
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Landbruksformål													
Sum lavrisikolån														
Sum lavrisikolån		0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Landsdekkende etablerertilskudd	520,000	0%	1,300,000	1%	21,663,000	10%	177,164,500	79%	25,000,000	11%			225,647,500
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Tilskudd	3,610,000	4%	1,542,000	2%	23,524,000	27%	27,355,980	32%	30,445,000	35%			86,476,980
NFD 2421.71 Innovative næringsmiljøer	Tilskudd	500,000	1%	2,460,000	3%	16,050,000	18%	57,207,500	63%	14,835,000	16%			91,052,500
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	IFU					2,680,000	1%	216,275,462	97%	3,500,000	2%			222,455,462
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	OFU					1,470,000	2%	76,189,000	98%					77,659,000
NFD 2421.74 Reiseliv, profilering og kompetanse	Tilskudd	633,750	2%	2,880,500	11%	4,972,663	19%	6,942,000	26%	10,871,000	41%			26,299,913
NFD 2421.76 Miljøteknologi	Tilskudd - Miljøteknologi					10,435,000	2%	522,883,650	97%	5,000,000	1%			538,318,650
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-så Kornfond	Lån									53,000,000	100%			53,000,000
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-så Kornfond	Tilskudd									1,000,000	100%			1,000,000
NFD 2421.78 Adm. støtte for distriktsrettede så Kornfond	Tilskudd									4,400,000	100%			4,400,000
NFD 2421.80 Nærings tiltak på Svalbard	Tilskudd	400,000	11%	360,000	10%	975,000	27%	1,073,000	30%	750,000	21%			3,558,000
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Garanti					851,250	39%	1,305,000	61%					2,156,250
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Innovasjonslån	3,360,000	2%	939,000	0%	17,517,000	9%	163,718,250	84%	8,718,000	4%			194,252,250
NFD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		9,023,750	1%	9,481,500	1%	100,137,913	7%	1,250,114,342	82%	157,519,000	10%			1,526,276,505
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Etablerertilskudd	850,000	2%	6,606,721	18%	10,037,333	27%	17,469,380	48%	1,600,000	4%			36,563,434
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Garanti					600,000	23%	1,200,000	46%	810,000	31%			2,610,000
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Risikolån	2,539,000	5%	6,230,750	11%	17,496,250	32%	19,216,875	35%	8,730,750	16%			54,213,625
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Tilskudd	24,378,950	10%	52,222,442	22%	53,142,000	22%	74,357,000	31%	36,126,521	15%			240,226,913
KMD 550.70 Bedriftsrettede programmer i distriktene	Tilskudd	519,000	5%	609,500	6%	653,430	6%	9,005,000	82%	218,000	2%			11,004,930
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Garanti			90,000	8%	1,095,000	92%							1,185,000
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Risikolån	3,323,750	18%	765,594	4%	469,625	3%	9,658,750	52%	4,426,375	24%			18,644,094
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd	12,946,759	9%	22,418,200	15%	25,611,041	17%	74,881,888	50%	14,298,073	10%			150,155,961
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Etablerertilskudd	302,935	2%	2,224,460	11%	6,260,000	31%	10,010,000	50%	1,114,333	6%			19,911,728
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd sentralt							8,000,000	75%	2,700,000	25%			10,700,000
KMD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tilskudd	305,723	1%	2,836,000	8%	12,900,550	35%	17,069,000	46%	4,163,400	11%			37,274,673
KMD 553.65 Omstillingsprogrammer ved akutte endringer i arbeidsmarkedet	Tilskudd	303,000	5%	635,000	11%	550,000	9%	1,800,000	30%	2,692,500	45%			5,980,500
KMD 553.74 Nasjonale tiltak for klynger og innovasjonsmiljøer	Tilskudd	500,000	1%	6,525,000	10%	10,825,000	16%	46,340,000	70%	2,300,000	3%			66,490,000
KMD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		45,969,117	7%	101,163,667	15%	139,640,229	21%	289,007,893	44%	79,179,952	12%			654,960,858
LMD 1137.70 Innovasjonsaktivitet m.v.	Tilskudd							2,485,000	89%	295,000	11%			2,780,000
LMD 1149.72 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd			350,000	4%	4,800,000	61%	1,480,000	19%	1,300,000	16%			7,930,000
LMD 1149.74 Bioraffineringsprogrammet	Tilskudd					350,000	100%							350,000
LMD 1150.50 Bioenergiprogrammet	Tilskudd	42,097,674	70%	8,734,504	14%	50,000	0%			9,549,000	16%			60,431,178
LMD 1150.50 IBU-midler	Risikolån	3,915,000	73%	95,000	2%			396,000	7%	938,525	18%			5,344,525
LMD 1150.50 IBU-midler	Tilskudd fylkesvis	365,894,019	61%	40,685,000	7%	6,484,000	1%	350,000	0%	189,450,506	31%			602,863,525
LMD 1150.50 Utviklingsprogrammet for landbruks- og reindriftbasert vekst og verdiskaping	Tilskudd	14,750,000	19%	14,333,000	18%	14,495,000	18%	8,500,000	11%	27,245,200	34%			79,323,200
LMD 1151.51 VSP rein	Tilskudd	3,889,500	43%	640,000	7%	2,562,000	29%			1,861,500	21%			8,953,000
LMD - Sum Riskolån, Tilskudd og programmer		430,546,193	56%	64,837,504	8%	28,741,000	4%	13,211,000	2%	230,639,731	30%			767,975,428
Sum risikolån, tilskudd og programmer		485,539,060	16%	175,482,671	6%	268,519,142	9%	1,552,333,235	53%	467,338,683	16%	0%		2,949,212,791
KD 285.53 EU-stimuleringsvirkemidler	Tilskudd							6,182,700	38%	10,132,000	62%			16,314,700
KLD 1422.70 Miljøvennlig skipsfart	Tilskudd			2,475,000	15%	1,800,000	11%	12,730,000	75%					17,005,000
KMD 551.61 Kompens. for økt arb.g.avg.	Tilskudd	1,317,000	8%	5,564,000	33%	3,613,000	21%	4,310,000	25%	2,293,000	13%			17,097,000
KUD 325.71 Kulturell og kreativ næring	Tilskudd					2,600,000	15%	6,500,000	37%	8,400,000	48%			17,500,000
UD 118.01 Nordområdetiltak drift	Tilskudd									9,000,000	100%			9,000,000
UD 118.70 Prosjektsamarbeid med Russland	Tilskudd	539,000	3%					18,104,000	91%	1,280,000	6%			19,923,000
UD 163.70 Nødhjelp og humanitær bistand	Tilskudd							1,375,000	3%	6,200,000	14%	35,427,500	82%	43,002,500
UD 169.70 Visjon 2030	Tilskudd							16,936,000	94%	1,000,000	6%			17,936,000
Diverse tilskudd	Tilskudd	66,000	2%	150,000	6%	1,331,842	49%	250,000	9%	900,000	33%			2,697,842
Sum andre virkemidler		1,922,000	1%	8,189,000	5%	9,344,842	6%	66,387,700	41%	39,205,000	24%	35,427,500	22%	160,476,042
Sum andre virkemidler		1,922,000	1%	8,189,000	5%	9,344,842	6%	66,387,700	41%	39,205,000	24%	35,427,500	22%	160,476,042
Sum Totalt		487,461,060	16 %	183,671,671	6 %	277,863,984	9 %	1,618,720,935	52 %	506,543,683	16 %	35,427,500	1 %	3,109,688,833

*Uspesifisert kolonne viser data som ikke lenger er relevant statistikk for enkelte tjenester og/eller manglende registrering.

Type Innovasjon NETTO tilsagn

Budsjettpost	Virkemiddel	Organisatorisk innovasjon		Produkt-/tjenesteinnovasjon		Prosessinnovasjon		Markedsmessig innovasjon		Ikke relevant		Uspesifisert*		Totalt
		Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Ordinære													0
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Fiskeriformål													0
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Landbruksformål													0
Sum lavrisikolån														0
Sum lavrisikolån														0
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Landsdekkende etablerertilskudd	1,226,000	1%	180,275,750	80%	9,010,000	4%	10,135,750	4%	25,000,000	11%			225,647,500
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Tilskudd	2,220,000	3%	33,054,980	38%	17,757,000	21%	3,000,000	3%	30,445,000	35%			86,476,980
NFD 2421.71 Innovative næringsmiljøer	Tilskudd	1,950,000	2%	56,067,500	62%	6,000,000	7%	12,200,000	13%	14,835,000	16%			91,052,500
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	IFU	2,000,000	1%	201,495,462	91%	15,460,000	7%			3,500,000	2%			222,455,462
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	OFU			77,329,000	100%	330,000	0%							77,659,000
NFD 2421.74 Reiseliv, profilering og kompetanse	Tilskudd	2,609,263	10%	7,088,400	27%	2,299,500	9%	3,431,750	13%	10,871,000	41%			26,299,913
NFD 2421.76 Miljøteknologi	Tilskudd - Miljøteknologi	4,000,000	1%	452,129,250	84%	77,189,400	14%			5,000,000	1%			538,318,650
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-såkorfond	Lån									53,000,000	100%			53,000,000
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-såkorfond	Tilskudd									1,000,000	100%			1,000,000
NFD 2421.78 Adm. støtte for distriktsrettede såkorfond	Tilskudd									4,400,000	100%			4,400,000
NFD 2421.80 Nærings tiltak på Svalbard	Tilskudd			1,885,000	53%	273,000	8%	650,000	18%	750,000	21%			3,558,000
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Garanti			2,156,250	100%									2,156,250
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Innovasjonslån	900,000	0%	153,654,750	79%	24,837,000	13%	6,142,500	3%	8,718,000	4%			194,252,250
NFD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		14,905,263	1%	1,165,136,342	76%	153,155,900	10%	35,560,000	2%	157,519,000	10%			1,526,276,505
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Etablerertilskudd			32,613,434	89%	1,200,000	3%	1,150,000	3%	1,600,000	4%			36,563,434
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Garanti			1,800,000	69%					810,000	31%			2,610,000
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Risikolån	1,250,000	2%	22,179,625	41%	18,615,750	34%	3,437,500	6%	8,730,750	16%			54,213,625
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Tilskudd	13,625,700	6%	131,524,442	55%	41,399,250	17%	17,551,000	7%	36,126,521	15%			240,226,913
KMD 550.70 Bedriftsrettede programmer i distriktene	Tilskudd	105,000	1%	9,284,430	84%	1,271,500	12%	126,000	1%	218,000	2%			11,004,930
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Garanti			1,185,000	100%									1,185,000
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Risikolån			7,711,469	41%	6,131,250	33%	375,000	2%	4,426,375	24%			18,644,094
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd	6,160,304	4%	75,706,066	50%	38,322,478	26%	15,669,040	10%	14,298,073	10%			150,155,961
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Etablerertilskudd	402,935	2%	16,343,460	82%	500,000	3%	1,551,000	8%	1,114,333	6%			19,911,728
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd sentralt			4,000,000	37%	4,000,000	37%			2,700,000	25%			10,700,000
KMD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tilskudd	1,642,723	4%	17,012,500	46%	8,783,000	24%	5,673,050	15%	4,163,400	11%			37,274,673
KMD 553.65 Omstillingsprogrammer ved akutte endringer i arbeidsmarkedet	Tilskudd	635,000	11%	2,053,000	34%	200,000	3%	400,000	7%	2,692,500	45%			5,980,500
KMD 553.74 Nasjonale tiltak for klynger og innovasjonsmiljøer	Tilskudd	5,000,000	8%	42,640,000	64%	7,350,000	11%	9,200,000	14%	2,300,000	3%			66,490,000
KMD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		28,821,662	4%	364,053,426	56%	127,773,228	20%	55,132,590	8%	79,179,952	12%			654,960,858
LMD 1137.70 Innovasjonsaktivitet m.v.	Tilskudd			2,000,000	72%	485,000	17%			295,000	11%			2,780,000
LMD 1149.72 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd	200,000	3%	4,580,000	58%	1,500,000	19%	350,000	4%	1,300,000	16%			7,930,000
LMD 1149.74 Bioraffineringsprogrammet	Tilskudd					350,000	100%							350,000
LMD 1150.50 Bioenergiprogrammet	Tilskudd			32,455,654	54%	18,426,524	30%			9,549,000	16%			60,431,178
LMD 1150.50 IBU-midler	Risikolån	2,218,500	42%	1,608,500	30%	579,000	11%			938,525	18%			5,344,525
LMD 1150.50 IBU-midler	Tilskudd fylkesvis	29,615,000	5%	197,091,580	33%	182,324,939	30%	4,381,500	1%	189,450,506	31%			602,863,525
LMD 1150.50 Utviklingsprogrammet for landbruks- og reindriftbasert vekst og verdiskaping	Tilskudd	3,255,000	4%	29,650,000	37%			19,173,000	24%	27,245,200	34%			79,323,200
LMD 1151.51 VSP rein	Tilskudd	1,461,500	16%	3,630,000	41%	1,500,000	17%	500,000	6%	1,861,500	21%			8,953,000
LMD - Sum Riskolån, Tilskudd og programmer		36,750,000	5%	271,015,734	35%	205,165,463	27%	24,404,500	3%	230,639,731	30%			767,975,428
Sum risikolån, tilskudd og programmer		80,476,925	3%	1,800,205,502	61%	486,094,591	16%	115,097,090	4%	467,338,683	16%			2,949,212,791
KD 285.53 EU-stimuleringsvirkemidler	Tilskudd			5,712,700	35%	470,000	3%			10,132,000	62%			16,314,700
KLD 1422.70 Miljøvennlig skipsfart	Tilskudd			16,505,000	97%	500,000	3%							17,005,000
KMD 551.61 Kompens. for økt arb.g.avg.	Tilskudd	2,007,000	12%	6,294,000	37%	2,663,000	16%	3,840,000	22%	2,293,000	13%			17,097,000
KUD 325.71 Kulturell og kreativ næring	Tilskudd	1,700,000	10%	6,100,000	35%	800,000	5%	500,000	3%	8,400,000	48%			17,500,000
UD 118.01 Nordområdetiltak drift	Tilskudd									9,000,000	100%			9,000,000
UD 118.70 Prosjektsamarbeid med Russland	Tilskudd			13,444,000	67%	1,445,000	7%	3,754,000	19%	1,280,000	6%			19,923,000
UD 163.70 Nødhjelp og humanitær bistand	Tilskudd							1,375,000	3%	6,200,000	14%	35,427,500	82%	43,002,500
UD 169.70 Visjon 2030	Tilskudd			8,650,000	48%			8,286,000	46%	1,000,000	6%			17,936,000
Diverse tilskudd	Tilskudd			100,000	4%	1,697,842	63%			900,000	33%			2,697,842
Sum andre virkemidler		3,707,000	2%	56,805,700	35%	7,575,842	5%	17,755,000	11%	39,205,000	24%	35,427,500	22%	160,476,042
Sum andre virkemidler		3,707,000	2%	56,805,700	35%	7,575,842	5%	17,755,000	11%	39,205,000	24%	35,427,500	22%	160,476,042
Sum Totalt		84,183,925	3%	1,857,011,202	60%	493,670,433	16%	132,852,090	4%	506,543,683	16%	35,427,500	1%	3,109,688,833

*Uspesifisert kolonne viser data som ikke lenger er relevant statistikk for enkelte tjenester og/eller manglende registrering.

Bedriftstørrelse NETTO tilsagn

Budsjettpost	Virkemiddel	0-19		20-50		51-100		101-250		>250		Uspesifisert*		Totalt
		Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Ordinære													
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Fiskeriformål													
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Landbruksformål													
Sum lavrisikolån		0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Landsdekkende etablerertilskudd	189,396,750	84%									36,250,750	16%	225,647,500
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Tilskudd	61,777,480	71%	10,179,500	12%	2,850,000	3%	3,525,000	4%	8,145,000	9%			86,476,980
NFD 2421.71 Innovative næringsmiljøer	Tilskudd	83,742,500	92%	5,950,000	7%	1,360,000	1%							91,052,500
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	IFU	185,935,462	84%	30,170,000	14%	4,100,000	2%	2,250,000	1%					222,455,462
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	OFU	58,019,000	75%	16,920,000	22%	2,720,000	4%							77,659,000
NFD 2421.74 Reiseliv, profilering og kompetanse	Tilskudd	21,449,913	82%	3,875,000	15%	900,000	3%			75,000	0%			26,299,913
NFD 2421.76 Miljøteknologi	Tilskudd - Miljøteknologi	312,349,250	58%	70,004,400	13%	62,080,000	12%	59,855,000	11%	34,030,000	6%			538,318,650
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-så Kornfond	Lån	48,000,000	91%	5,000,000	9%									53,000,000
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-så Kornfond	Tilskudd	1,000,000	100%											1,000,000
NFD 2421.78 Adm. støtte for distriktsrettede så Kornfond	Tilskudd	4,400,000	100%											4,400,000
NFD 2421.80 Nærings tiltak på Svalbard	Tilskudd	2,158,000	61%			500,000	14%	900,000	25%					3,558,000
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Garanti	2,156,250	100%											2,156,250
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Innovasjonslån	149,540,250	77%	28,017,000	14%	10,020,000	5%	6,675,000	3%					194,252,250
NFD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		1,119,924,855	73%	170,115,900	11%	84,530,000	6%	73,205,000	5%	42,250,000	3%	36,250,750	2%	1,526,276,505
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Etablerertilskudd	33,912,554	93%									2,650,880	7%	36,563,434
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Garanti	2,610,000	100%											2,610,000
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Risikolån	44,466,000	82%	5,210,125	10%	2,350,000	4%	2,187,500	4%					54,213,625
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Tilskudd	192,760,663	80%	32,014,500	13%	11,596,750	5%	1,770,000	1%	2,085,000	1%			240,226,913
KMD 550.70 Bedriftsrettede programmer i distriktene	Tilskudd	9,549,930	87%	1,350,000	12%	105,000	1%							11,004,930
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Garanti	1,185,000	100%											1,185,000
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Risikolån	12,969,094	70%	700,000	4%	2,475,000	13%	2,500,000	13%					18,644,094
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd	99,136,630	66%	26,868,331	18%	14,786,000	10%	7,650,000	5%	1,715,000	1%			150,155,961
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Etablerertilskudd	18,511,728	93%									1,400,000	7%	19,911,728
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd sentralt	10,700,000	100%											10,700,000
KMD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tilskudd	32,359,673	87%	3,400,000	9%	410,000	1%	1,105,000	3%					37,274,673
KMD 553.65 Omstillingsprogrammer ved akutte endringer i arbeidsmarkedet	Tilskudd	4,638,500	78%	400,000	7%			417,000	7%	525,000	9%			5,980,500
KMD 553.74 Nasjonale tiltak for klynger og innovasjonsmiljøer	Tilskudd	61,265,000	92%	2,900,000	4%	1,575,000	2%	750,000	1%					66,490,000
KMD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		524,064,772	80%	72,842,956	11%	33,297,750	5%	16,379,500	3%	4,325,000	1%	4,050,880	1%	654,960,858
LMD 1137.70 Innovasjonsaktivitet m.v.	Tilskudd	780,000	28%					2,000,000	72%					2,780,000
LMD 1149.72 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd	5,745,000	72%	325,000	4%	350,000	4%	1,210,000	15%	300,000	4%			7,930,000
LMD 1149.74 Bioraffineringsprogrammet	Tilskudd									350,000	100%			350,000
LMD 1150.50 Bioenergi programmet	Tilskudd	60,091,178	99%			190,000	0%	100,000	0%	50,000	0%			60,431,178
LMD 1150.50 IBU-midler	Risikolån	5,344,525	100%											5,344,525
LMD 1150.50 IBU-midler	Tilskudd fylkesvis	595,952,025	99%	4,511,500	1%	2,300,000	0%			100,000	0%			602,863,525
LMD 1150.50 Utviklingsprogrammet for landbruks- og reindriftbasert vekst og verdiskaping	Tilskudd	60,713,200	77%	2,090,000	3%	1,600,000	2%	1,350,000	2%	13,570,000	17%			79,323,200
LMD 1151.51 VSP rein	Tilskudd	8,053,000	90%			900,000	10%							8,953,000
LMD - Sum Riskolån, Tilskudd og programmer		736,678,928	96%	6,926,500	1%	5,340,000	1%	4,660,000	1%	14,370,000	2%			767,975,428
Sum risikolån, tilskudd og programmer		2,380,668,555	81%	249,885,356	8%	123,167,750	4%	94,244,500	3%	60,945,000	2%	40,301,630	1%	2,949,212,791
KD 285.53 EU-stimuleringsvirkemidler	Tilskudd	15,506,200	95%	808,500	5%									16,314,700
KLD 1422.70 Miljøvennlig skipsfart	Tilskudd	11,075,000	65%	5,930,000	35%									17,005,000
KMD 551.61 Kompens. for økt arb.g.avg.	Tilskudd	14,880,000	87%	2,217,000	13%									17,097,000
KUD 325.71 Kulturell og kreativ næring	Tilskudd	13,650,000	78%	2,350,000	13%	1,500,000	9%							17,500,000
UD 118.01 Nordområdetiltak drift	Tilskudd	9,000,000	100%											9,000,000
UD 118.70 Prosjektsamarbeid med Russland	Tilskudd	18,753,000	94%	1,170,000	6%									19,923,000
UD 163.70 Nødhjelp og humanitær bistand	Tilskudd	12,375,000	29%	1,500,000	3%	2,500,000	6%	7,841,660	18%	18,785,840	44%			43,002,500
UD 169.70 Visjon 2030	Tilskudd	14,836,000	83%					1,700,000	9%	1,400,000	8%			17,936,000
Diverse tilskudd	Tilskudd	1,266,000	47%	31,842	1%					1,400,000	52%			2,697,842
Sum andre virkemidler		111,341,200	69%	14,007,342	9%	4,000,000	2%	9,541,660	6%	21,585,840	13%			160,476,042
Sum andre virkemidler		111,341,200	69%	14,007,342	9%	4,000,000	2%	9,541,660	6%	21,585,840	13%		0%	160,476,042
Sum Totalt		2,492,009,755	80 %	263,892,698	8 %	127,167,750	4 %	103,786,160	3 %	82,530,840	3 %	40,301,630	1 %	3,109,688,833

*Uspesifisert kolonne viser data som ikke lenger er relevant statistikk for enkelte tjenester og/eller manglende registrering.

Kjennetegn NETTO tilsagn

Budsjettpost	Virkemiddel	Kvinnerettet		Miljøeffekt		Unge 18-35		FoU-basert prosjekt		Informasjons- og		Ingen relevante kjennetegn		Totalt
		Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Ordinære													0
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Fiskeriformål													0
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Landbruksformål													0
Sum lavrisikolån														0
Sum lavrisikolån		0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Landsdekkende etablerertilskudd	40,942,000	18%	63,580,500	28%			1,900,000	1%	87,900,750	39%	360,000	0%	225,647,500
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Tilskudd	17,731,480	21%	50,718,500	59%			490,000	1%	5,222,000	6%			86,476,980
NFD 2421.71 Innovative næringsmiljøer	Tilskudd	52,300,000	57%	47,745,000	52%			1,500,000	2%	12,650,000	14%	8,000,000	9%	91,052,500
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	IFU	37,681,000	17%	105,806,000	48%			900,000	0%	119,812,000	54%			222,455,462
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	OFU	23,304,000	30%	8,170,000	11%					56,699,000	73%			77,659,000
NFD 2421.74 Reiseliv, profilering og kompetanse	Tilskudd	14,354,250	55%	6,150,900	23%					3,903,500	15%			26,299,913
NFD 2421.76 Miljøteknologi	Tilskudd - Miljøteknologi	40,732,750	8%	532,818,650	99%			34,100,000	6%	90,505,000	17%	7,750,000	1%	538,318,650
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-så Kornfond	Lån													53,000,000
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-så Kornfond	Tilskudd													1,000,000
NFD 2421.78 Adm. støtte for distriktsrettede såkornfond	Tilskudd													4,400,000
NFD 2421.80 Næringstiltak på Svalbard	Tilskudd	500,000	14%	3,308,000	93%					525,000	15%			3,558,000
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Garanti	855,000	40%	1,350,000	63%					255,000	12%			2,156,250
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Innovasjonslån	25,789,650	13%	72,557,250	37%	870,000	0%	8,985,000	5%	86,421,750	44%	1,284,000	1%	194,252,250
NFD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		254,190,130	17%	892,204,800	58%	870,000	0%	47,875,000	3%	463,894,000	30%	17,394,000	1%	1,526,276,505
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Etablerertilskudd	12,780,054	35%	9,456,000	26%					10,240,000	28%			36,563,434
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Garanti	600,000	23%	600,000	23%									2,610,000
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Risikolån	14,039,375	26%	26,836,250	50%					4,360,625	8%	625,000	1%	54,213,625
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Tilskudd	84,795,341	35%	91,595,842	38%			200,000	0%	24,015,000	10%			240,226,913
KMD 550.70 Bedriftsrettede programmer i distriktene	Tilskudd	929,000	8%	8,717,000	79%					457,430	4%			11,004,930
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Garanti			870,000	73%							870,000	73%	1,185,000
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Risikolån	1,984,344	11%	12,398,719	67%			800,000	4%	1,538,750	8%	187,500	1%	18,644,094
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd	43,520,986	29%	86,162,703	57%			3,857,000	3%	20,238,392	13%	2,185,000	1%	150,155,961
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Etablerertilskudd	7,473,228	38%	6,018,293	30%			350,000	2%	6,546,000	33%			19,911,728
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd sentralt	4,000,000	37%	8,000,000	75%									10,700,000
KMD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tilskudd	16,476,400	44%	25,125,000	67%			3,500,000	9%	2,544,500	7%	75,000	0%	37,274,673
KMD 553.65 Omstillingsprogrammer ved akutte endringer i arbeidsmarkedet	Tilskudd	1,700,000	28%	1,253,000	21%									5,980,500
KMD 553.74 Nasjonale tiltak for klynger og innovasjonsmiljøer	Tilskudd	47,275,000	71%	48,990,000	74%					8,200,000	12%			66,490,000
KMD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		235,573,728	36%	326,022,807	50%			8,707,000	1%	78,140,697	12%	3,942,500	1%	654,960,858
LMD 1137.70 Innovasjonsaktivitet m.v.	Tilskudd	2,000,000	72%	2,485,000	89%									2,780,000
LMD 1149.72 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd			7,930,000	100%					1,200,000	15%			7,930,000
LMD 1149.74 Bioraffineringsprogrammet	Tilskudd													350,000
LMD 1150.50 Bioenergi-programmet	Tilskudd	10,749,000	18%	59,881,178	99%					200,000	0%	4,230,000	7%	60,431,178
LMD 1150.50 IBU-midler	Risikolån	2,262,500	42%	1,056,000	20%	60,000	1%							5,344,525
LMD 1150.50 IBU-midler	Tilskudd fylkesvis	305,069,255	51%	319,953,119	53%	7,063,000	1%			470,000	0%	10,765,000	2%	602,863,525
LMD 1150.50 Utviklingsprogrammet for landbruks- og reindriftbasert vekst og verdiskaping	Tilskudd	34,693,200	44%	9,297,200	12%					3,107,200	4%			79,323,200
LMD 1151.51 VSP rein	Tilskudd	4,823,500	54%	4,140,000	46%									8,953,000
LMD - Sum Risikolån, Tilskudd og programmer		359,597,455	47%	404,742,497	53%	7,123,000	1%			4,977,200	1%	14,995,000	2%	767,975,428
Sum risikolån, tilskudd og programmer		849,361,313	29%	1,622,970,104	55%	7,993,000	0%	56,582,000	2%	547,011,897	19%	36,331,500	1%	2,949,212,791
KD 285.53 EU-stimuleringsvirkemidler	Tilskudd	4,455,500	27%	3,836,200	24%					3,997,700	25%			16,314,700
KLD 1422.70 Miljøvennlig skipsfart	Tilskudd			17,005,000	100%									17,005,000
KMD 551.61 Kompens. for økt arb.g.avg.	Tilskudd	11,661,000	68%	1,920,000	11%					3,888,000	23%			17,097,000
KUD 325.71 Kulturell og kreativ næring	Tilskudd	4,600,000	26%	950,000	5%					1,500,000	9%			17,500,000
UD 118.01 Nordområdetiltak drift	Tilskudd													9,000,000
UD 118.70 Prosjektsamarbeid med Russland	Tilskudd	5,110,000	26%	13,855,000	70%					5,985,000	30%			19,923,000
UD 163.70 Nødhjelp og humanitær bistand	Tilskudd	1,375,000	3%	1,375,000	3%									43,002,500
UD 169.70 Visjon 2030	Tilskudd	12,986,000	72%	15,386,000	86%									17,936,000
Diverse tilskudd	Tilskudd	1,000,000	37%	2,666,000	99%			900,000	33%					2,697,842
Sum andre virkemidler		41,187,500	26%	56,993,200	36%			900,000	1%	15,370,700	10%			160,476,042
Sum andre virkemidler		41,187,500	26%	56,993,200	36%		0%	900,000	1%	15,370,700	10%		0%	160,476,042
Sum Totalt		890,548,813	29 %	1,679,963,304	54 %	7,993,000	0 %	57,482,000	2 %	562,382,597	18 %	36,331,500	1 %	3,109,688,833

Satsing NETTO tilsagn

Budsjettpost	Virkemiddel	S-001 Energi og miljø		S-002 Helse		S-005 Landbruk		S-006 Marin		S-007 Maritim		S-008 Olje og gass		S-009 Reiseliv		S-999 Ikke satsingsområde		
		Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Ordinære																	
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Fiskeriformål																	
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Landbruksformål																	
Sum lavrisikolån		0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Landsdekkende etablerertilskudd	16,500,000	7%	24,464,500	11%	4,087,500	2%	10,276,000	5%	10,055,000	4%	16,365,000	7%	4,812,000	2%	139,087,500	62%	
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Tilskudd	7,770,000	9%	2,000,000	2%	13,717,500	16%	14,955,000	17%	2,094,000	2%	1,000,000	1%	1,500,000	2%	43,440,480	50%	
NFD 2421.71 Innovative næringsmiljøer	Tilskudd	10,835,000	12%	12,857,500	14%	1,750,000	2%	5,600,000	6%	8,500,000	9%	13,150,000	14%	2,610,000	3%	35,750,000	39%	
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	IFU	15,520,000	7%	9,580,000	4%	4,120,000	2%	26,705,000	12%	18,168,462	8%	65,340,000	29%	3,000,000	1%	80,022,000	36%	
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	OFU	3,425,000	4%	42,364,000	55%											31,870,000	41%	
NFD 2421.74 Reiseliv, profilering og kompetanse	Tilskudd	1,237,000	5%	993,500	4%	31,500	0%	189,000	1%	31,500	0%	387,500	1%	12,062,413	46%	11,367,500	43%	
NFD 2421.76 Miljøteknologi	Tilskudd - Miljøteknologi	269,100,500	50%	1,850,000	0%	4,350,000	1%	133,815,000	25%	58,355,400	11%	16,800,000	3%			54,047,750	10%	
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-såkorfond	Lån															53,000,000	100%	
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-såkorfond	Tilskudd															1,000,000	100%	
NFD 2421.78 Adm. støtte for distriktsrettede såkorfond	Tilskudd															4,400,000	100%	
NFD 2421.80 Nærings tiltak på Svalbard	Tilskudd	260,000	7%												750,000	21%	2,548,000	72%
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Garanti	600,000	28%												105,000	5%	1,451,250	67%
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Innovasjonslån	20,417,100	11%	13,777,500	7%	3,030,000	2%	22,890,000	12%	7,749,000	4%	22,005,000	11%	6,570,000	3%	97,813,650	50%	
NFD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		345,664,600	23%	107,887,000	7%	31,086,500	2%	214,430,000	14%	104,953,362	7%	135,047,500	9%	31,409,413	2%	555,798,130	36%	
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Etablerertilskudd	996,000	3%	3,005,000	8%	2,178,000	6%	1,770,000	5%	1,900,000	5%	925,000	3%	10,422,554	29%	15,366,880	42%	
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Garanti	600,000	23%			600,000	23%							750,000	29%	660,000	25%	
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Risikolån	2,231,250	4%	981,250	2%	2,514,500	5%	25,063,750	46%	4,098,250	8%	1,250,000	2%	7,264,000	13%	10,810,625	20%	
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Tilskudd	9,620,000	4%	6,025,000	3%	15,316,000	6%	40,684,000	17%	6,533,000	3%	15,883,000	7%	58,298,263	24%	87,867,650	37%	
KMD 550.70 Bedriftsrettede programmer i distriktene	Tilskudd	4,881,500	44%	958,000	9%	663,000	6%	1,916,500	17%	168,000	2%			555,500	5%	1,862,430	17%	
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Garanti					225,000	19%	870,000	73%					90,000	8%			
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Risikolån	2,800,000	15%	682,500	4%	1,020,000	5%	5,207,375	28%	3,100,000	17%	200,000	1%	2,712,344	15%	2,921,875	16%	
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd	4,561,550	3%	845,676	1%	10,725,755	7%	34,783,937	23%	5,844,000	4%	4,246,200	3%	30,538,544	20%	58,610,299	39%	
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Etablerertilskudd	1,235,000	6%	1,451,000	7%	600,000	3%	1,545,000	8%	1,500,000	8%			1,979,460	10%	11,601,268	58%	
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd sentralt							8,000,000	75%							2,700,000	25%	
KMD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tilskudd	6,188,000	17%	689,000	2%	2,504,550	7%	9,114,500	24%	500,000	1%	5,763,000	15%	7,691,400	21%	4,824,223	13%	
KMD 553.65 Omstillingsprogrammer ved akutte endringer i arbeidsmarkedet	Tilskudd	162,500	3%	300,000	5%							1,000,000	17%			4,518,000	76%	
KMD 553.74 Nasjonale tiltak for klynger og innovasjonsmiljøer	Tilskudd	4,150,000	6%	1,775,000	3%	2,600,000	4%	6,100,000	9%	7,500,000	11%	12,500,000	19%	11,115,000	17%	20,750,000	31%	
KMD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		37,425,800	6%	16,712,426	3%	38,946,805	6%	135,055,062	21%	31,143,250	5%	41,767,200	6%	131,417,065	20%	222,493,250	34%	
LMD 1137.70 Innovasjonsaktivitet m.v.	Tilskudd					2,000,000	72%	485,000	17%							295,000	11%	
LMD 1149.72 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd	725,000	9%			3,700,000	47%									3,505,000	44%	
LMD 1149.74 Bioraffineringsprogrammet	Tilskudd					350,000	100%											
LMD 1150.50 Bioenergi programmet	Tilskudd	830,000	1%			59,601,178	99%											
LMD 1150.50 IBU-midler	Risikolån					5,214,525	98%							130,000	2%			
LMD 1150.50 IBU-midler	Tilskudd fylkesvis	90,000	0%	320,000	0%	586,546,279	97%							15,089,600	3%	817,646	0%	
LMD 1150.50 Utviklingsprogrammet for landbruks- og reindriftbasert vekst og verdiskaping	Tilskudd			2,100,000	3%	59,554,000	75%	150,000	0%					16,384,200	21%	1,135,000	1%	
LMD 1151.51 VSP rein	Tilskudd					8,831,500	99%							121,500	1%			
LMD - Sum Riskolån, Tilskudd og programmer		1,645,000	0%	2,420,000	0%	725,797,482	95%	635,000	0%					31,725,300	4%	5,752,646	1%	
Sum risikolån, tilskudd og programmer		384,735,400	13%	127,019,426	4%	795,830,787	27%	350,120,062	12%	136,096,612	5%	176,814,700	6%	194,551,778	7%	784,044,026	27%	
KD 285.53 EU-stimuleringsvirkemidler	Tilskudd	927,500	6%	1,750,500	11%					816,000	5%	1,640,000	10%			11,180,700	69%	
KLD 1422.70 Miljøvennlig skipsfart	Tilskudd							1,300,000	8%	15,705,000	92%							
KMD 551.61 Kompens. for økt arb.g.avg.	Tilskudd							1,230,000	7%					6,841,000	40%	9,026,000	53%	
KUD 325.71 Kulturell og kreativ næring	Tilskudd													1,400,000	8%	16,100,000	92%	
UD 118.01 Nordområdetiltak drift	Tilskudd															9,000,000	100%	
UD 118.70 Prosjektsamarbeid med Russland	Tilskudd	710,000	4%			2,500,000	13%	3,734,000	19%	5,009,000	25%	1,790,000	9%			6,180,000	31%	
UD 163.70 Nødhjelp og humanitær bistand	Tilskudd															7,575,000	18%	
UD 169.70 Visjon 2030	Tilskudd	10,586,000	59%	5,350,000	30%											2,000,000	11%	
Diverse tilskudd	Tilskudd	900,000	33%			566,000	21%	1,200,000	44%							31,842	1%	
Sum andre virkemidler		13,123,500	8%	7,100,500	4%	3,066,000	2%	7,464,000	5%	21,530,000	13%	3,430,000	2%	8,241,000	5%	61,093,542	38%	
Sum andre virkemidler		13,123,500	8%	7,100,500	4%	3,066,000	2%	7,464,000	5%	21,530,000	13%	3,430,000	2%	8,241,000	5%	61,093,542	38%	
Sum Totalt		397,858,900	13 %	134,119,926	4 %	798,896,787	26 %	357,584,062	11 %	157,626,612	5 %	180,244,700	6 %	202,792,778	7 %	845,137,568	27 %	

*Uspesifisert kolonne viser data som ikke lenger er relevant statistikk for enkelte tjenester og/eller manglende registrering.

Satsing NETTO tilsagn

Budsjettpost	Virkemiddel	X Uspesifisert*		Totalt
		Innvilget	Andel	
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Ordinære			
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Fiskeriformål			
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Landbruksformål			
Sum lavrisikolån				
Sum lavrisikolån			0%	0
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Landsdekkende etablerertilskudd			225,647,500
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Tilskudd			86,476,980
NFD 2421.71 Innovative næringsmiljøer	Tilskudd			91,052,500
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	IFU			222,455,462
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	OFU			77,659,000
NFD 2421.74 Reiseliv, profilering og kompetanse	Tilskudd			26,299,913
NFD 2421.76 Miljøteknologi	Tilskudd - Miljøteknologi			538,318,650
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-så Kornfond	Lån			53,000,000
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-så Kornfond	Tilskudd			1,000,000
NFD 2421.78 Adm. støtte for distriktsrettede så Kornfond	Tilskudd			4,400,000
NFD 2421.80 Nærings tiltak på Svalbard	Tilskudd			3,558,000
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Garanti			2,156,250
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Innovasjonslån			194,252,250
NFD - Sum risikolån, tilskudd og programmer				1,526,276,505
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Etablerertilskudd			36,563,434
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Garanti			2,610,000
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Risikolån			54,213,625
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Tilskudd			240,226,913
KMD 550.70 Bedriftsrettede programmer i distriktene	Tilskudd			11,004,930
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Garanti			1,185,000
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Risikolån			18,644,094
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd			150,155,961
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Etablerertilskudd			19,911,728
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd sentralt			10,700,000
KMD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tilskudd			37,274,673
KMD 553.65 Omstillingsprogrammer ved akutte endringer i arbeidsmarkedet	Tilskudd			5,980,500
KMD 553.74 Nasjonale tiltak for klynger og innovasjonsmiljøer	Tilskudd			66,490,000
KMD - Sum risikolån, tilskudd og programmer				654,960,858
LMD 1137.70 Innovasjonsaktivitet m.v.	Tilskudd			2,780,000
LMD 1149.72 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd			7,930,000
LMD 1149.74 Bioraffineringsprogrammet	Tilskudd			350,000
LMD 1150.50 Bioenergiprogrammet	Tilskudd			60,431,178
LMD 1150.50 IBU-midler	Risikolån			5,344,525
LMD 1150.50 IBU-midler	Tilskudd fylkesvis			602,863,525
LMD 1150.50 Utviklingsprogrammet for landbruks- og reindriftbasert vekst og verdiskaping	Tilskudd			79,323,200
LMD 1151.51 VSP rein	Tilskudd			8,953,000
LMD - Sum Riskolån, Tilskudd og programmer				767,975,428
Sum risikolån, tilskudd og programmer			0%	2,949,212,791
KD 285.53 EU-stimuleringsvirkemidler	Tilskudd			16,314,700
KLD 1422.70 Miljøvennlig skipsfart	Tilskudd			17,005,000
KMD 551.61 Kompens. for økt arb.g.avg.	Tilskudd			17,097,000
KUD 325.71 Kulturell og kreativ næring	Tilskudd			17,500,000
UD 118.01 Nordområdetiltak drift	Tilskudd			9,000,000
UD 118.70 Prosjektsamarbeid med Russland	Tilskudd			19,923,000
UD 163.70 Nødhjelp og humanitær bistand	Tilskudd	35,427,500	82%	43,002,500
UD 169.70 Visjon 2030	Tilskudd			17,936,000
Diverse tilskudd	Tilskudd			2,697,842
Sum andre virkemidler				160,476,042
Sum andre virkemidler		35,427,500	22%	160,476,042
Sum Totalt		35,427,500	1 %	3,109,688,833

*Uspesifisert kolonne viser data som ikke lenger er relevant statistikk for enkelte tjenester og/eller manglende registrering.

Delmål NETTO tilsagn

Budsjettpost	Virkemiddel	Gründer		Bedrift		Annet		Personkunde		Totalt
		Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Ordinære									
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Fiskeriformål									
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Landbruksformål									
Sum lavrisikolån										
Sum lavrisikolån		0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Landsdekkende etablerertilskudd	191,847,500	85%	9,800,000	4%	23,500,000	10%	500,000	0%	225,647,500
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Tilskudd	16,690,480	19%	36,946,500	43%	32,840,000	38%			86,476,980
NFD 2421.71 Innovative næringsmiljøer	Tilskudd	10,100,000	11%	42,552,500	47%	38,400,000	42%			91,052,500
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	IFU	117,629,000	53%	101,326,462	46%	3,500,000	2%			222,455,462
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	OFU	28,494,000	37%	37,165,000	48%	12,000,000	15%			77,659,000
NFD 2421.74 Reiseliv, profilering og kompetanse	Tilskudd	6,778,263	26%	13,209,750	50%	6,311,900	24%			26,299,913
NFD 2421.76 Miljøteknologi	Tilskudd - Miljøteknologi	239,031,500	44%	294,087,150	55%	5,200,000	1%			538,318,650
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-så Kornfond	Lån	15,000,000	28%	38,000,000	72%					53,000,000
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-så Kornfond	Tilskudd	1,000,000	100%							1,000,000
NFD 2421.78 Adm. støtte for distriktsrettede såkornfond	Tilskudd			4,400,000	100%					4,400,000
NFD 2421.80 Nærings tiltak på Svalbard	Tilskudd	2,575,000	72%	983,000	28%					3,558,000
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Garanti	506,250	23%	1,650,000	77%					2,156,250
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Innovasjonslån	88,518,150	46%	105,644,100	54%	90,000	0%			194,252,250
NFD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		718,170,143	47%	685,764,462	45%	121,841,900	8%	500,000	0%	1,526,276,505
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Etablerertilskudd	33,248,434	91%	2,315,000	6%	1,000,000	3%			36,563,434
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Garanti	1,260,000	48%	1,350,000	52%					2,610,000
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Risikolån	25,219,500	47%	28,994,125	53%					54,213,625
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Tilskudd	101,352,195	42%	127,924,718	53%	10,950,000	5%			240,226,913
KMD 550.70 Bedriftsrettede programmer i distriktene	Tilskudd	6,795,500	62%	4,159,430	38%	50,000	0%			11,004,930
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Garanti	90,000	8%	1,095,000	92%					1,185,000
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Risikolån	8,459,625	45%	10,184,469	55%					18,644,094
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd	33,639,211	22%	108,188,909	72%	8,327,841	6%			150,155,961
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Etablerertilskudd	18,253,895	92%	443,500	2%	1,114,333	6%	100,000	1%	19,911,728
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd sentralt			8,000,000	75%	2,700,000	25%			10,700,000
KMD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tilskudd	5,379,550	14%	19,758,400	53%	12,136,723	33%			37,274,673
KMD 553.65 Omstillingsprogrammer ved akutte endringer i arbeidsmarkedet	Tilskudd	2,717,000	45%	620,100	10%	2,643,400	44%			5,980,500
KMD 553.74 Nasjonale tiltak for klynger og innovasjonsmiljøer	Tilskudd	8,550,000	13%	39,440,000	59%	18,500,000	28%			66,490,000
KMD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		244,964,910	37%	352,473,651	54%	57,422,297	9%	100,000	0%	654,960,858
LMD 1137.70 Innovasjonsaktivitet m.v.	Tilskudd	485,000	17%	2,000,000	72%	295,000	11%			2,780,000
LMD 1149.72 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd	1,030,000	13%	6,900,000	87%					7,930,000
LMD 1149.74 Bioraffineringsprogrammet	Tilskudd			350,000	100%					350,000
LMD 1150.50 Bioenergiprogrammet	Tilskudd	7,037,504	12%	52,790,674	87%	603,000	1%			60,431,178
LMD 1150.50 IBU-midler	Risikolån	396,000	7%	4,948,525	93%					5,344,525
LMD 1150.50 IBU-midler	Tilskudd fylkesvis	46,864,356	8%	555,125,669	92%	873,500	0%			602,863,525
LMD 1150.50 Utviklingsprogrammet for landbruks- og reindriftbasert vekst og verdiskaping	Tilskudd	36,063,000	45%	30,471,000	38%	12,789,200	16%			79,323,200
LMD 1151.51 VSP rein	Tilskudd	4,623,500	52%	3,499,500	39%	830,000	9%			8,953,000
LMD - Sum Riskolån, Tilskudd og programmer		96,499,360	13%	656,085,368	85%	15,390,700	2%			767,975,428
Sum risikolån, tilskudd og programmer		1,059,634,413	36%	1,694,323,481	57%	194,654,897	7%	600,000	0%	2,949,212,791
KD 285.53 EU-stimuleringsvirkemidler	Tilskudd	3,148,200	19%	3,750,500	23%	9,416,000	58%			16,314,700
KLD 1422.70 Miljøvennlig skipsfart	Tilskudd	2,880,000	17%	14,125,000	83%					17,005,000
KMD 551.61 Kompens. for økt arb.g.avg.	Tilskudd	4,189,000	25%	8,210,000	48%	4,698,000	27%			17,097,000
KUD 325.71 Kulturell og kreativ næring	Tilskudd	10,300,000	59%	7,200,000	41%					17,500,000
UD 118.01 Nordområdetiltak drift	Tilskudd	9,000,000	100%							9,000,000
UD 118.70 Prosjektsamarbeid med Russland	Tilskudd	5,925,000	30%	13,459,000	68%	539,000	3%			19,923,000
UD 163.70 Nødhjelp og humanitær bistand	Tilskudd					43,002,500	100%			43,002,500
UD 169.70 Visjon 2030	Tilskudd	1,550,000	9%	13,986,000	78%	2,400,000	13%			17,936,000
Diverse tilskudd	Tilskudd	550,000	20%	1,147,842	43%	1,000,000	37%			2,697,842
Sum andre virkemidler		37,542,200	23%	61,878,342	39%	61,055,500	38%		0%	160,476,042
Sum andre virkemidler		37,542,200	23%	61,878,342	39%	61,055,500	38%		0%	160,476,042
Sum Totalt		1,097,176,613	35 %	1,756,201,823	56 %	255,710,397	8 %	600,000	0 %	3,109,688,833

*Gründer (0-3 år fra stiftelsesdato)
 Bedrift (over 3 år fra stiftelsesdato og tilsagnsdato)
 Personer (søkt med norsk personnummer)
 Annet (ikke tilgjengelig stiftelsesdato eller norsk personnummer eller tilsagnsmottaker er stiftelser, forening el.)

Internasjonalt NETTO tilsagn

Budsjettpost	Virkemiddel	Internasjonalt rettet - Annet		Internasjonalt rettet - Eksport		Nasjonalt rettet		Uspesifisert*		Totalt
		Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	Innvilget	Andel	
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Ordinære									
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Fiskeriformål									
NFD 2421.90 Lavrisikolån	Landbruksformål									
Sum lavrisikolån										
Sum lavrisikolån		0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Landsdekkende etablerertilskudd	28,692,750	13%	118,033,000	52%	42,671,000	19%	36,250,750	16%	225,647,500
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Tilskudd	7,399,000	9%	33,961,480	39%	45,116,500	52%			86,476,980
NFD 2421.71 Innovative næringsmiljøer	Tilskudd	29,300,000	32%	47,567,500	52%	14,185,000	16%			91,052,500
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	IFU	34,320,000	15%	168,703,462	76%	19,432,000	9%			222,455,462
NFD 2421.72 Forsknings-/utviklingskontrakter	OFU	19,640,000	25%	41,079,000	53%	16,940,000	22%			77,659,000
NFD 2421.74 Reiseliv, profilering og kompetanse	Tilskudd	12,172,413	46%	6,754,500	26%	7,373,000	28%			26,299,913
NFD 2421.76 Miljøteknologi	Tilskudd - Miljøteknologi	42,922,400	8%	457,751,250	85%	37,645,000	7%			538,318,650
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-så Kornfond	Lån					53,000,000	100%			53,000,000
NFD 2421.77 Tilskudd til pre-så Kornfond	Tilskudd					1,000,000	100%			1,000,000
NFD 2421.78 Adm. støtte for distriktsrettede såkornfond	Tilskudd					4,400,000	100%			4,400,000
NFD 2421.80 Nærings tiltak på Svalbard	Tilskudd	2,675,000	75%	273,000	8%	610,000	17%			3,558,000
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Garanti	750,000	35%	656,250	30%	750,000	35%			2,156,250
NFD 2421.50 Innovasjon prosjekter	Innovasjonslån	22,938,750	12%	147,122,100	76%	24,191,400	12%			194,252,250
NFD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		200,810,313	13%	1,021,901,542	67%	267,313,900	18%	36,250,750	2%	1,526,276,505
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Etablerertilskudd	11,730,554	32%	15,020,000	41%	7,162,000	20%	2,650,880	7%	36,563,434
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Garanti	750,000	29%	1,260,000	48%	600,000	23%			2,610,000
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Risikolån	6,693,375	12%	36,393,750	67%	11,126,500	21%			54,213,625
KMD 550.62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	Tilskudd	46,318,921	19%	97,826,950	41%	96,081,042	40%			240,226,913
KMD 550.70 Bedriftsrettede programmer i distriktene	Tilskudd	1,310,500	12%	7,556,500	69%	2,137,930	19%			11,004,930
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Garanti					1,185,000	100%			1,185,000
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Risikolån	1,757,344	9%	11,041,250	59%	5,845,500	31%			18,644,094
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd	41,474,984	28%	63,435,232	42%	45,245,745	30%			150,155,961
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Etablerertilskudd	3,683,460	18%	9,420,000	47%	5,408,268	27%	1,400,000	7%	19,911,728
KMD 551.60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	Tilskudd sentralt			8,000,000	75%	2,700,000	25%			10,700,000
KMD 552.72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	Tilskudd	20,823,500	56%	5,833,400	16%	10,617,773	28%			37,274,673
KMD 553.65 Omstillingsprogrammer ved akutte endringer i arbeidsmarkedet	Tilskudd	550,000	9%	1,800,000	30%	3,630,500	61%			5,980,500
KMD 553.74 Nasjonale tiltak for klynger og innovasjonsmiljøer	Tilskudd	19,200,000	29%	41,140,000	62%	6,150,000	9%			66,490,000
KMD - Sum risikolån, tilskudd og programmer		154,292,638	24%	298,727,082	46%	197,890,258	30%	4,050,880	1%	654,960,858
LMD 1137.70 Innovasjonsaktivitet m.v.	Tilskudd			2,485,000	89%	295,000	11%			2,780,000
LMD 1149.72 Trebasert innovasjonsprogram	Tilskudd	850,000	11%	2,710,000	34%	4,370,000	55%			7,930,000
LMD 1149.74 Bioraffineringsprogrammet	Tilskudd					350,000	100%			350,000
LMD 1150.50 Bioenergiprogrammet	Tilskudd					60,431,178	100%			60,431,178
LMD 1150.50 IBU-midler	Risikolån	70,000	1%	396,000	7%	4,878,525	91%			5,344,525
LMD 1150.50 IBU-midler	Tilskudd fylkesvis	9,288,500	2%	3,248,500	1%	590,326,525	98%			602,863,525
LMD 1150.50 Utviklingsprogrammet for landbruks- og reindriftbasert vekst og verdiskaping	Tilskudd	23,987,200	30%	4,305,000	5%	51,031,000	64%			79,323,200
LMD 1151.51 VSP rein	Tilskudd	761,500	9%			8,191,500	91%			8,953,000
LMD - Sum Riskolån, Tilskudd og programmer		34,957,200	5%	13,144,500	2%	719,873,728	94%			767,975,428
Sum risikolån, tilskudd og programmer		390,060,151	13%	1,333,773,124	45%	1,185,077,886	40%	40,301,630	1%	2,949,212,791
KD 285.53 EU-stimuleringsvirkemidler	Tilskudd	10,483,500	64%	5,831,200	36%					16,314,700
KLD 1422.70 Miljøvennlig skipsfart	Tilskudd			12,730,000	75%	4,275,000	25%			17,005,000
KMD 551.61 Kompens. for økt arb.g.avg.	Tilskudd	7,193,000	42%	6,171,000	36%	3,733,000	22%			17,097,000
KUD 325.71 Kulturell og kreativ næring	Tilskudd	5,400,000	31%	8,500,000	49%	3,600,000	21%			17,500,000
UD 118.01 Nordområdetiltak drift	Tilskudd	9,000,000	100%							9,000,000
UD 118.70 Prosjektsamarbeid med Russland	Tilskudd	7,225,000	36%	12,698,000	64%					19,923,000
UD 163.70 Nødhjelp og humanitær bistand	Tilskudd			1,375,000	3%	6,200,000	14%	35,427,500	82%	43,002,500
UD 169.70 Visjon 2030	Tilskudd	7,948,000	44%	9,988,000	56%					17,936,000
Diverse tilskudd	Tilskudd			900,000	33%	1,797,842	67%			2,697,842
Sum andre virkemidler		47,249,500	29%	58,193,200	36%	19,605,842	12%	35,427,500	22%	160,476,042
Sum andre virkemidler		47,249,500	29%	58,193,200	36%	19,605,842	12%	35,427,500	22%	160,476,042
Sum Totalt		437,309,651	14 %	1,391,966,324	45 %	1,204,683,728	39 %	75,729,130	2 %	3,109,688,833

*Uspesifisert kolonne viser data som ikke lenger er relevant statistikk for enkelte tjenester og/eller manglende registrering.

**ÅRSREGNSKAP
INNOVASJON NORGE
2017**

Årsberetning 2017

Virksomhetens art

Innovasjon Norge ble stiftet 19. desember 2003 og har hovedkontor i Oslo. Selskapet eies 51 prosent av Staten ved Nærings- og fiskeridepartementet og 49 prosent av fylkeskommunene. Innovasjon Norge er organisert som et særlovsselskap, hvor selskapets styre har et selvstendig ansvar for virksomheten og resultatene som oppnås. Styret er ansvarlig for forvaltning og forsvarlig organisering av Innovasjon Norges virksomhet. Eierne utøver den øverste myndigheten i selskapet i foretaksmøtet.

Formål og mål

Innovasjon Norges formål er å være statens og fylkeskommunenes virkemiddel for å realisere verdiskapende næringsutvikling i hele landet.

Hovedmålet med Innovasjon Norge er at selskapet skal utløse bedrifts- og samfunnsøkonomisk lønnsom næringsutvikling og ulike regioners næringsmessige muligheter. Dette skal nås gjennom delmålene flere gode gründere, flere vekstkraftige bedrifter og flere innovative næringsmiljøer.

Innovasjon Norge mottar årlig mer enn 40 oppdragsbrev fra departementer, fylkeskommuner og fylkesmenn. Med utgangspunkt i statsbudsjettet gir oppdragsbrevene en samlet oversikt over oppdragsgivernes forventninger og krav knyttet til Innovasjon Norges virksomhet. Brevene gir videre oversikt over Innovasjon Norges bevilgningsrammer og føringer knyttet til satsinger, programmer og tjenester.

Hovedmålet og delmålene ligger til grunn for styringsdialogen med eiere, oppdragsgivere og Innovasjon Norge. Innovasjon Norges virksomhet og prioriteringer skal være i tråd med målstrukturen. Selskapets virksomhet skal bidra til måloppnåelse.

Innovasjon Norge tilbyr finansierings-, rådgivnings-, kompetanse-, nettverks- og profilerings-tjenester. Hovedtyngden av selskapets ansatte sitter kundenært ved kontorene i alle landets fylker, eller markedsnært i flere enn tretti land over hele verden.

Innovasjon Norge har også en innovasjonspolitisk rolle og oppgave, nedfelt i stortingsmelding 22. Innovasjon Norge skal gi faglige innspill til offentlige myndigheter på nasjonalt og regionalt nivå i nærings- og innovasjonspolitiske spørsmål, herunder forslag om nye innsatsområder for framtidig politikktutforming. Innovasjon Norge er en viktig lyttepost for eiere og oppdragsgivere og skal gjennom sin kontaktflate mot norske bedrifter og næringer, nasjonalt og internasjonalt, fremskaffe kunnskap om hvilke utfordringer og muligheter norsk næringsliv til enhver tid står overfor. Innovasjon Norge skal også bidra til at ulike innovasjons-, nærings- og regionalpolitiske problemstillinger som er relevante for selskapets måloppnåelse, løftes frem i det offentlige ordskiftet.

Gode effekter i 2017

I 2017 har Innovasjon Norge lagt ned et betydelig arbeid for å følge opp eierne og oppdragsgivernes ønske om bidrag til et Norge i omstilling. Selskapets hovedfokus i 2017 har vært å øke tilgangen på risikokapital til norsk næringsliv, bidra til økt eksport og internasjonalisering gjennom risikoavlastning og eksportbistand, samt gi våre oppdragsgivere innovasjonspolitiske råd som setter spor.

Innovasjon Norge mottok i 2017 bevilgninger og oppdrag via oppdragsbrev fra Nærings- og fiskeridepartementet, Kommunal- og moderniseringsdepartementet, Landbruks- og

matdepartementet, Klima- og miljødepartementet, Kunnskapsdepartementet, Kulturdepartementet, Utenriksdepartementet, fylkeskommunene, fylkesmennene og andre offentlige aktører. Felles for oppdragene er å bidra til verdiskaping og næringsutvikling i hele landet.

I 2017 har Innovasjon Norge videreført og styrket innsatsen inn mot det som vi ser virker godt for norsk næringsliv. Vi har bidratt til økt risikokapital for næringslivet gjennom økt bruk av risikolån og introduksjon av oppstartslån for gründere. Totalt ga Innovasjon Norge 1,5 milliarder i risikolån i 2017 og nådde målet om 100 millioner kroner i oppstartslån. Dette ble gjort mulig ved å signere en avtale med Det europeiske investeringsfondet (EIF) på totalt 1,2 milliarder kroner, slik at utlånet av risikolån til norske bedrifter kunne økes med 500 millioner i 2017. Tilgangen til kommersiell bankfinansiering ble også styrket gjennom pilotering av et nytt garantiinstrument som tilbyr risikoavlastning til innovative norske bedrifter. Bankene har bevilget 142 millioner i 2017 og etterspør allerede økte rammer.

Innovasjon Norge har gjennom 2017 arbeidet målrettet sammen med norsk næringsliv i deres arbeid for styrket internasjonal konkurransekraft. I dette arbeidet har våre distrikts- og utekontorer i samspill benyttet hele bredden av selskapets finansierings-, rådgivnings-, kompetanse-, nettverks- og profileringstjenester. Kundeeffektundersøkelsen viser at andelen kunder som sier at INs bistand har hatt stor betydning for eksport har økt fra 22% i 2014 til 35% i 2017.

Til sammen 3,8 milliarder kroner ble bevilget av Stortinget og fylkestingene. Sammen med våre låneordninger, bidro Innovasjon Norge i 2017 med 7,3 milliarder kroner til næringslivet. Dette omfattet lån, tilskudd, rådgivning, profilering og nettverk gjennom Innovasjon Norges ulike tjenester. Midlene utløste investeringer på til sammen 20,8 milliarder kroner. Ni av ti bedrifter oppgir at Innovasjon Norges bidrag i høy eller middels grad har vært utslagsgivende for at deres prosjekt ble satt i gang.

Det betyr at én krone fra Innovasjon Norge utløser 1,8 kroner i egenfinansiering eller annen fremmedkapital. I tillegg utløser Innovasjon Norge også mange andre innovasjons- og internasjonaliseringsaktiviteter gjennom å mobilisere og tilføre kompetanse og nettverk.

Tallene for 2017 fra SSB indikerer at effekten av støtte fra Innovasjon Norge holder seg stabilt på et høyt nivå. Bedrifter som har fått støtte fra Innovasjon Norge har en årlig mervekst i alle de tre effektindikatorne over en treårsperiode sammenlignet med kontrollgruppen; en årlig mervekst i sine salgsinntekter på 12,7 prosentpoeng (2016: 12,3), en årlig mervekst i verdiskaping på 6,1 prosentpoeng (2016: 6,2) og en årlig mervekst i produktivitet på 2,1 prosentpoeng (2016: 2,2). Det er således kun små endringer sammenlignet med fjoråret.

Det har vært en stabil utvikling i innovasjonshøyden siste år. I 2017 gikk 2,7 milliarder kroner, tilsvarende 39 prosent (2016: 41) av alle tilsagn om finansiering til prosjekter med innovasjonspotensial på internasjonalt nivå. Innovasjonshøyden har nå befestet seg omkring 40 % etter flere år med økning.

Selskapet utvikler løpende metoder for analyser og effektmålinger. For 2017 har Innovasjon Norge styrket kunnskapsgrunnlaget for å kunne utøve sin rolle regionalt og har for første gang effekttall som er brutt ned på fylkesnivå.

Styret er godt fornøyd med at Innovasjon Norge har fokus på å kommunisere, utforske og å tilegne seg ny kunnskap om hvilke tjenester og ordninger som gir best effekt i nærings- og innovasjonspolitikken. Samtidig erkjenner styret at det er et krevende arbeid i kontinuerlig utvikling,

da bidrag fra Innovasjon Norge er ett av flere virkemidler som spiller inn i langtidsutviklingen av et oppstarts-, vekst- eller klyngeorientert selskap.

Til sammen gir evalueringer, utredninger, analyser og effektmålinger viktig styringsinformasjon og et kunnskapsgrunnlag for videreutvikling av selskapet. Styret er opptatt av at selskapet må fortsette dette arbeidet og kommunisere læringen til eiere, oppdragsgivere og andre interessenter.

Eiernes forventninger

Innovasjon Norges styre er ansvarlig for å følge opp eiernes forventninger til selskapet og rapporterer på eiernes forventninger en gang per år.

Eierne har utarbeidet fire mål som gir retning for videreutvikling av Innovasjon Norge:

1. Styrket arbeid med internasjonalisering
2. En forenklet virkemiddelportefølje
3. God kundedialog
4. En tydeligere innovasjonspolitisk rådgiver

I 2017 befestet Regjeringen Norges satsing på **eksport og internasjonalisering** gjennom en nasjonal eksportstrategi. Norge skal styrke sin posisjon som handelsnasjon og strategien inkluderer tiltak for å styrke Invest in Norway, markedsføre norske grønne løsninger, etablere et eksportprogram og styrke klyngesatsningen.

Innovasjon Norge fikk i januar 2017 i oppdrag å styrke Norges grønne offensive profil for å sikre økt eksport, gi flere samhandlingsarenaer og gjøre Norge til et mer attraktivt land å investere i. Sammen med norsk næringsliv utvikles det et digitalt utstillingsvindu for å vise frem norske grønne og bærekraftige løsninger. Målet er samtidig å ta en tydelig posisjon som pioner på bruk av ny teknologi for å løse verdens klima- og miljøutfordringer. Utstillingsvinduet blir en kanal for å nå frem til de internasjonale markedene. Dette er ett av flere viktige tiltak for å støtte norske bedrifter i deres eksportsatsing.

Med utenlandskontorer i viktige internasjonale markeder og et landsdekkende kontornettverk i Norge, har Innovasjon Norge et godt utgangspunkt for å bidra til internasjonal ekspansjon for norsk næringsliv. Som et ledd i å være relevante for våre kunder gjør Innovasjon Norge jevnlig en evaluering av vår tilstedeværelse i utlandet. I 2017 justerte Innovasjon Norge sin tilstedeværelse i totalt 11 land i tråd med input fra norsk næringsliv, markedene og strategien som er lagt for selskapet.

I 2017 forenklet vi kundereisen for norske eksportører i møtet med Innovasjon Norge. Den nye kundereisen bidrar til forenkling av arbeidsprosesser, digitalisering av eksporttjenestene og tydeligere kommunikasjon mot kundene. Vekstmuligheter i internasjonale markeder er gjennomgående tema i selskapets kundedialog – hjemme og ute. Egne internasjonaliseringsrådgivere mobiliserer for å få flere bedrifter til å satse utenfor Norges grenser, de kartlegger kundenes behov og kvalifiserer kunder før de går internasjonalt.

Den digitale selvtesten «Er du klar for eksport?» ble lansert i 2017 og skal bevisstgjøre kunden om hva som skal til for å lykkes med eksport. Gjennom Innovasjon Norges Eksportsenter er selskapets kompetanse på internasjonale handelsregler, EU og EØS gjort lettere tilgjengelig for kundene. I 2017 var stor etterspørsel etter handelsinformasjon, kurs og eksportrådgivning blant norske bedrifter og da med en moderat økning fra året før.

For å synliggjøre tilbudet til norske eksportører fra et samlet virkemiddelapparat har Innovasjon Norge sammen med representanter for Eksportkreditt, Garantiinstituttet for eksportkreditt (GIEK) og GIEK Kredittforsikring etablert et felles eksport-team. Uansett hvilken av de fire ovennevnte virkemiddelorganisasjonene bedriftene henvender seg til skal det sørges for at kunder blir koblet mot de tjenester og støtteordninger som er relevante i hvert enkelt tilfelle.

Det er styrets vurdering at disse endringene sikrer at Innovasjon Norges internasjonale tilstedeværelse og tjenestetilbud fremover vil være bedre tilpasset de behov næringslivet har og de oppdrag som selskapet har fått.

For å sikre at flere av våre kunder lykkes, må vi **stadig forbedre tjenestene våre**. I 2017 innførte vi første fase av en ny og forenklet tjenestemodell der kompetanse, rådgivning og finansielle tjenester kobles mer direkte mot kundenes overordnede ambisjoner og behov. Innføring av tjenestemodellen støtter dermed en ønsket vridning av kapasitet og kompetanse fra saksbehandling og over til dialog og sparring som har større verdi for kunden. Den nye løsningen gir også kunder og ansatte enklere og raskere tilgang til vår samlede ekspertise uavhengig av geografi og organisasjonsinndeling.

Utvikling og innføring av tjenestemodellen er realisert gjennom investering i digitalisering, men hadde ikke vært mulig uten flere års innsats for å designe felles informasjons- og prosessmodeller i selskapet.

Den nye modellen er igangsatt og de endringene som har blitt gjennomført har vært riktige. Overgangen til ny tjenestemodell endrer både hvordan våre ansatte skal møte kundene og hvilken kompetanse de må besitte. Da løsningen ble tatt i bruk undervurderte vi disse kulturelle utfordringene. I løpet av året har vi intensivert opplæringen både med personell og digitale ressurser for å trene alle medarbeidere i riktig bruk av de nye løsningene.

Innovasjon Norge søker hele tiden å være en **god partner for våre kunder**. I 2017 lanserte selskapet en ny kundetilfredshetsundersøkelse som fokuserer på kundens opplevelse av dialogen og kontakten med rådgiverne i Innovasjon Norge. Vårt mål er å gi god veiledning, være en god sparringpartner, finne riktige løsninger for kundens behov og følge opp kunden gjennom hele prosessen. Kundenes tilbakemeldinger gis direkte tilbake til våre rådgivere gjennom eget dashboard og går inn i selskapets arbeid med å styrke kundeopplevelse og kundedialog. Gjennomsnittlig kundetilfredshet i 2017 hadde en score på over 5 av 6 mulige poeng.

Innovasjon Norge skal være en **innovasjonspolitisk rådgiver** for sine eiere og oppdragsgivere. Rollen som innovasjonspolitisk rådgiver er en todelt rolle; selskapet skal gi innspill til politikktutforming til sine oppdragsgivere og bidra til at problemstillinger som er relevante for selskapets måloppnåelse, fremmes i det offentlige ordskiftet

Innovasjon Norge deltar i økende grad i det offentlige rom og ordskifte, og har bidratt til å engasjere til innovasjonspolitisk debatt. 2017 var et år med høy aktivitet og godt gjennomslag for våre innovasjonspolitiske innspill. Den nasjonale eksportstrategien som Regjeringen lanserte i 2017 er i overensstemmelse med Innovasjon Norges forslag i Innovasjonstalen 2016 og ble også fulgt opp av økte oppdrag for Innovasjon Norge knyttet til økt eksport og utenlandsinvesteringer i budsjettet for 2018. Vi er også godt fornøyd med å ha bidratt til å sette teamet offentlig privat innovasjon på dagsorden med innovasjonstalen 2017. Regjeringen varslet i industrimeldingen en tyngre rolle for Innovasjon Norge på området offentlig privat innovasjon og også på dette området kom det økte rammer til satsingen i budsjettet for 2018.

Innovasjon Norge har deltatt på en rekke arrangementer i hele Norge og en del i utlandet for å gi innspill til utviklingen i norsk økonomi. Samtidig har selskapet gitt en rekke skriftlige innspill til statsbudsjett, strategier og meldinger til Nærings- og fiskeridepartementet.

I 2017 har selskapet jobbet med å styrke den faglige kompetansen internt for aktivt å kunne være en lyttepost for våre oppdragsgivere og eiere og i større grad vært en agendasetter eksternt for å være relevante ved å bidra til debatt om innovasjons-, næringsrettede og regionalpolitiske problemstillinger.

I 2017 har vi hatt spesielt fokus på å styrke Innovasjon Norges rolle som innovasjonspolitisk rådgiver i det regionale partnerskapet. Det er opprettet et eget region-team for å sikre en mer koordinert innsats og styrke det regionale apparatets evne til å gi faglig funderte innovasjonspolitiske råd. Videre har fokus i 2017 vært på å koble seg sterkere på eksterne miljøer nasjonalt og internasjonalt. Selskapet har signert en samarbeidsavtale med UiO og har blitt med i flere internasjonale arbeidsgrupper både under TAFTIE-paraplyen, IGL og Europakommisjonen.

Kostnadseffektiv drift

Styret følger selskapets drift løpende gjennom året med fokus på måloppnåelse, effektiv drift og ansvarlig forvaltning av fellesskapets midler.

I fase 1 (2014-2017) av Innovasjon Norges omstillingsreise har Innovasjon Norge arbeidet med forbedring og utvikling langs tre akser; (1) Arbeidsprosesser: måten vi jobber på internt og sammen med andre for å levere best mulig ut til kundene våre (2) Organisering: hvordan vi organiserer våre ressurser for å gi kundene tilgang til vår kompetanse og sikre likebehandling uansett hvor de henvender seg og (3) Digitale flater: hvilke verktøy vi tilbyr kolleger, kundene, eiere og samfunnet for innsikt, samarbeid og selvbetjening. Målet har vært å ta ut økt nytte og effektivitet ved gjennomføre en større oppdragsmengde, bruke mer tid på kundene eller gjennom reduserte kostnader.

I 2017 leverte Innovasjon Norge mer til norsk næringsliv med mindre ressurser. Innovasjon Norge leverte i 2017 tjenester for 7,3 milliarder kroner til næringslivet. Med dette videreføres trenden for årene 2014-2017 hvorpå Innovasjon Norges samlede leveranser har økt fra 5,9 milliarder kroner til 7,3 milliarder kroner (+24 %). Samtidig viser selskapets samlede driftskostnader i samme perioden en reduksjon fra 1,5 milliarder kroner til 1,4 milliarder kroner (-6 %).

Nå retter vi blikket fremover i fase 2 av omstillingsreisen (2018 - 2020). Vi ser på hvordan erfaringer og ny kunnskap trekkes inn i omstillingsprosessen, og på hvilke løsninger som best får frem et enda mer målrettet og effektivt Innovasjon Norge for fremtiden. I dette arbeidet er styret, ledelsen, tillitsvalgte og ansatte en avgjørende drivkraft.

Selskapets kostnadsutvikling er krevende å lese ut av årsregnskapet fordi årsregnskapet omfatter både selskapets leveranse kostnader, kunderettede aktiviteter og prosjekter. Administrasjonen utarbeider derfor driftsindikatorer som gir styret og oppdragsgiverne informasjon om utviklingen i selskapets kostnadseffektivitet.

Samarbeid med andre virkemiddelaktører

Innovasjon Norge, Norges forskningsråd og SIVA er de tre hovedaktørene i regjeringens næringsrettede virkemiddelapparat. Hver for seg og sammen skal de tre aktørene gi et betydelig og effektivt bidrag til næringslivets innovasjonsevne, internasjonalisering og verdiskaping. De tre institusjonene har ulike roller, ansvar, kompetanse og oppgaver som skal være komplementære innenfor den samlede verdikjeden fra idé til marked. I 2017 har det vært et utstrakt samarbeid på strategisk og operativt nivå om det norske klyngeprogrammet, innspill til «Industrimeldingen», utviklingen av samarbeidet med fylkeskommunene og etableringen av Sivas Katapultprogram.

Fylkeskommunene har en sentral rolle som regional utviklingsaktør. En rolle som vil få ytterligere vekt med de nye regionene. Innovasjon Norges distriktskontorer har et tett samarbeid med hver

enkelt fylkeskommune på strategisk og operativt nivå. I 2017 etablerte Innovasjon Norge en egen gruppe som skal jobbe med å utvikle dette samarbeidet ytterligere blant annet gjennom å legge bedre til rette for at distriktskontorene kan trekke på kompetansen som finnes på hovedkontoret. Vi har nå faktagrunnlag om effekter og resultater pr region – noe som vil støtte våre distriktskontorer i deres innovasjonspolitiske dialog regionalt. I 2017 ble også den såkalte samarbeidsmodellen ferdig. Den er rammeverk for å styrke den strategiske dialogen med fylkeskommunen og virkemiddelapparatet regionalt. Modellen er utviklet i samarbeid mellom fylkeskommunene, Forskningsrådet, Siva og Innovasjon Norge. Denne vil bli rullet ut i 2018.

Eksportkreditt Norge, GIEK, GIEK Kredittforsikring og Innovasjon Norge har et godt samarbeid for å hjelpe norske bedrifter å lykkes ute i verden. Formålet med samarbeidet er å gi merverdi til norske bedrifter ved at de møter organisasjonenes tilbud samlet. De fire organisasjonene arrangerer sammen Eksportkonferansen og kåringen av årets beste eksportbedrift.

Regjeringen har lagt frem en egen strategi for utvikling av bioøkonomi i Norge. Et av tiltakspunktene i strategien er en mer koordinert innsats fra virkemiddelaktørene Forskningsrådet, Siva og Innovasjon Norge. I 2017 utarbeidet vi en felles arbeidsplattform for vår felles innsats innenfor Bioøkonomi. Formålet med denne er å bli bedre koordinert innen tematiske satsinger, forenklet overgang mellom virkemidler og felles informasjon og dialog med ulike aktører.

Med satsingen PILOT-E har Forskningsrådet, Enova og Innovasjon Norge etablert et sømløst tilbud til norsk næringsliv der utviklingsløpet kan forseres. Når man er innvilget PILOT-E prosjekt, kan man forvente finansiering og bistand hele veien fram til målet. I 2017 ble det gjennomført en utlysning innen to tema; utslippsfri transport på land og fremtidens digitaliserte energisystem.

I 2017 har selskapet styrket det strategiske og operative samarbeidet med KS, NHO, DIFI og Forskningsrådet om fornyelse av offentlig sektor og innovasjon i offentlige anskaffelser. Utlysning, veiledning og oppfølging av Innovasjon Norges nye satsing på offentlig privat innovasjon gjennomføres i tett samarbeid med NHO leverandørutviklingsprogrammet og DIFI.

Styret vurderer at Innovasjon Norge har et godt samarbeid med de andre virkemiddelaktørene og viser spesielt til etableringen av en god og inkluderende topplederdialog med SIVA og Forskningsrådet i 2015 og tilsvarende økt samarbeid med Eksportkreditt, GIEK og GIEK kredittforsikring i 2017. Det understøtter ambisjonene og ytterligere ønske om tydelige og samkjørte institusjoner der virkemidlene utfyller og underbygger hverandre, samt fremstår på en helhetlig måte for næringsliv, FoU-institusjoner og offentlige myndigheter.

Redegjørelse for årsregnskapet

Årsresultatet for 2017 ble 301 millioner kroner mot 211 millioner kroner for 2016. Resultat før tap, ble 251 millioner kroner i 2017 mot 222 millioner i 2016.

Netto renteinntekter utgjorde 416 millioner kroner i 2017 mot 386 millioner kroner året før. Økningen i netto renteinntekter skyldes høyere rentemargin. Utbytte og tap på verdipapirer har et tap på 6 millioner kroner i 2017 mot et tap på 4 millioner i 2016. Netto tapet skyldes i hovedsak reversering av tidligere nedskrivninger av aksjer i investeringsfondene på 7 millioner kroner og tap ved salg av aksjer i investeringsfondet for Nordvest- Russland på 13 millioner kroner.

Sum driftsinntekter er 1 214 millioner kroner mot 1 217 millioner kroner i 2016. Netto reduksjon på 3 millioner kroner skyldes en økning i offentlige inntekter med 14 millioner kroner, en reduksjon i eksterne inntekter med 29 millioner kroner og økning i diverse driftsinntekter på 12 millioner kroner. Økningen i diverse driftsinntekter skyldes i hovedsak at vi i 2017 har hatt en netto valutagevinst på

1,5 millioner kroner, mens vi i 2016 hadde netto valutatap 12 millioner kroner. Reduksjonen i eksterne inntekter skyldes i hovedsak redusert etterspørsel fra reiselivsnæringen av våre markedsføringskanaler og lavere aktivitetsnivå på fakturerbare tjenester. Økningen i offentlige inntekter er en følge av at det inntektsføres i forhold til kostnadspådrag ikke dekket av eksterne inntekter og diverse driftsinntekter.

Driftskostnadene er 1 374 millioner kroner mot 1 378 millioner kroner i 2016, en reduksjon på 4 millioner kroner. Lønns- og personalkostnadene er 694 millioner kroner i 2017 mot 691 millioner kroner i 2016, som er en marginal økning sammenlignet med 2016. Andre driftskostnader var på 209 millioner i 2017 mot 195 millioner kroner i 2016. Økningen skyldes i hovedsak økte IT kostnader sammenlignet med 2016. Direkte prosjektkostnader er på 455 millioner kroner i 2017 mot 484 millioner kroner i 2016. Reduksjonen skyldes i hovedsak lavere profilerings-, - kontor og kommunikasjonskostnader sammenlignet med 2016.

Netto tap på utlån er en inntekt på 50 millioner kroner mot en kostnad på 10 millioner kroner i 2016. Netto inntekten skyldes reversering av tidligere års tapsavsetning og har bakgrunn i at vi for ett enkelt engasjement har konstatert et betydelig mindre tap enn forventet ved forrige regnskapsavslutning og at våre kunder for tiden har god betjeningsevne. Tap på utlån er i det vesentligste relatert til lavrisikordningen. Det påregnes normalt årlige tap tilsvarende 0,5 % av porteføljen. For 2016 utgjorde tapsprosenten 0,1 %.

Tap på utlån knyttet til Innovasjon Norges risikolåneordninger og såkornfondene dekkes av tapsfond, og har dermed ikke resultatmessig effekt for Innovasjon Norge. Tap på utlån for risikolån- og garantiordningene var i 2017 94 millioner kroner, mot 40 millioner kroner i 2016. Denne utlånsvirksomheten er forutsatt å innebære høyere risikoprofil enn for lavrisikolåneordningen og med tap over tid på nær 5 % av porteføljen per år. Tapene utgjorde i 2017 2,9 % (1,5 % i 2016) av porteføljen. Såkornfondene har i 2017 tap på 31 millioner kroner, mot en tilbakeføring av tap på 11 millioner kroner i 2016. Lånene ble innvilget i perioden 2006 til 2008.

Tapsutviklingen er nært knyttet til konjunktursituasjonen. Det har over tid vært gode driftsbetingelser for lånekundene og dette har gitt seg utslag i lave tap på utlån.

Kontantstrømmen viser at det årlig går store brutto inn- og utbetalinger gjennom Innovasjon Norge. Dette skyldes særlig at en stor del av innlånene for lånevirkosomheten refinansieres ca. hver tredje måned. Netto likviditet er økt med 193 millioner kroner, sammenlignet med en økning på 93 millioner kroner i 2016.

Innovasjon Norges balanse ved utgangen av året var 24,9 milliarder kroner, noe som er 900 millioner kroner mer enn i 2016 (24,0 milliarder kroner).

Netto utlån utgjorde 17,7 milliarder kroner per 31.12.2017 (17,2 milliarder kroner per 31.12.2016). Det er i 2017 utbetalt 3,0 milliarder kroner i nye utlån (3,0 milliarder kroner i 2016) og 2,7 milliarder kroner i tilskudd (2,9 milliarder kroner i 2016).

Selskapet har ikke hatt utgifter eller investeringer knyttet til forskning og utvikling i løpet av 2017. Det gjennomføres eksterne evalueringer og analyser av selskapets aktiviteter og virkemiddelbruk. Kunnskapen fra disse benyttes i selskapets utvikling av tjenestetilbud, organisasjon og arbeidsprosesser.

Risikostyring

Selskapet gjennomfører årlige vurderinger av forhold som er viktige for selskapets måloppnåelse på overordnet nivå. Dersom det skjer betydelige endringer i norsk økonomi, oppdragssituasjonen for selskapet eller selskapet har betydelige avvik i tertialvis rapportering av måloppnåelse, vil det

gjennomføres ekstraordinære risikovurderinger. Ved behov gjennomføres risikovurderinger av kritiske funksjoner og avgrensede områder på lavere nivå.

Finansiell risiko

Den finansielle risikoen omfatter i hovedsak valuta-, likviditets-, kreditt- og renterisiko.

Valutarisiko. Innovasjon Norge har inntekter og kostnader i valuta. Valutarisiko knyttet til oppgjør av kostnadene veies i hovedsak opp ved at selskapet har bankkonti i valutaer for de vesentligste valutaene vi handler i.

Likviditetsrisiko. Likviditetsrisiko er den risiko som er knyttet til Innovasjon Norges mulighet til å finansiere økning i utlån og evnen til å gjøre opp for sine forpliktelser ved forfall. Størrelsen på innlån og utlån styres gjennom oppdragsbrev fra Nærings- og fiskeridepartementet. Likviditetsrisikoen er således minimal.

Kredittrisiko. Kredittrisiko er finansiell risiko knyttet til utlånsvirksomheten og er en vesentlig risikotype i Innovasjon Norge. Utviklingen i låneporteføljen rapporteres til styret hvert tertial. Oppstår det vesentlige negative avvik i forhold til målene, foretas en justering av risikoprofil. Gjennomgang av de største låneengasjementene gjøres særskilt en gang i året. Hvert år, i forbindelse med regnskapsavleggelsen, gjennomgås alle vesentlige engasjementer og engasjementer med tapshendelse.

Lavrisikolånene gis på markedsmessige betingelser. Risiko i de enkelte prosjektene som finansieres skal være moderat. Risiko begrenses derved ved relativt høye krav til sikkerhetsstillelse. Utover risiko på enkeltengasjementer er det strukturell risiko knyttet til den bransjemessige fordeling av utlånsporteføljen, som avviker fra det som er vanlig for næringslivsporteføljer i banker. Vel 40 % er finansiering av fiskebåter, mens porteføljen forøvrig er omtrent likt fordelt mellom landbruk og industri.

Innovasjons- og risikolån er en låneform som skal bidra til å dekke i hovedsak små og mellomstore bedrifters behov for risikoavlastning i investeringsprosjekter gjennom toppfinansiering av et prosjekt. Disse lånene ytes med moderate krav til sikkerhetsstillelse, men det forutsettes at kundens betjeningsevne er vurdert å være tilfredsstillende. Risikoen i denne type lån er relativt høy.

Lån til såkornfondsselskaper er gitt som ansvarlige lån som matcher privat egen- og lånekapital. Lånene har høy risikoprofil.

Det er etablert tapsfond for innovasjons- og risikolån og garantier, samt for lån til såkornfondsselskaper. Målsettingen med tapsfond er å gjøre Innovasjon Norge i stand til å avlaste risiko i innovative prosjekter med vekstpotensial og derved bidra til å realisere flere lønnsomme prosjekter som det ellers vil være vanskelig å finne tilstrekkelig risikovilje for i markedet. For en mindre andel av denne låneporteføljen deler European Investment Fund (EIF) tapsrisikoen med Innovasjon Norge på 50/50-basis.

Renterisiko. Renterisikoen styres og reduseres gjennom en tilpasning av utlånsvilkårene til vilkårene på innlånsiden. Innlånene skal motsvare utlånene, samt sørge for nødvendig likviditet for å operere låneordningene. Innlånene avspeiler renteprofilen på utlånsmassen.

Operasjonell risiko

I operasjonell risiko ligger alle de potensielle tapskilder som er knyttet til den løpende driften av Innovasjon Norge. Dette er for eksempel svikt i rutiner, svikt i datasystemer, kompetansesvikt og

tillitsbrudd hos ansatte. Internkontroll er et viktig hjelpemiddel for å redusere den operasjonelle risikoen.

Selskapets styrende dokumenter er samlet og tilgjengeliggjort i egen database. Innovasjon Norge har beredskapsplaner og gjennomfører jevnlig øvelser. En egen compliancefunksjon bidrar til at selskapet reduserer risikoen for å pådra seg offentlige sanksjoner, økonomiske tap eller tap av omdømme som følge av eksternt og internt regelverk ikke etterleves. En av oppgavene til compliancefunksjonen er å håndtere varslingsaker. I 2017 ble 15 saker tatt under behandling i samsvar med prosedyren for håndtering av varslingsaker. Flertallet av sakene (60 %) gjaldt påstander om kritikkverdige forhold hos kunder av Innovasjon Norge.

Fortsatt drift

Årsregnskapet er utarbeidet under forutsetning av fortsatt drift. Regnskapet gir et rettviseende bilde av selskapets eiendeler, gjeld og resultat. Det har ikke inntruffet forhold etter regnskapsårets utgang som er av betydning ved bedømmelsen av selskapet og som ikke fremkommer av årsregnskapet med tilhørende noter.

Arbeidsmiljø

Innovasjon Norge er en IA-virksomhet (inkluderende arbeidsliv) og er tilknyttet bedriftshelsetjeneste både ved hovedkontoret og ved distriktskontorene. For kontorene i utlandet er det etablert regionale verneombud, samt samarbeids- og arbeidsmiljøutvalg ved de største kontorene i Norge. Det er etablert et internkontrollsystem for helse, miljø og sikkerhet som en integrert del av den totale kvalitetssikringen i organisasjonen. Det er etablert rutiner for varslingsaker.

Sykefraværet for 2017 var på 2,92 %, mot 3,6 % i 2016. Til sammenligning var sykefraværet i offentlig administrasjon og forsvar, og trygdeordninger underlagt offentlig forvaltning 6,4 %. Det har ikke vært rapportert om skader i 2017.

Innovasjon Norge vurderes som en attraktiv arbeidsplass, både av egne medarbeidere og potensielle jobbsøkere. Selskapet ble i 2017 kåret til Norges mest attraktive arbeidsgiver blant økonomiutdannede i en survey gjennomført av Universum.

Ansatt turnover i 2017 er på totalt 9,6 % (inkludert vikarer, ansatte på engasjement og pensjonister). Ser vi på turnover av kun fast ansatte (eks. pensjonerte medarbeidere) er dette tallet 6,8 %. 52 nye medarbeidere er rekruttert eksternt, mens selskapet har gjennomført 34 interne rekrutteringer (intern mobilitet).

Medarbeiderundersøkelsen er utsatt til våren 2018 som følge av pågående anbudsprosess.

Likestilling og mangfold

Likestilling og mangfold er implementert i selskapets rutiner og retningslinjer. Bevissthet rundt dette skal inngå som en naturlig del i måten selskapet jobber på.

Styret består av 11 medlemmer, hvorav seks kvinner og fem menn. I 2017 er andelen kvinner i toppledergruppen seks av elleve (54 %).

Kvinneandelen i Innovasjon Norge var 55 % ved utgangen av 2017. Kvinneandelen av de nyansatte i løpet av 2017 var på nærmere 60 %.

Kvinnefordeling på stillingsnivå:

Stillingskategori	2017	2016
Direktør	52 %	44 %
Advokat	50 %	43 %
Avdelingsleder	49 %	47 %
Spesialrådgiver	36 %	32 %
Seniorrådgiver	50 %	48 %
Rådgiver	79 %	78 %
Konsulent	83 %	81 %

Lønnsforholdet mellom kvinner og menn

Stillingsnivå	Forskjell i gjennomsnittlig grunnlønn (kvinner/menn)	
	2017	2016
Direktør	-2,44 %	1,10 %
Avdelingsleder	-3,81 %	-1,40 %
Spesialrådgiver	-3,73 %	-4,40 %
Seniorrådgiver	-2,75 %	-2,80 %
Rådgiver	-2,83 %	-4,10 %
Konsulent	Ikke tilgjengelig*	-4,40 %

*Færre enn 4 ansatte i utvalget

Tabellen viser forskjellen mellom kvinners snittlønn som andel av menns snittlønn. Resultatet her tilsier at kvinners gjennomsnittslønn ligger noe under menns gjennomsnittslønn i stillinger på samme nivå.

I Innovasjon Norge har man en aktiv og bevisst holdning til likelønn ifm nyansettelser og intern mobilitet, som er et viktig verktøy gitt virksomhetens grad av mobilitet. Generelt er vi bevisst forskjellene i lønn på det enkelte stillingsnivå, og jobber aktivt med å sikre prinsippet om likelønn.

Av 697 ansatte per 31.12.2017 arbeider 29 deltid. Av disse er 66 % kvinner.

Selskapet følger retningslinjer for ansettelsesvilkår for ledere i statlige foretak og selskaper.

Innovasjon Norge har en mangfoldserklæring i alle stillingsutlysninger som vektlegger at rekrutteringen skal sikre et mangfold med hensyn til kjønn, alder og kulturell bakgrunn. Innovasjon Norge har en generell tilrettelegging for dette mangfoldet.

Fokus på mangfold er fortsatt prioritert i Innovasjon Norges HR-strategi for perioden 2017-2020. Vi har et definert mål om å ha minst 10 % mangfold (kulturell bakgrunn) i selskapets nyansettelser i Norge.

Det rapporteres årlig til Integrerings- og mangfoldsdirektoratet om status på rekruttering og ansettelser av nye medarbeidere med innvandrerbakgrunn.

Intern omstilling og organisering.

Innovasjon Norges omstillingsreise (INChange) startet i 2014. Med ny regjering, ny styreleder, ny administrerende direktør og et betydelig kutt i selskapets budsjetter 2015, igangsatte selskapet en omstillingsprosess som innebar å sette ny retning for å tydeliggjøre og effektivisere selskapets tjenester, formål og relevans for et Norge i omstilling

Ved utgangen 2017 har Innovasjon Norge gjennomført første fase (2014-2017) av sin omstillingsreise. I disse årene har vi arbeidet med forbedringer knyttet til arbeidsprosesser, organisering og nye digitale flater. Endringsprosessene bygger på et solid kunnskapsgrunnlag av analyser som viser hva våre kunder er opptatt av, hva våre eiere ønsker seg og hvordan vi kan forenkle og effektivisere hverdagen til våre medarbeidere.

Når er tiden kommet for å ta en felles pust i bakken, samle trådene og oppsummere erfaringer og evalueringer før vi går inn i implementering av fase to. Det er derfor gjennomført interne evalueringer knyttet til flere av de igangsatte tiltakene fra fase en, og erfaringer og ny innsikt skal tas inn i det videre arbeidet. Dette gjøres i tett samarbeid med de tillitsvalgte, nøkkelpersoner i INChange prosjektene og alle mellomlederne i selskapet. I 2018 skal vi rette blikket fremover i fase 2 av omstillingsreisen (2018 - 2020) og lage en milepælsplan for utvalgte aktiviteter som vil bidra til et ytterligere relevant, målrettet og effektivt Innovasjon Norge fremover.

Styret anser selskapets innsats og resultater med det interne omstillingsarbeid i 2017 som svært tilfredsstillende.

Kompetanse- og lederutvikling

Innovasjon Norge er en organisasjon med kontinuerlig behov for å omstille seg for å holde seg relevante for våre kunder og norsk næringsliv. Dette gjøres i stor grad ved å øke-/endre kompetanseutviklingen hos våre ansatte slik at de forblir relevante for nye jobber og endringer i kompetansebehov, samt sørge for at vi får et jevnt tilsig av nødvendig kompetanse utenfra.

Innovasjon Norge er en kunnskapsorganisasjon hvor evnen til å levere relevante og gode tjenester hviler på vår evne til å koble de riktige menneskene, utvikle deres kompetanse og tilrettelegge for en digital og fleksibel arbeidshverdag. I 2017 ble det utviklet en kompetansestrategi og digital læringsplattform for kompetanseutvikling i Innovasjon Norge.

I september 2017 ble overordnet kompetansestrategi lagt frem for alle medarbeidere i Innovasjon Norge.

Innovasjon Norge er en distribuert organisasjon. Samarbeid og kjennskap på tvers av kontorer er derfor en viktig del av vår kompetanse. On the job training er Innovasjon Norges effektive måte å utvikle denne kompetansen på. Det legges til rette for samhandling i prosjekter, innen fagområder, samt deling og erfaringsutveksling. Innføring av felles delingsplattform gjør det mulig å utnytte ny teknologi i kompetanseutviklingen gjennom etablering av interessegrupper og digitale prosjekttrom. Intern hospiteringsordning har også vært gjennomført i 2017. Ordningen er en verdifull og effektiv

måte for kompetanseoverføring og samarbeid på tvers av Innovasjon Norges kontor. Ordningen vil bli videreført i 2018.

Lederutvikling har høy prioritet i Innovasjon Norge. Etter to år med systematisk fokus ser vi effekten av dette arbeidet. Innovasjon Norge bruker et bredt spekter av metodikk og innhold, og lederne gir selv tilbakemelding på at dette virker. Det er utviklet en egen modell for lederutvikling og etablert egne HR ressurser som har som sin hovedoppgave å drive frem vår satsing på lederutvikling.

Alle ledere i Innovasjon Norge inngår i en mentorgruppe med 4-5 andre ledere i organisasjonen. Dette er en trygg arena for å støtte og utfordre hverandre, og en viktig arena for å fremme samarbeid mellom hovedkontor, distriktskontor og utekontor.

Ytre miljø

Virksomheten har ikke bidratt til forurensning av det ytre miljø utover det som er naturlig for denne type virksomhet. Hovedkontoret og distriktskontorene er sertifisert som «Miljøfyrtårn».

Redegjørelse om samfunnsansvar

Innovasjon Norge skal arbeide for å styrke arbeidet med bedrifters samfunnsansvar og forebygging av korrupsjon, både internt i selskapet og hos selskapets kunder.

Innovasjon Norges Bærekraftstrategi (2016-2020) setter rammene for alt arbeid i Innovasjon Norge, og legger FNs bærekraftsmål, prinsippene til FNs Global Compact, OECDs retningslinjer for flernasjonale selskaper og FNs veiledende prinsipper for næringsliv og menneskerettigheter til grunn for arbeidet med strategien og implementeringen. Kravene vi stiller til kunder og samarbeidspartnere er omtalt i dokumentet «*God forretningsskikk – Innovasjon Norges forventninger til kunder og samarbeidspartnere*», som baserer seg på de samme retningslinjene og prinsippene - alle anerkjente standarder på samfunnsansvarsområdet.

Innovasjon Norges forventninger og krav til egne ansatte, tillitsvalgte og konsulenter som utfører tjeneste for selskapet er beskrevet i selskapets «*Etiske Retningslinjer og antikorrupsjonspolicy*». De etiske retningslinjene inneholder også et eget kapittel om forretningsetikk der det understrekes at etikk og samfunnsansvar skal være en del av vurderingskriteriene ved bruk av tjenester, for valg av samarbeidspartnere og leverandører. Innovasjon Norges samfunnsansvarsarbeid og etiske rammeverk er også et eget punkt i selskapets prosedyre for «onboarding» av nyansatte.

Samfunnsansvar er en integrert del av Innovasjon Norges tjenester, og det er et krav at alle som mottar tjenester fra Innovasjon Norge ivaretar god forretningsskikk i tråd med globalt anerkjente retningslinjer. Dette innebærer også at kunder og samarbeidspartnere demonstrerer vilje og evne til forbedringer i tråd med relevante prinsipper og retningslinjer og beste praksis for sin sektor. Bestemmelser om dette er også inntatt i Innovasjon Norges standardvilkår.

En egen «*Veileder for helhetlig vurdering av bærekraft i finansieringssaker*» er tilgjengelig for selskapets kunde- og finansieringsrådgivere. I Innovasjon Norges kompetansetjenester leveres det i enkelte av programmene en egen modul på samfunnsansvar, særlig tilpasset bedrifter som satser internasjonalt.

For rådgivnings- og kompetansetjenester som leveres av Innovasjon Norge er prinsippene om god forretningsskikk fulgt opp blant annet i klyngeprosjekter der spesifikke spørsmål om bærekraft, samt spørsmål om hvorvidt bedriften rapporterer i henhold til ulike rammeverk for samfunnsansvar er tatt inn i nullpunkt- og følgeanalysen.

Innovasjon Norge forvalter flere oppdrag som bistår bedrifter inn i krevende markeder. I 2017 har god forretningsskikk, med hovedvekt på forståelsen av de krav og forventninger som stilles knyttet til å ha en ansvarlig tilnærming for å unngå å medvirke til brudd på menneskerettigheter, bidra til skade

på miljøet, bidra til korrupsjon, eller bidra til skade for forbrukere og samfunnet, vært på agendaen i flere seminarer og møteplasser innenfor rammen av Innovasjon Norges oppdrag. Deltakere har vært både norske og utenlandske selskaper, virkemiddelaktører og myndighetsrepresentanter.

Selskapet har i 2017 videreført obligatorisk antikorrupsjonsopplæring for alle ansatte. Formålet med opplæringen er å sikre at alle som utfører arbeid eller tjeneste for Innovasjon Norge ikke bare kjenner til gjeldende rettslig rammeverk, men også er trent jevnlig i å identifisere og håndtere situasjoner som kan oppstå. Det er et mål å gjennomføre dilemmatrening for alle ansatte to ganger i året.

Korrupsjonsrisiko har en sentral plass i selskapets etiske retningslinjer og er ytterligere utdypet i egen antikorrupsjonspolicy. Innovasjon Norge har også utdypende retningslinjer omkring habilitet, adgangen til å inneha tillitsverv og bierverv, samt regler for eierskap og handel med verdipapirer.

Innovasjon Norge har etablert en egen Compliance-funksjon som en uavhengig kontrollfunksjon i selskapets internkontrollsystem. Denne overvåker og rapporterer jevnlig selskapets eksponering for manglende compliance. Det gjennomføres årlige kartleggingsaktiviteter for å identifisere hvilke tjenester og selskapsprosesser som er utsatt og hvilke tiltak som bør iverksettes for å redusere risikoen.

I november 2017 lanserte Innovasjon Norge en elektronisk varslingskanal som også er tilgjengelig for eksterne. Varslingskanalen – som er tilgjengelig både på intranettsidene og Innovasjon Norges hjemmeside – gjør det mulig for selskapet å kommunisere med anonyme varslere uten at anonymiteten går tapt.

Innovasjon Norge har siden 2016 hatt konsesjon fra Datatilsynet til å gjennomføre Integrity Due Dilligence på kunder og leverandører. Det er utarbeidet en egen prosedyre som speiler hovedvilkårene i konsesjonen.

EUs forordning for personvern (General Data Protection Regulation – «GDPR») trer i kraft 25. mai 2018. Innovasjon Norge jobber målrettet for at virksomhetens styrende dokumentasjon og systemer skal være i samsvar med det nye regelverket.

Som et ledd i arbeidet med å forankre samfunnsansvarsarbeidet i hele Innovasjon Norge er det etablert et eget kompetanseteam med ressurspersoner på tvers av kontorene. Disse skal støtte våre medarbeidere og gjennomføre opplæringstiltak for å øke bevisstheten i selskapet på samfunnsansvar generelt.

Resultatdisponering

Regnskapet for 2017 viser et overskudd på 301 millioner kroner. For ytterligere detaljer rundt utbytteregeles vises det til note 37. Styrets forslag til disponering av overskuddet er som følger:

Avsatt utbytte til eier Nærings- og fiskeridepartementet fra:		
Lavrisikordningen	kr	245 990 695
Overføres til eier Nærings- og fiskeridepartementet fra:		
Innovasjonslån og garantier	kr	24 882 017
Overføres til eiere, fylkeskommunene, fra:		
Risikolån og garantier	kr	15 743 308
Fordelt på:		
Møre og Romsdal fylkeskommune	kr	3 105 600
Troms fylkeskommune	kr	2 644 617
Trøndelag fylkeskommune	kr	2 188 082
Finnmark fylkeskommune	kr	1 562 077
Nordland fylkeskommune	kr	1 528 185
Sogn og Fjordane fylkeskommune	kr	1 437 010
Hedmark fylkeskommune	kr	1 023 046
Hordaland fylkeskommune	kr	741 371
Telemark fylkeskommune	kr	630 737
Oppland fylkeskommune	kr	506 270
Aust - Agder fylkeskommune	kr	170 104
Buskerud fylkeskommune	kr	132 402
Vest - Agder fylkeskommune	kr	67 912
Østfold fylkeskommune	kr	5 895
		<u>15 743 308</u>
Overført fra opptjent kapital:		
Investeringsfondet for Nordvest-Russland	kr	2 503 379
Investeringsfondet for Øst-Europa	kr	<u>7 040 962</u>
		9 544 341
Avsatt til opptjent egenkapital:		
Lavrisikordningen	kr	23 428 911
Tjenesteleveranser og tilskuddsforvaltning	kr	-
Sum totalt		300 500 590

Utsiktene for 2018

Regjeringen har fremlagt sin nye Jeløya plattform og er tydelig på at Norge fremdeles er i omstilling. Første utfordring å «omstille norsk økonomi for å skape vekst, nye arbeidsplasser og sikre flere ben å stå på».

Satsingen på næringsrettet forskning, innovasjon og gründerskap er tydelig, og ambisjonen om at Norge skal bli blant de ledende landene i Europa når det gjelder innovasjon, er klart uttrykt. Gründerskap, entreprenørskapskultur og tilgang til kapital trekkes frem som sentrale elementer for å bygge nye bedrifter og arbeidsplasser.

Innovasjon Norge er klar til å bidra sterkt og tydelig på regjeringens ambisjoner. Selskapets strategi for 2016-2020 angir retning og prioriteringer for selskapet frem mot 2020 i en tid der Norge står overfor store omstillinger. Selskapet er, og vil være, en relevant, kompetent og nyttig partner for regioner, bedrifter og gründere som vil skape fremtidens bærekraftige arbeidsplasser og bedrifter.

Innovasjon Norge skal i 2018 bidra til «et Norge i omstilling» gjennom å styrke tilgangen på risikokapital, bidra til økt eksport av bærekraftige løsninger og gi innovasjonspolitiske råd som setter spor. Dette skal nås gjennom innsats for flere gode gründere, flere vekstkraftige bedrifter og flere innovative næringsmiljøer.

Oslo, 1. mars 2018

I styret for Innovasjon Norge

Per Otto Dyb
(styreleder)

Jørund Ødegård Lunde
(nestleder)

Arvid Andenæs

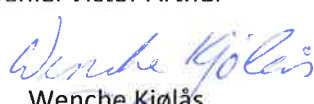
Kim Daniel Victor Arthur

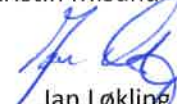
Kristin Misund

Helene Falch Fladmark

Wenche Kjolås

Jan Løkling

Heidi Wang

Leela Borring Låstad
(ansattevalgt)

Gaute Hagerup
(ansattevalgt)

Anita Krohn Traaseth
(administrerende direktør)

Innovasjon Norge

Resultatregnskap

(Beløp i 1 000 kr)

	Noter	2017	2016
Renter av utlån	3	594 369	595 390
Renter av bankinnskudd		7 042	7 596
Sum renteinntekter		601 411	602 987
Renter på innlån	4	123 915	157 152
Innlånsprovisjon	5	61 024	59 447
Sum rentekostnader		184 938	216 599
Netto renteinntekter		416 472	386 388
Utbytte og netto tap på verdipapirer	6	-5 674	-3 818
Offentlige inntekter	7	1 071 134	1 057 463
Eksterne inntekter	8	123 618	152 600
Diverse driftsinntekter		19 649	6 758
Sum driftsinntekter		1 214 401	1 216 821
Lønn og personalkostnader	9	693 972	691 369
Avskrivninger på varige driftsmidler og immaterielle eiendeler	10, 11	15 990	6 802
Direkte prosjektkostnader	12	455 436	484 489
Andre driftskostnader	13, 14	208 941	194 858
Sum driftskostnader		1 374 339	1 377 518
Resultat før tap		250 860	221 873
Tap på utlån og garantier	15	76 516	41 038
Tapsdekning	16	-126 156	-30 623
Sum netto tap på utlån og garantier	15	-49 640	10 415
Årsresultat		300 501	211 458
Utbytte og overføringer til eiere	37	286 616	201 498
Overført fra opptjent kapital i låne- og investeringsfond	36, 37	-9 544	-9 915
Overført til opptjent egenkapital	37	23 429	19 875
Sum overføringer og disponeringer	37	300 501	211 458

Innovasjon Norge

Eiendeler

(Beløp i 1 000 kr)

	Noter	2017	2016
Ordinære innskudd i banker	17	1 091 365	912 009
Bundne innskudd i Norges Bank	17	5 311 619	5 297 959
Sum bankinnskudd		6 402 984	6 209 968
Lavrisikolån	18	14 152 587	14 016 480
Innovasjons- og risikolån	18, 27	3 175 752	2 755 501
Andre utlån	19	1 392 331	1 486 828
Sum brutto utlån		18 720 670	18 258 808
- Nedskrivninger på individuelle utlån	15	-795 096	-794 126
- Nedskrivninger på grupper av utlån	15	-187 000	-227 000
Sum netto utlån		17 738 575	17 237 682
Aksjer og andeler	23	39 766	37 845
Eierinteresser i tilknyttede selskap	24	175 950	107 950
Eierinteresser i konsernselskaper	25	300	300
Immaterielle eiendeler	10	45 849	17 320
Varige driftsmidler	11	28 275	29 247
Andre eiendeler	26	341 543	221 746
Ikke påløpte kostnader og opptjente ikke mottatte inntekter	28	167 673	180 713
Sum eiendeler		24 940 914	24 042 771

Innovasjon Norge
Gjeld og Egenkapital
 (Beløp i 1 000 kr)

	Noter	2017	2016
Innlån fra staten, lavrisikolån	29	12 445 000	12 200 000
Innlån fra staten, innovasjons- og risikolån	29	3 245 000	2 820 000
Sum innlån fra staten		15 690 000	15 020 000
Annen gjeld	30	879 519	743 495
Påløpte kostnader og mottatte ikke opptjente inntekter	31	658 940	617 588
Pensjonsforpliktelser	32	160 868	106 287
Nedskrivninger på garantiansvar	15	4 256	4 245
Tapsfond	33	2 369 682	2 206 460
Rentestøttefond	34	28 409	23 943
Tilskuddsfond	35	1 380 616	1 513 605
Sum avsetninger til forpliktelser		3 943 831	3 854 540
Innskutt kapital i låne- og investeringsfond	36	2 187 289	2 239 698
Opptjent kapital i låne - og investeringsfond	36	2 684	12 229
Sum kapital låne- og investeringsfond	36	2 189 974	2 251 927
Innskutt egenkapital	37	665 645	665 645
Opptjent egenkapital	37	913 005	889 576
Sum egenkapital	37	1 578 651	1 555 222
Sum gjeld og egenkapital		24 940 914	24 042 771

Oslo, 31. desember 2017

1. mars 2018

I styret for Innovasjon Norge

 Per Otto Dyb
 (styreleder)

 Jørund Ødegård Lunde
 (nestleder)

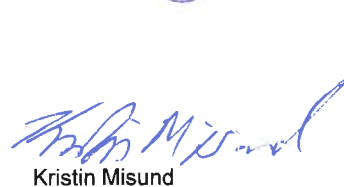

 Arvid Andenæs

 Heidi Wang

 Helene Falch Fladmark

 Jan Løking

 Kim Daniel Victor Arthur

 Kristin Misund

 Wenche Kjølås

 Gaute Hagerup
 (ansattrepresentant)

 Leela Børring Låstad
 (ansattrepresentant)

 Anita Krohn Traaseth
 (administrerende direktør)

Innovasjon Norge
Kontantstrømoppstilling
(Beløp i 1000 kr)

	2017	2016
Årsresultat	300 501	211 458
Ordinære avskrivninger	15 990	6 802
Endring i tapsavsetninger på utlån	-39 031	-101 191
Endring nedskrivning aksjeinvesteringer	-11 545	6 673
Gevinst ved salg av aksjer	-	-2 025
Tap ved salg av aksjer	16 756	1 235
Forskjell kostnadsført / betalt pensjon	54 581	26 012
Endring i andre tidsavgrensingsposter	290 282	288 914
Innbetalinger på utlån	2 346 845	2 610 776
Utbetalinger på utlån	-3 005 442	-3 016 110
Innbetalt fra oppdragsgivere til tilskuddsaktiviteter	2 530 521	2 619 258
Utbetalte tilskudd	-2 735 026	-2 864 737
Innbetalt fra staten til risikoavlastningsfond	46 400	68 860
Utbetalt til investorer såkorninvesteringer	-34 500	-8 550
Tilbakebetalt til staten fra tapsfond	-82 229	-49 835
A - Netto kontantstrøm fra driften	-305 897	-202 462
B -Tilbakebetalt / innskutt investeringsfond til/fra eier	-52 409	177 998
Innbetalinger på innlån	45 635 000	45 365 000
Utbetalinger på innlån	-44 965 000	-45 170 000
C - Netto kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter	670 000	195 000
Kjøp av aksjer	-81 342	-49 996
Salg av aksjer	6 210	3 423
D - Netto kontantstrøm fra verdipapirer	-75 132	-46 573
Utbetalinger ved kjøp av varige driftsmidler	-43 546	-25 971
E - Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter	-43 546	-25 971
A+B+C+D+E = netto likviditetsendring	193 016	97 993
Likviditet 01.01	6 209 968	6 111 975
Likviditet 31.12	6 402 984	6 209 968

Innovasjon Norge

Noter til årsregnskapet 2017

NOTE 1

SELSKAPSFORMLASJON OG REGNSKAPSPRINSIPPER

Selskapsinformasjon

Innovasjon Norge er et særlovsselskap med formål å være statens og fylkeskommunenes virkemiddel for å realisere verdiskapende næringsutvikling i hele landet. Innovasjon Norges hovedmål er å skulle utløse bedrifts- og samfunnsøkonomisk lønnsom næringsutvikling og utløse regionenes næringsmessige muligheter.

Nærings- og fiskeridepartementet er hovedeier med 51 % og fylkeskommunene eier 49 %. Innovasjon Norge forvalter midler fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet, Nærings- og fiskeridepartementet, Landbruks- og matdepartementet, Kulturdepartementet, Kunnskapsdepartementet, Klima- og miljødepartementet, Utenriksdepartementet, fylkeskommunene og fylkesmennene.

Innovasjon Norge tilbyr fem tjenestetyper:

- Finansieringstjenester
- Kompetansetjenester
- Rådgivningstjenester
- Nettverkstjenester
- Profileringstjenester.

Grunnlaget for utarbeidelse av regnskapet

Årsregnskapet er avgitt i samsvar med regnskapsloven, god regnskapsskikk for øvrige foretak og lov om Innovasjon Norge.

Bruk av estimat

Ved utarbeidelse av årsregnskapet benyttes estimater og skjønsmessige vurderinger av usikre størrelser. Estimaterne og vurderingene representerer et beste skjønn på tidspunktet for regnskapsavleggelsen. Faktiske resultater vil kunne avvike fra estimatene. Innovasjon Norges største estimater og vurderinger er knyttet til vurdering av nedskrivninger på utlån og garantier, verdsettelse av aksjer og pensjoner til egne ansatte.

Omklassifisering

I de tilfeller klassifisering av poster endres vil også fjorårets tall omarbeides for å gjøre regnskapene sammenlignbare.

Konsolidering

Det utarbeides ikke konsernregnskap for Innovasjon Norge og dets datterselskaper etter unntaksregelen i Regnskapsloven § 3-8. Dette er basert på at datterselskapene ikke anses å ha betydning for å bedømme Innovasjon Norges stilling og resultat.

Eiendeler og gjeld i utenlandsk valuta

Pengeposter i utenlandsk valuta er i balansen omregnet til balansedagens kurs. Inntekter og kostnader i utenlandsk valuta er omregnet til kursen på transaksjonstidspunktet. Verdiendringer som følger av endret kurs mellom transaksjons- og balansedag resultatføres.

Bankinnskudd, kontanter og lignende

Bankinnskudd, kontanter og lignende inkluderer kontanter, bankinnskudd og andre betalingsmidler med forfallsdato som er kortere enn tolv måneder fra anskaffelse.

Fordringer

Kundefordringer og andre fordringer er oppført til pålydende etter fradrag for avsetning til forventet tap. Avsetning til tap gjøres på grunnlag av en individuell vurdering av de enkelte fordringene.

Immaterielle eiendeler

Immateriell eiendel balanseføres når:

1. det er sannsynlig at de fremtidige økonomiske fordelene knyttet til eiendelen vil tilflyte foretaket, og
2. anskaffelseskost for eiendelen kan måles pålitelig

Immaterielle eiendeler vurderes til anskaffelseskost og nedskrives til virkelig verdi dersom denne er lavere enn bokført verdi, og verdifallet forventes ikke å være forbigående. Immaterielle eiendeler med begrenset økonomisk levetid avskrives over forventet brukstid.

Varige driftsmidler

Eiendeler bestemt til varig eie eller bruk er klassifisert som varige driftsmidler. Varige driftsmidler vurderes til anskaffelseskost og nedskrives til virkelig verdi dersom denne er lavere enn bokført verdi, og verdifallet forventes ikke å være forbigående. Varige driftsmidler med begrenset økonomisk levetid avskrives over forventet brukstid.

Utlån, aksjer og finansielle forpliktelser

Generelle prinsipper og definisjoner

Innregning og fraregning

Utlån, aksjer, øvrige finansielle eiendeler, samt innlån fra staten og øvrige finansielle forpliktelser innregnes i balansen når Innovasjon Norge blir part i instrumentets kontraktsmessige bestemmelser.

Utlån, aksjer og øvrige finansielle eiendeler fraregnes når de kontraktsmessige rettighetene til kontantstrømmene fra den finansielle eiendelen utløper.

Innlån fra staten og øvrige forpliktelser fraregnes fra balansen når de har opphørt — det vil si når plikten angitt i kontrakten er oppfylt, kansellert eller utløpt.

Definisjon av amortisert kost

Etter førstegangsinnregning måles utlån og fordringer, samt innlån fra staten og andre finansielle forpliktelser til amortisert kost etter effektiv rentes metode. Ved beregning av den effektive renten estimeres kontantstrømmer.

Utlån

Innovasjon Norges utlånsvirksomhet er inndelt i tre låntyper:

1. Lavrisikolån
2. Innovasjons- og risikolån
3. Øvrige låneordninger, herunder lån til såkorn - og investeringsfond

Etableringsprovisjon ved utbetaling av innovasjonslån og andre risikolån blir inntektsført på utbetalingstidspunktet da provisjonen ikke overstiger de direkte kostnadene. De andre låneordningene har ikke etableringsprovisjon.

Verdifall på utlån

På balansedagen vurderes det om det finnes objektive indikasjoner på at utlån har falt i verdi. Eksempler på tapshendelser er vesentlige finansielle problemer hos debitor, svak økonomi, negativ økonomisk utvikling, betalingsmislighold, betydelige endringer i vilkår, negative endringer i interne og eksterne forhold, konkurs, gjeldsforhandlinger eller avviking. Verdivurderingene av sikkerhetene er beheftet med relativt stor usikkerhet både som følge av at beliggenhet tidvis er usentral, pantet er spesialisert og antallet mulige interessenter er begrenset.

Individuelle nedskrivninger

Dersom det foreligger objektive indikasjoner nedskrives utlånet. Nedskrivningen måles som differansen mellom utlånets balanseførte verdi og nåverdien av de estimerte fremtidige kontantstrømmene, diskontert med den finansielle eiendelens effektive rente. Nedskrivningen innregnes i resultatet.

Gruppevise nedskrivninger

For lavrisikolånene foretas også gruppevise nedskrivninger. Porteføljen er inndelt i grupper med tilnærmet like risikoegenskaper. Utlån som er vurdert for nedskrivning individuelt, men hvor objektive bevis på verdifall ikke finnes, medtas i gruppevurdering av utlån. Gruppenedskrivningene fastsettes med utgangspunkt i risikoklassifiseringssystemet der kalkulert risiko beregnes som produktet av antatt driftsrisiko og risiko for manglende sikkerhetsdekning.

Tapsfond

Det er etablert tapsfond for innovasjons- og risikolån, garantier og lån til såkornfondene. Med begrepet tapsfond menes midler som skal dekke forventede tap på disse særskilte utlånsordningene og garantiene. Midlene inngår i bevilgninger fra staten, enten som særskilte bevilgninger eller som en del av tilskuddsmidlene. Midlene avsettes som en forpliktelse i balansen. Når det foretas en nedskrivning av utlån i en utlånsordning som har et tapsfond, foretas en tilsvarende inntektsføring fra tapsfondet. Nedskrivninger og inntektsføring fra tapsfondet presenteres brutto i resultatregnskapet på regnskapslinjene «Tap på utlån og garantier» og «Tapsdekning». Nedskrivninger innenfor tapsfondets størrelse vil ikke ha netto resultateffekt for Innovasjon Norge. Eventuelle tap utover tapsfondet størrelse dekkes av staten i form av ekstra bevilgninger. Se nærmere omtale i note 33.

Nærmere beskrivelse av Innovasjon Norges finansieringstjenester

Lavrisikolån

Lavrisikolån er et tilbud til bedrifter med behov for finansiering av sitt langsiktige kapitalbehov. Lånene gis på konkurransedyktige markedsmessige rentebetingelser. Lavrisikolånene skal sikres med pant og har normalt sikkerhetsmessig dekning, men kan ha pantemessig underdekning på inntil 25 % på innvilgelsestidspunktet. Lavrisikolån prioriteres gitt til bedrifter i distrikter og til prosjekter hvor lånetilbudet fra andre banker er begrenset på grunn av risikomessige vurderinger fra bankenes side. Det er ingen begrensning på bedriftsstørrelse, men lånene gis i hovedsak til små og mellomstore bedrifter med inntil 250 ansatte. Innovasjon Norge har et spesielt ansvar for å ivareta finansiering av bedrifter i fiskeriene, i landbruket og i distriktene. Tap på denne type lån dekkes av

rentemarginen og får resultateffekt. Innovasjon Norge bærer således den økonomiske risikoen ved disse lånene. Avdragstid er normalt 5-15 år. Lånene finansieres med rentebærende innlån fra staten. Resultat på ordningen tilbakebetales i sin helhet til staten gitt at egenkapitalandel på ordningen tilsvarer 10,5 %.

Risikolån

Risikolån gis som toppfinansieringslån med relativt høy grad av risiko og med til dels gunstige betingelser hva angår rente og nedbetalingstid sett i forhold til prosjektrisikoen. Risikolån kan benyttes til delfinansiering av investeringsprosjekter som handler om nyetablering, nyskaping, omstilling, internasjonalisering og utvikling og som det er vanskelig å finne tilstrekkelig risikovilje for å kunne gjennomføre i det private kredittmarkedet. Innovasjon Norges medvirkning skal ha en utløsende effekt for at prosjektet skal kunne gjennomføres. Mindre lån kan gis uten pantesikkerhet, mens større lån har pantesikring som kan ha underdekning mellom 25 % til 75 % på innvilgelsestidspunktet.

Rentene for risikolån ligger noe høyere enn for lån i det private kredittmarkedet og skal normalt ha noe kortere løpetid. Målgruppen er bedrifter over hele landet og i alle bransjer. Maksimalt engasjement per kunde er 50 millioner kroner. Maksimal løpetid på risikolån er 15 år inklusive avdragsfrie perioder. Lånene finansieres med rentebærende innlån fra staten. Tap på lånene finansieres via tapsfond. Det betyr at tap på risikolån ikke har resultateffekt og Innovasjon Norge bærer ikke den økonomiske risikoen ved disse lånene. Tap med tilhørende tapsdekning vises brutto i regnskapet. Resultat på ordningen tilbakebetales i sin helhet til staten og fylkene.

Garantier

Innovasjon Norges garantiordninger er i hovedsak rette mot gründere og vekstbedrifter som på grunn av manglende sikkerhet har problemer med å få lån i private banker. Innovasjon Norges garantier er i praksis en sidesikkerhet som stilles ovenfor bedriftens lokale bankforbindelse for at banken skal kunne innvilge driftskreditt eller investeringslån. Primært benyttes våre garantier som garanti for driftskreditt. Garanti kan kun stilles som simpel garanti ovenfor bank med garantiansvar normalt inntil 50 %, men inntil 75 % for bedrifter yngre enn 3 år. For 50 % garantier er garantiprovisjonen på minimum 1 %. For 75 % garantier er garantiprovisjonen minimum 2 %. Tap på garantier dekkes av tapsfond og får ingen resultateffekt for Innovasjon Norge. Innovasjon Norge bærer således ikke den økonomiske risikoen ved garantiene. Det avsettes til tapsfond for alle garantier som gis. Ordningen ligger under delregnskapene for risikolån og innebærer at resultat på ordningen i sin helhet tilbakebetales til staten og fylkene.

Så Kornkapitalordninger

Innovasjon Norges såkornordninger består av både ansvarlig lån til såkornfond selskaper og investering i aksjer. Ordningene finansieres via investeringsfond og tapsfond som mottas fra staten. Ordningene har ingen resultateffekt for Innovasjon Norge og vi bærer derved ingen økonomisk risiko. Ved opphør av ordningene skal eventuelt resultat tilbakebetales til staten i sin helhet.

Ansvarlig lån til Såkornfondene

Ansvarlige lån fra Innovasjon Norge løper i utgangspunktet uten avdrag og forfaller til betaling i sin helhet til pari kurs 15 år fra dato for avtale mellom fondet og Innovasjon Norge. Renter betales ikke løpende, men akkumuleres og tillegges hovedstol hvert år per 31.12. Såkornmidlene benyttes av såkornselskapene til egenkapitalinvesteringer i nystartet virksomhet. Avdrag som innbetales utenom ordinært forfall føres som nedbetaling på hovedstol.

Tapsfond for lån til såkornselskapene

Det er bevilget et tapsfond til hvert av såkornfondsselskapene som tilsvarer 25 % av opprinnelig lånekapital. Inntil 50 % av realiserte tap i enkeltelskaper kan føres direkte mot tapsfondet i Innovasjon Norge, maksimert oppad til rammen for tapsfondet. Kun hovedstol uten tillegg av renter kan belastes tapsfondet. Tapte renteinntekter dekkes av en særskilt bevilgning fra NFD. De resterende 50 % av tapene dekkes av de private investorene i såkornselskapene. Dersom såkornfondene er insolvent ved oppgjørstidspunktet, må staten etterbevilge dekning av tap som er påløpt på innlån fra staten.

Aksjer Såkornfond

Innovasjon Norge skyter inn egenkapital i såkornselskaper på vegne av staten. Fondene finansieres i form av egenkapital med 50/50 fordeling mellom private investorer og Innovasjon Norge. Innovasjon Norge går imidlertid inn med overkurs på 15 % utover det de private investorene gjør. Med risikoavlastning på 15 % for private investorer innebærer det at Innovasjon Norges eierandel utgjør 42,5 %. Fondenes løpetid er minimum 10 år og begrenset oppad til 15 år. Eventuelle tap og nedskrivninger på aksjer, begrenset oppad til 35 % av investert beløp, dekkes av tapsfond. Tap utover tapsfondets størrelse dekkes via ekstrabevilgninger fra staten. Ved oppgjør av ordningene skal gevinst tilbakebetales til staten, et eventuelt tap dekkes av tapsfondet eller ekstrabevilgninger fra staten. Innovasjon Norge bærer derved ingen økonomisk risiko knyttet til disse ordningene.

Da Innovasjon Norges eierandel aldri skal overstige 50 % og man heller ikke vil ha bestemmende innflytelse i styret behandles fondene regnskapsmessig som tilknyttede selskaper.

Investeringsfondene for Nordvest-Russland og Øst-Europa

Disse investeringsfondene kan investere sammen med norsk næringsliv på kommersielle betingelser i Nordvest-Russland og Øst-Europa. Målgruppen er små- og mellomstore norske bedrifter med internasjonale vekstambisjoner og forutsetninger for å lykkes i fondenes virkeområder. Innovasjon Norge skyter inn egenkapital eventuelt også i kombinasjon med ansvarlig lån.

Fondene finansieres med investeringsfond fra staten. Ved positive resultater på ordningene utbetales det utbytte tilbake til staten på 75 % av årets resultat, begrenset oppad til innskutt kapital multiplisert med rentesats for statens kapital i forvaltningsbedriftene. Negative resultat dekkes av investeringsfondet og Innovasjon Norge bærer derfor ingen økonomisk risiko.

Aksjer

Aksjer er vurdert etter kostmetoden. For investeringer som anses som langsiktige nedskrives disse til virkelig verdi ved verdifall som forventes ikke å være forbigående. Investeringer som anses som kortsiktige vurderes til laveste verdi av anskaffelseskost og virkelig verdi. Mottatt utbytte fra selskapene inntektsføres som utbytte av verdipapirer.

Tilknyttet selskap er selskap der Innovasjon Norge har betydelig innflytelse. Normalt foreligger det betydelig innflytelse når Innovasjon Norge har en eierandel på 20 % eller mer. Som datterselskap regnes selskap der Innovasjon Norge har kontroll. Normalt foreligger det kontroll når selskapet har en eierandel på 50 % eller mer. Tilknyttede selskap og datterselskap regnskapsføres etter kostmetoden.

Tilskuddsfond

Innovasjon Norge har årlige tilsagnsrammer for tilskuddsordninger til ulike formål. For tilskuddsordningene som organiseres med fond gjelder følgende regler:

Tilskuddsmidlene, som bevilges over statsbudsjettet, blir inntil utbetaling plassert på øremerkede konti i Norges Bank som ikke er rentebærende for Innovasjon Norge. Tilskuddsmidlene innregnes i balansen til Innovasjon Norge og er klassifisert som bankinnskudd med motpost forpliktelse «Tilskuddsfond».

For tilskuddsordningene bortfaller tilsagn dersom midlene ikke er benyttet senest tre år etter innvilgningsåret. Ubrukte tilskuddsmidler for disse ordningene tilbakeføres til neste års ramme eller til staten avhengig av regelverket for tilskuddsordningen.

Tilskuddsmidler som utbetales til kunder har ingen resultateffekt for Innovasjon Norge og blir således ikke utgifts- eller inntektsført i resultatregnskapet. Kostnader knyttet til tjenesteleveranser i regi av Innovasjon Norge er kostnadsført i resultatregnskapet og tilhørende kostnadsdekning fra tilskuddsmidler er resultatført under offentlige inntekter.

Prinsipper for inntekts- og kostnadsføring

Inntekter

Inntekter regnskapsføres som hovedregel i samme periode som tilhørende kostnader. I de tilfeller det ikke er en klar sammenheng mellom utgifter og inntekter fastsettes fordelingen etter skjønnsmessige kriterier. Øvrige unntak fra sammenstillingsprinsippet er angitt der det er aktuelt.

Offentlige inntekter

Offentlige bevilgninger til Innovasjon Norge inntektsføres i takt med påløpte kostnader for de formål som bevilgningene er ment å dekke. Dette betyr at deler av bevilgningen et år kan bli overført til neste år.

Rentestøttefond

Rentestøttefond er midler fra staten som skal dekke avtalte renter ved innvilgning av rentefrihet på innovasjonslån. Innbetalte midler avsettes som en forpliktelse i balansen på tidspunktet for innbetaling. Når det gis rentefrihet foretas en tilsvarende inntektsføring av forpliktelsen som tilsvarer inntektstapet.

Ordningen finansieres ved at det årlig avsettes tilskuddsmidler til rentestøttefondet. Avsetningene må tas av den årlige tilskuddsrammen for Regional utvikling fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet og Innovasjonsordningen fra Nærings- og fiskeridepartementet. For hvert år skal det avsettes tilstrekkelige midler til å dekke innvilgning av rentefrihet i inneværende år.

Kostnader

Kostnader regnskapsføres som hovedregel i samme periode som tilhørende inntekt. I de tilfeller det ikke er en klar sammenheng mellom utgifter og inntekter fastsettes fordelingen etter skjønnsmessige kriterier. Øvrige unntak fra sammenstillingsprinsippet er angitt der det er aktuelt.

Renteinntekter og – kostnader

Renter resultatføres etter hvert som disse opptjenes som inntekter eller påløper som kostnader.

Renteinntekter og rentekostnader knyttet til låne- og investeringsfondene omtalt i note 36 presenteres brutto under regnskapslinjene «Renter av utlån» og «Renter på innlån». For såkornordningene skal rentekostnadene tilsvare renteinntektene. Såkomordningen er innrettet slik at den ikke skal gi resultateffekt for Innovasjon Norge.

Pensjoner

Innovasjon Norge regnskapsfører pensjonskostnader og pensjonsforpliktelser i henhold til Norsk Regnskapsstandard, NRS 6 Pensjonskostnader.

Ytelsespensjon

Ved regnskapsføring av pensjon som er ytelsesplan, kostnadsføres forpliktelsen over opptjeningstiden i henhold til planens opptjeningsformel. Allokeringemetode tilsvarer planens opptjeningsformel med mindre det vesentlige av opptjeningen skjer mot slutten av opptjeningsperioden. Lineær opptjening legges da til grunn. For pensjonsordninger etter lov om foretakspensjon anvendes således lineær opptjening.

Estimatavvik og virkningen av endrede forutsetninger amortiseres over forventet gjenværende opptjeningsperiode i den grad de overstiger 10 % av den største av pensjonsforpliktelsen og pensjonsmidlene (korridor). Virkningen av planendringer med tilbakevirkende kraft som ikke er betinget av fremtidig ansettelse, innregnes i resultatregnskapet umiddelbart. Planendringer med tilbakevirkende kraft som er betinget av fremtidig ansettelse, fordeles lineært over tiden frem til ytelsen ikke lenger er betinget av fremtidig ansettelse.

Netto pensjonsforpliktelse er differansen mellom nåverdien av pensjonsforpliktelsene og verdien av pensjonsmidler som er avsatt for betaling av ytelsene. Pensjonsmidlene vurderes til virkelig verdi. Måling av pensjonsforpliktelse og pensjonsmidler gjennomføres på balansedagen. Arbeidsgiveravgift er inkludert i tallene, og er beregnet av netto faktisk underfinansiering. Avtalefestet pensjonsforpliktelse (AFP) innenfor LO/NHO-ordningen er en ytelsesbasert flerforetaksordning, men som regnskapsføres som en innskuddsbasert ordning da den ikke er målbar.

Kontantstrømoppstilling

Likviditetsbeholdningen er definert som kontanter og bankinnskudd. Kontantstrømoppstillingen er utarbeidet etter den indirekte metoden og er tilpasset de ulike virksomhetsområdene.

NOTE 2

DELREGNSKAP - RESULTAT

(Beløp i 1 000 000 kr)

Innovasjon Norge har 7 delregnskap med bakgrunn i regelverk fra oppdragsgivere og eiere. Hvert delregnskap har separat resultat og balanse, samt egne regler for egenkapital og resultatdisponering. Se note 37.

	Lavrisiko låneordningene		Risiko-lån distriktstrettede		Innovasjons- og risikolån og øvrige ordninger		Tjenesteleveranser og tilskuddsforvaltning		Søkorntfondene		Investeringsfondene Nordvest-Russland og Øst-Europa		Felles egenkapital		Sum	
	Regnskap	Regnskap	Regnskap	Regnskap	Regnskap	Regnskap	Regnskap	Regnskap	Regnskap	Regnskap	Regnskap	Regnskap	Regnskap	Regnskap	Regnskap	Regnskap
	31.12.17	31.12.16	31.12.17	31.12.16	31.12.17	31.12.16	31.12.17	31.12.16	31.12.17	31.12.16	31.12.17	31.12.16	31.12.17	31.12.16	31.12.17	31.12.16
Renter av utlån	430	433	57	56	84	77	0	0	23	28	0	0	-	-	594	595
Renter av bankinnskudd	2	2	0	0	0	0	4	4	-	-	1	1	-	-	7	8
Sum renteinntekter	431	436	57	56	84	78	4	4	23	28	1	1	-	-	601	603
Renter på innlån	87	113	6	7	8	9	-0	-0	23	28	-	-	-	-	124	157
Innlånsprovisjon	49	48	5	5	7	6	-	-	-	-	-	-	-	-	61	59
Sum rentekostnader	136	161	10	12	15	16	-0	-0	23	28	-	-	-	-	185	216
Netto renteinntekter	295	275	47	45	69	62	4	4	-	-	1	1	-	-	417	387
Offentlige inntekter	-	-	-	-	-	-	1 068	1 052	3	5	-	-	-	-	1 071	1 057
Eksterne inntekter mv	0	1	1	2	3	2	137	154	3	-	-6	-4	-	-	138	156
Sum driftsinntekter	0	1	1	2	3	2	1 204	1 206	6	5	-6	-4	-	-	1 209	1 213
Sum driftskostnader	75	89	32	28	47	39	1 209	1 210	6	5	6	6	-	-	1 374	1 378
Resultat før tap	221	186	16	18	25	26	0	0	-0	0	10	8	-	-	251	222
Tap på utlån og garantier	-49	9	29	13	65	26	1	2	31	-11	-1	2	-	-	77	41
Tapsdekning	-	-	-29	-13	-65	-26	-1	-1	-31	11	-	-	-	-	-126	-31
Sum netto tap på utlån og garantier	-49	9	-	-	-	-	-0	-0	-	-	1	2	-	-	-50	10
Resultat	269	177	16	18	25	26	-0	-0	-0	0	-10	-10	-	-	301	211
Disponering av resultatet:																
Utbytte / overføring til eier	246	158	16	18	25	26	-	-	-	-	-	-	-	-	287	201
Fra låne- og investeringsfond	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-10	-10	-	-	-10	-10
Til opplyst egenkapital	23	20	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	23	20
Sum disponert	269	177	16	18	25	26	-	-	-	-	-10	-10	-	-	301	211

NOTE 2

DELREGNSKAP - FORTSETTELSE, BALANSE

(Beløp i 1 000 000 kr)

	Lavrisiko låneordningene		Risikolån distriktsrettede		Innovasjons- og risikolån og øvrige ordninger		Tjenesteleveranser og tilskuddsforvaltning		Sakomfondene		Investeringsfondene i Nordvest-Russland og Øst-Europa		Felles egenkapital		Sum	
	31.12.17	31.12.16	31.12.17	31.12.16	31.12.17	31.12.16	31.12.17	31.12.16	31.12.17	31.12.16	31.12.17	31.12.16	31.12.17	31.12.16	31.12.17	31.12.16
Eiendeler																
Bankinnskudd	244	145	895	899	1 501	1 328	1 975	1 990	1 489	1 600	240	249	-	-	6 403	6 210
Brutto utlån	14 153	14 016	1 190	1 056	1 986	1 700	187	252	1 200	1 227	5	8	-	-	18 721	18 259
Tapsnedskrivning	-312	-399	-162	-145	-219	-203	-	-	-285	-270	-4	-5	-	-	-982	-1 021
Netto utlån	13 841	13 618	1 028	911	1 767	1 497	187	252	915	956	1	3	-	-	17 739	17 238
Aksjer og andeler	-	-	-	-	-	-	0	0	-	4	40	33	-	-	40	38
Eierinteresser i tilknyttede selskap	-	-	-	-	-	-	-	-	176	108	-	-	-	-	176	108
Eierinteresser i konsernselskap	-	-	-	-	-	-	0	0	-	-	-	-	-	-	0	0
Immaterielle eiendeler	46	17	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	46	17
Variante driftsmidler	28	29	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	28	29
Andre eiendeler	-	85	118	124	-	-	114	54	308	187	62	3	20	20	622	474
Ikke påløpte kostnader og oppjente ikke mottatte inntekter	83	-	10	9	14	12	61	75	-	-	-	-	-	-	168	96
Sum eiendeler	14 242	13 895	2 111	1 943	3 281	2 837	2 337	2 372	2 888	2 855	342	289	20	20	25 221	24 210
Gjeld og egenkapital																
Innlån fra staten	12 445	12 200	1 307	1 188	1 938	1 632	-	-	-	-	-	-	-	-	15 690	15 020
Annent gjeld	334	256	38	43	139	148	701	632	529	415	64	0	-	-	1 805	1 493
Avsetning til forpliktelser	10	8	766	713	1 205	1 057	1 530	1 634	441	471	6	6	-	-	3 958	3 889
Låne- og investeringsfond	-	-	-	-	-	-	-	-	1 917	1 970	273	282	-	-	2 190	2 252
Egenkapital	1 453	1 430	-	-	-	-	106	106	-	-	-	-	20	20	1 579	1 555
Sum gjeld og egenkapital	14 242	13 895	2 111	1 943	3 281	2 837	2 337	2 372	2 888	2 855	342	289	20	20	25 221	24 210

Forklaring på differanse mellom årsregnskap og sum delregnskap:

Balansesum delregnskap	25 221	24 210
Balansesum årsregnskap	24 941	24 043
Differanse	280	167
Internt fordring presentert under andre eiendeler og annen gjeld som er nettet i årsregnskapet, men ikke i delregnskapene	-162	-43
Rest etter splitt av delregnskapet "risikolån og garantier"	-41	-44
Omklassifisering mellom andre eiendeler og annen gjeld på delregnskapene	-77	-80
Sum	0	0

NOTE 3**RENTER AV UTLÅN**

(Beløp i 1 000 kr)

	2017	2016
Renter av ordinære lavrisikolån	116 717	123 583
Renter av fiskefartøyslån	182 919	171 160
Renter av landbrukslån	129 912	138 718
Rentestøtte og renter av innovasjons- og risikolån	141 156	133 454
Rentestøtte og renter av lån fra såkornfondene	23 360	28 044
Renter av andre utlån	305	431
Sum	594 369	595 390

NOTE 4**RENTER PÅ INNLÅN**

(Beløp i 1 000 kr)

	2017	2016
Renter på innlån til lavrisikolån	86 721	112 799
Renter på innlån til innovasjons- og risikolån	13 801	16 251
Renter på såkornfondene	23 360	28 044
Andre rentekostnader	32	57
Sum	123 915	15/ 152

NOTE 5**INNLÅNSPROVISJON**

(Beløp i 1 000 kr)

	2017	2016
Provisjon på innlån til lavrisikolån	49 161	48 284
Provisjon på innlån til innovasjons- og risikolån	11 777	11 163
Sum innlånspolisjon til staten	60 939	59 447
Provisjon på vekstgarantier	85	-
Sum innlånspolisjon	61 024	59 447

Innovasjon Norge betaler 0,4 % provisjon til staten på alle innlån.

NOTE 6**UTBYTTE OG NETTO GEVINST / TAP PÅ VERDIPAPIRER**

(Beløp i 1 000 kr)

	2017	2016
Mottatt utbytte	74	100
Endring i nedskrevet verdi på aksjer	7 213	-4 683
Gevinst ved salg av aksjer	176	2 025
Tap ved salg av aksjer	-13 137	-1 259
Sum	-5 674	-3 818

NOTE 7

OFFENTLIGE INNTEKTER

(Beløp i 1 000 kr)

Spesifikasjon av inntektsførte offentlige inntekter:

Departement, kapittel og post i statsbudsjettet	2017	2016
Nærings- og fiskeridepartementet		
Kap. 2421 post 50 Innovasjon – prosjekter, fond	48 070	44 401
Kap. 2421 post 70 Bedriftsutvikling og administrasjon	173 934	148 150
Kap. 2421 post 71 Innovative næringsmiljøer	21 169	14 178
Kap. 2421 post 72 Forsknings- og utviklingskontrakter	23 156	21 019
Kap. 2421 post 74 Reiseliv, nettverks- og kompetanseprogrammer	455 323	482 742
Kap. 2421 post 76 Miljøteknologi	47 153	46 285
Kap. 2421 post 77 Tilskudd til pre-så Kornfond	1 247	1 422
Kap. 2421 post 80 Nærings tiltak på Svalbard	1 554	1 610
Kap. 2415 post 75 Marint verdiskapingsprogram	330	1 686
Kommunal- og moderniseringsdepartementet		
Kap. 550 post 62 Bedriftsrettede lån og tilskudd til distriktene	52 362	5 000
Kap. 550 post 70 Bedriftsrettede programmer i distriktene	7 928	-
Kap. 551 post 60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	22 575	71 426
Kap. 551 post 61 Næringsrettede midler til regional utvikling, kompensasjon for økt arbeidsgiveravgift	3 502	3 781
Kap. 552 post 72 Nasjonale tiltak for regional utvikling	30 616	66 515
Kap. 553 post 65 Omst. programmer i arbeidsmarkedet	6 615	-
Kap. 553 post 74 Tiltak for klynger og innovasjonsmiljøer	1 280	-
Landbruks- og matdepartementet		
Kap. 1149 post 72 Tilskudd til økt bruk av tre	2 615	2 672
Kap. 1149 post 74 Bioraffineringsprogrammet	-	290
Kap. 1150 post 50 Til gjennomføring av jordbruksavtalen	86 888	86 444
Kap. 1151 post 51 Til gjennomføring av reindriftsavtalen	2 868	1 842
Utenriksdepartementet		
Kap. 117 post 76 EØS-finansieringsordningene	33 252	10 583
Kap. 118 post 01 Nordområdetiltak driftsutgifter	3 737	3 651
Kap. 118 post 70 Barents 2020 / Samarbeid Russland	1 110	-
Kap. 163 post 70 Noreps	11	-
Kap. 169 post 70 Vision 2030	1 210	425
Kunnskapsdepartementet		
Kap. 285 post 53 Strategiske satsinger	11 056	3 664
Kulturdepartementet		
Kap. 325 post 71	4 560	-
Klima- og miljødepartementet		
Kap. 1422 post 70 Klima- og miljøvennlig skipsfart	484	203
Øvrige offentlige inntekter	26 529	39 470
Sum inntektsførte offentlige inntekter	1 071 134	1 057 463

Øvrige offentlige inntekter består av inntekter fra fylkeskommunene, EU og andre offentlige institusjoner.

NOTE 7

OFFENTLIGE INNTEKTER - FORTSETTELSE

(Beløp i 1 000 kr)

Spesifikasjon av disponible rammer og bevilgninger via oppdragsbrev:

Departement, kapittel og post i statsbudsjettet	2017	2016	
Nærings- og fiskeridepartementet			
Kap. 2421 post 50	Innovasjon – prosjekter, fond	573 500	553 500
Kap. 2421 post 51	Tapsfond - såkornkapitalfond	46 400	44 625
Kap. 2421 post 53	Nye såkornfond, risikoavlastning	-	22 500
Kap. 2421 post 70	Bedriftsutvikling og administrasjon	166 489	168 970
Kap. 2421 post 71	Innovative næringsmiljøer	116 500	116 500
Kap. 2421 post 72	Forsknings- og utviklingskontrakter	278 700	306 100
Kap. 2421 post 74	Reiseliv, profilering og kompetanse	517 400	517 900
Kap. 2421 post 76	Miljøteknologi	534 500	464 500
Kap. 2421 post 77	Tilskudd til pre-såkornfond	50 000	100 000
Kap. 2421 post 78	Administrasjonsstøtte for distriktsrettede såkornfond	4 400	4 400
Kap. 2421 post 80	Næringstiltak på Svalbard	-	-
Kap. 0900 post 21	Tilleggsoppdrag 2017 om styrket satsing på Vekst	1 690	
Kommunal- og moderniseringsdepartementet			
Kap. 550 post 62	Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	56 000	-
Kap. 550 post 70	Bedriftsrettede program i distriktene	24 500	-
Kap. 551 post 60	Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	-	46 000
Kap. 552 post 72	Nasjonale tiltak for regional utvikling	-	178 700
Kap. 553 post 65	Omstillingsprogram ved akutte endringer i arbeidsmarkedet	15 000	-
Kap. 553 post 74	Nasjonale tiltak for klynger og innovasjonsmiljø	107 800	-
Landbruks- og matdepartementet			
Kap. 1137 post 70	Til program for industriell bioraffinering	2 780	-
Kap. 1149 post 72	Tilskudd til økt bruk av tre	6 800	19 500
Kap. 1149 post 74	Bioraffineringsprogrammet	-	2 740
Kap. 1150 post 50	Til gjennomføring av jordbruksavtalen	766 500	613 500
Kap. 1151 post 51	Til gjennomføring av reindriftsavtalen	5 500	8 200
Utenriksdepartementet			
Kap. 118 post 01	Nordområdetiltak driftsutgifter	4 400	4 400
Kap. 118 post 70	Arktis 2030 (tidl. Barents 2020) /Samarbeid Russland	25 600	25 600
Kap. 163 post 70	Noreps	40 000	43 000
Kap. 169 post 70/73	Vision 2030 (Oppdrag fra Norad)	30 000	10 000
Kap. 169 post 70	Enterprise Development for Jobs (Oppdrag fra Norad)	6 000	-
Kunnskapsdepartementet			
Kap. 285 post 53	Strategiske satsinger	27 200	25 800
Kulturdepartementet			
Kap. 314 post 21	Spesielle driftsutgifter	-	500
Kap. 325 post 71	Kulturell og kreativ næring	29 900	-
Klima- og miljødepartementet			
Kap. 1400 post 76	Støtte til pilotprosjekter for biogass	5 000	20 000
Kap. 1422 post 70	Klima - og miljøvennlig skipsfart	-	41 000
Fylkeskommunene			
		402 100	404 113
Sum		3 844 659	3 742 048

I tillegg har Innovasjon Norge oppdrag for EU med flere.

Disponible rammer og bevilgninger vil være høyere enn inntektsførte offentlige inntekter i tabell foran, da beløpet som er disponiblet også inkluderer det som går direkte ut til kunder, og som ikke blir inntektsført hos Innovasjon Norge.

NOTE 8**EKSTERNE INNTEKTER**

(Beløp i 1 000 kr)

	2017	2016
Brukerbetaling, profilering av Norge som reisemål	56 197	71 320
Brukerbetaling, norske fellesstands i utlandet	31 399	28 617
Inntekter fra samarbeidspartnere	4 156	6 918
Øvrige brukerbetalinger	31 865	45 745
Sum	123 618	152 600

Geografisk fordeling

	2017	2016
Norge	57 150	64 445
Europa	35 178	46 606
Amerika	18 721	23 195
Asia	9 816	15 135
Afrika	2 754	3 220
Sum	123 618	152 600

NOTE 9

LØNN- OG PERSONALKOSTNADER

(Beløp i 1 000 kr)

	2017	2016
Lønn	499 876	473 992
Arbeidsgiveravgift	60 025	61 720
Pensjonskostnader	97 264	87 151
Andre ytelser	36 806	68 506
Sum	693 972	691 369

I lønnskostnadene for 2016 inngår omstillingskostnader på 17 mill kr.

Lån til ansatte	1 469	1 698
Gjennomsnittlig antall årsverk	685	689

Lån til ansatte er rentefrie og uten pant. Administrerende direktør og styreleder har ikke lån i selskapet.

Administrerende direktør har avtale om fratredelsesvederlag. Vederlaget er 6 måneders fastlønn ved fratredelsestidspunktet.

Ytelser til ledende personer:	Lønn / honorar	Annet	Sum
<u>Ledelse:</u>			
Anita Krohn Traaseth, administrerende direktør	2 732	12	2 744
Rodin Lie	1 390	226	1 616
Yvonne Fosser	1 542	12	1 554
Hans Martin Vikdal	1 510	12	1 522
Cathrine Pia Lund	1 502	12	1 515
Per Eckehard Niederbach	1 473	12	1 485
Bjørn Olav Olsen	1 427	12	1 439
Inger Solberg	1 355	19	1 375
Pål Thorvik Næss	1 309	17	1 326
Mona Skaret	1 159	25	1 183
Silje Aspholm Hole (til 31.7) ¹	900	8	908
Pål Aslak Hungnes (fra 24.6 - 30.11) ¹	419	6	425
Kristin Welle-Strand (fra 1.7) ²	706	7	714
Frank Langva (til 31.7) ²	554	22	577
Sum	17 977	404	18 382

¹Hungnes erstattet Hole en periode etter at Hole sluttet

² Langva vikarierte i Welle-Strands permisjonsperiode

Ledende ansatte omfattes av samme pensjonsordninger som øvrige ansatte i selskapet.

<u>Styret:</u>			
Per Otto Dyb, styrets leder	300	-	300
Jørnand Ødegård Lunde, styrets nestleder	180	24	204
Jan Løkkling	149	23	172
Kristin Misund	149	15	164
Arvid Andenæs	149	12	161
Helene Falch Fladmark	149	9	158
Heidi Wang	149	3	153
Wenche Kjølås	149	1	150
Kim Daniel Victor Arthur	149	-	149
Gaute Hagerup, ansattrepresentant	96	-	96
Leela Borring Låstad, ansattrepresentant	96	-	96
Sum utbetalte styrehonorar 2017	1 716	87	1 804

Erklæring om fastsettelse av lønn og annen godtgjørelse til ledende ansatte

Erklæring vedrørende godtgjørelse til administrerende direktør og ledergruppen er i tråd med:

A. Allmennaksjelovens bestemmelser, ref. § 6-16a

B. Regnskapsloven

C. Retningslinjer for lønn og annen godtgjørelse til ledende ansatte i foretak og selskaper med statlig eierandel (fastsatt av Nærings- og fiskeridepartementet med virkning fra 13.2.2015)

D. Norsk anbefaling for eierstyring og selskapsledelse, ref. kapittel 12

NOTE 9

LØNN- OG PERSONALKOSTNADER - FORTSETTELSE

Hovedprinsipper

Retningslinjer for lønn og annen godtgjørelse

Innovasjon Norge forholder seg til hovedprinsippet om at lederlønnene i selskaper med helt eller delvis statlig eierskap skal være konkurransedyktige, men ikke lønnsledende sammenlignet med tilsvarende selskaper. Prinsippet gjelder for alle ansatte og ikke spesifikt for administrerende direktør og ledergruppen. Det betyr at det gjennomgående ikke er egne incentivordninger som kun gjelder for ledende ansatte.

«Retningslinjer for lønn og annen godtgjørelse til ledende ansatte i foretak og selskaper med statlig eierandel» fastsatt av Nærings- og fiskeridepartementet med virkning fra 13.2.2015, beskriver forventningene på dette feltet. Hovedprinsippene fra tidligere retningslinjer ble videreført, men det ble foretatt innstramminger på områdene pensjonsytelser og sluttvederlag, og det ble eksplisitt uttrykt at selskapene skal bidra til moderasjon i lederlønnene. Innovasjon Norge følger disse retningslinjene og vil bidra til lønnsmoderasjon i lederlønnene.

Beslutningsprosess

Lønn til administrerende direktør fastsettes av styret, og kommuniseres av styreleder.

Lønn til ledergruppen fastsettes av administrerende direktør og styreleder i fellesskap, og kommuniseres av administrerende direktør.

Hovedprinsippene for godtgjørelser kommende regnskapsår

Innovasjon Norge omfattes av tariffavtale inngått mellom Spekter (Innovasjon Norge), hovedorganisasjonene (LO og YS) og lokale organisasjoner (SAN, Unio og Akademikerne). Ansatte i ledende stillinger omfattes ikke av avtalen, men i praksis følges avtalen på de fleste punkter også for disse. Innovasjon Norge har et lønnsystem som skal baseres på følgende faktorer: den enkeltes stillingsinnhold, stillingsinnehavers ytelse og lønnsnivå i markedet for øvrig.

Total godtgjørelse til administrerende direktør og ledergruppen reflekteres i den rolle og rolleinnehavers ansvar og påvirkning, virksomhetens bredde og kompleksitet. Ordningene er transparente og i tråd med prinsipper for god eierstyring og selskapsledelse.

1. Fast lønn

Innovasjon Norge følger grunnprinsippet fra retningslinjene om at hovedelementet i godtgjørelsesordningen bør være den faste grunnlønnen. Grunnlønnen vurderes årlig og justeres med virkning fra 1. april.

2. Bonus

Innovasjon Norge har ingen bonusprogram for sine ledere.

3. Aksjer, opsjoner eller andre former for godtgjørelse som er knyttet til aksjer

Innovasjon Norge er et særlovsselskap og har ingen aksje- eller opsjonsprogrammer for sine ledere.

4. Pensjonsytelser

Ledende ansatte omfattes av samme pensjonsordninger som alle ansatte i selskapet. Pensjonsordninger i Innovasjon Norge er Statens Pensjonskasse, eller den lukkede ordningen i DNB Livsforsikring for ansatte som kom fra tidligere Norges Eksportråd. Pensjonsgrunnlaget er begrenset til 12 G.

5. Sluttvederlag og etterlønsordninger

Administrerende direktør har en avtale om etterlønn ved oppsigelse, som gir rett til en kompensasjon tilsvarende seks måneders fastlønn. Det er ikke avtalefestet sluttvederlag eller etterlønsordninger utover dette for andre ledende stillinger i Innovasjon Norge.

6. Variable elementer i godtgjørelsen eller særskilte ytelser

Annen godtgjørelse utover ordinær månedslønn inkluderer fast bilgodtgjørelse, forsikringer og dekning av fordel elektroniske kommunikasjonstjenester.

Ordningen med engangsutbetalinger ble avvirket fra og med 2017. Denne ordningen har tidligere muliggjort utbetalinger til ansatte som har gjort en ekstraordinær innsats utover det som forventes i stillingen. Dette var en ordning som gjaldt for alle ansatte i Innovasjon Norge, og var en del av det fremforhandlede lønnsoppgjøret.

Godtgjørelsesprinsipper

Prinsippene for foregående regnskapsår ble også benyttet i 2017.

Rapportering

Styret får forelagt årlig oversikt over total lønn og annen godtgjørelse til ledende ansatte i henhold til retningslinjene.

NOTE 10**IMMATERIELLE EIENDELER**

(Beløp i 1 000 kr)

	Applikasjonsutvikling
Anskaffelseskost 1.1.	21 383
Tilgang	41 811
Avgang	-
Anskaffelseskost 31.12.	63 194
Akkumulerte avskrivninger 1.1.	4 062
Årets avskrivninger	13 283
Akkumulerte avskrivninger avgang	-
Akkumulerte avskrivning 31.12.	17 345
Bokført verdi 31.12.	45 849

Avskrivningssats 33 %

Immaterielle eiendeler er knyttet til applikasjonsutvikling, det vil si utgifter til systemdesign, programmering, installasjon og testing av systemer.

NOTE 11**VARIGE DRIFTSMIDLER**

(Beløp i 1 000 kr)

	Utstyr og inventar	Bygg og eiendommer	Sum
Anskaffelseskost 1.1.	4 557	64 071	68 629
Tilgang	964	771	1 734
Avgang	-	-	-
Anskaffelseskost 31.12.	5 521	64 842	70 363
Akkumulerte avskrivninger 1.1.	1 493	37 889	39 381
Årets avskrivninger	704	2 003	2 707
Akkumulerte avskrivninger avgang	-	-	-
Akkumulerte avskrivninger 31.12.	2 197	39 892	42 089
Bokført verdi 31.12.	3 324	24 950	28 275

Avskrivningssatser 17-25 % 2-20 %

NOTE 12**DIREKTE PROSJEKTKOSTNADER**

(Beløp i 1 000 kr)

	2017	2016
Profilering- og markedsføringskostnader	229 814	239 351
Fremmede tjenester	127 565	135 799
Kontor- og kommunikasjonskostnader	50 572	63 154
Reisekostnader	47 485	46 185
Sum	455 436	484 489

NOTE 13**ANDRE DRIFTSKOSTNADER**

(Beløp i 1 000 kr)

	2017	2016
Kostnader lokaler	83 047	80 997
Leie av IT-systemer og programvare	54 021	33 730
Fremmede tjenester	41 364	48 166
Diverse driftskostnader	30 510	31 965
Sum	208 941	194 858
Honorar til revisor (ekskl. mva):	2017	2016
Lovpålagt revisjon	550	719
Andre attestasjonstjenester	87	36
Tjenester utenfor revisjon	177	75
Sum	815	830

NOTE 14**KOSTNADSFØRTE LEIEAVTALER**

(Beløp i 1 000 kr)

	2017	2016
Leie lokaler	73 523	72 378
Leie av IT-systemer og programvare	54 021	33 730
Sum	127 545	106 108

Innovasjon Norge har inngått leieavtaler i Norge og i utlandet. Avtalene gjelder leie av kontorlokaler og leie av boliger.

Leieavtalene for kontorlokaler har en kontraktstid fra 5 til 10 år, med opsjon på videre leie i 3 til 5 år.

Leieavtalene for boliger har en kontraktstid fra 2 til 3 år, med opsjon på videre leie i 1 til 2 år, relatert til den utsendte medarbeiders arbeidsavtale.

Innovasjon Norge har inngått leieavtaler om basis IT driftsoppgaver. Hovedavtalen utløper medio januar 2019. Det pågår prosesser for å modernisere og transformere IT-porteføljen til offentlige skyløsninger.

NOTE 15

TAP PÅ UTLÅN OG GARANTIER

(Beløp i 1 000 kr)

Alle tap på innovasjons- og risikolån, såkornfondene, BU-lån (med unntak av utlegg) og garantier er dekket av tapsfond og har ikke resultat effekt. Derfor bærer Innovasjon Norge ingen risiko knyttet til disse lånene. På lavrisiko låneordningene og investeringsfondene har en ikke tapsdekning. Se nærmere omtale av tapsfond i note 33.

Nedskrivninger	Lavrisiko låneordningene	Innovasjons- og risikolån	Såkornfond, investeringsfond og BU- lån	Sum lån	Garantier	Sum lån og garantier
Individuelle nedskrivninger på utlån per 1.1. inkludert hovedstol, forfalte renter og utlegg	171 751	347 241	275 135	794 126	4 245	798 371
Økte og nye individuelle nedskrivninger på hovedstol	54 080	145 213	27 820	227 113	3 268	230 382
Endring individuelle nedskrivninger på forfalte renter og utlegg	-5 551	-996	82 879	76 331	-	76 331
Tilbakeførte individuelle nedskrivninger på hovedstol	-62 009	-62 897	-	-124 906	-532	-125 438
Konstaterte tap på hovedstol med individuelle nedskrivninger	-33 546	-47 760	-96 264	-177 570	-2 725	-180 295
Sum individuelle nedskrivninger på utlån per 31.12. inkludert hovedstol, forfalte renter og utlegg	124 726	380 801	289 569	795 096	4 256	799 351
Gruppevis nedskrivninger per 1.1.	227 000	-	-	227 000	-	227 000
Endring gruppevis nedskrivninger	-40 000	-	-	-40 000	-	-40 000
Sum gruppevis nedskrivninger per 31.12.	187 000	-	-	187 000	-	187 000
Bokførte tap						
Økte og nye individuelle nedskrivninger på hovedstol	54 080	145 213	27 820	227 113	3 268	230 382
Tilbakeførte individuelle nedskrivninger på hovedstol	-62 009	-62 897	-	-124 906	-532	-125 438
Konstaterte tap på hovedstol med individuelle nedskrivninger	-33 546	-47 760	-96 264	-177 570	-2 725	-180 295
Sum endringer individuelle nedskrivninger på hovedstol	-41 474	34 557	-68 444	-75 362	11	-75 351
Endringer individuelle nedskrivninger på utlegg	-614	180	-	-434	-	-434
Endring gruppevis nedskrivninger	-40 000	-	-	-40 000	-	-40 000
Konstaterte tap på hovedstol og utlegg, samt innbetalt på tidligere nedskrevet	33 197	56 204	100 174	189 576	2 725	192 301
Sum bokførte tap på utlån og garantier	-48 891	90 941	31 730	73 780	2 736	76 516
Tapsdekning fra tapsfond, ref. note 16	-	-90 941	-32 479	-123 420	-2 736	-126 156
Netto tap på utlån *	-48 891	-	-749	-49 640	-	-49 640
Konstaterte tap hovedstol						
Konstaterte tap på hovedstol uten individuelle nedskrivninger	90	8 616	1 028	9 734	-	9 734
Konstaterte tap på hovedstol med individuelle nedskrivninger	33 546	47 760	96 264	177 570	2 725	180 295
Sum konstaterte tap på hovedstol	33 636	56 375	97 293	187 304	2 725	190 029

*Netto tap på utlån knyttet til såkornfond, investeringsfond og BU-lån, skyldes at det ikke er tapsdekning på investeringsfond og utlegg til BU-lån.

NOTE 16**TAPSDEKNING**

(Beløp i 1 000 kr)

	2017	2016
Landsdekkende innovasjonslån	-63 698	-28 382
Distriktsrettede risikolån	-26 932	-14 208
Bygdeutvikling risikolån landbruk	-311	787
Sum Innovasjons- og risikolån	-90 941	-41 803
Lån fra Sårkornfondene	-31 451	10 743
Investeringslån for landbruket (BU-lån)	-1 028	-1 497
Sum lån fra Sårkornfondene og Investeringslån for landbruket	-32 479	9 246
Landsdekkende garantier	-125	1 100
Landsdekkende garantier European Investment Fund	-768	-
Distriktsrettede garantier	-1 843	835
Sum garantier	-2 736	1 935
Sum tapsdekning lån og garantier	-126 156	-30 623

Tapsdekning er summen av tap på låne-, garanti- og aksjeordninger som har tapsfond. Ref. note 15.

NOTE 17**BUNDNE BANKINNSKUDD**

(Beløp i 1 000 kr)

	2017	2016
Til investering i ansvarlig kapital	1 169 252	1 233 879
Til utbetaling av tilskudd	1 234 124	1 332 057
Til dekning av tap på lån og garantier	2 908 243	2 732 023
Sum bundne innskudd i Norges Bank	5 311 619	5 297 959

Ordinære innskudd i banker, herav bundne:

Skattetrekksmidler	27 796	27 589
--------------------	--------	--------

Bundne innskudd i Norges Bank er øremerkede midler knyttet til de ulike tilskuddsordningene.

NOTE 18**LAVRISIKOLAN OG INNOVASJONS- OG RISIKOLAN**

(Beløp i 1 000 kr)

Lavrisikolån	2017	2016
Ordinære lavrisikolån	3 704 355	3 805 573
Lån til landbruket	4 589 242	4 649 184
Lån til fiskefartøy	5 858 990	5 561 724
Sum	14 152 587	14 016 480

Innovasjons- og risikolån	2017	2016
Landsdekkende innovasjonslån	1 851 800	1 565 815
Distriktsrettede risikolån	1 190 112	1 055 742
Risikolån landbruk	133 840	133 944
Sum	3 175 752	2 755 501

I 2016 var lån til Statens Miljøfond en egen ordning og var presentert på egen linje. Denne ordningen er avsluttet og resterende lån er overført til Landsdekkende innovasjonslån.

NOTE 19

ANDRE UTLÅN

(Beløp i 1 000 kr)

	2017	2016
Ansvarlige lån fra såkornfondene	1 199 948	1 226 579
Bygdeutviklingslån til landbruket	185 971	250 438
Ansvarlige lån investeringsfondet for Nordvest-Russland	4 942	5 016
Ansvarlige lån investeringsfondet for Øst-Europa	-	3 096
Lån til ansatte	1 469	1 698
Sum	1 392 331	1 486 828

Bygdeutviklingslån til landbruket forvaltes på vegne Landbrukets utviklingsfond.

Lån fra såkornfondene til de enkelte såkornsekskaper er gitt som ansvarlige lån og løper uten avdrag med full innfrielse etter 15 år. Renter betales ikke løpende, men akkumuleres og tillegges hovedstol hvert år per 31.12. Såkornmidlene benyttes av såkornsekskapene til egenkapitalinvesteringer i nystartet virksomhet.

NOTE 20

LIKVIDITETSRISIKO

(Beløp i 1 000 kr)

Likviditetsrisiko er den risiko som er knyttet til Innovasjon Norges mulighet til å finansiere økning i utlån og evnen til å gjøre opp for sine forpliktelser ved forfall. Størrelsen på innlån og utlån styres gjennom oppdragsbrev fra Nærings- og fiskeridepartementet. Likviditetsrisikoen er således minimal. Nærings- og fiskeridepartementet er eneste lånegiver og yter utlån etter selskapets behov. Innlånene tilpasses utlånene, samt sørger for nødvendig likviditet for å operere ordningene.

Likviditetsforfall per 31.12.2017	Udefinert	Inntil 1 måned	Fra 1 til 3 måneder	Fra 3 til 12 måneder	Over 1 år	Over 5 år	Sum
Ordinære innskudd i banker	1 091 365	-	-	-	-	-	1 091 365
Bundne innskudd i Norges Bank	5 311 619	-	-	-	-	-	5 311 619
Lavrisikolån	9 280	710	2 110	24 955	546 526	13 569 006	14 152 587
Innovasjons- og risikolån	33 306	1 109	2 137	30 598	1 040 852	2 067 750	3 175 752
Andre utlån	191	155	288	153 925	916 398	321 373	1 392 331
Sum eiendeler	6 445 762	1 974	4 535	209 478	2 503 776	15 958 129	25 123 655
Innlån fra staten, lavrisikolån	-	3 000 000	6 360 000	2 160 000	770 000	155 000	12 445 000
Innlån fra staten, innovasjons- og risikolån	-	1 000 000	1 940 000	305 000	-	-	3 245 000
Sum gjeld	-	4 000 000	8 300 000	2 465 000	770 000	155 000	15 690 000

NOTE 21

RENTERISIKO

(Beløp i 1 000 kr)

Renterisiko er risiko for tap som oppstår ved endringer i rentenivået. For lange lån (fastrente) er forfallsstrukturen på innlånene tilpasset rentebindingsperiodene og vilkårene for utlånene. Dette gjøres som ledd i arbeidet med å styre renterisikoen i porteføljen.

Hoveddelen av innlånene er korte lån (flytende rente) med løpetid innenfor tre måneder. Disse finansierer utlån til kunder med lån på flytende betingelser, det vil si utlån med rente som kan endres med seks ukers varsel. Renterisikoen vedrørende disse lånene er begrenset til varslingsperioden og vurderes å ha moderat resultateffekt. Renter på innlån avspeiler renteprofiten på utlånsmassen.

NOTE 22

KREDITTRISIKO

(Beløp i 1 000 kr)

Innovasjon Norges utlånsportefølje består av forskjellige typer lån med ulik risikoprofil. I tabellen under er de ulike lånetypene innen lavrisikolån, innovasjons- og risikolån og garantier klassifisert i tre grupper med henholdsvis høy, normal og lav risiko. Tallene er eksklusive ansvarlig lån til såkornfondene, Investeringsfondet for Nordvest-Russland og Investeringsfondet for Øst-Europa og investeringslån for landbruket (BU-lån).

Risikogrupper	Brutto utlån hovedstol	Individuelle nedskrivninger hovedstol	Individuelle nedskrivninger av brutto utlån	Utlån uten individuelle nedskrivninger	Gruppe-nedskrivninger
Høy risiko *					
Risikolån	3 167 794	372 691	11,8 %	2 711 242	-
Risikogarantier	65 982	4 256	6,4 %	58 331	-
Sum høy risiko	3 233 776	376 947	11,7 %	2 769 573	-
Normal risiko**					
Lån til industri og tjenesteyting	3 701 380	117 773	3,2 %	3 439 312	112 000
Lån til fiskeflåte	5 857 579	-		5 857 579	60 000
Sum normal risiko	9 558 959	117 773	1,2 %	9 296 891	172 000
Lav risiko***					
Lån til landbruk	4 584 883	5 509	0,1 %	4 572 983	15 000
Sum lav risiko	4 584 883	5 509	0,1 %	4 572 983	15 000
Sum total	17 377 618	500 229	2,9 %	16 639 447	187 000

* **Høyrisikogruppen** omfatter innovasjons- og risikolån og garantier. For disse låne- og garantiordningene er det foretatt avsetninger til tapsfond for å møte fremtidige tap. Se note 33 om tapsfond. Mindre lån kan gis uten pantesikkerhet, mens større lån har pantesikring som kan ha underdekning mellom 25 % og 75 % på innvilgelsestidspunktet.

****Normalrisikogruppen** omfatter lavrisikolån til fiskefartøy og til industri og tjenesteyting. Lavrisikolån til fiskefartøy sikres med pant i fartøyene, og har for tiden god dekning i pantet og kvoteverdiene. Lavrisikolån til industri og tjenesteyting skal sikres med pant og har normalt sikkerhetsmessig dekning, men kan ha pantemessig underdekning på inntil 25 % på innvilgelsestidspunktet.

*****Lavrisikogruppen** omfatter lavrisikolån til landbruket. Lånene er på innvilgelsestidspunkt sikret innenfor 90 % av landbrukstakst, og låntaker har normalt personlig debitoransvar.

Misligholdte lån innenfor risikogrupperne lav og normal, samt risikogruppen høy i henhold til inndelingen over.

Brutto mislighold > 90 dager	Lavrisikolån (risikogruppe lav og normal)		Innovasjons- og risikolån og garantier (risikogruppe høy)	
	Mill. kroner	av brutto portefølje	Mill. kroner	av brutto portefølje
31.12.2013	318	2,4 %	195	6,5 %
31.12.2014	307	2,2 %	194	6,4 %
31.12.2015	221	1,6 %	143	5,3 %
31.12.2016	312	2,2 %	219	7,8 %
31.12.2017	144	1,0 %	137	4,3 %

NOTE 23

AKSJER OG ANDELER

(Beløp i 1 000 kr)

Selskapets navn	Eierandel i %	Kostpris	Nedskrivning/ verdiendring	Bokført verdi
Scandinavian Tourist Board Aps	50	274	-274	-
Investeringsfondet for Øst-Europa	1-34	56 640	-19 875	36 766
Investeringsfondet for Nordvest-Russland	23-35	3 920	-920	3 000
Saldo per 31.12		60 834	-21 069	39 766

Ingen av selskapene er registrert på børs og det foreligger således ingen kjente markedsverdier.

Innovasjon Norge har mottatt bevilgninger fra staten til å gjøre investeringer i selskaper som driver næringsvirksomhet i Nordvest-Russland og Øst-Europa. Linjene med benevnelse "Investeringsfondet for Øst-Europa" og "Investeringsfondet for Nordvest-Russland" består av aksjer eiet i selskaper som driver næringsvirksomhet i disse landområdene.

Ingen av fondenes investeringer er direkte rammet av de norske sanksjoner mot Russland. Kirkenes Trading AS som eksporterer norsk fisk til det russiske markedet, er rammet av det russiske importforbudet på matvarer. For andre investeringer har det vært marginal eller ingen direkte påvirkning av de restriktive tiltakene.

NOTE 24**EIERINTERESSER I TILKNYTTETE SELSKAP**

(Beløp i 1 000 kr)

Selskapets navn	Ervervet	Kontor	Eierandel
Alliance Venture Spring AS	9.7.2014	Oslo	42 %
ProVenture Seed II AS	9.7.2014	Trondheim	41 %
Skagerak Maturo Seed AS	7.12.2016	Kristiansand	43 %
Sarsia Seed Fond II AS	28.1.2017	Bergen	42 %

Selskapets navn	Kommitert kapital	Aksje-kapital	Antall aksjer	Egen-kapital	Resultat
Alliance Venture Spring AS	509 700	23 531	235 314	118 835	-13 371
ProVenture Seed II AS	525 000	12 982	129 821	48 899	-25 949
Skagerak Maturo Seed AS	300 000	3 990	16 957	7 716	-1 272
Sarsia Seed Fond II AS	270 395	270 395	3 081	30 814	

Aksjekapital og antall aksjer tilsvare tall per 31.12.17. Egenkapital og resultat er hentet fra 2016 årsregnskapene, da 2017 ikke er avlagt på tidspunktet for utarbeidelse av Innovasjon Norges årsregnskap.

NOTE 25**EIERINTERESSER I DATTERSELSKAPER**

(Beløp i 1 000 kr)

Selskapets navn	Ervervet	Kontor	Eierandel
VisitNorway AS	1.7.1999	Oslo	100 %
Såkorinvest Midt-Norge AS	16.12.2014	Trondheim	80 %

Selskapets navn	Valuta	Aksje-kapital	Antall aksjer	Egen-kapital	Resultat
VisitNorway AS ¹⁾	NOK	300	300	345	5
Såkorinvest Midt-Norge AS	NOK	60 489	604 887	-7 431	26 800

¹⁾ Egenkapital og resultat er for 2016.

NOTE 26**ANDRE EIENDELER**

(Beløp i 1 000 kr)

	2017	2016
Kundefordringer	29 390	29 919
Fordring på staten	299 868	160 770
Fordring på såkornsekskaper	8 120	26 186
Andre fordringer	4 165	4 871
Sum	341 543	221 746

Fordring på staten er i hovedsak knyttet til bokførte tap på såkornlån som går utover tapsfond, samt krav på rentestøtte. Fordringene er ikke rentebærende.

NOTE 27**MELLOMVÆRENDE MED DATTERSELSKAP**VisitNorway AS:

Morselskapet har per 31.12.17 en gjeld til datterselskapet på 3 000 kroner. Per 31.12.16 var gjelden 63 016 kroner.

Såkorinvest Midt-Norge AS:

Morselskapet har en fordring på datterselskapet per 31.12.17 på 50 694 616 kroner, mens per 31.12.16 var fordringen på 68 574 461 kroner.

NOTE 28**IKKE PÅLØPTE KOSTNADER OG OPPTJENTE IKKE MOTTATTE INNTEKTER****(Beløp i 1 000 kr)**

	2017	2016
Opptjente ikke forfalte renter på utlån	107 049	105 961
Opptjente ikke fakturerte driftsinntekter	24 088	48 406
Ikke påløpte driftskostnader (forskuddsbetalt)	36 535	26 346
Sum	167 673	180 713

NOTE 29**INNLAN FRA STATEN****(Beløp i 1 000 kr)**

	Forfall	Innlån	Effektiv rente		Forfall	Innlån	Effektiv rente
Lavrisikolån	2018	11 520 000	0,5 %	Innovasjons- og risikolån	2018	3 245 000	0,4 %
	2019	310 000	2,0 %				
	2020	295 000	1,5 %				
	2021	165 000	0,9 %				
	2022	-	-				
	2023-2026	155 000	1,7 %				
	Sum	12 445 000	0,6 % *		Sum	3 245 000	0,4 %

* Sum effektiv rente representerer gjennomsnittlig rente. Denne er beregnet som et gjennomsnitt av effektiv rente per år, i forhold til totale innlån per 31.12.2017.

NOTE 30**ANNEN GJELD**

(Beløp i 1 000 kr)

	2017	2016
Leverandørgjeld	79 964	79 278
Ikke utbetalte tilskudd	183 522	166 366
Avsatt utbytte	286 616	201 498
Gjeld til staten	299 216	228 727
Skyldige offentlige avgifter	17 934	22 770
Diverse gjeld	12 267	44 856
Sum	879 519	743 495

NOTE 31**PÅLØPTE KOSTNADER OG MOTTATTE IKKE OPPTJENTE INNTEKTER**

(Beløp i 1 000 kr)

	2017	2016
Påløpte ikke forfalte renter på innlån	299 396	285 480
Påløpt ikke forfalt innlånsprovisjon	60 939	59 447
Påløpte driftskostnader	72 490	80 979
Mottatte drifts- og tilskuddsbevilgninger, ikke inntektsført	215 437	174 626
Andre mottatte ikke opptjente inntekter	10 679	17 056
Sum	658 940	617 588

NOTE 32**PENSJONSFORPLIKTELSE**

(Beløp i 1 000 kr)

Innovasjon Norge er pliktig til å ha tjenstepensjonsordning etter lov om obligatorisk tjenstepensjon. Pensjonsordningene er alle ytelsesplaner og omfatter 564 aktive medlemmer og 499 pensjonister. Forpliktelsene er dekket gjennom forsikringsselskap, i hovedsak Statens Pensjonskasse og Gabler Pensjonstjenester AS. Pensjonsordningene tilfredsstiller kravene i denne lov.

Det er i dag tre ulike pensjonsordninger i Innovasjon Norge. Ordningene kan ikke overføres mellom hverandre og er derfor ikke nettoført. Ansatte i Innovasjon Norge er også tilknyttet AFP-ordninger.

	2017	2016
<u>Økonomiske forutsetninger:</u>		
Diskonteringsrente	2,40 %	2,60 %
Forventet avkastning på pensjonsmidler	4,10 %	3,60 %
Forventet lønnsvekst	2,50 %	2,50 %
Forventet regulering av pensjoner under utbetaling, offentlig ordning	1,50 %	1,50 %
Forventet regulering av pensjoner under utbetaling, privat ordning	2,25 %	2,25 %
Forventet G-regulering	2,25 %	2,25 %
<u>Demografiske forutsetninger:</u>		
Anvendt dødelighetstabell	K2013	K2013
Anvendt uføretariff	200 %*K63	200 %*K63
Frivillig avgang	5 % / 0 %	5 % / 0 %
Uttakstilbøyighet AFP	5 % / 15 %	5 % / 15 %
<u>Årets pensjonskostnad fremkommer slik:</u>		
Nåverdi av årets pensjonsopptjening	67 206	62 065
Rentekostnad av pensjonsforpliktelsene	38 103	37 139
Avkastning på pensjonsmidlene	-38 352	-34 574
Administrasjonskostnader	3 190	3 040
Arbeidsgiveravgift av pensjonskostnaden	9 891	9 542
Resultatført aktuært tap	21 573	18 215
Total netto pensjonskostnad	101 612	95 427
<u>Pensjonsforpliktelse og pensjonsmidler fremkommer slik:</u>		
	Midler < forpliktelse	Midler < forpliktelse
Påløpte pensjonsforpliktelse	1 590 218	1 485 339
Verdi av pensjonsmidler	-1 082 894	-1 067 084
Periodisert arbeidsgiveravgift	71 533	58 974
Ikke resultatført virkning av estimatavvik	-417 989	-370 942
Balanseført pensjonsforpliktelse netto	160 868	106 287

Ikke resultatført virkning av estimatavvik periodiseres over 11 år eller gjenværende opptjeningsstid i den aktuelle ordningen.

Aktuarielle forutsetninger

Som aktuariemessige forutsetninger for demografiske faktorer og avgang er det brukt forutsetninger fra NRS 6 Pensjonskostnader per 31.12.17.

Økonomiske forutsetninger

Pensjonsforutsetningene er oppdatert basert på markedssituasjonen per 31.12.17 og er den gjeldende anbefalingen fra Norsk RegnskapsStiftelse (NRS).

Pensjonsordningens midler i Gabler Pensjonstjenester AS er investert i en portefølje med moderat investeringsprofil og med lav aksjeandel, der noe er i eiendom, men hoveddelen er i obligasjoner med høy kredittverdighet. For pensjonsordningen i Statens Pensjonskasse er det etablert et fiktivt fond for beregning av avkastning, siden ordningen finansieres direkte over Statsbudsjettet.

Avtalefestet pensjonsordning (AFP)

Ansatte i Innovasjon Norge har to forskjellige AFP-ordninger ut fra om de er knyttet til pensjonsordningen i Statens Pensjonskasse for offentlige ansatte eller om de er knyttet til ordning med i AFP i privat sektor.

For de ansatte i Innovasjon Norge som har sin pensjonsordning i Statens Pensjonskasse er AFP-ordningen videreført, jfr. lov om avtalefestet pensjon for medlemmer av Statens Pensjonskasse. Forpliktelsen knyttet til denne ordningen er beregnet og inngår i pensjonsforpliktelsen.

Den lukkede ordning i Gabler Pensjonstjenester AS behandles regnskapsmessig som en innskuddsbasert pensjonsordning hvor premiebetalingen kostnadsføres løpende, og ingen avsetninger foretas i regnskapet. Dette fordi det ikke foreligger pålitelig måling og allokering av forpliktelse og midler i ordningen.

NOTE 33

TAPSFOND

(Beløp i 1 000 kr)

Låne-, garanti- og aksjeordninger	2017			2016		
	Rest tapsfond	Netto lån, garantier og aksjer	Tilsagn, lån og garantier	Rest tapsfond	Netto lån, garantier og aksjer	Tilsagn, lån og garantier
Landsdekkende innovasjonslån og garantier	1 071 276	1 603 122	606 336	992 200	1 409 443	570 120
Landsdekkende innovasjonslån og garantier European Investment Fund	60 323	87 318	185 195	-	-	-
Distriktsrettede risikolån og garantier	725 765	1 018 974	409 598	699 807	921 359	407 034
Distriktsrettede risikolån European Investment Fund	22 913	22 800	138 200	-	-	-
Risikolån landbruk	48 422	124 617	20 742	43 516	124 480	22 449
Lån til såkornfond	67 582	702 243	-	64 812	704 294	-
Aksjer i såkornfond	238 050	175 950	-	282 675	107 950	-
Aksjer i såkorn koinvesteringsfond	46 400	-	-	-	-	-
Risikoavlastningsfond såkornaksjer	88 950	-	-	123 450	-	-
Sum	2 369 682	3 735 024	1 360 071	2 206 460	3 267 526	999 603

Beskrivelse av tapsfond for risikolån og garantier

Det er etablert tapsfond for innovasjonslån, risikolån og garantier. Målsetningen med tapsfond er å gjøre Innovasjon Norge i stand til å avlaste risiko i innovative prosjekter med vekstpotensial og derved bidra til å realisere flere lønnsomme prosjekter som det ellers ville være vanskelig å finne tilstrekkelig risikovilje for i markedet. Dette innebærer at Innovasjon Norge kan gi lån og garantier med bedre betingelser enn risikoen i prosjektene ellers skulle tilsi.

Ved tilsagn om innovasjonslån, risikolån og garantier foretas en avsetning til tapsfond til dekning av fremtidige tap. Tapsfondene belastes med konstaterede tap, inklusive tapte renter og omkostninger, og endringer i tapsnedskrivninger. Rest tapsfond skal dekke tap som oppstår på netto utlån og innvilgede, ikke utbetalte tilsagn. Netto utlån / netto garantiansvar er brutto utlån / garantiansvar redusert med tapsnedskrivninger. Tapsfondsmidlene plasseres på øremerkede konti i Norges Bank og er ikke rentebærende for Innovasjon Norge.

For alle innovasjonslån, risikolån og garantier skal Innovasjon Norge sørge for at det er et forsvarlig forhold mellom tapsfondets størrelse og den anslåtte risikoen i porteføljen. For landsdekkende innovasjonslån, distriktsrettede risikolån og garantier er Innovasjon Norge ansvarlig for å etterfylle tapsfondet dersom den kalkulerede porteføljrisikoen avviker negativt med mer enn ti prosentpoeng av tapsfondet. Som grunnlag for vurderingen sammenliknes tapspotensialet (kalkulert risiko) med rest tapsfond i den del av porteføljen hvor det ikke er foretatt individuelle nedskrivninger og tilsagn.

Innovasjon Norge inngikk i januar 2017 en avtale med European Investment Fund (EIF) under instrumentet InnovFin SME Guarantee i EUs rammeprogram for forskning og innovasjon – Horisont 2020, noe som styrker Innovasjon Norges utlånskapasitet og samtidig innebærer en risikodeling med EIF. De lån som omfattes av samarbeidet må være på minimum 4 millioner kroner og maksimalt 50 millioner kroner, ha nedbetalingstid på maksimalt 10 år og dessuten oppfylle definerte kriterier for vekst og innovasjon. Avtalen gjelder for to år for en utlånsportefølje på inntil 900 millioner kroner. Tap på disse lånene dekkes 50 % av tapsfond og 50 % av EIF.

Innovasjon Norge inngikk også en avtale med EIF under samme rammeprogram hvor Innovasjon Norge garanterer for lån gitt av norske banker. Ordningen, kalt Vekstgaranti, har til formål å styrke innovative eller raskt voksende små- mellomstore bedrifters tilgang til bankfinansiering. Garantien utgjør en supplerende sikkerhet i saker hvor låntaker vurderes kredittverdige, men mangler tilfredsstillende sikkerheter for bankfinansiering. Innovasjon Norges garanti er på 75 % i enkeltsaker, men har et tak på tapsdekning på porteføljnivå på 20 %. I en pilotperiode på to år har Innovasjon Norge inngått samarbeidsavtaler med tre norske banker innenfor en utlånsramme på totalt 300 millioner kroner. Avtalen om risikoavlastning med EIF innebærer at EIF er forpliktet til å dekke 50 % av Innovasjon Norges tap under Vekstgarantiordningen.

Per 31.12.17 er kalkulert porteføljrisiko vurdert å være 33 % for alle landsdekkende innovasjonslån og garantier, mens rest tapsfond utgjør 46 %. For alle distriktsrettede risikolån og garantier er kalkulert risiko 27 %, mens tapsfondet utgjør 48 %. For risikolån landbruk er kalkulert risiko 17 %, mens tapsfondet utgjør 33 %. Tapsfondene vurderes dermed å være på et tilfredsstillende nivå sett i forhold til den risiko som er beregnet å være i porteføljen og det er grunnlag for å yte lån i 2018 med mindreavsetninger til tapsfond i forhold til kalkulert risiko i nye tilsagn.

Beskrivelse av tapsfondene for lån til såkornfondene

Det er bevilget et tapsfond til hvert av såkornfondene. Tapsfondet belastes med 50 % av tap på enkeltinvesteringer foretatt av såkornelskapene inntil 25 % av utlånskapitalen er tapt. Kun hovedstol uten tillegg av renter kan belastes tapsfondet. Tapsførte renter dekkes av en særskilt bevilgning fra Nærings- og fiskeridepartementet. Såkornfondene er en statlig ordning hvor statens interesser er forvaltet av Innovasjon Norge. Det er derfor en underliggende forutsetning at tap utover tapsfond ikke skal belaste Innovasjon Norges resultat og egenkapital, men dekkes av staten.

Beskrivelse av tapsfondene for aksjer

Innovasjon Norge mottar en bevilgning fra staten som skal dekke eventuelle tap ved oppløsning av fondet. Dette utgjør 35 %, der beregningsgrunnlaget er egenkapitalen fra Innovasjon Norge fratrukket risikoavlastningen til de private. Tapsfond for aksjer er knyttet til såkornfondene.

Beskrivelse av risikoavlastningsfond såkornaksjer

Innovasjon Norge bidrar med inntil 50 % av egenkapitalen til nye såkornfond vedtatt av Stortinget. Herav utgjør risikoavlastning til de private 15 % av kapitalen fra Innovasjon Norge. Dette kommer til uttrykk ved at Innovasjon Norge tegner seg til en overkurs og således får en mindre eierandel enn de private investorene i fondet. Alt annet likt, så tegner Innovasjon Norge seg for 42,5 % av kapitalen og de private 57,5 %. De private kan øke rammen av kommittert kapital i fondet om det er ønskelig. Risikoavlastningen og tapsfond endres ikke som en følge av en slik økning.

NOTE 34**RENTESTØTTEFOND**

(Beløp i 1 000 kr)

	2017	2016
Inngående balanse 1.1.	23 943	31 549
Bevilget rentestøtte tilført fond	15 000	-
Inntektsført rentestøtte belastet fond	-10 534	-7 605
Utgående balanse 31.12.	28 409	23 943

For innovasjon- og risikolån kan det innvilges rentefrihet for en definert periode. Det er etablert et rentestøttefond slik at en kan dekke inntektstapet ved rentefrihet på lånet.

NOTE 35**TILSKUDDSFOND**

(Beløp i 1 000 kr)

	Bevilgning	2017	2016
Nærings- og fiskeridepartementet	Kap. 2421.50	260 962	262 666
Nærings- og fiskeridepartementet	Kap. 0962.51	5 961	6 331
Kommunal- og moderniseringsdepartementet	Kap. 0550.70	3 850	-
Kommunal- og moderniseringsdepartementet	Kap. 0552.72	273 939	321 361
Kommunal- og moderniseringsdepartementet	Kap. 0553.65	737	-
Kommunal- og moderniseringsdepartementet	Kap. 0553.74	25 266	-
Kommunal- og moderniseringsdepartementet / fylkeskommunene	Kap. 0550.62	60 664	-
Kommunal- og moderniseringsdepartementet / fylkeskommunene	Kap. 0551.60 / 61	545 443	667 559
Landbruks- og matdepartementet	Kap. 1150.50	203 795	255 687
Sum		1 380 616	1 513 605

I 2017 ble det utbetalt 2,7 milliarder kroner i tilskudd.

NOTE 36**LÅNE- OG INVESTERINGSFOND**

(Beløp i 1 000 kr)

	Såkorn fondene	Investerings fondet for Nord-Vest Russland	Investerings fondet for Øst-Europa	Sum
Innskutt kapital 1.1	1 969 698	150 000	120 000	2 239 698
Bevilget kapital	182 479	-	-	182 479
Tilbakeført kapital	-234 887	-	-	-234 887
Innskutt kapital 31.12.	1 917 289	150 000	120 000	2 187 289
Opptjent kapital 1.1.	-	26 147	-13 919	12 229
Årets avkastning	-	-2 503	-7 041	-9 544
Opptjent kapital per 31.12.	-	23 644	-20 960	2 684
Sum kapital 31.12.	1 917 289	173 644	99 040	2 189 974

Innskutt kapital fra staten er øremerkede midler til å yte lån og investere i aksjer i såkornsselskaper, samt selskaper som investerer i Nordvest-Russland og Øst-Europa.

Tilbakeført kapital er avdrag og tap på såkornlån, samt ubrukte investeringsmidler.

NOTE 37**EGENKAPITAL**

(Beløp i 1 000 kr)

De ulike ordningene har forskjellige regler for egenkapital og resultatdisponering. Forholdet mellom eierne og utdeling av utbytte er regulert i eieravtale.

Risikolån og garantier:

Resultatet overføres i sin helhet til eierne. Utbytte til fylkene er basert på fylkeskommunene sin andel av låneporteføljen knyttet til distriktsrettede risikolån.

Investeringsfondene:

Utbytte skal utgjøre 75 % av årets resultat, begrenset oppad til innskutt kapital multiplisert med rentesats for statens kapital i forvaltningsbedriftene.

Lavrisiko låneordningen:

Overskudd på ordningen utover egenkapitalkrav på 10,5 % deles ut som utbytte. Egenkapitalkravet regnes som forholdet mellom netto utlån lavrisiko per 31.12. sett i forhold til egenkapitalen per 31.12. på ordningen.

Tjenesteleveranser og tilskuddsforvaltning:

Det utbetales ikke utbytte på ordningen.

	Felles	Risikolån og garantier og investeringsfondene	Lavrisiko låneordningen	Tjenesteleveranse og tilskuddsforvaltning	Sum
Innskutt egenkapital	19 600	-	619 788	26 257	665 645
Opptjent egenkapital	-	-	810 073	79 503	889 576
Sum egenkapital 1.1.	19 600	-	1 429 862	105 760	1 555 222
Årets andel av resultatet	-	31 081	269 420	-	300 501
Overføring / utbytte til eiere	-	-40 625	-245 991	-	-286 616
Overført fra opptjent kapital låne- og investeringsfond	-	9 544	-	-	9 544
Overført til opptjent egenkapital	-	-	-23 429	-	-23 429
Innskutt egenkapital	19 600	-	619 788	26 257	665 645
Opptjent egenkapital	-	-	833 502	79 503	913 005
Sum egenkapital 31.12.	19 600	-	1 453 290	105 760	1 578 651

NOTE 38**EIERE**

(Beløp i 1 000 kr)

Eier	Andel av innskuddskapital
Staten ved Nærings- og fiskeridepartementet	51,0 %
Akershus fylkeskommune	2,58 %
Aust-Agder fylkeskommune	2,58 %
Buskerud fylkeskommune	2,58 %
Finnmark fylkeskommune	2,58 %
Hedmark fylkeskommune	2,58 %
Hordaland fylkeskommune	2,58 %
Møre og Romsdal fylkeskommune	2,58 %
Nordland fylkeskommune	2,58 %
Oppland fylkeskommune	2,58 %
Oslo kommune	2,58 %
Rogaland fylkeskommune	2,58 %
Sogn og Fjordane fylkeskommune	2,58 %
Telemark fylkeskommune	2,58 %
Trøndelag fylkeskommune	5,16 %
Troms fylkeskommune	2,58 %
Vest-Agder fylkeskommune	2,58 %
Vestfold fylkeskommune	2,58 %
Østfold fylkeskommune	2,58 %
Sum	100,0 %

Det foreligger en eieravtale av 24. mars 2010.

NOTE 39**BETINGEDE FORPLIKTELSER**

(Beløp i 1 000 kr)

Garantier

	2017	2016
Distriktsrettede risikogarantier	15 501	10 451
Landsdekkende risikogarantier	29 500	41 425
Landsdekkende garantier European Investment Fund ¹	20 981	-

¹ Garantiforpliktelsen er avtalesfestet på en slik måte at Innovasjon Norge skal dekke hele garantiforpliktelsen ovenfor de bankene som har inngått avtale knyttet til ordningen. Innovasjon Norge kan deretter anmode European Investment Fund om dekning for halvparten av garantibeløpet.

Oppgitte garantibeløp er maksimal forpliktelse som kan komme til utbetaling.

Tap på garantier dekkes av tapsfond for de enkelte ordningene, jfr. note 33.

Tvistesaker

Innovasjon Norge har ingen tvistesaker per 31.12.17 som vi med sannsynlighetsovervekt kan si vil medføre tap av betydning utover de avsetninger som er gjort i regnskapet.

Til foretaksrådet i Innovasjon Norge

UAVHENGIG REVISORS BERETNING

Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet

Konklusjon

Vi har revidert Innovasjon Norges årsregnskap som viser et overskudd på tkr 300 501. Årsregnskapet består av balanse per 31. desember 2017, resultatregnskap og kontantstrømpoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter til årsregnskapet, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.

Etter vår mening er det medfølgende årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et rettviseende bilde av selskapets finansielle stilling per 31. desember 2017, og av dets resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder de internasjonale revisjonsstandardene International Standards on Auditing (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet i Revisors oppgaver og plikter ved revisjon av årsregnskapet. Vi er uavhengige av selskapet slik det kreves i lov og forskrift, og har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Øvrig informasjon

Ledelsen er ansvarlig for øvrig informasjon. Øvrig informasjon består av årsberetningen, men inkluderer ikke årsregnskapet og revisjonsberetningen.

Vår uttalelse om revisjonen av årsregnskapet dekker ikke øvrig informasjon, og vi attesterer ikke den øvrige informasjonen.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese øvrig informasjon med det formål å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom øvrig informasjon og årsregnskapet, kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen, eller hvorvidt den tilsynelatende inneholder vesentlig feilinformasjon.

Dersom vi konkluderer med at den øvrige informasjonen inneholder vesentlig feilinformasjon er vi pålagt å rapportere det. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

Styrets og daglig leders ansvar for årsregnskapet

Styret og daglig leder (ledelsen) er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet i samsvar med lov og forskrifter, herunder for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge. Ledelsen er også ansvarlig for slik intern kontroll som den finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil.

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet må ledelsen ta standpunkt til selskapets evne til fortsatt drift og opplyse om forhold av betydning for fortsatt drift. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn for årsregnskapet så lenge det ikke er sannsynlig at virksomheten vil bli avviklet.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål med revisjonen er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon blir vurdert som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke økonomiske beslutninger som brukerne foretar basert på årsregnskapet.

Som del av en revisjon i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, utøver vi profesjonelt skjønn og utviser profesjonell skepsis gjennom hele revisjonen. I tillegg:

- identifiserer og anslår vi risikoen for vesentlig feilinformasjon i regnskapet, enten det skyldes misligheter eller utilsiktede feil. Vi utformer og gjennomfører revisjonshandlinger for å håndtere slike risikoer, og innhenter revisjonsbevis som er tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon. Risikoen for at vesentlig feilinformasjon som følge av misligheter ikke blir avdekket, er høyere enn for feilinformasjon som skyldes utilsiktede feil, siden misligheter kan innebære samarbeid, forfalskning, bevisste utelatelser, uriktige fremstillinger eller overstyring av intern kontroll.
- opparbeider vi oss en forståelse av den interne kontroll som er relevant for revisjonen, for å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av selskapets interne kontroll.
- evaluerer vi om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimatene og tilhørende noteopplysninger utarbeidet av ledelsen er rimelige.
- konkluderer vi på hensiktsmessigheten av ledelsens bruk av fortsatt drift-forutsetningen ved avleggelsen av regnskapet, basert på innhentede revisjonsbevis, og hvorvidt det foreligger vesentlig usikkerhet knyttet til hendelser eller forhold som kan skape tvil av betydning om selskapets evne til fortsatt drift. Dersom vi konkluderer med at det eksisterer vesentlig usikkerhet, kreves det at vi i revisjonsberetningen henleder oppmerksomheten på tilleggsopplysningene i regnskapet, eller, dersom slike tilleggsopplysninger ikke er tilstrekkelige, at vi modifierer vår konklusjon om årsregnskapet og årsberetningen. Våre konklusjoner er basert på revisjonsbevis innhentet inntil datoen for revisjonsberetningen. Etterfølgende hendelser eller forhold kan imidlertid medføre at selskapet ikke fortsetter driften.
- evaluerer vi den samlede presentasjonen, strukturen og innholdet, inkludert tilleggsopplysningene, og hvorvidt årsregnskapet representerer de underliggende transaksjonene og hendelsene på en måte som gir et rettviseende bilde.

Vi kommuniserer med dem som har overordnet ansvar for styring og kontroll blant annet om det planlagte omfanget av revisjonen og til hvilken tid revisjonsarbeidet skal utføres. Vi utveksler også informasjon om forhold av betydning som vi har avdekket i løpet av revisjonen, herunder om eventuelle svakheter av betydning i den interne kontrollen.

Uttalelse om øvrige lovmessige krav

Konklusjon om årsberetningen

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet, forutsetningen om fortsatt drift og forslaget til anvendelse av overskuddet er konsistente med årsregnskapet og i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av selskapets regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringsskikk i Norge.

Oslo, 1. mars 2018
Deloitte AS

Henrik Woxholt
statsautorisert revisor